This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

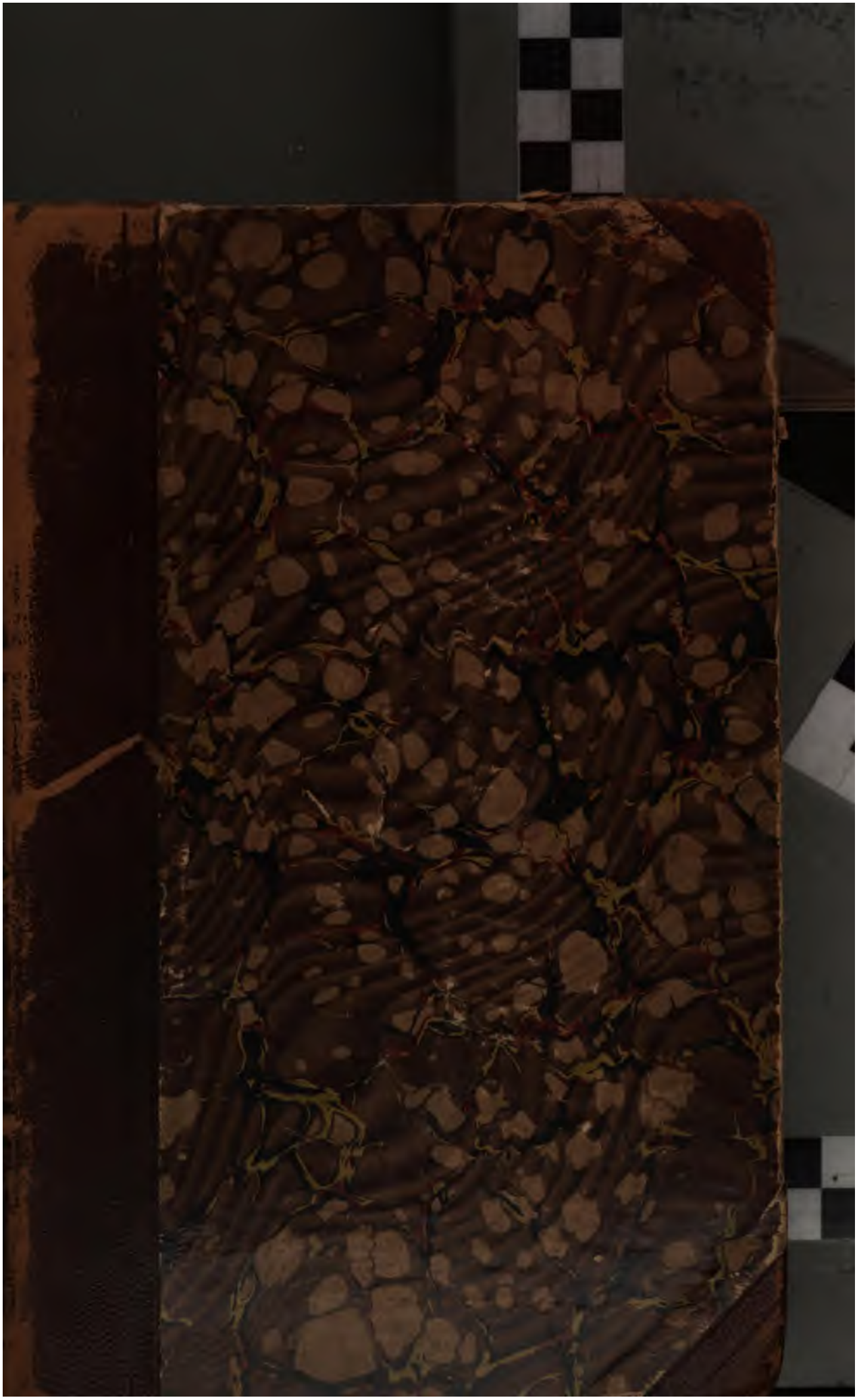

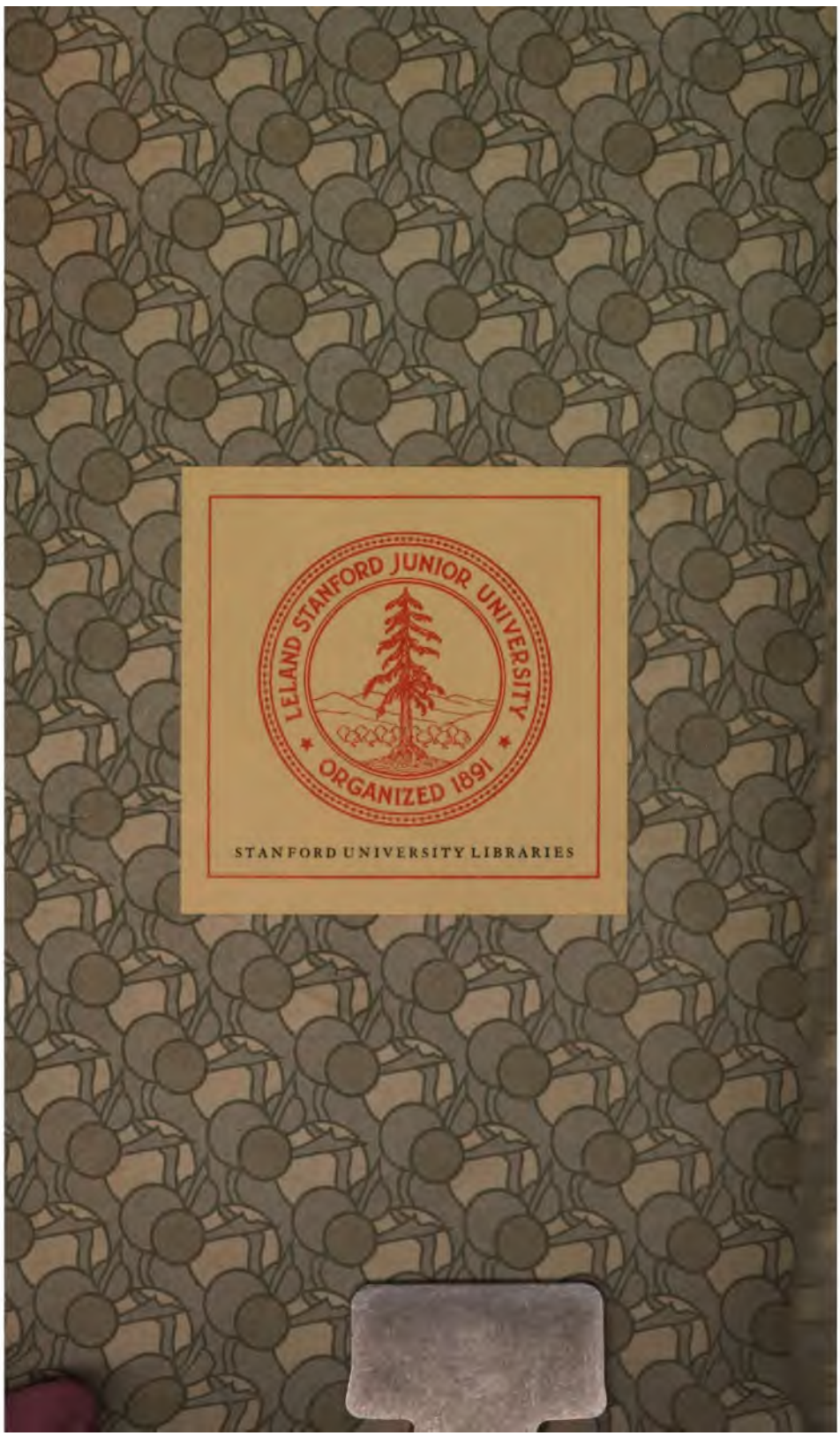
LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891
STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

0
hkupec.

Pláč koruny České

neboli

Persekuce lidu českého

v letech 1868—1873.

Napsal

J. ARBES.

Druhé, doplněné vydání.

V PRAZE 1894.

Nakladatel Dr. FRANT. BAČKOVSKÝ, knihkupec.

DB214
A8
1894

Knihtiskárna E. Grunda a V. Svatoně, Kr. Vinohrady.

Slovutnému pánu,

panu

JUDru JULIU GRÉGROVI,

prvnímu a nejstaršímu ze žijících politických »provinilců« za éry »ústavní«,

k upomínce

na dny 4. dubna 1873 a 3. prosince 1877.

J. A.

Předmluva k druhému vydání.

První, neobjemné vydání spisu tohoto vzniklo za »výminečného stavu« r. 1868. a vyšlo tiskem na sklonku r. 1869. za tak zvaného »občanského ministerstva«, kdy správa království Českého svěřena byla *poprvé* generálu jízdy, polnímu podmaršálkovi Kollerovi.

V tu dobu byl sice již zákon o porotách pro tiskové přečiny v platnosti. Nicméně za nedlouho — po pokusu delegovati pro *české* tiskové pře poroty *německé* — byl zákon ten mlčky suspendován a oprotiv tisku používáno opět tak zvaného »objektivního řízení«, t. j. spokojeno se zabavením »závadného« tiskopisu a soudním zákazem dalšího rozšiřování.

Poměry tyto potrvaly, jak známo, až do 12. září r. 1893., kdy pro Prahu a okolí prohlášen *stav výminečný*, kdy poroty pro tisková provinění suspendovány i formálně a rozhodování o proviněních tiskem spáchaných přikázáno zase c. k. soudům.

Spisům, jako jest tento, *v němž registrují se pouhá fakta za vlád již odstoupivších* (jejichž programy a činnosť povoláním *nové* vlády [Taaffeovy] byly — *odsouzeny*). ovšem nejsou poměry ty na závadu a vadí jen potud, že činí sepsání úplných politických dějin vůbec a dějin *persekuce lidu českého* v letech **1868—1870**. a po krátké přestávce (za ministerstva Hohenwartova) v letech **1872—1875**. za ministerstva knížete Adolfa **Auersperga** (když generál Koller stal se *poznovu* místodržitelelem **v Čechách**) *naprosto nemožným*. Neboť i *mnohá*, a to nikoli

netečná a důležitá *fakta* nemohou býti reprodukována jinak nežli kuse a úryvkovitě. Zejména platí to o všech tiskových i jiných přích, jež byly časem svým projednávány *tajně* nebo v kterýchž byl projednáván delikt *časopisu nebo spisu zabaveného.* A to i v takových případech, *kdy bylo líčení pře veřejné a obžalovaný uznán byl nevinným.* Od r. 1873. totiž rozšířeno v mnohých případech »objektivní řízení« i na referáty o veřejných přelíčeních. Tiskopis, reprodukující obžalobu založenou na článku zabaveném, jehož konfiskace byla c. k. soudem potvrzena — propadal konfiskaci pro rozšiřování zakázaného tiskopisu. A to i v případech, když byl soud (ať porotní nebo z c. k. soudců složený) v závěrečném přelíčení uznal *na nevinu* obžalovaného. Po náhledu c. k. soudu rozhodnuto prý tím pouze o *subjektivní vině,* kdežto *objektivní povaha skutku zůstala prý v permanenci.*

Z přelíčení takového druhu nelze nám tudíž reprodukovati nežli charakteristické úryvky o průběhu líčení a z řečí obhajovacích. Není tudíž naší vinou, že ani po letech nemůže se širší veřejnosť k svému politickému poučení dověděti vše, co a proč bylo druhdy zažalováno: byly-li *totiž vlády, které později odstoupily jako vlády, které úkolům svým nedostály, tedy jako vlády neschopné* — posuzovány tehda po právu a pravdě čili nic.

Spis náš nemůže tudíž býti pokládán za žádné dějiny, které jsou z naznačených příčin doposud naprosto nemožny; nýbrž jest **knihou pouhých fakt**, doložených, po případě objasněných tu a tam výroky pronesenými jednak ve sněmovnách, jednak v obhajovacích řečích před c. k. soudy, vůbec výroky v ohledu právním naprosto nezávadnými.

My v celém spise žádného skutku, jenž byl časem svým c. k. soudy nebo porotami uznán trestuhodným, *neschvalujeme* jedině z té příčiny, poněvadž zákon takové schvalování stíhá. Ale my *také neschvalujeme* žádného ustanovení, rozhodnutí nebo skutku někdejších c. k. vlád a jejich orgánů, a to prostě proto, poněvadž nás k tomu žádný zákon nenutí.

Registrujemeť objektivně *pouhá fakta.*

Dokud nebudou možny dějiny památného boje **národa českého za nezadatelná jeho práva**, *nechť mluví pouhá fakta!*

Jsou a zůstanou rovněž tak výmluvna jako nepopíratelna, a žádná světa moc jich neodčiní. Zůstanou i bez reflexí a jakéhokoli kritického výkladu na vždy charakteristickým pomníkem všech, kdožkoli je mají na svědomí — ať již ve smyslu příznivém nebo nepříznivém.

Z prvního vydání spisu toho, v němž byla registrována *persekuční fakta* od 21. června 1868 až do 8. listopadu 1869, pojali jsme do druhého vydání pouze část úvodu. Fakta sama, tehda jen v největší stručnosti uvedená, doplnili jsme podrobnostmi. Vše ostatní jest prací novou, snůškou fakt, v tomto způsobě úhrnem doposud ještě nikde neregistrovaných.

V ohledu literárním připomínáme, že celé dílo jest prací excerptní a že váženo k němu ze všech přístupných pramenů, zejména souvěkých časopisů a různých jiných spisů odborných, jako J. Malého »Naše znovuzrození«, Karla Adámka »Z naší doby« a jiných.

Pro nespočetné množství drobných fakt a jmen nebylo ovšem lze ubrániti se tu a tam nějaké nesprávnosti, ať již opomenutím nějakého fakta, jež se na veřejnosť vůbec nedostalo, nebo jiným nějakým způsobem, zejména registrováním skutku, již původně nesprávně udaným.

Fakta zařaděna jsou v chronologickém pořádku; v případech, kdy nám toho nebylo lze přesně zjistiti, dle doby, v které vešla u veřejnou známosť. Možno tudíž správnosť jejich kontrolovati i bez udání nesčetných jednotlivých pramenů.

13. září 1893.

Které srdce české nezachvělo by se při vzpomínce na bitvu bělohorskou a na osud, jenž stihl národ český po osudné oné porážce?! Čí oko nezachmuřilo by se při vzpomínce, že na Bílé Hoře za jedinou hodinu zmařeno bylo ovoce celých století, ovoce krutých a krvavých bojů za neodvislosť národa a svobodu svědomí?!

Když národ bohatýrův prchal s krvavých písčin bělohorských jako rozprášený zástup zločinců a žebráků, zaplakal trpce genius národa českého....

Násilně vyrvánť na pláních bělohorských národu českému slavný kalich husitský a ožebračeným potomkům slavných táboritů vtisknut do rukou trpký kalich utrpení, z něhož po dva věky musili popíjeti, snášejíce při tom muka a trápení nejneslýchanějšího druhu.

Co vytrpěl národ náš po bitvě bělohorské, nevytrpěl žádný národ ve světě. Utrpení jeho bylo tak bezměrné, že národ náš až po dnešní den z ran svých ještě se nevykrvácel.

Nepoměrně valnější část národa českého byla po bitvě bělohorské mrzkým způsobem uhnětena. Uhnětení to stalo se však, jak známo, jen pomocí šibenic a stínadel, pomocí bezpříkladných konfiskací majetku movitého i nemovitého, pomocí nejnešetrnějšího a nejnespravedlivějšího vypovídání ze země, pomocí strašných krvavých dragonad a hrozného masakrování obyvatelstva všech tříd a všeho stáří. V několika letech po osudné bitvě pozbyla ubohá, nešťastná a politování hodná vlasť naše tří čtvrtin svého dřívějšího obyvatelstva. Květ šlechty české byl vyhuben a tisícové nejšlechetnějších synů národa zemřeli

buď na popravišti mečem katovým buď byli ze země na vždy vypovězeni. Větší část měst a vesnic lehla popelem, a lid domácí musil se skrývati v slujích skalních, nemaje, čím by hlad svůj utišil a nahé tělo si oděl!

Národ český, před kterýmž druhdy celý svět se třásl, zbaven byl veškeré své národní i politické samostatnosti. Duch jeho znenáhla zatemněn, čacká mysl jeho klesla, a z národa hrdin stal se zástup ponížených a v prachu se plazících otroků. Když pak po uplynutí dvou věků tak mnohý národ evropský k novému životu se probouzel, dřímal ubohý národ náš tuhý spánek....

Genius národa českého plakal doposud....

Osud národa českého byl úzce spojen s osudem říše Rakouské. Kdo však zná dějiny Rakouska, zejména dějiny devatenáctého století, nabyl přesvědčení, že dějiny ty jsou obrazem tak nevídané převrácenosti a zmatenosti státnické, že by vším právem sloužiti mohly všem státům za vzor, *jakým stát býti nemá*.

Dějiny (viz na př. jen Springerovy »Dějiny Rakouska«!) pronesly zdrcující soud skoro nade všemi někdejšími vládami rakouskými.

Úplný nedostatek základní a vedoucí myšlénky, úzkoprsá bázeň před všelikým ruchem a každou změnou, bezpříkladná uzavřenosť před celým světem, jeho myšlénkami, snahami a pokrokem; nejhorlivější péče, udržeti v slepé poslušnosti a otrocké oddanosti a proto v tupé nevědomosti; všude poloičatosť a ledabylosť, všude mrtvý mechanismus a nikde čistý, zdravý organismus; neospravedlněná bázeň před bystrými hlavami a ráznými muži; stálé protežování lidí neschopných, pouhých strojů bez vůle a bez zásad, bez hybnosti a čilosti, protežování tupých nevědomců a odstrkování skutečných talentův; podplatnosť a bezpříkladná nevědomosť státního služebnictva a v nejvyšší míře urážlivé sobectví úřadníkův; nedůvěra k národům a bázeň, aby se národové nedomohli ani stínu samosprávy; v čas míru a pokoje zpupnosť a nadutosť, v dobách bouřlivých zase nesmyslná povolnosť a obojetné slibování, povolávání cizincův do země a svěřování jim úřadův bez ohledu na to, jsou-li s poměry země obeznámeni čili nic; nejlehkomyslnější finanční hospo-

dářství, jež přivedlo říši Rakouskou na pokraj hmotné záhuby; nenapravitelná nevšímavosť všeho, co by říši prospěti mohlo, a zaslepenosť přes nejtrpčí zkušenosti; věčné poručníkování a bezpříkladná všemohoucnosť policie, která tisíce občanův stíhala a trýznila s krutostí neslýchanou — — ejhle! tak charakterisuje historie Rakousko v tomto století.

Dějiny Rakouska, jež bylo déle nežli po půl století záštitou »pořádku a legitimity«, poskytují děsný obraz zevnitř pozlátkem okrášleného, avšak uvnitř politickým doktrinářstvím a šarlatanstvím zbědovaného, zpuchřelého a zpráchnivělého státu.

Přese všechno utrpení však, jež národ náš musil zakoušeti po bitvě bělohorské, takže byl již blízek hrobu, přece nezahynul, jak si jeho nepřátelé přáli, nýbrž procitnuv po dvou věkách z tuhého spánku, počal poctivě a usilovně pracovati o svém znovuzrození. Ku konci minulého století učiněn počátek. Z prostých chudobných chýšek rolnických vyšli mužové, kteří jsouce nadchnuti slávou chrabrých předkův, snažili se v národě českém vzbuditi poznovu starého ducha a již po několika desítiletích ukázalo se, že v žilách pozdních potomkův koluje ještě podobná krev jako v starých, slavných předcích.

A od této doby svého znovuvzkříšení sledoval národ český s napjetím všechno, co dělo se v Rakousku, s kterýmž osud jeho tak úzce souvisel.

Avšak čím více šířila se v národě našem osvěta, čím více přicházel národ k uvědomění, tím nápadnější musily mu býti všechny vady, a nyní již veškerý národ náš jest úplně přesvědčen, že neduhy státní správy rakouské, zejména nedostatek mravní myšlénky základní za dob císaře Františka, pak vždy více se vzmáhající desorganisace za císaře Ferdinanda a posléze marné, poněvadž doktrinářské a jednostranné pokusy o znovuzřízení Rakouska za dob císaře Františka Josefa přivedly říši konečně tam, kde nalézala se, když r. 1879. nastoupilo vládu ministerstvo Taffeovo — s programem novým, od programu dřívějších vlád se lišícím.

Jaký div, že z těžkého sna procitlý národ český, postřehnuv vady a nedostatky někdejších vlád, pokoušel se o reformy říši Rakouské i koruně Svatováclavské prospěšné?! Vědělť národ náš velmi dobře, že po dlouhé věky střežena byla osvěta v ža-

láři bodáky a děly najatých žoldnéřův, že národové s největším úsilím musili dobývati tohoto pokladu, že platili zaň nejvěrnější krví svých nejlepších synův, že dobývali a dobývají doposud klenotu toho s nasazováním života tisícův ve prospěch a ku blahu milionův. Národ náš sice uvěděl, že jest sláb, leč přece pustil se s poměrně silnějšími vládami vídeňskými, jež veškeré to neštěstí národův rakouských mají na svědomí, v tuhý boj, neboť vědomí, že bojuje za právo a pravdu, jakož i přesvědčení, že provede boj jen prostředky zákonními, dodávalo mu síly, odvahy a zmužilosti neobyčejné.

»U vesla vlády vídeňské,« čteme v článku vydaném na sklonku r. 1868., »bývali však mužové, kteří, zavrhnuvše svědomitosť, postavili na místo práva moc bodáků a děl, kteří úmluvy a přísahy zavrhli a na jich místo postavili bezohlednou libovůli. U vesla vlády té bývali lidé, kteří v Čechách snažili se zničiti odvěké státní právo a usilovali vládnouti jen pomocí vojáků, policajtů, žandarmů a byrokratů, kteří, nedbajíce sněmu zemského a jeho usnesení, nechtěli ničeho jiného užívati nežli byrokratického aparatu; mužové, kteří všelikým násilím namáhali se jazyk český vypuditi nejen z úřadův a škol, alebrž i ze života a společnosti vůbec; mužové, kteří po celých Čechách barvili nejen každou veřejnou budovu, netoliko každý c. k. sloup a každou c. k. osobu, nýbrž i každou tabulku, ba i čísla domů v obcích a městech černožlutě na znamení rakušáctví; mužové, kteří s krutostí španělských inkvisitorův stíhali nejen českou myšlénku, nýbrž i každé české slovo, českou píseň, český kroj, ba české vzezření, kteří nejen žandarmy a policajty, nýbrž i bídnými, opovržení hodnými vyzvědači obklopili každého, kdo nekořil se před nimi v prachu jako otrok.

U vesla vlády vídeňské bývali mužové, kteří neostýchali se potlačiti český tisk spůsobem neslýchaným, takže nebylo možno ani z daleka poukázati na nejnepatrnější vady, tím méně pak na nejkřiklavější neřesti, na bezpráví a bezpříkladné utlačování a vydírání národa českého. U vesla vlády té bývali lidé kteří, snažíce se degradovati občany státní na černožluté otroky, pomocí nesčíslného počtu žandarmův, policajtův, tajných náhončích, vyzvědačů a udavačů, mužové, kteří za jediný cíl si obrali zničiti veškerou svobodu. A mužové tito zároveň uvrhli

národy rakouské na pokraj propasti hmotné bídy, zviklali základy říše, vydavše ji všanc zevnějším nepřátelům. A z mužův těchto, kterýmž časem svým beze vší odpovědnosti svěřena byla moc nad miliony, podali mnozí děsný obraz zpustlosti a znemravnělosti, neboť někteří z nich octli se ve vězení, jiní se věšeli a opět jiní podřezávali si krky ....«

Nebylo-liž svatou povinností každého poctivce pracovati ze všech sil proti takovýmto vládám a bojovati s použitím všech zákonních prostředků ke svržení jich a zasazovati se o to, aby zaujali křesla ministerská mužové osvícení, nepředpojatí, ve všem poctiví a spravedliví, slovem mužové, kterýmž ať v státech absolutních neb ústavních — jedině náleží po právu vládnouti?!

A národ náš bojoval, jak známo, všemi zákonními prostředky proti takovýmto vládám s úsilím, houževnatostí a obětavostí, jež budily úctu, ba obdiv i u politických a národních jeho odpůrců, ovšem nepředpojatých a spravedlivých. Ačkoli úspěch boje toho po dlouhá léta nebyl stkvělý (neboť teprve v poslední době dostalo se národu našemu nemnohých sice, ale přece uznání hodných práv a institucí, umožňujících aspoň poněkud další samostatnější rozvoj národní), nelze jinak, nežli se vysloviti, že národ náš ve všeobecném díle pokroku atd. vykonal poctivě svou povinnost.

Že v boji národa českého, vedeném v éře ústavní zákonními prostředky, tu a tam v horlivosti a nadšení nebo z neznalosti zákonův použito bylo snad také od jednotlivců prostředků, nesrovnávajících se se zákony, hlavně se zákony z doby absolutismu, jež jsou namnoze doposud ještě v platnosti, na povšechném rázu boje celého národa v podstatě ničeho nemění. Ti, kdož se byli za dřívějších vlád provinili, odpykali sobě provinění svá zákonními tresty nebo jim byly tresty ty a jich následky různými amnestiemi prominuty. Všickni požívají občanských i politických práv jako občané neúhonní . . .

* * *

Politicko-národní boj národa českého za státní právo koruny České, ať již proti odvěkým odpůrcům nebo proti vládám

a jich orgánům, jest a zůstane, pokud se vede prostředky zákonními, bojem čestným, oprávněným a spravedlivým. Nebojuje národ náš za nic jiného, nežli za to, co mu bylo celou řadou panovníků rakouských právně zaručeno a přísahami korunovačními zajištěno.

Jak z dějin známo, povolána do Čech *dynastie německá* teprve králem Janem Lucemburským, kterémuž žírné kraje české sloužily za nevyčerpatelnou studnici, z které vážil prostředky k ukájení svých dobrodružných choutek, aby mohl v cizině přiváděti k platnosti pověstné své heslo »Ich diene!« (Slouží m!). *Králem tím dali sobě Čechové zvláštní kapitulací slíbiti zachování starých práv zemských,* čímž poprvé formálně a diplomaticky vysloveno a zjištěno bylo **obmezení královské moci v Čechách.** Karel IV. chtěl *ústavnímu právu v Čechách* dáti nový útvar vlastním řádem zemským; ale nemohl mu získati platnosti proti starému, podáním stvrzenému řádu. »Zlatou bullou« obnovil a potvrdil privileje a práva království Českého a jiná ještě stará ustanovení jednající o volbě krále a ustanovil, že *po vymření panovnického rodu mají stavové čeští právo nového krále si voliti* a panovníci z jednoho rodu že mají na trůn český dosedati dle pořadu prvorozenství.

Za Vladislava II. uvedl zemský sněm r. 1500. zřízení zemské zároveň s právem zemským v určitou soustavu, kterážto *ústava státu českého sloužila později mnohé ústavě jiných zemí za vzor* a v podstatě své zachována v platnosti až do nešťastné bitvy na Bílé Hoře.

A na základě této ústavy *povolán rod habsburský* **svobodnou volbou** *na trůn český.*

Rod habsburský domáhal se sice již dříve vlády v Čechách; ale valně se mu nedařilo. Teprve Ferdinand, počav po zahynutí krále českého Ludvíka v bitvě u Mohače na základě jisté dědičné smlouvy, svědčící na prospěch jeho manželky, domáhati se právě uprázdněných trůnů uherského a *českého,* uskutečnil konečně dávné touhy rodu habsburského.

Stavové čeští na sněmu zvláště svolaném popírali mu veškeré oprávněné nároky na trůn český, poukazujíce k tomu, že choť jeho jest již dávno odbyta. Avšak Ferdinand překonav se, že má soupeře, a že nelze stavy české nakloniti k tomu,

aby jej prostě za krále **přijali,** nešetřil slibů ani darů, až hlavně přičiněním nejvyššího purkrabí Zdeňka Lva z Rožmitála **zvolen** *byl za krále českého.*

Před volbou musil však svoliti k jistým výminkám, o kterýchž se byli stavové čeští usnesli, a v nichž kladena *hlavní váha* na to, že *nově zvolený král* **nebyl zvolen ani z povinnosti** ani **z ohledu na nějaké právo dědičné,** nýbrž **ze svobodné vůle;** dále že *musí král sídliti v Čechách,* že nesmí *žádných cizích úřadníkův* ani rádcův na úřady zemské dosazovati a že **všechny privileje a výsady stavům potvrdí a zem při všech právích a obvyklostech jejích zachová.**

Volba prvního člena z rodu habsburského za krále českého provedena tedy zcela *ústavně* na základě ústavy Vladislavovy, na kterouž ústavu *Ferdinand I.*, přijav zvolení za krále, *zavázal přísahou svou sebe i potomky své.*

Bez ústavy české rod habsburský nebyl by se vůbec ani na trůn český dostal.

Koruny *uherské* dosáhl Ferdinand I. téhož roku, kdy byl *korunován na krále českého,* a nabyl ji *týmže způsobem* jako koruny české.

Právní poměr mezi dynastií habsburskou a národem českým a uherským jest tudíž v podstatě jeden a týž — *ryze ústavní* a vše, cožkoliv bylo kdy třeba mezi nimi projednávati, nemohlo býti po právu jinak projednáváno a rozhodnuto nežli cestou ústavní.

Že právní poměr dynastie habsburské k národu českému byl a zůstal takovým, jak jsme právě vytknuli, toho nejpádnějším dokladem jest okolnost, že po některých, ovšem jen dočasných proměnách poměru toho panovníci rakouští zas a zase v různých svých manifestech k němu se vraceli jako k nezdolnému podkladu právnímu, bez něhož na vzájemně uspokojivé řešení státoprávních poměrů nelze ani pomysliti.

Pokoušeno-li se někdy právní poměr ten řešiti jinak, nežli ústavně a že dočasně třeba i pozměněn, vším tím poměr ten sám nikterak se nezměnil a zůstal pro všechnu budoucnost právě jen takovým, jak zněly původní, přísahou stvrzené úmluvy mezi zákonními zástupci národa českého a prvním členem dynastie, kterýž byl svobodnou volbou povolán na trůn český.

Pokusy poměr ten právní pozměniti cestou neústavní staly se, jak z dějin známo, několikrát. Ale bez trvalého úspěchu a bez právního úspěchu vůbec.

»Když Ferdinand II.,« čteme v historické vzpomínce jedné, »octnul se později s většinou sněmu ve sporu o význam veřejného práva, o práva svá v poměru ku právům stavův a když z toho vznikla válka, tu Ferdinand zvítěziv, již nechtěl spokojiti se právem svým ústavním a nepochybným; ale uživ příležitosti a práva silnějšího, zrušil ústavu a odňal práva, zděděnou ústavou pojištěná i těm stavům, kteří práva svého nikterak pozbyti nemohly.

Na to *vládnuv několik let neobmezeně* (první absolutismus ve státě českém) vydal roku 1627. obnovené zřízení zemské, kterýmž zákonodárná moc sněmu zrušena a toliko v poradnou proměněna, ač právo sněmu k povolování daní uznáno.

Ferdinand III. navrátil sněmům českým opět některá nepatrná práva; avšak celkem od Ferdinanda II. *starý ústavní stát český stále více přeměňován na absolutní stát španělský.* Mysl a cit ústavní v národě českém víc a více utlumovány a zahlazovány, na jejich pak místo velmi pilně štěpován *cit dynastický* se všemi obyčejnými přívěsky svými, jakož jsou *centralisace, byrokratismus, feudalismus.* U nás přidružila se k tomu ještě *germanisace.*

Národ český nebyl tudíž nikdy nepřítelem zřízení ústavního. Nikdo nemůže mu toho právem vytýkati, obzvláště když se uváží, že poslední třetina dějin českých jest vlastně skoro neustálý zápas národa českého za zřízení ústavní . . .«

Další pokusy pozměniti právní poměr mezi dynastií a národem českým cestou neústavní pomíjíme mlčením a poukazujeme jen ještě k některým důležitým dočasným proměnám. Až do času císařovny Marie Terezie neměly země koruny České se zeměmi koruny Uherské nic společného, kromě panovníka. Správu země a vyučování řídil nejvyšší *kancléř český* odpovídající jaksi nynějšímu ministru vnitřních záležitostí a vyučování. Finance spravovala *komora česká* a president její odpovídal asi úřadu nynějšího ministra financí. Soudnictví lišilo se od nynějšího nápadněji. Komora appelační a president její odpovídali asi nynějšímu ministerstvu spravedlnosti. Za Marie Terezie za-

hájeny pokusy správu zemí scentralisovati. Tak r. 1749. spojena *kancelář česká* s kanceláří zemí vnitrorakouských pod titulem »k. k. vereinigte Hofkanzlei« (c. k. spojená dvorní kancelář), jejíž předseda však až do r. 1847., tedy déle celého století, nazýván »*kanclířem českým*«. I finanční záležitosti soustředěny a nad komorami jednotlivých zemí jako nad komorou uherskou, českou atd. postavena komora dvorní, která spravovala finance říše a jejíž president změněn r. 1848. v ministra financí. Rovněž soustředěna i soudní řízení. *Soudní senát český zrušen* a roku 1749. zřízena ve Vídni třetí instance . . .

Do roku 1848. tedy zemím koruny České znenáhla ústavní i administrativní zřízení odňato de fakto (skutečně); ale nikdy ne de jure (po právu). Neboť jakmile r. 1848. absolutistická soustava v Rakousku zaměněna *za soustavu ústavní*, vráceno se opět k pevné půdě historického práva, na které cestou ústavní mělo býti vše další projednáno. **Roku 1848. vrácena totiž zemím koruny České ústavní i administrativní samostatnost.**

Nejneklamnějším důkazem vytknutého právního poměru mezi dynastií rakouskou a národem českým jest **korunovační přísaha**, kterou králové čeští od Ferdinanda I. až po císaře a krále Ferdinanda V. skládali a která zní:

»**Přísaháme** Panu Bohu, matce Boží i všem svatým na tomto svatém čtení, že pány, rytířstvo, Pražany, město i všecku obec království Českého i každého jednotlivého obyvatele tohoto království *chceme a máme* při jich řádech, právech, obdarování, výsadách, svobodách i spravedlnostech, starých, dobrých i chvalitebných obyčejích zachovati a od království toho Českého a což k témuž království od starodávna přísluší, nic neodcizovati ani dědičně komu z poddaných našich ani žádnému jinému nedávati ani směňovati ani zastavovati *bez rady a povolení zemského na sněmu obecném tohoto království sneseného;* nýbrž to království máme, chceme a povinni jsme rozšiřovati a je rozmnožovati, a což jest od něho neřádně odňatého, zase připojovati, i všecko, což k dobrému a poctivému tohoto království jest učiniti, — tak nám Pán Bůh pomáhej a všickni svatí!«

Poslední právoplatnou a tudíž po vždy závaznou listinou, která po dnes nebyla a nikdy nemůže býti zrušena, jest kabi-

netní list posledního korunovaného krále českého, J. V. císaře Ferdinanda I., ze dne 8. dubna 1848, kterýmž **zemím koruny České zaručen sněm ústavodárný, politická samostatnosť s odpovědnými nejvyššími úřady zemskými a nejúplnější rovnoprávnosť jazyka vyslovena jako právní zásada.**

Že státoprávní poměr mezi dynastií rakouskou a zákonními zástupci zemí koruny České neupraven cestou ústavní vzhledem k pozměněným poměrům časovým již r. 1848., aniž později, po roce 1860., když po několikaletém absolutismu soustava státní bez jakéhokoli přičinění se strany českého národa přeměněna opět v soustavu ústavní, není vinou nežli nesčetných, takměř nepostižitelných a vzájemně se křižujících okolností a rušivých živlů, jež osudnou náhodou v řešení poměru toho zasahovaly.

Státoprávní poměr sám tím nezměněn, ba ani nezviklán. Neboť i panující císař František Josef I. částečně tak zvaným »říjnovým diplomem« ze dne 20. října 1860, hlavně pak památným reskriptem ze dne 12. září 1871 **uznal historická práva království Českého,** čímž jest nade vší pochybnosť dotvrzeno, že politický zápas národa českého za nezadatelná a nepromlčitelná historická práva jeho, vedený v mezích zákona s různými politickými stranami a se všemi státníky i nestátníky, kteří práv těch nechtěli a nechtějí uznati, jest a bude i na dále bojem zákonním, a nad jakékoli sofistické kriterium povznešeným.

Nikdo nemůže národu českému vytýkati, že, veda boj za tato svá práva, nebojuje za věc spravedlivou!

Že boj ten nevedl až dosud ku kýženým cílům, že političtí odpůrcové státního práva českého dovedli až dosud zmařiti každý pokus, přivésti právo to k praktické platnosti, a neštítili se žádných prostředků vůbec, nesmí nikoho lekati a zastrašovati. *Samostatnosť zemí koruny České* pod vládou dynastie habsbursko-lotrinské jest konečným *zákonním cílem* všech politických bojů našich, a jde jen *o prostředky*, jakými lze cíle toho dosíci.

Nechtějmež si zapírati, že prostředky, jichž bylo až dosud s naší strany použito, nebyly vždy vhodny a řekněme bez obalu — dosti výdatny a důsledně používány. Nechtějmež si zapírati,

že jevívali jsme začasté i ochotu k nevhodným, ba záhubným ústupkům a nestáli vždy neústupně na skálopevné půdě, vytknuté zcela přesně v celé řadě neodvolatelných manifestací panovníků rakouských — na historickém státním právu českém.

S půdy zákonní a J. V. císařem za oprávněnou prohlášené, s půdy historického státního práva českého nesmí nás žádné sliby, žádný nátlak, ba i žádné násilí vůbec ani pošinouti, neřku-li odpuditi. Podobně jako jsme byli v opposici skoro proti všem někdejším vládám vídeňským za éry »ústavní«, musíme v zákonní opposici proti odpůrcům historického státního práva českého setrvati i na dále, ba musíme na základě posavadních zkušeností opposici zostřiti a všemi zákonními prostředky potírati politické odpůrce, nechť s námi bojují v životě občanském nebo v parlamentech nebo v křeslech ministerských. A to tak dlouho, dokud nestane se skutkem, co nám bylo nejjasnější dynastií jako nezadatelné právo naše slavnostně zaručeno.

Opposice v ústavním státě není trestuhodnou, ba ani závadnou, dokud šetří platných právě zákonů a nevybočuje v prostředcích svých z mezí zákona. Opposice za nepochybná a nezadatelná práva národa se zákonníkem v ruce jest nezdolná a musí dříve nebo později vésti k cíli.

* * *

Ústavní boj za historická práva koruny České zahájen, vlastně obnoven, jak známo, roku 1848., když po mnoholetém absolutismu prohlášena byla ústavnosť.

Z četných výhod ústavních hlavně svoboda slova a tisku a obecní zákon ze dne 17. března 1848, jehož podstatnou zásadou bylo, že *základem svobodného státu jest svobodná obec*, opravňovaly k naději v utěšenější budoucnosť.

Avšak za nedlouho — po povalení maďarské revoluce, (za které byla, jak známo, sněmem uherským i nejjasnější dynastie prohlášena za zbavenou trůnu), dostalo se národu českému, jehož zákonní zástupci stáli tehda po boku vlády vídeňské jako její přívrženci, *za odměnu*, co dostalo se pokořeným Maďarům *za trest:* Národ český jako ostatní národové říše Rakouské oblažen — *absolutismem*.

Dne 2. prosince r. 1848. složil totiž *poslední* korunovaný král český, císař Ferdinand V. korunu. Sněm kroměřížský, nedokončiv prací zákonodárných, dne 4. března 1849 rozpuštěn. Dne 28. července téhož roku vstoupil do ministerstva Dr. Alexandr *Bach* a dne 30. prosince 1849 *oktrojována* národům rakouským »*ústava*«, která neměla jiného účelu, nežli zahaliti připravovaný přechod k absolutismu.

Proklamací císaře Františka Josefa I. ze dne 31. prosince 1851 *prohlášena pak i oktrojovaná ústava* ze dne 4. března 1849 se vším, co s ní souviselo, *za zrušenou*. Zaručena toliko rovnost všech občanů před zákonem a osvobození selských pozemků od poddanství za přiměřenou náhradu někdejším vrchnostem.

Zároveň zrušena tak zvaná *základní práva* ze dne 4. března 1849 pro *slovanské* a německé *korunní země*, (mezi nimi také *národní* rovnoprávnost), a *veškerá kritika císařské proklamace policií naprosto zakázána*.

Aktem tím ukončena první ústavní éra v Rakousku v tomto století a zahájena vláda *absolutismu*.

Místo zákona zaujala *policejní libovůle*. Všechny neodvislé listy české zastaveny. *Svoboda tisku udolána*. Poslední zástupce její Karel Havlíček — *bez soudního nálezu* a pouze *z libovolného rozkazu ministerského* — internován do Brixenu.

Od 16. července 1851 vycházel jen ještě »Pražský prostonárodní list«, který snažil se vpraviti v trudný stav věcí a psáti aspoň tak, jak vůbec ještě bylo možno. S jakými protivenstvími bylo mu zápasiti, vysvítá nejlíp z okolnosti, že i zaznamenávání historických fakt vykládáno policií za zločin. Kdysi otištěn v listě tom výrok souvěkého svědka o císařské soldatesce za třicetileté války, znějící v ten smysl, že *řádila v zemi hůře nežli sám nepřítel*. Pro výrok ten předvolán redaktor na městské hejtmanství, kde policejní rada Filip *Weber*, (později místodržitel v Čechách), vinil jej z hrubé urážky vojska a naléhal naň, aby byl výrok ten v nejbližším čísle odvolán.

Pro rozhodné hájení rovnoprávnosti dostalo se redaktorovi často napomenutí. Policejní rada Weber neostýchal se ještě před zrušením ústavy připomínati, že to »vláda nerada vidí«, a dával redaktorovi zcela nepokrytě na ruku, že by byla vláda ochotna dáti listu subvenci, kdyby psal v jejím smyslu.

Následkem toho, že redaktor odepřel tak učiniti, stihán a obtěžován list se strany policie tou měrou, že redaktor — když nespomohlo ani vypuštění veškerých politických úvah o poměrech rakouských — rozmrzen dobrovolně redakce se vzdal. Okolnosť ta byla c. k. úřadům vítanou. Vydavatel chtěl sice list přes posavadní hmotné ztráty dále vydávati; ale úřadové ku změně redakce nesvolili a tak list koncem června 1852 zanikl.

Od té doby nevycházel v Čechách žádný politický list český kromě úřadních »Pražských novin«, které neměly ani čtenářův, tím méně odběratelův.

Císařským rozhodnutím ze dne 9. února 1854 nařízeno, aby obecní zastupitelstva, zvolená roku 1850. dle řádu ze dne 19. března 1849, zůstala v činnosti až do vydání nových obecních řádů. Vláda však s vydáním těchto nepospíchala. Vše zůstalo v strnulosti až do roku 1860., čímž nejen samospráva obcí, nýbrž celá země ve všech možných směrech octla se takořka na pokraji záhuby.

Policejní libovláda slavila v Čechách pravé orgie. Každý poctivý Čech byl v podezření buřičství, a každý jeho krok tajnou i veřejnou policií střežen a kontrolován. Řádění pověstného a zároveň všemohoucího policejního ředitele pražského Päumanna a nejvěrnějšího jeho druha v ušlechtilé práci, neméně pověstného školního rady a zuřivého germanisatora *Maresche*, bylo v zákonodárných sborech jakož i v žurnalistice tak často obšírně vylíčeno a odsouzeno, že hnusí se nám skutky těchto dvou politicko-národních hyen v lidské podobě znovu připomínati. Veškerá činnosť jejich směřovala k úplnému vyhlazení všeho českého, a oba skutečně také již se kojili nadějí, že nejsladší sen jejich dříve nebo později dojde vyplnění. Päumann docela již dával národu českému určitou šibeniční lhůtu, do které bude do posledního živlu vyhlazen.

Za takových poměrů nebylo divu, že nejen národní vědomí, nýbrž i veškeré snahy kulturní hluboce poklesly a utuchly. Zdáloť se, jako by se celá říše Rakouská třásla před každým tištěným nebo veřejně proneseným slovem českým. Jako za absolutismu před rokem 1848. za rovněž tak bezohledného a všemohoucího policejního ministra Sedlnitzkého veden

i nyní krutý boj o každé divadelní představení ochotnické, o každou besední zábavu, ba o každou deklamaci a píseň.

I nejnevinnější píseň česká »Kde domov můj?« stihána jako — hymna revoluční.

Jak hluboko jsme poklesli v *literatuře,* toho důkazem jest, že nevycházely v prvních letech padesátých nežli tyto časopisy: Mikovcův »Lumír«, Štulcův »Blahověst«, Kodymovy »Hospodářské noviny« (1849—1862), Rozumovy »Zlaté klasy« (1854—1856), a čtvrtletní »Časopis českého musea«. Pospíšilův »Obzor« zanikl rokem 1855., »Časopis pro katolické duchovenstvo«, založený r. 1828., rokem 1852.

Politické časopisectvo zastoupeno bylo pouze *vládním* listem, »Pražskými novinami«.

Vláda vídeňská vyhradila si zákonem právo, udělovati k vydávání politického časopisu zvláštní dovolení, a *všechny* žádosti za povolení k vydávání neodvislého listu českého *důsledně zamítány.*

Na doklad, jak hluboko jsme poklesli v ohledu *národním*, jest okolnost, že i v ryze českých městech mívaly německé divadelní společnosti kočující nejhojnější návštěvu a že v ryze české *Chrudimi* na př. městské divadlo hned po prvním zavanutí větru reakce r. 1850. otevřeno bylo *německým* proslovem, jemuž následovalo provedení opery v jazyku *německém.*

Jaké »svobodě« těšilo se za Bacha spolkovnictví, vysvítá nejlíp z poměru »Akademického čtenářského spolku« k c. k. policii. Spolek ten založen byl, jak známo, r. 1849. a až do roku 1853. mohli a také byli členy jeho i professoři a jiní vlastenci. Nebyl to tudíž původně spolek výlučně studentský, a měl spíše ráz politický nežli vědecký. Hlavním účelem jeho bylo cvičení se v řečnictví. Avšak dnem 10. května 1849 (kdy prohlášen stav obležení) počínaje, činnost spolku toho víc a více obmezována. Z počátku nesměly býti konány ani schůze výboru. Později k tomu svoleno, ale zakázány přednášky historické a literární, jimž zejména professor Koubek věnoval nemalou péči. Krátce spolek vydán úplně na milost a nemilost policie, která měla právo kteréhokoli z členů výboru vyloučiti a také vylučovala. Tak na př. r. 1852., kdy byl předsedou prof. Dr. Jan Purkyně, vyloučeni policií z výboru:

L. Aull, jenž byl rok před tím předsedou, Dr. Jan Palacký, kníže Rudolf Taxis a Otakar Zeithammer.

Po vydání nového zákona o spolčování ze dne 26. února r. 1852. musily býti stanovy změněny v ten smysl, že směli býti členy pouze studující. Nové stanovy potvrzeny úřadem dne 10. září 1853. Doktoři, professoři a vůbec nestudující musili ze spolku vystoupiti a zvolen na r. 1854. nový výbor. Nicméně z výboru toho vyloučila policie neméně nežli *jedenáct členů* a sice: medika Kratochvíla, medika Jurenku, Em. Purkyně, med. Kučeru; právníky: Julia Grégra, Vavřince Svátka a z Hartkntálu; filosofy: Tomka a Rokytského a techniky Kopáčka a Štěpánka. Z celého výboru potvrzena pouze volba předsedy Vaňka, pak právníka Mezníka jako účetního spolku, Šimáčka jako knihovníka a filosofa Lešetického.

Vynikající vědatoři čeští, jako Hamerník, Hanuš a Strohbach v pravém slova smyslu pronásledováni. Hamerník donucen vzdáti se professury při universitě; Hanuš sesazen z professury stolice filosofické a Dr. Strohbach z úřadu rady vrchního soudu.

Senát c. k. vrchního soudu (tak nazýván již v tu dobu někdejší apelační soud) *neodsoudil* totiž jistého člověka, jenž prý v opilosti, tedy v stavu nepříčetném, dopustil se zločinu urážení Veličenstva. Následkem toho byli *nejen c. k. vrchní státní zástupce Hikisch*, nýbrž i *všickni přísedící senátu i s předsedou* (mezi nimiž nalézal se také někdejší předseda říšského sněmu Dr. Strohbach) ministerstvem prostě *sesazeni*.

»Sesazení to,« čteme v sněmovní jedné řeči, »mělo v zápětí pravé zděšení v obecenstvu. Porušenať tím zcela zjevně a ostentativně základní zásada soudnictví — *nezávislosť soudu* — čímž zasazena samým ministerstvem nejtěžší mravní rána soudnictví v Čechách a v Rakousku, z které se po léta nevzpamatovalo. Byloť tím prohlášeno za instituci, která stůj co stůj musí rozsuzovati ve smyslu a po přání právě úřadující vlády, a pozbylo — ovšem jen z vůle a přičiněním samé vlády — v obecenstvu takořka veškeré mravní váhy a vážnosti. Pokládánoť, jak jinak také býti nemohlo, za *slepý a vládě oddaný organ bez vlastního právního přesvědčení.*«

Od té doby zaznamenává historie soudnictví v Čechách

další faktum: že nebylo snad žaloby pro uražení Veličenstva, aby nebyl obžalovaný uznán vinným a co nejpřísněji potrestán. Statistika také vykazuje v Čechách, ba v celém Rakousku přede všemi státy evropskými největší počet odsouzených »pro urážku Veličenstva«.

I další jedno faktum vrhá na soudnictví za Bacha tak ostré světlo, že úplně stačí ku charakteristice. Policie pražská vypátrala sedmičlenný »velezrádný spolek«, kterýž měl ve své spolkové pokladně k účelům spolkovým — 3 zl. 15 kr. Spolek nazýval se »Červený prapor«. Nejstaršímu »spiklenci« bylo — 15 roků a byl odsouzen do těžkého žaláře na dobu **dvanácti roků** na pevnosť munkačskou. Ostatní, vesměs mladší, tedy pouhé děti — odsouzeni do žalářů na kratší dobu na Komárně, v Josefově atd.

* * *

Když dohřměla děla v nešťastných pro Rakousko bitvách u Magenty a Solferina, odzvoněno umíráčkem Bachovu absolutismu.

Dne 15. srpna 1859 vydal císař František Josef I. *manifest* k národům, v němž praveno, že J. V. nyní veškerou svou pozornosť a péči věnovati chce zdárnému provedení úlohy Své: trvale pojistiti Rakousku vnitřní blahobyt a zevnitřní moc náležitým rozvinováním bohatých jeho duševních a hmotných sil a času přiměřenými opravami v zákonodárství a správě.

Dne 21. srpna 1859 rozloučil se Dr. Bach po více než devítileté činnosti s ministerským křeslem a za nedlouho — účastnil se někdejší obránce vídeňských barikad jako velevyslanec rakouský při dvoře římském slavnostních průvodů církevních v rouše kajících hříšníků, jako by se kál z nepromíjitelných hříchů, jež byl na národech rakouských jako ministr spáchal.

Zároveň s Bachem propuštěni ministři: polní podmaršálek Kempe (policejní ministr), rytíř Toggenburg (ministr obchodu) a *Rechbergovi* svěřeno sestavení nového ministerstva.

Rechberg převzal ministerstvo zahraničních záležitostí a předsednictví, hrabě Agenor *Goluchowski* pak ministerstvo vnitra a *Hübner* policie. Ministerstvo obchodu zrušeno. Dne 21. října

Hübner propuštěn, a na jeho místo povolán za ministra policie *Thierry*.

Nové ministerstvo neskrblilo sliby; ale váhalo s jich vyplněním. Teprve dne 5. března 1860 vydán císařský patent, kterýmž naznačeny *základní rysy ústavy*. Jednota říše měla býti zachována a *jednotlivým zemím mělo se dostati do jisté míry samosprávy*.

Avšak krátce po pádu Bachově, za jehož zpátečnické vlády bujela již v temnu pozdější národohospodářská korupce, jako náhlým bleskem osvětleny tajné podvody vysoce postavených osobností. Polní podmaršálek *Eynatten*, obviněný z *podvodů* páchaných při zaopatřování armády rakouské v Italii r. 1859., zatčen a skončil v noci ze dne 7. na 8. března 1860 ve vězení *samovraždou*, zůstaviv podrobné přiznání netoliko své vlastní viny, nýbrž i svých spoluvinníků. Dne 9. března 1860 zatčen i generální ředitel úvěrního ústavu František Richter jako spoluvinník podvodného polního maršálka Eynattena, kterýž později, po půldruhém roce vyšetřovací vazby také odsouzen. Několik jen týdnů po zatčení Richtera dne 22. dubna r. 1860. donucen i **ministr Bruck** ke složení úřadu ministra financí, jejž zastával od 10. března r. 1855., a v noci ze dne 22. na 23. dubna, *podřezav si žíly, zahynul samovraždou*.

Politování hodnými a svrchovaně hnusnými těmito událostmi spečetěn osud brutálního systému Bachova na dobro.

V květnu r. 1860. svolána do Vídně tak zvaná »rozmnožená říšská rada« za tím účelem, aby za předsednictví arcivévody Rainera radila se o zásadách, na kterýchž by měla býti příští státní správa říše Rakouské založena. Rada ta čítala úhrnem 58 členů (35 šlechticů a 23 nešlechticů), a sice 10 řádných, 10 doživotních a 38 dočasných — 24 Němců, 18 Slovanů a Rumunů, 11 Maďarů a 5 Italů.

Z Čech povoláni do rady té pouze tři členové dočasně: hrabě Jindřich *Clam Martinic*, hrabě Albert *Nostic* a předseda obchodní komory liberecké Trenkler; z Moravy dva: hrabě Jiří Stokau a továrník Filip Schöller; ze Slezska jeden: Dr. Hein.

Lid československý nebyl v předběžných poradách těch zastoupen nikým. Přípravné práce ústavní konány tudíž *bez zástupců národa českého*.

Hned v prvních schůzích rozštěpili se radící se ve dva protivné a zároveň nesmířitelné tábory. Většina, s hr. Clam-Martinicem a hr. Széczenem v čele, navrhovala a hájila *soustavu federativní*, vrcholící v uznání *historickopolitických individualit království a zemí*, menšina pak systém *centralistický*.

Zástupce Sedmihradska Maager v jedné schůzi pronesl přání za zavedení *ústavy representativní*, kterouž by »při všemožném rozvinutí *práva samosprávného všech korunních zemí*, při všemožném *šetření historických tradic* a obecního zřízení v jednotlivých zemích, při všemožném zachování *rovnoprávnosti* veškeré zájmy obyvatelstva nalezly v obci, na zemském sněmu i na říšské radě přiměřeného zastoupení *svobodně volenými zástupci*«.

Program ten měl v zápětí všeobecný souhlas všech, kdož s říší Rakouskou poctivě smýšleli, ale také bezpříkladný poplach v kruzích zavilé byrokracie staré školy absolutistické, která by se byla nerada rozloučila s někdejší libovolnou svou právomocností.

Zatím vydán dne 17. července nový císařský patent, kterýmž **J. V. císař dobrovolně uložil meze plné panovnické Své moci** v ten smysl, že *od té doby bez svolení říšské rady nemá býti žádná nová daň vypsána nebo zvýšena a žádná státní půjčka učiněna.*

Nad jiné charakteristické jest, že když v sezení rozmnožené říšské rady dne 24. září delegát Moesóny poukázal k tomu, že ve sboru tom *Čechové a Moravané* nejsou zastoupeni, kníže Jan Adolf *Švarcenberk* prohlásil, že jsou Čechové s poměry v svrchované míře spokojeni. Z toho plyne, že kníže ten neměl o stavu věcí v Čechách hrubě ani ponětí a proto také nejmenší schopnosti státnické o záležitostech českých rozhodovati.

»Rozmnožená říšská rada« dokončila dne 29. září 1860 své předběžné porady, na jejichž základě již dne 20. října vydán *památný diplom císařský* na státoprávní upravení vnitřních poměrů říše, kterýmž na základech pragmatické sankce vytknuty byly zásady ústavního zřízení říše Rakouské a jímž uznány za rukojemství mocného postavení říše, trvalého právního stavu a rovného spolupůsobení všech národů, *zřízení vyhovující dějepisnému právnímu vědomí, stávající různosti království a zemí*

a požadavkům jejich nerozdílného a nerozlučitelného silného svazku.

V den vydání diplomu říjnového svěřeno hraběti *Goluchowskému* sestavení nového ministerstva. Především zrušena ministerstva vnitra a vyučování jako nejvyšší úřady ústřední a místo nich zřízeny opět dvorní kanceláře. Kromě toho zřízeno státní ministerstvo, jehož řízení převzal *Goluchowski*. Ministrem policie stal se *Mecséry*, ministrem války *Degenfeld*, ministrem spravedlnosti *Lasser;* uherským dvorním kancléřem *Vay* a ministrem bez portefeuillu hr. *Szecsen*. Později (9. pros.) ustanoven *Kemenyi* zatímním předsedou sedmihradské dvorní kanceláře a (13. pros.) *Plener*, kterýž byl po propuštění Brucka ustanoven zatímním správcem financí, jmenován definitivně ministrem financí.

Teprve krátce před vydáním říjnového diplomu dostalo se národu českému milostivého povolení k vydávání samostatného politického časopisu. Od r. 1858. vycházel sice redakcí Frt. Šimáčka (Vojtěcha Běláka) »Posel z Prahy«, v kterémž pojednáváno prostonárodně hlavně o otázkách národohospodářských; ale jako za vlády Bachovy, tak i za ministerstva Rechbauerova a v první době i za vlády Goluchowského zůstaly všechny pokusy vymoci na vládě koncessi k vydávání *českého politického listu* úplně bez úspěchu.

V krátkém čase po sobě zadali za koncessi takovou prof. Zelený, Dr. Čupr, Dr. Svátek a Jaroslav Pospíšil; ale vláda všechny žádosti prostě zamítla.

Konečně udělena koncesse Dru Bohuslavu Müllerovi; ale za nedlouho zase mu odňata pod záminkou, že pro chorobu nemohl přikročiti k bezodkladnému vydávání.

Dr. Rieger sepsal na to přiměřený pamětní list, v němž uvedeny oprávněné stížnosti národa českého a žádáno za provedení rovného práva a udělení povolení k vydávání českého listu politického.

Dne 18. června odebrala se pak zvláštní deputace z Čech do Vídně, kde memorandum to — jež nesmělo býti vůbec ani vytištěno a kolovalo pouze v opisech mezi obecenstvem — podala J. V. císaři.

Pamětním spisem tím učiněn konečně průlom v posavadní

praxi. Ministerstvo neodvážilo se již odmítnouti novou žádost za vydávání českého listu politického a udělilo koncessi Dru A. Krásovi k vydávání »Času«, jehož prvé číslo vyšlo 1. října a později Dru Juliovi Grégrovi k vydávání »Národních listů«, jejichž první číslo vydáno 1. ledna 1861.

Po mnoholetém útisku politickém není divu, že říjnový diplom uvítán v Čechách přímo s jásotem. Kojenoť se nadějí, že učiněn tím aspoň krok k uspokojivému utváření skoro již nesnesitelného stavu věcí přes to vše, že diplom ten odchyluje se v mnohém od památného majestátního listu císaře Ferdinanda z r. 1848. nebyl pro *Čechy* vlastně nežli novým popřením a novou překážkou státního práva koruny České. Zemím koruny Uherské přiznáno v něm totiž staré právo ústavní, *země koruny České* pak zařaděny prostě mezi »ostatní království a země«, tedy mezi státní útvary bez státního práva.

Rozštěpení říše Rakouské ve dvě části (tedy dualismus, proti němuž později veden z Čech tak tuhý boj), prohlášeno tudíž již říjnovým diplomem za prozatímný cíl nového politického proudu. Země koruny České prohlášeny bez spolupůsobení zákonodárných faktorů za země bez jakýchkoli práv státních, za země, pro které měly býti ústavní řády teprve vydány, neboli jinými slovy: vládou oktrojovány.

Po právu stalo se tudíž pouze zemím koruny Uherské. *Země koruny České* vydány na milost a nemilost vídeňské vlády, která se také v tomto smyslu k národu českému chovala.

Do kabinetu hr. Goluchowského povolán také posavadní místodržitel v Čechách *Mecsery,* tedy muž, který se byl za Bacha ve smyslu odsouzeného právě absolutismu nad jiné vyznamenal, a svěřen mu úřad ministra policie. Možno se tudíž domysliti, jak asi sobě někdejší stoupenec absolutismu počínal za éry ústavní.

Místodržitelem v Čechách jmenován hrabě Antonín *Forgach*, muž, kterýž si byl dovedl za několikaměsíčního úřadování jako místodržitel moravský získati důvěru lidu a v kteréhož právě proto, že vyznal se v jazyku českém, skládány i v Čechách mnohé naděje, že stane se konečně i Čechům aspoň v ohledu národním jaks taks po právu. Jinak v Čechách v podstatě skoro pranic se nezměnilo. Někdejší státní pomocníci absolutismu,

i nejfanatičtější, nejzapřísáhlejší odpůrci veškeré ústavní svobody, jako pověstný policejní ředitel Päumann a dlouhá řada jiných, Päumannovi podobných, ponecháni v úřadech a nedbáno toho, že nedovedli nebo nechtěli se vpraviti v nový stav věcí a počínali si i nadále jako za nejtužšího absolutismu.

Hrabě Goluchowski v úřadě předsedy ministerstva však dlouho nevytrval. Dne 17. prosince, tedy ani ne po dvouměsíční činnosti v úřadě státního ministra, v kteréžto době marně usiloval o provedení říjnového diplomu, odstoupil a nástupcem jeho stal se rytíř Antonín **Schmerling**, kterýž byl r. 1851. dobrovolně vystoupil z reakcionářského ministerstva Bachova a pokládán tudíž všeobecně za státníka v pravdě svobodomyslného.

Schmerling jako každý předseda ministerstva před ním i po něm — neskrbil rozmanitými sliby; ale v brzku seznáno, že slibům těm přece sotva půjdou skutkové v zápětí a když přece, tedy výlučně jen na prospěch politických stoupenců Schmerlingových.

Zákon o tisku zůstal beze změny a na zavedení porotních soudů, jediné opory pravé konstituce, »svobodomyslný« Schmerling naprosto — zapomněl! »Ústavnímu« státníku tomu stačily trestní a tiskový zákon z doby absolutismu a vykonávání spravedlnosti ponecháno i nadále týmže státním orgánům, které se byly za doby absolutismu jak náleží vžily v ducha absolutistických zákonů.

Ku charakteristice »svobodomyslného« Schmerlinga dostačí snad jediný doklad, kterýmž zvrhává se svobodomyslnost jeho v pravý opak.

Když totiž Dr. Klaudy chystal později v říšské radě návrh na změnu tiskového zákona, setkal se se Schmerlingem, kterýž k němu za přítomnosti předsedy sněmovny poslanců pravil: »Což pak máte s tím návrhem tak na spěch? Bojíte se o své noviny? Nemáte proč. *Pište si proti mně, co chcete.* Za to nezkřiví se vám ani vlásku!«

Dr. Klaudy na to odtušil: »Tak ráčí soudit Vaše Excelence; ale *úřadové* v zemích vykládají to jinak a *stihají podle starého zákona.*« Schmerling snažil se Dra Klaudyho upokojiti slovy: »To jsou přílišné strachy.«

Slovy těmi osvědčil se Schmerling skutečně jako ministr

v pravdě ústavní a svobodomyslný; ale pouze — v theorii. V praxi zachoval se zcela jinak. Když za nedlouho zahájena persekuce tisku českého a proces Dra Julia Grégra jako redaktora »Národních listů« chýlil se ku konci, uznal Dr. Klaudy jako obhajce obžalovaného za vhodné připomenouti státnímu ministru někdejší jeho konejšivé výroky. Zaslalť mu bez vědomí Dra Grégra přípis, v němž žádal, aby byl proces »Národních listů« zastaven a nebo v případu odsouzení aby bylo vzato útočiště k císařské milosti. Nicméně státní ministr, kterýž byl před nějakým časem sám a dobrovolně prohlásil, že může býti proti němu psáno cokoliv a nikomu že nebude proto vlásku skřiveno, odpověděl lakonicky, že mu nelze nižádným spůsobem ujmouti se procesů tiskových, jež byly českými soudy zavedeny . . .

Dle toho mohlo se tedy proti Ant. Schmerlingovi psáti cokoliv; ale nesměly tak psáti — české listy. Krátce svobodomyslným byl Schmerling jen »po německu«. Pro Čechy byl a zůstal zcela obyčejným absolutistickým nedůtklivcem, který klidně přihlížel k tomu, kterak političtí odpůrci stiháni a odsuzováni po drakonickém zákonu z doby absolutismu.

Věděltť, že skutkové jeho jako ministra naprosto by nesnesli kritiky v ústavních státech obvyklé a že by za svobody tisku v pravdě ústavní neudržel se u vesla vlády ani snad několik měsíců, neřku-li tak dlouho, jak podařilo se mu to s použitím persekučního aparatu absolutistického, nežli totiž byl celý system jeho a vůbec veškerá jeho politika odsouzeny a on z úřadu vládního ministra *jako státník, který úkolu svému nedostál, odstoupil.*

Několik jen dní po nastoupení Schmerlinga přesvědčil se lid český, že skoro ve všem, zejména v ohledu policejním zůstalo při starých zvycích. O sylvestrovské noci ze dne 31. prosince 1860 na den 1. ledna 1861 došlo totiž v Praze *k první srážce policejní stráže s obecenstvem,* při čemž *prolita i krev.* Rozjařená společnosť, vracejíc se z hostince domů, byla na Karlově náměstí, kde zpívala české písně, policejní stráží zadržána a tak s ní zacházeno, že byl jeden člen její policisty považlivě zraněn. Případ ten zbudil, jak přirozeno, nemalé pohoršení a byl také soudně vyšetřován.

Přes to setrval správce policie pražské Päumann ve svém úřadě, až když celou řadou byrokratických přechmatů konečně přece stal se nemožným a přesazen v únoru 1861 do Krakova.

Tím zbavena Praha jednoho z nejzapřisáhlejších a nejbezohlednějších odpůrců všeho českého, kterýž si nedal za svého úřadování ujíti nižádné příležitosti, aby svou nenávisť k českému lidu dal na jevo.

Jak vymýšlivým v ohledu tom muž ten byl, vysvítá z okolností, že zasazoval se ze všech sil o to, by Vincenc Vávra a Karel Sladkovský vyloučeni byli z redakce »Času« prostě proto, že byli před lety pro politická provinění odsouzeni. Päumannovi šlo o naprosté zničení jich existence; ale nepodařilo se mu to.

Vyšší instance měly aspoň tolik taktu, že rozhodnutí policejního ředitelství neschválily a tak fanatismus Päumannův valně ochladily.

Odstranění všeobecně nenáviděného policejního ředitele Päumanna z Prahy připisováno hlavně vlivu nového místodržitele hr. Forgacha.

* * *

Prodlením několika neděl staly se sice opětně změny v ministerstvu, ale vliv Schmerlingův zůstal v převaze.

Dne 19. prosince 1860 jmenován *Mazuranič* předsedou chorvatské dvorní kanceláře; dne 4. února 1861 však sestavil arcivévoda *Rainer* opět *nové ministerstvo*. Sám stal se předsedou ministerské rady. *Schmerling zůstal státním ministrem* a také ostatní ministři podrželi své portefeuilly: *Mecséry* policie, *Degenfeld* války, *Plener* financí, *Vay* uherské dvorní kancléřství a *Szecsen* ministerstvo bez portefeuillu. *Rechberg* stal se ministrem zevnitřních záležitostí, *Lasser* ministrem státní správy, *Protobevera* spravedlnosti a *Wickenburg* obchodu.

Několik týdnů později — dne 26. února 1861 — vydány tak dlouho a tak toužebně očekávané *patenty k upravení ústavnosti, jimiž zásady práva diplomu říjnového zvráceny namnoze v neprospěch státoprávního poměru jednotlivých království a zemí k říši a dynastii.*

Naděje národa českého sklamány skoro ve všem.

Kdežto pro země koruny Uherské zůstalo v platnosti staré zřízení ústavní, *oktrojovány* pro země *koruny České* zemské řády, které neměly jiného účelu, nežli učiniti ze zákonodárných sborů instituce, závislé na vůli, vlastně na milosti té které vlády vídeňské, která si pomocí řádů těch vždycky dovedla zjednati v zemských sněmích povolnou a svým zámyslům oddanou většinu.

Volební řád pro sněm český osvědčil se hned o prvních volbách. Česká národnosť, tedy nepoměrná *většina* v zemi, vyšla z osudí volebního jako *menšina*, kdežto nepoměrná menšina živlu německého zastoupena většinou. Vše čelilo k tomu, aby *sněm český měl a podržel ráz německý* a aby v něm rozhodovali živlové oddaní více méně slepě vládě Schmerlingově.

Jaký dojem učinilo státnické umění Schmerlingovo, kteryž dovedl převážnou, nepopíratelnou většinu českého národa učiniti svým »důmyslným« volebním řádem závislou na očividné a nepopíratelné menšině německého obyvatelstva, na národ český, možno se domysliti. A *zde* a nikde jinde dlužno hledati prvopočátky všech dalších zápletek, nesnází v urovnání vnitřních poměrů a zároveň i onoho zásadního a oprávněného odporu národa českého, jenž později vzplanul v památnou opposici, tak tuhou, houževnatou a obětavou, že nepodařilo se oblomiti ji, neřku-li zlomiti a udolati ani prostředky, o nichž ústavní vlády vzdělaných národů nemají ani potuchy.

Přirozenoť, že v Čechách zavál nový duch, vzniklý z popudu sebeochrany a jevící se především *v zakládání ryze českých spolků* a demonstrativním *hájením zaručených práv národních* — zatím pouhými peticemi a protesty.

První takový protest vyšel ze staroslavné *Kutné Hory*. Byl podepsán 22ti občany protestujícími proti strannictví obchodní komory pražské, které vytýkáno, že podporuje jen velkoprůmysl a kapitalisty, kdežto maloživnostnictvo zanedbává. Protest vyzněl v upozornění, že podepsaní zříkají se dalšího připlácení na vydržování komory té, což opodstatněno také tím, že ústav ten vykonal volbu do sněmu zemského způsobem — nezákonným.

Příkladu Kutné Hory následovala celá řada jiných měst a obcí.

Druhým městem, v němž ozval se oprávněný duch zákonní oposice, byla *Roudnice*, z které vyšel pamětní list petiční k místodržiteli českému za provedení *rovnoprávnosti*. »Poznáváme,« praveno v petici té mimo jiné, »*že nejsme doma domovem, že nepožíváme v Rakousku práva, jaké nám přisluší.*«

Přirozenoť, že již o prvním zasedání sněmu českého, jenž byl zahájen dne 6. dubna 1861 (za předsednictví nejvyššího maršálka hr. Alberta Nostice, jehož náměstkem jmenován Dr. Vaňka), a to hned v první schůzi podán se strany české přiměřeně odůvodněný *protest proti nespravedlivému volebnímu řádu*, kterýmž proti kardinální zásadě ústavní umělým spůsobem docílená *menšina měla míti nadvládu nad přirozenou a nepopíratelnou většinou*, a že zástupcové národa českého všech politických odstínů, tehdáž ovšem ještě nenápadných, snažili se sraziti v pevný oposiční šik ku zjednání uraženého a pokořeného práva národa českého.

Zatím však holdováno zásadě vyčkávací. Domnívánoť se, že tak křiklavá křivda spáchaná na národu českém nemůže zůstati na dlouho neodčiněnou.

V brzku seznáno, že rozhodující vliv na sněmu má kurie velkostatkářská, jejíž nejhlavnější tehdejší representant, druhdy také zastance a obhajce státního práva českého — kníže Carlos *Auersperg*, objevil se znenadání jako fanatický práva toho odpůrce.

V třetí schůzi při verifikování voleb došlo ku konstatování jedné z oněch nesčetných nezákonitostí, jichž bylo po roce 1848. orgány absolutismu tolik napácháno. Ve volebním okresu Nymbursko-Benátském zvolen za poslance Vincenc Vávra. Volba jeho však byla úřady zrušena, poněvadž prý byl před lety vojenským soudem pro politické provinění odsouzen. Dr. Rieger však ve sněmu podal důkaz, že odsouzení to bylo a jest neplatné, poněvadž byl Vávra zatčen *bezprávně — před prohlášením obleženosti*.

V páté schůzi sněmu českého dne 11. dubna podal někdejší arcibiskup pražský kníže Bedřich Schwarzenberg památný návrh: »Mocí svého úřadu jako arcibiskup pražský,« pravil, »cítím se povinna učiniti návrh: shromážděný sněm nechť vyřkne v slušném spůsobu nejponíženější prosbu, *aby J. V. náš*

nejmilostivější císař a král ráčil se dáti v Praze jakožto král český slavně korunovati.«

V odůvodnění návrhu toho pravil navrhovatel mimo jiné: »Nejsvětější úvazek *povinností* panovnických a *věrnosti* poddaných jest *korunovace*, kteráž úžeji víže nežli chladné právo a lépe chrání nežli nahý meč . . .«

Návrh kardinala-arcibiskupa přijat celým sněmem, tudíž nejen umělou menšinou *zástupců českého národa,* nýbrž i umělou *většinou poslanců německých* bez rokování. K návrhu Dra Riegra zvolena pak dvanáctičlenná deputace, která s poselstvím tím vyslána do Vídně.

Mluvčími deputace byli hr. Albert Nostic a arcibiskup Schwarzenberg. Se strany zástupců českých súčastnili se deputace: Palacký, Rieger a Brauner; se strany německé: liberecký purkmistr Ludvík Ehrlich, Ant. šlechtic Stark, Ondřej Haase šl. z Vranova; z kurie velkostatkářské pak kníže Vincenc Auersperg, Jaroslav hr. Sternberg a Leopold hr. Thun.

Deputace přijata J. V. císařem milostivě. Panovník, odpovídaje poslům českého království, pravil po německu:

»Sněm český, učiniv takové jednomyslné usnesení, jakéž Mi jménem jeho oznamujete, přišel tím *nejvřelejší žádosti Mé v ústrety.*« Po *česku* pak doložil: **„Dám se korunovati v Praze za krále českého** a jsem přesvědčen, že tímto svatým obřadem *bude upevněn nový nezrušitelný svazek důvěry a věrnosti mezi trůnem Mým a Mým českým národem.*«

Tato odpověď panovníkova oznámena nejvyšším zemským maršálkem českému sněmu dne 15. dubna a přijata *celým sněmem* s bouřlivým uspokojením za provolání »Slávy a »Hoch« J. V. císaři.

O volbách do zemského výboru zůstali zástupci čeští v menšině. Zvolenit pouze dva, Rieger a Brauner, s kterýmiž aspoň poměrně stejného smýšlení byl jen hrabě Frant. Thun mladší. Ostatních pět členů zemského výboru bylo smýšlení české národnosti nepřátelského.

* * *

Nespravedlivé volební řády Schmerlingovy do zemských sněmů i do říšské rady, svolané ke dni 29. dubna 1861., zá-

stupce českého národa naprosto nelákaly a budily odpor nejen u nás, ale i jinde, zejména v království Uherském, kde stalo se zásadní usnesení říšskou radu vídeňskou za takových poměrů *neobeslati*.

V otázce v příčině obeslání říšské rady rozštěpili se zástupci národa českého ve dva tábory. *Palacký* a s ním většina *byli proti obeslání vůbec*, menšina pro obeslání. Kardinal arcibiskup objeviv se v klubu poslaneckém přiměl prosbami část většiny *pro obeslání* — a tak učiněn *první osudný krok*, kterýmž opuštěna pevná půda státního práva a uchýleno se na nejistou a vratkou dráhu, po které došlo se v brzku k náhledu, jak nepromíjitelná politická chyba stala se tím, že proti Palackému uposlechnuto rady nejvyššího církevního hodnostáře a říšská rada obeslána.

Ze zástupců českého národa zvoleno do říšské rady pouze — 21 poslanců.

Říšská rada zahájena dne 26. dubna. Předsedou jmenován Dr. Hein, známý z r. 1848. jako člen ústavního výboru říšského sněmu.

Z Uher a Benátek nedostavil se poslanec žádný.

Poslanci čeští v brzku nabyli přesvědčení o osudnosti kroku, jejž byli učinili obesláním říšské rady, kde byli a zůstali uprostřed nepřátelských živlů osamoceni a vždycky v menšině, takže na dosažení jakýchkoli práv národa českého nebylo lze ani pomysliti.

Snahy čelící k federalistickému zřízení Rakouska byly centralistickou většinou vždy již v zárodcích zmařeny.

Předseda Dr. Hein, zapřísáhlý odpůrce Slovanů a fanatický centralista, nedovoloval zástupcům českým ani odrážeti surové útoky na práva českého národa, volal je při každé příležitosti k pořádku a odnímal jim slovo, tak že nemohli začasté ani nejspravedlivější přání a stesky lidu českého tlumočiti.

Mezi nejfanatičtějšími odpůrci národa českého byl Dr. *Giskra*, kterýž v jedné schůzi nejsurovějším způsobem vyslovil se o koruně svatováclavské. Pravil, že mu do krále českého není více nežli do krále jerusalemského a že koruna česká jest pouhý šibolet, kterým se lid šálí a popuzuje. Na interpellaci podanou v příčině té českými poslanci odpověděl státní

ministr Schmerling jménem celého ministerstva vyhybavě, ba urážlivěji než byla slova Giskrova.

K dolíčení stavu věcí objevily se v žurnalistice vídeňské zprávy, že byl slavnostní akt korunovace J. V. císaře a krále českého — na neurčitou dobu odročen, čímž vyjasnil se poměr mezi ministerstvem a národem českým úplně. Nebyloť nejmenší pochybnosti, že rozevřela se mezi oběma nepřeklenutelná propast, slovem že od ministerstva Schmerlingova nelze se na prospěch národa českého ničeho nadíti.

Zasedání říšské rady ukončeno 16. pros. 1862. Poslanci čeští vrátili se z Vídně do Čech sklamáni a bez naděje, že podaří se kdy ve vídeňském parlamentě něčeho na prospěch národa dosíci. Palacký a onino poslanci, kteří byli původně zásadně proti obeslání říšské rady, a dali se k obeslání tomu pohnouti jen prosbami kardinala arcibiskupa, slavili jedno z nejsmutnějších politických vítězství.

Osudný krok, jednou učiněný, nedal se již odčiniti. A tak nezbylo, nežli pokusiti se na půdě říšské rady aspoň o zachránění toho, co by se snad vůbec dalo ještě zachrániti.

Vláda Schmerlingova domnívala se však již v srpnu 1861 býti dosti silnou ku zlomení odporu Maďarův a přede vším uherského sněmu. Ještě před nedávnem Maďarům svatosvatě slibováno, že budou historická práva jejich do poslední písmeny respektována. Náhle karta se obrátila. Vláda vídeňská prohlásila práva ta »*za propadlá*« a vystoupila s novým programem — »s právem výboje«.

Uherský sněm rozpuštěn, a říšská rada měla jednání vlády vídeňské oproti Maďarům schváliti.

Zástupcové českého národa na říšské radě, kteří se podobně jako r. 1848. a 1849. kojili nadějí, že vláda vídeňská konečně přece snad nahledne křivdy, páchané až dosud na národech slovanských, zejména na národě českém a vynasnaží se je odčiniti neb aspoň zmírniti, zaujali v celku posici poboku — vlády vídeňské.

»Nemůže tedy býti žádnou otázkou,« pravil tehda jeden z nejpřednějších politiků českých, »že v této věci, v tomto rozporu shledávám a shledati musím *větší právo* i větší státnickou moudrosť na straně Jeho Veličenstva a *nikoli na straně*

Uhrův. A skutečně prokázal J. V. ve všelikém vyjednávání v této záležitosti velkodušnosť k Maďarům, která jest povznesena nad všelikou moji chválu a zajisté bude činiti jeden z nejstkvělejších okamžiků v dějinách vlády Jeho Veličenstva«.

A jiný zástupce lidu českého pronesl se v ten smysl, že není prý všechno státní právo uherské obsaženo v diplomech a starých základních zákonech státních. Až prý sejde se s pole justamentu, nebudou prý moci Maďaři upírati ústního podání. A doložil: »Myslím, že by Maďaři ve prospěch celku vzdáti se měli práva samojedině povolovat své vojsko a daně.«

V tu dobu stáli Maďaři, jak zřejmo, nezdolně na pevné půdě svého historického státního práva a — nepovolili. Zástupcové národa českého na říšské radě Schmerlingovské naproti tomu neměli pod nohami tak pevné půdy, neopírali se ještě o podobné historické státní právo, nýbrž stojíce na půdě říjnového diplomu, byli ochotni na prospěch centralismu k různým koncesím, jakých od nich nikdo po právu žádati nemohl a také nežádal.

České státní právo historické, jak je známo za našich dnů, nebylo tehda státníkům českým ještě dostatečně povědomo. Jinak nebýval by teprve r. 1867. jeden z historiků českých vyzván, aby vyhledal a sebral doklady o tom, jaká práva mívali sněmové čeští po bitvě bělohorské.

Přes to již krátce před pádem ministerstva Belcrediho česká konservativní šlechta a s ní ostatní zástupcové českého národa podobně jako Maďaři již hned po zahájení éry ústavní postavili se na půdu historického státního práva českého. Ale bylo již pozdě . . .

Uherské státní právo uznáno — Maďaři domohli se na jeho základě samostatného ministerstva atd., a my, kteří jsme byli původně ochotni k různým ústupkům — —

Avšak nepředbíhejme!

Bez zástupců oněch korunních zemí, kteří tehda trvali neoblomně na zásadách říjnovým diplomem vyslovených, byli a zůstali zástupcové národa českého na říšské radě po dnešní den v menšině. Veškeré úsilí zjednati průchod právnímu přesvědčení národa českého zůstalo marným. Byliť vždy a ve všem prostě přehlasováni. Námitky a protesty jejich vyslechnuty a

odloženy. Nedbáno jich a veškeré další opravy ústavní prováděny pomocí umělé, po případě nahodilé většiny parlamentu ve smyslu centralistickém bez ohledu na zásady říjnového diplomu a bez ohledu na národ český.

Přirozenoť, že odpor proti tomu vůčihledě se zmahal. Ale když r. 1863. poslanci čeští, nejčelnější zastanci federativního zřízení, vidouce všechny své snahy marnými, opustili říšskou radu jako parlament kusý a k rozřešení zásadních otázek ústavních i právních naprosto neschopný, bylo již — pozdě. Maďaři byli již rozhodnuti pracovati na dále na vlastní pěsť a výlučně jen na svůj vlastní prospěch, kdežto strana centralistická byla již aspoň tak dalece skonsolidována a zatímními řády zajištěna, že trpný odpor zástupců národa českého nikterak ji nelekal a v jednostranné legislativní činnosti její ve smyslu centralistickém aspoň podstatně nebránil.

Systém byrokraticko-centralistické vlády Schmerlingovy založené na lžiliberalismu a nespravedlivých volebních řádech sice důsledným odporem Maďarů a později i opožděnou oposicí zástupců českých konečně povalen; ale ovoce povalení toho padlo do klína jen Maďarům.

Heslem k zahájení trpného odporu bylo složení mandatu do říšské rady hr. Jindřicha Clam Martinice již dne 23. září 1862. Když pak v brzku po té i čeští poslanci říšskou radu opustili, soustředěna na čas veškerá opositční snaha v zemském sněmu. Již dne 29. ledna 1863 zahájil zde Palacký tuhý a houževnatý boj o spravedlivou opravu volebního řádu, kterýžto boj však po dnešní den není dobojován. Křivda Schmerlingovými nespravedlivými volebními řády na národu českém spáchaná doposud neodčiněna.

S jakou rafinerií jsou tyto volební řády sestaveny, vysvítá nejlépe z okolnosti, že *každá vláda*, ať už měla či neměla za sebou většinu národa, dovedla si pomocí jich zjednati *volbou* ve sněmu českém *většinu*. Řády ty nebyly a nejsou tudíž sestaveny po zásadě ryze ústavní za tím účelem, aby svobodnou volbou dán byl na sněmu výraz názorům a zásadám většiny, nýbrž výhradně jen na prospěch vlády, ať už zásad a snah jakýchkoli, k tomu účelu, aby mohlo býti parlamentárně rozhodováno i proti přesvědčení většiny.

V praxi osvědčily se volební řády Schmerlingovy ve prospěch vlád vídeňských přímo skvěle.

Tak již o prvním zasedání sněmu českého, r. 1861., jak víme, byli zástupci národa českého po přání tvůrce volebního řádu a zároveň náčelníka ministerstva Schmerlinga proti všemu právu — *v menšině*.

Nepoměru toho docíleno jen hlasováním velkostatkářů. Do sněmu zemského skládajícího se ze 242 poslanců volí jich velkostatkáři 70 a rozhodují tak o většině.

Jak kolísavým a vládě, ať již kterékoli, vždy příznivým bylo smýšlení velkostatkářstva, vysvítá z následujících výsledků voleb:

O volbách do sněmu zemského za *Belcrediho* v lednu 1867 zvítězili malou většinou *velkostatkáři konservativní*. Po dvou měsících při obnovených volbách zvítězila však již většinou 20 hlasů strana Auerspergovců.

V srpnu 1870 za *Potockého* zvítězila opět strana konservativních velkostatkářů většinou 19 hlasů.

O přímých volbách do říšské rady v listopadu 1870 byli by zvítězili konservativní velkostatkáři *pouze většinou jediného hlasu* (to jest 201 hlasy proti 200 hlasům), kdyby bývalo plnomocenství hraběte Černína uznáno za platné. Při losování vylosováno 8 konservativců a 6 ústavověrných.

O druhých přímých volbách roku 1871. zvítězili konservativci 226 hlasy proti 202 hlasům. Většinou 24 hlasů ohroženo bylo neobmezené panství ústaváků, a proto musily býti nasazeny všechny páky k docílení ústavácké většiny ve sboru velkostatkářském.

Za tou příčinou sestoupili se před volbami roku 1872. vynikající matadoři ustaváků ve spolek s poměšným později jménem »*Chabrus*« k tomu cíli, aby *kupováním*, vlastně *přeplácením velkostatků* v Čechách získány byly o volbách hlasy straně ústavácké.

Peníze, a sice úhrnem asi 10 millionů zlatých poskytly vídeňské peněžní ústavy: Frankobanka, v jejímž čele byl v tu dobu již exministr Giskra (jeden z nejzuřivějších odpůrců národa českého, známý již také jako obhájce »theorie o zpropitném« nebo-li podplácení ve formě diškerece a odškodného),

dále Unionbanka, pak rakouská banka hypoteční a záložní banka, jež zakoupily v Čechách v nedlouhém čase před volbami 37 velkostatků v zemských deskách zanesených, jež pak přeneseny na jména rozhodných ústaváků, kteří se súčastnili volby a rozhodli vítězství ve smyslu ústavověrných.

Vůči těmto volebním operacím pomocí peněz chabrusových bank vídeňských vzdala se strana konservativních velkostatkářů práva volebního a nevolila. K volbě dostavilo se ze 44 voličů za skupení velkostatků svěřenských pouze 19, kteří volili do jednoho dle kandidátní listiny ústavácké, za skupení statků nesvěřenských volilo z 509 voličů 261 skoro jednohlasně kandidáty ústavácké.

Strana ústavácká tedy zvítězila a vítězstvím prodloužila panství svých přívrženců až do roku 1879. Úhrnem vydáno bylo před volbami na zakoupení velkostatků, t. j. volebních hlasů 9,527.500 zl. Koupených 37 velkostatků však bylo neméně než *o půlčtvrta millionu* zlatých *přeplaceno*, t. j. částka ta věnována na zakoupení volebních hlasů, jimiž vítězství dobyto.

K dokonání úkolu založen pak roku 1872. také ještě zvláštní ústav chabrusový v Čechách pod titulem »Crèdit foncier«, kterémuž udělena neslýchaná výsada, že směl vlastní své statky nemovité zadlužiti do úplné ceny odhadní a v té výši že mohl vydati zástavní úpisy, jimž připsána pupilární jistota.

Předsedou ústavu toho, jehož činnosť čelila výhradně k povalení a zlomení státoprávní oposice české, byl hrabě *Morzin*, jeho náměstky pak hr. Ed. *Hartig*, časem svým nejvyšší maršálek zemský a princ L. *Rohan*. Ve správní radě zasedali princ Benjamin Rohan, hr. Althan a jiní.

»Crèdit foncier« měl vydati 120.000 akcií po 200 zl., aby mohl disponovati kapitálem 24 millionů zlatých, tedy asi dvakrát tak velkým, jakého použily vídeňské chabrusové banky k zakoupení 37 velkostatkářských hlasů. Akcie skutečně také vydány s ažiem 35 zl. Ale pověstná tato banka nedožila se úspěchů pražádných. Likvidovalať již roku 1873 a bankrotem svým spečetila bankrot vídeňského »Chabrusu«.

Vše to uvádíme v největší stručnosti jen proto, abychom doložili jednak elastičnosť důmyslných volebních řádů Schmerlingových, jednak politickou bezzásadnosť neboli politické chame-

leonství a ramenářství v kruzích velkostatkářského voličstva, v kterémž tak mnohým, ba přemnohým nešlo nikdy o zásady politické, o zdar a blaho národa, nýbrž o sobecké zájmy nejhnusnějšího druhu.

Pochopitelno, že volební řády tohoto druhu poskytovaly zákonem nedotknutelnosti chráněným poslancům přečetné slabiny, na které bylo možno útočiti s veškerou prudkostí právního přesvědčení, a že boj, jejž byl Palacký již v lednu 1863 proti nim zahájil, nezůstal na rozhodujících místech bez dojmu a uspíšil pád Schmerlingův.

Přes to zůstal Schmerling ještě přes půldruhého roku u vesla vlády, a v ministerstvu staly se v době té jen nepatrné změny.

Tak již dne 18. července 1861 stal se hrabě *Forgach* místo Vaye uherským dvorním kancléřem, a den na to jmenován hrabě Moric *Esterhazy* místo Szecsena ministrem bez portefeuillu.

Dne 30. června 1862 povolán *Burger* za ministra námořnictví. Dne 19. února 1864 svěřeno ministerstvo války polnímu podmaršálkovi *Frankovi* a dne 22. dubna vzdal se *Forgach* úřadu uherského dvorního kancléře, jejž zaujal hrabě *Zichy*. Dne 23. října pak sproštěn Rechberg úřadu ministerstva zevnitřních záležitostí, jejž převzal hr. *Mensdorff*.

* * *

Opoziční duch v národě českém po vydání únorových patentů r. 1861. vůčihledě se zmahal, a žurnalistika česká neohroženě tlumočila opoziční mínění občanstva českého. I tentokráte byla to opět policie, která se naprosto nemohla vpraviti v éru ústavnosti.

Nástupce nenáviděného policejního ředitele pražského Päumanna — Ullmann — řídil z počátku instituci veřejné bezpečnosti skutečně spůsobem všeobecně uspokojujícím. Ale v brzku uznal bez příčiny a zřejmě proti duchu ústavnosti za nutné vystupovati proti jakékoli hlučnější národní demonstraci obecenstva českého.

Tak již dne 29. června 1861 po okázalém pohřbu pro-

slaveného slavisty P. J. Šafaříka zakročila policie proti obecenstvu. K pohřbu dostavili se totiž také mnozí vynikající členové sbratřených kmenů slovanských a sešli se na večer s přátely Čechy v Měšťanské besedě, před kterouž nakupil se, jak přirozeno, lid, jenž slovanským hostem několikrát »slávu« provolal a byl také některými z nich osloven.

Sotva se tak stalo, přikvapili policejní strážníci a jali se obecenstvo napomínati k rozchodu. Obecenstvo však nejevilo valné chuti uposlechnouti a provolávalo i nadále »sláva«. Aby nedošlo k žádné srážce s policií, bylo obecenstvo Drem Riegrem s balkonu vyzváno rozejíti se a také uposlechlo. V několika minutách bylo prostranství před besedou prázdné. Při tom zatkla policie tři studující, kteří však byli z rána na přímluvu purkmistra Pštrosa na svobodu propuštěni.

Policie učinila také při odjezdu slovanských hostí tak zvaná »přiměřená opatření bezpečnosti«, rozmnoživši na komisariatě poblíž nádraží státní dráhy počet policistů. Opatření to bylo však úplně zbytečné. Přes to, že shromáždilo se v okolí nádraží velké množství obecenstva, neudálo se pranic, co by bylo policii zavdalo sebe nepatrnější příčiny k zakročení.

V jaké míře byli se zatím c. k. organové, c. k. ministerstvem vídeňským počínaje, znepřátelili s občanstvem, toho nejpádnějším důkazem jest četnými podpisy opatřené *osvědčení* z okresu Mělnického, Bělského, Boleslavského a Benátského, v němž dán upřímně výraz všem spravedlivým stížnostem národa českého a kterýmž podepsaní *neobraceli se již k žádnému c. k. organu* z té prosté příčiny, poněvadž *by to pranic nespomohlo.*

Místodržitel Forgach však ještě roku 1861. povolán do Vídně za dvorního kancléře. Nástupcem jeho jmenován centralista svobodný pán Arnošt *Kellersperg — Němec.* Za jeho úřadování šetřeno však rovnoprávnosti jazykové aspoň v nejbližším jeho okolí, při samém místodržitelství, kdežto jinde skoro nikde nedbáno, že by jaký zákon o rovném právu obou národností v Čechách vůbec jen existoval.

Stesky na nešetření rovnoprávnosti množily se v úžasné míře. Německé výnosy na česká podání a německé rozsudky v českých příčh vydávány nejinak nežli jako v Prusku nebo

kterékoli jiné ryze německé zemi. I sám *c. k. vrchní soud*, tedy nejvyšší soudní instance v zemi, *vydával německé rozsudky*, a to i ve pří ch, které byly od začátku až po konec vedeny v jazyku českém a v kterýchž veškerá podání a odvolání děla se po česku. Ve pří ch osob vzdělanějších neostýchal se vrchní soud nezákonní toto jednání své odůvodňovati tím, *že prý jako vzdělanci jazyku německému rozuměti* **musejí**. Ve pří ch prostého lidu namnoze ničeho toho druhu ani neodůvodňováno.

S okázalostí postavila se vláda Schmerlingova na stanovisko národu českému nepřátelské, dávajíc svými organy stíhati každý, byť sebe nevinnější veřejný projev národní a podporujíc vše, cožkoli a odkudkoli čelilo proti národním snahám českým.

Celá řada vlastenců četných dána pod policejní dohlídku. Každý krok a každé slovo jejich střeženo s přísností, s jakou se střežívají nejnebezpečnější nepřátelé státu a životů lidských.

Nestrannost c. k. organů o volbách všeho druhu byla skoro neslýchána. Političtí úřadové agitovali o volbách a vůbec při každé příležitosti — na prospěch strany německé, čímž, jak přirozeno, rozdmychávány vždy víc a více a nebezpečněji spory národnostní.

Úřadní zákazy všeho možného druhu množily se ode dne ke dni a roztrpčovaly český lid, který vždy zřejměji nabýval přesvědčení, že po prohlášení ústavnosti svobody ústavní existují pouze pro Němce a pro Čechy že zůstaly poměry jako za dob absolutní libovůle.

Jelikož žurnalistika česká neustávala od prvopočátku hájiti neohroženě nezadatelná a nepromlčitelná práva národa českého, obrátila vláda Schmerlingova hlavní zřetel svůj k tomu, aby ji v tom zabránila. I zahájena tu první serie *persekuce*, prozatím skoro výhradně jen proti tisku českému.

Poněvadž poměry tiskové zůstaly v podstatě beze změny, nebylo vládě a jejím orgánům nesnadno stíhati a potlačovati oprávněné stesky a protesty opoziční jako za dob absolutních. Časopisy tlumočící veřejné mínění občanstva konfiskovány a pokutovány. Mimo to udělovány jim obvyklé tehda výstrahy, vyhrožováno zastavením vydávání, a koncese k vydávání nových listů odpírány jako kdy jindy, kdy vládlo se zcela libovolně.

Z tiskových procesů připomínáme aspoň dva nejčelnější.

Dne 4. června 1862 zahájen tiskový soud »Národních listů«. Redaktor Dr. *Julius Grégr* zažalován pro sedm článků ze zločinu rušení veřejného pokoje a řádu dle § 65. tr. zák., přečinu pobuřování proti vládním orgánům dle § 300. tr. z. a přečinu proti bezpečnosti cti (§ 491. tr. z.), v kterémžto posledním případě dostavil se k soudu pověstný germanisator školní rada Maresch jako soukromý žalobník.

Obžalovaný žádal za předvolání celé řady vývodních svědků, zejména státního ministra *Schmerlinga*, pak někdejšího předsedy ministerstva, v tu dobu v Římě Alex. *Bacha*, dále ministrů Josefa *Lassera* a *Mecseryho*, pak Dra Alex. *Helferta*, Dra Frt. *Smolky*, advokáta a náměstka nejvyššího maršálka Dra Václ. *Vaňky* a konečně vrchního policejního komisaře pražského *Dedery*.

Po devítidenním líčení prohlášen dne 18. června rozsudek. Dr. Julius Grégr uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a pobuřování a odsouzen do žaláře na dobu čtyř měsíců a ku ztrátě 1300 zl. z kauce. Odsouzení to mělo dle tehdejších zákonů za následek také ztrátu hodnosti doktorské a spůsobilosti k dalšímu vedení redakce.

Jaký dojem odsouzení to učinilo na lid český, vysvitá z toho, že dostavily se k odsouzenému nesčetné deputace, aby jej ubezpečily, *že zásady, jež hájil před soudem, jsou také zásadami jejich.* Neméně než 24 obcí, mezi nimi tři města, udělilo mu čestné občanství, 90 měst a městysů a 250 obcí dalo výraz smýšlení svému soustrastnými adresami, opatřenými v celku 8911 podpisy.

Odsouzení Dra Julia Grégra, jako redaktora »Nár. listů«, mělo v zápětí bezpříkladnou až dosud mravní porážku vlády Schmerlingovy. V každém v pravdě ústavním státě byla by taková porážka okamžitě smetla celé ministerstvo s křesel. Ale Schmerling a ministerští jeho kolegové měli o ústavnosti zcela jiné náhledy. Jim na úsudku a názorech národův pranic nezáleželo a proto také neuznali za nutné vzdáti se svých úřadů, na nichž lpěli s veškerou možnou houževnatostí a snažili se ze všech sil udržeti se v nich i na dále.

Vzali tudíž ihned útočiště k utlumení vždy směleji projevovaného veřejného mínění. C. k. místodržitelství přes veškerou

tak zvanou objektivnosť barona Kellersperga nařídilo ihned všem c. k. okresním úřadům, aby zavedly vyšetřování se zasílateli soustrastných adres Dru J. Grégrovi, takže Dr. Grégr sám, chtěje možné stíhání lidu českého zameziti, veřejně žádal, aby mu žádných adres více zasíláno nebylo.

Přes to otiskovány adresy takové v časopisech i na dále.

Jako v odpověď na všechny tyto projevy lidu českého zostřil c. k. vrchní soud, k němuž se byl Dr. J. Grégr z rozsudku první stolice odvolal, trest *čtyřměsíčního žaláře* v žalář na dobu **deseti měsíců** a *zvýšil* ztrátu z kauce ze 1300 zl. na — *3000 zl.*

Jiné přelíčení zahájeno dne 22. září téhož roku proti kanovníku Václavu *Štulcovi*, jako redaktoru »Pozoru« pro zločin rušení veřejného pokoje (§ 65. tr z.) spáchaný prý tupením únorové ústavy a vlády. Obhájcem byl Dr. Frič.

Státní zástupce navrhoval trest žaláře na dobu jednoho roku a ztrátu 1000 zl. z kauce. Obžalovaný uznán dne 24. září nevinným.

C. k. vrchní soud však uznal na vinu a odsoudil V. Štulce do žaláře na dva měsíce a ku ztrátě 1000 zl. z kauce.

Konečný rozsudek pře té, která byla vedena, jak přirozeno, po česku, dodán odsouzenému v jazyku *německém*.

Zjevná nepřízeň vlády k národnosti české měla také za následek, že i ve vojště mnozí, zejména někteří důstojníci dopouštěli se na občanstvu křiklavého bezpráví a uráželi je zpupností a přímo gaminským chováním.

Z hrubých výtržností toho druhu stačí snad připomenouti aspoň tyto: V lednu 1862 jistý důstojník vojenské posádky v Písku beze vší příčiny poličkoval na kluzišti klouzající se mládež a posekal šavlí několik jiných lidí. Rozjitřené občanstvo písecké, nemohouc si vymoci zadostučinění od vojenského velitelství v Písku, podalo na výtržníka žalobu k c. k. vrchnímu velitelství do Prahy a vyslalo zvláštní deputaci k ministerstvu.

Deputace vymohla si audienci u ministra vojenství, u státního ministra a u ministra Lassera. Vláda nemohouc oproti zjevnému bezpráví jinak, slíbila, že dostane se občanstvu náležité satisfakce. A skutečně také byl z gaminského skutku usvědčený důstojník po nějakém čase — z Písku jinam —

přeložen . . . O jiném trestu, o jiné satisfakci veřejnosť nezvěděla.

Nepoměrně křiklavější případ toho druhu udál se dne 4. září téhož roku v Pardubicích při příležitosti oslavy desítiletá památky úmrtí pardubického rodáka, básníka Turinského, druhdy c. k. sudího. Večer po koncertu v divadle odebralo se obecenstvo s městskou radou a purkmistrem před radnici, kde se Turinský narodil. Tam zapělo »Kde domov můj?«, a purkmistr provolal »slávu« Turinskému. V tom přichvátala hlídka dragounského pluku Windischgrätzova, ležícího v městě posádkou a vyřizovala městské radě, že velitel pluku, hrabě Bellegarde zakazuje zpívat a rozkazuje, aby obecenstvo ihned se rozešlo. Neoprávněného rozkazu toho však neuposlechnuto. Zpěvácký spolek zanotoval »Hej, Slované!«. Na to vojenská hlídka zatkla celou městskou radu a odvedla ji k podkrajskému úřadu, kde však byli zatčení okamžitě na svobodu propuštěni. I vrátili se k obecenstvu před radnicí a přiměli je, že se klidně rozešlo.

Zatím však byl už hrabětem Bellegardem dán rozkaz, aby vojsko vsedlo na koně a občanstvo rozehnalo. I nastala tu pravá štvanice na klidné a naprosto nevinné občany. Dragoni projíždějíce ve dvou odděleních náměstím, bili na potkání každého plochými šavlemi, což trvalo takměř do půl noci.

Plukovník hrabě Bellegarde díval se na štvanici tu, v které bylo mnoho občanů, ba i mnohé ženštiny i děti zraněno, ano i posekáno — z okna a po c. k. podkrajském Grabensteinovi nebylo nikde ani památky.

Deputace občanstva pardubického odebravši se se stížností k místodržitelství, byla sice v nepřítomnosti místodržitele přijata dvorním radou Lažanským a slíbeno jí, že bude případ ten přísně vyšetřen. A také se tak stalo. Vyšetřování přiděleno c. k. krajskému v Čáslavi, Voithovi, který však musil protokoly dodati c. k. trestnímu soudu, aby se zjistilo, nebylo-li by možno zažalovati — nikoli hraběte Bellegardiho — nýbrž pardubické občany pro rušení veřejného pokoje. . . . A vyšetřující soudce vyslídil v protokolech skutečně jakési známky domnělého trestního skutku a tak dáni byli purkmistr, skoro

celá městská rada a mnoho jiných občanů pardubických v obžalobu pro shluknutí.

Zatím dán c. k. podkrajský pardubický na odpočinek z té příčiny, poněvadž prý proti shluknuvším se občanům nezakročil. Proces ten vyřízen až roku 1863.

C. k. krajský v Kutné Hoře *prohlásil všechny obžalované nevinnými*. K odvolání státního zastupitelstva však *c. k. vrchní soud uznal všechny vinnými přečinem shluknutí* a odsoudil každého do vězení na čtyry dny. Rozsudek ten byl i nejvyšším soudem potvrzen a odůvodněn tím, že »*zpíváním písní při národní demonstraci vzbuzuje se u lidu nepřáteské smýšlení proti vládě*«.

Za takových poměrů není divu, že mnohý sprostý voják domníval se míti právo k jakékoli výtržnosti a že je skutečně také mnozí tu a tam, zejména v Kolíně a v Čáslavi, vyvolali. Pardubická dragonáda dodala mnohým smělosti, takže dne 12. října o posvícení v Počernicích došlo vinou vojáků k výtržnosti, která měla v zápětí i — *vraždu* . . . A o vyšetřování zjištěno, že jeden dragon po spáchaném skutku do slova takto se vyjádřil: »Co se nám za tohle může stát? My udělali v Pardubicích jinší malér, a ještě za to dostaneme metály!«

Z několika těchto případů jest zřejmo, že zahájení éry ústavní bylo pro země koruny České provázeno úkazy svrchovaně politování hodnými.

Živlu německému vláda Schmerlingova a orgánové její nadržovali ve všem všudy. Někdy zcela zřejmě a okázale; jindy, kdy zdálo se, že by jednání takové přece nepůsobilo ani mezi Němci příznivě, s tak zvanou »státnickou« a přece mnohdy až nápadně očividnou opatrností.

Čechům měřeno při všem jiným loktem. Žádosti za povolení spolků českých putovaly z úřadu do úřadu a z pravidla všady si »poležely«, nežli uznáno za *ne*nebezpečné zaražení spolku úřadně povoliti. Německé spolky jako na př. pověstná »*Jednota pro dějepis Němců v Čechách*«, jejímž zakladatelem byl prof. Konstantin *Höfler*, povolovány s překvapující úřadní rychlostí a úslužností.

Zatím co český student z rozkazu vlády střežen policií při každém kroku, aby nepřestoupil mezí zákona, trpěny ně-

meckým studentům výstřednosti všeho druhu, zejména zakládání buršáckých spolků pijáckých, jichž členové libovali si v pouličních rvačkách, urážení občanstva a přede vším české národnosti při každé příležitosti.

Když pak výtržnosti buršácké shovívavosť vlády a její orgánů přece jen kompromitovaly, zakázala policie pražská diplomaticky nosení zbraní studentům vůbec, ačkoli jí bylo zcela dobře známo, že čeští studenti zbraní nenosili.

* * *

Jinak chovala se vláda vídeňská, její orgánové i političtí stoupenci její k národu českému a jeho právům i na dále stejně.

Dne 8. ledna 1863 zahájen český sněm a hned v druhém sezení podána interpelace v příčině *nezákonní agitace c. k. úřadnictva* o volbách sněmovních na prospěch vládních kandidátů. Brzo po tom podán Palackým návrh na *změnu nespravedlivého volebního řádu,* kterýž později (10. března) 130 hlasy proti 76 *zamítnut;* dále dne 11. února návrh, aby byla J. V. císaři podána žádosť za udělení *amnestie odsouzeným redaktorům* a den na to návrh na zavedení *porotních soudů.*

Dne 18. dubna sněm uzavřen, aniž by spravedlivým stížnostem zástupců národa českého v čemkoli vyhověno bylo.

Za nedlouho jmenován na místě Kellersperga hrabě Richard Belcredi místodržitelem v Čechách a nastoupil dne 1. června svůj úřad.

Říšská rada zahájena dne 18. června — *bez zástupců národa českého*, kteří se byli rozhodli říšskou radu neobeslati a v obšírném pamětním listě vyložili toho důvody.

Od té doby sněmováno **a sdělávány zákony ve Vídni** po celou řadu let **bez intervence a spolupůsobení zástupců národa českého.**

Odpůrci a nepřátelé naši v sněmovně, zejména předseda Dr. Hasner, druhdy zastance státního práva českého, pak Dr. Giskra a Dr. Berger neostýchali se popustiti uzdu svým úšklebkům, a žurnalistika vídeňská provázela výroky jejich v tisícerém ohlase glossami přímo uličnickými. A přes to, že spíláno

namnoze celému národu, neuznáno c. k. orgány za nutné, proti rozdmychovačům národní nenávisti zakročiti.

Za takových poměrů není divu, že časopisectvo české, nalézající se v zahájeném boji ústavním v prvním ohni, stíháno nejusilovněji.

Jeden tiskový soud stíhal druhý a redaktoři odsuzováni. Nár. listy, Hlas, Obecné listy, Moravská orlice, Moravan, Boleslavan, Humoristické listy, Brejle, Šotek — slovem všechny listy české zabývající se politikou, odpykaly si hájení práv národa českého pokutami a redaktoři jejich žalářem.

Nestihány však pouze běžné publikace; c. k. trestní soud pražský zakazoval i spisy a publikace dávno před tím vydané, jako Havlíčkovy »Kutnohorské epištoly« a »Duch národních novin« z roku 1851.

Soudní výnosy v tiskových pří naprosto českých dodávány odsouzeným redaktorům i na dále v jazyku německém. Odvoláváno se k tomu, že není prý žádného zákona, v jakém jazyku mají býti vydávány soudní nálezy stranám obou jazyků zemských mocným. Odvolání k vyšším instancím zamítána, a odsouzeným, zdráhajícím se německé výnosy soudní přijmouti, přibíjeny tyto prostě na dvéře.

Krátce, skoro nikdo nedbal a nechtěl dbáti zaručené rovnoprávnosti vůbec, ba ani zřejmého znění císařského patentu ze dne 7. srpna 1850, v němž (§ 57.) se nařizuje: »Bylo-li přelíčení vedeno *v jiném* nežli německém jazyku, má soud nejvyšší rozhodnutí své u věci té i s příčinami vydati *v tom jazyku, ve kterém přelíčení v první instanci se odbývalo.*«

Nedbáno, že i za nejtužšího absolutismu vydávány rozsudky v jazyku českém, na nichž byl podepsán i sám Schmerling, nynější státní ministr. Za doby ústavní za Schmerlinga zbaveni tedy čeští redaktoři i oněch práv, jež jim ani za libovůle absolutismu neupírány.

Na sklonku r. 1863. vzdal se dosavadní nejvyšší maršálek zemský hrabě Albert Nostic úřadu toho a na jeho místě jmenován hrabě Karel *Rothkirch-Panthen.*

Roku 1864. zahájen sněm český dne 4. března. Dne 12. května vykonány *volby do říšské rady, kterýchž se zástupci čeští z kurie měst a venkovských obcí nesúčastnili.*

V zasedání tom vyřízena také interpelace v příčině telegrafování v jazyku českém výmluvou vlády, že musilo by býti vyhověno v záležitosti té všem národům rakouským a vláda prý nemá úřadníkův, kteří by byli jazyků těch mocni.

V posledním sezení zodpovědena interpelace v příčině dodávání německých rozsudků českým stranám v ten smysl, že prý c. k. *vrchnímu soudu nedostává se k tomu potřebných prostředků*, což mělo patrně zníti v ten smysl, že není u c. k. vrchního soudu dostatek úřadníků, kteří by byli jazyka českého mocni nebo snad i jinak . . .

Přes to vše, čím jsme byli vládu za Schmerlinga charakterisovali, byl Schmerling priv. sborem městských granátníků pražských zvolen v dubnu 1864 — *protektorem* sboru toho!

Dne 12. listopadu 1864. zahájeno *třetí zasedání říšské rady*. Státní ministr Schmerling začal však se jeviti i svým někdejším stoupencům víc a více jako státník neschopný. Proto dotíráno naň ve sněmovně nejostřejšími zbraněmi a vládě připraveno prodlením zasedání toho několikero porážek.

V persekuci časopisectva českého a všeho národního ruchu v Čechách pokračováno zatím s úsilím vždy horečnějším a s přísností nebývalou.

Vláda Schmerlingova, bojíc se o křesla ministerská, napínala všechny síly, aby zlomila aspoň českou oposici tisku; ale nepodařilo se jí to ani nyní.

S mnohými uvězněnými redaktory českými nakládáno ve vazbě jako se sprostými zločinci, ba někdy i hůře. Tak na př. opatřena cela, v které byl uvězněn redaktor »Humoristických listů«, Antonín Štrauch, dvojím zámkem a mříž v okénku propletena drátem. On sám i na dvoře na procházce provázen vždy žalářníkem, slovem střežen přísněji nežli nejnebezpečnější nestvůra lidská.

Členům rodin uvězněných redaktorů, jako na příklad manželce odsouzeného J. R. Vilímka, bráněno uchýliti se k J. V. císaři s prosbou o milost.

Kromě redaktorů stiháni však nyní i jiní občané pro různé manifestace národní. Tak zejména pro uvítání Dra Julia Grégra ze žaláře odsouzen na smrť churavý knihkupec I. L. Kober do

vězení na jeden měsíc a několik dam a občanů ku kratším trestům.

A v žalářích politických provinilců bylo nepoměrně trudněji nežli za našich dnů v žalářích sprostých zločinců. Politictí provinilci a tudíž i odsouzení redaktoři oblékáni v ponurý šat trestnický, a ti, kdož odsouzeni byli k těžkému žaláři, jako redaktor »Hlasu«, Vincenc *Vávra*, redaktor »Humoristických listů«, Jos. R. *Vilímek*, a jiní odpykali tresty své *v těžkých okovech*.

Naproti tomu uznáváni němečtí žurnalisté a spisovatelé nevinnými. Tak na př. zuřivý odpůrce všeho českého Legis Glückselig, jenž byl i samým c. k. vrchním soudem uznán za vinna, sproštěn nejvyšším soudem pro pobuřování proti národnostem; dále uznáni nevinnými němečtí žurnalisté Wiener, Wallenstein a Neustadt, na které podána žaloba soukromá.

Teprve roku 1865. stal se v politice rakouské jakýs takýs obrat k lepšímu, který však neměl dlouhého trvání.

Někdejší ideal centralistů, Schmerling, objevil se konečně v pravém světle jako reakcionář se škraboškou liberála. Dokud libovůle jeho páchala bezpráví na národech neněmeckých, hlavně českém, vyhlašován od Němců za pravzor svobodomyslnosti. Ale jakmile — když totiž cítil, že se křeslo ministerské pod ním začíná kolísati, — pokusil se také zlomiti oposici svých někdejších stoupenců podobně, jako ji byl uvykl lámati u národů neněmeckých, vystoupili proti němu v pevném šiku. Současně zahájena také prudká oposice proti finančnímu hospodářství Plenerovu, který naprosto nemohl omluviti finanční úpadek — a dne 26. června *donucen* **Schmerling** *podati žádost za propuštění*, která také J. V. císařem přijata.

Současně propuštěn věrný a Schmerlingovi slepě oddaný adlatus jeho hr. Zichy z úřadu dvorního kancléře, a jeho místo zaujal hr. Jiří *Majlath*.

Dosavadní předseda ministerstva arcikníže *Reiner* hodnosti té sproštěn, a úřad ten svěřen ministru zahraničních záležitostí hr. *Mensdorffovi*.

Jiných změn v kabinetu zatím se nestalo. Starým ministrům rozkázáno setrvati v úřadech až do ukončení říšské rady, která však dne 25. července náhle rozpuštěna a rozpuštění dne 27.

července trůnní řečí, kterou před poslanci obou sněmoven přečetl arcikníže Ludvig Viktor, odůvodněno.

Z úřadu propuštěný Schmerling jmenován předsedou nejvyššího soudního dvoru, Lasser a Kalchberg (ministr obchodu) dáni do výslužby. »Jmenování to,« praví J. Malý ve spise »Naše znovuzrození«, »byla okolnosť, která nemohla naplňovati národ důvěrou k novému kabinetu. Kdyby propuštěný ministr byl povolán býval do panské sněmovny anebo dosazen na některý vysoký dvorský nebo jiný čestný úřad, nesouvisící s byrokracií, která byla nejochotnější služkou padlého systemu, rád by mu i nejrozhodnější jeho protivník byl přál takového neškodného vyznamenání; ale že sám otec a tvůrce té neblahé soustavy povýšen byl na nejvyšší křeslo soudnictví rakouského, které za jeho vlády sníženo bylo na pouhou loutku jeho libovůle — to byla příliš podivná illustrace vyhlašované změny principu.«

* * *

Nové ministerstvo jmenováno teprve dne 29. července 1865. Sestavení svěřeno hraběti *Richardu Belcredimu,* jenž je sestavil takto: Sám převzal kromě předsednictví úřady ministeria státního a policie. *Mensdorff* stal se ministrem zevnitřních záležitostí, *Larisch-Mönich* financí, *Komers* spravedlnosti, *Frank* války, *Esztergházy* jmenován ministrem bez portefeuillu, Majlath byl již uherským dvorním kancléřem, *Mazuranič* dne 26. června jmenován dvorním kancléřem chorvatským. Dne 23. září pak svěřeno ministerstvo obchodu admiralu *Wüllersdorfovi.*

Všickni noví ministři byli jmenováni v duchu diplomu říjnového, čímž již dosti zřejmě byla vyslovena zásada dualismu, »pro království a země k Uherské koruně nenáležející«.

O politických zásadách nového státního ministra nevědělo se mnoho podstatného. Zdál se býti nakloněn mírným autonomistům. Jinak nebyl dal až dosud ničím na jevo, že by byl přívržencem státního práva českého a federalistou. Okolnosť, že mohl srovnati se svým svědomím úřadnickou kariéru za největšího nepřítele Čechů, Schmerlinga, nikterak nepřispívala v Čechách k tomu, aby bylo jmenování jeho státním ministrem uvítáno s uspokojením.

Belcredi vrátiv se opět k zásadám říjnového diplomu z r. 1860., záhájil politickou akci teprve dne 20. září 1865. císařským manifestem, kterýmž vyrčeno *zdrcující odsouzení systému Schmerlingova* a politiky německých centralistův.

»*Nesplnil se úmysl Můj*,« pravil panovník v manifestu tom mimo jiné, »na němž dosud beze změny trvám, aby totiž prospěchům veškerého státu dostalo se bezpečného rukojemství takovým ústavním zřízením *právním*, který by svou sílu a význam svůj mělo ve *svobodném* účastenství *všech* národů.«

Podle manifestu toho mělo býti vyrovnání existujících sporův ústavních zahájeno předložením říjnového diplomu a základních zákonů o zastupitelstvu říšském ze dne 26. února 1861. sněmům uherskému a chorvatskému k parlamentárnímu projednání a usnesení sněmů těch měla býti předložena také »zákonním zastupitelstvům ostatních království a zemí«.

Platnost zákona o zastupitelstvu českém zatím zastavena až do vyřízení vytknutých zásadních podkladů dalšího jednání ústavního.

»*Svobodná jest dráha*, která hledíc k legitimnímu právu k srozumění vede,« končí manifest, »jestliže — jak se plně naději — obětovná a smiřlivá mysl, jestliže zralý rozum říditi bude rozvahy Mých věrných národů.«

Dne 1. srpna prohlášena *amnestie* pro přečiny tiskem spáchané. Vztahovala se však pouze na ony provinilce, kteří byli buď teprve ve vyšetřování nebo trestů svých doposud ještě nepřestáli, a nikoli také na ony, kteří tresty své již byli přetrpěli. Tito poslední nebyli totiž rehabilitováni, t. j. právní následky odsouzení jejich nebyly jim prominuty.

Jinak zabočila spravedlnost ihned ve zcela jiné koleje nežli za vlády Schmerlingovy — ale jen v theorii. Nový ministr spravedlnosti vydal oběžník, v němž připomenul, že soudce jen tehda zjedná svým nálezům všeobecnou důvěru, »když při vynášení jich, *dalek jsa všeho politického strannictví*, vždy na zřeteli bude míti zákon a *jedině zákon*. Soudní síně musí zůstati síní spravedlnosti a nesmí se státi kolbištěm politických bojů. Při tom *nesmí soudce nikdy zapomenouti, že ustanoven jest za služebníka státu jen ku prospěchu obyvatelstva*, že strany očekávají od něho soudní nálezy, ale žádné milosti.

Musí se tedy k nim chovati důstojně, ale zároveň s oněmi ohledy, kterými jest občan občanu povinen..... Jsa donucen užiti trestního zákona proti těm, kdož jej byli porušili, nechť činí to s klidností vší vášně prostou a nechť i s nutnou přísností spojuje *onu lidskosť, která i ve vinníku vidí ještě zbloudilého člověka!*«

V praksi zůstalo však v soudnictví při starém systému. Persekuce časopisectva federalistického trvala i na dále.

»*Národní listy*« na tři měsíce — od 13. dubna až do 15. června 1866. *zastaveny*, načež splynuly s »Hlasem«.

Tak zvané »objektivní řízení«, jež byl již za Schmerlinga vídeňský státní zástupce Lienbacher v pravém slova smyslu *vynalezl*, dospělo k utěšenému rozkvětu, t. j. bylo a zůstalo pohodlnou zbraní vlády proti opositičnímu tisku. Časopisy prostě konfiskovány, kdykoli státní zástupci nebo policie za dobré uznali, a odpovědný redaktor soudně nestihán.

Nové ministerstvo zahájilo sice mnohé důležité opravy; ale na výměnu starého byrokratického aparátu, jenž byl Schmerlingovi tak platné služby prokazoval a se zásadami ústavnosti nikterak se nemohl spřáteliti, skoro úplně zapomnělo.

A právě tím ochromilo skoro veškerou svou opravní činnosť.

Nejdůležitější úřady zůstaly v držení byrokratů z doby Bachovy, nevěřících v dlouhé trvání nové éry a vzpírajících se, pokud vůbec možno, všemu, co nezdálo se jim býti ve shodě s tradicionelními názory, dle kterýchž byl byrokrat svrchovaným pánem a občan jen k tomu, aby poslouchal, odváděl daně a — mlčel.

Nad jiné pádným důkazem toho jest, že místodržitelství české chystanou oslavu vydání říjnového diplomu, která přece platila císařskému manifestu — dne 20. října — sice nezakázalo, ale přípisem k městské radě *radilo*, aby se od oslavy té upustilo, a zároveň ihned pohrozilo »opatřením, jímž by se jakémukoli pokusu o rušení pokoje nebo demonstrace *učinila přítrž způsobem nejrázněj*ším«.

V listopadu r. 1865. svolán sněm český ke čtvrtému zasedání a zasedal až do 23. května 1866.

Po jedné schůzi, ve které bouřlivě rokováno o rovno-

právnosti na universitě, provolalo četné obecenstvo, před sněmovnou shromážděné, poslancům českým nadšeně »sláva«. Praneviňoučká demonstrace ta měla však památné následky.

Nejvyšší maršálek, zavilý centralista, interpeloval v té příčině místodržitele hr. Lažanského, a tento v referátu státnímu ministru svedl vinu na — policii. Následkem toho byl policejní ředitel Ullmann, jeden z oněch málo policejních úřadníků, kteří pro svůj takt těšili se důvěře obecenstva, — okamžitě *sesazen*.

Několik jen dní po uzavření sněmu českého dne 17. června vydán císařský manifest, kterýmž *prohlášena válka s Pruskem*, s odvěkým nepřítelem koruny České, kterážto okolnost skoro jedině měla v Čechách v zápětí netušenou změnu smýšlení. Na veškerá příkoří, na všechny křivdy, až dosud na národu páchané, takořka přes noc zapomenuto, a skoro celý národ český stál v nastávajícím boji vládě vídeňské k disposici.

Státníkům a diplomatům českým ani ve snu nenapadlo, že nadešel jeden z oněch řídkých okamžiků, kdy v předvečer osudného boje bylo by možno nesnáze vlády vykořistiti a naléhati dříve na provedení císařským slovem zaručených práv. Spolehali jako již roku 1848. a 1859. na vděčnost neb aspoň uznalost vlády vídeňské a nevykořistili ani v nejmenším politické situace.

Nestalo se tak ani v době, když Praha opuštěná od c. k. orgánů, obsazena byla, dnem 8. července počínaje, po delší čas vojskem nepřátelským, ba ani tehda, když vrchní vojenské velitelství pruské v Praze vydalo pověstné provolání, znějící staroslavnému království Českému, v němž ujišťováno, že Prusové nepřišli jako nepřátelé a dobyvatelé, nýbrž *s úplnou úctou k historickým a národním právům českým* a nabízejí šetrnost a přátelství všem obyvatelům bez rozdílu stavu, vyznání a národnosti.

»*Daleko jest od nás vzdálen úmysl*,« praveno v provolání tom, »*spravedlivým tužbám po samostatnosti a volném národním vývinu odporovati . . .*« a končilo: »Jestliže naše spravedlivá věc zvítězí, pak by snad také *Čechům a Moravanům vyskytlo se opět okamžení, ve kterém by svůj budoucí osud volně rozhodnouti mohli.*«

Ani toto lichotivé provolání nepřimělo ani jediného zástupce národa českého, ba ani žádného Čecha vůbec k sebe nepatrnějšímu diplomatickému nebo státnickému pokusu, vykořistiti v dějinách tak zřídkakdy se opakující nesnáze, v jakých se vláda vídeňská nalézala.

Každý byl nezvratně přesvědčen, že v tak vážné a pro Rakousko osudné době nelze vládě klásti žádných překážek, aniž ji přiváděti do nových rozpaků, aby tím nebylo trvání Rakouska jako velmoci vážně ohroženo. Každý však byl zároveň přesvědčen, že vláda později loyalnost tu uzná a vynasnaží se učiniti za dost nejspravedlivějším požadavkům národa českého — aspoň v té míře, v jaké to bylo národu tomu slibováno odvěkým jeho nepřítelem.

Ještě za okupace pruské, v červenci r. 1866. vyslána z Prahy do Vídně k J. V. císaři deputace delegátů českého národa, aby panovníkovi věrně vylíčila všechno utrpení Prahy a celých Čech a žádala za pomoc a úlevu. Panovník v odpovědi Své mimo jiné pravil: »Předmětem Mé nejhorlivější péče bude, aby trpce navštívené zemi v čas poskytnuta byla rychlá a výdatná pomoc. *Nedbal jsem nikdy na podezřívání věrného obyvatelstva českého*, naopak — obdivuji se věrnému a sebezapírajícímu se chování věrného města Prahy.«

Jakého vděku a jaké odměny dostalo se přes zřejmě vyslovené přání panovníkovo národu českému za to vše, co jsme byli připomenuli, a mnohé jiné, co pomíjíme mlčením, od bezprostředně následujících několika vídeňských vlád, dokazuje zřejmě a neklamně celá historie dalšího státoprávního boje a persekuce téhož lidu českého, který se byl za pověstné války »Němců s Němci« a za okupace pruské s tak vzácným sebezapřením zachoval.

Po odchodu vojska pruského z Prahy vrátili se c. k. úřadové, kteří byli hlavní město opustili. Současně jmenován a přibyl do Prahy nový místodržitel, hrabě *Rothkirch-Panthen*, před tím nejvyšší maršálek zemský. Později přibyl i nový vrchní vojenský velitel, kníže Montenuovo, syn někdejší císařovny francouzské a choti Napoleona I., Marie Louisy, z morganického manželství jejího s hrabětem Neipergem.

Na sklonku měsíce října navštívil císař Moravu a Čechy,

aby se na vlastní oči o stavu věcí po nešťastné válce přesvědčil. Do Prahy zavítal dne 24. října. Zároveň povoláni do Prahy všickni ministři, a na hradě královském, kde se byl panovník jako jindy usídlil, vyřizovány po několik dní také všechny státní záležitosti.

Dne 28. října povolán na hrad k panovníkovi saský ministr ve výslužbě, baron **Beust**, a *odešel od císaře — jako nově jmenovaný rakouský ministr zahraničních záležitostí*, kteréžto jmenování po dvou dnech úředně prohlášeno.

Zprávy o povolání Beusta do ministerstva rakouského kolovaly sice již od nějakého času; leč málokdo jim přikládal víry. Některé listy, jako na př. »Wanderer« líčily Beusta velmi nepříznivě jako reakcionáře a zapřísáhlého odpůrce občanské svobody, ale neprávem. Neboť Beust byl a zůstal státníkem bez pevných a určitých zásad, řídě se vždy a ve všem jen dle nahodilých právě okolností neboli jinými slovy: byl v tu dobu a zůstal i na dále státníkem, kterému šlo v první řadě o své vlastní »já«, jemuž vše ostatní podřizoval.

V Čechách nebyl znám. Za to od nějakého času tím známější v nejvyšších kruzích ve Vídni. Po bitvě u Králové Hradce byla se totiž královská rodina saská i s ministrem Beustem uchýlila do Vídně, a Beust súčastnil se konferencí v příčině míru, jež odbývány za předsednictví rakouského císaře. Sasku, jako spojenci Rakouska hrozil podobný osud jako Hanoveransku. Prusové je chtěli prostě anektovati jako válečnou kořist. Vyjednávání o mír se Saskem se protáhlo a ukončeno pro Sasko příznivěji, nežli se kdo nadál. Ale Beust, s kterýmž Bismarck ani vyjednávati nechtěl, stal se obětí své státnické činnosti a donucen Pruskem vystoupiti ze saského ministerstva. Zůstal tedy ve Vídni, kde podařilo se mu obestříti se gloriolou »velkého státníka«, takže jej mnozí pokládali a vyhlašovali za šťastného soupeře Bismarckova. Že se »velkým« neosvědčil, zajisté i největší pochlebníci jeho už dávno nezvratně se přesvědčili.

O minulosti Beustově jako saského ministra čteme v politické jedné studii: »V květnu 1848. vypukla v Sasku revoluce. Král Jan ujel na Kámen královský pod ochranou pluků ze srbské Lužice, ostatní držely totiž s revolucí, a Beust dne 3. května

povolal — Prusy na pomoc. Zakročení pruské učinilo revoluci brzo konec a *reakce počala své dílo.* Všeobecný úžas a odpor vzbudily skutky, jež děly se v káznici waldheimské, kde *političtí provinilci s krutou prohnaností byli trápeni a sužováni.* Všechny stížnosti a žaloby byly marny. Vláda tomu tak chtěla a vláda ta byla — *Beust.* Všeliké volnější hnutí bylo od policejní moci stíháno a utlačováno. Pašovské hospodářství zahostilo se v Sasku; neoblíbení advokáti a lékaři byli disciplinární cestou zbavováni praxe a utrpení mužů, jako Wigarda, Minckwitze, Schaffratha a jiných, patřilo mezi skutky, jimiž Beust poprvé se proslavil.«

Že státník Beustova politického charakteru, dbající při všem o sebe a své přátele, neopomenul postarati se v postavení svém o své nejbližší příbuzenstvo, zajisté nikoho nepřekvapí. Tak stal se *syn* jeho poručíkem při c. k. námořnictvu, mladší bratr pak vrchním státním dozorcem jistých hutí a bání a neteř jeho přijata do ústavu šlechtičen na Hradčanech v Praze, kde kromě úplného zaopatření brala roční plat 600 zl. až do smrti. Ovšem musila se vzdáti své víry protestantské a přestoupiti na víru katolickou.

Čím stal se Beust jako ministr rakouský, později jako předseda ministerstva a ještě později jako říšský kancléř českému národu, vysvitne aspoň v hlavních rysech z dalšího, kdežto tím, co jsme byli o státníku tom napověděli, osvětlí se tak mnohé, co zdálo by se jinak temným nebo by bylo uvalováno na jinou adresu.

V brzku po jmenování *cizozemce Beusta* ministrem rakouským opustil císař Prahu.

V nejvyšším vlastnoručním listě, datovaném v Chrudimi, dne 4. listopadu, kterýmž se panovník s královstvím českým loučil, připomínají se hojné důkazy nezvratné věrnosti a příchylnosti k dynastii. Mimo jiné praví se v něm do slova: »**Přesvědčil jsem se sám, jak hluboké rány válka blahobytu celé země zasadila**, a nářky stísněného, těžce poškozeného obyvatelstva nalezly v srdci Mém zvučného ohlasu. **Urychlené vyléčení těchto ran co možná nejpilnější náhradou škody a povznesením kleslého blahobytu počítám k Svým nejnutnějším starostem panovnickým,** a láska i věrnost, které

Mi po čas pobytu Mého všude v ústrety přicházely, Mne provázely a obklopovaly, jsou mi nejbezpečnější zárukou k vyplnění *Mého snažení, kteréž jen k štěstí a blahu* **Mého milovaného národa v Čechách čelí.** Děkuji *Mým věrným Čechům* opět za Sebe, jehož srdce v těchto dnech tak radostně pohnuto bylo. Děkuji za celou říši, která v jednotném spolupůsobení, věrnosti a **síle Mého národa v Čechách spatřuje jednu z nejnutnějších podpor své moci a svého blahobytu.**«

Z nejvyššího listu toho jest zřejmo, *jaký poměr panoval* v tu dobu — tedy za války r. 1866. a nějaký ještě čas po ní — *mezi dynastii rakouskou a národem* českým, — a *jakými asi rádci* byla tehda *koruna obklopena.*

Poměr ten začal se však již v nejbližší době měniti. *Či vinou,* nelze v této stati podrobně probírati a přesvědčujícími doklady dotvrzovati.

Z nesčetných dokladů stačí snad k objasnění poměrů aspoň jediný.

Nedlouho před příjezdem J. V. císaře do Čech usnesl se výbor *okresního zastupitelstva novopackého* o jakési resoluci, která měla býti podána státnímu ministru. Jakého obsahu resoluce ta byla, jest lhostejno. Ale spůsob, jakým byla se strany úřadní o usnesení tom podána zpráva vyššímu úřadu, nebyl a nemohl býti nikdy lhostejným oněm, kdož měli smysl pro ústavnost a samosprávu.

Tehdejší c. k. správce okresního úřadu novopackého, *Komers,* zaslal o usnesení tom c. k. místodržitelství zprávu, v kteréž mimo jiné praveno:

»Usnesení okresního výboru ze dne 28. srpna 1866 *jest nezákonné* a nepovolaný k tomu okresní výbor pro svůj daleko sáhající *přechmat* na každý spůsob *trestuhoden.* Jak z přiloženého dopisu okresního výboru jasně jde na jevo, vyšel návrh na změněné usnesení od starosty okr. zastupitelstva Ant. *Kasky,* který, aby si *při své obmezenosti zjednal v rozdrážděném beztoho lidu nějaké platnosti,* zvyklý jest *opičiti se v takovémto pobuřujícím jednání po jiných.*

Starosta Ant. Kaska jest tedy jako původce *na prvním místě trestuhoden;* ale neméně trestuhodni jsou ostatní členové okres. výboru, a sice Jos. Radimský, Václ. Schubert, Ig. Linhart,

Jan Beneš, Ant. Sturm a Jos. Ježek co *plnomocníci*, ježto měli uvažovati dalekosáhlasť svého uzavření.

Za přitěžující okolnosť, že toto uzavření *beze vší příčiny* důvěru lidu k c. k. organům hluboce otřásá, úřadní činnosť jejich velice znesnadňuje, ano i státoprávních otázek se dotýká, zdá se mi povinností učiniti skromný návrh, aby *někteří členové okres. výboru vyloučeni byli z okres. zastupitelstva a doplňovací volba se nařídila.*«

Není divu, že taková a podobná činnosť c. k. organův nezůstávala bez odvety v žurnálech českých a že i občanstvo samo nemohlo jinak, nežli zasazovati se oprotiv byrokratismu z doby absolutismu v dobu ústavní přenesenému ze všech sil o uhájení konstitučních práv a zákonem zaručených svobod. Na zprávu Komersovu, v kteréž starosta okres. zastupitelstva označen jako člověk, který — »aby při *své obmezenosti* zjednal si platnosti, *opičí se po jiných*«, odpovědělo zastupitelstvo občanstva novopackého důstojným a pro c. k. byrokraty rázu Komersova výstražným způsobem.

V mimořádné schůzi dne 19. září zvolilo starostu okres. zastupitelstva, jenž byl zároveň také purkmistrem — »na důkaz svého souhlasu s jeho chováním i své úcty k němu a jako zadostiučinění za urážky c. k. okres. představeným Komersem jemu učiněné« — *jednohlasně čestným měšťanem.*

Několik jen dní po odjezdu císaře z Čech, dne 19. prosince zahájeno šesté zasedání *sněmu českého* za opětného předsednictví hraběte Alberta Nostice. Jelikož o volbách v kurii velkostatkářské zvítězila historická šlechta, byla *většina sněmu poprvé federalistickou.*

V boji o adresu J. V. císaři zvítězil návrh hraběte Jindř. Clam-Martinice, v němž mimo jiné praveno, že ústavního ustrojení říše po právu lze dojíti jenom *na cestě panovníkem označené*, svobodnými a upřímnými úmluvami, spočívajícími na neodvolatelném základě říjnového diplomu a vedenými jeho duchem, za prostředkujícího vlivu koruny... Dále že přirozené povaze i potřebám Rakouska může vyhověti *jen taková ústava*, která nese v sobě pevné zaručení přede vším trvalosti a moci říše, ovšem však také trvání a *samosprávného řízení jejich království a zemí.*

Zároveň neopomenuto položiti v adrese váhu na *opětovaný slib panovníkův, že dá se za krále českého korunovati.*

Odpověď panovníkova na tuto adresu zněla všeobecně; o slavnosti korunování nezmíněno se v ní. Jinak nesběhlo se v zasedání tom nic zvláštního, ponévadž byl sněm již dne 21. prosince uzavřen.

V persekuci časopisectva českého nestala se však, jak již připomenuto, ani za vlády Belcrediovy podstatná změna.

Dostalo se sice mnohým redaktorům, jako na př. Dru Eduardu Grégrovi rehabilitace, avšak konfiskace časopisů, stihání a odsuzování redaktorů trvalo dále, ba došlo již i ke stihání osob jiných, což možno právem pokládati za první bouřliváčky pozdější persekuce lidu českého. Tak již dne 1. září 1866., tedy ještě za okupace území českého pruským vojskem, zatčen a k c. k. trestnímu soudu do Prahy do vyšetřovací vazby dopraven Jan M. *Černý*, tou dobou tajemník hospodářského odboru turnovského, pro podezření, že rozšiřoval krátce před tím v cizině vydanou a do Čech v mnoha tisících exemplářích prý dopravenou brožurku »*Pláč koruny České*«, v kteréž státní návladnictví shledalo *zločin velezrády* dle § 58. tr. zák.

Kromě Černého zatčen později z téže příčiny představený obce Podlusk, okresu Roudnického, *Štorek*, pak jistý kupecký z Karlína *Lat* a tesařský mistr *Pfeffermann*, kdežto pátý, na něhož padlo podezření, že »velezrádnou« brožurku rozšiřoval, jménem *Bujánek*, unikl vyšetřovací vazbě uchýlením se do ciziny.

Po uzavření Pražského míru všeobecně se soudilo, že článek X. míru toho, v němž se praví, »že *nemá býti žádný poddaný J. V. císaře rakouského* a J. V. krále pruského pro politické chování své za posledních událostí a války *stihán, znepokojován, aniž jeho osobě nebo jmění v čemkoli ujma učiněna*« — vztahuje se také na tyto čtyři vězně.

C. k. trestní soud, drže je ve vazbě vyšetřovací, byl však náhledu opačného přes to vše, že v listech českých poukazováno k tomu, že jistá *velezrádná brožurka německá* veřejně a bez námitek se strany c. k. úřadů prodávána i rozšiřována byla.

Zatčení zůstali ve vazbě, ba více!

V době, kdy Bismarck v Prusku vymohl na králi *vše-*

obecnou politickou amnestii, proskakovaly v Čechách pověsti, že ministerstvo Belcrediovo, jež se samo nazývalo »ministerstvem volné dráhy«, udělilo *c. k. státním zastupitelstvům* »vyšší pokyny«, dle kterýchž chystán neodvislému časopisectvu českému podobný osud, jako za vlády Schmerlingovy.

V prvních dnech měsíce října psalo se o tom jednomu listu pražskému v tento smysl: »Dobře-li se pamatuji, odůvodňováno v lůně vlády prohlášení výminečného stavu ve Vídni brojením vídeňského časopisectva proti ministerstvu Belcrediho a nejvyšší člen ministerské rady častěji prý s důrazem opětoval, že *s nynějším tiskovým zákonem* (zákonem to z doby nejtužšího absolutismu) *nelze více* (za doby konstituční, kdy přece měl býti zákon z doby absolutní přede vším jiným vyměněn za zákon v pravdě ústavní) proti onomu časopisectvu *vystačiti*. Poslední slova jsou skoro nejasna, když se uváží, jak uměl předchůdce Belcrediho »svobodou tisku« hantýrovati, kterak dovedl pomocí tiskového zákona (uzší říškou radou přijatého) v několika málo dnech *veškeré časopisectvo nejen umlčeti, nýbrž vůbec zničiti*.

Ministerstvo Belcrediho tedy sotva mohlo dojíti přesvědčení, že s nynějším tiskovým zákonem »nelze více vystačiti« Spíše podobá se pravdě, že chtělo jednou ranou *oposici ubiti*, a toho bylo lze nejrychleji dosíci *vojenskými soudy*. Umínilo si, a — stalo se ... Nejinak zdá se býti **státnímu ministru i oposice federalistických kruhů nemilou,** ba i troufám si říci, **že je mu nanejvýš nepohodlna.** Jsou cesty, které člověk nejraději konává beze svědků. Než co počíti? Prohlásiti stav obležení v království, jehož loyalní chování Evropa viděla a jehož nejbližším sousedem jest Prusko? Nikoliv, toho nelze učiniti. Proto *buďtež připraveni na* — **tiskové soudy**, jimiž ze zvláštní přízně páně Belcrediovy *vídeňská žurnalistika* po celou dobu nynější vlády *ušetřena jest*. Připravte se však na horší ještě možnosti: v okolí státního ministra mluví se zcela otevřeně o **zastavení vydávání »Nár. listů« a »Politiky«**, kteréžto suspendování zajisté nedá na sebe dlouho čekati. Jednak potřebuje šlechetný hrabě Belcredi pro své plány jasné oblohy, jednak musí se polovládním laciným a nekolkovaným novinám »na nohy pomoci« ...

Velmi rozhodný prvopočáteční krok již učiněn. *K ponuknutí státního ministerstva* nařídilo ministerstvo spravedlnosti *c. k. státnímu zastupitelstvu pražskému*, aby podalo zprávu, *jakých opatření učinilo* od 18. srpna *proti opositičním časopisům českým*. Buďte ubezpečeni: státní zástupce pražský jemnému pokynutí tomu porozumí a neučinil-li až dosud ničeho, zajisté to nyní vynahradí . . .

Za pravdivosť těchto zpráv Vám ručím a zvěstuji Vám je, byste se měli na pozoru, aby se Vám snad za vlády čestného občana — hraběte nepřihodilo něco, čemu jste se dovedli za Schmerlinga ubrániti. Pozoruhodnou jest ještě okolnosť, že ministr spravedlnosti ve svém výnosu položil váhu *»na ponuknutí státního ministra«*. Proč tak asi ministr spravedlnosti učinil? Zdá se mi, jako by se tím mělo naznačiti, že ministr spravedlnosti nemá žádné viny na nastávajícím stihání »Politiky« a »Národních listů« — že nečiní žádných nároků na iniciativu, nýbrž přepouští zásluhu výhradně hraběti Belcredimu.«

I stalo se, jak tou zprávou předpovídáno. V témž měsíci říjnu — spomenuto u c. k. zemského trestního soudu pražského také na starší jedno — již *tříleté provinění* Josefa *Baráka*, který byl obžalován z přečinu schvalování nezákonných skutků, jehož prý se dopustil tím, že dne 27. srpna 1863, když Dr. *Julius Grégr* vracel se po osmiměsíční vazbě v povoze ze žaláře, vhodil do povozu toho věnec. Závěrečné přelíčení odbýváno dne 30. října. Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do vězení na osm dnů, kteryžto rozsudek c. k. vrchním soudem rozhodnutím ze dne 10. pros. potvrzen.

Brzo po té *rozkázalo* c. k. policejní ředitelství *pražské*, aby redaktor »Politiky«, Václav Nedoma, *ihned složil redakci*, poněvadž jest ve vyšetřování pro zločin uražení Veličenstva. Vrchní soud byl sice k odvolání Nedomovu rozhodnutím ze dne 22. října obžalovací nález první stolice zrušil a vyšetřování zastavil, nicméně státní návladnictvo odvolalo se k nejvyššímu soudu, a proto »vidělo se c. k. policejnímu ředitelství rozkázati, aby Nedoma až do vyřízení rekursu toho složil redakci«.

Dne 8. ledna 1867. prohlášena nová amnestie ve příčh tiskových, úplnější první, dne 1. srpna 1865 prohlášené. Amnestovaní byli zároveň také rehabilitováni, t. j. nabyli opět týchže

občanských práv, jichž byli dle tehdejšího zákona o tisku odsouzením svým pozbyli, a sice byli to tito pánové: JUDr. Ant. *Fink,* odsouzený jako redaktor »Hlasu«, JUDr. Julius *Grégr* jako redaktor »Národních listů«, Eduard *Just,* red. »Hum. listů«, JUC. Robert *Nápravník,* odsouzený jako red. »Nár. listů« za vlády Belcrediovy, Václ. *Nedoma,* redaktor »Politiky«, Karel *Rank,* red. »Svobody«, Ant. *Štrauch,* red. »Hum. listů«, Karel *Tůma* jako spolupracovník »Nár. listů«, Vincenc *Vávra,* red. »Hlasu«, a Jos. Rich. *Vilímek,* red. »Hum. listů«, Jos. R. *Novotný,* red. »Blesku«, K. *Payer,* redaktor »Humor. listů«, J. Rošer, red. »Blesku«, Frt. *Šimáček,* red. »Posla z Prahy«, kanovník Václ. *Štulc,* red. »Pozora«, Frant. *Schwarz,* red. »Plzeňských novin«, a Frt. *Vinkler,* red. »Boleslavana«. Tresty prominuty R. Nápravníkovi, který jich ještě nenastoupil, a K. Rankovi, jenž nastoupil trest před několika dny.

Avšak několik jen dní po té zavedeno již opět s redaktorem »Plzeňských novin« Eduardem Zajíčkem vyšetřování pro články *o Jezovitech* uveřejněné ve třech feuilletonech (č. 122.—124. z roku 1866.) jmenovaných novin. Zároveň vyšetřováni Dr. Ed. Grégr jako majitel a Daniel Sluníčko jako faktor knihtiskárny, v které »Plzeňské listy« v tu dobu tištěny byly. Mimo to zavedeno také ještě vyšetřování s redaktorem »Svobody« J. Barákem jako pořadatelem »Plzeňských novin«.

* * *

Novým císařským patentem ze dne 2. ledna 1867 ustanoveno, aby výsledek vyjednávání vlády vídeňské s uherským sněmem v příčině *vyrovnání* předložen byl »*mimořádné*« říšské radě, svolané ke dni 25. února.

Maďaři byli se, jak známo, za války r. 1866. zcela jinak chovali nežli Češi.

Využitkovalit nesnáze vlády vídeňské *přípravami ku povstání za přispění a pomoci Pruska* — zřízením tak zvané uherské legie pod vůdcovstvím generála Klapky, známého z bojů v letech 1848. a 1849.

Kabinet vídeňský, rozmnožený baronem Beustem, zásadně se rozštěpil. Beust byl pro uspokojení Maďarů stůj co stůj —

a názor jeho, podporovaný vlivem maďarské šlechty, v rozhodujících kruzích zvítězil.

Dne 7. února předseda ministerstva *Belcredi*, jenž byl úřad ten jakož i »ministerstvo státní« a policie zastával od 27. července 1865, *propuštěn* a baron **Beust**, kterýž od 30. září r. 1866. na místě hr. Mensdorfa spravoval ministerstvo zahraničných záležitostí, **jmenován předsedou**.

Programem nové vlády prohlášeno nyní rozštěpení říše ve dvě části i formálně. **Dualismus** místo federace, za kterou bylo po tak dlouho s největším úsilím bojováno, **zvítězil**.

Již dne 17. února zřízeno **samostatné ministerstvo uherské**, čímž uspokojeni Maďaři, a dne 18. února sešel se **český sněm**, aby vykonal *volby do říšské rady*.

Usneseno odpověděti na vyzvání to adresou J. V. císaři a podány dva návrhy: návrh zastanců státního práva českého a návrh jeho odpůrců.

Debatta o adrese vzrušila, jak přirozeno, všechny kruhy.

Policie učinila všemožná opatření pro případ protivládních demonstrací. Vojsko bylo v kasárnách pohotově atd. . . .

Návrh adresy zastanců státního práva přijat 156 hlasy proti 76, tedy nepoměrnou většinou.

Sněm český více nežli *dvěma třetinami* zástupců národa českého osvědčil se v adrese J. V. císaři pevně a důstojně pro *historické právo staroslavného království Českého a koruny České*, pro svézakonnost země, a ohradil se proti hrozícímu zaniknutí království Českého v nebývalé a nově vymyšlené říši cislajtanské, což vedlo by k vymazání starodávného národa českého z řady národův politicky živoucích i k podřízení národnosti české pod vládu živlů národnosti té nepřejících.

»Sněm věrně poslušný,« praví se v adrese do slova, »neplnil by nejsvětější povinnosti své ke trůnu a k říši jakož i ku království, kteréž zastupovati povolán jest, kdyby neosvědčil se před V. V. v úctě hluboké, že v takových cestách (volbě do »užší« říšské rady) spatřuje těžké znebezpečení práv mocnářových a životních podmínek říše jakož i nejdůležitějších zájmův a nejdůvodnějších práv zemských. Zpronevěřil by se povolání svému jasně poznanému a v opětovaných slavných aktách vyslovenému, kdyby veleváženě nejvyšší přípověď, že

V. V. ráčí hlas zákonních zástupcův království při díle státoprávního porovnání slyšeti a co stejně vážný vážiti, odřekl by se i tam a potud, pokud jedná se o působení, které z porovnání s královstvím vyplyne do poměrův veškeré říše a do práce ostatních království a zemí.

Konečně nebyl by věrným tlumočníkem citův a právních názorův národa svého, kdyby nevyslovil, že království České, ježto sobě mnoho na tom zakládá, že jest údem plně oprávněným a neodlučitelným Rakouského mocnářství a celého Rakouska, *ohrazuje se proti tomu, aby bytnosť jeho zaniknouti měla* v nějaké »západní polovici říše«, státním to útvaru, kterémuž nedostává se nižádného státoprávního základu a kterýž nikterak *nedal by se srovnati s nepopíratelnou právní a skutečnou jsoucností koruny České*| ani s právním významem celé řady korunování veleslavných předků V. V. co králův českých, ježto vykonávalo se po mnoha století až do naší doby, ani s nepopíratelnou státoprávní platností, kteréž sněmové království tohoto požívali až do času nejnovějšího.«

Podobně jako na sněmu českém stalo se i na sněmu moravském.

Vláda odpověděla na to dne 27. února **rozpuštěním obou sněmoven** a vypsáním nových voleb.

Současně *sesazen* hrabě Rothkirch-Panthen s úřadu místodržitelského, a na jeho místo dosazen přívrženec odpůrců státního práva českého — baron *Kellerspery — Němec,* kterýž dne 11. března přibyl do Prahy a ujal se úřadu místodržitelského.

Nejdůležitější věc, která kromě voleb do říšské rady ve sněmu projednávána, byly stížnosti na liknavosť c. k. úřadů v příčině vyplácení náhrad válečných. Zjištěnoť, že *Dolním Rakousům,* které přece válkou nepoměrně méně utrpěly nežli Čechy, přisouzeno *desetkrát větší náhrady* nežli Čechám . . .! Do 11. ledna 1867. povoleno celkem konečných náhrad 1,800.223 zl. Z částky té dostalo se především *Dolním Rakousům* **1,582.635 zl.,** Slezsku 8729 zl., Moravě 81.689 zl. a konečně **Čechám** pouze **127.169 zl.** tedy o **1,455.446 zl. méně** nežli Dolním Rakousům. Chladné číslice ty zajisté mluví jasněji a určitěji než slova!

Nedlouho po vypsání nových voleb do sněmu českého (dne 7. března) byl úřad »státního ministerstva« zrušen a zřízeno opět ministerstvo vnitra, jež svěřeno hraběti *Taaffovi*.

Rozštěpení říše Rakouské ve dvě části přes výslovné znění »neodvolatelného a nezrušitelného« císařského diplomu říjnového, v němž byla kladena váha *na jednotu, nedílnosť a moc celé říše* — kterýmžto rozštěpením nejen práva, nýbrž i povinnosti obou polovicí říší tak nestejnoměrně rozděleny, mělo za následek, že ústavní boj za nezadatelná práva národa českého vzplanul v Čechách i na Moravě na celé čáře. Národ český připravoval se především k ústavním bojům proti dualismu.

Přípravy k novým volbám konány obzvláště se strany přívrženců vlády s horečným úsilím. Doposud nebyla ještě při žádných volbách agitace tak vášnivá, ba fanatická jako tentokráte. Stoupencům vlády šlo hlavně o vítězství v kurii velkostatkářské, která dle Schmerlingova volebního řádu vždy rozhodovala o většině.

Přirozenoť, že v přípravách k volbám česká strana taktéž nelenila. Důvěrníci poslanců českých vydali provolání, pro které měli býti vzati do vyšetřování. Osud ten měl stihnouti Palackého, Riegra, Braunera, Ed. Grégra, Julia Grégra, Klaudyho, St. Pražchenského, Karla Sladkovského, Jakuba Škardu, J. S. Skrejšovského, A. O. Zeithammera a V. Zeleného.

V záležitosti té konány dlouhé porady u státního zastupitelstva, policejního ředitelství a místodržitelství, až konečně celé provolání telegrafováno předsedovi ministerstva Beustovi, kterýž pak nařídil, aby bylo od dalšího vyšetřování upuštěno, poněvadž k soudnímu stíhání Palackého bylo by potřebí svolení panské sněmovny.

Podobně horečně jako agitace konány i volby. V kurii venkovských obcí a v kurii měst utrpěli vládní kandidáti úplnou porážku. V českých obcích venkovských zvítězili dne 20. března téměř všude s okázalou *jednohlasností* bývalí poslanci; v okresích smíšených zůstal buď bývalý poměr hlasů nebo byl sesílen ve prospěch kandidata českého, ba v jednom okresu volili i Němci svorně s Čechy.

Rovněž tak stalo se ve volebních okresích měst českých. I zde panovala svornosť a volby vykonány skoro všady jedno-

hlasně. Nezměrnému namahání vládní strany podařilo se získati ve smíšených okresích pouze — *tři* hlasy: na Malé straně dva a jeden ve volebním okresu Landškroun-Česká Třebová-Ústí nad Orlicí, ovšem jen pomocí c. k. úřadnictva.

V kurii velkostatkářské po nejusilovnější agitaci získala vládní strana většinu 30 hlasů. Způsob volby nad jiné charakterisuje, že volil i baron Stremfelder, který byl — mrtev . . . V kurii velkostatků svěřenských prohlásil po volbě dne 29. března vévoda krumlovský kníže Jan Adolf Schwarzenberg, že volby nepřijímá, »poněvadž chce se stranou historického práva buď zvítězit nebo padnout«. Rovněž nepřijali volby: Ervín hrabě Schönborn, Eugen hr. Černín, starohrabě Moric kníže Lobkovic, Rudolf hr. Chotek, Frt. hr. Harrach, Max kn. Fürstenberg a Jiří hr. Bouquoi-Lonqueval. Z té příčiny musila býti v kurii té vykonána volba doplňovací.

Sněm český zahájen dne 6. dubna. Zástupcové národa českého byli opět *v menšině*. Vládu zastupoval místodržitel baron *Kellersberg — Němec;* nejvyšším maršálkem jmenován hrabě Edvard *Hartig* — taktéž *Němec* a jeden z nejrozhodnějších odpůrců národnosti české, který neznal ani slova českého; náměstkem jeho pak advokát Dr. Limbeck, rovněž — *Němec*, který češtinu lámal až běda.

Dne 10. dubna přijel předseda ministerstva Beust, jsa provázen ministrem Taaffem do Prahy, a v den ten podal hrabě Belcredi v zemském sněmu *moravském* jménem poslanců českých přiměřeně opodstatněný *manifest proti volbám do »užší« říšské rady* a prohlásil, že Moravané voleb těch nevykonají, načež *veškeří poslanci slovanští opustili sněmovnu.*

Beust navštívil dne 11. dubna český sněm, večer pak německé divadlo a súčastnil se několika hostin, při nichž byla malá, avšak vybraná společnost: obě knížata Auerspergové, generál Clam-Gallas, baron Kellersperg, hrabata Zdenko a Jaroslav Sternberg a někteří jiní. Konferoval také s Drem Herbstem.

Hotel »U zlatého anděla«, v němž byl ubytován, střežen bedlivě c. k. policií. Následujícího dne opustil Beust Prahu.

Den na to odbýváno památné sezení českého sněmu, v němž k vyzvání vlády měly býti vykonány volby do »užší« říšské

rady. Po řeči zpravodaje menšiny Dra Riegra, kterouž opodstatnil *protest českých poslanců proti volbám těm* a po řeči zpravodaje většiny Dra Herbsta, hlasováno a přijat návrh, aby byly volby vykonány. Po přečtení *protestu* českých poslanců promluvil Dr. Rieger: »*Prohlašuji, že nemůžeme na dále bráti účastenství v jednání nezákonném.* My stojíme na zákoně! (Hluk mezi německými poslanci.) Rieger mocným hlasem: Voláme Sláva vlasti!« Sláva králi! *Poslanci čeští*, provolavše třikrát hřímavě »Sláva!«, *opustili do jednoho sněmovnu.*

V protestu českých poslanců proti volbám do říšské rady čteme do slova: »Sněm český vyslovil se již *proti obeslání* takové rady a proti *ústavodárné i rozhodovací moci sněmu, nemajícího nižádného státoprávního základu.* On poukázal k tomu, že porušení ústavní rady celoříšské záležitosti ústavní i státoprávní tohoto království dle *práva, povahy věci a slibu císařského* měly býti předloženy sněmu českému, a žádal výslovně, aby věc tak veliké váby byla předložena sněmu zvolenému na základě volebního řádu *opraveného*, jenž by měl k tomu v sobě samém zaručení právní i mravní kompetence.

Avšak nedbáno hlasu země. Sněm byl rozpuštěn a při nových volbách zasadila se vláda všemožně o to, aby byli zvoleni poslanci, již by schválili politický směr nynějšího ministerstva. Konstatujeme, že veškeré samostatné okresy národnosti české, jak městské tak venkovské, zvolením téměř veskrze jednohlasným předešlých poslanců *odsoudily směr ten co národu českému patrně nepřátelský a záhubný.*

Protest končí slovy: »Jsme přesvědčeni, že vykonáním voleb takových většina tohoto slavného shromáždění *jedná zjevně proti státnímu právu království Českého a koruny České*, stvrzenému smlouvami s nejjasnějším domem panovnickým, mnohými státními akty a přísahami takořka všech králů českých a legitimním panovníkem nynějším znovu uznaném, že jedná proti ústavnímu právu, jež mělo království České, když J. V. přijal korunu českou z rukou krále Ferdinanda V., že jedná proti právu zákonodárnému, kteréž J. V. zastupitelstvu země pro příští již nejvyšším diplomem od 20. října udělil a proti právu témuž zastupitelstvu manifestem od 20. září vyhraženého

stejnovážného hlasu, že jedná proti ohražení práv sněmu českého, jež tento sám již dvěma adresami k J. V. vyslovil.

Protož *ohražujeme se proti všemu, co by* říšská rada, z království Českého, tak neoprávněným způsobem obeslaná, *učiniti mohla na ujmu státnímu i ústavnímu právu království Českého anebo na zkrácení samosprávy zemské,* jakož i proti všemu, co by učinila na ujmu moci a jednoty říše, na kteréž spatřujeme palladium národu svého, aneb na ujmu legitimní dynastie naší. *Všecka taková usnesení prohlašujeme již z předu za neplatná a pro obyvatelstvo zemí českých nezávazná — a budeme se proti nim hájiti všemi prostředky práva a zákona.*«

Sněm po té uzavřen.

V brzku po té (10. dubna) ustanoven baron *Becke* (rodilý Pražan, bývalý vychovatel v jisté pražské rodině měšťanské a bratr knihkupce pražského), kterýž byl již dne 21. ledna jmenován zatímním ministrem financí, v úřadě tom definitivně.

Dne 20. května zahájena ve Vídni *říšská rada* — **bez zástupců národa českého** — které předloženo ke schválení *hotové již vyrovnání s Maďary,* jak bylo bezprostředně *mezi korunou a říšským sněmem* ujednáno. Říšská rada je prostě schválila. *Dualismus byl dokonanou událostí.*

Nový dualistický útvar státní obtížil »země neuherské« a především *země koruny České* ohromnými poplatky. Ujednánoť, že země ty po deset roků mají platiti na společné záležitosti říše *o 30 proc. více* nežli země koruny Uherské; na uhražení úroků státního dluhu 29,188.000 zl., na splácení kapitálu pak 1,150.000 zl. — rok co rok — po deset let, načež že bude úmluva obnovena . . .

Do té doby přispívala země Uherská na potřeby říšské 88 millionů zlatých, ostatní země pak 208 millionů ročně. Po prohlášení dualismu připadlo z příspěvku toho na Uhry (pouze na diplomacii a vojsko) — *35* millionů, na Čechy pak, které odváděly něco přes 51 millionů na státní potřeby, — něco přes *61* millionů.

Podobně rozdělena »daň na krvi«. Uhry, čítající se Sedmihradskem něco přes 10 millionů obyvatelů, povolily na sněmu uherském na r. 1867 po dlouhém rokování 48000 rekrutů; v Čechách, čítajících půl páta millionu obyvatelstva, odvedeno

bez jakéhokoli rokování na sněmu 81.535 mužů k vojsku — tedy vzhledem k počtu obyvatelstva asi *čtyřikrát tolik* jako v Uhrách.

Dne 8. června dokonáno vyrovnání s Uhry slavnou **korunovací** *J. V. císaře Františka Josefa I.* na krále uherského.

Při slavnostním obřadu korunovace držel nad hlavou J. V. císaře korunu svatoštěpánskou hrabě Andrassy, tehda předseda ministerstva uherského. Na doklad, jak měnívají se v ústavních státech názory o politických záležitostech, dlužno si připomenouti, že týž hrabě Andrassy byl r. 1849 předsedou debrecinského sněmu, na němž prohlášena dynastie habsburská za sesazenou. Po udolání povstání maďarského ruskými zbraněmi byl hr. Andrassy vojenským soudem pro velezradu *odsouzen k smrti provazem*, a poněvadž hledal spásu v útěku, přibito na šibenici aspoň jeho jméno. Po letech ovšem byl amnestován a vyznamenán za své zásluhy v éře ústavní velkokřížem řádu sv. Štěpána.

Na oslavu dne toho amnestováno i v Praze 41 trestníků, mezi kterýmiž bylo 11 odsouzeno pro zločin uražení Veličenstva. V trestnici svatováclavské musili se všickni trestníci, v počtu asi 1000 hlav postaviti na velké nádvoří, a když byl dvorní rada Ludwig amnestii přečetl, zahrála nově zřízená kapela, skládající se ze samých trestníků, rakouskou hymnu.

Dne 20. června vydána konečně úplná amnestie pro politické provinilce *odsouzené* od 13. března 1848 až do 15. pros. 1866. Prominut jim veškeren trest, jejž ještě přestáti měli, jakož i všechny zákonní následky odsouzení. V Čechách rehabilitováni pouze dva: Karel *Sabina* a kníže *Thurn-Taxis*, kterýžto poslední byl odsouzen pro politické agitace, a emigrantům, mezi kterýmiž byl Karel *Jonáš* v Americe, povolen beztrestný návrat do vlasti.

Z emigrantů toliko *Jos. V. Frič* nesměl se vrátiti, poněvadž se byl vzdal občanského práva rakouského.

Na žurnalistiku českou v nové době a na politické vězně jako na Jana *Černého* (poněvadž nebyl ještě odsouzen), *amnestie ta se nevztahovala.*

* * *

Po prohlášení dualismu, vlastně hned po jmenování barona Beusta předsedou ministerstva zahájena *nová serie persekuce*, a sice opět hlavně proti opositičnímu tisku českému. Z nepočetných případů registrujeme v následujícím v stručnosti aspoň nejhlavnější.

Na sklonku měsíce února 1867 byla veškerá c. k. státní návladnictva výnosem ministerským vyzvána, »aby **s největší ráznosti a s veškerou přísnosti zákona zakročila proti živlu,** jehož činitelové skrývajíce své osobní podvratné snahy *pod pláštíkem vlasteneckého zájmu* pomocí vlastního, k jejich účelům zřízeného **časopisectva** hledí mezi obyvatelstvem země živiti nenávisť proti vládě, nedůvěru v její záměry a organisovati odpor proti zákonnému pořádku«.

Konfiskování časopisů dostalo se tudíž zase na denní pořádek.

V březnu zejména zabaveno č. 80. časopisu »Politik« pro článek, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z.

O představení Mozartova »Don Juana« v českém divadle (8. března) přijat *sbor na svobodu* s hřímavým potleskem a musil býti za nekonečného potlesku opakován. Demonstrace ta opakována i o reprisi opery té dne 10. března.

Policie pražská zavedla vyšetřování s barytonistou Jos. *Lvem* proto, že prý v »Don Juanu« provolal »Slávu« Mozartovi nebo »Kozákům«, kteréžto slovo prý nějaký »orgán bezpečnosti« slyšel a — udal. Vyšetřování to však zastaveno; ale ihned zavedeno nové s Ferdinandem Šamberkem, poněvadž prý v »Engšpinglu« řekl, *že přichází z »Translajtanie«*. Šamberkovi udělena za to »úřadní důtka«.

Humoristické listy (č. 18.) zabaveny pro obrázek, kterýmž prý byl baron Beust karikován.

Další rozšiřování č. 80. »Politik« zakázáno.

Člen českého divadla Jan *Bučinský* odpykal si trest dvoudenního vězení za to, že v úloze »Styxa« v »Orfeu v podsvětí« zpíval dvě necensurované sloky o »německém buntu« a »pražském německém kasinu«.

Veškeří knihkupci, trafikanti a obchodníci pražští, kteří měli filiálky »Humoristických listů«, povoláni na c. k. policejní

ředitelství, kde jim důtklivě na srdce vloženo, aby nedávali časopis ten do výkladních skříní, »poněvadž prý se tím — ruší pasáž na ulici«.

»Kniha o jezovitech«, vydaná nákladem Mikuláše a Knappa v Karlíně, zabavena.

S nakladatelstvím »Jezovitských melodií«, jež byly vydány podruhé, zavedeno trestní vyšetřování za tím účelem, aby byl vypátrán spisovatel.

Redaktoru J. *Barákovi* doručen soudní nález, kterýmž č. 5. »Svobody« pro článek »*11. březen r. 1848.*« zabaveno a další rozšiřování čísla toho zakázáno. V článku tom shledán přečin proti veřejnému pokoji a řádu dle §. 305. tr. z.

Redaktor »Politiky« *V. Kaspar*, byv v **dubnu** jako svědek u c. k. trestního soudu vyslýchán, *prohlášen za zatčena*, poněvadž se zpečoval udati jméno zasilatele jistých rozkazů vojenského velitelství budínského. V bytě Kasparově a v redakci »Politik« vykonána soudní prohlídka, ale — bez výsledku.

Redaktoru J. Barákovi dodán soudní nález, kterýmž další rozšiřování č. 6. »Svobody« zakázáno. V článku »*Marné vaše proti nám jsou vzteky*« shledány přečiny proti veřejnému pokoji a řádu dle §§. 300 a 302 tr. z. V odůvodnění čteme: Onen článek počíná slovy: Dne 24. února 1867 odsoudila většina sněmu českého spůsobem důstojným záhubnou politiku ministra Beusta — vypravuje dále, že pod záminkou — že národ český novými volbami má dokázati, souhlasí-li s jednáním poslanců svých, přikročeno k tomu, aby k víře téměř ani nepodobnými agitacemi, všemožným terrorisováním, zužitkováním nejprivátnějších osobních poměrův a vůbec všemi dovolenými, trpěnými nebo i nedovolenými cestami získána byla do sněmu českého nepřirozeně stlučená většina, ministru Beustovi příznivá, kterýmžto snahám ostatně k nemalé výhodě byl bohužel dosud nezrušený volební řád Schmerlingův . . ., pak celá hejna odvislého úřadnictva, jehož politické »přesvědčení« měniti se musí dle toho, jaký kabát se zlíbí obléci na místech vyšších — kdežto mezi šlechtou a velkostatkáři působeno hlavně na odrodilé kobylkáře a cizince sem přivandrovalé, jichž politická zralost je asi tak podajná jako vosk. Čím více se blížili dnové volební, tím více množily se i agitace se strany náhončích Beustových

v pražském německém kasinu, jakož i c. k. pánů okresních a všech jim podřízených c. k. kancelářských rozumů na venkově. Slibováno, lháno, vyhrožováno, překrucováno . . . Celý národ český odsoudil politiku Beustovu přes všechno usilování zákeřnicky si počínajících patolízalů a zrádců.

V článku tom praví se dále: Obrovskému namáhání se strany vlády podařilo se všemi možnými cestami agitačními získati pět hlasů — a vytýká se malostranským, pak landškrounským voličům jich počínání. Stran voleb velkostatkářských se praví, že strana vládní neslýchanými, nejen nekavalírskými, nýbrž přímo neslušnými a nezákonitými agitacemi získala většinu 30 hlasů . . .

Konec článku zní: Tvářnost sněmu českého nabude tedy *rázu německého*, jelikož tím, že velkostatkářské volby vypadly ve prospěch vládní, *získána většina německovládní*. Tím však není ještě věc ztracena. Pro okamžik ovšem zvítězila vláda; proto však přece jen velmi významně zní jednohlasná odpověď národa českého: . . . *že nikdy nepřivolíme k tomu, aby svézákonnost království Českého zanikla v jakémsi novopečeném polořišském parlamentu, že nikdy nevzdáme se svatých, po otcích zděděných práv koruny České* . . . Přečkali jsme hrůzy Bílé Hory . . . přečkali jsme Metternicha, přečkali jsme Bacha, přečkali jsme Schmerlinga; *a tím spíše přečkáme i Beusta!* . . . Koruna svatováclavská září opět leskem neskaleným, ještě neklesl a nezhynul národ náš! — *Hrobníci pozor!* — Chtěli slyšeti hlas tohoto národa. Nuže, hlas ten, hlas ryze český . . . hřímá mocně, že *národ český nezná a nebude nikdy znáti »cislajtánské rady říšské« a že nikdy od práv svých neupustí* . . . Z té příčiny c. k. soud uznal, že tento článek směřuje přímo proti J. Ex. baronu Beustovi jako předsedovi ministerské rady a že zakládá se v něm povaha skutku dle §§. 300. a 302. tr. z.

C. k. ministerstvo nesvolilo, aby byla zaražena *jednota českých divadelních ochotníků* pro země koruny České a neudalo ani, z jakých důvodů.

Interpelace poslanců českých podaná dne 13. dubna vesněmu zemském místodržiteli v příčině zatčení redaktora »Politiky« *V. Kaspara* neměla žádného výsledku. Místodržitel prostě prohlásil, že jde pouze *»o razbu zatímnou«*, poněvadž prý je-

Kaspar obviněn ze zločinu spoluviny v zlém užívání moci úřadní, a proto prý jest vazba jeho zákonem odůvodněna.

C. k. trestní soud pražský vydal tajný zatykač na J. V. Friče, meškajícího v cizině' (v Paříži), pro podezření **zločinu velezrády** spáchaného sepsáním brožurky »Pláč koruny České«, pro jejíž rozšiřování nalézali se čtyři občané: J. M. Černý, Lat, Štorek a Pfeffermann již po osm měsíců ve vyšetřovací vazbě. Ke zprávě té připomenula »Svoboda«: »Nám arci nepřísluší právo tázati se, v čem záleží »právní podezření«, na jehož základě sl. soud rozkaz svůj vynesl. Nemůžeme však zatajiti podivení své, proč uveřejnění rozkazu toho v časopisech způsobilo prý pravou bouři v samém soudu zemském. Pátráno tam, kdo věc vyzradil; ale — marně. Zdá se tedy, že *rozkaz ten měl zůstati tajným*, a skutečně »úřadní oznamovatel« doposud aspoň jej neotiskl. Kdo však jej měl vykonat a kde? — jest pro nás hádankou . . . Snad se nemýlíme, hledáme-li příčinu v tom, že rozkaz ten, nečelí-li proti čl. X. *míru Pražského*, zcela *jistě čelí proti míru v Italii*, ve Vídni dne 3. října 1866 uzavřeném, jehož článek 23. zní: »Aby všemožně k utišení myslí se přispělo, vyjadřují se a slibují císař rakouský a král italský, že *vzájemně udělují amnestii všem osobám, které z příčin politických události až do dnešního dne se dálých kompromitovány jsou*. Protož nesmí nikdo, nechť patří ku kterékoli třídě, býti obtěžován nebo znepokojován ve výkonu svých práv následkem politického svého chování nebo přesvědčení.«

K odvolání státního návladnictví proti rozhodnutí první stolice zakázal c. k. vrchní soud zemský další rozšiřování č. 83. »Nár. listů«. V článku »Ještě není dílo dokonáno« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a tr. z.

C. k. zemský soud v Praze zakázal další rozšiřování čísel 88., 89. a 90. »Nár. listů«. V článcích »Vyhráli?« (č. 88.) a »Nová ústavní procedura« (č. 89.) shledány přečiny (§ 300 tr. z.), v článku »Jen ke zdi s nimi!« zločin rušení veřejného pokoje (§ 65. *a*) tr. z.).

Nejvyšší soudní dvůr ve Vídni zamítnul odvolání J. Baráka proti rozsudkům obou prvních stolic, jimiž byl pro přečin schvalování nezákonného činu (že hodil věnec do vozu, v němž Dr. Julius Grégr r. 1863. vracel se z vězení) odsouzen do vě-

válce dělníci« — odročeno. Akta zaslána c. k. ministerstvu spravedlnosti.

V červenci (ve dnech 15. a 16.) pátrala c. k. policejní komise ve veřejných místnostech, zejména v kavárnách po 10. čísle »Svobody«, jež bylo dne 1. června zabaveno a konfiskace jeho nálezem soudním ze dne 5. června potvrzena. V nálezu konfiskačním čteme: V článku »*Čechy roku 1867.*« přirovnává se vláda císaře Karla IV. k nynější vládě takovým způsobem, který jest způsobilý popuditi k opovrhování nynější vládou a správou státní a k nenávisti k ní. Mluví se o bývalých časích, pak o postoupení více zemí koruny České, na to se praví, že Karel upravil poměr k říši Německé, prohlásiv Čechy za království samostatné, ale nynější vláda že by ráda udělala z království slavného pouhý kraj říše cislajtánské, beze všech práv a svobod atd. Karel rozmnožil jmění korunní. Za časů našich nezbylo koruně z rozsáhlých statků ničeho atd. Všecky tyto statky prodány byly bez svolení sněmu českého — a táže se, měla-li vláda k tomu právo atd. Karel podporoval rolnictví, obchod a průmysl, jako podpory za doby naší však se poznamenávají daně nesnesitelné, takže ubohý lid se stěhuje po tisících z milované vlasti ....

A vláda chce prý pomoci tím, že chce vypátrat agenty, kteří jej k zoufalosti této namlouvají. Podobným způsobem mluví se o jednotách hospodářských a o komorách průmyslových pak o záložnách. A jak podporuje vláda ústavy tyto? Ukládá jim daň výdělkovou. Praví se dále, že Karel stavěl kostely a kláštery; nyní se staví kasárny, jízdárny, zbrojnice a nepotřebné pevnosti ... Praví se dále, že vláda nynější, pobořivši za válečných operací mosty okresní, nechce za ně ani náhrady dáti. Není to hřích do nebe volající?... Mluví se o životě občanském a o zákonodárství — a že králové čeští, sídlíce ve Vídni, v Čechách mají místodržitele cizince, který musí jednati po vůli vlády atd. Nesmíme si prý ani postesknouti — zavírají nás na léta... Podobné výčitky činí se od slov: Jinde jest čest jednotlivce .... až k slovům: k přehlídce do Vídně; pak dále stran rovnoprávnosti na universitě od slov: Sněm podal — až ke slovům: Tak se odměňují poctivosť a pevný charakter. Táže se dále: Čím je nyní císařství Rakouské? a mluví se

o nešťastném výsledku válek posledních, dále o právech, jež zaručeny jsou několika manifesty a diplomy neodvolatelnými — a konec zní: že jsme stále odstrkováni, že se nám nedá ničeho. Nuže tedy, počínáme boj za práva naše atd. Z celého článku, obzvláště z uvedených slov vysvítá snaha, popuditi k nenávisti k vládě atd. a jest tedy v článku povaha skutku zločinu dle § 65. a) tr. zák.

Český bohoslovec Vojtěch *Křišťan*, jenž byl jako spisovatel *nevydané* politické brožurky pro *zločin velezrády* odsouzen do **těžkého žaláře na pět roků**, po svém propuštění na svobodu marně se ucházel, aby byl opět přijat do některého semináře nebo kláštera. Ani pražský arcibiskup ani budějovický biskup ani představení klášterů Františkánů a Premonstrátů v Želivě nechtěli ho přijmouti.

S členem opery české *J. Švarcem* zavedla c. k. policie vyšetřování proto, že o představení Škroupovy zpěvohry »Dráteník« zpíval jako vložku »Krumlovskou píseň« od Pivody. Byl-li uznán vinným a odsouzen, nevíme udati; ale dříve nejen Švarc, nýbrž i Paleček zpívali píseň tu v téže opeře několikrát, aniž bylo c. k. policii napadlo zakročiti.

Redaktor »Svobody« *J. Barák* odveden (dne 21.) z bytu svého strážníkem do vězení v novoměstské trestnici.

Herec Ferd. *Šamberk* odsouzen c. k. policií k pokutě 15 zl., poněvadž o svém benefičním představení v »Orfeu v podsvětí« jako »Styx« v necensurované sloce kupletu obecenstvu zvěstoval, že slavná c. k. censura pražská předložené jí zpěvy takořka vesměs škrtla, takže mu nelze obecenstvu — něco více přednésti.

C. k. policie pražská zakázala, aby slavná zpěvačka ruská Alexandrova, která měla v opeře »Život za cara« vystoupiti pohostinsku, zpívala úlohu svou ruským jazykem, poněvadž prý nebyl ruský text úlohy té policii předložen.

Následkem toho oznamovaly na příč přes divadelní cedule nalepené plakáty, že nemůže býti dne toho žádné představení. Později zjištěno, že policejní rada Marx před tajemníkem divadla Jos. Sklenářem a Drem Klaudym prohlásil, že by »předložený mu text nebyl vůbec podepsal, poněvadž byl

ruský«. A když pak byl ruský text ten dodatečně policii předložen, vrátila jej tato ředitelstvu divadla — *bez potvrzení.*

Po tříměsíční přestávce, za které místo »Nár. listů« vycházely »Národní noviny«, vyšlo dne **1. srpna** opět první číslo »Nár. listů«, v němž čteme mimo jiné: »Učinivše zadost všemohoucnosti státního zastupitelstva, kteréž v neomylnosti své uznalo vysokou a kvapnou potřebu, abychom k vůli bezpečnosti státní, k vůli spáse říše, k vůli veřejnému pokoji a pořádku po tři měsíce — o Rakousku nic nepsali, pokračujeme v přerušené činnosti své dnes na novo. Státní zastupitelstvo zajisté dovolí, abychom vyslovili, že nám na blahu a moci státu rakouského záleží aspoň právě tolik jako jemu; a uzná tudíž za oprávněnou naši lítost, kterou cítíme z toho, že vytrhnuvši z ruky péro nám, jichžto práce i odpor tohoto kvapně žijícího století až příliš brzy ospravedlněny budou dějinami, také *aspoň na tři měsíce nezastavilo skutky těch, kteří o blaho a moc tohoto státu mohou se vykázati skutky jen chatrnými.* Tím časem, když jsme byli nuceni odpočívat, Rakousko jdouc za lidmi, jichžto *zhoubná politika* za krátkou dobu osvědčí se teprv ve veškeré své moci, šlo velmi rychle. *Národ český považuje tuto cestu státu rakouského* **za neštastnou** *a v tomto přesvědčení svém* **nedá se másti a zviklati žádnými rozkazy, žádnými paragrafovanými či neparagrafovanými nálezy c. k. soudů či** *spíše politických poručníkův jejich,* **c. k. státních zastupitelstev.** Národ český má o své důstojnosti politické, o své ceně, o své mravní a hmotné moci ve státu rakouském mínění mnohem vyšší a tudíž mnohem pravdivější, nežli jakéž k sobě znamená při vládních orgánech nynějších od aksamitového křesla ministerského až po rozlámanou dřevěnou stolici úřadního sluhy . . .

Jakož pak ve všelikých bojích, do kterých národ český od nejstarších pamětí až po tuto chvíli tahán byl, *hlavní zápas vždy se točil o vlastní život a skutečnou národní existenci naši* — proti hltavé a záhladné politice německé, a jakož po všechen čas činnosti naší hrot zbraně stále musil čeliti proti odvěkému tomuto nepříteli, ktorý zakuklen tisícerými podobami všude a vždy hledá toliko naši smrť, tak nejpilnější naší péčí opět bude, abychom, pokud národ český hlavně musí hájit

svého života, na poli obrany nalezeni byli vždy bdělí a neohrožení . . .«

S jednatelem karlínského zpěv. spolku »Slavoje« *J. Topinkou* zavedeno vyšetřování pro řeč, kterou měl o slavnosti svěcení praporu spolku toho. Katecheta P. Ferd. *Lehnert*, jenž měl o slavnosti té přiměřené kázání — *přesazen* arcibiskupskou konsistoří do Staré Boleslavi.

C. k. místodržitelství rezeslalo *tři tajné oběžníky*. Prvním nařizovalo podřízeným úřadům, aby *bedlivě střežily české hudebníky, studenty a spolky*, poněvadž prý se pracuje k tomu, aby čeští hudebníci cestovali do — *Ruska* . . . V druhém cirkuláři zmíněno se o *sjezdu slovanského studentstva v Bělehradě*, jemuž bude předsedati mladý kníže Obolenský, *Rus*. C. k. náměstnictví přálo si zvědět i jména těch, kdož by z českých okresů do Bělehradu jeli. — Třetí oběžník seznamoval c. k. úřady se stanovami České besedy v Mnichově a vyzýval je, aby pilně hleděly k tomu, není-li snad některý z domácích českých spolků s mnichovskou besedou ve spojení, poněvadž prý se posud neví, »neskrývá-li se za nevinnou tváří besedy mnichovské tajný nějaký plán politický.«

S akad. čtenářským spolkem studentským zavedeno vyšetřování pro otevřený list slovanským studentům ve Vídni, v kterémž schvalováno, že do jednoho vystoupili z vídeňského akademického spolku, když němečtí členové se usnesli dáti spolku ryze německý ráz. Zároveň vyšetřován redaktor »Pravdy« Fr. Škorpil, poněvadž byl otevřený list ten v časopise tom otištěn.

Brožurka »Pouť Slovanů do Ruska« zabavena.

C. k. policie pražská obeslala k výslechu dělníky, kteří proti vůli svých »pánů« odvážili se jeden den nepracovati a dostavili se s prapory k slavnostnímu uvítání koruny české, když byla zase přivežena do Prahy. Obeslaným udělena důtka.

C. k. zemský soud oznámil **v září** *J. Barákovi*, že bylo rozhodnutím ze dne 28. srpna upuštěno od subjektivního stihání redaktora »Svobody« a všech spoluvinníků, jako knihtiskaře a faktora tiskárny pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., spáchaný článkem »Čechy r. 1867.« v č. 10 »Svobody«; ale že použito tak zvaného »objektivného řízení«

a konfiskace čísla toho potvrzena a další rozšiřování jeho zakázáno.

S bývv. redaktorem »Politiky« *V. Kasparem* zavedeno bylo vyšetřování pro zločin dle § 65 *a)* tr. z., spáchaný prý článkem »Landtagsrelief«, ale později zastaveno. Přes to c. k. zemský co trestní soud uznal, že článek ten jest závadný a zakázal další rozšiřování čísla »Politiky«, v němž byl otištěn.

C. k. místodržitelský rada a krajský přednosta v Táboře, Bradacz, doprovázen jedním kancelistou, projížděl dědiny Střížkov, Věřice a Jezero v okresu Benešovském, aby »nenápadným způsobem« vyšetřil, v jakém úmyslu byl okresní starosta Karel baron *Villani* po svém návratu z Ruska tak slavně uvítán.

Při provozování zpěvohry »Sládek prestonský« dne 9. září použilo obecenstvo slov »Král uděluje řády patolízalům« k demonstrativnímu bouřlivému potlesku.

C. k. policie pražská vypověděla z Prahy mladého *Rusa* Antonína Kadenatziho, kterýž chtěl v Praze konati další studia polytechnická a hned po svém příchodu do Prahy odevzdal c. k. policejnímu řiditelství ruský svůj průvodní list, vidovaný c. k. rakouským vyslanectvím v Drážďanech, kde dříve studoval.

Pro domnělé rozšiřování brožurky »Pláč koruny České« ve vyšetřovací vazbě se nalezající občané: Jan M. *Černý, Lád, Pfeffermann* a *Skorek*, kteří byli namnoze již *přes rok uvěznění*, propuštěni na svobodu. Zároveň zastaveno vyšetřování proti pátému občanu jménem *Bigánkovi*, kterýž byl vazbě vyšetřovací unikl uchýlením se do ciziny.

S redaktorem »Nár. listů« Fr. Göblem zavedeno — po kratinkém jen »přiměří« — opět čtvero vyšetřování, a sice: 1. pro denní jednu zprávu, v níž státní návladnictví shledalo spoluvinu zločinu zneužití moci úřední; 2. pro zprávu o výstupu na Libušince (přečin zlehčování úřadních orgánů); 3. pro článek »Návrat koruny české« (zločin rušení veřejného pokoje) a 4. pro zprávu o brigadníkovi Trentinagliovi (přečin zlehčování moci úřadní).

C. k. policie pražská nedovolila, aby »Posel z Prahy« přinášel v příloze — cvičení v jazycích slovanských, zejména v jazyku ruském. Veškerá odvolání proti zákazu tomu zůstala bez výsledku.

Vydavatelstvo nepolitického časopisu »Květy« podalo c. k policejnímu ředitelství žádost za povolení, aby směl list ten vyvěšovati za sklem svých filialek. Petice ta vyřízena těmito slovy: »Žádosti této nedává se průchodu.«

Na počátku **října** slibováno však již z Vídně, že **nadejdou** *pro českou žurnalistiku* **doby ještě — krutější.** »Baron Beust,« psal jeden z dopisovatelů vídeňských, »jest přesvědčen, kterak prý *pouze české listy* jsou vinny, že zástupcové českého národa nepospíchají do říšské rady, aby vděčně přijali, co jim »německé srdce« usoudí. Proto buďte připraveni: tiskové procesy, zastavování listův a podobné liberalní prostředky přijdou opět na denní pořádek, a poněvadž se v Čechách vždy ještě dost obětavých vlastenců nalezlo, kteří neváhali uvázati se v obtížný úřad redaktorský, počne válka i proti sazečům. Snad pomůže takový prostředek. Nenajdou-li lidé, kteří by list sázeli a tiskli, potom prý vezme i česká opposice za své, a za *šest let* — jak už jednou nezapomenutelný pražský policejní ředitel pražský Päumann pravil — nebude v Čechách žádného Čecha více . . .«

Pro článek »Herr Redakteur« v »Politice« otištěný, v němž státní návladnictvo shledalo *zločin velezrády* a několik jiných zločinů, zavedeno vyšetřování. C. k. zemský co tiskový soud uznal však pouze na zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Státní návladnictví odvolalo se k c. k. vrchnímu soudu, který, souhlase se státním zastupitelstvem, nařídil, aby se pokračovalo ve vyšetřování *pro zločin velezrády*. Redaktor »Politiky«, Frt. *Kotek*, byv předvolán k vyšetřování, *nedostavil* se. Byltě k radě »lékaře« odejel do Ženévy a jedině tím ušel vyšetřovací vazbě. Na den 1. října povoláni k výslechu: faktor tiskárny *Franěk* a metteur-en-pages »Politiky« *Hrazánek* a *oba podržáni ve vazbě*. Odpoledne vyslýchán až do večera i majitel listu J. S. Skrejšovský.

Od soudního stihání redaktora »Olomouckých novin« Jos. *Černocha* pro články »Opposice v zemích mimouherských«, »Slovo k voličům«, »Pilně se varujte falešných proroků« a pro politické zprávy v č. 22., dále pro článek »Na uváženou« v č. 48., v nichž shledány vesměs zločiny rušení veřejného

pokoje a pořádku dle § 65. tr. z. v ohledu subjektivním upuštěno. Zákaz dalšího rozšiřování čísel těch zůstal však v platnosti.

K žádosti typografů tiskárny »Politiky«, zaslané předsedovi nejvyššího soudního dvoru ryt. Schmerlingovi, propuštěni dne 16. faktor *Franěk* a metter-en-pages *Hrazánek* z vyšetřovací vazby.

Na Smíchově zatčen dvěma detektivy kolovrátkář, který hrál ruskou hymnu. Na policej. komisařství musil se podpisem svým zaručiti, že »dá píseň tu ze svého nástroje vyndat«.

C. k. trestní soud zavedl vyšetřování s Jos. *Barákem* jako bývalým hlavním spolupracovníkem »Pravdy« pro článek »Věčný boj slovanství s němectvím v Čechách«, pak pro drobné některé zprávičky v č. 3., 4., 5. a 6. »Pravdy«.

Následkem amnestie ze dne 20. září 1866 upuštěno i od stihání redaktora »Nár. listů« JUC. Roberta *Nápravníka* pro řadu článků, v nichž shledány vesměs přečiny proti veřejnému pokoji a řádu, a sice pro články: »Jesuité v Praze«, »Obráncům Jesuitů«, »Jesuitské prel idie«, »Jak působili Jesuité mezi Slovany« a »Jesuité co účastníci královraždy«.

C. k. zemský soud uznal, že obrázkem nadepsaným »Přičinliví po válce dělníci« v č. 38. »Hum. listů« z měsíce září r. 1866. spáchán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. *a)* tr. z. a zakázal další rozšiřování připomenutého čísla.

Přelíčení proti redaktoru »Nár. listů« Frant. *Göblovi* a proti spolupracovníku téhož listu Jos. *Svobodavi* pro zprávu »Z kruhů vojenských« v čísle 14., v kteréž shledány přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z., pak přečin proti bezpečnosti cti dle §§ 488. a 491. tr. z. a čl. V. zák. ze dne 17. pros. r. 1862. — dne 22. — odročeno.

Býv. red. »Hum. listů« K. L. *Payerovi* dodáno vyrozumění, že amnestie vztahuje se i k němu, ale toliko pro zločin rušení veřejného pokoje, kdežto přelíčení pro urážku na cti provedeno bude.

Místodržitelský vicepresident baron Henninger zaslal rektoratům všech vyšších učelišť v Praze *německý* přípis úřadní, v kterémž upozornil, že studující ve veřejných místnostech demonstrativně žádají, aby hudební kapely hrály *ruskou hymnu*, a pravil, že »vláda J. V. pokládá za svatou svoji povinnost

netrpěti déle takového jednání ohrožujícího hrubě obecný pokoj a že chce zakročiti proti hlavním původcům neb účastníkům takovýchto skutků — nechť jsou to jakékoliv přečiny proti bezpečnosti státu — s veškerou přísností zákona«.

Na »černém prkně« české polytechniky vyvěšeno z nařízení c. k. místodržitelství napomenutí studujícím ústavu toho, aby se varovali veškerých politických demonstrací, zvláště při hraní *ruské hymny*, jinak že budou »plnou přísností zákona od vlády stiháni«.

Proti řediteli knížecí arcibiskupské konsistoriální kanceláře Fr. *Hajdenreichovi* v Olomouci zavedeno vyšetřování pro kurendu konsistoře stran kázání proti parlamentu vídeňskému a v příčině adresy J. V. císaři. V kanceláři konsistoře a v tiskárně Sudíkově vykonána soudní prohlídka c. k. státním zástupcem Chmelařem, c. k. krajským radou Drem Studničkou, jedním aktuarem a dvěma přísežnými svědky. Kurendy litografováno pouze 25 exemplářů a rukopis v tiskárně nalezen.

Číslo 13. »Svobody« zabaveno pro články »Hraje se o náš národ« a »Horvatům pomoc« jakož i pro sestavení (nikoli obsah) některých drobných zpráv. Policejní zřízenci a tajní orgánové pátrali po listě v administraci, na poště, ve všech hostincích, kavárnách, ba i v místnostech jednotlivých spolků nejen v Praze, na Vyšehradě, na Smíchově, v Karlíně, nýbrž v celém policejním obvodu pražském. Celkem zabaveny 103 čísla a 15 výtisků prvního archu.

Číslo 85. »Olomouckých novin« zabaveno pro články »Zákon pán« a pro »Hlasy časopisecké«: z »Posla z Prahy«, »Pesti Hirnöku« a »Idöku Tanujy«, v nichž shledán přečin pobuřování. V redakci vykonána soudní prohlídka, rukopisů však — nenalezeno.

C. k. místodržitelství rozeslalo všem okresním přednostům oběžník, kterýmž c. k. političtí úřadové vyzváni, aby horlivě pracovali »proti politickému ruchu, jaký se nyní v Čechách vzmáhá«.

S býv. redaktorem »Humoristických listů«, L. K. *Payerem*, provedeno dne 28. října přelíčení pro urážku c. k. četníků, které prý se dopustil drobným vtipem v č. 39. r. 1866. Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do vězení na 14 dní s dvěma posty

a ke ztrátě 80 zl. z kauce. V důvodech rozsudku připomenuto *že jest lhostejno*, vyšlo-li svolení k žalobě od »ministerstva« neb od »ministra«.

O zábavě měšťanské besedy karlínské nesměly býti zpívány písně »Krumlovská« a »Bože můj, otče můj.«

Konfiskace č. 13. »Svobody« potvrzena pro články »Hraje se o náš národ« (přečin dle § 300. tr. z.) a »Horvatům pomoc« (zločin dle § 65. a) trest. zák.), pak pro »sestavení« některých drobných zpráv, čímž prý taktéž spáchán zločin a přečin.

Vláda uherská propustila osmnáct professorů gymnasijních a realních v Záhřebu, poněvadž prý »agitovali proti nynějšímu systému«.

Mezi propuštěnými byli také tři Češi: Frant. B. *Kořínek*, *Mařík* a *Šach*.

Professor náboženství na vyšších reálních školách kutnohorských P. Václav *Hrdlička* sesazen k udání c. k. místodržitelství biskupem královéhradeckým s úřadu učitelského, jelikož prý se dopouštěl »národních výstředností«, jež prý vrcholily v řeči, kterou měl P. Hrdlička dne 15. července v Kutné Hoře jako jednatel tamnějšího Sokola při svěcení praporu jednoty té.

Bývalému redaktoru »Nár. listů« JUC. R. *Nápravníkovi* oznámeno, že na základě nejvyššího rozhodnutí ze dne 11. října upuštěno bylo od dalšího vyšetřování proti němu pro zločiny rušení veřejného pokoje a přečiny pobuřování, spáchané články »Pěkná budoucnost« v č. 250., »Tajný plán Belrediho« v č. 254., »Svobodná jest dráha« v čís. 259., »Postavení ministerstva v Čechách« v č. 261., »Vynucená koncese« v č. 266., »Opět o rovnoprávnosti« v č. 258. a »Příchod císařův do krajin válkou stížených« v č. 264. z roku 1866. Rozšiřování posledního čísla však zakázáno.

S red. »Nár. listů« Fr. *Göblem* zavedeno vyšetřování pro novou serii »závadných« článků, v nichž státní návladnictvo shledalo zločiny proti veřejnému pokoji dle § 65. *a)* tr. z., a sice pro články: »Návrat koruny« a pův. dopis z Olomouce v č. 141., »Výminečně« v č. 153., »Narovnání s Uhry« a »Vyrovnané Rakousko« v č. 145.

V přelíčení proti redaktoru »Nár. listů« Frant. *Göblovi* a zpravodaji listu toho Jos. *Svobodovi*, jež bylo dne 22. října odročeno, dne 31. pokračováno. Obžalovaní uznáni nevinnými.

V listopadu (dne 5.) byl majitel a býv. redaktor »Posla z Prahy« Fr. *Šimáček* předvolán k vyšetřování pro otištění výtahu článku »Pane redaktore!« v listě »Politik« otištěném, v němž shledán c. k. návladnictvím *zločin velezrády, a podržán ve vazbě vyšetřovací.* Zároveň vyšetřováni knihtiskař A. Renn, pak administrator, expeditor a sazeči listu.

S redaktorem »Politiky« V. *Nedomou* provedeno téhož dne závěrečné přelíčení pro urážku na cti *zaderského* c. k. státního návladního A. Albariho, kterou c. k. státní návladnictvo pražské shledalo v článku »Upomínka na Dalmatsko« v č. 147. a v pův. dopise ze Zadru v č. 150. a 160. Obžalovaný uznán nevinným.

Zpěváckému spolku »Beseda«, jehož členové byli vesměs členy Měšťanské besedy pražské, udělena c. k. policií »důtka«, poněvadž prý tu a tam někteří členové spolku zpěváckého na požádání neb i bez něho v Měšťanské besedě nějaký sbor zapěli.

Tenorista českého divadla Arnošt *Grund* odsouzen c. k. policií do vězení na 48 hodin, jelikož jako »sládek prestonský« na jevišti řekl, že »jmenován jsa majorem, vyloučí 11 ostrostřelců, ať jsou vinni nebo ne«. V rozsudku připomenuto, že trest vyměřen proto, poněvadž extempore páně Grundovo způsobilo »všeobecnou rozhořčenosť«. »Svoboda« však tomu odpírala, ujišťujíc, že naopak — výše uvedená slova provázena byla bouřlivým a dlouho trvajícím potleskem. »Kdyby pan ryt. Straub,« (tehdejší policejní ředitel) praví se v listě tom, »také někdy české divadlo navštěvoval a nechodil pouze do německého, sám by se o tom byl mohl přesvědčiti. Organové jeho se notně zmýlili, majíce bouřlivý souhlas za — rozhořčenosť!«

C. k. vrchní vojenské velitelství v Praze *nařídilo* ozbrojeným sborům měšťanským jako prý korporacím *»podřízeným«*, aby do tří dnů podaly vojenskému velitelstvu okresnímu podrobné výkazy o uniformách a zbraních.

Red. »Politiky« V. *Nedoma* odsouzen k pokutě 25 zl., poněvadž opomenul c. k. policejnímu ředitelstvu oznámiti v čas změnu v redakci.

Redaktor »Nár. listů« František *Göbl* c. k. policií pražskou dne 14. vyzván, aby okamžitě vzdal se redakce listu, poněvadž

jsa vyšetřován pro některé tiskové přečiny, pozbyl prý spůsobilosti redaktorské.

Býv. redaktor »Posla z Prahy« Frt. *Šimáček* propuštěn dne 19. z vyšetřovací vazby, poněvadž nejvyšší soud rozhodnul, že článek z »Politiky« přeložený neobsahuje povahy skutku zločinu velezrády.

Basista českého divadla Josef *Paleček* odsouzen c. k. policií k pokutě *jednoho* zlatého, jelikož jako Basilio v opeře »Lazebník Sevilský« řekl, že má hrabě Almaviva doma flašinet, na který hraje — hymnu. Poněvadž pak před slovem »hymnu« Bartolovi ještě něco šeptal, domníval se c. k. policejní úřadník, představení tomu ex offo přítomný, že Paleček mínil nebo snad jen myslil na hymnu »*ruskou*«. Z toho důvodu diktována mu pokuta.

C. k. policie pražská zakázala o zábavě »Hlaholu« zpívati sbory »Už Slovensko vstává« a »Žalmy tatranského Slovana«. Oba sbory ty vyšly tiskem a byly také před tím často veřejně zpívány.

Býv. redaktor »Nár. listů« Frt. *Göbl* oznámil dne 22. c. k. policii, že na základě zákona ze dne 15. listop. 1867., kterýmž prominuty byly následky politických provinění, opět převezme odpovědnosť za redakci »Nár. listů«. C. k. policejní ředitelství *ještě téhož dne* odpovědělo, že zákon ten vztahuje se k jiným věcem a proto že Frant. Göbl není spůsobilým k opětnému převzetí redakce.

Redaktor »Svobody« J. *Barák* oslavil dne 26. »v nejužším kruhu«, t. j. beze všech svědků doručení — *stého* úřadního přípisu v záležitostech tiskových a politických vůbec. V archivu jeho byly zastoupeny: c. k. ministerstvo policejní, c. k. místodržitelství v Praze a v Štýrském Hradci, c. k. vojenský soud v Krakově, c. k. zemské soudy v Praze a v Krakově, c. k. krajský úřad v Hradci Králové, c. k. krajský soud v Mladé Boleslavi, c. k. policejní ředitelství v Praze *(nejvíce čísel)*, v Krakově a v Štýrském Hradci, c. k. okresní úřady v Kouřimi, v Hradci Králové a v Štýrské Libnici, c. k. okresní deleg. soud pro přestupky v Praze a konečně c. k. policejní komisařství na Starém městě v Praze.

C. k. zemský soud potvrdil konfiskaci č. 13. »Svobody«

pro zločin a přečin rušení veřejného pokoje a řádu dle §§ 65. a 300. tr. z. a ze zažalovaných státním návladnictvím článků a zpráviček propustil jako bezvadné článek »Horvatům pomoc« a zprávu, počínající slovy »Vůl tlačil ke zdi«.

V prosinci (dne 1.) *zastavil* c. k. úřad v Českém Brodě usnesení okres. zastupitelstva českobrodského, kterýmž *povolen příspěvek 400 zl. na stavbu Národního divadla.*

Okresnímu starostovi Cicvárkovi v Neuberku dodán c. k. poštou v Mladé Boleslavi balíček, obsahující několik výtisků pojednání Vincence Vávry »O stěhování se do Ameriky«. Všechny tři soukromé *pečeti listu byly prolomeny, list otevřen a opět pečetí c. k. poštovního úřadu* v Ml. Boleslavi *zapečetěn.*

Několik dní na to pravil jeden z poslanců na říšské radě do slova: »Myslíte opravdu, že vláda nebude ku prospěchu státu mocna v případě vnitřních nepokojů — **jako činila až do loňska** — *dávati listy* velmi mlčenlivým, velmi bezpečným a obratným úřadníkem s veškerým uspokojením **otevříti a zase zavříti**, *aniž by zasilatel nebo adresát měl o tom jen tušení?*«

Šest vlasteneckých dam českých a několik studujících a jiných občanů, kteří dne 8. listopadu 1867 navštívili bojiště bělohorské a mlčky tam položili vavřínový věnec, odsouzeni c. k. policií pro tuto »demonstraci« do vězení na 12 až 48 hodin. V rozsudcích praveno mimo jiné: »Vlastním doznáním dokázáno jest, že byla jste na Bílé Hoře, abyste slavila výroční den bitvy bělohorské a okázala veřejně a demonstrativně *nechuť proti vládě* vzhledem k tomu, (!) že tímto obmýšlela se *oracce povstalcům proti svému císaři a králi padlým (!).*« — A proto že jste »vinna přestupkem čl. 11. císařského patentu ze dne 20. dubna **1854** zaviněného *demonstrativního jednání*« atd.

Osm českých muzikantů odsouzeno c. k. policií pražskou — každý na osm dní do vězení — proto, že v jednom pražském hostinci ku přání hostí zahráli *ruskou hymnu.*

Policie zavedla vyšetřování s několika mladíky, kteří v jistém pražském hostinci na Starém městě předčítávali veřejně rozličné své práce literární, z nichž nejzdařilejší opisovány a posluchačům na památku dávány.

Kněz P. *Promberger* v diecési Brněnské odsouzen pro vzpírání se ustanovením vládním. S kapitolním děkanem v Kroměříži P. *Fialou* zavedeno vyšetřování.

C. k. okresní úřad v Horažďovicích zasílal městskému úřadu ode dávna důsledně *německé přípisy*. Obecní výbor konečně se jednou proti tomu ohradil a upozorniv na zákonem zaručenou rovnoprávnosť, vyžádal si od c. k. okresního úřadu přípisy v *jazyku českém*. V odpověď na to zaslal c. k. okresní úřad nejbližší přípis úřadu městskému zase v jazyku — *německém*.

Ant. *Štrauch* oznámil dne 9. pros. c. k. policejnímu ředitelství, že převzal odpovědnosť za redakci »Národních listů«. Oznámení to nevzato však na úřadní vědomosť, nýbrž odpověděno, že prý jest A. Štrauch k vedení redakce i po zákoně ze dne 15. listop. 1867. (kterýmž prominuty byly politickým provinilcům veškeré následky odsouzení nebo provinění) nespůsobilý a nařízeno, aby ihned redakci složil.

Pražský majitel povozu Frt. C. odsouzen c. k. policií do *vězení na 8 dní*, poněvadž prý v jedné restauraci, kde kapela začala hráti pruský »siegesmarš«, volal, aby byla v odvetu zahrána *ruská hymna*.

Dne 16. provedeno závěrečné přelíčení »Nár. listů« pro zprávu v čísle ze dne 18. srpna o nezákonném nakládání s jistým (na Libušince zatknutým) mladíkem na c. k. vyšehradském komisařství. Státní návladnictvo žalovalo nejen odpovědného redaktora Fr. *Göbla*, nýbrž i spolupracovníka »Nár. listů« Karla *Tůmu*, ba i zasilatele zprávy té býv. herce J. *Turnorského* pro přečin dle § 300. tr. z. Soudu předsedal rada *Mathiasch* (!), žalobu zastával zástupce státního návladního Dr. Hlaváček. Obžalované hájili Dr. Čížek a Dr. Zucker. Svědek Fr. Klaus, stavitel pian, líčil případ na Libušince takto: Mladík choval se, ač byl podnapilý, dosti klidně. Když přišel četník, aby jej zatknul, řekl k němu: »Má úcta, pane četníku, půjdeme na pecírek. Já vím, co je pecírek, půjdu hned. Jen dopiju. Tu je 5 kr. za pivo.« Nějaký člověk, který byl s četníkem, pravil: »To by mohl pít do rána. Odveďte ho!« — »Ah, má úcta, pane tajný,« řekl mu mladík. — »Ich bin kein geheimer — ich bin beamte,« odvětil tento a dodal: »Dejte mu želízka!« Na to mladík nastavil ruce a řekl: »Když myslíte, že máte právo železa dát, tedy mi je dejte!« — Jak jsem viděl železa, odešel jsem. Nemohl jsem se na to dívat. Viděl jsem velmi

mnoho případů zatýkání ve Vídni a jinde, ale nikde takového nakládání hned se železy jako na Libušince. Ani r. 1855 za Bacha nedělo se nic podobného.

V průběhu přelíčení navrhnul veřejný žalobník, aby proti svědku tomu, pak proti třem jiným: Husákovi a Karlovi zavedeno bylo vyšetřování (a sice vazbou) pro zločin podvodu, poněvadž prý se mu zdálo, že učinili před soudem křivé seznání.

Soud k návrhu tomu nepřistoupil, ale rozhodnul, aby nebyli vzati pod přísahu.

Státní žalobník navrhnul trest: Jos. Turnovskému a Karlu Tůmovi každému *tuhé vězení* na dobu *sedmi měsíců*, red. Göblovi pak pokutu 200 zl. a mimo to ztrátu 200 zl. z kauce. Turnovský uznán vinným a odsouzen do tuhého vězení na šest neděl, zostřeného každý druhý a čtvrtý pátek postem; Göbl pak k pokutě 100 zl. a ke ztrátě 150 zl. z kauce. K. Tůma uznán nevinným.

Pro tutéž zprávu zažalován také pro týž přečin nejen redaktor »Posla z Prahy« Bohumil *Tolmann*, nýbrž i majitel listu toho Fr. *Šimáček*. Onen uznán za vinna přestupkem zanedbání povinné péče a odsouzen k pokutě 30 zl. a ke ztrátě 80 zl. z kauce. Obžalované hájil Dr. Srdínko.

Pro zabavené 13. číslo »Svobody«, v němž shledány dva přečiny, zavedeno speciální vyšetřování nejen s redaktorem J. *Barákem*, nýbrž i s majitelem tiskárny Drem Eduardem *Grégrem*, faktorem D. *Sluníčkem* a expeditorem listu *Staňkem*.

C. k. policie pražská konfiskovala v polovici prosince poslední repertoir českého divadla, jelikož obsahoval kusy »Magelona« a »Účetní rada«, o nichž se domníváno, že nejsou posud censurovány. K učiněné námitce se strany ředitelstva, že tomu není tak, nýbrž že obě jmenované hry už po dlouhou dobu na divadlech se provozují, pátrala c. k. policie blíže, až shledala, že se — zmýlila. Ve svém seznamu censurovaných kusů ovšem neměla »*Ú*četního radu«, nýbrž »*Ou*četního radu« a místo »Magelony« zanesen byl delší původní titul této hry: »Don César a spanilá Magelona«.

Královéhradecký c. k. krajský Smolarz dal svolati veškeré představené okresu Královéhradeckého do Králové Hradce k c. k. krajskému úřadu, kde jim po delší řeči zvěstoval, že z úřadní

moci své ustanovil se na tom, zavésti zase tak zvané »*řízení*« — t. j. svolávání představených na c. k. okresní úřad k vůli různým informacím, poučováním atd. Dále připomenul, že prý sice ví, že mnozí z představených čítají noviny, které proti takovýmto »řízením« brojí; ale toho prý on dbáti nemůže, poněvadž »dle zákona má k tomu práva, ano prý takové »řízení« náleží v působnosť přenesenou c. k. úřadů politických. Někteří představení, zvláště obcí vzdálenějších, opřeli se tomu namítajíce, že nemají času atd. C. k. krajský odvolával se však na svou moc, kterou prý si toho dokáže, že se každý musí dostavit, a kdo nepřijde, že bude platit pokutu. Tímto rozhodným vystoupením c. k. krajského byla část představených tak zaražena, že již ke všemu svolovala. Proto c. k. krajský zkrátka odbyl přání některých, aby se hlasovalo, řka, že *žádného hlasování nepotřebuje*, že to *prostě nařizuje*. Když pak opposice přece se ještě ozvala, pravil: aby tedy přišel, kdo chce; kdo nechce, že nemusí . . . A tu pan c. k. krajský s dvojnásobným důrazem dodal: toho že si dokáže, že musí každý představený přijít pod uvarováním trestu, každý buď sám nebo zástupce jeho. A ustanovil pak k těmto řízením vždy první sobotu každého měsíce.

C. k. policie pražská zakázala, by v »Typografické besedě« vyučováni byli členové *jazyku ruskému*, ačkoli »vzdělávání členů« bylo účelem spolku.

Představení Laubova »Náměstka bengalského« v prozatímném divadle zavdalo dne 28. několikrát příležitosť k bouřlivým demonstracím. Při všech narážkách jako na příklad, že anglické ministerstvo v Indii svobodu potlačuje, že sfalšovalo volební právo, země vojskem vydírá atd., odpovídalo obecenstvo bouřlivým potleskem.

Po celý rok škrtala c. k. policie pražská v předložených jí českých kusech divadelních každou, byť sebe nepatrnější narážku na německé časopisy, na jednotlivé osoby vládní atd., stihala i pokutovala každé extempore českých herců a zpěváků. Následkem toho byla časopisectvem upozorněna, že *německá herečka* Gallmayerova, která v ten čas v německém divadle pohostinsku hrála, *extemporovala* ve všech představeních od prvního takořka výstupu až po konec kusu a neplatila ani ha-

léře pokuty, ačkoli extempore její každé dítě poznati musilo. Ba poukazováno i k tomu, že *vídeňská herečka* Grobeckova kdysi v Novoměstském divadle zpívala i *hanlivou píseň na Čechy*, aniž byla proto *k zodpovídání* pohnána, tím méně aby byla k nějaké pokutě odsouzena. Upozornění ta končila slovy: »Pochybujeme, že pro *německé divadlo* má platnosť jiný zákon, nežli jaký *české herce* neustále přivádí ve styk s c. k. policií.«

* * *

Zatím staly se v kruzích vlády vídeňské a v státním zřízení Cislajtanie vůbec některé důležité změny.

Baron **Beust** jmenován dne 23. června 1867 **říšským kancléřem** s ročními příjmy — **42.000 zl.** Služné jeho samo o sobě ovšem činilo pouze 8400 zl.; ale na různých přídavcích bral ještě — 33.600 zl. ročně.

Několik dní po té (27. června) stal se hrabě Eduard **Taaffe** *místopředsedou ministerstva* a *Hye* jmenován ministrem spravedlnosti a svěřeno mu spolu ministerstvo kultu a vyučování.

Z ústavních ministrů říše Rakouské málokterý mohl se pochlubiti, že učinil »karriéru« tak rychle jako — hrabě *Taaffe*. Narodil se dne 24. února r. 1833. v Kolínci. Po odbytých studiích věnoval se státní službě a *požívaje zvláštní přízně císařovy*, s kterýmž byl vyrostl, postupoval rychle v hodnostech. Roku 1861. byl ještě místodržitelským tajemníkem; ale již ku konci roku toho stal se *místodržitelským radou* a ředitelem krajského úřadu *v Praze* a postupoval rychle i později. Hrabě Taaffe zná tudíž Prahu i český lid velmi dobře. Aspoň líp než celá řada jiných ministrů a rozhodujících státníků rakouských a jedině tomu snad lze přičísti, že snažil se později pracovati *k vyrovnání s národem českým*. V letech šedesátých byl však rozhodným stoupencem strany ústavověrné, s kterouž v letech 1865—66 jako poslanec na sněmu českém hlasoval.

Za nedlouho (dne 7. března 1867) povolán, jak již víme, do ministerstva, v němž převzal obor vnitra. Dne 29. března zvolen pak ve sboru velkých statků fidejkomisních do *zemského sněmu českého* a dne 13. dubna do *říšské rady*. Několik jen měsíců po té stal se již — *místopředsedou ministerstva* . . .

Z ostatních událostí r. 1867. registrujeme jen ještě následující:

Purkmistr pražský, Dr. Bělský, vzdal se v listopadu úřadu svého následkem přípisu c. k. místodržitelství, obsahujícího *ostrou důtku* proto, že jako plukovník ozbrojených sborů měšťanských svolil k žádosti *sborů granátníků*, aby sbor ten ve valné hromadě dne 21. října mohl odhlasovati, **že chce míti české velení.** V přípisu, podepsaném vicepresidentem *Hennigerem*, praveno, že sbor granátníků *prohřešil se* usnesením tím nejen proti vlastním stanovám sboru, nýbrž že prý nedbal ani povinné úcty a vážnosti k zákonu. Dále uvedeno purkmistrovi na mysl, že dopustil se »*co do následků velmi závažného* **přechmatu**«, a zároveň vyzván, *aby* »*příště pod žádnou záminkou a žádnou výminoku takových zákonu se příčících koncesí nikdy více neudílel*«. Konečně prohlášeno usnesení sboru granátnického o zavedení českého velení jako nezákonné *za zrušené* a purkmistr vyzván, aby proti veškerým členům sboru granátnického, kteří ve valné hromadě se usnášeli, dal zavésti sborové úřadní řízení a výsledek jeho c. k. náměstnictvu oznámil.

Několik dní na to (19. listop.) nabyl platnosti zákon zrušující tresty spoutáním, bití a následky odsouzení pro přečiny politické. V trestnici svatováclavské sňata pouta 1300 trestníkům, kterážto práce vyžadovala déle dvou hodin. Rovněž sňata pouta všem spoutaným trestníkům v trestnici novoměstské a vůbec ve všech trestnicích v »této polovici říše.«

Dne 21. prosince vydány pak známé **základní státní zákony** (tak zvaná »prosincovka«) pro země předlitavské, v říšské radě vídeňské zastoupené a v tu dobu také — nezastoupené.

Zákony ty sdělány byly říšskou radou bez zástupců českého národa, tedy i **pro nás bez nás**, jak později nesčetněkráte ve všech možných manifestacích s důrazem opakováno.

V zákonech těch hlavně dva paragrafy měly pro národ náš obzvláštní důležitost — a sice všeobecně známý § **19.** týkající se **rovnoprávnosti** a § 11. o zavedení **porotních soudů** pro přečiny politické a tiskem spáchané.

§ 19. zní: »**Všickni národové státu** požívají **rovných práv**, a *každému národu přísluší neporušitelné právo chrániti a pěstovati svoji národnost a řeč*. — Stát uznává rovnoprávnost

všech v zemi užívaných jazyků *ve škole,* **úřadě** *i veřejném životě.* — V zemích od více národů obývaných nechť zařídí se vyučovací ústavy veřejné tím spůsobem, aby se každému dostalo potřebných prostředků ku vzdělání se ve své řeči, **aniž by nucen byl přiučiti se druhému zemskému jazyku.**«

Paragrafem tím vyslovena sice zásada rovného práva jazykového; ale jen v theorii.

V praxi zůstalo, jak známo, skoro **vše při starém.** A právě o *domáhání se provedení* tohoto paragrafu došlo později mezi národem českým, který neměl při sdělání zákona tohoto pražádného účastenství, a celou řadou vlád vídeňských k tak tuhým bojům ústavním, že není toho v ústavních státech příkladu. Ba více — právě tento paragraf, v podstatě své skutečně svobodomyslný a spravedlivý — stal se tisícům občanů českých osudným, poněvadž při marném domáhání se ho v praktickém životě odpykali odvahu svou — v žalářích nebo více méně citelnými pokutami.

Prodlením času stal se článek ten *nepohodlným* i straně, která jej sdělala a podnes ještě »ústavou prosincovou« se vychloubá. Proč asi, netřeba Čechům zvlášť vykládati. Tak na př. r. 1884. poslanci Wurmbrand a Sturm, (když se jednalo v říšské radě o uzákonění státní němčiny), prohlásili § 19. za *theorii* z které prý neněmecké národnosti nemohou odvozovati praktických postulatů. Dr. Unger pak r. 1887. v panské sněmovně *litoval, že paragraf ten byl vůbec do ústavy pojat*, a poslanec Steineveder r. 1891. podobně se vyslovil. Roku 1893. dokonce i správní soud v rozhodnutí svém o slovinských nárožních tabulkách v Lublani zmínil se o paragrafu tom v ten smysl, že prý jest »pouhou zásadou«, která prý neobsahuje dispositivních forem.

Po mínění některých poslanců strany ústavověrné, která jest původkyní základních zákonů státních, byl by tedy § 19. zákonů těch pouze — pro parádu . . .

Neméně důležitým pro národ český byl § **11.**, kterýmž ustanoveno:

»Ve všech politických neb obsahem tiskopisu spáchaných zločinech a přestupcích rozhodují **porotci** o vině obžalovaného.«

Od prohlášení zákona toho, tedy **dnem 21. pros. 1867**

počínaje, neměly býti zločinem velezrády, uražení Veličenstva a členů rodu císařského, rušení veřejného pokoje, a přečinem pobuřování atd. skutky, jež by buď státní zástupitelstva nebo c. k. policie nebo c. k. soudy za zločin, přečin nebo přestupek dle znění trestního zákona pokládaly, nýbrž jedině skutky, jež by *soudcové z lidu* (porota) za zločin atd. prohlásili. A žádný občan neměl býti pro takový skutek jakýmkoli spůsobem trestán, *dokud by rozsudek poroty nevešel v moc práva.*

Porotní soudy pro provinění politická a tiskem spáchaná jsou jedním z hlavních příznaků *pravé ústavnosti.* Státy, v nichž nebyly a nejsou v platnosti, nemohou býti nikdy a nikým, kdo zná zásady ústavnosti, pokládány za státy v pravdě ústavní.

Paragrafem 11. základních státních zákonů tedy i u nás v Čechách měly konečně aspoň v tomto vzhledě zavládnouti skutečné poměry ústavní. Ale nezavládly. Vláda vídeňská *s provedením* § 11. základních zákonů státních *nepospíchala* a připravila tak zpočátku i c. k. soudům přímo *kritické rozpaky.*

Tak hned dva dny po prohlášení státních základních zákonů vídeňský jeden advokát, jsa právním zástupcem obžalovaných redaktorů časopisů »Sonn und Montagszeitung« a »Börsenzeitung«, (zajisté *vším právem*) a na nemalé rozpaky slavného soudu opřev se o § 11. žádal, aby veškeré tiskové pře proti těmto časopisům byly odročeny až — do *zavedení porot.* Podobný a nepoměrně zajímavější případ udál se dne 9. ledna 1868 v Olomouci o tiskové při časopisu »Neue Zeit«. Po zahájení líčení měl státní návladní Chmelař přednésti obžalobu; ale tento povstav, sám *navrhoval,* aby dle § 11. základního zákona státního ze dne 21. pros. 1867 *přelíčení bylo odročeno*, poněvadž tu jde o přečin spáchaný tiskem, o kterémž dle zmíněného paragrafu náleží rozhodovati *jedině porotě.* Zároveň navrhnul, aby bylo vysloveno, že odročení stalo se *výjimečně* a aby byl tázán nejvyšší soudní dvůr, co má býti v případech takových učiněno. Soud pak rozhodnul, aby *bylo přelíčení odročeno*, a sice *bezvýjimečně*, proti čemuž zase — státní zástupce ohlásil odvolání . . .

Později, když opposice česká víc a více se vzmáhala a vláda vídeňská nabyla přesvědčení, že v Čechách přese všechno

úsilí své ničeho nesvede a že by za poměrů v pravdě ústavních byla přes den a noc smetena s křesel ministerských — odložila provedení paragrafu toho vůbec, tak že porotní soudy vstoupily v život až asi *půl druhého roku* po prohlášení základních zákonů státních, a sice r. 1869. (na základě zákona ze dne 9. března), tedy v době, kdy byl již hr. **Taaffe** (dnem 26. září 1868 počínaje) **zatimním předsedou** *ministerstva*, v kterémžto úřadě byl dne 27. dubna 1869 definitivně potvrzen. Za ministerstva Carlose Auersperga, jež bezprostředně po prohlášení základních zákonů státních následovalo, *zůstal tedy zákon o porotách neproveden*. Jaké osudy jej stihly později, po jeho v život uvedení, vysvitne z dalšího.

Dne 24. prosince jmenován *Becke* říšským ministrem financí. Jak úřad svůj spravoval, o tom bylo v různých spisech národohospodářských pojednáno — v neprospěch Beckův. I střízlivý, ale objektivní národní hospodář Neuwirth vytýká Beckovi lehkovážnou frivolnost a *kupčení koncesemi*. Již když byl Becke ještě u vesla vlády, vytýkáno mu, že propůjčováním koncesí ku stavbám milliony — vydělal. »*Ministr ten*,« praví K. Adámek, »*nejvíce přispěl ku rozšíření hospodářské korupce v naší říši*, jež vedla sice k netušenému národohospodářskému rozkvětu, **ale také ku strašné krisi r. 1873.**«

Několik dní po té — památného dne 30. pros. 1867 — jmenováno **nové ministerstvo.**

Předsedou stal se kníže Carlos **Auersperg**, pán na Vlašími; místopředsedou a zároveň ministrem zemské obrany a veřejné bezpečnosti hrabě Edv. *Taaffe*, taktéž český kavalír. Dr. **Herbst**, (rodilý Vídeňák) jmenován **ministrem spravedlnosti**; Dr. *Giskra* (syn koželuha z Moravské Třebové) převzal záležitosti vnitra, Dr. **Hasner** (rodilý Pražan, druhdy redaktor úřadních novin pražských »Prager Zeitung« a federalista, později centralista a ještě později dualista) kult a vyučování; Dr. *Brestl* (rozený Vídeňák) finance; Dr. *Plener* (taktéž Vídeňák) obchod; hrabě Alfred *Potocki* (Polák) orbu a Dr. *Brestl* (rodem z Prostějova) stal se ministrem bez portefeuillu.

Až dosud nebylo v ministerstvu vídeňském ještě nikdy tolik mužů narozených v zemích slovanských jako tentokráte, a přece — nikdy nebylo proti Slovanům, zejména proti Čechům

s tak neúprosnou přísností nastupováno jako *za tohoto ministerstva.*

K veslu vlády dostala se tak zvaná strana Herbstovsko-Giskrovská, ku kteréž se byl kníže Carlos Auersperg přidal jen z »praktických« ohledů — pro sebe. Jakými záměry strana ta se zanášela a jaké skutky má na svědomí, nechceme sami zkoumati a citujeme zde jen úsudek *vídeňské* »Tages-Presse« z r. 1870. Časopis ten vinil stranu Herbstovskou přímo jako **původkyni veškerého zla, jež prodlením desíti roků shrnulo se na Rakousko.** »Otcem družiny té,« pravil, »byl Schmerling. On ji zorganisoval »cestou ústavní« a setba jeho brzy se rozplemenila; neboť *bejlí* roste čerstva.« Na to vypočítal hříchy a zločiny Herbstovců, jichž dopouštěli se postupně *na Maďarech, Polácích* a **Češích**, vzdorujíce požadavkům každého z těchto národův a dráždíce je surovým tupením a posměchem až do nesmířitelnosti. »Herbst se svou čeledí má na svědomí, že dnes tak hluboká propasť odděluje Čechy od nás« ... naříkala »Tages Presse«; »neboť *on* od prvopočátku svou přirozenou trpkostí a posupnou zlomyslností sypal soli na rány a přiléval oleje do ohně a vůbec snažlivě se přičinil, aby dnes synové jedné země v tak rozhořčeném potýkali se boji ... Tato *blbosť Herbstovské ligy* musila zploditi *reakci*. Nespokojenosť, kterou *ona* v říši zbudila, přivedla nám do země — Prušáky. Jí máme co děkovati za všecku státní a národní svou potupu, jakou jsme utržili mírem pražským r. 1866. Ano, ta *Praha!* Ku podivu! Osud sám vložil prst svůj do rány naší; on nám ukázal, kde leží veškeren neduh náš. Hodina, v které Herbst a družina vyšli v Čechách z volebního osudí, musila mítí v zápětí hodinu druhou, kdy Prušáci diktovali nám v Praze osudný mír ... A družina ta dokonce podivuhodným spletením okolností dostala se k veslu ... A co vykonala? **Ona znemravnila parlament**, *ona jej připravila o všechnu vážnosť a sílu: ona skompromitovala sněmovnictví, učiniviši sám parlament nemožným.*« Když pak byla »Tages-Presse« Herbstovi ještě vyčtla, jak »bídnými intrikami« svému kolegovi Giskrovi byl zlomil vaz, skončila soud svůj o Herbstovcích takto: »Nechceme zkoumati ledví! Avšak buďsi smýšlení této čeládky jakékoliv, tolik zůstane skutkem nepopíratelným, že politika Herbstovské

ligy neprospěla ani Němectvu v Rakousku ani říši *ani svobodě*. Jen jediný člověk může si libovati: muž krve a železa na Sprévě! . . . A proto těší nás, že volání naše: »Chceme jiné lidi!« — tisícerého nalézá ohlasu mezi Němci rakouskými a že v samých Čechách Herbst už ostrouhává kolečka.«

Úsudek ten není úsudkem naším, ba není ani úsudkem českým vůbec, a proto tím spíše možno dáti pisateli jeho za pravdu.

O osobních poměrech jednotlivých ministrů nelze nám šíře se rozepisovati. Obmezíme se tudíž na některá charakteristická data.

Kníže **Carlos Auersperg**, pán na Vlašimi, byl v Čechách již dávno známou osobností politickou. V památném boji stavů českých s vládou vídeňskou v příčině práv království Českého za let čtyřicátých *stál — při straně obhájců práv těch jako jeden z nejhorlivějších stoupenců samostatnosti koruny České.* Oč tehda šlo, netřeba vykládati, a stačí snad několik slov o samém jádru věci. Vláda vídeňská počala totiž stavům českým popírati některá práva zemská. Trest námitek se strany stavův obsažena jest v ostré řeči hraběte Bedřicha Deyma, kterouž dne 9. pros. 1845 roznítil většinu stavovského sněmu k opposici proti porušování práv zemských. Dokázalť v ní, že Ferdinandovo zřízení zemské pokládá se mylně za výhradní pramen stavovských privilejí a nejspíše zúmyslně směňuje se se slavným potvrzením jeho ze dne 29. května 1627. Zemským zřízením zrušeny totiž toliko jednotlivé privileje stavovské, vstahující se k posloupnosti nebo ku katolickému náboženství a po bitvě na Bílé hoře někdejší platnosti své pozbyly. *Ostatní svobody zůstaly však nedotknuty a platí posavad* v té spůsobě, jak se byly z jednotlivých základních zákonů od XIV. věku neb obyčejem vyvinuly. Ferdinand II. nazývá sice Čechy ve svém patentu zemského zřízení »zemí dobytou«; avšak *on nesměl používati práva podmanitele*, poněvadž (i když nehledíme na revers králův, *že chce všechny privileje potvrditi*) nevzbouřila se proti němu celá země, nýbrž toliko jedna strana. Stavové a města, kteří mu byli věrni zůstali, *pojistili tím nepřetržitosť práva*, která jest vyslovena v samém názvu zemského zřízení *jakožto »obnoveného«*.

Názor tento ostatně vysloven byl stavovským sněmem českým také již v lednu r. 1792., kdy proti »výhradě zřízení zemské rozmnožovati, měniti, zlepšovati a cožkoliv sic jus legis ferendae s sebou přináší«, jak ji byl vyslovil císař Ferdinand II., stavové čeští rázně se ohradili z té příčiny, poněvadž se tím celá ústava uvádí v pochybnost.

A mezi nejhorlivějšími zastanci těchto právních názorů, tedy mezi nejráznějšími obránci historického státního práva českého byl tehda kníže Carlos Auersperg. Když arcikníže Štěpán přál si, by slavná ornithologická sbírka Feldeggova získána byla koupí se strany stavův pro Čechy, tu Carlos Auersperg za všeobecné pochvaly většiny zvolal, že »stavové ani nevědí, existují-li ještě«, a »*dokud není neblahá ona výhrada odvolána*, že **není radno k žádosti vlády povolovat peníze**« . . . Když pak později většina stavův jevila se k vládě vídeňské povolnou, kníže Carlos Auersperg zase co nejostřeji dorážel na odpadlíky od původního názoru a úšklebně posmíval se jejich hloupé zchytralosti, nebo jak doslovně pravil, »Dummpfiffigkeit«.

Takovým tedy byl kníže Carlos Auersperg před r. 1848. Za bouřlivých dob roku 1848. uznal však za vhodné a praktické uchýliti se opatrně do ústraní, a setrval v něm, až zase byl úplný klid a reakce slavila své triumfy. Ani ve snu mu nenapadlo, vzpírati se politické reakci nebo klásti jí nějaké překážky. Naopak byl a zůstal politickou »berouškou«.

Roku 1852. jmenován byl rytířem zlatého rouna a roku 1853. tajným radou. Od té doby stal se z někdejšího obránce samosprávy království Českého horlivý centralista a z přítele historického práva zarytý jeho odpůrce. Z tábora zastanců historického státního práva českého přešel do tábora oněch, z kterých si byl před málo lety tak často úšklebný posměch tropíval a jež byl poctil i nelichotným přívlastkem »dummpfiffig«.

Kníže Carlos Auersperg stal se tedy z vlastní vůle, popřípadě z vlastního »přesvědčení« *politickým renegátem.*

Vlastní příčina odpadlictví toho není známa; ale všeobecně se soudí, že přiměly knížete k tomu jednak osobní, jednak **hmotné poměry jeho.** Chtěltě stůj co stůj hráti důležitější

úlohu politickou nežli až dosud, neboli jinými slovy: prahl státi se náčelníkem politické strany nějaké vůbec, a poněvadž to u strany historického práva nebylo na ten čas tak snadné, uchýlil se do tábora jejich odpůrců, kde byl uvítán s otevřenou náručí.

Strany opoziční ostatně zřídka kdy vládnou v ohledu hmotném takovými prostředky, aby členům jejím kynul z toho valný prospěch. A tu kníže Carlos Auersperg z tak zvaného »praktického ohledu« zajisté, (aspoň po svém názoru) dobře učinil, že obrátil se zády ke straně, která jej v hmotných jeho nesnázích nemohla snad tak výdatně podporovati jako strana — neopoziční.

Neklamal se. Již v prvním sezení zemského sněmu českého dne 23. března 1861 objevil se jako »hlava« oněch velkostatkářů, kteří ze všech sil usilovali o vymýtění státního práva českého a počínal si jako nejfanatičtější snah těch stoupenec. Krátce po té (dne 18. dubna téhož roku) byl vládou vídeňskou jmenován dědičným členem panské sněmovny říšské rady a několik hodin před jejím zahájením — i jejím předsedou.

Federativní zřízení říše Rakouské bylo někdejšímu zastanci státního práva českého trnem v oku. Pracoval proti němu nejen ve sněmu zemském, nýbrž všady, kde se mu naskytla příležitost, s úsilím a vášní, jež by byly i u odpůrců zbudily úctu, kdyby byly vycházely z přesvědčení a nebyly diktovány zájmy osobními. Hlavně *jemu* společně s Drem Herbstem připisuje se také nehrubě záviděníhodná zásluha, že byl návrh Palackého na opravení nespravedlivého volebního řádu Schmerlingova v zasedání sněmu českého r. 1863. zamítnut.

Podobně jako ve sněmu českém působil Carlos Auersperg i v panské sněmovně říšské, kde s neúmorným zelotismem politických renegátů bojoval proti snahám federativním, až po četných a tuhých šrůtkách se zástupci historického práva českého, hlavně s hrabětem Lvem Thunem, **došlo r. 1863. k úplnému a nesmiřitelnému rozštěpení šlechty české ve dva nepřátelské tábory.**

»Zásluha« ta zůstane lpěti na jméně knížete Carlosa Auersperga jako neklamná známka všech ctižádostivých politiků, kteří, holdujíce zásadě: »Rozluč a panuj!«, chápou se všech

prostředků, aby se dostali k veslu vlády. Ale pro okamžik Carlos Auersperg přece se zklamal. »Doba jeho« nebyla ještě nadešla. Po pádu Schmerlingově nezpomenuto ve Vídni na Auerspergy; řízení státu svěřeno hraběti Richardu Belcredimu. A tu kníže Carlos Auersperg, — před tím jeden z nejhouževnatějších přívrženců vlády vídeňské — vstoupil v nejrozhodnější opposici proti vládě Belcrediově, jakmile tato prohlásila ústavu únorovou za zastavenou. Když pak táž vláda dne 12. prosince 1865 ve sněmu českém ústy náměstka místodržitelova, hraběte Antonína Lažanského, prohlásila se »pro nejširší co možná samosprávu království Českého«, nevěděl vládní opposičník kníže Carlos Auersperg jiné rady a pomoci nežli — »zastaviti parlamentární práci«. Složiltě dne 14. prosince pouze jen se *čtyřmi* stejně smýšlejícími mandát a vystoupil ze sněmu. *Pětičlenná tato opposice* zůstala pak, aspoň veřejně nečinnou, obzvláště r. 1866., když vypukla válka s Pruskem, a »opatrný a obezřelý« pán na Vlašimi rovněž tak jako r. 1848. uznal za vhodné — uchýliti se do ústraní a v skrytosti čekati, až »nadejde jeho doba« .. Čekal sice rok, ba půldruhého roku a jistě trpce nesl, že po válce nebyl ihned povolán k veslu vládnímu on, nýbrž — baron Beust. Ale konečně se přece dočkal. Po zavedení dualismu, tedy po dokonaném díle Beustově, povolán k veslu vlády jako předseda ministerstva.

Pyšný, plnokrevný velmož zapřel i tradice rodu šlechtického a pranic mu nevadilo, že stal se členem ministerstva »občanského«, že zasedl také mezi »plebejce«, z nichž jeden (Giskra) byl synem koželuhovým, jiný (Hasner) že býval podřízeným redaktorem úřadního »Prager Zeitungu«. Uspokojení, že stal se konečně »hlavou hlav«, převážilo všechny ohledy. Doufalť, že právě *s tímto* ministerstvem provede vše, co provésti zamýšlel; doufal, že jako jeho přednosta bude vždy ve všem respektován. Ale jak uvidíme — zklamal se . . . Slasti knížete Carlosa Auersperga jako předsedy cislajtánského ministerstva netrvaly ani celý rok . . .

Nový ministr spravedlnosti Dr. Edv. **Herbst** naproti tomu byl politik pevných zásad — aspoň co do nenávisti k národu českému. Narodil se ve Vídni r. 1820. Vystudovav práva prodlel několik rokův u finanční prokuratury, načež stal se

suplentem při universitě vídeňské. R. 1848. jmenován řádným professorem filosofie práva a trestního práva ve Lvově a r. 1859. *v Praze.*

Po prohlášení ústavnosti vstoupil do arény politické a jako poslanec na zemském sněmu českém za okresy Šluknovský a Hanšpašský, vynikl hned v první době nejen jako jeden z předních řečníků strany českému národu nepřátelské, ale také jako jeden z nejfanatičtějších jejich stoupenců. Vzpíral se všemu, co vycházelo z lidu českého, a liboval si ve všem, co podnikal lid německý, ať v Čechách nebo kdekoli jinde, a zůstal této zásadě své věren i po letech, když stal se v »této polovici říše Rakouské« ministrem spravedlnosti.

V dubnu r. 1866. když projednáván na sněmu českém návrh českých poslanců v příčině rovného práva na vysokých školách, shromáždily se před sněmovnou českou a v okolních ulicích obrovské zástupy lidu českého, které výsledek hlasování — (návrh německý, aby se přešlo přes záležitost tu prostě k dennímu pořádku, padl totiž 121 hlasy proti 101) — uvítaly hlučným voláním »Slávy«, což stalo se i na galerii sněmovní, kterou však zemský maršálek k vyzvání sněmovní německé menšiny dal vykliditi. Hned po odhlasování oznámil maršálek, že došel jej místodržitelský přípis, kterýmž vyslovuje se politování nad »demonstrací« a oznamuje, že učiněna byla opatření, aby se podobného něco více neopakovalo.

Dr. Sladkovský delší řečí dokázal však, že obecenstvo na galerii i před sněmovnou po celou dobu rokování chovalo se nestranně a klidně a teprve po odhlasování důstojným spůsobem dalo najevo své uspokojení. Na to povstal Dr. Herbst a jal se sofisticky dokazovati, že sněmovna nemohla prý rokovati a usnášeti se svobodně, nalézajíc se pod zjevným nátlakem, a pronesl se pak také, že *po celé odpoledne scházela se před sněmovnou* »lůza« (Pöbel).

Takového náhledu byl muž ten o českém lidu jako pouhý poslanec. Zcela jinak však soudil a pronesl se za podobné příležitosti jako ministr spravedlnosti o lidu německém. Když r. 1868. jednalo se ve Vídni v panské sněmovně o zákoně manželském, hřmotily galerie neustále; smály se řečníkům mluvícím proti zákonu, syčely a lomozily a řečníkům mluvícím

pro zákon volaly »bravo« a tleskaly. Přítomný ministr spravedlnosti však předsedu sněmovny nevyzval, aby galerie napomenul k pořádku, nořkuli aby byly odklizeny. Naopak, když po schůzi lid, proudě ulicemi, uspořádal i ministru Herbstovi v jednom hostinci zastavenîčko, při němž hulákáno, až uši zalehaly, uznal »vždy nestranný« ministr spravedlnosti za vhodné vystoupiti blahosklonně na balkon a osloviti dole shromážděný lomozící, hulákající a řvoucí lid. A muž, jenž byl druhdy v pražské sněmovně nazval český lid na galerii a před sněmovnou lůzou, nazýval nyní »lůzu vídeňskou« — »milými spoluobčany«.

Čím stal se Dr. Herbst jako »ministr spravedlnosti« národu českému, vysvitne z fakt persekučních.

Neméně fanatickým odpůrcem národa českého byl ministr vnitra Karel **Giskra** (doktor filosofie a práv). Narozen r. 1820. v České Třebové, kde měl otec jeho závod koželužský, věnoval se z počátku studiu mathematiky, dějepisu a filosofie. Roku 1843. stal se suplujícím profesorem. R. 1848. zvolen v rodišti svém do sněmu frankfurtského, kde setrval až do konce, jsa členem strany usilující »o mocné Německo na základě svrchovanosti národa«. Po té žil po nějaký čas v západní Rusi, načež stal se koncipistou u Dra Mühlfelda a r. 1860. advokátem v Brně. Brzo na to zvolen do městského zastupitelstva, pak do zemského sněmu a do říšské rady, kde stal se jedním z vůdců strany centralistické a počínal si vždy jako úhlavní nepřítel Slovanů a České koruny zvlášť. R. 1866. zvolen byl v Brně purkmistrem.

V nenávisti své k Slovanům zůstal Dr. Giskra důsledným až do své smrti.

Za to byl nový ministr kultu a vyučování, Dr. Leopold **Hasner**, rytíř z Arthy, podobným politickým renegátem jako kníže Carlos Auersperg. Narozen r. 1818. v Praze, studoval gymnasium na Starém městě pod prof. Svobodou a Jungmannem. Stav se doktorem práv, připravoval se k profesuře. R. 1848. po krvavých svátcích svatodušních svěřil mu hrabě Lev Thun redakci německého úřadního listu »Prager Zeitung«. Roku 1849. jmenován Hasner mimořádným profesorem práva při universitě pražské a r. 1851. profesorem národního hospodářství. Žil v ústraní a teprve po prohlášení ústavnosti vy-

stoupil na veřejnost. Roku 1860. pokládán ještě veřejností za svrchovaně spravedlivého a objektivního a byl také v Praze — od Čechů i Němců — zvolen za poslance do zemského sněmu českého a vyslán tímto do říšské rady, kde stal se r. 1863. prvním jejím místopředsedou a předsedou rakouské vyučovací rady.

Do té doby tvářil se býti upřímným přítelem národa českého a státních jeho práv. O prvních volbách do městského zastupitelstva pražského (11. března 1861) vystoupil ještě jako kandidát a v kandidátní řeči své mimo jiné pravil: »Jen tehda, když oba národové kráčeti budou na dráze svobody, zkvete tomuto království Českému budoucnost, důstojná slavné jeho minulosti. K minulosti té pohlížím s pýchou a hrdostí vlasteneckou a proto nechci, aby *Čechy utonuly v jednotvárném, vše vyhlazujícím státě.* Chci, aby bylo zachováno ono organické spojení, jež se bylo prodlením času ustálilo, a proto chci, aby *historicko-politická individualita Čech uznána byla.*«

Po takovéto kandidátní řeči byl Hasner zvolen do sboru, v němž zvítězili poprvé kandidáti čeští. Ale když se stal místopředsedou říšské rady, zapomněl na všechny podobné své »zásady« politické a přidružil se k oněm státníkům, kteří byli zcela opačných názorů a ze všech sil usilovali o zdupání a zničení historicko-politické individuality staroslavného království Českého.

Zvrhl se v politického renegáta. Když dne 12. list. 1864 jako předseda říšské rady zahajoval první sezení, zapomněl se ve svém fanatismu tak daleko, že »tak zvaná historická práva« zemí, v samém diplomě říjnovém J. V. císařem uznaná, *prohlásil za* »**staré haraburdí**«, čímž i samé vládě připravil takové rozpaky, že byla nucena úřadními listy prohlásiti, že řeč Hasnerova nebyla výrazem smýšlení vlády.

Později jmenován Hasner dvorním radou a profesorem politických věd na universitě vídeňské a za nedlouho povolán do kabinetu. Jako ministr přidružil se k oné straně kabinetu, která — v odporu proti Taaffeovi, Potockému a Bergerovi — pracovala ze všech sil *proti vyrovnání* s oposicí vůbec, ze jména *s oposicí českou.*

Nový ministr financí »této polovice říše« (rozdělením

říše zaveden totiž také *dualismus financí)* Dr. Rudolf **Brestl,** r. 1816. ve Vídni rozený, byl původně asistentem při hvězdárně, pak profesorem fysiky na universitě olomoucké a r. 1844. docentem mathematiky při universitě vídeňské. R. 1848. byl zvolen do říšského sněmu a vynikl jako řečník na sněmu kroměřížském. Za reakce zbaven byl profesury a stal se roku 1856. tajemníkem úvěrní společnosti obchodní a průmyslové. R. 1861. zvolen do sněmu dolnorakouského a roku 1862. do říšské rady.

Jako ministr financí vypomohl financím »této polovice říše« pouze dočasně. Při státním rozpočtu Cislajtanie na rok 1868. vypočítal totiž neuhražený schodek 50,778.126 zl. a navrhnul k uhražení jeho mimo jiné *sjednocení různých dluhů státních*. Ve schůzi říšské rady dne 24. března 1868 pak dovozoval, že stát bez velkého nebezpečí nemůže na dále platiti ze svých dluhů 7·5, 8·5, ba ze stříbrné půjčky z r. 1865. také 10tiprocentové úroky.

Brestlův návrh na konvertování státních dluhů, o němž K. Adámek praví, že jím byl »*toliko stydlivě zakryt částečný bankrot státní*«, přijat a stal se dne 20. června 1868 zákonem. Státní dluhy sjednoceny jim na 5% renty, z nichž uložena nová daň 16%, takže výtěžek rent (a tím poměrně i jich hodnota) snížen s 5 na 4·2%. Současně zavedeny také 15 a 20 procentové poplatky z výher učiněných na losy soukromé a státní. »Odvážnou touto finanční operací,« dokládá výše připomenutý autor, »byla zjednána toliko *okamžitá* pomoc financím; *úvěr* však utrpěl velikou škodu.«

Schválení finančních předloh Brestlových zbudilo totiž, zejména v cizozemsku, bezpříkladnou bouři. Podkopán tím úvěr říše v cizozemsku, a na největších bursách evropských ustanoveno, aby rakouské státní papíry v seznam bursovní ani se nepřijímaly.

Ministr obchodu Dr. Ignác **Plener** byl z nových ministrů nejstarší. Narodil se r. 1810. ve Vídni. Absolvovav práva, vstoupil do státní služby a jmenován r. 1857. finančním zemským ředitelem ve Lvově. R. 1859. povolán do »stálé říšské rady«. Tragická smrť finančního ministra Brucka, jejíž příčinou byla nepoctivost, měla za následek, že řízení financí nesvěřeno žádnému

z odborních přednostů. Plener povolán z říšské rady k zatímnému vedení ministerstva financí jako *pouhý správce* a setrval v úřadu tom až do r. 1865., kdy se Schmerlingem odstoupil. Byl zarytý centralista a Schmerlingovec. Jako správce financí rakouských naprosto se nevyznamenal. V pěti letech **přibylo totiž několik set millionů nových státních dluhů.** Když pak z úřadu odstoupil, zůstavil finance říše **v takovém nepořádku,** že nástupce jeho *Larisch* jen s největším namáháním novou půjčku sehnal. Za správy Plenerovy poplatky kolkové značně zvýšeny. Také navrženy některé opravy daní, ale — neprovedeny. Za Plenera bylo také *zastavování a prodávání* státního jmění na denním pořádku. Jmenovitě dáno povolení ku *drancování bohatých lesů zbirožských.* Propuštění Plenera z úřadu správce financí neželelo ani úřadnictvo, tím méně toho želel lid. A když byl poznovu povolán do ministerstva jako ministr obchodu, nevzal to kromě stoupenců starého řádu — nikdo na vědomí s uspokojením.

Z celé družiny nového ministerstva toliko tři mužové mohli činiti nároky na uznání lidu českého: hrabě *Potocki*, hrabě *Taaffe* a Jan *Berger*.

Ministr orby, hr. Alfred **Potocki,** narozen r. 1817., věnoval se původně diplomacii a byl po nějaký čas při vyslanectví v Londýně. Vrátiv se po nějakém čase do své vlasti, ujal se správy rozsáhlých statků svých v Haliči a zabýval se až do r. 1861. jedině hospodářstvím. Byv připomenutého roku povolán jako dědičný člen do panské sněmovny, kandidoval také do zemského sněmu haličského a zvolen ze sněmu toho do říšské rady. K výslovnému vyzvání J. V. císaře vzdal se však mandátu a zaujal místo v panské sněmovně. V novém ministerstvu zastupoval s oběma jmenovanými kolegy živel umírněný, snažící se provésti reformy ve smyslu spravedlivých nároků a práv různých národností.

O minulosti místopředsedy a zároveň ministra veřejné bezpečnosti a zemské obrany, hr. Ed. **Taaffea** již jsme se zmínili a dodáváme jen, že jako ministr pozměnil své politické náhledy a nebyl již více přívržencem rozhodných odpůrců státního práva českého.

Ministr bez portefeuillu Dr. Jan Nep. **Berger,** narozen

r. 1816. v Prostějově, studoval v Olomouci, pak práva ve Vídni. Psal také zábavné spisy německé pod pseudonymem Sternau. R. 1841. stal se doktorem, r. 1844. assistentem přirozeného a trestního práva při vídenském Teresianum, r. 1845. pak advokátem. R. 1848. povolán vládou k poradám o zákonu tiskovém. Jako poslanec na sněmu frankfurtském hájil myšlénku velkoněmeckou. R. 1861. zvolen do městské rady vídenské a do sněmu dolnorakouského, r. 1863. pak do říšské rady, kde přidružil se ku »straně ústavověrné«. Jako ministr bez portefeuillu řídil vládní tisk.

* * *

Není divu, že po jmenování nového ministerstva, jehož zámysly oprotiv národu českému byly v Čechách všeobecně známy, žurnalistika česká neopomenula upozorniti na vážnou politickou situaci a na útrapy, jež národ český v nejbližší budoucnosti očekávají.

»Trapný klid chvíle této tísní mysli,« psaly »Nár. listy« v novoročním čísle, *»obecnou předtuchou brzké bouřlivé budoucnosti.* Cítíme všickni, že octli jsme se v poměrech mimořádných, nepřirozených, *naprosto nesnesitelných*, jichž trvání nemůže býti na dobu dlouhou ... Cítíme všickni veliké zlo i křivdu, kterými nynější politika rakouská tiskne národ český z práv jeho a vydává jej na útisk živlu cizorodému, jemu nejnebezpečnějšímu. Poznáváme, kterak těžko zápasiti proti násilí zmocnivšímu se veškerých pramenů politické moci a síly národa. *Základní zákony říšské* jsouce plodem a výrazem oné politiky, ohradily se štítem »práva« a soudův, aby zmařily úsilí oposice proti sobě. Však přes to neztrácíme naděje do budoucnosti ... Mohou nás týrati, mohou hmotný stav náš znesnadniti ještě více, mohou ještě bezohledněji rozsápati práva království Českého, mohou spoutati nás k politické nevolnosti, mohou konečně utlumiti na čas vývoj národní a duševní; však zahubiti národ nedovedou nikdy ... *Národ český, silný svým právem, svou velkou minulostí a svou nynější uvědomělostí ve všech svých kruzích a silný konečně svým svazkem s velkou rodinou slovanskou nemůže podlehnouti porývavosti politického systému,* k němuž ani hlavní strůjci a faktorové

dualismu nemohou míti jiných požadavků, než aby byl pouhým *provisoriem.*«

»Nár. listy« jakož i jiné časopisy, jež se v podobném smyslu vyslovily, v předtuše své se nezklamaly. Neboť již o nejbližším zahájení říšské rady na počátku měsíce února *předseda ministerstva* kníže Carlos *Auersperg* ostentativně prohlásil: »**My s neúprosnou přísností vystoupíme proti všelikému odporu,** jakýž by se příčil klidnému rozvoji ústavnímu, **přijď si odpor ten odkudkoliv!**« A velká většina parlamentu provázela slova ta s nadšením: »Ano, ano — **jen s neúprosnou, neústupnou přísností!**«

A co byl předseda ministerstva předpověděl, stalo se. V několika málo měsících nadešla nejpamátnější doba za éry ústavní, kdy opoziční lid český stíhán s přísností tak neslýchanou, že i nyní po letech — (kdy z ministrů tehdejších není už nežli hrabě Ed. Taaffe na živě) — ostýcháme se persekuci tu charakterisovati vlastními slovy. Uchylujeme se pro charakteristiku persekuce té do sněmu českého, kde byla dne 12. září 1870 (když už byly také poroty v činnosti) pronesena ústy Dra. *Ant. Čížka*, aniž by se byl kdo vůbec pokusil jen jediné faktum vyvrátiti.

Přede vším zmínil se řečník o spůsobu, jakým byly c. k. orgány vykládány ústavní zákony o rovnoprávnosti, o právu shromažďovacím a spolčovacím a konečně **zákon o tisku.** »Zajisté se pamatujete,« pravil do slova, »na ohromné ty tiskové procesy, jichž jsme se zde v Praze v posledních desíti letech dožili. Nyní však jen *o svobodě zákona tiskového!* Po zákonu tom *musí každý redaktor* (a tak si vykládají zákon ten všickni c. k. soudcové a sám nejvyšší soud v ten smysl rozhodnul) *sám dokázati, že není vinen*, kdežto za absolutní doby Bachovy *musila býti vina* jako každému jinému zločinci *dokázána redaktorovi.* Postavili jste tedy, vy, ústavověrní pánové, *redaktora hůře než sprostého zločince.* Takovým jest tiskový zákon podle liberální ústavy a základních zákonů! Když pak už přívrženci ústavy nemohli se vyhnouti, *musili* povoliti *porotní soudy.* A jak jimi dovedli hantýrovat, vysvítá, že jsme porotní soudy sice měli, ale že podržáno také tak zvané »objektivní řízení.« Podle řízení toho *může policie i státní zástupce tiskopisy*

konfiskovati, kdykoli se jim zlíbí. A nejen že mohou konfiskovat — ačkoli v zákoně o porotách zřejmě stojí, že o zločinech a přečinech tiskem spáchaných rozhodují *jenom* porotcové — oni mohou podle zákonů těch i bez poroty redaktory — věznit a žalařovat. Na pouhou žádosť státního návladnictva, aby byl trestní případ tiskový vyšetřen a připraven pro porotní soud, vezme se redaktor ihned do vyšetřovací vazby a podrží se tam tak dlouho, až sejde se porotní soud, což může trvati i několik měsíců. Soud porotní prohlásí pak redaktora nevinným; ale přetrpěný trest vazby vyšetřovací nikdo neodčiní. Trest ten jest po výkladu liberálních zákonů tiskových úplně v pořádku!

Přistupuji k nejtrudnější stránce předešlé vlády — k poměrům, na které bude pamatovati celá země Česká, veškeré naše obyvatelstvo *jako na nejkrutější zlobu persekuce* v dějinách národa kteréhokoli. Vykonávání trestního práva, obzvláště co se týče *tiskových a politických zločinů,* nemá ve světě snad rovné *co do ukrutnosti* jako ono, které se za minulé vlády Herbstovsko-Giskrovské v naší české vlasti provádělo.

Naší povinností jest, abychom před celým světem odkryli naše utrpení, která nám ústava přinesla. Ku provádění trestních zákonů politických zřízen přede vším zákon, *podle něhož prý jsou soudcové neodvislí.* Ale těmto neodvislým soudcům hned se řeklo: **Chcete-li avanžovat, musíte nás poslouchati!** Ti, kteří chtěli avanžovat, vyznamenali se prve mimo Prahu, na venkově; potom se dostali do Prahy jako radové trestního soudu — a zahájili svou činnosť. Z těch pak, kteří se v persekuci nejvíce vyznamenali, povoláni mnozí zase jako vrchní radové k vrchnímu soudu, kde sestaven *zvláštní senát,* který neměl nic jiného na práci nežli *politické zločiny a přečiny odsuzovat.*

Je to velmi trudná doba našeho soudnictví, které tím utrpělo velikou ránu. Nejlepší mužové, nejznamenitější soudcové a právníci byli k vůli takovým povolným soudcům — odstraněni. Protěžování šlo tak daleko, že sám ústavověrný president vrchního soudu proti tomu se ozval.

Když byla celá mašina sestavena, počala pracovati. Státní zástupce žádal o zavedení vyšetřování. Stalo se, že byl *jeden redaktor pro 60 zločinů najednou vyšetřován.* Vydávaly se

nálezy obžalovací. Redaktor se odvolal. Ve dvou, ve třech dnech odvolání vyřízeno záporně. Šlo se dále k nejvyššímu soudu, až již nebylo času, aby se vyčkalo s rozhodnutím nejvyššího soudu. Ustanoveno přelíčení bez ohledu na to, že bylo podáno odvolání nejvyššímu soudu. Když pak obhájce poukázal k tomu, že *nemůže se pře projednávat, poněvadž leží akta u nejvyššího soudu*, ukázal předseda lhostejně na stůl, *že se akta nalézají u první stolice* a proto že není třeba čekati. **Zatím telegrafoval nejvyššímu soudu**, *a tento telegrafem odpověděl*, **že nález potvrdil.** (Hlasy: Fuj! Škandál! To je hanba!)

Uvázati se v redakci opositního listu bylo tolik jako vstoupiti do kriminálu, — složiti kauci za list ten jako darovati ji sv. Bartoloměji. Konečně došlo k přelíčení. Chtěl-li se redaktor hájiti, odpovídáno mu: »Mlčte, držte hubu — to sem nepatří!« Takovým spůsobem odpovídáno těm, kdož se chtěli hájiti zásadami politickými!

Ale nejen soudcové, i *státní zástupcové*, kteří složili jako takoví přísahu, *rozhodovali jako soudcové*. Uvedu příklad. Státní zástupce odvolal se k vyššímu soudu (ačkoli k tomu neměl práva, poněvadž zákon takového odvolání nepřipouští), jelikož rozhodnutí první instance nebylo po jeho přání. Vrchní soud nařídil, aby první instance rozhodla ještě jednou. Zatím však nebyl ze soudců, kteří byli v při té soudili, ani jediný více u soudu. Jeden stal se zatím státním zástupcem, druhý přestoupil k obchodnímu soudu a třetí jinam. Přes to *musil se tento soudní dvůr* sestoupiti poznovu a rozhodnul — *jak si státní návladní a vrchní soud přáli*, ačkoli byl původně pro úplnou nevinu. Stížená strana se odvolala; ale odpovědělo jí, že zákon v záležitosti té žádného odvolání nepřipouští. Krátce — souzení o »zločinech« politických odbývala se takovým spůsobem, že jest charakteristickou odpověď zemského jednoho rady (když si jeden z odsouzených na hrozné to odsuzování stěžoval), kterýž odpověděl: »My si z toho nesmíme nic dělat, *řemeslo je řemeslo* . . .«

Avšak ještě jednu věc nesmím zde opomenouti. Milost královská udílí se obyčejně tenkrát, když vzaly politické záležitosti jiný průběh. A myslíte, že se dřívější vláda kdy přimlouvala, aby byla politickým vězňům udělena amnestie neb

aby ti, kdož opustili žaláře, byli rehabilitováni? *Nikoliv! Milost královská snížena vládou na agitační prostředek při volbách.* Když se jednalo o několik hlasů při volbě na Smíchově, shledáno, že jsou zde také lidé, kteří byli pro *sprosté* přestupky odsouzeni. Hned se telegrafovalo do Vídně, aniž by ti lidé byli co věděli, a přišla *rehabilitace jejich.* A ti mohli volit!

A *výjimeční stav* byl taktéž jen ovocem ústavní oné doby; avšak o tom nejlépe, když pomlčím a promluvím o tom co se právě děje. Každý týden koná se několik přelíčení pro zločin **uražení Veličenstva**, až to skutečně Jeho Veličenstvo urážeti musí. A jak se takováto urážení Veličenstva dělají? Několik vysloužilců, ucházejících se o místa policejních agentů v Praze neb o místa jiná, myslí, že musí si získat *zásluh* a že takovým způsobem dosáhnou cíle svého, když jednoduše *udají* nejlepšího, nejpokojnějšího, nejrozvážlivějšího, nejpočestnějšího občana — *pro zločin uražení Veličenstva!* Tu přijde pak svědek, třeba byl zcela opilý (jako se stalo v Březnici) a udá to i s kamarádem. Soud vezme oba svědky, z nichž jeden jest již policejním agentem zde v Praze, do přísahy. *Na jiné svědky nebéře pak žádného ohledu,* poněvadž prý již *dva* svědkové pod přísahu vzati byli. Ostatní nemají žádné víry, byť to byli občané sebe zasloužilejší a váženější!

Rušení veřejného pokoje jest druhý zločin, jenž jest na denním pořádku. Rušitelem veřejného pokoje pak jest, kdo lne k našemu programu. To jest nejlepší definice, která by se dala vložit do trestního zákona. I nejváženější občané, kteří bojovali pro to, oč my nyní usilujeme, jsou dosud pro rušení veřejného pokoje v kriminále . . .

Vláda a policie *vláště potřebují* **velezrády**. *A velezrády ty velmi snadně se páchají.* Obyčejně jsou to *děti*, jež zločiny ty pášou, a když ne děti, *tedy zavře soud toho, koho mu policie přivede*, a potom teprve hledá — material. **Napřed se lidé zavírají, potom se hledají zločiny.**

Kdybych měl probrati vše, trvalo by to několik dní. Sněmovní pan komisař měl by si povšimnouti aspoň toho, co jsem uvedl. Já se zaručuji, **že vše jest pravda**, *a jsem ochoten podati toho důkazy* a opatřiti všechny spisy případů těch se týkající. Z toho jde na jevo, že měla by *vláda* vzíti v úvahu, *má-li*

na dále ponechati v úřadech ony osoby, **které se tak prohřešily na národu našem, které se tak prohřešily proti zákonům** má-li totiž dále ještě podržeti v úřadech ty Hlaváčky, Jaroše, Ullrychy atd. Dále nechť vláda uváží, chce-li na dále ještě provádětí tresty, *jež byla dřívější vláda na naše nejváženější, nejvlasteneckější občany uvalila!?* Míní-li to vláda upřímně a má-li dobrý zámysl s národem naším, jest její první povinností, aby se postarala o to, aby dostali milost královskou všickni, kdož jsou doposud ještě pro politické zločiny uvězněni.«

Řečník skončil prohlášením, že po jeho mínění *»do dnešního dne neměl král český okolo sebe takových lidí, kteří by byli přátely národa českého«.*

Do jaké míry přiostřily se tehda politicko-společenské poměry v Čechách vzhledem k c. k. orgánům všech odstínů, vysvítá ze sněmovní řeči Dra *Riegra*, v kteréž r. 1870. mimo jiné pravil: »Má-li celý český národ uznat instituce Rakouska, musí to učiniti z dobré vůle, a chcete-li, aby v něm byl šťastným, musí přijíti k poznání, že *jsou dobré.* Nu, a *je-li* pak ta naše *administrace dobrá?* **Není!** Vidíme, že **úřadové všichni pozbyli v zemi důvěry,** *že jsou v neustálém boji a sporu s národem* a že nemohou nejjednodušších věcí provésti, tak že stal se i skandální případ, že jistému c. k. okresnímu nebylo lze v celém městě bytu nalézti. *Jaké jest naše soudnictví,* pověděl již kolega Čížek. Za absolutních dob Metternichových *tak hanebné věci,* **tak hanebné ukřivdování spravedlnosti** *nikdy se nestalo, jako za liberálních dob posledních . . .* Ptám se na naše finance! Je tento stav, kdy se neustále dluhy množí a kdy nevíme ode dneška na zítřek, jak si pomoci — je tento stav uspokojující? . . . Pověstný jeden proces ukázal, jak *hluboká znemravnělost panuje v těch kruzích,* které plynou nyní na povrchu a *které mají největší váhu na ustanovení státních záležitostí.* Nynější říšská rada měla by se vlastně jmenovat »správní radou«. Neboť když takové věci se dějou, jako se stalo, že osoby postavené u samé osoby Jeho Veličenstva — *Beust* — mohou býti obžalovány, veřejným způsobem skandalisovány a že nehledí se očistiti před soudem, **je to znemravnělost, jaké Rakousko ještě neznalo.«**

»Nejbezohledněji,« čteme v jedné obhajovací řeči před

c. k. zemským co trestním soudem, »zachoval se ministr Dr. Herbst k opoziční žurnalistice české. Každá, třeba sebe nevinnější narážka, každá, byť sebe spravedlivější výtka, každý, třeba i co historické faktum známý výrok, byl z rozkazu nestranného onoho ministra spravedlnosti v očích c. k. státních zástupců zločinem, přečinem neb aspoň přestupkem. Neboť kdy a kde — ani doby a země nejkrutějšího absolutismu nevyjímaje, odvážil by se veřejný žalobník inkriminovati větu: »*Za prvních Habsburkův* byl národ český násilně vytlačen z dráhy liberální,« kdy a kde odvážil by se státní zástupce s hrdým čelem tvrditi, že ve větě té spočívá povaha skutku zločinu uražení členů císařské rodiny habsburské, jako to tvrdil, ba snažil se i »dokazovati« v první při »N. L.« před porotou státní žalobník, který se před porotci a soudem honosil svým »vlastenectvím«?! Kdo četl kdy v některém rozsudku důvod, že *právě proto*, poněvadž jest článek sepsán *zcela všeobecně*, »předleží« možnosť, že článek vstahuje se na poměry rakouské a jest proto po rakouských zákonech trestuhodným, jako to napsal referent c. k. vrchního soudu v jiné při »Nár. listů«?! A kdo chtěl by tvrditi, že věta: »*Každý tábor, který není povolen, jest zakázán,*« které užil týž c. k. vrchní soud v král. Českém v jiném rozsudku, není s to, aby v každém soudném člověku zbudila obavu, že koncipista rozsudku onoho jest na mysli chorý nebo — — —?«

Potud cizí charakteristika persekuce lidu českého v letech 1868—1869. Avšak mnohým listům vídenským nebylo ještě ani na tomto spůsobu stihání lidu českého dosti.

Mezi listy těmi zaujímala stará »Presse« po mnoho let přední místo. A list ten byl **listem vládním.** Vláda jej zakoupila za 600.000 zl. tím spůsobem, že celou tu summu půjčily soukromé peněžní ústavy a osoby (Rothschild, Liebig, Geitler atd.) ve 24 dílech po 25.000 zl., když jim byla vláda zaručila úroky i částky amortisační. Smlouva zněla dále v ten smysl, že — jakmile bude celých 600.000 zl. splaceno, stane se list ten neobmezeným majetkem vlády, která do té doby vykonávala vliv svůj na časopis ten *redaktorem*, jehož sama ustanovovala, kdežto družstvo prostřednictvím výboru (Mayrau, Tedesco a Geitler) na správu pouze dohlíželo.

A tento **vládní list** prohlašoval ještě r. 1870. persekuci lidu českého v letech 1868. a 1869. **za příliš slabou a nedokonalou** a přál sobě výslovně *pronásledování rozsáhlejšího, bezohlednějšího a krutějšího.* Veškeré žalařování redaktorů a »taboritů«, veškeré pokutování a stihání časopisectva českého za vlády Herbsta a Giskry bylo listu tomu opatřením nedostatečným. »Příští vláda,« radil, »musí zasáhnouti *hlouběji do národa českého,* musí učiniti neškodnými všechny muže, kteří měli na národ český rozhodný vliv. *Musí proti opposici české zahájiti* **válku vyhlazovací** i *na poli národohospodářském;* musí Čechy vyhladověti, jako prováděli Prusové s velikým prospěchem pro sebe theorie vyhladovění proti polskému lidu v Poznani.«

A *hlavní posilu* shledávala vládní »Presse« v — c. k. *byrokracii!* Radila, aby ze všech úřadů v Čechách vypuzeni byli všickni úřadníci, kteří jsou v podezření, že s národem českým sympatisují, a nahraženi úřadníky, kteří by byli slepými orgány vlády . . .

Však dosti povšechné charakteristiky!

Nepředpojatý čtenář a přede vším každý, kdo nebyl událostí těch svědkem, jistě v svrchovaném udivení se ptá: »Jak bylo vše to možným za éry útsavní — po prohlášení ústavy a základních státních zákonů — vůbec v říši ústavní!?

K částečnému, ovšem jen povrchnímu vysvětlení nezbývá nám, nežli poohlednouti se po oněch paragrafech *trestního zákona* ze dne 27. května 1852 *(tedy z doby absolutismu,* **který jest po dnešní den v platnosti),** jichž bylo za persekuce lidu českého nejčastěji použito. Jsou to zejména § 58. (zločin velezrády), § 63. (zločin uražení Veličenstva), § 64. (zločin uražení členův domu císařského), § 65. (zločin rušení veřejného pokoje), § 300. (přečin pobuřování), § 302. (přečin popuzování proti národnostem atd.) a § 305. (přečin schvalování skutků nezákonních atd.).

§ **58.** zní: *Zločinu velezrády* dopustí se: kdo něco před se vezme: *a)* čímž se má osobě císařově na těle, na zdraví neb na svobodě ublížiti neb osobu jeho v nebezpečenství uvésti nebo překážka nějaká u vykonávání práv jeho vladařských spůsobiti; — nebo *b)* což by bylo k tomu nastrojeno,

aby se forma vlády násilně změnila (kteryžto odstavec doplněn zákonem ze dne 17. prosince 1862 čís. 8. říšsk. zák. z r. 1863. čl. I. slovy:) nebo aby násilím změněna byla ústava říše; — anebo *c)* část nějaká od jednotného svazku státního nebo obvodu zemí císařství Rakouského odtrhla, nebo aby se státu způsobilo nebo zvětšilo nějaké nebezpečenství zevnitř neb nějaká vzpoura nebo válka občanská uvnitř; nechť by se to stalo veřejně nebo v úkrytu, od osob jednotlivých neb ve spojeních, osnováním, vybízením, podněcováním, sváděním slovy, písmem, díly tiskovými nebo vyobrazením, radou nebo vlastním skutkem, sáhnouc ke zbrani nebo nesáhnouc k ní, vyjevením tajností neb úkladů, ježto k takovým účelům vedou, pobuřováním, najímáním, vyzvídáním, podporováním nebo jakýmkoliv činem k tomu směřujícím, byť i byl zůstal bez účinku.« Další odstavec paragrafu toho (prohlašující uvedené skutky za velezrádu i tenkrát, když směřují proti spolku německému) pozbyl mírem pražským ze dne 23. srpna 1866., kterýmž byl spolek německý zrušen, veškerého významu.

Zločin velezrády *trestce se* (§ 59. tr. z.) **smrtí**: *a)* na každém, kdo dopustí se činu některého v odstavci a) jmenovaného, byť i byl čin ten zůstal bez účinku; *b)* na původcích, návodčích, náčelnících a všech těch osobách, jižto při podniknutí velezrádných způsobů v § 58. b) a c) jmenovaných, přímo spolupůsobili. Těm však, jižto se podniknutí takového účastnými učinili způsobem vzdálenějším, uložiti se má trest **těžkého žaláře** od **desíti do dvaceti let,** je-li však podniknutí nebo pachatel zvláště nebezpečný, trest **těžkého žaláře až do smrti.** *c)* Vybízel-li konečně někdo, podněcoval-li anebo hleděl-li toho svésti řečmi, veřejně nebo před více lidmi pověřenými, díly tiskovými, rozšiřovanými vyobrazeními nebo spisy k činu některému v § 58. jmenovanému a nebylo-li působení toto spojeno s nějakým jiným zločinným podniknutím a zůstalo-li bez účinku, budiž nalezeno na **těžký žalář mezi desíti a dvaceti lety.**

Ze škody, zločinem velezrády státu neb osobám soukromým způsobené, jest každý vinník práv celým svým jměním.

Spoluvinnen zločinem **velezrády** jest každý, kdo *a)* úmyslně opomene překaziti podniknutí nějakému na velezrádu se

vstahujícímu, jemuž snadno a bez nebezpečenství svého, svých soudruhů (§ 216. tr. z.) neb osob, pod jeho zákonní ochrannou postavených, v dalším jeho postupování překaziti mohl, a trestce se **žalářem od pěti do desíti let** (§ 60. tr. z.); *b)* kdož úmyslně opomene oznámiti úřadu nějaké podniknutí velezrádné neb nějakou osobu, o kteréž mu podniknutí takové známo jest, pokud oznámení toto učiniti mohl, nevydaje v nebezpečí ani sebe ani svých sourodníkův (§ 216. tr. z.) neb osob, pod jeho zákonní ochranou postavených, a pokud z okolností na jevo nevychází, že, ačkoli se oznámení neučinilo, škodlivého následku již obávati se není. Trest vyměřuje se **těžkým žalářem od pěti do desíti let.** (§ 61. tr. z.)

Trest pro spoluvinu velezrády *promíjí se* onomu, kdo octnuv se ve spojení k velezrádě směřující skutku toho lituje: kdo členy, pravidla jejich, úmysly a předsevzetí vrchnosti v takový čas objeví, když byly ještě tajné, a škodě se mohlo překaziti. Zároveň se mu ručí za to, že učiněné oznámení zachová se v tajnosti. (§ 62. tr. z.)

§ **63.** (zločin uražení Veličenstva). Zločinu toho dopustí se, kdo poruší úctu k císaři, nechť se to stane osobním uražením, pronešením veřejně nebo před více lidmi, haněním, rouháním nebo posmíváním, díly tiskovými, sdělováním neb rozšiřováním vyobrazení nebo spisů. Trest vyměřen jest **těžkým žalářem od jednoho do pěti roků.**

Slova »hana, rouhání a posměch« míní se zde pouze *příkladem*. Paragraf ten vztahuje se ku všem vyjádřením jakéhokoliv druhu, jimiž se poruší úcta k J. V. císaři. Slovem »*veřejně*« rozumí se »*na veřejném místě*«, t. j. na místě, jež neslouží pouze pro soukromé potřeby a zábavy jednotlivce nebo rodiny, nýbrž každému jest přístupno (bezplatně nebo za vstupné, t. j. za plat nějaký). K veřejnosti není (dle rozhodnutí kasačního dvoru ze dne 10. února 1853) třeba lidí.

Za veřejná místa byly nejvyšším soudem prohlášeny: *soudní síň*, úřadovna, kancelář; *síň*, kde se odbývá obecní shromáždění, byť i každý přístupu neměl; *schody radnice, dvůr domovní, předsíň domu*, jmenovitě *hostince* a *lázně; pole poblíž cesty; krám* ku prodeji viktualií v přízemí na veřejné silnici za otevřených dveří, když v něm je více lidí. Naproti tomu

uznal nejvyšší soud, že **veřejným místem není: soukromá zahrada, les a šenkovna**, do které cizím lidem není dovoleno vstoupiti. Za »*více lidí*« pokládati sluší již *dvě osoby* a třeba to byli nejbližší příbuzní. »*Před více lidmi*« stane se pohanění i tehda, když osoby tyto nejsou přímo u samého pachatele, avšak když slyšeti *mohou*, co on povídá. Byla-li hana pronešena *po tichu*, jest jen tenkráte uražením Veličenstva, když to *mohli slyšeti* lidé na blízku se nalézající; stalo-li se to však tak tiše, že to nikdo ani slyšeti nemohl, nelze toho pokládati za zločin uražení Veličenstva. Že hana, která nebyla projevena veřejně (na místě veřejném) a ne před více lidmi, **nýbrž jen osobě jediné,** *není uražením Veličenstva*, uznal kasační dvůr dne 30. října 1853 č. 10872. I schvalování a vychvalování velezrádného atentátu proti J. V. spáchaného jest zločinem uražení Veličenstva.

§ **64.** *(zločin uražení členů rodu císařského)*. Zločinu toho dopustí se, kdo takovými činy nebo uražením skutkem, jež jsou vytknuty v § 63., urazí členy rodu císařského a má býti potrestán *žalářem od jednoho do pěti let*, ač-li to není zločin, na nějž jest uložen trest těžší. — Zločinu toho lze se dopustiti i proti *zemřelým* členům císařské rodiny a proti rakouským arcivévodkyním provdaným za cizího knížete. Kdo pohaní celou rodinu císařskou vůbec, dopustí se nejen zločinu dle § 64., nýbrž i zločinu dle § 63. tr. z.

§ **65.** *(zločin rušení veřejného pokoje)*. Zločinu toho dopustí se, kdo veřejně nebo před více lidmi nebo v dílech tiskových, rozšiřovaných spisech nebo vyobrazeních: *a)* hledí popuditi k opovrhování osobou císařovou, jednotou státního svazku císařství, formou vlády nebo správou státní nebo hledí popuditi k nenávisti k nim; nebo *b)* kdo vybízí, podněcuje nebo svésti hledí k neposlušnosti, ke vzpouzení se nebo k odporu proti zákonům, nařízením, nálezům neb opatřením soudů nebo jiných úřadů veřejných, k odepření daní nebo dávek, k potřebám veřejným nařízených; *c)* kdo hledí zříditi spojení, která si za úkol kladou některý z účelů trestných, pod lit. *a)* a *b)* jmenovaných, nebo kdož jiné svésti hledí k účastenství ve spojeních takových anebo sám v nich má jakýmkoli způsobem účastenství. Zločin ten tresce se **těžkým žalářem od jednoho do pěti let.** Zákonem

ze dne 17. pros. 1862 č. 8. říšského zák. z r. 1863. doplněn paragraf ten ještě odstavcem, že zločinu toho dopustí se také, kdo veřejně nebo před více lidmi nebo v dílech tiskových nebo vyobrazeních *popuditi hledí k opovrhování ústavou říše nebo k nenávisti k ní.* »Veřejně« nebo »před více lidmi« rozumí se jako při zločinu uražení Veličenstva.

Kritiky právě vytknuté ustanovení trestního zákona prostě se vzdáváme; ale k vysvětlení klademe zde slova, jimiž právě citované §§ zločinů velezrády, uražení Veličenstva a členů rodu císařského jakož i rušení veřejného pokoje — charakterisoval Dr. Tomáš *Černý* před c. k. soudem 18. února 1870 v procesu tajného spolku »Blaník«. »Paragrafy ty,« pravil do slova, »týkají se *zločinů politických.* Články tyto jsou *v té formě* a dle *toho vyměření*, jakého se jim v trestním našem zákoně dostalo, také prostředkem politickým, **prostředkem absolutismu,** za jehož vlády se jim dostalo nynější podoby, jsou, abych tak řekl, **pahejlem trčícím z doby absolutismu** *v konstituční dobu naši*, o němž tušíme, *proč nevymýtěn byl zůstaven,* **jehož trvání odůvodniti nemůžeme.** Bylo by smutné, aby tento zbytek absolutní éry, tento kamenný sloup stal se trofeou vítěznou a kdyby soud měl lpěti na literách zákona, nepřihlížeje ku změnám, které nastaly. — Myslím tedy, že při posuzování skutků, které jsou předmětem končícího se právě přelíčení, přihlédne soud k tomu *odporu*, který *jeví se mezi ponětím zločinu velezrády a významem jeho v systému práva trestního* a mezi osobnostmi, od kterých, a prostředky, kterými zde zločin ten měl býti spáchán. Kdyby skutkové obžalovaných měli býti trestáni jako velezráda, *jaký trest,* jaká míra by medle zbyla *pro skutečné spiklence a velezrádce*, kteří snad se vyskytnou? Neboť bojím se skutečně, aby nepovstali duchové, kteří se vyvolávají. Bojím se, že tímto rozšiřováním velezrády na každý čin sebe vzdálenější, **tímto vyhledáváním velezrády za každou záminkou**, jehož jsme se dožili v dobách nynějších, **sevšední a otře se důležitý význam zločinu toho,** že *otupí se bázeň před zločinem tímto,* o **němž druhdy takořka nebylo slýcháno**, a že tímto otupením bázně před zločinem překazí se účel, byť i ne hlavní, přece velmi důležitý, každého zákonodárství trestního — odstrašující účinek trestu.«

K § 63. prostě připomínáme, že Dr. Jacques upozornil (Abhandlungen zur Reform der Gesetzgebung 1874 I. str. 4.) na císařské nařízení *z dob prvního císařství Římského* obsažené v Codexu Justinianově. Nařízení to vyslovuje se o zločinu uražení Veličenstva takto: »Jestliže by kdo mírnosti a studu neznaje, nešlechetným a urážlivým spílaním jména našeho dotknouti se zamýšlel, *toho nechceme trestu* podrobovati, aniž co tvrdého nebo krutého naň uvalovati. Jestliže z lehkomyslnosti to učinil, budiž tím povrhnuto; jestliže z nerozumu, budiž toho litováno, jestliže ze zlého úmyslu, budiž odmítnuto. Protož nikomu nebuď ubližováno, nýbrž nám k vědomosti to sděleno, abychom podle osob lidských to, co řekl, uvážili a posoudili, zdaž prominuto či vyšetřováno to býti má.«

My z charakteristického tohoto úryvku zákonníku z doby tak zvaného *byzantického absolutismu* praničeho nevyvozujeme; avšak jsme jisti, že občan ústavního státu na sklonku XIX. století aspoň se nad ním zamyslí . . .

K doplnění zařaďujeme sem jen ještě některé další paragrafy trestního zákona, jichž bylo o persekuci nejčastěji použito.

§ **300** tr. z. (přečinu zlehčování nařízení úřadních a *pobuřování* proti úřadům státním neb obecním, proti jednotlivým organům vlády, proti svědkům nebo znalcům) dopustí se: Kdo veřejně nebo před více lidmi nebo v dílech tiskových, rozšiřovaných vyobrazeních nebo spisech haněním, posmíváním, nepravdivým udáváním nebo překrucováním příběhů skutečných hledí nařízení nebo rozhodnutí úřadní zlehčiti nebo spůsobem takovým jiné k nenávisti k úřadům státním neb obecním nebo k jednotlivým organům vlády, co se týče vedení úřadu jich, nebo k svědkovi některému, co se týče seznání jich před soudem nebo k opovrhování úřady neb osobami těmito nebo k vedení bezdůvodných stížností na ně popuditi. Přečin ten trestce se *vězením od jednoho do šesti měsíců*, ač není-li čin jeho trestnějším. Spisovatel takového stižného spisu může pak býti z toho místa nebo z celé korunní země a je-li cizozemcem, z veškerých korunních zemí vypovězen. Zákonem ze dne 17. pros. 1862 doplněn § 300. tr. z. ještě následujícími dvěma ustanoveními: (Čl. III.) Kdo veřejně nebo před více lidmi nebo ve spisech tištěných, rozšířených vyobrazeních nebo spisech haně-

ním, posmíváním, nepravdivým udáváním nebo překrucováním příběhu jiné k nenávisti k té neb oné sněmovně rady říšské nebo k některému sněmu nebo k opovrhování tím neb oním popuditi hledí, dopustí se přečinu v § 300. obecného zákona trestního (§ 556. voj. z. tr.) a potrestán bude vězením od jednoho až i šesti měsíců. (Čl. IV.) Kdo by útokem některým v čl. III. jmenovaným směřoval proti armádě císařské neb některému jejímu oddělení samostatnému, dopustí se téhož přečinu a potrestán bude vězením od jednoho až i šesti měsíců. Stihání soudní zavésti se může jedině s přivolením ministra vojenství.

§ **302.** (přečinu popuzování k zášti proti národnostem, spolkům náboženským, korporacím atd.) dopustí se: Kdo jiné k zášti proti rozličným národnostem (kmenům národním), společnostem náboženským nebo jiným, proti jednotlivým třídám nebo stavům společnosti občanské nebo proti korporacím zákonně uznaným nebo vůbec obyvatele státu k nepřátelskému strannictví proti sobě vybízí, podněcuje nebo svésti hledí. Trest vyměřen jest *tuhým vězením ode tří do šesti měsíců*, není-li totiž čin trestnější.

§ **305.** (přečinu *schvalování činů nezákonních* atd.) dopustí se: Kdo veřejně atd. k nemravným nebo v zákonech zapovězeným činům vybízí, podněcuje nebo svésti hledí anebo je vychvaluje neb omlouvá atd. Trest vyměřen jest *tuhým vězením od jednoho do šesti měsíců*, není-li totiž čin trestnějším. Byl-li však některý z přečinů dle §§ 300., 302.—305. vykonán tiskopisem, může býti trest podle nebezpečnosti a obmýšleného většího rozšíření zvýšen v tuhé vězení až do jednoho roku. Provinilci mohou býti mimo to z místa toho nebo z korunní země, a jsou-li cizinci, z celé říše Rakouské vypovězeni.

Až do dne 15. října 1868 byl v platnosti **zákon o tisku** ze dne 15. října 1862. Zákonem ze dne 15. října 1868 č. 142. říš. zák. byla některá ustanovení starého zákona změněna, doplněna nebo vypuštěna. Zejména § 12., pak §§ 29.—33. a § 38.

§ 12. ustanovující spůsobilosť redaktorskou, původně zněl takto: »Odpovědným redaktorem periodického spisu tiskového může býti toliko občan rakouský, který jest v požívání práv

svých a bydlí v tom místě, kde spis periodický se vydává. Nespůsobilí dle zákona k vedení odpovědné redakce spisu periodického jsou ti, kteří, dopustivše se nějakého činu trestního, nemohou dle řízení do obecního zastupitelstva voleni býti.« Zákonem ze dne 15. října 1868 doplněn paragraf ten následujícím odstavcem: »Ti, jež byli pro nějaký zločin ve vyšetřování vzati, jsou dle zákona k odpovědné redakci nějakého spisu tištěného nespůsobilí jen po ten čas, pokud jsou v soudním střežení nebo ve vazbě vyšetřovací.«

Článkem III. zákona ze dne 15. října 1868 č. 142. říš. zák. byly §§ 29.—33. *zrušeny* a nahraženy jinými, týkajícími se hlavně »zanedbání povinné« péče redaktora a jiných osob při vydávání periodických tiskopisů, což označeno jako přestupek.

§ 38. zrušen úplně. Paragraf ten, na jehož základě bylo možno *zastaviti* vydávání spisu periodického *až na tři měsíce*, ustanovoval, že nález na zastavení takové mohl vydati pouze soud *toliko* ku zvláštnímu návrhu státního zástupce, a *to jen* tehda, když byl obsahem spisu toho spáchán zločin, na který uložen jest trest více než pětiletého žaláře, nebo když byl v jednom roce spáchán buď dvakrát zločin, na který uložen jest trest menší nebo jeden zločin menší a jeden přečin nebo když byly spáchány tři přečiny. Zákonem ze dne 15. října 1868 ustanovení to prostě zrušeno, takže od té doby žádný periodický spis z příčin tuto uvedených zastaven býti neměl.

Z c. k. orgánů, kteří za doby persekuce nejčastěji byli jmenováni, uvádíme především tři *předsedy* c. k. zemského, jinak *trestního soudu* v Praze, vesměs již zemřelé, a sice: *Mentbergra*, kterýž v letech sedmdesátých zemřel jako president c. k. soudu v Mostě — *samovraždou*, pak *Koschina* a *Jankovského*.

Z radův c. k. zemského co trestního soudu jmenováni byli nejčastěji: 1. *Neumann*, jemuž byl po dlouhá léta svěřen také úřad inspektora novoměstské trestnice, v které dlouhá řada buď skutečných nebo domnělých politických »provinilců« buď odpykávala své tresty nebo se nalezala ve vyšetřovací vazbě; 2. *Laadt* (zejména v době Herbstovské), jenž stav se později radou vrchního soudu, skončil jako president Mentberger

samovraždou, podřezav si v říjnu 1884 v jednom hotelu v Solnohradě krk; 3. *Jansa*, nyní president krajského soudu v Budějovicích; 4. *Předák*, kterýž zemřel později jako president c. k. krajského soudu v Kutné Hoře po dlouhé a strašné chorobě rakovinou jazyku; 5. *Němec*, taktéž hlavně z dob Herbstovských a po nějaký čas i za ministerstva Ad. Auersperga; 6. *Pohl*, z téže doby, a žijící, tušíme, podnes jako rada vrchního soudu; 7. *Vávra*, jenž zemřel v prosinci 1872; 8. *Mach*, před více nežli půl stoletím spolužák nesmrtelného pěvce »*Máje*« Karla Hynka Máchy, nyní na odpočinku; 9. *Saackh*, který již jako vetchý stařec ještě co nejhorlivěji se exponoval, aniž by byl dosáhl zvláštního nějakého vyznamenání, nyní už taktéž mrtev; 10. *Mathiasch*, nyní president senátu nejvyššího soudního dvoru; dále Ullrich, Jelínek, Vošáhlík, Binder, Nessl, Bibus, Landa, Winter, Kraus, Ernst a j.

Z c. k. adjunktův, hlavně jako vyšetřujících soudců: 1. *Brabetz*, jenž stal se později státním návladním u c. k. krajského soudu v Chrudimi; 2. *Fina*, jemuž později život ztrpčovala vzpomínka na vlastního otce, kterýž se byl dopustil něčeho, o čemž sobě pan syn vůbec ani nepřál, aby přišlo na veřejnost; 3. *Císař*, o jehož dalších osudech sice ničeho nevíme, ale soudíme, že po letech kdesi v úplném zapomenutí jako pouhý c. k. adjunkt zanikl. Byl to c. k. soudce, který zřídkakdy hlasoval pro vinu politického obviněnce.

Z c. k. státních zástupců buďte připomenuti: 1. Prokop *Jarosch* (syn znamenitého pedagoga a řídícího učitele při malostranské farní škole u Maltézů Josefa Jaroše), který byl později povýšen do stavu šlechtického s predikátem »Ritter von Adlershorst« a r. 1870. jmenován c. k. vrchním státním návladním a dvorním radou; 2. Dr. Václav *Hlaváček*, nyní rada c. k. vrchního soudu, jenž konal úřadní povinnosti veřejného žalobníka až do nastoupaní ministerstva Hohenwartova, kdy svěřen úřad ten tehdejšímu radovi trestního soudu *Lauseckrovi*, kterýž jej konal až do pádu ministerstva Hohenwartova (za kteréhož persekuce vůbec nebylo) a vzdal se funkce té po nastoupení ministerstva Adolfa Auersperga, když naň vrchní státní návladní Jarosch z vyššího rozkazu naléhal, aby proti české oposici vůbec »po zákonu co nejpřísněji zakročoval«;

4. Jan *Rapp* (známý již jako substitut c. k. návladnictva pražského za ministerstva Herbstova), jenž nastoupil úřad po Lauseckrovi a vytrval v něm po celou dobu další prudké, ba nejprudší persekuce až do pádu ministerstva Adolfa Auersperga, kdy byl jmenován c. k. vrchním návladním, a před nedávnem odebral se, vyznamenán řádem a titulem dvorního rady, na na trvalý odpočinek.

Ze substitutů státního návladnictva buďtež uvedeni: především již připomenutý Jan *Rapp* jako substitut v Praze, později jako státní návladní v Plzni a ještě později, trváme, v Táboře nebo v Písku; 2. *Dobbel* (vyznamenavší se mimo jiné také »okřídlenými« později slovy, již pronesl o jednom přelíčení, že »uvězněným redaktorům českým vazba v trestnicích jest vlastně milým a vítaným odpočinkem po vysilující práci žurnalistické«), působil později také jako státní návladní v Plzni a zemřel již v letech sedmdesátých v mužném ještě věku mrtvicí; 3. *Mitteis*, 4. *Görner*, 5. *Opolecký*, 6. *Roemisch*, 7. *Neumayl*, 8. *Jansa*, 9. Dr. *Marhold*, který jako veřejný žalobník debutoval po zavedení porotních soudů r. 1869., ale v brzku se »žalobnictví« nabažil a zvolil sobě dráhu c. k. notáře.

Z c. k. policejních orgánů připomínáme policejního ředitele Adolfa rytíře *Strauba* a *Sedlaczka*, rytíře z Greuthalu; pak rada *Dederu* (známého již z dob absolutismu, kdy v průvodu c. k. jízdních četníků doprovodil Karla Havlíčka do Brixenu), který přežil všechna ministerstva persekuční, vydávaje se po celou dobu svého úřadování »také za vlastence«.

Z c. k. policejních agentů neboli detektivů působil jako chef sboru toho *Tausenau*, pak *Werner* a *Kopp*, jenž zemřel později v trestnici, agent-provocateur *Jellička*, známý hlavně z procesu tajného spolku »Blaník«.

* * *

Leden 1868.

Jmenování nového ministerstva uvítáno již v novoroční den nejen českým časopisectvem, nýbrž i obecenstvem českým s okázalou nedůvěrou. Tak o reprisi Laubova »Náměstka ben-

galského« v divadle českém zaduněla po slovech »*Nynější ministerstvo jest vlasti na škodu*« — taková bouře potlesku, na jakou se navštěvovatelé divadla nepamatovali. Naproti tomu přijali někteří poslanci čeští ochotně pozvání k novoroční hostině, již místodržitel baron Kellersperg vystrojil na oslavu nového ministerstva a ku kteréž poslance *české* pozval *německými* pozvánkami. Nemalé vzrušení spůsobila pak v kruzích českých zpráva, že obecní zastupitelstvo ryze českého města *Vlašimi jednohlasně* se usneslo podati knížeti Carlosu Auerspergovi za příčinou jmenování jeho presidentem nového ministerstva — *blahopřejnou adresu*. Veškeré neodvislé listy české káraly skutek ten nejostřejšími výrazy, poukazujíce k tomu, že právě tento muž postavil se v čelo fanatických odpůrců státního práva českého, jehož byl druhdy horlivým zastancem, a není tudíž pro český lid ničím jiným nežli politickým renegátem.

Provozování Bendlovy opery »Lejla« dne 4. ledna povoleno c. k. policií pražskou jen pod tou podmínkou, že »jeptišky a velkoinkvisitor nesmí vystoupiti v obleku řeholním«.

Jedním z prvních skutků nové vlády bylo, že ministr vnitra Dr. *Giskra* dovolil c. k. úřadníkům nositi »plnovous«, kdežto ministr spravedlnosti Dr. *Herbst* vydal nařízení, aby v rozsudcích soudních užívalo se zahajovací formule »Ve jménu J. V. císaře« . . .

Ministr spravedlnosti Dr. *Herbst* dal si ve Vídni představiti úřadnictvo obchodního soudu, jež oslovil delší řečí. Pravilť — a slova jeho jsou památná — že bude hleděti k tomu, aby *neodvislost soudců*, vyslovená zákonem ze dne 21. pros. 1867, byla skutečně také prováděna . . .

C. k. místodržitelství zrušilo výměr c. k. policejního ředitelstva ze dne 9. pros. 1867, kterýmž byl spisovatel Antonín *Štrauch* prohlášen za nespůsobilého k vedení redakce, poněvadž byl před lety pro několik politických přečinů tiskem spáchaných odsouzen. C. k. místodržitelství uznalo totiž A. Štraucha spůsobilým, poněvadž byl amnestií ze dne 8. ledna 1867 úplně rehabilitován.

Pro kázání o konkordátu a parlamentu vídeňském odsouzeni byli moravští kněží: P. Theodor *Hampel*, děkan a Fr. *Viche*, kaplan v Osoblaze a Jos. *Prucek*, farář ve Veselé, každý do vězení

na 8 dnů. Vyšetřování zavedeno s P. Fr. *Fadrusem*, děkanem v Napajedlích, Janem *Bergerem*, farářem v Pozlovicích, a Ant. *Hovákem*, kaplanem v Buchlovicích. Kaplan ve Velké Vražné na Moravě *Váber*, nastoupil v knížecí arcibiskupské residenci v Olomouci trest osmidenního vězení.

Brněnská divadelní censura zakázala provozovati kus »Brutus a Collatinus«, vážený ze *staro*římské historie, poněvadž prý je Collatinus revoltant, který stále volá: »Vzhůru na Řím, Řím musíme zničit . . .« A to prý je patrně proti — papeži.

»Pražské a vídeňské listy, které tleskají nynějšímu státnímu nepořádku,« psaly dne 9. ledna »Nár. listy«, »vypravují, že J. Ex. Dr. *Herbst přijede do Prahy* a že zde na oslavu jeho provedena bude politická demonstrace. Mluví se o průvodu pochodňovém a jiných veřejných podnicích. Nevíme, mnoho-li jest pravdy v těchto zprávách, ale raději dříve radíme těm, kdožkoli by chtěli přítomnosti páně Herbstovy v Praze užiti k jakékoliv veřejné demonstraci, aby toho nechali. *V Praze není půda pro veřejné urážky a potupy království Českého a národnosti české.* Kdožkoli odvážil by se zde něčeho podobného, potkal by se zajisté s důrazným odporem a místo veřejné oslavy *způsobil by jen veřejnou* a sobě samému nejméně milou *výtržnost.*«

Hrabě Clam *Martinic*, byv německým zemským výborem pozván súčastniti se v poradách jisté komise zemského výboru — zamítl pozvání to z důvodů politických.

18. ledna. Ministr spravedlnosti Dr. **Herbst přijel do Prahy.** Téhož dne stal se polní podmaršálek *Kuhn* ministrem války.

19. ledna. Následkem pověstí, že zamýšlí německá strana v Praze použiti přítomnosti Herbstovy k politickonárodní demonstraci, aby podala »důkaz«, že hlavní město království Českého jest německé, sešlo se před německým kasinem množství lidu, čekajícího, brzo-li bude demonstrace ta zahájena, aby podal nezvratný důkaz, *že je Praha městem českým.* K vyzvání purkmistra Dra Klaudyho, jenž lid čestným slovem svým ubezpečil, že s demonstrace Němců sešlo, provolal lid před kasinem »Slávu« koruně České a »Pereat« dualismu, pak Beustovi, Herbstovi a jiným. Na to táhl před Měšťanskou besedu, kde

zazpíval »Kde domov můj?« a »Hej Slované!«, načež se odebral na Václavské náměstí, kde před sochou sv. Václava zapěl staročeský chorál »Hospodine, pomiluj ny.« Po té se davy rozešly.

20. ledna. Premiéra Bozděchova »Barona Goertze«, o němž německé listy hlásaly, že měl by míti vlastně titul »Baron Beust«, zavdala příčinu k bouřlivým demonstracím. V dramatu tom kárá se, jak známo, jednání ministra cizince, který, neznaje mravů a jazyka lidu, spravuje zemi na její škodu atd. Všechna místa, jimiž se v dramatu ministru-cizinci vrhá pravda v tvář, provázena bouřlivým potleskem a při slovech: »aby oklamaný král upustil od zlých rádců svých« zadunělo celé divadlo bezpříkladnou, dlouho trvající bouří potlesku. V kuse tom vyškrtla c. k. policejní censura následující místa: Prodavač *Ole Trum* (praví): »Ó, dejte mi pokoj s těmi zákony! Zákony! Má to být něco věčného a je to jako z vosku. Jeden a druhý tlačí v pravo a zákon jde v levo. Ti velcí pánové přece jen vždy dělají, co chtějí.« — Dále v řeči téhož o papírových penězích slova: »platí prý, je to s ní jako s těmi zákony; právo to stojí, ale pro nikoho to neplatí.«

21. ledna. *Banket na počest Dra Herbsta v německém kasině.* Následkem paličkých článků a zpráv německých listů pražských sešlo se několik tisíc lidí před německým kasinem, kde demonstrativně zpívali, syčeli a hvízdali. Za nedlouho dostavili se na místo nejen městští, ale i c. k. strážníci a četníci, ba i část vojenské posádky, by davy před kasinem rozehnali. Celá Praha měla vzezření válečné. Všechny brány zuzavírány, mosty obsazeny vojskem a děla vyvežena na příhodná místa. Za víření bubnů táhlo vojsku ke kasinu. Před očima obrovského davu lidu nabilo pušky a nasadilo bodáky. Lid zatarasoval však Širokou ulici jako živá zeď a vyklizení její jakož i ulic vedlejších dálo se nad míru pomalu. I tentokráte táhly davy před Měšťanskou besedu, před sochu sv. Václava a před redakci »Nár. listů«, zpívajíce vlastenecké písně a provolávajíce »Slávu« koruně České a »Pereat« neoblíbeným nebo nenáviděným osobnostem. Před redakcí listu »Tagesbote« provedli hlučnou kočičinu. Teprve po půlnoci lid se rozešel úplně, a vojsko za bezúčelného víření bubnů vrátilo se do kasáren. Kdo dal rozkaz k uza-

vření bran, nebylo zjištěno. Vrchní vojenský velitel aspoň o tom ničeho nechtěl věděti. Ministr Herbst doprovázen po banketu v kasině do svého bytu silnou eskortou vojska a c. k. četníků. Byt jeho střežen až do rána, kdy ministr opustil Prahu. O demonstracích těch, jež později jinak nenazývány, nežli demonstrace Herbstovské, zatčeno celkem 22 mladých lidí: studující, řemeslníci a dělníci, o nichž tvrzeno, že budou dodáni c. k. trestnímu soudu do vyšetřovací vazby pro zločin — »velezrády«, což se také stalo.

Za příčinou Herbstovských demonstrací vzniknul mezi městskou a c. k. státní policií pražskou *spor o příslušnosť.* Městská policie trvala totiž na tom, že jednání, vyšetření i potrestání zatknutých přisluší *jí,* poněvadž tu jde o výtržnosť »obyčejnou«, která náleží v obor působnosti policie městské. C. k. policie náhledu tomu se opřela, dokládajíc, že měla výtržnosť ráz *politický* a byla prý tudíž »nejméně« výtržností »demonstrativní«, kteráž prý náleží v obor působnosti státní policie. *Stojíc neústupně na svém náhledu,* žádalo c. k. policejní řiditelstvo, aby mu městská policie všechny zatknuté osoby vydala. Městská policie *ustupujíc »vyššímu rozkazu«* uposlechla a zatčené vydala. Byli to zejména: Ant. *Jaroměřský,* zámečník z Prahy; Pavel *Chalier,* knihař z Berlína; Frt. *Mrázek,* pekař z Třeboně; Jan *Fišer,* sklepník z Prahy; Alojs *Opitz,* obuvnický učeník z Prahy; Otakar *Valenta,* sklepník z Kosmonos; Jan *Netušil,* cukrář z Jesničan; Michal *Kopřiva,* řezník z Prahy; Ant. *Soukup,* sklenář z Prahy; Robert *Kestřánek,* cukrář z Plzně; Karel *Rentsch,* zámečník z Háje; Jos. *Vyhnálek,* obchodnický z Čelakovic; Al. *Veselý,* klempíř z Rožmitálu; Jos. *Halla,* studující (medik) z Prahy; Václ. *Hodan,* bednář z Prahy; Jos. *Hořejší,* studující z Beřkovic; Václ. *Rejha,* studuj. z Kouřimi a Jan *Napravil,* nádenník z Velteže.

24. ledna. Pro Herbstovské demonstrace zatčení mladíci dopraveni z vězení c. k. státní policie do vyšetřovací vazby k c. k. trestnímu soudu.

25. ledna. C. k. státní policie, obdrževši anonymní dopis, kterýmž jí oznámeno, že na večer připravuje »česká lůza« velkolepou demonstraci, učinila všemožná opatření bezpečnosti. Jakmile se setmělo, hemžilo se zejména na Václavském náměstí

množství veřejných i tajných policejních strážníků, ale z demonstrantů nikdo se nedostavil. Dle všeho bylo anonymní udání lživé.

26. ledna. Posádka pražská byla i po odjezdu ministra Herbsta den co den v kasárnách pohotově. Ulicemi pražskými procházely kromě c. k. a městských policejních strážníků také — hlídky četnické. Kolovala pověst, že bude vojenská posádka pražská *zdvojnásobena*. Do té doby byly v Praze čtyry pluky pěchoty: arcivévody Karla Salvátora, vévody nassavského, arcivévody Sigmunda a arcivévody Karla, pak jeden pluk dělostřelecký a škadrona husarů; v celku 5900 mužů. Posádka měla být rozmnožena o *tři* pluky pěchoty, a sice: hraběte Khevenhüllera, barona Steiningra a hr. Crennevilla a jedním plukem husarů, až dosud v Žatci ležícím. Teprve nyní vyšlo najevo, že v dny a večery Herbstovských demonstrací střežena byla silným oddělením pěchoty pluku Sigmundova a tlupou dělostřelectva — *i prachárna ve Hvězdě*, aniž by se tam byl na blízku jen člověk objevil.

27. ledna. C. k. i městská policie v značném počtu střežila po celý den až do pozdní hodiny večerní budovu novoměstské trestnice, do které byli před nedávnem dopraveni mladíci, kteří byli o Herbstovských demonstracích nebo později *pro* demonstrace ty zatčeni. Vojsko bylo v kasárnách konsignováno.

Pro návštěvu bojiště bělohorského v den 8. listopadu r. 1867. odsouzeno bylo v prosinci 1867 c. k. policií pražskou několik osob do vězení na dobu 12—48 hodin. C. k. místodržitelství zrušilo k odvolání odsouzených veškeré nálezy c. k. policejního ředitelstva, poukázavši k tomu, že Bílá hora nepatří v obvod policejního ředitelstva pražského, nýbrž v okres působnosti c. k. okresního soudu smíchovského.

Únor 1868.

J. V. císař přijal dne 2. února deputaci městského zastupitelstva pražského s Drem Klaudym v čele ve zvláštní audienci a ubezpečil ji, že srdci Jeho jsou všickni národově blízci a že si přeje, aby *měšťanští sborové pražští* podrželi *německé velení*.

*

3. února. Na zdích polytechnického ústavu nalezen plakát, kterýmž technikové vybízeni, aby se večer na určitém místě a »za známým účelem sešli«. Plakát ten dostačil poděsiti c. k. státní návladnictvo, takže všem 48 strážníkům c. k. trestního soudu, kteří bydlí mimo budovu trestní a vždy denně i v hodinách se střídají, dán byl hned ráno rozkaz, aby se z trestnice ani na krok nehnuli a po celý den byli připraveni na útok. Podvečer procházely se poblíž novoměstské trestnice četné hlídky. Vojsko v kasárnách trinitárských bylo po celý den pohotově.

»Nejnovější události v Praze,« psal vídenský vládní dopisovatel do úřadních novin lipských, »stanou se nejspíše osudnými pro agitaci českou. Dle všeho připravuje se obrat v kruzích vládních, které k dosavadním piklům byly až příliš schovívavy, a agitátoři bezpochyby co nejdříve zakusí, že miliskování jejich s Ruskem a *podněcování ku přičlenění k velkému všeslovanskému státnímu tělesu povedou přímou cestou* do — káznice.« — »Nejde tu tedy,« připomenul k tomu jeden list český, »o pouhou kocovinu neb o pouhé pouliční výtržnosti, vztahující se pouze k osobě Dra Herbsta, ani o jednoduchou demonstraci proti nynější vládě a jejímu dualistickému systému. Policie najisto již vypátrala, že »události« ze dne 19. a 21. ledna spůsobeny jsou *»panslavistickou propagandou«* a vlivem ruským. Vypátrán již »všeslovanský spolek«, který má za účel zničiti Rakousko a připojiti korunu Českou k říši cara gosudara . . . Ubozí studenti, jež podařilo se zatknouti, jsou jen nástroji tajných vůdců, kteří od delší doby připravovali v Praze revoluční povstání, zřídili nebezpečné spolky a svolávali tajné schůze. Tajůplná hesla, pobuřující plakáty, okované hole a podobná, od četných policejních agentů pozorovaná a c. k. policejnímu řiditelstvu a c. k. místodržitelstvu ohlášená znamení jsou nepopíratelnými známkami dobře promyšleného plánu revolučního. Hle, to »daleko široko *rozvětvené spiknutí*« — *jako v roce 1848* . . . Policie rakouská ode dávna pracovala více pomocí fantasie než ostrovtipu. Potřebuje jen, aby jí dáno bylo s hůry srozumitelné pokynutí, a ostatní, čeho k tomu potřebí, nevypátrá-li, dojista výborně přibásní. C. k. zemský soud na Karlově náměstí jest zasypán v tu chvíli plody básnické musy slavné c. k. policie.

Ředitelstvo c. k. policie nejen že stále zasílá k soudu raporty a zprávy svých agentův o novém všeslovanském spiknutí, nýbrž vyžaduje sobě i zprávy o dosavadním průběhu soudního vyšetřování a počíná sobě nejinak než jako úřad kontrolující a rozkazující. I místodržitelství stojí prý v podobném stálém raportu s c. k. soudem. Z toho lze sobě vysvětliti neobyčejnou přísnost, s jakou dáváni jsou *do vazby vyšetřovací*, kdož povoláni byli k soudu pro lednové příběhy. Studenti, mladí řemeslníci atd. nevyšetřují se tu pro pouhou kocovinu nebo pro demonstrace, při nichž nebylo žádného násilí a proti nimž nebylo by také potřebí prostředkův mimořádných, kdyby k nim nebyla sáhla předčasně horlivost pana Dedery a jiných podobně ochotných strážců veřejného pokoje ze staré doby rakouského absolutismu. Policejní raporty a dopisy uvedly soud vyšetřovací na stopy zcela jiné: jde tu již o kombinované, dávno připravované, vážné politické *zločiny;* slavný c. k. soud zemský dostal se sám přičiněním slavné c. k. policie do spiknutí daleko široko rozvětveného ... Z procesu, jenž bude zaveden, poznáme však i míru ústavní liberálnosti při nynější vládě, i *způsob, jakým hodlá poraziti českou opposici.* Vládní dopisovatel do lipských novin napověděl to již dosti jasně. Dle něho vláda, neumějíc překonati odpor českého národa cestou ústavní, hodlá chopiti se prostředkův, které nejsou v Čechách novými, neboť jich od r. 1848. upotřebeno bylo již několikráte, kdykoliv usilovněji domáhali jsme se práv svých. *Káznice a žalář jsou známé u nás ústavy.* **v nichž nejlépe tužilo se vlastenectví.** Opposice jednotlivců na čas mohla v nich býti umlčena; **ale na zničení odporu národa nikdy nestačily a nestačí ani nyní.**«

Na počátku února byly c. k. okresní policejní komisariaty v Praze zrušeny, následkem čehož staly se při c. k. policii pražské tyto změny: C. k. polic. rada *Dedera*, před tím okr. ředitel c. k. polic. komisariatu na hořejším Novém městě, *převzal řízení odboru tiskového;* okresní ředitel staroměstský, vrchní komisař *Graatz* a policejní adjunkt *Svoboda* přikázáni odboru bezpečnosti; c. k. komisaři *Hutzelmann* a *Lauermann* úřadu poštovnímu a ředitel komisariatu hradčanského, aktuar *Ulrich*, odboru tiskovému. Vrchnímu komisaři *Preslovi* svěřeno opět řízení c. k. polic. komisariatu na Hradčanech a přidělen mu

Březen 1868.

Hrabě Lev *Thun* oznámil s několika konservativními šlechtici českými presidiu panské sněmovny cislajtanské, že ji nepokládá za zákonnou a že vystoupí, poněvadž považuje dualistický směr za záhubný pro říši. J. V. císař však hraběti nařídil, aby do sněmovny vstoupil a hrabě Lev Thun uposlechl.

C. k. okresní úřad v *Berouně* zavedl rozsáhlé vyšetřování na pouhé udání, že v jednom hostinci berounském zpívána prý byla kočujícími zpěváky — ruská hymna. Vyšetřování zavedeno z »vyššího rozkazu« z Prahy a vyšetřováno asi dvacet občanů, ale — bez úspěchu. Zjištěnoť, že kdosi jistému četníku napověděl, že by kočující zpěváci ti ruskou hymnu snad zpívati — mohli . . .

Bývalý red. »Nár. listů« Frt. *Göbl* odvolal se z nálezu c. k. policejního ředitelství pražského, kterýmž byl vyzván složiti redakci, poněvadž jest ve vyšetřování pro tiskový zločin, k c. k. místodržitelství, jež nález ten *potvrdilo*. C. k. ministerstvo vnitra, k němuž se Göbl z nálezů těch odvolal, *oba nálezy zrušilo* a prohlásilo, že k vedení redakce způsobilým *jest*. V nálezu tom praví se: »*Odsouzením* pro zločin, jehož Göbl právně obviněn se jeví, nepozbývá se práva *voliti* v obci. *Tím méně* může *pouhé zavedení specialního vyšetřování* míti za následek ztrátu práva voliti. Ne tedy z příčiny, že by neměl práva voliti, kteréhož zavedením vyšetřování ani nepozbyl; však též dokud nebyl odsouzen k trestu, *není* Göbl z žádné jiné příčiny vyloučen z *volebnosti v obci*. Teprv *odsouzením* nastává ztráta spolučlenství v obecním zastupitelstvu a trvá neschopnosť, dosáhnouti jej, do konce trestu. Následek toho byla by ztráta volenu býti pro nespůsobilosť k volebnosti na týž čas. Otázka, o níž se zde jedná, jest tedy zákonem ze dne 15. listop. 1867, ačkoliv ne přímě, však spůsobem úplně dovozovacím rozřešena; i *nelze tvrditi*, že by Frt. Göbl, toho času na základě vyšetřování, zavedeného proti němu pro spáchaný trestní čin vyloučen byl z volebnosti do zastupitelstva obecního a že by dle § 12. tr. z. byl podle zákona nespůsobilým k vedení odpovědné redakce periodického tiskopisu.«

Redaktoru »Budivoje« Konst. *Foitlovi* doručena obžaloba pro přečin pobuřování dle § 300. tr. z. spáchaný prý čís. 10.

Do Prahy došla zpráva, že vláda vídeňská zamýšlí prodati další korunní statky české: Zbiroh, Starý Hrádek, Jáchymov a Šluknov bez ohledu na to, bude-li kupec domácí nebo cizozemec.

C. k. policie pražská zakázala na novo provozovati Kolárovu veselohru »Praha před sto lety«.

7. března. S redaktorem »Nár. listů« K. *Tůmou* zavedeno specialní vyšetřování pro články »Německá demonstrace na vzdor« (v č. ze dne 17. ledna), »Těžiště cislajtánské vlády« (ze dne 24. ledna) a »Nové účinkování národnosti české« (ze dne 21. ledna). První dva články týkaly se Herbstovských demonstrací, poslední přeložení českých paralelek budějovických do Třeboně. Státní návladnictví shledalo ve článcích zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65 tr. z.

Pro ruskou hymnu odsouzen byl pražský majitel povozu Frant. *Cihelka* po mnoha rekursech »cestou milosti« do vězení na dva dny.

Odvolání, jež podali k c. k. místodržitelství dámy a páni, kteří byli pro návštěvu bojiště bělohorského dne 8. listp. 1867 c. k. okresním soudem na Smíchově odsouzeni k penčžitým pokutám, bylo zamítnuto a rozsudek první instance v plném znění potvrzen.

V příčině sporu *o kompetenci městské a c. k. policie* v Praze otisknul úřední list nové vládní rozhodnutí a místodržitel Kellersperg zaslal policejnímu řediteli notu, z které vyjímáme: »Při policejních akcích vůbec a při *pouličních výtržnostech* zvláště činna býti má vždy pravidlem místní policie v první řadě C. k. policejní ředitelstvo pak, jak samo sebou se rozumí, má mocí práva dohledu nad místní policií jí příslušícího a vzhledem k možné nutnosti svého bezprostředního zakročení připravovati další vhodná opatření v druhé řadě. Má-li však pouliční výtržnosť již při počátku svém *ráz demonstrativní*, veřejný pokoj a pořádek rušící, aneb nabude-li v dalším průběhu státopolicejní důležitosti, zakročiti má samostatně zeměpanský policejní úřad v 1. případě *hned při početí* výtržnosti, v 2. případě pak, jakmile nastane nebezpečí pro

veřejnou bezpečnosť, za osobní zodpovědnosti ředitele svého, při čemž přestati má všechen další vliv na řízení akce se strany obecního zastupitelstva, když s tímto docílilo se dorozumění, resp. když polic. ředitel nebo jeho přítomný zmocněný zeměpanský polic. ředitel prohlásil, že c. k. polic. úřad nastoupí teď v úřední činnosť jemu příslušící. Po čas této činnosti k potlačení výtržnosti nemůže obecní stráž vzdáti se spolupůsobení, nýbrž má rozkazů zeměpanského policejního úřadu co *nejpřísněji* uposlechnouti a *ponechává se uznání ředitele úřadu tohoto, aby povolal pomoc c. k. vojska,* kdyby orgány bezpečnosti jemu k rukoum jsoucí objevily se býti nedostatečnými. Jakmile zakročí c. k. policení úřad, spadá odpovědnosť na policejní ředitelstvo nejen za užití pravých opatření, nýbrž i za to, kdyby obci u vykonávání práva jejího překáželo snad tam, kde patrně na jevě jest, že věc má jen důležitosť pro místní policii; jednání v takovém pochybném případě nemá se však nikdy díti na místě činu, nýbrž pro tu chvíli *rozhoduje vždy policejní ředitel*, jenž by proti odůvodněným potomním stížnostem se strany města zodpovídati se musil u místodržitelstva.

V úvodním článku »Nár. listů«, v němž o záležitosti té obšírně pojednáno, připomenuto: »Nadešla doba, kdy pražské obci dává se příčina, aby litovala, že přijala dar, jejž nyní právem mohla by nazvati danajským. Dříve, r. 1865. platila obec pražská na policii státní 41.982 zl. a měla v oboru tom příjmů 10.541 zl., takže doplácela celkem **33.441 zl.** R. 1868. činiti bude náklad na policii 129.785 zl., takže po oddělení státní podpory 50.000 zl. a příjmů vládních 10.541 zl. doplatí obec na policii **69.243 zl.** čili o 37.802 zl. více než dříve, dokud byla policie úplně v rukou státu . . .« Dále se v článku praví: »Policie od obce placená má se nyní při všech úkonech důležitějších státi orgánem c. k. policejního ředitele čili jinými slovy: *Obec má platit a c. k. policejní ředitel vládnout.*«

17. března. Býv. red. »Nár. listů« Frt. *Göblovi* doručen soudní výměr, kterýmž závěrečné líčení pře pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. ustanoveno na den 26. března. Obviněný měl se zodpovídati z článků uveřejněných v srpnu a září 1867 pod nadpisy: »Návrat koruny české«, »Kam dospělo vyrovnání s Uhry?« a »Vyrovnané Rakousko«.

Tajná policie pražská »zcela na určito« prý vyzvěděla, že v jisté karlínské kavárně byla »prodávána« a tudíž »rozšiřována« — píseň »*o bělohorských mučennících*« — »kdesi tajně prý tištěna«, v níž prý »se dává nechuť a nelibost proti vládě najevo«. V podezření, že píseň tu rozšiřoval, byl zámečnický strojník Čeněk N..... z Karlína, s nímž zavedeno u c. k. policie pražské vyšetřování, jež však nemělo žadného výsledku.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž redaktor »Nár. listů« Frt. *Göbl* a spisovatel Jos. L. *Turnovský* odsouzeni byli ve při »Nár. listů« pro zprávu o události na »Libušince« (v č. ze dne 18. srpna 1867), a sice první pro přestupek opomenutí povinné péče k pokutě 100 zl. a ku ztrátě 150 zl. z kauce, druhý pak pro přečin pobuřování do vězení na 6 neděl, zostřeného dvěma posty, a k náhradě trestního řízení. Spolupracovník »Nár. listů« Karel *Tůma*, první stolicí za nevinna uznaný, uznán vrchním soudem za vinna přečinem pobuřování a odsouzen k témuž trestu jako Turnovský.

18. března. Býv. red. »Humor. listů« K. L. *Payerovi*, doručeno vyrozumění c. k. trestního soudu, že nejvyšší soudní dvůr, k němuž se byl v příčině odsouzení svého obrátil, jeho žádost za mimořádnou revisi zavrhl. Zároveň byl vyzván, aby přisouzený mu trest 14denního vězení bez prodlení nastoupil a u zemského soudu se vykázal, že propadlou částku 80 zl. z kauce zaplatil.

Ministr pro veřejnou bezpečnost hr. *Taaffe* potvrdil v jich hodnostech následující policejní úřadníky v Praze: Viléma *Marxe* jako policejního radu první třídy, A. J. *Forstra* jako policejního radu druhé třídy, Frant. *Dederu* jako titulárního policejního radu, Jos. *Graatze* a Jindřicha *Marzika* (čti Mařika!) jako vrchní komisary první třídy a Ferd. *Kursu* (na Vyšehradě) jako vrchního komisaře druhé třídy. Dále jmenoval titulárního policejního vrchního komisaře Adolfa *Pressla* a komisaře první třídy Konst. *Hofmanna* vrchními policejními komisary při pražském policejním ředitelství; posavadní komisary Jana *Müllera*, Jos. *Lauermanna*, Frt. von *Scheure*, Bedřicha *Wltzcka* (čti Vlčka), Vinc. *Piffla*, Frt. *Pobudu* a Jana *Hutzelmanna* komisary první třídy, a vyhražena jim místa, jakmile se uprázdní.

Konečně vřadil komisaře druhé třídy Josefa *Pollatschka* (čti Poláčka!), Frt. *Bolzana* šlechtice von Kronstädt, Gust. *Baumgartnera*, Václ. *Orta*, Frt. *Messnera*, Václ. *Plocha* a Josefa *Rabase* v posavadních jich hodnostech do státu pražského c. k. policejního řiditelstva. Praktikant Emil *Wendling* jmenován akcessistou.

Také druhý redaktor »Svobody« Frt. *Škorpil* donucen c. k. policií pražskou složiti redakci, poněvadž byl jako redaktor jiného, již nevycházejícího listu, »Pravdy«, ve vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

24. března. Ministr *Brestl* odůvodňoval v říšské radě své finanční předlohy. Vláda musila prý se postarat o tři léta zpět, aby byla docílena v státním hospodářství jakási rovnováha. *Schodek* těchto tří let činil 150 millionů. Konvertováním státních dluhů uspoří prý se 9 mill. **Vláda uvaluje oněch 12 millionů, o které Uhry platí méně, na státní věřitele.** Schodek na r. 1868. bude prý 52 mill. Z těch bude uhraženo 20 mill. rozmnožením neuhraženého státního dluhu, 9 mill. konvertováním státního dluhu a **zbytek novou daní z majetku.** »Opatření to«, pravil ministr, »*jest kruté*,« ale prý nutné. Půjčky nebo rozmnožení státních not prý by katastrofu jen odročily, ale nezamezily. Rozmnožení státních not musí prý býti mimo to ponecháno na později jako — *prostředek poslední*.

Prodlením posledních týdnů zatčeno v Praze opět několik osob podezřelých z rozšiřování brožurky »Pláč koruny České«, vydané r. 1866., a podržány ve vyšetřovací vazbě pro zločin velezrády. Podobně zavedeno i na venkově u mnohých c. k. soudů vyšetřování pro týž delikt s celou řadou osob, jež byly skoro vesměs podržány ve vazbě.

Pro popuzování proti říšské radě, spáchané v kázáních, nastoupili nejnověji zase tři kněží přisouzené jim tresty v knížecím arcibiskupském paláci v Olomouci, a sice *P. Suchánek*, děkan melecký ve Slezsku, *Schwarz*, kazatel v Novém Jičíně, a *Teplíček*, kaplan veselský. Místoděkan rudoltický P. *Valdhauser* trest svůj již přestál.

26. března. Závěrečné přelíčení »Nár. listů« pro několik úvodních článků, z nichž byl obžalován býv. red. Frt. *Göbl*. Soudnímu dvoru předsedal rada Mach, žalobcem byl Dr.

Hlaváček; obhájcem Dr. Čížek. Po provolání pře ujal se slova obhájce, aby odůvodnil navrh *na odročení* pře. Mimo jiné pravil: »Jak známo, máme tak zvané státní zákony pro ty, jak se říká, ‚v říšské radě zastoupené země'. V těchto základních zákonech státních praví se, *že tiskové pře podlehají soudům porotním*, následkem čehož mělo by býti také toto přelíčení vyřízeno soudem porotním. Avšak vláda již se jednou vyslovila, že třeba by základní zákony zaručovaly zřízení soudů porotních, přece tiskové přečiny nemají býti nyní ještě podřízeny soudům porotním, a že teprve chce předložiti zvláštní zákon o porotách. Nechci se tedy odvolávati k soudům porotním, o kterých ještě ani nevím, jak budou sestaveny, a o které bych ani nestál, kdyby porotci volili se tak, jak se to má díti dle předlohy býv. ministerstva, v říšské radě podané. Mám jiné a důležité příčiny, pro které žádám za odročení, a důvody ty zakládají se na zákoně. První stolice soudní shledala zločin rušení veřejného pokoje v *pěti* článcích »Nár. listů«. Na odvolání se p. Göbla k soudu vyššímu změnil tento nález první stolice v ten spůsob, že uznal místo na *pět* zločinů pouze na — *tři*, z kterýchž se má obžalovaný zodpovídati. Státní zastupitelstvo odvolalo se však z nálezu druhé instance k nejvyššímu soudnímu dvoru. Avšak *dříve ještě, nežli byl doručen p. Göblovi nález nejvyššího soudu* (kterýmž stvrzuje se nález první instance na *pět* zločinů), dostal obžalovaný již předvolání ku přelíčení, tedy dříve, nežli se byl dověděl o obžalovacím nálezu, majícím právní platnost. *To však jest naprosto proti všemu právu* a jest to v soudnictví *věc neslýchaná*, aby bylo ustanoveno přelíčení *dříve*, nežli nabude obžaloba právní platnosti, jako se to stalo zde. *Jeť to bezprávím* tím nápadnější, poněvadž pouze na základě žaloby má se jednati a pokračovati ve příchtiskových. Věc sama ovšem by neměla váhy, kdyby byl nejvyšší soud pouze potvrdil nález druhé stolice soudní. Avšak nález stolice této jest nejvyšším soudem *změněn*, neboť nejvyšší soud přidal ku zločinům, jež druhá stolice v článcích »N. l.« shledala, *ještě dva zločiny*. Naskytá se nám tedy nyní otázka, co jest vlastně předmětem dnešního přelíčení? Pan Göbl dostal předvolání, jsa obžalován *z tří* zločinů, ale v dnešním přelíčení má se najednou zodpovídati *z pěti* zločinů. Musím tedy trvati na tom,

že nelze dnes v přelíčení pokračovati. Nevím, jak se to mohlo státi, že věc tak se spletla; bezpochyby, že toho byla příčinou *neobyčejná rychlost*, s jakou tentokráte proti »Nár. listům« soudní řízení provedeno bylo. Avšak nejdůležitějším a nejhlavnějším důvodem pro odročení jest, že soud nám sice obžalovací nález doručil, ale **bez udání důvodův, na kterých obžaloba se zakládá.** Článek 202 g) řádu trestního však zřejmě ustanovuje, že v rozhodnutí obžalovacím mají býti důvody právního podezření, na kterých obžaloba se zakládá, naznačeny. Následovně jest obžalovací nález nejvyššího soudu neúplný, neboť neobsahuje těchto důvodů. *Nevíme tedy ani, proti čemu se máme hájiti a proč jsme obžalováni,* a nemohli bychom tedy, kdyby soud v přelíčení chtěl pokračovati, ani odpovídati aniž se hájiti způsobem, jak nám jej zákon zaručuje. Vynese-li soud nějaký obžalovací nález, má také udati důvody obžaloby té. V státech ústavních děje se tak aspoň vždy. Cosi podobného jako dnes, nestalo se ani za dob vlády absolutní. Žádám tudíž za odročení na tak dlouho, dokud nám nebudou zděleny důvody nejvyššího soudu, za kteréž jsem žádost k vyřízení nejvyššího soudu již podal. Kdyby chtěl soud v přelíčení pokračovati, vyřizoval by tím žádost mou k nejvyššímu soudu za doplnění nálezu obžalovacího o sdělení náležitých důvodů podanou a zasahal by tím v právomocnost nejvyššího soudu. Zároveň prosím, aby byla přečtěna moje žádost za doplnění nálezu obžalovacího.« — Státní návladní opíral se odročení dokládaje, že prý měl obžalovaný čtyry dny času ku přípravě k hájení se. Obhájce na to replikoval, že vrchní soud ve svém intimátu zřejmě praví, že mu od nejvyššího soudu důvody dodány nebyly, a žádal za přečtění intimatu toho. Z přečtěného intimatu vyšlo najevo, že má Dr. Čížek pravdu; přes to trval státní žalobník na tom, aby bylo v přelíčení pokračováno. Soud, poradiv se, rozhodnul, aby bylo líčení z důvodův obhájcem pronešených *odročeno*, až do doby, kdy bude žádost za doplnění nálezu obžalovacího vyřízena.

27. března. Přelíčení »Svobody«. Red. J. *Barák* žalován pro přečin pobuřování proti úřadům státním a orgánům vládním dle čl. III. zák. z dne 17. pros. 1862 a § 300. tr. z., pak pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Soudu předsedal rada

Předák. Obžalobu přednesl náměstek státního návladního Rapp, kterýž v odůvodnění svém v článku »*Hraje se o náš národ*« v č. 13. »Svobody« shledal povahu přečinu pobuřování, jelikož v něm mimo jiné praveno: »Nepřátelé naši obrali si za hlavní úkol vymazání slavného království Českého z mapy Evropy, násilné roztavení českého národa v tom cislajtansko-německém tyglíku, kterýž obsahem svým má doplniti obsah velikého německého kotle, na němž v Berlíně pracují. Podle vídeňských usurpatorů má národ československý být zbaven všech nejdůležitějších práv historických a slavné království České má býti degradováno na pouhou provincii cislajtanskou. Proti zkracování práv koruny České budeme se brániti všemi možnými prostředky passivního odporu. Přijdeť brzo doba, kdy budou chtíti nynější dobrodincové naši sejmout národu těžké okovy, do jakých ho ukovali, aby pomáhal potírati nepřátele říše, ale národ náš nebude tak pošetilý jako v r. 1848. a 1859., aby za plané sliby pomáhal někomu z bryndy. Nedostane-li se nám nejjistějšího rukojmí, že nebude se více šlapat po naší šíji, nehneme ani prstem nebo abychom pomáhali pro nic za nic z nebezpečenství utonutí těm, kteří nás v politicko-národním ohledu ubíjejí, nemůže nikdo rozumný žádati« atd. Ostatní trestní skutky shledal státní návladní v několika drobných zprávičkách. — Obžalovaný, jenž se dostavil bez obhájce, pravil: »Podle ustanovení základních státních zákonů mají přetiskové podléhati soudům porotním. Já však nechci nikterak dovolávati se porot těch, nýbrž chci tím pouze upozorniti na to, jak to vlastně ve skutečnosti vypadá s onou vyhlašovanou liberálností naší vlády. Přihlížeje ke skutečným poměrům opposice české a slovanské vůbec v Rakousku *a jsa přesvědčen, že by při panujících poměrech našich bylo zbytečné vše, čím bych hájiti se mohl*, **vzdávám se úplně všeho hájení se.** Chovám přesvědčení, že jsem nevinnen; neboť neshledávám v tom, co mi státní návladní vytýká, ničeho zlého, *an vše,* co se mi za vinu klade, *jest skutečná pravda.* Kdybych však přece měl býti proti nadání svému odsouzen, bude mi to svědectvím, že v bezejmenné říši naší považuje se za zločin hájení pravdy a kárání nepravdy a křivd, nechť tyto jeví se výše nebo níže. — Soud uznal pak Baráka za vinna téměř vším, co mu bylo za vinu kladeno a

odsoudil jej do *těžkého žaláře na čas 10 měsíců*, zostřeného postem každý první pátek druhého měsíce. Veřejný žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na dobu *15 měsíců*.

30. března. Pod dojmem zprávy, že hrozí z Vídně království Českému nová břemena — *daň z majetku*, usneslo se *okr. zastupitelstvo* slanské jednohlasně na tom, že obrátí se k výboru zemskému s prosbou, aby hájil blaha království Českého. Nemnohými, ale jádrnými slovy líčí se v prosbě nejprve, jak uhnětena jest naše vlasť a zejména rolnictvo již nyní daněmi »skutečně nesnesitelnými«. Však je-li ještě třeba dokazovat, kterak skutečně již každé odvětví, každý druh příjmů a výnosů daněmi vyčerpán jest, takže naprosto nelze více zvýšiti daně z výnosu — tož sama vláda podala nejlepší důkaz tím, že chce již nyní sáhnouti na — *jmění samé*. »Toto počínání však,« praví se v ohražení, »*hrozí největším nebezpečenstvím, ba záhubou* všemu hospodářství, podrývajíc bezpečnosť majetku. Přiznává-li se státu právo sáhnouti na jmění samé, může se týmtéž právem, kterým se dnes chce brátí jeden a půl ze sta, vybírati zítra pět, deset a více procent: není více mezí takového jednání — *pak není bezpečnosti vlastnictví*, když si stát čili moc okamžitě panující osobuje jakéhosi práva vrchního vlastnictví, kterému podléhati a vydán býti má všechen majetek, všechno jmění jednotlivých občanů.« — Na to provádí se důkaz, že i z fiskalního stanoviska daň z majetku příčí se všemu zdravému rozumu, poněvadž tou měrou, jakou stenčí a zničí se jmění občanů, zmnoží se svízele a nedostatky státních financí a žádosť končí: »Zprávy o takovém záměru *pobuřují* — a to vším právem — *mysli lidu*, a není se co diviti, *zmahá-li se tím nespokojenosť*, ano nastává-li všeobecná *zoufalosť*, když národ, který tolikerých a tak velkých obětí byl přinášel, tolikerá a tak velká břemena byl snášel, nyní i *bezpečnosti majetku zbaven býti má*. *Postrádáme* ovšem bohužel již dávno *sněmu*, který by právo království Českého v životní otázce berní byl mohl zastávati a vykonávati, avšak kojíme se nadějí, že veleslavný zemský výbor v této povážlivé době zastane se naší vlasti proti hrozícímu jí nebezpečí.«

Duben 1868.

Zpráva, že korunní statky české: *Zbirov* (pozemky i korunní statky), *Staré Sedlo* a *Hrádek*, pak *Jáchymov* a *Slavkov* — poslední to statky zemské — mají býti prodány, potvrzena. V dějinách čteme: R. 1466. za krále Jiřího usnesli se páni a zemané čeští na Karlštejně takto: »Privilegium pod zlatou bulí císaře Karla, kterýmž země, města, hrady koupil a zaplatil vlastními penězi, připojil a vtělil jest koruně České, aby jich nižádným spůsobem neodcizovali *ani prodávali věčně od koruny České*. Jestliže by pak to který král učinil, má v pokutu křivého přísežníka upadnouti; pakli by kteří knížata, hrabě, páni neb kdožkoliv k tomu radil, takoví mají cti, hrdla i statkův zbaveni býti a proti takovým mají obyvatelé všickni na jich zkažení pomáhati.« — Král Vladislav vydal r. 1499. v Prešpurce *zákon*, v kterém se praví, že »ustanovení to a zřízení držáno býti má neporušitelně od Nás i od budoucích králův českých«, a pokračuje pak: »Než po dnešní den nemáme více ani budoucí království zastavovati ani kterých sum připisovati *bez rady vší země České* ani zámkův (kterých nyní v držení jsme aneb napotom budeme) nikterakž zapisovati ani zavazovati nemáme nižádnému. Než chtěli-li bychom kdy buď my nebo budoucí naši králové čeští které zámky, města neb městečka aneb vesnice pro potřebu zemskou zastaviti, to máme a moci budeme *učiniti s radou a vůlí vší země a jinač nic*. Pakli bychom přes to co zastavili nebo dali, prodali bez rady a vůle vší země buď my aneb budoucí králové čeští: to dání, prodání, zástava, životův zapsání aneb sum připisování *žádné moci míti nemá* a nebude nyní ani v budoucích časích. A kdož by přes toto svolení a ustanovení naše k prosbě a k žádosti svrchu psaných věrných našich pro tento den jinaké sobě zápisy buď od nás aneb od budoucích našich králův českých zjednal a obdržel, ty my všecky mocí naší královskou v Čechách a tímto ustanovením mořime, kazíme a v nic obracíme, takže žádné moci ani které pevnosti míti nemají a nebudou.« Od roku 1818. až do roku 1868. prodáno přes *padesát* statků koruny České, a sice: Hrochův Týnec, Větrový Jeníkov, Horní Krč, Čížkovice, Chvaly a Hlubočepy, Kinžpurk, Řídká,

Čelín, Pacov, Miličives, Tůř a Zběř, Liběšice, Vopořany, Žacléř, Žírec, Křesetice, Český Dub, Chotěšov, Plasy, Radím, Bečov, Sedlec, Zbraslav, Slapy, Davle, Solnice a Smiřice, Vostředek, Skalice, Oumonín, Kladruby, Jeníčkova Lhota, Ouštěk, Pokratice, Vedlice, Černíš a Vučnice, Barchov a Humburky, Smrkovice, Töplsgrün, Udřice, Podhořany, Hauenštein, Kupferberg, Toužím, Perlesy, Kolín, Poděbrady, Brandýs, Přísečnice, Králův Dvůr a Pardubice.

Mladíkům, obžalovaným pro Herbstovské demonstrace, jichž bylo úhrnem 31, dodány obžaloby znějící u třiceti za přečin shluknutí dle § 283. tr. z. Proti jednomu, jenž nebyl ještě 14 roků stár, použito § 278. (přestupek nedospělých). Jako svědkové dostali obsílky: purkmistr Dr. Klaudy, náměstek jeho Huleš, ředitel městské policie Čakrt, sekretář jeho Pirník, velitel městské policie Rys, nadporučík policie tě Buda, policejní komisař městský Jaroš, městský policejní úřadník Novotný, c. k. policejní rada Dedera, c. k. vrchní policejní komisař Marx, c. k. policejní komisař smíchovský Ploch a jiní.

6. dubna. Podobně jako okresní zastupitelstvo slanské usnesl se i výbor okr. zastup. *v Bělé* na protestu proti zavedení nové daně z majetku. C. k. okresní úřad bělský vyzval pak okresní výbor, aby protokol o usnešení tom *neprodleně* předložil c. k. úřadu okresnímu. V odpověď upozornily časopisy na § 11. základních státních zákonů, jenž výslovně ustanovuje: »Právo petiční každému přisluší. Petice pod jménem společným vycházeti smějí jen od *zákonně uznaných korporací aneb spolků*.« A takovými jsou přece i okresní zastupitelstva, z čehož plyne, že práva obrátiti se s petic přímo ku králi, nemůže a nesmí jim žádný c. k. úřadník popírati. — Vídenské listy zvěstovaly, že c. k. místodržitelství v Čechách rozeslalo všem c. k. okresním úřadům cirkulář, kterýmž je vyzývá, aby všemožným způsobem hleděly zmařiti protesty okresních a obecních zastupitelstev proti novým daním, zejména proti dani z majetku. »Naše opposice proti novým daním, »čteme v příčině tě v jednom listu českém, »jest veskrze zákonná. Okresní zastupitelstva protestujíce buď v žádostech na zemský výbor, buď v adresách na J. M. královskou činí tak mocí platného zákona o zastupitelstvu okresním, jenž v čl. 52. nade všechnu pochybnosť, (poněvadž výslovně)

přiznává okresním zastupitelstvům »právo ku prospěchu okresu činiti návrhy vládě a zastupitelstvu zemskému«, ať nemluvíme ani o cislajtanských základních státních zákonech samých vyhražujících nejen korporacím »zákonně uznaným«, ale i každému jednotlivci — právo petiční. Stojí-li však okresní a obecní zastupitelstva naše tak eminentně na půdě zákonní — prosíme, ať se nám poví, na jaké půdě octnou se ti, kdož mají »mařiti« a »zrušovati« usnesení, petice a protesty jejich? — Nechť si c. k. místodržitelstvo píše jakékoliv cirkuláře: pokud platí *zákon* v Čechách a ne násilí, naše okresní a obecní zastupitelstva nebudou se nikoho ptáti o dovolení, mohou-li proti novým daním protestovat čili nic!«

7. dubna. Okresní zastupitelstvo *vlašimské* usneslo se všemi hlasy proti jedinému (duchovního Matuchy jako plnomocníka knížete Carlose Auersperga) podati zemskému výboru protest proti jakémukoli zvýšení daní. — Podobně, buď na ohraženích nebo peticích buď J. V. císaři nebo zemskému výboru, usnesla se okresní zastupitelstva: *kolínské, českodubské, přibyslavské, královoměstecké, kouřimské, černokostelecké, novopacke, zbraslavské, jičínské,* novobydžovské, klatovské, volyňské, mladovožické, ledečské, benešovské, mladoboleslavské, vltavotýnské, chrudimské, hořovické, mělnické, březnické, písecké, vamberecké, rakovnické, žamberecké, slanské, nechanické, jilemnické, kutnohorské, karlínské, hořické, královéhradecké, příbramské, zbirovské, čáslavské, mnichovohradišťské, libochovické, libáňské, chlumecké, humpolecké, roudnické, počátecké, novostrašické, velvarské, skutečské, novobenátecké, dobříšské, poděbradské, přeštické, chotěbořské, berounské, turnovské, nymburské, horažďovické, křivoklátské, vodňanské, strakonické, třeboňsko-lomnické, hlubocké, blovické, polenské, litomyšlské, vysokomýtské, pardubické, smíchovské, votické, táborské, říčanské, sobotecké, semilské, holicské, německobrodské, únhošťské, českobrodské, rychnovské, jaroměřské atd., slovem skoro všechna okresní zastupitelstva česká a namnoze i moravská. Dále městská a obecní zastupitelstva: v Praze, na Smíchově, v Karlíně, v Klatovech, v Kutné Hoře, v Nové Pace, v Příbrami, v Březnici, ve Vamberce, v Přelouči, v České Třebové, v Hlinsku, v Jílovém, v spojených obcích Vrbna a Zelčína atd., pak pražští

sládci, hosp. spolek pro okres Chrudimský, výbor kontribučenské záložny vyškovské na Moravě a jiné korporace.

9. dubna. K vyzvání c. k. okresního soudu v Bělé, aby okresní výbor předložil neprodleně protokol ze dne 6. dubna, odpověděl okresní výbor přípisem, z něhož vyjímáme: Okresní výbor ohražuje se rozhodně proti neslušné formě přípisu a všelikému předpisování *jakékoliv určité lhůty podací* se strany c. k. okres. úřadu, ježto nižádným zřízencem sl. c. k. okresního úřadu není, nýbrž tomuto *zcela na roveň* postaven jest. Ostatně nepropůjčuje také dovolávaný § 74. zák. ze dne 25. července 1864 slavnému c. k. okres. úřadu nižádného práva peremptoricky okresní výbor vybízeti ku neprodlenému předložení protokolu výborové schůze, nýbrž paragraf tento praví doslovně: »Úřad okresní *může* — k rukoum c. k. místodržitelství — **žádati,** aby mu zastupitelstvo a výbor okresní **propůjčily** usnešení učiněných a daly k nim náležitá vysvětlení.« — Přeje-li si tedy sl. c. k. okresní úřad usnešení podepsaného okres. výboru v záležitosti daně z majetku podrobněji znáti — *musí dříve slušným způsobem* vzhledem k čl. 74. zák. ze dne 25. července 1864. okresní výbor *požádati o propůjčení* toho usnešení, načež zajisté podepsaný výbor meškati nebude požádání c. k. okresního úřadu v nejbližše příští schůzi výborové v svědomitou úvahu vzíti a usnesení toto ve výtahu z protokolu ze dne 6. dubna b. r. třeba i s náležitým vysvětlením, jak toho § 74. vyžaduje, sl. c. k. okresnímu úřadu — k rukoum c. k. místodržitelství — ochotně *propůjčiti*. Z okr. výboru v Bělé. Starosta Jos. Vepřík.

C. k. zemský co trestní soud vyzval zvláštní vyhláškou bývalého redaktora »Politiky«, Fr. *Kotka*, jenž, jsa obžalován ze zločinu rušení veřejného pokoje, uchýlil se do ciziny, aby do tří měsíců dostavil se k soudu, jinak že bude přelíčení provedeno za jeho nepřítomnosti.

30. dubna. Okresnímu výboru *v Bělé* zaslán c. k. místodržitelstvím přípis, z něhož vyjímáme: C. k. okr. úřad v Bělé oznámil sem, že tamní okresní výbor váhá, jemu usnešení, týkající se ohražení proti zavedení nové daně z majetku a protokol sezení v té příčině dne 6. t. m. odbývaného předložiti. Hledíc k tomu, co § 78. zák. ze dne 25. července 1864 usta-

novuje, nelze jest po smyslu i slovu toho ustanovení neuznati, že okresní výbor povinen jest to usnešení a ten protokol c. k. okr. úřadu, jsa od něho k tomu vyzván, bez prodlení *sděliti*, aniž by toho překážku viděti mohl ve *formě přípisu snad neslušné*. C. k. místodržitelství obrací se tudíž plným právem k Vašnosti, **žádajíc**, abyste učinil opatření, jehož potřeba, aby okresní výbor v té příčině povinnosti jemu zákonem uložené ihned dostál a jest tím více přesvědčeno, že se tak stane, an výbor okresní toho vůli má *proti neslušné formě přípisu c.k. okresního úřadu sem o sobě stížnosť podati.*« — Zatím byl již protest nejen v časopisech otištěn, nýbrž i zemskému výboru zaslán.

Květen 1868.

Ve při »Nár. listů« pro událost na Libušince zamítnul nejvyšší soudní dvůr nález c. k. vrchního soudu, kterýmž byl i spolupracovník »Nár. listů« Karel *Tůma* odsouzen, a potvrdil rozsudek první stolice, dle něhož odsouzen Jos. L. *Turnovský* do vězení na 6 neděl, a Frt. *Göbl* jako redaktor pro opomenutí povinné péče k pokutě 100 zl. a ku ztrátě 150 zl. z kauce.

C. k. vrchní soud zamítnul odvolání red. »Nár. listů« Karla *Tůmy* proti nálezu první stolice, kterýmž byl dán v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný články »Německá demonstrace na vzdor«, »Těžiště cislajtanské vlády« a »Nové ukřivdění národnosti české«.

7. května. Přelíčení »Posla z Prahy«. Soudu předsedal rada Ullrich, žalobu zastával státní zástupce Jarosch z Adlerhorstu. Obžalovanému redaktoru Frant. *Šimáčkovi* kladeno za vinu, že článkem »Počkejme!« v č. 98. ze dne 15. srpna 1867 spáchal zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. trest. zákona, poněvadž v článku tom praveno, »že v Rakousku nebylo po dobrém nikdy nic dosaženo, loyalnosť národů v Rakousku, že považuje se za zvláštní dar k snášení příkoří, útisků a břemen, jimiž vlády zkoušely trpělivost lidskou«. Z toho jakož i z dalších závadných míst článku, v kterých se mluví o soustavném křivdění národnímu ruchu na Moravě a v Čechách,

o rakouském přištipkářství, protežování Maďarů a Němců; o tom, že bez nucení ve Vídni ničeho nepovolí, o zapírání koruny České, o agitaci proti celému národu, o okázalém obsazování míst v směru protinárodním, o škádlení a urážení národnosti slovanské, o bezpříkladném pronásledování českých novinářů, dále o tom, že rakušáctví připraveno jest o všechnu náklonnosť, že národ český má býti míčem v rukou politických komediantů, že hůře nemůže se již dařiti a že s vyrovnáním s vládou může národ český počkati, že Rakousko sebe samo opustilo a že jiné státy Čechů více si všímají, vyvozovala žaloba připomenutý již trestní skutek. — Obžalovaný v obhajovací řeči své pravil, že článek ten jest z části překlad článku »Politiky«, že úmysl a směr jeho nesmí býti vykládán dle jednotlivých míst, nýbrž že jest potřebí přihlížeti k smyslu a významu *článku celého*. Dále dovozoval, že mnohé, co státní zastupitelstvo shledává v článku závadným, jest pouhé faktum, i vládou a korunou samou uznané, a divil se, kterak vůbec státní návladnictvo v tom cosi závadného shledávati může. — Státní zástupce zase vykládal, že článkem dovozuje prý se, že vyrovnání s Uhry jest na záhubu státu, že z Rakouska zbyly jen trosky, dále že vytýká se státníkům rakouským neschopnosť, nepoctivé jednání a nekalé pohnutky, v čemž všem prý jest obsažena povaha skutku zločinu popuzování proti vládní formě a tím i rušení veřejného pokoje, »v nynější« (rozuměj tehdejší) době prý *obvzláště nebezpečného*. Za trest navrhl těžký žalář na dobu *jednoho roku* a ztrátu 900 zl. z kauce; po případě pak, že by byl obžalovaný uznán za vinna pouze přečinem opomenutím povinné péče, trest vězení *na půl roku* a taktéž ztrátu 900 zl. z kauce. — Obhájce Dr. Srdínko, vyvraceje především povahu trestného skutku, dokazoval, že brojení proti vládní formě, na které státní návladnictví váhu klade, musilo by čeliti proti dualismu. V době, kdy článek byl vytištěn, nebyl dualismus ještě formou vládní a tudíž je celá obžaloba pochybena atd. Ku konci připomenul, že obžalovaný strávil pro článek ten již 14 dní ve vyšetřovací vazbě, poněvadž státní návladnictvo shledalo v článku původně zločin velezrády, což vyšší instance neschválily. — Obžalovaný uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. zákona a od-

souzen do těžkého, čtyřmi posty v měsíci zostřeného *žaláře na dobu 4 měsíců*, ke ztrátě 800 zl. z kauce a náhradě soudního řízení.

9. května. Okresní zastupitelstvo *karlínské* usneslo se, že z fondu okresního přispěje 200 zl. na vyzdobení Karlína v den slavnosti položení základního kamene Národního divadla. Přítomný zeměpanský komisař, c. k. místodržitelský rada Sakh, usnešení to zastavil jako »nezákonné«. Po prudké debatě člen zastupitelstva p. Urbánek prohlásil: »Usnešení naše jest zákonné. Trváme na něm, poněvadž jsme v právu. Abychom však dokázali i osobní obětavosť, navrhuji kromě toho sbírku dobrovolnou.« Sbírka ta vynesla 150 zl.

10. května. **První, a to velikolepý tábor lidu na úpatí Řipu**, kde shromáždilo se asi 20.000 hlav. O $^1/_2$1. hodině s poledne zahájen tábor volbou J. *Kratochvíla* z Lounek za předsedu.

První přihlásil se k slovu Fr. *Vinkler*, tajemník okr. zastupitelstva mělnického. Pravil mimo jiné: Bývalý ministr financí rakouských, Plener, vyslovil se časem svým v parlamentu vídenském, že už není možno nalézti nových pramenů, na které lze uložiti daň. Ponecháno nynějšímu ministru financí, aby tento nový pramen našel. Avšak — je to skutečně nějaký pramen daní, k němuž ministr Brestl zřetel svůj obrací? Myslím, že není! Má se nám vzíti část majetku. Tuto část vlastnictví máme dáti říši jakožto »daň«. Návrh Brestlův vzbudil všeobecné ustrnutí. Se všech stran ozývají se hlasy nejen v Čechách, nýbrž i v Německu, ve Francii atd. proti této nové dani, proti tomuto braní majetku. Aby slyšeli ve Vídni, že tuto daň nésti nemůžeme, orgánové obecní a okresní v Čechách pozvedli a pozvedají hlasů svých, protestujíce jednosvorně. Avšak se strany nám nepřátelské podezřívají se tato vážná osvědčení národa, jako by byla uměle strojena. V protivných nám novinách lže se, jako by opposice naše byla dělaná jen od žurnalistiky české a snad od nějaké hrstky agitatorův. Nuže, dnes dáváme těmto lhářům odpověď významnou. Ejhle, tento zástup náš nepřehledný! My všickni jsme důkazem, že *opposice národa jest přirozená, podstatná a vážná*. My všickni, jsouce tu, poněvadž žádných nových daní nésti nemůžeme a

nechceme — — (Hřímavé, dlouho trvající volání: Nechceme! Nemůžeme! Nechceme!)

C. k. okresní roudnický Quadrat, vyskočiv na stolici, vpadl řečníkovi do řeči: »Já jako okresní nemohu trpět, aby se zde takovým způsobem mluvilo. Já nemohu připustit, aby se říkalo: »My nechceme platit.« (Hluk a napjetí v obecenstvu.)

Vinkler: Pane okresní! Nemohu za to, že jsem byl přerušen ve své řeči, aniž bych byl věty ukončil. Kdybych byl mohl domluviti, byl bych řekl: »poněvadž žádných nových daní nésti nemůžeme a *nechceme mlčeti, pokud mluviti smíme!* Neohražujemeť se dnes proti žádné dani zákonem již nařízené, nýbrž proti dani teprv obmýšlené, proti pouhému návrhu na zavedení nových daní, jichž bychom snésti nemohli, jež by nás uvrhly v jistou hmotnou zkázu a záhubu. (Výborně! Nemůžeme platit!)

Na to ujal se slova rolník *Benda* z Libotejnic, jenž mimo jiné pravil: »V národě českém není vůbec člověka, který by neplatil daní — od nemluvněte v kolébce až po starce nade hrobem. A proto nemůže nám býti nikomu lhostejno, *kdo a jak* tyto daně ukládá. My musíme sobě hledět zachovat *své dobré, staré a přirozené právo k povolování daní skrze svobodně zvolený sněm království Českého.* (Výborně! Tak musí být!) Tomu však tak nyní není. O našich sáčkách rozhodují nyní lidé některých privilegovaných tříd na základě nespravedlivých volebních řádů. Navrhuju tedy, aby byl král náš požádán, by zrušil posavadní nespravedlivý řád volební pro náš český sněm a aby vypracován byl způsobem ústavním řád k volení zástupcův národa českého *na základě všeobecného práva hlasovacího.*«

Třetím řečníkem byl rolník *Pražák* z Choroušek. Z delší řeči jeho citujeme jen několik výroků: »Čechy sluly druhdy ‚perlou Rakouska' — blahobyt koruny České býval druhdy pořekadlem a býval obdivován. Časy ty však minuly a patří do říše — bájek, pěstovaných nanejvýše v novinách úřadních a vládou vydržovaných, které pořád ještě snad na posměch nám opovažují se hlásat, kterak prý země Česká pořád ještě plove v blahobytu ... Proč medle má býti daň z majetku zavedena pouze v jedné části Rakouska? Proč ne v celé říši? Snad

proto, že národové uherští měli tolik odvahy vlastenecké a otevřeně pověděli: »My větších daní platit nemůžeme, než dosud platíme!« Má se jim to v skutku s jisté strany za zlé; ale myslím, že bez důvodův . . . *Co brání i nám, abychom nemluvili stejně jako Maďaři?* Proč Uhrům záviděti, že byla obnovena stará dobrá práva království Uherského? Či snad proto, že tu někteří byli ochotni stejně dobrá práva království Českého obětovat ve prospěch centralisace? K vůli takové snaze by se měli Uhři odříci svých práv historických? Raději my rozpomeňme se na práva království Českého a přejíce Maďarům jejich práv, *domáhejme se státního práva koruny České, které není o nic horší uherského.* Mluvě takto neschvaluju, co Maďaři podnikají proti ostatním národnostem v Uhrách. To jest docela jiná otázka a nemá s historickým právem co dělat. Že bylo to právo Uhrům obnoveno, z toho máme se my jen radovat. Neboť — *kterak teď může někdo koruně České odpírat, co bylo povoleno království Uherskému?!*«

Po té ujal se slova okresní tajemník roudnický Ervín *Špindler*, o jehož řeči propukalo shromáždění často v souhlas. Po řeči té přečetl statkář Václav *Janda* z Budohostic památnou *resoluci*, pro jejíž *znění* zavedeno později trestní vyšetřování, tak že ji nemůžeme do slova reprodukovati až v referatu o závěrečném přelíčení, kde byla veřejně čtěna i hájena. Zatím pouze připomínáme, že vrcholila v požadavcích: aby sněm český, nespravedlivě sestavený, byl rozpuštěn, aby byly vypsány nové volby na základě všeobecného práva hlasovacího, a nový sněm český aby po starých právech českých vypracoval ústavu, pojišťující vlasti stejnou samostatnosť a svobodu, jaké se těší království Uherské. Kromě toho prohlášeno, že národ český trvá na tom, aby stal se pánem svých osudů a rozhodoval o všech věcech svých toliko sám s korunovaným králem svým; že v Čechách nemá platiti žádný jiný zákon, než který vypracuje sněm a potvrdí král, a že žádná daň nemá se vypisovati a žádné vojsko povolovati nežli po svolení sněmu a krále českého.

Mezi čtením resoluce propukalo shromáždění v jásavý souhlas a když dočtena, otřáslo vzduchem jednohlasně volání: »Souhlasíme! Tak tomu chceme!« C. k. okresní přednosta však vstal a prohlásil, že proti resoluci té jménem vlády *protestuje*,

poněvadž prý obsah její nesrovnává se v mnohém s platnými zákony základními. Přes to resoluce jednomyslně schválena.

14. května. Přelíčení s býv. red. »Nár. Listů«, Frant. *Göblem* bylo 26. března odročeno, poněvadž nejvyšší soud nepodal *důvodův* k obžalobě, již byl potvrdil. Brzo po té důvody ty obžalovanému dodány, ale v jazyku — *německém*. Obžalovaný podal na to žádosť, aby mu byly dodány důvody nejvyššího soudu v jazyku českém, načež mu dodán výměr, v němž mimo jiné praveno: »Vaše žádosť za vydání důvodů v české řeči atd. dle prosby předkládá se c. k. vyššímu soudu; zároveň však se ve věci samé ustanoví ústní závěrečné přelíčení, které bylo 26. března odročeno.«

K zábavě studujících v nuselské zahradě dostavilo se sedm detektivů s c. k. policejním adjunktem Králem ryt. von Dobrawoda. Později se c. k. policejní orgány vzdálily. Po nějakém čase vrátil se policejní adjunkt s četníkem, kterýž před očima bavících se nabil pušku a nasadil bodák. Za nedlouho však i c. k. četník s c. k. policejním adjunktem společnosť opustili.

15. května. S red. »Nár. Listů« Karlem *Tůmou* zavedeno opět vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., spáchaný článkem »Kam to povede?« v čísle ze dne 3. května.

19. května. Vydáno nové správní zřízení, totiž oddělení správy a soudnictví a organisování c. k. okresních hejtmanství, jež také v roce tom provedeno.

C. k. okresní Schaffus v *Novém Strašecí* zastavil usnešení výboru okresního zastupitelstva *novostrašeckého* ze dne 7. května v příčině *ohrazení proti nové dani* z majetku a vyzval okresního starostu, aby do tří dnů protokol o schůzi té předložil. Starosta Clam Martinic odpověděl, že zastaviti usnešení to není více možno, poněvadž protest byl již zemskému výboru podán. Ku konci *ohradil se* »předně proti tomu, jako by usnešení výboru okres. zastupitelstva potřebovala jakéhosi »schválení« se strany c. k. okres. úřadů; za druhé pak proti tomu, že c. k. okres. úřad předpisuje okresnímu výboru lhůtu k vyřízení svého dopisu, jelikož takovou lhůtu jen podřízeným úřadům předpisovati lze, okresní výbor však za takový považovati se zákonem nikterak se nesrovnává«.

Redaktor »Humoristických Listů« K. L. *Payer*, jenž byl pro drobný jeden vtip již za vlády Belcrediovy odsouzen do vězení na 14 dnů a byl jediným, jenž byl z amnestie roku 1867. udělené vyloučen, donucen nastoupiti trest.

20. května. Horník V. *Hazal*, jenž byl pro účastenství ve výtržnosti proti jakémusi židu v Rakovníku po **20 měsíců** držán *ve vyšetřovací vazbě*, odsouzen do vězení na — **14 dní!**

21. květ. *O opatřeních vlády k utlumení opposice české* »N. F. Presse« zvěstovala: Ministerstvo, jemuž byla přikázána *petice obce pražské* v příčině nových daní J. V. císaři podaná, rozhodlo *petici tu prostě odmítnouti* a zastupitelstvu Prahy prostřednictvím c. k. místodržitelství odpověděti, *»aby se příště drželo v mezích své působnosti«* a nevykročovalo z nich takovým spůsobem, jak to bylo učinilo v petici, v které prý »se opovažuje« mluviti jménem království Českého, zastávati se koruny České ohledně statkův korunních a odvolávati se na jakés domnělé veřejné právo země . . .« »Takovým spůsobem,« dokládala »Neue Fr. Presse«, »odbyta petice pražského zastupitelstva obecního a tak také odbyty jsou ostatní protestující obce české se strany zemského výboru . . . Mimo to chce vláda zejména *obmeziti ona shromáždění lidu* svolávaná českou opposicí k podkopávání ústavy. Vláda ovšem shromáždění lidu *nezakáže;* avšak — ona použije svého práva a — *nedovolí* shromáždění, o nichž by se domnívala, že by čelila k podkopávání ústavy.«

24. května. Okresní zastupitelstvo *plánické* chtělo porokovati o petici v příčině nových daní. Starosta, vrchní ředitel panství hraběte Taaffea, a dva jiní úřadníci panští do schůze se nedostavili, prý — pro chorobu . . . Vládní komisař, c. k. okresní Dítě nepřipustil však o petici žádného rokování, ačkoli nemohl upříti, že § 52. o okresních zastupitelstvech a čl. 11. zákl. zákonů státních dovolují návrhy a prosby. Avšak — »zákony prý si odporují a dají se vykládat, jak kdo chce, nadto že jsou nařízení . . . a mluviti o dani že má právo jen říšská rada. Ať prý tam naši poslanci mluví, a jestliže tam nejsou, proč prý tam nešli . . .«

27. května. Závěrečné přelíčení proti red. »Nár. Listů« Frt. *Göblovi* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65.,

spáchaný články »Návrat koruny České« a dopis z Olomouce v č. 141. a »Výminečně« v č. 153., »Kam dospělo vyrovnání s Uhry?« v č. 155. a »Vyrovnané Rakousko« v č. 160. — vesměs z r. 1867. Soudu předsedal rada Mach, žalobu zastával Dr. Hlaváček. Přelíčení to bylo již jednou *odročeno* k naléhání obhájce Dra Čížka, který poukázal tehdy na neslýchaný v soudnictví příklad, že *obžalovanému byla doručena obžaloba bez udání důvodů,* pro které byl v obžalobu dán.

Po zahájení líčení ujal se Dr. Čížek slova, řka: Záležitost, o kterou jde, byla již jednou odročena. Celé jednání bylo vedeno *v jazyku českém;* »Nár. Listy«, o které jde, jsou časopis *český.* Očekával jsem tedy vším právem, že také důvody nálezu obžalovacího, jež měly býti obžalovanému dodány, budou sepsány v téže řeči, v které se odbývá líčení pře, a to tím více, poněvadž obžalovaný není úplně mocen jazyka německého. To musil očekávati i každý právník, neboť závadná místa a věty, na kterých se obžaloba zakládá, byly napsány v jazyku českém a takováto místa mají býti po zákonu uvedena v obžalobě a důvodech v *doslovném znění.* Obžalovanému byly však **důvody doručeny v jazyku německém**, a to tím způsobem, že *ani není pravda, že by to, co v důvodech těch uvedeno jest, kdy v »Nár. Listech« bylo stálo.* Překlad míst, na kterých obžaloba důvody své zakládá, jest tak chybný, že obsahuje závadná místa, která v originále českém vůbec ani nejsou. Následovně je také naprosto nemožno, aby se obžalovaný zodpovídal z něčeho, co vlastně v »Nár. Listech« ani obsaženo není. Avšak nejhlavnější věc při tom všem jest, že takovýmto jednáním *porušena jest národní rovnoprávnost před soudem,* kteráž zákonně zaručena a vyslovena jest již od roku 1848. a podle které členové národa českého mají právo, aby souzeni byli v jazyku českém. Musím na tom státi, aby byly obžalovanému dodány důvody v jazyku českém. Dokud se tak nestane, nebude moci obžalovaný odpovídati na obžalobu naň vznesenou. Z těch příčin jsem žádal, aby byly německé důvody prostřednictvím zdejšího c. k. zemského soudu vráceny nejvyššímu soudu s žádostí, aby byly obžalovanému doručeny v jazyku českém. Do vyřízení žádosti té budiž líčení odročeno. Nechci se dovolávati nejnovějších vynešeních o rovnoprávnosti

jazykové, vydané říšskou radou a J. V. císařem potvrzené — neboť *národ český má na rovnoprávnosť dostatečné právo již jako uznaná národnosť* a ponechávám sl. soudu, aby rozhodnul tak,aby rozhodnutí jeho nebylo novým dokladem, že tak zvané základní státní zákony mají platnosť jenom na papíře.

Předs. Mach: Žádám vás, pane doktore, abyste státní základní zákony, které J. V. císařem se svolením říšské rady vydány jsou, nenazýval »tak zvané«.

Dr. Čížek: Nechci se tedy dovolávati těch základních zákonů státních, nýbrž dovolávám se nezadatelných a od roku 1848. také i nepopíratelných více práv národa českého na rovnoprávnosť jazykovou. Obžalovaný jako Čech má právo, aby řízení s ním vedeno bylo v jazyku českém, an by se jinak hájiti nemohl.

Státní žalobník soudil, že může býti v líčení pokračováno a soud také v tomto smyslu rozhodnul. Po provedeném průvodním řízení navrhnul státní žalobník *trest těžkého žaláře na dobu dvou let* a ztrátu 2000 zl. z kauce, po případě, kdyby byl totiž obžalovaný uznán pouze za vinna přestupkem opomenutí povinné péče redaktorské: vězení na čas šesti týdnů a ztrátu 2000 zl. z kauce.

Obžalovaný vzdal se úplně slova.

Dr. Čížek: Chování se naše vůči přelíčení a naše vzdání se všeho obhajování zakládá se na tom, že po mém náhledu **dnešní přelíčení není zákonité**. Odbýváloť se, aniž by byl obžalovanému doručen nález obžalovací nejvyšší stolicí soudní, jak to zákon určitě předpisuje. Dovolím si následkem toho v odvolání svém *žádati za nové přelíčení*. Dnešní líčení *jest nezákonním* také proto, poněvadž nebyla při něm šetřena obyčejná ustanovení v § 241. ř. tr. o odbývání přelíčení vytknutá a zřejmě žádající, aby obžalovaný, když byli svědkové vyslechnuti nebo protokoly přečtěny, byl tázán, má-li nějaké námitky a chce-li něco stran svědků nebo protokolů připomenouti. Zákon určitě praví, že obžalovaný na tvto věci *musí* býti tázán. To však se při dnešním přelíčení *nestalo*. Obžalovaný *nebyl na to ani jednou tázán*, což, prosím, aby bylo zjištěno v protokole. Odpovídati na důvody státního žalobníka nebudu. Nevímeť, z jaké příčiny je obžalovaný obžalován a která místa

jsou inkriminována. To, co státní zástupce v obžalobě své přednesl, *není nález* obžalovací a ochota p. státního zástupce — že nám ta místa laskavě přečte, není dostatečna, neboť zákon žádá, aby závadná místa byla uvedena v nálezu obžalovacím, kterého však — nemáme.

Předseda oznámil pak, kdy bude vynešen rozsudek.

Dr. Čížek: Oznamuji, že se k prohlášení rozsudku nedostavím; pan obžalovaný sám bude již vědět, co má dělati.

30. května. Prohlášen rozsudek ve při »Nár. listů«. Red. Frant. Göbl uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a odsouzen do těžkého, každého pátku postem zostřeného žaláře na dobu **8 měsíců** a ku ztrátě **2000 zl.** z kauce. Votanty byli rada Ullrich a adjunkt Gottfried.

Dru Edv. Grégrovi dodáno rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 3. května, kterýmž *nedovoleno zaraziti ústřední jednotu spolků sokolských* z té příčiny, poněvadž prý »jednota ta nemá právě tak za účel napomáhati tělocviku, který není v žádném spojení s růzností jazyků a národností, nýbrž *utvořiti jednotu převládajícího směru národního . . .*«

C. k. místodržitelství vyzvalo c. k. policejní ředitelství pražské, aby zavedlo vyšetřování s poddůstojníkem městské pěchoty A. Květoněm rytířem z Rosenwaldu proto, že po návratu oddělení pěchoty z pohřbu jednoho člena pěchoty na dvoře před rozchodem zavelel dvě tempa — po česku.

Červen 1868.

1. června. Na zprávu o odsouzení redaktora »Národních listů« zaslán redakci **z Králové Dvora** telegram, v němž vysloven dík za — (další věta byla zažalována, a proto ji vypouštíme) — a připomenuto, že občanstvo královédvorské považuje uloženou redakci pokutu za věc národní a bude se dle toho říditi. Redakce »N. l.«, vzdavši za vzácnou vlasteneckou tuto obětavosť vřelý dík, prohlásila, že pokládá za svou i za věc své cti, vyhověti odsouzení z prostředků vlastních. »Vždy jest jedinou hrdostí naší,« praveno do slova, »že stojíme ve službě národa; vždy jest nejvyšší odměnou naší, že národ s námi

souhlasí. Do nejposlednějších sil svých jsme národu svému k službám.«

Druhý tábor lidu, svolaný důvěrníky okresu Bezdězského, Dubského a Mimoňského (Čechy i Němci) ke dni 7. června na *Bezděz*, c. k. okres. úřadem v Dubé (Dauba) — **zakázán.** Na programu bylo rokování: 1. O poměru obou národností v Čechách a jakým spůsobem dalo by se mezi nimi docíliti dorozumění. 2. Jakých výhod v politickém, národním i materielním ohledu poskytovalo by autonomní postavení království Českého obyvatelům jeho obou národností. 3. O povolání a postavení království Českého v Evropě. — V zákazu úřadním připomenuto, že »program nejen *neodůvodněný jest, nýbrž i úplně s ústavou v odporu stojí*«. Zákaz podepsán byl c. k. okresním — Wohlrabem.

2. června. Býv. red. »Humor. listů« K. L. *Payer* odpykal si trest 14denního vězení.

Dva studující, kteří byli kromě jiných osob pro domnělé rozšiřování brošurky »Pláč koruny České« strávili několik měsíců ve vyšetřovací vazbě pro spoluvinu *velezrády*, propuštěni na svobodu, poněvadž na nich žádné viny neshledáno.

Mimořádná valná hromada městského ostrostřeleckého sboru v *Domažlicích*, v které se mělo státi usnesení, má-li býti ve sboru tom zavedeno české velení, byla c. k. okresním úřadem domažlickým na základě slov pronešených J. V. císařem k purkmistru pražskému Dru Klaudymu — zakázána.

3. června. Veškeří c. k. okresní přednostové *v okolí okresu Bělského* povoláni do Prahy, by podali ústně zprávu o stavu věcí, jak se byly po zákazu táboru na Bezdězi utvářily.

Tábor lidu, svolaný ke dni 7. června *na Vysokou* u Kutné Hory, c. k. okresním úřadem v Kutné Hoře *zakázán*, poněvadž prý *»účel shromáždění toho jasně vyznačen není«*. Na programu bylo rokování: »Jak by se hmotný blahobyt v Čechách povznésti dal?«.

Důvěrníci okresu Královéhradeckého, Nechanického, Jaroměřského, Hořického, Královédvorského, Pardubického, Bydžovského, Kosteleckého a Holického usnesli se svolati ke dni 28. června tábor lidu na památný *Chlum* uprostřed královéhradeckého bojiště.

4. června. Proti zákazu táboru lidu *na Bezděz* podáno odvolání k c. k. místodržitelství.

5. června. Proti zákazu táboru lidu *na Vysoké* u Kutné Hory podán rekurs k c. k. místodržitelství, a telegrafická stížnost ministru Dru Giskrovi.

6. června. Rekurs proti zákazu táboru *na Vysoké* vyřízen c. k. místodržitelstvím záporně. *Tábor zakázán.* Rovněž zamítnuta telegrafickou cestou i stížnost, zaslaná ministerstvu.

7. června. Přes zákaz táboru lidu *na Vysoké* u Kutné Hory sešlo se na tábořišti velké množství lidu. Ze všech okolních okresů dostavilo se četnictvo. Pořádek však nikým neporušen. Kutnohorský c. k. okresní Pokorný se vyslovil, že si každého, kdo se zakázaného tábora súčastní, zapíše, ale nebylo to možné. Sešlo se na Vysoké 8000 až 10.000 hlav z okresu Kutnohorského, Kolínského a Kouřimského. V noci přede dnem táboru nalepeny v Kutné Hoře na četných domech nápisy: »Vzhůru na Vysokou, kdo jsi Čech a nejsi zbabělec!« a karikatury osob, jež od súčastnění se tábora zrážely nebo docela těm, kdož by se táboru súčastnili, vyhrožovaly. Plakáty byly orgány bezpečnosti ráno strhány. C. k. okresní žádal také starostu kutnohorského, by nařídil městským strážníkům, aby varovali lid před dostavením se na Vysokou. Nic však naplat! Lid se sešel a Vysoká měla ráz skutečného tábora lidu. Kolem háje ve stínů stromů stály v kruhu povozy, z nichž prodávány nápoje a jídla. Uprostřed prostranství seděli nebo se procházeli v skupinách mužové i ženy. Na zřícenině chrámu vysockého vztýčen byl velký červený prapor banderia kouřimského, jež se bylo dostavilo v plném počtu. Zde rozmlouváno, onde zpíváno. Závěrečný refrain »Hrom a peklo, marné vaše proti nám jsou vzteky!« daleko se rozléhal. Jeden občan oslovil shromážděné ráznou řečí, v kteréž promluvil o zápovědi tábora a vůbec o jednání vlády oproti národu českému. Vybídnuv shromáždění k vytrvalosti a důvěře v svatou věc národní, ku konci provolal: »Ať zhynou nepřátelé národa našeho!«, což od shromážděných nadšeně opakováno. Řečník vyzdvižen na ramena a lid provolával »Sláva národu českému!«. C. k. okresní chtěl zakročiti; ale bylo již pozdě. Lid se ztišil a bavě se, provolával: »Sláva koruně České a právům našim!«. K večeru se klidně rozešel.

8. června. Vláda vídeňská zakázala ke dni 28. a 29. června svolaný *sjezd Sokolů* za účelem porady o zřízení ústřední jednoty všech bratrských tělocvičných spolků slovanských. Rovněž nesměla býti odbývána ani porada o založení spolkového časopisu.

Důvěrníci okresu Bělského, Benáteckého, Mladoboleslavského, Českodubského, Mělnického, Mnichovohradištského a Soboteckého usnesli se svolati na den 21. června *na Bezděz* nový tábor lidu s programem: »Dorozumění se obou národností v království Českém.«

9. června. Tábor lidu *na Chlumu* u Králové Hradce *zakázán*. Proti zákazu podán rekurs.

10. června. Pro súčastnění se zakázaného táboru lidu *na Vysoké* předvolán jest kolínský měšťanosta Dr. *Radimský* k výslechu na c. k. okresní úřad. Na otázku, v jakém spojení byla přítomnosť jeho na Vysoké se zákazem táboru, diktoval do protokolu, že »ze svých výletů a procházek — i kdyby si obral za cíl Vysokou — není povinen klásti účty na c. k. okresním úřadě«.

14. června. Na památku »červnových událostí« roku 1848. navštívilo mnoho set studujících, dělníků a jiných občanů jakož i několik vlasteneckých dam nádvoří chrámu emauzského, kde jsou pochovány nešťastné oběti »krvavých dnů červnových«. Zástup ten, ověnčiv náhrobní kříž, zapěl píseň »Bělohorskou« a provolav »Slávu« padlým vlastencům, rozešel se.

Důvěrníci okresů kolem památného vrchu *Blaníku* svolali ke dni 28. června tábor lidu na úpatí vrchu toho. Na programu bylo: 1. »Jakých prostředků nejvhodnějších v postavení Čech ve spolku zemí rakouských jest nutná potřeba k domáhání se a rozmnožení blahobytu země«; 2. »Jak důležito jest šíření všeobecného vzdělání ve všech odvětvích vědy a umění?«

16. června. Tábor lidu svolaný ke dni 21. června *pod Bezděz — povolen!*

18. června. »Olomuckých novin« č. 49. zabaveno pro článek »Kdo a co nás tlačí ke zdi«. Policejní rada Peyscha, jenž konfiskaci prováděl, vykázal se *německým* rozkazem, prohledal o 6. hodině byt redaktorův a po 7. hodině místnosti tiskárny, kde za nepřítomnosti knihtiskaře zabaveno asi 40 exemplářů.

19. června. V mimořádné hromadě Sokola pražského jednáno o přípisu, kterýmž zval purkmistr pražský jednotu k súčastnění se slavnosti *svěcení nového mostu pod Letnou.* Dr. Ed. Grégr vyložil, že by jednota mileráda přání tomu vyhověla, ale že není možno, poněvadž už byla slíbila súčastniti se v den ten svěcení praporu bratrské jednoty, Sokola kolínského. »Ještě z jiného důvodu přál bych si, by spolek náš v hojném počtu přibyl do Kolína. Vysoké ministerstvo nedovolilo nám zaraziti jednotu spolků sokolských. Nezbývá nám tedy k pěstování vzájemnosti mezi spolky sokolskými nic jiného, než abychom docházeli my k nim, když oni nesmějí k nám. (Výborně!) Dále se nám sice dovoluje sjezd a veřejné cvičení; avšak veřejné průvody po Praze se nám nedovolují. Buďme tedy i v tomto případu oněm pánům po vůli a vzdejme se také příští neděli (21. června) každého veřejného průvodu po Praze! Vyjděme si raději za bránu do Kolína! A proto navrhuji, *abychom se slavnosti svěcení mostu nesúčastnili*, nýbrž podnikli výlet do Kolína.« Návrh ten přijat jednohlasně.

20. června. »*Zejtřejší den 21. června,*« psaly »Národní listy«, »v prsou každého upřímného a osudův vlasti své znalého Čecha vzbuditi musí city nejtrudnější, upomínky přebolestné. Jeť to výroční den události krvavé, jež byla takořka počátkem nezměrného toho utrpení, jakéž zakoušeti musil národ český po bitvě bělohorské po dlouhé dva věky! Den 8. listopadu 1620 byl *prvním*, den 21. června 1621 *druhým* aktem té truchlohry v životě národa našeho, jakéž není snad rovno v dějinách lidstva. Zejtra právě tomu 247 let, co na náměstí staroměstském pod mečem katovým dokrvácelo mnoho mužů našich nejslavnějších a nejpoctivějších . . . Snad že na umírnění stínův této scény děsné zachovala se nám však dojemná pověst souvěká: Když prý stařičký Budovec skláněl svou hlavu na špalek, prorazila z temných mraků překrásná duha, klenouc se nad krvavým jevištěm, jako by na znamení utěšenější budoucnosti těžce zkoušenému národu našemu.«

21. června. Slavnosť svěcení nového mostu pod Letnou. Časně z rána přijel J. V. císař do Prahy. Na nádraží byl uvítán hodnostáři obvyklým spůsobem a odejel do hradu. O 11. hod. dopoledne zahájena slavnosť svěcení mostu. Obřad

církevní vykonal kanovník. Císař jel k mostu v průvodu arcikníže Albrechta a knížete Carlose Auersperga. V ulicích pražských nebylo tentokráte obvyklého špalíru, poněvadž spolkové, kteří jej tvořívali, z velké části se nedostavili. V některých ulicích vítán císař provoláváním »Slávy« a »Hoch!« Slavnosť svěcení mostu odbyta přesně v mezích předepsané etykety. Purkmistr pražský uvítal císaře v jazyku českém, císař pak odpověděl česky a německy. Po slavnosti odejel císař do hradu přes Letnou.

Ke dvorní hostině večer na hradě konané pozváni byli také Palacký, Rieger a hrabě Clam Martinic, s nimiž císař po hostině delší čas rozmlouval. K hr. *Clam Martinicovi* prý J. V. císař dle »Neue Fr. Presse« pravil takto: »Ujišťujete mne svou oddaností; chci tomu věřiti. Avšak cesty, jakýmiž se béřete, svědčí v opak toho. Varuji vás, nekráčejte po těchto cestách, neboť vedou k revoluci. Vy jste první hleděl do země hoditi paličskou pochodeň — k odpírání daní. Ale pocítíte vy sám první se svými stavovskými soudruhy následky tohoto nebezpečného počínání.« — Po dvorní hostině povolán říšský kancléř Beust telegraficky do Prahy, aby s vůdci národa českého zavedl *vyjednávání v příčině vyrovnání.* — Večer navštívil J. V. císař české divadlo.

»Tagesbote« líčil fysiognomii Prahy v den ten (ovšem stranicky) takto: »Skandály, jež sice povšechnému dojmu slavnosti nebyly na ujmu, ale jsou jen výbuchy onoho výstředního ducha, jenž v nižších vrstvách obyvatelstva českého již zdomácnil, dokazují, jaké pomatení pojmův o právu, jaká bezuzdnosť v zneužívání hrubé síly a jaká bezohlednosť vůči volnosti cizí vůle a smýšlení v jistých kruzích českých již převládá. Zejména jsou to kruhy až nesmyslně exaltované mládeže a nevzdělané třídy, jichž sebevědomí jeví se jen spůsobem surovým a násilnickým. Lidé ti nerespektují už ničeho více, co s náruživostí jejich nefouká v jeden roh a libovali si naprosto protivným spůsobem na ulicích v chování prozrazujícím nejkřiklavější nevzdělanosť a surovosť. A to jen proto, aby tím byli zejména němečtí účastníci slavnosti insultováni a v posměch uvedeni. Drzý pohled, ousměšně vyhrnutý nos, cynicky skřivená ústa a k tomu pořádně klukovské neohrabané chování — byly formy,

v jakých si mladistvý enthusiasmus český ulevoval. K neškodným urážkám těm přidružily se však i násilnosti. Žákům jedné německé školy, kteří vytáhli s černožlutými prapory, byly prapory ty od mladíků s novými národními čapkami z rukou vyrvány. Když se byli němečtí studující shromáždili v Aule, srotili se tam i čeští studenti pod záminkou, by nebyl německým studentům vydán universitní prapor. Jednomu pánovi byl v Eliščině třídě jedním městským granátníkem klobouk z ruky vyražen« atd., jak už míval »Tagesbote« ve zvyku líčiti počínání českého lidu.

Schůze studujících, v které mělo býti v den ten rokováno o provedení rovnoprávnosti na universitě pražské, nepovolena. Policejní zákaz vydán v poslední chvíli, když už se bylo studentstvo na Žofínskom ostrově sešlo. Opustilo tudíž ostrov hromadně a ubíralo se, provázeno jsouc davem obecenstva, Ferdinandovou třídou. V domě vedle pražské spořitelny spozorována velkoněmecká trikolora, vystrčená nápadně z okna professora německé polytechniky, Kicka. Lid byl tím tak podrážděn, že někteří vnikli do domu a trikoloru shodili na ulici, kde byla na kusy roztrhána. Studující a lid odebrali se pak na staroměstské náměstí, kde na paměť bělohorských mučenníků, kteří byli na náměstí tom dne 21. června 1621 popraveni, zapěli staročeský choral »Hospodine, pomiluj ny«. Podobně stalo se odpoledne na Bílé hoře, kde sešlo se několik set osob, jež, zapěvše několik vlasteneckých písní, položily před kostelíkem bělohorským několik zelených ratolestí a věnec, načež se rozešly.

Sokol pražský podnikl v den ten výlet do *Kolína* k slavnosti svěcení praporu tamějšího Sokola, dělnický spolek »*Orel*« pak výlet do krčského lesa. Zpěv. spolek »Lukes« na Smíchově pořádal zábavu. *V Unhošti* konána slavnosť svěcení praporu unhošťského rolnického banderia. Občanstvo okresů Černokosteleckého, Českobrodského a Kouřimskéko podniklo výlet na výšinu »na Lipské« u Lipan, památného to bojiště husitského, kde Prokop Veliký zahynul. *V Opočně* konána slavnosť svěcení praporu Sokola. Zpěv. spolek v *Pelhřimově* podnikl s besedou čtenářskou výlet do Proseče-Vobořiště, *chotěbořští* občané pak výlet k »čertovému stolku«. Proti všem těmto

i jiným slavnostem a výletům nečinili c. k. úřadové žádných námitek.

Povoleného táboru na *Bezděz* súčastnilo se v den ten asi 10.000 hlav. S hradů Bezděz a Housky vlály mohutné prapory. Z celého okresu Bělského, zejména z Katusic, dostavila se četná banderia. Kromě c. k. okresního dubského Wohlraba byli přítomni také boleslavský c. k. krajský Ehrenberger a c. k. okresní bělský Lüssner. Za obecného jásotu zvolen předsedou kníže *Rudolf Taxis*, jenž oslovil shromáždění přiměřenou řečí. Na to ujal se slova Dr. *Gabler*. Poukázav k tomu, že hmotný prospěch země vyžaduje srozumění, pravil: »Samospráva nás smíří a spasí!« Na ta slova zahřmělo ze shromáždění bouřlivé »Hoch!«. Vládní komisař však protestoval řka, že *mluviti o samosprávě příčí se ústavě!* Předseda se proti tomu ohradil, načež Dr. Gabler přečetl v jazyku německém i českém resoluci, která končila slovy: »My pokládáme *nejúplnější samosprávu* obce, okresu i *země* za nejbezpečnější rukojemství obecného míru a blahobytu v naší milované vlasti.« Při odstavci tom přerušil komisař řečníka, řka, že odstavec o samosprávě nesmí býti čten. Lid rozčileně volá: »My jej chceme slyšet.« Následuje veliký hluk. Jiný řečník hlásí se o slovo a chce mluviti o autonomii; ježto mu v tom bráněno, vzdává se slova. Rolník *Sedláček* z Hradiště pravil: »Příčinu nesvornosti v zemi dlužno hledati v nadržování Němcům se strany vlády, která nás všady odstrkuje, ač máme svá historická práva.« Komisař nedovoluje však mluviti o historických právech. Hluk a volání: »Sláva historickým právům!« Na to komisař, c. k. krajský svob. pán z Ehrenbergů volá: »**Rozpouštím shromáždění!**« Se všech stran ozývá se »Oho!« Když se hluk poněkud utišil, pravil předseda: »*Ustupujeme moci*, ale odnášíme si vědomí, že duch smířlivosti dovede nás k lepší budoucnosti.« Ze všad ozývá se »Hoch!« a »Sláva!«. Lid prozpěvuje »Hej Slované«, posléze se klidně rozešel. Z okresů Bělského, Mimoňského, Dubského a Českolipského zúčastnilo se tábora množství Němců; nejčetněji z prvních tří okresů.

22. června. Dopoledne přehlížel J. V. císař na Letné vojenskou posádku. Ku přehlídce dostavili se také ozbrojení měšťanští sborově pražští s purkmistrem Drem Klaudym v čele. Po pře-

hlídce uděloval J. V. císař audience a navštívil pak celou řadu veřejných ústavů, úřadů a průmyslových závodů.

Beust dostavil se do Prahy, aby se pokusil o dorozumění se zástupci národa českého. Místodržitel baron Kellersperg sprostředkoval bez vědomí předsedy ministerstva Carlose Auersperga schůzi Beusta s Palackým a Drem Riegrem. Tito oba trvali na programu státoprávním, na jehož podkladě jedině byli zástupcové českého národa ochotni se vyrovnati. Beust sám, jak ve svých Pamětích (II., 192.) píše, prohlásil: »Libováno si v tom, líčiti mne jako nepřítele Slovanů a šířiti prostě vymyšlená slova, že Slované musejí býti ku zdi přitlačeni. Moje stanovisko jest naprosto objektivní a ke všem národnostem stejně spravedlivé. Nechať však pánové nezapomínají, že jsem podepsal ústavu; proto nemohu z ní k nim ven vyjíti, nýbrž oni *musejí* vstoupiti na ni ke mně!« Ale oslovení nevstoupili, tedy *nemusili* — a tak další vyjednávání o vyrovnání odporem Beustovým proti samým jeho základům zmařeno.

Někteří členové ministerstva, zejména předseda, těžce nesli, že Beust zahájil, jak se domnívali, »tajné vyjednávání s Čechy«. Knížě Auersperg vzal si to za záminku roztržky a když se po konferenci s Beustem setkal, příkře mu vytýkal, že prý za vše, co se stalo a čeho docíleno, chce přičítati zásluhu sobě. Beust snažil prý se předsedu upokojiti; ale roztržka byla dokonána. Beust ještě téhož večera odejel z Prahy, a Carlos Auersperg taktéž nesetrval v Praze ani do odjezdu císařova. Oba byli v svrchované míře rozhořčeni.

V den ten, psaly »Nár. l.«, zavítal J. V. císař mimo jiné také do c. k. vrchního soudu zemského, kde politoval prý vrchního c. k státního zástupce Ludvíka, že »má trudné postavení, jelikož vrchní soud zemský v tiskových přích zamítá jeho návrhy, jakkoliv tyto zcela odpovídají zámyslům vlády«. Obrátiv se pak k pp. radům c. k. vrchního soudu, promluvil prý takto: *»V poslední době v opozičních listech českých bývaly články, které šly až na kraj velezrády; a přece nebyly časopisy proto stíhány; očekávám, že na příště vrchní soud různěji bude si počínat a tomuto řádění přítrž učiní.* Soudcové jsou nyní zcela neodvislí »nahoru«, žádám tedy, aby byli také neodvislí »dolů«.«

O významu a smyslu výroku toho vznikla později časopisecká diskuse. »Tagesbote« vykládal smysl jeho takto: »Bylo by nerozumnou a frivolní hrou, kdyby se někdo následkem tohoto výroku do pražských c. k. soudův domníval, že od nynějška ztrojnásobí svou činnost oprotiv opositčnímu časopisectvu. Ve slovech »Jste neodvislí nahoru, *buďte jimi i dolů*« spočívá naopak ryze ústavní napomenutí, aby soudové naši jedině zákonem se řídili, aby zákon vykonávali přísně, ale s onou neodvislostí, která nedá se žádným vlivem zevnějším ani popohnati ani pozvolniti«. Špatně že by porozuměli slovům císařovým ti soudcové, kteří by teď chtěli zvýšiti služebovolně činnost svou. Císař že nechtěl nic jiného říci, nežli aby zákon za všech okolností a pro všechny podržel stejnou moc a sílu.

Za tou příčinou, že výteční čeští paedagogové Jos. *Bačkora* a Frt. *Tesař*, učitelé při pražské c. k. vzorné hlavní škole, propuštěni byli před nedávnem náhle ze služby a dáni na odpočinek, vyslala »Učitelská beseda« zvláštní deputaci k J. V. císaři s prosbou, by jmenovaní učitelé na svá místa opět dosazeni byli. Mluvčím deputace byl řiditel smíchovských škol Frt. *Zoubek*. Císař odpovědèl deputaci v tento rozum: »Co se děje s učiteli na ústavech císařských, po tom není nic učitelům jiným; ty pak osoby, které se domnívají, že jim bylo ublíženo, nechť se samy svého práva ujímají, nikoli však spolek, který k tomu legalně není oprávněn (befugt).«

C. k. vrchní státní zástupce rytíř *Ludvík* jmenován v den ten místopresidentem vrchního soudu, a na jeho místo jako c. k. vrchní státní návladní dosazen později Prokop *Jarosch* rytíř z Adlershorstu.

23. června. **J. V. císař opustil Prahu.**

Důvěrníci okresů Nymburského, Benáteckého, Libáňského a Městeckého svolali ku dni 5 července tábor lidu *na Loučení* s programem: »Volební řád a smíření obou národností« a »Vyrovnání sporu ústavního v Čechách.«

C. k. policie pražská zakázala *schůzi mediků* českých ku dni 25. června svolanou. Na programu schůze bylo rokování o návrhu Dra Edv. Grégra v příčině českých rigoros na fakultě lékařské, kterýžto návrh byl sborem doktorův lékařské

fakulty zamítnut, proti kterémužto zamítnutí chtěli medikové čeští podati odůvodněný protest.

24. června. Tábor lidu *pod Blaníkem* vlašimským c. k. okresním Bohdaneckým zakázán, poněvadž »program, zvláště v první větě *za nejasný a neurčitý* uznán byl«.

»Nár. pokrok« zabaven pro úvodní článek. Redakce ohlásila konfiskaci plakáty na nárožích.

25. června. »*Nár. listy*«, »*Nár. pokrok*«, »*Hlas*« a »*Svoboda*« *zabaveny*. V úvodním článku »Nár. listů« »Po vyrovnání s Čechy« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr z.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, jímžto byl Frt. *Šimáček* odsouzen jako redaktor »Posla z Prahy« do žaláře na 4 měsíce a ku ztrátě 800 zl. z kauce. Zároveň odsouzenému nařízeno, by se do tří dnů vykázal, že byla kauce listu doplněna.

S red. »Nár. listů« K. *Tůmou* zavedeno vyšetřování pro telegram z Králové Dvora, vyslovující soustrast odsouzenému red. Frant. Göblovi (přečin schvalování nezákonních skutků dle § 305. tr z.), pak pro poznámku k telegramu o zákazu tábora na Vysoké (přečin dle § 300. tr. z.) a pro úvodní články »O vyrovnání sporův národních v Čechách« v čísle ze dne 4. června a »Ať žije zákon!« v č. ze dne 5. června, v nichž shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z.

Konfiskace č. 12. »Svobody« pro články »Sedmdesáté narozeniny Františka Palackého« a »Němcům se nadržuje« potvrzena. V obou článcích shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. V konfiskačním nálezu praveno: »Článek ‚Němcům se nadržuje' počíná výrokem dějepisce Palackého, že, potud nebude v Rakousku nikdy spokojenosti a míru, dokudkoli národové budou míti příčinu báti se o národnost svou a pokud nebudou v ohledu tom dány garancie samým organismem státu. Ve spojení s tímto výrokem uvádí a porovnává se množství spotvořených skutků k důkazu, že se nedůvěra v Čechách zmahá způsobem strašlivým. Skutky těmi se odůvodňuje a kromě toho také ještě tvrdí, že ministerstvo zjevně Němcům nadržuje, že Čechy zřejmě uráží a odstrkuje. Článek pak končí charakteristikou jednotlivých členů vlády způsobem

nenávisť projevujícím, líčí se členové vlády jako nepřátelé Slovanstva vůbec a Čechů obzvláště a snaží se spisovatel odůvodniti to tím, že se Němcům nadržuje, Čechům však práva a spravedlnosti se nedostává« atd.

26. června. Přelíčení »Politiky« pro dopis z Vídně v č. 105. o ministru obchodu *Plenerovi*. Soudnímu dvoru předsedal president Mentberger, žalobu přednesl substitut státn. návladnictví Mitteis, kterýž žaloval redaktora V. *Nedomu* a metter-en-pagesa V. *Hrazánka* pro urážku na cti dle §§ 491., 493. a čl. V.... Obhájcem obžalovaných byl Dr. *Srdínko*. Veřejný žalobce tvrdil, že v zmíněném dopise posuzováno jednání ministra Plenera spůsobem přesahujícím všechny meze přiměřenosti a přípustnosti. Ministru obchodu vytýká prý se v záležitosti koncese české západní dráhy strannictví a státu škodlivé spojení s vídenskými peněžními domy, porušování důležitých zájmů země české, ba naráží prý se patrně i na prodajnosť a úplatnosť. Dále mluví prý se v dopise tom o »šlechetném« a »o jakémsi Plenerovi«, z čehož veřejný žalobník *dovozuje povahu skutku urážky na cti*. — Obžalovaný red. V. Nedoma *vzdal se veškerého hájení*, řka: »Vzhledem k tomu, že v nynější době bude v tiskových přích řízení rozhodně přísněji prováděno a vzhledem k tomu, že soud nesvolil ani k předvolání svědků, za které jsem žádal, *mám za to, že bylo by veškeré hájení* mé marné.« — Rovněž tak vzdal se hájení i druhý obžalovaný. Po ukončeném průvodním řízení navrhnul veřejný žalobník každému obžalovanému trest vězení na dobu 10 měsíců a ztrátu 300 zl. z kauce. Obhájce kladl hlavně důraz na to, že nebyla obžalovaným vina dokázána, poněvadž vývodní svědkové, za jichž předvolání byl žádal, a sice Dr. *Tragy* a Dr. *Banhans*, nebyli předvoláni a tím obžalovaným odňata veškerá možnosť ospravedlniti se. — Soud uznal oba obžalované vinnými a odsoudil V. *Nedomu* do *vězení* na dobu **7 měsíců** a ku ztrátě 250 zl. z kauce, V. *Hrázánka* pak do vězení na 4 neděle a oba k náhradě soudního řízení.

Odvolání proti zákazu táboru lidu *na Chlumu* c. k. místodržitelstvím zamítnuto. Rovněž tak byl zákaz potvrzen i ministrem Giskrou.

Tábor lidu svolaný ke dni 12. července na *Potštýn* c. k.

okresními úřady ve Skutči a v Kostelci nad Orlicí zakázán a sice, jak čteme v zákazu posledněišího úřadu, na němž jest podepsán c. k. okresní Guth, proto, »an dle čl. 10. zák. z dne 15. listopadu r. 1867. *jen peticí neb adresou mínění svá podati lze*« a odstavec třetí programu »*protizákonní jest a v práva vlády sahá*«. Program zněl: 1. Jedině zvýšený blahobyt národní zárukou jest toho, aby plněny býti mohly občanské povinnosti k obci a státu. 2. Úplnou samosprávou pojištěna jest budoucnosť oběma národnostem v Čechách. 3. Úplné uznání práv království Českého hlavní a přední jest podmínkou vyrovnání poměrův mezi národy mocnářství Rakouské obývajícími.

Důvěrníci okresů Hlineckého, Litomyšlského, Vysokomýtského, Poličského a Skutečského svolali ke dni 5. července tábor lidu na staroslavný hrad *Košumberk* u Lůže. Na programu byla porada o tom, kterak lze všeobecný blahobyt lidu českého zvýšiti.

27. června. Jos. L. *Turnovský*, odsouzený v prosinci r. 1867. pro přečin dle § 300. tr. z. spáchaný zprávou v »Nár. listech«, nastoupil trest tuhého vězení na čas šesti týdnů. — »Nár. Pokrok« zabaven. Dva dny před tím zabaveny jistým c. k. policejním úředníkem v Slovanském čtenářském spolku v Brně »Nár. listy«, »Svoboda« a »Nár. Pokrok«, aniž by se byl konfiskující úředník nějakým nálezem nebo rozkazem vykázal.

28. června. Konfiskace č. 173. »Nár. listů« pro článek »*Po narovnání s Čechy*«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. potvrzena. V důvodech čteme: »Článek ten pod záminkou, jako by chtěl o jakémsi pokusu vlády k narovnání s Čechy mluvit, jen příležitosti hledá a používá, aby nejhorší předhůzky a křivé obviňování na vládu sebral a do světa pustil s tím patrným úmyslem: popuditi k opovrhování s vládou a státní správou. Obsah celého článku ukazuje k tomu, zejména však následující věty: »Pan baron (totiž Beust) jest člověk velmi šťastný. Má svědomí, které jest ušito podle vzoru slavných svého času Mottlových kabátův: může je nosit po obou stranách. Pan baron vyjednával; ale ne »určitě«, tak že skutečně nevyjednával — aby se nemohlo říci atd. Nad míru náruživá jest pak věta, kterou se vládě vytýká, »*že ta celá věc o vyrovnání s Čechy byla toliko komedie*,

strojená proto, aby se mohlo o národu českém do světa roz-
čet, že s ním žádné narovnání vůbec není možné, i aby pak
volávalo se proti němu — ačkoliv ani sebou nehýbá — nej-
utějších prostředků vlády vojenské,« což článek nazývá »*ústavní*
ž«. »Jsme,« praví se dále v článku, »připraveni na takovou
ž . . . Ale taková malá útrata se nevyplatí, jen když bude
chována vídenská politika.« Konečně dovoluje si spisovatel
ejmých výhrůžek, pravě: »Tedy jen chutě do díla! Narov-
ní se nezdařilo — ústavní řež může začít. Až vás budou
let ruce, pánové — jen nám to řekněte; my vám vaše instru-
enty na chvíli podržíme« . . . »Ale až budete narovnáváni
— také se vám poslouží, *až vám v kříži lupne.*« Patrno-
dy, že spáchán zločin atd.

Zakázaného táboru *pod Blaníkem* súčastnilo se velké
nožství lidu z okolí. Řečiště zbudované z lesních stromů
dobeno bylo zemským znakem a prapory českých barev.
nejvyššího stromu na vrchu Blaníku vlál mohutný prapor.
střelby z hmoždířů hnul se velký průvod lidu z Louňovic,
e se byla většina účastníků sešla, k tábořišti, kam dostavilo
také množství hostí z Tábora, Pacova, ze Sázavy, Divišova,
ašimi a jiných více méně vzdálených měst a osad. Zástupové
ivalili se na louku a rozestavili se kolem tribuny, kde me-
ali již c. k. krajský z Tábora Bradacz, c. k. okresní z Vla-
mi Bohdanecký a ještě několik c. k. úředníků v uniformách.
kde však nebylo viděti četníků. Na neštěstí spustil se v brzku
šť. Jelikož se nesmělo řečniti, provolával lid nadšeně »Sláva
runě České! Sláva svobodě! Sláva českým právům! Na zdar
ovanské vzájemnosti!« C. k. organové sestoupili později s tri-
uny a lid k večeru se rozešel.

Přes úřadní zákaz výletu *na Chlum* (uprostřed králové-
adeckého bojiště) shromáždil se na památném vrchu tom lid
dopoledne. Po poledni lidu vždy více přibývalo. O 3. hod.
stavil se c. k. krajský Smolarz s adjunktem Exelim, pak c. k.
resní královédvorský a hořický a jeden úřadník od c. k. místo-
žitelství. Zábava přečetně shromážděného lidu měla klidný
ůběh. C. k. krajský Smolarz chodil za zástupy lidu, kteří
ívali a syčeli nebo pískali . . . Občas hrála hudba. Sykot
avů opakován několikrát. Po příchodu Sokola královéhradeckého,

jenž nadšeně uvítán, rozproudila se na vrchu zábava tím čilejší. Provoláváno »Sláva« koruně České, národu, Sokolu hořickému, bydžovskému a jilemnickému, jakož i hostem z různých okresů přibyvším. V celku bylo zastoupeno devět okresů mnoha tisíci lidu. Pořádek byl vůbec vzorný; c. k. krajskému Smolarzovi třikrát »nalit cylindr«. Zábavě lidu přítomní c. k. úředníci sešli se večer ku konferenci a konferovali až do rána.

29. června. Zakázaného táboru lidu *»na hulínských trávnikách«* u Kroměříže súčastnilo se přes 15000 osob. Husaři na koních a s vytasenými šavlemi byli pohotově. K prosbě c. k. vládního komisaře odebral se zástup na náměstí v Hulíně, kde provolal »Slávu koruně České!«, načež tábořil na jiném trávníku až do noci. Nadšení lidu bylo nesmírné.

Následkem přípisu c. k. trestního soudu nevydalo c. k. policejní ředitelství Jos. *Barákovi* průvodního listu na cestu do Kostnice.

30. června. *První hromadný soud* — **pro Herbstovské demonstrace**. Na lavicích obžalovaných zasedlo 22 mladíků, z nichž devět hájil Dr. *Kučera*. Líčení řídil předseda soudu trestního Mentberger; votanty byly rada Mach a adjunkt Gottfried. Žalobu přednesl náměstek státn. návladního, Opolecký. Obžalováni byli: Louis *Šmíd*, 20letý soukromý učitel francíny, narozený v Paříži. Předkové jeho, kteří byli až do bitvy bělohorské v Čechách usedlí, psávali se »Kovář«, kteréžto jméno později zgermanisováno. Obžalovaný přišel r. 1856. do Prahy, umí česky a francouzsky, ale v němčině se nevyznal. Matěj *Vít*, 24tiletý medik ve třetím ročníku. Ve vysvědčení, jež mu vystavila rodná obec jeho, praveno: »V Praze studuje — otce mnoho peněz koštuje — což tímto se stvrzuje«. Sava *Rajkovič*, 20 let stár, rodem Srb, posluchač filosofie na pražské universitě. Mluví plynně česky i německy; žádá však, aby byl vyslýchán po česku. Leopold *Geitler*, 20tiletý filosof, kterýž dříve studoval v Praze, v době procesu pak ve Vídni; Frant. *Oleszkiewiecz*, 22 let stár, zlatník v Praze, kde řídil otcův závod zlatnický; Emanuel *Prokop*, 18tiletý technik, rodem z Lomnice; Frant. *Ptáčník*, 18letý student na gymnasiu německobrodském; Ferd. *Pfeifer*, 20tiletý studující techniky v Praze; Pavel *Chalier*, 15tiletý knihařský pomocník z německé rodiny, rodem z Ber-

lína; Jan *Fišer*, 19letý sklepník; Václav *Hodan*, 34letý bednář; Jan *Hořejší*, 18letý absolvovaný realista, navštěvující varhanickou školu; Ant. *Jaroměřský* z Prahy, zámečnický pomocník, 20 roků stár; Robert *Kestřánek*, cukrářský pomocník z Plzně, 21 roků stár; Frant. *Mrázek* z Třeboně, pomocník pekařský, 21 roků stár; Jan *Netušil* ze Zemičan v okresu Pardubickém, 28 roků stár, řemeslník; Ant. *Söhnler*, 18tiletý technik v druhém roce; Alojs *Veselý*, 17tiletý klempířský učenník z Rožmitala; Jan *Blažka*, 19tiletý obchodní pomocník z Dlouhé Vsi v okresu Sušickém; Jos. *Vyhnálek*, 19tiletý kupecký pomocník z Čelakovic; Jan *Napravil*, 31tiletý reservník, nyní nádenník v Bubnech; Alojs *Opitz*, obuvnický učenník, narozen 9. prosince r. 1854.; (nebyl tedy ještě plných 14 roků) a Jan *Doležal* 21tiletý technik.

Z obžaloby vyjímáme: »Nár. listy«, již dne 9. ledna 1868 varovaly před ovací, kterou němečtí studující ministru Herbstovi uspořádati zamýšleli, dávajíce na srozuměnou, že by podobná ovace byla urážkou české národnosti, a mohla vésti k výtržnosti. Dne 19. ledna bylo na dveřích školníka techniky napsáno: »Pojďte dnes k Fáfům v 7 hod.« Večer sešla se v hostinci tom společnosť asi 250 mladíků, hlavně studujících, které předsedal Sava Rajkovič, a kde rokováno o tom, co má býti vzhledem k připravované ovaci německých studentů podniknuto. Výboru, který v schůzi té byl zvolen, dán pouze všeobecný úkol: Aby průvod s pochodněmi, bude-li německými studenty uspořádán — překazil. Podobná předběžná schůze odbývána dne 18. ledna také v restauraci Šaryho. Dne 19. ledna pod večer počalo se před německým kasinem shromažďovati veliké množství lidu. Magistrátní orgánové bezpečnosti marně lid vybízeli, aby se rozešel. Z davu zaznívalo křik a pískání, při čemž bylo slyšeti: »Beust — Herbst — Urá!« K domluvě purkmistra a jeho náměstka lid se rozcházel; ale když sykot a pískot neochaboval, počala policie zatýkati a zatkla hlavně Savu *Rajkoviče*. Dne 20. ledna večer shromáždilo se asi 160 osob, na pohled studujících, v Novodvorské pivnici na Malé straně, kde usnešeno vyslati deputaci k spolkům »Hlaholu« a »Sokolu«, aby byl uspořádán pochodňový průvod na počesť nově zvolenému purkmistru pražskému, při kteréžto příležitosti

byl v sále přítomný učitel jazyků *de Tyson* (jenž jest pro zločin ze ziskuchtivosti spáchaný zatčen) *jako c. k. tajný policista* poznán a ze sálu vyhozen. Dne 21. ledna odpoledne bylo policejnímu úřadu de Tysonem sděleno, že »večer bude kraval«. Z té příčiny rozestavena policejní stráž v počtu asi 130 mužů a přes 26 četníků poblíž německého kasina. K 9. hod. počala se Široká ulice (nyní Jungmannova) značně lidem naplňovati. Stráž počala ulici vyklizovat; křičeno a pískáno. Obě strany tlačily se zpět, při čemž několik osob zatčeno, aniž by byl strážníkům odpor kladen. Bylo slyšeti signaly píšťal, při čemž však sluší podotknouti, že musila v okamžení tom i obecní stráž signaly na píštalky dáti znamení ke shromáždění se. Vyklizení ulice dálo se zdlouha. U několika kočárů, jež jely ulicí do kasina, byla okna vytlučena. Při trpném odporu couvání byly činnými c. k. orgány bezpečnosti. Orgány ty povolaly vojenskou posilu, načež ulice rychleji vyklizena. Přes to neustále voláno »Pereat Beust!«, křičeno, syčeno a pískáno. O 8 hod. večer dostavilo se vojsko ve zbrani. Dle výpovědi policej. komisaře Dedery zabubnováno a lid vyzván, aby se rozešel. Jelikož se to nestalo, jak bylo přáti, dán jedné setnině vojska rozkaz, *aby lid bodáky rozehnala.* Lid pak se rozcházel, když se k němu *vojsko přiblížilo, aniž bylo zbraně užito.* — C. k. policejní rada *Marx (zamlčev jména důvěrníku)* udal, *že měl z důvěrných zpráv vědomost o provedení této demonstrace.* Zvěděl však jen, že umluveno bylo pouze násilí proti účastníkům slavnosti; *ale nikoli k tomu účelu, aby byl kladen odpor i úřadům.* Dle náhledu policejního rady Marxe měl shromážděný lid *pouze pouličním sběhem přerušiti slavnostní hostinu*, a ačkoli žádný činný odpor lidu proti úřadu samému se nestal a lid na vyzvání obecní stráže — rozejíti se — a s trpným odporem uposlechl (při čemž *jednotlivé osoby* výstřednosti spáchaly), musilo se přece předpokládati, že smělejší vůdcové na konflikt tento počítali.

Obžalovaný *Doležal* o výslechu doznal, že přišel dne 17. ledna jako denní host do hostince »u Fáfů«, kde bylo asi 200 osob, hlavně studujících shromážděno. Že by byly nějaké návrhy činěny, neví. České studentstvo chtělo zameziti průvod, jež němečtí studenti chystali Dru Herbstovi. K německým

studentům měla býti vyslána deputace s vyřízením, aby nedělali Dru Herbstovi žádných okázalých ovací, zejména by upustili od uspořádání průvodu s pochodněmi. Na otázku předsedovu »Proč?«, odpověděl obžalovaný: »**Poněvadž Dr. Herbst veřejně urazil studentstvo a obecenstvo před sněmovnou shromážděné.**« O událostech dne 19. ledna praví, že, bydle v Široké ulici, zaslechl doma hluk a vyšel na ulici, aby viděl, co se děje. Slyšel jen hluk a sykot shromážděného lidu. Vyzvání stráží, aby se lid rozešel, obžalovaný vůbec neslyšel.

Obžalovaný Louis *Šmíd* vyznal, že u »Fáfů«, kde byl přítomen, předsedal Rajkovič, jsa k tomu takořka donucen; že tam usnešeno vyslati do německého kasina desítičlennou deputaci s nejzdvořilejší žádostí k pořadatelům ovace Dru Herbstovi, aby se zdrželi všeho, čím by urazili národnost českou. *Vyznamenávají se ty hostiny a slavnosti kasinovské tím, že se při nich v přípitcích atd. pášou nejhrubší urážky naší národnosti.* Dne 19. ledna večer, když v Široké ulici policejní stráž vyzývala lid, aby se rozešel, obžalovaný vyzvání toho pro hluk neslyšel.

V podobném smyslu vypovídal medik *Vít.* — Sava *Rajkovič* se přiznává, že večer dne 17. ledna byl »u Fáfů«, ale přišel později, takže neví, kdo před ním předsedal. Ve schůzi jednáno též o tom, aby byla českým studentstvem podána ministru Hasnerovi adresa, aby nebyla universita pražská déle poněmčována. Kdo ve schůzi to řečnil, nemůže udati. Za jeho přítomnosti nebylo o německé ovaci, strojené Dru Herbstovi, řeči.

Předseda: Jest však udáno, že jste vybízel studenty, aby přišli na Širokou ulici, Vy sám že vezmete revolver.

Rajkovič (prudce): Kdybych já byl ve schůzi řekl: Pánové, vezměte revolvery, já sám přijdu s revolverem: při sám bůh! *byl bych také přišel s revolverem.* Ale když jsem byl zatčen, neměl jsem žádného revolveru.

Filosof Leopold *Geitler*, kterýž byl obviněn, že súčastnil se nejen demonstrace před německým kasinem, nýbrž i tajné schůze v Novodvorské pivnici dne 20., vypravoval: »Dostavil jsem se do pivnice té, věda od svých kolegů, jednak také z vyzvání, jež bylo přilepeno v průjezdu university, že tam bude schůze studentů. Nezdržel jsem se tam však než chvíli. Přišelť

tam totiž po mně též jistý *Tyson*, kterého jsem já tehdá neznal ještě jako *ošemetného podvodníka*. Sotva byl uveden do sálu, počali naň mnozí ukazovat, *že je to špicl*, a brzy také milého Tysona vystrnadili. Já, maje jej za člověka poctivého, a mysle, že se mu děje křivda, ujímal jsem se ho, pročež na mne mnozí zanevřeli. Opustil jsem shromáždění zároveň s Tysonem. O demonstraci před kasinem obžalovaný žádného vyzvání k rozejití se neslyšel.

Po výslechu ostatních obžalovaných vyslechnuta dlouhá řada svědků, hlavně městských i c. k. policejních strážníků a úřadníků a čtena také některá protokolární seznání. Nad jiné zajímavým bylo seznání *c. k. tajného* policisty *Gustava de Tysson*, o němž teprve z procesu toho vyšlo na jevo, že byl vlastně *agent provocateur*. Byl to 27letý, v Huye v Belgii rodilý syn ve Vídni usedlého učitele francziny, pocházejícího z rodiny šlechtické. Co do zevnějšku nejevil ničeho zvláštního. Bezvousá tvář jeho s přihlouplým výrazem nesvědčila nikterak o pružnosti ducha, jakou prozrazoval, jakmile se tvář jeho řečí oživila. Za to vyznamenával se neobyčejnou výmluvností. Znalosť francziny a některých jiných jazyků a dosti uhlazené chování a vlídná hovornosť, s jakou se uměl ku každému přidružiti, vše to přispívalo nemálo k tomu, že získal si z pravidla v brzku důvěru skoro každého, s kým se rozhovořil. Minulosť jeho byla dosti pestrá. Z mládí odebral se s otcem do Krakova. R. 1860. vstoupil do sicilského vojska, kde stal se důstojníkem. R. 1863. súčastnil se polského povstání a vstoupil pak do rakouské služby k husarskému pluku, z něhož r. 1867. jako šikovatel vystoupil. V brzku po té objevil se v Praze a kromě služeb, jež konal jako udavač, spáchal zde řadu podvodů, krádeží a jiných nečestných skutků, pro které byl dříve, nežli došlo ku přelíčení pro Herbstovské demonstrace, zatčen, dne 24. dubna před soud postaven, za vinna uznán a odsouzen do těžkého žaláře na dobu osmi měsíců.

De Tyson udal na policii protokolárně takto: Byv propuštěn od vojska, kde jsem sloužil jako sprostý, přišel jsem do Prahy a živil se zde kondicemi v několika domech. Uměl jsem se zalichotit studentům a bavíval jsem se nejvíce mezi českými studenty, *jichž důvěru snažil jsem si všude získat*. Mluvím

francouzsky, německy, polsky, rusky a vlašsky. Prostřednictvím pana Lustiga dověděl jsem se, že policejní komisař pan Dedera rád mluví francouzsky. I představil jsem se mu a prosil jej, aby mi opatřil buď nějaké kondice nebo nějaký úřad u c. k. policie. Znal jsem tehda studenty už velmi dobře. Zejména spřátelil jsem se s jistým *Šnajdrem*, který mne sám vyzval, abych s ním šel do schůze studentů českých, do Novodvorské pivnice. Tam rokováno o překažení slavnostního banketu v německém kasině. Sál byl plný; mohlo tam být asi 150 studentův. Dvéře byly zavřeny a jen ten, kdo měl tajné heslo »Orlov«, byl vpuštěn. Mluveno tam také, že *Češi nesmějí podlehnouti Němcům; ale Němci že musejí podlehnout Čechům.* Studentstvo samo že je sice slabo, ale pomocí dělnictva že zvítězí.

Obž. *Geitler* přerušiv čtoucího volá: To vše je holá lež. Tyson nemohl zaslechnout ani slova o tom, o čem bylo v sále rokováno. Nevytrpělí ho tam ani pět minut.

Tyson udal dále »rozmluvy své« se Šnajdrem. Byv vyhozen z Novodvorské pivnice šel prý k Šnajdrovi jako ku příteli svému na nocleh. Šnajdr jej sice doprovodil domů, ale hned prý se zase vrátil do schůze. Tyson, leže v Šnajdrově posteli, čekal tedy, až se Šnajdr vrátí ze schůze, aby na něm vyzvěděl, co se ve schůzi dělo. Šnajdr prý na jeho otázku odpověděl, že bude velká demonstrace proti kasinu, a doložil: »Nepoddáme se jim! **Bez revoluce nemůžeme obstát. Jen revoluce nás vybaví z toho podruží!**« — »*Ale oni mají vojsko!*« namítnul prý Tyson, »a my jsme beze zbraní!« — »Však my máme také zbroj!« dal prý Šnajdr v odpověď. — Aby zaplašil všechno podezření, Tyson schválně prý připomenul, že je to na považenou provésti takovou demonstraci a postavit se úředním orgánům na odpor. Policie že tomu dojista bude hledět vší silou zabránit. »Kdo by se nám postavil v cestu,« zvolal prý na to Šnajdr, »toho porazíme.« (»Den rennt man nieder,« praví Tyson ve svém protokolu.) Vyzvěděv takto »vše«, pospíšil prý Tyson k řediteli městské policie Čakrtovi, aby mu to udal. Čakrt prý jej poslal ihned na c. k. policii ke komisaři Vlčkovi, kterýž nemeškal zpraviti o tom všem *ředitele c. k. policie barona Strauba.* **Ředitel Straub dal na to Tysonovi »rozkaz«,**

aby vypátral náčelníky . . . Tyson vypátral, co se připravovalo k večeru dne 21. ledna a udav vše c. k. policejnímu radovi Vlčkovi, dostal rozkaz, aby šel k večeru na Širokou ulici před německé kasino. Na to referoval stručně, co tam viděl. Celá věc zdála se mu býti nepatrnou nebo spíše nějakou předehrou.

Posluchač filologie J. *Šnajdr* naproti tomu v protokolárním seznání udal, že znal Tysona až do schůze v Novodvorské pivnici pod zcela jiným jménem. Vydával prý se Tyson za polského enigranta; tvrdil, že se jmenuje »baron de B . . .«, vypravoval, že bojoval v polském povstání a dal Šnajdrovi na památku jakousi báseň, kterou prý básnila Pustowojtowa na Langiewicze. Dne 20. ledna večer přišel Šnajdr s Tysonem do schůze v Novodvorské pivnici. Tam však někteří obořili se na Tysona jako na špatného člověka — *na špehouna*. I netrvalo ani pět minut a Tyson byl ze sálu vypuzen. Co Tyson udal, že se Šnajdrem rozmlouval, prohlásil Šnajdr za drzou lež a denunciaci.

Nejinak udal v předběžném výslechu *Toužimský*. Byl také ve schůzi v Novodvorské pivnici, kde nejednáno o ničem jiném než o uspořádání průvodu s pochodněmi purkmistru Klaudymu. Po chvíli přišel Tyson. Někteří jali se naň dorážet, že je policejní špehoun. Toužimský, Geitler a Šnajdr, pokládajíce jej za barona, chtěli zaň ručit. Když ale řekli, že je to baron de B . . ., ozvalo se shromáždění: »Hleďte! V každé společnosti dává si jiné jméno!«, načež on se teprve přiznal, že se jmenuje Tyson. Musil se však ihned klidit.

Po ukončení průvodního řízení setrval veřejný žalobník na obžalobě, načež ujal se slova obhájce Dr. *Kučera*, jenž hájil devět obžalovaných a mimo jiné pravil: »Příčina, pro kterou zde mluvím, jsou výtržnosti, jež udály se před německým kasinem na počátku tohoto roku. Nevím, mluví-li ze mne pouze instinkt obhájce čili nic, když dím, že bych si přál, aby záležitost tato nebyla se vyřizovala před tímto slavným soudem, alebrž aby bývala vyřízena před soudem policejním. Nebyl bych se o tom zmínil, kdyby pan státní zástupce nebyl se vyslovil, že stává zde i okolností přitěžujících. Pravda sice, že obecenstvo přikládalo výtržnostem těm velkou důležitost; avšak

jest veliká pochybnosť, že bylo potřebí veřejných orgánů bezpečnosti v té míře, jak se to skutečně stalo. Nutno však především podotknouti, že události, sběhnuvší se před německým kasinem naprosto netýkají se obžalovaných, jež hájím. Co týče se zákona o shluknutí, jsem jist, že zákonodárce chtěl trestati jen toho, kdo při shluknutí neposlechne vyzvání, aby se odstranil. Dovoluji si však tvrdit, že zde ani žádného shluknutí ve smyslu zákona nebylo. Přečinu shluknutí dopouští se po zákonu ten, kdo proti orgánům veřejnosti vyzývá k protivení se. Z celé páté hlavy trestního zákona jde na jevo, že jedná se o autoritu úřadní. O tu musí se jednati a pak teprve může býti řeč o přečinu shluknutí. Zde však činu takového nebylo a proto nebylo i shluknutí. Strašáky, jež poslány byly do světa, byly a jsou lichy. Jedním z těchto strašáků byla shromáždění u Fáfů. Nepozoruji, že by v schůzích těch bylo něco trestuhodného. Byla to více rozčilená konversace při pivě, konversace s předsedou, kterého nikdo neposlouchal. Tam radili se o věcech, jež proti úřadní autoritě ničeho neměly. Porady ty nepoukazují ani vzdáleně k jakémusi skluknutí. Neméně lichým byl strašák v podobě cedule na technice vyvěšené. Jest však také dokázáno, že cedule ta vyšla od těch, kteří zde sedí na stolici obžalovaných? Vždyť je známo, že byli na technice i lidé, kteří tam ani nepatřili. Mimo to vyvěšena byla ta cedule v neděli odpůldne, kdy téměř nikoho na technice nebylo. Proto jest nutno za to míti, že vyvěšením cedule té měl býti spíše někdo poškádlen. Že zde žádného shluknutí nebylo, vychází ještě z toho, že při velkolepém rozvinutí orgánů vojenských a policejních nemělo obecenstvo potřebí se protiviti. Svědkové nevypravují, že kladlo obecenstvo odpor.«

Po té uvedl obhájce některé výpovědi svědků, aby dokázal, že nikomu ze stráže ublíženo nebylo, načež pokračoval: »Zde byl obyčejný shon lidu, jenž nepřirozenými pověstmi nabyl rozměrů poněkud větších. Shon ten povstal ze zvědavosti, která je v lidu tím větší, čím pohnutější je doba, v níž žijeme. Mimo to musím připomenouti, že slyšel jsem, že dostavilo se tam mnoho lidí, o nichž by se nikdo neodvážil tvrditi, že by nešetřili zákonů, a mám za to, že jen proto, poněvadž vůbec předpokládalo se, že se tam nic státi nemůže. Dejme tomu, že

však v přítomném případu z ničeho nevysvítá, že chtěla se tam na jevo dáti nelibosť k banketujícím a studentstvu německému, jež mělo v úmyslu uspořádati průvod. To vše ale není ještě opírání se úřadním orgánům, neboť hostó a studentstvo nejsou úřadními orgány. Má-li někdo uposlechnout, musí dříve slyšet vybídnutí k rozejití se. Že by ale byli všichni účastníci slyšeli vybídnutí, může být sice pravděpodobno, ale před soudem musí býti dokázána pravda; rozsudek proti vinníkovi může býti vydán jen tenkrát, když podán jest proti němu právní důkaz. Že podezření padlo na ty, jež hájím, může být již proto, že byli obžalováni. Je-li však někdo v podezření nějakém, netřeba mu dokázati nevinu svou; neboť že *vinen jest*, *musí dokázati jiný*. Negativní důkaz vinníků jest takřka nemožný a mimo to není nikdy povinností obžalovaného, aby vedl negativní důkaz neviny své. Svědky jest dokázáno, že žádnému nebylo možno slyšeti vyzvání k rozejití se.«

Na to uvedl obhájce doslovně některé výroky svědků, načež pokračoval: »Každý tedy nemusil slyšet. Aby obžalovaní mohli být odsouzeni, musil by být proveden důkaz, že vyzvání slyšeli. Nejlépe mohlo být slyšet napomínání Dra Klaudyho, neboť se byl lid poněkud utišil. Někteří však doznávají, že ani toho neslyšeli. Po napomenutí páně purkmistrově lid se rozcházel, pomalu sice, leč přece. Avšak kdyby byli purkmistra i slyšeli a neuposlechli, nebyli by se dopustili přečinu shluknutí, neboť Dr. Klaudy nebyl orgánem takovým, o němž mluví zákon. Dále podotýkám, že ten, kdo má úřadníka nebo strážníka uposlechnouti, musí jej dříve znáti. Mezi napomínajícími však byli i civilní strážníci, kteří neměli žádných odznaků, a proto také nikdo nemohl vědět, že je to stráž, a nemusil jich uposlechnouti. Zákon však žádá ještě více. Kdo má uposlechnout napomenutí k rozejití se, musí dříve moci odejíti. Svědkové však vyznali, že odejíti nebylo z počátku naprosto možno. Někteří žádali, aby jim bylo uděláno místo, aby se mohli odstranit, ano ani veřejné orgány dle doznání svědků nemohly se prodrati.«

Po tó snažil se obhájce dokázati nevinnosť každého ze svých devíti klientů zvláště, a skončil následovně: »Byl jsem překvapen, když státní zástupce pronesl, že nestává polehčujících

okolností. Já pak neshledav zde nižádných okolností přitěžujících, připomínám, že nutno při obžalovaných ohled vzíti především na jich mládí, pak na bezúhonný život, jakož i na to, že vše to neudálo se ze zlého úmyslu nějakého, alebrž spíše z příležitosti, která se jim byla naskytla. Kromě toho byli všickni držáni po delší čas ve vyšetřovací vazbě, kteráž i s trestem, jaký státní zástupce navrhuje, v nižádném poměru nestojí. Myslím, že návrh státního zástupce, kterýž vyměřil trest nejpřísnější, jest při nejmenším aspoň přehnaný.«

Po řeči obhájcově přednesli ještě ti, jichž Dr. Kučera nehájil, své námitky, načež přelíčení prohlášeno dne 2. července za ukončené. Rozsudek prohlášen 7. července.

30. června. Přelíčení s Vilémem *Pickem* pro zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. zák. Zločinu toho dopustil prý se jakýmsi výrokem o obraze, jenž byl v lednu v Měšťanské besedě na Smíchově vystaven. Jako svědkové vyslechnuti zejména pp. Dimmer, Kohout, Novotný, Novopacký a Benke, kteří svědčili vesměs na prospěch obžalovaného, tak že sám veřejný žalobce Braun po ukončení průvodního řízení navrhnul, aby byl obžalovaný uznán za nevinna. V tomtéž smyslu také mluvil obhájce Dr. Čížek. Soud však k návrhům těm nepřistoupil a odsoudil obžalovaného do těžkého žaláře na tři měsíce.

Nejvyšší soudní dvůr potvrdil nálezy prvních dvou stolic, jimiž Jos. *Barák* jako býv. spolupracovník časopisu »Pravda«, která r. 1867. vycházela místo zastavené »Svobody«, dán byl v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 56 a.) a přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z. V důvodech uvedeno že »Pravda« nepřátelsky se chovajíc k nejvyššímu rodu panovnickému a k vládě, patrně k tomu směřovala, aby (zažalovanými články) nenávisť k osobě císařově, k níž podněcovala, tím více roznítila atd. Přelíčení ustanoveno na den 10. července.

Důvěrníci okresů v okolí Loun ohlásili ku dni 12. července tábor lidu *na Pravdě* u Domaušic s tímto programem: 1. Osvědčení souhlasu s resolucí prvního tábora pod Řípem; 2. Jak lze na venkově vůbec docíliti lepšího vychování a potřebám života přiměřenějšího vzdělání mládeže dorůstající, zvlášť pro stav rolnický; 3. Úvaha o neblahých následcích roztržek

národních v království Českém, pak o důležitosti, prospěšnosti a prostředcích trvalého dorozumění se obyvatelstva českého k vespolnému podporování a hájení zájmův společných k dosažení společného dobra.

Červenec 1868.

1. července. Red. »Budivoje« K. *Foitl* odsouzen c. k. krajským soudem v Budějovicích pro přečin, spáchaný prý číslem ze dne 2. února do vězení na tři týdny a ku ztrátě 60 zl. z kauce.

C. k. zemský co tiskový soud v Brně potvrdil zabaven »Olomuckých novin« pro zločin rušení veřejného pokoje. Redaktor listu toho spáchal za nejnovější éry již čtyry zločiny a jeden přečin.

2. července. Pro zakázaný tábor lidu *na Vysoké* u Kutné Hory zavedeno u c. k. krajského soudu kutnohorského rozsáhlé vyšetřování.

Proti zákazu výletu zpěváckého spolku hořického na *Zvičíně* podáno odvolání k c. k. místodržitelství. Zároveň požádán c. k. úřad v Hostinné za udělení povolení k výletu.

Tábor lidu na *Loučeni* u Nymburka c. k. okresním úřadem zakázán, poněvadž prý program jeho »příčil se základním státním zákonům a ústavě«.

Redaktoru »Hlasu« Dru St. *Kodymovi* doručena obsilka k závěrečnému přelíčení, položenému ku dni 7. července pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z.

3. července. C. k. policejní ředitelství pražské rozkázalo všem českým spolkům pražským, že na příště, prve nežli budou chtít podniknouti nějaký výlet, musí si opatřiti dříve úřadní dovolení netoliko u c. k. policejního úřadu v Praze, nýbrž i u všech c. k. úřadův politických všech okresů, jimiž výletníci ubírati se budou. Až dosud spolky pražské výlety své pouze policii ohlašovaly a policie brala ohlášení na vědomí.

Red. »Nár. listů« vyslechnut u c. k. trestního soudu v Praze jako svědek v příčině *táboru řipského*, pro který bylo zavedeno trestní vyšetřování.

4. července. Tábor omladiny *na Valečově*, svolaný ku dni 12. července, c. k. okresním v Mnichově Hradišti Květem zakázán, poněvadž »program všeobecně a neurčitě zní«. Program zněl: 1. Jak by co nejdůstojněji *omladina česká osvědčila loyalitu svou k trůnu panovnickému?* 2. Kterak by mohla omladina působiti v šíření vzdělanosti mezi českým lidem? — Také tábor lidu *na Košumberku* u Lůže c. k. okresním Hotischem zakázán. Nová žádost zamítnuta proto, »že by se táborem rušila marianská pouť na blízkém Chlumku«. Rovněž zakázána společná produkce zpěváckých spolků jakož i hostina, která měla býti konána pod širým nebem. Jednotlivým spolkům zakázány i pouhé obyčejné výlety. — Podobně zakázána c. k. okresním v Kutné Hoře Pokorným pěvecká slavnosť, kterouž zpěv. spolek »Tyl« a »Sokol« uspořádati chtěly dne 5. července na vršině Kaňkovské k oslavě památky mistra Jana Husa.

Pro vypuzení c. k. policejního adjunkta Krále von Dobrawoda z Nuselské zahrady zavedeno vyšetřování.

Ve *Volanicích* u Nového Bydžova zabaveny v jediném dnu neméně nežli u 16 občanů, chudých i zámožných, ba i u samého starosty nemovitosti *pro nezaplacené daně.*

5. července. Býv. red. »Svobody« J. *Barákovi* dodán časně z rána nález c. k. nejvyššího soudu, kterýmž potvrzen rozsudek znějící na desítiměsíční žalář, a zároveň také rozkaz, aby bez odkladu trest ten nastoupil. Odsouzenému nepopřáno ani času, by své záležitosti uspořádal.

Zakázaného výletu na horu *Zvičín* súčastnilo se asi 15.000 osob, z Králové Dvora, Pecky, Lomnice, Paky, Hostinného, Sadové, Mlazovic, Bělohradu a četných jiných obcí. Na místo výletu dostavil se jeden c. k. krajský, čtyři c. k. okresní a několik detektivů. Okolní jednoty byly vesměs zastoupeny. Členové Sokola královédvorského dostavili se se smutečnými odznaky na čapkách. Lid provolával slávu králi, národu, České koruně. Vládní komisaři povolili čtvrt hodiny ku zotavení, načež *prohlásili »shromáždění za rozpuštěné«*. Většina lidu setrvala však na Zvičíně až do pozdního večera. Pořádek byl vzorný, zábava nenucená, nadšení všeobecné.

Zakázaného táboru lidu *na Košumberku* u Lůže súčastnilo se velké množství lidu z okolních měst a osad. Zábava

měla průběh klidný. I zakázaná hostina odbývána, ale nikoli pod širým nebem, nýbrž v uzavřené místnosti. Hostině byl přítomen také c. k. krajský Pötting, kterýž zakázal politické řeči. Četné telegrafické pozdravy budily nadšený jásot, až jich čtení c. k. okresní Hotisch zakázal. Pořádek byl vzorný; c. k. četníky nikdo neshledl.

Zakázaného výletu na *Kaňkovské vrchy* k mohyle Kalvarie zvané, kde bojovníci husitští od horníků kutnohorských do šachet naházeni byli, súčastnilo se přes 4000 osob. Přítomen byl také c. k. okresní kutnohorský Pokorný (kterýž byl spolkům, jež by zákazu nešetřily, pohrozil rozpuštěním) a zapisoval některé z účastníků výletu. Když zazněl společný zpěv, c. k. okresní jej zakázal. Lid rozstoupil se na to v několik davů, v nichž opět zpíváno. Jinak byl průběh výletu klidný. Mohyla Kalvarie ozdobena byla zelením a na vrchu vlál *černý prapor s bílým kalichem*.

Tábor lidu, svolaný ku dni 12. července na *Žižkovo pole* u Přibyslavi, c. k. okresním přibyslavským zakázán.

6. července. Ministr *Herbst* přibyl do Prahy. V *týž den* prohlášen rozsudek ve při pro *Herbstovské demonstrace*. Všickni obžalovaní (vyjma nezletilého Opitze) uznáni vinnými přečinem shluknutí dle § 283. tr. z. a odsouzeni do vězení, a sice: Sava Rajkovič, Louis Šmíd, M. Vít a Doležal na 4 neděle (nejvyšší trest, jejž zákon na přečin ten ukládá); Oleskiewicz a Napravil na 3 neděle; Blažko, Fischer, Geitler, Hodan, Ptáčník, Prokop, Pfeifer, Söhnler, Jaroměřský, Kestřánek, Mrázek, Netušil, Veselý a Vyhnálek na 14 dní, Chalier na 10 dní. Nedospělý Opitz odkázán c. k. policii, aby jej po svém rozsudku potrestala. Devět obžalovaných hájil Dr. Kučera; ale nabídl se, že vypracuje odvolání všem. O líčení vyšlo také na jevo, že Jaroměřský o svém zatčení dne 21. ledna pažbou tlučen do hlavy a zkrvácený na strážnici přiveden.

Závěrečné přelíčení »Politiky« pro článek »*Rakouská ústavnosť*«, jehož předmětem byly Herbstovské demonstrace a v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný prý popuzováním proti ústavě a k opovrhování osobou císařovou — *ale bez obžalovaného*. Redaktor »Politiky«, V. *Nedoma* žádal dne 4. července za odročení líčení, poněvadž se chtěl súčast-

niti pouti do Kostnice. Na žádosť tu c. k. trestní soud c. k. policii nařídil, aby byl red. Nedoma zatčen a k líčení předveden. C. k. policie pátrala a telegrafovala do Plzně, do Brodu nad Lesy i jinam, ale marně. Red. Nedoma nenalezen, nevypátrán a také nepředveden. Líčení odbýváno *bez obžalovaného i bez obhájce*. Nedoma odsouzen do žaláře na 18 měsíců a ku ztrátě 2000 zl. z kauce. Žalobu zastupoval státní návladní Jarosch, soudu předsedal president Mentberger.

7. července. V ohledu juridicko-politickém v pravdě senzační přelíčení »Hlasu« proti red. Dru F. St. *Kodymovi* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., spáchaný článkem »*Kdy budeme spokojeni?*«. Soudu předsedal rada Předák, žalobu zastupoval Dr. Hlaváček, obhájcem byl Dr. *Čížek*. Tento poukázal především k tomu, že Dr. Kodym podal proti obžalovacímu nálezu oprávněnou stížnosť k nejvyššímu soudu, která nebyla až dosud vyřízena. Možná tedy, že nejvyšší soud zruší obžalovací nález a pak by bylo přelíčení *předčasné*. Z té příčiny žádal, aby bylo *přelíčení odročeno* a odůvodnil návrh svůj ještě takto: »Sám c. k. vrchní soud praví, že bylo odvolání Dra Kodyma předloženo nejvyššímu soudu. **Musilo tedy býti předloženo se všemi spisy**, *neboť jen na základě spisů může nejvyšší soud rozhodovati*. Jsou tedy jen dva případy možny: **buď leží vyšetřovací spisy zde** a *nebyly předloženy nejvyššímu soudu* **nebo zde neleží** a *byly nejvyššímu soudu zaslány*. V prvním případě nemůže nejvyšší soud rozhodovati o stížnosti Dra Kodyma, v druhém případě pak nemůže býti odbýváno přelíčení. Rozumí se samo sebou, že dříve, nežli počne přelíčení, musí býti rozhodnuto o obžalobě a spisy musí býti u nejvyššího soudu. Leží-li však spisy ty zde, **potom rozhoduje nejvyšší soud beze spisů.**« Mimo to uvedl obhájce ještě za důvod odročení, že podal také odvolání z nálezu vrchního soudu, kterým tento soud nenalézá příčiny k zastavení pře. »Soud měl totiž říci, že odročení buď povoluje nebo nepovoluje; avšak to neřekl. Odvolal jsem se však i z toho vyřízení a předkládám potvrzení. Po zákonu pak mají odvolání ta právě té moci jako odvolání proti konečným nálezům, jež mají moc zdržovací.« Ku konci upozornil, že po zákonu mělo býti obžalovanému pro trestní skutek tiskem spáchaný obeslání k přelíčení dodáno 8 dní před

mají být přednešena. Ve spisech obžalovacích jsou dílem uvedena jiná místa, dílem pak byla čtena místa v obžalobě se nenalézající. *Že budou i tato místa žalována, nebylo obžalovanému známo*, a teprve nyní pan Kodym o nich se dovídá. Z těchto příčin *žádám za odročení přelíčení* a zůstavuji si učiniti další kroky.

K vyzvání předsedy předčítá obhájce Dr. Čížek ona místa a končí, že státní zástupce četl *celý článek* vyjma: »Dnes Maďaři mají, čeho sobě tehdy revolucí vynutiti chtěli, a jest mezi nimi strana jižjiž ku vládě přicházející, které vždy svazek říše Maďarské s říší Rakouskou je tuze těsný.« Pak: »Vláda za vládou střídá se ve Vídni a všecky jsou nejen neslovanské, nýbrž směřují přímo k potlačení Slovanstva, zejména Čechův« a »tak to šlo až dosud. My jsme byli u vídenských vlád stihanými rebelanty« atd. až po slova »k nám nespravedliva«.

Soud poradiv se, usnesl se, že se bude v přelíčení pokračovati. — *Obžalovaný, vzdav se hájení*, podotýká, že článku inkrimovaného nečetl, aniž do tisku dal.

Předseda chce na to čísti protokol.

Dr. *Čížek*: *Protestuji proti čtení protokolu!* Protokol není předmětem řízení. Iniciativu má žalobník, ale nikdy soudce!

Předseda však *přece protokol čte*. Z protokolu vysvítá, že Dr. Kodym dověděl se o článku teprve, když již byl inkriminován, že chodí zřídka do redakce a pracuje výhradně články hospodářské, ale že požádal čtyři členy redakce »Národních listů«, aby v případu, kdyby nějaký článek zaslán byl »Hlasu«, přehlédli jej a do tisku dali. Zda by byl některý z uvedených pánův inkriminovaný článek sepsal, nemohl udati. K řízení listu nikoho neustanovil. Rukopisy kladou se na stojánek, odkud si je metteur-en-pages bere.

Obhájce konstatuje, že dle § 241. ř. tr., když nesouhlasí státní zástupce s obhájcem, předseda může dát čísti jen ty protokoly, o nichž rozhodnul soudní dvůr, že čísti se mají. *Zde však soudní dvůr se nerozhodnul, a předseda četl protokol o vlastní moci.*

St. zástupce: Předseda může dát čísti, co chce. — Dr. *Čížek* chce mluvit. — *Předseda*: Nedám dále rokovat! — Dr. *Čížek*: Mám dle zákona vždy poslední slovo, § 253. tr. ř. — *Předseda* (k za-

práv.« — Dále četl státní zástupce ještě tato místa: »Mocí vyprostili se od Rakouska Italiani. Nuže, jsme my Češi, jsme my Slované vůbec, tvoříce v Rakousku většinu nade všechny národy, jsme snad k tomu stvořeni, abychom v Rakousku druhým drželi jen hřbet? Ano, to se nám odvážili dokazovati. A dokazují nám to špinavá hrdla německo-židovského časopisectva svým pestrým skřekem, dokazují nám to vlády vídenské svými skutky! Neboť upírajíce a zdržujíce nám práva naše, udržujíce nás vedle ostatních v pravé porobě, vyhlašují nás za rebelanty proto, že slovy ne příliš naléhavými, zhusta prosebnými, nikdy hrozivými — dovoláváme se toho, což nám nepopíratelně náleží jako národu svobodnému a státu historickému! Za takových poměrů, že vlády toho rázu a směru v národech slovanských nerozdmychaly ještě revoluce, není věru zásluhou týchž vlád; ony k tomu učinily víc, než je potřeba. Jediná trpělivost, jediná mírnost, jediné dlouhočekání národa českého i ostatních Slovanův udrželi dosud na uzdě nevoli, hněv jich nad neustálým utiskováním se strany vlád vídenských a nyní také pešťské. Vlády vídenské stíhají pokutami a žalářem český tisk, který vždycky sdílel ráz holubičí povahy národa našeho, stíhají ho z té příčiny, poněvadž prý pobuřuje lid: tak vždycky kalil beránek vodu vlkovi. Jak? Lid, jehož nerozlítí a nerozbouří takové jednání jedné vlády za druhou, ten by se měl rozlítit a vzbouřit slovem českého časopisectva, vždy tak mírným? Bylo by to poprvé na světě, že by skutek byl nevinností a jméno jeho v ústech českého novináře zločinem. *Kdo patří spíše na stolici obžalovaných?* Ten zajisté, *kdo vítr revoluce rozsívá*, a nikoliv ten, kdo veřejně volá: »Budeš klidit bouři — ustaň, brachu!«

Po přečtení závadných míst státní zástupce pokračoval: Myslím, že každý, přečta článek ten, musí k poznání přijíti, oč spisovateli šlo. Nalézá se zde povaha činu naznačeného v čl. 65. lit. a) tr. zák., a proto žaluji pana Kodyma pro zločin rušení veřejného pokoje, pro případ pak, kdyby zde nebyl seznán zločin, pro zanedbání povinné pečlivosti.

Dr. *Čížek*: Žádám, aby bylo následující konstatováno v protokolu: Má se zde vzíti jen na ta místa ohled, která obsažena jsou v nálezu obžalovacím a jenom místa inkrimovaná

zabaveného čísla, vynechavši závadný článek. Plakáty, jimiž chtěla administrace zabavení na nárožích čtenářstvu oznámiti, c. k. policejní censura *nepropustila*.

Posavadní státní zástupce Prokop *Jarosch* rytíř z Adlerhorstu jmenován vrchním státním návladním v Praze, posavadní substitut Dr. Václav *Hlaváček* pak státním návladním.

9. července. Přelíčení »Politiky« pro článek »*Passivní odpor*«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — *bez obžalovaného* (V. Nedomy) *i bez obhájce* (Dra Klaudyho), jenž byl podobně jako sám obžalovaný žádal za odročení líčení, kteréžto žádosti však zamítnuty. Soudu předsedal president Mentberger, žalobcem byl subst. státního návladnictví Mitteis. V žalobě praveno, že inkriminovaným článkem spisovatel všemožným spůsobem hleděl působiti k tomu, by nejdůležitější funkce státní moci, *vybírání daní* totiž, odepřením placení jich v nivec se uvedlo a že usiloval k účelu tomu organisovati odpor, kterýmž by stát **přišel v nebezpečí** rozpadnutí se atd. Veřejný žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na dva roky a ztrátu 3000 zl. z kauce. Obžalovaný uznán za vinna a odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na 14 měsíců a ku ztrátě 1500 zl. z kauce.

Pro stržení německé trikolory s okna německého profesora Kicka dne 21. června zavedeno trestní vyšetřování pro zločin — *velezrády (!)*.

Tábor lidu, svolaný ku dni 12. července na vrch *stará Pravda* u Loun, c. k. okresním úřadem lounským zakázán.

Ku dni 19. července svolán tábor lidu na kopec *Kostíř* u Statěnic na Moravě s tímto programem: 1. Čeho si přejí Slované na Moravě, aby se stalo vzhledem k čl. 19. základních zákonů státních, který dává každé národnosti právo, aby měla potřebné ústavy vyučovací. 2. Je-li prospěšno státu a rolnickému stavu, aby zavedeno bylo neobmezené dělení pozemků neb ne. 3. Jak by se dala docíliti svornosť obou národností na Moravě.

Konfiskace č. 185. »Nár. listů« ze dne 7. července potvrzena pro článek »*Naši spojenci a — odpůrci*«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

Trestní vyšetřování, jež bylo zavedeno proti majiteli »Nár.

pisovateli): Vemte to do protokolu, že nedávám dále o té věci rokovat! — Dr. *Čížek:* Když se mně nedá slovo, odstoupím ihned od dalšího hájení. — *Předseda:* To můžete!

Dr. *Čížek* ujímá se však přece slova a vyvrací náhledy státního zástupce. Hned na to připomíná předseda obžalovanému, že nemá s obhájcem mluvit. — Dr. *Čížek:* Já mu mohu říci, co chci; toliko obžalovaný po otázce jemu položené nemá tázati se mne. (§ 234. tr. ř.) Na to v přelíčení pokračováno. Předseda čte inkriminovaný článek, pak protokol sepsaný při hledání rukopisu, z něhož mimo jiné vysvítá, že nedá se s určitostí udati, kdo článek ten sázel a že zasílá se jen část kartáčových otisků Dru Kodymovi.

V tom přináší jeden úředník **telegram**. Předseda prohlašuje, že **telegram jest z Vídně a že mimořádné odvolání p. Kodyma od nejvyššího soudu zamítnuto jest.**

Obhájce podotýká, že telegram nemá podpisu ani úřadní pečeti. Na to *propouští Dr. Kodym Dra Čížka z obhajování.*

Dr. Čížek: Vyjednávají-li se záležitosti tiskové před soudem na ujmu obžalovaného cestou telegrafickou, pak nahlížím, že jest obhájce obžalovanému osobou zbytečnou, a odcházím. (Odejde.)

Po té vyslýcháni svědkové. Jednoho z nich Antonína Straucha přísedící Jansa se optal: »Povězte nám, jak *špacírujou* rukopisy do tiskárny?« — načež svědek odpověděl: »Rukopisy tam *nešpacírujou*, nýbrž — *donášejí se tam!*« — Po ukončení původního řízení navrhnul státní žalobník trest těžkého žaláře na **15 měsíců** a ztrátu 1500 zl. z kauce a v případě, kdyby byl obviněný uznán za vinna pouze opomenutím povinné péče, vězení na 5 měsíců a ztrátu 1500 zl. z kauce. *Dr. Kodym vzdal se všeho hájení.* Rozsudek prohlášen dne 9. července. Obžalovaný uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a odsouzen do těžkého žaláře na *3 měsíce* a ku ztrátě **1500 zl.** z kauce a k náhradě trestního řízení. Kromě toho zakázáno další rozšiřování č. 6. »Hlasu« a mezi polehčujícími okolnostmi uvedeno, »že jest při obžalovaném *naděje na polepšení se*« . . .

»Nár listy« v den ten zabaveny pro článek »*Naši odpůrci a — spojenci*«. Administrace uspořádala druhé vydání

J. Baráka na dobu 3 roků, pro red. *Fr. Škorpila* na 18 měsíců. Soud uznal oba obviněné vinnými zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z. a vyměřil J. Barákovi trest těžkého žaláře na 5 měsíců, Fr. Škorpilovi pak na 2 měsíce.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první instance, kterýmž byl býv. redaktor »Nár. listů« Frt. *Göbl* odsouzen do těžkého žaláře na 8 měsíců a ku ztrátě 2000 zl. z kauce.

»Politik« zabavena »pro statistická data o odsuzování v Praze za posledních dnů«. Později vyšla v novém vydání. Závadný článek nahražen zatykačem, jejž byl c. k. trestní soud vydal za býv. redaktorem »Politiky«, Frt. Kotkem, vyzývaje jej, aby se nejdéle ve třech měsících dostavil, jinak že bude souzen ve své nepřítomnosti.

Časopisy »Politik«, »Wanderer« a »Vaterland« souhlasně zvěstovaly, že ministr spravedlnosti Dr. *Herbst*, meškaje dne 16. července v Praze, dal si předvolati všechny přednosty pražských soudů, státního návladnictva a policie, aby jim projevil, že do 45 dnů, po kteréž lhůtě vejde v platnost zákon o přímých volbách do říšské rady — *veškeré oposiční časopisy v Praze musí býti zastaveny.*

11. červenec. Zábavný týdenník »*Tábor*«, vycházející v Táboře, zabaven pro dva články, z nichž jeden vyňat byl z nezabaveného »Budivoje«.

12. července. Zakázaného lidu *na Valečově* u Mnichova Hradiště, súčastnilo se přes 2000 osob. C. k. krajský z Ehrenbergů s dvěma úřadníky a c. k. okresní Wunsch z Turnova, taktéž s několika diurnisty, postavili se před bránu hradu a hrozili každému trestem, kdo by chtěl vejíti. Lid rozstoupil se několik kroků před branou. Za nedlouho přibylo banderium a zástupy lidu ze Sobotky. Banderisté hnaly se kvapem až k samému hradu. C. k. krajský velel »halt!« a vyzýval lid, aby se rozešel. V odpověď zahřmělo volání: »Sláva koruně České!« Lid počal zpívati národní písně a pranic toho nedbal, že diurnista Zdobinský zcela veřejně zaznamenává si jména čelnějších účastníků tábora. Mnozí ho škádlili prosíce, aby zaznamenal i je. Za nedlouho odebraly se zástupy do blízké osady Bosně, kde se bavily, a vrátily se pak zase na Valečov,

aby se s c. k. komisaři rozloučily. Diurnista Zdobinský stále ještě zapisoval. Lid se z části rozešel, z části pak uchýlil se k zábavě do Bosně. Po odjezdu komisařův náhle kdosi zvolal: »Hle, tady je ten, který zapisoval!« Diurnista Zdobinský začal utíkat. Lid se hnal za ním. Prchajícímu podařilo se vniknouti do fary. Lid obstoupil faru, a uprchlý musil mu být vydán. Jeden z banderistů přečetl mu přiměřené levity, načež ustrašený a na celém těle se třesoucí diurnista se slovy: »Ať tě více nevidíme!« propuštěn. — Úřadní list líčil případ ten takto: Když se diurnista ubíral k vesnici Bosně, zastoupil mu náčelník banderia soboteckého s dvěma jezdci cestu a zvolal: »Mizerný špione, zrádce národa a vlasti! Zabte ho!« Diurnista dal se na útěk, jezdci za ním, při čemž náčelník opět křičel: »Obyvatelé bosenští! Lapněte špicla a zabte ho!« Pronásledovaný utekl se do fary a zavřel za sebou dvéře. Před domem srotilo se asi sto lidí, kteří lajíce, žádali zatím se objevivšího faráře, aby jim byl diurnista vydán. K domluvě farářově lid se rozešel; ale při rozchodu sobotecký jeden banderista zvolal: »Mizerný špicle! Za mzdu zradil jsi vlast. Ať mi dnes nevylezeš, jinak jsi syn smrti!«

Zakázaného táboru lidu *na vrchu Potštýně* u Kostelce nad Orlicí súčastnilo se přes 3000 osob hlavně z Kostelce, Vamberka, Ústí, Žamberka, Mýta, Litomyšle, Rychnova atd. Zpívány písně »Bývali Čechové«, »Naprej« a »Hej Slované«. Posléze skoro veškeren lid na nádvoří a v zříceninách poklekl a pomodlil se. Když se začaly zástupy, zpívajíce »Hej Slované«, rozcházeti, přibyli ke hradu c. k. úředníci. Jeden z nich nad branou ohlásil, že je shromáždění zakázáno, a vyzval lid, aby se rozešel. Stalo se po vyzvání tom. C. k. organové chovali se velmi slušně, a lid zase navzájem rovněž tak slušně k nim.

Zakázaného táboru *u Přibyslavi na »Žižkovu poli«* súčastnilo se 12—15.000 osob. Veškerá okolní města, jako Německý Brod, Žďár, Nové Město, Meziříč a jiná byla velmi četně zastoupena. Obzvláště Moravané dostavili se, a to i ze vzdálenějších osad, jako z Kamenice, Brtnice a Křižanova, odkud přibyli na třiceti vozech s hudebním sborem. Také Humpolečtí dostavili se asi na třiceti povozech. Město Přiby-

slav bylo slavnostně ozdobeno. Místo, kde Žižka dokonal, označoval prapor národních barev s kalichem. Odpoledne hnul se obrovský proud lidstva k místu tábora, kde čekali již vládní komisaři v uniformách: c. k. krajský a býv. poslanec baron Voith, pak c. k. okresní chotěbořský, polenský, přibyslavský, humpolecký a německobrodský. Baron Voith shromáždění jménem zákona rozpustil a rozkaz opakoval. Provolávajíce »Slávu« památce Žižkově, koruně České a Moravanům, uchýlily se davy do blízkého háje, kde k povolení vládních komisařů, kteří si počínali taktuplně a vlídně, bavily se za hudby tří kapel až do čtyř hodin odpoledne, kdy nastoupen pochod nazpět do Přibyslavi, odkud se účastníci rozešli a rozejeli.

Zakázaného tábora *na Pravdě* súčastnilo se přes 12.000 osob. Z obcí Kněževsi, Renčova, Žehrovic a Kroučové dostavila se četná banderia, mnohá s prapory. Na nádvoří hradu Pravdy čekali žatecký c. k. krajský Trojan, pak c. k. okresní z Loun, Rakovníka, Slaného, Strašecí a Postoloprt. Žatecký c. k. krajský oznámil lidu, že jest shromáždění zakázáno, že se porada odbývati nesmí, a vyzval lid, aby se rozešel. Žádosti poslednější shromáždění přes příliš ochotně nevyhověli. Setrvalit na místě až do pozdního večera. V skupinách hovořeno o důležitých otázkách politických a národních, až konečně lid dobrovolně začal se rozcházeti. Důvěrníci táboru sešli se v Domaušicích, kde zvolili užší výbor, jemuž uloženo vyhledati v okresu Lounském na blízku vrchu »Pravdy« jiné nějaké vhodné místo pro nový tábor lidu, na kterémž mělo býti rokováno »o vychování odrostlejší mládeže«.

Velvarský c. k. okresní Bruner zaslal představeným obcí *Uha*, *Chržín*, *Budohostice* a *Kamenice* přípis, kterýmž je vybízel, aby do *pěti dnů* všechny dluhující pozemkové daně vybrali a c. k. bernímu úřadu odvedli. V rozkazu tom připomenuto, že »musí se za to míti, že kontribuenti jmenovaných obcí *úmyslně odporují daně platiti*«, a jelikož prý »takový kladený odpor déle se trpěti nemůže a nesmí«, tedy atd. »Jinak že bude na náklad dlužníků daně zavedena sekvestrace užitkův jejich hospodářství.«

Tábor lidu svolaný ke dni 19. července na *Hradec* nedaleko Strakonic c. k. okresním úřadem strakonickým zakázán

pro »nejasnosť programu«. Program zněl: 1. Jakým spůsobem mohly by se zlepšiti hmotné poměry naše? 2. Jakým spůsobem dal by se vyrovnati nynější poměr mezi národem českým a vládou? 3. Kde jest dlužno hledati příčinu zdánlivé nesolidarnosti obou národností v Čechách a jak lze příčinu tu odstraniti?

C. k. zemský co trestní soud nevyhověl žádosti redaktora »Nár. listů« K. *Tůmy* za předvolání svědků: biskupa Jirsíka, Dra Grünwalda, školního rady Svobody a Václ. Vlčka, jichž svědectvím chtěl podati důkaz, že zažalovaný článek o ukřivdování národnosti české v Budějovicích zakládá se na pravdě.

Pro uctění památky upálení Mistra Jana Husa průvodem na Betlemské náměstí dne 5. července zavedeno c. k. policií vyšetřování.

Ohňostroj, kterýmž chtěl pyrotechnik Malý na Rohanském ostrově znázorniti upálení Mistra Jana Husa, byl c. k. policií zakázán a dovolen jen ohňostroj, představující výjev z obležení Prahy od Švédů r. 1648.

13. července. Přelíčení s redaktorem »Nár. listů« Karlem *Tůmou* pro články: »Německá demonstrace na vzdor«, »Nové ukřivdění národnosti české« a »Těžiště cislajtanské vlády«, otištěné dne 18., 21. a 22. ledna, v nichž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Soudnímu dvoru předsedal rada Laadt, votanty byli rada Jansa a adjunkt Hochberger. Jako žalobník dostavil se někdejší substitut stát. návladnictva v nové uniformě c. k. státního zástupce. Obhájce obžalovaného Dr. Čížek nedostavil se v čas. Chvíli naň čekáno. Zatím dostal obžalovaný od svého obhájce zprávu a oznámil soudu, že Dr. *Čížek k líčení vůbec se nedostaví*, poněvadž *vzhledem ke spůsobu, jakým se nyní v tiskových přích zachází proti obžalovaným, nechce více žádného českého opositního redaktora před soudem hájiti.* Když pak obžalovaný prohlásil, že si jiného obhájce nepřeje a že se bude hájiti sám, líčení zahájeno.

Státní zástupce probíraje článek první, poukázal k tomu, že zločin spáchán místy, v nichž se praví, že Němci chtějí oslavovati politické a národní násilí, jímž jest národ český utkán, že chtějí kolem nás spoutaných a v nejsvětějších zájmech ohrožených provozovati huronské tance, že národ český připraven byl během věkův o svou samostatnosť utlačováním a

křivopřísežnictvím oněch, kdož měli se o něj otcovsky starati, a posléze hlavně slovy: »Nejen němečtí výtržníci, nýbrž celá strana, ba i nynější vláda jejich přeje sobě, aby zápas stran proti sobě stojících přenesen byl na pole hrubého násilí.« — V druhém článku činí prý spisovatel jizlivé a prudké útoky na vládu, vyčítaje jí, že Čechům jazyk vyřezává, že křivdí národnosti české a provádí útisk ten rukou nepokrytou a s tváří vyzývavou. Pisatel staví prý tu takořka na odiv tendenci svou přivésti vládu a správu státní v opovržení. V třetím článku spáchán prý trestný skutek hlavně větami, že »k vůli jedné národnosti děje se bezpráví druhým« a »Život náš národní sklíčen byl nepřetrženě *nenárodní byrokracií*, úslužnými proti nám soudy, vtírající se nám němčinou a v novější době *nespravedlivým volebním řádem* a rozmanitými *oktrojírkami*, působícími vesměs na úkor našich práv *a na zničení naší národní a politické* samostatnosti.«

Z řeči, kterou se obžalovaný hájil, vyjímáme: »Dosavadní politický a národní boj náš byl a jest zajisté čestný i spravedlivý. Národ český zápasil a zápasí o to, co posvěceno jest nejpřednějším zákonem přírody: *o zachování sama sebe*. Vede však boj i o to, *co smluveným a psaným slovem bylo a jest mu zajištěno*. Že z velké minulosti své, ze své slavné samostatnosti a neodvislosti octnul se během času následkem dlouhého pásma křivd a násilí, na něm spáchaných, a následkem křivopřísežnictví těch, kdož měli otcovsky bdíti nad jeho prospěchem; že po několikavěkém systematickém utlačování konečně spoután, sražen jest k nohoum utlačitelů svých, není hanbou jeho, nýbrž těch, kdož bez hanby mrhali statkem jeho, svěřeným nesprávným jejich rukoum. Není-li jim z toho soudcem vlastní svědomí, historie dojista vynese nad nimi soud přísný a spravedlivý. Je-li tedy boj náš oprávněný, máme i právo žádati, aby každý choval se k nám s onou šetrností a úctou, jež náleží věci čestné a spravedlivé. Straně německé nedostačí, že dobyla sobě na chvíli vítězství nynějšími ústavními zákony, rozpoltěním říše a jmenováním svého ministerstva: chce, aby boj, který se až dosud vedl na její prospěch slovem a paragrafem, přenesen byl i do ulic a na náměstí? Kdyby mužové, jimž připravují se demonstrativní ovace, neosvědčili záhy tolik

taktu, aby zamezili sami možnou srážku českého obyvatelstva s německými výtržníky, dali by tím na jevo, že nejen oni sami, nýbrž celá strana, ba i sama vláda jejich přejí sobě, aby zápas stran proti sobě stojících přenesen byl na pole hrubého násilí . . .

K druhému zažalovanému článku obžalovaný mimo jiné pravil: Na nás vyplnilo se písmo: »Vyháněti budou vás ze škol!« Jen že rakouské vlády uměly těm slovům dáti výklad nový. Ze škol v Čechách vyháněn český duch, přede vším český jazyk, mládež pak tam ponechávána, by všelikým duševním úsilím byla němčena. Tíseň, v které se Rakousko octlo, konečně dohnala vládu, že před světem nebylo jí možno déle vyřezávati Čechům jazyk. Dle staré praxe své stala se milostivou. Učinila Čechům »značné koncese« — svolila na oko k tomu, by český jazyk ve školách dosáhl svého práva. Jenom *na oko!* První pohled na rozdělení gymnasií našeho království v česká a německá poučuje nás, *jak křiklavě při něm nadsazováno němčině* — jak česká mládež nyní tak dobře jako za Bacha jest materialem, který školním vychováním odsekává se od kmene českého na rozmnožení plemene Němcův a duševní luzy odrodilské.... A jaké byly úspěchy všeho volání po spravedlnosti a všeho doprošování vlády beustovské, aby napraveny byly aspoň křivdy zjevné a na nejvýš urážlivé? . . . Vláda, které jest tento útisk národnosti naší heslem, má mimo jiné také tu ušlechtilou ctnost, že své moci na ujmu naší používá rukou nepokrytou a s tváří vyzývavou. Celý národ udeřen tu zajisté zúmyslně ve tvář. Vláda beustovská obrací veškerou pozornost a činnost svou k tomu, aby — když si jediný žid na ni zatelegrafuje — vymohla mu uprchlou dceru. Však čím jest téže vládě celý český národ vedle jediného polského žida?! V tom národě neštítí se tato vláda zjevně dávati příklad, jak proti všemu právu možno sobě vésti násilím. Co jest nebezpečnějšího, než musí-li jednáním takovým lid a národ konečně uvěřiti, že dovolati se práva jest zhola nemožným?!«

K třetímu článku obžalovaný mimo jiné pravil: Obsah a účel článku toho není jiný nežli prostý výklad, proč nedaří se nynější vládě provésti pravou ústavnost, proč nemůže zříditi

stát právní, kde na místě násilí vstupuje právo a spokojenosť národů. I odpovídá článek: příčiny jsou dvoje: předně *bezpráví*, které k vůli jedné národnosti děje se druhým, za druhé *neoslabená moc a houževnatosť c. k. organův vojenských i politických*. Že tyto dvě příčiny skutečně brání pravé svobodě v Rakousku a že jsou to tudíž příčiny skutečně osudné pro všechny vlády rakouské — jest nejhlubší moje přesvědčení. Činiť se po hříchu podnes celé řadě národův bezpráví žalostné k vůli tomu, aby mohly panovat jednotlivé národnosti vyvolené: tamo Maďaři, zde Němci!

Předseda: To nemohu připustit. Podle státních základních zákonů každý národ má rovné právo.

Obžalovaný: Nuže, podívejme se na to rovné právo národa českého! V čí rukou jsou nejvyšší úřadové v zemi? Ať se mi jmenuje jediný Čech — —

Předseda: To nemohu připustit. O politických věcech mi zde nesmíte mluvit!

Obžalovaný: Pak vzdávám se hájení a žádám, by bylo zanešeno do protokolu, že *mi byla odňata svoboda hájení se, proti* čemuž protestuji.

Obžalovanému uděleno však přece ještě slovo, a uvádíme z řeči jeho ještě tato místa: První článek psán jest proti straně tak zvaných *německých hegemonův* odchovaných ve škole svatopavelské ve Frankfurtě, proti straně, jejíž snahy známe z pověstných výroků o kulturním pudu Němců na východ a o povolání němectva v zemích slovanských... Straně té jest životní otázkou panovat v Čechách, panovat stůj co stůj! Že však se jí to nedaří, že národ náš bohudík již dosti sesílil a zmohutněl, aby se jí vydatně opřel, mstí se na něm strana ta jízlivostí a záští neuhasitelnou: hyzdí naši minulosť, ztrpčuje naši přítomnosť a upírá nám budoucnosť!...

Státní zástupce vyzývá předsedu, by nedovolil obžalovanému takto mluvit.

Předseda: Umlkněte o tom! Nepatří to k věci!

Obžalovaný: Myslím, že patří. Jdeť o vysvětlení rozhořčenosti lidu českého proti demonstracím strojeným od té strany *Dru Herbstovi*, který byl po více let její *duší*...

Předseda: O tom nesmíte mluvit!

Obžalovaný: Celý článek jest psán proti této straně německého kasina pražského. O vládě není v něm hrubě ani řeči. *Že jest národ náš skutečně utkán politickým a národním násilím*, jak se v článku praví, *jest holá pravda*, pro kterou bych mohl uvésti ne jeden, ale *na sta důkazův*. Či je snad po právu, když národ český, obývající takovou většinou tuto vlast, na vlastním zemském sněmu jest v menšině, že týž národ vzdělaný nemá ani svých vysokých škol?

Předseda: Nemohu připustit, abyste mluvil takové věci!

Obžalovaný: Jak se mám tedy hájit? Zpomínám-li dále v článku, kterak z velké minulosti své, ze své slavné samostatnosti národ český ničeho nezachoval následkem věkovitého utlačování ho a následkem *křivopřísežnictví* těch, kdož otcovsky měli se o něj starat, není to nežli pouhá úvaha historická a přeje-li si slavný soud, dokáži mu pravdu slov těch řadou skutků vůbec známých z historie národa českého. Či netáhne se od vyhynutí královského rodu Jagielonův dlouhověké pásmo křivd a násilí páchaných na národě našem? Aneb *nebyli křivopřísežníky na právech zemských ti*, kdož radili Ferdinandu I. k zahubení stavu městského v Čechách a sněmu krvavému? *Nebyli křivopřísežníky ti*, kdož po bitvě bělohorské radili ke zrušení našich svobod a k bezpříkladnému v dějinách hubení a pronásledování nevinného národa našeho?

Předseda: Již jsem vám řekl, abyste se vystříhal podobných řečí, kterých zde nemohu připustit.

Obžalovaný: Nesmím-li ani takových fakt uváděti, přestává veškeré hájení. Poukazuji tedy jen ještě k onomu místu článku, na němž se celá obžaloba vlastně zakládá, a pravím, že toto místo v obžalovacím nálezu falešně jest vytrženo z článku, takže smysl celé věty jest porušen atd.

Ku konci předložil obžalovaný soudu dopis, kterýmž několik hodnověrných občanů budějovických prohlašuje, že fakta v zažalovaném článku druhém jsou úplně pravdiva a notorická, a uvolují se to stvrditi i přísahou, a sice: Dr. Vendelín Grünwald, zemský advokát, J. Wolf, Ant. Bláha, Alex. Baumann, Jak. Rožánek, vosměs členové městského výboru; dále Kašpar Pařízek, Alojs Macháček, JUDr. Ant. Votočil, Frant. Soukup,

Dr. Wolf rytíř z Jungmannů, zemský advokát, Hynek Zátka a měšťan Štulík.

»Nezáleží mi nikterak na tom,« pravil obžalovaný, »přijme-li sl. soud toto svědectví. Pro mne jest samo sebou nejvyšším zadostučiněním a dostačí mi, mohu-li se na ně odvolat před tribunálem veřejnosti, aby se vidělo, že »Národní listy« *psaly pravdu a pro tu pravdu že jsou stihány.*«

Svědectví to přečtěno a obžalovaný opět se ujal slova, aby důvody obžaloby vyvrátil. »Vypisujíce skutek,« pravil konečně »propůjčili jsme v článku výrazu citům obyvatelstva českéko. Je-li článek příkrým, jest to skutkem samým, a spisovatel za to nemůže, *pravda-li někoho popudí!*« ...

Předseda: To je schvalování zločinu, z kterého jste obžalován. V takovém směru nesmíte se hájit. To vám musím odejmout slovo!

Po ukončení průvodního řízení setrval veřejný žalobník na obžalobě a navrhoval *trest těžkého žaláře* **na dobu dvou roků,** zostřeného postem každého prvního pátku v měsíci a ztrátu **2000 zl.** z kauce.

V závěrečné řeči své pravil obžalovaný mimo jiné takto: Co se tkne subjektivní viny, odmítám ty »důkazy« státního žalobníka. Je to z brusu nový vynález s tím důkazem neviny, který má podati obžalovaný redaktor český. Takového důkazu nelze naprosto podati. Což kdybych teď udal, že články ty psal státní pan zástupce sám? Rád bych viděl, jak by před slavným soudem dokázal, že jich *nepsal!* Já však myslím, že posud platí trestní řád, a podle toho musí soud *dokázat — mně*, jsem-li či nejsem-li *vinen*. K čemu by jinak byly soudy? Tou novou praxí státní zástupce celý trestní řád rakouský obrací na ruby. Nazývá-li pan státní žalobník moje pravdivé vyznání pouhou výmluvou, odpovídám, že nikdy nemám ve zvyku utíkati se k lživým výmluvám ze svých skutků. A k čemu by mně byla ta výmluva platna? Vždyť ukázaly poslední dny, že je to všechno jedno, ať se obžalovaný redaktor český přizná nebo ne.« — Po těchto slovech odňal předseda obžalovanému slovo na dobro.

Rozsudek prohlášen dne 16. července. Red. K. *Tůma* uznán za vinna a odsouzen do těžkého žaláře na dobu 6 mě-

sícŭ a ke ztrátě 2000 zl. z kauce. V rozsudku praveno: Uvážíli se, že úvodním článkům věnuje se obyčejně zvláštní péče, uváží-li se, že K. *Tůma* v závěrečném přelíčení *směr jejich schvaloval*, uváží-li se, že spisovatele článků nejmenoval, že rukopisy se ničí a že nemohl dokázati okolnosť, že při sepsání a do tisku dání rukopisů nebyl přítomen; uváží-li se dále, že omluva jeho, kterak není mu možno všecky rukopisy čísti, jest pouhá »*výtočka*«, poněvadž neměl na sebe vzíti povinnosti, jimž nemohl dostáti: jest ze zločinu rušení veřejného pokoje právně převeden.«

Třetí přelíčení »Politiky« pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný prý článkem »*Papež a císař*« v čísle ze dne 1. dubna. Obžalovaný redaktor V. *Nedoma* a jeho obhájce Dr. *Klaudy* nedostavili se. Žádalť za odročení líčení, poukazujíce k tomu, že redaktor Nedoma, meškající ve Švýcařích, onemocněl chrlením krve a nemůže se dostaviti. Dr. Klaudy zaslal pak soudu přípis, v kterém si stěžuje, že *výměry* na žádosť písemní jakož i na telegram z Vídně zaslaný, v nichž žádal za odročení líčení, *nebyly mu doručeny* a opakoval žádosť tu poznovu. Avšak žádosť jeho soudním dvorem zamítnuta a k návrhu státního žalobníka subst. Mitteise usneseno, by provedeno bylo líčení pře *bez obžalovaného i bez jeho obhájce*, což se také stalo. Veřejný žalobník navrhnul pak trest těžkého žaláře na dobu **dvou roků** a ztrátu **3000** zl. z kauce, po případě (kdyby soud neuznal obžalovaného za vinna zločinem dle § 65. a) tr. z.), aby ho uznal vinným přečinem dle §§ 30. a 32. zákona o tisku, odsoudil jej do vězení na šest týdnů a ke ztrátě 3000 zl. z kauce.

Rozsudek prohlášen předsedou Mentbergrem dne 14. července. Red. Nedoma uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do těžkého žaláře na 4 měsíce a ku ztrátě 1200 zl. z kauce. Rozsudek odůvodněn tím, že v článku hleděl spisovatel vylíčiti ministerstvo jako ministerstvo státu nebezpečné. Povaha skutku vysvítá ze slov: Ministři Jeho Veličenstva dospěli nyní již tak daleko, že stojí na stanovisku, jež je donucuje, aby *vzali revoluci ve svůj program* a hledali spojence své tam, kde »první kavalírové« obyčejně nebývají ... Největší chybou ministerstva Beust-Auersperg-Giskra jest, že

uvádí císaře i říši do nejnebezpečnějšího postavení, jímž tradicionelní přesvědčení násilně se ruší. Dovedlo toho, že národové, kteří z pudu vlastního sebezachování lnuli k císaři, k říši, znepřátelili se s ideou rakouskou — dovedlo toho, že i duch vojska klesl hluboko v mdlobu, jakouž i sebe větší díla hynou; — dovedlo toho, že k rozličným státoprávním, národním a finančním otázkám přidružila se velmi uměle v nečas i otázka církevní; — dovedli toho, že i císařská rodina stržena byla do bojů politických a že celá ta záležitosť uměle vyvolaných a zapletených agitací druží se k osobě vladařově, kdežto ministři stojí tu jako mučenníci političtí a nezodpovědní vůdcové vlády . . . Objednali si ovace pro svou svobodomyslnosť, kdežto na jich politické protivníky bylo plváno, a když si dali notně podkouřiti a svobodomyslnosť svou notně nabalsamovati, řekli lidu: »Nyní ať jedná císař! My ministři jsme zcela roztomilí lidé. Co dále se bude díti, jest lhostejno. Ministerstvo Beust-Auersperg-Giskra jest v slávě a lid bude hledati příčinu nepotvrzení u trůnu. Potvrdí-li však císař zákon, potom nevyřkne kurie papežská kletbu na ministerstvo Beust-Auersperg-Giskra, nýbrž na — —.« Mohli bychom advokátské ministerstvo a jeho papínka upozorniti na to, že Pius IX. poměry Rakouska lépe zná, než pánové ve Vídni. Ti prováděli zase jednou idealní politiku a zabèhli se v slepé uličce . . . Z vět těch vysvítá zřejmě tendence a úmysl uvésti vládu v posměch a proto atd.

Býv. redaktoru »Nár. listů« Fr. *Göblovi* doručen rozkaz c. k návladnictví, aby do tří dnů zapravena byla pokuta 2000 zl., ku které byl ve příčh »N. l.« první i druhou stolicí odsouzen, jinak že bude list ten na tak dlouho zastaven, až kauci doplní. Odvolání k nejvyššímu soudu nebylo v tu dobu ještě vyřízeno. Administraci listu toho pak dodán rozkaz c. k. finančního ředitelstva, aby nejdéle do 19. července složila kauci 350 zl., jinak že dnem bezprostředně následujícím zavedena bude sekvestrace listu.

14. červenec. Do bytu red. »Nár. listů« *Fr. Göbla*, odsouzeného do žaláře na 8 měsíců, dostavili se ráno dva uniformovaní strážníci c. k. trestního soudu, aby jej doprovodili do vězení. Red. Göbl, jehož choť byla právě churava a zároveň v nadějném stavu, odpověděl strážníkům, že dostaví se do vazby

sám. Zatím napsal a podal c. k. soudu žádost, aby vzhledem k chorobě manželčině směl přisouzený trest nastoupiti později. Odpoledne dostavili se do redakce »Nár. listů« opět dva strážníci trestnice, aby redaktora Göbla odvedli do vazby. Göbl se vykázal rubrikou žádosti, kterou byl podal soudu, a poslal strážníky zpět k presidentovi soudu se vzkazem, že dostaví se sám dle toho, jak bude žádost jeho vyřízena. Asi v půl hodině dostavili se k red. Göblovi čtyři strážníci se zatýkacím rozkazem a odvedli jej do novoměstské trestnice.

15. července. Zahájeno přelíčení s právníkem Bedřichem *Pacákem*, nalezajícím se od 6. června ve vazbě vyšetřovací, *pro zločin* **velezrády** dle § 58. tr. z. Případ líčen v obžalobě takto: Člen c. k. tajné policie pražské Šimon Pakosta dostal rozkaz odebrati se »v úřední záležitosti« v neděli dne 10. května »na Žežulku« do Šárky. Raport Pakostův zněl v ten smysl, že zmíněného dne odpůldne jakýsi mladík, vystoupiv v zahradě »na Žežulce« na stůl, řečnil k shromážděným hostem takovým způsobem, že detektiv uznal za dobré mladíka stihati, by jej zatknul. Přes veškeré namahání své nebyl však v stavu úmysl svůj provésti. Stihla jej nemilá proň nehoda, že právě v okamžiku, když na nedaleké vršině, na které stojí kostelík sv. Matěje, mladíka zatknouti chtěl, byl několika lidmi na zem povalen, stlučen a s vršku svalen. Přes to neustál detektiv od stihání. Vsednuv na vydluženého koně uháněl do Bubenče, kde vyprosiv si assistenci, ujížděl napřed do Bruské brány. Než i toto opatření bylo marné. Mladíka více nestihl a proto také nemohl zatknouti. Úryvky, jež si detektiv Pakosta z řeči »na Žežulce« pronešené pamatoval, byly takové, že dostal rozkaz, aby po mladém řečníkovi pátral, a jakmile jej shledne, okamžitě zatknul. Dne 6. června potkal Pakosta mladého právníka Bedřicha Pacáka, zatknul jej a udal na něj, že to týž mladík, který dne 10. května v Šárce řečnil. Zatknutý podržán ve vazbě a zavedeno s ním vyšetřování pro zločin velezrády.

Zatčený byl členem spolku právníků českých »Všehrd«, následkem čehož usnesl se spolek ten vyslati k J. V. císaři za Jeho pobytu v Praze zvláštní deputaci, která by přednesla prosbu za udělení milosti zatčenému. Žádost za vymožení audience ze dne 22. června vyřízena přípisem c. k. trestního soudu, že dle

výnosu vys. c. k. ministerstva spravedlnosti ze dne 1. července žádost petentům prostě se vrací, poněvadž »*nebylo uznáno v té věci něco podotknouti*«. B. Pacák zůstal tedy ve vyšetřovací vazbě a postaven před pětičlenný soud, jemuž předsedal president Mentberger. Hájení převzal Dr. *Kučera*.

Státní zástupce Dr. Hlaváček navrhl na základě § 224. tr. ř., *aby přelíčení bylo tajné*, poněvadž prý budou *pronášeny* výroky obžalovaného čelící proti J. V. císaři. Obhájce Dr. Kučera návrhu tomu se opřel, řka: »Protestuji proti tomu, poněvadž obžalovanému až dosud není dokázáno, že slov těch pronesl. Citovaný paragraf nemá zde místa. *Byl-li spáchán zločin velezrády*, mám za to, že bude dobře, *dokáže-li se veřejným líčením, že spáchán skutečně* a že také potrestán, což trvám nebude nikterak osobě Jeho Veličenstva na ujmu, kdežto když se dokáže, že slova ta pronešena nebyla, bude to velkým uspokojením pro obecenstvo. Prosím, aby bylo líčení veřejné, aby se před svědky dokázalo, že pan Pacák buď nic zločinného nespáchal anebo, když spáchal, aby obecenstvo seznalo, *jak spravedlivě se tresce*.« Soudní dvůr usnesl se však, aby bylo líčení *tajné*. Za důvěrníky zvolil sobě obžalovaný JUC. Figara, právníka E. Zeise, medika J. Rybu a žurnalisty V. Weitenwebra a J. Arbesa. Svědků předvoláno 27, z *nichž* **25** *svědčilo ve prospěch obžalovaného* a toliko **dva:** tajný policejní agent Pakosta a jakýsi pasák ze Šárky v neprospěch jeho. Po provedení líčení navrhoval státní zástupce trest těžkého žaláře na dobu **15 roků,** jeden z votantů pak docela — **trest smrti provazem.** Rozsudek pronesen 19. července. Obžalovaný B. Pacák uznán za vinna zločinem velezrády a odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na **5 roků.**

Dělnický spolek »Oul« žádal c. k. policii pražskou za povolení průvodu a výletu do *Motola*. V odpověď dostalo se mu, aby si dříve vymohl povolení od c. k. okresního úřadu smíchovského. »Oul« uposlechl a podal žádosť na Smíchov. C. k. okr. úřad však odpověděl, že musí *výlet* povoliti *dříve* c. k. policie pražská, poněvadž má spolek sídlo v Praze; *průvod* pak že dokonce *povolen nebude*.

Tábor lidu *na Šaldách* u Boží Vody (u Ml. Boleslavi), svo-

laný ku dni 2. srpna, zakázán c. k. okresním Ehrenbergem v Mladé Boleslavi z těchto důvodů: 1. že v žádosti naznačeno není, jak se při veřejném shromáždění *pokračovati* bude a jakým způsobem *ve všem státi se mohoucím výtržnostem předejíti míní (!!)*; 2. že otázka programu, »jak by národ a zvlášť mládež snadným a jistým způsobem k osvětě přivedeny býti mohly a jak by se cesta k osvětě přístupnou stala i nejchudšímu« — tak *hlubokého obsahu jest*, že jen od *zkušených znalců* při pilném badání posouzena býti může, nikoli však nelze ji maně svolaným lidem rozluštiti; 3. že c. k. okr. *úřadu z vlastní zkušenosti povědomo jest, že veřejná shromáždění lidu k politickým demonstracím a výstupkům (!) se zneužívají*« ... V zákazu pořadatelé vyzváni působiti k tomu, »by se tento rozkaz zachoval, zač páni *žádostkladouci* (!) odpovědnými zůstanou«.

Důvěrníci okresů Lomnického, Jičínského, Semilského, Železnobrodského, Rokytnického, Jilemnického a Novopackého ohlásili ku dni 19. července tábor lidu *na vrchu Levíně*. Program: 1. Jakými prostředky a cestami došli bychom blahobytu ve vlasti naší? 2. Kterých prostředků používati máme k šíření národní osvěty? — Proti zákazu táboru lidu na *Hradci* u Strakonic podáno odvolání k c. k. místodržitelství. — »Národní listy« a »Olomoucké noviny« zabaveny.

16. července. Býv. red. »Posla z Prahy« Frt. *Šimáček*, odsouzený do těžkého žaláře na 4 měsíce, dopraven o *páté hodině ranní* stráží do novoměstské trestnice pražské do vazby.

V den ten vyšlo *poslední číslo »Národních listů«*, jichž vydávání redakce a vydavatelstvo *dobrovolně zastavily*. V ohlášení o tom praveno: »Srozuměli jsme z dosavadních konfiskac, trestův a pokut, že jedná se o materielní zničení naše. Nevládneme potřebnými prostředky, abychom stačili četným těm pokutám, aniž hodláme dopláceti kauci jen za tím účelem, aby stále doplňoval se pramen k novým trestům. *Opouštějíce celou kauci* »Nár. listů«, aby nynější spravedlnost hojila se na ní, činíme s dostatek, nač stačí soukromé síly naše ... Až přežene se nynější mimořádný proud politický, »Nár. listy« ze samovolného hrobu vstanou opět a dostaví se na pole veřejných, politických a národních zápasův, aby jako dosud i příště půso-

bily poctivě a upřímně na prospěch našeho milého, těžce zkoušeného národa.«

V příčině konfiskace čísla ze dne 15. července (která byla z rozkazu c. k. policie provedena *bez udání důvodů*) redakce připomenula: Je to bezpochyby *nová praktika*, abychom nemohli opatřiti druhé vydání téhož čísla prostým vynecháním závadného článku. C. k. policie dobře uvažujíc nynější váhu »svobodné éry«, činí si věc už co možná pohodlnou. Aby ušetřila psaní i času, dala si natisknouti blankety, obsahující rozkaz na konfiskaci časopisův. Pro věčnou paměť naší *svobody tisku* lóta Páně 1868. podáváme zde věrný obrazec takového konfiskačního blanketu, naznačujíce jiným (ležatým písmem), co do něho připsáno:

»Praesidium c. k. policejního ředitelstva v Praze.

C. k. policejnímu aktuáru *panu Svobodovi* se dává nařízení, by v tiskárně, administraci a expedici zabavil periodický spis tiskový — »*Nár. listy*« *číslo 193. ze dne 18. července 1868*, v němž / v nichž obsažen jest... (Slova ta byla přeškrtnuta).

Sazba budiž zapečetěna.

V Praze, dne *15. července* 1868. Marx.«

Konfiskace dála se s neobyčejnou horlivostí, tak že na mnohých místech veřejných objevili se c. k. organové až i třikrát, žádajíce za vydání zabaveného čísla.

Pro zakázaný výlet *na Vysokou* zavedeno u c. k. okresn. soudu v Kutné Hoře vyšetřování asi se *třemi sty* účastníky. — »Hlas« zabaven bez udání důvodů.

17. července. Nového denníku »*Národní noviny*« (místo »Nár. listů«) vyšlo 1. číslo.

Vídeňská »Debatte« psala: Vláda nečinila dobře, *když všechny tábory lidu v Čechách prostě a bez příčiny zapovídala*. Toť přes příliš, co dovolovali si c. k. úřadové, opakujíce vždy jen svou *byrokratickou frási* »program je nejasný«, kdežto programy vídeňských meetingů byly aspoň právě tak »nejasny« jako programy českých táborův.

C. k. politickým úřadům v Čechách rozeslána z c. k. místodržitelství následující *instrukce:* »Podle nápadně se množících ohlášení aneb žádostí za povolení k odbývání táborův

(shromáždění lidu), jakož i podle zvláštních na jevo přicházejících okolností, za jakými se to děje, lze právem souditi, že nejde ani tak o užití práv vyhražených občanům státním zákonem ze dne 15. listopadu 1867 ve smyslu tohoto zákona; ale spíše *hledí se zneužiti takovýchto shromáždění lidu k politickým demonstracím proti samé ústavě*, kteráž přece jest pramenem (!) zpomenutého práva. Co sběhlo se při posavadních shromážděních lidu, utvrzuje podstatnosť tohoto domnění. Zkušenosť ta přiměla c. k. místodržitelství, aby vyzvalo c. k. okresní úřad, by vzhledem k žádostem za povolení takových shromáždění lidu pod širým nebem (§ 3.) užil svého práva *k zápovědi* tehda, když dobře zváživ veškeré okolnosti, jako jsou: *příčiny*, proč se tábor žádá, *povaha programu*, povaha *příprav* ku shromáždění, *osobní poměry svolavatelův*, *volba doby a místa* — *z těch a jiných* ještě okolností nabude přesvědčení, že obmýšlený tábor lidu strojí se za účelem v úvodu tohoto výnosu naznačeným, pročež plným právem lze užiti § 6. zákona (o zákazu tábora). C. k. okresní úřad vyzývá se tedy, by při posuzování podobných žádostí veškeré naznačené okolnosti s největší bedlivostí vzal na zřetel, a jednal pak podle svého přesvědčení, k jakému byl spůsobem tím došel.«

Tábor lidu *na Košíři* na Moravě prostějovským c. k. okresním Fischerem zakázán z těchto důvodů: »1. Místo, kde lid shromážditi se zamýšlí, nebylo úplně popsané a nebylo konečně povolení majetníků k upotřebení jejich pozemků k c. k. úřadům podáno. 2. Kopec »Košíř«, c. k. úřadu jen dle pověsti znám, sáhá krom do zdejšího okresu i do okresů Olomouckého a Plumlovského. V pádu shromáždění se mnoho lidu stalo by se lehce, že by lid i do cizích okresů vkročil a takto shromáždění odbýval, jaké dovoliti tomuto c. k. okresnímu úřadu nepřísluší. 3. Otázky, o jakých se rokovati má, jsou tak neurčitě udané, že se lze obávati, že by se rokovalo o něčem, co základním státním zákonům odporuje, a veřejný pořádek by lehko mohl býti uveden v nebezpečenství, a to tím více, anžto řečníkům pod širým nebem mluvícím nelze dobře porozuměti (!) nejvíce stran daleko stojících účastníků shromáždění, z kteréhož nedorozumění by nepořádek se škodlivými následky povstati mohl. Konečně budiž podotknuto, že nebyl ředitel shromáždění

tohoto jmenován.« — Jiný c. k. okresní Jahn von Vonau rozeslal po vesnicích přísné výstrahy, aby se nikdo neodvážil objeviti se »na zakázaném místě«, jinak že bude bez milosti trestán.

O tiskových poměrech v Čechách psala Schuselkova »Reforma«: »*Přísnost*, s jakou pracuje se v Čechách proti národním orgánům opposice, činí na každého pravého liberála dojem svrchovaně trapný a právě rozvážliví přátelé nynější vlády musí průběh věci pozorovati s nemalou starostlivostí. Jistý druh vídeňských žurnálů pozoruje arci s potěšením vzcházeti símě, jež byly horlivě rozsévaly. Avšak ani pro tyto žurnály nebude žeň utěšená. *Přísné ony rozsudky* charakterisují i náš tiskový zákon. Dle téhož paragrafu může dle okolností místa a času buď nápadně mírně neb odstrašujíc přísně souzeno býti, důkaz to, že **naše volnost tisku postrádá ještě pevné právní půdy,** kteréž však ani novou revisí zákona na říšské radě nenabude.«

Pro tábor na úpatí Řipu zavedeno u c. k. trestního soudu v Praze vyšetřování s poslacem V. *Kratochvílem* proto, že táboru předsedal, a se statkářem Václavem *Jandou* z Budohostic proto, že přečetl resoluci. — Pro »demonstraci« emauzskou dne 14. června zavedeno rozsáhlé vyšetřování pro zločin — **velezrády** s více než 40ti osobami. — Společný výlet spolků »Zvon« a »Otavan« *na Hradec* u Strakonic ke dni 19. c. k. okr. úřadem v Strakonicích zakázán. — S účastníky vycházky *na Chlum* zavedeno u c. k. krajského soudu v Králové Hradci vyšetřování. — Pro zakázaný tábor na *Blaníku* zavedeno vyšetřování u c. k. okresního soudu v Benešově. Dne 11. vyšetřováni dva, dne 12. již 12 účastníků. Kromě těch vyšetřováno bude ještě několik set jiných. — Pro zločin uražení Veličenstva zavedeno vyšetřování s krejčím Frt. *Jíšou*.

18. července. Pro »demonstraci« dne 21. června na staroměstském náměstí a pro stržení demonstrativně vystrčené německé trikolory z bytu něm. profesora Kicka zavedeno u c. k. trestního soudu vyšetřování s 14ti osobami. — C. k. okresní v Ml. Boleslavi Ehrenberg zakázal divadel. ochotníkům mladoboleslavským *div. představení* v zahradních místnostech *Boží Vody* dne 19. července — bez udání důvodů. Řiditeli K. *Má-*

jevi neudána příčina, ani když se na ni osobně doptával, aby mohl býti podán rekurs k c. k. místodržitelství. Z té příčiny odvolání vůbec nepodáno. — Člen div. společnosti Svobodovy *Souček* odsouzen c. k. policií brněnskou k pokutě 5 zl. po případě do vězení na 24 hodin proto, že dne 12. o koncertu v Lužánkách u Brna pronesl slova: »Ať žije slavná policie!«

19. července. Zastupitelstvo města Benešova usneslo se, aby *zamítnuta byla žádost* c. k. okresního úřadu táborského *za postoupení radnice městské* (v které byl až dosud umístěn c. k. okresní úřad) *pro c. k. okresní hejtmanství*, právě v život vstupující. Městskému zastupitelstvu benešovskému podána pak 176 podpisy opatřená adresa díků a důvěry.

Zakázaného táboru *na Košíři* na Moravě súčastnilo se přes 5000 lidí, ačkoli všechny stezky a cesty obsazeny byly četníky a husary zabraňujícími se strany prostějovské cestu do Slatenic a přes to, že pohroženo bylo přísnými tresty, pokutami a žalářem každému, kdo by se odvážil dostaviti se na Košíř. V Slatenicích bylo silné oddělení husarů pohotově, aby na dané znamení proti lidu zakročili. Čtyři c. k. političtí komisaři a mnoho c. k. důstojníků bylo přítomno. Rekurs proti zákazu k c. k. ministerstvu nevyřízen a c. k. politický komisař trval na zákazu. Lid odebral se u velkém průvodu ke kříži, kde mu zápověď oznámena. Na to celé shromáždění pokleklo a modlilo se za šťastnější budoucnost národa, za vítězství našich historických práv a za napravení našich nepřátel, načež provoláno nadšeně »Sláva« koruně svatováclavské, nerozlučitelnosti národa českomoravského atd. Později odebral se shromážděný lid do zahrad lázeňských, kde odbývána skvělá rolnická beseda s přednáškami. Všudy zaznívaly zpěv národních písní a panovalo velké nadšení.

Následkem zákazu výletu dělnického spolku »Oul« do *Motola* sešli se dělníci bez praporu a bez odznaků *na Cibulce* v počtu asi 5000 hlav k zábavě. — Výroční pouti ve Hvězdě súčastnili se také četní veřejní i tajní organové c. k. policie, c. k. četníci, pěší vojsko s nasazenými bodáky jakož i hlídky husarské. Majitel jednoho povozu, kterýž neuposlechl husara, jenž mu kázal okamžitě odejeti, byl plochou šavlí dvakrát uderen přes záda.... Na místě, kde pohřbení bezpochyby

stateční Moravané, kteří v bitvě na Bílé hoře dne 8. listopadu r. 1620. rekovnou smrtí zahynuli, splanulo pod večer množství voskových svící. — C. k. okres. úřad v Nové Pace zakázal výlet *na vrch Levín* ku dni 19. července položený, ačkoli vyřízení odvolání důvěrníků ze zákazu táboru doposud nedošlo. — C. k. okresní zbraslavský Obentraut zamítl žádost představenstva obce *Třebotova* za povolení k uspořádání několika divadelních představení ochotnických přípisem, v němž se praví: »an osadníci třebotovští ani školné, ani jiné zákonní výlohy neplatí, *nesmí se jim tedy poskytnouti příležitost, aby peníze, jež potřebují k nutným výdejům, utratili k marným účelům.*«

20. července. Bez udání důvodů provedená konfiskace č. 193. »Nár. listů« potvrzena. V úvodním článku »*Čeští dělníci a němečtí fabrikanti*«, pak v referátu o zakázaném táboru na Potštýně a ve zprávě »Zakázaný výlet« shledány přečiny § 300. a 302. tr. z. — S býv. red. zastavených »Národních listů« zavedeno specialní vyšetřování pro celou řadu článků a zpráv. Zejména pro články »Po vyrovnání«, »Je to škandál!«, »Naši odpůrci, naši spojenci,« pak pro články o honvedech a o vyrovnání sporů národních v Čechách, v nichž shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., dále pro článek »Čeští dělníci a němečtí fabrikanti« (přečiny dle § 300. a 302. tr. z.), pro referáty »Zapovězený tábor lidu na Potštýně« (§ 300.) a »Zapovězený výlet« (§ 300.), pro zprávy »Jeden den v redakci českého opositního časopisu« (§ 300.), pro telegramy z Králové Dvora (projevení soustrasti odsouzenému redaktoru Goeblovi; přečin schvalování nezákonních skutků dle § 305.) a z Kutné Hory (o zákazu táboru na Vysoké, § 300. tr. z.).

21. července. Korunní statek český *Zbirov* prodán cizím peněžníkům, v jichž čele byli Samuel Simundt a Vincenc Kirchmayer, židovští peněžníci v Krakově. Vláda prodala Zbirov i jiné korunní statky, zaujímající 250.000 jiter půdy, většinou lesní za 12,411.000 zl. Jelikož však kupci převzali i dluhy na statcích těch u úvěrního ústavu pozemkového lpící, uvolili se zaplatiti vládě hotově pouze 7,199.500 zl., a sice dva milliony do čtyř týdnů, zbytek pak ve lhůtách, takže vše mělo býti do konce roku zapraveno. Cena rozvržena byla takto: Zbirov 8 mill., Slavkov

$1^1/_2$ mil. a statky haličské s 200.000 jiter lesa za 3 mil. zl. Haličské korunní lesy prodány tedy: jedno jitro po — 15 zl.! Kupcům připadly dle smlouvy všechny užitky od 1. ledna 1868 a vše, co dne toho v kasách se nalezalo; dále všechno dříví sporážené na podzim a v zimě r. 1868. atd. Nejzajímavější statí smlouvy bylo dohodnutí se v příčině *dolů příbramských*. Zbirovské lesy byly a jsou, jak známo, nezbytnou potřebou pro doly příbramské, které veškerou spotřebu dříví k palivu ze Zbirova odbíraly. Smlouva o prodeji Zbirova pak ustanovila: Doly příbramské kupovati budou každoročně z tak zvaného hvozdu zbirovského 10.000 sáhů dříví spalného a 600 sáhů dříví stavebního za průměrnou cenu, kterou vlastník Zbirova vždy napřed ustanoví. Kdyby pak nynější majitelé chtěli se vzdáti hvozdu řečeného, má baňský úřad příbramský »výhradní právo« koupiti si lesy ty nazpět »za všech okolností« a bez ohledu na to, mnoho-li v něm bude dřeva, za cenu 1,300.000 zl. Dle smlouvy mohli tedy noví vlastníci Zbirova baňskému úřadu příbramskému po celou řadu let *zvýšovati* ceny dříví dle libosti a až by lesy »dostatečně« prořídly, mohli se jich s díky zbaviti prodejem c. k. baňskému úřadu v Příbrami za 1,300.000 zl. Jak v té záležitosti dále manipulováno, nevíme.

Se stavitelem Karlem *Hartigem* zavedeno vyšetřování pro »demonstrace« v Emauzích a na Betlemském náměstí a zjištěno, že vyšetřovaný v dnech, kdy se demonstrace udály, meškal mimo Prahu. — Pro výlet, podniknutý v neděli dne 19. července soukromou společností do *háje cibuleckého u Motola*, zavedeno vyšetřování. Policie pátrala hlavně po jakémsi Schmidovi. Dověděla se, že tam někdo toho jména byl; ale nezjistila osobnost. Z výslechu otištěn v časopisech tento úryvek: Obžalovaný A.: Již se nepamatuji. — Komisař: Já vás dám zavřít, nepovíte-li mi, jaké písničky se na Cibulce zpívaly. — Obž. A.: Já za to nemohu, že mám tak špatnou paměť. — Obž. B.: Já nic neslyšel. — Chef tajné policie Tausenau: Znáte Pacáka? — Obž.: Neznám. — Tausenau: Víte, že bude odsouzen pro velezrádu na 15 roků? — Obž.: Vím. — Tausenau: Tak se tedy mějte dobře na pozoru! — Obž. C.: Já se na nic nepamatuji. — Komisař: Dle zákona, nebudete-li mluvit pravdu, můžete být trestán od 1—5 roků. — Obž. C.: Já však přece nic nevím.

22. července. Z osob pro Herbstovské demonstrace odsouzených nastoupily čtyry tresty 14tidenního vězení. — V noci nalepeny v Praze »pobuřující plakáty«, jež dala c. k. policie ráno strhati. Byly prý psány rozličným písmem a obsahovaly slova: »Pereat Beust!« — »Pereat . . .!« Všechny prý měly podpis: »Dva z Cibulky.« — »Olomoucké Noviny« zabaveny pro článek »*Politické zločiny*«.

23. července. C. k. okresní úřad v Jílovém odsoudil dva občany Ant. *Kolihu* a Frt. *Melichara* k peněžitým pokutám po 10 zl. proto, že dne 16. ráno pověsili půl exempláře »Pražského Denníka« v městském parku v Jílovém na strom. Prohřešiliť prý se tím proti cís. nařízení ze dne 20. dubna 1854 č. 96. říšského zák., podle kterého dopustí se přestupku, kdo jakýmkoli skutkem okázalým dává nelibosť svou proti vládě na jevo. C. k. okr. úřad jílovský sice připustil, že »Pražský Deník« *není listem přísně úřadním* (jako »Prager Ztg.«), avšak *zastává prý jednání a náhledy vlády* a **kdo tedy osvědčí nelibosť svou proti tomuto listu, osvědčil prý tím samým nelibosť proti nynější c. k. vládě** *jakož i proti čtenářstvu »Denníka«!* Uřadní rozsudek podepsán byl c. k. aktuarem *Niesslem*, zapisovatelem Joskem a »expeditleitrem« Demartinim.

Pro zločin podvodu, spáchaný prý křivým svědectvím, zavedeno vyšetřování s jedním svědkem z procesu Pacákova, kterýž vypovídal v ten smysl, že byl Pacák dne 10. května na Žežulce v Šárce tak opilý, že nevěděl, co dělá. O přelíčení svědek ten nebyl vzat do přísahy. — Rozšiřování »*Pařížského alba*« r. 1867. redakcí J. V. Friče a L. Legera v jazyku francouzském vydané, bylo c. k. zemským jinak tiskovým soudem zakázáno, poněvadž prý album to obsahuje zločin uražení Veličenstva, zločin uražení členův císařské rodiny a zločin rušení veřejného pokoje. — Pro nekrolog, počínající slovy »*Věčná budiž sláva*« v č. 12. »Svobody« zavedeno s redaktorem listu toho vyšetřování, poněvadž prý se tím chtěla oslaviti památka »odbojníků dne 21. června 1621 císařskými soudy odpravených«, tedy pro přečin schvalování nezákonních skutků dle § 305. tr. z. — Příležitostné verše »Upomínka na svěcení praporu prvního hasičského sboru ve Velvarech« od J. J. Martinky, zabaveny.

24. července. *Všichni členové redakce zastavených »Národních*

listů« předvoláni k soudu a zavedeno s nimi vyšetřování pro — **nových 21 zločinů a přečinů**. Kromě článků a zpráv, pro které byl již vyšetřován redaktor Karel Tůma, zažalovalo státní návladnictvo ještě následující: úvodní článek »*Ať žije zákon!*« a článek vyňatý z ruského »Golosu« (v obou zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.); zprávy »Výlety ve svobodné éře«, »*Ordonance c. k. policejního ředitelstva pražského*«, »Ať žije naše svoboda!«, »Památka Husova na Pankráci«, pak referáty o zakázaných táborech lidu na Košumberku, na Zvičíně, na Žižkově poli u Přibyslavi a dopis z Hořic, v nichž shledány přečiny dle §§ 300., 302. a 305. Skoro všechny zažalované články, zprávy a referáty otištěny byly od 1. do 16. července, tedy prodlením půl měsíce. — S býv. redaktorem »Hlasu« Drem *F. St. Kodymem* zavedeno vyšetřování *pro novou řadu zločinů* rušení veřejného pokoje z doby nejnovější. Zejména pro články »*Oslavení památky Husovy*« a »*O české otázce*«, jakož i pro některé drobné zprávy. V čísle posléze zabaveném shledány *tři zločiny*. — S red. »Posla z Prahy« zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 55. a) tr. z. spáchaný zprávou »*Kdo se smí vyrovnávat?*«, pak pro přečiny dle § 300. tr. z., spáchané články »*Nový krok proti opposici české*« a »*Nová doba velkých svobod*«.

25. července. Tábor lidu *u Lipan*, svolaný důvěrníky okresů Kouřimského, Černokosteleckého a Českobrodského ke dni 2. srpna, českobrodským c. k. okresním Nettvallem »*nejpřísněji*« *zakázán*, poněvadž prý »stávající poměry toho svědčí, že se toto shromáždění lidu pouze k účelu politické demonstrace proti ústavě zneužiti chce«. Program byl tento: 1. Jakými prostředky domůže se národ český nejvyššího stupně osvěty a blahobytu?; 2. Jak sobě přejeme, aby byla rozluštěna státoprávní otázka česká?

26. července. Srážka s německými burši v chuchelském háji. Dva z nich Otto Černý z Karlína a Alois Herzig z Liberce střítili se s příkré stráně nad restaurací a zůstali bez sebe. Jeden krvácel z rány na hlavě. Když byli vzkříseni, udal jeden, že setkali se na stráni s několika studenty a jeden z nich, Srb Sava *Rajkovič*, že prý srazil oba burše se stráně. České listy vypravovaly, že několik mladíků českých, mezi

nimiž nacházel se též Srb Rajkovič, procházeli se klidně po stráních chuchelských, až na jednom svahu setkali se s burši Černým a Herzigem, kteří byli notně opilí. Burš Černý dera se těsně kolem Rajkoviče, šlápl mu na nohu. Rajkovič jej na to okřikl, nezná-li slušný mrav, žádati o pardón, když někomu šlápne na nohu. Zpilý burš však odpověděl: »Takového lumpa nebudu žádati o pardón.« Vše hrnulo se na burše, aby odvolali urážku. Buršové však pořád zpupněji odpovídali, až se strhla rvačka. A tu kdosi strčil do buršů, až tito v opilosti své ztratili rovnováhu a sletěli se stráně dolů. Naproti tomu listy německé i s úřadním »Pr. Ztgm« vypravovaly, že Rajkovič setkav se s burši na stráni, pustil se s nimi do hádky a *srazil je dolů*, ano »Tagesbote« napsal tenkráte: »Brutální excess asi 30 českých studentův proti dvěma německým buršům v Chuchli ukazuje nanovo, že vzdělané obecenstvo pražské není více na žádném veřejném místě zábavném jisto před surovostí panující mezi mládeží českou. Oba němečtí studenti, kteří spůsobem skutečně nebezpečným napadeni byli atd.«

»Nár. Pokrok« a »Politik« zabaveny bez udání důvodů. »*Politik*« v čísle tom oznámila čtenářstvu svému, že *zastavuje se dobrovolně na neurčitou dobu.* — S redaktorem a sazečem »Humoristických listů« zavedeno vyšetřování pro přečin dle § 302. spáchaný dvěma obrázky v č. 2. a 3., jež prý se vztahovaly k zákazům táborů, výletů, schůzí atd.

27. července. Srb Sava *Rajkovič* tajným policistou Tausenauem a policejním úřadníkem jedním v »Národní kavárně« zatčen a odveden přímo k c. k. trestnímu soudu do vyšetřovací vazby. — Pro úřadně povolenou vycházku na *Červený zámek* u Rakovníka zavedeno vyšetřování.

K rekvisici c. k. krajského soudu jičínského zavedeno u c. k. okres. soudu *v Hořicích* vyšetřování pro účastenství zakázaného táboru *na Levíně.* Mimo jiné byli vyslechnuti: tajemník okresního zastupitelstva Karel *Čížek,* sládek Vilibald *Linhardt,* měšťan Norbert *Reiman* a Jan *Vávra,* rolník z Dobré Vody, známý pod jménem »národní Vávra«. Dopisovatel »N. l.« z Hořic ku zprávě té připomenul: Co bude následovati, nevíme, však ubezpečujeme slavnou vládu, že nejen tito, nýbrž všickni uvědomělí krajané jsou hotovi podrobiti se raději

trestu žaláře nežli se skrývati. Bude to po letech pěkná vzpomínka, až budou otcové potomkům vypravovati: *Byla jednou v Rakousku doba, která se nazývala »nejsvobodomyslnější« a stala se nejvíce památnou tím, že bez mála veškeren uvědomělý lid český byl vyšetřován, vězněn atd.* Půjde-li to tak dále, budeme zde míti takovou spoustu procesů, že pomalu dobrá polovice obyvatelstva celého okresu propadne soudům. Postrach z toho všeho však není právě veliký . . .

28. července. Srb Sava *Rajkovič*, nalezající se ve vyšetřovací vazbě pro událost chuchelskou, oznámil c. k. soudu, že nastoupí trest čtyřnedělní vazby pro demonstrace Herbstovské. Žádost jeho však zamítnuta. — Tábor na *Hukvaldě*, na Moravě zakázán. — S Drem Karlem *Sladkovským* jako místopředsedou družstva pro vystavení Národního divadla a dozorcem stavby, zavedeno c. k. policií vyšetřování pro přestupek zákona shromažďovacího, spáchaný prý tím, že někteří rolníci přivezli na několika za sebou jedoucích a okrášlených povozech stavební kámen na staveniště Národ. divadla, což pokládala policie za »veřejný průvod«, jaký bez zvláštního úředního povolení nesmí býti pořádán. Druhdy dělo se tak beze vší závady. — »Národní Pokrok« zabaven — bez udání důvodů. — Konfiskace příležitostných veršů »Upomínka na svěcení praporu prvního hasičského sboru ve Velvarech« od Jana Juliána *Martinky* potvrzena. C. k. trestní soud shledal ve verších těch zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a přečin dle § 302. tr. z. spáchaný popuzováním k zášti proti národnostem. — Pan Frant. *Šťastný* v Hořicích odsouzen c. k. okresním soudem k pokutě 10 zl. nebo do vězení na 48 hodin. Provinilť se tím, že v noci na den 12. června, vraceje se z taneční zábavy, oslovil od zábavy taktéž se vracejícího Arnošta Kleina, rodem Němce, tázaje se ho, jaké jest národnosti. Tímto jednáním prý F. Šťastný »slušnosť přerušil (!) a pohoršení učinil« a proto byl dle § 11. patentu ze dne 20. dubna 1854. č. 96. odsouzen. — Výlet studujících gymnasia německobrodského zakázán. — Se společností v hostinci »u kamenného mládence« zavedeno vyšetřování pro zpívání »pobuřujících národních písní«. — *V Bohdanči* u Pardubic vypukl strašný požár, jenž v krátkém čase strávil 32 obydlí a 16 hospodářských stavení. Při hrůze požáru ne

chybělo však charakteristické stafáže. Zatím co lid s napjetím všech sil zabýval se hasením, »stál jeden c. k. hulánský nad poručík u ohně s jakousi dívkou a milostně na ni se usmívaje, šapal jí prsty po obličeji . . .«

30. července. Red. »Nár. Pokroku« Jan M. *Černý* předvolán k trestnímu soudu a po výslechu *podržán ve vazbě* pro podezření zločinu **velezrády** dle § 58. tr. z., jehož prý se dopustil otištěním článku přeloženého z francouzského listu »Messager de Paris«. Číslo 215., kterýmž zločin ten spáchán, bylo zabaveno. — Ve při zatčeného Srba Savy Rajkoviče pro událost chuchelskou vyslechnuto několik svědků. Raněný burš Černý pozdravil se již tak dalece, že opouštěl již lože. — Z rána nalezeny prý v některých ulicích pražských tištěné »velezrádné« plakáty. Obsahem narážely prý na Bílou horu a panující právě poměry. — Konfiskace č. 29. »Hlasu« potvrzena. V článcích »Český tisk a přímé volby do říšské rady« a »*O stihání českého časopisectva*« shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — S odstoupivšími redaktory listu toho, Drem F. St. *Kodymem* a Ferd. *Wilsdorfem* zavedeno vyšetřování pro novou řadu tiskových přečinů. S prvním pro články »Nynější postavení národa českého«, »Sedneme-li na vějičky dualistické«, »Návštěva J. M. krále v Praze« a »Svěcení nového mostu v Praze«, v nichž ve všech shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., s druhým pak pro články »Oslavení památky Husovy« a »O české otázce« a pro některé drobné zprávy. — S mlynářem D. v Šárkách zavedeno vyšetřování pro zločin uražení Veličenstva, poněvadž dva tajní policisté a jakýsi voják udali, že »prořekl se« v soukromé společnosti proti — knoflíkům u kabátu . . .

31. července. Volba statkáře Václava *Jandy* z Budohostic starostou okresního zastupitelstva J. V. císařem *nepotvrzena*, poněvadž se nalezal ve vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje proto, že na táboru podřipském přednesl památnou resoluci. — »Nár. Noviny« zabaveny pro článek »Nová starost s otázkou českou«. — *Do okresu Velvarského* posláno oddělení vojska na exekuci pro nedoplatky c. k. daní. — U c. k. krajského soudu v Králové Hradci zahájeno líčení pře s účastníky zakázaného tábora *na Chlumu*, a sice se starostou královéhra-

deckého Sokola J. *Lorencem*, pak s pp. *Červeným* a *Komárkem* pro rozeslání pozvání k poradní schůzi v příčině svolání táboru toho.

Srpen 1868.

1. srpna. Úřadní listy, zejména »Wiener Abendpost« ujišťovaly, že při stihání časopisectva českého *nemá vláda žádného účastenství* a že veškeří státní zástupci jednají výhradně jen dle vlastního svobodného přesvědčení bez všelikého vlivu »s hůry«. Naproti tomu zvěstováno »Dzienniku Poznańskému« ze Lvova: »Dostal jsem zprávu z hodnověrného pramene, aspoň tak hodnověrného, jako jest »Wiener Ztg.«, v které stojí psáno: »Váš (lvovský) vrchní státní zástupce dostal již odtud (z Vídně) přímé nařízení v příčině časopisectva haličského. *Nařízenoť mu, by* s veškerou přísností nakládal s denníky, jež by v opposici proti ministerstvu šly příliš daleko. Co znamenají slova »příliš daleko«, zůstaveno uznání (dem Ermessen) státního zástupce. Zvláště mu *nařízeno*, aby bděl nad denníky, *které by schvalovaly opposici českou*, tím více pak má státní návladní pečovat o to, by denníky polské nevybízely čtenáře své k následování Čechů. Vláda vídeňská bojí se náramně srozumění se Haliče s Čechy.«

C. k. místodržitelství rozeslalo c. k. okresním úřadům nový oběžník, *aby byly všechny tábory lidu zakazovány* a jich odbývání všemožným způsobem zabráněno. Pořadatelé měli býti *zatčeni* (!) nebo do vyšetřování vzati. Kdyby se však lid přece sešel, mělo býti se všemi účastníky zavedeno vyšetřování. Rovněž tak jako tábory *měly býti všechny výlety zakazovány*.

Zpráva, že někteří občané z okolí Výškova na Moravě zamýšlejí svolati tábor lidu na *zříceninách hradu Miloty z Dědic*, kde by se rokovalo o tom, jakými *národními dary* mají býti obmyšleni odpůrci národa českého za jejich péči o svobodu a blahobyt v zemích koruny České.

Mělnický c. k. okresní Kallmünzer, odvolav udělené povolení, zakázal ku dni 29. července slavnost svěcení základního kamene k okresnímu mostu *blateckému*. — Zprávy, že c. k. policie pražská sesílena bude oddělením c. k. četníků, kteří měli ko-

nati službu jako »k. k. *Polizeiwache*«. Zatím přichystána prý v třetím patře policejní budovy lože pro — 40 četníků. — Na staroměstském gymnasiu v Praze zavedeno disciplinární vyšetřování se žáky VI. třídy, kteří zaslali ke slavnosti kostnické telegram: »Sláva nesmrtelné památce našeho mučenníka Jana Husa! Sláva volnosti, rovnosti a bratrství národův!« Jeden z žáků J. K. byl vyloučen, ostatním zhoršena známka z mravů.

2. srpna. Zakázaný tábor *u Lipan*. Z c. k. orgánů dostavili se c. k. okresní českobrodský, černokostelecký, kouřimský a poděbradský s aktuary, kancelisty a diurnisty. Lidu sešlo se ke 3000. Zpívaje »Hej Slované!« táhl dav s obnaženými hlavami z Lipan k blízkému vrchu, »Lipsko« zvanému, kde shromáždění mělo býti odbýváno. Provolávaje »Slávu« koruně České a věrným jejím obhájcům, dospěl zástup až k borku. C. k. okresní českobrodský jal se čísti místodržitelský zákaz. Pro hluk, lomoz a pokašlávání zástupu neslyšeli ho skoro ani nejblíže stojící. Po chvíli zástup, provolávaje »Slávu« českým vlastencům a zpívaje »Hej Slované«, opět se hnul a táhl až ke smrku, pod nímž dle pověsti skonal Prokop Velký. Zde celý zástup poklekl a pomodliv se, rozešel se.

Zapovězený tábor lidu »*na Šaldách*« u Mladé Boleslavi. Na místo, kde mělo býti shromáždění lidu odbýváno, nikdo se nedostavil. Za to do blízkých lázní Boží Vody dostavilo se jedenáct c. k. vládních komisařů, z většího dílu v uniformách — ze Sobotky, Benátek, Nymburka, Bělé a Libáně. Kromě těch c. k. četníci a bez mála 6000 osob z blízka i z dáli. Shromáždění zpívali, provolávali »Slávu« koruně České a historickému právu atd. K večeru, když se někteří loučili, vyprovodil je skoro celý zástup za zvuků hudební kapely až »na Šalda«, kudy vede cesta k Doubravicím, kam se ubírali, a kudy dva roky před tím hrnuly se voje pruské od Mnichova Hradiště za couvajícím vojskem rakouským. Zde zapěl zástup »Hej Slované« a provolav »Slávu« koruně České, rozloučil se s občany dobrovickými a rožďalovickými, načež vrátil se do Božích Vod, jež byli zatím c. k. vládní komisaři opustili. Zde bavil se lid až do pozdního večera.

K zakázanému táboru na *Hukvaldech* na Moravě dosta-

vilo se na 3000 osob. Zejména z Místku přišlo velké množství s praporem českých barev. Jako zástupce c. k. vlády byl přítomen c. k. okresní Cibulka z Místku. Lid shromáždil se kolem praporu, aby s mohutným sborem pěvců zapěl »Hej Slované«. Po té provolávána s neobyčejným nadšením »Sláva« koruně České, nerozlučnému bratrství Čechů a Moravanů atd. C. k. okresní se ptal, kdo povolil zpívat? Na to dostal v odpověď: »Zapovězeno nám toliko politické shromáždění na kopci a provedení programu k němu ohlášeného. Abychom však si na tom místě zazpívali, k tomu nemáme žádného povolení zapotřebí.« Na to odebral se všechen lid do blízké arcibiskupské zahrady, kde se bavil dlouho prozpěvováním vlasteneckých písní. Kromě c. k. okresního a jeho přiručích zastoupena byla vláda asi 12 četníky, z nichž dva procházeli se stále mezi lidem, kdežto ostatní v nedalekém lesíku »tábořili«.

3. srpna. C. k. úřadníkům v Čechách zakázáno vstupovati do *českých spolků*, a to i do spolků — nepolitických. Ke spolkům politickým v tu dobu přistupovati nemohli, poněvadž žádný český spolek politický nebyl povolen. Naproti tomu nebráněno c. k. úřadníkům vstupovati do spolků *německých*, byť i politických, a přijímati v nich i různé funkce.

Náměstek státního návladního pražského *Braun*, kterýž v procesu měšťana smíchovského Viléma Picka pro zločin urážení Veličenstva uznal za nutné *od obžaloby ustoupiti*, podal — žádost za sproštění úřadu veřejného žalobníka a odůvodnil žádost svou tím, že »*za nynějších poměrů nemůže déle sloužiti*«. K vysvětlení dodáváme, že přes návrh státního žalobníka (aby byl obžalovaný z obžaloby propuštěn) byl obviněný soudním dvorem uznán vinným a odsouzen do žaláře na tři měsíce.

Kdežto *sjezd slovanských jednot sokolských* z »ostatních zemí« J. V. byl zakázán, poněvadž prý by to byl sjezd politický, odbýván ve Vídni *sjezd turnéřských spolků* z »německého Rakouska«, a súčastnily se ho také některé jednoty z Čech, jako z Oustí, Podmoklí, České Lípy, Jablonce, Prahy, Liberce, Varnsdorfu, Teplic, Rumburku, Litoměřic atd.

S redaktorem »Nár. novin«, jichž první číslo vyšlo dne 17. července, J. V. *Koutem* zavedeno *první vyšetřování*. Zatím

pouze pro dopis z Vídně ze dne 21. července a pro úvahy o zakázaném táboře lidu na Pravdě; avšak zvěstováno mu, že jest zažalován již pro celou řadu jiných zločinů a přečinů.

Občan Jan *Relich* z Plzně vzat pro politickou řeč do vyšetřovací vazby.

U c. k. krajského soudu v Králové Hradci pokračováno v líčení pře s účastníky zakázaného táboru *na Chlumu*, a sice s JUC. *Pfeiferem*, zastoupeným v nepřítomnosti své advokátem Drem *Flanderkou*, okres. sekretářem *Plecháčem*, prof. K. *Štefanem*, vesměs z Hradce; dále s okres. sekretářem Karlem *Čížkem*, sládkem *Linhardtem*, purkmistrem *Rajmanem*, a měšťanem Norb. *Rajmanem*, vesměs z Hořic; pak s hospodářským správcem *Tatíčkem* a představeným *Duškem* ze Světí, představeným *Holečkem* a obecním radním z Vlkova, kteří se byli v Jaroměři dobrovolně přihlásili, a účetním statku nedělištského *Krausem*. K soudu dostavil se také P. *Erben*, obchodník z Hořic, a sice z vlastní vůle; ale — nebyl vůbec ani vyslechnut. — Všickni odsouzeni k pokutám po 5 zl., po případě do vězení na 24 hodin.

C. k. okresní úřad *kouřimský* rozeslal po obcích okružník, v kterém uvedl, že »pochybovati nelze, že nastaly *nepříznivé výsledky při placení c. k. daní* — ne nezaviněnými nehodami, nýbrž že původ svůj berou v nepořádku nechvatitebném, nedbanlivosti a v nedostatku dobré vůle«, a proto atd. ti, kdož c. k. daně dluhují, důtklivě vyzváni, aby zaplatili, jinak že bude užito všech zákonních donucovacích prostředků atd. — *C. k. okresní smichovský* baron Malowetz zařídil sekvestraci u všech majitelů domů *na Smichově*, kteří byli dlužni daně, byť třeba jen za běžný rok. Učinil tak i měšťanu, kterýž byl téhož roku již 3000 zl. daní odvedl. Žádost za shovení se zbytkem dlužné částky prostě zamítnuta.

4. srpna. »Nár. noviny« zabaveny — bez udání důvodů. — C. k. zemský jinak tiskový soud pražský byl tiskovými soudy tak přetížen, že tiskové procesy »Politiky« odkázány c. k. krajskému soudu *v Litoměřicích*. — Red. »Nár. Pokroku« Jan M. *Černý*, nalezající se pro velezrádu ve vyšetřovací vazbě, uvězněn v jedné celi se sprostým zločincem. — Onen svědek z procesu Pacákova, s kterýmž bylo zavedeno vyšetřování pro

zločin podvodu spáchaný křivým svědectvím, propuštěn z obžaloby. — Redaktor »Dělníka« V. *Petr* odsouzen pro přestupek §§ 10. a 11. zákona o tisku, spáchaný otištěním »politického« článku »*Studentstvo a dělnictvo*« v nepolitickém listě, k pokutě 25 zl. — S redaktorem tím zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., spáchaný prý *básní* »Zub za zub« v č. 15. — Redaktor zábavně poučného listu »Tábor«, v Táboře vycházejícího, Jan Frank, uznán byl v tiskovém procesu, v němž státní zástupce navrhoval pokutu 80 zl., — za *nevinna*. — Ke dni 16. srpna svolán byl v Krkonoších na tak zvaných »*Petruškových vrších*« nedaleko Vysokého nový tábor lidu s tímto programem: 1. *Má či nemá býti nynějšímu ministerstvu podána adresa důvěry?*; 2. Jakým spůsobem mohli by občané v podhoří krkonošském přispěti k tomu, aby se státní dluh rakouský zmenšil?

5. srpna. Přelíčení u c. k. krajského soudu v Králové Hradci s občanem Ludvíkem *Labským* z Libčan pro zločin těžkého poškození na těle dle § 153. tr. z., spáchaný tím, že *o táboru na Chlumu* královéhradeckému c. k. okresnímu Jiřímu Smolařzovi »*naraził cylindr*«. Předseda: Kolb; státní žalobník: Rokos; obhájce: Dr. Ostádal z Pardubic.

Žaloba zakládala se na následujícím: Když o táboru na Chlumu mělo se již za to, že shromážděný tam lid se rozejde, přistoupil jakýsi muž k okresnímu přednostovi, Jiřímu Smolařzovi, řka: »Ah, náš pan krajský, to nás těší, že jste nám to tak hezky řekl, že nesmíme mluvit, já jsem Labský z Libčan.« Pan krajský pozoroval pak, že muž, jenž se Labským nazval, po té za ním šel, bystře jej pozoruje, a jak se panu krajskému zdálo, v pravém slova smyslu ho pronásleduje. Než pan krajský toho nedbal. Když však asi o sedmé hodině p. krajský s panem Dr. Štrossem z Nechanic mluvil, *obdržel z nenadání ze zadu tak mocnou ránu do hlavy, že* s naraženým kloboukem div *se neskácel;* hned po té však *obdržel opětnou ránu, kterou byl skoro omráčen.* Obrátiv se k pachateli, tázal se ho na jméno. Tázaný odpověděl: »Labský z Libčan.« Pan krajský, cítě bolesť v hlavě, vrátil se do Králové Hradce, kde po delší dobu cítil v levém oku pichání, takže si je musil mokrými klúcky ob-

kládati. Nehoda tato měla za následek, že p. Smolařz na žádný spůsob nebyl s to vlastnoručně sepsati nutné zprávy o táboru. Dne 29. dal se pan krajský soudními lékaři ohledati, kteříž na hlavě páně Smolařzově shledali viditelné známky tělesného poškození, a sice červenou skvrnu a bouli. Poškození toto mělo dle seznání soudních lékařův za následek nepatrné otřesení mozku, pak bolení hlavy se závratí a zvučení v uších a míhání v levém oku. Samo o sobě bylo poškození napatrné.

Obžalovaný doznal, že se pamatuje, že na výšině chlumské někomu jednou nebo dvakrát klobouk »nalil«, a to proto, an muž ten, když volalo se »Sláva vlasti«, nesmeknul; ale neví, kdo to byl, a dověděl se teprve druhého dne, že nehoda ta stihla královéhradeckého okresního přednostu. Mimo to udal, že byl opilý a pana krajského neznal a doposud nezná.

Svědek Dr. *Pštross* z Nechanic vypověděl, že právě v okamžiku, když pan krajský ránu obdržel, byl odvrácen. Zaslechnuv šumot, obrátil se a spatřil p. krajského držícího v ruce naražený klobouk a opilého muže, kterýž, když si pan Smolařz klobouk dal na hlavu, opět mu ho narazil. Jiný svědek, pan Ed. *Sponner* udal, že p. Smolařz na Chlumu skutečně lidu sdělil, že je krajským a stvrdil, že jakýs muž, když pan krajský shromážděný lid napomínal, aby se tiše choval, pravil: »Pane krajský, vždyť jich známe! Vždyť jsem také Čech a my zajisté uposlechneme.« Na jednotlivá slova neví se svědek pamatovat. Třetí svědek Matěj *Ryba* viděl, kterak se jakýsi muž přitočil k panu krajskému a klobouk mu dvakrát za sebou narazil. Jiní dva svědkové, Brožek a Petříček doznali, že byl obžalovaný Labský pořádně opilý.

Povahu utrpeného poškození na těle dokazoval jednak výrok c. k. okresního Smolařze, jednak visum repertum od dvou přísežných soudních lékařů *Krunky* a ranhojiče Štaufa vydané a podepsané. Oproti tomuto lékařskému vysvědčení, vzhledem k Dru Krunkovi odvolával se obžalovaný ke *třem svědkům*, z nichž dvěma, měšťanu Makrlovi a hradeckému povozníku, Dr. Krunka v hostinci pravil, že »kdyby se jednalo o někoho domácího, *on takového lékařského ohledání nikdy by nevydal;* ale takového venkovského ať jen hodně potrestají!« Třetímu svědkovi, účetnímu spořitelny Šantrůčkovi, o den po-

zději k otázce: »Jak se vede panu krajskému?«, odpověděl: »*I není na tom nic!*« — Všichni tři *svědkové Dru Krunkovi slova jeho opakovali do očí*, a on pravil: »Vím, že před soudem musím mluvit pravdu, *ostatně mohu lhát jak chci!*«

Státní návladní setrval po průvodním řízení při obžalobě a navrhnul za trest těžký žalář *na půl roku*. Soud uznal obžalovaného za vinna a odsoudil jej do žaláře na 4 měsíce, zostřeného prvního a třetího měsíce 24hodinnou samovazbou v temné komůrce a v druhém a čtvrtém měsíci jednodenním postem.

C. k. státnímu zastupitelstvu v *Hradci Králové* odeslán z *Hořic* tento spis: »Ze středu našeho jsou čtyři občané: pan purkmistr Hynek *Raiman*, tajemník okresní Karel *Čížek*, sládek Vilibald *Linhardt*, měšťan Norbert *Raiman* pohnáni k soudu pro přestupek zákona shromažďovacího, který prý spáchali tím, že dne 28. června 1868 navštívili výšiny chlumské, kdež odbýván býti měl, ale odbýván nebyl, tábor lidu . . .«

Dalších několik vět bylo zažalováno (pro schvalování nezákonních skutků) a proto reprodukujeme jen nezávadné zakončení —: »*vyznáváme se z téhož smýšlení a činu jako oni; přiznáváme, že jsme téhož dne 28. června 1868 na Chlumě byli, a žádáme, ... abychom rovněž podrobeni byli soudu a trestu.*«

V Hořicích dne 4. srpna.

Josef *Raiman* JUC., Petr *Erban*, Vendel. *Balihar*, Jan *Jandera*, výbor, Pavel *Erban*, náhradník, Alois *Vymetal*, Goth. *Koláč*, Frant. *Šafránek*, Josef *Šťastný*, radní, Josef *Pekař*, Jos. *Jandera*, Josef *Spatzier*, Alois *Klimeš*, Frt. *Bičiště*, náhradník, Josef *Šubert*, truhlář, Hynek *Šerma*, hostinský, Josef *Jiříček*, Matěj *Lehner*, stříbrník, Josef *Bičiště*, Václav *Dub*, výbor, Frt. *Sláma*, Josef *Rublič*, výbor, Dom. *Willenbach*, výbor, Ant. *Pazourek*, Alois *Vymetal*, kožešník, Josef *Růžička*, náhradník, František *Vrána*, kožešník, Josef *Voříšek*, pekař, *Saal*, výbor, Alois *Stašek*, cukrář, Josef *Macák*, hostinský, Jan *Bachman*, krejčí, Josef *Stašek*, Jan *Maixner*, náhradník, Alois *Raiman*, Josef *Durdík*, kožešník, J. *Rousek*, Frant. *Šafka*, V. *Jiříček*, krupař, J. *Pechánek* ml., strojník, Ant. *Pechánek*, strojník, Jos. *Pechánek*, výbor, Frant. *Pechánek*, strojník, Josef *Krejcar*, ho-

stinský, Josef *Hutter*, Leopold *Güttner*, Ant. *Korál*, Ant. *Tomášek*, Josef *Myslivec*, Alois *Erban*, výbor a polic. dohlížitel, Karel *Krčmař*, asistent lékárnictví, Jan *Vymetal*, obuvník, Fr. Alois *Erban* ml., Tomáš *Čermák*, krupař, Hynek *Svoboda*, knihař, Václav *Rysprel*, kamnář, Jos. *Kolář*, Jan *Pečený*, Frt. *Bičiště*, měšťan, Josef *Jiříček*, Frant. *Hubený*, radní, Václav *Řehák*, výbor, Josef *Najman*, Frant. *Hruška*, Václav *Tomášek*, Jindř. A. *Kubat*, Václav *Stašek*, klempíř, Václav *Stašek* ml., Frant. *Kračmar*, Jan *Paclt*, Alois *Weis*, Josef *Vymetal*, Raim. *Barton*, Alois *Hrubý*, Jan *Jezbera*, Josef *Jandera* z Bílska, August *Erban*, truhlář, Leopold *Kořínek*, Frant. *Vávra*, kolář ml., Frant. *Šťastný*, J. *Lemberg*, proz. učitel, Frant. *Vymetal*, Josef *Goll*, krejčí, Petr *Vrabec*, Ludvík *Kodym*, zámečník, Alois *Erban* čís. d. 167., Frant. *Valášek* ml., krejčí, Václav *Valášek*, výbor, Jos. *Jüngling*, Jos. *Goll*, pilnikář, Jan *Erban*, řezník, Petr *Černohubý* ml., Fr. *Černohubý*, Frant. *Karažej*, stavitel, Frt. *Maixner*, Josef *Hozák*, Josef *Rybář*, Alois *Klika*, Josef *Dmich*, Frant. *Dmich*, Jan *Sanytr*, Josef *Štípek*, Jan *Šafránek*, náhradník, Josef *Pour*, Ant. *Hlavatý*, truhlář.

S některými účastníky výletu na *Cibulku* u Motola dne 12. července podniknutého, zavedeno vyšetřování pro zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. K výslechu byli předvoláni Leopold *Šmíd*, strojník z Kohoutovy továrny na Smíchově, Jan *Svačina*, xylograf, Karel *Bulník*, studující, a Louis *Schmied*, učitel francouzského jazyka, kteryžto poslední však se nedostavil. Strojník Leopold *Šmíd podržán ve vyšetřovací vazbě* a uvězněn s Pacákem a Rajkovičem. Po Louisovi Schmiedovi marně pátráno. Dvakrát byl hledán ve svém bytě, avšak nenalezen. Dán tudíž policii rozkaz, aby jej vypátrala.

6. srpna. S býv. red. »Nár. listů« K. *Tůmou* zavedeno vyšetřování pro novou řadu zločinů a přečinů, spáchaných prý v *sedmnácti číslech*. Vyšetřovaný strávil u c. k. trestního soudu celý den. Konfiskace č. 15. »Nár. novin« potvrzena. V článku »*Nová starosť s českou otázkou*« a ve zprávě »Jmění církevní« shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

Českobrodský školní dozorce F. Janda zakázal milčickému učiteli Arnoštu *Jezdínskému* vystoupiti v představení divadelních ochotníků v titulní úloze Tylova »Husa«, poněvadž prý

»řečené divadlo utrhavým obsahem svým na ujmu sv. církve katolické směřuje«.

7. srpna. Výlet vltavotýnského zpěv. spolku »Puchmír« do *Bohonického lesa*, ustanovený ke dni 9. srpna, c. k. okresním vltavotýnským Czižkem zakázán.

8. srpna. Zaražení politického spolku »*Slovanská Lípa*« v Mlčechvostech c. k. okresním ve Velvarech poznovu — zakázáno.

Ztráta 800 zl. z kauce »Posla z Prahy,« ku které byl majitel listu toho v tiskových příčh odsouzen, přikázána stavebnímu fondu chudobince u sv. Bartoloměje.

Poslanec na sněmu moravském P. Jan *Berger*, farář v Pozlovicích nedaleko lázní Luhačovických, odsouzen pro kázání k pokutě 20 zl. aneb k vazbě na 4 dny. — Kaplan v Těšeticích na Moravě P. Rudolf *Lukeš*, odsouzený taktéž pro kázání na čtyry týdny, nastoupil trest. — Farář ve Spálově, P. Klement *Doleček*, přestál trest, k němuž byl z téže příčiny odsouzen. Vraceje se z vězení, byl od osadníků farnosti spálovské uvítán střelbou z hmoždířů, hudbou a zpěvem. Pod večer byla osada osvětlena.

Se studujícími A. *Löwym*, Josefem *Havlíkem*, F. *Vocáskem*, Janem *Vávrou* a s xylografem J. *Svačinou* zavedeno vyšetřování pro strţení velkoněmecké trikolory s okna německého profesora Kicka a pro návštěvu Bílé hory dne 21. června.

C. k. okresní v Sedlci, Meergans, nepovolil studujícím z okolí Nadějkova vycházku do tak zvaného Šichova čili *Tůmova lesíka* pro »*nejasnosť*« programu zábavy. Úřadu předložený program zněl: *1. Národní písně. 2. Žalostná píseň o dvou zamilovaných. 3. Rytíř Šnofonius a princezna Mordulina.* Veselohra s loutkami. *4. Národní písně.* Mezery mezi jednotlivými čísly vyplní se *tancem.*

Jelikož c. k. okresní úřad lounský, zakazuje dne 9. července tábor lidu na *hoře Džbánu* u Třeboce, ve výnosu svém výslovně prohlásil, že, co se týče prvního článku programu, »není žádné námitky proti tomu, aby se o tomto předmětu rokovalo«, usnesl se výbor důvěrníků ohlásiti *nový tábor na Džbánu* ke dni 16. srpna a položiti na program pouze první článek původního programu: »Jak lze docíliti lepšího vycho-

vání a potřebám lidu přiměřeného vzdělání mládeže dorůstající na venkově pro stav rolnický?

9. srpna. S účastníky zakázaného táboru na *Lipské* u Lipan zavedeno c. k. okresním úřadem v Českém Brodě rozsáhlé vyšetřování. Obecnímu zastupitelstvu Bilanskému zaslán tento úřadní přípis: N. 1576 fol. Panu . . .! Když vzdor zde úřadnímu zákazu radní pan Jan *Homolka* a výbor František *Pospíšil* na shromáždění lidu na vrchu Lipská u Lipan podíl brali, za kterou příčinou se proti nim trestní vyšetřování zavádí, *suspendují* se oba (!) po dobu, co toto trestní vyšetřování trvati bude, z úřadu svého a dává se o tom *představenosti (!)* výnos tím *dovedem (!!)*, že má k obecním schůzím *týkající (!!)* náhradníky (!), kteří od toho kterého sboru co zmínění (!) dva členové výboru zvolení byli povolávati. — C. k. okres. úřad v Čes. Brodě 5. srpna 1868. C. kr. okresní přednosta Nettwall.

10. srpna. *Smíchovské okresní zastupitelstvo* usneslo se, aby byla J. V. císaři podána *petice za odepsání celé letošní c. k. daně a spolu za udělení peněžité podpory.* Schůzi přítomný vládní komisař, c. k. okresní adjunkt Frt. Parys, dal do protokolu zanésti ohražení: Žádám, aby petice ta dříve, nežli bude odeslána, předložena byla v opisu c. k. okresnímu úřadu, aby tento věděl, má-li usnešení to připustiti nebo je zastaviti. — Starosta Dr. *Brauner* protestoval: Za obsah petice stojíme my a *nedáme nad sebou provozovat censuru.* — Vládní komisař: Vždyť ale máme jako okresní úřad právo, požadovat veškerá usnešení okresního zastupitelstva. — Dr. Brauner: Dáme c. k. úřadu opis té petice, *až — bude odeslána.*

Tábor lidu na »Petruškových vrších« roketnickým c. k. okresním J. Fischerem zakázán, protože články programu *»z pusobnosť zhromaždeni lidu pod širem nebi vystoupějí« (!!!).* Po dva dny prohlíženy pak byty jednotlivých důvěrníků dvěma c. k. úřadníky, provázenými dvěma četníky v plné zbroji. Jednomu z důvěrníků, který se opřel negalantnímu oslovení ženy své se strany četníka, vyhrožoval tento spoutáním. Prohlídky ty byly v souvislosti s telegramem, jenž byl před zákazem tábora na Levíně z Jablonce odeslán a v němž c. k. okresní shledal přečin pobuřování.

C. k. okresní v Českém Brodě Nettwall *suspendoval* až

dosud asi *dvacet představených*, radních a členů obecních výborů proto, že byli ve vyšetřování pro súčastnění se zakázaného táboru *u Lipan*. V obci březenské *mělo býti suspendováno celé představenstvo;* avšak sesazeni »pouze« starosta Jos. *Prokůpek*, radní Jos. *Židlický* a učitel z Dřínova Jan *Červený*. Suspendovaný starosta naložil celou registraturu obecních spisů na ověnčený vůz a dal ji s hudebním sborem v čele a provázen veškerým občanstvem dopraviti k druhému obecnímu radnímu. Občanstvo projevovalo nadšeně svůj souhlas.

Konfiskace čís. 19. »Nár. Novin« potvrzena. V článku »Ctěná redakce« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečin schvalování nezákonních skutků dle § 305. tr. z., ve zprávě »Dělníci v továrně u Porgesů« pak přečin dle § 302. tr. z.

11. srpna. C. k vrchní státní návladnictví (rytíř Prokop Jarosch von Adlerhorst) dohodlo se s c. k. místodržitelstvím již dne 12. července *o zásadách*, dle kterýchž mělo býti budoucně *o shromážděních lidu pod širým nebem jednáno*. V příčině té rozeslána všem c. k. krajským a okresním soudům zvláštní *instrukce*, která *teprve* nyní dostala se na veřejnost a zněla: »N. E. 86. st. zast. pr. Sděleným nám výnosem vys. c. k. vrchního zastupitelstva státního ze dne 7. července 1868 čís. 2900 oznámeny jsou státnímu zastupitelstvu následující *zásady*, o kterých sjednotilo se c. k. státní zastupitelstvo s vys. c. k. předsednictvem místodržitelským a kterých užiti se má při přestupcích zákona, jakéž udály by se o shromážděních lidu pod širým nebem (čili tak zvaných meetingách nebo táborech): — a) V těch případech, kde příslušný politický úřad zakázal shromáždění pod širým nebem (meeting, tábor), kde však přes tento zákaz shromáždění odbývalo se a lid neuposlechl na vyzvání politického komisaře nebo úředníka, aby se rozešel: tehda sluší úřadně zakročiti proti vinníkům (gegen die Schuldtragenden) pro *přečin shluknutí* naznačený v § 283. trestn. zákona. — b) Odbýváno-li navzdor úřadnímu zákazu shromáždění lidu na určeném k tomu původně místě, avšak *uposlechnul-li* lid učiněného k němu vyzvání a *rozešel se*, tož podle stejného náhledu c. k. místodržitelského předsednictva a c. k. vrchního zastupitelstva *přece jenom všichni ti, jimž zápověď tábora*

byla známa, spáchali alespoň přestupek trestný dle § 19. zákona o shromažďování se. — Podle toho c. k. místodržitelstvo všem politickým úřadům nařídilo, aby každý podobný případ udaly příslušnému c. k. soudu. Pokládaje sobě za čest zpraviti slavný c. k. okresní soud o tomto vysokém vynešení, žádám na základě § 30. lit. g) tr. ř., aby se každý takový případ vyšetřovaný u tamějšího soudu i s učiněným v té příčině rozsudkem *v pravý čas sdělil c. k. státnímu zastupitelstvu, aby toto dle potřeby* mohlo proti rozsudku rekurovati, na každý způsob však o věci další povinné udání učiniti. — V Praze, 12. července 1868. — C. k. státní zástupce.«

Tábor lidu, svolaný důvěrníky okresů Zbraslavského, Berounského, Hořovického, Únhošťského a Dobříšského ku dni 15. srpna *na Karlštejn,* c. k. okresním v Berouně pro »neurčitosť a všeobecnosť« otázek, o nichž mělo býti rokováno, zakázán. Program byl tento: 1. *Jak může národ český osvědčiti svou oddanosť a věrnosť k nejvyšší rodině panující?;* 2. Jak by se blahobyt naší drahé vlasti zvelebiti mohl?; 3. Jakým způsobem dalo by se docíliti sbratření obou národností v naší drahé vlasti, aby se heslo našeho nejvyššího panovníka »spojenými silami« uskutečnilo? — Na Zbraslavi zákaz táboru toho byl vybubnován a obyvatelstvo zvláštní vyhláškou zbraslavského c. k. okresního Obentrauta bylo varováno dostaviti se na místo zakázaného táboru. Veškerá představenstva obcí jmenovaných okresů učiněna zodpovědnými za prohlášení zákazu »ve pravý čas«.

C. k. policie pražská zakázala o zábavě čten. ochotnické jednoty »Tyl« přednesení známé deklamace »Obrázek z kanceláře«.

12. srpna. Sjezd učitelstva a přátel školství z Čech, Moravy a Slezska, svolaný ke dním 31. srpna, 1., 2. a 3. září do Prahy, c. k. policií pražskou zakázán. Rok před tím odbýván ve Vídni sjezd německých učitelů, a sice *na přímé vyzvání vlády,* ačkoli v tu dobu nebyl ještě zákon o právu shromažďovacím v platnosti. Do Brna svolán pak na později druhý sjezd týchž *učitelův německých,* kterýž nejen nebyl zakázán, ale ku kterémuž zvláštními oběžníky vybízena veškerá představenstva obcí, aby se přičinila k hojnému obeslání sjezdu toho se strany

učitelstva. V oběžníku z ministerstva vnitra vydaném (č. 5293.) praveno mimo jiné: »C. k. ministerstvo osvěty a vyučování se stanoviska svého plnou měrou váží si idey, kteráž podniknutí tomu za základ jest položena, a nezneuznává velikou důležitosť atd., i shoduje se tedy úplně se zámysly vyšších míst, když zúčastnění se řečeného sjezdu učitelů nejen nebude zabraňováno, nýbrž všemožným spůsobem bude usnadňováno . . .«

S přihlášením se 105 občanů *hořických* k soudu vyslovili souhlas svůj následující *občané poděbradští:* Václav *Hrásky*, purkmistr, *Kříž*, m. rada, V. *Hofman*, Jan *Barchovský*, Jan *Bláha*, K. *Šimák*, Josef *Šebor*, Ant. *Vorlický*, Jos. *Saska*, Jan *Janata*, Josef *Kryšpín*, Frant. *Kryšpín*, J. *Jahoda*, V. *Jahoda*, Jan *Kerhart*, František *Daneš*, *Tichý*, m. rada, *Červinka*, Jan *Blažek*, Jos. *Knobloch*, *Krátký*, Josef *Lukavec*, V. *Mašín*, H. *Šantl*, Fr. *Pek*, Em. *Knobloch*, Jos. *Hain*, Jan *Kryšpín*, *Zitek*, Josef *Lašťovka*, František *Jelínek*, Jan *Polák*, Josef *Polák*, Jan *Heršl*, František *Svoboda*, Edvard *Kryšpín*, Frant. *Friedrich*, Jan *Barta*, Antonín *Franz*, Jan *Skala*, Václav *Hubka*, Vilhelm *Chaloupecký*, K. *Barta*, Jan *Hirt*, Josef *Sobotka*, Václ. *Horák*, Jan *Jambor*, Václav *Vaňata*, Jan *Vršovský*, František *Novák*, Jan *Slavík*, Josef *Hrdlička*, Karel *Bergmann*, Václav *Pilař*, František V. *Goller*, František *Kottík*, Kašpar *Šebor*, Jan *Pek*, B. *Schnirch*, Jan *Plaňanský*, Antonín *Souček*, Jan *Černý*, G. H. *Flindt*, A. *Mollinari*, František *Mrvík*, Jan *Šejnoha*, Josef *Žák*, František *Rybář*, Josef *Buřič*, Jan *Buřič*, Vinc. *Hladík*, František *Draž*, Jan *Janač*, Jan M. *Opelt*, Antonín *Balcar*, Jan *Kalous*, Matěj *Uucha*, Václ. *Kryšpín*, Antonín de *Giorgi*, Ludvík *Kuba*, D. *Daněk*, Jan *Novotný*, Jan *Malek*, J. *Slezák*, Čeněk *Kopal*, Josef *Šolta*, Josef *Baborovský*, Václav *Černý*, František *Knobloch*, Josef *Robovský*, Jan *Knobloch*, Jan *Rovný*.

C. k. trestní soud pražský vydal zatykač na Louise *Šmída* (»Kováře«), pro demonstrace Herbstovské odsouzeného a nejnověji obžalovaného pro zločin **velezrády**, spáchaný o výletu na Cibulku. Vládní noviny doplnily zatykač zprávou, že stihaný meškal dne 5. ještě v Praze a že vydal se přes Domažlice na cestu do Bavor.

Ke dni 16. srpna svolán tábor lidu *pod hradem Choustníkem* s programem: 1. Jakým spůsobem dosáhli bychom

v brzku vyššího vzdělání ve všech třídách obyvatelstva?; 2. Jak bychom docílili značnějšího pokroku v rolnictvu a průmyslu?

V Králové Hradci zavedeno vyšetřování s osobami, které byly v podezření, že *Dru Krunkemu*, kterýž v procesu L. Labského pronesl slova: »Před soudem musím mluvit pravdu, jinak mohu lháti, jak chci« — vytloukli okna.

Pro tábor kroměřížský zavedeno vyšetřování se starostou »Sokola« kroměřížského, *Šperlínem*. Sokolové chtěli prý hnáti útokem na kasárny. Také s pořadateli a mnohými účastníky táboru toho zavedeno vyšetřování.

Nejvyšší soudní dvůr zamítl mimořádné odvolání býv. redaktora »Nár. listů« Karla *Tůmy* proti souhlasným obžalovacím nálezům obou nižších instancí, jimiž v úvodním článku ze dne 1. dubna »Protest národa českého proti návrhům finančním« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65 a) tr. z. — Se spolupracovníkem »Dělníka« Janem *Bavorským*, administrátorem listu toho K. *Běleckým* a sazečem *Voborským* zavedeno vyšetřování pro tři články v č. 16. »Dělníka« otištěné. — S redaktorem »Olom. Novin« zahájeno závěrečné přelíčení pro řadu zločinů a přečinů.

13. srpna. Rekurs proti zákazu táboru *na Petruškových vrších* k c. k. místodržitelství vyřízen — *ve 24 hodinách*. Tábor zakázán. — Tábor *na Džbáně*, svolaný ku dni 16. srpna s oním článkem programu, proti kterému c. k. okresní ve Slaném o prvém zakázaném svolání táboru ničeho nenamítal a v zákazu to přímo připomenul, byl týmž c. k. okresním — zakázán. — Tábor *pod Choustníkem* c. k. okresním v Soběslavi, Wachtlem, zakázán litografovaným sdělením pro »neurčitosť a všeobecnosť programu«. Zákaz zaslán všem pořadatelům, starostovi města Soběslavi a všem obecním představeným okresu.

»Nár. Pokrok« a »Humoristické Listy« zabaveny — bez udání důvodů. — S občany královédvorskými A. *Šílem* a Jak. *Jílkem* zavedeno u c. k. trestního soudu v Praze vyšetřování pro přečin schvalování nezákonného skutku, spáchaný telegramem zaslaným »Nár. Listům, v němž vyslovena byla soustrasť odsouzenému redaktoru Fr. Göblovi.

C. k. krajský soud v Táboře podal nejvyššímu soudnímu

dvoru žádost, aby k vyšetřování a ku provedení přelíčení s hlavními účastníky v okresu Táborském zakázaných táborů delegován byl c. k. zemský jinak trestní soud v Praze.

14. srpna. C. k. okresní Wohlraab v Dubé vyslýchal člena okres. zastupitelstva dubského a starostu obce Libovis, Josefa *Stočka*, zda-li z vlastního popudu a proč podepsal protest proti rozpuštění táboru na Bezděz, a vyslovil se, že protestovati proti rozpuštění táborů c. k. vládními komisary jest — zákonem zakázáno.

Starostou okresního zastupitelstva velvarského zvolen *po-znovu* statkář Václav *Janda* z Budohostic, jehož volba nebyla již jednou císařem potvrzena, poněvadž byl ve vyšetřování proto, že o prvním táboru na Řípu přečetl památnou resoluci.

S býv. red. »Nár. listů« Karlem *Tůmou* zavedeno vyšetřování pro další řadu zažalovaných článků. Vyšetřování pro *provolání k táborům* na Levíně, na Žižkově poli, na Košumberku a u Lipan.

15. srpna. K zakázanému táboru *na Karlštejně* dostavilo se pět c. k. okresních v uniformách, a sice: zbraslavský, hořovický, berounský, únhošťský a dobříšský. K poledním, když byly přijely všechny vlaky od Prahy a od Plzně, bylo na hradě i v okolí jeho neobyčejně živo. V hostincích, v okolních hájích, na cestě do hradu a v hradě samém, jak v nádvořích tak i v kapli, na chodbách i na věžích bylo plno lidu. Mezi lidem procházely se »tajemné« osoby »s tajemným« a přece každému patrným znamením »tajemné« své misi; leč nikde, pranikde památky ani po četníku ani policistovi . . . Odpoledne uchýlil se lid do hostinců a na větším díle do zahrady a hostince u stanice karlotýnské. Po třetí hodině dorazilo na místo koňmo banderium hostomické a po té i někteří členové banderia nesvačilského pěšky. Banderia a vůbec všichni, kdož odpůldne se dostavili, byli vítáni hřímavým »Na zdar« a »Sláva!«. Asi po páté hodině zaznělo v zahradě volání: »Na louku! na louku!« Hosté se zvedli a odebrali na louku před hostincem, kde v několika okamženích shromáždilo se přes dva tisíce lidí. Hudba hrála a provoláváno »Sláva« koruně Svatováclavské a českým výtečníkům. Jakmile se lid na louce shromáždil, objevilo se právě tak znenadání, jako se ozvalo v zahradě volání »Na louku!«,

mezi lidem — všech *pět* c. k. okresních v uniformách. Nějaký čas chodili klidně a tiše mezi lidem. Když však komusi napadlo spáliti jedno číslo »Pražského Denníku«, vystoupil jeden z pánů okresních a vyzval lid »jménem zákona«, aby se rozešel. Lid uposlechnul. Hudba odebrala se nazpět do zahrady. Obecenstvo však zůstalo na louce a jenom pomalu se rozcházelo, vracejíc se opět do zahrady, asi pět kroků od louky vzdálené. Zábava nebyla však ani dost málo rušena. Obecenstvo chodilo ze zahrady na louku a s louky zase nazpět do zahrady, kde zpíváno až pozdě do večera, kdy se lid počal rozcházeti.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž býv. red. »Hlasu« Dr. F. St. *Kodým* odsouzen byl do těžkého žaláře na čtvrt roku a ku ztrátě 1500 zl. z kauce. Zároveň vyzváno vydavatelstvo listu toho, aby do tří dnů propadlou kauci 1500 zl. složilo, jinak že bude další vydávání »Hlasu« zastaveno. — »Dělník« zabaven.

16. srpna. Zakázaný tábor lidu na *Petruškových vrších u Vysoké.* Z počátku dostavilo se asi 7000 účastníků, později však počet jejich páčen na 10.000. Z úřadních osob přibyly: c. k. krajský Studniczka z Jičína, c. k. okresní roketnický, semilský, tannvaldský a železnobrodský a aktuár jilemnický. Sotva se lid v davech objevil na vršinách, prohlásil c. k. krajský Studniczka shromáždění za rozpuštěné, ale k rozejití se povolena lhůta dvou hodin. V tom blížil se velkolepý průvod od Stanova. Z davů zahřmělo: »Sláva zákonu, nechť zhyne libovůle!« Po uplynutí lhůty k rozejití se opustili c. k. organové tábořiště a lid zpívaje a bavě se, setrval až do večera.

»Prager Zeitungu« zaslána ze Semil tato zpráva úřadní: »*Jakož bylo lze předvídat,* neměla *zápověď* táboru na Petruškových vrších vzdor tomu, že všude byla náležitě prohlášena, *žádného zvláštního účinku.* Již o 2. hod. s poledne počali se na místě k táboru vyhlédnutém z celého okolí scházeti větší houfy lidu a znenáhla vzrostly zástupy tak, že dosáhly počtu asi 3000 hlav. *Z počátku měla celá schůze povahu nevinnou* (einen harmlosen Anstrich), na spůsob dostatečně známých »výletů«. Když však přítomný c. k. krajský přednosta jičínský vyzval shromážděné, aby se rozešli, poukazuje při tom na zákon, nedbáno ovšem tohoto vyzvání, ale žádáno přece hnedle slušným

spůsobem, aby se lidu povolila nějaká lhůta k odpočinku, což také povoleno. Avšak nedlouho na to objevilo se banderium asi 20 jezdců, jež nadšeně od lidu pozdraveno, ihned postavilo se na místo červenobílým praporem zvláště vyznačené. Když se nyní krajský přednosta přibližoval, rozlehlo se volání »pereat« proti jednotlivým ministrům a několik jezdců počalo lid popouzeti, takže opětovné vyzvání pana krajského přednosty zase zůstalo marným. Ano, vystoupil jakýsi mladík, jak se praví, jistý obchodnický z Vysokého, a opovážil se proslovit politickou řeč. Mluvil o finančních poměrech Rakouska, nazval je nesnesitelnými a končil průpovědí, že národ je státem a takové potlačování že se nemůže už déle snášeti. — Mezi touto řečí zastoupili dva jezdci panu krajskému přednostovi koňmi cestu, aby nemohl na řečníka. Pan krajský přesvědčiv se, že proti nim ničeho nepořídí, začal couvati; tu však jezdci s pokřikem: »Pryč s ním!« napořád tlačili ho odtud. Když pak pan krajský a pp. okresní: železnobrodský, roketnický a tanwaldský *začali ustupovati z těch míst, pronásledováni jsou od lidstva nejen krutými hrozbami, ale i nadávkami.* A když posléz byli se vzdálili, lid počal se modlit za zkázu všech potlačovatelů národa a za pád ministerstva; pak provolávána sláva uvězněnému redaktoru Barákovi, císaři ruskému a j. a tropeno ještě leccos poučného. Z pořadatelův táboru dostavili se dva, ačkoliv na zprávu o zápovědi táboru byli se vzdali svých mandátův; jezdci pocházeli prý nejvíce ze Stanova, Boskova a Ruprechtic; poněvadž však bylo mezi nimi též několik osobností neznámých vzezření intelligentního, lze se domnívati, že hráli zde úlohu též cizí zřízenci (!!). Po čas táboru prodávali se jak na Vrších tak i ve Vysokém památní penízky ražené z kovu lesklého s hesly: »Nedejme se!« a »Spolčujme se!« Bezpochyby byly peníze ty v Praze raženy. K 6. hodině večerní počal se lid rozcházeti, čímž se shromáždění skončilo.«

Zakázaného táboru lidu *na vrchu Džbáně* u Rakovníka súčastnilo se asi 10.000 lidí, kteří se dostavili s vlajícími prapory a s hudebními sbory na úpatí vrchu, kam přibyla také četná banderia. Sotva že se objevil c. k. krajský žatecký Trojan, aby přečeti zákaz a vyzval lid k rozejití se, začal dav hlučeti a nepřipustil mluvícího k slovu. C. k. krajskému nezbylo nežli se vzdáliti.

Zakázaného táboru na zříceninách hradu *Chústníku* súčastnilo se přes 3000 lidí. Mimo c. k. krajského z Tábora Bradacze, c. k. okresních Wachtla z Elbenbrucku ze Soběslavi, Lorence z Tábora, Kapusa z Kamenice nad Lípou, Matzkeho z Veselí a Svatoše z Třeboně a aktuára Vasky ze Soběslavi nebylo tu žádných jiných c. k. orgánů. Lid se sešel a zase rozešel, aniž by se bylo událo něco zvláštního, tím méně trestuhodného.

Moravští rolníci v okolí Zábřeha chtěli dne 16. srpna podniknouti výlet ku kapli *sv. Rocha nad Úsovem*, aby se tam »pomodlili k sv. Rochu, aby vyprosil u Boha ochranu proti všeliké morové ráně«, a chtěli »vzývati Boha, aby obě národnosti ve vlasti moravské pospolu v míru a lásce žíti mohly«. Ohlásili výlet c. k. okresnímu úřadu a byli donuceni předložiti úřadu tomu *i modlitby*, jež se chtějí u kaple sv. Rocha modliti. C. k. okresní úřad pak výlet zakázal a vyslal v den výletu ku kapli sv. Rocha 20 c. k. četníků.

Kaplan v Těšeticích na Moravě P. *Lukeš*, odsouzený pro kázání k několikanedělnímu vězení, propuštěn z olomouckého kláštera kapucínův na svobodu. Osadníci těšetičtí přijeli mu vstříc do Olomouce a v čtyřspřežním kočáře doprovodili jej s jásotem domů.

C. k. okresní úřad *v Jevíčku* na Moravě vydal tuto vyhlášku: »Nro. 829. Oznámení. Dne 25. srpna 1868 ráno o 9. hodině bude více pušek, *pára* střevíců, *pára botů*, 30 *loktí* platna na ručníky, sekera a jiné více, *proti hnedzaplatě hotovými* v kanceláři výpravny zdejšího c. k. úřadu dražebně prodávána, k čemuž se *koupěchtivcí* zvou.«

17. srpna. S J. J. *Martinkou* zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 302. tr. z., spáchané sepsáním básně »Upomínka na svěcení praporu prvního hasičského sboru ve Velvařích«. Kromě autora vyšetřován také tiskař básně té, J. Gustav *Mohrmann*; ale později bylo vyšetřování proti němu zastaveno.

18. srpna. Z *Králové Dvora* vyšetřováni byli z účastníků zakázaného táboru lidu na *Zvičíně* až dosud jen Karel *Šindler*, Jan F. *Babáček*, Jan *Jalovecký*, Václ. *Hop*, Ant. *Mesl*, A. R. *Šíl*, Frant. *Kovář*, Jan *Šubert* a Vilém *Kroupa*, tedy devět

účastníků, jež si byl aktuar královédvorského c. k. okr. úřadu na poukázání c. k. okresního Vunše na Zvičíně zaznamenal. Na to přihlásilo se **121** osob z *Králové Dvora* — usedlí měšťané, řemeslníci, obchodníci, paní a dívky — dobrovolně u c. k. okresního úřadu, že súčastnili se výletu na Zvičín přípisem, z něhož vyjímáme: Za to, že dne 5. července b. r. vyšli si na horu Zvičinu, na níž společná produkce několika zpěváckých spolků konati se měla (k došlému zákazu se strany c. k. okr. úřadu v Hostinném se však skutečně nekonala), povoláni jsou ... *toliko* někteří občané zdejší na den 25. srpna b. r. před c. k. okr. soud, aby pro přestupek práva shromažďovacího trestnímu řízení podrobeni byli. Poněvadž my nížepsaní téhož dne 5. července léta spásy 1868. súčastněním se na tomtéž výletu musili jsme dopustiti se dle takovéhoto výkladu onoho nového zákona shromažďovacího stejného přestupku s obeslanými již k soudnímu řízení spoluobčany svými a poněvadž, majíce teď stejnou s nimi vinu, ... *žádáme co nejrozhodněji, abychom i my do vyšetřování vzati* a k témuž dni k trestnímu řízení povoláni byli, prohlašujíce, že i jinak v den tento sami osobně na určené místo se dostavíme ... Josef *Sedláček*, Jan *Haas*, Jan *Paulus*, Jan *Holub*, Jan *Jarolímek*, Antonín *Růžička*, Frant. *Kořínek*, Jan *Haas*, pekař, Jan *Holub*, Aug. *Vorel*, Baltazar *Tinus*, Frant. Jos. *Janke*, Josef *Jaroš*, Josef *Mühlbauer* ml., Josef *Mühlbauer* st., Jan *Brdička*, Bernard *Tasler*, J. *Jarolímek*, Karel *Taufmann*, Frant. *Josifko*, Adolf *Frieda*, Antonín *Frinta*, Kašpar *Markl*, František *Vagner*, Frant. *Kudrnáč*, Adolf *Baláček*, Baltazar *Puš*, Karel *Kroupa*, Jan *Puš*, Josef *Paulus*, Frant. *Nerad*, Karel *Fichtner*, Jan *Pacák*, mlynář, Josef *Suchánek*, Michal *Soboteckýý*, Johanna *Burgrová*, Anna *Petrova*, Karolina *Pišlova*, Kateřina *Soboteckáá*, Marie *Mahrlová*, Václav *Pavlíček*, Jan *Pacák*, majitel domu, Hynek *Maršík*, Jan *Puš*, Jan *Haas*, barvíř, Jan *Šíl*, Karel *Vlk*, Adolf *Peger*, František *Mašek*, Josef *Maier*, Frant. *Malý*, Vilém *Bier*, Antonín *Holub*, Adolf *Erben*, Michal *Reil*, Frant. *Kobrstein*, František *Puš*, Václav *Hanibal*, Hynek *Hanibal*, Hynek *Tauchmann*, Josef *Pelikán*, Jan *Šubrt*, Josef *Prachatický*, Jan *Pavelka*, Josef *Prachatický* ml., Josef *Sturm*, Josef *Jirouský* ml., Jan *Šubrt*, Václav *Brdička*, František *Stängler*, Jan *Veselý*, Ant. *Růžička*

ml., Richard *Stuchlík*, Antonín *Pelikán*, Frant. *Munzar*, Václav *Ficker*, Václav *Klust*, Alois *Rindl*, Robert *Burger*, Vincenc *Mahrla*, Alois *Zlatník*, Karel *Rössler*, Jan *Mann*, Aloisie *Vlkova*, Marie *Šílova*, Marie *Mannova*, Karel *Capoušek*, Mauric *Šíl*, Josef *Šáfr*, hostinský, Josef *Kincl*, Václav *Rücker*, Ant. *Řehák*, Alois *Laušman*, Josef *Šáfr* st., Frant. *Laušman*, Josef *Böhm*, Hynek *Výhan*, Josef *Klugar*, obchodník, Jan *Dobáš*, František *Páv*, Alois *Kindla*, František *Jarolímek*, Antonín *Burger*, Antonín *Mann*, Hynek *Mencl*, Josef *Šreier*, František *Kleander*, Bedřich *Zub*, Alois *Holub*, Antonín *Kränk*, Jan *Strobl*, Jan *Marek*, Alois *Rus*, Vinc. *Richter*, Josef *Vejnar*, Josef *Burger*, V. *Ježek*, Bernard *Šíl*, František *Meisner*, Jan *Šubrt*.

Pro tábor na *Zvičíně* vyslýcháni byli u c. k. okr. soudu *Hořicích*: Josef *Plašil*, starosta obce Mlázovice, Ant. *Hakl*, Václ. *Procházka* a Jos. *Gabriel*. — Pro zakázané tábory na *Džbánu* a na *Karlštejně* zavedeno vyšetřování.

19. Srpna. Tisková pře »Politiky« — *bez obžalovaného* redaktora Frt. *Kotka*. Předseda přečetl některá akta, z nichž vysvítá, že redaktor Kotek byv dán pro úvodní článek »Pane redaktore!« v č. 133. a 134. »Politiky« z r. 1867. v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a.) tr. z. a předvolán k výslechu — *nedostavil se*. Později vyšlo na jevo, že se z Prahy vzdálil. Byl tudíž stíhán zatykačem, jenž byl obvyklým spůsobem vyvěšen a v několika úřadních novinách otištěn. Zmizelý redaktor však nepostižen a proto provedeno líčení pře v jeho nepřítomnosti. — Rozsudek prohlášen dne 20. srpna. Nepřítomný red. Frt. Kotek, kterého hájil Dr. Mezník, odsouzen do těžkého žaláře na 6 měsíců a ku ztrátě 2000 zl. Státní návladní navrhnul *dvouletý* žalář. Rozsudek odůvodněn tím, že soud shledal v článku inkriminovaném povahu zločinného skutku, poněvadž obsahuje útoky proti rakouské vládě, jež nejkřiklavěji jeví se v následujících místech: »V Rakousku nedosáhlo se ještě nikdy něčeho dobrou loyalní cestou; vykládalať se loyalita národův vždy jen v tom smyslu, že jest to zvláštní dar k snášení všelikého příkoří, všech možných břemen a utiskování, kterýmiž vysoké vlády ke zkoušení trpělivosti lidské uvykly celé národy navštěvovati.« — »Výrok Beustův objasňuje trefně

rakouské příštipkářství. Jednou lichotí se Vlachům, dokud se má za to, že by mohli být Italiáni anektováni, podruhé protežují se Maďaři, poněvadž se soudí, že by mohli rozdmychati novou revoluci, na to zbožňují se Němci, poněvadž se myslí, že by mohli být anektováni Německem, při tom však musí se povždy ostatní, prozatím k anektování neschopní, bezky uskřipovati; bez nucení to jinak nejde; aby se něco povolilo a zadost učinilo spravedlivým nárokům národův, tomu ve Vídni nerozumějí. Kéž ustrnou se nebesa nad touto neschopností a najdou se konečně k řízení státu lidé, kteří, znajíce věc i národ, dosti jsou poctivi, aby v dosažení ministerského portefeuillu nehledali ukojení své ctižádosti a zájmův svých soukromých.« — »Jest to pro Rakousko prasmutná pravda, že po událostech posledních let, však zejména po urážlivém neuznání koruny České a jejího postavení v Rakousku, po setření jejím vymyšlenými popisy o zemích po skvělých slibech mezi a i po pruské okupaci učiněných, pro chování se vlády v záležitosti náhrad válečných, po událostech u příležitosti posledních voleb do sněmu a agitacích patrně nastrojených naproti národnosti české, ano prasmutná to pravda, že po obsazení veškerých hodností v zemi živlem národu slovanskému naprosto odporným, po opětovaném upravení vlády se zúmyslným vyloučením Slovanstva, po neustálém dráždění a urážení českého národa listy, stojícími v žoldu vlády, po bezpříkladném pronásledování českého časopisectva až po politický skandál — že nyní austricianismus u nás nepožívá sympatií a přece nemohu »narovnání s Čechy« kratčeji definovati, než když pravím, že znamená znovuzřízení černožlutého Rakušáctví, kteréž pan Beust s takovou energií v šesti měsících dovedl vyhubiti až do kořene. Hrdinský tento kousek musí rakouského říšského kancléře učiniti mužem znamenitým, neboť — beze žertu díme — tací ministři nenajdou se tak snadno.« — »A táži se tu, máme ještě nadále býti míčem v rukou politických komediantův? Mají ještě na dále činiti nám sliby, jež nikdo neplní, a to proto jen, abychom jiným pomohli z rozpaků? Mám za to, že Beustovské hospodářství poskytlo politickému násilnictví proti nám již dosti dlouho nejneobmezenější pole a až po stav obležení, ostatní násilí nevyjímaje, oblažilo nás veškerou zásobou absolutistické politiky,

aby přitlačili nás ke zdi a čím ještě neoblažili nás, to nikoliv snad z přátelství k nám, nýbrž proto, že stydíce se před vzdělanou Evropou zadrželi ještě; horší věci nemohou nás tedy již postihnout, hůře nemůže se nám vésti ani politicky ani materielně. Pozastavmež se tedy nakrátko tam, kde nyní nacházíme se; vždyť můžeme čekat, nemáme co ztratit, popřejmež sobě poněkud času k přemítání o tom, za jakými výminkami můžeme někdy nastoupiti cestu k sblížení se.« — Soud kladl váhu ještě na to, že Fr. Kotek vzdálil se z Prahy a že rukopis, o němž jako redaktor věděti musil, nebyl nalezen.

S hořickými občany, kteří se dobrovolně přihlásili k soudu jako účastníci zakázaných táborů, vyslovili souhlas svůj následující občané z *Mlázovic:* Josef *Plašil,* starosta, Václav *Procházka,* výbor, Antonín *Hakl,* výbor, Jan *Saal,* obecní radní, Jos. *Klepl,* obecní radní, Václ. *Pour,* obecní výbor, Václ. *Sadlo,* obecní výbor, Václ. *Řehák,* obecní výbor, Jos. *Kulhánek,* obecní výbor, Jan *Tomek,* obecní výbor, Frant. *Pacal,* m. lékař, Frt. *Hanuš,* Fr. *Groh,* M. A. *Jodas,* Fr. S. *Hrádek,* Jan *Hakl,* Jos. *Jiříčko,* Jiří *Klepl,* Václ. *Klepl,* Fr. *Zedník,* Jan *Jiříčko,* Fr. *Věchet,* Frt. Václ. *Kepl,* Antonín *Jiříčko,* Josef *Hrádek,* Čeněk *Řehák,* Ant. *Dusík,* Jos. *Jiříčko,* Jan *Řehák,* Fr. *Cozl,* Alois *Čapek,* Fr. *Pour,* Josef *Řehák,* Hynek *Fišer,* Jan *Dušík,* Jos. *Tazlar,* Fr. *Mindlain,* Tobiaš *Řehák,* Fr. *Podaný,* Jos. *Vaclavík,* Václ. *Petr,* Václ. *Rizler,* Josef *Zemann,* Jan *Kubišta,* Jan *Vagner,* Václ. *Krejcar,* Jan *Janák,* Jos. *Bartoš,* Fr. *Šafář,* Jos. *Mindlain,* Jos. *Kracek,* Josef *Šlechta,* Josef *Matyaš,* Jan *Kolář,* Jos. *Pacal,* Jan *Vávra,* Josef *Herbst,* Jos. *Kutnar,* Fr. *Menčík,* Viktor *Klepl,* Jos. *Zedník,* Václ. *Klepl,* Karel *Matouš,* Jos. *Gabriel,* Václ. *Procházka,* Fr. *Kutnar,* Václ. *Tarant,* Ant. *Chudoba,* Václ. *Václavík,* Jos. *Pekař,* Fr. *Horák,* Fr. *Gabriel,* Jan *Vich,* Jos. *Dusík,* Ant. *Maiksnar,* Jos. *Hatke,* Jos. *Jiříčko,* Jos. *Měšťan,* Jan *Zedník,* Tobiáš *Pour,* Jos. *Kutnar,* Frant. *Vrabec,* Jan *Zeman,* Jan *John,* Václ. *Kutnar,* Václ. *Vich,* Fr. *Jiříčko,* Jan *Prokop,* Jan *Tomek,* Jos. *Jiříčko,* Jan *Štucl,* Jan *Václavík,* Viktorin *Zedník,* Václ. *Procházka,* Jan *Hakl.*

20. srpna. O doplňovací volbě do sněmu českého tří poslanců z kurie velkostatkářské vzdala se historická šlechta česká práva volebního a nevolila. — »Nár. Pokrok« a »Olomoucké

Noviny« zabaveny. S redaktorem »Nár. Pokroku« zavedeno vyšetřování pro 12 článků, v nichž shledáno prý 10 zločinů a 2 přečiny.

Pro zločin **velezrády** zatykačem stíhaný Louis *Šmíd* zaslal »Nár. Novinám« z ciziny toto prohlášení: »Abych zabránil různým falešným výkladům o mé cestě do Paříže, ohlašuji slavnému zemskému soudu v Praze, že nikterak nezamýšlím se vyhnouti právomocnosti zemského soudu, ano, že po vyřízení svých záležitostí v Paříži, kamž jsem byl v příčině dědictví povolán, *jsem hotov k soudu se dostaviti* a trest svůj pro herbstovské demonstrace mi usouzený nastoupiti. Slavný soud zajisté uzná, že taková věc, jako dědictví, odkladu netrpí a že jsem neměl času, teprve jít prosit za dovolení.« — V týž den vykonána v bytu Louise *Šmída* policejní prohlídka, při které zabaveny různé listiny. Současně dostavila se jiná policejní komise do bytu Josefiny *Sojkovy*, s kterouž byl Šmíd v přátelském poměru, a v nepřítomnosti její prohledala byt a zabavila nějaké soukromé listy, psanou jednu písničku a náprsní jehlici s fotografií L. Šmída.

Odsuzování pro zakázaný tábor na *Blaníku* částečně již ukončeno. Benešovští hudebníci odsouzeni k pokutám 15 zl. po případě k »přiměřenému« vězení na dva nebo tři dny. — S představeným z Lipnika Pavlem *Jirouskem* zavedeno u c. k. okr. úřadu v Benátkách vyšetřování pro tábor *u Loučeni*.

Časopisy české otiskly následující »Zasláno«: »Ve ctěném listě Vašem uveřejněno bylo osvědčení četných měšťanů *hořických*, zaslané krajskému úřadu královéhradeckému, v kterémž prohlašují, že byli na Chlumě, kde se dne 28. června tábor lidu odbývati měl, ale odbývati nesměl. Jest nám nad míru líto, že nám nebylo dáno příležitosti, abychom i my onu listinu podepsati mohli, neb i my všickni považujeme se za stejné vinníky. My všickni navštívili jsme buď *Chlum* buď *Zvičín* buď *Levín* aneb dokonce všecky tři schůze, domnívajíce se atd. František *Flum*, obecní starosta, Jan *Čeřovský*, výbor, Josef *Munzar*, radní, Josef *Vaňura*, Ant. *Seč*, Frant. *Fidler*, Antonín *Groh*, Václav *Fojt*, Antonín *Knap*, Antonín *Veis*, Ferdinand *Čeřovský*, vesměs z Brtvi, Antonín *Čeliš*, Fr. *Vlach*, Frant. *Boch*, Václav *Bartoníček*, Jan *Reneš*, hospodský,

Jan *Mikule*, mlynář, Josef *Erlebach*, banderista, Jan *Mor*, výbor, Josef *Bílek*, obuvník, Václ. *Malý*, výbor, V. J. *Munzar*, kupec, Jos. *Vlach*, kolář, Antonín *Hatle*, kupec, Frt. *Erlebach*, banderista, Václav *Sedláček*, klempíř a banderista, Antonín *Franz*, banderista, Antonín *Šulc*, banderista, František *Kostka*, truhlář, Josef *Faix*, rolník, Josef *Čip*, zámečník, Ant. *Bekr*, krejčí, Václav *Bín*, Antonín *Vagenknecht*, banderista. Z Bělohradu, z Újezdu Sv.-janského: Josef *Pařízek*, rolník a výbor, Josef *Kraus*, výbor, Josef *Haman*, rolník, Jan *Macnar*, rolník, Frant. *Hrnčíř*, výbor, Josef *Polák*, rolník, Josef *Hrnčíř*, Jan *Fidler*, Josef *Buchnar*, Jan *Machytka*, rolník, Jan *Hrnčíř*, rolník, Josef *Soukup*, Václav *Soukup*, Antonín *Soukup*, František *Hrnčíř*, Jan *Špata*, rolník, Josef *Špata*, Václav *Vaňura*, Frant. *Beneš*, občan kamenický. Ze Lhoty Šarové: Jan *Vich*, obecní starosta, Jan *Vraštil*, banderista, Antonín *Podaný*, Frt. *Vraštil*, banderista, Václav *Hatle*, banderista, Jan *Studnička*, František *Seč*, Václav *Zubatý*, právník, Václav *Hatle*, výbor, Jan *Dušek*, stárek, Jan *Václavík*, zedník, Josef *Pour*, banderista, Hynek *Hrnčíř*, mistr truhlářský, Frant. *Měšťan*, banderista, Jos. *Pour*, banderista, Frt. *Pour*, rolník, Jan *Rachmann*, Jan *Rachmann*, rolník, Jan a František *Kolář*, Josef *Bičiště*, Josef *Chmelař*, Frant. *Plašil*, Jan *Nádvorník*, Jan *Sucharda*, banderista a výbor, Josef *Chalupa*, Jan *Jancák*, Jan *Soukup*, kolář, František *Morávek*, kovář, Josef *Slavík*, truhlář, Josef *Čeliš*, mistr obuvnický, Jos. *Stuchlík*, banderista, Jan *Stuchlík*, rolník, A. *Mindl*, rolník, Jan *Hatle*, banderista, Jos. *Juklíček*, rolník a výbor, Josef *Stuchlík*, rolník a výbor, Josef *Vich*, banderista, Jan *Fidler*, Josef *Khun*, Václav *Lamr*, Josef *Sirovátka*.

21. srpna. Nákladem knihkupectví Markgrafa a Möliera ve Vídni vyšel veršovaný spisek »*Das Lied vom Wenzel*« (Píseň o Václavovi) von Jaromír Křepelka — bez odporu jeden z nejpodlejších hanopisů, jež kdy o *národu českém* vyšly v jazyku národa »myslitelův«. S darebáckou nestoudností sepsaný pamflet ten vyniká nad jiné spisy toho druhu nejsprostším tónem, přímo dřevoštěpským. *Národu českému* spílá se v něm »*václavských vší*«, — vypravuje se, že »*žurnalisty české stvořil Bůh z prasat*«, — spílá se nám »*cibulových Čechů, kteří*

kradou a prodávají zeleninu« — vypisuje se, kterak »Češky praly kalhoty sv. Václavu« — jak »na záchodě nalezen byl rukopis náš nejvzácnější« atd. Charakteristické jest, že *polo-úřadní* »Presse« doporučovala hanopis ten připomínajíc, že jest spisovatelem jeho jeden z nejtalentovanějších žurnalistů vídeňských. — A spisovatelem byl skutečně vídeňský žurnalista, redaktor **úřadní** »Debatty«, čímž vysvětluje se charakter kreatury žurnalistické, jejíž jméno bylo Dr. *Lindner*, která kromě tímto hanopisem praničím více pozornost k sobě neobrátila. Abychom však ve všem učinili *pravdě* zadost, připomínáme, že tento spis nebyl ani ve Vídni ani v Čechách zabaven, že proti spisovateli ani proti nakladatelům ani proti tiskaři nezavedeno vyšetřování pro popuzování proti národnosti české. V brzku po vydání spisu toho bylo však ušlechtilému autorovi ve Vídni kýmsi — napráskáno . . .

Red. »Moravské Orlice« vyslýchán pro články o táboru na *Košíři*, v nichž státní zastupitelstvo shledalo přečin dle § 300. tr. z.

22. srpna. Zahájen památný sněm český, do *něhož se zástupcové národa českého nedostavili* a vyložili příčiny obšírným pamětním spisem, známým pod jménem **deklarace** *českých poslanců*, v němž konečně vráceno se v politice české na jedině oprávněnou *půdu historického práva českého*, t. j. *k jedině právoplatným úmluvám zástupců národa českého s dynastií rakouskou.* — V památném osvědčení tom praví se mimo jiné do slova: »Za náhradu aneb lépe za lákadlo, aby Slované mimouherští přijali osud takový (t. j. vzdali se svých historických práv státních a národních) měl sloužiti kodex základních práv osobní svobody, kterýž vychvalován před celou Evropou jako výkvět svobodomyslnosti; ale jakmile ho také Slované užívati chtěli, náhle působnosti pozbyl. K hlavnímu jeho článku (§ 19.), týkajícímu se pojištění rovného práva všech národností, očekává se podnes klausule vykonávací, bez níž nemá ceny a platnosti praktické. Marně čekáme též na slíbené poroty a soudy veřejné. A jaké jest to naše právo spolčovací a shromažďovací nahražené ordonancemi úřadů! Jaká ta naše *svoboda tisku*, ježto se v praxi vykládá konfiskacemi, neslýchanými pokutami a dlouhými žaláři spisovatelů! O tom již ví a soudí svět. Nechť rozhodne

tento, může-li se to za zlé pokládati národu našemu, když po zkušenostech takových vida celou moc vlády v rukou mužův, kteříž posud osvědčili se úhlavními odpůrci národnosti české, jižto ani potřebných gymnasií ani university dopřáti nechtěli, počíná pokládati všechny tyto dary svobodomyslnosti za pouhé nástrahy k potlačení národnosti své? A věru, ve spůsobu, jakým nyní u nás vládne a se úřaduje, nevidí národ náš výhod svobody a konstituce, ale jedině neobmezenou moc jedné strany národní nad druhou.«

Níže činí se pak obšírněji a nade vši pochybnost jasně zmínka o právním poměru panujícího rodu a koruny České do slova takto:

1. Mezi Jeho c. k. apošt. V., dědičným králem naším spolu co representantem nejjasnější rodiny panující a politickým národem českým *jest právní poměr pro obě strany stejně závazný*, založený smlouvou mezi národem tím a Ferdinandem I. *za sebe a za své potomky*, kterýž poměr sankcí pragmatickou oboustranným a podmínečným svolením sněmu přešel na nejjasnější rod lotrinský a byl *až do naší doby vždy obnovován korunovační přísahou králův našich a holdovací přísahou zákonných representantův země*. J. V. přijav korunu českou postoupením dobrovolným od nejjasnějšího předchůdce krále Ferdinanda V., přísahou národu zavázaného, nepřijal jí zajisté jinak, než se všemi právy a povinnostmi, jež tento držel na základě přísahy korunovační a nejvyššího listu majestátního od 8. dubna 1848.

2. Země domu habsburského až do roku 1848. nebyly žádným státem jednotným, alebrž zvláštními, k dynastii v nestejných poměrech stojícími státy, spojenými v jednu říši na základě pragmatické sankce toliko společnou všem dynastií. Sám nejvyšší patent od 1. srp. 1804, kterýmž král náš František I. přijal pro neodvislé státy své titul císaře rakouského, uznal slavně, že i potom »všecka království a ostatní státové naši zachováni býti mají beze všeho zkrácení při svých dosavadních titulech a právích«, což platí zvláště o královstvích Uherském a Českém, tu zejména uvedených, v nichž se korunování krále beze vší změny zachovati má. Zejména pak koruna Česká se zeměmi svými nebyla nikdy v realní unii s nějakým

státem rakouským, neřku-li cislajtanským. Bylať sice s ostatními zeměmi domu habsburského právem dědičné, všem společné dynastie a na čas trvání této v jedno spojena — avšak vždy bez ujmy samostatnosti a zvláštní osobnosti své historické a státoprávní; jakož také ani za absolutní doby nikdy a od nikoho popíráno nebylo, že by království České po vymření panujícího rodu nemělo práva voliti sobě krále svobodně a neobmezeně bez ohledu na jiné země domu rakouského a utvořiti tudíž opět stát samostatný: z čehož plyne nezvratně, že spojení zemí koruny České s ostatními zeměmi bylo a jest pouze *dynastické*, to jest pouze společnou známkou dědičnosti v téže dynastii podmíněné.

3. Všeliké změny v právním poměru mezi královstvím Českým a nejvyšším panovníkem a rodinou panující, tudíž všeliké změny v ostatním právě českém a ústavě české, jakož definitivní ustanovení volebního řádu nemohou podle historické ústavy zemské a po nejvyšším majestátním listu od 8. dubna 1848, ba i podle diplomu od 20. října 1860 státi se právně a platně jinak, než *novou úmluvou mezi králem českým a politickým národem českým správně a spravedlivě zastoupeným.*

4. Nižádný representativní ani administrativní sbor mimočeský, tedy ani říšská rada cislajtanská ani delegace jakákoliv nemůže přijíti na toto království určitou částí dluhův celé říše, aniž jemu právně daně ukládati aneb je jinak právně zavazovati, vyjma jedině samostatnou delegaci zemí koruny České, k tomu vzhledem na společné záležitosti celého mocnářství od sněmův zemí českých řádně zmocněnou.

5. Od té chvíle, co jediný a přední účel, jak diplomu říjnového tak i patentu únorového, totiž přetvoření *monarchie složité ve stát jednotný a ústavní*, od samého mocnáře opuštěn a tak tito základní zákonové říše podniknutým zřízením dvou států a kolika ústav ze samých základů svých vyvráceni jsou, pozbyli práva a povinnosti z nich plynoucí podmětu i předmětu svého, jelikož co jen pro jisté osoby poměry a účely platno býti mělo, nemůže podržeti plné platnosti též pro jinou osobu, jiný spolek, jiné poměry, jiná práva a úkoly jiné.

V týž den zahájen i zemský sněm moravský. *Ze zástupců českého národa nedostavil se ani jediný.* Jelikož se dostavilo

do první schůze pouze 47 německých poslanců, nebyl sněm schopen uzavírati a musilo býti sezení odročeno.

Pro tábor na *Valečově* vyslechnut u c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi Josef *Svoboda* ze Sobotky a po výslechu *podržán ve vazbě vyšetřovací.* — S obecním radním v Ratenicích Jos. *Baláčkem* zavedeno k rekvisici okres. úřadu českobrodského u c. k. okres. úřadu v Kouřimi vyšetřování pro súčastnění se zakázaného tábora u *Lipan.* — Jako účastníci zakázaného tábora na *Zvičíně* přihlásili se u c. k. státního návladnictví v *Jičíně* dobrovolně následující občané z *Hořic:* Frant. *Maixner,* starosta, Fr. *Přenosil,* Ant. *Myslivec,* Jan *Lemberg,* Josef *Vymetal,* Josef *Bičiště,* Fr. *Kračmar,* Josef *Goll,* Josef *Šubert,* Gotthardt *Koláč,* výbor, Jan *Rein,* Frant. *Valášek* ml., Jindřich *Kubát,* Josef *Manych,* Antonín *Keral,* Alois *Raiman,* Josef *Fiedler,* Jan *Vondráček,* Jos. *Josef,* Tomáš *Čermák,* Ant. *Vondráček,* Jan *Jandera,* výbor, Frt. *Bičiště,* Václav *Tomášek,* Josef *Rublič,* výbor, Josef *Jiříček,* Antonín *Žilka,* Josef *Čížek,* Jan *Pavlíček,* Josef *Spatzier,* Ant. *Krejcar,* Josef *Macák,* Josef *Raiman,* z. u. c., Josef *Bohánský,* Josef *Jiříček,* Fr. *Křovina,* Alois *Vymetal,* Raimund *Bartoň,* F. J. *Hubený,* Josef *Voříšek,* Josef *Růžička,* náhradník, Ant. *Pazourek,* Václav *Dub,* výbor, Frt. *Vondráček,* Leopold *Güttner,* Josef *Saal,* výbor, J. *Krill,* Josef *Jüngling,* Frant. *Myslivec,* Jos. *Myslivec,* Jos. A. *Myslivec,* Frant. *Valenta,* Alois *Stránský,* Jan *Kopfstein,* Alois *Erban,* výbor, Fr. *Šafka,* náhradník, Jos. *Hutter,* Jos. *Pechánek,* výbor, Antonín *Pechánek,* Fr. *Pechánek,* Alois *Hrubý,* Fr. *Vávra* ml., Petr *Rublič,* Václav *Stašek,* Matěj *Lehner,* Jan *Bažant,* Josef *Bažant,* František *Chundela,* Vend. *Balihar,* Alois *Weiss,* Jan *Rachman,* Frant. *Sláma,* Hynek *Šorma,* Jan *Šafránek,* Petr *Vrabec,* Hynek *Svoboda,* Josef *Hozák,* Václav *Stašek,* Václav *Černý,* Vilibald *Linhard,* Josef *Najman,* Ferd. *Kofránek,* Jos. *Kolář,* Frant. *Šťastný,* Ant. *Hlavatý,* Frant. *Černohlávý,* Ant. *Homolka,* Jan *Vymetal,* Frant. *Řehák,* Ludvík *Kodym,* Josef *Leč,* Josef *Hamáček,* Jan *Macák,* Jos. *Dmich,* Jan *Erban,* Jos. *Goll,* výbor, Jan *Paclt,* Václav *Neuman,* Josef *Maixner,* Ant. *Tomášek,* Frant. *Šafránek,* Frant. *Kořínek,* Frant. *Kuchař,* Jan *Macak,* Pavel *Rajman,* Frt. *Stašek,* Gotthard *Dobeš,* J. *Kubát,* Jan *Pečený,* Jos. *Stašek,* Fr. *Myslivec* a Jan *Jexbera.*

24. srpna. Moravští poslanci podali presidiu zemského sněmu moravského podobné osvědčení jako poslanci čeští předsednictvu sněmu českého. Z památné listiny té vyjímáme: »I kdyby jednotlivé země neměly své slavné dějiny, *kdyby právo k národní samostatnosti a vládě* nebylo zpečetěno jako při českých zemích tolika smlouvami učiněnými mezi sněmy těchto zemí a předky Jeho Veličenstva, přece by právo rakouských zemí a národů k autonomii za přirozené považovati se musilo. *Národ, jehožto zákony z jeho vlastního právního a duševního života nepocházejí, jehožto zákony v řeči jiného národa se troří, kráčí vstříc své národní smrti* . . . Žádný poslanec však tohoto markrabství nebyl oprávněn, neodcizitelná práva této země v říšské radě svým souhlasem zadati a právo zákonodárství, jakož i státoprávní mocnosť moravského sněmu na zastupitelstvo jiné země a jmenovitě na státoprávní těleso převésti, pro které posud ani jméno nalezeno není . . . Následky *soustavy dualistické* objevují se již také v naší vlasti spůsobem povážlivým. Ve všech odvětvích veřejného a národního života, v opatřeních proti církvi a kněžstvu, proti snahám našeho lidu po přiměřeném spůsobu vyučování mládeže v národních, ve středních a jiných školách, *proti přirozenému právu k shromažďování a spolčování se*, **proti svobodě tisku,** v dalších opatřeních při ustanovení státních úředníků soudních i politických, *všude potkáváme se se zanedbáním duševních zájmů našeho lidu* a postrádáme onu mírnosť, kterou i strannická vláda svým protivníkům povinna jest. *Svoboda*, kterou prý dle tvrzení orgánů vlády a její strany utvořily poměry nové ústavy, ona věru *platí jen pro stranu vládnoucí*. Bolestně pociťujeme, že na vzdor zvětšenému břemenu daní lidu moravskému neposkytují se prostředky vzdělání, jichž nutně má zapotřebí k zvelebení svých duševných a hmotných zájmů: takže jednání vlády ohledem na prostředky vzdělavací téměř co opak toho se ukazuje, jaké by dle povinnosti vlády býti mělo. Tak na příklad: s velkou tíží založily se jen dvě česká gymnasia a teprve v poslední době staly se přípravy k povýšení jenom jednoho z nich na vyšší. S nouzí strkají se ta gymnasia do nedůstojných stavení, dotace vyučovacích prostředků se jim zkracuje, ze státních stipendií, ježto přece nejsou obmezena jen

na německá gymnasia, nebylo českým ani jedno přiděleno. Českých reálných škol posavad nemáme žádných. *Soudní a političtí úřadové úřadují posud nejvíce po německu.* Při poslední organisaci politických úřadů a soudních úřadů zasloužilí úřadníci, kteří své české národnosti nezapírali, buď neobdrželi žádného úřadu anebo byli při úplné znalosti jazyka českého přesazeni do krajů německých, kdežto v českých okresích byli ustanoveni úředníci řeči tohoto okresu neznalí. Tábory lidu a jiná shromáždění svolaná k rokování o panujících zlořádech zapovídají se. *Svoboda tisku jest jen pro orgány strany vládnoucí.* Přesahovalo by daleko meze tohoto vyjádření, kdybychom chtěli vypočísti všecky skutky nynější vlády, které naplňují zem velkou hořkostí. Tyto poměry, utvořené následkem nepřirozené vlády strannické, musí se nutně zjinačiti. Vzdalujíce se pro tentokráte jednání sněmu, chceme takto dokázati, že *nesouhlasíme s nynější soustavou a vládou* a vyjádřiti své přesvědčení, že na cestě nastoupené nemožné jest zdárné narovnání našich státoprávních poměrů. Naděje naše hledí k moudrosti Našeho nejmilostivějšího knížete a pána, jenž uvažuje potřeby naší země a našeho lidu taková opatření učiní, která cestou dorozumění povedou k ústavě zemské a říšské, ježto, Bůh dejž! bude stálou, poněvadž se bude zakládati na dějinách a právu. Rádi přispějeme k takovému dorozumění a ačkoliv v poradách nynější říšské rady se nikdy nezúčastníme, nicméně jsme vždy ochotni vstoupiti do sněmu zemského, jakmile se přesvědčíme, že narovnání mezi sněmem zemským a korunou, pokud se týče složení sněmu a ústavy země a říše, povede k uznání historického práva a k zabezpečení životních podmínek říše. Mezi tím národ náš bude následky všech, bez jeho přičinění se ve sněmu zemském a radě říšské utvořených zákonů — které Jeho císařská Milost potvrditi ráčí — snášeti s oním sebezapřením, kterým i v dobách nejtěžšího zkoušení svou věrnost a oddanost k legitimnímu panovníku dokázal. My však co nejslavněji naši zem a národ *musíme ohraditi proti každému nebezpečí, které právo a samostatnost tohoto markrabství v říšské radě a v tomto* sněmu buď již utrpěly aneb *ještě utrpěti mohou.*«

U c. k. krajského soudu v *Kutné Hoře* zahájeno přelíčení.

s 22 občany pro zakázaný tábor lidu *na Vysoké*. Obžalovaným kladeno za vinu, že bylo ohlášení táboru uveřejněno v časopisech dříve, nežli byl tábor ten c. k. okresním úřadem povolen, vlastně zakázán. Obžalováni byli: J. *Mikulejský*, statkář z Bernardova, JUDr. *Radimský*, purkmistr kolínský, *Želina*, tajemník okres. zastupitelstva čáslavského, Bedřich *Napravil*, ředitel cukrovaru ve Velimi, Jos. *Hasák*, J. *Buňata*, *Šiffner*, Jan *Říha*, gruntovník z Miskovic, Jan *Prokůpek*, Jos. *Franc*, Čeněk *Hevera*, okresní tajemník kolínský, J. *Arbes*, žurnalista z Prahy, Frt. *Pospíšil* z Bilan, *Židlický* z Nové Vsi, Jan *Uher* z Vrbčan, Jan *Sixta* z Ratenic, Jos. *Sixta* z Cerhenic, Frant. *Stejskal* z Chodouně, Jos. *Kolínský* z Plaňan, *Uher* z Chotouně a Josef *Krešl* z Chocenic, z nichž skoro všickni dostavili se také v den zakázaného táboru na Vysokou. — Pan Čeněk Hevera diktoval do protokolu následovně: »Dávno před 7. červnem jevila se snaha v národě o svolání táboru na základě zákonu od 15. listopadu 1867, na kterém by účastníci ve formě zákonité projevili přání a tužby své. Pozorujíce hnutí myslí postavili jsme se my všickni v krajině usedlí a jak myslím, ode všech občanů v okresu důvěrou poctění, kteříž, an nám záleží na udržení pořádku a míru povšechného, jali jsme se konečně přípravy konati k táboru na Vysoké, a to za tou příčinou, že co usedlým občanům záleží nám nejvíce na udržení pořádku, ve kterémž rodinné štěstí i blaho celé země zabezpečeny vidíme. Pro tu příčinu tedy myslíme, *že zasluhovali jsme od slavné vlády uznání*, když upotřebili jsme zákona platného, začež dostalo se nám neklamného uznání ode všech spoluobčanů stejně smýšlejících.« — Po vyslechnutí obžalovaných prohlásil rada Wischin, že bude rozsudek dodán každému obžalovanému zvlášť.

Z *Kolína* a z *Nové Vsi* přihlásilo se *devadesát osob* dobrovolně u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře, že súčastnily se dne 7. června výletu na Vysokou, pro který odbýváno právě u c. k. soudu kutnohorského přelíčení. Mezi podepsanými bylo také mnoho *paní a dívek*. Přihlásili se tito: František *Novotný*, majitel domu, Rozalie *Blažková*, Antonín *Poustka*, výbor a obchodník, Františka *Poustková*, Vojtěch Václav *Vlk*, obchodník, Vincenc *Václavík*, stavitel, Josef *Paroubek*, majitel domu, Jos. *Holas*, maj. domu, František *Žák*, kožešník a městský výbor,

Josef *Dušek,* sedlář, Frant. *Cion,* řezník, Karel *Harrer,* Tomáš *Douša,* obchodník, Antonín *Jirsa,* řezník, František *Křička,* zámečník, Vojtěch *Křička,* zámečník, Josef *Sigmund,* majitel domu a obchodník, Václav *Holý,* truhlář, Josef *Zlád,* rolník, Václav *Poustka,* Josef *Cikán,* majitel domu, Berta *Cikánova,* Marie *Cikánova,* Matilda *Cikánova,* svobodné občanky, Marie *Nováková,* František *Leger* ml., Frant. *Remeš,* pekař, J. *Punčochář,* pekař, J. *Práger,* řezník, Václav *Perner,* statkář a městský radní, Čeněk *Stoupa,* Al. *Cukr,* Josef *Ptáček,* pekař, Karel *Prášek,* strojník, Václav *Mrštík,* bednář, Josef *Šebesta,* bednář, František *Paleček,* majitel domu a stavitel, Františka *Palečková,* Jos. *Machovský,* kovář a výbor, Karel *Machorský,* čalouník, Václav *Pivoňka,* Josef *Janata,* J. *Oliva* ml., Terezie *Latzlová,* choť inženýra, Terezie *Krahanová,* vdova, Anna *Krahanová,* Josef *Rychlík,* František *Melich,* Barbora *Civínová,* Alb. *Hevera,* mlynář, Josef *Melich,* obecní písař, Jan *Kolek,* provazník, Karel *Šebesta,* bednář, František *Holý,* pekař, Ant. *Hubáček,* majitel domu, František *Hoblík,* knihkupec, Jindřich *Veverka,* fotograf, Mat. *Souček,* statkář, Fr. *Vejtruba,* Františka *Součková,* Josef *Kocvera,* vinárník, Antonín *Zeman,* majitel hostince a městský výbor, Vojtěch *Starý,* maj. domu, František *Sudek,* Leopold *Duška,* Vojtěch *Marek,* krejčí, JUDr. *Zeman* Ant., Eduard *Morstadt,* majitel domu, Alois *Čermák,* majitel domu a hodinář, J. *Červenka* v Radboří, Václav *Novák,* sklenář, Josef *Tumlíř,* statkář, František *Hovorka,* krejčí, Jos. *Kořínek,* malíř, Václav *Hula,* kolář, Jan *Linek,* měšťan, Jan *Moravec,* František *Záruba,* Jan *Zajec,* Boh. *Morstadt.* — *Z Nové Vsi:* Václav *Holý,* statkář, Josef *Skokaň,* statkář, Antonín *Prokůpek,* statkář, Josef *Hula,* statkář, Karel *Táborský,* Frant. *Krásenský,* Barbora *Krásenská,* Marie *Krásenská,* Josef *Najbrt,* statkář, Václav *Hula,* statkář, M. *Grešl,* statkář, Josef *Holý,* statkář, M. *Ruda,* truhlář.

K udání c. k. poručíka Hubera od pluku Benedekova č. 28. odsouzeni dva desátníci téhož pluku každý ke »dvěma postním dnům« a na 48 hodin do temného arestu v jiných kasárnách proto, že, vracejíce se z procházky do kasáren Karlových, pozdravili dva známé, jež potkali, slovy »Na zdar!«.

25. srpna. Nedostavení se poslanců českých a moravských

do zemských sněmů a především *deklarace*, jimiž poměr zemí koruny České k dynastii a říši Rakouské přesně juridicky vyznačen, rozpoutalo bouři odporu v časopisectvu vídeňském, národu českému nepřátelském. »Neue Fr. Presse« bubnovala na poplach, svolávajíc kde jaký Němec pod jediný prapor k udolání české oposice a vyzývajíc je, aby na všech stranách kázali evangelium německé kultury: »Přivedeme-li to jednou tak daleko, že *německý volební boj v Čechách bude bojem všech Němců v Rakousku*, potom věru nebojíme se o naše němectví, o naše parlamentární ministerstvo, potom nehrozíme se ani dělníkův . . . Jest-li kdy, jest nyní k tomu doba příznivá. *Dnes jsme pomocí ministerstva v* **držení moci**, a bylo by hanebné, kdybychom si ji dali nečinností vyrvat . . .« Při tom ovšem zapomněla nová »Presse«, co by se asi stalo, kdyby *naopak — český volební boj v Čechách stal se bojem všech Slovanů v Rakousku!*

»Nár. Pokrok« zabaven. — S red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem* zavedeno specialní vyšetřování pro čtyry zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a pro přečin pobuřování dle § 302. tr. z. Zločiny shledány v úvodním článku o zákazech českých táborů a výletů, pro který byly »N. N.« zabaveny, v dopisu ze Staré Pravdy, v dopisu z Vídně a ve článku vyňatém ze »Zástavy«; přečin pak ve zprávě »Dělníci u Porgesů«.

Uvězněný red. »Nár. L.« Fr. *Göbl* podal trestnímu soudu žádost, aby mu byla dána třídenní dovolená k uspořádání neodkladných záležitostí rodinných.

26. srpna. C. k. *vrchní soud*, jehož vicepresidentem byl bývalý vrchní c. k. *státní zástupce* rytíř *Ludvík* a při němž byl c. k. vrchním státním zástupcem rytíř *Jarosch* z Adlerhorstu, obrátil k sobě pozornost veřejnosti následujícími rozsudky:

Dne 25. srpna dodán byl 21tiletému »velezrádci«, českému studentu Bedřichu *Pacákovi*, odsouzenému od první stolice — k *pětiletému* žaláři, rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýž nejen že nevzal zřetele k zvláštnímu doporučení c. k. zemského soudu, (*aby odsouzenému snížen byl trest* pod zákonní míru,) nýbrž *zostřil* ještě nález první stolice a *odsoudil Bedřicha Pacáka* **k těžkému žaláři na deset let!** Osud odsouzeného

budil všeobecnou soustrasť. Byltě Pacákovi v krátké době zemřel otec, kdežto sestra zšílela a matka stížena nevyléčitelnou chorobou. Tak zničeno štěstí *celé rodiny*. Odsouzený byl výtečný student a právě před zatčením obdržel nadaci profesora Tůny, ročně 300 zl. Sotva však byl první stolicí odsouzen, ztratil nadaci a vypsán na ni nový konkurs. Pacákovi nevyplacena ani ona část, která mu zajisté vším právem náležela až do dne, kdy byl prohlášen rozsudek.

Dne 26. srpna doručen uvězněnému redaktoru »Svobody« *Josefu Barákovi* nález c. k. vrchního soudu zemského. Barák odbýval právě v novoměstské radnici svůj trest 10měsíčního těžkého žaláře; krom toho odsouzen byl později pro »Pravdu« od první stolice k žaláři na 5 měsíců, z čehož se odvolal. C. k. vrchní soud zemský ale odpověděl na toto odvolání nálezem, jímžto odsoudil Josefa Baráka k těžkému žaláři na *14 měsíců* zostřenému posty, takže Barák odsouzen pro tiskové přečiny celkem k těžkému žaláři na dobu **dvou let**

C. k. vrchní zemský soud změnil nálezy první stolice v tiskových soudech »Politiky«. V první tiskové při odsouzen byl redaktor *V. Nedoma* od c. k. trestního soudu in contumaciam k žaláři na 14 měsíců a »Politik« ke ztrátě 1500 zl. z kauce. C. k. vrchní soud zemský odsoudil Nedomu k těžkému žaláři na **18 měsíců** a časopis »Politik« ke ztrátě **2000 zl.** *z kauce*. V druhé tiskové při byl odsouzen *Nedoma* od první stolice na 18 měsíců těžkého žaláře a »Politik« ke ztrátě 2000 zl. z kauce. Tento rozsudek c. k. vrchní soud *potvrdil*. Za to ve třetí tiskové při »Politik«, kde první instance byla uznala na 4 měsíce žaláře a 1200 zl. pokuty z kauce, rozhodl c. k. vrchní soud zemský na **18 měsíců** žaláře a **1500 zl.** pokuty.

S okresním tajemníkem v Bělé, Adolfem *Šimkem*, zavedeno vyšetřování pro přečin pobuřování (§ 300. tr. z.), poněvadž dne 21. června na táboře na Bezdězi s tribuny c. k. vládní komisaře upozorňoval na § 11. zákona o právu shromažďovacím.

Líčení »Politiky«. Býv. red. Čeněk *Kulhánek* obžalován z přečinu rušení veřejného pokoje dle § 300. tr. z., spáchaného článkem »Kalendář naší svobody« v č. ze dne 10. července. Soudu předsedal rada Laadt, státním žalobníkem byl substitut

Dobel. Hájení převzal Dr. Srdínko, kterýž mimo jiné pravil: »Měl jsem pevný úmysl *neuvázati se nikdy více v hájení opozičního redaktora nějakého*, předně proto, poněvadž jsem přesvědčen, že záležitosti tiskové nenáleží před tento soud, nýbrž před poroty, a za *druhé proto, že v poslední době návrhy obhájců obžalovaných redaktorů opozičních listů nedocházejí se strany sl. soudu žádného povšimnutí.* Tentokráte však činím výjimku, poněvadž přítomná tisková pře je zajímavou illustrací k tiskovým poměrům našim . . . Inkriminovaný článek obsahuje jednotlivé výkony úřadův, kteréž nemohou býti nikdy trestuhodny, nejméně pak v státu konstitučním, kdež úřadové nikdy nesmí se štítiti veřejnosti. V článku jsou pouhá fakta; avšak i sestavení jich nemůže býti trestuhodno, poněvadž byla fakta ta podána beze vší poznámky. Trestuhodnost mohla by tudíž spočívati pouze v titulu. Slova »svobody« je prý užito ironicky; avšak slovo to nevztahuje se ku kalendáři nebo k faktům v kalendáři uvedeným, nýbrž k době, kdy kalendář sestaven byl, a znamená tolik, že sestaven byl v době svobody. Dejme tomu, že by zde skutečně byl kontrast nějaký mezi titulem a obsahem, tož přece nenalezám nic trestuhodného. Jeť to pouhá kritika, a výraz sám o sobě neobsahuje žádného ousměšku. Státní zástupce pravil též, že docílen tím jakýsi komický účinek. Avšak oposice česká jest příliš šlechetna a úloha její příliš vznešena, než aby musila bráti útočiště ku komice. Co týče se článku samého, soudím, že ani obsah jeho není trestuhoden. Jeť věnován ministerstvu. Věnování nějakého spisu nebo článku nemůže však býti nikdy trestuhodno a v přítomném případu znamená věnování tolik, že spisovatel článek svůj klade ministerstvu na srdce, aby si ho povšimnulo. Dí se v článku »první německé konstituční cislajtánské ministerium«, a já ponechávám státnímu návladnictví na vůli, aby rozhodlo, zda slova ta jsou vstavu uvésti ministerstvo v posměch čili nic. Avšak ani ironicky nejsou míněna, neboť nikomu v Rakousku nenapadne popírati, že by ministerstvo nebylo německé, cislajtánské. Co týče se slova »cislajtánský«, podotýkám, že užívá se ho v zákonní terminologii. Neméně nesnadno pak říci, že spisovatel mluvil ironicky, když nazval ministerstvo ministerstvem konstitučním. V článku samém jsou registrovány úřední vý-

jakž teprve mám se hájiti já — práv neznalý ...« Po provedeném líčení uznán metteur-en-pages za nevinna, redaktor *Pecháneк* však vinným a odsouzen k tuhému vězení na jeden měsíc a ke ztrátě 100 zl. z kauce. Předsedou soudu byl rada Mach, žalobu zastupoval substitut stát. návladnictví Rapp.

C. k. vrchní soud zamítl odvolání red. »Hlasu« A. *Štraucha* proti rozsudku první stolice, kterýmž bylo zabavení č. 29. potvrzeno, jelikož prý dle §§ 8. a 9. řízení ve věcech tiskových »zvláštní odvolání se z potvrzeného zabavení místa nemá«. — Býv. red »Veselých listů« Fr. *Vymazalovi* doručena obžaloba pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — C. k. vrchní soud potvrdil konfiskaci č. 193. »Nár. listů« pro články »Čeští dělníci a němečtí fabrikanti« (§§ 300. a 302. tr. z.), »Zapovězený tábor lidu na Potštýně« (§ 300. tr. z.) a »Zapovězený výlet« (§ 300. tr. z.). — Red. »Olomouckých novin« J. *Černoch*, ačkoli churav, podroben soudnímu výslechu, trvajícímu půl druhé hodiny. Vyšetřování bez výsledku v příčině rukopisu provolání k táboru lidu na *Hukvaldě*. — C. k. krajským soudem v Kutné Hoře odsouzena pro návštěvu hory *Vysoké* v den zakázaného táboru nová řada osob k peněžitým pokutám. Zejména odsouzena sl. Bohumila *Květchova* k pokutě 10 zl. nebo na dva dny do vězení.

29. srpna. Tisková pře »Nár. listů« pro článek »*Protest národa proti návrhům finančním*«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Soudu předsedal rada Jansa, žalobníkem byl státní návladní Hlaváček. Obžalovaný Karel *Tůma* dostavil se *bez obhájce*, poněvadž *obhájci*, ku kterýmž se byl v příčině hájení obrátil, *nechtěli úkolu toho převzíti*. Háje se sám, byl často předsedou přerušen. Z obhajovací řeči jeho vyjímáme: Že nejvzácnějším právem každého národa a nejbezpečnější záštitou jeho samostatnosti jest právo povolování daní a že jen pomocí tohoto palladia může národ odraziti libovůli vlády, kdykoliv by tato mířila na svobody jeho aneb překážeti chtěla jeho duševnímu a hmotnému vývoji — toho tuším nemusím šíře dovozovati, to jest pravda dávno uznaná ode všech myslitelův a vynikajících státníkův nového věku. Z pravdy té následuje pak důsledně, *že vlády, které jen o to se starají, jak by kořistily z lidu pro své zvláštní*

nebyli od J. V. císaře v těchto svých občanských hodnostech potvrzeni.

S red. »Dělníka« zavedeno vyšetřování pro č. 17. časopisu toho, a sice pro zprávy »Tkalci v továrně u Porgesů«, »Propouštění dělníků z práce«, »Raportování dělníků«, »V továrně u Przibramů«, »Dělníci v továrně p. Daňka« a konečně »Fabiana Brusa«, v nichž shledalo státní zastupitelstvo přečiny dle § 302. Tolikéž shledán přečin pobuřování v zabaveném č. 18., ve zprávě »První kapitola o židovsko-německých továrnách«.

27. srpna. Slavnost *na Blaníku*, na lukách »v Žďárech«, ku dni 20. srpna položená, c. k. okresním úřadem ve Vlašimi zakázána. V zákazu zaslanému pořadatelům k rukoum Serváce Hellera mimo jiné praveno, že »z předložené slavnostní řeči vysvítá«, že zábava ta má míti »*vytržlivý (!) účel*«, a řeč »zahrnuje vyzývající a hrozivé výrazy« — jako: že snáší národ utrpení všemožná, že zotročilosť národu v cestu se staví atd. Oběžník, kterýmž zákaz oznámen představeným obcí, zněl do slova: No. 2961. pol. Obežnýk! Obecnimu uřadu se nařizuje tamni obcí bez prodleni oznamiti, že výlet študucích k upátí blanickému k 30. srpnu 1868. zamíšlený, jenš dle ohlašení narodnich novin od 20. srpna 1868 *ras* schromazdení lidu na se vzal; od c. k. okr. uřadu ve Vlašímí pot vyhrožením trestů vzakoně od 15. listopádu 1867. vytknutích zapovězen bil. Tento obežnik má hnet dale odeslan *biti*. Z c. k. okr. uřadu v Benešove 28. srpna 1868. C. k. ouřadujici přýruči Kořenský m. p.

28. srpna. Tisková pře »Humor. listů« pro přečin dle § 300. tr. z., spáchaný desítiřádkovou humoristickou básničkou »o shromážděních lidu«. Obžalovaní: redaktor Frt. *Pechánek* a metteur-en-pages Frt. *Šmejkal* dostavili se — *bez obhájce*. Charakteristická jsou slova, jimiž redaktor zahájil své hájení. »Především lituji,« pravil, »že nemohu užiti výhody, kterou zákon každému obžalovanému posud poskytoval: abych se dal hájiti mužem práva znalým. Žádal jsem včera dva doktory práv, aby mne dnes hájiti. Však první odřekl pro krátkosť času, druhý pak odpověděl, že *zařekl se za nynějších poměrů redaktora před soudem hájit, an prý beztoho stal se nyní obhájce pouhým figurantem*. Soudí-li takto mužové práv znalí,

jakž teprve mám se hájiti já — práv neznalý ...« Po provedeném líčení uznán metteur-en-pages za nevinna, redaktor *Procházek* však vinným a odsouzen k tuhému vězení na jeden měsíc a ke ztrátě 100 zl. z kauce. Předsedou soudu byl rada Mach, žalobu zastupoval substitut stát. návladnictví Rapp.

C. k. vrchní soud zamítl odvolání red. »Hlásu« A. *Štrancha* proti rozsudku první stolice, kterýmž bylo zabavení č. 29. potvrzeno, jelikož prý dle §§ 8. a 9. řízení ve věcech tiskových »zvláštní odvolání se z potvrzeného zabavení místa nemá«. — Býv. red »Veselých listů« Fr. *Vymazalovi* doručena obžaloba pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — C. k. vrchní soud potvrdil konfiskaci č. 193. »Nár. listů« pro články »Čeští dělníci a němečtí fabrikanti« (§§ 300. a 302. tr. z.), »Zapovězený tábor lidu na Potštýně« (§ 300. tr. z.) a »Zapovězený výlet« (§ 300. tr. z.). — Red. »Olomouckých novin« J. *Černoch*, ačkoli churav, podroben soudnímu výslechu, trvajícímu půl druhé hodiny. Vyšetřování bez výsledku v příčině rukopisu provolání k táboru lidu na *Hukvaldě*. — C. k. krajským soudem v Kutné Hoře odsouzena pro návštěvu hory *Vysoké* v den zakázaného táboru nová řada osob k peněžitým pokutám. Zejména odsouzena sl. Bohumila *Krčehova* k pokutě 10 zl. nebo na dva dny do vězení.

29. srpna. Tisková pře »Nár. listů« pro článek »*Protest národa proti návrhům finančním*«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Soudu předsedal rada Jansa, žalobníkem byl státní návladní Hlaváček. Obžalovaný Karel *Tůma* dostavil se *bez obhájce*, poněvadž *obhájci*, ku kterýmž se byl v příčině hájení obrátil, *nechtěli úkolu toho přerušiti*. Háje se sám, byl často předsedou přerušen. Z obhajovací řeči jeho vyjímáme: Že nejvzácnějším právem každého národa a nejbezpečnější záštitou jeho samostatnosti jest právo povolování daní a že jen pomocí tohoto palladia může národ odraziti libovůli vlády, kdykoliv by tato mířila na svobody jeho aneb překážeti chtěla jeho duševnímu a hmotnému vývoji — toho tuším nemusím šíře dovozovati, to jest pravda dávno uznaná ode všech myslitelův a vynikajících státníkův nového věku. Z pravdy té následuje pak důsledně, *že vlády, které jen o to se starají, jak by kořistily z lidu pro své zvlášt-*

potlačen násilně všechen veřejný politický život v Čechách a bez slyšení národa Vídeň uvalila naň ráz na ráz nová a pořád větší břemena.

Předseda: Myslím, že se tím uchylujete příliš daleko od věci. Vy máte se toliko hájit proti obžalobě.

Obžalovaný: Já ale myslím, že nemohu se v tomto případu jinak hájit, nežli když dokážu, že jsem v článku uváděl pouhá fakta, pouhé pravdy historické, jichž nikdo nemůže popírat a které snad i naše svoboda cislajtánská musí dovoliti. — Takové faktum nepopíratelné je také, že roku 1861. převzala toto bachovské bezpráví »německá ústavnost«. Zástupcové národa českého byli po vydání diplomu zajisté volni obětovati pro zachování státních práv království Českého některá historická práva jednotě říše, však nechtěli práva ta nikomu jinému postoupit, nežli zastupitelstvu veškeré říše. Zatím ale německá ústavnosť roku 1861. přisobila právo povolovati daně proti vůli národa českého a proti zřejmému ustanovení diplomu říjnového tak zvané »užší říšské radě«. Proto také naši poslanci čeští hned v prosinci roku 1861., když tato užší říšská rada začala rokovati o financích říšských, protestovali proti tomu; tento protest obnovili též roku následujícího a ještě důrazněji 25. června roku 1863. V posledním tomto ohražení výslovně odvolávají se na starobylá práva sněmu českého k povolování daní a že sněm český nezmocnil je k tomu, aby toto právo postoupili skupině zemí, která netvoří žádného státního celku. — Po tomto protestu odešli čeští poslanci z Vídně a nikdy se tam více neobjevili. *Mohl jsem tedy říci směle v článku svém, že národ český nikdy nesvolil k oné loupeži práva svého, že se ho nevzdal nikdy, alebrž jen vyčkává doby, aby je zase přivedl k platnosti.*

Předseda: To vše, co tuto uvádíte, nepatří k věci; jste obviněn proto, že vyčítáte vládě, jako by ona byla oloupila národ o jeho práva, a že prohlašujete veškeré daně, které vypsány jsou bez svolení sněmu, za neústavní, za neoprávněné a nezákonné.

Obžal.: To je pouhý logický závěrek všeho toho, co jsem byl pověděl. Když není pochybnosti o tom, že sněm český má od starodávna výhradně právo povolovat daně pro království

České, když není před rukama jediného skutku, jediného zápisu státního — kterým by se národ český toho práva byl vzdal dobrovolně, pak nezbytně musíme my Čechové pokládati každou daň za neústavní, neoprávněnou a nezákonnou, kteráž se uvalí na nás bez svolení sněmu našeho. Tak soudí, tak přesvědčen je celý národ český. *Ústavní, oprávněné a zákonné je právě jen to, o čem smluví se národ s panovníkem svým* ... Že dále národ český neuznává parlament cislajtánský za zákonní zastupitelstvo zemí koruny České a že nemá v něm svých zástupcův — to tuším je věcí obecně známou.

Charakteristický byl závěrek líčení. Veřejný žalobník Dr. Hlaváček v závěrečné řeči mimo jiné pravil: »Mně se zdá, že obžalovanému nešlo vlastně ani o jakési hájení se před soudem, nýbrž že chtěl jen ohřívat staré články časopisův opposičních, aby se to všechno mohlo dostat ještě jednou na veřejnost.«

Obžalovaný replikoval: »Myslím, že chtěl pan státní zástupce udělat pouze vtip. Jinak bych ho vyzval, aby mi jmenoval ty články, jež prý jsem reprodukoval. Mohl bych zrovna tak odpovědít panu státnímu zástupci: že *jemu* nejde o to, aby před soudem nějakými právními důvody dokázal vinu mou, nýbrž toliko, aby *ohříval své staré obžaloby, které zná už z paměti* . . . Ostatně já psal článek u vědomí dobrého práva svého národa, a to vědomí právní mi žádný soud z prsou nevyrve.«

Státní zástupce vyskočil a vyzval předsedu, aby odňal obžalovanému slovo. — *Předseda* chtěl tak učinit. — *Obžalovaný* volá: A já vyzývám pana státního zástupce, aby mi pověděl, po jakém paragrafu osobuje si právo vyzývati předsedu k odejmutí slova obžalovanému? Pane předsedo, žádám, abyste pana státního zástupce napomenul k pořádku! On je před soudem tak dobře stranou jako já — on nemá žádného práva ujímat mi svobody slova! — *Předseda:* Pan státní zástupce má právo činit návrhy. — *Obž.* Odnímání slova není žádným návrhem.

Předseda (k státnímu návladnímu): Ostatně *vzal jsem už* panu obžalovanému *asi* **třicetkrát** *slovo.* (K obžalovanému): Máte ještě něco k podotknutí? — *Obž. Vůči takovému umlčování umlkám . . . Odsuďte mně! Buďte ale pa-*

mětliví, že historie bude souditi vaše soudy a její soud že bude úsudkem věkův!

Předseda: Teď vám odnímám slovo! — Tím líčení skončeno. Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do těžkého žaláře **na 8 měsíců** a ke ztrátě **2000 zl.** z kauce.

Pro zakázaný tábor na *Petruškových vrších* zavedeno vyšetřování. Do Vysokého přibyli dne 26. večer c. k. krajský rada z Jičína Maydl a c. k. okresní přednosta z Roketnice Fischer s několika úřadníky a četníky. Vyšetřovací kancelář zřízena v hostinci, v němž se byl krajský Maydl ubytoval. Především vyslechnut c. k. okresní Fischer, pak dva měšťtí radní a po té jakýsi muž, který se v Stanově vydával za agenta nějaké pojišťovny, ale byl všeobecně pokládán za tajného agenta policie. Dne 27. dostavil se k vyšetřování dobrovolně jeden z pořadatelů táborů, 21tiletý Frant. *Hájek*, s kterýmž zaveden výslech trvající čtyry hodiny. Po výslechu Hájek propuštěn s vyzváním, aby se po dva dny z Vysokého nevzdaloval. Po té vyslýcháni občané vysočtí Jos. *Patočka*, *Kočínků* a Čeněk *Hásek*. Dne 28. dostavil se k výslechu 23tiletý Petr *Zeman* ze Stanova. Výslech jeho trval asi hodinu, načež prohlášen za zatčena a odevzdán c. k. četníkům, aby jej dopravili do Semil do vazby. Otec jeho, zámožný a probudilý rolník, nabízel za syna záruku, jakou by vyšetřující soudce za vhod uznal, nabízel veškeré své jmění. Žádosti jeho nevyhověno. Na to povolán k výslechu opět Frt. Hájek. Lid, obávaje se, že stane se mu jako Zemanovi, shromáždil se u velkém množství před hostincem, v němž vyšetřováno. Za nedlouho objevil se Hájek před budovou v průvodu dvou četníků, kteří měli rozkaz doprovoditi jej do Semil do vazby.

Rozčilení lidu nebylo prý lze vypsati. Na všeobecné volání objevil se Hájek shromážděným, a sám prosil lid, aby se rozešel, že dobrovolně ubírá se do Semil pod ochranou bodáků. Leč rozhořčený lid stál na svém, aby vyšetřující rada četníky odvolal, že takového průvodu nižádným spůsobem nedovolí. Ačkoli vyšetřující rada viděl, že vůz, na který Hájek s četníky vsednul, lidem tak byl obklopen, že bylo naprosto nemožno odjeti, ačkoli viděl, že ani proti lidu obrácené bodáky četníků nic nespomohly a že rozčilení lidu neustále vzrůstá, přece neodvolal

četníků. Teprve když měšťanosta Frant. Nigrin zaručoval se za Hájka a jej i osobně do Semil doprovoditi se nabídl, tu teprve po dlouhém otálení vyšetřující rada svolil k odvolání četníků. Hájek odejel nyní beze všech překážek, doprovázen jsa toliko hlučným »Sláva!« a »Na zdar!«. Jen vylíčenému zakročení lidu bylo připisováno, že i ostatní vyslýchané podobný osud nestihnul a že jim bylo dovoleno, dostaviti se bez průvodu bodáků k dalšímu výslechu do Jičína. Když se byl lid rozešel, předvoláni a vyslýcháni dále: *Preisler* a Fr. *Holman* z Vysokého a *Strnádek* z Ruprechtic. K večeru se lid opět sešel a prozpěvoval národní písně.

30. srpna. Volba hraběte Jindřicha *Clam-Martinice* starostou okresního zastupitelstva J. V. císařem nepotvrzena. — C. k. policií pražskou *zakázaný sjezd učitelů československých* v Praze k odvolání pořadatelů, jež bylo podáno dne 16. srpna, c. k. místodržitelstvím povolen. Vyřízení rekursu doručeno však teprve v den, kdy měl býti sjezd zahájen, takže vůbec odbýván býti nemohl. — S redaktorem »Mor. Orlice« zavedeno vyšetřování pro referáty »Ze sněmovny« v č. 195. a 196., v nichž shledány přečiny dle čl. III. zák. ze dne 17. prosince 1862 a § 300. tr. z. — Pro zakázaný tábor lidu na *Vysoké* odsouzeni c. k. krajským soudem v Kutné Hoře ti, kdož provolání podepsali, k pokutám po 40 zl., ti pak, kteří se v den zakázaného táboru dostavili na Vysokou, k pokutám po 20 zl. Někteří z odsouzených žádali, aby jim byla peněžitá pokuta změněna v přiměřenou vazbu. Soud však žádosti ty zamítl.

31. srpna. Zastupitelstvo města *Benešova* usneslo se časem svým, aby obecní budova, v kteréž až dosud c. k. okresní úřad úřadoval, po zavedení nových politických a soudních úřadů nebyla více k účelu tomu eráru ani za nájemné, tím méně zdarma přenechána. *C. k. místodržitelství však nesvolilo, aby se c. k. úřad z obecní budovy vystěhoval*, a zůstavilo obci benešovské na vůli, domáhati se práva svého, má-li jakého, jinde.

C. k. policie pražská zavedla vyšetřování se správcem berního úřadu kr. hl. města Prahy *Ulrichem*, pak s pokladníkem *Špirkem* a jinými úřadníky proto, že před nedávnem otázal se v úřadě tom jeden poplatník: »Co jsou to za velké přirážky

mimořádní?« a kdosi mu odpověděl: »To jsou přirážky bankrotní.«

Odvolání uvězněného red. »Nár. Pokroku« J. M. *Černého* proti vyšetřovací vazbě, do které byl vzat na základě § 156. b) tr. ř. — *pro přečin pobuřování*, tiskem spáchaný — nejvyšším soudním dvorem zamítnuto. — Do redakce listu »Correspondenz« dostavila se policejní a soudní komise, záležející ze šesti členů, jež vedl adjunkt c. k. zemského soudu Hochberger. Vykázavši se plnomocenstvím, že má u *přítomnosti* redaktora nebo majitele tiskárny prohledati místnosti redakce, pátrala, ačkoli ani jednoho ani druhého tam nebylo, přes protest proti tomu položený v místnostech redakce i administrace skoro celé dvě hodiny, hledajíc rukopis interpelace, kterou »Correspondenz« v záležitostech finančních vznesla k úřadnímu »Wiener Zeitungu«. Pátrání zůstalo bez výsledku. Rukopis nenalezen.

Září 1868.

Začátkem září vešla v život **nová politická a soudní organisace** a jmenováni také »noví« správcové jednotlivých okresů pod jménem c. k. *okresních hejtmanů*, pak c. k. okr. komisaři, c. k. okr. soudcové, c. k. adjunkti, c. k. knihovní, c. k. místodržitelští koncipisté atd.; slovem **někdejší c. k. byrokracii** *odzvoněno umíráčkem* a její místo zaujali »noví« c. k. orgánové s instrukcemi prý zcela jinými, nežli byly ony, dle kterých řídila se byrokracie »bachovsko-schmerlingovsko-belcrediovská«. — *Jakou tato stará byrokracie byla*, vysvítá z benevolentní upomínky, jakou jí věnovala po jejím odstranění **vládní** »Debatte«, která psala v tento smysl: »Především pokládala se stará byrokracie za prostu všeho politického přesvědčení. Ona neměla té odvahy, by naproti střídajícím se ministerstvům přiznala barvu. *Sloužilať právě všem systémům*, nerozehřála se pro žádný a nebyla také proti žádnému. Co bylo s hůry dolů nakázáno, plnilo se až do písmeny pečlivě, aniž by se pamatovalo, jaké následky vzejdou z takovéhoto slepého poslušenství pro blaho lidu. Aby cestou zákonní od špatně zpraveného přednosty odvolala se k lépe zpravenému, to byrokracii nikdy

ani nenapadlo. Žádný člověk nemůže dvěma pánům sloužit, ona jediná však chtěla posloužit všem systémům a všem pánům politické situace stejně dobře . . . Takovýto *servilismus* nahoru musil zploditi nezbytně politickou slabosť charakterů. Spůsobem takovým *nemohla byrokracie ani k sobě samé míti úctu, nevíku-li aby si ji získala u lidu.* Neboť lid především žádá důslednosť a pevnosť charakteru. Když však jedenkrát úcta z lidu vymizela, *bylo také veta po dobré vůli mezi lidem a byrokracii.* Pouhé zevnější důstojenství je špatnou náhradou za onu vnitřní důstojnosť. Hodnosť a česť je dvojí. *Odtud ta pýcha úřednikův při zacházení s lidem.* Odtud ona tak zvaná *inteligentní nadutosť* a *hrdé shlížení na občanstvo* — za kteréž mstí se lid — nejprve trpným odporem, pak však hlasitou nevolí. — Došlo-li jedenkráte již tak daleko, potom vyvine se v úřadnictvu zvláštní *otupělosť* naproti veřejnému mínění a podivná *předpojatosť.* Majíce pak podávati vládě zprávy o stavu věcí a smýšlení lidu (perichty) byrokraté tací buď vidí vše ve světle růžovém anebo malují vše černě — pronášejí se buď jen tak ledabylo anebo s trpkostí a kyselostí. A jak se houká do lesa, tak to houká z lesa: špatně spravené ministerstvo chápe se pak prostředků a činí opatření, jaká pravému stavu věcí nikterak neodpovídají. Vláda, kteráž měla státi nad stranami, pak sama se stává stranou a tak se zabředne s károu až do politické nesnášelivosti, až do strannického sprostáctví. Tím vším ale vinna je byrokracie se svými zprávami.« Dále vytýkala ještě »Debatte« »staré« té byrokracii nevzdělanosť, nedostatek pravých vědomostí pro život, nemotornosť, pohodlnosť atd.

Podobně věnovala i »Reichenberger Ztg.« starým c. k. okresním úřadům článek na rozloučenou. Připomenuvši, že c. k. smíšené okresní úřady, jež nás blažily až do 30. srpna léta Páně 1868., byly stvůrou bachovskou, posvítila si na ty *bývalé* pány c. k. okresní. »Po celou řadu let,« pravil doslova, »dosazováni bývali za okresní přednosty až na několik málo výminek lidé, kteří *nemohli se prokázati nejen žádnou spůsobilosti k úřadu soudcovskému*, ale *kteří vůbec neměli ani žádných právnických studií.* Vinou toho pak nebyl nedostatek sil schopných, nikoliv, nýbrž řekněme to přímo: *pouhý rozmar.*« — Jiný německý list, vídenský »Gerichtsbote« v čísle 17. mluvil zase

o nově jmenovaných Giskrových okresních hejtmanech. Uvevedeme z něho některé věty v doslovném překladu: »Doufalo se, že Jeho Exc. Dr. Giskra důkladně zamete v byrokratickém systému; a hle, tu čítáme zase skoro všecky ty »drahé hlavy« mužův Bachových, Schmerlingových a jak se všickni ti oblažitelé lidu až po »novou éru« nazývali. Za takových okolností věru nechápeme, kterak naše ministerstvo může činiti nároky, aby se na ně ukazovalo jakožto na »obnovovatele Rakouska« ... Ať mluvíme toliko o Moravě! Tam prý doporučoval a jmenoval náčelníky nových správních úřadův Dr. Sturm, poslanec říšský a advokát v Brně. Považil Jeho Exc. Dr. Giskra, co to znamená, obrátiti se na Dra Sturma? Zasloužilí mužové byli prostě opomenuti, aneb za koncipisty a komisary ustanoveni, kdežto lidé *naprosto neschopní a nehodní* (unwürdige) — ba řekněme lidé, kteří nedovedou *napsati jednoduchý* dopis, neřku úřadní listinu, kteří ani v mateřské své mluvě nedovedou psáti podle pravopisných pravidel, jimž se učí na školách nejnižších: tací lidé jmenováni jsou »*okresními hejtmany*« a k tomu ještě první třídy! Toto tvrzení naše, že jest možno i bez vědomostí školáka nejnižších tříd (»trivialschüllers«) státi se »okresním hejtmanem«, troufáme si, bude-li toho třeba, zjistiti důkazy psanými.«

Z dlouhé řady nových jmenování zařaďujeme sem pouze »nově« c. k. *okresní hejtmany* v oněch okresích v Čechách, v kterýchž oposice česká jevila se později nejčileji. C. k. okresními hejtmany první třídy byli totiž jmenováni: místodržitelští radové a krajští přednostové: Ferdinand svobodný pán Voith v. Sterbetz pro *Čáslav*, Hynek Grüner pro *Litoměřice*, Adolf Studnička pro *Jičín*, Frant. Trojan pro *Žatec;* titul a charakter místodržitelských radův mající okresní přednostové a krajští ředitelé: Frant. Urban pro *Písek*, Jan Bradacz pro *Tábor*, Leopold Strnad pro *Karlín*, Eduard Gayer svobodný pán v. Ehrenberg pro *Budějovice*, Jiří Smolarz pro *Králové Hradec*, Ferd. Sakh pro *Mladou Boleslav*, Eduard rytíř v. Perger pro *Chrudim* a Adolf Spulak pro *Plzeň;* místodržitelští radové: Julius Kromer pro *Vrchlabí;* titul i hodnost místodržitelského rady mající okresní komisař Jindřich rytíř v. Kepec pro *Louny*, a sice všichni výše jmenovaní úřadníci s podržením vyšší své

hodnosti; dále okresní přednostové: Karel v. Hetzendorf pro *Nové Město* nad Metují, Karel rytíř v. Wohlrab pro *Dubou*, Pavel Stračovský pro *Rychnov*, Jan Kapp pro *Příbram*, Karel Suttner pro *Milevsko*, Jan Gschirhakl pro *Třeboň*, Frant. Hrdlička pro *Jindřichův Hradec*, Silver Brandeis pro *Vysoké Mýto*, Alojs Lorenz pro *Týn nad Vltavou*, Bedřich Schedlbauer pro *Přeštice*, Ant. v. Maillard pro *Nový Bydžov*, Antonín Quadrat pro *Roudnici*, místodržitelský sekretář Ant. v. Neukirchen pro *Kolín*, obecní přednostové Josef Freiburk pro *Hořovice*, Josef Müller pro *Smíchov*, místodržitelský sekretář František Karásek pro *Strakonice*, okresní přednosta Jindřich Hrdlička pro *Jilemnici*, Emanuel Petsch, rytíř v. Petschendorf pro *Chotěboř*, Kvido Töply pro *Litomyšl*, Julius Czervenka pro *Kutnou Horu*, Jindřich Pokorný pro *Pelhřimov*, Antonín Fülleky pro *Domažlice*. Místodržitelský sekretář Karel rytíř v. Czenkov pro *Klatovy*, okresní přednosta Josef Theumer pro *Trutnov*, místodržitelský sekretář Rudolf Stummer pro *Český Brod*, Julius Sagasser pro *Německý Brod*, Konstantin Gnad pro *Mělník* a Gust. Havle pro *Semily*. — C. k. okresní druhé třídy: okresní přednosta Josef Wiždalek pro *Selčany*, František Grossmann pro *Žamberk*, František Woženílek pro *Královice*, Gustav Umlauft pro *Blatnou*, František Dokupil pro *Poděbrady*, Hugo Nettwal pro *Benešov*, Josef Pirkl pro *Turnov*, Eduard Paletz pro *Slaný*, Josef Gabler rytíř v. Adlersfeld pro *Poličku*, Jos. Brechler rytíř v. Proskowitz pro *Pardubice*, František Trapp pro *Rakovník*; pak okresní přednostové: Adolf rytíř v. Obentraut pro *Ledeč*, Frant. Wilhelm pro *Sušici*, Hynek Stifter pro *Polnou*, Alexander Květ pro *Mnichovo Hradiště* a Karel Wunsch pro *Králové Dvůr*.

Pro súčastnění se zakázaného táboru na *Chlumu* odsouzeni původně čtyři občané z Hořic. Na to přihlásilo se dobrovolně k soudu 105 účastníků, proti kterýmž také soudně zakročeno. Pro návštěvu *Zvičina* v den zakázaného táboru vyšetřováno asi 40 osob z Hořic a okolí. Na to přihlásilo se 111 osob z Hořic a 33 ze Lhoty Šárové. *Zavedeno* tudíž a dosud pro *ty dva tábory vyšetřování* se 293 osobami. — P[illegible] výlet do háje na *Cibulce* do 12. července předvolána k [illegible] slechu nová řada výletníků. Dva z nich sklenář Ant. *Souk*[illegible]

a 20tiletý Jos. *Malý* podržáni ve vazbě vyšetřovací. Kromě těchto byli vyslechnuti: *Pokorný*, paní Josefa *Malá*, dcera její *Eleonora*, syn František a *dvanáctiletá* dceruška *Marie*.

2. září. »Nár. Noviny« zabaveny. Komise, které úkol ten svěřen, sesílena také členem c. k. státního návladnictva. Konfiskace provedena o 8. hod. ranní a o půl 9. neopomenula administrace »N. N.« nárožními plakáty obecenstvu oznámiti, že byl list konfiskován. C. k. policie dala plakáty strhati. Po poledni objevila se v tiskárně »N. N.« nová policejní komise s rozkazem zabaviti plakáty ještě nepoužité a sazbu jejich rozmetati. Plakáty ty byly však dle výkazův tiskárny pro všelikou potřebu vytištěny již — před čtyřmi týdny a byly také, jak zákon předpisuje, v čas nejen c. k. policii, nýbrž i státnímu zastupitelstvu předloženy. Přes to byly zabaveny. C. k. policie odůvodnila to přípisem, v němž praveno, »že takovéto oznámení nenáleží mezi výminky v odstavci druhém § 9. a v odstavci třetím § 23. zák. o tisku stanovené a že dle § 23. tisk. zák. zakázáno jest vyvěšovati nebo přibíjeti spisy *tištěné* po ulicích nebo na jiných místech veřejných v Praze a v policejním obvodu pražském bez povolení pražského c. k. policejního ředitelství«.

3. září. *Pro osvědčení souhlasu občanů bělských s deklaraci poslanců českých* zavedeno u c. k. okres. soudu v Bělé pod Bezdězem vyšetřování se starostou měšťanské besedy Václ. *Ullmannem*, místopředsedou besedy purkmistrem *Mittelhubrem*, městským tajemníkem *Stupplem* a tajemníkem okres. zastupitelstva A. *Šimkem*. — Pro tábor na *Valečově*, dne 12. července odbývaný, dáni od c. k. krajského soudu mladoboleslavského v obžalobu: Josef *Svoboda* ze Sobotky (držaný od mnoha již neděl ve vazbě) pro *zločin nedokonaného* **svádění k vraždě** (dle § 9. a 134. tr. z.), dále pro *zločin veřejného násilí* (dle § 98. lit. b) tr. z.) a posléz pro přestupek proti veřejným zřízením a opatřením úřadův. Pp. Bedřich Karel *Thum*, Antonín *Bauer*, soustružník z Kněžmostu, Jan *Křesálek*, Karel *Janský*, Václav *Pavel*, Jan *Líbal* kupec z Kněžmostu, Karel *Vacl*, kupec ze Sobotky, Jan *Hrdlička* a Josef *Pekelský*, sadař ze Sobotky — všickni pro přečin shluknutí dle § 283. trest. zák. Obžaloba zakládala se na přísežném udání diurnisty Antonína

Zdobinského, c. k. krajského mladoboleslavského pana Geyera z Ehrenbergu a c. k. okresního Květa. K závěrečnému přelíčení pozváni byli jako svědkové: Antonín *Zdobinský*, diurnista v Mnichově Hradišti, Jan *Jonáš*, farář v Bosni, pak Čumpelík z Mnichova Hradiště. — »Národní Noviny« — »Posel z Prahy« — »Národní Pokrok« a »Hlas« zabaveny — bez udání důvodů. V tiskárně, administraci a redakci »Nár. Novin« zabaven *jeden exemplář* — »Hlasu« pak *ani jediný*. Odpůldne oznámila administrace obou listů těch obecenstvu konfiskaci na nárožích *psanými* plakáty *v širokých černých rámech.*

4. září. Pro telegrafické osvědčení *souhlasu s deklarací českých poslanců* z Poděbrad vyslechnut u c. k. okres. soudu v Poděbradech starosta Sokola tamějšího Hynek *Šantl.* — Pro nalepení *psaných* plakátů o konfiskaci »Národních Novin« a »Hlasu« na nárožích odsouzen administrator časopisů těch Václ. *Žižala-Donovský* c. k. policií k pokutě 50 zl. nebo do vězení na 8 dní. Posluhovačka v administraci Anna Reinová, která plakáty lepila, aniž věděla, proč je lepí, a co je na nich napsáno, odsouzena pro přestupek § 11. cís. nařízení z 20. dubna 1854 do vězení na 48 hodin. I *druhé*, opravené vydání konfiskovaného »Hlasu« zabaveno — bez udání důvodu. — Pro výlet na Cibulku vyšetřováni dále typograf *Kubát* a xylograf Jan *Svačina.*

5. září. Ku dni 6. září svolaný tábor lidu *na Heršteině* u Domažlic c. k. okresním hejtmanem Füllekym i c. k. místodržitelstvím zakázán pro »nejasnosť« programu, který zněl: 1. Jakými prostředky by se v krajině naší vzkřísil skleslý průmysl? 2. Jakými prostředky by se zdejšímu lidu čtení užitečných knih a spisů usnadnilo? 3. Jakých prostředků by se měli zdejší rolníci uchopiti, aby stav jejich povznesen byl?

Uvězněnému red. »Nár. Listů« Frt. *Göblovi* doručen *německý* rozsudek nejvyššího soudního dvoru, kterýmž potvrzeny rozsudky obou prvních stolic, jimiž redaktor ten odsouzen byl pro zločin rušení veřejného pokoje do těžkého žaláře na *8 měsíců* a ke ztrátě **2000 zl.** z kauce. — Red. »Nár. Novin« J. V. *Koutovi* dodán obžalovací nález pro článek vyňatý ze srbské »Zástavy« (»Co se děje nyní v Čechách«) v č. ze dne 30. července, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle

§ 65. a) tr. z. — »Posel z Prahy« zabaven. — Redaktor »Č. Thalie« J. *Mikuláš* Boleslavský zažalován pro přečin tiskový. — S redaktory pedagogického listu »Národní škola« Št. *Bačkorou* a V. *Kredbou* zavedeno vyšetřování pro článek »Význam propuštění učitelů na c. k. vzorné skole české« v č. 27., pro zprávu »Z Boleslavi« v č. 29., obsahující pozvání předsedy »Besedy učitelské« k předběžné poradě o otázce »Jak by snadným a vhodným spůsobem veden býti měl národ a mládež k osvětě a jak by tato stala se přístupnou i nejchudším?« (Otázky to, jež měly býti projednány na táboru lidu na Šaldách). Dále pro uveřejnění výsledku rokování v sedmi punktech, pro lokálku v témže čísle »Výlet školní mládeže pod policejní dohlídkou« a pro dopis z Mladé Boleslavi v č. 31., jednající o poradě, zápovědi pocty, zákazu pedagogického táboru a o zkouškách kandidátů učitelství.

6. září. Radové zemského soudu pražského Dr. Heřman *Ellenberger-Röthlein*, Josef *Watzel*, Jan *Mathiasch*, Antonín *Baukal*, Dr. Jan *Svoboda*, František *Ullrich*, Hynek *Stummer* a František *Gnad* jmenováni rady c. k. českého vrchního soudu zemského; radům zemského soudu pražského Václavu *Skvorovi* a Františku *Rumlerovi* v. Eichenwehr udělen titul a hodnost radův vrchního soudu zemského s prominutím tax. — Státním zástupcům Karlu *Pohlovi* v Liberci a Vojtěchu *Jantschovi* v Chrudimi udělen titul a charakter radův zemského soudu.

C. k. *úřadům neohlášený* tábor lidu odbýván v okresu Železnobrodském blíže Navarova *na vrchu Poušť*. Sešlo se tam odpoledne *beze všeho vyzvání a beze všech žádostí za úřadní povolení* nejméně na 7000 lidu českého i německého ze všeho okolí. S temene hory vlál na vysoké žerdi mohutný prapor českých barev; vše se ubíralo k tomuto praporu, aby pod ním beze všeho dozoru úředního tábořilo. Okolo 3. hodiny dorazilo na vrch četné banderium rolnické s hudbou. Lid pozdravil je nadšeným provoláváním »Na zdar!«, načež rozložil se v skupení, v kterých hovořeno o tehdejších poměrech národa. Posléze celé shromáždění jalo se provolávat slávu koruně Svatováclavské, českým poslancům, českým redaktorům, korunovanému králi českému Ferdinandu V. a krajanům německým, kteří bratrskou ruku k smíření se s Čechy přijímají! Po dvouhodinné zábavě

rozcházel se lid. Většina účastníků a banderisté šli do Navarova na zámek barona z Ehrenburgu. Zatím co pan baron mluvil s deputací k němu vyslanou, zpíval lid »Hej Slované« a »Kde domov můj?«. Po té se rozešel.

K zakázanému táboru na *Heršteině* u Domažlic dostavilo se hned z rána 17 c. k. četníků, k poledním pak i c. k. okr. hejtmani a jiní c. k. orgánové. Lid však místo na zakázaný Heršteijn hrnul se na blízký vrch *Risenberk*, kde shromáždilo se přes 6000 osob, jež provolávaly »Sláva« a »Na zdar!« koruně České, historickým právům národa, poslancům českým i moravským, což daleko široko až za — Heršteijn se rozléhalo. Lid zpívaje pak národní písně a i jinak se bavě, setrval na Risenburku až do večera, načež se rozešel.

»Národní Noviny« a »Nár. Pokrok« zabaveny. Prodlením jediného téhodne zabaveny pražské opoziční listy *devětkrát*: »Nár. Noviny« třikrát, »Nár. Pokrok«, »Posel z Prahy« a »Hlas« každý dvakrát.

Ku *dva a dvaceti* zločinům a přečinům, jež shledalo státní zastupitelstvo v »Národních Nov.« z měsíce *července* přibylo *nových* **18** *zločinů a přečinů*, jež spáchaly prý »Národní Noviny« za měsíc *srpen*. A sice zločiny a přečiny: v č. ze dne 30. července v notici »Proti Pražskému Denníku«, v č. ze dne 31. července v úvodním článku: »Nová starost s českou otázkou« a v denních zprávách: »Ovoce velkých daní« a »Jmění církevní«; v č. ze dne 1. srpna: »Tábor lidu na Šaldách u Ml. Boleslavi«; v č. ze dne 6. srpna v denní zprávě: »A když všechny tyto věci uzříte, tož vězte, že blízké jest království nebeské«, v č. ze dne 12. srpna v úvodním článku: »Třináct cislajtanských hejtmanů v Čechách«; v č. ze dne 13. srpna v denní zprávě: »Zase o jeden zakázaný tábor, ale i o jiné zkušenosti více«; v č. ze dne 14. srpna v denních zprávách: »Zejtra nesmí nikdo na Karlštýn!« a »Přece jedno dovolené shromáždění pod širým nebem« (německých turnérů); v č. ze dne 15. srpna v úvodním článku »Zase jeden zákaz!« (sjezdu československého učitelstva v Praze); v č. ze dne 17. srpna »Zakázaný tábor na Karlštýně«, v č. ze dne 19. srpna v článku vyňatém z »Moskvy«, v č. ze dne 24. srpna ve zprávě: »Shromáždění německých poslanců v moravské sněmovně«, konečně

v č. ze dne 25. srpna v úvodním článku »Jménem celého národa!«, pak v denní zprávě »Rozum vlády jinde a zde.« — Krom toho inkrimována veškerá osvědčení občanův, udávajících se dobrovolně soudům, že navštívili »zakázané tábory«, též všecky inseráty, ohlašující svolání nějakého táboru a konečně projevení souhlasu s jednáním uvědomělých občanův hořických.

7. září. Redaktor »Nár. Novin« Jos. V. *Kout* pozván k c. k. trestnímu soudu k vyšetřování a po výslechu *podržán ve vyšetřovací vazbě.* — Po dvakráte již konfiskovaný »*Hlas*« (č. 36.) vydán v »opraveném« vydání a zabaven — **po třetí**, opět bez udání důvodův. — C. k. vrchní soud potvrdil v plném znění rozsudek první stolice, kterýmž býv. red. »Nár. Listů« Karel *Tůma* pro články »Německá demonstrace na vzdor«, »Těžiště cislajtanské vlády« a »Nové ukřivdění národnosti české« odsouzen byl do těžkého žaláře *na půl roku* a ke ztrátě 2000 zl. z kauce. — Federalistický list »Correspondenz« zabaven bez udání důvodů. — Konfiskace č. 35. »Humoristických Listů« potvrzena. V celé řadě článečků, illustrací a drobných vtipů shledán přečin dle § 300. tr. z. V soudním nálezu čteme: »V článku ‚Na zvědách' se netoliko někteří členové sněmu českého a jednotlivá shromáždění jeho spůsobem humoristickým líčí, nýbrž i o celém shromáždění sněmovním se praví, že »sněmovna, když si byl nejvyšší maršálek vzpomněl, že se ještě ani nehlasovalo, ihned na jevo dala, že by vlasť zahynula bez zákona o hudbě a že sněmovníci, když se byli konečně na tom usnesli, že se má provedení tohoto zákona ponechati »Giskrovi«, rozešli se v blahém přesvědčení, že do rozvrzaného Rakouska vsadili notnou záplatu« atd. — C. k. vrchní soud potvrdil k odvolání se státního návladnictví konfiskaci č. 15. »Nár. Novin« pro denní zprávu »Ovoce velkých daní«, v níž shledán přečin proti veřejnému pokoji a řádu dle čl. III. zák. ze dne 17. pros. r. 1862. a dle § 300. tr. z. — S několika studujícími a dívkami z *Pardubic* zavedeno vyšetřování pro přednesení několika deklamací ve věnečku v Pardubicích konaném.

8. září. Pro provolání k táboru na *Levíně* zavedeno vyšetřování u c. k. okres. soudu v Nové Pace. Vyslechnuti byli měšťanosta a tajemník okres. zastupitelstva. — S banderiem sobotecko-vobrubským zavedeno u c. k. krajského soudu

v Mladé Boleslavi vyšetřování pro tábor na *Valečově*, poněvadž prý několik banderistů pronásledovalo jistého diurnistu, který si účastníky táboru do černé knihy zaznamenával. Až dosud byli buď u c. k. okres. soudu v Sobotce nebo u c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi vyšetřováni: J. *Vacl*, obchodník v Sobotce, B. *Thun*, obchodník v Sobotce, V. *Hrdlička*, obchodník v Sobotce, Karel *Janský*, sedlář v Sobotce, *Nejedlý*, obchodník v Sobotce, *Žofka*, rolník z Čalovic, J. *Najman*, představený, J. *Antoš*, hostinský, Václ. *Čuban*, rolník, F. *Svoboda*, rolník, Jan *Křesálek* z Vobrubec, Jos. *Antoš*, rolník, Fr. *Egrt*, rolník, Ant. *Simon*, rolník z Vobrub. — V Německém Brodě zavedeno vyšetřování s účastníky zakázaného táboru lidu na *Žižkově poli*. — Pro průvod s pochodněmi uspořádaný poslanci Dru Mattušovi *v Ml. Boleslavi* zavedeno u tamějšího c. k. soudu vyšetřování. Až dosud vyslechnuto 65 osob. — V Hlinsku zahájeno vyšetřování pro tábor na *Košumberku*. — »Correspondez« zabavena. — Dva účastníci zábavy v nuselské zahradě c. k. četníky zatknuti a dopraveni na c. k. policejní komisařství na Vyšehradě pro slova: »To jsme je vysypali!«

9. září. Opětná volba Václava *Jandy* z Budohostic starostou okres. zastupitelstva velvarského císařem nepotvrzena. — Člen řádu cisterciánského v Oseku P. Jachym *Felder* vzat do vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje. — Pro osvědčení souhlasu městské rady *Mnichova Hradiště* s deklarací i jednáním poslanců českých zavedeno vyšetřování. C. k. okresní hejtman Květ vyzval purkmistra, aby do tří dnů veškeré spisy usnesení toho se týkající c. k. hejtmanství předložil. — Pro osvědčení souhlasu Čtenářské besedy v *Hořicích* s deklarací poslanců českých zavedeno vyšetřování s místopředsedou spolku toho Karlem *Čížkem*. — *V Žamberce* zavedeno vyšetřování s třemi dámami a jedním obchodníkem pro zakázaný tábor na *Potštýně*. Z téže příčiny zavedeno bude vyšetřování ještě s 22 jinými občany.

Konfiskace č. 47. »Nár. Novin« ze dne 2. září potvrzena pro článek »*Zbraň našich odpůrců*« (zločiny urážení Veličenstva a rušení veřejného pokoje dle §§ 63. a 65. a) tr. z. a čl. III. zák. ze dne 17. prosince 1862.); pro osvědčení »*Bělé*« (přečin dle § 300 tr. z. a čl. III. zák. ze dne 17. pro-

since 1862); pro »obzor politický« (zločin dle § 65. a) tr. z.); pro dopis z Vídně s nadpisem »Dr. Zemialkowski a Presse«, »Postavení Haliče« (zločin dle § 65. a) tr. z.) a pro zprávu »O té zapovězené slavnosti na Blaníku (přečin dle § 300. tr. z.) V důvodech praveno mimo jiné do slova: ad I. Článek pod nápisem: »Zbraň našich odpůrců« má ten smysl: »Nám Čechům milejší jest absolutní dynastická vláda, než vláda parlamentární umělými volebními řády povýšené většiny. Obě ty vlády jsou nepříznivé naší národní existenci a našemu státnímu právu, nebezpečnější však jest poslednější, neb nás chce přinutiti, abychom sami se zřekli státního práva koruny České a jakož pravda jest, že národ toho, co násilím se mu odňalo, může opět nabyti, toho však, čeho sám se vzdal, že sotva kdy více nabude, tak také patrná jest pravda, že nynější ústavní nadvláda národnosti německé jest nám mnohem nebezpečnější, a tudíž nesnesitelnější, než absolutismus dynastický, který jak nejnovější historie uherská učí, restituci nevylučuje.« — Článek tento ruší úctu k císaři, přičítaje mu snahu, český národ potlačiti a umrtviti a povzbuzuje k nenávisti k vládě a k ústavě říšské, tvoří tedy zločiny výše uvedené atd.

10. září. Úřadní list publikoval následující změny při c. k. soudech: Ministr spravedlnosti jmenoval c. k. krajské rady: Josefa *Laadta* »v Táboře«, Václava *Předáka* »v Budějovicích«, Petra *Bibusa* »v Plzni«, Jana *Jansu* v »Mladé Boleslavi«, J. *Jelínka* v Plzni, Jana *Němce* v Litoměřicích, Jindřicha *Proschka* v Hradci Králové, c. k. státního zástupce Josefa *Pohla* v Táboře, pak krajské rady Josefa *Vávru* v Plzni, Jana *Landu* v Mladé Boleslavi a konečně náměstka vrchního státního zástupce Dra Viktora *Krause* — c. k. trestními rady při zemském soudě v *Praze*. Krajští radové František Perchek v Hradci Králové, Jindřich Schmöger v Jičíně, František Navrátil v Plzni a státní zástupce Karel Korber v České Lípě jmenováni zemskými rady; soudní adjunkti Josef Körner, Jan *Hochberger* ryt. von Hieronimshof, Karel *Weber*, Vil. Schöbl a Vendelín Martin v Praze stali se radními sekretáři při obchodním soudě pražském. Konečně jmenoval ministr spravedlnosti státního zástupce v »Mladé Boleslavi« Dra Antonína *Hlaváčka* státním zástupcem v Praze. — Aby se čtenáři nemátli, sluší podotknouti,

že Laadt, Předák, Jansa, státní zástupce Hlaváček, a jiní, třeba v úřadním listu paradovali ještě jako »táborští, budějovičtí, nebo mladoboleslavští,« vskutku již dávno účinkovali při c. k. zemském jinak trestním soudu v Praze.

»Nár. Noviny,« »Nár. Pokrok« a »Correspondenz« zabaveny bez udání důvodů. Administrace »Nár. Novin« ohlásila konfiskaci odběratelům opět psanými plakáty s černou obrubou na nárožích. Policie dala plakáty svými orgány strhati. Ještě dopoledne předvolán administrator »Nár. Novin«, V. Žižala-Donovský, na c. k. policejní ředitelství a odsouzen pro »nápadné« plakáty k pokutě 60 zl. — Č. 36. »Hlasu«, jež bylo neméně nežli **třikrát** *konfiskováno*, vyšlo ve *čtvrtém* opraveném vydání a — *nexabaveno!* . . . — Od 17. července, kdy vyšlo první číslo nového denníku »Národní Noviny«, až do dne 10. září spáchal list ten po náhledu státního návladnictva více nežli *padesáti články a zprávami* různé zločiny a přečiny. — Prodlením právě minulých šesti neděl zažalovalo státní zastupitelstvo redakci »Národního Pokroku« pro 20 zločinů, 1 velezrádu a 22 přečinů, tedy pro 43 trestné skutky. — S býv. redaktorem »Národního Pokroku« Augustem *Tonnerem* a korektorem téhož listu Frt. Otakarem *Mikšem* provedeno *tajné přelíčení* pře pro zločin uražení Veličenstva. Soudu předsedal rada Mach, obžalovaného hájil Dr. Tomáš *Černý*. Mikeš uznán vinným a odsouzen do *těžkého žaláře* **na půl roku**. A. Tonner uznán za vinna přestupkem opomenutí povinné péče a odsouzen do vězení na jeden měsíc a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Státní žalobník navrhoval pro každého trest těžkého žaláře na *15 měsíců* a pro Tonnera ještě ztrátu *2000 zl.* z kauce. — S býv. red. »Nár. Novin«, J. Koutem zavedeno vyšetřování pro novou řadu trestných skutků, a sice inkriminováno: V čísle ze dne 28. srpna dopis z Vídně, v č. ze dne 29. srpna »Osvědčení souhlasu poslancům českým« (Telegram z České Třebové), pak feuilleton: »Žurnalistická lože«, v č. ze dne 30. srpna »Osvědčení souhlasu českým poslancům« (Telegram z Jistebnice), v č. ze dne 2. září úvodní článek: »Zbraň našich odpůrců«, v němž shledán zločin uražení Veličenstva vedle zločinu rušení pořádku dle § 65. lit a) t. z., dále v tomtéž čísle: Osvědčení obcí okresu Bělského (§ 300.), Obzor

politický (zločin § 65. t. z.), dopis z Vídně (Ziemalkovski a »Presse«, — Postavení Haliče) zločin § 65. t. z.; konečně zpráva: »O té zapovězené slavnosti na Blaníku.« Uvězněnému redaktoru Koutovi oznámeno, že je zažalován od státního zastupitelstva ještě pro deset zločinů a přečinů, jež prý spáchaly »Národní Noviny« v tomto měsíci, a že »co nejdříve« i pro tyto bude vyslýchán. Tím spůsobem spáchaly »Národní Noviny« za krátký čas svého trvání (od 17. července) již přes 50, pravíme přes **padesát** zločinů a přečinů nejrozmanitějších druhů. — C. k. okresní zbraslavský Obentraut, jenž byl časem svým zakázal občanům třebotovským provozovati z ochoty divadelní hry, zaslal představenstvu obce *Třebotova* přípis, v němž oznamuje, že c. k. místodržitelství zákaz zrušilo, »jelikož příčiny, z kterýchž se žádosti o povolení ochotnických divadelních her v Třebotově nevyhovělo, *zákonem odůvodněny nejsou*«.

11. září. Purkmistr mnichovohradišťský Václav *Sekera*, jenž byl c. k. okresním hejtmanem Květem vyzván, aby předložil okres. hejtmanství spisy týkající se osvědčení zastupitelstva městského s deklarací poslanců českých, složil hodnost starostenskou. V protokolu, jenž o tom sepsán, zmiňuje se purkmistr o rozmluvě, kterou měl s c. k. okres. hejtmanem, jemuž pravil, že jako upřímný Čech, který miluje vlast a národ svůj, v nynější kritické chvíli nemůže jednati proti vlastnímu přesvědčení a že by pokládal za hřích zapříti sebe, vlast a národ svůj. Městské zastupitelstvo usneslo se pak o následující resoluci: »Co mluvili čeští poslanci, mluvil celý český národ! S osvědčením 82. českými poslanci veleslavnému presidiu sněmovnímu podaným souhlasíme úplně a schvalujeme tímto slavně telegrafický pozdrav, jakýž purkmistr a rada městská jménem obecního zastupitelstva zaslala. Myslíme, že souhlas cestou telegrafickou osvědčený, nám — kteří povždy loyalitu svou k nejjasnějšímu trůnu panovnickému tolikráte jsme projevili, nebude ve zlé vykládán, neboť jsme učinili to, co nám svědomí vlastní káže! Sláva králi českému! Sláva vlasti a národu!« — Trest čtyřměsíčního těžkého žaláře, k němuž byl občan Ludvík *Labský* z Libčan u Králové Hradce c. k. krajským soudem v Králové Hradci odsouzen proto, že dne 28. června o táboru lidu na Chlumu c. k. okres. hejtmanu Řehořovi Smolarzovi po dvakrát

cilindr narazil a uznán byl za vinna zločinem těžkého poškození na těle, zvýšen c. k. vrchním soudem na dobu **celého roku.** — Diurnista *Zdobinský* v Mnichově Hradišti, kterýž o táboru na Valečově zapisoval účastníky táboru do černé knihy, načež od lidu až do fary boseňské pronásledován byl, stal se *kancelistou* při c. k. okres. soudě v Poličce. Když přibyl do Poličky, nemohl dostati v žádném hostinci ani bytu ani jídla. Hostinští jej důtklivě prosili, aby se z místností jejich vzdálil, aby si neodradili hostí. — Pro neohlášený tábor lidu *na Poušti* u Navarova zavedeno c. k. okres. soudem v Železném Brodě vyšetřování. Zejména šlo o vypátrání pořadatelův, jelikož vládní orgánové nechtěli uvěřiti, že by tato schůze lidu byla bývala možnou bez všeho pořádání a že by toliko vysoko vlající prapor na temeni »Pouští« byl tam svolal na 7000 lidí. Posud nepodařilo se však žádného pořadatele vypátrati. Při vyšetřování tomto hrálo důležitou úlohu c. k. četnictvo. — V *Králové Dvoře* zavedeno bylo vyšetřování pro nalepené plakáty, jimiž v den zakázaného táboru na *Zvičíně* vyzýván lid k návštěvě hory zvičínské. Mimo to pátráno po původci výhrůžného jakéhos listu, podepsaného slovy »od tajného spolku Svoboda«. Vyšetřování se 121 osobami, jež se dobrovolně u soudu přihlásily, že meškaly v den zákazu na hoře zvičínské, doposud nezahájeno. — Konfiskace č. 48. »Nár. Novin« potvrzena pro osvědčení souhlasu s deklarací poslanců českých z *Libušína* v Slánsku a z *Černovic* v Táborsku (přečin dle § 300. tr. z. a čl. III. ze dne 17. pros. 1862), pro úvodní článek »*Haličtí Poláci a my*« (zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.), pro denní zprávy: »O zakázané slavnosti na Blaníku« (zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300. tr. z.), »Ještě slovo o náhradách za ztráty a škody válečné z roku 1866.« (přečin dle § 300. tr. z.) a »Politická statečnost« (§ 305. tr. z.) — Red. J. *Arbesovi* dodán rozsudek c. k. krajského soudu v Kutné Hoře, kterýmž pro podepsání vyzvání k táboru na *Vysoké* odsouzen k pokutě 20 zl.

13. září. Zakázaný tábor na *Konci-Chlumu*. O 2. hodině odpol. přibyli na tábořiště c. k. vládní komisaři: okresní hejtman jičínský Studniczka, okresní hejtman bydžovský Maillard, pak okresní hejtman z Nové Paky a Hořic. Tou dobou bylo již na

lidí jako much — asi 8000 osob. Statné postavy, pestrý četná banderia, prapory barev českých, dlouhé řady ověn- a vkusně ozdobených vozův, k tomu ten ruch nevídaný kerém lidstvu: vše to činilo na diváka zvláštní — impo- dojem. Byl to skutečný tábor lidu českého. Sotva byli komisaři dostoupili tohoto táboru, jal se c. k. okresní an Studniczka ohlašovati shromážděnému lidu, že tábor je án, aby se tedy všichni . . . Ale nedomluvil; bouřlivé všeho lidu přehlušilo jeho hlas, a volání to trvalo ně- minut. I volalť lid: »Sláva svatováclavské koruně! Zmar odpůrcům! Zákonu o shromažďování na zdar!« V tom se k patě vrchu statné, asi 60 jezdců čítající banderium é. C. k. okresní hejtman jičínský právě se chystal přečísti řadní zákaz táboru a bezpochyby též příslušné paragrafy ho zákonníka — než bylo již pozdě . . . Lid shlednuv ějící banderium přívalem vrhnul se s kopce dolů jemu ety. Pomyslete si vysoký Chlum s dosti sráznou strání této žene se rázem 8000 rozjařených lidí pěších a jezdců, a žen, jakoby útokem, dolů . . . Co dále se dělo, nelze zatím reprodukovati, poněvadž byly všechny neodvislé ro referáty o událostech těch konfiskovány. Listy úřadní tábor ten úšklebky s připomenutím, že tropeny samé lály«. Jaké, dovíme se později z příslušných úryvků přelí- — C. k. policejní ředitelství pražské vydalo zvláštní nařízení, za příčinou bezpečnějšího zabavování časopisův — no- eské nebyly na příště dopravovány rychlovlaky, nýbrž vlaky osobními, jež odjížděly z Prahy o dvě hodiny i. — Konfiskace č. 51. »Národ. Novin« potvrzena pro »Politická důslednosť«, v němž shledán přečin dle tr. z. — Tábor lidu, ohlášený ku dni 20. září na *hoře* vě u Slavotic blíže avarských valů na rozhraní okresů ěměstského, Libáňského, Jičínského a Bydžovského, c. k. hejtmanem Studniczkou zakázán, poněvadž »by program zavdati příčinu k demonstracím politickým«. Zněl takto: terém živlu spočívá blaho Rakouska, zda v slovanském, kém nebo maďarském? 2. Jakým spůsobem dalo by se oci zmahajícímu se tuláctví? — S kaplanem P. *Vino-* v Slavoníně u Olomouce zavedeno vyšetřování pro řeč,

kterou měl ve svém rodišti, v Odrách. — C. k. okr. hejtman v Mohelnici na Moravě zakázal pořadatelům besedy v obci *Palonínč* přednesení Tovačovského sboru »Husitská«.

14. září. S redaktorem »Nár. Pokroku« J. M. *Černým*, nalézajícím se dle § 156. b) tr. z. od 30. července ve vazbě vyšetřovací, provedeno líčení pře pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a b) tr. z., spáchaný články: »Cislajtánská svobodomyslnosť v koncích« v č. 154., »Svatodušní svátky roku 1848.« v č. 162., »Narovnání s Čechy« v č. 165. a »České tábory a přímé volby« v č. 167. Po přečtení obžaloby namítal obhájce Dr. Mezník, že jest žaloba neúplna, poněvadž v ní není uvedeno místo inkriminovaného článku, na němž se zakládá; dále konstatoval, že klient jeho viní se z něčeho, čeho se nedopustil, a spisovatelům článkův že klade se něco za vinu, čeho v skutečnosti nezavinili, a žádal, aby byla žaloba v tomto smyslu doplněna. Soud žádosti té nevyhověl.

Obžalovaný hájil se takto: »Státní zástupce vytrhnul několik vět z článku, sestavil je podle sebe a připojil k tomu § 65. Takovým spůsobem mohli bychom inkriminovati celou bibli, v níž stojí, že Kain zabil Abela. Žurnalisté drží se však fakt a fakty dovozují rozdíl mezi ústavou na papíře a ústavou ve skutečnosti. Mám za to, že *slavný soud*, byť by to i nevyznal veřejně, *sám je přesvědčen*, že *nynější ústava rakouská jest pouhý humbug*.

Předs. Mentberger: Nemohu zde připustit, abyste zde tupil základní zákony.

Obžal. Rozdíl mezi ústavou na papíře a onou v praktickém životě jest u nás v Čechách nesmírně křiklavý. Dle ústavy napsané soudil by každý, že jest u nás svoboda; dle toho však, jak v praktickém životě ústava se provádí, musí nabyti přesvědčení, že panuje u nás pouhá libovůle. Spisovatel článků inkriminovaných zajisté nechtěl popuzovati; *neboť c. k. krajští a okresní učiní sami dost; dovedou sami vládu uvésti v největší opovržení.*

Předs. Pane Černý, zde nesmíte tupit orgánův vládních. Pane obhájce, napomeňte jej!

Obhájce šeptá cosi obžalovanému.

Státní zást. Dovolím si učinit návrh. Navrhuji, aby pan

obžalovaný, pakliže si ještě jednou dovolí podobná slova, jaká byl pronesl, i pro výrazy tyto vzat byl do vyšetřování.

Obžalovaný pokračuje: Vše, o čem státní zástupce chce dokazovati, že spisovatel článku chtěl popuzovati, jsou pouhá fakta. Že máme svobodomyslnou ústavu, je jisto, ale že nemáme svobody tisku, o tom jsou nejlepším důkazem nepočetné konfiskace; že nemáme svobody soudu, o tom nehodlám zde podati důkazů, a že nemáme porotních soudů, je též jisto. Proto nemohu pochopit, proč má být žurnalista stíhán, že fakta ta pouze vypravuje. Že však se mi zakazuje, hájiti se způsobem, jaký sám uznávám za dobrý, *vzdávám se dalšího hájení se.*

Ze závěrečné řeči obhájcovy vyjímáme: »Kdyby inkriminované články byly bývaly vytištěny za dob Metternichových, byla by žaloba odůvodněna. Tenkráte byl absolutismus a musilo se buď mlčet anebo vláda chválit. Teď máme však ústavu svobodomyslnou a od Nového roku parlamentární ministerstvo. Patrno, že za ústavních poměrů musí býti boj. Federalistická opposice snaží se nabyti vlivu a získati si přívržencův. V státu ústavním je opposice oprávněna a cíl její je ten, aby odstraněna byla nynější vláda. Mám za to, že je povinností jak sl. soudu, tak státního zástupce, aby se postavil na toto stanovisko. Ve státech konstitučních není a nebude nikdy jinak: tam bude opposiční strana vezdy rušit veřejný pokoj a dorážet na vládu. Strana opposiční má ovšem ve všem šetřiti slušnosti, práva a spravedlnosti, avšak šetření to má být na obou stranách. Opposice má k disposici veřejný tisk, spolky, tábory a tak zvaný pasivní odpor jako zbraň. Má-li se proklamovaná zásada odpovědného ministerstva státi skutkem, musí se opposici počínání její a boj se zbraní zákonitou dovolit, což za poměrů absolutní vlády ovšem se zakazuje. Články inkriminované musí být tedy se stanoviska zcela jiného posuzovány, nežli se to děje nyní, kdy posuzují se jako za přísného systému Bachova.«

Po té probíral Dr. Mezník každý článek zvlášť snaže se jako dříve obžalovaný dokázati, že v článcích uvedena jsou pouhá fakta a pravil mezi jiným: »Je známo, že rovnoprávnosť není až dosud u nás provedena, je známo, že nemáme porot. Vytýká-li tedy někdo nepopíratelná tato fakta, soudím, že nespáchal tím ještě žádného zločinu. Máme též zákon o právu

shromažďovati se. Zákon ten, jak známo, vyšel z ministerstva, byl ministerstvem předložen J. V. k sankci, byl potvrzen a ministerstvu uloženo zákon ten provésti. Jest ale faktum, že užito zákona toho jen jednou a od té doby že bylo skoro dvacet táborů zakázáno. V článku konstatují se pouhá fakta: zákon je pouze na papíře a nebyl proveden. Divím se, že je p. Černý proto obžalován. St. zást. mohl jej ovšem žalovati tenkráte, když článek vyšel a kdy listy české brojily proti tomu, že zakázán byl jeden nebo dva tábory. Nyní ale je jinak; nyní vědí již celé Čechy, že zákon nebyl proveden aniž se provádí, a proto soudím, že klient můj nemůže býti odsouzen pro vyslovení pouhého fakta. O výsledcích na poli politickém soudí nestranně jen historie, kteráž jedině jest k soudu takovému oprávněna: proto upírám také soudům kompetenci, aby nynější vládu braly pod svou ochranu. — Co týká se druhého článku, jednajícího o událostech svatodušních r. 1848., rozpadá se na dvě části. V první líčí se události, v druhé, inkriminované části dává se výstraha, že máme si vzít naučení z následkův svatodušních svátků. Avšak ani v tom, že »dovedeme za práva koruny bojovat i také zemříti«, neshledávám nic závadného, poněvadž věty ty již mnohokráto jak na sněmu, tak ve veřejných listech byly opakovány. — Třetí článek je polemika s německým listem »Debatte«. I zde jsou fakta a pro registrování fakt nemůže býti nikdo odsouzen. A je-li zde tu a tam něco ironie, i to nevadí, poněvadž máme i rozsudky vrchního soudu, jenž nepovažuje ironii za zločin. — Co týká se čtvrtého článku, nenahlížím, jak vše v něm může být přivedeno ve spojení s vládou. Připouštím, že nazývá se v článku ústava cislajtánská »dychavičnou«, myslím ale, že věta ta nemůže být pokládána za závadnou. Kdybych i připustil, že jsou zde nájezdy proti ministerstvu, nenahlížím přece, jak to možno hned v souvislosť přivésti s § 65. Ministerstvo cislajtánské není ještě celou státní správou, poněvadž je v Rakousku i ministerstvo uherské. My právníci měli jsme ústavu říše, když prohlášeny byly únorové patenty. V prosinci byly patenty nahraženy základními zákony, které nebyly prohlášeny za zákony říšské — nemáme tedy žádné ústavy říše a zákony prosincové jsou jen zcela obyčejné zákony.

Rozsudek prohlášen druhého dne. J. M. *Černý* uznán vinným a odsouzen do *těžkého žaláře* na dobu **18 měsíců**, zostřeného každý první pátek v měsíci postem a ke ztrátě **3000 zl** z kauce. Kromě toho byl povinen *uveřejniti rozsudek*, ale jak byl stát. zástupce navrhl — **bez udání důvodův!** — Veřejný žalobník Dr. Hlaváček navrhoval trest těžkého žáláře na **tři roky**.

Redaktor »Nár. Pokroku« Jan *Květoň* povolán k c. k. trest. soudu k výslechu a *podržán ve vyšetřovací vazbě*. Byltě vyslýchán radou Předákem *pro 20 zločinů rušení veřejného pokoje, 22 různých přečinů* a konečně i pro *zločin* **velezrády**, spáchané »Nár. Pokrokem« ze dne 1. srpna. — Konfiskace č. 36. »Hlasu« ze dne 8. září potvrzena. V článcích »Lonská bída v Prusku a letošní u nás« a »O zavedení pokračovacího učení hospodářského« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečin dle §. 300. tr. z., ve zprávě počínající slovy »Ústavní jednota« pak přečin dle § 302. tr. z. — Býv. red. »Hlasu«, Dru F. St. Kodymovi, doručeny *tři* obžalovací nálezy, jimiž dán v obžalobu pro tré zločinův rušení veřejného pokoje a pořádku dle §. 65. lit. a) tr. z. spáchaných prý články: »Sedneme-li na vějičky dualistické?« v č. ze dne 4. června, »Nynější postavení národa českého« v č. ze dne 12. června, pak »Navštěva Jeho Milosti krále v Praze« a »Svěcení nového mostu v Praze«. Konečně shledán ve zprávě nadepsané »Občanstvo královédvorské vzkazuje odsouzenému redaktoru nejvřelejší soustrast« přečin schvalování nezákonných skutků dle § 305. tr. z. — C. k. okresní hejtman v Sedlčanech Vižďalek zakázal ochotníkům ve Voticích představení ve prospěch dostavění Národního divadla, »protože ochotnická divadla jen k dobročinnému účelu povolena jsou, ale Národní divadlo účel ten nemá«.

15. září. *O poměru českého národa k vládám vídeňským* promluveno obšírněji také na zemském sněmu *štyrském*. Zejména poslanec Dr. *Vošnjak* v adresní debatě takto se vyslovil: Nesčíslní jsou nepřátelé ústavy této a počet přátel její denně zmenšuje se. *Československý národ*, čítající 5 milionů duší, je v nejpříkrejší oposici proti této formě státní, kteráž chce české právo státní zničiti a přejíti. *Tato oposice česká neustane*,

pokud nebudou koruně České dána taktéž práva, kteráž byla přiznána koruně Svatoštěpánské. Adresa mluví o smělých, odvážných útvarech a naráží tím krom na federalismus patrně také na české státní právo. Pánové! Nechci vyšetřovati, sluší-li se to na náš sněm, aby tak zamítavě soudil o snahách a symbolech, jež jsou jinému národu posvátny — národu, který po věky s námi pod žezlem habsburského domu žil. *Taková práva, která vznikla z celé slavné minulosti národa, která takořka vešla v tělo i krev jeho — takové útvary, pánové, nemohou nazývati se odvážlivými nebo dobrodružnými, pokud národ o ně bojující je si jich vědom — a český národ je si vědom toho, co žádá a co žádati má právo! Pronásledování,* jakého zakouší lid československý v zemích koruny České, jsou vůbec známa. *Neslýchané stíhání národního časopisectva,* **bezohledné násilí na národní inteligenci**; *pokuty a žalařování tak veliké, že by se za ně ani nejhorší absolutismus styděli nemusil, a přece všechny tyto nedostihlé pokuty a tresty žalářní ještě* **vyššími instancemi zvyšované**; *polovice obyvatelstva před vyšetřovacími soudci, druhá pak polovice sama k soudcům se tlačící a k vyšetřování se hlásící — hle, toť obraz oné svobodné doby, na kterou nám heroové její tak lákavě ukazují!* A vůči takovému jednání, které základním zákonům bije do tváře, vyzývá návrh adresy vládu J. V., aby jednala ještě ráznějí. Prosím vás, pánové, co pak ráznějšího má díti se ještě v Čechách? Co má tato krotká vláda ještě dělati? *Či nesáhla již k nejhorším prostředkům? Již zbývá jen obleženosť a* **několik šibenic** *v každém městě a v každé vsi!* — Ó, tito hrdinové svobody, kteří mají ústa plna liberálních frází a v nejbližší chvíli žalostně volají policii!«

První pokuta z kauce »Nár. Listů« — **2020 zl.** — odvedena pokladně chudinského fondu pražského. C. k. státní zastupit. samo prodalo z kauce »Národ. Listů« státních papírů v nominalní ceně 3200 zl. a zaslalo stržené za ně peníze v částce 2020 zl. magistrátu pražskému. Vydavatelstvu »Nár. L.« zároveň oznámeno, že má na vůli u c. k. stát. návladnictví do účtu tohoto prodeje nahlédnouti a také opis sobě opatřiti.

Tisková pře »Dělníka«. Red. Václ. *Petr,* obžalovaný pro přečin dle § 302. tr. z. a § 24. zák. tr., spáchaný v čís. 18.

zprávou o propuštění dělníků z některých továren, nastoupil důkaz pravdy. Za svědky předvoláni: Jos. *Šafařík*, Josef *Procházka*, Jan *Bavorský*, Vilém *Anderle*, Frant. *Klepáč*, Václav *Kustoš*, Frt. *Hájek* a Jos. *Pochop*. Po výslechu svědků, kteří nebyli vzati do přísahy, prohlásil obžalovaný: Tím, že nebyli svědkové vzati do přísahy, béře se mi jediný můj důkaz k obhájení a proto vzdávám se všeho dalšího hájení. Subst. stát. návladního Dobel, navrhoval trest tuhého vězení na 7 měsíců a pokutu 200 zl. Předseda Mach prohlásil pak rozsudek, kterýmž obžalovaný odsouzen do vězení na *3 měsíce*, zostřeného postem každý první pátek v měsíci a k pokutě 100 zl., po případě ku vězení na 20 dnů.

U c. k. krajského soudu v Kutné Hoře zahájeno přelíčení s 22 účastníky vycházky *na Kaňkovské vrchy* dne 5. července. Soudcem byl c. k. adjunkt Říha. Vycházka ta byla c. k. okr. úřadu opověděna, ale zakázána. Přes to sešlo se na vrších Kaňkovských značné množství lidu. Aktuar okr. úřadu Vojt. Kalivoda udal, že nešlo tu o žádný výlet, nýbrž o slavnost na památku Jana Husa. Z těchto příčin byli obžalováni: Slavibor *Breuer*, jemuž se kladlo hlavně za vinu, že pomník Husův ověnčil, dále Jos. *Jausta*, sbormistr zpěv. spolku Alojs *Strebl*, Jos. *Urban*, Petr M. *Veselský*, Karel *Homolka*, Frt. *Heinrich*, Vilém *Votruba*, Frt. *Vlach*, Frt. *Renger*, Frt. *Baudiš*, Jos. *Vavruška*, Emanuel *Ptačovský*, Jos. *Fiala*, Ant. *Müller*, Frt. *Hubert*, Ludvík *Tellenský*, Edv. *Engelmeister*, Jos. *Fiala*, Jan *Hušek* a sl. Bohumila *Kvěchova*. Tato doznala, že chodí na Kaňkovské kopce na procházku každou neděli, ba často i ve všední dny. — Adjunkt *Říha:* Ale z »Nár. Listů« mohla jste se dovědít, že byla zábava zakázána. — Sl. *Kvěchova:* Ale prosím, *jak* pak — když je každý druhý den konfiskují?! . . .

Pro zakázaný tábor na *Konci-Chlumu* vypravena do okolí tábořiště vyšetřovací soudní komise, aby vyšetřila povahu skutku a zjistila účastníky. — U c. k. okres. soudu na Zbraslavi zavedeno vyšetřování s 36 rolníky ze *Slivence*, *Holína* a *Lochkova* z té příčiny, že dobrovolně dovezli darem stavební kámen na staveniště Národního divadla. Kladeny jim otázky, kdo je k tomu vyzval, byl-li vydán nějaký program, kdo průvod vedl, kdo na staveništi kámen přijímal, kdo a jakou tu měl

řeč atd. — Pro první tábor na *Blaník* zavedeno vyšetřování i v Mladé Vožici.

16. září. »Nár. Noviny« zabaveny bez udání důvodu. — Konfiskace č. 54. »Nár. Novin« potvrzena pro referát o táboru na Rizenberku, v němž shledány přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. — Red. »Svobody« K. L. *Payerovi* doručeny dva obžalovací nálezy pro čtyry zločiny a jeden přečin, spáchané prý různými články a zprávami. — C. k. vrchní soud zvýšil tresty některých občanů soudem v Hradci Králové pro zakázaný tábor na *Chlumu* odsouzených. JUC. *Lorenc*, Jos. A. *Komárek* a Václ. Fr. *Červený* odsouzeni k pokutě **100 zl.**, JUDr. *Velek*, Karel *Čížek*, okr. tajemník z Hořic, a J. *Plecháč*, okr. tajemník z Hradce Králové, k pokutám po **70 zl.** a prof. Kristian *Stefan* a JUC. *Pfeifer* k pokutě po **30 zl.** První stolicí byl každý odsouzen k pokutě pouze — 5 zl. Rovněž tak zvýšeny pokuty i ostatním odsouzeným: Janu *Duškovi*, Jos. *Duškovi*, Vilibaldu *Linhardovi*, Norbertu *Rajmanovi*, Hynku *Rajmanovi*, Frant. *Krausovi* a Václ. *Holečkovi*. Žádostem V. *Holečka* a J. *Duška*, aby jim byla peněžitá pokuta přeměněna v trest vězení, nevyhověno. — U c. k. okr. soudu v Hořicích zahájeno líčení pře se **105 občany**, kteří se dobrovolně přihlásili, že byli v den zakázaného táboru na *Chlumu* na táboříšti. — Místopředsedovi hořické Čtenářské besedy, Karlu *Čížkovi* doručen rozsudek c. k. okr. soudu v Hořicích, kterýmž odsouzen k pokutě 20 zl. pro *osvědčení souhlasu s deklarací poslanců českých*. Rozsudek podepsán byl c. k. okr. soudcem Sponnerem. — U c. k. okr. soudu v Chotěboři zahájeno vyšetřování s **65** občany z okresu Chotěbořského, kteří byli v podezření, že súčastnili se zakázaného táboru na *Žižkově poli*. — V Pacově zahájil c. k. okr. soud vyšetřování pro výlet na *Blaník* výslechem A. *Hrdličky*, okres. tajemníka z Pacova, kterýž byl podepsal provolání k výletu. — Nalepení pozvání ke schůzi dělníků c. k. policií pražskou zakázáno.

17. září. K c. k. okres. soudu v Mnichově Hradišti předvolán býv. okres. tajemník Václav *Sedláček* a vyslechnut *jako svědek*, a také tak vypovídal. Po výslechu mu oznámeno, že jest — *obžalován* pro zakázaný tábor na Bezdězi. — Konfiskace č. 124. »Posla z Prahy« potvrzena pro dva přečiny po-

bořování dle § 300. tr. z., spáchaného v článcích: »Jak si pruská vláda hledí letošní bídy« a »K pouti u sv. Rocha nad Úzovem«, pak pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65 a) tr. z. v úvodním článku »Giskrův oběžník«. Rovněž potvrzena konfiskace č. 254. »Nár. Pokroku«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — Opětná volba hr. Bedřicha *Kinského* starostou okres. zastupitelstva černokosteleckého J. V. císařem nepotvrzena.

18. září. Uvězněnému red. »Nár. Novin« J. V. *Koutovi* dodána obžaloba pro přečin dle § 300. tr. z. spáchaný dopisem ze »Staré Pravdy« v č. ze dne 31. července. K obžalobě připojeno vyrozumění, že — nedostaví-li se obžalovaný dne 22. září o 9. hod. před polednem k líčení, bude líčení to provedeno — v jeho nepřítomnosti! A vyrozumění to dodáno obžalovanému do — žaláře! — Pro zakázaný tábor na *Zvičíně* předvolán k c. k. okres. soudu v Nové Pace řiditel zpěv. spolku v Bělehradě *Lopatář*, který na Zvičíně nebyl, pak mistr klempířský *Sedláček*, který po přání členů zpěv. spolku nesl prapor spolkový až na Zvičín. — V přelíčení s účastníky výletu na *Kaňkovské vrchy* pokračováno u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře i v dnech 16., 17. a 18. Vyslechnutým oznámeno, že jim bude rozsudek dodán později.

19. září. C. k. okr. soud v Nové Pace předvolal k výslechu **94** účastníků zapovězeného výletu na *Zvičíně*, kteří se byli svého času sami udali. Byli to občané z Bělohradu, Brtve, Svatj. Oujezda a okolí. Přibyli ráno po 8. hodině v počtu asi 60, jsouce doprovázeni hudbou. Z Paky vyšlo jim občanstvo také s hudbou vstříc. Dorazili do města za zpěvu »Hej Slované!« Na náměstí zůstali stát čelem k radnici, v níž nalezal se c. k. okr soud. Hudba hrála a obecenstvo zpívalo »Kde domov můj«. Na to provoláno »Na zdar a Sláva« vlasti, národu, poslancům, koruně České. Inkvisiti měli z části národní čapky s pérem. Byli to rolníci, dělníci, řemeslníci, obchodníci, vůbec lidé všech tříd. Vyslýcháni byli jeden po druhém. Výslech trval po celý den. A po celý den bylo hlučno v městě. Dvě hudby hrály, každá v jednom hostinci. Některé inkvisity doprovázela hudba přes celé náměstí až ku vratům radnice. Když vyšetřovanec od výslechu se vracel, uvítala jej hudba a vedla

přes náměstí do hostince. Cestou provolával mu lid »Na zdar, Sláva, Nedejme se!« atp. Tak to šlo až do večera. Bylo jich vyslýcháno asi 60. Ostatní nepřišli k výslechu. Vyšetřovací soudce také se vyslovil, že pro náramný hluk na náměstí nelze mu s poklidem dále vyšetřovati. Obsílky někteří si nechali; říkali tomu »národní dekret« a pravili, že si jej dají za rámeček pro věčnou památku. K večeru ubírali se vyšetřovanci, doprovázeni jsouce hudbami a četným obecenstvem, zpět. — Pro zakázaný tábor na *Potštýně* byli u c. k. okresního soudu v Kostelci nad Orlicí vyšetřováni: Frt. *Koráb*, Jan *Zeman*, Ant. *Karas*, Ant. *Fiala*, Frt. *Macháček*, Jan *Čestický*, vesměs z Kostelce a několik jiných občanů z okolí. — Pro tábor u *Lipan* zavedeno u c. k. okr. soudu v Českém Brodě vyšetřování s Jos. *Baláčkem* z Ratenic. — *Tábor žen na Petruškových vršich* zakázán. — Odvolání spisovatele J. J. *Martinky* proti obžalovacímu nálezu c. k. trestního soudu, kterýmž byl dán v obžalobu pro zločin rušení veřejnóho pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 302. tr. z. (pro sepsání básně »Upomínka na svěcení praporu prvního hasičského sboru ve Velvařích,«) vráceno k rozkazu druhé instance rekurujícímu »jako nepříslušné« bez udání důvodův.

20. září. V adresní debatě zemského sněmu haličského někteří poslanci charakterisovali poměry rakouské, zejména poměr vlády vídeňské k Slovanům vůbec a k *nám Čechům zvlášť*. Poslanec *Borkovski* prohlásil obeslání říšské rady za *velký politický blud*, rovnající se *politickému zločinu*, a doložil: »Dnes, kdy již jest vystaven obrovský žalář, kdy *do okovů*, jež byly sňaty zločincům, *spoutána jest samospráva*, jest především zapotřebí, abychom se vyrvali z drápů říšské rady! . . . Máme sice ústavní vládu, máme sněmy, ale přes to není v celé Evropě, ani Francii nevyjímaje, podobně nešťastné země, jako je naše — **není podobné soustavy berního vydíračství** . . . Hnusnosť, neschopnosť a pedantství byrokratismu, měníc svobodu v peklo a kriminály v ráj pro zločince, ruší veškeré svazky společenstva našeho. Proto také musíme žádati, aby zákonodárství trestní bylo v našich rukou! Práv svých lze se zříci, ale nikdy nelze se zříci práv národa . . . *Duch rakouského byrokratismu musí býti vymýtěn*. Zmrzačil již celé společenstvo naše; zmocnil se

všech orgánů samosprávných a postrkuje říši ustavičně k ‚Ordnung und Ruhe' (k pořádku a tichu), co nazývá se vlastně Requiescat in pace! Ten neb onen ministr, ten onen zlatý límec toho nespraví . . . Od ministerstva nelze ničeho očekávati, od říšské rady ještě méně. Viděti to na *nakládání s Čechy*. Povězme císaři upřímně pravdu, že bída a nouze zotročuje náš lid atd.«

Z řeči jiného řečníka, Dra *Smolky*, vyjímáme: »Proces ústavního zřízení rakouského jest stálý boj centralismu s federací. Před r. 1848. panoval, jak známo, absolutismus centralisační, a přece i v něm vidíme značný rozdíl od nynější centralisace, neboť tehdáž přihlíželo se alespoň na potřeby pěti skupin. Ve všech těch skupinách byla zvláštní práva, země ty měly zvláštní kanceláře dvorní, Uhry svou, Čechy svou atd., a jakkoli státníci vždy snažili se rozdíl tento setříti, přece nikdy nepodařilo se jim to, neboť docházeli odporu v Uhrách i Čechách. *Víme, kterak Češi vzdor soustavnému jich hubení dovedli zachovati svou zvláštnost,* neboť žijící ještě císař Ferdinand byl korunován jako král český. Nám jediným dostalo se cti, býti povolným nástrojem vlády. Tak bylo do roku 1848. Když povodeň revoluční zatopila téhož roku soustavu absolutní, pomýšleli státníci na to, kterak by tento drahocenný poklad zachránili, i myslili, že vztýčením praporu bezohledné rovnoprávnosti národní přemohou zvláštnosť národů, tvořících historické individuality, že popudí národnosti malé proti velkým a takto dojdou cíle; ozbrojili tedy Chorvaty a Slovence proti Maďarům, Němce proti Čechům, Rusíny proti Polákům a spůsobili takový zmatek, že recepty nebožtíka Machiavelliho připravily Rakousko bezmála o život a Rakousko po protijedu musilo sáhnouti po druhém jedu, po cizí pomoci. Byli však již tehdáž lidé, kteří shledávali v tom výrok smrti Rakousku, nezmění-li tohoto svého zřízení. A mezi těmi byl jsem i já. Usiloval jsem v tak zvaném ústavním výboru kroměřížského sněmu o to, abych zjednal vítězství myšlénce své, ale vše bylo marné vůči převaze Němců ve výboru onom. Já radil tehdá *k přetvoření říše na základě starých historických základů.* Radil jsem, aby postoupena byla Italie, **aby obnoveno bylo království České** a Haliči aby udělena byla zvláštní národní vláda s osobní unií. Program byl však zamítnut a nastal návrat k soustavě staré. Co nastoupilo

dále následkem klamné zvěsti o vítězství Windischgraetze u Kápolny, je známo. Cizí pomoc zjednala pořádek, absolutismus a soustava centralisační opět jsou zavedeny. Řeklo se, že nejsou již ani Uhři ani Češi, nýbrž jen Rakušané. Tak dočkali jsme se porážek r. 1859., na něj následovaly říjnový diplom, únorová ústava. Léta 1860—1867 jsou novým dokladem neustálého boje federace s centralismem.« — Vyloživ pak, kterak čeští poslanci, vidouce, že v říšské radě ničeho nepořídí, opustili ji, ačkoli jsou v horším postavení nežli Poláci, poněvadž ve vlastním sněmu jsou v menšině, skončil Smolka slovy: »*Pomáháme-li soustavě centralisační, pomáháme tím také utiskovati i Čechy.* Diplomem zářijovým zaručil nám císař rozvoj historicko-politických individualit; přijali jsme to s radostí a rádi uvítali jsme slíbené svolání zákonodárného sboru. Víme, kterak centralisté proti tomuto pracovali spůsobem nejprudším. Němci neměli dosti hanlivých slov k poházení blátem politiky Belcrediho. To ale musíme říci upřímně, *že Belcredi tehdáž nechytal se tak násilných prostředků, jakých chytá se nynější liberální odpovědné ministerstvo v Čechách.* **Vidíte všichni, kterak počíná si ministerstvo v Čechách vůči zákonům o svobodném shromažďování se a o svobodě tiskové.** A to má býti svobodomyslné ministerstvo! Není jim to ale všechno nic platno, pánové, neboť *Rakousko může najíti spásu svou jedině v soustavě federační a historických skupin.*«

Podobně vyslovil se poslanec *Krzeczunowicz*, kterýž mimo jiné pravil: »Pravda, že r. 1867. dne 25. května zakmitla se naděje, když císař v trůnní řeči sliboval, že pomocí říšské rady chce rozšířiti samosprávu země, ale to všechno přišlo na zmar. Schválena byla *ústava, s kterou žádná země nemohla býti spokojena,* liberální sice, ale víme, co znamená liberálnost v rukou rakouských ministrů! Samospráva naše spočívá na přirozeném právu našem. Ne tedy na základě paragrafů, ale na základě tohoto přirozeného práva, kteréž je lepší nežli všechny paragrafy, domáhati se jí náleží. Ale na cestě té musili jsme pozbyti důvěry v dobrou vůli vlády, neboť místo nabytí jsme ztratili. V ústavě prosincové odebráno nám jest mnoho práv, která jsme až po tu dobu měli. Sněm pozbyl práva k representacím, a chování se nynější vlády, známý oběžník Hasnerův

v záležitostech školních svědčí o tom, jakou cenu máme přikládati naší samosprávě. Ve Vídni měl jsem ještě illuse, ale ty nyní úplně zmizely. Ptám se vás, co máme? Nic anebo velmi málo. **Máme absolutismus jako dříve, jen že nynější absolutismus vykonává říšská rada,** předpisujíc ústavy, které nemohou býti dobré pro nás, poněvadž jsou dobré pro ně. Vůči takovýmto poměrům musíme domáhati se práv svých ústavních.«

Tábor žen, první tábor toho druhu na *Petruškových vrších*. Od ženských vyšla myšlénka a ženské ji také provedly. Nejspíše v domnění, praví se v dopisu »N. N.« z Vysokého, že by shromáždění to, ačkoli mělo program naprosto nepolitický, rovněž tak jako jiné tábory, od úřadu povoleno nebylo, nežádáno dle doslechu za povolení vůbec. Přes to došel zákaz od c. k. okres. úřadu jilemnického a byl také ve Vysokém a jinde vyhlášen. Přes to objevily se hned z rána na domech plakáty, oznamující, že tábor bude odbýván, a vyzývající ženské, aby se dostavily . . . Hned po poledni ubírali se četní zástupové z celého okolí na »Petruškovy vrchy«, na jichž temeni vlál mohutný prapor v národních barvách. Z Vysokého pak vyšel asi o třetí hodině veliký průvod, v jehož čele nalezaly se tři ženy na koních, oděné v malebný kroj národní a městská hudba. Nežli však průvod na »Petruškovy vrchy« dorazil, rozpouštěl prý již vládní komisař Froreich, c. k. příručí z Jilemnice, shromážděný lid jménem zákona, kteréžto vyzvání však prý od lidu klidně přeslechnuto. Když pak průvod na Petruškových vrších stanul a přibylo ještě ženské banderium ze Stanova, bylo tu na 5000 osob, valnou většinou ovšem ženských. Vládní komisař dočkav tohoto návalu lidstva, jal se opětně vyzývati k rozchodu, nikoli však více jménem zákona, nýbrž jménem svým, i vyhrožoval při tom shromážděným přísnými tresty v zákonníku trestním vyznačenými. Vyzvání aneb vlastně vyhrožování to učinilo však na shromážděné zrovna opačný dojem. Hnedle bylo znamenati v okolostojícím lidu všeobecné rozčilení, a brzy na to následovala politování hodná scéna. Vládní komisař vida, kterak ženy, venkovanky, staví se na odpor, chopil se jilce svého kordu, načež několik ženských a mladíků obořilo se na komisaře, hledíce jej odstrčiti. Vládní komisař zočiv to, vytáhl nyní kord svůj docela. Tím však po-

bouřené vášně nikterak neukrotil. Vše se naň teď hrnulo. Kord komisaři vyrván a rozlámán a s ním samým, zvláště od ženských a několika výrostkův nepříliš vlídně nakládáno, takže Froreich, když i prosby jeho, ba dokládání, že je také Čech a vlastenec, bez účinku zůstalo, v útěku svoji spásu hledati musil. Ale tu potkala ho krutá nehoda. Ve spěchu zmátl si cestu s »Petruškových vrchů« a upadl do bývalých lomů kamenných, kdež prý se hodně porouchal. Bez čepice, umazán a roztrhán přibyl do Vysokého, odkudž v největším kvapu do Jilemnice odejel, aby celou věc c. k. okres. hejtmanu oznámil a soudní vyšetřování vymohl. Po odchodu komisaře zůstaly ženy na »Petruškových vrších« ještě několik hodin, bavíce se v jednotlivých skupeních. — Zakázaného táboru *na Blížkově* blíž Slavhostic, v okresu Libáňském, súčastnilo se vzdor dešti a nepohodě na 10—12.000 lidu z okresův okolních, zejména z Libáňského, Královoměsteckého, Jičínského a Bydžovského, jakož i čotná banderia, takže bylo dohromady na 300 jezdců. Banderia vypravili hlavně rožďalovičtí a královoměstečtí. Jezdci rožďalovičtí známi byli již z táboru na Šaldách, královoměstečtí ze slavnosti Národního divadla v Praze. Tábor se odbýval beze všech překážek, jelikož c. k. vládní komisař hned na počátku se vzdálil. Lid, zůstavený sobě samému, choval se důstojně: provolával slávu koruně svatováclavské, králi českému, poslancům českým a opositičním redaktorům a hovořil o tehdejších poměrech českých. Po celou dobu táboru rozléhal se hlaholi písní vlasteneckých; tu a tam při veselé hudbě tančeno.

21. září. C. k. místodržitelství potvrdilo nález c. k. policie pražské, kterýmž administrátor »Nár. Novin« V. Ž. *Donovský* odsouzen pro ohlášení konfiskace listu toho nárožními plakáty k pokutě 50 zl. — S uvězněným red. týchže listů, jenž byl také red. »Hlasu«, J. V. *Koutem*, zavedeno vyšetřování pro několik článků a zpráv v čís. 36. »Hlasu«, jež bylo *třikrát* po sobě zabaveno. Zejména shledán zločin uražení Veličenstva v článku »Mluvení a mlčení«.

22. září. C. k. okresní hejtmanství v Turnově vyzvalo představenstvo *obce Hlavické*, aby se vyjádřilo, vysloven-li byl souhlas s deklarací poslanců českých, otištěný v č. 61. »N. N.« po usnešení obecního zastupitelstva a v případu kladném, aby

představený předložil dotyčný protokol. Vyzvaný představený Frt. *Hajlík* svolal obecní výbor, který se usnesl o následující odpovědi: »Jelikož usnešení, aby poslán byl poslancům českým a uveřejněn souhlas s jednáním jich, nestalo se v žádném zasedání obecního výboru, musí se arcit osvědčení v čísle 61. »Národních Novin« uveřejněné, považovati jen jako soukromý čin podepsaných zástupců obecních. Jelikož však dále to, co osvědčením tímto vysloveno, jest úplným přesvědčením naším, uzavíráme jednohlasně, že k osvědčení tomuto jménem celé obce přistupujeme a za své je prohlašujeme. Doufáme, že jsme usnešením svým nijak nepřekročili mezí zákonní působnosti své, a že, jdouce za heslem: »Pro vlast a krále«, vykonali jsme jen svou povinnost. Kdyby nám však čin tento měl jinak vykládán býti, jsme hotovi raději úřady své jako zástupcové obce složiti nežli od přesvědčení svého, jež nám žádný vzíti nemůže, upustiti.«

Přelíčení s býv. redaktorem »Correspondenze« *J. Kreisem* pro přečin § 300. tr. z. a urážku na cti dle §§ 488. a 493. tr. z. a čl. V. zák. tisk. spáchané v číslech 19. a 20. Soudu předsedal president Mentberger, státním žalobníkem byl subst. Görner. Obžalovaného hájil Dr. Mezník. Obžalovaný uznán za vinna přečinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do vězení, postem zostřeného, na dva měsíce a ke ztrátě 200 zl. z kauce. — Odpoledne povolán J. *Kreis* k opětnému vyšetřování a po dvouhodinném výslechu mu oznámeno, že »ponechává se« ve *vyšetřovací vazbě*. — Pro tábor na *Petruškových vrších* u c. k. krajského soudu v Jičíně již od 27. srpna ve vyšetřovací vazbě držaný občan uvězněn byl v jedné celi s dvěma sprostými zločinci. — Konfiskace č. 60. »Nár. Novin« potvrzena pro »Hlasy časopisecké« počínající slovy »Moskva mluvíc o politické stránce české otázky« (zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a čl. II. zákona ze dne 17. prosince r. 1862.) a pro referát »Tábor lidu na kopci Chlumu« (přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z.).

23. září. Pro tábor žen na *Petruškových vrších*, dne 20. září bez ohlášení odbývaný, dostavila se do *Vysokého* — jako po prvním táboru na týchže vrších — vyšetřující komise z Jičína a opět s c. k. krajským radou Meydlem v čele. Tentokráte

nestačili však k průvodu komise pouze četníci; přibylat s vojenskou eskortou, majíc k ruce 120 mužů pěchoty a 21 hulánů. Za víření bubnů a zvuků polnice přibylo vojsko do města a za ním skoro v patách vyšetřovací komise. Vojsko ubytováno většinou v hostincích, dílem i v domech soukromých, Na náměstí zřízena hned strážnice, takže v málo hodinách tiché město podkrkonošské vypadalo jako ve stavu obležení. Vyšetřovací komise, úřadující tentokráte v městské kanceláři, projevovala nevšední činnosť: hned první den vyslýcháno více svědků, jakož i účastníků výtržností na »Petruškových vrších«, z nichžto jeden, který prý tam vztáhl ruku na c. k. vládního komisaře Froreicha, odveden do Jilemnice šesti pěšáky a dvěma jezdci!

Přelíčení s red. »Nár. Novin« Jos. *Koutem*, nalézajícím se ve vyšetřovací vazbě, pro dopis ze *Staré Pravdy* v čísle ze dne 21. července, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. Soudu předsedal rada Pokorný, žalobníkem byl Dr. *Hlaváček*. Přelíčení zahájeno o 3. hodině s poledne sdělením předsedy, že Dr. Antonín Čížek jakožto obhájce obžalovaného byl zadal žádosť, aby přelíčení bylo odročeno alespoň o dva dny, poněvadž má zrovna v ten den neodkladné soudní řízení v Litoměřicích. Soud žádosti té vyhověl potud, že odročil přelíčení toliko o *jeden* den, tedy na 23. t. m. Avšak v den ten podáno z kanceláře Dra Čížka soudu ohlášení, že Dr. Čížek, nebyv zpraven o vyřízení své žádosti, posud se nevrátil, pročež aby ve prospěch obžalovaného přelíčení odročeno bylo alespoň ke dni zítřejšímu.

Státní zástupce navrhnul, aby se v přelíčení pokračovalo. Obžalovaný naproti tomu důtklivě žádal, aby přelíčení bylo odročeno. »Nechápu«, pravil, »k čemu ten chvat v tiskových přích.«

Předs. Eh, to nechte být! Vy tedy žádáte, aby přelíčení bylo odročeno? — Obž. Ano! — Soudní dvůr se usnesl, aby bylo v líčení pokračováno, poněvadž prý měl obhájce dosti času, aby se z cesty své vrátil. Pokračováno tudíž. Po přednesení obžaloby vyslýcháni jako svědkové spolupracovníci »Nár. Novin« Vincenc Vávra, Emanuel Vávra, J. Arbes a Jan Neruda, pak metter-en-pages V. Metlický.

Právě skončen výslech svědka Jana Nerudy a předvolán

svědek Metlický — tu otevřely se postranní dvéře, a vstoupil Dr. *Čížek*. Soudcové i státní zástupce byli náhlým tím objevením obhájce překvapeni. Chvíli panovalo ticho. Na to předstoupil Dr. *Čížek* před soudní sbor a oznamoval, že právě se vrátil z cesty a že se dostavuje jako obhájce red. Kouta. Táže se, zda-li se přelíčení koná?

Předseda (rozpačitě). Ano, již se pokračuje.

Dr. *Čížek*. Musím tedy podle zákona žádat, *aby se přelíčení počalo znova*.

Předseda (ohlíží se po ostatních členech soudního sboru). Prosím — to je těžko, v přelíčení se už daleko pokročilo.

Dr. *Čížek*. Prosím, zákon praví, že obhájce musí přelíčení slyšet od začátku až do konce. Já jsem zde jako obhájce a proto žádám jménem zákona, *by se přelíčení počalo znova!*

Státní zástupce navrhuje, aby se v přelíčení pokračovalo, neboť soud se na tom již usnesl.

Dr. *Čížek*. Račte mne tedy, pane předsedo, *vyloučit jako obhájce*.

Předseda. *To nemohu.*

Dr. *Čížek*. Jsem zde jako obhájce. Račte mne vyloučit, pak můžete v přelíčení pokračovat. Nevyloučíte-li mne, žádám, *aby se přelíčení obnovilo*. Žádám to ve prospěch obžalovaného.

Předseda. Pan státní zástupce však povídá . . .

Dr. *Čížek*. *Když platí jen, co pan státní zástupce povídá, pak ovšem musím umlknout.* Myslím však, *on* že mi nemůže vzít právo, které mi zákon dává.

St. zástupce. Já nikomu žádné právo neberu, já se jen odvolávám k tomu, že se soud již usnesl na tom, aby se v přelíčení pokračovalo, a opětuju, že vidím pořád na druhé straně snahu, by se věc protáhla.

Dr. *Čížek* odmítá rozhodně toto tvrzení státního zástupce. Kdyby mu bylo záleželo na tom věc protahovati, byl by žádal za předvolání svědků, jež by soud byl dojista připustil. Prosí soud, aby uvážil, jedná-li se o protahování neb o spravedlnost.

Soud vzdáliv se na chvíli, vrátil se s usnesením, že v přelíčení má se pokračovat.

Dr. *Čížek* ohlásil na to, že proti tomu bude protestovati v rekursu.

Po skončeném výslechu svědků pak znovu ujal se slova, aby přednesl podrobně odůvodněnou žádost, by se předložily *doklady k obžalobě*, t. j. úřadní rozhodnutí slanského okresního soudu, »neboť na tom právě záleží, aby se zjistilo, porušil-li vládní ten orgán zákony čili nic. Porušil-li je vskutku, pak nemohou býti »Národní Noviny« odsouzeny, neboť pak **mluvily pravdu a braly zákon v ochranu** *proti přechmatům byrokracie.* Státní žalobník takových dokladův nepodal, soud jich nemá, *žaloba postrádá proto vší právní podstaty.* Nežli se tedy bude pokračovat, ať opatří se ty doklady úřadní soudu!«

Soud vyšed opět na poradu, rozhodnul znovu proti návrhu obhájce. Tento přednesl tedy ještě poslední žádost: aby přelíčení bylo alespoň do zejtřka odročeno, by se mohl instruovati o celé při nahlédnutím v protokol dnešního přelíčení. Soud dává mu lhůtu na půl hodiny.

Dr. *Čížek.* Jsem zvyklý hájit důkladně, nejen pro forma a prohlašuju, že půl hodiny mi nedostačí k prozkoumání věcí. Myslím, že nad hlavami našimi nehoří. Já prosil o lhůtu do zejtřka jménem spravedlnosti, se lhůtou půl hodiny nedám se odbyti.

Předs. Vy tedy nepřijímáte lhůtu půlhodinnou?

Dr. *Čížek.* Nepřijímám.

Předs. vyzývá stát. zást., aby přednesl svůj konečný návrh.

St. zástupce opakuje svou žalobu a navrhuje, aby J. V. Kout byl odsouzen k tuhému vězení na 6 měsíců a ke ztrátě 250 zlatých z kauce »Národních Novin«. Kdyby však nebylo uznáno na přečin, aby byl odsouzen pro přestupek zanedbání povinné péče k pokutě 150 zl. a ke ztrátě 250 zl. z kauce »Nár. Novin«.

Dr. *Čížek.* Musím se vyznat, že jsem jenom na důtklivé naléhání svých přátel odhodlal se vstoupiti opět do soudní síně jako obhájce v procesu politickém, v tiskové při českých novin. Vyslovil jsem se již jedenkrát za tomto místě, že za nynějších poměrův politických obhájce není více tou osobou před soudem, kterou dle zákona býti má, že *sklesl zde takřka na pouhého figuranta.* Opakuju proto, že jenom na důtklivé prosby svých přátel politických odhodlal jsem se převzíti opět úřad obhájce v politické při. Chci tedy zde vyložiti objektivně

svůj náhled, svoje přesvědčení. Slavný soude, já jsem pevně přesvědčen, že to, **co naše listy píšou, jest jednomyslné vyznání a jediný výraz vůle celého národa.**

Státní zástupce. Žádám, aby se panu obhájci nedovolilo takto mluvit.

Předseda. Pane obhájce! . . .

Dr. *Čížek.* Ejhle, nový doklad, že obhájce v politické při není tou osobou před soudem, kterou dle zákona býti má! Státní zástupce nemá žádného práva ujímati mi slova. Státní zástupce je před soudem jako já!

Státní zástupce. Vyhražuju si právo zakročiti proti panu obhájci dle § 245. trestního řádu pro uražení státního zástupce.

Dr. *Čížek.* Čím pak jsem urazil státního pana zástupce? Já pravil, že on nemá práva dle zákona, aby mi předpisoval, co smím a co nesmím mluvit. To je věcí předsedy a **státní zástupce**, na tom trvám, **je před soudem stranou jako já.**

St. zástupce. Prosím, aby se to vše dalo do protokolu, abych mohl zakročit proti panu obhájci na základě § 245. trestního řádu.

Dr. *Čížek.* Tvrdím tedy, že **vše to, co naše listy píšou, je mínění a přesvědčení celého národa.**

Předseda. Pane doktore, vy opakujete, co já nemohu připustit! Prosím, abyste se zdržoval takových zajížděk a držel se zcela objektivně obžaloby.

Dr. *Čížek.* Řekl jsem již, že chci zcela objektivně vyložit svoje právní přesvědčení v dnešní při, a žádám, aby mi k tomu byla dopřána svoboda, jaká mi přísluší. Podle základních státních zákonův, jež nyní u nás platí, vyhraženy jsou soudy politické a zejména soudy v tiskových přích národu samému, v Čechách tedy národu, který hledí se shromažďovati a spolčovati. Podle základních státních zákonův nemají o tiskových přích rozhodovati nežli poroty složené z tohotéž materialu, který nyní svolává tábory. *Lid má soudit o tom, co píšou orgány veřejného mínění.* Přál bych si, aby slavný soud dobře choval na paměti, že v této při je zástupcem soudu lidu, zástupcem poroty, kterou zákon základní uznává a která by podle zákona také již ve skutek uvedena býti měla. Položena slavnému soudu otázka, obsahuje-li článek státním zástupcem žalo-

vaný něco trestuhodného čili nic. Již prý »z nápisu toho článku,« praví státní zástupce, je patrno, že článek ten čelí proti zařízením a rozhodnutím orgánův vládních. Článek je totiž nadepsán: »Úvahy o činnosti vládních orgánů proti právu shromažďovacímu.« Nuže, snad žijeme ještě ve státu konstitučním? A ve státu konstitučním, *opravdově konstitučním*, nejen každý občan jest oprávněn uvažovat činnost vládních orgánův, a shledá-li poklesků a vad v této činnosti, vytýkati tyto vady veřejně, pomocí veřejného tisku nebo jiným spůsobem. Neboť ve státě opravdově konstitučním vládní orgánové nejsou nedotknutelni, nejsou neomylni, alebrž jsou občanům i vládě z činnosti své odpovědni a *jediným pánem je zde zákon.* Já mám za to, že slavný soud jen tenkrát může brát orgány vládní v ochranu svou, když tito orgánové jednají na základě zákona, když neruší zákon. Když však orgánové vládní neplní zákona, když prohřešují se proti němu, má každý, kdož opravdově konstitučně smýšlí, nejen právo, ale i povinnosť, ozvati se proti tomu. Ale nikdo není oprávněn, ujímati se vládních orgánův, když o nich dokázáno jest, že nejednají podle zákona.

Že »vládní orgány zneužívají moci své«, to nestojí v článku nikde, *to si pan státní žalobce vložil do obžaloby sám;* v článku praví se pouze, že vládní orgány v záležitosti našich táborů nejednají dle zákona, *a to také — dokážu.* Jest mi jen líto, že slavný soud neuznal za dobré vyzvati pana státního žalobníka, aby podal substrát své žaloby, úřadní rozhodnutí, o nichž v článku se mluví. Avšak i bez těchto důležitých dokladův, vzdor tomu, že nemám před rukama ani žádosti za povolení táboru ani zákazu vydaného okresním úřadem lounským, troufám si dokázat, *že vládní orgány jednaly zde zcela na odpor platným zákonům.* Uzavírá-li pak státní žalobník z toho, že se vyčítá vládním orgánům: vy jste nejednali dle zákona, že chtěl spisovatel vládní orgány haněti a tupiti a k zášti proti nim popuzovati — odpovídám, že to není žádné pravé konklusum, žádný logický závěrek: neboť když já beru v úvahu něčí činnosť a shledám, že ta činnosť není taková, jaká by dle zákona měla být, ještě nikoho nehaním a netupím. *Spisovatel zde béře v ochranu zákon proti orgánům vládním, kteří ho nepravě vykonávají.* I ptám se slavného soudu: *co jest důležitější, zákon nebo vládní orgán?*

Státní zástupce ujímá se zde vládních orgánů a praví, že chtěl spisovatel popuditi k zášti proti nim. Já však opětuju: *ve státě právním stojí nejvýše zákon* a že to povinností veřejného tisku hájiti zákona proti přehmatům úřadův i upozorňovati sbory zákonodárné a vládu, kdykoliv některý orgán vládní dopustí se skutku nezákonného. Kde veřejnému tisku není to dovoleno, kde se proto hned časopis stíhá, jakmile vytkne nějaký poklések tomu kterému úřadu aneb vysloví se proti některému úřadnímu rozhodnutí, *tam je tisk veřejný uhněten, tam není žádné volnosti veřejného slova, tam není žádné odpovědnosti vládních orgánův.* Toho však nemůže chtíti žádná opravdově konstituční vláda!

I podle těch bachovských zákonů bylo to dovoleno občanu, i za dob bachovského absolutismu mohly se psát a psaly se úvahy nikoliv o pouhých návrzích ale o platně vydaných zákonech. Teď již pouhý nápis dostačí státnímu zástupci k žalobě pro zlehčování vládních orgánův a úřadních nařízení! Doufám, že k této závěrce pana státního žalobníka slavný soud nepřistoupí. Za nápisem je inkriminována věta: »O té svobodě cislajtánské!« Proč v tom vlastně státní zástupce shledává něco závadného, nemohu naprosto uhodnout. Proč je to ironie? Což nemůže se v pravdě mluviti o té svobodě cislajtánské? Německé noviny mluví o ní pořád, a nikdo si toho nevšimne. Jakmile však české noviny promluví o té svobodě cislajtánské, hned prý je to ironie a hned je tu proces. To je vskutku velmi divná věc! Na to žaluje státní zástupce pro větu: »*Divné věci dějou se zase v Čechách u soudů a úřadů.*« Tatáž slova nalezne slavný soud ve všech listech vídenských, v listech od vlády vydržovaných, jako jsou »Presse« a »Debatte«, v listech štýrských a uherských atd. Za doby poslední noviny vídenské takřka co den přinášejí z Čech zprávy, v nichž konstatují doslovně tak, jako zde čteme, že divné věci se dějí nyní v Čechách u soudů i úřadů. Upozorňuji zejména na list »Wanderer«, který nedávno teprve měl obšírné články o těch divných věcech, jež dějí se v Čechách, ve kterých hrozil se té činnosti soudů zdejších proti české žurnalistice a toho počínání si politických úřadů po venkově proti shromážděním lidu českého. A podobně psaly ještě jiné a jiné listy německé o těch divných věcech v Čechách, domlouvajíce vládě, aby ustala od toho přílišného

stíhání oposice české. A přece nevím ani o jediném případě, aby některý z těchto listů vídenských byl proto žalován.

Státní žalobník pozastavuje se dále nad tím, že praví se v článku, kterak ta nynější činnosť úřadů a soudů v Čechách »vyzývá opět k povážlivým úvahám jako za byrokratické vlády Bachovy a Schmerlingovy.« — Já v tom neshledávám pranic divného, ano přiznávám se, že mne samého ta nynější činnosť soudů našich přiměla k takovým úvahám. Já sám uvažoval zákon o tisku z doby absolutismu bachovského z roku 1852., *a tam stálo doslovně, že zločin tiskový musí se obžalovanému redaktoru soudem dokázat,* a když se nemůže dokázat, že musí být obžalovaný propuštěn z nedostatku důkazův z obžaloby. Teď ale — za svobodné éry máme tiskový zákon, *podle kterého má obžalovaný redaktor sám dokazovat, že je nevinen,* a nemůže-li toho dokázat, je odsouzen, jakoby byl vinen. Hle, to jsou také úvahy!

Dále, praví obžaloba, »táže se dopisovatel, zdali všem a všude stejným měřítkem měřeno bývá, zdali jsme všickni pod stejnými zákony v centralisovaném Rakousku či Polorakousku?« Tu se tedy spisovatel táže. Tázati se, myslím, je každému volno. Byť by se však i otázka ta chtěla vykládati, jako by spisovatel skutečně tím tvrdil, že nežijeme pod stejnými zákony, že nám všem v Cislajtanii neměří se stejně, tedy odvolávám se prostě k nynější debatě v sněmu království Haličského, kde byla tatáž myšlénka vyslovena, jenom že daleko důrazněji od znamenitých státníkův a řečníkův, kde výslovně pravilo a vytýkalo se vládě nynější, že v Rakousku Němcům všechno je dovoleno, Čechům a Polákům všechno zapovězeno, že v Rakousku je svoboda toliko pro 5 milionů Němců, nikoliv však pro 15 milionů ostatních národů! Tatáž myšlénka zračí se v adrese a resoluci, o které snad již dnes usnesl se sněm království Haličského. I myslím, když takové vážné shromáždění, jako je sněm zemský, v adrese ku králi vyslovuje, že neměří se všem po stejném právu, že to nemůže být lží, že je to pouhá pravda! *Pro pravdu však nikdo nemůže býti trestán.* Když volají noviny: Stejná práva pro všechny; když ukazují, že jedním dopřává se svoboda a druhým, že se práva ujímají — —

Předseda. Pane doktore, zůstaňte u věci!

Dr. *Čížek.* Já se odvolávám k pouhým skutkům. Faktum je pro příklad, že ve Vídni dovolen politický spolek německý, kdežto české spolky politické, které měly zcela týž účel, doslovně týž účel, v Čechách nepovoleny! Faktum jest, že se ve Vídni povolilo shromáždění, které mělo vskutku velmi nejasný účel, kdežto se česká shromáždění lidu zakazují napořád, byť měla účel sebe jasnější. Jsem přesvědčen, že členové slavného soudu sami se dočtli o těchto faktech, a proto nepotřebuji je dále vykládati.« — Tím spůsobem probíral obhájce celý inkrimovaný článek a dovozoval ze zákona o právu shromažďovacím, kterak vládní orgány v Čechách prohřešují se proti smyslu toho zákona, takže na konec celé to právo stalo se pro nás zcela illusorním. Posléze, když se byl obhájce vyslovil, že ponechává budoucnosti na rozhodnutí, zdali rozsudky nynějších soudů v tiskových příčh českého časopisectva zakládají se na duchu zákona, *odňal mu předseda slovo.*

Red. J. V. *Kout* uznán pak za vinna a odsouzen do tuhého vězení na 3 měsíce a ke ztrátě 250 zl. z kauce.

V Hořicích zahájen na novo výslech oněch 111 občanů, kteří se pro výlet *na Zvičín* dobrovolně soudu přihlásili. — Občané, kteří byli odsouzeni pro tábor *na Chlumu*, prohlásili namnoze, *že z rozsudků se neodvolají*, poněvadž zkušenosť poučuje, že *c. k. vrchní soud nyní z pravidla tresty zvyšuje.* V rozsudcích oněch občanů, kteří se byli dobrovolně k soudu přihlásili, budilo největší pozornosť toto místo: »**Poněvadž** ale **žalovaní,** aniž by k soudu pohnáni bývali, **sami se udali,** *a tím s velikou okázalostí své opovržení úřadních nařízení na jevo dali, byl* **jim trest dle toho přiměřeně ustanoven.**« — Nový red. »Nár. Nov.« Karel *Krouský,* který se uvázal v redakci listu toho dne 8. září, povolán k c. k. zemskému co trestnímu soudu a zavedeno s ním vyšetřování pro mnohé zločiny a přečiny, jež státní zastupitelstvo shledalo v článcích a zprávách »N. N.« za 16 dní. Zejména vyšetřován pro úvodní článek »Baltické přímoří a Čechy« v čís. 53. ze dne 8. září, jenž pojednával o spisu výtečného ruského publicisty Jiřího Samarina a vydán byl v Praze pod titulem »Okrajiny Rosii. Serija pervaja. Russkoje Baltisskoje primorje«, pak pro vyňatek z ruského časopisu »Moskva« v č. 66. ze dne 16. září, pro referáty o táborech

strach. Ústavověrné děti, jichž otcem jest Pratobevera, *třesou se o své panství a o svou slávu.*«

Přelíčení se Srbem Savou *Rajkovičem* pro zločin těžkého ublížení na těle dle § 152. tr. z. proto, že prý dne 26. července v chuchelském háji strčil do opilého burše Černého tak mocně, že tento strhnuv jiného, taktéž opilého burše Herziga, sletěl s ním střemhlav se stráně do restaurace mezi stoly. Soudu předsedal rada Laadt, žalobníkem byl subst. Görner. Obžalovaného hájil Dr. T. Černý. Mezi svědky byli také člen českého divadla Ant. *Pulda* a kustod »Akad. spolku« Prokop *Stanislav.* Tento znal Černého již dříve jako člověka svárlivého a skandálů milovného. Viděl také, jak napřáhl Herzig ruku se sukovitou holí a slyšel Černého křičeti: »Stlučme ho!« Svědek *Pulda* vypravoval případ v podstatě jako sám obžalovaný. Tvrdil, že Rajkovič nemohl Černého strčit, poněvadž Herzig hnal se s napřaženou holí na Rajkoviče, při čemž Černého strčil, načež oba slítli se stráně. — *Státní žalobník:* Můžete říci s určitostí, že Rajkovič Černého nestrčil? — *Pulda.* Ano. Tvrdím to s určitostí. Nemohl ho strčit. — *Státní žalobník* navrhnul, aby byl *Pulda* ihned *vzat do vyšetřovací vazby* pro zločin křivého svědectví, poněvadž výpověď jeho naprosto se nesrovnává se seznáním svědků, kteří byli vzati do přísahy. — Soud však k návrhu tomu nepřistoupil. — Po provedení průvodního řízení a po výtečné obhajovací řeči Dra Tomáše Černého *propuštěn Sava Rajkovič z obžaloby pro zločin a* odsouzen pouze pro *přestupek* § 335. tr. z. a vyměřen mu trest šestinedělního vězení. Z vazby vyšetřovací však nepropuštěn, poněvadž státní návladnictví ohlásilo odvolání.

V *tajném* přelíčení odsouzen red. »Hum. Listů« Frant. *Pechánek* pro přečin dle § 300. tr. z. a čl. III. zák. ze dne 17. prosince r. 1862. do tuhého vězení na 14 dní ke ztrátě 150 zl. z kauce. Soudnímu dvoru předsedal rada Předák, státním žalobníkem, k jehož návrhu prohlášeno líčení za tajné, byl subst. Rapp. — Tábor lidu na *Orebě* u Třebechovic, položený ku dni 28. září s programem: »Jakými prostředky daly by se povznésti klesající hospodářství, řemeslo, obchod a průmysl v okolí orebském, c. k. hejtmanem Hetzendorfem v Králové Hradci zakázán — bez udání důvodů. — U c.-k. okr. soudu v Při-

byslavi zahájeno vyšetřování pro tábor na *Žižkově poli*. Zatím vyslechnut August L. *Čepl*, starosta okr. zastupitelstva přibyslavského, kteryž shromáždění lidu předsedal. Ku dni 26. byli k soudu obesláni pp. *Juren a Šeška* z Ronova.

25. září. Ministr Hasner zamítnul bez udání důvodů žádost za povýšení *českého gymnasia* olomouckého na gymnasium vyšší. V tu dobu čítalo markrabství Moravské dle úředních zpráv 1,318.000 Slovanů a 550.000 Němců a mělo *šest* c. k. gymnasií a *tři* c. k. nižší gymnasia s vyučovací řečí *německou* a jenom *jedno* c. k. vyšší a *jedno* c. k. nižší gymnasium s vyučovacím jazykem *českým*. — Starostové okresu *Bělského* vyslovili se o první úřadní zprávě, tak zvaném »řízení«, že nehodlají na příště k »řízením« takovým choditi a proto aby nebyli více svoláváni. — »Nár. Pokrok« zabaven bez udání důvodů. — Pro súčastnění se táboru na *Potštýně* byli c. k. okr. soudem v Kostelci nad Orlicí odsouzeni: Albert *Meysl*, Anna *Kopecká*, Josefa *Hübnerová*, Antonie *Daničková*, Frant. *Koráb*, Jos. *Vilímek*, Jan *Zeman*, Ant. *Karas*, Frant. *Macháček*, Jan *Čechtický*, Josef *Dolana*, Nepomocena *Šafránková* k pokutám po 10 zl. Z obžalovaných uznán nevinným pouze Ant. *Fiala*. V rozsudku prohlášeno, že proti Juliu *Černohausovi* ze Žamberka zavedeno bude vyšetřování, »jakmile ze světa domů se navrátí«. — Obžalovaní pro vycházku *na vrchy Kaňkovské* v den 5. července obdrželi od c. k. okresního soudu kutnohorského rozsudky. Odsouzeni byli: Slavibor *Breuer* k pokutě 60 zl., Josef *Janota*, Alojs *Stroebl*, Josef *Urban*, Petr *Veselský*, Karel *Homolka*, František *Heinrich*, Vilém *Votruba*, František *Vlach*, František *Renger*, František *Budiš*, Josef *Vavruška*, Emanuel *Ptačovský*, Josef *Fiala* otec, Antonín *Mueller*, František *Hubert*, Ludvík *Telenský*, Edvard *Orgelmeistr*, Josef *Fiala* syn, Frant. *Doskočil*, Jan *Hušek*, slečna Bohumila *Květchova* k pokutě 40 zl.; dále Josef *Mikulejský*, Jan *Szalatnay*, Leopold *Želina*, Ferdinand *Folbrecht*, Jan *Mucha*, Josef *Pospíšil*, Antonín *Martinec*, Václ. *Balvín*, Hynek *Skoupý*, August *Toužil*, Jan *Rott*, František *Jaeger*, František *Langhans*, Josef *Dezort*, Moric *Machovský*, Matěj *Schaeffler*, Josef *Chadraba*, Jan *Říha*, Václav *Říha*, Karel *Jelínek*, Jan *Karásek*, Antonín *Snížek*, Josef *Tichý*, Josef *Novák*, František *Žák*, Karel *Černý*, František *Tichý*, Čeněk

Jedlička, Václav *Smolík,* Josef *Hoffmann,* paní Marie *Folbrechtová* a paní Marie *Vavrušková* k pokutě 10 zl. aneb 48 hodinám vězení. Ve výslechu pokračováno, obžalovaných denně přibývalo.

26. září. Český sněm zemský, který rokoval a usnášel se *bez zástupců národa českého*, uzavřen. — Red. »Dělníka« V. *Petr* obžalován pro přečin pobuřování dle § 302. tr. z., spáchaný prý zprávami v č. 16. a 17.: Propuštění dělníků z práce, Tkalci v továrně u Porgesů, Raportování dělníků, V továrně u Příbramů, Dělníci v továrně páně Daňkově. Soudu předsedal rada Předák, žalobcem byl subst. stát. návladnictví Dobel. Obžalovaný nastoupil důkaz pravdy, z kteréžto příčiny vyslechnuta také řada svědků. Obhájce Dr. Vašatý poukazoval k tomu, že státní žalobník učinil si věc pohodlnou a místo důkazů podal spíše kritiku novinářskou, která by spíše hodila se do některých z vídeňských a nám nepřátelských novin. »Bude-li p. Petr odsouzen, bude to zákonu na odpor, a *vinu toho ponese nynější ministerstvo, které samo zákony nezachovává.*« Předs. Zde se jedná o pana Petra a nikoli o ministerstvo. — Obhájce skončil řeč slovy, že doufá, že bude klient jeho prohlášen za nevinna, poněvadž jsou soudcové nezávislí nejen »dolů«, nýbrž i »nahoru«. — Rozsudek prohlášen dne 29. Red. V. Petr uznán za vinna přečinem dle § 302. tr. z. a odsouzen k tuhému vězení na čtyři měsíce, zostřenému postem každý první pátek v měsíci. Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na 10 měsíců; v případu, kdyby byl obviněný uznán za vinna pouze pro články v č. 16., trest těžkého žaláře na 8 měsíců a pokutu 200 zl.; pro přestoupení programu pak ještě pokutu 100 zl. — Vyšetřování pro vycházku na *Blaník* rozděleno v Ml. Vožici na dvě části vinníků, a to ty, kteří se súčastnili výletu, a ty, kteří podepsali vyzvání k návštěvě táboru. Onino byli vyslýcháni již v srpnu, s těmito však, kterýchž bylo 72, trval výslech již od 15. září. Počet všech činil přes 200. Kromě těch chtělo se jich ještě mnoho přihlásit dobrovolně soudu. — V *Benešově* počalo opětné vyšetřování pro schůzi *pod Blaníkem* a byli předvoláni občané z Popovic, z Jičína, Voticka atd. — Při slavnosti horažďovické provolal prý jistý c. k. diurnista při zatloukání hřebů slova: »Vaše závisť, naše štěstí; — netlač ke zdi, dám ti pěstí!« Proto zavedeno

s ním trestní vyšetřování. — S red. »Correspondenze« zavedeno vyšetřování pro dva zločiny dle § 65. a) tr. z. a pro přečin 300. tr. z. — Red. zábavného týdenníku »Tábor«, Jan *Frank*, jenž byl v první instanci uznán nevinným, odsouzen k odvolání stát. zástupce Pohla, vrchním soudem k pokutě 80 zl.

27. září. Býv. redaktor »Nár. listů« Karel *Tůma*, odsouzený do žaláře na půl roku, vyzván před nedávnem, aby ve třech dnech nastoupil trest. Vyzvaný podal c. k. vrchnímu soudu žádost za odročení trestu. Žádost ta však zamítnuta. Zároveň nařízeno žalářnímu novoměstské trestnice, »aby odsouzeného k nastoupení trestu předvedl«, což také vykonáno. — Z účastníků zakázaného táboru na *Valečově* odsouzeno 14 osob, hlavně členové banderia soboteckého, a sice: J. *Antoš*, hostinský, Václ. *Čuban*, rolník z Vobrubec, Fr. *Svoboda* z Vobory k pokutě po 25 zl.; Antonín *Šimon*, Fr. *Egrt*, J. *Antoš*, rolníci z Vobrub, Josef *Koťátko*, obecní radní z Březiny, Jos. *Sedláček*, řezník z Loukova, Ferd. *Heřman* z Bradlče, Václav *Nohýnek*, obuvník, Karel *Tůma*, řezník z Mn. Hradiště, Jos. *Maděra*, sadař a Karel *Ludvík* z Bosně po 20 zl.; Václ. *Borovička* a Václ. *Kavalír* z Vobrub po 10 zl.

28. září. **Tábor lidu na Žižkově.** Tábor ten nebyl úředně vůbec ani ohlášen; ale již před polednem shromáždilo se na vrchu Žižkově na stráni k vojenskému hřbitovu něco lidu, který se v brzku zase rozešel. Odpoledne valily se však davy lidu branami pražskými na Žižkov, kde do 4. hod. odp. shromáždilo se skoro 15.000 hlav, hlavně dělníci, studenti a občanstvo. Dělnictvo, sraziv se ve velký dav, počalo rokovati »o potřebě zastoupení třídy dělnické v záležitostech politických, zejména o spravedlivém jeho zastoupení na řádném sněmu království Českého, kamž sice obchodní komory posílají zástupce velkých továren, ponejvíce židovsko-německých, kde však dělnictvo nemá svého obránce«. Když za rokování spozorováno několik c. k. policejních úřadníkův s c. k. tajnými, a c. k. policejní adjunkt karlínský k jedné rokující tlupě se přiblížil, povstal starý jeden dělník a promluvil v tento smysl: »Pánové a bratří! Ne k demonstraci ani k výtržnostem, alebrž proto jsme se sešli, bychom se vzájemně poradili o prostředcích, jakýmiž bychom dosáhnouti mohli lepšího postavení zubožénému dělnictvu českému . . .«

Nedomluvil. Přítomný komisař karlínský Orth jménem zákona další řečnění zakázal a okamžitý »rozchod« nařídil. Na to odvětil zmíněný dělník, že, znaje dobře zákony, chce se on i ostatní vystříhati všeho, co by se zákonům příčilo, (Hlasy: Máme Staatsgrundgesetzy!) a žádal komisaře, aby nepřekážel dělnictvu v nevinné poradě. »Nechte nás!« vece řečník, »nedělejte vy .... a my také nic zlého ani vám neučiníme!« Když pak komisař přece na svém trval a lid již velmi patrné známky rozčilení na jevo dával, žádal dělník komisaře opět, aby ustál od naléhání svého, slibuje, že lid, pobaviv se v tichosti se rozejde. »Vidíte sám, jak lid počíná býti rozhořčeným! Nechte nás, neboť za následky pak neručím!« — Jak se jmenujete?« táže se komisař. (Hlasy: Ne, nic povídat!) Řečník: »Nestydím se nikdy za jednání své, aniž se obávám snad trestu za činy své. Povím vám jméno své, ale . . .« Komisař: »Jak se jmenujete?!« (Hlasy: Nic povídat! Nic povídat!) Již chtěl řečník projeviti jméno své, v tom nastal neobyčejný ruch a hluk .... A nežli kdo se nadál, byl c. k. komisař uchopen a dílem nesen, dílem tlačen a vlečen s vrchu v tlačenici stále rostoucí až na silnici vídeňskou. — Hůře vedlo se některým c. k. tajným. Zejména jakýsi Jelínek odnesl prý si památku velice citelnou. Po té lid počal zpívati vlastenecké písně a provolávati »Slávu« českým vlastencům atd. O půl páté hodině seskupilo se dělnictvo v užší kruh, aby se poradilo o předběžných krocích v zájmu dělnictva; ale poněvadž se spustil déšť, dáno znamení k rozchodu. V tom zazněly s temena Žižkova hlasy: »*Vojsko přichází!*«

Pokřik ten, ba ani pohled na blížící se vojsko shromážděný lid, jenž se již chtěl rozejíti, nezarazil. Jako na povel sestoupil se lid v těsnou hromadu a zpívaje »Hej Slované« a »Povstaň, Žižko, povstaň« a blížící se vojsko voláním »sláva« vítaje, šel mu v ústrety. Jakmile však spozorováno, že vojínové patří k plukům moravským, provoláno »To jsou naši Hanáci! Sláva Moravě!« a zapěno »Moravo, Moravo!«. Vojsko přibylo na vrch se dvou stran, a sice od invalidovny viaduktem nahoru vedeno komisařem Orthem, pak vídeňskou silnicí vedeno vrchním komisařem Müllerem. Vojsko, rozestavivši přední stráže, hnalo s nasazenými bodáky útokem s obou přístupných stran

na Žižkov. Útoku súčastnil se celý prapor c. k. pěšího pluku arcivévody Karla Ludvíka č. 3. (doplňovací okres Kroměříž na Moravě) se štábními důstojníky svými na koních, kdežto pod Žižkovem na invalidovně a na silnici vídeňské stál v záloze druhý prapor vojska pěšího pluku císaře Františka Josefa č. 1. (doplňovací okres Opava). Mimo to byl ještě jeden prapor v karlínských kasárnách v plné zbroji pohotově. Rovněž tak bylo v pražských kasárnách u Nové brány, kam pro případ potřeby ještě z kasáren královdvorských vojenská posila přibyla, aby na dané znamení zase Novou branou mohla vyraziti. Invalidovna na rozkaz velitelstva uzavřena a vstup osobám občanským, hostinec tamější, zejména v neděli a ve svátek navštěvujícím, úplně zamezen. V kasárnách karlínských konsignované vojsko stálo u oken »sláva« a »na zdar« provolávajíc, kdežto důstojníci u obou kasáren čekali dole. Leč vraťme se k útoku. Když vojsko dorazilo asi na s·o kroků k lidu, proti němu se pohybujícímu, komandováno k nabíjení zadovek. Lid bral se však dále v před, stále slávu vojínům provolávaje. Velící major po německu kázal lidu rozejíti se. — »Nerozumíme«, odvětíno. Poručík jeden ztlumočil »rozkaz«. Lid stál nepohnutě. V tom vystoupil ze středu vojska c. k. komisař a uchytiv mladíka jednoho za límec, chtěl jej dát zatknouti. »Pusťte ho, nedejte ho«! voláno z lidu a již hrnuli se někteří, aby vyrvali zatknutého z rukou komisařových. Po chvíli komisař hocha pustil, a tento, ač dvěma vojíny pronásledován, uprchnul. C. k. nadporučík Fáber několikrát mírně a v dobrotě vyzýval lid, aby se rozešel, což se konečně stalo. Lid zatočiv se kolem vojska, volným krokem táhnul podle řad vojska na vídeňskou silnici a shromáždil se na »Židovských pecích«, kde bývalo, jak známo, popraviště. Tam u kříže pokleknuv, modlil se za blaho vlasti a za odpůrce své. V tom však již i vojsko bylo mu v zápětí. Lid ucouvnuv před nasazenými a namířenými bodáky, hnul se odtud na vršek k starému kostelíčku »sv. kříže« u samých Volšan. Leč i odtud byl vojskem sehnán. Dobyté takto vrchy obsazeny pak od vojska a těsným kordonem přístup k nim zamezen. Lid hnul se ku Praze. Na vídeňské silnici bylo zatím v hostincích velmi živo. V hostinci »u zlatého srpu«, před kterým bylo vojsko taktéž rozloženo, provolal krejčovský mistr

karlínský, pan František Hejhal »Sláva korunovanému králi českému Ferdinandu V.!«, což od přítomného obecenstva s nadšením přijato. Slyše to přítomný major pěšího pluku arcivévody Karla Ludvíka, kázal ihned občana toho zatknouti a sám koňmo vjel do hostince. Vojáci s nasazenými bodáky vykonali, co jim major poručil, a zatknutý pod eskortou asi 14 mužův dopraven na c. k. policejní komisařství karlínské.

Jeho Eminenci **kardinálu arcibiskupovi pražskému** *a biskupům českým* dodán nález c. k. zemského co trestního soudu, kterýmž další rozšiřování pastýřského listu biskupů církevní provincie české ze dne 24. června r. 1868. a instrukce biskupů českých ze dne 3. června 1868 v příčině zákona ze dne 25. května 1868 (týkajícího se manželství), tiskem vydané, *zakázáno*. Soud shledal v nich *zločin rušení veřejného* pokoje dle § 65. a) a b) tr. z.; ale spokojil se tak zvaným »objektivním řízením«, t. j. J. Em. arcibiskup a biskupové čeští, kteří byli na oněch publikacích podepsáni, dále nestíháni.

Do statku domažlického měšťana J. *Sladkého* dostavila se soudní komise s assistencí c. k. četníků. Po vykonané domovní prohlídce prohlášeni pan Sladký a 18letá dcera jeho Terezie za zatčené a dopraveni v průvodu velkého davu lidu do vězení pro podezření spoluviny zločinu **velezrády**, poněvadž prý před několika týdny poskytli nocleh L. Šmídovi, který byl pro velezrádu zatýkačem stíhán.

Pouť v den sv. Václava *na Dobeníně* u České Skalice změnila se v — nepovolený tábor lidu, jehož súčastnili se hlavně Sokolové z Králové Dvora, ze Skalice a z Jaroměře. Průvod seřadil se na náměstí v Skalici, odkud za zvuků hudebního sboru dal se na pochod. Na Dobeníně Sokolové a lid rozložili se táborem kolem kaple. Zpěváčtí spolkové zapěli několik vlasteneckých písní a provolávána »Sláva« vlasti, národu, státnímu právu a vynikajícím patriotům českým. Za zpěvu »Hej Slované« nastoupena cesta nazpět, aniž by byli c. k. orgánové zakročili.

Táboru *na Orebě* u Třebechovic nesúčastnil se sice nikdo, poněvadž byla hora ta obsazena pěchotou uherského pluku Molináry, kdežto od Třebechovic podél silnice pod Orebem tábořili c. k. huláni a v jejich středu c. k. vládní komisař Exeli

z Králové Hradce a třebechovický měšťanosta Paiskr. Královéhradecké omladině opatření ta nevadila. Vydala se hromadně na cestu a za zpěvu písně »Hej Slované!« přibyla do Třebechovic, odkud následována jsouc davy lidu odebrala se za zpěvu vlasteneckých písní kolem Orebu a c. k. vojska — do blízkého borku, kde rozložila se táborem, jako by byla učinila na Orebu. Ačkoli huláni neustále kolem lidu objížděli, přece nikdo lid nevyzval, aby se rozešel.

»Nár. Pokrok« zabaven bez udání důvodu. — C. k. vrchní soud zamítnul odvolání, jež byl podal býv. red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* proti vyšetřovací vazbě své, ačkoli za něj byla nabídnuta kauce, jakou by soud vyměřil. — Red. »Nár. Novin« Karlu *Krouskému* doručen obžalovací nález pro přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. spáchané v č. 24. pův. dopisem z Domažlic o táboru na Risenburku. Býv. red. téhož listu J. V. *Koutovi* dodána pak obžaloba pro přestupky §§ 3. a 19. zák. o právu shromažďovacím, spáchané v č. 24. otištěním provolání ku shromáždění lidu *na Džbánu*.

29. září. Domažlický měšťan J. *Sladký* a jeho dcera dopravení v průvodu soudního sluhy po dráze do vazby k c. k. trestnímu soudu do Prahy. Na nádraží v Domažlicích shromáždilo se před odjezdem jich množství lidu, aby se s nimi rozloučili. — Skrze *Novou Paku* eskortováni inkvisiti z Vysokého — zatčení pro události *o táboru žen na Petruškových vrších* — k c. k. krajskému soudu do Jičína. — Městská rada v *Slaném* c. k. okres. hejtmanem Paletzem vyzvána, aby v 48 hodinách předložila okres. úřadu výtah z protokolu sezení, v němž se byla usnesla vysloviti souhlas s deklarací poslanců českých. Podobné vyzvání zasláno všem obcím okresu slanského, jež vyslovily souhlas svůj s deklarací. Téhož dne zahájeno v Slaném přelíčení s občany, kteří se súčastnili táboru *na Pravdě*. — Starosta pěv. čtenářské besedy »Budislav« *na Kladně*, V. *Landa*, odsouzen k 20 zl. pokuty, F. *Pažout* a D. *Jindra* každý k 15 zl. První proto, že jako předseda nezabránil zaslání telegramu souhlasu s deklarací poslanců českých; druhý proto, že na poukázku předsedovu vyplatil 40 kr. za telegram, a poslední, že k žádosti výboru jej sepsal a odeslal.

C. k. vrchní soud zostřil trest, k němuž byl red. »Hum.

Listů«, Frant. *Pechánek,* pro uveřejnění černých obrázků a textu k nim v č. 29. odsouzen, zvýšiv dobu těžkého žaláře z jednoho měsíce na *dva* a ztrátu z kauce ze 100 zl. na 200 zl. S red. »Dělníka« V. *Petrem* zavedeno vyšetřování pro přečiny dle § 302. tr. z. spáchané článkem »Slovo v čas« v č. 19. a »Upřímné slovo pánům členům« v č. 20.

30. září. Pro výlet na *Vysokou* odsouzeni c. k. krajským soudem v Kutné Hoře z účastníků kolínských: slečny Marie a Anna *Cikánovy*, každá k pokutě 10 zl., J. *Jirsa* a Jos. *Cikán*, každý k pokutě 20 zl. a Václ. *Poustka* a J. *Chlad*, každý k pokutě 25 zl. Dále slečny Rozalie *Blažkova* a Marie *Novákova*, Frant. *Leger,* Čeněk *Stoupa*, Frant. *Prager,* Al. *Cukr*, Josef *Ptáček,* každý k 25 zl. a Frant. *Remeš* k 20 zl. pokuty. — Redaktoru »Olomouckých novin« dodána obžaloba c. k. krajského soudu v Olomouci pro přečin § 300. tr. z. a § 28. zák. o tisku, spáchané článkem »*Sjezd učitelstva českomoravského v Praze zakázán*«. Přelíčení položeno ku dni 8. října. — Humoristického listu »Šotek« č. 6. zabaveno.

Říjen 1868.

1. října. Počet politických vězňů v novoměstské trestnici dostoupil na 14 osob. Byliť tam redaktoři čeští: Josef *Barák* (»Svoboda«), Jan *Černý* (»Nár. Pokrok«), Frant. *Göbl* (»Národní listy«), Josef *Kout* (»Nár. Noviny«), Jan *Květoň* (»Národní Pokrok«), Jos. *Kreis* (»Correspondenz«) Frant. *Šimáček* (»Posel z Prahy«) a Karel *Tůma* (»Národní listy«). S těmito osmi redaktory sdíleli stejný osud političtí vězňové: právník Bedřich *Pacák*, strojník Leopold *Šmíd*, sklenář *Soukup*, řezník *Malý* a nejnověji domažlický obchodník *Sladký* se svou slečnou dcerou. Srb Sava *Rajkovič* přestál již svůj trest politický a nalezal se ve vazbě vyšetřovací pro událost chuchelskou. Z uvedených politických vězňů v trestnici novoměstské obžalováni byli téměř všickni buď ze zločinů rušení veřejného pokoje nebo ze zločinů urážení Veličenstva, nebo ze zločinů velezrády a z množství tiskových přečinů. — Přelíčení s farmaceutem Janem *Neumannem* pro přečin § 300. tr. z., spáchaný »*písni*

o továrně v Čínském Brodě«. Soudu předsedal rada Jansa, žalobníkem byl subst. stát. návl. Dobbel, obhájcem Dr. Čížek. Obžalovaný odsouzen do tuhého vězení na dva měsíce. — Nálezem c. k. zemského soudu zapovězeno další rozšiřování brošurky »*Proti jezovitům*«. První náklad, 5000 výtisků, byl však již rozebrán. Od druhého vydání vydavatelstvo následkem zákazu upustilo. — V Slaném zavedeno vyšetřování s oněmi občany *zlonickými*, kteří časem svým projevili soustrast s uvězněnými redaktory českými. — Přelíčení s Jos. *Chalupeckým*, sklepníkem »U Steinitzů« na Malé Straně, pro přečin § 24. zák. o tisku, jehož prý se dopustil tím, že konfiskované jedno číslo »Nár. Listů« konfiskujícím orgánům nevydal, nýbrž je schoval. Obžalovaný uznán za nevinna.

2. října. Josefina *Sojkova*, u které byla vykonána před nedávnem domovní prohlídka, předvolána k c. k. trestnímu soudu k vyšetřování a po výslechu *podržána ve vyšetřovací vazbě*. — S red. »Posla z Prahy« B. E. *Tolmanem* provedeno přelíčení pro přečin § 300. tr. z., spáchaný denní zprávou v č. 101. »Hraní piana zakázáno«. Mezi předvolanými svědky byl také policejní adjunkt Král von Dobrawoda, civilní strážník Václav Günther a četník Jan Laube. Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do tuhého vězení na 1 měsíc a ku ztrátě 250 zl. z kauce. Státní návladní navrhoval trest 6 měsíců. — Konfiskace č. 6. »Svobody« pro článek »*Národní náš program*« potvrzena pro zločin veřejného pokoje dle § 65. a) a b) tr. z. — Přelíčení se starostou dělnické besedy karlínské Ig. *Skokánkem*, s náměstkem starosty měšťanské besedy V. *Muzikou* a s předsedou živnostensko-čtenářské jednoty v Karlíně pro telegramy, jež byly časem svým od jednotlivých členů oněch jednot zaslány Dru Frant. Smolkovi, zahájeno, ale později odročeno. — S výborem čten. besedy v *Chocni* zavedeno vyšetřování pro souhlas s deklarací. — Volba Dra Jos. *Gabriela* starostou okresního zastupitelstva sušického císařem *nepotvrzena*. — S red. »Nár. Novin« K. *Krouským* zavedeno vyšetřování pro úvodní článek »*Baltické přímoří a Čechy*«, v němž státní návladnictvo shledávalo zločin, c. k. soud pak přečin. — Pro tábor na *Choustníku* zavedeno vyšetřování. — Pro uspořádání průvodu s lampiony zemskému poslanci Frant. Fialovi obžalováni v Ústí

nad Orlicí pp. Alojs J. *Andres*, Frant. *Kormout*, Jos. *Lorek*, Jos. *Linhart*, Jos. *Jandera* ml., MUDr. Jos. *Matoušek*, Ludvík *Stehno*, Jan *Stehno*, Alojs *Henrych* a Jan *Vašíček* pro přečin zákona o právu shromažďovacím. MUDr. *Matoušek* odsouzen k pokutě 15 zl., Jan *Stehno* k 10 zl. a Frant. *Kormout* k 7 zl. Ostatní uznáni c. k. soudním adjunktem Macháčem nevinnými.

3. října. Diurnista při c. k. okresním soudu v Horažďovicích, Emanuel *Laida*, odsouzen c. k. okr. hejtmanem v Strakonicích Karáskem do vězení na osm dnů, protože o slavnosti svěcení praporu zpěv. spolku v Horažďovicích dne 13. září při zatloukání hřebu jako druhý praporečník, pronesl heslo: »Netlač ke zdi, dám ti pěstí!« V rozsudku připomenuto, že »průpovědi té, jak známo, používá se co pořekadla proti údům (!) vysoké vlády beze vší podstaty« a protože atd. Následkem odsouzení toho zaslal c. k. okresní soudce v Horažďovicích, Fisch. kandl, Em. Laidovi *německý* přípis, v němž se praví, že pro *drzou* (freche) demonstraci *propouští* se z funkce c. k. diurnisty při c. k. okresním soudu v Horažďovicích. — V bytu Em. *Starého* v Praze vykonána k rozkazu c. k. návladnictva policejní prohlídka. Pátráno po věcech týkajících se nového politického časopisu »*Blaník*«, jenž vycházel v Berlíně. — Pro súčastnění se obžinek na hoře *Dubový vrch* dne 30. srpna konaných, odsouzen Jos. *Kaspr*, obchodník z Týna nad Vltavou, c. k. okr. soudem v Bechyni k pokutě 20 zl.

4. října. **Tábor na Pankráci.** Z rána nalepeny byly na nárožích pražských ulic plakáty se slovy: »*Vzhůru na Pankrác!*« A dříve ještě nežli odbila druhá hodina spoledne, valily se nepřetržitou takořka řadou zástupy lidstva vyšehradskou branou na výšinu pankráckou, kde provolavše u známé sochy Husovy »Sláva nesmrtelné památce Husově!«, rozložily se na polích před Pankrácí. Každou čtvrť hodinou, ba každou minutou množil se počet čím dále tím plnějším a mohutnějším proudem nejen z brány vyšehradské, ale i se strany nuselské, takže ke 3. hodině najisto již 20.000 lidí tam tábořilo. Lidstvo toto, psaly »Nár. N.«, ani tentokráte nebylo »sběsilou rotou a sběří«, nýbrž občanstvo pražské, kteréž jak obyčejně každou neděli a svátek krásného dne podzimního užiti chtělo obvyklou vycházkou »za bránu« a po týdenní namáhavé práci zotaviti se

na zdravém povětří. Bylit tam muži, starci i mladíci, studující, mistři i dělníci, ba i dámy a děti, neboť celé rodiny přišly tam buď pěšky, buď v povozích, na mnoze i v skvostných ekypážích. V brzku počal v táboře čilý život. Zpívány známé písně vlastenecké, provolávána »Sláva obhájcům práv národa českého!« a »Sláva mučenníkům národa!«, »Ať žije svornost mezi Čechy a Němci!« (Hlasy: »Ale poctivými!«) a pod. Při tom ovšem provoláno též: »Pereat škůdcům národa!« »Zhouba utlačovatelům dělnictva!« »Zhouba zatemňovatelům rozumu lidského!«

Po té opět zpíváno. Po nějakém čase vyžádal si uprostřed zástupu stařičký dělník jeden ticho a promluvil k zástupu. Zatím počaly se díti »jiné věci«. Z nenadání přestal se valiti proud lidstva z brány vyšehradské a jenom od Nuslí táboritův stále přibývalo. V tutéž dobu objevilo se na předních hradbách Vyšehradu pěší vojsko s puškami s nasazenými bodáky. Brána pevnosti vyšehradské zavřena a nikomu nedovoleno vyjíti z města. Tábořící lid již se radoval, že aspoň vojsko, zaujavši na hradbách posici, nepřeruší při zavřených branách táboru. Za nedlouho však přicválaly na Pankrác tři škadrony husarů na zpocených a zaprášených koních. Jako vichr přiletěli dílem z bývalého pivovaru za invalidovnou, kdež byli pohotově stáli, k nemalému postrachu celého Karlína, dílem s vrchu volšanského u Sakrabonky, kde taktéž již několik hodin pohotově stáli. Husaři vedeni byli c. k. policejním aktuárem vyšehradským, Králem rytířem von Dobrawoda, jenž v průvodu c. k. četníka v drožce před husary jel. U Žitné brány vytasili šavle a uháněli úprkem Prahou a přes Vyšehrad na tábor pankrácký. S nimi přišli i ostatní c. k. policejní úředníci s tajnými orgány, majíce v čele c. k. policejního radu Dederu v plné uniformě a s třemi řády na prsou. Když je tábořící shlédli, sestoupili se v šik a jdouce jim vstříc, volalali vojsku »Sláva!« Eljen a háza! Eljen magyar kiralyi!« (»Ať žije vlast! Ať žije král!«) Na to vykřiknuto ze středu husarů: »Eh! Bassama Sláva! Bassama Eljen! Pálinkát!« (»Eh! Vem čert Sláva i Eljen! — Kořalku!« — C. k. policejní rada Dedera, v jehož průvodu nalézal se též vyšehradský komisař Ploch, obklopen jsa čtyřmi husary, vystoupil do třemene husarského koně a jal se takto mluviti k lidu: »Ale pánové! lidičky! Pomyslete, co děláte! Vždyť tato schůze není

dovolena a škodíte tím jenom *naší vlasti!*« Na slova ta odpověděno: »Pryč s ním! Ať nám nekazí zábavu!« A jiný hlas z dáli zvolal: »Kdy pak nám však, mordie, aspoň jeden tábor povolíte?!« Všickni tři zřízenci c. k. policie od lidu obklopeni. Jakmile to v dáli stojící hlavní oddělení husarův spozorovalo, přikvapilo pravé křídlo jeho a jalo se mávati šavlemi a tepati jimi do lidu, kterýž nechtěje, aby někdo pohromy utrpěl, ustupoval. Ústup dál se z počátku volným krokem, když však husaři na ustupující doráželi, ovšem krokem zrychleným. Takovým spůsobem podařilo se vojsku vytisknouti lid s místa táboru na silnici, od hostince »u zelené lišky« až ku hřbitovu pankráckému. Silnice byla v pravém slova smyslu přeplněna.

Podobně jako pravé křídlo husarův pracovalo centrum a křídlo levé. Centrum obralo si za úkol vytisknouti střed lidu k Michli, což se sice podařilo; avšak lid zastavil se zase na michelském vrchu Bohdalci. Podobně ucouvlo před palaši též levé křídlo lidu se sráznéhо vršku až k údolí nuselskému. Eskadrona je pronásledující hnala se úprkem za ustupujícími; avšak z nenadání stanula na stráni, s kteréž koňmo nebylo lze se pustiti, a lid dole volaje »Koeniggraetz! Prajsové!« pískal.

Při chvatné této jízdě spadl mnohý syn pusty s koně. U příležitosti té vynikli husaři též nevšední zručností »lapací«. Koho dostihli, toho buď uchopili za límec a odevzdali detektivům, anebo šavlemi a jakýmisi bičíky pošvihali. Tak stalo se zejména jistému mistru sklenářskému, který jen stěží s neporušeným límcem kabátu uniknul. Bičíkem dostalo se jistému sazeči; ran šavlemi, ovšem jen na plocho, mnohým. Když bylo původní místo táboru tímto spůsobem vyklizeno, srazili se »prací« zemdleni opět v jedno těleso a lid znenáhla zaujal zase místo před chvílí opuštěné a husarům počala práce — znova. Tentokráte šlo to již snadněji, neboť mezi tím byly přitáhly ze tří stran *tři prapory vojska pěšího* a sice: prapor 15. pěšího pluku Adolfa vévody Nasavského (doplňovací okres Tarnopol v Haliči) z kasáren u Nové brány, prapor 77. pěšího pluku arcivévody Karla Salvatora z Toskány (doplňovací okres Sambor v Haliči) z kasáren trinitárských a záložní prapor 28. pěšího pluku polního zbrojmistra Ludvíka rytíře z Benedeků.

Pěchota rozpustivši se v řetěz, zatáhla kordon na místě

vyklizeného táboru a pomáhala husarům. A na »tábority« počala nová honba. Při »shánění« tom zatknut a vlečen od husarův též jistý hošík. Marné bylo volání lidu: »Pusťte ho!« marné i kamenování husarův, vlekli jej dále. Mladík vymknul se však husarům, kteří jej i po zemi smýkali, a přece jim konečně uniknul. Ledva že rozehnán lid na straně jedné, shromáždil se zase na jiné. Při honbě, mimochodem řečeno, také několik c. k. tajných sbito, vzdor tomu, že úpěnlivě prosili: »Nechte nás, vždyť je to naše živobytí!« Jednomu prostému husaru vymknuta šavle, a husarskému rytmistru v přívalu hrud a kamení, na husary se sypajících, vyraženo oko, načež komandováno štábním důstojníkem po německu »Palte!« Mysleli jsme, že od celého praporu vyjdou rány z pušek, před tím na ostro nabitých. Vyšly však jen dva výstřely, a postřelen chlapec do ruky a vojenský dovolenec Frant. *Grégr* pod křížem. Zlatník p. Gerlický dal postřeleného, jemuž ihned dárků peněžitých se dostalo, ve vlastním povoze dopraviti do pražské nemocnice.

Zprávy, že bylo husarskému rytmistru oko vyraženo a že bylo štábním důstojníkem po německu komandováno »Palte!« — c. k. policejní ředitel později opravil úřadně v ten smysl, že nezakládají se na pravdě, »*ježto vůbec střileti nebylo veleno*«.

Časopisy české otiskly následující »Zasláno«: Pánům *Müllerovi*, c. k. vrchnímu policejnímu komisaři — a *Vořiškovi*, c. k. policejnímu adjunktovi v Karlíně! Minulé pondělí ráčili jste se, pánové, před svědky vyjádřiti, že lid shromážděný na Žižkově jest »*böhmisches Gesindel*« a »*pakáž*«. Není nám sice nic po Vás, nicméně uznáváme přece za dobré, vyzvati Vás veřejně, abyste — ve vlastní prospěch svůj — urážku tu odvolali. — V Karlíně, dne 3. října 1868. — Jménem několika občanů: V. Hübsch v Karlíně, číslo 65.

5. října. Přelíčení »Posla z Prahy« pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Předseda Mentberger, žalobce Dr. Hlaváček; obžalovaný redaktor B. *Tolman* dostavil se *bez obhájce*. Z obžaloby vyjímáme: Článek »Posla z Prahy« z dnů 25. a 27. června »Poznámky k cestě císařově do Prahy« praví, že od cesty J. V. do Prahy žádný obrat v politickém postavení Čechů se neočekával; tím, že se netajil nikdo, ačkoliv protivná strana v největším strachu trvala, jestliže snad přece

nepodá nám k vyrovnání ruku. Strach stiany té teprv prý se upokojil, když z ministerské kanceláře tiskové heslo vydáno bylo: »že s Čechy není žádného vyrovnání, dokud neuznají ústavu prosincovou, t. j. dokud nepadnou před Auerspergem, Herbstem a Giskrou na kolena a nebudou jako bídní hříšníci v prsa se bíti a volati: »Nostra culpa, nostra maxima culpa!« — když vyznají, že všechna práva plynou z vůle Auersperga, Herbsta a Giskry, když zaprou dějiny, právo státní atd. Dnes nahlížejí všude, že bylo by mnohem prospěšnější, kdyby se cesta císařova nebyla přiváděla ve spojení s ústavou, kdyby ministrpresident Karlos Auersperg byl zůstal ve Vídni seděti na svých vavřínech. My nechtěli — pokračuje článek — cestě této dáti politického pozadí, neboť věděli jsme předobře, že nepřišla ještě doba vyrovnání a že s nynějším ministerstvem není vůbec žádného vyrovnání, poněvadž skládá se vesměs z nejurputnějších politických i národních nepřátel našich, kteří komandují nás k podrobení, k odpadnutí od práv a samosprávy království Českého tím spůsobem, jak odpadl od nich kníže Karlos Auersperg. Ze slavnosti otevření mostu vyvinulo se něco zcela jiného. Byl-li posud někdo mezi námi, jenž oddával se nadějím na vyrovnání s ministerstvem, zajisté že dnes vzdal se všech těch nadějí. Za to však uhostilo se v něm nezvratné přesvědčení, že ministerstvo chce podniknouti boj na život i na smrt. Heslem jeho jest: Úplnou porážku české státoprávní opposice, žádné vyjednávání, žádné vyrovnání. Národ český bude tu ještě tehda, když po nynějších Excelencech nebude památky. Nuže! jaké jsou ty *prostředky*, jimiž máme býti potřeni? *Tiskové soudy, pokuty, potlačování novin, žalařování, obmezování spolků, zapovídání schůzí, policejní a byrokratické poručníkování a rozšířený dozor, dle potřeby stav obležení a soudy vojenské.* V 9., 10. a 11. odstavci konečně praví pisatel, že dle výroků císařských vláda si přeje, aby se u soudů horlivěji a rychleji pokračovalo proti novinám českým a vůbec proti české opposici, aby se vyměřovaly citelné a vydatné tresty a že soudcové jsouce neodvislí nahoru, nemají bažiti po oblíbenosti dole. Bláhové že jest očekávati, že by se celý národ změnil k vůli ministrům a jejich náhledům, to se nepodaří mužům, jako jsou Auersperg, Giskra, Herbst, Hasner

atd., o nichž národ náš vůbec nechtěl nikdy nic slyšeti, kteréž povždy považoval za nejpřednější odpůrce politiky a národních požadavků svých. Dále se poukazuje na vliv ministerstva na soudce a praví se: »že soudcové více činiti nemohou, než činí, či chce sl. ministerstvo, *aby sl. soudové vynášeli hned nálezy na tolik roků, na kolik měsíců* posud vynášeli?« Z vylíčení cesty císařské a ministerstva co nejurputnějšího nepřítele české národnosti, z výčitek jemu činěných, z tendencí jemu pokládaných ze slov a smyslu celého článku vyplývá patrně, že se jednalo pisateli o to, aby proti osobě J. V. císaře a proti vládě u obyvatelstva Čech zvláště k opovržení podněcoval, v čemž se zakládá zločin § 65. lit. a) z. tr. — Obžalovaný odsouzen do těžkého žaláře na 8 měsíců a ku ztrátě 2000 zl. z kauce. Státní žalobník navrhoval trest žaláře na 18 měsíců.

Přelíčení »Národních Novin«, určené původně na 9. hodinu, zahájeno teprve o hodině 10., poněvadž státní žalobník, subst. návl. Goerner, nedostavil se v čas. Líčení však k žádosti obhájce Dra. Čížka odročeno.

K žádosti místopředsedy c. k. finančního ředitelství zemského, Schreckingera, posláno do *Loun* osm vojáků na exekuci k vydobytí berních nedoplatků v úhrnné částce asi 60.000 zl. Exekutoři však ani jednou na exekuci nevyšli. Odebrali se hned druhého dne do Terezína.

U c. k. okresního soudu v *Přibyslavi* odbýváno přelíčení se 24 účastníky zakázaného táboru na *Žižkově poli* dne 24. července. Obžalováni byli pp. *Weidenhoff*, továrník z Něm. Brodu, *Palan*, obchodník škrobem, *Sláma* z Chotěboře, *Sekera*, radní z Chotěboře, *Reiter*, měšťanosta z Habru, *Bergmann*, obchodník z Polné, *Sedlák*, okres. tajemník z Polné, *Hruška*, soukeník z Humpolce, *Jonáš* z Chotěboře, *Pokorný*, krupař z Chotěboře a jeho syn, *Veselý* z Borové, *Šmejkal*, Dr. *Juren*, *Peška*, *Junášek*, *Čapek* a *Čepl* z Přibyslavi, *Blažíček* z Polničky, *Rynda*, učitel z Polné. Obžalovaným ohlášeno, že bude rozsudek prohlášen později.

Mladoboleslavský c. k. okr. hejtman Sakh zakázal provozování Pravdovy dětské hry »Štědrý večer« školními dítkami. Kus ten, jak známo, jest příkladná hra pro děti a byl před tím i po té v různých městech a osadách nesčetněkráte bez

závady provozován. Marně přimlouval se sám děkan Pařík jako školdozorce za povolení. C. k. okr. hejtman setrval na zákazu a c. k. místodržitelství vyřídilo rekurs proti zákazu telegrafickou odpovědí: »*Nepovoluje se!*«

6. října. »Nár. Noviny« a »Nár. Pokrok« zabaveny. — Za příčinou *táboru na Pankráci* psaly některé listy vídeňské co nejostřeji proti oposici české, vyzývajíce vládu, aby se uchopila prostředků nejpřísnějších. Korrespondenční kancelář zvěstovala totiž svým pražským dopisovatelem vídeňským listům, že »na letní byt Davida Kuba v Michli učiněn byl od zástupu útok, při čemž všechna okna vytlučena a domovník kamenem poraněn«. »N. Fr. Presse« pravila, že zprávy z Prahy činí na ni dojem *zjevné rebelie*. »To není už nenebezpečné demonstrování, toť *dobře zřízená vzpoura proti zákonnému pořádku*. S největší netrpělivostí čekáme *na opatření*, na něž se vláda nepochybně zmůže. Tu nepomůže již zatýkání jednotlivců, tu se musí důkladně udělat pořádek.« — Stará »Presse« přímo již poukazovala k tomu, že »vláda bude musit sáhnout k částečnému *prohlášení stavu obležení v Čechách*«. O táboru samém pak psala takto: »Byl to zase jednou pravý spektákl lůzy, ten tak zvaný »meeting« u Pankráce. Byla to zase jednou choutka na skandály a zničování. Tu vidíme zase celý ten *aparát pitvorné národní frašky*, ve které ničemné uličnictví marně béře na se škrabošku vyšších pohnutek. Opět figuruje zde žid, jejž chtějí hoditi do studny, německé měšťanstvo, jemuž vytloukají se okna a jemuž by ještě raději hlavu rozbili! A přece, o tom jsme přesvědčeni, budou se odpůrci liberalismu zítra posmívati, co že to za svobodu, a zdali je ústava pouze pro Němce, když bodří srocenci ani pokojně žida utopiti a majetek německého měšťanstva zničiti nesmějí! Ba feudální rytíři konkordátu budou nad překážkami, které ctihodným mužům táborů v cestu jsou položeny, celí rozhorleni, a přidají se vášnivě na stranu *české lůzy*, ačkoli tato — jako obyčejně a vždy v době největšího rozčilení — *svým husitským vášním uzdu pustila* a také nejlepším přátelům kavalírů, jesuitům, okna rozbila. — Věci dospěly nyní v Čechách již tak daleko, že i nejrozhodnější přítel shovívavosti pochopuje, že další nezakročení bylo by tolik, jako pomáhati úhlavním nepřátelům ústavní a

osvícené vlády na střeninách nové doby do sedla. Otázka: co nyní? předstupuje tedy před nás se vší opravdovostí, takže vlastně divíme se, že není ještě v dnešním »Wiener Abendp.« zodpovědena. Čechy jsou klerikalními, národními a feudálními pletichami *dohnány na pokraj vzpoury* a místodržitel je na dovolené! Tak to nemůže zůstat! I největší nepřítel byrokracie přizná se, že v Praze musí se vládnouti. Jak? to tušíme, nemůže ani liberální vládě býti nesnadné; my alespoň myslili vždy, že liberálním býti jest zastupovati určitě liberální myšlénky, ale nikoli od leckohos všechno trpěti. *Česká lůza*, na kterou i Belcredi musil užiti náhlého soudu a která je úplně prosta všeho ústavního vzdělání, takže svobodu považuje za povolení uzdy vášním, nemůže stěžovati si, když ona práva občanská, o jejichž významu ona ani pojmu nemá a kterých tudíž ke škodě všeobecné zneužívá, budou v oněch místech, kde je toho potřebí, zastavena. Toť prostá nutná obrana a zároveň péče o nepříčetné; neboť půjde-li to podle vůle vůdců, kteří v čele Čechů stojí, pak budou netoliko prozatímně, nýbrž úplně a nejen v Čechách, nýbrž i v celé říši netoliko některá, ale všechna ústavní práva rovněž hluboce zahrabána, jako za vlády Thuna a Bacha. Jde tedy o to, abychom ona práva pro sebe zachránili a pro Čechy na tak dlouho uschovali, až tito tak dozrají, aby jimi neštěstí nespůsobovali.«

»Debatte« psala: Jak dlouho ještě? Jak dlouho ještě budeme se dívati, kterak na sněmích a v hlavních městech některých provincií půda ústavy se kalem pohazuje a zuřivě šlape? V Čechách dospělo to následkem sněmovním parlamentarismem násilně vyvolaných »veličin« již tak daleko, že *revoluce svobodně svou hlavu pozvedá* a život i majetek ústavověrných ohroženy jsou. — »Reichenberger Zeitung« pak takto: Naši Češi mají se k světu. Když viděli, *že hlasatí jich vůdcové* nejsou zavíráni a z horkokrevných řečníkův na táborech nedělají se žádní mučenníci, nýbrž přes veškeré prosby za milostivé »uvěznění«, což spojeno by bylo pro ně se státním zaopatřením, prostě k citelným peněžitým pokutám se odsuzují, uchýlili se na cestu praktickou. Místo neplodného žvástu na táborech chopili se *veřejného násilí, loupeže, zabíjení a vraždění — sociální vzpoury*. Nejnovější telegramy z Prahy zvěstují právě *pouliční zbouření*. Letní domek redaktora Kuha byl

demolován, okna německého divadla rozbita a — židé, jak při česko-národních osvědčeních jinak ani možno není, stlučeni a hrozeno jim smrtí. *Za každou cenu chtějí stav obležení* a my máme za to, že vláda dříve nebo později bude se muset rozhodnouti a proukázati Čechům *tuto laskavosť*. Bude to také nutno již k ochraně měšťanstva a inteligence, které, jak ze všeho patrno, *lůzou pánův Riegra a Palackého* majetkem i životem svým ohroženy jsou.

Přelíčení s red. »Nár. Novin« Karlem *Krouským* pro přečin §§ 300. a 305. tr. z. spáchaný otištěním referátu o táboru lidu na Risenburku u Domažlic. Soudu předsedal rada Bibus. Veřejný žalobník Dobbel navrhl, aby líčení bylo tajné, *poněvadž* bylo číslo »N. N.« pro inkriminovaný referát zabaveno. Obhájce Dr. *Čížek* opřel se návrhu řka mimo jiné takto: Odvolávati se k tomu, že některé číslo novin bylo zabaveno a žádati proto za tajné závěrečné pře líčení, jest neprávnické. Policie jest policií z povinnosti a musí to ono číslo novin k rozkazu zabaviti. Kdyby ale vždy, kdykoli policie některé číslo zabaví, mělo býti tajné závěreční přelíčení, *musily by být všechny tiskové procesy tajné*. Cesta tato jest velmi svůdná, ale spolu nebezpečná, *poněvadž jest proti zřejmému znění zákona*. Zákon žádá, aby byla při závěrečném líčení *veřejnosť pravidlem* a jenom v případech výminečných, jež však výslovně v § 13. udány jsou, lze se od pravidla toho uchýliti. Kdyby se zde jednalo o něčem, čím by veřejná bezpečnosť nebo mravopočestnosť porušena býti mohla, pak bych byl sám pro přelíčení tajné. Žádám tedy státního zástupce, aby udal ono místo zákona, v němž se praví, aby bylo přelíčení tajné, když bylo číslo zabaveno. Dokud toho neučiní, musím být, opíraje se o zákon, rozhodně proti tajnému líčení pře. — Soud rozhodnul, že *veřejnosť nemá být vyloučena*. — Přelíčení však odročeno, poněvadž obžalovanému nebyla obsílka dodána v čas zákonem vytknutý.

U c. k. okres. soudu pro přestupky provedeno líčení pře s red. »Nár. Pokroku« J. *Květoněm* pro přestupek § 22. zák. o tisku, poněvadž v č. 243. k »úřadní opravě« připojena byla pod čarou poznámka redakce: »Můžeme slavné c. k. policejní ředitelství ubezpečiti, že si zprávy, jmenovitě ony, jež se týkají c. k. policie, nikdy nevymýšlíme. Svědky ovšem panu Dederovi

vždycky jmenovati nebudeme.« Obžalovaný uznán c. k. soudním adjunktem Černým za vinna a odsouzen k pokutě 40 zl. Subst. stát. návladního Goerner navrhoval pokutu 150 zl. — V jiné soudní síni odsouzen faktor knihtiskárny Dra Fr. Skrejšovského Em. *Franěk* pro přečin § 17. tiskového zákona k pokutě 30 zl. proto, že prý povinné exempláře »Nár. Pokroku« a »Correspondenz« c. k. policii a c. k. státnímu návladnictví nebyly dodány v čas.

Starosta Sokola pražského B. *Stýblo* vyslýchán u c. k. del. okres. soudu pro telegram souhlasu zaslaný Fr. Smolkovi. — Pro vyslovení souhlasu s deklarací poslanců českých odsouzeni poděbradský purkmistr *Bubník* a osm členů Sokola, každý k pokutě 10 zl. — S náčelníkem královéhradeckého Sokola JUC. Bedřichem *Postlerem* zavedeno vyšetřování pro telegram zaslaný dne 7. září a obsahující souhlas s osvědčením českých poslancův. — V Lounech zavedeno c. k. okresním hejtmanem vyšetřování s lounským úřadem městským a na požadání odevzdán opis protokolu schůze zastupitelstva obecního ze dne 23. srpna, v které jednohlasně bylo usnešeno, aby poslán byl telegram a adresa souhlasu s deklarací poslanců českých. Z téže příčiny vyslechnut předseda tamnějšího spolku zpěváckého »Bořivoj«, kterážto jednota dle jednohlasného usnešení veškerých činných členů ze dne 24. srpna odeslala též telegram souhlasu s osvědčením českých poslancův. — Proti účastníkům vycházky na *Blížkov* dne 22. září zavedeno vyšetřování a sice proti pánům *Koláříkovi* z Křesil, Václavu *Nechánskému*, mlynáři, Josefu *Vaníčkovi* z Rožďalovic a Janu *Gutmannovi* z Dobrovan.

7. října. Schuselkova »Reform« psala následovně: »Výtržnosti, jež se dne 4. října v Praze udály, dlužno na všechen způsob a v každém vzhledě odsouditi; avšak výtržnosti tyto nikterak neoprávňují nepřátele národa československého, aby snad národní, na státním právu zakládající se opposici národa tohoto zcela zatracovali. Jestiť to nejméně řečeno zlomyslné, chce-li se snad z protizákonních přestupků jednotlivců posuzovati opposice veškerého národa, zakládající se na přirozeném a státním jeho právu. Co se však výtržností samých dotýče, dovolujeme sobě učiniti poznámku následující: Kdyby všichni ti, kdož súčastnili se výstupů těchto, již před soudem trestním

stáli, byl by obhájce jejich zajisté oprávněn, aby velmi důležité důvody polehčovací ve prospěch jejich uvedl. Důvody to, čerpané z poměrů politických i z citu lidského, a soudcové spravedliví museli by důvody tyto polehčovací uznati. Chceme je naznačiti. Vidí-li některý národ, jenž o svou národní a na historicko-státních právech se zakládající samostatnost tuhý boj vede, *jak po dlouhý již čas žurnalisté jeho spůsobem výminečným tresty nad míru přísnými jsou stiháni, o nichž v Rakousku a vůbec ve všech civilisovaných státech posud ani slechu nebylo*, zakazuje-li se tomutéž národu opět spůsobem výminečným, ve veřejných shromážděních o národních svých záležitostech rokovat a *vidí-li tentýž národ*, jak v protivných žurnálech denně, a to *spůsobem nejsprostším obsypáván je posměchem a nadávkami, urážejícími jeho národní sebevědomí, jeho jazyk, jméno, veškeré jeho historické upomínky, zkrátka vše, co každému národu drahé jest a svaté*, tuť přirozeno, že v takovémto národu vzniká rozechvění tak popudlivé a rozhořčené, že jak u jednotlivců tak i u mnohých, jimž síla duševní mírniti a ovládati se schází, snadno vzplane ve výtržnosti. Ležívá to již v povaze lidské a pročež se s tím shledáváme při všech národech. Jest to věru úkazem nad míru smutným, že výtržnosti pražské mohou vykládati se v ten smysl, jako by hlavně následkem nenávisti Slovanů vůči Němcům byly se udály; avšak přiznati se musí každý spravedlivý Němec, že, pakli za nynější doby výbuchy takového záští se tu i tam v Čechách skutečně naskytují, těmto zajisté *vyzývavé štvaní se strany Němcův předcházelo*. Jest to velmi trudný zjev, z něhož vyvinouti se může zlo veliké, že v Čechách především *a hlavně židé vynikají jako zastanci němectví*, vedouce boj ten zbraněmi ne smrtícími, ale přece ostrým jedem napuštěnými, že dále přednější mužové němečtí v Čechách nejsou zrozeni a proto také pravým citem vlasteneckým a láskou k této vlasti nadchnuti nejsou, veřejného postavení svého co učitelové a zástupcové národa k tomu užívají, aby všemu vlasteneckému nadšení většiny obyvatelstva země této se posmívali, s většinou tou jako s čeledí sobě podřízenou zacházeli samostatnost její popírali a odvěkou historii její odsuzovali, v nejsvětějších citech ji takto zjevně urážejíce. Mužové tito

rozsili v zemi tak krásné a jindy tak pokojné, sítě jedovaté, z něhož ovšem vzejíti nemůže ovoce jiné, leč zase jedovaté. Ale ne dosti na tom! *Vůdcové mužův ústavy prosincové metají do Čech ještě stále a nyní tím více látky jedovaté.* Volají o přísnost, o ještě tužší přísnost; nemohouť se toho již ani dočkati, až parlamentární občanské ministerstvo v nejnovější svobodné době ve velkém a mocném království Českém prohlásí obleženosť. »Jednotlivá zatýkání nestačí již více,« volají prosincoví teroristé, »třeba zjednati důkladný pořádek.« Inu ovšem, ito lži-svobodomyslníci touží již po tom, aby jako Rusové z Varšavy, oni z Prahy mohli prohlásiti, že tam panuje poklid a pořádek. Ale pakliže skutečně obleženosť se prohlásí, co to prospěje? Nepřihodí se více žádné výtržnosti, a to bude oběma stranám, totiž lidu i vládě na všechen způsob prospěšné; avšak poměry politické se tím nezlepší, alebrž zhorší. Což pak jsme ze zkušeností uherských ničemu se nepřiučili? »Ah, Čechové nejsou Maďary!« Dejme tomu, ale nedohánějte je k tomu, aby se takovými stali, jakými druhdy byli Maďaři.

Do novoměstské trestnice přiveženi dnes z Jičína v průvodu dvou četníkův účastníci prvního táboru na Petruškových vrších pp. *Hájek*, *Patočka* a *Zeman*. Všichni nalézali se ve vyšetřování pro velezrádu, byvše asi po šest neděl v Jičíně vězněni. V novoměstské trestnici bylo tudíž v tu dobu **třináct velezrádců**, a sice: *Pacák*, Leop. *Šmíd*, *Malý*, *Soukup*, *Sladký* a jeho dcera sl. *Terezie*, Josefina *Sojkova*, *Šolle*, knihvedoucí u statkáře Doubka z Litně, *Kreis*, *Krčtoň*, *Patočka*, *Hájek* a *Zeman*.

S faktorem knihtiskárny Dra Ed. Grégra, Danielem *Sluníčkem*, zavedeno vyšetřování pro programy táborů na *Blaníku*, *Košumberku*, *Žižkově poli* a *Pravdě*, jež byly v tiskárně té tištěny. Týž faktor odsouzen c. k. del. okr. soudem k pokutě 40 zl. pro přestupek § 17. zák. o tisku, poněvadž prý »Nár. listy« a »Svoboda« dne 25. června nebyly úřadům předloženy v čas. Veřejný žalobník Görner navrhoval pokutu 100 zl. — S ředitelem div. ochotníků karlínských, Jos. *Mikulášem* Boleslavským a jednatelem spolku toho *Kolbem* zavedeno vyšetřování pro neohlášenou prý nějakou schůzi, v které jednáno bylo o souhlasu s deklarací.

8. října. *Sbor obecních starších pražských* rokoval o ná-

vrhu, má-li zastupitelstvo král. hl. města Prahy vysloviti souhlas svůj s deklarací poslanců českých čili nic, a usnesl se 32 hlasy proti 17, *aby se souhlas ten nevyslovoval.* — C. k. policii bylo udáno, že připravují se demonstrace proti purkmistru a městské radě. Policie učinila tudíž »přiměřená opatření«. K žádosti její rozkázal zemský velitel generál kníže Montenuovo c. k. vojenskému místnímu velitelství, aby hned odpůldne celá posádka pražská byla pohotově a po 7. hodině celá jedna brigáda zaujala »posice nebezpečím ohrožené«. I městská policie učinila »nutná opatření«. Nejen že veškerá stráž ozbrojená v hotovosti držána, také civilní strážníci rozestaveni na místech ohrožených. Ředitel městské policie, magistrátní rada Čakrt, s presidiálním sekretářem a polic. orgány zaujali místa svá u síně zasedací, kdežto důstojnictvo městské ozbrojené stráže s příslušným průvodem svým postavilo se dole u radnice. Avšak, ačkoliv obě galerie byly, »jak by nabil«, nestala se tam výtržnost ani nejmenší. Na náměstí pak nebylo ani živé duše. Zatím přiblížila se hodina sedmá večerní, a ve velké zasedací síni radnice přikročeno k rokování *o návrhu souhlasu s deklarací českých poslanců.* Po několika řečnících ujal se slova Dr. Palacký. V tom zavířily dole bubny a na náměstí staroměstském objevil se celý prapor pěšího pluku Adolfa vévody Nasavského č. 15. se štábním důstojníkem a pobočníkem na koni a rozložil se před zamřížovanou hlavní stráží staroměstskou, kteráž taktéž ihned do zbrani vstoupila. Čelem proti hračkářským boudám rozestavil prapor přední své stráže s nasazenými bodáky v celé rozsáhlosti prostranství, a stál tu, maje k noze zbraň, v plné zbroji, zabrániv průchod kolem radnice. Po lidu nebylo nikde stopy. Teprve znenáhla kolemjdoucí, spatřivše před hlavní strážnicí vojsko, zastavovali se. A takto z pouhé zvědavosti obklopeno vojsko obecenstvem 100 až 150 hlav čítajícím, jež čekalo, »co to asi bude«? Touže dobou od jednotlivých setnin jiných obsazeny i Malé náměstí staroměstské, Široká ulice u německého kasina, Široká ulice v městě židovském, novoměstské náměstí Josefské, kde nacházelo se místní velitelství, socha sv. Václava na Koňském trhu, radnice novoměstská u tamější hlavní stráže, a na Malé Straně Štěpánské náměstí před hlavní stráží a tamější budovou vrchního vojenského velitelstva. Mimo to vyslána

jednotlivá oddělení, aby udržovala spojení mezi vrchním velitelstvím, hlavní stráží staro- a novoměstskou a voj. velitelstvem místním, a při obchůzce té obešla též německé divadlo, kolej jesuitskou a »jiná ohrožená místa«. Zatím v schůzi návrh městské rady schválen, a obecenstvo v úplném klidu domů se rozešlo. Purkmistr Dr. Klaudy, seznav, co se bylo stalo, poslal setníka městské stráže Rysa k vrchnímu voj. veliteli knížeti Montenuovovi, aby tomuto jménem purkmistra a rady městské vysvětlil, že vojenské zakročení jest zcela zbytečné. Setník městské stráže obdržel na to od knížete Montenuova přípis k místnímu voj. velitelstvu, že vojsko má se bez odkladu domů odebrati. O hodině deváté odebralo se vojsko ve třech odděleních různými ulicemi, Železnou kolem německého divadla, Celetnou a Dlouhou třídou nazpět do kasáren.

»Nár. Noviny« zabaveny. — Přelíčení s red. »Posla z Prahy« B. E. *Tolmanem*. Soudu předsedal president Mentberger, žalobcem byl Dr. Hlaváček. Obžalovaný dostavil se *bez obhájce*. Z obžaloby vyjímáme: »Článek ‚*Kdo smí se s námi vyrovnat*', v č. 96. obsahuje zločin rušení veřejného pokoje, jelikož se jím obzvláště české obyvatelstvo k opovržení a k zášti proti státní správě podněcovati snaží a vládě falešná hra při vyrovnání se českého národa s Rakouskem se vyčítá a dále praví se: »Kterak jest možno, nadíti se upřímného jednání, kde takto se jedná s lidem a jeho orgány? Smí a může někdo z nás o nějakém míru vyjednávat v okamžení, kde se jen tresce, jen odsuzuje, jen žalařuje? Smí pan Palacký nebo pan Rieger s vládou vyjednávat, když tato listy jejich strany potlačuje? Pánové tito učinili by se nemožnými před národem, kdyby vzali podanou jim ruku, tlačící v tomtéž okamžení národní stranu ke zdi. Nedomníval by se národ, že je to peníz Jidášův, za který smlouvá se ten neb onen s vládou, hnutí našemu tak nápadně nepřátelskou?« — V článku »*Nový krok proti opposici české*« v č. 95. kárá se způsob, jakým úřadové při zákazech meetingů pokračují a uvádí se, že neurčitost nebo všeobecnost programů nemůže býti důvodem zákonním k zákazům táborů. V třetím odstavci praví se: »My víme, na čem v té věci jsme. Vídenská žurnalistika poučila nás o tom dostatečně, že máme býti vyhladovění, že *pevnosť opposice má*

býti hladem přinucena ku vzdání se a zapovídání táborů že jest krokem proti české oposici. Ve čtvrtém odstavci prohlašuje se opatření policejního ředitelství, kteréž prý všem českým spolkům rozeslalo oznámení, že vycházky těchto spolků bez povolení úředního dovoleny nejsou, za nezákonnité, jelikož vycházky takové i za nejtužší vlády Bachovy a Metternichovy, za železného ramene policejních ředitelů Muka a Paümanna českým vlastencům dovoleny byly. V dalším postupu článku poukazuje se k nedůslednostem z toho vyplývajícím a končí: »Jsme povděčni tomu, že nám sl. policie naznačila, pokud v této velebné době sahá právo a svoboda, ježto nám byli udělili Bach, Metternich a Schmerling; my teprv se naučíme znáti, jací svobodomyslníci byli tito absolutisté ve srovnání s nynějšími svobodomyslníky a zatoužíme po jejich svobodách.« — V článku *»Nová doba velikých svobod«* vzal si spisovatel za úkol pojednati o případu, že dne 2. července 1868 z obcí Litovic, Kostovic a Jenče 16 vozů stavebního materialu od banderia s hudbou k Národnímu divadlu veženo bylo, čemuž policie překážek nečinila a že poklid sl. policie jen známkou byl blížící se bouře, kteráž vypukla ve spůsobu dekretu policejního rady Marxe. V dekretu tom stanoví se, nač policie po dlouhém studování přišla, takto: »Od nynějška buďtež považovány za průvody ve smyslu § 30. shromažďování všelike »odvážky« kamene a jiného materiálu na Národní divadlo a nebudiž bez povolení jednoho neb dle okolnosti desíti c. k. úřadů přiveženo nic na staveniště. Tak to vyžaduje zákon.« — Článek končí: »My bychom si přáli, aby pro památku dekret ten zrušen nebyl.« — Patrně snažil se pisatel těmito dvěma články zlehčiti úřední zákazy táborů a nařízení policejního ředitelstva a podněcovati zvláště české obyvatelstvo k zášti a opovržení proti úřadům těmto, v čemž zakládá se přečin § 300. — Obžalovaný uznán za vinna a odsouzen do těžkého žaláře na *10 měsíců* a ke ztrátě 2000 zl. z kauce. Veřejný žalobník navrhoval trest žaláře na 18 měsíců.

Přelíčení s red. »Moravské Orlice« Jindřichem *Dvořákem* v Brně pro přečin § 300. tr. z. spáchaný prý zlehčováním sněmu moravského atd. Red. Dvořák pronesl se po zahájení líčení takto: »Článek 1. zákona ze dne 27. října 1862 o ochraně

svobody osobní ustanovuje, že »*nikdo nesmí býti odňat svému zákonitému soudci*«. Vedle článku 11. státního základního zákona z 21. prosince 1867 o moci soudcovské — kterýžto zákon ode dne 22. prosince 1867, kdy byl prohlášen v říšském zákonníku, jest platným — rozhodují při všech politických nebo obsahem tiskopisu spáchaných zločinech a přečinech *porotci* o vině obžalovaného. Jakožto státní občan nemohu se svého práva k porotě nikdy vzdáti a protož *protestuji proti tomuto slav. soudu a prohlašuji ho za nekompetentní* v mé při, jelikož *o vině mé dle zákona jedině porota* rozhodovati má. Musil jsem se dostaviti sice k dnešnímu jednání, jelikož odvolání proti nařízení přelíčení není mi teď možno a jelikož mi vyhrožováno, že před soud předveden budu, pakli se nedostavím, čili, jak se mi úřadně napsalo, že mé »postavení by opatřeno bylo«. *Musil jsem se tudíž podrobiti moci.* Ohlašuji, že z úcty k tomuto sl. soudu a osobám, z nichž záleží, se súčastním jednání a odpovídati budu. Ponechávám si však *vznésti na sl. brněnský soud trestní a sl. státní zastupitelstvo* **žalobu k vysokému soudu říšskému** podle čl. 3. lit. b) zákona z 21. prosince 1867, o soudu říšském, *poněvadž mé právo ústavní k porotě bylo porušeno.* Po provedeném líčení prohlášen obžalovaný za nevinna dle § 300 tr. z.; ale odsouzen pro přestupek zanedbání povinné péče k pokutě 50 zl. a ke ztrátě 100 zl. z kauce.

Se starostou Sokola karlínského J. *Choděrou* zavedeno vyšetřování pro vyslovení souhlasu Dru Frant. Smolkovi. — Emanuel *Prokop* z Lomnice u Jičína, odsouzený pro Herbstovské demonstrace do vězení na 14 dnů, nastoupil trest. — Pro osvědčení souhlasu s deklarací zavedeno vyšetřování se zastupitelstvem města *Velvar* a spojených obcí *Budohostic, Uh, Chržín* a *Kamenic*. — Policejní rada Dedera obdržel s poštovní známkou z Vídně anonymní list, v kterém se mu přislibovalo, že »za jeho zásluhy v Cislajtánii zasloužený řád ho nemine«, ano i smrtí vyhrožováno, pakliže by jej osud ten na některém táboru již dříve nestihnul. List byl prý psán nepravopisně. V »Bohemii« stvrdil pak policejní rada v »Zasláno«, že »milý« list obdržel, a dodal, že »snažiti se bude« pisatele listu »doporučiti« za profesora aesthetiky a německé řeči a že by jej velice těšilo, kdyby se s ním osobně seznámiti mohl.

9. října. Přelíčení s redaktory paedagogického týdenníku »Nár. škola« pro přestupek §§ 10. a 11. zák. o tisku Št. *Bačkorou a Kredbou*, jež hájil Dr. *Černý*. Oba obžalovaní uznáni nevinnými. Veřejný žalobník navrhoval za trest pokutu 100 zl. — Předseda živnost. čten. jednoty v Chrudimi Fr. *Haisl* odsouzen c. k. okres. soudem chrudimským pro vyslovení souhlasu s deklarací k pokutě 5 zl. — Josefině *Arbesové* doručeno předvolání k přelíčení pro výlet na Vysokou u Kutné Hory, kterého se nesúčastnila.

10. října. *V Praze a okresích Karlínském a Smíchovském prohlášen* **výminečný stav.** Zákony o tisku, o právu shromažďovacím a spolčovacím zvláštními nařízeními obmezeny. Dosavadní místodržitel Arnošt svob. pán *Kellersperg* propuštěn a na jeho místo dosazen *polní podmaršálek general jízdy* baron Alexandr **Koller.**

»Nár. Noviny« zabaveny. — Chlumeckým farářem B. *Kuldou* vydaná brošurka »*Církev a společnosť*« v knihtiskárně Stýblově zabavena. Shledání v ní zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a přečin dle § 302. tr. z. — Konfiskace č. 6. »Šotka« potvrzena. V článku »Šotkova tajná o tajných epištolách«, v illustraci pod nadpisem »Ohlasy z některých sněmovních síní léta Páně 1868.« a v písni k illustraci té jakož i ve dvou slokách básně »Ďáblovy trilky« shledán přečin dle § 300. tr. z. — C. k. ministerstvo vnitra zakázalo poštovní dopravu do Rakouska českému listu »Pokrok«, vycházejícímu v Chicagu, pro »destruktivní tendenci«. — V příčině zjištění poměru v jakém se nalézal hudební sbor kapelníka *Horáka* k pražské tělocvičné jednotě »Sokol« zavedeno u c. k. okr. soudu pro Staré město vyšetřování. Vyslechnuti byli náměstek starostův Dr. Tomáš *Černý*, jednatel J. *Šesták*, správce domu G. *Žižka* a kapelník *Horák*. — Občané *slivenečtí*, kteří byli přivezli kámen na staveniště Národního divadla s hudbou v čele svých vozů, odsouzeni k peněžitým pokutám, a sice obecní starostové po 30 zl., ostatní občané po 20 zl.; pachtýř dvoru sliveneckého p. *Polák* k 30 zl. a hudebníci každý k pokutě 10 zl. — S účastníky výletu na *Blížkov* zavedeno vyšetřování, zejména s pp. *Kolaříkem, Nechanským, Vaníčkem* a *Guttmanem*. — Náčelník Sokola královéhradeckého JUC. B. *Bostler* vzat do vyšetřování pro souhlas s deklarací.

11. října. »Nár. Noviny« zabaveny. — Následkem zprávy že bude odpoledne *na císařské louce* tábor lidu, byla posádka pražská konsignována. Odpůldne objevila se škadrona husarů před Újezdskou branou, kdežto pěchota v kasárnách újezdských byla pohotově. Na císařské louce shromáždilo se zatím asi 300 osob, hlavně hoši a mladíci. Na silnici u nádraží české západní dráhy sešlo se asi 2000 osob, dívajících se na hochy na louce. Hlídky husarské, jež po celé odpůldne projížděly se od brány až k císařské louce, zpravily o tom velitelstvo, načež dvě škadrony 11. pluku husarského, Alexandra prince würtemberského, dílem po hlavní silnici dílem uličkami podle Vltavy odebraly se na císařskou louku. Brzy po té zavířily bubny a celý pěší pluk arcivévody Karla Salvatora toskánského č. 77. táhnul k císařské louce. Mládež i obecenstvo obrátilo se buď na Smíchov nebo k vršinám radlickým a košířským. Vojsko majíc v čele generála na koni a policejní komisaře Dederu a Maříka, odtáhlo pak celou šíří hlavní ulice smíchovské ku Praze. Obecenstvo nalézající se před vojskem ustoupilo až do Prahy jen částečně otevřenou a vojskem obsazenou Újezdskou branou. Zatím přibyl na Smíchov celý pluk arcivévody Sigismunda č. 45. s praporem a postavil se řadou od brány až po měšťanskou besedu. Jednotlivá oddělení obsadila všechny ulice smíchovské, vedoucí od Košíř, pak nádraží a Zlíchov. V Praze Vodičkovou ulicí, třídou Ferdinandskou, po Uhelném trhu a Rytířskou ulicí až k německému divadlu obcházely setniny vojska. Nikde neudála se žádná výtržnosť. Také na Letné byly odpůldne dvě škadrony husarů, avšak již o třetí hodině odejely.

Tábor lidu na Homolce u Plzně. Po několik dní nalezány na nárožích v Plzni plakáty vyzývající lid a zvláště dělnictvo ke schůzi pod širým nebem na vrch Homolku blíže nepomucké silnice. Následkem toho zavedeno c. k. okresním hejtmanstvím rozsáhlé vyšetřování, a učiněny kroky, aby se zamýšlená schůze zamezila. V té příčině byly plzeňské továrny vyzvány, aby dělnictvu účastenství v táboru zakázaly, školám dáno nařízení, aby žactvu vzdálení se z domova v ten den zapověděly, a na představené obecní účinkováno, aby lid z vesnic od účastenství v táboru všemožně zdržovali. Někteří měšťané plzeňští povoláni za týmž účelem na hejtmanství. Po

druhé hodině odpůldne počal se na »Homolce« lid scházeti. Ke 4. hod. bylo tam asi 6—700 osob mužského i ženského pohlaví, mladí i staří. Zatím projel c. k. okr. hejtman Špulák jako soukromá osoba dvakráte silnici nepomuckou, aby viděl, co se děje. Lid učinil si tam dva ohně, zpíval vlastenecké písně a provolával »Slávu«. To uslyšev c. k. okres. hejtman Špulák pospíšil do města, převlékl se v šat úřadní, vzkázal pro připravené již vojsko a v čele jeho v dvouspřežném voze ubíral se zvolna k »Homolce«. V Plzni samé panovalo dosud ticho. Když však troubeno na poplach a vojáci do kasáren se ubírali, vzniklo velké hnutí v celém městě. Vše spěchalo za město k »Homolce«, aby vidělo, co se bude díti, poněvadž se proslýchalo, že i husaři z blízkých svých stanic k rozehnání táboru jsou povoláni. Zatím však lid, na »Homolce« shromážděný, vracel se již do města. Na cestě sešel se na silnici s vládním komisařem a jdoucím za ním v plné zbroji praporem pěšího pluku velkoknížete Michala. Zpívaje »Kde domov můj« a »Hej Slované« a provolávaje »Sláva« koruně české, ubíral se dav kolem vojska klidně dále k městu, vojsko pak se obrátilo a postupovalo za lidem. Když pak zástup k městu se přiblížil, přistoupil k němu purkmistr Emanuel Tuschner a vyzval jej, aby pokojně se rozešel. Lid vyzvání uposlechl, provolav dříve purkmistrovi »Sláva« a »Na zdar!« Vojsko rozdělilo se v četné hlídky a procházelo se městem, zvláště oněmi končinami, kde německé kasino se nachází, a obsazen též dům c. k. okres. hejtmanství. Purkmistr s městským radou Pecháčkem odebral se k c. k. okresnímu hejtmanu a dovozujíce, že obecní úřad v městě pořádek udrží, žádali za odstranění hlídek vojenských, kteréžto žádosti také vyhověno. K deváté hodině večer přibyly do města dvě škadrony husarů, avšak obrátivše se jely zase domů. Nikdo nebyl zatknut a také žádná jiná nehoda se nestala, než že kůň pobočníka, který vojsku rozkaz k pochodu na »Homolku« přinášel, přes jakéhosi chlapce klopýtnul a nohu si zlámal.

12. října. Nový místodržitel baron *Koller* vydal vyhlášku, z které vyjímáme: »Agitace po dlouhý čas trvale a horlivě proti platným základním zákonům státu a proti vládě Jeho Veličenstva strojené, podněcované tiskem fanatickým, vedly

zneužíváním ústavního práva spolkového a shromažďovacího poznenáhla v hlavním městě zemském a v nejbližším okolí jeho k výtržnostem nejpovážlivějšího způsobu, v kterých patrně se ukázalo, že pobuřováním povstaly. Veřejný pokoj a pořádek opět a opět čím dále tím více byl rušen; bezpečnosti osobní bylo mnohonásobně hroženo a také vskutku ublíženo, majetek pokojných občanův srocenými hromadami lidu byl znevážen, veřejným úřadům byl posměch činěn, a nastala potřeba, aby vkročením moci ozbrojené zákonu na ten čas se průchod zjednal i toliko tím, že ta moc, ačkoliv jí úsměšky byly činěny a kameny byly na ni házeny, shovívavě a poklidně postupovala, nepřišlo ku krveprolití. Avšak neklamná znamení nejrůznějšího způsobu nasvědčují tomu, že smysl pro zákon a pořádek všude ještě se nenavrátil, a že pomocí lidu pod ochranou ústavního práva spolčovacího nahrnutého opětovati se mají výstupy, kterými nedávno pokojní obyvatelé hlavního města byli strachem a úzkostí naplněni. Všecky tyto události uložily vládě Jeho Veličenstva nevyhnutelnou povinnost, aby k zachování veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti, a k ochraně osoby a majetku v hlavním městě Praze a v nejbližším okolí, kdež události politování hodné se přihodily, na čas obmezena byla v platnosti své ta práva ústavy, jichž k výtržnostem zákonům odporujícím se zneužívalo. Maje úlohu, abych pokoj, pořádek a zákonnitost opět ve skutek uvedl, postavím se se vší přísností a všemi prostředky, jimiž vládnu, na odpor všelikému rušení pokoje, nechť k rušení takovému bylo toliko míření, aneb nechť se pokoj skutečně porušil, při čemž přihlížeti budu povýtečně a ostře ke svůdcům.«

Dr. Kodym, bývalý redaktor »Hlasu«, nastoupil přisouzený mu trest tříměsíčního žaláře. Časně zrána přijel žalářník v drožce pro Dra Kodyma do Šárky, kde týž měl svůj stálý byt, a zavezl jej do trestnice v novoměstské radnici. Ježto Dr. Kodym churavěl, byl ihned do nemocnice v trestnici odevzdán. Proti Dru Kodymovi bylo mimo to ustanoveno troje přelíčení na dny 19., 22. a 26. října, každé pro zločin rušení veřejného pokoje. — Nejvyšší soudní dvůr odmrštil mimořádné odvolání se býv. red. »Politiky« V. *Nedomy* proti rozsudku zemského co trestního soudu a vrchního zemského soudu, jímž odsouzen

byl pro obvinění ministra obchodu Plenera na sedm měsíců do vězení. Taktéž bylo odmrštěno odvolání státního zastupitelstva proti rozsudku, jímž metteur en pages A. Hrazánek uznán byl za nevinna. Co se týče Hrazánka, udal vrchní soudní dvůr tyto důvody: »Není to povinností metteura en pages, aby články, které do tisku dány býti mají, četl a posuzoval, hodí-li se k vytisknutí či nikoli; jemu přisluší jen povinnost, aby rozhodl, do jaké části listu ten neb onen článek vřaděn býti má, k čemu ostatně již pouze nápis článku jest dostatečným. Aby metteur en pages mohl býti odsouzen, musilo by se dokázati, že skutečně článek závadný četl. Pouhá domněnka nedostačí. I okolnost, že závadný článek jiným způsobem byl tištěn, než ostatní list, nemůže býti považována za přitěžující okolnost, jelikož to není povinností metteura en pages, aby jakost tisku určoval, nýbrž aby jen pořádek článků určoval.« — Přelíčení proti býv. red. »Politiky« Č. *Kulhánkovi* u c. k. krajského soudu v **Litoměřicích.** Obžalovaný uznán za vinna přečinem dle § 300. tr. z. a odsouzen do tuhého vězení na 4 měsíce a ku ztrátě 300 zl. z kauce. Veřejný žalobník navrhoval trest vězení na dobu 8 měsíců. — S redaktorem »Hlasu« K. *Krouským* zavedeno předběžné vyšetřování pro článek »Pánům předplatitelům«, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. — Nejvyšší soudní dvůr potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž Vilém *Pick* odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do těžkého žaláře na tři měsíce. — C. k. vrchní soud zemský zostřil tresty odsouzeným pro tábor *na Vysoké*, a sice F. *Liškovi*, J. *Vetterovi*, J. *Šlemlajnovi*, A. *Jägrovi*, J. *Frommovi*, pak pí. M. *Liškové* a slečně Bohumile *Kvěchové*. Slečnám Marii *Jaegrově*, Karolině *Duchkově* a Marii *Švarcově* rozsudek první stolice potvrzen. — Pro zúčastnění se výletu *na Zvičín* odsouzeni u c. k. okres. soudu v Hostinném pp. Karel *Šindler*, radní v Králové Dvoře, J. F. *Babáček*, Jan *Jaloveckỳ*, A. R. *Šil*, V. *Hop*, Jan *Šubert*, Vilém *Kroupa*, A. *Mesl*, J. *Kovář*, J. *Jarolímek*, F. *Jarolímek*, a V. *Fajgl* pro přestupek § 3. zák. o právu shromažďovacím, každý k pokutě 10 zl.

13. října. Sbor obecních starších pražských sešel se k *tajné* schůzi, v níž schváleno usnešení městské rady, aby nebyl c. k. policii postoupen celý status policejního úřadnictva, tím méně

aby jí byl vydán šat a zbroj. C. k. vláda žádala dále, aby Praha k vydržování c. k. místní policie pražské přispívala ročně 40.000 zl. Sbor obecních starších usnesl se, že proti požadavku tomu se ohradí, poněvadž k němu obec dle žádných platných zákonů není povinna. Naopak vyhradil si právo žádati od státu náhradu ohromného nákladu, s jakým zřízení místní policie spojeno bylo. Obec pražská ovšem každou chvíli byla ochotna odevzdati vykonávání místní policie státu. — Přelíčení s uvězněným red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný úryvkem článku ze srbské »Zástavy« pod titulem »*Co se děje nyní v Čechách?*« Obžalovaný hájil se sám. Uznán za vinna a odsouzen do těžkého žaláře na 7 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce. Státní žalobník navrhoval trest žaláře na dobu **18 měsíců** a ztrátu 2000 zl. z kauce. — Tábor dělníků na vrchu *Bohdalci* u Michle a Záběhlic c. k. policejním ředitelstvím pražským zakázán. — Konfiskace č. 80. »Nár. Novin« potvrzena. V úvodním článku »Pankrácký tábor« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., ve zprávě »K táboru na Pankraci« pak přečin dle § 300. tr. z. — Uvítání, jež připravováno v Králové Dvoře účastníkům výletu *na Zvičín*, kteří byli v Hostinném souzeni a odsouzeni, zakázáno. — Pro tábor na *Valečově* odsouzeni pp. P. *Líbal*, V. *Pavel*, B. *Thum*, A. *Bauer*, J. *Křesálek*, K. *Vocl*, K. *Janský*, J. *Hrdlička* a J. *Pekelský;* první k pokutě 5 zl., ostatní každý do vězení na osm dní. — S faktorem národní knihtiskárny v Brně, v níž se tiskla »Moravská Orlice«, zavedeno vyšetřování pro články o táboru na Košíři v listě tom otištěné.

14. října. Statkář v Lounech p. *Drtina* vzat do vyšetřování proto, že obstaral tisk programu pro tábor *na Džbáně*. — K vyzvání c. k. návladnictví v Chrudimi zavedeno u c. k. okres. soudu *v Poličce* vyšetřování s několika členy měšťanské besedy poličské pro vyslovení souhlasu s deklarací. — Konfiskace č. 82. »Nár. Novin« potvrzena. V článku »*Stav obležení*« shledány přečiny dle §§ 305. a 302. tr. z. — Pro vyslovení souhlasu s deklarací odsouzeni byli: pp. Em. *Veselský*, správce továrny na Vodolce, k pokutě 45 zl., Fr. *Hušpauer* a Jos. *Neruda* (syn) tamtéž, k pokutám po 15 zl. — Pro souhlas

s deklarací odbýváno přelíčení s členy besedního výboru jindřichohradeckého.

15. října. C. k. polic. ředitelství zakázalo prodej veškerých novin v průsvitných kioscích pražských. — Všem tiskárnám, v nichž tiskly se opoziční listy české: »Nár. Noviny«, »Hlas«, »Svoboda«, »Nár. Pokrok«! »Correspondenz«, »Posel z Prahy« atd. nařízeno předkládati povinné exempláře c. k. návladnictvu a c. k. policii *dvě hodiny* před expedováním listů. — Působnost městské policie pražské prodloužena až do konce října, načež úkol její převezme c. k. policie státní.

Závěrečné přelíčení s J. J. *Martinkou* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 302. tr. z., spáchané básní »Upomínka na svěcení praporu prvního hasičského sboru ve Velvařích ke dni 26. července 1868«, která byla před vydáním propadla konfiskaci. Soudu předsedal rada Předák, žalobníkem byl substitut státního návladního Dobel. V obžalobě praveno, že báseň ta měla býti básní příležitostnou, ale že jí není, »neboť jest naskrze prodchnuta ideou národně politickou ve smyslu československém, což se jeví hlavně v místech: »Tak i prapor náš nechť směle doprovodí nás na výhubu těch vrahů zkázy chtivých,« kdežto praporu spolkovému podkládá se jiné, totiž válečné určení ku zničení vrahů zkázychtivých« atd. . . . »Uváží-li se, že české listy opoziční líčí jednak vládu rakouskou, jednak kmen německý co nepřátelské živly výkvětu českého národa a vyvíjení se jeho domnělého státního práva a báseň tato jest ohlasem tohoto množství popuzujících článků oněch listů atd.«, žaluje státní zastupitelstvo autora pro přečin nahoře vytknutý.« Soud uznal však obviněného za vinna pouze zločinem dle § 65. a) tr. z. a vyměřil mu trest těžkého žaláře na dobu 6 týdnů. V důvodech praveno, že »smysl básně té v posledních slokách není patrně jiný, nežli způsobem velmi ostrým národ český líčiti jako národ utlačený a jej popuditi k odporu a boji proti cizím živlům, jež se jako vrahové zkázychtiví, mstiví a k vyplenění cti a slávy národa českého směřující vyličují a vítězům vděk, čest a paměť nehynoucí jako odměnu přislibuje. Směr celé básně není jiný, nežli odznak (!) smyslu, v jakémž opoziční časopisectvo píše a čelí patrně proti vládě samé a nikoli proti německé národnosti« . . .

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž zvýšeny byly pokuty účastníkům táboru *na Chlumu*, a sice třem na 100 zl., sedmi na 70 zl. a pěti na 30 zl. pokuty. — Pro oslavení památky upálení Mistra Jana Husa dne 5. července na Betlemském náměstí zavedené a později zastavené vyšetřování obnoveno. K c. k. del. okres. soudu pro Staré a Nové město pražské předvoláno na novo asi 30 osob k výslechu. — U c. k. okres. soudu ve Skutči zavedeno vyšetřování s okr. tajemníkem skutečským Ant. *Pražanem* a s Jos. *Saláškem*, sladovnickým z Rychmburku, pro oznámení táboru na Košumberku novinami.

S red. »Nár. Novin« K. *Krouským* zavedeno vyšetřování zejména pro články a zprávy: Číslo 76.: *Obzor politický*; č. 77.: »*Pouť u svatého Václava na Dobeníně*«, »*O táboru na Orebu*«; čís. 78.: feuilleton »*Luciperničky*«; č. 80.: úvodní článek »*Pankrácký tábor*« a lokálka »*K táboru na Pankráci*«; č. 82.: lokálka »*Následky táboru pankráckého*«; č. 84.: Hlasy časopisecké; výňatek z »Pester Lloydu«, telegram z *Roudnice*, pak jeden *dopis z Londýna*, Zasláno panu Dru *Čížkovi*, telegram od *Roudnice*, v němž vysloven souhlas s návrhem obecního staršího pana Gabr. Žižky, lokálka »*Střežení redaktorů v novoměstské radnici*« a mnoho jiných zpráv.

Proti bývalému redaktoru »Národních listů« K. *Tůmovi*, jenž odbýval sobě trest šestiměsíčního žaláře v novoměstské radnici, vznešena obžaloba pro **23 zločinů a přečinů**, jež soud shledal v těchto článcích »Národních listů«: 1. V čís. 122.: Úvodní článek »Kam to povede?« (*zločin.* dle § 65. a). 2. V č. 151.: Telegram z Králové Dvora poslaný od občanů královédvorských (*přečin* § 305.). 3. V čís. 153.: Úvodní článek »O vyrovnání sporů národních v Čechách« (*zločin* § 65. a). 4. V čís. 153.: Telegram z Kutné Hory, a sice v připojené k němu poznámce redakční (*přečin* § 300.). 5. V čís. 154.: Úvodní článek »Ať žije zákon!« (*zločin* rušení v. p. § 65. a). 6. V čísle 172.: Úvodní článek »Je to škandál!« (*zločin* § 65. a). 7. V č. 173.: Úvodní článek »Po narovnání s Čechy« (*zločin* § 65. a). 8. V čís. 183.: Denní zprávy: »Výlety ve svobodné éře« a »Ordonance c. k. policejního ředitelství v Praze« (*přečiny* § 300 tr. z.). 9. V čís. 180.: Hlasy časopisecké, »Golos«:

»Co chtějí Čechové?« (*zločin* § 65. a) 10. V čís. 182.: Dopis z Hořic o zápovědi táboru na Chlumu (*přečiny* dle § 300. a § 305.). 11. V čís. 187.: Dopis: »Zapovězený zvičínský výlet na oslavu památky Husovy« (*zločin* dle § 65. a). 12. V č. 185.: Dopis: »Zakázaný tábor lidu na Košumberku« (*přečiny* dle §§ 300. a 305.). 13. V čís. 194.: Dopis »Zakázaný tábor u Přibyslavi na Žižkově poli« (*přečiny* dle §§ 300. a 305.). 14. V čís. 184.: Denní zprávy: »Ať žije naše svoboda!« (o uvěznění Baráka) a »Slavnosť Husova na Pankráci u Prahy« (*přečiny* dle § 300.). 15. V čís. 185.: Úvodní článek: »Naši odpůrci a spojenci« (*zločin* dle § 65.). 16. V čís. 191.: Denní zpráva »Žert s c. k. policií« (*přečin* dle § 300.). 17. V čís. 193.: Úvodní článek »Čeští dělníci a němečtí fabrikanti« (*přečiny* dle §§ 300. a 302., popuzování proti národnostem). 18. V čís. 193.: Dopis »Zapovězený tábor lidu na Potštýně« (*přečin* § 300.). 19. V čís. 193.: Denní zprávy: »Zapovězený výlet akademického čten. spolku«, pak »Jeden den v redakci českého oposičního listu« (*přečiny* dle § 300. tr. z.).

»Posel z Prahy« zabaven. — Konfiskace č. 84. »Národních Novin« potvrzena. V telegramu z Roudnice shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. v »Hlasech časopiseckých« zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z., v dopise z Pešti přečin dle § 305. a ve zprávě »Slavnosť z příčiny revoluce španělské« taktéž přečin dle § 305. tr. z.

16. října. Přelíčení »Nár. Novin« pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný v č. 19. článkem nadepsaným »Ctěná redakce Nár. Novin« a pro přečin dle § 302. tr. z., jenž shledán ve zprávě »Dělníci v továrně Porgesově«. Soudu předsedal president Mentberger, žalobníkem byl Dr. Hlaváček. Obž. red. J. V. *Kouta* hájil Dr. *Čížek*, jenž opřel se návrhu státního žalobníka, *aby líčení bylo tajné*, poněvadž bylo č. 19. »N. N.« zabaveno, těmito slovy: Slavný soude! Tato otázka nebyla zde poprvé vzata na přetřes. Při všech tiskových procesech zakládajících se na zabavení čísla, v němž nalezaly se inkriminované články, navrhovalo státní zastupitolstvo, aby přelíčení bylo *tajné*. Státní zastupitelstvo *navrhovalo však tajné líčení pře vždy jen proto, že bylo číslo zabaveno.* Já sám, slavný soude, vyslovil jsem se již zde několikráte, že tomu

zákon tak nerozumí jako státní zastupitelstvo, aby po každé, když bylo číslo zabaveno, provedeno bylo také tajné přelíčení; neboť kdyby se tomu tak mělo rozumět, bylo by to zajisté *zřejmě* vysloveno v zákoně. Avšak zákon o věcech tiskových ustanovuje paragrafem 13. ještě více. Praví se v paragrafu tom, že *jednání před soudem pravidelně jest veřejné.* Veřejnosť soudního jednání jest tedy pravidlem, od kteréhož lze se odchýliti jen tenkráte, kdyby veřejným líčením pře mohla býti veřejná jistota neb mravopočestnosť porušena. V inkriminovaných článcích však není ani jediného místa a státní zastupitelstvo také ani jediného místa neuvedlo, kterýmž by veřejná mravopočestnosť porušena býti mohla. V přítomném případu jedná se o článku sepsaném o zákonu o shromažďování se. Takových procesů bylo již mnoho provedeno a já sám po dvakráte hájil jsem při takových přích. Soud však nikdy neuznal, že by veřejná bezpečnosť neb mravopočestnosť porušena býti mohla a usnesl se vždy na tom, že nemá být veřejnosť vyloučena; proto soudím, že i tento slavný soud také tak učiní, poněvadž sám státní zástupce neudal žádného místa, kterýmž by byla veřejná jistota neb mravopočestnosť v nebezpečí. — Soud se usnesl, aby přelíčení konalo se *tajně*, a sice proto, poněvadž číslo 19. »Národních Novin« zabaveno bylo, jakož i proto, že — »*ač [pro Prahu a okolí veřejné jednání nebezpečné není, poněvadž je zde zákon o shromažďování se vyzdvižen — přece pro venkov nebezpečné býti by mohlo, poněvadž tam zákon až dosud v úplné platnosti jest*«. — Po provedeném *tajném* líčení uznán obžalovaný za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do těžkého žaláře na 8 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce. Pro přečin dle § 302. tr. z. uznán za nevinna.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž Jan *Černý*, bývalý redaktor »Nár. P.«, odsouzen byl pro zločin rušení veřejného pokoje do žaláře na 18 měsíců, zostřenému každý první pátek každého měsíce postem a ku ztrátě 3000 zl. z kauce, avšak nalezl v závadných článcích *o jeden zločin* rušení veřejného pokoje *více* a sice také dle § 65. b) tr. z., kdežto první stolice shledala toliko zločin dle § 65. a) tr. z. — Bývalý redaktor »Politik« Fr. *Kotek*, jenž meškal v cizině, byv od-

souzen pro články pod záhlavím »Pane redaktore« k šestiměsíčnímu žaláři a ku ztrátě 2000 zl. z kauce, odmrštěn byl od vrchního soudu se svým odvoláním a trest jeho *zvýšen* na žalář 18 měsíců. — Rozsudek zemského trestního soudu, kterýmž za příčinou tiskové při »Politik« Vincenc *Kulhánek* pro přečin rušení veřejného pokoje dle § 300. tr. z. za vinna uznán a k vězení na 14 dní, zostřenému postem v první pátek doby trestní, byl odsouzen a jímž ztráta 250 zl. z kauce byla vyslovena, byl k odvolání státního zastupitelstva a odsouzeného vrchním zemským soudem až na výměr trestu stvrzen. Trest proměněn totiž ve vězení na dobu *dvou měsíců* a půst uložen na první pátek každého měsíce.

17. října. Komitétu, jež se bylo sestoupilo za příčinou uspořádání sbírek na pomník Mistra *Jana Husa* a dne 5. září podalo k c. k. místodržitelství přiměřenou žádost, odpověděno teprve nyní, že »*pořádání sbírek takových se nepovoluje*«. — Nový časopis »*Zvon*« c. k. policií zabaven. — V tiskárně Skrejšovského zabaven celý náklad brošůrky pod názvem: »Několik časových otázek pražské medicinské fakulty« od Dra Josefa *Matouška*, bývalého asistenta na pražské medicinské fakultě. Spisek obsahoval kritiku a reformu studijního plánu, pojednával o institutu docentův a otázce musejní; ku konci připojeno bylo memorandum jednoty českých lékařův k ministeriu vyučování o otázce národností. — Pro článek »Dlouho-li« v čís. 289. »Nár. Pokroku« a pro vyzvání rolníků z okresu Mělnického »K předplatitelům českých novin« »v Hovorně« č. 269. zavedeno s red. Janem *Zehnalem* předběžné vyšetřování. — U c. k. okresního soudu v Kouřimi odsouzeno bylo soudním adjunktem Truhlářem 23 osob z okresu Kouřimského pro účastnění se táboru v *Mukařovském háji* dne 27. září, a sice: Josef *Škopek*, rolník z Velími, Vojtěch *Dvořák*, rolník z Poboře a Josef *Klabzuba* z Hradenína k pokutě 30 zl. aneb v případu nevymožení pokuty k vězení 6 dnů. Antonín *Nevařil*, hostinský, Jan *Novák*, rolník, Josef *Říha*, obecní kancelista ze Zásmuk, Jan *Funda*, mistr stavitelský z Březan, Frant. *Mokrý*, hostinský z Chocenic, Josef *Choděra*, rolník z Blínky, Václav *Mazura* a Jan *Urbánek*, rolníci z Velími, Josef *Urbánek*, rolník z Libodřic, Josef *Rak*, rolník a František *Hurt*, rolník z Voděrad,

k 25 zl. pokuty. Josef *Dlabač*, rolník a Josef *Petrán*, rolník z Březan, Jan *Korajzlík*, měšťan, Hynek *Apltauer*, měšťan z Kouřimi, a Josef *Zeman*, rolník z Krychnova k 20 zl. a Vlastimil Frant. *Doutlík*, úředník z továrny svojšické, k 15 zl. Tři, Frant. *Botka*, představený obce libodřičské, Václav *Škopek*, měšťanosta města Zásmuk a Josef *Kratochvíl* z Voděrad byli uznáni za nevinné. Václav *Nevařil*, studující ze Zásmuk, odkázán k c. k. zemskému co trestnímu soudu pražskému. — U c. k. okres. soudu v Poličce provedeno přelíčení s několika občany pro vyslovení souhlasu s deklarací. Obžalováni byli: předseda měšťanské besedy purkmistr Jan *Bauzar*, členové výboru: obchodník Martin *Štěpán*, kaplan P. Václav *Kopecký*, obchodník Frant. *Tyl* a městský důchodní V. *Bien*; z členů besedy pp. Jan a Josef *Martinů* a městský kancelista Karel *Mlynář*. Po výslechu obžalovaným připomenuto, že bude rozsudek každému dodán písemně.

18. října. Z důvodův, jež hr. Ed. Taaffe předložil v říšské radě pro zavedení **výminečného stavu v Praze a okolí** vyjímáme: »Jakož známo, byly na rozličných místech v Čechách bez zákonného schválení úřadního, ano proti daným zákonům odbývány schůze lidu pod širým nebem, jichžto účelem bylo, množství lidu k pohrdání a k nenávisti proti zákonům, k neposlušenství a vzpouře proti moci vládní popouzeti a vášně probuzovati, které, kdyby nebyly potlačeny, byly by dále šíříce a zvrhajíce se ponoukaly k zločinným útokům proti obecné jistotě jak ve svazku státním, tak proti jistotě osoby a jmění. Došlo tak daleko, že orgánové vládní, když s největší mírností zakročovali, s posměchem odbýváni, ano tělesně poškozeni jsou, že k potlačení nebezpečných srocení musila vojenská moc býti povolána, že výtržníci k soudním vyšetřováním veřejně největší nevážnosť projevovali, ano že proti vyšetřováním těm zjevně bylo vystupováno.« — Zpráva poukázavši ke schůzím lidu na Pankráci a k zamýšleným »hromadám« na Bílé hoře dne 8. listopadu, pokračovala: »Snahy strany ústavě nepřátelské vystupovaly tak soustavným, vytrvalým, hrozivým a nutkavým způsobem, že vláda vědoma jsouc sobě své zodpovědné povinnosti, aby vůbec blaho státu, pak jistotu osoby a vlastnictví nevydávala v nebezpečí opomíjením, musila uznati

jakkoli politování hodnou, přece však naléhavou nutnost, chopiti se prostředků výminečných, aniž by očekávala zahájení říšské rady, a užiti § 14. říšského základního zákona.... Odtud pošla známá nařízení, při nichžto se veškeré ministerstvo obmezilo na nejnutnější.... Nařízení specielní, týkající se práva shromažďovacího a spolkového jakož i tisku, omlouvají se zvláštním zneužíváním, které se s nimi dělo. Dle listin úřadních musilo v měsících červnu, červenci a srpnu zavedeno býti 200 vyšetřování soudních proti četným osobám, a vyšetřování ta měla za předmět netoliko přestoupení spolkového a shromažďovacího zákona, ale také přečiny shluknutí a pobuřování, pak zločiny rušení veřejného pokoje, ano i pokus o svedení ku vraždě. Mimo to zavedeny proti listům v Praze vycházejícím více nežli ve 100 případech tiskové procesy pro zločiny; i bylo na bílední, že užívání zákonů trestních více nestačí, aby se soustavným přestupkům tisku učinila přítrž.«

J. Em. kardinál arcibiskup pražský kníže Bedřich Schwarzenberg podal proti rozsudku c. k. trestního soudu, kterýmž bylo rozšiřování pastýřského listu a instrukce českých biskupův zakázáno pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., *odvolání* k c. k. vrchnímu soudu. — V případu, psal »Vaterland«, kdyby odvolání to nemělo úspěchu, jest *J. Em. kardinál arcibiskup odhodlán dostaviti se osobně před soud.*

Kníže arcibiskup olomoucký pokutován potřetí, a sice proto, že neměl se k samovolnému vydání ostatních, soudů manželských se týkajících spisů. Tentokráte vyměřena mu pokuta **10.000 zl.**, pravíme **desíti tisíc zlatých.**

Na nárožích pražských nalepeny byly plakáty podepsané místodržitelem baronem Kollerem, kterýmiž obyvatelstvo pražské varováno před jakýmkoli shromažďováním se pod širým nebem a jinými skutky nezákonními. Podobnou vyhlášku vydal a dal na nároží nalepiti purkmistr pražský Dr. Klaudy. Před polednem procházely silné hlídky vojenské Prahou. Po ulicích pražských bylo množství lidu; ale den minul, aniž by se bylo sběhlo něco zvláštního. Jinak bylo před branami vedoucími k Michli a Chuchli. Ve směru posledním táhla již dopoledne silná oddělení vojska. Neudálo se však nic, co by bylo vyžadovalo zakročení se strany vojska. Nejinak dělo se v obvodu obcí

Michle, Nuslí a Pankráce. Hned časně z rána svolána pražská obsádka do zbraně a každý muž obdržel 10 patron. Tak stálo vojsko připraveno v plné zbroji až do 8. hodiny. Obdrževši pak rozkaz, odložilo torby a stálo pohotově v kasárnách až do 10. hod. dop., načež rozeslány byly hlídky po Praze a posádka vytáhla do okolí michelského. Z pěších, v Praze ležících pluků, vytáhly jednotlivé prapory plukův císaře Františka Josefa č. 1., arcivévody Karla č. 3., polního zbrojmistra Benedeka č. 28., vévody nasavského a arcivévody Karla Salvatora Toskánského č. 77. Kromě toho hned časně z rána obsadilo několik škadron husarův okolí Michle a sousedního vrchu Bohdalce. V čele jednoho oddělení husarův přijely o půl dvanácté před polednem k Michli tři povozy s c. k. policejními úředníky a policejním radou Dederou, kteří otázavše se stavitele Bedřicha *Slezáka*: »Co jest to za místo!«, obdrželi odpověď, že Bohdalec, načež jeli dále. Touže dobou obsazeny vrch Bohdalec a všechny přístupy k výšině té k Michli vedoucí nejprve husary, pak pěším vojskem pluků výše uvedených. Zejména platí to o »Zvonařce« nad schody nuselskými, kde stálo silné oddělení vojska, a o schodech nuselských, pod nimiž nalézala se hlídka husarská, bránící další postup k Nuslím a Michli. Jelikož se strany té nával obecenstva, zejména od schodů nuselských, byl velmi značný, upotřebili husaři i svých koní a zahnali obecenstvo dílem na silnici, dílem na schody, a asi deset husarů vyjelo koňmo po schodech vzhůru. Při příležitosti té jistá paní, nemohouc dosti kvapně před husary uniknouti, od husarského koně na noze poraněna. Avšak nejen zde, také v Michli obecenstvo od stráží vojenských nazpět zatlačeno. Zejména platí to o husarské hlídce u můstku michelského postavené. Podobný ruch panoval též na silnici od Žitné brány k Nuslím a k Michli. Četné hlídky procházely po silnici do Michle vedoucí. Podobně dělo se na silnici pankrácké, kde hlídky četnické, asi 12 mužův silné, c. k. policejními úřadníky Svobodou a Králem rytířem von Dobra Woda vedené, jakož i c. k. vojenské hlídky pěší udržovaly spojení s branou Vyšehradskou přes Pankrác kolem »Lišky« až dolů k Bohdalci. U Bohdalce však, kde se několik chlapcův ukázalo, však ihned sehnáno bylo, rozložila se nejhlavnější část vojska, zaujavši postavení až k obci roztelské.

Na vrchu Bohdalci i pod ním tábořilo vojsko pěší, níže pak na louce škadrona husarů. Že však všude panoval klid, tábořili důstojníci s c. k. policejním radou Dederou na louce a bavili se, jak mohli, u baterie. Vojenské hlídky po Praze chodily až do večera. Před branou Vyšehradskou bylo vojsko ještě o 11. hod. před půlnocí. Výtržnosť neudála se žádná.

Dle telegramu »N. Fr. Presse« rozkázáno c. k. hejtmanstvím v Čechách, aby představeným obcí oběžníky zvěstovalo, že **do všech obcí**, *kde zastupitelstva obecní opomenou se postarati o zamezení výtržností,* **vloženo bude vojsko na exekuci.** — Konfiskace č. 85. »Národních Novin« potvrzena. Ve feuilletonu »△« shledány přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z., v úvodním článku »*Stát rakouský a národní bank*« zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.; ve zprávě z Horažďovic přečin dle § 300. tr. z. a ve zprávě »Stran rozdělení polytechniky« přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z. — tedy *pět přečinů a jeden zločin v jediném čísle.* — K vyzvání c. k. zemského soudu trestního v Praze zavedeno u c. k. krajského soudu v Klatovech vyšetřování za příčinou některých hesel, jež byla v transparentech v předvečer slavnosti zasazení pamětní desky Krameriusovy dne 27. září. Zejména pátráno po transparentech takových v domech u pp. *Krále, Pekla, Jablonky* ml. a Václ. *Pubce.* — Se starostou a jednatelem Sokola v Králové Dvoře zavedeno nové vyšetřování pro telegram, kterým projeven souhlas s deklarací. Vyšetřovaným kladeno za vinu, že odesláním telegramu překročili stanovy spolkové.

19. října. **Vydávání časopisů: »Národní Noviny«, »Posel z Prahy«, »Correspondenz«, »Zvon« a »Dělník« z rozkazu místodržitele barona Kollera zastaveno.**

20. října. Předsedovi čtenář. ochotnické jednoty **»Tyl«**, V. *Bodlákovi* doručen přípis c. k. policejního ředitelství, kterýmž z rozkazu c. k. místodržitelství *činnosť spolku toho zastavena* až do ukončení vyšetřování, jež bylo proti jednotě zavedeno. Až dosud vyslechnuto bylo u c. k. okres. soudu pro Staré a Nové město devět členů spolku toho.

21. října. **Vydávání »Nár. Pokroku« z nařízení c. k. místodržitelství zastaveno.** — Red. »Dělníka« V. *Petr* odsouzen do vězení na tři měsíce a k pokutě 100 zl. — Pro súčastnění se

táboru u Zásmuk odsouzeno 23 osob. — S redaktorem »Humor. Listů« Frant. *Pechánkem* zavedeno opět vyšetřování pro dva zločiny.

22. října. Nejvyšší soudní dvůr zrušiv rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byl právník Bedřich *Pacák* odsouzen pro **velezrádu** do těžkého žaláře na dobu **desíti roků**, potvrdil rozsudek první stolice znějící na žalář **pětiletý**. — Jan *Relich* syn váženého plzeňského měšťana, jenž byl pro řeč, kterou měl v Plzni v hostinci u »Karlových Varů« dne 3. srpna, zatčen a do vazby vyšetřovací vzat, dopraven v průvodu dvou četníků nočním vlakem z Plzně do Prahy do novoměstké trestnice. — Nejvyšší soudní dvůr zamítl odvolání uvězněného red. »Nár. listů« K. *Tůmy* proti rozsudku, kterýmž byl odsouzen na 6 měsíců do žaláře a ku ztrátě 2000 zl. z kauce. — Býv. red. »Hlasu« Dr. *Kodym* odsouzen na 5 měsíců do žaláře a ku ztrátě 1500 zl. z kauce. — Býv. red. téhož listu Ferd. *Wilsdorf* odsouzen do žaláře na 6 měsíců a ku ztrátě 1000 zl. z kauce. — Býv. red. »N. P.« Jan *Černý* odsouzen do vězení na 3 měs. a ku ztrátě 300 zl. z kauce. — Red. Václav *Petr* donucen nastoupiti trest. — C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu, ku kteréž byl tajemník hořického okresního zastupitelství K. *Čížek* odsouzen. — Schůze spolku českých právníků »Všehrd« zakázána.

23. října. Nejvyšší soud změnil rozsudek, kterýmž byl J. *Barák*, red. »Svobody«, c. k. vrchním soudem odsouzen na 14 měs. do žaláře a odsoudil ho do žaláře na 8 měsíců. — Uvěznění redaktoři »Nár. Pokroku« a »Corr.« vyzváni složiti propadlé částky kaucí, a sice první 3000 zl., druhý 200 zl. — Býv. red. »N. Pok.« J. *Květoň* odsouzen na 1 rok do žaláře a ku ztrátě 1200 zl. z kauce. — Účastníci *táboru u Lipan* odsouzeni k peněžitým pokutám. — Předseda Sokola *královéhradeckého* odsouzen pro souhlas s deklarací k pokutě 20 zl.

24. října. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl J. V. *Kout* jako redaktor »N. N.« odsouzen na 3 měsíce do vězení a ke ztrátě 250 zl. z kauce. — Týž soud zostřil trest býv. red. »Hum. Listů« Frt. *Pechánkovi* ze 14 dnů na 3 měsíce vězení a ke ztrátě 300 zl. z kauce. — Vydavatelstvu »Nár. Pok.« a »Polit.« oznámeno, že z kauce prvního listu propadlo 3000 zl., a druhého 250 zl., 1200 zl. a 2000 zl. —

Náměstek státního návladního *Mitteis* jmenován substitutem vrchního státního návladního. — Zemská vláda slezská nedovolila, aby bylo *v Těšíně* hráno polské divadlo.

25. října. Z rozkazu c. k. místodržitelství **zastaveno vydávání i »Hlasu«.** — C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu, ku které byl purkmistr kolínský Dr. *Radimský* pro podepsání provolání k táboru na Vysoké odsouzen, z 40 zl. na 100 zl.

26. října. Mnichovohradišťský okresní hejtman *Květ* rozeslal po všech obcích *okresu Bělského* následující oběžník: »NE. 23. Představenstvo obce . . . Obecní zastupitelstvo, zvláště však obecní představenstvo jest zákonem povinno starati se o udržení veřejného pokoje a pořádku, o zachování zákonních předpisů a uvarování nepokojův prostředky, ježto jsou obci po ruce, jak i důtklivým napomínáním a horlivým podporováním úřadův ve všem, čehož k tomu účelu zařídí. Poněvadž se ale již pády přihodily, že *obecní zastupitelstva této povinnosti vždy zadost neučinila, jmenovitě při zapovězeném shromáždění neb při srocení se lidu jakož i při nepovolených průvodech a jiných výtržnostech*, upozorňuji obecní představenstva na tuto jim zákonem uloženou povinnosť s dokladem, že jsou zodpovědna za to, aby se co nejpilněji konala. Kdyby se však na odpor toho někde nepořádky nebo rušení pokoje jakýmkoliv způsobem vyskytly a od obecního zastupitelstva se vše vynaložilo, aby byly překaženy, musilo by se dle § 101. obecního zřízení použíti *nejpřísnějších prostředků jeho* **jakož i pomoci vojenské na útraty obce**, aby zase dřívější pořádek zaveden byl. Připomínám však, že se tu nejedná jen o to, aby obecní zastupitelstvo netrpělo nezákonní shromáždění, průvody, srocení a výtržnosti ve svých mezích, **nýbrž** *aby i zamezilo chůzi k takovým výtržnostem*, kdekoliv obmýšleným. Také *ukládám* pánům představeným *za povinnosť, aby mně každou takovou událost v obci bezprodleně oznámili*, zvláště, kdo původcem neb návodčím takových **výtržností** jest.« — C. k. vrchní soud změnil rozsudek první stolice, jímž byl býv. red. »Nár. listů« Karel *Tůma* pro článek »*Protest národa proti finančním plánům*« odsouzen do těžkého **žaláře** na 8 měsíců a ke ztrátě 2000 zl. z kauce a vyměřil odsouzenému trest žaláře na dobu 10 měsíců.

27. října. Býv. redaktor »Nár. Novin« J. V. *Kout* odsouzen poznovu do těžkého žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Redaktoru »Correspodenze« doručeny opět dvě obžaloby. — S redaktorem zastavených »Nár. Novin« K. Krouským, zavedeno nové vyšetřování pro některá osvědčení souhlasu s deklarací, uveřejněná v č. 54., zejména pro osvědčení z *Brlohu*, ze *Semíně* a ze *Zdechovic*. — S redaktorem »Humoristických listů« Frt. *Pechánkem* zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

28. října. Zastavením »Národních Novin« a »Hlasu« přišlo v knihtiskárně Dra Edv. Grégra 12, zastavením »Nár. Pokroku« v knihtiskárně Dra Skrejšovského 8 a zastavením »Posla z Prahy« v knihtiskárně Ant. Renna 4 sazeči písma náhle o zaměstnání. První dvě jmenované tiskárny zaměstnaly tyto sazeče své bez prodlení jinak a jenom čtyři sazeči z tiskárny páně Rennovy zůstali úplně bez výdělku. Výbor »Typografické Besedy« uváživ krutý stav, do něhož tito sazeči bez zavinění byli upadli, usnesl se na tom, uděliti každému z nich z pokladny spolkové prozatím 12 zl. podpory a postarati se jim o další zaměstnání. Na dobrovolných příspěvcích sešlo se k účelu tomu od typografů brněnských 10 zl., od nejmenovaného pána z Mokropec 2 zl. a od několika pražských typografů 6 zl. 26 kr. Zbytek uhražen z pokladny »Typografické Besedy«.

29. října. Přelíčení »Dělníka« pro článek »Slovo v čas«, v němž shledán přečin dle § 302. tr. z. Obžalovaný redaktor Václav *Petr*, kterého hájil Dr. Vašatý, odsouzen do tuhého, postem zostřeného vězení na *6 měsíců* a k pokutě 50 zl.

30. října. Opětné líčení »Dělníka« pro přečin pobuřování dle § 302. tr. z., spáchaný v č. 20. článkem »Upřímné slovo k pánům údům ctihodného a nadějného ‚Oulu' v Praze«, jejž byl redaktor vyňal ze spisku Dra F. C. Kampelíka »Pomoc z bídy«. Obviněný redaktor V. *Petr*, kterého hájil Dr. Vašatý, odsouzen do tuhého, postem zostřeného vězení na 6 týdnů. — S představenými obcí: *Katusice, Doubravice, Vrátno, Krásnoves, Kováň, Spikaly, Stránka, Tejno, Ledec, Kadlín, Sudoměř, Liny, Trnová, Lobes, Kluky, Březinka, Plužná, Skramouš* a s purkmistrem města *Mšeno* zavedeno u c. k. okresního soudu bělského vyšetřování pro zaslání telegramů souhlasu s dekla-

rací. Veškeří tito obecní představení obesláni k c. k. okresnímu soudu na dni 31. října, 3. a 4. listopadu.

Listopad 1868.

1. listopadu. *V Praze* vyšlo 1. číslo nového politického denníku »*Naše listy*«, k jehož vydávání za výminečného stavu dáno dovolení jen s podmínkou, když zdrží se kritiky politických záležitostí cislajtánských. V *Chrudimi* vyšlo 1. číslo »*Koruny*«, která na podmínku tu vázána nebyla. *Ve Vídni* pak zase mělo vyjíti 1. číslo »*Zvonu*«, jež však *mezi tiskem* zabaveno. V tiskárně »Zvonu« u Mechitaristů a v bytu redaktora V. K. *Šembery* vykonána soudní prohlídka. Pátráno po manuskriptech zabavenéhо čísla bez výsledku. Konfiskace stala se pro zločin a přečin dle §§ 65. a 300. tr. z., ale příčiny neudány.

Býv. red. »Nár. Pokroku«, August *Tonner*, nastoupil trest čtyrnedělního vězení. — Ve Světlé, okresu Ledečského, vykonána úřadní prohlídka v bytu Jana *Šindeláře*, měšťana světelského. Prohlídka trvala od půl osmé hodiny do jedenácti dopoledne. Zabaveno několik soukromých listů od příbuzných p. Šindeláře, zejména list jisté příbuzné slečny, dále některé staré písně, zbylé z bývalé besedy r. 1849., a jakási báseň na Polsku. Na báseň tu kladen prý od komise velký důraz. Pátrání po jakýchsi spisech, kteréž prý p. Šindelář z Prahy obdržel, zůstalo bez výsledku. Přes to p. Šindelář od komise zatknut a c. k. četníkem do Ledče odveden, kdež s ním u c. k. okresního úřadu protokol zaveden. Po té dopraven dále do Hory Kutné, kde podržán na čas ve vazbě vyšetřovací, načež dopraven k c. k. trestnímu soudu do Prahy. — Pro zločin uražení Veličenstva c. k. zemským co trestním soudem zatykačem stihaný právník Frant. *Steinfeder*, posledně amanuensis v advokátní kanceláři v Jičíně, dověděv se za hranicemi, kam se byl před tím odebral, že je soudně stíhán, nastoupil ihned zpáteční cestu do vlasti a sám dostavil se k c. k. trestnímu soudu, kde ponechán ve vazbě vyšetřovací.

Srb Sava *Rajkovič*, odsouzený c. k. zemským trestním

soudem pro přečin proti bezpečnosti života na 6 neděl vězení, odsouzen c. k. vrchním soudem *do žaláře na šest měsíců*, poněvadž vrchní soud k odvolání státního zastupitelstva v činu Savy Rajkoviče shledal *zločin* těžkého uškození na těle. — Přelíčení s doktorem bohosloví Václ. *Houškou*, tajemníkem kardinála arcibiskupa Schwarcenberga, pro kázání, jež měl v universitním chrámě Klementském o civilním manželství, položeno ku dni 6. listopadu.

Korunní statek Zbirov, jenž byl Zik. Kirchmayerovi a společníkům vládou prodán, přešel další koupí v ruce Dra *Stroussberga*, který Kirchmayerovi poskytl výdělek půl druhého milionu. Z Vídně psalo se tehda, že Dr. Stroussberg koupil Zbirov pro krále pruského. — Na příslušném místě rozhodnuto v příčině zřízení *obecní stráže pražské* dle návrhů městské rady. Zřízení stráže té totiž povoleno, a sice na základě povinností dle obecního zřízení každé obci uložených. Obecní stráži té příslušetí bude střežení sadů a budov městských jakož i obstarávání policie tržní a policie zdravotní v branách městských i na trhu. K výkonu tomu ponechá obec v službě této 120 strážníků, kteří však nesmí nositi žádné zbraně. — Další propadlé částky z kauce časopisů, úhrnem 350 zl., přikázány stavebnímu fondu městského chudobince.

2. listop. Vídeňské »Presse« telegrafováno z Prahy, že zemský výbor odbýval mimořádnou schůzi. Vláda vyrozuměla jej totiž o svém úmyslu, že hodlá *rozpustiti slanské okres. zastupitelstvo*, poněvadž v jeho schůzi, k níž hrabě Clam Martinic dal podnět, týž za starostu téhož zastupitelstva zvolen byl. Zemský výbor k tomu rozpuštění přivolil. — Býv. red. zastaveného »Posla z Prahy« Frt. *Šimáček*, odpykav si v trestnici novoměstské trest čtyřměsíčního těžkého žaláře, propuštěn na svobodu. — U spolupracovníka »Našich Listů« P. *Sobotky* vykonána ráno o půl čtvrté policejní prohlídka aktuarem Kačerovským. Pátráno po jakýchsi spisech. Ačkoli pátrání trvalo plnou hodinu, nenalezeno ani jediného spisu závadného. — Pan Ludvík *Lábský* uznán byl pro známou událost na Chlumu c. k. krajským soudem v Králové Hradci za vinna zločinem těžkého uškození na těle a odsouzen k těžkému žaláři na čas 4 měsíců, zostřenému dvakrát postem a dvakrát 24 hodin trvajícím uzavřením v temné celi.

V. Kouta z usnesení ze dne 7. října 1868, kterýmž potvrzena byla *vyšetřovací vazba*, ve kterouž J. V. Kout pro zločin rušení veřejného pokoje a pro přečin dle § 300. tr. z. vzat byl. — Týž c. k. vrchní soud zemský potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž týž redaktor »Nár. Novin« odsouzen byl pro článek »*Ze staré Pravdy*« do tuhého vězení na tři měsíce a ke ztrátě 250 zl. z kauce. Zároveň J. V. Koutovi nařízeno, aby propadlou částku kauce doplnil.

Státní zastupitelstvo oznámilo uvězněnému red. »Hlasu«, Dru F. St. *Kodymovi*, že nařídilo, aby prodáno bylo z úpisův národní půjčky, jež složeny byly jako kauce »Hlasu«, dlužních úpisův v sumě 2340 zl. za 1500 zl. r. č., jež odvedeny byly magistrátu král. hlavního města. — Přípisem c. k. státního zastupitelstva vyzván redaktor a vydavatel zastavených »Nár. Novin«, aby za příčinou odsouzení ve vyšetřovací vazbě se nalezajícího předchůdce svého v redakci, J. V. Kouta, z kauce »Nár. Novin« za propadlou prohlášenou částku 250 zl. doplnil, jinak že naloženo bude s kaucí dle § 15. zák. o tisku.

Ve vyšetřovací vazbě se nalezajícímu býv. red. zastavených »Nár. Novin«, J. V. *Koutovi* dodány opět dvě obžaloby, znějící na zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z., jež prý spáchal následujícími články, referáty a zprávami: Dopisem z *Kouřimi*, pojednávajícím o táboru *u Lipan* v č. 19., úvodním článkem »*Ubohá Francie*« v čísle 20., dopisem z *Krucemburku* u Chotěboře v č. 22., článkem »*Potitická důslednosť*« v č. 26., pak zprávami »*Zakázaný tábor lidu na Džbáně*«, »*K historii zakázaného táboru na hradě choustnickém*«, »*Svěcení praporu pražských rukavičkářů*«, vesměs v č. 32., dále článkem »*Před sněmem*« a referáty »*Zapovězený tábor lidu na zříceninách hradu Choustníku*« a »*Zakázaný tábor lidu na vrchu Džbáně*« v č. 33., pak referátem »*Tábor lidu na Petruškových vrších*« a zprávou »*Po táboru na Petruškových vrších*« v čísle 38., článkem »*Vyrovnání s Čechy*« a dopisem z *Králové Dvora* v č. 36. a posléze zprávou z *Rakovníka* v č. 37.

4. listopadu. K politickým vězňům v novoměstské trestnici přibyl na novo právník Hynek *Lany*, jenž byl vzat do vyšetřovací vazby pro účastenství na velezrádě. — Pan O. Fr.

Mikeš byv odsouzen pro zločin *velezrády* do těžkého žaláře na čas 6 měsíců, nastoupil svůj trest. — Vyšetřování pro slavnost blanickou 30. srpna děje se nyní u c. k. zemského co trestního soudu v Praze. Opětně předvolán předseda slavnostního výboru Frant. Aug. *Slavík* a zároveň s ním také člen slavnostního výboru Jan *Balík*. — Při soudní prohlídce bytu redaktora »Zvonu«, Kaz. V. Šembery, a tiskárny listu toho u Mechitaristů ve Vídni pátráno po manuskriptu úvodního článku »*V čas persekuce*«, v němž státní zastupitelstvo shledalo zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) a přečin pobuřování dle § 300. tr. z. — C. k. okresní soud *pardubický* odsoudil devět členů pardubické tělocvičné jednoty pro přestupky §§ 20. a 21. zákona o spolčování každého k pokutě 10 zl. aneb 48 hodinnému vězení. C. k. vrchní zemský soud změnil rozsudek ten tak, že při pěti odsouzených *zostřil trest* a sice jednomu na 30 zl. pokuty nebo 6 dní vězení, dvěma na 25 zl. pokuty nebo 5 dní vězení a dvěma na 20 zl. pokuty nebo 4 dni vězení. — Podobně byl rozsudek c. k. okr. soudu *holického*, kterýmž sedm členův tamější měšťanské besedy pro tytéž přestupky odsouzeno bylo taktéž k pokutám peněžitým po 10 zlatých, c. k. vrchním zemským soudem změněn trest v ten smysl, že jednomu z odsouzených *zvýšena pokuta* na 30 zl. aneb 6 dní vězení, třem na 25 zl. nebo 5 dní vězení, třem na 20 zl. pokuty nebo 4 dni vězení. — Dále byl jeden člen »Čtenářské besedy« v *Heřmanově Městci* c. k. okres. soudem *chrudimským* odsouzen pro tytéž přestupky k pokutě 5 zl. I tento rozsudek byl c. k. vrchním zemským soudem *zostřen* a sice zvýšena pokuta na 50 zl. — Kromě toho byl jeden člen chrudimské živnostensko-čtenářské jednoty tamějším c. k. okres. soudem odsouzen pro přestupky §§ 17. a 21. zákona o spolčování k pokutě 5 zl. nebo 24hodinnému vězení a c. k vrchní zemský soud *zvýšil trest* na 30 zl. neb 6 dní vězení.

5. listopadu. Přelíčení s redakt. »Nár. Pokroku« Janem *Květoněm*, jejž hájil Dr. Mezník. St. zást. inkriminovalo následující články a zprávy: »*Cislajtánský sněm v Praze*«, »*V dnešním zahájení schůzí německých poslanců na Pětikostelském náměstí*, »*Starosti naší policie*« v č. 242., »*Dva a dvacátý srpen 1868*« a »*První schůze německých poslanců*«

v č. 243., »*Ze shromáždění německých poslanců*« v č. 245., *Hlasy časopisecké:* »Ruský Invalid« v č. 251. »Nár. Pokr.«, v nichž shledán přečin pobuřování dle § 300. tr. z. a čl. III. zákona ze dne 17. prosince 1862, a konečně »*Program Němců v Čechách*« v č. 249., v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) tr. z. — Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na 7 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Veřejný žalobník navrhoval žalář na dobu 18 měsíců a ztrátu 2000 zl. z kauce.

Přelíčení »Nár. Novin«. Red. K. *Krouský* jsa obžalován pro §§ 302. a 305. tr. z. spáchané článkem »*Stav obležení*« v č. 82. dostavil se *bez obhájce.* Subst. stát. návladního Görner navrhoval tajné líčení; soud však, jemuž předsedal rada *Předák*, rozhodl se *pro veřejnosť.* Z generalií obviněného vysvitlo, že byl **r. 1851. pro zločin velezrády zatčen a po tři léta trvající vyšetřovací vazbě z nedostatku důkazů na svobodu propuštěn.** — Z přelíčení citujeme následující úryvek: V obhajovací řeči své obviněný mimo jiné pravil: Článek zřetelně kárá, ne Němce vůbec, ale některé osoby, které jsou ovšem na mnoze členy německého kasina. Ti překážejí míru mezi oběma národnostmi, jejich koterie skutečně nám mnoho škody nadělala, čehož důkazem jest i výminečný stav, který zaveden jen jejich vinou a je smutným prostředkem — *Předseda:* O tom zde nemůžeme rokovat, to není předmětem obžaloby. *Obžalovaný:* Ale jest to předmětem článku. Když však opět pronáší slovo »výminečný stav«, st. zástupce povstává a ukazuje na obžalovaného praví: Prosím sl. soud — aby — — *Před.:* Prosím, to jest má věc! — *Obžalovaný* snažil se po té dokázati, že pravda jest, co článek praví o většinách i menšinách. — *Předs.:* mu opět vpadá do řeči: Vaše vypravování sem nenáleží. Jednání o věcech politických vám zapovídám. — *Obžal:* Vypravuji, co jest potřeba k mému hájení, a to sem náleží. — *Předs:* To není pravda. Soud není k tomu, aby o tom jednal, co v politice býti má či nic. — *Obžal.* uvádí a osvětluje ještě některé další odstavce a skončil s důvěrou, že soud vezma článek nestranně v úvahu jeho nevinu uzná. — Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do tuhého, postem zostřeného vězení na dva měsíce a ke ztrátě 200 zl. z kauce.

Přeličení s red. Nár. Novin, J. V. *Koutem*, pro přečiny §§ 3. a 19. zákona o právu shromažďovacím, spáchané otištěním provolání k táboru »*na Šaldách*« u Ml. Boleslavi. Soudu předsedal rada Jansa, žalobníkem byl Dr. Hlaváček. Obžalovaný *hájil se sám a uznán za nevinna*. Státní návladní ohlásil odvolání.

K vyzvání c. k. zemského co trestního soudu v Praze zavedeno u c. k. okres. soudu *v Domažlicích* vyšetřování pro zakázaný tábor na Herštejně dne 16. září, poněvadž občanstvo nemohouc se shromážditi na místě zakázaném, sešlo se bez jakéhokoli úřadního opovězení na nedalekém Rizenburce. Podobně zavedeno z téže příčiny vyšetřování i u c. k. okres. soudu v Klatovech, kde vyslechnuti byli všichni, kdož byli na provolání k táboru tomu podepsáni. — Sušické c. k. okr. hejtmanství zavedlo proti obecnímu zastupitelstvu *sušickému* vyšetřování pro souhlas s osvědčením poslanců českých. — Pro přestupek §§ 20. a 21. zákona o právu spolčovacím odsouzeni byli někteří členové výboru čtenářské besedy *choceňské* c. k. okresním soudem vysokomýtským a sice předseda besedy pan Jan *Lenoch* k pokutě 20 zl. nebo do vězení na 4 dni a Josef *Čermušák*, Tomáš *Kosina* a Josef *Březina* každý k pokutě 15 zl. neb do vězení na 3 dni. Předseda besedy Konrád *Havlíček* uznán byl za nevinna. — *Čtenářská beseda choceňská rozpuštěna* k rozkazu c. k. místodržitelstva ze dne 27. října 1868 a místopředsedovi spolku panu Janu *Lenochovi* nařízeno, aby neprodleně sepsati dal inventář jmění spolkového a stanovy i inventář předložil c. k. hejtmanství ve Vysokém Mýtě. Příčinou rozpuštění besedy bylo, že následkem odsouzení čtyř členů výboru k peněžitým pokutám pro uveřejnění souhlasu a osvědčením poslanců českých »zjištěno«, že čtenářská beseda choceňská jako spolek nepolitický překročila působnost stanovami vykázanou.

C. k. okresní soud v *Kostelci nad Orlicí* odsoudil 12 účastníkův tábora *na Potštýně* pro přestupky § 3. zákona o právu shromažďovacím každého k pokutě 10 zl. nebo k dvoudennímu vězení. C. k. vrchní soud *zvýšil* trest jednomu účastníku na 40 zl. pokuty neb 8 dní vězení a 4 účastníkům na 30 zl. neb 6 dní vězení. — Podobně odsoudil c. k. okresní soud *v Ústí nad Orlicí* tři účastníky dne 2. září bez úřadního po-

volení odbývaného veřejného průvodu pro tentýž přestupek k pokutám a sice dva k 15 zl. a jednoho k 10 zl. C. k. vrchní soud *zvýšil* pak pokutu prvním dvěma z 15 zl. na 25 zl. a třetímu z 10 zl. na 20 zl. — C. k. okresní soud *v Mnichově Hradišti* odsoudil 16 účastníků táboru *na Valečově* pro tentýž přestupek k peněžitým pokutám a sice 4 účastníky k pokutám po 10 zl., 9 účastníků k pokutám po 20 zl. a 3 k pokutám po 24 zl. C. k. vrchní soud *zvýšiv pokuty* odsoudil 3 účastníky k pokutě po 50 zl., 6 účastníků k pokutě po 40 zl., 3 účastníky k pokutě po 30 zl., 3 k pokutě po 25 zl. a jednoho k pokutě 20 zl. — Též rozsudek c. k. okresního soudu *v Lounech*, kterýmž 11 účastníků táboru *na Pravdě* odsouzeno bylo pro týž přestupek a sice 9 k pokutě po 10 zl. a 2 k pokutě po 5 zl., byl c. k. vrchním soudem zemským *změněn* v ten smysl, že jeden účastník k pokutě 50 zl., 8 k pokutě po 40 zl. a 2 k pokutě po 15 zl. odsouzeni byli.

6. listopadu. Přelíčení s ThDrem Václavem *Houškou*, arcibiskupským tajemníkem a zatímním exhortatorem akademickým, pro přečin pobuřování dle § 302. t. z., spáchaný kázáním. Soudu předsedal president Mentberger, přísedícími byli radové Předák a Opolecký; žalobníkem subst. stát. návladního Opolecký. Z obžaloby vyjímáme: *Civilní strážník* Frt. Bach *udal*, že obžalovaný dne 29. března v kostele u sv. Klimenta kázal v tento smysl: »Vždycky se lidé spravovali dle přikázání božích, které zní: »6. Nesesmilníš«, a »9. Nepožádáš manželky bližního svého«. *Ale ti páni ve Vídni myslí, že všichni lidé od Adama a Evy až na naše časy měli řezanku v hlavě.* Vzešlo jim ovšem světlo — ale odkud? — odněkud ze severu, ze Sas, z Drážďan.« Pak prý kazatel snažil se dovoditi škodlivé následky občanského manželství na život manželů a celé rodiny, uváděje za příklad manželství mezi židem (Itzigem Jeitelesem) a křesťankou (slečnou Rosou z Lilienthalu). Potom následoval jiný příklad, kde jakýsi František *Bejček*, hostinský *z Volovic*, dá se rozvésti se svou manželkou a umíní si vstoupiti v nové manželství se svou sklepnicí Kateřinou *Bulíčkovou*. Způsobem velmi satyrickým líčí se v příkladě tomto jednotlivé osobnosti (ženicha Bejčka a obecního představeného Cibulkáře), pak události při zadání a udělení povolení k ohláškám, při čemž ohledně po-

platku toto bylo podotknuto: »Ti páni ve Vídni jsou chytří, oni podávají nám manželství dvoje: občanské s taxou jednou a církevní s taxou dvojí, poněvadž to žádný farář také zdarma neudělá.« Když byl kazatel uvedl, s jakými obtížemi obecní představený pan Cibulkář má co zápasiti, aby napsal potřebné 4 exempláře ohlášek, udává obsah jejich takto: »*Ve jménu Jeho Veličenstva císaře a krále! S potahem na §§ ohlašuje se, že František Bejček, hostinský z Volovic,* bude si bráti za manželku *sklepnici svou Kateřinu Bulíčkovou z Vejpalovic,* o čemž se velectěnému *publikum* naší obce vědomosť dává. Dáno v *Kocourkově* na den 1. aprile v 10. roce nového zákona.«

Způsobem rovněž satyrickým a potupným vypisuje se dále, co vše zažil ženich Bulíček u politického úřadu a co se událo, když tento slavnostní svolení k sňatku dával. Vypravuje se, že Bejček žádné svědky sehnati nemůže, poněvadž žádný nechce býti účastníkem takové *komedie*, pak že při příchodu svadebčanů na úřad politický úřadník právě rozepři rovnal a že, poněvadž se strany vyrovnati nemohly, ze dveří je vyhodil. Dále se činí zmínka o rozpacích politického úřadníka, jenž nový zákon nemohl nalézti a jenom pomocí své manželky do úřadního oděvu se oblekl a praví se výslovně: »*Vezme na sebe staatsrock, sturmhut, uniformsdegen mit zwei schärpen a odebére se slavně k úřadnímu oltáři.*« Pak se popisuje tento oltář (totiž obyčejný psací stolek), a na něm obyčejně se nalezající špagát a nůžky na papír jsou předmětem ironických poznámek a přirovnání vzhledem k domnělé snadné rozlučitelnosti občanského manželství, které se uzavříti má. Kazatel uvedl dále, že pan okresní »držel« slavnostní řeč podle nového zákona, a líčil jeho rozpaky, když při podpisu protokolu nemohlo se nalézti číslo podací, pod kterým ohlášky byly zadány.

Ku konci ještě vypravoval, že když se potom Bejčkovi narodí děcko a farář je pokřtiti nechce, nic jiného tomu Bejčkovi nezbude, než jíti zase na úřad a tam *dítě od nějakého pana France dát inkoustem pokřtít.* Když se byl kazatel ještě v ten smysl vyslovil, že mu občanské manželství připadá tak, jako když herec, představující rytíře Šnofoniusa, béře sobě princeznu Mordulínu a jiný třetí herec, když je oddává — obrátil se k posluchačům a oslovil je následovně: »Může-li býti větší

neřesti na světě nežli to, aby vás opustiti směli mužové atd.?« Tato udání podporovaly výpovědi Alexandra Schmidta a Dominika Kohouta, jelikož svědkové tito seznali, že páter Václav Houška o občanském manželství kázal a častěji výrazů užil, že k smíchu popuzovaly, že mluvil o Itziku Jajtelesovi, slečně Mordulíně, rytíři Šnofoniovi, o dvojí taxe a že z kázání toho nabyli přesvědčení, že civilní manželství není pravé manželství a že není nic chvalitebného. — Obžalovaný, kterého hájil Dr. Gundling, uznán vinným a odsouzen do vězení na **14 dní**. Státní žalobník navrhoval tuhé vězení **na půl roku**.

Tisková pře »Nár. Pokroku«. Soudu předsedal rada Laadt, žalobníkem byl Dr. Hlaváček, obhájcem Dr. *Mezník*. Státní návladnictví inkriminovalo články »*Neuznání sněmu*« v č. 232. a »*Letošní neúroda a státní pomoc*« v č. 233., v nichž shledalo státní zastupitelstvo zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., pak zprávu: »*Kronika zákazů*« v č. 232. pro přečin proti veřejnému pokoji a pořádku dle § 300. zákona trest. a článku III. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 8. ř. z. a § 302. zák. tr. Obžalovaný red. J. *Květoň* uznán za vinna zločinem dle § 65. a) tr. z. a odsouzen do těžkého žaláře na 5 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce.

Přelíčení s J. V. *Koutem* pro přečiny §§ 3. a 19. zákona shromažďovacího spáchané otištěním provolání k táboru na *Choustníku*. Spoluobžalováni byli Vojtěch *Flíček*, rolník z Klenovic, a Martin *Kazda*, obchodník v Soběslavi, kteří byli provolání to s mnohými jinými občany podepsali. Obžalované hájil Dr. Čížek a dal především zjistit, že na provolání jest vytištěn Karda (a nikoli Kazda). Z obhajovací řeči Dra Čížka vyjímáme následující námitky právnické: »Úlohou mou především jest dokázati, že *uveřejnění provolání k táboru není žádným přestupkem*. Dle zákona o právu shromažďovacím jest dovoleno shromažďovati se, dle tohoto zákona jest k odbývání táboru potřebí povolení. Pravím *k odbývání* táboru; k pouhému pozvání, k *pouhému ohlášení*, že se tábor odbývati bude, *není však zapotřebí žádného povolení úřadního*. Dokud není tábor úřadem zakázán, mohou se k němu konati všechny přípravy. Tak aspoň výslovně dí se v zákoně o právu shromažďovacím a tak musí se zákon ten vykládat. Vykládá-li jej někdo jinak,

vykládá jej proti duchu, ba proti slovům jeho. *Zákonem zakazuje se tedy jen odbývání táboru a nikoli uveřejnění provolání;* tím méně zakazuje se pak uveřejnění provolání k táboru nezakázanému. Dále dí se v zákonu, že jenom tenkráte, když odbývá se tábor proti výslovnému znění zákona o právu shromažďovacím, může být odbývání táboru zakázáno. Tedy opět jen odbývání zakazuje se, nikoli přípravné kroky, ku kterýmž přec také uveřejnění provolání náleží. *Co není zřejmě v zákoně vytknuto, není trestuhodným.* Provolání k sejití se, o němž v zákonu neděje se zmínky, že by bylo trestuhodné, může se tedy uveřejnit; avšak sejíti se lid nesmí, dokud není shromáždění lidu úřadně povoleno. V průběhu přelíčení zjištěno, že skutečně bylo zadáno za povolení k odbývání táboru pod hradem Choustníkem. Tábor zakázán byl však teprve dne 13. srpna; nebyl tedy ještě zakázán dne 11. srpna, když provolání v »N. N.« otištěno bylo. Dle zákona může být však jen *zakázané* shromáždění lidu rozpuštěno, a jenom ten, kdo súčastní se táboru zakázaného, porušil zákon o právu shromažďovacím. Státní zástupce praví sice, že obžalovaní, nepřestoupili-li §§ 3. a 19. zákona o právu shromažďovacím, hleděli *snad* k tomu působit, aby se lidé sešli pod hradem Choustníkem. Dejme tomu, že by skutečně k tomu byli působili, tož *přece v působení tom není nic trestuhodného.* Kdyby tomu tak mělo být, musili by lid vyzývat, aby se súčastnil táboru *zakázaného*, a jenom tenkrát kdyby řekli: »Tábor je zakázán, sejděme se tam!« — *jenom tenkráte,* opakuji to ještě jednou, spáchali by skutek trestuhodný. Zde naskytuje se tedy především otázka: »Kdy nastane trestuhodnosť skutku?« *Po zákonu nastane teprv tenkráte,* **když je tábor zakázán.** Podepsal-li tedy kdy někdo provolání k táboru, zadal-li žádosť za jeho povolení, vyzval-li občanstvo, aby, bude-li tábor povolen, v hojném počtu dostavilo se, tím nespáchal skutku trestuhodného, *poněvadž tábor nebyl zapovězen.* Vytýkati někomu a viniti jej, že spáchal přípravnými kroky přestupek, když c. k. okresní úřad teprve za několik dní tábor zakázal, *jest proti všem zásadám právnickým.*« — Po provedeném líčení uznání všickni tři obžalovaní *nevinnými.* Státní návladní ohlásil bez odkladu rekurs. Soudu předsedal rada Pohl; žalobníkem byl subst. stát. návladního Dobbel.

Odvolání výboru posluchačů university proti zákazu schůze studujících vysokých škol pražských, položené ku dni 21. června r. 1868., na které mělo býti rokováno o otázce: »*Kdy dojdeme práva jazyka českého na staroslavné universitě pražské?*« c. k. místodržitelstvím *zamítnuto*. — U c. k. policejního ředitelství zavedeno vyšetřování s některými členy akademického čtenářského spolku, na nichž lpělo podezření, že v místech řečeného spolku čtli zabavené časopisy. — Pro souhlas s osvědčením poslanců českých povoláni k c. k. okresnímu soudu v *Mnichově Hradišti* předseda mnichovohradišťské měšťanské besedy Václ. *Macálek*, jeho náměstek K. *Dlouhý* a jednatel besedy té Jan K. *Lešer*. — Pro svolání důvěrníků k poradě o svolání táboru karlo-týnského zavedeno u c. k. okr. soudu zbraslavského vyšetřování s Josefem *Lebedou*, náměstkem okresního starosty, a s Jos. *Liehmannem*, okresním tajemníkem. — C. k. zemský co trestní soud v Praze zrušil soudní vyšetřování proti profesoru bohosloví na pražské universitě a místořediteli arcibiskupské semináře Dru Klimentu *Borovému* pro sepsání brošurky: »Mnoho-li pravdy skutečně nalezneme na těch výhodách, jež dle brošurky z Vídně rozeslané prý nám poskytuje nový zákon manželský.« Brošurka, vydaná u Karla Bellmanna v Praze, obsahovala dle nálezu zemského soudu zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a b) tr. z. Obsah brošurky, jež byla zabavena, čelil proti manželskému zákonu ze dne 25. května 1868.

C. k. vrchní soud potvrdil zabavení č. 84. »Národních Novin« pro zprávu »*z Lysé*«, v které shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) tr. z. a pro zvláštní telegramy z *Roudnice*, z *Oustí* nad Orlicí a z *Králové Dvora*, v nichž shledán přečin dle § 24. tisk. z. — Býv. redaktorům »Hlasu«, J. V. *Koutovi* a K. *Krouskému* doručena obžaloba, kterouž Kout viní se ze zločinu rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) a b) tr. zák. a přečinů dle §§ 300. a 302. tr. z. a § 24. tisk. zák., Krouský pak ze zločinu rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. b) tr. z. a přečinu dle § 24. tisk. zák. pro články »*Lonská bída v Prusku a letošní u nás*«, »*Vyjádření c. k. ministerstva orby*«, »*Ústavní jednota*« a »*Mlčení a mluvení*« obsažené v č. 36. »Hlasu«, jež bylo *čtyřikráte po sobě konfiskováno*. — Býv. red. »Politiky« Č. *Kulhánkovi* doručen obžalovací spis,

jímž dán v obžalobu pro přečin dle § 300. tr. z. pro uveřejnění »*Kalendaria*« v čís. 194. »Politiky«. Přelíčení ustanoveno na den 16. t. m. — Redaktoru »Corr.« Ant. *Tůmovi* dodán obžalovací spis, jímž dán v obžalobu pro přečin dle § 300. tr. z., taktéž pro uveřejnění »*Kalendaria*« v č. 45. »Corr.« Pro totéž »*Kalendarium*« dodán také obžalovací spis uvězněnému redaktoru »Corr.« J. *Kreisovi*. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudky první instance, jimiž redaktor »Posla z Prahy« E. B. *Tollman* pro přečin spáchaný článkem jedním v č. 101. listu toho odsouzen byl do vězení na čas 1 měsíce a ke ztrátě 100 zl. z kauce a pro zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný několika články v čís. 95. a 96. do těžkého, postem zostřeného žaláře na čas 10 měsíců a ku ztrátě 2000 zl. z kauce.

7. listopadu. Bouřlivá schůze v říšské radě. Slova ujal se poslanec *Greuter* — *proti schválení výminečného stavu v Praze a okolí*. Pravil mimo jiné takto: Jádro otázky jest v tom, zdali prohlášení stavu výminečného v Čechách jest ospravedlněno čili nic. Jest tu dvojí náhled možným. Buď stala se výminečná opatření pro žalostné výtržnosti, anebo *proti opposici v Čechách, kterou by mnozí rádi potlačili*, kdežto byl by přece svrchovaný čas, aby konečně pomýšlelo se na *vyrovnání se s ní*. Tážu-li se pak: Na jaké stanovisko postavila se vláda? odpovím skutečnými událostmi, dle kterých co hlavní důvod výminečného opatření jeví se — státoprávní opposice. Pravilo se, že místní policie nemohla ochrániti život a jmění. Jedná-li se o takovou ochranu, není mi žádné opatření příliš přísným. Avšak, pánové, tohoto náhledu jest také městská rada pražská, nejblíže v tom súčastněná. Důkazem toho jest vyhláška městské rady. (Řečník čte úvod vyhlášky té.) Ovšem tvrdí úřadní zpráva, že nestala se žádná opatření proti novým výtržnostem přes smýšlení lidu. Tu tázal bych se vlády: Komu přísluší v Praze dle platných nařízení, zvláště dle výnosu ze dne 8. února 1868, pozorování smýšlení v lidu a kdo vykonává tak zv. tajnou policii? Jest to pražská místní policie aneb *spíše tajná policie placená těžkým penězem lidu, která tolik vidí a slyší, čeho často ani není*. Pravda-li, že přísluší to státní policii, proč tato neoznámila, že výtržnosti jsou k očekávání? Kdyby místní policie byla v čas zpravena bývala, zajisté by

10. října konala svou povinnosť zrovna tak, jako konala ji 25. září. Ale odpusťte! Jakési oznámení dostal purkmistr od místodržitelství, a sice 2. října, které znělo v ten smysl, že policie ze zprávy jednoho oposičního listu se dověděla, že příští neděli konati se *bude* shromáždění lidu. List onen oznamoval jen, že shromáždění konati se má. (Veselosť.) A proč státní policie neoznámila ničeho? Odpověď na to jest: *protože nic nevěděla.* (Veliká veselosť.) A teď najednou pohání se místní policie k zodpovědnosti *za toto nevědění státní policie*, proto zrušují se teď práva státních občanů! Dokážu, že *právo shromažďovací v Čechách bylo již v srpnu jen na papíře* a že všickni, kdož dříve již odkázáni byli smrti mravního a duševního hladu, martialním zákonem úplně potlačeni byli. Všecko to pro nevědění policie! (Nepokoj.) Připomínám vám, že ve Vídni se stala tatáž výtržnosť (v Prateru). Proč nebyl zde ve Vídni zaveden stav výminečný? Co pak se stalo v Praze? Okna byla vytlučena se škodou 67 zl., což zajisté pro město se 152 obyvateli (Volání: 152.000!) 152 — obyvateli (všeobená veselosť) nemá důležitosti. Za to panuje v Praze správa a soudnictví, že »starý Muravěv« musí se obrátit v hrobě. K čemu ona opatření? Nechci nazvati týráním (sekkatur), že pražské »Correspondenzi« nedovoleno zříditi filialky. K čemu ta obava před politickými spolky, *když přece jest známo, že v Čechách nepřipuštěno vzniknouti ani jedinému spolku?* Dle těchto fakt mám přece právo domnívati se, že **výminečný stav čelí pouze proti oposici v Čechách.**« Řečník mluvil pak o četných tiskových pří̌ch v Praze. »A co jest v Praze zločinem? Jeden pražský list otiskl článek vídeňské »Sonntagsztg.«, který zde zůstal bez trestu, a byl proto trestán. A co všecko není dovoleno ve Vídni! Zde vynáší se stále španělská revoluce do nebe a časopisy nazývají královou španělskou již jen paní Isabelou. (Velká veselosť.) Musíme býti jen rádi, že časopisy nemluví již o panu Františku Josefovi. (Poslední slova tato vyvolala velkou bouři. Volání: Oho! a Pfui! Poslanci opouštějí svá sedadla.) *Předseda:* Myslím, že může mnoho dovoleno býti, ale to, co jste právě řekl, nemůže se nikterak připustiti. Prosím vás, abyste výraz ten vzal zpět. — *Greuter:* Dobrá. Beru ho zpět; ale... (Nový hluk. Volání: K pořádku!) — *Předseda*: Není mi možno,

abych onen výraz tak propustil; musím p. poslance volati k pořádku. — *Greuter:* Přijímám toto volání k pořádku. V Praze byl jeden list, protože učinil totéž, na základě § 305. pro schvalování nezákonních činů jednoduše zabaven. *Jak možno v Praze nazvati něco nezákonním, co zde ve Vídni jest dovoleno?* (Nepokoj na levici zatím vždy více roste, poslanci jdou ke dveřím, mnozí opouštějí síň.) Prosím, pane předsedo, mám právo mluviti? (Volání: Ne! Jste nezvedený! Mlčte! Ticho!) — *Předseda:* Volal jsem řečníka k pořádku a myslím, že dal jsem tím sněmovně náležité zadostučinění. Myslím, že dále přece jíti nemohu. Abych odňal mu slovo, k tomu, myslím nemám ještě práva. (Hluk na levici.) — *Greuter:* Toto volání k pořádku těší mě velmi a přijímám je rád, neboť jest odsouzením . . . (Strašný hluk.) Po té odňal předseda řečníkovi slovo.

Dělník Jos. *Šafařík* zatknut v hostinci »u dělového kříže« na Smíchově z příčin politických. — Dr. Jan *Bílý*, farář v Předklášteří na Moravě, vyslýchán u c. k. okresního soudu v Tišňově jako spisovatel zabavené brošurky »*Církev a společnosť*«. — Znovu propadlé kauce novin, k jichžto přijmutí došlo rady městské potřebné návěští, byly v částce 2500 zl. stavebnímu fondu městské chorobnice u sv. Bartoloměje odkázány.

Pro súčastnění se táboru na Choustníku odsouzeni byli JUC. Jan *Kratochvíle* v Soběslavi k pokutě 10 zl., a jiní, zejména pp. *Oujezdecký*, Petr *Preininger* a Jan *Šitra* k pokutě 5 zl. C. k. vrchní soud k odvolávání se odsouzených *zvýšil* u JUC. Jana *Kratochvíle* pokutu z 10 na 100 zl., u ostatních pak z 5 na 30 zl. — C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu 10 zl., ku kteréž byl jednatel živnostensko-čtenářské jednoty v Karlíně Adolf *Keck* tamějším c. k. okresním soudem pro přestupek § 20. zákona o shromažďování odsouzen, na 30 zl. — Pro přestupek § 3. zákona ze dne 15. listopadu 1867 odsoudil c. k. okresní soud *v Českém Brodě* 26 účastníků táboru na *Vysoké u Lipan* k rozličným pokutám. C. k. vrchní zemský soud *zvýšil* tyto pokuty u 3 osob z 25 zl. na 40 zl., u 12 osob z 20 zl. na 30 zl., u 7 osob z 12 zl. 80 kr. na 15 zl., a u čtyř osob ze 7 zl. 50 kr. na 10 zl. — U c. k. městského dele-

govaného soudu v Hradci Králové bylo se samo udalo 96 účastníků táboru na Chlumu, i byli pro přestupek § 3. zákona ze dne 15. listopadu 1867 čtyři z nich k 14dennímu vězení a ostatních 92, každý k pokutě 60 zl. odsouzen. C. k. vrchní soud zamítnul odvolání, jež byli čtyři z těchto odsouzenců podali.

8. listopadu. *Výroční den bitvy na Bílé hoře.* Již den před tím obsazena byla Bílá hora celým plukem arcivévody Salvatora Toskánského č. 77., švadronou husarů a oddělením četníků. Veškeré toto vojsko tábořilo po celou noc ze soboty na naděli pod širým nebem. Události v Praze líčila »Boh.« takto: »C. k. úřadům bezpečnostním bylo již před několika dny známo, že ve výroční den bitvy bělohorské na Bílé hoře nebudou žádné demonstrace konány, poněvadž se za to mělo, že k jejich zamezení učiněna jsou dostatečná opatření vojenská, že však za to v neděli má býti demonstrativní návštěva chrámů v oděvu smutečním a sice ráno do chrámu emauzského, k poledním do chrámu sv. Jakuba a odpoledne do chrámu týnského, následkem čehož na všech těchto místech učiněna byla opatření. Z té příčiny rozestavil se o půl osmé hodině ráno pluk pěchoty č. 1. pod velením plukovníka .z Feldeggu na Karlově náměstí čelem proti ústavu hluchoněmých, kdežto silná oddělení pěšího pluku arcivévody Karla č. 3. a arcivévody Sigmunda č. 45. s nasazenými bodáky a důstojníky vedená hořejším novým městem a Podskalím přecházela. Do *chrámu emauzského* ubíralo se k 8. hodině as 20 osob se smutečním odznakem na kloboucích neb poděbradkách a asi pět dam v smutečný šat oděných. Kromě těchto osob bylo ještě ranní mši přítomno asi 100 osob, z nichž většina měla čamary a poděbradky. U prvního vchodu, vedoucího k chrámu emauzskému, rozestavení policejní úřadníci měli rozkaz, aby mužské se smutečními odznaky při vycházení z chrámu zatkli, dámy k udání jmen a bytu jejich přiměli. Na podporu těchto opatření stála na hřbitově setnina pěchoty. Mužští se smutečními odznaky ubírali se z chrámu »zpurně« okolo vojska. Když prý se o totéž u c. k. policejních úřadníků pokoušeli, byli zadržáni a pod vojenskou hlídkou na c. k. policejní ředitelství dopraveni. Jeden z nich odvětil na otázku policejního úřadníka, zdali odznak jeho značí jakýs rodinný smutek: »Nikoli, nosím jej,

poněvadž zem má dnes den smuteční.« Teprve dlouho po mši vyšly dámy. Dvě mladistvé slečny (mezi nimi dcera profesora Zapa) odepíraly policejnímu úřadníku z počátku rozhodně každou odpověď, ba upíraly mu vůbec právo k dotazům. Později však daly odpověď a byly k zjištění pravdy svých udání civilním strážníkem do svých bytů doprovoděny. K 11. hod. byl chrám emauzský uzavřen, načež vojsko z Karlova náměstí do kasáren odtáhlo. Také před *chrámem* [*týnským* byly odpoledne policejní orgány rozestaveny, neměly však nijakého podnětu k zakročení. Celkem bylo 17 osob zatčeno, jež byly po zjištění osobností zase puštěny. Sedm z nich bylo ihned c. k. policejním ředitelstvím odsouzeno k trestu vězení od 4 až do 14 dnů a ponecháno jim právo, aby se proti těmto rozsudkům odvolaly.

Před chrámem *sv. Jakuba*, kde slavil zpěvácký spolek »Hlahol« výroční den založení svého vokální mší, stáli c. k. policejní úřadníci, nová c. k. policejní stráž a c. k. detektivové. Krátce před polednem, když obecenstvo začalo chrám opouštěti byly jednotlivé osoby, zejména mužští, kteří měli na klobouících a čapkách smutek, od c. k. policejních orgánův zatknuti. Po krátkém pozdržení jich v průjezdě staréno Ungelta dopraveni na c. k. policejní ředitelstvo. Bylit to zejména pp. *Laufka*, kupec pražský, který pro nedávné úmrtí manželky své smutek nosil; *Tuček*, mistr řeznický, jemuž před krátkou dobou otec zemřel; *Waldheger*, sazeč, který před pěti nedělmi smrtí matku svou ztratil, bednářský mistr *Bílek*, který před osmi dny matku svou k hrobu doprovodil; kožešnický mistr *Hirt*, podobnou rodinnou ztrátou postižený a jiných osob více. Počet zatknutých, kteří prý měli na klobouících a čapkách svých obvyklý odznak smutečný, bylo přes padesáte.

Přes to, že c. k. úřadové bezpečnosti měly zprávu, že na *Bílé Hoře* žádných demonstrací nebude, učiněna »přiměřená opatření« i tam. Již dva dny před 8. listopadem poslána na Bílou Horu škadrona husarů, která dnem i nocí sem tam na přezvědy projížděla. Den na to následovaly za nimi tři setniny pluku pěšího arcivévody Karla Salvatora, 30 četníků a 30 mužů nové c. k. bezpečnostní stráže. V neděli o 6. hodině ráno vytáhlo vojsko po jednom praporu od pluků arcivévody Karla

Salvatora, arcivévody Sigmunda a škadrona husarů na Bílou Horu. Tato škadrona a prapor Karla Salvatora byly ku krytí nádraží až do Rusíni posunuty, kdežto ostatní část vojska k »Viktorii« se rozložila a pouze několik setnin a oddělení husarů vrch samý osadili. Silné hlídky udržovaly spojení s hlavním městem. Od soboty meškal c. k. policejní vrchní komisař Pressl na Bílé Hoře. Na Hradčanech byl kromě toho v neděli celý pluk pohotově. Vrchní řízení policejní služby bezpečnostní mimo město svěřeno c. k. policejnímu radovi Dederovi.

9. listopadu. Faktor knihtiskárny Dra Skrejšovského pan *Franěk* odsouzen c. k. okresním soudem pro Staré a Nové město pražské, k pokutě 40 zl. aneb na 14 dní do vězení, poněvadž tři exempláře »Pol.« a dva exempláře »N. P.« nebyly v čas úřadům předloženy. Stát. zástupce Hlaváček navrhoval 70 zl. pokuty. — Pan Josef *Vilímek* odsouzen c. k. okresním soudem královéhradeckým pro přestupek § 23. zákona o tisku k pokutě 15 zl. nebo do vězení na čas 3 dnů, poněvadž dne 28. září t. r. rozdával v *Třebechovicích*, kde téhož dne odbývati se měl tábor, mezi lid osvědčení poslanců českých ze dne 22. srpna 1868.

Býv. red. »Posla z Prahy« E. B. Tolman vyzván, aby přisouzený mu trest žaláře ve 24 hodinách nastoupil. — Pro zaslání telegramu souhlasu s deklarací českých poslanců od Sokola opočenského zavedeno u c. k. okres. soudu v Opočně s místostarostou Sokola opočenského p. *Hanušem* vyšetřování. — C. k. okresní soud vysokomýtský uznal čtyry členy »Čtenářské besedy« *chocenské* za vinné přestupkem §§ 20. a 21. zákona o spolčování a odsoudil jednoho k peněžité pokutě 20 zl. a tři k pokutám po 15 zl. C. k. vrchní soud *zvýšil* prvnímu pokutu na 40 zl. a jednomu z ostatních na 30 zl. — C. k. okresní soud jindřichohradecký odsoudil 7 členů »Měšťanské besedy« *jindřichohradecké* pro týž přestupek k pokutám a sice jednoho k 30 zl., čtyry k pokutám po 20 zl. a dva k pokutám po 10 zl. C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu prvnímu z 30 na 50 zl. — Dále zvýšena byla c. k. vrchním soudem pokuta, ku kteréž odsouzeni byli dva členové *německobrodské* »Měšťanské besedy« tamějším c. k. okresním soudem, z 5 zl. jednomu na 50 zl., druhému na 20 zl. — S redaktorem a vydavatelem »Šuma-

vana« zavedeno u c. k. krajského soudu v Plzni vyšetřování pro překročení programu dle §§ 10. a 11. tiskového zákona pro dopis z Prahy v čísle 43.

10. listopadu. Red. »Moravské Orlice« Jindřich *Dvořák* odsouzen po provedeném přelíčení u zemského trestního soudu v Brně pro přečin pobuřování dle § 302. tr. z. k vězení na šest neděl a ku ztrátě kauce 150 zl. — Býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouskému* dodán nový obžalovací spis, kterýmž dán v obžalobu pro přečiny v §§ 300. a 305. tr. z., a sice pro článek »*Tábor lidu na Žižkově*« v č. 73. a zprávu »*O táboru lidu na Žižkově*« v čís. 74. téhož listu. Přelíčení položeno ku dni 19. listopadu. Dále mu dodána obžaloba, kterouž proti němu k c. k. zemskému co trestnímu soudu pražskému zadala městská rada a někteří členové obecního výboru pelhřimovského pro přestupek uražení na cti, pro uveřejnění dopisu z Pelhřimova v čís. 70. Žaloba vztahovala se též na Dra Edvarda Grégra, majitele knihtiskárny, v níž tiskli se »Národní Noviny«. Závěrečné přelíčení ustanoveno na den 20. listopadu. — »Svobody« č. 21. zabaveno pro článek »*Národ politicky pokročilý a vzdělaný*«. — S uvězněným red. J. *Barákem* zavedeno nové vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., jehož prý se dopustil tím, že jako majitel »Svobody« obstaral zvláštní otisk článku »*Národní náš program*« z čísla 9. »Svobody« ze dne 10. května. — Pro tábor lidu *na Levíně* odbýváno již od 1. listopadu u c. k. okres. soudu novopackého každý den nové přelíčení vždy s celou skupinou účastníků tábora, kteří odsuzováni k pokutám po 40, 50, 60 až 70 zl. Soudcem byl Frt. Randa, druhdy c. k. adjunkt v Turnově. — Pro tábor *na Blížkově* zahájeno u c. k. okr. soudu v Jičíně vyšetřování.

11. listop. C. k. okresní hejtmanství jičínské odeslalo purkmistru *v Nové Pace* po zvláštním poslu písemní dotaz, může-li se zaručiti za zachování pořádku, jinak že by položena byla do Nové Paky na útraty obecní vojenská posádka. Purkmistr se zaručil, že pořádek porušen nebude. — Pan Josef *Kašpr*, obchodník v Týně nad Vltavou, odsouzen časem svým c. k. okresním soudem vltavotýnským pro známou slavnost obžinek a odvolal se z rozsudku toho k c. k. vrchnímu soudu, kterýž vrátil rozsudek c. k. okresnímu soudu v Týně nad Vltavou s podotknutím, že

trestní řízení rozšířiti se má na všechny účastníky slavnosti obžinek, jichž bylo přes 6000 osob.

12. listop. Vyšetřování pro »Kickův prapor« opět zavedeno a sice u c. k. polic. ředitelství. — Red. »Svobody« K. L. *Payerovi* dodáno vyrozumění, že c. k. vrchní soud potvrdil nález obžalovací první stolice, kterýmž jmenovaný redaktor dán v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný dvěma zprávami v »Kukátku« v č. 13. — C. k. hejtman prostějovský Bažant zakázal panu *Hochovi* z Hrubčic schůzi k poradě v příčině založení rolnické záložny.

13. listopadu. Farmaceut Jan *Neuman* z Nového Strašecí nastoupil u c. k. trestního soudu v Praze trest dvouměsíčního vězení. — Metteur-en-pages »Humor. Listů«, Frant. *Šmejkal*, odvolav se proti rozsudku c. k. vrchního soudu, kterýmž byl dán — oprotiv sprošťovacímu nálezu první stolice — v obžalobu pro spoluvinu zločinu rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., odsouzen nejvyšším soudem pro »neslušným způsobem sepsanou stížnost svou« k pokutě 10 zl. Osvobozující nález první stolice však potvrzen. — C. k. vrchní soud potvrdil obžalovací nález první soudní stolice, kterýmž red. »Svobody« dán v obžalobu pro několik tiskových zločinů, spáchaných prý v některých dřívějších číslech »Svobody«.

Mnoho polenských občanův dostalo od c. k. okresního úřadu v *Přibyslavi* rozsudky pro zakázanou schůzi na »*Žižkově poli*« u Přibyslavi. Důvěrníci pp. Ondřej *Sedlák*, tajemník z Polné, Fr. *Bergman*, kupec z Polné, Čeněk *Sekera* z Chotěboře, J. *Jelínek* z Nového Města na Moravě, Antonín *Čepl*, starosta okres. zastupitelstva z Přibyslavi, Kr. *Peška*, statkář z Ronova, Dr. In. *Juren* z Přibyslavi, Antonín *Jakeš* z České Jablonné, J. *Janáček* ze Sázavy, Jak. *Hruška* z Humpolce, Václ. *Richtecký* ze Zbílice, J. *Pluhař* z Žďáru a K. *Dobrovolný* z Brtnice na Moravě — odsouzeni vesměs k pokutě 25 zl. anebo k 5dennímu vězení. Panu Sekerovi z Chotěboře zmírněn však trest na 15 zl., nebo 3denní vězení, poněvadž na místě schůze podstatně přispíval k udržení pořádku a rázně c. k. komisary zeměpanské podporoval. — Pánové L. *Klusáček*, J. *Röhrich*, Ant. *Gros*, Václ. *Lerst* a Lib. *Skočdopole* z Polné; pak Ant. *Toman* z Dolní Vežnice, J. *Coufek* a J. *Grodl* z Do-

broutova, Jan *Rosický* z Potěšína, pak J. *Pfof*, Ant. *Kalina*, Jan *Kubeš*, P. Jan *Klinkáček* a Josef *Štolc* z Něm. Brodu, Ant. *Zelený* z Chotěboře, Ant. *Šleis* z Chotěboře, J. *Zámiš* a Jan *Pujmon* z Krucemburka, J. *Počický* z Nové Vsi, Frant. *Bečvář*, J. *Skorhovský*, J. *Pujmon*, J. *Hruška*, Jan *Kamaryt*, Fr. *Papírek*, L. *Haller*, Frant. *Heuschneider*, J. *Vurm*, Ad. *Hruška*, J. *Honek*, J. *Tonka*, Fr. *Malat*, Kr. *Chotoň* a Jan *Pujmon* z Humpolce, Jan *Veselý* z Borové, Fr. *Šmejkal* a B. *Polanský* z Přibyslavi, T. *Nejedlý* ze Záborně, Jan *Hanuš* ze Sirakova, Fr. *Vetter*, J. *Křepinský*, Ad. *Šustler*, J. *Halík*, Fr. *Burian*, Jan *Jeřábek*, F. *Seifrt*, Dr. *Felix* z Německého Brodu, Václ. *Pecivál* z Bělé, Karel *Ninger* z Chotěboře, J. *Neuman* z Hranic, Eman. *Urbánek*, učitel z Heralce, Frant. *Hamza* z Kletečné a Fr. *Meet* z Boňkova — odsouzeni vesměs k pokutě 15 zl. nebo 3dennímu vězení. Panu J. *Neumanovi* z Hranic však trest zmírněn na 8 zl. nebo 36 hodin vězení, an k upokojení shromážděného davu lidstva podstatně přispěl a komisary zeměpanské v činnosti úřadní rázně podporoval, kdežto opět p. J. *Počickému* z Nové Vsi trest na 20 zl. neb 4denní vězení *zvýšen*, že jeho dřívější chování nebylo bez úhony. Pánové Vojt. *Vaidenhoffer* z Něm. Brodu, Václ. *Palan* z Chýšky, Fr. *Musil* ze Žďáru, Jan *Zelený* z Nového Města na Moravě, Vavř. *Sláma* z Chotěboře a V. *Reiter*, měšťanosta z Habru odsouzeni k 10 zl. nebo 2dennímu vězení. Konečně pánové Vojtěch *Rinda*, učitel z Polné, a Jos. *Blažička* k pokutě 5 zl. neb 24 hodin vězení. Měšťanosta z Velké Mezeříče, p. Ant. *Kalab*, uznán za nevinna.

14. listopadu. Právník Bedřich *Pacák*, odsouzený pro zločin velezrády na dobu **pěti roků** do těžkého žaláře, odveden z novoměstské radnice, kdež byl až dosud uvězněn, do trestnice svatováclavské. — Přelíčení »Olomouckých Novin« u c. k. krajského soudu olomouckého za předsednictví rady Baborského a votantů rady Bartáka a adjunkta Wilferta. Žalobníkem státním byl státní zástupce Chmelař. Obžaloba zněla na spoluvinu přestoupení zákona shromažďovacího a na přečin rušení veřejného pokoje a pořádku dle § 305. tr. z. spáchaný uveřejněním »Provolání k táboru na zříceninách Hukvaldských«, eventuelně na zanedbání povinné péče. Konečný návrh státního

zástupce zněl: Red. Josef *Černoch* budiž odsouzen na 8 dní vězení, k pokutě 70 zl. a ku ztrátě 100 zl. z kauce. Rozsudek vynešen dle návrhu státního zástupce, trest však vyměřen na týden vězení, 60 zl. pokuty a 100 zl. z kauce. — Redaktor »Humor. Listů« Frant. *Pechánek* byl pro illustrovaný článek v č. 29. c. k. zemským co trestním soudem v Praze přečinem pobuřování za vinna uznán a k měsíčnímu tuhému vězení a k ztrátě 100 zl. z kauce odsouzen. C. k. vrchní soud *zrýšil* trest na dvouměsíční tuhé vězení a ztrátu z kauce na 200 zl. Nejvyšší soud schválil rozsudek c. k. vrchního soudu zemského. — C. k. vrchní soud zemský stvrdil rozsudek c. k. zemského soudu, jímž byl red. »Nár. P.« J. *Květoň* pro zločin rušení veřejného pokoje za vinna uznán a k trestu těžkého žaláře na rok, zostřenému postem, a ke ztrátě z kauce 1200 zl., odsouzen.

15. listopadu. Proti redaktoru »Hlasu« V. K. *Šemberovi* ve Vídni zavedeno nové vyšetřování pro přečin § 11. tisk. zák. Konfiskace č. 42. »Hlasu« potvrzena zemským co trestním soudem výnosem ze dne 11. t. m. V. K. Šembera vzat mimo to jako redaktor »Zvonu« do vyšetřování pro dva zločiny rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování. — »Correspondenze« c. k. policií zabavena. Týž osud stihl i »Korunu« v Chrudimi a »Budivoje« v Budějovicích. — Pro politické řeči zavedeno vyšetřování s občany J. *Dienettem* a *Skřivanem*.

16. listopadu. Na dnešní den ustanovené dvě tiskové pře »Nár. Novin« (J. V. *Kout*) a »Correspondenze« (obžalovaní J. *Kreis*, Ant. *Tůma*, Vinc. *Kulhánek* a Ignac *Schick*) odročeny. — Redaktor »Koruny« Frant. *Müller* předvolán k chrudimskému c. k. krajskému soudu za příčinou obžaloby pro přečiny § 300. a 305. tr. z. — Rozsudek c. k. zemského soudu, jímž byl red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* pro článek uveřejněný v 14. čísle zločinem rušení veřejného pokoje za vinna uznán a k těžkému žaláři na 6 měsíců, postem zostřenému, a ke ztrátě 1000 zl. z kauce odsouzen, c. k. vrchním zemským soudem potvrzen. — Podobně byl i rozsudek c. k. zemského soudu, jímž byl Jan *Černý* jako red. »Nár. Pokroku« pro články v č. 219. přečinem pobuřování za vinna uznán a k tuhému vězení na tři měsíce a ke ztrátě 300 zl. z kauce odsouzen, c. k. vrchním soudem potvrzen.

17. listopadu. Přelíčení s red. »Humor. Listů« Frt. *Pechánkem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a b) a přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. spáchané několika vtipy a obrázky v č. 33. Soudu předsedal rada Jansa. Obžalovaný uznán za vinna pouze zločinem a odsouzen do žaláře na dva měsíce a ke ztrátě 400 zl. z kauce. Veřejný žalobník subst. Rapp navrhoval trest těžkého žaláře **na dva roky** a ztrátu **1500 zl.** z kauce. — Tisková pře »Nár. Novin«, *netrvající ani půl hodiny*. Red. J. V. *Kout* uznán za vinna přečinem schvalování nezákonních skutků dle § 305. tr. z., spáchaný zprávou »*Politická důslednost*« v č. 25. a odsouzen do tuhého vězení na 1 měsíc a ke ztrátě 150 zl. z kauce. Soudu předsedal rada Předák, žalobníkem byl Dr. Hlaváček. — K rozkazu c. k. místodržitelství byl c. k. policejním ředitelstvím v Praze c. k. policejní aktuar Adolf *Czech* z Czechenherzu poslán do Chrudimi a tamnějšímu c. k. okresnímu hejtmanství *k řízení tiskové policie přidělen*. — C. k. trestní soud v Praze uznal, že obsah instrukcí arcibiskupa pražského a biskupa budějovického, týkající se zákonů ze dne 25. května 1868 *neobsahuje* povahu skutku zločinu rušení veřejného pokoje; c. k. vrchní soud však k odvolání státního zastupitelstva uznal, že v obsahu oněch instrukcí je povaha skutku zločinu rušení veřejného pokoje. a proto rozšiřování instrukcí zakázáno. — Ve vyšetřování pro *tábor na Žižkově* pokračováno u c. k. zemského co trestního soudu v Praze zejména s těmi osobami, jež byly obviněny, že c. k. policejního komisara karlínského Orta o táboře tom sbili. — Bývalému red. »Nár. Novin«, J. V. *Koutovi*, doručen opět obžalovací spis, kterýmž dán společně v obžalobu s pp. Václavem *Hráským*, purkmistrem v Poděbradech, Karlem *Bartou*, skladníkem cukrárny poděbradské a Antonínem *Molinarim* pro přečin § 305. z. tr. Státní zastupitelstvo inkrimovalo »Zasláno« od občanů poděbradských v č. 29. »Nár. Novin« ze dne 14. srpna. Závěrečné přelíčení položeno ku dni 27. listopadu. — Red. »Světozoru« Emanuel *Tonner* a spolupracovník téhož listu August *Tonner* byli pro článek v č. 36. pod nápisem »Přehled politický« pro přečin pobuřování v obžalobu dáni, avšak zemským trestním soudem za nevinny prohlášeny. K odvolání státního zastupitelstva změnil c. k. vrchní soud rozsudek první instance

a uznal oba za vinny přečinem pobuřování a odsoudil každého k šestiměsíčnímu tuhému vězení a ke ztrátě 100 zl. z kauce.

18. listopadu. Vojenský dovolenec, o prvním táboru na návrších pankrackých střelnou ranou poraněný a následkem toho ve všeobecné nemocnici léčený, odveden na c. k. policejní komisariat vyšehradský a odtamtud k c. k. zemskému trestnímu soudu, kde s ním zavedeno trestní vyšetřování pro účastenství v táboře pankrackém. Po výslechu odveden zase do nemocnice. — C. k. okresní soud kouřimský odsoudil 21 účastníků *táboru v Mukarově lesíku* pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím k pokutám a sice 4 k pokutám po 30 zl., 12 k pokutám po 25 zl., 4 k pokutám po 20 zl. a 2 k pokutám po 15 zl. C. k. vrchní zemský soud *zvýšil* pokutu čtyrem účastníkům na 60 zl., desíti na 40, čtyrem na 25 a dvěma na 15 zl. — Podobně odsoudil c. k. okr. soud v Hostinném 55 účastníků *táboru zvičínského* pro týž přestupek k pokutám peněžitým a sice: jednoho k pokutě 50 zl., jednoho k pokutě 40 zl., 4 k pokutám po 20 zl., 5 k pokutám po 15 zl., 38 k pokutám po 10 zl. a 6 k pokutám po 5 zl. C. k. vrchní soud zemský *zvýšil* pokutu jednomu účastníku z 50 na 80 zl., jednomu z 40 na 50 zl., čtyrem z 20 zl. na 30 zl., třem z 15 na 20 zl., dvanácti z 10 na 20 zl., šesti z 10 na 15 zl. a dvěma z 5 na 10 zl.

19. listopadu. **Patero tiskových pří.** *První* s uvězněným red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem*, jenž byl od 7. září, kdy byl vzat do vyšetřovací vazby, odsouzen: 24. září pro tábor na »*Staré Pravdě*« do vězení na 3 měsíce a ke ztrátě 250 zl. z kauce; 13. října do těžkého žaláře na 7 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce; 16. října do těžkého žaláře na 8 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce; 27. října do těžkého žaláře na 4 měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce; 5. listopadu měl přelíčení pro tábor *na Šaldách*, byl však uznán za nevinna; 14. listopadu měl přelíčení pro tábor »na Choustníku« a byl opět uznán za nevinna a posléze 17. listopadu odsouzen byl pro schvalování nezákonních činů do vězení na 1 měsíc a ke ztrátě 250 zl. z kauce. — V nové při byl J. V. *Kout* obžalován pro přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z., spáchané články »*Tábor lidu na Žižkově*« a zprávou »*Před německým kasinem*« v č. 73.

a »*O táboru lidu na Žižkově*« v č. 74. Soudu předsedal rada Pohl. Obžalovaný, jenž *neměl obhájce*, odsouzen do tuhého vězení na 4 měsíce a ke ztrátě 200 zl. z kauce. Státní žalobník subst. návl. Görner navrhoval trest **9 měsíců** a ztrátu 300 zl. z kauce. — V *druhé* při pro ohlášení táboru lidu na vrchu *Táboře* v č. 38. (přestupky dle §§ 3. a 19. zák. shromažďovacího) uznán J. V. *Kout* za nevinna. Soudu předsedal rada Předák; žalobcem byl Dr. Hlaváček. — *Třetí* pře týkala se dopisu v č. 17. »N. N.« o *požáru v Bohdanči*. Státní návladnictvo inkriminovalo hlavně místo: »C. k. vojsko osvědčilo se svým — historickým útěkem! Jen když své mrchy a pluncoky zachránili — ostatní basta!« Soudu předsedal opět rada Předák a žalobníkem byl Dr. Hlaváček. Obžalovaný uznán za vinna přečinem dle § 4. zák. ze dne 17. pros. 1862 č. 8. říš. zák. z r. 1863., jinak dle § 300. tr. z. a odsouzen do tuhého vězení na 2 měsíce a ke ztrátě 300 zl. z kauce. I v obou posledních přích hájil se obžalovaný sám. — *Čtvrté* přelíčení řídil rada Mach a žalobníkem byl subst. stát. návl. Opolecký. Redaktor »Nár. Pokroku« J. *Květoň*, kterého hájil Dr. Mezník, odsouzen pro přečin dle § 300. tr. z., spáchaný článkem »*Sněmové cislajtánští*« v č. 295. do tuhého vězení na 6 týdnů a ke ztrátě 100 zl. z kauce. — *Pátá* pře týkala se »Svobody«. Soudu předsedal rada Laadt, žalobníkem byl subst. stát. návl. Rapp. Obžalovaný redaktor K. L. *Payer*, jenž se dostavil *bez obhájce*, uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. (spáchaného dvěma kratinkými zprávami v č. 13., z nichž jedna jednala o udělení kříže purkmistru pražskému Dru Klaudymu, v druhé pak mluveno o kříži českých redaktorů) a odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na 4 měsíce.

20. listopadu. Tisková pře »Nár. Novin« pro zločin **uražení Veličenstva** (§ 63. tr. z.), pro zločin **uražení členův císařské rodiny** (§ 64. tr. z.), pro zločin *rušení veřejného pokoje* (§ 65. tr. z.) a pro *přečiny pobuřování* (§§ 300. a 305. tr. z.) spáchané v č. 46. »N. N.« úvodním článkem »*Naše situace*« a dopisy »*Z Vysokého pod Krkonoši*« a *od Blaníka*. Soudu předsedal president Mentberger, žalobníkem byl subst. Dobbel. Obžalovaný red. J. V. *Kout*, jenž *neměl obhájce*, uznán za vinna pouze zločinem rušení veřejného pokoje a přečiny dle §§ 300.

a 305. tr. z. a odsouzen do těžkého žaláře na **5 měsíců** a ke ztrátě **1000 zl.** z kauce. — Redaktor zastaveného »Posla z Prahy« E. B. *Tolman* donucen nastoupiti trest prozatím na dobu 19 měsíců vězení a žaláře. Jím dovršen byl počet uvězněných redaktorů a žurnalistů na *dvanáct*. Meškalit ve vězení bývalé novoměstské radnice pp. Karel *Tůma* a Frt. *Göbl*-Kopidlanský, Dr. Fr. St. *Kodym*, V. *Kout*, *Barák*, *Černý*, *Kreis*, *Květoň*, *Mikeš*, *Petr*, *Tolman* a August *Tonner*. — Časopis »Budivoj« otiskl *německý nález* c. k. krajského soudu budějovického, jímž schváleno zabavení č. 90. téhož listu pro článek »Před soudem říšské rady« a pro překlad článku z »Vaterlandu«. Nález měl N. E. 6168 a 6163 Stf. a podpis Fr. Seidl. — C. k. okresní soud v Zbraslavi vzal 42 osadníků ze *Slivence*, *Lochkovic* a *Holic*, kteří dne 7. června v slavnostním průvodu stavivo k českému národnímu divadlu byli dopravili, aniž by sobě byli úřadního povolení k slavnostnímu průvodu opatřili, do vyšetřování, a uznal 32 z nich za vinné přestupkem § 3. zákona ze dne 17. listopadu r. 1867. a 10 z nich za spoluvinníky téhož přestupku a odsoudil jednoho k pokutě 40 zl., 3 k 30 zl., 2 k 25 zl., 3 k 20 zl., 14 k 15 zl., 18 k 10 zl. a 1 k 5 zl. C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu jednoho z odsouzenců z 30 na 40 zl. a z ostatních uznal devět nevinnými.

21. listop. Pražské státní zastupitelstvo bylo v tu dobu politickými procesy tak přetíženo, že žádalo o rozmnožení personálu. — Dělník Josef Šafařík, jenž byl vzat ve vazbu vyšetřovací, jelikož na něm lpělo podezření, že vyzýval k demonstracím v den 8. listopadu, propuštěn na svobodu. — Přelíčení »Nár. Novin« s redaktorem K. *Krouským* odročeno. — Býv. red. »Nár. Novin« K. Krouskému dodán obžalovací spis, kterýmž dán společně s Václavem *Ryglem*, písařem v Zlonicích, v obžalobu pro přečiny dle §§ 300. a 305. tr. zák. Státní zastupitelstvo inkriminovalo v č. 76. následující články a zprávy: »Politický obzor«, »*Osvědčení důvěry několika zlonických osadníkův svědčící p. JUDr. Čížkovi v Praze*«, zprávy o táboru na *Blaníku*, »Pouť u sv. Václava na *Dobeníně*« a o táboru na *Orebu*. — Závěrečné přelíčení ustanoveno na den 3. prosince. — Mimo to dodány K. *Krouskému*, jako bývalému redaktoru »Hlasu«, dva jiné obžalovací spisy. Prvním dán v obžalobu pro přečin dle § 310.

tr. z. aneb pro pokus svádění k tomuto přečinu ve smyslu § 9. a 239. z. tr. pro uveřejnění vyzvání k předplatitelům českých novin od rolníků okresu Mělnického v č. 38. »Hlasu«. Druhá obžaloba zněla na přečiny dle § 300. a 305. tr. z. pro uveřejnění referátu »Schůze lidu na Pankraci«. — Obě přelíčení ustanovena na den 1. prosince.

C. k. m. del. okresní soud kutnohorský odsoudil 68 účastníků o slavnosti Husově na *Kaňkovských vrších* dne 5. července odbývaného shromáždění lidu pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím k pokutám, a sice: dva k peněžitým pokutám po 60 zl., 31 k pokutám po 40 zl., 16 k pokutám po 30 zl., 18 k pokutám po 10 zl. a jednoho do vězení na dva dni. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek ten, *zvýšil* však pokutu peněžitou jednomu účastníku z 60 zl. na 100 zl., jednomu ze 40 na 100 zl., jednomu z 60 na 80 zl., čtyřem ze 40 na 80 zl., třem z 40 na 60 zl. a jednomu z 10 zl. na 20 zl. — Mimořádné odvolání Fr. *Oleskiewicze* proti stejně znějícím nálezům prvních dvou stolic, kterýmiž byl pro lednové demonstrace před německým kasinem uznán za vinna přečinem shluknutí a odsouzen do vězení na tři neděle, c. k. nejvyšším soudním dvorem zamítnuto. — C. k. vrchní soud moravskoslezský potvrdil rozsudek c. k. krajského soudu novojičínského proti P. *Vorálkovi*, kooperatoru ve Frenštátě, jímž kněz ten odsouzen pro přečin pobuřování do vězení na jeden měsíc.

Chrudimská »Koruna« zabavena. — Proti red. »Corr.« Ant. *Tůmovi* zavedeno předběžné vyšetřování pro tři články, dle § 300. tr. z. — Také proti »Koruně« zavedeno vyšetřování pro tři zločiny v číslech 1., 2. a 7. a pro článek »Hlasy časopisů« v č. 15., pro zločin § 68. tr. z. a přečin § 300. tr. z.

22. listopadu. Okresní zastupitelstvo *novostrašické* z rozkazu c. k. místodržitelství *rozpuštěno* a agenda jeho přenesena na c. k. okres. hejtmanství v Slaném, jehož přednostou byl Paletz (čti *Palec!*). — Prodaný *korunní statek Zbirov* odevzdán od vlády novému kupci, cizozemci Dru Baruchovi *Strousslbergovi*, který byl statek ten koupil z druhé ruky od prvních kupců Kirchmayera a spol. Posavadní úřadníci dostali pololetní výpověď. Po uplynutí doby té měl nový držitel Zbirova, který už převzal do vlastní správy dvůr točnický, právo, buď je

propustiti nebo znovu do služby přijmouti. Oněm, kteří by byli Stroussbergem propuštěni, zaručila c. k. vláda pense. — *V Lomnici* v kraji Jičínském zavedeno vyšetřování s předsedou, s členy výboru a činnými členy zpěváckého spolku »Bořivoje« pro zaslání telegramu souhlasu s deklarací. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek c. k. okresního soudu v *Českém Brodě*, kterýmž někteří účastnící *táboru u Lipan*, dne 2. srpna 1868 odbývaného, odsouzeni byli k pokutám. A sice *zvýšil* pokuty u tří z 25 zl. na 40 zl. v případě nedobytnosti k vězení na 8 dní, u dvanácti z 20 zl. na 30 zl. aneb k vězení na 6 dní, u sedmi ze 12 zl. 50 kr. na 15 zl. nebo k vězení na 3 dni a odsoudil 4 k 10 zl. nebo k vězení dvou dní. Jména odsouzených byla: *Homolka* v Bylanech, *Kafka* v Přišimasech a *Prokůpek* v Březanech (po 40 zl.) *Purkrábek* ze Lstiboře, J. *Batáček* z Kouřimi, Fr. *Datl* ze Lstiboře, Jos. *Klindnera* z Březan, Jos. *Bartl* z Tismic, Frant. *Švarc* z Přišimas, N. *Pospěl* z Bilan, V. *Obrland* z Černík, J. *Salaba* z Černík, Fr. *Hlaváček* z Přišimas, Fr. *Toman* z Roztoklat a Jos. *Židlický* z Březan (po 30 zl.); Jos. *Havrda*, hostinský z Libáně, Ant. *Purkrábek* z Českého Brodu, Josef *Urbánek* z Kšel, V. *Kaňka* z Přišimas, Jos *Ulbl*, zvěrolékař z Českého Brodu, Frant. *Panoušek*, kupec z Mochova, a Jan *Červený*, podučitel v Dřínově (po 15 zl.); Emanuel *Hojka*, Fr. *Ruller*, Jan *Kučera* a Fr. *Kouba* z Plaňan (po 10 zl.)

23. listopadu. *Nové okresní zastupitelstvo velvarské* přípisem c. k. hejtmanství slanského z nařízení c. k. místodržitelství *rozpuštěno*. Rovněž rozpuštěno c. k. okrením hejtmanem slanským Paletzem staré okres. zastupitelstvo velvarské, jež se bylo sešlo k mimořádné schůzi. Příčinou rozpuštění byla opětná volba statkáře Václ. *Jandy* z Budohostic, která nebyla již jednou J. V. císařem potvrzena.

»Budivoj« otiskl v čele následující osvědčení: »Protože nám hrozí dva procesy pro »přečin pobuřování« za příčinou článků, jichž spisovatelům co nejvíce na tom záleželo, aby se proti zákonům neprohřešili, tedy netroufáme sobě více mluviti o poměrech rakouských v článcích úvodních, neboť přicházíme k náhledu, že nejsme za nynější doby vstavu rozeznati, co-

by čelilo a co by nečelilo proti zákonu. Čtenářstvu dostane se objektivního přehledu politických událostí.«

V Hořicích odbývána politická dražba. Tamějšímu nájemci pivovaru, který byl pro *tábor na Chlumu* odsouzen k pokutě 30 zl. a přes všechno upomínání pokuty nesložil, dražbou vozy na pivo prodávány. Před soudní dům dopraveny dva vozy ozdobené chvojí a nápisem »*Oběti práv národa*«. Dražba však byla velice smutná. *Nikdo nechtěl vozy koupiti.* Konečně se nad nimi kdosi smiloval. První vůz prodán za 50 kr., druhý za 60 kr. Následkem toho přikročil c. k. úřad k novému zabavení a proti sládkovi zavedeno trestní vyšetřování proto, že prý vozy chvojí a nápisem ozdobil. Mimo to připomenuto purkmistrovskému úřadu, že v případu, kdyby se podobného něco opakovalo, bude do města vloženo vojsko.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž byl býv. red. zastavených »Nár. Novin« K. *Krouský* odsouzen pro přečin pobuřování do tuhého, postem zostřeného vězení na čas 4 neděl a ke ztrátě 200 zl. Týž c. k. zemský soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl red. »Hlasu« Ferdinand *Wilsdorf* pro uveřejnění článku »O české otázce« v č. 28. za vinna uznán zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na čas 6 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce. — Býv. red. »Pol.« V. *Kulhánkovi* dodán obžalovací spis, kterýmž dán v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) tr. z. pro uveřejnění překladu článku z »N. P.« v č. 186. »Pol.« ze dne 8. července. — C. k. okresní úřad poděbradský odsoudil Jana *Šantla*, člena poděbradské tělocvičné jednoty, pro přestupek § 20. zákona o právu shromažďovacím k pokutě 50 zl., nebo do vězení na 10 dní. C. k. vrchní soud zvýšil pokutu na 70 zl. nebo 14 dní vězení, kteryžto rozsudek byl c. k. nejvyšším dvorem soudním potvrzen.

24. listop. *Okresní zastupitelstvo slanské* z rozkazu c. k. místodržitelství c. k. okres. hejtmanem slanským Paletzem *rozpuštěno.* Řízení neodkladných běžných záležitostí přiděleno c. k. hejtmanství v Slaném. Příčinou rozpuštění byla opětná volba hr. Clama Martinice starostou zastupitelstva, která nebyla již jednou J. V. císařem potvrzena. C. k. místodržitelství uzavřelo novou volbu starosty J. V. císaři k potvrzení ani nepředložiti

a rozpustilo nejen nové, nýbrž i staré okresní zastupitelstvo. V nepřítomnosti starosty prohlásil se místostarosta měšťanosta. *Hlaváček* mimo jiné takto: »Nezbývá nám ničehož, nežli ustoupiti; činíme to však s vědomím, že kroku toho nezavinili jsme, že jsme nikdy s půdy zákona nesešli. Vyzývám Vás ještě, abychom nepřítomnému a milovanému svému starostovi J. Exc. panu hraběti z Clam-Martiniců provolali srdečné »Na zdar«!« (Což třikráte hlučně opakováno.) Po té přednesl náměstek starostův, že výbor okresní se uradil *na protestu*, jenž diktovati se má do protokolu, a na odvolání, jež proti tomuto nařízení podati by se mělo c. k. ministerstvu vnitra. Z důvodu tohoto odvolání, jež ihned bylo čteno, vyjímáme nejhlavnější, že totiž *právo stvrzovati volbu neb ne*, leží toliko v rukou Jeho Veličenstva *a že žádný úřad, tedy ani c. k. místodržitelství není oprávněno předstihnouti Nejvyšší rozhodnutí Jeho Veličenstva*, a že vedle zákona staré zastupitelstvo tak dlouho ve své působnosti setrvati má, dokud nové zastupitelstvo činnosť svoji nenastoupí. Oba předložené návrhy byvše přečteny, přijaty od shromáždění jednomyslně.

Tisková pře »Nár. Pokroku«. Red. Jan *Květoň*, jsa obžalován pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a pro přečin dle § 300. tr. z., spáchané noticí o uvěznění býv. red. »Nár. Pokr.« Jana *Černého* a článkem »*Sláva svobodě!*«, uznán za vinna a odsouzen do těžkého žaláře na 4 měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Veřejný žalobník Rapp navrhoval trest žaláře na **15 měsíců** a ztrátu **1200 zl.** z kauce. Soudu předsedal president Mentberger.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl býv. red. »Nár. Novin«, J. V. *Kout* odsouzen pro uveřejnění jednoho článku v č. 6. pro zločin rušení veřejného pokoje do těžkého, postem zostřeného žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 500 zl. — C. k. nejvyšší soudní dvůr potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu zemského, kterýmž byl býv. red. »Pol.« Fr. *Kotek* odsouzen pro zločin rušení veřejného pokoje k těžkému, postem zostřenému žaláři na **18 měsíců** a ke ztrátě **2000 zl.** z kauce. Rozsudek první instance zněl na šestiměsíční těžký žalář. — Rovněž tak potvrdil nejvyšší soudní dvůr rozsudek c. k. vrchního soudu zemského, kterýmž byl býv. red. »Pol.«

V. *Kulhánek* odsouzen pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu do tuhého, postem zostřeného vězení na 2 měsíce a ke ztrátě 250 zl. z kauce. Rozsudek první stolice zněl na 14denní vězení.

25. listopadu. Počet politických vězňů v Praze dostoupil na 40 osob, z nichž 39 uvězněno bylo v trestnici novoměstské a jeden, právník Bedřich *Pacák*, odsouzený pro velezrádu k těžkému žaláři na pět roků, v trestnici u sv. Václava. V žalářích novoměstské trestnice bylo 13 českých spisovatelů a redaktorů (*Barák*, *Černý*, *Göbl*, *Kreis*, Dr. *Kodym*, *Kout*, *Květoň*, *Mikeš*, *Neumann*, *Petr*, Aug. *Tonner*, E. B. *Tollmann* a K. *Tůma*); dále 14 velezrádců, mezi nimiž dvě dívky, Terezie *Sladká*, dcera měšťana z Domažlic a Josefina *Sojkova*, pak pp. *Hájek*, obchodník z Vysokého, Otakar *Hodek*, podstarší, právník H. *Lang*, J. *Malý*, řezník, J. *Potočka*, obuvník z Vysokého, J. *Relich*, syn měšťana z Plzně, *Sladký*, měšťan z Domažlic, Ant. *Soukup*, sklenář, Leopold *Šmíd*, strojník, Ant. K. *Šolle*, účetní, M. *Souček*, mistr obuvnický ze Smichova a Petr *Zeman*, rolník ze Stanova u Vysokého.

Pro súčastnění se táborů u Prahy uvězněno bylo osm dělníků a jeden student, a sice: Fr. *Brettschneider*, Josef *Čech*, Fr. *Haman*, Fr. *Neumann*, R. *Romanič* (14 roků stár), Fr. *Strejček*, *Vinke* a studující J. *Staňke*. Konečně ještě JUC. *Steinfelder* z Jičína (pro uražení Veličenstva), pak Srb Sava *Rajkovič* pro demonstrace před německým kasinem. Rajkovič též pro událost chuchelskou. U větší části obžalovaných trvala vyšetřovací vazba již několik měsíců, u jiných činily přisouzené již tresty několik let. Značná většina uvězněných byli ženatí a otcové rodin. — Chrudimská »Koruna« zabavena.

C. k. okresní soud karlínský odsoudil tři členy občanské besedy *ve Vodolce* pro přestupek § 20. zákona o právu spolčovacím každého k pokutě 15 zl. C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu jednomu na 35 zl. a ostatním na 25 zl. — Podobně odsouzeno bylo sedm členů měšťanské besedy v *Poličce* pro týž přestupek tamějším c. k. okres. soudem k pokutám peněžitým. C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu jednomu z 20 na 60 zl., pěti z 10 na 30 zl. a jednomu proměnil trest dvoudenního

vězení v pokutu 20 zl. nebo čtyřdenní vězení. — Týž soud *zvýšil* pokutu advokátnímu koncipientu v Králové Hradci, tamějším c. k. okresním soudem pro přestupek § 21. zákona o právu spolčovacím uloženou z 20 zl. na 40 zl. — Ku dni 3. prosince položeno závěrečné přelíčení s red. »Hum. Listů« Fr. *Pechánkem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a). Státní návladnictví inkriminovalo abecedu pro děti od 18 do 20 let, akrostichon »Bankrot« a několik »granátů«.

26. listopadu. Tisková pře »Nár. Listů« pro **devatenáct zločinů a přečinů**. Kromě redaktora Karla *Tůmy* byli v jednom případu obžalováni také pp. Alojs *Šíl* a Jakub *Jílek* z Králové Hradce, kteří však se k soudu nedostavili. Soudu předsedal rada Mach; žalobníkem byl Dr. Hlaváček. Jako obhájce dostavil se Dr. Čížek, který dal především zjistiti, že obžalovanému K. Tůmovi *nebyl vůbec ani oznámen den přelíčení* a že státní návladnictví inkriminovalo také toto místo: »U pražského soudu na Karlově náměstí rozvinuje se taková čilá, živá činnosť, jako druhdy v táboře valdštýnském. Nezávislí soudcové dokazují takovou činnosť, zběžnosť a obratnosť v odsuzování českých zbůjníků, že energické a rychlé toto rozhodování politických procesů zajisté nenajde sobě rovno. Politické, anebo co jest totéž, policejní orgány v Čechách proslulé jsou svým konstitučním nadšením.« — Na to mimo jiné pravil: »Kdyby soud chtěl rozhodovati o věci této, kteráž jeho se týče, rozhodoval by in causa propria, což příčí se ustanovení § 49. zákona o zřízení trestním. Žádám tudíž i z té příčiny za odročení tohoto přelíčení, jakož i za to, *aby vrchní zemský soud byl požádán k ustanovení jiného trestního soudu k přelíčení tomuto.*« Soud usnesl se pak, aby bylo líčení odročeno.

V týž den odbývána také tisková pře »Politiky« a »Correspondenze«. Soudu předsedal rada Laadt. Obžalováni byli: Ant. *Tůma* a J. *Kreis* jako redaktoři »Correspondenze«, Č. *Kulhánek* jako red. »Politiky« a Ign. *Schick* jako spolupracovník »Correspondenze« a sice pro přečin pobuřování, spáchaný článkem »*Kalendář svobody*«, věnovaný prvnímu »konstitučnímu ministerstvu cislajtánskému« a pro jeho pokračování, pak pro řadu článků ve feuilletonu o zasedání sněmu, za jejichž autora pokládalo státní návladnictví Ignáce Schicka, poněvadž byl feuil-

letonistou »Correspondenze«, dále že býval ve sněmovně, že články měly značku »Sch.« a konečně, že spisovatel nazývá sebe v jednom feuilletonu Ignácem. Z obžalovaných odsouzen pouze A. *Tůma* do tuhého vězení na 3 měsíce a ke ztrátě 150 zl. z kauce. V důvodech prohlášeno, že reprodukce a pouhé sestavení úřadních a soudních výkonů a dat není trestným.

V třetí tiskové při téhož dne proti red. »Nár. Pokroku« Janu *Zehnalovi* pro přečiny §§ 300. a 305. tr. z., spáchané zprávou o *táboru pankrackém*, uznán obžalovaný, kterého hájil Dr. Mezník, za nevinna. Soudu předsedal rada Jansa a rozsudek odůvodněn tím, že zpráva o táboru pankrackém obmezuje se na vypisování pouhých udalostí, o nichž soudu není podán důkaz, jsou-li nepravdivy nebo překrouceny, dále že zpráva neobsahuje nijakých úvah o udalostech těchto a tudíž také nesměřuje k hanění a posmívání opatřením úřadním; není tedy v zprávě té obsažena skutková povaha přečinu obžalobou naznačeného.

Vyšetřování pro zaslání souhlasu s deklarací od »Sokola« opočenského skončeno. Místostarosta M. *Hanuš* odsouzen k pokutě 20 zl. anebo k čtyřdennímu vězení. Státní návladnictví v Hradci Králové z rozsudku toho se odvolalo. — C. k. vrchní soud *změnil* rozsudek první stolice, jímž red. »Hlasu«, J. V. *Kout* pro článek v č. 30. uznán byl za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen k osmnáctiměsíčnímu žaláři a ke ztrátě 1000 zl. z kauce, ale přečiny §§ 305. a 302. tr. z. za nevinného byl uznán, v ten smysl, že *Kout* i těmito přečiny vinen jest. — Nejvyšší soud stvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu zemského, jímž redaktor »Nár. Pokroku« pro několik článků v číslech 154., 162., 165. a 166. uznán byl za vinného zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. ad a) a ad b) tr. z., kdežto c. k. zemský soud jej pouze dle § 65. ad a) za vinného uznal. Trest **18timěsíčního žaláře** postem zostřeného a ztráty **3000** zl. z kauce, jejž vyměřil c. k. zemský soud, vrchní zemský soud potvrdil a nejvyšší soud v tom ničeho nezměnil. — C. k. okresní soud kutnohorský odsoudil z účastníků *táboru na Vysoké* šest osob pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím k peněžitým pokutám, čtyry však prohlásil za nevinné. C. k. vrchní soud *zvýšil* peněžité pokuty z 30, 25, 20, 15 a

10 zl. na 75, 60, 30, 20 a 15 zl. Ze čtyř, první instancí za nevinné prohlášených účastníkův byli tři za vinné uznáni výše uvedeným přestupkem a odsouzeni k peněžitým pokutám po 40 a 30 zl.

27. listopadu. Přelíčení »Nár. Novin« pro přečin § 305. tr. z., spáchaný v č. 29. »Zaslánem«, v němž, jak v obžalobě uvedeno, »od občanů *poděbradských* provoláno 105 šlechetným a statečným občanům hořickým, kteří v příkladné důslednosti hlásili se k stejnému osudu odsouzených spolubratrů svých, třikrát hřímavé srdečné »Sláva a na zdar!« S red. V. *Koutem* byli obžalováni pp. Václ. *Hráský*, purkmistr v Poděbradech, c. k. poštmistr, předseda záložny, hospod. spolku okresu poděbradského, člen okresního výboru a mnohých spolků, pak Karel *Barta*, skladník v cukrovaru poděbradském a Ant. *Molinari*, mistr knihařský. Soudu předsedal rada Mach; žalobcem byl Dr. Hlaváček. Red. Kout objevil se *bez obhájce;* ostatní obžalované hájil Dr. Prachenský. V průběhu přelíčení čteno také *německé* vysvědčení mravů, jež posledním třem obžalovaným vystavil c. k. okresní hejtman poděbradský. — O p. *Bartovi*, pravil mezi jiným doslovně takto: »dass er sich keines guten Rufes erfreut, wegen rohen Manieren nirgends geduldet wird und in politischer Beziehung zu der Sorte der fanatischen, jeder Consequenz und klaren Beurtheilung baren Čechen gehört«; (že netěší se dobré pověsti, že není pro své surové chování nikde trpěn a že v ohledu politickém náleží k druhu fanatických, veškeré důslednosti a jasného úsudku postrádajících Čechů). — O panu *Hráském* praveno mezi jiným: »das er in die Journale der extremen, im höchsten Grade regierungsfeindlichen federalistischen Partei zeitweilig pikante Notizen einschickt« (že do denníků výstřední, v nejvyšší míře vládě nepřátelské federalistické strany časem pikantní noticky zasílá). — O p. *Molinarim* praveno mezi jiným taktéž doslovně: »dass er durch Leichtsinn und Vergnügungssucht physisch und materiel ziemlich herabgekommen ist und dass er sich in politischer Richtung jener Partei anschliesst, von der er sich den grössten Vortheil verspricht« (že lehkomyslností a vyhledáváním rozkoší fysicky i materielně dosti sešel a že v politickém směru připojuje se oné straně, od které přislibuje si největší prospěch). — Všickni

tři obžalovaní ohradili se rozhodně proti těmto vysvědčením s poznámkou, že proti c. k. okresnímu hejtmanu poděbradskému soudně zakročí. — Po provedeném líčení uznáni pouze J. V. *Kout* a A. *Molinari* vinnými a odsouzeni: první do vězení na 6 neděl a ku ztrátě 120 zl. z kauce, druhý do vězení na 3 týdny.

V týž den líčena také ještě pře »Nár. Pokroku«, v které předsedal president Mentberger. Žalobníkem byl subst. Rapp, obhájcem red. J. *Květoně* Dr. Mezník. Státní zastupitelstvo inkriminovalo následující články: V čís. 134. úvodní článek »*Klasická liberálnosť*«, v kterémž shledalo zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a), poněvadž prý v něm hleděno popuzovati k opovrhování proti nejvyšší osobě J. c. k. ap. V. císaře a k opovrhování rakouskou vládou a *dopis z Vídně* v tomtéž čísle, v němž shledalo přečin dle § 300. tr. z., pak v č. 228. denní zprávu »*Z německo-židovských továren*«, kteráž prý obsahovala povahu skutku přečinu dle § 302. tr. z., pak v čísle 234. zprávy: »*Vyšetřování pro zakázaný tábor na Potštýně*« a »*Historie výletu do Tourava lesa u Nadějkova*«, (přečin dle § 300.), dále úvodní článek »*Nový pokrok*« v témž čísle, v němž shledán zločin dle § 65. lit. a), pak výňatek z ruského časopisu »*Moskva*«, (§ 65. lit. a)) a denní zprávu v č. 235. »*Ať žije zákon o právu shromažďovacím*«, vyňatou z čísla 38. »Národních Novin«, v kteréž shledán přečin proti veřejnému pokoji a pořádku dle § 300. tr. z. — Obžalovaný uznán za vinna všemi zločiny i přečiny a odsouzen do těžkého, každý první pátek v měsíci postem zostřeného žaláře na dobu 10 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce.

Redaktor »Budivoje« K. *Foitl* c. k. krajským soudem budějovickým vyzván, aby ve třech dnech nastoupil trest vězení tří týdnů pro přečin pobuřování. — S red. »Svobody« K. L. *Payerem* zavedeno vyšetřování pro článek pod nápisem »*Národ politicky uvědomělý a pokročilý*« v zabaveném č. 21. — Uvězněný red. zastaveného listu »Dělník« Václav *Petr* byl v jedné tiskové při své odsouzen k pokutě 10 zl. a žádal, aby peněžitý trest ten proměněn byl v trest přiměřeného vězení. C. k. zemský co trestní soud žádosti tó vyhověl. Státní zastupitelstvo rekurovalo k c. k. vrchnímu soudu, který zavrhnuv

povolení c. k. zemského soudu, potvrdil původní jeho nález na pokutu peněžitou. — Pp. Josef *Vlček*, Jan *Špaček* a Fr. *Sobotka*, kteří jako banderisté súčastnili se při dovozu kamene na národní divadlo dne 2. července, jakož i 19 rolníků, kteří byli dali povozy, všichni hudebníci při průvodu účinkující a a pan *Šafařík*, stavitel z Hostivic, jako průvodce dovozu, obesláni c. k. okr. soudem v Unhošti ke stání do Hostivic. Pan Václav *Hampejs* dárce kamenu odsouzen k pokutě 80 zl. nebo do vězení na 16 dní; banderisté Josef *Vlček*, *Sobotka* a *Špaček* k pokutám po 70 zl. nebo do vězení na 14 dní, 12 hudebníků k pokutám po 20 zl. nebo na 4 dni do vězení; rolníci: *Čermák*, *Tůma*, *Linek*, *Herda*, Jan *Vlček*, *Trnka*, *Náprstek*, *Kubr*, *Tryb*, *Malý*, *Herešovský*, *Krumbholz*, *Chvoj*, *Kozák* a *Bartoš* k pokutě po 10 zl. nebo na 2 dni do vězení, stavitel *Šafařík* k pokutě 20 zl. a paní *Škvorová* k pokutě 10 zl. — Soudce přijel z Unhoště do Hostivic. Dva, kteří až dosud nebyli vzati do vyšetřování, přihlásili se u soudu sami. — Ve vyšetřování pro osvědčení Dru Smolkovi stále ještě pokračováno. Mimo jiné pátráno po osobě, kteráž jménem pražského obchodnického spolku »Merkuru« svého času Dru Smolkovi zaslala telegrafický pozdrav a osvědčení souhlasu. Telegram ten opatřen byl podpisem: »*Prokop*, člen Merkuru«. V celém »Merkuru« nebylo však ani jediného člena jména toho. Jos. *Pochop*, skladník u firmy »Halla i spol.« obeslán *jako* »*svědek*« k c. k. del. okr. soudu staroměstskému pro přestupky, ale vyšetřován jako domnělý zasílatel onoho telegramu. Vyšetřování vedl rada c. k. vrchního soudu JUDr. Ferdinand Budil.

28. listopadu. Uvěznění redaktoři čeští Josef *Barák* a E. B. *Tollmann* odvedeni mimo vše nadání z trestnice novoměstské do trestnice u sv. Václava, kamž nedávno před tím dopraven byl již právník Bedřich *Pacák*, odsouzený pro velezradu k pětiletému těžkému žaláři. Zpráva o tom učinila ve všech kruzích obecenstva hluboký dojem. Ježto však se proslýchalo, že i ostatní uvěznění redaktoři čeští v brzku budou taktéž odvedeni k »svatému Václavu«, upozornily »Naše Listy« státního zástupce Dra Hlaváčka (k jehož návrhu vše to se dělo) na to, že vedle § 324. trestního řádu teprve ti vězňové, jichž trest přesahuje dobu jednoho roku, mají býti odvedeni do trestnice zemské

(tedy k sv. Václavu). Když však trest nedosahuje jednoho roku, že mohou zůstati uvěznění při tom soudě, kterým byli odsouzeni (tedy v trestnici novoměstské). Barákovi byl dne 5. července t. r. dodán rozsudek nejvyššího soudního dvoru, kterým byl odsouzen do žaláře na 10 měsícův; rozsudek tento doručen mu přímo strážníkem žalářním, který odsouzeného ihned odvedl do vězení. Ve vězení teprv asi po čtyrech měsících doručen Barákovi druhý rozsudek z jiného tiskového soudu, jímž byl odsouzen na osm měsíců těžkého žaláře. Z toho je nade všechnu pochybnosť patrno, že Barák neodbýval si trest přesahující dobu jednoho roku, jíž vyžaduje trestní řád, alebrž trest 10 měsíců. Podobně bylo při E. B. Tollmannovi. I ten odbýval trest jen 6 měsíčního žaláře a potom teprv nastávaly mu ještě dva tresty jiné. Státní zástupce Hlaváček ale jednoduše spočítal všecky ty měsíce dohromady, jakoby to byl trest jeden, který pak ovšem při obou odsouzených přesahoval značně dobu jednoho roku. S takovýmto vykládáním trestního řádu nemůžeme však souhlasiti. Trestní řád výslovně předpisuje, že trest musí býti pokaždé v rozsudku vyznačen. Když tedy v rozsudcích jmenovaných redaktorů jsou tresty výslovně na osm nebo 10 měsíců vyměřeny, nemohou a nemají se dle zákona tresty tyto nikdy násobiti a dohromady počítati, nýbrž *každý musí se počítati pro sebe zvlášť.* Tomu na doklad připomínáme jedno zřetelné rozhodnutí vrchního soudu. Někdejší redaktor »Humor. Listů« A. *Strauch* byl odsouzen současně ku dvěma trestům. Přestav jeden, chtěl jíti na několik aspoň dnů domů; nechtěli ho však pustit. Strauch odvolal se tedy k vrchnímu soudu a tento vskutku rozhodl, že má býti Strauchovi dopřána nějaká lhůta svobody mezi oběma tresty, poněvadž by *spojení dvou trestů v jeden nepřetržitý bylo stížením a zhoršením trestu.* Pan státní zástupce nikdy neopomene při závěrečných přelíčeních redaktorů českých upozorniti soud na to, že souzený právě redaktor již odsouzen jest tolikrát a tolikrát k takovým a takovým trestům: uvádíť vše to dle trestního řádu jakožto »okolnosti přitěžující«. Když ale zde rozeznává tak dobře každý jednotlivý trest, sluší, aby jej důsledně rozeznával také při sestavování přepravných rejstříků pro sv. Václava.

V Chrudimi vycházející český denník »Koruna« pozbyl

výnosem c. k. ředitelstva pošt ze dne 24. listopadu právo k odbírání novinářských (krejcarových) známek k frankování jednotlivých výtisků novin. Při odevzdávání »Koruny« na poštu musil se nyní zapravovati poplatek, jaký se platí při obyčejných křížových obálkách ze zásilek t. j. místo jednoho krejcaru dva krejcary za každé číslo. V přípisu c. k. ředitelstva pošt praveno, že nalezeno ve filialní expedici železníka Jana Rubáše v Praze čtrnáct, pražským předplatitelům svědčících exemplářů »Koruny«, na jejichž adresních páskách nebylo přilepeno žádné poštovní známky novinářské, čímž prý zjištěno, že exempláře tohoto časopisu pro Prahu určené s obejitím cesty poštovní do Prahy dopravovány a filialními expedicemi dále rozšiřovány.

29. listopadu. *Sušické* okresní zastupitelstvo *roxpuštěno* proto, že zvolilo po dvakráte JUDra Josefa *Gabriela*, statkáře v Loučově, svým starostou, jehož zvolení nebylo J. V. císařem potvrzeno.

Skonfiskovaných českých časopisův nahromadilo se u c. k. zemského soudu v Praze tak veliké množství, že jimi byly magacíny přeplněny. Soud usnesl se tudíž na odklizení nepohodlného toho zboží a učinil opatření, aby zavezeno bylo na c. k. policejní ředitelství. Skonfiskovaných novin odvezeno vskutku na *několika vozích*. C. k. policejní řiditelstvo pak mělo v úmyslu uspořádati dražbu, k níž měli býti připuštěni jen kupci, kteří se zavážou, že koupené časopisy zničí v stoupách některé továrny na papír. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek c. k. zemského co trestního soudu pražského, kterýmž Karel Krouský, býv. red. zastavených »Národ. Novin«, uznán byl pro uveřejnění referátu »*Tábor na Risenberku*« v čís. 54. za vinna přečiny naznačenými v §§ 300. a 305. tr. z. a odsouzen k tuhému, postem zostřenému vězení na čas 4 neděl a ke ztrátě 200 zl. z kauce. Zároveň bylo Krouskému nařízeno, aby ve 24 hodinách trest svůj nastoupil. — C. k. vrchní soud zemský potvrdil usnesení c. k. zemského soudu pražského, kterýmž Krouský dán byl v obžalobu pro uveřejnění vyňatků z časopisů ruských a článku »*Tábor lidu na Konci Chlumu*« v čísle 60. »Národních Novin«, v kterýchž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. Spolu bylo K. Krouskému oznámeno, že není proti

tomuto nálezu žádného odvolání více. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první instance, kterýmž Ferdinand *Wilsdorf*, býv. red. »Hlasu« uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a čl. II. zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 8. ř. z. a odsouzen do těžkého, postem každý pátek každého měsíce zostřeného žaláře na čas 6 měsíců a ku ztrátě 1000 zl. z kauce. Spolu bylo panu Wilsdorfovi nařízeno, aby trest *bez prodlení* nastoupil.

Z Králové Dvora zvěstováno: Naše politické procesy nechtějí bráti konce, počet jich stále a stále roste. Vyšetřování pro účastenství na *výletu zvičínském* dosáhlo takového rozměru, že jest nyní již asi proti **dvěma stům** osob rozsudek v první stolici vynešen. Rozsudek proti dvanácti prvním účastníkům, kteří c. k. okres. úřadem samým v obžalobu dáni byli, jest znám. Dalších 130 účastníků, kteří se sami společně soudu udali, jakož i dalších asi 70 osob, které později buď taktéž samy jednotlivě se udaly aneb udány byly, odsouzeno nyní ponejvíce k 5 zl. pokuty, vyjímaje obecní výbory a hostinské, kteří na Zvičíně pivo prodávali; tito vesměs, jako prvních dvanácte účastníků, odsouzeni k pokutě 10 zl. Sotvaže rozsudek proti všem těmto účastníkům v první stolici vynešen jest, chystá se již k dodání oněm prvním dvanácti rozsudek instance vyšší, dle kterého týmže na odvolání státního návladnictví c. k. vrchním soudem zemským pokuta z 10 zl. na 15 a 20 zl. zvýšena jest. — Oznámené již vyšetřování za příčinou telegramu, projevujícího souhlas s deklarací, jejž členové »Sokola« odeslali a pro kterýž Václ. *Pavlík*, starosta a A. R. *Šil*, jednatel spolku, v obžalobu dáni, jest také v první instanci ukončeno. Obžalovaní prohlášeni zdejším c. k. okr. soudem za nevinné, jelikož týmže přestoupení stanov spolkových za vinu klásti se nemůže, an telegram nevycházel z usnešení výboru nebo valné hromady spolkové, podpis jeho zněl jen »Sokolové královédvorští« a od zasílatelů jakožto od pouhých členů spolku odeslán byl. Však z rozsudku toho odvolal se státní návladní a obžalovaným doručen právě rozsudek vrchního soudu, jímž rozsudek c. k. okresního soudu se mění, titéž se za vinny uznávají a pro přestupek dle článku 21. zákona o spolčování ze dne 15. listopadu 1867 k peněžité pokutě po 40 zl. odsuzují. Obžalovaní

ohlásili odvolání z rozsudku k soudu nejvyššímu. — Zatím vyskytnulo se zase jedno *vyšetřování nové*. Na udání obecního důchodního zdejšího a nově sem dosazeného c. k. berního referenta dán totiž jeden vážený měšťan zdejší v obžalobu pro výrok nějaký stran placení daní, jejž v důchodenském úřadě zdejším prý učinil. Vyslýchán za tou příčinou již značný počet svědků a mnozí z nich vzati i pod přísahu. — Vyšetřování pro rozbití oken zdejšímu kolportérovi »Pražského Denníka« a zaslání témuž výhrůžného psaní, vedeno jsouc bez výsledku, položeno nyní stranou. Za to zavedeno zase *jiné vyšetřování* pro nalepení na rohy rozličných plakátů, vyzývajících k uvítání vracejících se od soudu odsouzenců pro výlet zvičínský a některé osoby povolány jsou již za tou příčinou k soudu do Hradce Králové, kamž také povoláni jsou jiní zase pro objednání hudby k témuž účelu. Proti pěti osobám konečně, jež při oné příležitosti přes zákaz přece s praporem naproti jíti se odvážily, odbývati se bude již v těchto dnech v Hradci Králové závěrečné přelíčení.

30. list. Tisková pře »Svobody«. Red. K. L. *Payer* obviněn z tří zločinů rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Z obžaloby, kterou přednesl subst. stát. návl. Opolecký, vyjímáme: Číslo 12. »Svobody« přináší článek: »*Sedmdesáté narozeniny Františka Palackého*«, v němž uvádí se, že francouzský princ Napoleon byl svědkem velkolepé slavnosti k sedmdesátiletým (!) narozeninám Palackého a že si zajisté o Češích zcela jiné ponětí přinesl, než jaké mu vštípiti chtěli státníci vídeňští, jichž podplacené journály hanu nejsprostší kydají na vše, což českého a kteří právě tím, že nepovšímli si významného oslavení narozenin Palackého, patrný důkaz podali, že *nejraději by viděli národ český v poutech a v mdlobě smrtonosné*«. — V druhém článku praví se: »I přísahy již se ruší, když mnohé a mnohé sliby se neplní? Či je dualismus bezpečnou zárukou, že národnost naše nebude utlačována, když centralisuje se jak za Litavou tak i před ní? Či se máme spokojiti planými frásemi a lichými sliby, když první ministr prohlašuje za úkol své státnické činnosti tlačiti Slovany ke zdi, když skutky zjevně osvědčují, že by nás rádi ke zdi dostali?« — Dále se tvrdí, že *Češi jsou nespokojeni a spokojeni býti nemohou*, poněvadž *ministerstvo*

zjevně Němcům nadržuje a národ český patrně uráží a odstrkuje. Co illustrace otcovské péče, jakouž objímá Čechy vídeňská vláda a nestrannosti, s jakouž vláda českému národu vyhovuje, vypravuje se řada příběhů, jak Češi proti Němcům jsou ukřivděni, a končí článek tento následovně: »Beust tlačí Slovany na zeď; Auersperg byl vůdcem našich nepřátel na sněmu zemském; Giskrovi jest koruna svatováclavská historickým haraburdím a naše práva historická jsou mu nepotřebnou veteší; Herbstovi jsme lůzou; Berger nazývá neohrožené bojovníky za práva naše »rytíři smutné postavy«; Hasner upírá nám všecky schopnosti k duševnímu vzdělání; Brestl hledí jenom, jak by z nás mohl vytáhnouti kde jaký groš. Lidé, kteří se osvědčili nejzuřivějšími nepřátely Slovanstva a Čechů zvláště, jsou nyní rádci koruny a rozhodují o osudech našich! Zdaž zapotřebí dále dokazovati, že se nadržuje Němcům, že se nám neděje po právu a spravedlnosti?« — V třetím článku je nekrolog, věnovaný *odbojníkům* dne 21. června 1621 *po bitvě na Bílé hoře odpraveným*, jehožto obsah jest doslovně následující: »Věčná budiž sláva nesmrtelné památce dvaceti sedmi vznešených mučenníků českých, kteří za Ferdinanda II. po nešťastné bitvě bělohorské císařskými soudy dne 21. června r. 1621. před staroměstskou radnicí pražskou katováni a popraveni byli pro svou horoucí lásku k vlasti, pravdě a svobodě. Duch povražděných otců vznášej se nad námi a sílíž nás v těchto trudných dobách, abychom neohroženě vytrvali v svatém boji za samostatnost a právo vlasti, za svůj milovaný národ, za svobodu naši i veškerého lidstva, za volnost, rovnost, bratrství! Nepopustíme, až zvítězíme! Tak přísaháme!« — Slova a smysl celého nekrologu, když se směr vládě nepříznivý tohoto listu uváží, ukazují na úmysl, jaký spisovatel při tom měl, že se mu o to jednalo, aby jednání těch po bitvě na Bílé hoře odpravených odbojníků vychvaloval a aby k takovému jednání jiného vybízel, což ze sad jest viditelno: »Duch povražděných otců vznášej se nad námi a sílíž nás v těchto trudných dobách« a potom ze závěrky: »Nepopustíme, až zvítězíme! Tak přísaháme!« A proto žaluje státní zastupitelstvo atd. — Obžalovaný dostavil se *bez obhájce* a snažil se obžalobu vyvrátiti. Když však veřejný žalobník, substitut stát. návladního Opolecký uvedl

jako důvod o zlém úmyslu obžalovaného i to, že »*časopis Svoboda*« vyznamenával se povždy tendencí protivládní, vyjádřil se obviněný, že *za takového obviňování* a za nynějších tiskových poměrů vzdává se dalšího obhajování. Obžalovaný uznán pak za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do těžkého, posty zostřeného žaláře na dobu **jednoho roku**. Státní žalobník navrhoval **trest 18 měsíců**.

V tiskové při »Nár. Pokroku«, kterou řídil rada **Laadt**, odsouzen red. J. *Květoň* pro zločin dle § 65. a přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. pro pět různých článků do těžkého žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 800 zl. z kauce. Žalobníkem byl subst. Rapp, jenž navrhoval trest **15 měsíců** a ztrátu **1200 zl.** z kauce; obhájcem pak Dr. Mezník.

Býv. red. »Nár. Pokr.« August *Tonner*, odpykav si trest čtyrnedělního vězení, propuštěn na svobodu. — Red. »Hum. L.« Fr. *Pechánek* odsouzen byl dne 29. srpna c. k. zemským co trestním soudem pražským pro přečiny v §§ 300., 305. a 264. tr. zák. naznačené do tuhého vězení na čas jednoho měsíce a ke ztrátě 100 zl. z kauce. C. k. vrchní soud *změnil* rozsudek tento v ten smysl, že odsoudil red. Pechánka do vězení na čas 2 měsíců a ke ztrátě 200 zl., kteryžto rozsudek c. k. nejvyšším soudním dvorem potvrzen byl. Pechánkovi nařízeno, aby trest svůj *ve třech dnech* nastoupil a propadlou částku z kauce u pražského magistrátu složil. — K příjmům stavebního fondu městského chudobince přibylo opět 2500 zl. z propadlých kaucí českých žurnálů.

Pro souhlas s deklarací odbýváno přelíčení s 50 členy zpěv. spolku *lomnického* »Bořivoje«. Předseda odsouzen k pokutě 40 zl., 4 členové výboru k pokutám po 10 zl. a 21 členů k pokutám po 5 zl. — S lomnickými účastníky *táboru na Levíně* u Staré Paky zavedeno vyšetřování. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. »Dělníka« V. *Petr* odsouzen byl do tuhého vězení na 6 neděl. — Týž vrchní soud potvrdil také rozsudky, jimiž několik osob odsouzeno bylo pro zúčastnění se táboru lidu u *Navarova*.

Prosinec 1868.

1. prosince. Arcibiskupovi olomouckému uložena opět pokuta **20.000 zl.**, pravíme **dvaceti tisíc** zlatých proto, že zdráhal se vydati c. k. soudu jistá akta, týkající se manželského soudu.

Stavebnímu fondu domu chudých u sv. Bartoloměje byla během minulého týdne přikázána opět částka 460 zl. z propadlých kaucí žurnálů. Za čas od 1. ledna do konce listopadu t. r. přijala hlavní městská pokladna **5290 zl.** pokut z časopisů; suma pokut za týž čas k příjmu předepsaných činila **17.250 zl.**

V příčině domažlického měšťana J. *Sladkého*, jenž se svou dcerou držán byl od 28. října ve vyšetřovací vazbě, otiskly »Naše Listy« následující list z Domažlic: »Dva měsíce tomu, co smutná a nevídaná u nás dosud událost poděsila veškeré obyvatelstvo našeho města. Na den sv. Václava dopoledne konáno s velikou okázalostí soudní prohledávání v domě váženého spoluobčana našeho p. J. Sladkého, načež tento i s dcerou svou v průvodu četníků odvedeni jsou k soudu do vazby a odtud druhého dne do Prahy do radnice novoměstské. Od té doby nižádnou nemáme zvěst o osudu uvězněných, na něž vzpomínáme s největší soustrastí; avšak za to tím tesklivěji musíme uvažovati, kterak živnost tohoto, v každém ohledu řádného a ctihodného muže pohromou tou všecka jest zastavena. Paní jeho, jsouc od té nešťastné chvíle stálou chorobou sklíčena, sotva že vzniknouti může péče hospodářství domácího; však obchod p. Sladkého, druhdy velmi čilý, nyní úplně jest zastaven, zkažen a ve zmar uveden. A zkáza ta každou hodinou stává se citelnější. Dovolteż tedy, abych propůjčil zde slov vroucímu přání všech uvědomělých a řádných měšťanů domažlických, kteří již dříve, ovšem že marně, nabízeli se soudu složiti kauci za p. Sladkého, aby *vyšetřování proti němu vedené co možná bylo zrychleno* a ku konci přivedeno, *aneb aby vyšetřován byl na svobodě.* Jménem lidskosti vznášíme tuto žádost k sl. trestnímu soudu pražskému, dokládajíce opětně, že hotovi jsme za milovaného našeho spoluobčana svým jměním ručiti, že se povždy na zavolání k soudu dostaví.« — Potud, dodaly »Naše Listy«, náš dopisovatel domažlický. Doporučujíce tento hlas vřele

zdejšímu soudu trestnímu na uvážení, dokládáme ještě tolik: Domažlický měšťan p. Sladký vzat byl, jak povědomo, do vazby vyšetřovací na udání, že dopravil přes hranice mladíka Ludv. *Šmída,* stíhaného zdejším soudem pro jakous »velezrádu«, spáchanou prý někdy v červenci t. r. na »Cibulce« u Prahy. Pro tutéž »velezrádu« držáni jsou ve vyšetřovací vazbě u zdejšího trestního soudu od srpna t. r. tři mladí řemeslníci: Leopold *Šmíd,* Al. *Soukup* a J. *Malý,* všichni z Prahy. Vyšetřování proti nim, jakož i proti p. Sladkému vede známý rada *Neumann,* který je spolu inspektorem novoměstské radnice. Však podobá se, že pan rada tímto svým inspektorstvím tou měrou jest zaměstnán, že nezbývá mu hrubě času k pracem soudcovským. *Porovnejme nevídanou tu rychlosť u provádění tiskových procesů! Co bylo tu již českých redaktorův od srpna odsouzeno! Kolik procesů tiskových za ten čas prošlo již všemi instancemi!* Pan ministr Giskra sám napočetl jich na dvě stě. A hle, celá ta doba nestačila panu Neumannovi, aby vyšetřil *jedinou »velezrádu«,* spáchanou na Cibulce. Není-li ale ještě ani tato velezráda zjištěna a vyšetřena, čeho mají se teprv nadíti ti, kdož obviněni jsou ze vzdáleného v ní účastenství domnělým podporováním útěku Ludvíka Šmída, jako zejména p. Sladký, dcera jeho Terezie a Josefína Sojkova! Jest bez odporu svatou povinností každého svědomitého soudce, aby dle možnosti hleděl ukrátiti vyšetřovací vazbu, zvláště kde ví, že věznením vyšetřovaného krutě trpí nevinná jeho rodina. Proto očekáváme od rady Neumanna, že raději obmezí svou činnosť inspektorskou, než aby nedostál této své povinnosti. — V týž den o 9. hod. ranní propuštěn J. Sladký se svou dcerou z vyšetřovací vazby na svobodu. Od *vyšetřování proti nim bylo* totiž dle § 198. tr. ř. úplně *upuštěno, jelikož nebylo lze shledati na uvězněných nižádné viny.* Vyšlo totiž na jevo, že ani pan Sladký ani dcera jeho slečna Terezie nemohli vědět, že by Šmíd stíhán byl pro nějaký zločin, jelikož zatykač za ním vyslaný ponejprv uveřejněn byl v úřadním oznamovateli teprve dne 16. srpna. Šmíd však již dne 10. srpna byl přes hranice. Dále se zjistilo, že se Šmíd nikterak u Sladkých neskrýval, alebrž veřejně po Domažlicích chodil. Účastenství ve »velezrádě«, pro které držán pan Sladký se svou dcerou přes 8 neděl v žalářích novoměstské

radnice, pro které dálo se prohledávání jeho domácností a pro které soud pražský vzkázal až do Brém, aby tam zadrželi a prohledali kufr slečny Sladké (jež chystala se za svými bratřími do Ameriky) — účastenství to ve zločinu záleželo tedy v tom, že p. Sladký, známý to přítel studentův, dopřál dobromyslně pohostinství mladíku neznámému, jenž na své cestě do Bavor k němu se uchýlil.

Tři tiskové pře. *První* s red. »Hlasu« K. *Krouským* pro přečiny dle §§ 300. a 305 tr. z. pro článek »Schůze lidu na Pankraci« a zprávu »Pánům předplatitelům českých novin«. Obžalovaný *hájil se sám* a odsouzen do vězení na 3 měsíce a ke ztrátě 200 zl. z kauce. Soudu předsedal rada Mach; veřejný žalobník Dr. Hlaváček navrhoval trest 7 měsíců a 300 zl. z kauce. — *Druhou* při řídil rada Pohl. Red. »Nár. Pokroku« J. *Květoň*, kterého hájil Dr. Mezník, odsouzen pro zločin dle § 65. a pro přečin dle § 300. tr. z. do těžkého žaláře na 4 měs. a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Veřejný žalobník navrhoval **15 měs.** a **1200 zl.** ztráty z kauce. — V *třetí* při odsouzen býv. red. »Posla z Prahy« E. B. *Tollman*, jenž byl k soudu dopraven z trestnice svatováclavské a *neměl obhájce*, pro přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. do tuhého vězení na 1 měsíc a ke ztrátě 100 zl. z kauce.

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž red. »Dělníka« V. *Petr* odsouzen byl do tuhého vězení na 4 neděle. — Týž soud *zvýšil* pokutu, k níž byl jeden účastník táboru lidu *»v horách«* u Humpolce odsouzen, a odsoudil devět účastníků táboru toho, kteří byli první instancí nevinnými uznáni, k peněžitým pokutám.

2. prosince. Okresní zastupitelstvo *jaroměřské* z rozkazu místodržitele barona Kollera *rozpuštěno*. — S býv red. zastaveného listu »Zvon«, J. V. *Hruškou*, zavedeno vyšetřování. — Red. »Correspondenze« Ant. Tůmovi dodány opět dvě obžaloby. — Chrudimská »Koruna« zabavena. — Úřední list »Prager Ztg.« otiskl následující vyhlášku: »C. k. náměstnictví vidí se nuceno na základě císařského nařízení ze dne 7. října t. r. § 7. lit. a) *rozšiřování* v Chrudimi vycházejícího časopisu *»Koruna« v Praze a v obvodu okresních hejtmanství smíchovského a karlínského zastaviti a zapovědíti rozesílání jeho*

pošlou v obvodu právě uvedeném, což uvádí se u všeobecnou známost.«

3. prosince. *Tři* tiskové pře. *První* s red. »Correspondenze« J. *Kreisem* pro zločin **velezrády** dle § 58. a) a c) spáchaný denní zprávou »Revoluční provolání«, k návrhu obhajce Dra. Mezníka odročeno. — V *druhé*, kterou řídil rada Jansa, odsouzen red. »Hum. Listů« Frt. *Pechánek*, který se hájil sám, pro článečky »Abeceda pro malé děti« a »Granáty« do těžkého žaláře na tři měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Subst. stát. návladního Rapp navrhoval trest žaláře na **jeden rok** a ztrátu 800 zl. z kauce. — *Třetí* pře týkala se »Nár. Novin«. K. *Krouský*, s kterýmž byl spoluobžalován občan J. *Rygl*, odsouzen pro přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. do tuhého vězení na 14 dní a ke ztrátě 60 zl. z kauce, kdežto J. Rygl uznán za nevinna. Soudu předsedal rada Mach; žalobu zastával subst. stát. návl. Görner. Krouský hájil se sám a poukázal k tomu, že »co v stíhaných článcích utrpení českých redaktorů se týče, *je pouhé faktum*, an sl. soud, vloží-li ruku na prsa, musí uznati, že není nikde, nechť pohlédneme kamkoli, podobného příkladu utrpení, jakým postiženi jsou redaktoři českých nezávislých časopisů. Vláda měla by časopisectvu vděčna býti, že toto o smýšlení lidu věrně jí zprávy podává.« — Antonín *Strauch*, ačkoli byl jako redaktor »Hlasu« ohlásil k nejvyššímu soudu odvolání proti potvrzení obžaloby, obdržel obsílku k závěrečnému přelíčení. — Jednatel Řemesl. besedy plzeňské *Kámen*, odsouzen pro vyslovení souhlasu s deklarací k pokutě 30 zl.

4. prosince. *Dva* tiskové soudy. *První* pro zločin **velezrády** pro zprávu vyňatou z vídeňské »Debatty«. Pětičlennému soudu předsedal president Mentberger; obžalovaného red. »Nár. Pokroku« J. *Květoně* hájil Dr. Mezník. Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na dobu **11**, pravíme **jedenácti** **roků** a ztrátu **4000 zl.** z kauce. Soud však uznal obžalovaného za *nevinna*. V důvodech svých připustil sice soud, že revoluční provolání, pro jehož uveřejnění žaloba z velezrády vznešena byla, obsahuje povahu skutkovou zločinu velezrády § 58. a) a c) *an vyzývá se v něm zřejmě k násilnému jednání proti celistvosti říše a k odtržení Čech od Rakouska pomocí cizí vlády*, ale uznal také, že obžalovaný neměl při

uveřejnění provolání toho zlého úmyslu a nebyl přesvědčen o trestnosti skutku svého, neboť vyňal dotčené provolání z vládní vídeňské »Debatty« a totéž bylo také v »*Presse*« otištěno. Soud vzal ohled také na to, že obžalovaný nemaje dosti právnické znalosti byl v redakci příliš zaměstnán, takže nemohl na vše dáti pozor. — V *druhé* při odsouzen býv. red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* pro »Hlasy časopisův o věcech českých« pro zločin rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování do těžkého žaláře na 5 měs. a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Státní žalobník subst. Dobbel navrhoval těžký žalář na **1 rok** a **1000 zl.** ztráty z kauce. Líčení řídil rada Laadt.

Sokol novopacký obdržel následující úřední přípis: Č. 2096. Tělocvičné jednotě »Sokol« v Nové Pace! V »Národních Novinách« ze dne 5. října t. r. č. 79. nachází se i zpráva následující: *Sokol novopacký* jmenoval, jak nám telegraficky bylo včera sděleno, čestnými členy Dra *Tyrše*. Petra *Fišera* a Bedřicha *Stýblo*. Jelikož Sokol podle stanov pouze takových osob jmenovati může členy čestnými, kteří sobě o spolek zvláštních získali zásluh, vyzývá se jednota následkem výnosu vys. místodržitelství ze dne 13. listopadu t. r. čís. 54.566 aby do osmi dnů sem oznámila, *jakých zvláštních zásluh jmenované osoby mají*. — C. k. okresní hejtmanství v Jičíně, dne 18. listopadu 1868. Studničzka v. r.« — »Sokol« novopacký c. k. okresnímu hejtmanství ihned odpověděl.

Pan Robert svob. pán *Hildprandt* za starostu okres. zastupitelstva blatenského J. V. císařem *nepotvrzen*. — E. *Starému*, V. *Žižalovi* a V. *Trnkovi* dodána obžaloba pro insert k prenumeraci na časopis »Blaník.« — Pro vytištění ohlášení *táboru na Pravdě* vyšetřován ředitel knihtiskárny Dra. Ed. Grégra Daniel *Sluníčko*.

5. prosince. Ve vyšetřování pro tábor řipský pokračováno. V posledních dnech vyslýcháni v Roudnici jako svědkové MDr. *Kalaš*, Fr. *Zinke*, Al. *Mareš*, *Hron* z Leuchtenberku, J. *Ankert* z Vražkova, J. *Polívka* z Ctinovsi, J. *Horč* z Netěše, V. *Viktorin* z Rovného. Poslední byli vesměs představenými v jmenovaných obcích. V. *Kratochvílovi* z Lounek, okr. starostovi, a Ervínu *Špindlerovi* z Roudnice, okres. tajemníku, doručeny obsílky k c. k. zemskému soudu do Prahy. Oba byli obesláni na 9. prosinec a sice první na 11. hodinu, druhý na 9. hodinu

dopolední. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž býv. red. »Politiky« V. *Kulhánek* odsouzen v *Litoměřicích* do vězení na 4 měsíce a ke ztrátě 300 zl. z kauce, pak rozsudek, jímž J. V. Kout jako red. »Nár. Novin« uznán za nevinna, a Jan *Květoň* jako red. »Nár. Pokroku« odsouzen na 5 měsíců do žaláře a ke ztrátě 400 zl. z kauce. Naproti tomu změnil týž soud rozsudek první stolice, kterýmž J. Květoň v jiné při za nevinna uznán, uznav jej za vinna přečinem pobuřování. — Nejvyšší soud zamítl odvolání jednoho člena hořické besedy proti pokutě, která mu byla c. k. vrchním soudem *zvýšena* na 50 zl.

6. prosince. Na ukázku, jaké vzezření míval v tu dobu *soudní repertoir* c. k. zemského jinak *trestního soudu pražského*, uvádíme, že na nejblíže příštích *pět dní* od 7. pros. do 11. pros. ustanoveno šest závěrečných přelíčení pro krádež, jedno pro podvod, jedno pro veřejné násilí a jedno pro uškození na těle; celkem tedy *devět* závěrečných přelíčení; mimo to však **třináete** *závěrečných přelíčení politických*, a sice: V pondělí 7. pros. *Šolle* Antonín, *velezráda;* Jos. Vojt. *Kout*, *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* proti veřejnému pořádku (tisková pře »Národních Novin«); Karel Fr. *Krouský*, *zločin* rušení veřejného pokoje (tisková pře »Národních Novin«). Ve čtvrtek dne 10. pros.: Josef *Ostrý*, *zločin* uražení Veličenstva; Jan *Květoň*, *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* proti veřejnému pokoji (tisková pře »Nár. Pokroku«); J. V. *Kout*, *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* proti veřejnému pořádku a pokoji (tisková pře »Národních Novin«); J. V. *Kout* *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* §§ 300. a 305. t. z. (tisková pře »Národních Novin«); J. *Černý*, *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* §§ 300. a 305. trest. zák. (tisková pře »Nár. Pokr.«); Antonín *Tůma*, *přečin* § 300. tr. zák. a článku III. zákona ze dne 17. prosince 1862 (tisková pře »Corr.«); Antonín *Tůma*, *přečin* § 300. tr. z. a čl. III. zák. ze dne 17. prosince 1862 (tisková pře listu »Corr.«). V pátek dne 11. pros., J. V. *Kout*, *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* proti veřejnému pořádku a pokoji (tisková pře »Národ. Novin«); Jan *Květoň*, *zločin* rušení veřejného pokoje a *přečin* pobuřování (tisková pře »Nár. Pokr.«); J. V. *Kout* a *Černý*

František, *přečin* proti veřejnému pořádku a pokoji (tisková pře »Národních Novin«). — Pro tábor na Risenburku u Domažlic zavedeno vyšetřování a vyslechnuti již MUC. *Halík* a M. *Plnař*. — C. k. vrchní soud moravský odsoudil red. »Mor. Orlice« Jindřicha *Dvořáka*, jenž byl v první instanci za nevinna uznán, do tuhého vězení na 3 neděle a ke ztrátě 250 zl. z kauce.

7. prosince. Přelíčení s Ant. *Šollem* pro zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. Pětičlennému soudu předsedal president Mentberger; žalobníkem byl subst. Opolecký, obhájcem Dr. Eminger. Obžalovaný, rodilý z Březnice, byl 28 roků stár a účetním u liteňského starosty p. Doubka na Malé straně. Žaloba zakládala se na následujícím: Obžalovaný navštívil dne 17. července pozdě v noci hostinec Jasurův v Konviktské ulici, kde s jinými hostmi se bavil a popíjel. Přítomen byl také tovaryš krejčovský Lirš, jenž prý slyšel, co Šolle pronášel. Brzo potě sešel prý se Lirš u českého divadla s *Tausenauem* (všeobecně známým detektivem). Tausenau podav Liršovi šňupec tabáku, ptal se ho, co je nového. Lirš odpověděl, že málo a dodal, že kdyby byl býval Tausenau dne 17. července v hostinci Jasurově, že by byl slyšel něco zvláštního. A když »zvláštnost« tuto Tausenauovi sdělil, pravil mu tento: »To nemůže tak zůstat,« a odvedl Lirše na policii, kdež udání Liršovo vzato u policejního aktuara pana Mařana do protokolu. Následek toho byl, že pan Ant. Šolle v brzce zatčen a do vyšetřovací vazby vzat pro zločin velezrády, pro kterouž jej státní zastupitelstvo žalovalo na základě relace c. k. policie pražské.

Obžalovaný strávil již přes tři měsíce ve vyšetřovací vazbě a popřel udání Liršovo. K přelíčení obesláno devět svědků a Tausenau. — Nad jiné charakteristickým byl výslech Lirše a Tausenaua. *Lirš* v podstatě stvrdil, co bylo udáno v obžalobě a dosvědčoval, že *Šolle připíjel* v hostinci Jasurově *»na roztržení« Rakouska* a že tam pronesl nahlas slova: *»My nepotřebujeme žádného císaře; jsmeť Češi!«* Mimo to prý Šolle, když byla řeč o Nuslích, řekl, že »měli tajné vyhodit«, a že když c. k. policejní aktuár Král von Dobrá Voda řekl, *že jsou čeští studenti psi*, odpověděl, že p. Král tím urazil i Jeho Veličenstvo císaře pána, jenž v Čechách panuje. *Kromě toho*

tupil a hanil prý Šolle ministra pana Beusta a vypravoval, že byl v Paříži a *že může dokázat, že je Napoleon vůl.*

Obžalovaný prohlásil, že je to bídná lež.

Dr. *Eminger.* Vy jste řekl, pane svědku, že jste krejčí. Povězte mi, z čeho se živíte?

Lirš (rozpačitě). Onoho času nebyl jsem a nejsem ani nyní v žádné práci; mne vydržuje matka.

Dr. *Eminger* žádal, aby se odpověď konstatovala v protokolu a tázal se dále: Odkud znáte Tausenaua?

Lirš. Znám ho z policie. *Byl jsem několikráte tajně vyslýchán u policie pro demonstrace před německým kasinem a na policii jsem ho viděl. Mimo to dostal jsem na policii rozkaz, abych vypátral, co dělá Lodl, Oleskiewicz, Šmíd a jiní.*

Dr. *Eminger.* Pozoruji, že lidé u vás nemají stálého platu, že mají od kusu. Dostal jste také něco z tohoto případu?

Lirš. Ani půl krejcaru!

Poslední svědek, *Jan* **Tausenau** udal, že je 54 roků stár, otec dvou dítek a **privátní obchodník**, že je *při asekuraci a při železnici.* Svědek byl již trestán, byltě *pro zločin* **podvodu** odsouzen do **těžkého žaláře na dobu sedmi roků.** Když ho předseda upozornil, nebyl-li kromě toho ještě někdy trestán, odpověděl, že byl »jinde« odsouzen *»na 10 měsíců«.* Šolleho neznal, Lirše znal a pravil, že dne 18. neb 19. července potkal u českého divadla Lirše a poněvadž ho zná, zastavil se s ním, podal mu šňupec a ptal se, co je nového. Lirš prý mu řekl, že byl u Jasury, kde prý se připíjelo »na *roztržitosť* (!!!) Rakouska«. Na to pravil svědek Liršovi: »Nyní nezbývá nic jiného, nežli vy budete tak laskav a půjdete se mnou na policii.« Lirš šel a u policejního aktuára diktoval udání své do protokolu. Pan Marčan rozkázal pak Tausenauovi, aby věc vyšetřil a Tausenau docházel na to do hostince Jasurova, ačkoli věděl, že nic se nedozví, *poněvadž v politických věcech nikdo nechce svědčit,* tím méně pak hostinský.

Předseda. Nynější seznání vaše nesrovnává se s onym v předběžném vyšetřování. Jak to přijde?

Tausenau nevěda si rady, chtěl mluviti německy, poněvadž se prý lépe dovede vyjádřiti. Když ho předseda upo-

menul, aby mluvil, jak mluvil s Liršem, odpovídá česky, že se více nepamatuje, co mu Lirš řekl, a dodává, že Lirš řekl, jak tam »*vyprázdnili toast na roztržitost Rakouska*«. V předběžném vyšetřování udal, že toast přijat byl s pochvalou.

Předseda. Odkud znáte Lirše?

Tausenau. Neznám ho. Vím jenom, *že byl někdy u policie vyslechnut.*

Předseda. Proč jste chtěl tedy od něho vědět, co se v hostinci u Jasury přihodilo? *Co vám na tom sešlo*, **když jste soukromník?**

Tausenau. **Budu prosit, abych to mohl říci tajně.**

K vybídnutí předsedy odstranilo se obecenstvo, referenti, obžalovaný i svědek Lirš ze soudní síně a *Tausenau sdělil slavnému soudu tajně příčiny, pro které soukromý obchodník jako on vyzvídá u napolo neznámých lidí věci výše naznačeného druhu.*

Asi po čtvrť hodině pokračováno opět v přelíčení veřejném.

Předseda (k Liršovi). Vy jste udal, že jste řekl Tausenauovi, že mohl v hostinci u Jasury někoho aretovati.

Lirš trvá na své výpovědi; Tausenau to popírá. Po té sděleno Tausenauovi, že se může odstraniti. Tausenau šel a usedl si u dveří do koutka na stolici, načež, když ho předseda upozornil, že musí opustit soudní síň, odebral se do předsíně.

Předseda (opět k Liršovi). Řekněte mi, čím to, že žádný z vyslechnutých svědků nepotvrzuje, co jste udal.

Lirš. Nevím.

Lirš a Tausenau vzati byli do přísahy již v předběžném vyšetřování.

Státní zástupce kladl důraz na to, že obžaloba, znějící na zločin velezrády, byla c. k. vrchním soudem potvrzena. Obhájce pravil mimo jiné: »Odvolání se státního zástupce není nežli nátlak na slavný soud. K čemu ustanovovati závěrečné přelíčení, nač mrhati časem, když je c. k. vrchním soudem již stvrzeno, že je zde objektivní i subjektivní vina dokázána?« Dále dokazoval, že není možno, aby v oné době v hostinci, kde hrála harfa a housle a kde jen opilí lidé žertovali, mohl býti spáchán zločin velezrády a děl pak: »*Když policejní*

adjunkt Král von Dobrá Voda řekl, že čeští studenti jsou psi, a když Šolle pravil, že tím p. policejní adjunkt urazil císaře pána, **tím nespáchal žádný zločin.** Nechci tím říci, že skutečně urazil, avšak tolik je jisto, že **J. V. císař rakouský nevládne nad psy,** *nýbrž nad Čechy, kteří jsou právě tak věrni jako psi, třeba by byli kopnuti.*« Dále upozornil, že každé udání má býti dvěma svědky zjištěno, že udání obou dle zákona nesmí se lišit a pak teprve že svědkové ti mohou udání svá odpřisáhnout. Co do hodnověrnosti Lirše připomenul, že matka Liršova živí se šitím, syn její že se toulá a že není možno si vysvětliti, jak může se tak slušně při tom šatit. »Jest sice rozdíl mezi *agentem a konfidentem*; avšak když není konfident dlouho při kšeftu, udělá často z komára velblouda.« Dále vyvracel pádnými důvody obžalobu a veškeré podezření, a připomenul, že i *Lirš*, jenž pracuje »od kusu«, *spletl si koncept*, z čehož vysvítá, že udání svá učinil jen proto, aby za trudných dob nynějších *měl něco na živobytí.* Káral pak, že vzat byl svědek udávající hned do přísahy, kdežto svědkové vývodčí, nebyvši vzati do přísahy, považováni za méně hodnověrné. »Svědek Tausenau není svědkem, poněvadž sám nic neviděl a neslyšel, a přece byl vzat do přísahy. *Dle toho mohl vrchní soud navrhnout, aby i policejní aktuár p. Marčan byl do přísahy vzat a věc by byla bývala nejprakticnější dokázána.*« — Obžalovaný uznán za nevinna, poněvadž svědčil proti němu pouze jeden svědek a nebylo tudíž možno zjistiti ani povahy skutku, ani viny subjektivní. Státní zástupce ohlásil rekurs. Z té příčiny podržán A. Šolle i na dále ve vazbě.

C. k. vrchní soud *zostřil* tresty, k nimž někteří účastníci slavnosti na paměť Mistra Jana Husa dne 5. července na Kaňkovských vrších c. k. krajským soudem v Kutné Hoře (adjunktem Jos. Říhou) odsouzeni byli, a sice u pp. Slavibora *Breyera* a Petra Mil. *Veselského zvýšil* pokutu ze 60 na 100 zl., v případu nevydobytnosti na 20 dní; u Leop. *Želiny*, okresního tajemníka v Čáslavi, J. *Mikulejského* z Bernardova, Jos. *Fialy* otce a slečny Boh. *Kvěchovy* (provdané Fiedlerové) ze 40 na 80 zl. nebo k vězení na 16 dní; u Vlad. Jos. *Veselského* ze 60 na 80 zl., nebo k vězení na 16 dnů; u Karla *Homolky*, Fr. *Heinricha* a Jos. *Pospíšila* ze 40 zl. na 60 zl. nebo

12 dnů vězení; u Jos. *Dezorta* z 10 na 20 zl. nebo k vězení 4 dnů. — *Důvody* zvýšení trestu udal c. k. vrchní soud tyto: P. Slavibor *Breuer* činil ve srozumění s hajným K. Ungerem přípravy k slavnosti, potřebné věci na místo shromáždění dodával a ještě před polednem 5. července, tedy již po zákazu stvrzením Jana Muchy byl činným a když c. k. okresní přednosta lid k rozejití napomínal, přítomen byl a *sebe penízem Husovým ozdobil.* — P. Petr Miloslav *Veselský* doznává, že *mu zápověď známa byla*, že však nešel na vrchy Kaňkovské jako člen zpěváckého spolku, nýbrž pouze jako Veselský, že telegram, na který se 5 zl. 80 kr. sešlo, sepsal a poutníkům kostnickým odeslal, jehož obsahem úřadní nařízení v posměch uvedl. — Slečna Bohumila *Květchova* (pí. Fiedlerová) doznává, že peníze na telegram sbírala a kromě toho pro súčastnění se na zapovězeném táboru na »Vysoké« již odsouzena byla. Pro poslední příčinu byl i trest p. Leop. *Želinovi* a p. Jos. *Mikulejskému* zvýšen. Proti p. Josefu *Pospíšilovi* trvá ještě vyšetřování pro súčastnění se táboru na »Vysoké« a jest tím trestuhodnější, *že se ze vzdáleného místa na vrchy Kaňkovské dostavil.* — Pp. K. *Homolkovi* a Fr. *Heinrichovi* zápověď známa byla, oni na blízku pomníku dleli, p. *Heinrich peníz Husův nosil a na telegram 10 kr. přispěl.* Pan *Fiala* otec *dal* v čas shromáždění svým *dělníkům i se ženami vědro piva* k lepšímu a podnět k tomu, že se jeho známí na místo shromáždění dostavili. — Panu Jos. *Dezortovi* jako učiteli, který mládeži dobrým příkladem předcházeti má, musil trest pro *vynikající* zúčastnění zvýšen být. — Ostatním účastníkům byl trest pokuty (40, 30, 20 a 10 zl.) potvrzen. *Za nevinného neuznán nikdo.*

Dvě přelíčení »Nár. Novin«. *První* s red. K. *Krouským* pro výňatek z ruského časopisu »Moskva« a pro zprávu o táboru na Konci Chlumu, zločin dle § 65. a), přečiny dle § 300. a 305. tr. z. Soudu předsedal rada Pohl, žalobu přednesl subst. stát. návlad. Dr. Görner. *Obžalovaný hájil se sám*, uznán za vinna a odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 500 zl. Návrh zněl na žalář na dobu **jednoho roku** a 800 zl. ztráty z kauce. V obhajovací řeči obviněný mimo jiné pravil: »Cestoval jsem po Rusku, seznal tiskové poměry, seznal poroty ruské. Tam re-

daktor bývá trestán *buď jenom* konfiskací *aneb jenom* osobním trestem. *Zejména dovoleny jsou v Rusku výňatky ze všelikých zahraničných listů.* Myslil jsem, navrátiv se, že jest u nás aspoň taková tisková svoboda jako v rozkřičeném Rusku. V článku obviněném se ani o nynější ústavě nemluví. Ústav vystřídalo se u nás, v pravdě, velmi mnoho — a to následkem důslednosti není. Nedůslednosť vytýká se ve článku vládám předešlým. Činí-li se tam na koho útok, jest to jenom jedna strana, německá; a to v boji politickém jest věcí netoliko dovolenou, ale nevyhnutelnou. Nejsem dokonce nepřítelem konstitučního štěstí; *pro přátelství ku konstituci bylo mi trpěti ve víceletém žaláři.* Byť se pak nynější ústavě vytýkaly vady nějaké, není to, tuším, zločinno, anať žádná věc není naprosto dokonalou.«

Druhá pře byla pro týž zločin a tytéž přečiny s býv. red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem*, kterýž se taktéž *dostavil bez obhájce.* Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na 13 měsíců a ztrátu 1000 zl. z kauce. Obžalovaný uznán vinným toliko přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. a odsouzen do tuhého vězení na 6 neděl a ke ztrátě 100 zl. Kromě toho mu uloženo za povinnosť vytisknouti rozsudek v německém úřadním listě »Prager Zeitung«.

Z novoměstské trestnice propuštěno osm dělníků z továrny Ringhoferovy, kteří byli přes měsíc držáni ve vazbě. C. k. trestní soud rozhodl, aby bylo další vyšetřování proti nim vedeno na svobodě.

8. prosince. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. zastaveného »Dělníka« V. *Petr* odsouzen do vězení na 6 neděl. — Týž soud potvrdil dva obžalovací nálezy red. »Corr.« Antonínu *Tůmovi* a jeden nález red. »Posla z Prahy« B. E. *Tolmanovi* doručené. Dále potvrdil též rozsudek, kterýmž V. *Kulhánek* jako red. »Politiky« odsouzen do vězení na tři měsíce a rozsudky, jimiž býv. red. »Národního Pokroku« J. *Květoň* odsouzen do žaláře na 5 měsíců a ke ztrátě 400 zl., pak do žaláře na 7 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Býv. red. »Hlasu« F. *Wilsdorf* vyzván, aby se ve třech dnech vykázal, že propadlou kauci 1000 zl. u pokladny pražských chudých složil.

9. pros. Přelíčení s býv. red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem*

pro **tři zločiny** rušení veřejného pokoje dle §§ 65. a) tr. z. a pro **jedenáct přečinů** buď dle § 300. neb 305. tr. z., spáchané celou řadou článků, referátů a zpráv. Obžalovaný byl *bez obhájce*. Státní žalobník Rapp navrhoval trest těžkého žaláře na **13 měsíců** a 800 zl. ztráty z kauce. Obžalovaný odsouzen na 6 měsíců a ke ztrátě 400 zl. z kauce. — Statkář Václ. *Janda* z Budohostic obeslán k c. k. trestnímu soudu do Prahy k vyšetřování pro tábor podřipský. — C. k. vrchní soud *zvýšil* pokuty, ku kterýmž někteří členové měšťanské besedy *poličské* pro souhlas s deklarací odsouzeni byli, a sice předsedovi J. *Bauzarovi* na 60 zl., a členům výboru *Štěpánovi*, *Kopeckému*, *Bienovi*, *Kleslovi* a *Martinů* na 30 zl., a členu besedy K. *Mlynáři* na 20 zl.

10. prosince. Na dnešní den ustanoveno **patero** tiskových pří. *První* proti bývalému redaktoru »Hlasu« J. V. *Koutovi* řídil rada Předák. *Obžalovaný dostavil se bez obhájce a vzdal se hájení.* Státní zástupce navrhoval pro zločin uražení Veličenstva, pro zločin rušení veřejného pokoje a přečiny dle §§ 300. a 305. těžký žalář na **jeden rok** a 600 zl. ztráty z kauce. Soud vyměřil obviněnému trest na 6 měsíců a 600 zl. ztráty z kauce. — *Druhá* pře, v které předsedal rada Mach, týkala se býv. red. »Nár. Pokroku« Jana *Černého*, který se objevil před soudem taktéž *bez obhájce* a byl již dříve po mnoho měsíců držán ve vyšetřovací vazbě pro domnělé rozšiřování velezrádné brožurky »Pláč koruny české«. Státní žalobník Rapp navrhl, aby bylo líčení **tajné**. Soud k návrhu tomu přistoupil a odsoudil J. Černého pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. do těžkého žaláře na **dvě leta** a ke ztrátě **1000 zl.** z kauce. Návrh zněl na trest těžkého žaláře **na tři a půl roku.** — *Třetí* tisková pře a sice s red. »Nár. Pokroku« J. *Květoněm* pro zločin rušení veřejného pokoje nekonána. — *Ve čtvrté* při, kterou řídil rada Malowetz, odsouzen red. »Correspondenze« Ant. *Tůma* k návrhu subst. stát. návladního Gottfrieda pro přečin dle § 300. tr. z. do tuhého vězení na 3 měsíce a ke ztrátě 140 zl. z kauce. Obviněného hájil Dr. Mezník. Státní žalobník navrhoval trest tuhého vězení na 10 měsíců a ztrátu 300 zl. z kauce. — *Pátá* pře, proti témuž časopisu, odročena.

Red. »Nár. Novin« J. V. *Kout,* nalézající se ve vyšetřovací vazbě, obdržel rozkaz, *aby nastoupil první svůj trest,* jenž byl právě v moc práva vešel. Vyzvaný žádal, aby byl na krátký čas propuštěn z vazby k uspořádání svých domácích záležitostí, ale žádosť jeho c. k. soudem odmrštěna. — Red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* a dva občané soběslavští Vojtěch *Fliček* a Martin *Kazda* byli pro uveřejnění vyzvání k účastnění se *táboru na Choustníku* obžalováni a c. k. zemským co trestním soudem pražským za nevinny uznáni. C. k. vrchní soud uznal je však k odvolání státního zastupitelstva vinnými přestupkem § 3. zákona o právu shromažďovacím a odsoudil J. V. *Kouta* k peněžité pokutě 150 zl., V. *Flička* a M. *Kazdu* každého k pokutě 60 zl. — Smíchovský měšťan Vilém *Pick,* jenž byl pro zločin uražení Veličenstva odsouzen do těžkého žaláře na dobu tří měsíců, dostal k přímluvě deputace, která se byla k J. V. císaři odebrala, úplnou amnestii, kterou mu nejen trest žalářní, alebrž i právní následky odsouzení jeho prominuty. — C. k. vrchní soud *zvýšil* k odvolání c. k. státního zastupitelstva pokuty jedenácti občanům, kteří byli pro výlet *na Pravdu* odsouzeni. Týž c. k. vrchní soud *zvýšil* dále pokuty, ku kterýmž bylo odsouzeno 25 členů Sokola, obou besed a zpěváckého spolku v *Mladé Boleslavi* a 86 občanů, kteří se byli přihlásili u soudu, že súčastnili se táboru na Vysoké.

11. prosince. Dvě přelíčení s red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem,* a sice první pro čtyry články pro zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z., pro dva zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300. tr. z. — Druhé pak pro telegrafický souhlas vysokomýtské městské rady s deklarací (přečiny dle §§ 309. a 310. tr. z.). V tomto druhém případě byl s J. V. Koutem spolu obžalován městský tajemník vysokomýtský Jan *Černý* jako zasílatel inkrimovaného telegramu. Soud, jemuž předsedal rada Předák, usnesl se k návrhu státního zástupce Dra Hlaváčka, aby *obě líčení provedena byla najednou.* Obhájce obžalovaných, Dr. *Čížek,* energicky *protestoval proti tomu usnesení* jako protizákonnímu a žádal, aby protest jeho zaznamenán byl v protokol.

Z generalií J. V. Kouta vyjímáme, že dne 7. září t. r vzat byl do vazby vyšetřovací a pak odsouzen:

24. září	na	3	měsíce	a	k	250	zl.	z kauce
13. října	»	7	měs.	těžk.	žal. a	1000	»	»
16. »	»	8	»	»	»	1000	»	»
27. »	»	6	»	»	»	500	»	»
17. listopadu	»	1	»	tuh.	věz.	150	»	»
19. »	»	2	»	»	»	300	»	»
22. »	»	5	»	těžk.	žal.	500	»	»
27. »	»	6	neděl	tuh.	věz.	120	»	»
4. prosince	»	5	měs.	těžk.	žal.	500	»	»
7. »	»	6	neděl	tuh.	věz.	100	»	»
9. »	»	6	měs.	těžk.	žal.	400	»	»
10. »	»	4	»	»	»	600	»	»

Po přečtení obžalob ujal se slova Dr. *Čížek:* Žádám, aby se přečtla nota c. k. hejtmanství vysokomýtského ze dne 11. září r. 1868., kterouž se dokáže, že *v tiskovém procesu tomto nezakročilo státní zastupitelstvo,* nýbrž že zakročení stalo se teprve k žádosti a přípisu vysokomýtského c. k. hejtmanství.«

Po té čtena německá nota c. k. hejtmanství vysokomýtského, z kteréž vyjímáme následující místo: Slavnému státnímu náměstnictví v Chrudimi! — — Vyprošuje sobě v záležitosti této mínění státního náměstnictví, abych pak cestou disciplinární další kroky učiniti mohl . . . . *žádám za nejrychlejší sdělení usnesení, poněvadž mi výnosem vys. c. k. místodržitelství* ze dne 31. srpna r. 1868. č. 46.658 *rozkázáno, bych o těchto a podobných demonstrativních případech oznámil,* jaké kroky učiněny byly.

Přečtením noty, jakož i sdělením předsedy zjištěno, že c. k. hejtmanství vysokomýtské zaslalo přípis a č. 45. »Nár. Novin« chrudimskému státn. zastupitelství, kteréž obrátilo se k chrudimskému krajskému soudu, jenž zaslal vše c. k. zemskému co trestnímu soudu, kterýž zase celou záležitost odevzdal c. k. státnímu zastupitelstvu pražskému.

Z obhajovací řeči Dra *Čížka* vyjímáme: »Vlády pomíjejí, ale dynastie trvá. Útok proti J. V. císaři váží více nežli proti vládě a proto promluvím o obžalobě, pokud se týká uražení Veličenstva několik slov. V článku obžalovaném není ani jediného útoku proti J. V. a všechny momenty nasvědčují tomu, že neměl spisovatel ani vzdáleně na mysli osobu J. V., ba

mám za to, *že spíše ten by urazil J. V., kdo by tvrdil, že J. V. císař je uražen tím, že byl někdy absolutistickým mocnářem.* Dále **jest faktum**, že *absolutismus dynastický zbavil nás ústavnosti*, **ale nikoli státního práva.** Mluví-li se tedy o *absolutismu dynastickém*, tím neporušuje se **úcta k císaři**, jak o tom výslovně dí § 63. tr. z. Že *měli jsme absolutismus dynastický*, t. j. že **dynastie panovala u nás absolutně**, *o tom nelze pochybovati*, a ten, kdo to tvrdí, nepáše zločinu **uražení** Veličenstva, neboť máme na světě mnoho absolutistických **vlád** nejen dynastických, alebrž i republikánských a tu by **musil** každý, kdo o nich tvrdí, že takými jsou, spáchati zločin **uražení** Veličenstva. Jest tedy faktum, *že od r. 1850. až do r. 1860. měli jsme u nás dynastický absolutismus*, nicméně i to **jest** faktum nepopíratelné, že **dynastický tento absolutismus zbavil nás ústavnosti.** a nutno mi jen upozorniti na ústavu **vypra**covanou kroměřížským sněmem a na ústavu oktroyovanou, čímž myslím, že dostatečně jest dokázáno, že v **inkriminovaném** článku nespočívá povaha skutku zločinu **uražení** Veličenstva.«

Po provedeném líčení prohlášen J. V. *Kout* co do zločinu uražení Veličenstva za nevinna; ale uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a **přečinem** dle § 300. tr. z. a odsouzen do těžkého žaláře na tři **měsíce** a ke ztrátě 500 zl. z kauce. V druhém případě (přečiny dle §§ 309. a 310. tr. z.) uznáni J. V. Kout i Fr. Černý nevinnými.

Druhou tiskovou při proti red. »Nár. Pokroku« J. *Květoňovi*, jenž byl obžalován pro celou řadu článků, **referátů** a zpráv z *tří zločinů* rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a *sedmi přečinů* buď dle § 300. nebo 305. tr. z., **řídil** rada Laadt. Obhájcem byl Dr. Mezník. Obžalovaný **odsouzen** do těžkého žaláře na 5 měs. a ke ztrátě 400 zl. z **kauce.** Státní žalobník Görner navrhoval trest žaláře **na jeden rok** a 800 zl. ztráty z kauce.

12. prosince. Volby Dra *Rudimského* za starostu **okres.** zastup. *kolínského*, K. *Haly* za starostu okr. **zastupitelstva** *mnichovohradišťského* a V. *Cicvárka* za starostu okr. **zastupitelstva** *mladoboleslavského* J. V. císařem *nepotvrzeny*. — **Z** propadlé kauce jednoho listu českého přikázáno opět **1000 zl. sta-**

vebnímu fondu u sv. Bartoloměje. — S jednatelem karlínského Slavoje V. Bodlákem zavedeno vyšetřování. — C. k. vrchní soud potvrdil z větší části pokuty, ku kterýmž okres. soud *zbraslavský* odsoudil J. *Karocha*, M. *Lišku*, V. *Želinu*, J. *Babičku*, J. *Nováka*, Frant. *Křížka*, J. *Brejchu*, L. *Schicka*, J. *Brejchu* z Holíně, Jos. *Vejvodu*, J. *Císaře*, J. *Koryntu*, J. *Haranta*, Frant. *Radu*, Frant. *Spalecino*, V. *Blažku*, V. *Cvrka*, Fr. *Karocha*, Tom. *Karocha*, J. *Slavíka*, J. *Vorlíčka*, V. *Řezníčka*, J. *Löfflera*, J. *Vejvodu*, V. *Vorlíčka*, J. *Horu*, A. *Lišku*, Václ. *Brejchu*, Mat. *Brejchu*, Jana *Želinu*, V. *Holečka*, J. *Koucku*. — Nejvyšší soud zamítl odvolání spis. F. O. *Mikše* proti rozsudku, kterýmž byl v tiskové při »Nár. Pokroku« odsouzen do žaláře na 6 měsíců. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž byl red. »Nár. Pokroku« J. *Květoň* odsouzen do žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Nejvyšší soud zamítl odvolání J. V. *Kouta* proti rozsudku, jímž jako red. »Nár. Novin« odsouzen byl do vězení na 3 měsíce a ke ztrátě 300 zl. z kauce. Týž soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž uvězněný redaktor »Nár. Listů« Karel *Tůma* odsouzen na **10 měsíců** do žaláře a ke ztrátě **2000 zl.** z kauce.

13. prosince. C. k. ministerstvo vnitra *zamítlo* odvolání *slanského* okresního zastupitelstva proti výnosu c. k. místodržitelství ze dne 13. listopadu t. r., jímž dosavadní zastupitelstvo okresní a shromáždění nově zvolených členů okresního zastupitelstva bylo rozpuštěno a po srozumění se s zemským výborem prozatímní řízení záležitostí okresního zastupitelstva okresnímu hejtmanu slanskému svěřeno bylo. — Uvězněný red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* odsouzen pro dva zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., pro dva přečiny dle § 300., pro jeden přečin dle § 305. tr. z. a pro přestupek § 3. a 19. zák. shromažďovacího do tuhého vězení na 2 měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Soudu předsedal rada Předák; žalobu přednesl Dr. Hlaváček. Obžalovaný objevil se před soudem *bez obhájce* a *nehájil se*, nýbrž pravil jen, *že i dnes s obsahem článkův do posledního slova souhlasí*. — Tajemník okr. zastupitelství benešovského Jan *Koutek* byl z rozkazu c. k. trestního soudu v Praze četnictvem zatknut, po celý den a noc pilně střežen a druhého dne v průvodu četníka k c. k. zemskému co trestnímu soudu

do Prahy odvežen. Zatčený byl obviněn ze zločinu rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z.

14. prosince. Ku charakteristice poměrů, jak se znenáhla vyvíjeli mezy občanstvem a c. k. orgány, uvádíme z nečetných případů zatím jeden. Abychom neupadli v podezření, že straníme, nevážíme vylíčení z listů oposičních, nýbrž z časopisu poloúřadního, z »Pražského Denníka«, který otiskl tuto »opravu«: Chrudimský časopis »Koruna« přinesl dne 4. prosince zprávu *z Hradce Králové*, kterak tamějšímu továrníkovi V. F. *Červenému*, jenž pro účastenství v *táboru na Chlumu* k pokutě 100 zl. odsouzen byl, soudní sluha Krulich *násilně vzal dvě padesátky v písárně*, ač tyto peníze prý k zaslání do Prahy určeny byly. Udání toto není ve všem pravdivé a zasluhuje následujícího doplnění i opravení: Dne 30. listopadu přišel soudní sluha Krulich do bytu pana Červeného, žádaje, aby uloženou pokutu 100 zl. zaplatil. Pan Červený vyvstal ze svého sedadla i pravil: »Máte-li pak Vy to právo, ode mne ty peníze vyzvednouti?« Na to se soudní sluha proukázal soudním *(německým)* rozkazem ze dne 18. listopadu 1868, číslo 1576; pan Červený si rozkaz přečetl, sluhovi jej vrátil a doložil: *»Já musím dostat soudní výměr v té řeči, jaká jest mi srozumitelna;* já své jmění lecjakému člověku do rukou nedám.« Sluha se nabídl, že ten rozkaz přečeští, ukázal, že v něm stojí jeho jméno i jméno toho, kdo jej k vybírání pokuty poslal; ale pan Červený pravil: *»Tu cislajtaninu si může přečíst, kdo chce,* já ale ne; já nic nedám a také si nic vzít nedám.« I ukázav sluhovi na dvéře doložil: »Jděte s bohem!« — Soudní sluha šel, ale dne 1. prosince dostal rozkaz, aby pokutu vyzvedl a třeba-li i četníky k ruce si vzal. I *odebral se* dne 2. prosince *do skladu pana Červeného s dvěma četníky*. Pan Červený vyšel ze své dílny a dověděv se, že má platit, pravil, že peněz žádných nemá, nechť si tedy soudní sluha vezme ze zboží, co chce. I ukázal v tu stranu, kde peníze přichystány byly, a sice na stole, kde se plech na trouby stříhá, ležely dvě bankovky, padesátky, cifry tak nastrčené majíce, aby je každý poznal, vedle nich pak ležela lesklá křídlovka, takže kdo do skladu vstoupil, ihned na lesklou tu trubku a tudíž na peníze vedle ní podívat se musil. Není tedy pravda, že peníze ty k zásilce určeny byly, anto-

peníze takové leží obyčejně na psacím stole a ne na stole střihacím. Spatřiv ty peníze, pravil soudní sluha: »*Zde leží peníze už připravené a psaní není snad u nich žádné.*« I vzal pod penězi ležící německý list a podívav se naň, položil jej zpátky řka: »To je nějaká anonce, do které nám nic není.« Pan Červený vyskočil od stolku a zvolal: »Ha, jaké násilí« — a podávaje sluhovi papír doložil: »*Zde mi to stvrdíte, že jste mi vzal peníze!*« Pan Červený na to zavolal si z dílny dva dělníky, aby to osvědčili. Soudní sluha pravil: **Ten, kdo bere, nikdy nestvrzuje,** nýbrž jen ten, *kdo dostává.* Řeknete-li, že mi ty peníze dáváte, dám Vám stvrzení bez odkladu; jinak spíši protokol, doznám v něm, že jsem si peníze vzal a vám stojí na vůli diktovat do protokolu, co se vám k obraně líbí.« S tím byl pan Červený spokojen i pravil synovi, jenž opodál u součetní knihy stál: »Jdi pryč, vezmi knihu a udělej místo, budeme psát protokol!« Tak se i stalo a protokol od obou stran podepsán.

Red. »Nár. Novin« K. *Krouskému* dodána nová obžaloba a nařízeno mu, by ve třech dnech nastoupil trest čtyřměsíčního těžkého žaláře. — C. k. vrchní soud potvrdil usnešení první stolice, dle něhož *J. V. Kout a K. Krouský* jako redaktoři »Hlasu« v obžalobu dáni.

15. prosince. Jednou již odročené přelíčení s red. »Nár. Listů« Karlem *Tůmou* pro **devatenáct zločinů a přečinů** *odročeno* poznovu. Obhájce Dr. Čížek poprvé žádal, *aby k vyřízení pře té delegován byl jiný c. k. soud,* poněvadž státní zastupitelstvo inkriminuje také jedno místo, týkající se c. k. pražského trestního soudu. Avšak soud žádost za delegování jiného soudu *zamítnul* a předseda prohlásil, že bude se v přerušeném líčení *pokračovati.*

Prve nežli státní zástupce přednesl obžalobu, čteny některé soudní listiny této pře se týkající, z kterýchž vysvítá, že c. k. zemský co trestní soud nevyhověl žádosti obhájce, aby mu písemně doručeno bylo dřívější usnešení soudu stran žádané delegace jiného soudu, poněvadž prý soud taková usnešní, kteráž již u přelíčení ústně byla sdělena, nemusí také oznamovati písemně. Dále, že podal Dr. Čížek jménem Karla Tůmy u c. k. zemského soudu v Praze odvolání, eventuelně žádost

k c. k. *nejvyššímu soudnímu dvoru, aby v soudní při této delegován byl jiný c. k. soud,* avšak c. k. *zemský soud vyřídil sám toto odvolání* a žádosť tím, že ji odmrštil. Proti zamítnutí tomuto podal p. Tůma protokolárně stížnosť, kterou obhájce jeho Dr. Čížek také provedl a v které výslovně žádáno, aby otázka o kompetenci pražského soudu v při Tůmově *předložena byla i s akty pře této se týkající k rozhodnutí nejvyššímu soudnímu dvoru ve Vídni.*

Po přečtení listin tázal se předseda obžalovaného, trvá-li při této stížnosti.

Pan Tůma: Trvám.

Dr. Čížek. Slavný soude! *Ještě jednou dovolávám se v této síni spravedlnosti.* Žádosť má zakládá se na zákoně, v kterémž vysloven jest princip, jenž platí u všech civilisovaných národů, že v soudních a obzvláště *trestních přích rozhodovati má soud nestranný.* I naše zákonodárství uznalo tuto zásadu a vyslovilo ji zřejmě v §. 49. ř. tr., v kterémž se dí, že má se v tom případu, když by se mohlo za to míti, že soud jest stranný, delegovati jiný soud, k čemuž v tomto případu, kde se jedná o zločiny v §. 10. lit. a), jedině jest kompetentní c. k. nejvyšší soudní dvůr. Pan Tůma jest obžalován, *že nařknul c. k. pražský soud,* že pronesl proti tomuto zažalovanou větu. Avšak o kom se může říci, že jej někdo nařknul, ten zajisté nemůže být oprávněným o trestuhodnosti *sám rozhodovati,* a proto také jménem spravedlnosti a zákona žádal jsem a žádám o delegací jiného soudu. Tento soudní dvůr, před kterým obžalovaný nyní stojí, nemůže o záležitosti této dříve jednati, dokud nebyla vyřízena nejvyšším soudním dvorem. Panu Tůmovi nemůže býti odňato právo, jež dává zákon i nejsprostšímu zločinci, aby se mohl dovolávati rozhodnutí nejvyšší instance. Pan Tůma zadal žádosť svou, jak zákon předpisuje, a slavný *tento soud musí následkem toho vyčkat,* až žádosť páně Tůmova nejvyšším soudním dvorem vyřízena bude. Tento soud není oprávněn, říci sám o sobě: »Já jsem kompetentní«, když byla po zákonu zadána stížnosť proti kompetenci jeho k nejvyšší instanci, neboť jaký by to byl obraz soudnictví rakouského, kdybychom nečekajíce rozhodnutí nejvyšší instance provedli dnes celé přelíčení a nejvyšší soudní dvůr zítra rozhodnul, že tento soud byl v záležitosti té stranným?

Po zákonu nesmí si tento soud osobovati moc vyššího, tím méně nejvyššího soudního dvoru a proto žádám, aby dnešní přelíčení bylo odročeno na tak dlouho, až o žádané delegací rozhodne nejvyšší soudní dvůr. Mimo to *mám ještě námitku proti přítomnému senátu*. Pan předseda oznámil, že *pokračuje se* dnes v přelíčení, jež bylo dne 26. listopadu odročeno, a *senát dnes zde zasedající sestává z jiných pánův soudcův*. Jelikož však zákon v §. 222. ř. t. výslovně žádá, aby *celé přelíčení* provedeno bylo *od týchž soudcův*, konstatuji, že tento soud nemůže souditi a žádám i z této příčiny za odročení. Posléze upozorňuji ještě na jednu okolnosť. Pan Tůma odvolal se z nálezu zdejšího soudu řádným způsobem a nikdo nemůže zabrániti, aby nejvyšší soudní dvůr ve věci té rozhodnul. Konstatuji však, že odvolání jsou zadána, **soudní akta však že jsou u zdejšího soudu, a že nebyla předložena nejvyššímu soudnímu dvoru, že tedy rozhodoval by nejvyšší soud bez akt,** pročež žádám, aby i soudní akta pře této se týkající předložena byla nejvyššímu soudnímu dvoru ve Vídni.

Státní zástupce *Hlaváček* ponechal rozhodnutí soudu z důvodův, jež prý udal již v prvním přelíčení (dne 26. listnpadu).

Dr. *Čížek*. Upozorňuji slavný soud, že státní zástupce nemůže se dnes odvolávat k výrokům a důvodům, jež přednesl dne 26. listopadu *před jinými pány soudci*. Konečně upozorňuji, že žádal jsem výslovně, aby *celá tato záležitosť odevzdána byla jinému soudu*, poněvadž tento soud naříknut jsa chtěl by si zjednati právo sám, *což v žádném spořádaném státě nemůže se státi*.

Soud radil se o návrhu Čížkově po *celou hodinu* a usnesl se na tom, že stížnosť páně Tůmova ze dne 2. prosince 1868 jest oprávněna, že dle §§. 49., 50. a 203. stížnosť tato má suspensivní moc, z čehož následuje, že *přelíčení musí býti odročeno* až do vyřízení stížnosti Tůmovy. Dále usnesl se soudní dvůr, že *akta pře* této se týkající *předložena budou nejvyšší instanci*.

Přelíčení s red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem*, pak s posluchačem filosofie Frt. *Slavíkem*, absolv. filosofem Servácem *Helerem*, právníkem Janem *Balíkem* a Ant. *Růžkem*, rytířem z Rovného, který se k přelíčení nedostavil, pro přestupek §§ 3.

a 19. zák. o právu shromažďovacím, spáchaný otištěním předběžného oznámení o slavnosti na Blaníku. Soudu předsedal rada Předák, žalobu přednesl subst. Dr. Görner. *Obžalovaní hájili se sami* a uznáni vesměs nevinnými. — Chrudimská »Koruna« zabavena.

16. prosince. Státní návladnictvo uvědomilo vydavatelstvo »Nár. listů«, že z propadlé kauce listu toho zasláno bylo **2500 zl.** pražskému ústavu chudých. — Uvězněnému red. »Nár. listů« Karlu *Tůmovi* dodán nový obžalovací spis, kterýmž byl také spoluobžalován MDr. J. *Matoušek*. — C. k. vrchní soud z části potvrdil, z části *zostřil* tresty, ku kterýmž byli účastníci *táboru na Levíně* odsouzeni. — Pro zločin uražení Veličenstva ve vyšetřovací vazbě držený JUC. *Steinfender* dopraven z Prahy k c. k. krajskému soudu do Jičína.

17. prosince. Pro *tři zločiny* rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a pro *tři přečiny* dle § 300. tr. z. spáchané několika články a zprávami »Posla z Prahy« odsouzen uvězněný red. E. B. *Tolman* do těžkého žaláře na 4 měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce. Státní žalobník subst. Opolecký navrhnul trest žaláře na **18 měsíců** a **1200** zl. ztráty z kauce. Soudu předsedal rada Laadt, obhájcem byl Dr. Mezník. Z generalií obžalovaného vyjímáme, že byl již odsouzen: 2. října na 1 měsíc a ke ztrátě 100 zl. z kauce, 5. října na 8 měsíců těžkého žaláře a ke ztrátě 2000 zl. z kauce, 8. října na 10 měsíců těžkého žaláře a ke ztrátě 2000 zl. z kauce, 20. listopadu nastoupil první trest v trestnici novoměstské, 28. listopadu odvezen do trestnice k sv. Václavu a 1. prosince odsouzen do vězení na 1 měsíc a ke ztrátě 100 zl. z kauce. — Občan J. *Ježek*, jenž byl již strávil tři měsíce ve vyšetřovací vazbě, odsouzen c. k. zemským co trestním soudem v Praze pro zločin uražení Veličenstva do těžkého žaláře na tři měsíce. — C. k. krajský soud v Jičíně vydal zatykač na Jana *Soukupa*, učitele na škole evangelické ve Velenici, v okresu kraloměsteckém, pro podezření, že spáchal zločin uražení Veličenstva. — Pro sbírání předplatného na časopis »*Blaník*«, vycházející v Berlíně, odsouzen V. *Starý* k pokutě 15 zl. Ostatní spoluobžalovaní administrátoři »Nár. Novin«, »Correspondenze« a »Nár. Pokroku« prohlášeni nevinnými.

18. prosince. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž K. *Krouský* jako red. »Nár. Nov.« odsouzen na 2 měsíce do vězení a ke ztrátě 200 zl. z kauce, pak rozsudek, kterýmž V. *Kulhánek* odsouzen pro pobuřování a J. *Květoň* do vězení na 6 měsíců a ke ztrátě 100 zl. z kauce. Týž soud prohlásil Dra *Houšku*, jenž byl v první instanci na 14 dní do vězení odsouzen, za nevinna. — Redaktor »Budivoje« vyšetřován pro čtyry zločiny.

19. prosince. Tiskový soud s redaktorem »Correspondenze« pro zločin **velezrády** odročen, poněvadž majitel listu Krbek, jenž byl k líčení obeslán jako svědek, nedostavil se, ana mu obsílka nemohla býti dodána. — Red. »Budivoje« Konstantin *Foitl* odpykav si u c. k. krajského soudu v Budějovicích trest třínedělní vazby, propuštěn na svobodu. — C. k. vrchní soud změniv rozsudek první stolice odsoudil redaktora »Mor. Orlice« J. *Dvořáka* do vězení na 3 neděle a ke ztrátě 150 zl. z kauce. S red. vídeňských »Hlasů« V. K. *Šemberou* vyšetřování skončeno. — C. k. vrchní soud z části *zvýšil*, z části potvrdil pokuty, k nimž 27 účastníků táboru na hoře *Poušť* odsouzeno bylo. — S red. »Svobody« K. L. *Payrem* zavedeno nové vyšetřování. — Stavebnímu fondu u sv. Bartoloměje přikázáno opět **6650** zl. z propadlých kaucí českých žurnálů.

21. prosince. Přelíčení »Nár. Novin«. Státní návladnictví žalovalo »Zasláno« osadníků z *Brtví*, z *Bělehradu* a *Újezda Svatojanského* a ze *Lhoty Šrovy* pak dopis pod záhlavím »Politická důslednosť«. S redaktorem J. V. *Koutem*, jenž žalován pro přečiny §§ 300. a 305. tr. z. žalováni byli pro přečin § 305. tr. z. také ještě pp. František *Flum*, statkář a obecní představený v Brtví, Jan *Čerovský*, statkář tamtéž, Jan *Muncar*, statkář a obecní radní v Brtví, František *Erlenbach*, hostinský v Bělehradě, Václav *Sedláček*, klempíř tamtéž, Antonín *Franz*, obchodník se střižným zbožím, Antonín *Šulc*, malíř a obchodník s plátnem, František *Kostka*, truhlář z Prahy a Karel *Čížek*, okresní tajemník v Hořicích, jenž byl již odsouzen k 14dennímu vězení pro přestupek zákona o právu shromažďovacím. — Soudu předsedal rada Předák, žalobníkem byl substitut státního zástupce Görner, obhájcem Dr. *Čížek*.

Po přednesení obžaloby čtena dlouhá řada protokolů se-

psaných o předběžném vyšetřování s občany hořickými. Po přečtení asi — *třicátého* přihlásil se k slovu Dr. *Čížek* žádaje, aby se od čtení protokolů, jež se »přítomného případu« ani zdaleka netýkají, upustilo. — Státní žalobník trval zase na tom, aby byly čteny, *aby prý se tím dokázalo, jakým způsobem zasílají se zprávy do »Nár. Novin«.* — Dr. *Čížek: Ohražuji se rozhodně proti tomu, aby tato soudní síň považována byla za místo, kde by se mělo vyšetřovati*, jak se věci zasílají do redakcí novin vůbec a doufám, že i sl. soud bude téhož náhledu. Zde jest určitý případ předmětem soudní rozepře.

Soud však se usnesl, že mají se přečísti všechny protokoly, jež jsou v obžalobě uvedeny. — Čtení trvalo téměř hodinu.

Po té navrhnul státní zástupce, aby byly čteny nové protokoly; předseda však odpověděl, že jich čísti nedá. Na to začal předseda čísti *německý dopis hořického soudu;* avšak státní zástupce hned po prvních slovech upouštěl od čtení, poněvadž prý to omyl. — Dr. *Čížek.* Žádám, aby se dopis přečetl. Pan státní zástupce trvá na tom, aby se přečtly protokoly, jež on chce, a proto navrhuji, aby se přečtla také listina, která se sem dostala třeba omylem, což ostatně se teprva ukáže. — *St. zást.* Musím rozhodně protestovati proti tomu, že je omyl v obžalobě. — Dr. *Čížek.* Trvám na svém, že *je mnohé v obžalobě omyl a také to dokáži.*

Dopis i další protokoly přečteny. — Státní žalobník setrval při obžalobě, načež uděleno slovo Dru *Čížkovi.* Z obhajovací řeči jeho vyjímáme: Kdybych byl bázliv, nemohl bych dnes hájit, poněvadž bych se musil obávat, že se mi stane totéž, co stalo se s přítomnými pány obžalovanými, *že budu dán v obžalobu pro tytéž přečiny.* Nenalézám totiž v tom, z čeho se obžalovaní viní, nic trestuhodného. Nedomnívám se pouze, pravím to zřejmě a tvrdím rozhodně, ačkoli nesrovnávám se se zakončením »Zasláno«, »že máme anglickou svobodu«. *Myslím, že i slavný soud bude téhož náhledu, že nemáme svobody jako v Anglicku,* právě tak, jako nebude souhlasiti, kdyby mu někdo chtěl dokazovati, že máme svobodu jako v Turecku, kde leží každý Turek ihned na břiše před výpovědí tureckého úřadníka. — Kdyby výklad § 305., jak jej vykládá státní zástupce, byl pravý, pak by i první stolice, kdyby vyřkla, že v něčem ne-

shledává nic trestuhodného a kdyby naopak v tomtéž případu druhá stolice rozhodla, že je věc trestuhodnou, schvalovala by bez odporu nezákonní činy. *V tom nespočívá trestuhodnosť, když někdo řekne, že v něčem neshledává nic trestuhodného.* Každý má právo soudit a myšlénky a úsudek nemohou býti trestuhodnými. Článek 305. tr. z. mluví výslovně o vychvalování nezákonních skutků. Když však uvážím, co se bylo stalo, nemohu v činu obžalovaných shledati přečinu dle § 305. tr. z., neboť v Hořicích a jinde oznámili pouze někteří občané, že byli na táborech buď na Chlumu, buď na Zvičíně neb Levíně, a byly-li tyto tábory zapovězeny, pak oznámili občané tito pouze, že spáchali trestuhodný skutek. Tím však skutek ten nevychvalovali, *jinak by každé přiznání se k činu bylo spolu vychvalováním činu toho.* A praví-li se o někom, že spáchal něco trestuhodného, pak má právo žádat o vyšetřování, v čemž nespočívá nic trestuhodného, poněvadž to zákon dovoluje. Kdyby se měl zákon vykládati, jak jej vykládá st. zástupce, pak přestalo by veškeré myšlení, veškeré hájení. A všickni, kdož účastnili se táborů vůbec, byli oprávněni žádati za potrestání, aby věděli, jak se u nás vykládá zákon o právu spolčovacím. *Nyní toho ovšem není již potřebí, poněvadž se ví, kterak se zákon ten vykládá, že* **vůbec nesmíme se shromažďovat, byť by se předložil program jakýkoli.** Dovolím si zde upozorniti ještě na jednu věc. Státní zástupce musí totiž dokázati, že byly tábory na Chlumu, Zvičíně a Levíně skutečně zakázány. Čtly se zde sice protokoly jakés, kteréž však nepatřily k věci, *ale že tábory byly zakázány*, **státní zástupce nedokázal.** Mohlo by se sice říci, že všechny tábory v Čechách vůbec byly zapovězeny. Avšak to nedostačí, poněvadž zákon žádá, *aby se v závěrečném přeličení* o všem jednalo a *všechno dokázalo.*

Přejdu k druhé části obžaloby. Přečinu dle § 300 dopustí se, kdo haněním, tupením, posmíváním aneb uváděním nepravdivých skutkův orgány úřední, co se týče vedení úřadu, v opovržení chce uvésti. Zákon žádá, *aby se úřady haněly.* Zde však se úřadové nehaní. Zákon žádá dále *tupení*, ale zde není ani slůvka, jež by k tomu směřovalo. Zde je pouze vysloven osobní náhled, že »zlíbilo se vysoké vládě k soudu potahovati některé z našich rodných bratrů.« To je pouze vyslovený náhled

a náhled svůj může přece každý vysloviti. Náhled svůj mohu vysloviti i před soudem, ba i v rekursech tvrdívá se totéž o soudu, poněvadž *soud není neomylným a mohou přijíti doby*, **kdy úřady vidí se nuceny nejednati dle zákona.** Mimo to mluví § 300. ještě »o jednotlivých orgánech vlády«, což musí i zde specielně označeno býti, ale není. Tím dokázal jsem, že nemůže zde býti řeči ni o § 305., ni o § 300. tr. z., následkem čehož prosím, aby soud uznal, že klienti moji nejsou vini přečiny za vinu jim kladenými.

Ku konci mám ještě jednu prosbu. Odůvodním ji po zákonu a žádám, aby zřejmě a výslovně o ní bylo rozhodnuto. *Navrhuji totiž*, **aby soud odsoudil státní kasu k náhradě soudního řízení.** Jak známo, platí ve věcech tiskových princip, že *obžalovaný i žalobník jsou strany.* Státní zástupce je zde žalobníkem. Procesy tiskové odbývají se pouze na žádosť státního zastupitelsva; pokud státní zastupitelstvo nežaluje, nemůže ani soud rozhodovati. Jeť pravda, že státní zástupce nemá býť odsouzen k náhradě soudních útrat, nýbrž zákonem výslovně se praví, *že má útraty tyto likvidovati proti státní kase.* Na základě žalob mohl by státní zástupce citovati před soud na tisíce osob. Jakž ale, kdyby je marně citoval, kdyby se shledalo, že žaloba zadána byla omylem? *Jak k tomu přijde někdo, aby platil útraty soudního řízení*, proti komu nebylo zavedeno ani specialní vyšetřování, *když zlíbí se pouze státnímu zastupitelstvu žalovat?* Toho myslím, že nežádá zákon, zvláště když je nevinosť obžalovaného nepopíratelným způsobem dokázána. Dávaje toto slavnému soudu na uváženou, žádám, aby vynesl výrok, odsuzuje-li státní kasu k náhradě útrat čili nic a ponechávám si v záležitosti té další kroky. Likviduji pro každého obžalovaného 15 zl. za cestu, 18 zl. za promeškání času po tři dni a 80 zl. za své obhajování.

Státní zástupce pravil, že je zde jako státní zástupce a nikoli jako soukromný žalobník.

Dr. *Čížek*. Trvám na svém, že po zákonu tiskem spáchané přečiny a zločiny musí se pronásledovati z rozkazu úřadního. Soud zakročuje jen k návrhu státního zástupce nebo soukromého žalobníka a **oba,** *jak státní zástupce, nebo žalobník soukromný, tak i obžalovaný* **jsou před soudem pouze strany.**

Všickni obžalovaní, vyjma Karla *Čížka*, uznáni vinnými přečiny za vinu jim kladenými a odsouzeni: J. V. *Kout* do tuhého vězení na čas 14 dnů a ke ztrátě 200 zl. z kauce, pan *Flum* do tuhého, postem zostřeného vězení na 1 měsíc, pp. *Franz* a *Sedláček* do tuhého vězení na čas 3 neděl, pp. *Čerovský*, *Muncar*, *Erlenbach* a *Šulc* vesměs do tuhého, postem zostřeného vězení na čas 14 dnů a p. *Kostka* do tuhého, v pátek a v úterý postem zostřeného vězení na čas 10 dnů. — Mimo to odsouzeni všickni, vyjma Karla Čížka, k náhradě soudního řízení a k uveřejnění rozsudku v »Prager Zeitungu« na své útraty. Co *do odsouzení státní kasy k náhradě útrat* prohlásil předseda, že obhájcem citované paragrafy nemají zde místa, poněvadž prý by se jednati musilo o žalobu soukromého žalobníka a že státní zástupce musí stíhati z povinnosti úřadu svého. Též § 14 t. z. nemá prý zde místa, poněvadž prý se vztahuje jen na případ, kdy odstupuje se od obžaloby.

C. k. vrchní soud potvrdil nález první stolice, kterýmž red. »Nár. Pokroku« Jan *Květoň* dán byl opět v obžalobu. — Týž soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. »Svobody« K. L. *Payer* odsouzen do žaláře na 4 měs. a red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* do žaláře na 5 měsíců a ke ztrátě 1000 zl. z kauce. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, jímž red. »Hum. Listů« Frant. *Pechánek* odsouzen do vězení na tři měsíce a ke ztrátě 300 zl. z kauce.

24. prosince. — Štědrý den . . . Za předsednictví rady Laadta stál red. »Nár. Pokroku« Jan *Květoň* již **po třináctě** před soudem a odsouzen pro článek »*Tábor na Šaldách*« (přečin dle §§ 300. a 305. tr. z.) do tuhého vězení na **14 dní** a ke ztrátě 100 zl. z kauce. Státní návladní navrhoval trest na dobu **5 měsíců** a 200 zl. ztráty z kauce. Obžalovaného, jenž byl v dvanácti předcházejících svých přích odsouzen úhrnem do žaláře **na pět roků, 6 měsíců** a 23 dní, hájil Dr. Mezník. — Pánové Václav *Kratochvíl* z Lounek, Josef *Ankert* z Vrážkova a Fr. *Zinke*, Ervín *Špindler*, Heřman *Brodský* a Fr. *Řeháček* vesměs z Roudnice, podali dle předpisu zákona o shromažďování se oznámení k c. k. okresnímu hejtmanství v *Roudnici*, že hodlají ke dni 17. ledna 1869 svolati *shromáždění lidu* do sálu Celerýnova v Roudnici, ve kterém rokovati se má o ná-

sledující otázce: »*Kdo jest oprávněn vyjednávati jménem českého národa a jaké jsou podmínky našeho vyrovnání.*« — Na oznámení toto došel k rukoum Václava *Kratochvíla* následující výměr: Č. 1765. pol. K Vašemu společnému oznámení, že svoláte ku dni 17. ledna 1869 a k 11. hodině dopolední tábor lidu do sálu Celerýnova v Roudnici, v kterémž jednati se má o otázce: »Kdo jest oprávněn vyjednávati jménem českého národa a jaké jsou podmínky tohoto vyrovnání«, máte c. k. okr. hejtmanství dodatečně ještě oznámiti, což z projednací otázky, jak nyní položena jest, nevychází a sice: 1. ku které záležitosti českého národa se vztahuje vyjednávání jménem jeho; 2. která se mní druhá strana ve vyjednávání s českým národem, a 3. jaké se vyrozumívá vyrovnání v druhé části otázky bez bližšího naznačení řečené, an v první části o takovém není zmínky. C. k. okresní hejtmanství v Roudnici, dne 25. prosince 1868. C. k. okresní Quadrat.

25. prosince. Pro události *plavnické* konáno u c. k. krajského soudu v Budějovicích přelíčení. Z obžalovaných odsouzeni čtyři, každý do vězení na tři měsíce. — S red. chrudimské »Koruny« Frt. *Müllerem* zavedeno nové vyšetřování. — Pro vyslovení souhlasu s deklarací zavedeno vyšetřování v *Příbrami*. — C. k. vrchní soud moravský změnil rozsudek, jímž byl red. »Olomouckých Novin« J. *Černoch* odsouzen do žaláře na 15 měsíců a odsoudil jej na **jeden rok**.

26. prosince. Odvoláním okresních zastupitelstev *velvarského a novostrašického* proti místodržitelským výnosům ze dne 22. října a 13. listopadu, kterýmiž okresní zastupitelstva tato a schůze nově zvolených členů okresních zastupitelstev rozpuštěny a po dorozumění se s zemským výborem prozatímní přejmutí a obstarávání výkonův zmíněných dvou okresních zastupitelstev svěřeno bylo dotyčným c. k. okresním hejtmanům, *nebylo ministerstvem vnitra vyhověno.*

27. prosince. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. »Nár. Pokroku« J. *Květoň* odsouzen do žaláře na 4 měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Týž soud potvrdil rozsudek, jímž byl J. V. *Kout* jako red. »Nár. Novin« odsouzen do vězení na dva měsíce a ke ztrátě 300 zl. z kauce; naproti tomu změnil rozsudek, byl kterýmž týž redaktor uznán za nevinna a

odsoudil jej k peněžité pokutě 150 zl. Kromě toho potvrdil týž c. k. vrchní soud rozsudek, jímž byl předseda *karlínské* čten. průmyslové jednoty odsouzen k peněžité pokutě. Dále potvrdil rozsudek, kterýmž byli k peněžitým pokutám odsouzeni účastníci *táboru karlotýnského, a zostřil* tresty, k nimž byli odsouzeni mnozí občané *pro tábor na Valečově.*

28. prosince. Uvězněný red. »Nár. Pokroku« Jan *Květoň* stál *po čtrnácté* před soudem a sice pro zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. Pětičlennému soudu předsedal president Mentberger, žalobu zastával substitut Rapp, obhájcem byl Dr. Tomáš *Černý.* Obžaloba týkala se úvodního článku »*Síla a moc*« v čísle 252. ze dne 1. září. V článku snažil prý se spisovatel dokázati, že *Češi mají sílu i moc, by požadavkům svým vůči vládě platnost zjednali.* Z článků vysvítá prý, **že jenom vzpoura proti ústavě napomáhati má.** Zejména mluví prý se o deklaraci českých poslanců a praví se, že advokátní kličky doktrinářů nedostačí vytvořiti skutečnou ústavnost cislajtánskou a že na půdě ústavní zbyl jen jediný protest — přestat mluvit. — Slovo »vzpoura« ovšem prý v článku není, avšak dí prý se: »Nedoufejte ve Vídeň! Časy přijdou ještě horší. Odtamtud nepřijde žádná změna. My musíme zvítězit námi samými, každý jednotlivec svou činností.« Jasněji nevyvolávalo prý se nikdy a nikde ke zbouření! — Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na dobu **desíti roků** a ztrátu **2000 zl.** z kauce, ale soud uznal obžalovaného za nevinna. V důvodech praveno, že inkriminovaný článek čelí především proti vídeňskému časopisectvu, jež vůči deklaraci poslanců českých dovolávalo se moci vlády a že v něm praveno, že **Češi mají** *nejen moc,* **ale i právo na své straně.** — V druhé tiskové při téhož listu proti redaktoru, jenž odpovídal za redakci před J. Květoněm, odsouzen obžalovaný Jan M. *Černý* pro článek »*Narovnání s Čechy*« a pro výňatek z francouzského listu »Messager« (zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.) do těžkého žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce. *Obžalovaný byl bez obhájce a vzdal se hájení.* Soudu předsedal rada Jansa. Státní zástupce Dr. Hlaváček navrhoval trest žaláře **na jeden rok.** — Rozsudek c. k. vrchního zemského soudu, kterýmž byl Srb Sava *Rajkovič* pro *zločin* těžkého uškození na těle odsouzen

do těžkého žaláře najčas **šesti měsíců**, byl nejvyšším soudním dvorem potvrzen. C. k. zemský co trestní soud **pražský** odsoudil Savu Rajkoviče pouze pro *přestupek* proti bezpečnosti života do vězení na dobu *šesti neděl*.

29. prosince. Před pětičlenným soudem, jemuž **předsedal** president Mentberger, měl se Matěj *Souček*, obuvník ze Smíchova, zodpovídati ze zločinu **velezrády** dle § 58. tr. z. Obžalovaný nalézal se již přes čtvrt roku ve vyšetřovací vazbě. Žalobníkem byl Dr. Hlaváček, obhajcem Dr. *Zucker*. Z obžaloby vyjímáme: Jak z udání Jana Šavla vysvítá, měl Matěj *Souček* v měsíci srpnu v hostinci v Lišnici *řeč politického obsahu, kterouž vybízel, aby se neplatily daně*. Tak slyšel to Šavel od Löbla, jenž dověděl se to zase od Václava Douši, který byl přítomen a řeč slyšel. Svědkové seznali v předběžném vyšetřování následující: František *Stuchlík* udal, že obžalovaný řekl: »Kdybychom měli *našeho* krále, měli bychom stříbrné peníze a lépe by se nám vedlo.« Druhý svědek Václav *Douša* udal, že obžalovaný pravil: »Kdybychom měli *svého* krále, vedlo by se nám lépe, mělit bychom stříbrné peníze a platili bychom menší daně.« Třetí svědek František *Ochtávec* udal, že obžalovaný řekl: »Až budeme mít *jiného* krále, budeme mít menší daně.« Na základě toho žalovalo státní zastupitelstvo Matěje Součka pro zločin velezrády. — Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na dobu **desíti roků**. Soud uznal obžalovaného *nevinným*. Jelikož však státní zástupce ohlásil odvolání, ponechán M. Souček i na dále ještě ve vazbě vyšetřovací.

Téhož dne stál poznovu před soudem uvězněný red. »Nár. Novin« J. V. *Kout* jsa tentokráte obžalován pro neméně nežli **šestnáct článků a zpráv** obsažených v devíti číslech listu, za jehož obsah byl zodpovědnost převzal. Státní zástupce žaloval ho pro šest **zločinů** *rušení veřejného pokoje* dle § 65. a) tr. z., pro **osm přečinů** a sice pro pět dle § 300. a pro tři dle § 305. tr. z. *Obžalovaný hájil se sám* a odsouzen do těžkého žaláře na jeden měsíc a ke ztrátě 300 zl. z kauce. Státní žalobník navrhoval trest žaláře na **jeden rok** a 500 zl. ztráty z kauce.

V *třetí* při téhož dne konané odsouzen red. »Correspon-

denze« Ant. *Tůma*, kterého hájil Dr. Mezník, pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. (pro výňatek z ruského časopisu »Birževyja Vědomosti« o jednání deklarantů českých) a pro článek z vídeňského »Sonn und Montagsztg.« o nutnosti vyrovnání s Čechy, do těžkého žaláře na 4 měsíce a ke ztrátě 800 zl. z kauce. Státní žalobník navrhoval žalář na dobu **18 měsíců** a ztrátu **1500 zl.** z kauce.

Čtvrtá pře s býv. red. »Nár. listů« Karlem *Tůmou* pro přečin dle § 305. tr. z. odročena, poněvadž spoluobžalovaný Dr. *Matoušek* pro chorobu k líčení se nedostavil.

Páté líčení, ačkoli se v něm jednalo o *zločin veřejného násilí*, mělo přece ráz politický. Obžalován byl portýr u J. S. Skrejšovského Hynek *Leitner*. Žaloba zakládala se na následujícím: Dne 27. července odebrala se policejní komise skládající se z c. k. policejního komisaře Ulricha, aktuára Svobody a dvou c. k. civilních strážníků do tiskárny »Nár. Pokroku«, aby skonfiskovala č. 187. Když však pp. Ulrich a Svoboda chtěli vstoupiti do tiskárny, zastoupil jim Leitner, jemuž bylo rozkázáno, aby tam nikoho nepovolaného nepouštěl, cestu, řka: »Co dobrého, pánové?« I odpovědíno mu: »My jsme komise a zde je rozkaz.« — »Co komise! Do tiskárny nikdo nesmí! Pán můj mi rozkázal, abych tam nikoho nepouštěl.« Bouřlivou scenou, která následovala, přivolán J. S. Skrejšovský, načež konfiskace — klidně vykonána. — Výpovědi svědků svědčily více méně ve prospěch obžalovaného, a jenom civilní strážník Choura udával, že byl dvakrát strčen. — Státní zástupce Opolecký navrhnul trest těžkého žaláře na čas 6 měsíců. — Po obhajovací řeči Dra Mezníka uznán obžalovaný za *nevinna*.

JUC. Frant. *Steinfender*, jenž byl po nějaký čas držán ve vyšetřovací vazbě v trestnici novoměstské, odsouzen c. k. krajským soudem v Jičíně, jenž byl pro při tu delegován, pro zločin uražení Veličenstva do těžkého žaláře na 4 měsíce. Státní žalobník navrhoval trest žaláře na 16 měsíců.

30. prosince. Pověstný »baron« Gustav de *Tysson*, známý z procesu pro Herbstovské demonstrace jako agent provocateur, odpykav si trest několikaměsíčního žaláře pro zločin podvodu, propuštěn na svobodu a dodán c. k. policii, aby jej dopravila do Krakova, kamž příslušel. Přes to vídán prý muž ten po-

zději zase v Praze. — Jistý sborový soud na Moravě vydal obžalovací nález č. 6499. v *českém jazyku*, v němž na dvou arších shledáno — **1480**, pravíme *jeden tisíc čtyři sta a osmdesát* **pravopisných chyb.**

31. pros. Na ukázku, v jak »ušlechtilém« tónu psaly v tu dobu o záležitostech českých některé listy vídeňské, citujeme zde v překladu článeček, jejž pod nadpisem »*Nový venclovský program*« otiskl časopis »Glocke«. Zněl takto: »*Páni Venclové* na krásné Vltavě v Praze, která byla by neméně krásnou, i kdyby Palacký a Rieger, tito Rusosložebníci neměli takové touhy býti českými ministry a nechtěli spáti na českém státním právu, dávajíce si práci, aby se opičili po Maďarech. Co však je Vencl, nemůže býti Janosem. Ti páni by však od té doby, *co jedli v Moskvě lůj, pili kořalku a baťuškovi carovi boty líbali*, nechtěli ničeho, nežli **vlastní venclovské království**, *z Čech, Moravy a Slezska.* Nehledě na Němce v Čechách, u *nichž páni Venclové, když je potřebí, vypomáhají pálit cihly nebo vozit kamení*, jsou také na Moravě Slované, kteří nepokládají si za čest, býti v jednom pytli s Čechy. Co týče se Slezska, tam jeví se jen jediná snaha: zůstati s Němci a zbaviti se těch několika potřeštěných Čechů, kteří u »Wasserpoláků« žebrají o připojení k Čechům. Jak známo, páni Pračechové nešli v Praze do sněmu, ani do rady říšské, poněvadž tyto oba sbory nemohly odhodlati se, aby přátelům caře a *stoupencům lojového programu* zvláštní jitrnici upekli. Tak sedí ti páni nyní v koutku v Praze, vytloukají chvílemi Němcům okna a pořádají židovské štvanice, aby dokázali, že jsou politicky vzdělaný národ a zralí k samostatnému státnímu životu. Svět stará se však málo o tuto hrstku a přes tyto hrdinské prostředky nechce podařiti se snaha, by záležitosť česká učiněna byla palčivou a přiměla Dra Giskru, aby z Taaffea a Bergera učinil ministry vyrovnávací. Čas od času, by se dokázalo, že jsou v Rakousku Čechové, vylítne nějaká časopisecká kachna ve formě »vyrovnávacího programu« a zaměstnává několik humoristických listů. Takovýto podskok stal se i v posledních dnech, bezpochyby aby se vypozorovalo, obměkčilo-li vánoční smýšlení pány ministry tak, že došlo až na dvouohonného lva. Nezmínili bychom se o těchto českých fantasiích, kdyby nám nešlo o to, aby

výstřednosti ty rázem byly zamítnuty. Vycházející v Pešti orgán mladočechů, kteří tak cvrlikají, jak staří zpívají, »Obrana«, namáhá se marně, aby požadavky a nároky české jinošské strany v jakýsi program sestavila. Nezralí ještě politikové ti žádají o něco více, nežli je možno. *Žádají generální sněm pro Čechy, Moravu a Slezsko*, jenž má býti nejvyšším zákonodárným sborem České koruny; žádají — nikoli říšskou radu — nýbrž *delegaci, ministra při osobě krále* s hlasem v ministerské radě, *jmenování »přiměřeného počtu odborných ministrů«*, nikoli snad císařem, nýbrž *sněmem!* Rozumějí-li se pod odbornými ministry také ministři vytloukání oken, vybíjení židů, pořádání táborů a jiných národních účelů, není ještě známo. Jen to jest jasno, že by ministerstvo musilo dříve pozbyti rozumu, nežli by mohlo vyjednávati s politiky, kteří poskytují tak pěknou myšlénku k Salomonským Abderitům. Pro naše humoristické listy jsou ti páni zralí; pro opravdovou váhu v našem státním životě nikoli. S tím se pánům Pravenclům nejzdvořileji poroučíme.«

* * *

Prodlením roku 1868. odsouzeny byly pro *politické zločiny a přečiny* **pouze** u c. k. zemského jinak trestního soudu v *Praze* — **144 osoby** do žaláře a vězení úhrnem na **81 rok**, 11 měsíců v a 22 dny. — Mnoholi osob bylo pro politická provinění odsouzeno u jiných c. k. krajských nebo okresních soudů v Čechách a na Moravě (ať již do žaláře, do vězení nebo k peněžitým pokutám), nelze nám udati; ale soudíme, že jich bylo nejméně *pětkrát tolik jako v Praze*, takže počet všech politických provinilců v Čechách r. 1868. směle možno páčiti na **700**.

Roku toho bylo **sedm časopisů** českých **úředně zastaveno**, a sice: »*Národní listy*«, »*Národní Noviny*«, »*Národní Pokrok*«, »*Posel z Prahy*«, »*Hlas*«, »*Zvon*«, »*Dělník*«. V Berlíně redakcí J. V. Friče vycházející časopis »*Blaník*« v Cislajtanii zakázán. — Počet *konfiskací* časopisů nelze nám udati; ale trváme, že registrovali jsme je v předcházejícím skoro všechny.

Na doklad, jak příznivě naopak utvářily se zavedením dua-

lismu tiskové poměry »v druhé polovici říše Rakouské«, připomínáme, že v prosinci r. 1868. zažalovalo *v Pešti* státní návladnictvo redaktora časopisu »Federatinnea« Alex. Romana pro některé závadné články. Porota však uznala obžalovaného za nevinna a **soud odsoudil veřejného žalobníka k náhradě trestního řízení.** V Čechách, kde platily a platí po dnes *jiné zákony* nežli v Uhrách, *nestal se podobný případ až dosud nikdy.*

Jak zacházeno *v tuté*ž *dobu* s politickými vězni »v druhé polovici říše Rakouské«, vysvítá z následující zprávičky: »Pesti Naplo« vypravoval o odsouzeném a uvězněném redaktoru časopisu »Ludas Malyi«, Karlu Mészarosovi, že jej viděli na večer v hostinci četně navštěvovaném, kterak ve společnosti přátel svých vesele popíjel. Byl prý sice pod otcovským dozorem trabanta s červenou čapkou; ale přece na svěžím vzduchu. — Je vidět, doložil k tomu jiný list, že staré pořekadlo »extra Hungariam non est vita« je ještě v plné platnosti, nebo mimo Uhry nemají političtí vězňové takového života a jsou rádi, když smí je v kanceláři žalářníka nebo vyšetřujícího soudu rodina jejich navštíviti — jednou v týdnu . . .

U nás platila a namnoze doposud jsou v platnosti pro **vězně, ať politické** nebo *nepolitické*, ustanovení z *doby absolutní*, jež byla později v mnohém *pozměněna.* — Dle ministerského nařízení ze dne 16. června r. 1854. č. 165. říš. zák. *mají býti trestanci* od osob ve vyšetřovací vazbě držaných *oddělení.* — Dle nařízení ministerstva práv ze dne 14. února r. 1866. má vězeň přidržován býti k pravidelné práci, která však nemá denně trvati déle než 10 a ne méně než 7 hodin. Má býti přihlíženo k tomu, aby svobodný čas, pokud možná, věnován byl vyučování a čtení knih. Při rozdělování prací má býti brán zřetel *k individualitě* vězňově, k jeho *schopnostem*, vzdělání a dřívějšímu zaměstnání (§ 5.). — Trestanci schopní k pracím duševním nemají býti přidržováni k pracím mechanickým (§ 8.), a ti z nich, kteří náklad za ošetřování ze svého úplně nahradí, mohou sobě *zaměstnání své svobodně zvoliti*, vážnou lekturou, překládáním z cizích jazyků, excerpty a podobnými pracemi se zanášeti. Také jim může býti výminečně povoleno čtení novin úřadních a časopisů obsahu nezávadného, když tomu byli dle *vzdělání svého zvykli (§ 9.).* — Tolik o vězněch sprostých.

Politickým vězňům *zaručeny* nejvyšším rozhodnutím ze dne 28. října r. 1849. **zvláštní výhody,** a rozhodnutí to bylo ministerským nařízením ze dne 29. prosince r. 1864. č. 2205. dotýčným c. k. orgánům poznovu na paměť uvedeno. — Dle minist. nařízení ze dne 24. června r. 1867. č. 4459, měli býti **za politické vězně** pokládány osoby odsouzené: a) **pro velezrádu,** b) pro *rušení veřejného pokoje,* c) *pro vzbouření* z příčin politických, d) pro trestné skutky v §§ 58., 63., 65. lit. b) 76., (veřejné násilí) 279 (přečiny proti veřejnému pokoji a řádu), pak 300. a 305. tr. z. uvedené, pokud činy ty pod lit. *b*) uvedené spáchány byly *tiskem.*

Pro *zostření žaláře* postem, tvrdým ložem, samovazbou nebo samovazbou v temné komůrce byly platny předpisy trestního zákona. Toliko při prvním druhu zostření bylo v platnosti ministerské nařízení ze dne 10. ledna 1860 č. 20276. V *den postu* měla totiž býti vězni dána *pouze jedna libra chleba.* Byl-li vězeň odsouzen k postu několikrát v týdnu, mohl po uznání lékařském dostati $^3/_4$ až $1^1/_2$ libry chleba. — Zostření *tvrdým ložem,* kdy ponechány vězni k ležení pouze holá prkna, nemělo býti prováděno nežli v dnech přetrženě po sobě jdoucích a nikoli častěji nežli třikrát v týdnu (§ 21.) — Zostření trestu *samovazbou* nemělo trvati bez přerušení déle jednoho měsíce a mohlo ho býti potom zase použito až po uplynutí měsíce. Ku vězni v samovazbě se nalézajícímu měla aspoň *dvakrát denně docházeti některá z osob v trestnici dohledacích* a přiměřenou prací jej zaměstnati (§ 22.). — Zostření trestu *samovazbou v temné komůrce* nemělo bez přetržení trvati déle tří dnů a mohlo ho býti potom zase použito až po projití týdnu. Všeho všudy mělo trvati nanejvýš 30 dní v roce (§ 23.).

Trestání na těle zrušeno bylo vesměs a bez výjimky zákonem ze dne 18. listop. 1867, a sice nejen jako trest hlavní a jako trest místo vězení vyměřený, nýbrž i jako trest zostřovací a jako trest disciplinární. (§ 1.) Zákonem tím **zrušeno bylo také držení trestanců** *k těžkému žaláři odsouzených* **v okovech** (trest ukování v pouta). Místo okovů (želez) mělo býti již v rozsudku uznáno na jeden nebo několik způsobů zákonního zostření trestu. (§ 3.) Trestníci a osoby ve vyšetřovací vazbě se nalezající *mohli býti do okovů dáni pouze* z trestu

disciplinárního jen pro chování *obzvláště zpurné*, násilné nebo takové, jímž se jiní popuzují nebo tehda, kdyby chtěli uprchnouti nebo děláti přípravy k útěku. Ale *vždy jen na čas* a nikoli déle, než toho potřeba káže. (§ 4.)

Mimo to zrušena byla zákonem tím řada jiných ustanovení trestního zákona. Odsouzením trestním soudem nepozbývá více trestanec občanské způsobilosti jednati nebo aby mu byla obmezována; nepozbývá šlechtictví, řádů, veřejných titulů a akademických stupňů a důstojností; nepozbývá práva k opětnému nabytí jakéhokoli úřadu, zaměstnání, hodnosti atd., *jakmile byl trest svůj přestál.* Vyjmuti jsou pouze trestníci odsouzení pro krádež, zpronevěření a účastenství v tom neb onom podvodu. — *Redaktor periodického časopisu* pozbývá práva k vedení listu *pouze na tak dlouho, dokud se nalézá ve vazbě.*

Koncem roku 1868. nalezalo se v obou trestnicích pražských **40 politických provinilců**, a sice:

V trestnici svatováclavské: Bedřich **Pacák,** právník, uvězněný od 6. června 1868, a odsouzený pro zločin *velezrády* do těžkého žaláře na dobu **pěti roků**. — Josef **Barák,** redaktor »Svobody«, uvězněný od 5. července a odsouzený **na** $1^1/_2$ *roku.* — B. E. **Tolman,** red. »Posla z Prahy«, uvězněný od 20. listop. a odsouzený na **3 roky** 4 měs. 24 dny.

Pacák dopraven z trestnice novoměstské do trestnice u sv. Václava dne 14. listopadu, Barák a Tolman dne 28. listopadu. Hned po dodání jich do trestnice svatováclavské předsevzat s nimi domácím řádem trestnice předepsaný obřad náboženský. Musiliť jíti ku zpovědi a ku přijímání. Ježto byli všichni tři odsouzeni k těžkému žaláři, zostřenému postem, dostali hned první pátek na celý den každý pouze půl druhé libry černého chleba, jaký dostávali ostatní trestníci. Půst ten opakován každý pátek každého měsíce. Na celodenní výživu dostávali od státu po 28 kr., mohli si však na stravě přilepšovati z vlastního. Kromě »Prager Zeitungu«, »Abendblattu«, »Pražského Denníka« a »Bohemie« nesměli žádných jiných časopisů čísti. — Pacák byl v tu dobu zaměstnán v kanceláři duchovní správy trestnice, kterou vykonávali redemptoristé z tovaryšstva Ježíšova.

Správcem trestnice svatováclavské byl J. Fischer. Vrchní dozor asi do července měli c. k. vrchní-státní návladní *Ludvík*

a státní zástupce rytíř *Jarosch*. Později, když jmenován státním návladním Dr. Václav *Hlaváček*, tento s *rytířem Jaroschem* jako vrchním státním návladním.

V trestnici novoměstské, jejímž inspektorem byl rada Neuman, žalářníkem pak Jiří Karásek, byli uvězněni spisovatelé a redaktoři oposičních listů: Jan **Černý,** red. »Nár. Pokroku«, odsouzený na **4½** roku (od 30. července 1868); Frant. **Göbl,** red. »Nár. l.« na *8 měsíců* (od 14. července); J. **Kreis,** red. »Correspondence«, na 3 měsíce (od 22. září); Dr. F. Stan. **Kodym,** red. »Hlasu«, na 4 měs. (od 12. října); J. V. **Kout,** red. »Nár. Novin« na **7 roků** a několik neděl (od 7. září); Jan **Květoň,** red. »Nár. Pokroku« na **9 roků,** 3 měsíce a 21 dní (od 14. září); F. O. **Mikeš,** spisovatel, pro zločin uražení Veličenstva, spáchaný telegramem v »Nár. Pokroku«, na 6 měsíců (od 3. listop.); Václav **Petr,** red. »Dělníka« na 10 měsíců (od 22. října) a Karel **Tůma,** redaktor »Nár. l.« na **3 roky** (od 27. září).

Dále neméně nežli **11** »*velezrádců*« a jedna »velezrádkyně«, a sice: Frt. **Hájek,** obchodník z Vysokého, pro tábor na Petruškových vrších (zatčen dne 27. srpna 1868 a od 7. října v trestnici novoměstské); Otakar **Hodek,** podstarší, (od října); Hynek **Lang,** právník, pro spoluvinu »velezrády« (od listop.); **J. Malý,** řezník, pro výlet na Cibulku (od srpna); J. **Patočka,** obuvník z Vysokého (zatčen 27. srpna, v novoměstské trestnici od 7. října); Jan **Relich,** syn měšťana z Plzně (zatčen v Plzni dne 3. srpna, v novoměstské trestnici od 22. října); Josefina **Sojkova** pro domnělé napomáhání pro velezrádu stíhanému Louisovi Šmídovi k útěku a pro súčastnění se schůzky na Cibulce (od 2. října); M. **Souček,** mistr obuvnický ze Smíchova (od října); Ant. **Soukup,** sklenář (od srpna pro schůzku na Cibulce); Leopold **Šmíd,** strojník, pro sejití se na Cibulce (od srpna); Ant. **Šolle,** účetní (od července); Petr **Zeman,** rolník ze Stanova u Vysokého, pro tábor na Petruškových vrších (zatčen 27. srpna a do Prahy dopraven 7. října).

Dále pro súčastnění se zakázaných táborů a zločiny rušení veřejného pokoje, uražení Veličenstva atd.: J. **Šindelář** a Ferd. **Sobotka,** měšťané ze Světlé; Frt. **Brettschneider,** dělník; Jos. **Čech,** dělník; Krištof **Groegr,** dělník, pro tábor na Pan-

kraci (od října); Frt. **Haman**, dělník; B. **Kudera**, dělník; Jos. **Liška**, obchodník z Ratiborských Hor (od 18. pros.); Frant. **Neumann**, dělník, pro tábor na Pankraci (od 4. října); R. **Romanič**, čtrnáctiletý dělník; Jos. **Stanke**, studující, pro tábor na Pankraci (od 4. října); Frt. **Strejček**, dělník; **Vinke**, dělník a J. **Ježek**, (odsouzený v prosinci po tříměsíční vazbě vyšetřovací do žaláře na 3 měsíce). — Konečně ještě: Srb Sava **Rajkovič**, pro Herbstovské demonstrace a chuchelskou událost a Jan **Hořejší**, studující, pro Herbstovské demonstrace.

U větší části uvězněných trvala vyšetřovací vazba již několik měsíců. Jiným přisouzeny tresty na více let a do tisíců propadlých kaucí z novin. Převalná většina uvězněných byli ženatí a otcové četných, nezaopatřených rodin.

Redaktoři »Politiky«, Václ. *Nedoma*, odsouzený do žaláře úhrnem na **pět roků** a 1 měsíc a Fr. *Kotek unikli uvěznění odjezdem do ciziny.*

Domažlický měšťan J. *Sladký* a jeho dcera Terezie, kteří byli dne 28. září zatčeni a do Prahy do vyšetřovací vazby dopraveni, propuštěni 1. prosince na svobodu, poněvadž zjištěno, že byli oba bezdůvodně obviněni, že přispěli k útěku Louisovi Šmídovi, jenž byl stihán zatykačem.

Tresty své v trestnici novoměstské přestáli zejména: Fr. *Šimáček* (V. Bělák) jako red. »Posla z Prahy«, odpykav si trest čtyřměsíčního žaláře (propuštěn dne 2. listopadu); August *Tonner*, spolupracovník »Světozora«, odsouzen na 4 neděle (propuštěn dne 30. listopadu), pak Frt. *Ptáčník*, studující sedmé třídy gymnasialní u Piaristů, a Em. *Prokop*, technik, odpykavše si trest 14denního vězení pro demonstrace Herbstovské, a jiní, kteří byli pro tatáž i jiná provinění k menším trestům odsouzeni. JUC. *Steinfender*, jenž strávil nějaký čas ve vyšetřovací vazbě v novoměstské trestnici, dopraven 16. pros. do vazby k c. k. krajskému soudu v Jičíně, kde odsouzen na 4 měsíce.

Novoměstská trestnice byla již na počátku r. 1868. v pravém slova smyslu přeplněna. Byloť v ní místa pouze pro 250 osob; ale směstnáno tam přes 400 trestníků a vyšetřovaných. V jedné separaci, zřízené pouze pro dvě osoby bylo mnohdy stěsnáno pět osob. Ministr spravedlnosti Dr. Herbst sice o své návštěvě Prahy v lednu trestnici tu navštívil a měl

po svém zvyku také dlouhou řeč; ale po jeho odchodu zůstalo vše při starém. Vnitřnímu zařízení nevěnoval ani ministr aniž kdo jiný pozornosti.

V srpnu odevzdaly dvě slečny o návštěvě v novoměstské radnici *Pacákovi* na památku pěkně vázanou Kollárovu báseň »Slávy Dcera«. K žádosti c. k. policie byla však kniha ta za nedlouho c. k. soudem Pacákovi v žaláři zabavena, a sice pro připsané prý »nezákonné« věnování na první stránce.

Býv. redaktor »Nár. listů« Fr. *Göbl*, jenž byl dopraven do novoměstské trestnice, aby v ní nastoupil své tresty bez ohledu na to, že manželka jeho, nalézajíc se v požehnaném stavu, těžce byla nemocna, podal v srpnu c. k. soudu žádost, aby byl na půl dne propuštěn z vazby a mohl se súčastniti pohřbu svého dítka, jež za nedlouho po porodu — patrně následkem nesmírného rozčilení matky po dopravení manžela do žaláře, bylo zemřelo. *C. k. soud žádost zamítl*, poněvadž prý se nesnášela s domácím řádem žalářním. Tak pochováno dítko laskavostí cizích lidí, kteří doprovodili rodinu tří dítek — bez matky a uvězněného otce na hřbitov. — Po celý čas svého uvěznění byl Göbl více méně churav; v době, kdy pohřbeno jeho dítko, nemohl ani psáti. — K tomu prostě připojujeme: Dvacet roků před tím odsouzen byl za doby *absolutismu* také jeden spisovatel, Vincenc *Vávra*, k delšímu žaláři pro provinění politické. Když však matka jeho se roznemohla, propuštěn byl na žádost svou *ihned* na několik hodin z vazby, aby mohl churavou matku navštíviti.

Srb Sava *Rajkovič* procházíval se po svém zatčení v novoměstské trestnici po nějaký čas s uvězněnými provinilci a redaktory na jednom dvoře jako mnoho jiných nepolitických odsouzenců, i oněch, kteří se nalezali ve vyšetřování. Asi v polovici srpna bylo mu to však inspektorem trestnice Neumannem zakázáno, poněvadž prý nebyl vězeň politický. Zákaz týkal se jedině Rajkoviče, který se musil od té doby procházeti ve společnosti sprostých zločinců, nebo sám na jiném dvoře jako ti, kdož byli ve vyšetřování pro zvláště nebezpečný případ a při nichž chtělo se předejíti, aby se nemohli s nikým domluviti. Kromě toho nebylo Rajkovičovi dovoleno čísti knihy v jazyku srbském.

Dne 1. října zastihl inspektor trestnice rada Neumann slečnu Terezii *Sladkou* na procházce ve dvoře vězenském s knihou v ruce. Vytrhnul jí knihu, české básně, z ruky a oslovil ji příkrým tónem: »Jak jste ku knize přišla?« Slečna odpověděla, že nalezla knihu ve své separaci, následkem čehož pak v celé budově pátráno po člověku, kterýž knihu tu do separace dodal.

V říjnu byla novoměstská trestnice ještě více přeplněna nežli na počátku roku. Vězení trestnice té, čteme v jednom listě ze dne 10. října, již dávno nestačila rostoucímu návalu inkvisitů a trestníků odsouzených k trestu méně než ročnímu. Za posledních let, v kterých přirozeným během věcí s rostoucí bídou rostl i počet zločinců sprostých, ustavičně šly stížnosti na to, že v separacích novoměstské radnice, beztoho nezdravých a dusných, směstnáno bývá mnohem více »hlav« než kolik jich tam má býti podle tabulky nade dveřmi. Nyní však, tíseň ta dostoupila míry nejvyšší. Vězňů přibývá mnohem více, než jich odchází, takže této chvíle tráví v těsných separacích novoměstské radnice *o celé sto vězňů více, než pro kolik je místa!* V komůrkách určených pro 2—3 osoby musí se nyní směstnávati 4—6 lidí. Považme, že taková komůrka bývá průměrem 6 krokuv dlouhá a 5 kroků široká, že mívá obyčejně jen jedno malinké, hustě zamřížované okénko, kteréž vede do dvora obehnaného se všech stran dvoupatrovým domem a můžeme si pomysliti, jak zdrávo je v takto přeplněných komůrkách novoměstské trestnice. — Podle ministerského nařízení z roku 1863. mají býti političtí vězňové odloučeni od sprostých i v ten způsob, aby neměli s nimi ani chodbu společnou. Na to ovšem není v novoměstské trestnici ani pomyšlení, ba politický vězeň může prý být rád, že není strčen do jedné separace se sprostými zločinci. Jest tedy svrchovaný čas, aby se v příčině té zjednala pomoc. Jak politický tak i společenský stav v zemi naší tomu nasvědčuje, že nastávající zimou počnou se vězení novoměstské radnice dvojnásobnou měrou naplňovat. Ať mluvíme toliko o politických vězních. Před týdnem bylo v novoměstské radnici 14 politických vězňů, dnes je jich tam již 26, totiž 8 českých redaktorů, 11 velezrádců, 2 inkvisiti pro tábor pankrácký a 5 odsouzených pro Herbstovské demon-

strace. Co nejdříve přibude ještě 17 »Herbstovců« a nejméně tři čeští redaktoři.

Následkem tohoto přeplnění trestnice novoměstské došel na konci října c. k. vrchnímu státnímu zastupitelstvu pražskému výnos ministerstva spravedlnosti, jímž rozkázáno, aby všickni političtí vězňové, kteří byli odsouzeni k těžkému žaláři na delší dobu nežli na rok, ihned převedeni byli do trestnice u sv. Václava. S politickými vězni mělo se tam slušně nakládati.

Bývalý ministr spravedlnosti *Hye* nařídil, aby vzdělanějším trestancům v pražské trestnici čtení »Prager Zeitungu« bylo povoleno. V listopadu 1868 však bylo čtení »Prager Zeitungu« trestancům zakázáno. »Boh.« psala o příčině tohoto zákazu v tento smysl: »Prager Zeitung« přinesl před táborem na Pankraci o táboru tom rozličné zprávy, jimiž jakémus poslu trestanců dán byl podnět, aby zosnoval vzpouru, která v době odbývání táboru měla vypuknouti. Někteří trestanci záměru toho ani netajili a tvrdili, že účastníci táboru přijdou jim na pomoc. Následkem včasných opatření nedošlo k nijaké vzpouře; avšak ředitelstvo trestnice za tou příčinou nařídilo, by podobnému nebezpečnému rozčilení se předešlo, že trestanci »Prager Zeitung« více čísti nesmí a že ani úřadníci, ani strážníci jiné listy politické k vlastnímu svému užívání do trestnice přinášeti nemají.

Na sklonku roku politickým vězňům v novoměstské trestnici *přituženo*. Do té doby směli je přátelé, manželky a dítky navštěvovati aspoň dvakrát v témdni v přijímací kanceláři, ovšem pod dohlídkou žalářníka. Od listopadu nesměli však političtí vězňové s rodinami a přátely mluviti nežli jednou v týdnu, a to jen *čtvrt* hodiny.

Dne 1. prosince k nařízení presidenta c. k. zemského co trestního soudu Mentbergra zakázáno donášeti politickým vězňům zvláštní stravu vařenou, poněvadž prý se v nádobách podstrkovala rozličná psaníčka, aniž se toho strážníci, kteří obědy donášeli, pro nával takovýchto dosilek uhlídati mohli. Mimo to prý si často potřísnili zároveň šat polívkami a mastnotou, čímž způsobena eráru škoda. Dovoleno jen zasílati vězňům politickým jídla zaobalená v papíře bez nádob. Političtí vězňové byli tudíž odkázáni úplně na stravu žalářní, čím ovšem opět osud jejich valně stížen.

Když dostala se zpráva o tom na veřejnosť, otisknul bratr ve vyšetřovací vazbě se nalézající Josefiny *Sojkovy*, Antonín, následující »Zasláno« v »Našich Listech«: »Slavný c. k. zemský soude! Již osm neděl vězněna jest má sestra, Josefina Sojkova v radnici novoměstské pro účastenství ve velezrádě, jež prý spáchala tím, že byla nápomocna uprchnutí p. Ludvíka Šmída z Prahy. Když se p. Šmíd vzdálil z Prahy nebylo ještě ani slechu o tom, že spáchal jakousi velezrádu, ano i zatýkače na Ludvíka Šmída byly teprv asi týden po tom, když se o útěku jeho v Praze proslýchalo, ve vládních listech uveřejněny. Navzdor všemu tomu úpí sestra má již tak dlouho ve vyšetřovací vazbě na radnici novoměstské. Jest v samovazbě, prochází se denně toliko hodinu; navštěvovati ji smím toliko jednou za čtrnáct dní, jak mně sám inspektor pan rada Neumann nakázal, a nyní nelze nám ani po předvčerejším zákazu dodávati jí zvláštní stravu. Jest tudíž osud sestry mé velmi krutý, ba jest se nám co obávati, aby se skutečně neroznemohla, anať vězněním svým trpí na těle i na duchu. Žádám tudíž slavný c. k. zemský soud jménem lidskosti, by mou sestru na svobodě vyšetřoval aneb záležitosť její jak možná brzy ku konci přivedl.«

Později, dne 22. prosince, odebrala se k presidentu c. k. zemského co trestního soudu pražského deputace, sestávající z Dra *Sladkovského,* Dra *Čížka* a Dra Julia *Grégra* za tou příčinou, aby politickým, v novoměstské trestnici se nalézajícím vězňům donášena býti mohla strava domácí, jelikož si manželky a přátelé uvězněných stěžují, že nesmějí do trestnice dodávati domácí stravu a uvěznění vedou si stížnosť na stravu, již chtějíce sobě přilepšiti, od stravovatele trestnice odbírati musí, a zejména, aby politickým vězňům o vánočních svátcích, rodiny a přátelé jejich stravu dodávati mohli. Titíž pánové zaslali před Štědrým večerem telegrafickou depeši ministrům *Herbstovi* a *Taaffemu,* žádajíce za zrušení opatření, dle něhož političtí vězňové nuceni byli stravovati se z kuchyně žalářní. Ministr *Taaffe* ještě *týž* den odpověděl telegramem, že se v této příčině již smluvil s ministrem spravedlnosti. Ministr Herbst pak nařídil, aby v příčině stravování politickým vězňům dána byla dřívější volnosť.

Připomínka.

Vzhledem k tomu, že spis stal by se příliš objemným, odhodlal jsem se takto jej ukončiti a oznamuji, že kronika persekuce lidu českého roku 1869. a násl. bude vydána způsobem stručnějším ve spise zvláštním s názvem »Persekuce lidu českého v letech 1869.—1873.«, ku kterému připojím i podrobný ukazovatel abecední jmen osob.

V PRAZE 15. srpna 1894.

Nakladatel.

Nákladem knihkupectví Dra **Frant. Bačkovského** v Praze vyšly tyto dva vynikající spisy, sepsané od ředitele **T. V. Bílka**:

Reformace katolická neboli Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské. Cena 2 zl. 80 kr.

Statky a jmění kollejí jesuitských, klášterů, kostelů, bratrstev a jiných ústavů v zemích království Českého od císaře Josefa II. zrušených. Cena 4 zl.

O prvém ze spisů těch píší »Národní listy« 21. prosince 1892.: »Starý Bílek vydal novou knihu!« Zvěst taková ve kruzích, které se o českou dějepisnou literaturu zajímají a mezi těmi, kdo si pravdy historické, t. j. s prameny souhlasících dějepisných děl u nás po zásluze všímají, působí vždycky sensačně . . . Známo, jaké hnutí své doby způsobily jeho »Dějiny konfiskací« . . ., a nyní přichází opět s novou sensační knihou starý Bílek sám. »Reformace katolická« neboli »Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské« zní důkladný tytul nového díla stařičkého pána, jemuž od slavnosti kladení základního kamene k Jungmannovu pomníku v Praze r. 1873., jako bývalému řediteli »Akademického gymnasia«, popřáno dosti času, aby se ve velkolepou periodu českých dějin zahloubal. Ve vypsaném výše tytulu spočívá úplně naznačení obsahu knihy, která svým časem stane se slabikářem všech těch, kdo mají za povinnosť o poměrech v Čechách po r. 1620. se poučiti, a kniha tato musí a bude se na všech stranách a ve všech vrstvách české společnosti čísti.

Neznalosť její znamenala by u nás neznalosť nejdůležitějšího kusu českých dějin,

třebas že při čtení její každé české srdce bude hořkostí usedat a žalem se kormoutit. Musí ji čísti každý vzdělaný Čech . . . Nelze nám vypisovati a třebas jen stručně ke všemu poukazovati, co všecko nová kniha Bílkova obsahuje. Upozorňujeme na ni jako na učebnici, jako na čítanku pro každého, kdo chce dějiny posledních věků vlasti své poznati. Tolik zajímavých sdělení ve příčině dějepisu národa českého v posledních třech stoletích **neobsahuje v literatuře naší jiná kniha žádná.**

Sdělení ta jsou ovšem napořád nanejvýš smutná, samá tragedie, samý truchlivě končící román, avšak ku každému řádku nacházíme příslušný doklad, že tvrzení jeho jest pravda... Knihu tu vydal více nežli sedmdesátiletý kmet, učitel na odpočinku, který po celá desítiletí látku k ní sbíral, a to ve věku nejzralejším, který každé slovo vážil, každý řádek propiloval, každé tvrzení doložil . . . Dr. *V. Řezníček.*

O druhém ze spisů těch píší »Paedagogické rozhledy« 1893., č. 10.: Jesuité mají u nás v řediteli T. V. Bílkovi svého dějepisce, který s velikou pílí ve spisech Reformace katolická, Tovaryšstvo Ježíšovo a ve spise přítomném sebral veliký materiál historický o tomto řádu, který s osudy českého národa v tak úzkém a osudném byl spojení . . . Stopovati tudíž vývoj pro náš národ nešťastného řádu znamená zároveň odkrývati rány, z nichž národ náš krvácel. Historie tovaryšstva Ježíšova jest zároveň historie poroby české. Odtud mají uvedené spisy Bílkovy pro každého uvědomělého Čecha velkou důležitosť . . . T. V. Bílek ve spise svém zevrubně vypisuje všecky statky a celé jmění jesuitské, jež zrušením řádu bylo konfiskováno a studijnímu fondu přiděleno. Čtenář spisu musí žasnouti, jak ohromné jmění dovedli Jesuité do moci své dostati . . . *F. Brodecký.*

Persekuce lidu českého

v letech 1869-1873.

Dodatkem k druhému vydání spisu „Pláč koruny České“

napsal

J. ARBES.

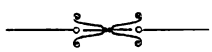

V PRAZE 1896.

Nakladatel Dr. FRANT. BAČKOVSKÝ, knihkupec.

Knihtiskárna B. Grunda a V. Svatoně na Král. Vinohradech.

Slovutnému pánu,

panu

JUDru TOMÁŠI ČERNÉMU,

obhájci mému v tiskové při „Národních listů" pro zločin velezrády

21. července 1870.

J. A.

Persekuce lidu a opositního tisku v Čechách r. 1868., jejíž kronika jest podána ve spise »Pláč koruny České«, vyšlém r. 1894., sledována po celý rok 1868. *žurnalistikou vídeňskou* s netajenou škodolibostí, ba mnohé momenty provázeny glossami přímo huronské radosti. Vláda i orgány její za každé příležitosti ponoukány k přísnosti vždy bezohlednější v naději, že konečně přece se podaří opositi českou zlomiti.

Přes to ozval se občas i z Vídně a odjinud mnohý varující hlas, kterýmž vláda napomínána k mírnosti a uváděno jí na paměť, že přísností proti lidu českému trvale praničeho nevyřídí. Na doklad uvádíme zde z hlasův těch aspoň některé, a to nikoli z doby, když už byla persekuce lidu českého v plném proudu, nýbrž kdy teprve zahajována.

Tak psal »*Wanderer*« již na počátku července 1868 mimo jiné v tento smysl: »Za pochvaly krátkozraké liberální strany počíná se prováděti *pronásledování tisku proti Čechům*, jež připomíná **zuření stvůr rytíře Schmerlinga** proti tehdejší opositi anticentralistické. *Odsuzování k několikaměsíčnímu žaláři, ku ztrátám několika tisíc zlatých z kauce jsou na denním pořádku* — potlačení toho neb onoho opositního časopisu lze očekávati. Jsou to poměry, jakých jsme se dožili **za všech rakouských ministerstev**, vyjímaje jediné — ministerstvo Belcrediovo. Hrabě Belcredi musil mnoho vytrpěti od opositního časopisectva, zejména *vídeňského*, a on to snesl *jako muž*, neboť malicherná mstivosť nebyla jeho vlastností. Ačkoli ho nepokládáme za následování hodný vzor pro státníka naší doby, pokládáme za svou povinnosť býti k jeho lidskému řízení tisku spravedlivými. Hr. Belcredi dopustil se mnohých omylův; ale

snesl aspoň to, že dal si říci, že jsou to omyly. Litujeme, že nynější liberální vláda jeví v ohledu tom mnohem větší citlivosť a mnohem bojácnější povahu. *Co dnes děje se v Čechách, pokládáme za největší chybu, které se vláda liberální vůbec mohla dopustiti.* Právě nynější ministerstvo mělo by tisícerónásobné příčiny, aby při represi tiskových přečinů vůbec jednalo velmi vybíravě, neboť nehledě ani k liberálnímu směru, jímž se vychloubá, jsou takové tiskové procesy, jaké se teď v Rakousku zavádějí a provádějí, *nejhorší satyrou, kterou bylo by lze napsati o našich základních státních zákonech.* Tyto základní zákony prohlašují stejné právo všem, a s tím má se to právě podivně. Přihlédne-li se blíže ku praxi rakouských tiskových soudů, myslilo by se skoro, že vláda potají souhlasí s papežským náhledem o neplatnosti základních zákonů; neboť tyto základní zákony jsou neplatny, *pro biskupy, kteří ve svých papežských listech smějí vládě říkati největší urážky*, kdežto opoziční žurnalisté mají mlčeti anebo — mluví-li přece, musí se kliditi do — vězení. To nazývá se stejným právem pro všecky; ale mělo by se spíše jmenovati velkolepým spletením všech právních pojmů . . . Nechť nám nikdo nepřichází s banální námitkou, že *soudy v Čechách jsou neodvislými*, že vláda nechává je konati jejich úřad a že nemůže zasahovati v průběh spravedlnosti! Nechceme ani pochybovati o neodvislosti našich domácích soudů, ano ani neporušenosti našeho soudcovstva nemá býti upřeno uznání; *ale tak daleko nesahá neodvislosť žádného soudu na světě, aby soudce soudil, kde není žalobníka.* Kdo dovolává se zakročení soudu? — *Vláda* prostřednictvím svého státního zástupce . . . Kdo navrhuje tresty? — *Vláda* prostřednictvím svého státního zástupce . . . Neslyšeli jsme nikdy, že v politických procesech měl by se říditi jen svým svrchovaně svobodným míněním o výkladu a případnosti zákona. Každá vláda musí až do jisté míry hájiti práva svého k působení a vlivu na zakročování svých státních zástupců; každá vláda užívá tohoto práva; ale nikoli každá vláda stejně. Vidíme nynější, kterak chystá se obnoviti tradice ryt. Schmerlinga a pro vlastní soustavu dělati propagandu stiháním tisku . . .«

Přes tyto — ovšem jen sporé — varovné hlasy některých vídeňských listů pokračováno v persekuci lidu českého a opo-

sičního tisku nejen po celý rok 1868, nýbrž i prvním dnem r. 1869 počínaje **až do zavedení porot**, kdy — *ovšem jen na krátký čas* — nastaly v soudnictví v Čechách poměry v pravdě ústavní, t. j. kdy o přečinech politických a tiskem spáchaných nerozhodovali c. k. soudcové, nýbrž — *soudcové z lidu.*

Na doklad, jak byla po zavedení porot posuzována předcházející persekuce lidu českého i s tehdejším ministrem spravedlnosti Drem Herbstem a jeho orgány, klademe sem několik úryvků ze soudně nestihaného článku ze dne 21. září 1869, kdy několika rozsudky porotních soudů byl již podán nezvratný důkaz, jak lid český o tehdejší vládě a jejích orgánech soudí.

»Po celý rok,« praví se v článku, »neviděli (přívrženci vlády tehdejší) a nechtěli vidět, co se děje v soudních síních novoměstské radnice; po celý rok bylo to denní zabavování českého žurnalismu docela v pořádku, a čím více tisíc sraženo z kauce českých opozičních listů, čím více let těžkého žaláře usouzeno českému opozičnímu redaktoru — tím slavnější byla Cislajtánie, *tím spravedlivější byli »neodvislí« c. k. soudcové pražští.* Nadarmo protestovali odsuzovaní redaktoři čeští proti oprávněnosti oněch c. k. soudů, dokazujíce, že podle samé prosincovky mají odpovídati jedině porotě a že c. k. soudcové cislajtánští sami ruší ty své »staatsgrundgesetzy«, osobujíce si moc a právo k líčení při tiskových. Po celou tu dobu neozval se ani jediný liberál cislajtánský, že je to vlastně ukrutný skandál, co se na českém tisku a na svobodě českých redaktorů páše, po celou tu dobu tleskali spíše tajně i zřejmo pochvalu těm přičinlivým c. k. soudcům za jejich bezpříkladnou »energii« v odsuzování těch českých buřičů. Vmysleme se jen na chvíli v tu dlouhou bartolomějskou noc českého časopisectva, která počala 21. červnem roku minulého, a skončila se teprve prvním soudem porotním r. 1869., jehož výsledek způsobil pravou sensaci u nás i jinde, poněvadž už mělo se vůbec za nemožné, aby český opoziční redaktor byl uznán kdy nevinným. Člověk zvykne prý všemu, i šibenici; a když ta cislajtánská spravedlnost u nás tak utěšeně po celý rok řádila, zvyklo se konečně i jí. Uvázati se v redakci českého listu znamenalo již tolik jako uvázati se v kriminál. Složiti kauci na český opoziční list

znamenalo tolik, jakobys 6000 zlatých oknem vyhodil. Nikdy nešel »obeslaný« redaktor český k soudu, aniž by se byl rozžehnal se svými přátely, neboť mohl vsadit vždy deset proti jednomu, že »tam« již také »uvázne«. Nikdy nešel obžalovaný redaktor k přelíčení s myšlenkou, že snad bude uznán nevinným; cestou počítal vždy už jen ta léta těžkého žaláře, která mu budou nezbytně přisouzena. Hájiti se bylo zpozdilostí, bráti si obhájce — čirý luxus. Ba, i samému obecenstvu zhnusilo se to denní divadlo v novoměstské radnici s českým opositičním časopisectvem provozované. Ale nač mluviti teprv o redaktořích a obecenstvu? Bylo v září minulého roku; valná část žurnalistů českých byla již uvězněna v žalářích novoměstské radnice a procházela se právě po dvoře, když přišel k nim c. k. zemský rada *Předák*, jeden z nejhorlivějších odsuzovatelů českého časopisectva, při tom vždy náramně »fidélní vlastenec« .... Přišed rozhovořil se s politickými vězni o politice. A když tu kterýs z politických odsouzenců zmínil se o neslýchané té persekuci českého tisku skrze »neodvislé« c. k. soudce — tehda pan zemský rada trestního soudu pokrčiv rameny, odtušil s nejsladším cislajtánským úsměvem: »*Řemeslo je řemeslo!*« Ba vskutku: řemeslo, a nic než řemeslo! Toť nejtrefnější pojmenování loňské té spravedlnosti soudcův cislajtánských, jež vysápala českému časopisectvu přes 60.000 zl. na kaucích novinářských a uvrhla na 26 žurnalistův našich v těžké žaláře na dobu 64 let! Vy Mentbergrové, Jansové, Laadtové, Pohlové, Neumannové, Valentové, Landové, Machové, a vy všickni, již účinkovali jste o závod se státními zástupci Jarošem, Hlaváčkem a Rappem při onom ubíjení a týrání českého tisku, rcete sami: byli-li jste tehda hodni čestného jména *soudcův*? Bylo-li to, co vy jste konali tehda na českém tisku »jménem Jeho Veličenstva«, *řádnou spravedlností* ve svatém toho slova smyslu aneb spíše ohavením spravedlnosti všelikó? Když dojde tak daleko, že ze soudcův žádný neposlouchá ani, co mluví obžalovaný na své ospravedlnění, když páni votanti při přelíčení buď se baví pospolu aneb hrabou se v aktech neb si cídí nehty anebo (jako na př. adjunkt Hochberger) kreslí si panáčky na podlaze; když dojde tak daleko se soudem, že obžalovaný při každém třetím slově jest přerušován ve svém hájení od předsedy se

stereotypním: »To nesmíte mluvit! To vám beru slovo!« a tolikéž obhájce se tresce zbavením práva obhajovacího, poněvadž se bránil proti přechmatům všemohoucího státního zástupce Hlaváčka a vyřknul, že před soudem je státní zástupce tak dobře stranou jako obžalovaný —: když dojde tak daleko, že proti zřejmému duchu zákona žádá se na obžalovaném, aby on dokázal svou nevinu, místo co má soud dokázati vinu jeho —; když dojde tak daleko, že pouhé pokynutí státního zástupce dostačí, aby předseda odňal slovo obžalovanému aneb pokračoval v přelíčení, jehož odročení právě byl ohlásil — —: když tak daleko dojde se soudem některým, lze-liž tu mluviti o řádném konání spravedlnosti, lze-liž tu mluviti o výroku spravedlivém?! Zde buď jen krátce připomenuto, že jedinou výminku »v řemesle« činil tehda pouze — *kardinál pražský* kníže B. Švarcenberg. V jeho pastýřském listu tiskem vydaném shledal zdejší soud sice také zločin rušení veřejného pokoje, ale pana kardinála nestíhal, nýbrž po zásadě platné, že před zákonem všickni občané jsou si rovni — přestal na pouhém *objektivním* nálezu. Za to odsuzováni jsou redaktoři čeští šmahem i pro dvouřádkové notice nebo telegramy do žalářů na mnoho měsíců a k přetěžkým ztrátám z kauce; za to stíhány jsou v Praze i pouhé výňatky z novin německých, kteréž ve Vídni bez trestu prošly, takže hledána na př. velezráda v pěti řádcích vyňatých *z vládního* vídeňského listu »Debatte«. . . . «

Neméně charakteristickým byl článek »Nár. Listů« ze dne 24. července na adresu tehdejšího ministra spravedlnosti *Dra Herbsta*. Vyjímáme z článku aspoň tyto úryvky: »K českým odsouzencům u věcech tiskových *zachoval i zachovává se po dnes ministr Herbst tak tvrdě a bezohledně, jak se jen může zachovati rozvášněný stranník a nikdy náčelník státní spravedlnosti.* Již celý ten původ persekuce a celý průběh její, to každodenní zabavování časopisův, ten lijavec rozsudkův, ta hrozná výše trestův i pokut, to konečné potlačení českého novinářstva je celému světu jasným důkazem, že za ministra Herbsta cislajtánská spravedlnosť své moci užívala dle osobní nechuti a vášně — aneb jinak řečeno, **že své moci zneužívala k ukojení strannické záští, osobní pomsty.** Však nedosti na tom, že byli redaktoři čeští odsouzeni všichni a od

souzeni až na celá desítiletí: žalářování jich provádí se způsobem, jemužto se vzdělaný cit lidský našeho věku naprosto příčí. Známo jest dostatečně, jak naložil ministr Herbst se žádostmi politických odsouzenců českých, aby na některý den puštěni byli ze žaláře ke svým nemocným manželkám, ke svým mroucím dítkám, ano i již na pohřeb jejich. Známo jest, s jakou tvrdostí se tomu překáží, aby se odsouzenci čeští v žaláři přirozeně vzdělání svému zaměstnávali, s jakou přísností se u nich konají hlídky, aby nečtli novin politických. Známo jest, že uvězněný majitel listu byl odmrštěn se žádostí, aby přece směl čísti svůj vlastní list. Známo jest, s jakou necitelností se tomu zabraňuje, aby nejbližší přátelé navštěvovati mohli časem politické vězně atd. atd. Aby všecko nadání lidské bylo převýšeno, *porušuje se za ministra Herbsta zřejmé znění cislajtánského řádu trestního,* jen aby těm odsouzeným redaktorům českým žalář ještě krutěji byl ztížen. Redaktoři ti jsou totiž k tomu přidržováni, aby *bez přetržení* odsazovali v žaláři tresty, ku kterým byli ve *mnohých rozličných* procesích odsouzeni. Marné jest dovolávání jejich, aby když přestáli jeden trest, dopřána jim byla nějaká lhůta na svobodě: za ministra Herbsta posud na takové dovolávání se spravedlnosti ani jediný den mezery, svobody mezi odbytým a následujícím trestem nebyl povolen! Ministr Herbst ukázal se světu ve své celé ministerské moci, ale zároveň ve své celé přirozené křehkosti. Chtěl světu vnutit respekt, a vnutil mu jen přesvědčení, že neuměl na křesle ministerském strannické vášně udržeti na uzdě. Dr. Herbst, ministr cislajtánské spravedlnosti, který v Čechách žaláře politickými odsouzenci tak naplnil, že by se celé Čechy málem byly staly *herbstovskou šatlavou* — Dr. Herbst nebude as nikdy sám postaven ani před neodvislé c. k. soudce ani před porotu. *Ale přece jsou soudcové v pravdě neodvislí, přece jest porota rovněž přísná jako neomylná: a to jest soud všeho vzdělaného světa, nynějšího i budoucího, jemuž Dr. Herbst na žádný způsob nejde, ba již neušel.* Tento soud neodsuzuje ovšem do žaláře ani na den, ale odsuzuje — *na věčný pranýř.* A odsouzení tímto soudem nemůže žádnou amnestií býti zrušeno ani zadrženo!«

Avšak dosti reflexí politických! O persekuci lidu českého v letech 1869—1873 nechť mluví opět tak jako v »Pláči« **pouhá fakta!**

* * *

Leden 1869.

1. ledna. Shromáždění lidu, svolané ke dni 17. ledna do sálu Celerynova *v Roudnici* c. k. okr. hejtmanem Quadratem zakázáno, poněvadž svolavatelé neodpověděli na přípis c. k. okresního hejtmanství ze dne 28. pros. 1868. V zákazu mimo jiné praveno: »An c. k. okr. hejtmanství nepřísluší, aby Vás k učinění těchto vysvětlení přimělo, a ježto z udaného jen všeobecně účelu táboru vzhledem k učiněnému všeobecnému prohlášení jeho již vychází, *že výsledkem táboru téhož by byla demonstrace proti pozůstávající státní ústavě*, obzvláště též proti pozůstávajícímu po právu zastupitelstvu zemskému, kteréž rovněž jako v jiných státech, kde zastupitelstva lidu panují, jedině povoláno a oprávněno jest, aby národ zastupovalo; tož *demonstraci tuto nelze dopustiti.*« — Pan J. *Malý*, jenž byl pro výlet na »Cibulku« po čtyry měsíce držán ve vyšetřovací vazbě, propuštěn na svobodu. Rovněž propuštěna sl. Josefina *Sojkova*, která prý byla nápomocna při útěku Louise *Šmída*, jenž byl stihán zatykačem pro zločin **velezrády**. — Spisovateli J. J. *Martinkovi* dodán soudní rozkaz, aby do tří dnů nastoupil trest šestinedělního těžkého žaláře, k němuž byl odsouzen pro sepsání příležitostné básně »Upomínka na svěcení praporu prvního hasičského sboru ve Velvarech ku dni 26. července 1868«.

2. ledna. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl býv. red. »Hlasu« K. *Krouský* odsouzen do vězení na 3 měs. a ku ztrátě 200 zl. z kauce. Rovněž potvrzen trest red. »Posla z Prahy« B. E. *Tolmannovi*, jenž byl odsouzen na 4 neděle do vězení a ku ztrátě 100 zl. z kauce.

3. ledna. Antonín *Šolle*, jenž byl pro domnělý zločin **velezrády** po čtyry měsíce držán ve vyšetřovací vazbě, propuštěn na svobodu, poněvadž c. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž byl Šolle za nevinna uznán. —

C. k. vrchní soud zemský potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž byl uvězněný redaktor »Nár. Novin« J. V. *Kout* odsouzen k těžkému, posty zostřenému žaláři na dobu 5 měsíců a ku ztrátě 1000 zl. z kauce.

4. ledna. Tisková pře »Nár. Novin«. Red. K. *Krouský* obžalován pro přečin pobuřování dle § 305. tr. z., spáchaný úvodním článkem »*Baltické přímoří a Čechy*«. Obžalovaný redaktor hájil se sám. Soud uznal jej nevinným. — Závěrečné přelíčení s ústavověrným knězem, P. Fr. *Böhmem*, farářem v Čachovicích (u Jirkavy na Ohři), pro kázání, kterým po rozumu státního návladnictví spáchán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Soudu předsedal rada baron Malowetz. Obžalovaný uznán za novinna. — S bývalým red. »N. Nov.« K. *Krouským* pokračováno ve vyšetřování. — C. k. vrchní soud *zvýšil* pokutu jednateli Sokola *v Novém Městě* n. M. na 30 zl. Týž soud *zvýšil* pokuty 76 účastníkům tábora *na Žižkovu poli* z části až na 100 zl. a odsoudil dva, kteří byli v první stolici nevinnými prohlášeni, k pokutám po 20 zl. a 40 zl. Dále *zvýšil* pokuty 260 účastníkům tábora *zvičínského*, a sice na 5 až 40 zl. — Red. »Olom. Nov.« J. *Černoch* odsouzen na 3 měsíce do žaláře a ku ztrátě 300 zl. z kauce. — V novoměstské trestnici vykonána prohlídka v celích žurnalistův českých.

5. ledna. Bývalý redaktor »Nár. Pokroku« Jan *Černý*, jenž byl až dosud odsouzen do žaláře úhrnem na dobu **4 roků** a *3 měsíců*, odveden z trestnice novoměstské do trestnice svatováclavské. — Red. »Svobody« K. L. *Payer*, odsouzený celkem do žaláře na **1 rok** a *4 měsíce*, vyzván, aby neprodleně tresty své nastoupil. — Nejvyšší soud zamítnul odvolání red. »Nár. Nov.« K. *Krouského* proti c. k. vrchním soudem potvrzenému zabavení č. 85. »N. N.« — Týž soud potvrdil rozsudek druhé stolice, kterýmž byl red. »Nár. Pokr.« J. *Květoň* odsouzen na **jeden rok** do žaláře a ku ztrátě 1200 zl. z kauce. Dále potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byla jednomu členu živn.-čten. jednoty *chrudimské* zvýšena pokuta z 5 zl. na 30 zl. — Red. »Olom. Novin« J. *Černoch* odsouzen na 2 měsíce do žaláře a ku ztrátě 300 zl. z kauce.

7. ledna. Pro tábor na *Petruškovýchvrších* odsouzena byla Alojsie *Patočkova* do těžkého žaláře na *čtyři roky*, Frant.

Makovec na půl roku a G. *Sinzig* na dva měsíce. C. k. vrchní soud tresty ty *zostřil* a odsoudil: *Patočkovou* na šest **roků**, *Makovce* na **dvě léta** a *Sinziga* na 10 měsíců. — Tisková pře »Nár. Novin«. S red. J. V. *Koutem* byli spoluobžalováni Frt. *Štěpánek*, V. *Homolka*, Jan *Maršner*, hostinský, Jos. *Dragoun*, představený, Josef *Klima*, rolník, František *Koukolíček* a Jan *Čtrnáctý*, vesměs ze Zlonic, pak Jan *Minařík*, V. *Jirkovský*, rolník z Vičánek a Frant. *Hora*, rolník z Břeslan, pro přečin § 305 tr. z., ale všickni uznáni nevinnými. — Přelíčení »Politiky« pro překlad článku »*Kdo se smí vyrovnati?*« z »Národ. Pokroku«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. *a)* tr. z. Obžalovaného V. *Kulhánka* hájil Dr. Mezník. Soudu předsedal rada Saakh; žalobníkem, jenž navrhoval trest těžkého žaláře na dobu **jednoho roku** a ztrátu 500 zl. z kauce, byl náměstek stát. návl. Dobbel. Obžalovaný odsouzen do žaláře na 3 měs. a ke ztrátě 300 zl. z kauce. — Třetí závěrečné líčení pře proti redaktorům »Národního Pokroku« Janu *Květoňovi* a J. *Zehnalovi* pro přečin § 300. tr. z. odročeno, poněvadž nebyla obžalovaným doručena obžaloba v čas.

8. **ledna.** Přelíčení s redaktorem »Nár. Novin« K. *Krouským* a s redaktorem »Nár. Pokroku« Janem *Zehnalem* pro přečin dle §§ 310. a 305. tr. z. proto, že otiskli časem svým provolání. V obžalobě praveno, že provolání ta byla uveřejněna proto, aby se peněžitými sbírkami uhradily propadlé kauce a peněžité pokuty a vůbec aby se poskytla nějaká náhrada za spáchané trestní skutky. Po provedeném líčení odsouzen K. *Krouský* do tuhého vězení na 14 dnů a ku ztrátě 60 zl. z kauce, J. *Zehnal* pak na 4 neděle a ke ztrátě 120 zl. z kauce. — Přelíčení s ústavověrným knězem, kaplanem ve Šluknově, P. Ant. *Langhansem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., spáchaný kázáním. Soudu předsedal president Mentberger. Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na 15 měsíců; obžalovaný uznán za nevinna. — Rozsudek c. k. zemského co trestního soudu, jímž J. V. *Kout*, bývalý redaktor »Nár. Novin« a Ant. *Molinari* pro inserát v čís. 29. téhož listu obsažený uznáni byli za vinny přečinem proti veřejnému pokoji a řádu, a Kout odsouzen na šest měsíců do vězení a ku ztrátě 120 zl. z kauce, Molinari pak na tři

neděle, kdežto v téže při obviněný Václav *Straský* a Karel *Bárta* uznáni byli za nevinny, změněn c. k. vrchním soudem, takže i Straský a Bárta byli přečinem tím uznáni za vinny a Straský odsouzen na tři měsíce, Bárta pak na jeden měsíc do vězení.

11. **ledna.** Tisková pře »Hlasu« pro číslo 36., jež bylo časem svým c k. policií **čtyřikráte konfiskováno.** Jelikož zatím red. J. V. *Kout* vzat byl do vyšetřovací vazby a v odpovědnou redakci uvázal se K. *Krouský*, obžalováni oba. Předseda soudní rada *Předák* konstatoval, že první zákaz soudní čís. 36. dodán J. V. Koutovi dne *11. září* 1868, ale poslední číslo za redakce Kouta už dne *7. září* vyšlo, čtvrté pak vydání (za redakce Krouského) uspořádáno až dne 10. září. Následkem toho prohlásil předseda, že o obžalobě v příčině rozšiřování zakázaných tiskopisů nemůže býti vůbec ani řeči. Po provedeném líčení, v němž státní žalobník navrhoval J. V. Koutovi těžký žalář na **13 měsíců** a pokutu 150 zl., po případě vězení na 30 dnů, K. Krouskému pak žalář na **1 rok** a 500 zl. ztráty z kauce, uznán tento za nevinna. J. V. Kout uznán sice za vinna zločinem i přečinem, **ale trest nemohl mu býti více vyměřen, poněvadž tresty, k nimž byl již** v tiskových přích odsouzen, přesahovaly zákonem vytčenou míru.

13. ledna. V odročené tiskové při s red. »Correspondenze« J. *Kreisem* pro zločin **velezrády** pokračováno. Býv. nakladatel listu toho J. Krbek prohlásil, že přijal J. Kreise za redaktora, jen aby list vůbec nějakého odpovědného redaktora měl, jinak že Kreis listu neredigoval. Obžalovaný, kterého hájil Dr. Mezník, prohlášen za nevinna zločinem velezrády, ale odsouzen pro přečin zanedbání povinné péče do vězení na 1 měsíc a ke ztrátě — **3000** zl. z kauce. V důvodech soudní dvůr uznal objektivní povahu skutku, »poněvadž obsah provolání inkriminovaného čelí k překážkám vykonávání panovnických práv J. V. císaře a ke zjevné vzpouře, nazývaje nynější poměry v zemi České otroctvím, slibuje pomoc od cizí mocnosti a vybízí, aby neobmeškal národ v příznivé chvíli pomstiti se vrahům svým. Vzat zřetel i na to, že zpráva uveřejněna byla v čase, kdy neunavně připravovaly se vládě nepřátelské meetinky. Subjektivní vinu obžalovaného soud neuznal, ježto bylo svědky zjištěno, že Kreis

byl úřadníkem u asekurace a do redakce nedocházel.« — Rozšiřování »Obrany« v Praze a okolí c. k. místodržitelstvím zakázáno — Dr. F. St. *Kodym* odbyv si jako býv. red. »Hlasu« trest čtyřměsíčního žaláře propuštěn na svobodu. — Z vazby vyšetřovací propuštěni v týž den také J. *Šindelář* a Ferd. *Sobotka* ze Světlé. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl J. V. *Kout* jako red. »Hlasu« odsouzen na 5 měsíců do žaláře, dále rozsudek, jímž byl K. *Krouský* jako red. »N. N.« odsouzen do žaláře na 6 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce, a konečně rozsudek, jímž byl J. *Květoň* jako red. »N. P.« odsouzen na 4 měs. do žaláře a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Týž soud zamítnul žádost býv. red. »Hum. L.« Fr. *Pechánka* za odročení nastoupení trestu. Nejvyšší soud potvrdiv rozsudek druhé stolice, kterýmž Fr. *Pechánek* odsouzen do vězení na 14 dní a ke ztrátě 150 zl. z kauce, nařídil mu právě jako v první záležitosti c. k. vrchní soud, aby trest ve třech dnech nastoupil. Pechánek měl tedy nastoupiti *dva tresty najednou*. — Red. »Našich Listů«, J. *Arbesovi* dodán první obžalovací nález pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., spáchaný úvodním článkem »*Z boží milosti a z vůle národa.*« — C. k. vrchní soud *zvýšil* pokuty 12 účastníkům táboru *u Lipan*, a sice jednomu na 15 zl., ostatním na 10 zl. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, jímž odsouzeno několik členů Měšť. besedy *v Holicích* k pokutám po 20 až 30 zl.

14. ledna. Tisková pře »Nár. Novin«. Red. K. *Krouský* zažalován pro dva zločiny a dva přečiny, spáchané prý v č. 84. a sice: telegramem z Roudnice (zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin schvalování nezákonných skutků dle § 305. tr. z.); článkem z »Pester Lloydu« přeloženým, zejména slovy: »Císař, jenž jako na štítu pyramidy stojí, má ukázat, že nevisí v povětří —« (zločin uražení Veličenstva); dále dopisem z Pešti, v němž pojednáno o táborech v Čechách a politické zralosti lidu českého a konečně vyňatky z »Debatte« a »Presse«, v nichž kdosi v Anglii pronášel chvalořeč o španělské revoluci (přečin dle § 305. tr. z.). Soudu předsedal rada Předák, obžalovaného hájil Dr. *Čížek*, z jehož obhajovací řeči vyjímáme pouze několik slov o dvou článcích. O článku z »Pester Lloydu« pravil:

»Divná věc, že v Uhrách, kde mají k Jeho Velič. úctu povinnou jako my zde, pokud se vím pamatovat, článek ten nestal se předmětem obžaloby. »Nár. Nov.« však, jež dosud pro uražení Veličenstva odsouzeny nebyly, pro článek ten dány v obžalobu ze zločinu onoho. Vším právem mohu říci, že v článku onom nic závadného není, ba naopak: řekne-li se, že Jeho Veličenství na pyramidě stojí, patrno z toho, any pyramidy největší basis mají, že řečeno tím, že stojí nejpevněji a nevisí tedy v povětří. V tom zajisté jen úcta jest vyslovena; neboť nelze ani pochybovati, že kdyby v článku onom skutečně zločin uražení Veličenstva obsažen byl, zajisté by toho ani »Pester Lloydu« prominuto nebylo. — O článku posledním konečně nemůže býti ani řeči, že by v něm bylo cosi nezákonitého. Předmětem jeho jest řeč kohosi, jenž mluvil a schvaloval revoluci. Zákony našimi jest však *dělání revoluce* zapovězeno. Vždyť pak revoluce vedla mnohdy k poměrům blahodárným. A je-li schvalování revoluce zločinem, což medle učinila vláda naše, uznavši nynější vládu španělskou? Vyslala tam svého zástupce a zvláštním přípisem vyslovila jí své uznání. A tak učinily i vlády ostatní. Mimo to jest článek ten vyňat z časopisů vídeňských a tam neshledáno v něm nic trestuhodného, neboť v něm skutečně nic takového není. Udání, že někdo v Londýně mluvil o revoluci španělské, která jsouc ode všech vlád uznána, nemůže býti nic trestuhodného, a nemůže býti též podle zákonů rakouských, které se jen k poměrům tuzemským vztahují, činem nezákonitým.« — Soud přistoupil k náhledům obhájcovým a uznal obžalovaného nevinným. Státní žalobník Görner navrhoval trest těžkého žaláře na 13 měsíců a ztrátu 300 zl. z kauce. — Odvolání pořadatelů schůze lidu v sále Celerynově *v Roudnici* proti zákazu c. k. okresního hejtmanství c. k. místodržitelstvím *zamítnuto*. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek první stolice, jímž kněz *Felber* odsouzen na 3 měs. do žaláře; c. k. vrchní soud byl trest ten *zdrojnásobil*.

16. ledna. *Kolínské* okresní zastupitelstvo *rozpuštěno*, poněvadž zvolilo starostou Dra *Radimského*, jehož volba nebyla již jednou císařem schválena. — C. k. krajský soud v Jičíně vydal zatykač na býv. učitele na evang. škole ve Velenicích, Jana *Soukupa*, obviněného ze zločinu uražení Veličenstva. —

C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž K. *Krouský* jako red. »Hlasu« odsouzen k vězení na 3 měsíce a ku ztrátě 200 zl. z kauce. — Předseda a jednatel Řemesl. besedy pražské odsouzeni, a sice první k dvěma trestům: k pokutě 2 zl. a 30 zl., druhý k 15 zl.; c. k. vrchní soud první dva tresty potvrdil třetí *zvýšil* na 30 zl. Týž soud *zostřil* tresty 29 účastníkům tábora *u Bzí*, u jednoho až na 100 zl. a potvrdil rozsudek, kterýmž přednosta *z Brasky* odsouzen pro Tábor *na Levíně* k pokutě 30 zl.

17. ledna. Zemský výbor prohlásil, že jest srozuměn s obmýšleným zrušením usnešení okres. zastupitelstva *lomnického*, kterýmž byl vysloven souhlas s deklarací poslanců českých. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek, jímž byli red. »Nár. N.« J. *Kout* a pp. *Slavík* a S. *Heller* uznáni nevinnými a *odsoudil* prvního k pokutě 100 zl., ostatní dva k pokutám po 60 zl. — Týž soud potvrdil rozsudky, kterýmiž Fr. *Pecháněk*, red. »Hum. L.«, odsouzen na 3 měsíce do žaláře a ku ztrátě 500 zl. z kauce a na 2 měsíce do žaláře a ku ztrátě 400 zl. z kauce. Dále potvrzeny rozsudky, kterýmiž J. *Kout*, jako red. »Hlasu« odsouzen na 4 měs. do žaláře a ku ztrátě 600 zl. z kauce a na 6 neděl do vězení a ku ztrátě 100 zl. z kauce; pak rozsudek, kterýmž red. »N. P.« J. *Zehnal*, (kterémuž právě dodána obžaloba pro celou řadu přečinů,) odsouzen byl pro přečin pobuřování. — Nejvyšší soud zamítl odvolání Ferd. *Wilsdorfa* jako red. »Hlasu« proti rozsudku c. k. vrchního soudu, kterýmž W. odsouzen byl na 6 měsíců do těžkého žaláře a ku ztrátě 1000 zl. z kauce. — Dále potvrzeno usnešení soudní, jímž shledán *v pastýřském listu arcibiskupa pražského zločin rušení veřejného pokoje* a další rozšiřování listu toho se zapovídá. — Týž soud potvrdil rozsudek druhé stolice, kterýmž býv. red. »Politik« V. *Nedoma* odsouzen na 7 měsíců do žaláře, avšak změnil rozsudek, jímž dva členové *královédvorského* Sokola odsouzeni byli k pokutám peněžitým. — J. *Neumann* opustil vězení, v němž strávil 2 měs. pro píseň o továrně v Čínském Brodě. — Z propadlých kaucí českých listů odvedeno na novo 300 zl. dobročinným ústavům.

18. ledna. Přelíčení pro demonstraci v zahradní restauraci v Nuslích pro přečin § 305 tr. z., z něhož se měli od-

povídati Karel *Vlček* a Frt. *Halada*, jež hájil Dr. *Kučera*. Oba obžalováni uznáni však nevinnými. — V tiskové při »Nár. Pokroku« odsouzen byv. red. J. *Zehnal* pro článek »*Německá svoboda vyučování a učení se*« pro přečin dle § 305 tr. z. do vězení na 14 dní a ku ztrátě 70 zl. z kauce. — V přelíčení s uvězněným red. »Nár. Novin« J. V. *Koutem* pro otištění provolání *na Džbánu* pokračováno. Obžalovaný mimo jiné prohlásil, že jest obžaloba státního návladního zneužitím úřadní moci, za kterýžto výrok byl k návrhu veřejného žalobníka Görnera odsouzen k jednomu půstu. Z obžaloby pro přečin proti zákonu o právu shromažďovacím propuštěn. Soudu předsedal rada Předák.

19. ledna. Přelíčení s red. »Nár. Novin« K. *Krouským* pro přečiny dle §§ 309. a 310. tr. z. Spoluobžalovaní byli V. *Černý*, starosta obce sezemínské, a A. *Kabeláč*, starosta obce zdechovické, jako zasílatelé dvou inkriminovaných telegramů: 1. »Ze *Semíně*. Statečným hajitelům práv koruny České hřímavé Sláva! Souhlasíme úplně s vaším jednáním. Svorně k sobě v slibu stůjme, práva naše hájit dbejme. Na zdar! Obecné představenstvo v Semíně. V. *Černý*, starosta. M. *Kalousek*, radní. V. *Chvojka*, radní. — 2. Ze *Zdechovic*. S rozhodným osvědčením poslancův českých souhlasíme úplně a provoláváme jim nekonečné na zdar! Od obecního zastupitelstva zdechovického. A. *Kabeláč*, starosta, V. *Jareš*, radní, M. *Vončina*, radní. — Obžalované hájil Dr. Čížek. Red. Krouský uznán nevinným, druzí dva obžalovaní odsouzeni pro přečin dle § 310. tr. z. každý do tuhého vězení na 14 dní, a uloženo jim, aby dali rozsudek vytisknouti v úřadním »Prager Zeitungu«. — Tisková pře »Národního Pokroku« pro zprávy o konfiskacích v č. 255., jež vyšlo za redakce Jana *Květoně* a v č. 271., jež vyšlo za redakce J. *Zehnala*, pro přečin dle § 300 tr. z. Spoluobžalován byl Jos. *Velek*, hostinský »u města Lipska« v Karlíně. Soudu předsedal rada Laadt, státním žalobníkem byl subst. Rapp. Květoň uznán za vinna opomenutím povinné péče a odsouzen k pokutě 50 zl.; druzí dva uznáni nevinnými.

20. ledna. Vídeňské listy zvěstovaly, že byl Dr. Ant. *Čížek* c. k. vrchním soudem *na rok vymazán ze seznamu obhájců*. Dr. Čížek podal o tom následující vysvětlení: Časo-

y přinesly zprávu, že mně odňato bylo právo zastupovati
d soudem. Mně o takovém soudním rozhodnutí nic známo
ní, jsem spíše přesvědčen, že až po dnešní den *není žádné*
konní příčiny, podle které bych ze seznamu obhájcův vy-
zán býti mohl. Neboť, aby vyloučení mé po právu se stalo,
t dle zřejmého znění §§ 244., 245 a 246. tr. ř. potřebí, abych
přelíčení určitém: 1. dopustil se přestupku § 244. tr. ř.
něním, křivým obviňováním osob soudu přítomných, nebo
slušně se chovav porušil soudu povinnou úctu; 2. obdržel
to *především* domluvu (Verweis) nebo peněžitou pokutu.
tom teprve a) když se stal přestupek za *přitěžujících okol-*
stí, může trestní soud učiniti návrh k vrchnímu soudu,
y obhájce za takový určitý přestupek ze seznamu obhájců
přiměřený čas vymazán byl (§ 245). Mají se však za 3.
sty dotčené hned po skončeném líčení vykonati (§ 246).
něvadž nedopustil jsem se do dnešního dne přestupku § 244
t., nebyl jsem trestán ani domluvou, tím méně pokutou pe-
žitou, a neměl soud příčiny, aby vykonal dotčené tresty,
oto také nemohl se soud po zákonu nikdy usnésti na tom,
učiní návrh c. k. vrchnímu soudu, abych ze seznamu ob-
jců vymazán byl. Soud také žádný takový návrh neučinil,
něvadž by mně jej dle § 246. t. ř. hned po skončeném pře-
ení byl sděliti musil, *což se však nikdy nestalo*. Stoje na
dě zákona, musím prohlásiti zprávu listů vídeňských za do-
la lichou.

22. ledna. M. *Souček*, obchodník ze Smíchova, nalezající
již po několik měsíců ve vyšetřování pro zločin *velezrády*,
opuštěn na svobodu. C. k. vrchní soud potvrdil totiž roz-
dek, kterýmž byl M. Souček uznán za nevinna zločinem velezrády,
odsoudil jej pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a)
z. do žaláře na 4 měsíce. — Býv. red. »Nár. L.« K. *Tůma*
opuštěn k žádosti několika dam v průvodu strážníka na dvě
diny z vězení, aby mohl spatřiti na smrť nemocné dítko.

24. ledna. Red. »Humor. Listů« Frt. *Pecháněk* donucen
stoupiti v novoměstské trestnici první svůj trest tuhého
zení na dva měsíce. — Také býv. red. »Pravdy« Fr. *Škorpil*
stoupil trest dvouměsíčního žaláře. — C. k. vrchní soud
tvrdil rozsudek, kterýmž byl red. »Mor. Orlice« J. *Dvořák*

odsouzen na 10 měsíců do těžkého žaláře a ku ztrátě 400 zl. z kauce, změnil však jiný rozsudek, kterýmž byl redaktor ten odsouzen do žaláře na 5 měsíců, sniživ trest na dva měsíce a prohlásiv 400 zl. z kauce za propadlé.

25. ledna. Přelíčení s městským lékařem v Oustí n. Or. MUDrem, Josefem *Matouškem* pro brožurku »*O několika časových otázkách pražské medicínské fakulty*«, která byla v polovici r. 1868. zabavena a v níž shledány přečiny dle §§ 300., 302. a 305. tr. z. Státní žalobník obžalovanému vytýkal, že postavil se na stanovisko ryze národní, české, že překročil program spisu, pojav do něho i otázku dělnickou. Dále jej vinil, že *popuzoval proti německé národnosti*, proti sboru doktorů a professorů medicíny, proti »německé *straně*« v Čechách, proti vládě, ba proti zámožné třídě obyvatelstva. Obžalovaný uznán nevinným. — Tisková pře »Nár. Pokroku«. Obžalovaný red. J. *Zehnal*, kterého hájil Dr. T. Černý, žalován pro přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z., spáchané článkem »*Naše kapsy a německé školy*«, a odsouzen pro zanedbání povinné péče k pokutě 40 zl., po případě do vězení na 8 dní.

26. ledna. Tisková pře »Nár. Listů«. S uvězněným býv. red. Karlem *Tůmou* byl spoluobžalován MUDr. Jos. *Matoušek* z Ústí nad Orlicí pro přečin dle § 305. tr. z., spáchaný telegramem o táboru na Potštýně. Oba obžalovaní uznáni nevinnými. Veřejný žalobník navrhoval každému trest tuhého vězení na 3 měsíce a K. Tůmovi ještě 60 zl. ztráty z kauce. — Nejvyšší soud *zostřil* rozsudky, jimiž 26 členů zpěv. spolku *lomnického* odsouzeno bylo k pokutám z 5 zl. na 10 zl. a z 40 zl. na 70 zl.

27. ledna. Býv. red. »Svobody« K. L. *Payerovi* dodáno opět několik obžalovacích nálezů. — Z kauce »Nár. Listů« prodalo státní návladnictvo obligaci znějící na 1600 zl. za 1000 zl. — Kooperator *v Neveklově* P. *Matoušek* vzat do vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje a několik přečinů, jež prý spáchal dvěma kázáními.

29. ledna. Red. »Zvonu« V. J. *Hruškovi* dodán obžalovací nález pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) trest. zák.

30. ledna. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek prvních dvou

stolic, kterým býv. red. »Nár. Novin« J. *Kout* odsouzen do žaláře na 6 měsíců a ku ztrátě 500 zl. z kauce. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. »Corr.« Ant. *Tůma* odsouzen na 4 měsíce do žaláře a ku ztrátě 800 zl. z kauce. — Líčení pře s Ig. *Skokánkem* jako předsedou dělnické besedy karlínské pro zaslaný telegram Dru Smolkovi. Obžalovaný uznán za nevinna.

31. ledna. Býv. red. »Nár. Listů« Karel *Tůma*, uvězněný až dosud v trestnice novoměstské, dopraven do trestnice u sv. Václava

Únor 1869.

1. února Přelíčení s fiakristským kočím Jos. *Vobořilem* pro přečin pobuřování, jehož prý se dopustil tím, že dne 11. října 1868, jeda kolem rohu v Kaprové ulici, křičel na lid, stojící před plakátem oznamujícím prohlášení »*výjimečného stavu*« trestuhodná slova. »Obžalovaný pravil, že křičel: »Kdybyste to strhli a šli raději domů a hleděli si práce, abychom mohli býti živi!« Jinak vypovídal svědek *Jachim Gröger*, 54 roků starý, z jehož výslechu citujeme následující: *Předs.* Čím se živíte? — *Svěd.* Polizeiagent. — *Předs.* Byl jste už někdy ve vyšetřování? — *Svěd.* Ja. — *Předs.* Znáte tohoto obžalovaného? — *Svěd* Noo — vod ksichtu cho nesnam. — *Předs.* Vypravujte nám, co se sběhlo dne 11. října 1868 na rohu Kaprové ulice. — *Svěd.* Noo, lidi tam stáli a četli to. — *Předs.* Co čtli — co to bylo? — *Svěd.* Diese kundmachung — jak pšišlo vod císaského zemského pána. — *Předs.* Jaká slova pronesl kočí? — *Svěd.* Von žek: »*Utrhejte to a vytírejte si tím — s vodpuštenýmm — . . . . Nebojte se, Češi — voni nám nic neudělaj!*« — *Předs.* Vaše výpověď neshoduje se s tím, co jste udal v předběžném vyšetřování. — *Svěd.* Jak jsem to udal, tak je to pravda. — *Předs.* Tehdy jste řekl: »Nic se nebojte;« proč nyní přidáváte slovo »*Češi*«? — *Svěd.* Prosím, mně na tom nic nezáleží, esli bude ten člověk trestanej — — *Předs.* Jakým směrem jel onen fiakr? — *Svěd.* Od Mikulášského plácku do Kaprové ulice. — *Předs.* V který to bylo

čas? — *Svěd.* Noo, ešte ani nebylo 10 hodin. — *Předs.* Viděl jste toho kočího dobře? — *Svěd.* Já jsem se koukal jen po čísle vozu. — *Předs.* A jaké to bylo číslo? — *Svěd.* To se nemůšem uš pamatovat. — *Předs.* (k svědkovi). Pro co jste byl *vyšetřován a trestán?* — *Svěd.* (z ticha). **Pro krádež.** — *Předs.* A také **pro podvod?** — *Svěd.* **Jo, taky.** — *Přísedící* rada *Pohl:* Nebyla při tom *křivá přísaha?* — *Svěd.* Ne — *to bylo* **pro peníze.** — Svědek ten byl už v předběžném vyšetřování *vzat pod přísahu.* — Státní žalobník navrhoval obžalovanému trest tuhého vězení na 3 měsíce; soud však odsoudil obžalovaného pro přestupek § 315. tr. z. do vězení na 8 dní. — Uvězněnému red. Fr. *Pechánkovi* dodány opět dva obžalovací nálezy. — Ředitel *táborských* ochotníků musil zaplatit 5 zl. pokuty za politický kuplet. — Z kaucí českých listů přikázáno opět 1600 zl. fondu městského chudobince. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž 6 členů *bohdaneckého* čtenářského spolku odsouzeno k pokutám od 10 zl. až do 20 zl.

2. února. Nejvyšší soud snížil pokuty, ku kterýmž byli někteří účastníci tábora *na Pravdě* odsouzeni a jež byl c. k. vrchní soud zvýšil. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudky, jimiž byl red. Jan M. *Černý* odsouzen na 2 léta do žaláře a k ztrátě 1000 zl. z kauce a Jan Květoň na 5 měsíců do žaláře a ke ztrátě 400 zl. z kauce.

3. února. C. k. vrchní soud dne 26. ledna rozhodnul k návrhu první stolice, aby JUDr. A. **Čížek** vymazán byl **na dobu celého roku ze seznamu obhájců**, a sice pro přestupek porušení povinné úcty k soudu dle § 244. tr. z. a pro uražení státního zastupitelstva, jichž prý se dopustil dne 23. září 1868 o závěrečném přelíčení jako obhájce redaktora »Nár. Novin« J. Kouta, obžalovaného pro přečin dle § 300. t. z. V důvodech praveno: »neboť Dr. Čížek dle protokolu o přelíčení tom se vyslovil, že jenom k opětným prosbám přátel svých ujal se opět hájení v tiskových a politických příčh, **jelikož obhájce není více tím, čím dle zákona býti má** a že je přesvědčen, že to, **co v opositičních českých listech se píše, jest přesvědčením celého národa.** V slovech těch jest patrně obsažena hrubá potupa soudu a státního zastupitelstva, jelikož se jim

tím vytýká **nespravedlivé stihání Českého národa** a soudu se přičítá, že nepřipouští, aby obhájce užil svého práva dle zákona. Dr. Čížek mimo to urazil i zvláště státní zastupitelstvo, opakovav při přelíčení tom několikráte, *že státní zastupitelstvo jest stranou jako on.* Takovýmto chováním se při závěrečném přelíčení dopustil se Dr. Čížek přestupku v § 244. tr. z. naznačeného a jelikož i *ohlášení rozsudku nebyl přítomen*, aniž by se byl ospravedlnil, porušil i tím úctu k soudu povinnou a proto« atd. — Od té doby tudíž nemohl Dr. Čížek, jeden z nejbystřejších právníků českých, po celý rok převzíti funkci obhájce v záležitostech nepolitických, tím méně politických.

4. února. Přelíčení se sladovnickým Otakarem *Hodkem*, jenž byl strávil již téměř čtyři měsíce ve vyšetřovací vazbě, pro zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. Pětičlennému soudu předsedal president Mentberger, žalobníkem byl státní zástupce Dr. Hlaváček, obhájcem Dr. T. *Černý*. Obžalovaný uznán za nevinna. — Přelíčení s Jos. *Liškou* z Louňovic pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. proto, že dne 30. srpna 1868 súčastnil se zakázané slavnosti na Blaníku, že v Louňovicích vystavěl slavnostní bránu s nápisem »Nedejme se!«, že neuposlechl vyzvání c. k komisaře k rozejití se, nýbrž že lid sám vybízel, aby se nebál, dále že v Louňovicích uspořádal c. k. komisařům kočičinu a na ně i šosy vyhrnoval. Obžalovaný, jenž neměl žádného obhájce, uznán za vinna a odsouzen do těžkého žaláře **na 13 měsíců**. Státní žalobník navrhoval 15 měsíců. Soudu předsedal rada Jansa. — Tisková pře »Nár. Pokroku«. Uvězněný red. J. M. *Černý* zažalován pro referáty o táborech na *Pravdě* u *Domaušic*, na *Potštýně*, *Levíně* a *Košíři*, v nichž shledány přečiny buď dle § 300. nebo 305. tr. z., a odsouzen do tuhého vězení na 14 dnů. Soudu předsedal rada Laadt. Státní žalobník subst. Opoletzký navrhoval trest vězení na 4 měsíce; v příčině ztráty z kauce neučinil však žádného návrhu. Přelíčení u c. k. krajského soudu v Jičíně s tajemníkem okres. zastup. *hořického* Karlem *Čížkem* a Frt. *Kračmárem* pro přečin pobuřování spáchaný žádostí za potrestání pro výlet na *Zvičín*. Soudu předsedal krajský president von Moritz, žalobu zastupoval státní zástupce Kratochvil. — K. Čížek byl obviněn, že inkriminované žádosti koncipoval, Fr. Kračmár pak,

že je opisoval. První odsouzen do tuhého vězení na 3 neděle, druhý na 14 dní. — Býv. red. »Nár. Nov.« J. V. *Kout* onemocněv v žaláři, dopraven do nemocnice. — Býv. red. »Nár. Pok.« J. M. *Černý* odsouzen do vězení na 14 dnů.

5. února. Přelíčení pro přečiny §§ 309. a 310. t. z. spáchané projevením souhlasu s deklarací poslanců českých v č. 47. »Nár. Novin«. Kromě red. J. V. *Kouta*, jenž se pro churavost k líčení nedostavil, obžalováni byli: Martin *Říha*, představený v Plzenci, Jos. *Císař* a Jos. *Fáber*, výborové, Jos. *Tinger*, účetní téže obce a okresní tajemník v Plzni Fr. *Schwarz*. Jos. Císař a Fr. Schwarz uznáni nevinnými; ostatní odsouzeni, a sice Říha a Fáber do vězení na 14 dní, Tinger na 4 neděle. Obžalované hájil Dr. Mezník. — V tiskové při humoristického listu »Šotek« pro přečin dle § 300. tr. z. uznán obžalovaný nakladatel Jos. *Mikuláš* Boleslavský za nevinna. Obhájcem byl Dr. Kučera. — Býv. red. »Hlasu« Ferd. *Wilsdorf* nastoupil trest šestiměsíčního těžkého žaláře. — Býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouskému* oznámeno, že rozsudek, kterýmž byl odzouzen do vězení na 2 měs., vešel v moc práva. — Z kauce »Nár. Novin« prodána opět obligace znějící na 900 zl. za 500 zl. Majitel »Nár. Listů« vybídnut vykázati se, že byly z kauce propadlé 2000 zl. zapraveny. — Občané z okresu *horažďovického*, kteří podepsali provolání k táboru na vrchu »*Hradci*« u Strakonic 19. července 1868, kterýžto tábor však se následkem zákazu úředního neodbýval, předvoláni c. k. okresním soudem horažďovickým k trestnímu vyšetřování, a sice: Frt. *Celerin*, starosta, Václav *Naxera*, Jos. *Majer*, Cel. *Šimr*, Fr. *Sirůček*, Stanislav *Mayer*, Čeněk *Tichý* z Horažďovic, Josef *Fürst* z Hostic, Fr. *Kučera* z Kozlova, Matěj *Hostek* z Boubína, Matěj *Barnáš* z Veřechov, *Kovářík* ze Sviratic, Fr. *Šolar* ze Lhoty a Fr. *Ottenveller* ze Střebomyslic.

6. února. Pro tábor na *Petruškových vrších*, o němž byl na vládního komisaře Frohreicha od lidu útok učiněn, uznal c. krajský soud v Jičíně Alojsii *Patočkovou*, Františka *Makovce* a G. *Sinziga* za vinny zločinem veřejného násilí dle § 81. tr. z. a přestupkem zákona o právu shromažďovacím, Alojsii Patočkovou mimo to i *zločinem pokusu svádění ku vraždě* a odsoudil Alojsii Patočkovou na **4 léta** do žaláře, zo-

střeného postem, Fr. Makovce na šest měsíců a Gerh. Sinziga na dva měsíce do těžkého žaláře. C. k. vrchní zemský soud změnil, jak známo, rozsudek ten, zvýšiv trest u Alojsie *Patočkové* na **šest let** *těžkého žaláře*, u Fr. *Makovce* na **dvě leta** a u G. *Sinziga* na *deset měsíců* těžkého žaláře. Odsouzení odvolali se z rozsudku toho k c. k. nejvyššímu soudu, kterýž však odvolání to zamítnul. — C. k. vrchní zemský soud potvrdil rozsudek, kterýmž býv. red. »N. N.« J. *Kout* odsouzen do žaláře na 6 měs. a ku ztrátě 400 zl. — Nejvyšší soud snížil některé pokuty, jež byl c. k. vrchní soud účastníkům táboru na *Vysoké* zvýšil.

7. února. C. k. vrchní soud potvrdil obžalobu vznešenou proti red. vídeňského »Zvonu« a »Hlasu« V. K. *Šemberovi* pro dva zločiny rušení veřejného pokoje. — Pro tábor na *Řípu* obdrželi V. *Kratochvíl*, V. *Janda* a E. *Špindler* obžalovací nálezy. — Z propadlých kaucí listů českých přiděleno opět 150 zl. stavebnímu fondu u sv. Bartoloměje.

8. února. Přelíčení s Janem *Relichem*, nalézajícím se od 3. srpna 1868 ve vyšetřovací vazbě pro zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. Pětičlennému soudu předsedal president Mentberger, žalobníkem byl subst. Neuměl, obhájcem Dr. Linha. Obžalovaný obviněn, jednak že mluvil veřejně v ten smysl: »*aby se Čechy odtrhli od císařství Rakouského, aby se staly samostatnými a měly svého vlastního krále*; dále že pobuřoval proti německé národnosti a že dopustil se přestupku porušení cizího jmění. Státní žalobník kladl jako ve při Dra Matouška i tentokráte důraz na to, že obviněný mluvil »*se stanoviska výhradně českého*«. — Po skončení průvodního řízení navrhoval veřejný žalobník za trest *těžký žalář* na dobu **12 roků**. Soud však neuznal obviněného za vinna zločinem velezrády, nýbrž jen zločinem rušení pokoje a přečinem proti veřejnému pokoji a pořádku a odsoudil jej do těžkého žaláře na **18 měsíců**. Ve slovech »*My nepotřebujeme žádného císaře, my chceme vlastního krále!*« shledal soud jen ohlas federalistického programu.

9. února. Tisková pře s uvězněným red. »Nár. Listů« Karlem *Tůmou* pro **dvaadvacet zločinů a přečinů**, která byla již dvakráte odročena. Obhájcem byl Dr. Tomáš Černý. Čtení obžaloby trvalo *přes tři hodiny*. Obžalovaný probral článek

za článkem, vyvraceje důvody obžaloby tak pádně, že obhájce Dr. *Černý*, zahajuje obhajovací řeč svou, s důrazem k tomu poukázal a obmezil se na všeobecné poznámky, z nichž vyjímáme: »Jest to pravdou již vůbec uznanou, že ustanovení trestního řádu pro čistě politická provinění jsou anomalií. Trest nemá býti nástrojem libovůli jednotlivých stran. Já připomínám tu sobě vždycky na ono nařízení Mojžíšovo, kterému se také »božský« původ přičítal: aby židé nepožívali masa vepřového. Nařízení to dáno pro jisté okolnosti. Když tyto se změnily, ztratilo všecku cenu. Trestní zákony o věcech politických dány jsou také jen proto, aby ve státě zachován byl pořádek. Kdyby lidstvo bylo již politicky vzdělané, nebylo by jich potřeba. Neupírám ovšem platnosti jejich, avšak upírati musím, že by měly s rovnou bezohledností prováděny býti proti každému, ať jest politicky vzdělán čili nic. Pro věci tiskové náležité jsou jedině *soudy porotní*. Budu se o tom tím méně šířiti, anoť pravdě podobno, ba skoro jisto jest, že i u nás poroty zavedeny budou. Ját mám za to, že všecky procesy tiskové, u nás během posledního roku provedené, jsou zmatečné, neplatné. V základním zákoně státním stojí výslovně, že v procesech takových *rozhodují* — nikoliv rozhodovati *budou* — soudové porotní: a zákon dán jest dne 21. prosince 1867! Nemohu si mysliti jinak, nežli že zavedením porot těm, kteří bez nich odsouzeni byli, všeliké tresty prominuty a také kauce propadlé nahraženy býti musejí — neboť nemohu jednak rozuměti politické honetnosti a poctivosti. Tudíž žádám, aby také sl. soud onano ustanovení trestního zákona vykládal také co anomalii, aby přihlížel k poměrům, kdy články sepsány byly, *k době, kde stíhání českého tisku a české opposice bylo nejprudší* — aby, když poroty zejtra zavedeny budou, nestihla jich výčitka, že nesoudili, jak soudí lidé poctiví. Mezi články obviněnými jsou takové, kde se zhola vypravuje, co se stalo. Mezi ty jmenovitě patří dopis z Rovenska. Pan státní zástupce nikterak nedokázal, že by zpráva ta byla zfalšovaná či překroucená. Že by v pouhém uveřejnění skutkův snad trestuhodných spočívala vina, nebude přece nikdo tvrditi. Všecky naše časopisy psaly o revoluci ve Španělích — a u nás jest revoluce velezrádou! — všechny psaly o vyhnání královny Isabelly,

o zavraždění guvernéra v Burgosu: kdož bude v tom shledávati schvalování revoluce a vraždy? Jiné články týkají se úřadních osob. Jest otázka, zdali se osoby tyto smějí zahalovati v nimbus posvátnosti, aby se jich nikdo slovem dotknouti, nikdo jim ani z toho výčitku činiti nesměl, co proti zákonu konají, slovem, aby jim nesměl nikdo říci pravdu do očí? Jest věcí dokázanou, že úředníci zneužili své moci, že zpronevěřili peníze, kteréž vybrali: a řekne-li někdo, že to hanebnost, má pro to býti stíhán? Případy, o kterých se tuto jedná, nejsou arci tak křiklavé, nicméně dokázáno jest, že úředníci nepravě vykládali zákon o shromažďování a spolčování, že zapovídali každou veřejnou schůzi proti docela jasnému znění zákona, že uváděli proti tomu důvody, o kterých se zákonu ani nezdálo — že všecku svobodu shromažďování, kterou zákon propůjčoval i hájil, učinili illusorní. Samo c. k. místodržitelství vidělo se nuceno zrušiti nařízení c. k. policie, anať se nezakládala na zákoně. Kterak padá z toho vina na redaktora časopisu, který podobné věci uveřejňuje? Pravda jest ovšem někdy trpká — ale odtud nejde ještě, že by byla trestuhodná.« — Státní zástupce navrhoval trest těžkého žaláře na **tři roky** a ztrátu 500 zl. z kauce. Obžalovaný uznán za vinna několika zločiny rušení veřejného pokoje (zejména pro články: »Kam to povede?« — »Ať žije zákon!« — »Je to skandál!« — »Hlasy časopisecké« a »Naši odpůrci a spojenci«) a přečiny pobuřování a odsouzen do žaláře **na jeden rok** a ke ztrátě 400 zl. z kauce. — Nejvyšší soud potvrdil zostřený trest jednoho účastníka táboru na *Zvičíně*, dvěma účastníkům pak snížil pokutu, k níž byli v první instanci odsouzeni. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž býv. red. J. *Černý* odsouzen na 6 měs. do žaláře a ke ztrátě 500 zl.

10. února. V Týně na Vltavě na devátý rok usedlý obchodník Josef *Kaspr*, jehož manželka měla v městě tom dům, odsouzen pro súčastnění se táboru lidu k pokutě 80 zl. Následkem tohoto odsouzení usnesla se **městská rada** *v Týně na Vltavě* vyzvati odsouzeného, aby pro »*nezákonní jednání*« své město opustil a odstěhoval se do Mirovic, kde jest příslušníkem. — C. k. okresní soud *v Soběslavi* uznal bývalého poslance zemského JUC. Jana *Kratochvíla* a jiné čtyři obviněné za vinny přestupkem zákona o právu shromažďovacím a odsoudil Krato-

chvíla k pokutě 10 zl. a ostatní k pokutě po 5 zl. C. k. vrchní zemský soud *zvýšil* tento trest u Kratochvíla na 100 zl. a u ostatních na 30 zl. Nejvyšší soud rozsudek vrchního zemského soudu u Kratochvíla potvrdil, u ostatních pak *zmírnil* pokutu na 10 zl.

11. února. Před c. k. okr. soudem pro Staré město pražské provedeno líčení s předsedou čtenářsko-ochotnické jednoty »Tyl« Karlem *Bodlákem*, jeho náměstkem J. *Zemanem* a členy G. *Janečkem*, J. *Fraňkem*, J. *Vamsoustem*, R. *Routkem* a F. *Svobodou* pro přestupky §§ 15., 17. a 36. zákona o spolcích. Z obžaloby vyjímáme, že G. Janeček měl dne 1. října 1868 ve spolku »Tyl« politickou přednášku, v které mluvil o Slovanech a jich sousedech, obzvláště pak o Němcích říše. Líčil prý *národ německý jako pravého nepřítele Slovanů*, jenž pod pláštíkem kultury *nejkrutějších dopouštěl se skutků na národech slovanských*. Ku konci přednášky prý vyzýval shromážděné, aby místo nepřátelských nám listů německých odbírali časopisy české. — Jelikož obžalovaní prohlásili, že podobně nikdo ve spolku nepřednášel a opak toho žádnými svědky nedotvrzen, uznáni nevinnými. — Člen výboru Sokola karlínského Josef *Fuksa*, obžalovaný pro přestupek § 20. zák. spolkového, spáchaný zasláním telegramu Dru Smolkovi, uznán c. k. okres. soudem v Karlíně za nevinna. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž byl býv. red. »Nár. Nov.« J. *Kout* odsouzen do vězení na 14 dní a ku ztrátě 200 zl. z kauce. Z osmi spoluobviněných odsouzeni dva na 1 měsíc, jeden na 3 neděle, čtyři na 14 dní a jeden na 10 dní. Týž soud odsoudil býv. red. »N. N.« K. *Krouského*, jejž byla první stolice za nevinna prohlásila, do vězení na 1 měsíc a ku ztrátě 150 zl. z kauce.

12. února. S red. »Nár. Pokroku« J. *Zehnalem* provedeno k návrhu veřejného žalobníka Rappa *tajné přelíčení* pro několik zločinů a přečinů spáchaných *osmi články* a zprávami v pěti číslech. Státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na dobu **půltřetího roku.** Obžalovaný, kterého hájil Dr. Mezník, odsouzen do těžkého žaláře na půl roku. — Nejvyšší soud potvrdil zostřené tresty několika účastníkům tábora na *Potštýně*.

13. února. Okresní zastupitelstva *slanské* a *novostrašecké* byla *rozpuštěna* bez udání důvodů. Řízení záležitostí okresních svěřeno zatím c. k. okres. hejtmanstvím v Slaném a Novém Strašecí.

14. února. C. k. vrchní státní zastupitelství zaslalo státním zastupitelstvům tuto listinu: »Dle zprávy sdělené mi od presidia cís. král. místodržitelství bude prý (jak se praví z Berlína) litografovaná brožurka pod názvem »*Ani groš daně více, čili skutky — ne slova*« v mnoha tisících exemplářích dopravena do Čech, aby zde byla rozšiřována a skutečně bylo již nyní několik výtisků v Čechách nalezeno. *Revoluční tento »paličský« spis*, jenž obsahem svým vyzývá způsobem pobuřlivým k odpírání daní, musí býti předmětem napnuté pozornosti a energické činnosti úřadů a poněvadž již cís. král. místodržitelství přikázalo podřízeným úřadům největší opatrnost a bdělost, *nařizuji i já* c. k. státnímu zastupitelstvu, *aby i ono bdělo přísně nad tím, by brožůrka »Ani groš daně více, čili jen skutky a ne slova!« se nerozšiřovala*, a kdyby kde brožurka ta přistižena byla, aby ihned zavedlo se potřebné vyšetřování a poněvadž jedná se o trestný skutek dle § 10. b) t. z., aby záležitost taková ihned byla odevzdána c. k. státnímu návladnictví v Praze k úřadnímu řízení, mně pak buď vždy ihned o tom podána stručně zpráva. Od c. k. vrchního státního zastupitelstva. Jarosch m. p.«

15. února. »Národní Vávra« z Dobré Vody u Hořic nastoupil 8denní trest pro tábor na *Levíně*. — C. k. státní zastup. oznámilo majiteli »Politiky«, že z kauce listu toho zapraveny byly pokuty 250 zl. a 2000 zl. Na poslední pokutu však již zbytek kauce nestačil, neboť místo 2000 zl. přišlo do rukou stát. zástupce pouze 1163 zl. 46½ kr.

16. února. Pro provolání k táboru na *Choustníku* za nevinny prohlášení red. J. *Kout* a V. *Fliček* a M. *Kazda* odsouzeni c. k. vrchním soudem, a sice první k pokutě 150 zl., druzí dva k pokutě po 60 zl. Nejvyšší soud snížil pokutu prvnímu na 50 zl., druhé dva uznal nevinnými. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, kterýmž Jos. *Kout* odsouzen byl do žaláře na 8 měsíců a ku ztrátě 1000 zl. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž Dr. *Kodym* jako red. »Hlasu« odsouzen

byl na 5 měsíců do žaláře a ku ztrátě 1500 zl., a rozsudek, jímž týž redaktor odsouzen byl na 5 měsíců do žaláře a ke ztrátě 1500 zl., pouze co do ztráty kauce; trest žaláře zvýšil na 15 měsíců. — Z kauce »Nár. Listů« prohlášeno až dosud 6400 zl. za propadlé, ačkoli pouze 6000 zl. kauce složeno bylo.

17. února. J. J. *Martinka* nastoupil trest šestinedělního vězení. — Jan *Bavorský* odsouzen k pokutě 5 zl. pro rozšiřování Bendlovy písně českého dělníka. — Rozsudkem c. k. okr. soudu v Bechyni ze dne 1. pros. 1868 odsouzeni byli dle § 19. o právu shromažďovacím, a sice Jos. *Kašpar*, co původce a pořadatel 30. srpna 1868 u *Hvožďan* odbývaného »táboru« k pokutě 50 zl. event. k 10tidennímu vězení. — Pánové Šimon *Hošek*, Josef *Červenka*, Ant. *Mühlstein*, Vojtěch *Mühlstein*, Tomáš, Jan a Frant. *Hospodářský* k pokutě 25 zl., ev. k pětidennímu vězení. — Pánové Jan *Pixa*, J. *Fiala*, Matěj *Masák* Matěj *Kuna*, Václ. *Tic*, Václ. *Žižkovský*, Jindřich *Pohl*, Alojs *Masák*, Václ. *Hálek*, Jos. *Dvořák*, Vilém *Chat*, Jos. *Rambousek*, J. *Černý*, Karel *Faber* (poslanec), Jos. *Šonka*, Jan *Hruška*, Matěj *Přibil*, Jan *Zahradník*, Václ. *Lala*, Vojtěch *Šoch* a Max *Baumrok* k pokutě po 10 zl. event. k dvoudennímu vězení a k náhradě útrat trestního řízení. Jenom Frt. *Polívka* a Matěj *Červenka* byli tímto přestupkem za nevinny uznáni. K odvolání se c. k. státního zastupitelstva, pak Jos. Kašpara, Šimona Hoška, Karla Fabra a Jos. Dvořáka, c. k. vrchní zemský soud tento rozsudek dílem potvrdil, dílem *zostřil*, a sice: u Josefa *Kašpara* na 80 zl., pro případ nedobytnosti k 16dennímu vězení. Jos. *Červenka*, Tomáš, Jan a Frt. *Hospodářský* (3 bratří) odsouzeni k pokutě po 10 zl. event. k osmidennímu vězení; Václ. *Tic*, Václ. *Žižkovský*, Jindřich *Pohl*, Alojs *Masák*, Vilém *Chat*, Jan *Černý*, Karel *Faber*, Jos. *Šonka*, Jan *Hruška*, Matěj *Přibil*, Jan *Zahradník*, Václ. *Lala* a Vojtěch *Šoch* k pokutě 25 zl. event. k pětidennímu vězení; Václ. *Hálek* a Jos. *Dvořák* (učitelové) k pokutě 20 zl. event. čtyrdennímu vězení; Jan *Pixa*, Šimon *Hošek*, Ant. *Mühlstein*, Jos. *Fiala*, Matěj *Masák*, Matěj *Kuna*, Jos. *Rambousek* a Max. *Baumrok* obdrželi potvrzení předešle určeného trestu. Jenom u Vojtěcha *Mühlsteina* byl trest z 25 zl. na 10 zl. zmírněn pro jeho mladistvé stáří a *zlý příklad otcův*, který mu velel střílet z hmoždířů. Zo-

stření odůvodněno dílem vynikajícím a okázalým způsobem súčastnění se »táboru«, dílem postavením a dílem i jměním. *Hálek* a *Dvořák* obdrželi zostřenou pokutu *proto, že jsou učitelové.*

18. února. První tisková pře »Našich Listů« odročena, poněvadž redaktor J. *Arbes* k líčení se nedostavil. Státní žalobník subst. Rapp navrhl, aby byl obžalovaný policií vypátrán a vzat do vyšetřovací vazby. Soud však se usnesl, aby byl obžalovaný k líčení pouze předveden.

19. února. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž bratří Emanuel a August *Tonnerové* odsouzeni byli každý do žaláře na 6 měs. a ke ztrátě 100 zl. z kauce »Světozora«. V první instanci uznáni byli oba nevinnými. — C. k. vrchní soud odsoudil P. *Böhma*, faráře z Čechovic, a P. *Langhanse*, kaplana ze Šluknova, kteří byli původně za nevinna uznáni, a sice prvního do žaláře na 3 měs., druhého do vězení na 6 neděl. — Býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouskému* doručena nová obžaloba. — Nejvyšší soud zamítnul odvolání K. *Krouského* proti rozsudku obou prvních stolic, kterýmž byl odsouzen do vězení na 4 neděle a ke ztrátě 200 zl. z kauce. — Týž soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byla předsedovi »Živn.-čten. besedy karlínské« zvýšena pokuta z 10 na 30 zl.

20. února. První tisková pře »Našich Listů« pro článek »*Z boží milosti a z vůle národa*«, v němž shledán státním návladnictvím zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Soudu předsedal rada Předák, žalobu zastával subst. Rapp. Obžalovaný red. J. *Arbes* před soud předveden a hájil se sám. Snažil se dokázati, že v článku nedotknuto zásady dědičné monarchie a může-li býti něco pokládáno za zdánlivě závadné, že může to býti pouze výraz »z boží milosti«. Výraz ten, jenž datuje se z dob Ludvíka Nábožného měl snad jako pouhý titul za oněch dob jakýsi význam, ale nyní, když každý nepředpojatý člověk z historie ví, jakým způsobem ten onen stal se panovníkem, nemá výraz ten významu žádného. Dále dokazoval, že první část článku jest pouhá theorie, dle které bůh — (po názoru nepředpojaté filosofie: resultující přírodních sil —) při vstupování knížete na trůn chová se jako od vzniku světa

mlčky a trpně, z čehož plyne, že veškerá moc vychází skutečně jen z lidu a že jen svobodný občan, jenž byl svědkem nebo účastníkem události, kdy nový panovník poprvé vstupoval na trůn, má o tom všem zdravý a jasný soud atd. Veřejný žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na *jeden rok* a ztrátu 500 zl. z kauce. Obžalovaný dokazoval pak, že § 65. a) tr. z. jest do článku v pravém slova smyslu násilně vešroubován, že ze všeobecných vět nemožno nižádným způsobem souditi na něco určitého, tím méně z nich abstrahovati, že inkriminované věty *musí se* (jak byl veřejný žalobník pravil) vztahovati k Rakousku, o němž jest všeobecně známo, že *právo panovnické rodiny jeho*, dynastie Habsbursko-Lotarinské totiž, ke trůnu *pochází z vůle národa*. Soud uznal obžalovaného za nevinna. — Pro osvědčení důvěry Dru Ant. Čížkovi odsouzen V. *Rygl* ze Zlonic c. k. vrchním soudem do vězení na tři měsíce, K. *Krouský* jako redaktor »Nár. Nov.« do vězení na 5 neděl a ke ztrátě 180 zl. z kauce. — Býv. red. »Politiky« V. *Kulhánek* nastoupil svůj trest a dodán mu nový obžalovací nález. — Farář Dr. *Bílý* zažalován pro čtyry zločiny a pět přečinů. — Z kauce »Posla z Prahy« odvedeno 4100 zl. jako částka propadlá. — Red. »Šumavana« J. V. *Žák* a nakladatel listu toho M. *Čermák* odsouzeni u del. soudu v Plzni pro přestupek § 11. zák. o tisku k peněžité pokutě po 10 zl.

21. února. Kněz P. M. B. *Kulda*, vikář na Chlumu, dán v obžalobu. — C. k. vrchní soud změniv rozsudek první stolice odsoudil red. »Olom. Novin« J. *Černocha* k pokutě 25 zl. a ke ztrátě 80 zl. z kauce.

22. února. Nový tábor lidu, svolaný ke dni 7. března *do Velvar*, kde mělo se rokovati o otázce: »Nežádá-li toho prospěch národa českého, abychom podporovali Maďary v snahách jejich a nemáme-li vyrovnání se státem Uherským provedené považovati za bezpečnou cestu k vyrovnání se státem Českým vedoucí?« — c. k. okresním hejtmanem Paletzem (čti Palcem!) ve Slaném — zakázán — »poněvadž při tak všeobecně znějící otázce dosti určitě vytknuto není stanovisko, z kterého otázka ta má se vzíti v poradu«. — *Ve Vídni* projednána tisková pře »Hlasu« a »Zvonu«, jichž redaktor V. K. *Šembera* odsouzen pro přečin § 13. zák. o tisku k pokutě 15 zl., po případě

k vězení na 48 hodin. — U c. k. okres. soudu na *Zbraslavi* provedeno přelíčení s členy banderia *třebotovského* a *mokropeského* pro tři soukromé výlety do *Všenor*, na *Řídkou* a do *Mokropes* (přestupek § 3. zák. shromažďovacího). Obžalovaní byli: Matěj *Rozinák*, starosta obce třebotovské, P. Antonín *Koprt*, kaplan tamtéž, Frant. *Kovářík*, syn rolníkův, Antonín *Štrl*, rolník a výbor obecní, Václav *Hušpaur*, Fr. *Cicvárek*, Josef *Vošahlík*, všickni tři synové rolníkův; Frant. *Vošahlík*, technik, Josef *Mejstřík*, studující, vesměs z Třebotova; Josef *Kratochvíl*, rolník a výbor obecní, Jan *Kratochvíl*, syn rolníkův, Václav *Valtr*, syn rolníkův, všickni tři z Kuchaříka; Martin *Valtr*, posluchač na universitě pražské z Roblína, Václ. *Novotný*, syn rolníka z Kuchaříka, Jos. *Kovářík*, syn rolníkův z Třebotova, Frant. *Vlášek*, rolník, Jos. *Šůra*, syn rolníkův, Čeněk *Bolard*, syn rolníkův, Fr. *Babička*, syn rolníkův, všickni čtyři z Letů; Matěj *Fiala* a Jos. *Choc*, oba z Chejnic; Josef *Špaček*, Matěj *Špaček*, Tomáš *Smíšek*, Antonín *Kratochvíl*, Jan *Jeníček*, Václ. *Bejlek*, Karel *Zdeborský*, rolníci z Mokropsu. Dále hudebníci: Jan *Kocourek*, Antonín *Kocourek*, Antonín *Kocourek* st., Josef *Novák*, Josef *Tůma*, Josef *Roubal*, Václav *Roubal*, Tomáš *Roztočil*, Jan *Kocourek*, otec, Jan *Řezníček*, Fr. *Kouřím*, dílem z Mokropsu, dílem z Dobřichovic. Obžalované hájil Dr. Kučera. Vyjímaje Karla Zdeborského, Jana Kocourka, otce, a Jana Řezníčka, uznáni všichni vinnými a odsouzeni k pokutám po 60, 40, 30, 25, 20 a 10 zl. Nejvyšší pokuty (60 zl.) vyměřeny M. *Rozinákovi* a (40 zl.) kaplanu P. Ant. *Keprtovi*. — C. k. vrchní soud odsoudil red. »N. N.« K. *Krouského* do žaláře na 4 měsíce a ku ztrátě 400 z kauce; v první instanci uznán byl Krouský za nevinna. Týž soud odsoudil téhož redaktora na 1 měsíc do vězení a ku ztrátě 150 zl. z kauce; i v tomto případu byla první stolice Krouského za nevinna uznala. — Vydavatelstvo »Hum. Listů« musilo složiti čtvrtou pokutu a složilo již úhrnem 1400 zl. — Z propadlých kaucí českých listů zasláno městské radě pražské opět 250 zl., pak 1152 zl. 66½ kr. a 10 zl. 50 kr.

23. února. Pan Frt. *Drtina* vzat do vyšetřování proto, že dáno bylo na program nepovoleného táboru na *Pravdě* osvědčení souhlasu s podřípskou resolucí.

24. února. U c. k. krajského soudu v *Chrudimi* odbývány dvě tiskové pře »Koruny«. V první při uznán byl *red.* Frt. *Müller* za vinna přečinem pobuřování a odsouzen na měsíc do vězení a ku ztrátě 100 zl. z kauce. Také v druhé při byl uznán za vinna přečinem pobuřování a odsouzen opět do tuhého vězení na měsíc a z kauce prohlášena částka 100 zl. za propadlou. Obhájcem byl Dr. Roth. — J. V. *Kout* vyzván, aby se vykázal, že zaplatil 100 zl. a 400 zl., poněvadž dva rozsudky, kterýmiž mimo pokuty odsouzen byl na 6 neděl do vězení a 6 měsíců do žaláře, vešly v moc práva. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudky prvních dvou stolic, jimiž J. *Kout* odsouzen do žaláře na 5 měsíců a ku ztrátě 1000 zl. z kauce. Týž soud zamítl odvolání V. *Kulháňka* proti rozsudkům prvních dvou instancí, jež jej byly odsoudily na 4 měsíce do vězení a ku ztrátě 300 zl. z kauce. Rovněž odmrštěno odvolání se J. S. *Vilímka* proti pokutě 15 zl. c. k. vrchním soudem vyměřené. — Red. »Nár. Pok.« J. *Zehnal* a pan K. *Bodlák* zažalováni k žádosti c. k. poštovního úřadu pražského. — Obecní starosta v Brtví Fr. *Flum* sesazen pro súčastnění se táboru na *Zvičině*. Při tom připomenuto, že obecní výbor J. *Munzar* za starostu volen býti nesmí, poněvadž byl pro súčastnění se téhož táboru odsouzen.

25. února. Red. »Nár. Nov.« K. *Krouskému* sděleno, že vešel v moc práva rozsudek, kterýmž byl odsouzen na 4 měsíce do žaláře a ku ztrátě 200 zl. z kauce. — Čten. beseda v *Chocni* rozpuštěna. — Mimo Jos. Kouta onemocněl ve vazbě též Fr. *Pechánek*.

26. února. Pro tábor na *Valečově* provedeno v Mladé Boleslavi přelíčení proti panu *Svobodovi*, synovi poštmistra ze Sobotky, obžalovanému pro *zločin veřejného násilí* (§ 83. tr. z.,) pro **zločin nedokonané vraždy** (§ 138 tr. z.) a pro **přestupek** uražení veřejných úřadníků (§ 312.). Pětičlenný soudní dvůr skládal se z c. k. radů Langa co předsedy, Schollara a Hlaváčka, pak adjunktů Řepky a Paura. Obžalobu přednesl c. k. státní zást. Opolecký. Obžalovaného hájil p. Mach, c. k. notář ze Sobotky. Obžalovaný nalezal se od měsíce srpna 1868 ve vyšetřovací vazbě. Ohledně přestupku a zločinu veřejného **násilí** uznal soud Svobodu za nevinna, odsoudil jej však pro **zločin**

nedokonané vraždy k *těžkému žaláři* na **pět roků**, zostřenému každého čtvrt leta postem. Soud zakládal svůj rozsudek na výpovědech svědků: bývalého diurnisty *Zdobinského*, v tu dobu c. k. kancelisty, a hadráře Čumpelíka, jenž byl odsouzen pro křivé svědectví na 3 měsíce do vězení. Státní zástupce navrhoval trest těžkého žaláře na **osm let**. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl red. »Corresp.« Ant. *Tůma* odsouzen do žaláře na 4 měs. a ku ztrátě 800 zl. z kauce.

27. února. Red. chrudimské »Koruny« Frt. *Müller* odsouzen u c. k. krajského soudu v Chrudimi pro přečin dle § 300. tr. z. do vězení na 14 dní a ku ztrátě 100 zl. z kauce. — Nejvyšší soud zamítnul odvolání býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouského* proti rozsudku c. k. vrchního soudu, kterýmž byl odsouzen do vězení na 2 měs. a ku ztrátě 200 zl. z kauce. — Schůze dělníků na Smíchově zakázána. — S uvězněným red. »Posla z Prahy« B. *Tolmanem* zavedeno nové vyšetřování. — C. k. vrchní soud uznal, že J. *Kout* jako red. »Nár. N.«, pak pp. *Štěpánek*, *Minařík*, *Hora*, *Homolka*, *Maršner*, *Jirkovský*, *Dragoun*, Frt. *Koukolíček* a Jos. *Koukolíček*, kteří byli uznáni první instancí nevinnými, jsou vinni a odsoudil je k peněžitým pokutám. Z kauce »Nár. N.« prohlášeno 100 zl. za propadlé.

28. února. Red. »Budivoje« K. *Foitl* vyšetřován v Budějovicích u c. k. krajského soudu pro zločiny obsažené v článcích »Samospráva a liberální ministerstvo« a »Před soudem říšské rady«. — C. k. okresní soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. »Corresp.« J. *Kreis*, odsouzen na 1 měsíc do vězení a ke ztrátě 3000 zl. z kauce. Týž soud potvrdil rozsudek, jímž J. *Zehnal* odsouzen na 14 dní do vězení a ke ztrátě 70 zl. z kauce »Nár. Pokroku«.

Březen 1869.

1. března. Jednatel Sokola v *Novém Městě* nad M. pan J. *Král* nastoupil trest šestidenního vězení. — J. *Roubíček* nepotvrzen za starostu okresního zast. *mnichovo-hradišťského*. — Státní zastupitelstvo oznámilo magistrátu pražskému, aby z předepsaných ztrát z kaucí českých listů odepsal 2000 zl., any složené kauce na částku tu již nedostačí.

z propadlých kaucí českých listů. Dle přípisu c. k. trestního soudu prohlášeno 7.900 zl. za propadlé.

7. března. C. k. vrchní soud *zvýšil* z většího dílu pokuty, k nimž byli odsouzeni mnozí účastníci slavnosti posvícenské v obci *bysterské* u Semil. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž *zvýšeny* byly pokuty Dru *Radimskému*, Dru *Havelcovi*, J. *Procházkovi* a J. *Arbesovi* pro ohlášení táboru na *Vysoké* u Kutné Hory. — Předseda chrudimského živnost. čten. spolku Frant. *Haizl* odsouzen byl pro uveřejnění souhlasu s deklarací poslanců v »Nár. Nov.« od chrudimského c. k. okr. soudu pro přestupek proti spolkovému zákonu k pokutě 5 zl. K odvolání se c. k. státního zástupce Vojtěcha Jantsche byla tato pokuta od c. k. vrchního soudu na 30 zl. *zvýšena*. Nejvyšší soud rozsudek druhé stolice potvrdil.

8. března. U c. k. krajského soudu v *Hradci Králové* provedeno přelíčení s několika občany pro přečin schvalování nezákonních skutků dle § 305. tr. z., jehož prý se dopustili tím, že tajemníkovi okres. zastupitelstva hořického Karlu *Čížkovi*, když nastupoval trest 24hodinového vězení, »provolali v hostinci »Sláva« a zpěvy jej poctili«. Soudu předsedal president J. Kolb, přísedícími byli radové Jindřich Winter a Jos. Polák; žalobníkem byl subst. stát. zást. Václav Kučera. Obžalovaní uznáni vinnými a odsouzeni do vězení: Fr. *Rygl* na dva měsíce, Jan *Hulakovský* na 6 neděl, Jos. *Rosenberg* na 4 neděle, Stanislav *Červený* na 4 neděle, Karel *Fiedler* na 2 měsíce, Jos. *Polák* na 6 neděl, Ant. *Vachek* na 1 měsíc a Fiedler mimo to ještě na 3 neděle. — Do obce *Budohostic* v okr. velvarském dáno bylo devatenáct husarů s důstojníkem za příčinou vymáhání daní. — V okolí veltruském husaři daně vymáhající hrozili obyvatelům, nebude-li jim dáno vše, čeho si přejou, že mají prý rozkaz dáti lidem koně do světnice. V obci *Zlosejně* odpověděl důstojník k poznámce představeného, že jeden z exekvovaných nemá stáje pro koně, těmito slovy: »Tedy se dá kůň do světnice!«

9. března. Tisková pře »Posla z Prahy« pro otištění provolání k táborům na *Petruškových vrších*, na *Džbáně* a na *Choustníku*. Uvězněný býv. red. E. B. *Tolman dopraven z trest-*

věce svatováclavské před soud v průvodu ozbrojeného strážníka, který po celé přelíčení stál za zády obžalovaného. Spoluobžalován byl ředitel knihtiskárny Dra Ed. Grégra D. Sluníčko Z generalií vysvítá, že byl pan Tolman už odsouzen dne 5. října 1868 pro přečin dle § 300. ku vězení na 1 měsíc a ke ztrátě 100 zl. z kauce. — Dne 8. října 1868 pro zločin dle § 65. do žaláře na 8 měsícův a ke ztrátě 2000 zl. z kauce. — Dne 1. listop. 1868 pro zločin dle § 65. a přečin dle § 300. na 10 měsíců do žaláře a ke ztrátě 2000 zl. z kauce. — Dne 1. pros. 1868 pro přečiny dle §§ 305., 309., 310. na 1 měsíc do vězení a ke ztrátě 100 zl. z kauce. — Dne 17. prosince 1868 pro zločin dle § 65. a pro přečin dle § 300. na 4 měsíce do žaláře a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Mimo to nalezal se dosud ve vyšetřování pro rozličné zločiny a přečiny. — D. Sluníčko byl často trestán pokutami pro tiskové přestupky, takže ani se nepamatuje, kdy byl trestán naposledy. — Red. Tolman uznán za vinna a odsouzen k pokutě 40 zl.; D. Sluníčko uznán za nevinna. — Nejvyšší soud zamítl odvolání býv. red. »Hum. Listů« Fr. *Pechánka* proti rozsudku, kterýmž byl odsouzen na 3 měs do žaláře a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Týž soud snížil c. k. vrchním soudem zvýšené pokuty, ku kterýmž 12 účastníků veřejného průvodu v *Mladé Boleslavi* odsouzeno bylo.

10. března. Pro schvalování nezákonných skutkův odsouzeni byli pan *Fiedler* na 3 neděle a pan *Vachek* na jeden měsíc do vězení. — Pro súčastnění se táboru na *Blížkově* dodány 37 osobám obsílky k přelíčení.

11. března. Přelíčení s Frant. *Hájkem*, kupeckým z Vysokého, a Petrem *Zemanem*, rolníkem ze Stanova, pro zločiny rušení veřejného pokoje a veřejného násilí a přečin shluknutí, spáchané o zakázaném táboru lidu na *Petruškových vrších*, dne 16. srpna 1868. Oba obžalovaní nalézali se již **sedmý měsíc** ve vyšetřovací vazbě. Soudu předsedal rada Laadt, žalobníkem byl subst. stát. návladního Rapp. Obžalované hájil Dr. Černý. — Rozsudek zněl: Fr. Hájek jest vinen zločinem § 65. a), pak přečinem dle § 283. a přestupkem dle čl. III. zák. ze dne 15. listopadu 1867 a odsuzuje se do těžkého, postem každý první pátek v měsíci zostřeného žaláře na čas **jednoho roku** a k náhradě soudního řízení. Zločinem dle § 65. lit. b) vinen

není. — Petr *Zeman* jest taktéž vinen tímtéž zločinem, přečinem i přestupkem jako Fr. Hájek a odsuzuje se rovněž do těžkého, postem každý první a třetí pátek v měsíci zostřeného žaláře na dobu **jednoho roku** a k náhradě soudních útrat. Zločinem dle § 65. lit. b) vinen není.

12. března. S Václavem *Zibešem* odbyváno u c. k. okres. soudu v Praze závěrečné přelíčení pro přestupek proti bezpečnosti majetku za příčinou stržení černo-červenožlutého praporu s oken bytu prof. Kicka v den slavnosti svěcení třetího mostu pražského, dne 21. června 1868. Proti Zibešovi svědčil tajný policejní agent Tausenau, který své výpovědi, že obžalovaný prapor strhl, odpřisáhl. Obžalovaným Zibešem vedení svědkové Karel Šebor, Karel Štolz a JUC. Jan Novotný však dosvědčili a hodlali stvrditi výpověď svou přísahou, že obžalovaný stržení praporu se nesúčastnil, vůbec že se ani od nich nevzdálil. Následkem toho nebyl Zibeš uznán za vinna přečinem za vinu mu kladeným. Přelíčení vedl adjunkt Černý. Zástupcem obžalovaného byl JUDr. Hochmann. — U c. k. krajského soudu v Jičíně obžalováno devatenáct hudebníků a odsouzeni z nich: Fr. *Vaňura*, Jos. *Vokrouhlecký*, Václ. *Urbánek*, Jos. *Sudek*, A. *Mur*, Jos. *Fluger*, Jos. *Cíp* a Jan *Procházka*, každý na *čtyry neděle* do tuhého, postem zostřeného vězení; Frant. *Urban*, Ant. *Knourek*, Frant. *Vinčálek* a Václ. *Reithárek* do tuhého, postem zostřeného vězení na *tři neděle*. Jos. Kuhn, Karel Portych, K. Gabriel, Fr. Krejcar, V. Novotný a J. Bohdanský uznáni nevinnými. Jos. Jandera, hostinský z Bílska, ku přelíčení se nedostavil, a st. zástupce žádal, aby bylo pro něj ustanoveno zvláštní přelíčení. — Vydavatelstvu »Nár. Nov.« sděleno, že pražskému magistrátu odvedeno opět 150 zl. z prodeje obligace znějící na 200 zl. — Pro tábor *na Blížkově* obžalováno přes 130 osob.

13. března. Red. »Mor. Orlice« J. *Dvořákovi* doručeny dva rozsudky: V první tiskové při potvrdil nejvyšší soud rozsudek c. k. vrchního soudu, jímž Dvořák uznán za vinna přečinem pobuřování a odsouzen do vězení na tři neděle a ke 150 zl. ztrátě z kauce. V druhém procesu, v němž byl J. Dvořák c. k. zemským soudem i c. k. vrchním soudem uznán souhlasně za vinna přečinem pobuřování a odsouzen do vězení na 14 dnů

»rvní stolicí na 6 neděl) a ke ztrátě 100 zl. z kauce, nejvyšší »ud odvolání odsouzeného zamítnul. V obou případech nařízeno »vořákovi, aby bez prodlení se přihlásil k nastoupení vězení (pět neděl) a 250 zl. z kauce u městské rady brněnské složil. — Z kaucí českých novin odvedeno opět 540 zl. fondu městské chudobnice. — Vydavatelstvu »H. Listů« nařízeno, aby v 48 hodinách složilo 400 zl. pokuty. — Pro souhlas s deklarací nalezali se ve vyšetřování J. *Liška*, J. *Říha* a J. *Ševčík* z Davle a *Andres* z Jilovišť.

14. března. C. k. vrchní soud odsoudil J. V. *Kouta* a K. *Krouského* jako redaktory »Hlasu«, kteří byli v první instanci za nevinny prohlášeni, a sice prvního do těžkého žaláře na 5 měs. a k pokutě 100 zl., druhého na 2 měs. do žaláře a k pokutě 50 zl. — Bývalý red. »Nár. Listů« Frant. *Göbl-Kopidlanský*, odbyv si trest 8měsíčního žaláře, propuštěn na svobodu. — Státní návladnictví vyzvalo vydavatelstvo »Hlasu«, aby složilo 600 zl. a 200 zl., jež prohlášeny byly z kauce za propadlé, a sdělilo, že z kauce té za propadlé prohlášených 1000 zl. odvedeno bylo ústavu pražských chudých.

15. března. Majitel litografického ústavu A. *Pokorný* vzat do vyšetřovací vazby pro **velezrádné** vyjádření. — Strojník Leopold *Šmíd*, který byl pro výlet na Cibulku po delší dobu ve vazbě držán a tam před několika dny ochuravěl, propuštěn na svobodu.

16. března. Tisková pře »Zvonu« pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný úvodním článkem »*Naše práce*« v prvním čísle, jež bylo konfiskováno. Soudu předsedal rada Předák. Obžalovaný red. Vilém *Houška*, kterémuž navrhován trest těžkého žaláře na **18 měsíců** a 200 zl. pokuty, uznán nevinným.

17. března. C. k. vrchní soud potvrdil ve při J. *Relicha* z Plzně rozsudek první stolice potud, že jest J. Relich vinen zločinem rušení veřejného pokoje, ale trest *osmnácti měsíců* těžkého žaláře, který mu byl první stolicí usouzen, zvýšil na **čtyři leta** *těžkého žaláře*. — Pro zakázaný tábor, který se měl odbývati v srpnu 1868 na vrchu *Čižově*, odsouzeni c. k. hejtmanstvím v Mladé Boleslavi Em. *Barcal* k pokutě 10 zl.,

Antonín *Šarbost* a Bohdan *Blažej* k pokutě 5 zl. Trest ten změněn v několikadenní vězení.

18. března. Přelíčení s P. Benešem M. *Kuldou*, farářem a vikářem v Chlumci, a P. Janem Ev. *Bílým*, farářem v Podklášteří na Moravě, pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a b) tr. z., spáchaný zabavenou brožurkou »*Církev a společnost*«. První byl obžalován jako nakladatel, druhý jako spisovatel. Soudu předsedal rada Němec, žalobníkem byl subst. V. Gottfried, obhájcem Dr. Mezník. Veřejný žalobník naléhal, aby bylo líčení provedeno tajně; soud rozhodnul se však pro veřejnost. Oba obžalovaní uznáni nevinnými. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, jímž Th. Dr. Václav *Houška* — jejž byl zemský co trestní soud v Praze pro přečin pobuřování, spáchaný kázáním dne 29. března 1868 odsoudil na čtrnáct dní do vězení — přečinem tím za vinna uznán nebyl. — Týž soudní dvůr zrušil rozsudky c. k. okresního soudu v Karlíně a c. k. vrchního soudu, jimiž Emil *Veselský* k pokutě 35 zl., Václav *Hušpauer* a Josef *Neruda* k pokutám po 25 zl. jako výboři besedy na Vodolce pro přestupek § 20. zák. o spolčování pro zaslání v č. 39. »Nár. Nov.« z r. 1868 uveřejněného souhlasu s deklarací poslanců českých odsouzeni byli. — Pro vyzvání k táboru *na Blaníku*, uveřejněné v č. 34. »Nár. Nov.« ze dne 20. srpna 1868, zavedeno bylo vyšetřování proti redaktoru J. V. Koutovi, pak proti studujícím Fr. *Slavíkovi*, Serv. *Hellerovi* a Janu *Balínovi*. C. k. zemský co trestní soud uznal všechny čtyry za nevinny přestupkem proti zákonu o právu shromažďovacím. Vrchní zemský soud však změnil rozsudek ten, uznav všecky obžalované za vinny a odsoudil Kouta a Frant. Slavíka k pokutě 100 zl. a Serv. Hellera a J. Balína k pokutě 60 zl. Nejvyšší soud snížil pokuty tyto ze 100 zl. na 30 zl. a ze 60 zl. na 10 zl. — Státní zastupitelstvo zažalovalo opět býv. red. »N. Novin« J. V. Kouta pro přečiny dle §§ 309. a 310. tr. z. pro dvě osvědčení souhlasu s deklarací českých poslanců. První »Zasláno« bylo *z Přelouče* od okresního zastupitelstva přeloučského a bylo uveřejněno v č. 47., druhé *z Vlašimi* od městské rady *divišovské* v č. 41. Pro tento telegram žalovalo státní zastupitelstvo mimo Kouta též F. *Tichého*, purkmistra, T. *Havlíčka*, radního, V. *Fabiána* a Karla *Antoše*, členy obecního výboru v Divišově.

19. března. Nejvyšší soud zamítl mimořádné odvolání se býv. red. »Nár. Nov.« K. Krouského proti rozsudkům c. k. zemského co trestního soudu a c. k. vrchního zemského soudu, jimiž byl pro přečiny §§ 302. a 305. k tuhému, postem zostřenému vězení na čas dvou měsíců odsouzen. Následkem toho bylo K. Krouskému nařízeno, aby dne 1. dubna trest nastoupil, jinak »že bude do vězení mocí soudní dopraven«.

20. března. Nejvyšší soud potvrdil rozsudky zemského co trestního soudu a vrchního soudu, jimiž K. *Krouský*, býv. red. »Nár. Nov.« pro článek v č. 60. téhož listu pro zločin rušení veřejného pokoje a pro zločin pobuřování odsouzen byl na 6 měsíců do vězení a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Pro vyzvání k shromáždění lidu *na táboře u Družic* vzat byl *Kout* do vyšetřování, ale při přelíčení uznán za nevinna. Vrchní soud uznal však Kouta za vinna přestupkem zákona o právu shromažďovacím a odsoudil jej k pokutě 150 zl. Nejvyšší soud pokutu tuto snížil na 50 zl. — V tiskové při pro »Kalendarium« v č. 194. »Politik« a pro feuilletony »Landtagstaendeleien« v listu »Correspondenz« uznáni byli Čeněk *Kulhánek*, Jos. *Kreis* a Ig. *Schick* od c. k. zemského co trestního soudu za nevinny přečinem dle § 309., Ant. *Tůma* však odsouzen na 6 měsíců do vězení a ke ztrátě 300 zl. z kauce. Vrchní soud rozsudek ten, pokud se týče Tůmy, potvrdil, ostatní obžalované uznal však taktéž za vinny přečinem jmenovaným a odsoudil *Kulhánka* na 3 měsíce do vězení a ke ztrátě 200 zl. z kauce, *Kreise* na 1 měsíc do vězení a ke ztrátě 150 zl. z kauce a I. *Schicka* na 4 měsíce do vězení. Nejvyšší soud rozsudky vrchního zemského soudu, pokud se týkal Čeňka *Kulhánka* a Ant. *Tůmy*, potvrdil, Jos. *Kreis* však uznán toliko za vinna zanedbáním povinné péče a odsouzen k pokutě 40 zl. a ke ztrátě 100 zl. z kauce. *Schick* uznán za nevinna. — Nejvyšší soud zamítnul odvolání K. Krouského proti rozsudkům prvních dvou stolic, kterýmiž jako red. »Nár. Nov.« odsouzen byl do vězení na 4 neděle. — Ve vyšetřování pro tábor na *Hulíně* na Moravě pilně pokračováno. — Pro osvědčení souhlasu s deklarací poslanců českých, otištěné v »Nár. Nov.«, zavedeno bylo u c. k. zemského co trestního soudu s několika občany z Noutonic, Okoře a Lichčevsi vyšetřování. — C. k. státní návladnictví od-

volalo se z rozsudku c. k. deleg. okr. soudu, jímž byli redaktoři »Národní školy« Štěp. *Bačkora* a Václ. *Kredba* uznáni za nevinny, k vrchnímu soudu zemskému, kterýž uznal oba obžalované za vinny přest. §§ 10. a 11. zák. tisk. a odsoudil každého z nich k pokutě 50 zl. a k náhradě soudních útrat anebo k 10dennímu vězení.

21. března. Ze *Stanového* zvěstováno: Dnes, v neděli o desáté hodině dopoledne přišli k obecnímu starostovi v obci Stanovské (v okresu Železnobrodském, nyní hejtmanství Semilském) dva četníci s jedním civilně oblečeným mužem, žádajíce, aby starosta dal ihned svolati všecky občany, kteří c. k. daně z r. 1868. dluhují, s tím doložením, že ti, kteří se nedostaví, budou c. k. četníky předvedeni. Starosta obce vyzval ihned všecky dlužníky v počtu 33, aby se k němu dostavili. Rozumí se samo sebou, že tu dobu jen málo kdo byl doma a že teprve až odpůldne lid k starostovi se scházel. Když přišel dlužník první, tázali se ho přítomní pánové, chce-li c. k. daně platiti. Otázaný odpověděl, že chce, ale nyní že mu to není možno, a prosil o shovění, že po žních všecko řádně zaplatí. »Když nezaplatíte hned, zůstanem u vás na exekuci! Nyní nejdřív zaplaťte 5 kr. exekuce! Nezaplatíte-li hned, dostanete husary na exekuci!« zněla odpověď. Tentýž hovor nastal s dlužníkem druhým, třetím a čtvrtým. Náhodou byli všichni čtyři chuďasové, kteří neměli skutečně ani těch 5 kr. při sobě, jimiž měli exekuci zaplatiti. Nevíme, z jaké příčiny se stalo, že tato »exekuce«, nečekajíc na zaplacení oněch 5 kr. a na ostatních ještě 29 občanů (ač se tito později až na jednoho sešli) odešla s výhrůžkou, že prý občané zaplatí, až jen husary na exekuci dostanou. Litovati jest, že starosta, když lidí těch neznal, jich nepožádal, aby se písemným úřadním posláním vykázali. — Před městskou radnicí *v Lounech* byla v noci ze 17. na 18. března s »císařského stromku« od neznámých pachatelův koruna uříznuta a na kmen jeho posazena umrlčí hlava, na které se ještě vlasy nalézaly. Městská rada lounská bez odkladu jala se vyšetřovati původce činu toho. Nejprve vzat do vyšetření ponocný; výsledku však nedocíleno žádného. Na to usneseno, aby tomu, kdo pachatele udá, dána byla odměna 20 zl. Avšak marné bylo všecko pátrání. Teprve když zvláštní soudní komise k vyšetření případu toho do Loun

přišla, vydány vyhlášky, v nichž udavači pachatele slibována odměna 500 zl. Dne 21. března seděl v jistém hostinci lounském mladý, v Lounech neznámý muž, který dobře pojedl a popil a na zaplacení řádu svého položil zlatý dukát. Chování jeho vzbudilo u mnohých podezření. Zatknut tedy cizinec jako domnělý pachatel skutku, pro který bylo zavedeno vyšetřování. — Obuvník M. *Souček* ze Smíchova byl pro »velezrádu« vzat do vyšetřovací vazby, v níž několik měsíců potrval. C. k. zemský co trestní soud neuznal jej však po provedeném přelíčení za vinna zločinem velezrády. C. k. vrchní soud rozsudek ten změnil, uznav Součka sice taktéž za nevinna zločinem velezrády, ale odsoudil jej pro zločin rušení veřejného pokoje na čtyři měsíce do žaláře. Nejvyšší soud zmírnil trest ten na 2 měsíce žaláře. — Týž soud zamítl mimořádná odvolání se B. E. *Tolmanna*, býv. red. »Posla z Prahy«, proti rozsudkům c. k. zemského co trestního soudu a c. k. vrchního soudu, jimiž byl pro články jmenovaného listu ze dne 17. a 19. září 1868 pro přečiny §§ 305. a 310. tr. z. na čtyři neděle do vězení a ke ztrátě 100 zl. z kauce odsouzen. — Pro tábor *na Vysoké* bylo od okr soudu kutnohorského 44 účastníků tábora toho odsouzeno k rozličným pokutám, jež c. k. vrchní zemský soud vesměs *zvýšil*. Z odsouzených odvolalo se 8 k nejvyššímu soudu, kterýž u 7 odsouzených rozsudek c. k. vrchního soudu, jímž pokuty zvýšeny byly z 10—60 zl. na 20—100 zl., potvrdil, u osmého však pokutu ze 60 zl. na 40 zl. snížil.

22. března Tisková pře »Nár. Novin« pro otisknutí telegramu městké rady v *Divišově* vyslovující souhlas s deklarací. S red. J. V. *Koutem* byli spoluobžalováni: F. *Tichý*, rolník a purkmistr, V. *Fabian*, učitel, F. *Havlíček*, účetní obce a K. *Antoš*, kupec v Divišově, vesměs pro přečiny § 309. a 310 tr. z. Mimo to obžalovan byl také náměstek okr. starosty v Přelouči J. *Soukal* a mlynář z Pařížova V. F. *Sekyrka* proto, že prý bez svolení okresního zastupitelstva vyslovili veřejně v jeho jméně souhlas s deklarací. Soudu předsedal rada Laadt. Obžalovaní, kteréž hájil Dr. Kučera, uznáni nevinnými. Veřejný žalobník navrhoval tresty vězení na dva, tři až čtyry měsíce. — S red. »Corr.« A. *Tůmou* zavedeno nové vyšetřování. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, jímž týž redaktor odsouzen do

vězení na 3 měs. a ke ztrátě 150 zl. z kauce. — Městská rada pražská přikázala dodané jí propadlé části kauce dvou českých novin úhrnem 2350 zl. stavebnímu fondu chudobince u sv. Bartoloměje. Nedobytná částka 2702 zl. 80 kr. z kauce »Politiky« byla odepsána. Na novo propadlé částky kauce 850 zl. c. k. zemským trestním soudem radě městské ohlášené, byly zařaděny do příjmů téhož fondu.

23. března. Karel *Čížek*, okresní tajemník v Hořicích, a Frant. *Kračmar*, sluha okresní (byli c. k. krajským soudem v Jičíně pro přečin pobuřování) § 300. t. z., spáchaný sepsáním a opsáním samožaloby hořických a lhotašárovských občanů v příčině súčastnění se na výletu *Zvičínském* odsouzeni, a to první k vězení tří neděl, druhý k vězení 14 dnů. Následkem odvolání podaného odsouzenými a zároveň státním návladnictvím, *zvýšil* c. k. vrchní soud trest Karlu Čížkovi na vězení 6 neděl, Frant. Kračmarovi na vězení 3 neděl, zostřené postem každého druhého týdne. — Nejvyšší soud dal mimořádnému odvolání red. »Zvonu« V. K. *Šembery* (obžalovaného pro dva zločiny rušení veřejného pokoje a pro přečin pobuřování) průchodu tak dalece, že zbavil Šemberu obžaloby přečinu pobuřování, obžalobu dvou zločinů však potvrdil. Obžaloba zakládala se na úvodních článcích »V době persekuce« a »Boj národa« v prvních dvou (zabavených) číslech »Zvonu« ze dne 1. a 5. listop. 1868. — Nejvyšší soud uznal pana *Helvicha*, měšťana kralohradeckého, jenž byl od c. k. zemského soudu v jedné tiskové při na čtyry neděle do vězení odsouzen, za nevinna. — Státní zastupitelstvo zažalovalo Karla *Najmana* ze Střebychovic, pak Jos. *Schlemlaina* a Jos. *Pokorného* z Kutné Hory a redaktory Jos. *Kouta*, a Jana *Květoně*, pro přečin pobuřování dle § 300. tr. z. pro uveřejnění telegramu v č. 41., 42., 47., 48. »Nár. Nov.« a v 248. »Nár. Pok.«. — Starosta vídeňského dělnického spolku K. Müller odevzdal v kabinetní kanceláři žádost za milost pro uvězněného redaktora »Dělníka« V. *Petra*. Doufáno, že deputace dělníků vídeňských sestávající z občanů Müllera, Ryšky a Bělohlávka v záležitosti té bude co nejdříve k císaři předpuštěna.

24. března. Uvězněný red. »Hum. Listů«, Fr. *Pechánek*, jenž sobě odbyl první trest dvouměsíčního vězení, ponechán byl ve vazbě, neboť přes odvolání jeho sloučil c. k. vrchní soud

veškeré tresty, jichž bylo Pechánkovi ještě několik přisouzeno, dohromady. Jelikož však Pechánek, jsa již po delší dobu stížen neduhem prsním, roznemohl se v poslední době tak nebezpečně, že při každém sebe menším hnutí chrlil krev a již po několik dní průjmem a nezáživností trpěl, žádal majitel »Hum. Listů« Jos. R. Vilímek u c. k. zemského soudu, aby byl dán Pechánek k léčení do nemocnice. Jelikož však soudní lékař prof. Dr. Maschka na Pechánkovi žádné nemoci neshledal (!!!), nebylo žádosti té vyhověno. — Frant. *Škorpil*, býv. red. »Pravdy«, odsouzený pro zločin k dvouměsíčnímu vězení, byl po přestálém trestu z novoměstské trestnice propuštěn. — Red. chrudimské »Koruny« Fr. *Müller*, byv tamějším c. k. krajským soudem v tiskové při »Koruny« na jeden měsíc do vězení odsouzen, nastoupil trest.

26. března. Některým účastníkům tábora na Žižkově dodány obžaloby. Frant. *Strejček* a Bedřich *Kudera* (kteří nalézali se ve vyšetřovací vazbě) obžalováni pro zločin *»pozdvižení«* dle čl. 68. tr. z., Jan *Bretšnajder*, Frant. *Haman*, Karel *Kreutz*, Josef *Čech*, Václ. *Hübsch*, Vilém *Černický*, Jan *Vrba*, Jos. *Hájek* a Josef *Havlík* pro přečin shluknutí dle § 283. tr. z. (tito byli též po dlouhý čas v novoměstské radnici držáni ve vazbě vyšetřovací), a Josef *Biba* pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu dle čl. 300. tr. z. Po ostatních účastnících tábora ještě pátráno. — Proti Fr. *Pechánkovi*, býv. red. »Hum. Listů«, ačkoliv byl těžkou chorobou sklíčen, ustanoveno opět závěrečné přelíčení. — Uvězněný B. E. *Tolman*, býv. red. »Posla z Prahy«, obdržel opět dvě obžaloby, a sice jednu s určeným přelíčením ke dni 1. dubna pro §§ 3. a 19. zák. o právu shromažďovacím pro uveřejnění provolání k táborům na *Košumberku*, na *Žižkovu poli*, na *»Hradci«* u Strakonic, *na Šaldách* u Boleslavi a na *hradu hukvaldském* na Moravě. — Druhá obžaloba zněla na zločin § 65. b) a přečin § 300. tr. z. pro uveřejnění provolání k táboru na hoře *Hernštejně* u Domažlic. Dále pro telegram z Křeče, v němž prý kydána potupa a hana na český sněm (§ 300.). V provoláních dalších na *Blaník* a na hoře *Strahov* u Nov. Strašecí neshledal soud žádného zločinu dle § 65., b) protože byly zákazy dodány později, pročež žalováno pro přestupek § 3. a 19. zák. o shromažďování. — C. k. vrchní

soud změnil rozsudek první instance, kterýmž byl Jos. *Mikuláš* Boleslavský jako vydavatel »Šotka« za nevinna uznán, a odsoudil jej k tuhému vězení na jeden měsíc. — Z vězení u c. k. okres. soudu *v Semilech* propuštěni z vazby tři občané semilští, kteří byli pro súčastnění se táboru na *Levíně* c. k. okres. soudem v Nové Pace odsouzeni k šestidennímu vězení, a sice Jos. *Dittrich*, Frant. *Václavík* a Jan *Havlíček*.

28. března. S uvězněným redaktorem chrudimské »Koruny« Frant. *Müllerem* odbývána u c. k. krajského soudu v Chrudimi dvě závěrečná přelíčení, a sice pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. zák., pak pro přečin dle čl. III. zák. ze dne 17. pros. 1862, pro přečin dle § 300. tr. z. a konečně pro zločin uražení členů císařského domu dle § 64. tr. z. Obžalovaného hájil Dr. Roth. V prvním přelíčení uznán Müller za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a přečinem dle čl. III. zákona ze dne 17. prosince 1862 a odsouzen na tři měsíce do žaláře a ke ztrátě 360 zl. z kauce. V druhé při uznán také za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a přečiny dle § 300. tr. z. a dle čl. III. zák. ze dne 17. prosince 1862 a odsouzen na pět měsíců do žaláře a ke ztrátě 500 zl. z kauce.

30. března. Tisková pře »Nár. Novin« a »Nár. Pokroku« pro — *formu* některých telegramů, v níž státní návladnictvo shledalo přečin pobuřování dle § 300. tr. z. a čl. III. zák. ze dne 17. pros. 1862. S redaktory J. V. *Koutem* a J. *Květoněm* byli spoluobžalováni Jos. *Šlemlajn* a Jos. *Pokorný* z Kutné Hory a Karel *Najman* z Třebechovic; první dva jako zasílatelé telegramu z Kutné Hory, poslednější jako zasílatel telegramu z Libušína. Soudnímu dvoru předsedal rada Pohl. obžalovaní objevili se před soudem bez obhájců. Státní návladnictví žalovalo celou řadu telegramů vyslovujících souhlas s deklarací. — Veřejný žalobník kladl ve své opodstatňující řeči důraz hlavně na to, že *nežaluje znění deklarace, aniž vyslovení souhlasu s ní*, nýbrž formu, v jaké byly telegramy sepsány. Soud uznal za nevinna pouze K. Najmana; ostatní čtyry obžalované odsoudil do vězení a sice: J. V. *Kouta* na 3 neděle, J. *Květoně* na 14 dní, J. *Šlemlajna* a J. *Pokorného* každého na 8 dní. — Paní Josefině *Černochové*, majitelce a vydavatelce »Našinec« v Olomouci, doručena žaloba, podaná za

tou příčinou, že prý paní Černochová redakci »Olomouckých Novin« za nepřítomnosti svého manžela vedla . . . Spolu doručena žaloba tohotéž obsahu řediteli tiskárny, v níž se »Olomoucké Noviny« tiskly. — Býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouskému* dodán přípis c. k. státního zastupitelstva, kterýmž mu oznámeno, že rozsudek trestního soudu ze dne 20. října 1868, kterýmž byl pro přečin § 300. tr. z., do tuhého vězení na čtyry neděle odsouzen a z kauce částka 200 zl. za propadlou prohlášena byla, vešel v moc práva, a vybídnut, aby se ve třech dnech vykázal, že částku 200 zl. z kauce »na náležitém místě« zapravena byla, jinak, že by se dle § 15. tisk. zák. pokračovalo. — Jelikož rozsudek c. k. zemského soudu v Praze, kterýmž MUDr. Josef *Matoušek* v při své pro sepsání brošurky »Einige Zeitfragen der Prager medicinischen Fakultät« nebyl uznán za vinna, došel potvrzení c. k. vrchního soudu, byl zákaz rozšiřování brošury té, vydaný dne 21. října 1868 c. k. zemským soudem zrušen. — Red. vídeňského »Zvonu« V. K. *Šemberovi* doručen nález c. k. vrchního soudu, kterýmž potvrzen rozsudek první stolice, jímž byl redaktor ten odsouzen pro přestupek § 11. zák. o tisku k pokutě 15 zl. a do vězení na dva dny. Zároveň mu nařízeno, aby pokutu ihned složil a trest ve třech dnech nastoupil.

Duben 1869.

1. dubna. Zahájeno přelíčení pro **resoluci**, která byla 1. dubna 1868 **o prvním táboru lidu na úpatí Řípu** přednesena. Obžalováni byli zemský poslanec Václav *Kratochvíl* z Lounek, statkář Václav *Janda* z Budohostic a okr. tajemník roudnický Ervín *Špindler*. Soudnímu dvoru předsedal rada Pohl, přísedícími byli rada Vávra a adjunkt Císař. Obžalované hájil Dr. *Kučera*. Kratochvíl a Janda uznáni vinnými zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a odsouzeni každý do těžkého žaláře **na půl roku**, Špindler uznán nevinným. — V *Chrudimi* provedena před tříčlenným soudem opět dvě přelíčení s uvězněným býv. red. Fr. *Müllerem*, kterého hájil Dr. Roth. Obžalovaný uznán v obou příčh *vinným* a odsouzen v první pro

zločin rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování do těžkého žaláře na 5 měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce, v druhé při taktéž pro zločin rušení veřejného pokoje a pro přečin popuzování proti maďarské národnosti do těžkého žaláře na 4 měsíce a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Býv. red. »Nár. Nov.« Karel *Krouský* nastoupil první svůj trest.

2. dubna MDr. F. St. *Kodym* odsouzen pro trestné činy naznačené v čl. 65. a), 305. z. tr. a v čl. II. zák. ze dne 17. pros. 1862 k pětiměsíčnímu těžkému žaláři a z kauce »Hlasu« prohlášena částka 1500 zl. za propadlou. Rozsudek ten byl od c. k. vrchního zemského soudu co se týče ztráty kauce 1500 zl. potvrzen. Taktéž stvrzen rozsudek ze dne 26. října 1868, jímž *Kodym* odsouzen k pětiměsíčnímu žaláři a prohlášena částka 1500 zl. z kauce »Hlasu« za propadlou. Státní zastupitelstvo vyzvalo vydavatelstvo »Hlasu«, aby obě z kauce propadlé částky u pokladnice obecního ústavu pražských chudých do tří dnů zaplatilo. — Dále potvrzen c. k. vrchním soudem rozsudek, jímž býv. red. »Hlasu« J. V. Kout odsouzen k pětiměsíčníma žaláři a ke ztrátě 500 zl. z kauce »Hlasu« a vydavatelstvo »Hlasu« vyzváno, aby do tří dnů i tuto částku (500 zl.) u pokladny ústavu pražských chudých složilo. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž *zvýšeny* byly pokuty několika členům zpěv. spolku *lomnického*. — C. k. vrchní soud snížil pokuty, ku kterýmž několik účastníků táboru v *Mukařovu lesíku* odsouzeno bylo.

3. dubna. Z propadlých kaucí českých žurnálů přikázána opět částka 1350 zl. stavebnímu fondu chudobince u sv. Bartoloměje. — Pro tábor na *Dubovém Vrchu* odsouzeno bylo c. k. okr. soudem v *Bechyni* mnoho účastníků k pokutám, jež c. k. vrchní zemský soud u 17 odsouzených značně *zvýšil*. Nejvyšší soud tento rozsudek vrchního zemského soudu u devíti odsouzených potvrdil, u osmi však snížil pokutu na výměr, jejž ustanovil okresní soud bechyňský. — Pro tábor v *mukařovském lesíku* odsouzeni byli čtyři účastníci c. k. okr. soudem *kouřímským* k pokutám, jež c. k. vrchní zemský soud značně *zvýšil*. Nejvyšší soud snížil však opět pokuty tyto, jak původně c. k. okr. soudem v *Kouřimi* ustanoveny byly.

4. dubna. Karel *Čížek*, okresní tajemník v Hořicích, byv

c. k. vrchním soudem zemským pro přečin pobuřování dle § 300. tr. zák. odsouzen do vězení na 6 neděl, nastoupil v *Jičíně* trest. Přečin ten byl spáchán sepsáním samoobžaloby hořických občanů, kdež tito v úřadním podání k státnímu návladnictví v Jičíně na sebe doznávali súčastnění se na výletu *zvičinském*. Vrchní soud zvýšil první stolicí na tři neděle vyměřený trest na šest neděl z příčiny, poněvadž prý v Karlu Čížkovi shledal *původce* toho přečinu.

5. dubna. Uvězněný býv. red. »Humorist. Listů« Frt. *Pecháneк* odsouzen opět do těžkého žaláře na 2 měsíce a ke ztrátě 200 zl. z kauce.

7. dubna. Býv. red. »Veselých listů« Frant. *Vymazalovi* v Brně doručen rozkaz c. k. zemského jinak trestního soudu, dle něhož měl se neprodleně, provázen jsa úřadní osobou, odebrati do Prahy k závěrečnému přelíčení »Veselých listů«. — C. k. vrchní soud přistoupil k rozhodnutí zemského soudu, aby Jan *Relich* propuštěn byl z vazby vyšetřovací, ale nařídil, aby *Relich* bez odkladu nastoupil trest čtyřletého žaláře.

8. dubna. Přelíčení s red. zastavených »Veselých listů« Frt. *Vymazalem* pro zločin rušení veřejného pokoje § 65. a) tr. zák. spáchaný otištěním *básničky* »Z nového zeměpisu.« Státní zástupce navrhoval, aby bylo líčení tajné; soud však k tomu nepřistoupil. — Soud uznal, že Vymazal *není vinen* ani zločinem rušení veřejného pokoje, ani zanedbáním povinné péče, ale zažalované číslo »Veselých listů« že má býti zničeno. — Do trestnice u sv. Václava přiveden od četníků zároveň s řadou sprostých zločinců, k nimž byl jedním řetízkem připoután, občan *Svoboda* ze Sobotky, odsouzený pro tábor na *Valečově* (resp. pro stíhání diurnisty Zdobinského) k těžkému žaláři na **pět let.** Poněvadž byl odsouzen pro pokus sprosté vraždy, vřaděn v trestnici u sv. Václava mezi sprosté zločince. — Pro článek v č. 84. »Nár. Nov.« ze dne 10. října 1868 vzat byl K. *Krouský* pro zločin uražení Veličenstva a pro přečin dle § 305. tr. z. do vyšetřování, c. k. zem. co trest. soudem však uznán za nevinna. C. k. vrchní zemský soud uznal však Krouského za vinna *zločinem i přečinem* a odsoudil jej na čtyři měsíce do žaláře, z kauce prohlášena částka 400 zl. za propadlou. Nejvyšší soud uznal konečně *Krouského* za nevinna

zločinem uražení Veličenstva, avšak za vinna přečinem pobuřování a odsoudil jej na měsíc do vězení a ke ztrátě 200 zl. z kauce.

9. dubna. Za poslední doby posílal pražský c. k. zemský co trestní soud *českým* redaktorům *německé rozsudky* nejvyššího soudního dvoru vynešené po českých přelíčeních. Tak stalo se uvězněným redaktorům českým *Koutovi* a *Květoňovi*, kteří německé ty spisy vrátili s připomenutím, že chtějí českých opisův. Ale nedostalo se jim jich; c. k. trestní soud naopak překvapil redaktora Kouta opět německým nálezem nejvyššího soudního dvoru. Aby pak Kout nálezu německého opět nevrátil, doručen mu zapečetěný pod českou adresou, takže adresát teprve, když byl podepsal přijímací lístek a obálku rozpečetil, seznal, *co* mu bylo c. k. trestním soudem posláno. — Odvolání proti rozsudku c. k. vrchního soudu, jímž rozsudek první stolice, kterýmž P. Frant. *Boehm*, farář v Čachvicích, nebyl uznán za vinna ani zločinem rušení veřejného pokoje, ani přečinem proti veřejnému pokoji a řádu, změněn byl v ten smysl, že P. Boehm uznán byl za vinna přečinem pobuřování a odsouzen na šest neděl do vězení, nejvyšším soudem zamítnuto. — S Otakarem *Breuerem*, továrníkem kutnohorským, a s redaktory *J. M. Černým*, *E. B. Tollmannem* a *K. Tůmou* zavedeno vyšetřování pro zprávy o »táboru na Vysoké«. Breuer obžalován pro přestupek zákona o právu shromažďovacím, řečení tři redaktoři čeští kromě toho ještě pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. zák. — C. k. městský del. okr. soud v přestupcích uznal jednatele »Typografické Besedy«, Frant. *Loha*, pro nepředložený v čas seznam členů spolkových za vinna přestupkem § 6. ad a) cís. nařízení ze dne 7. října 1868 čís. 136. a odsoudil jej k peněžité pokutě 25 zl. Tímtéž rozsudkem spolu nalezeno, že předseda téhož spolku Dr. E. Grégr v téže záležitosti vinen není. C. k. vrchní soud změniv rozsudek první stolice, uznal: že Frant. *Loh* není vinen přestupkem v rozsudku první stolice jemu za vinu kladeným, za to že Dr. Edv. Grégr jako předseda »Typografické Besedy« jest vinen přestupkem svrchu naznačeným a odsoudil jej k pokutě 100 zl., pro případ nedobytnosti do vězení na dobu 20 dní.

10. dubna. Jan *Relich*, odsouzený pro zločin rušení veřej-

ného pokoje do žaláře na *čtyři léta*, dopraven do trestnice Svatováclavské. — Uvězněný redaktor »Koruny« Frant. *Müller* stál opět před krajským soudem chrudimským, kde provedena s ním dvě závěrečná přelíčení. První pře odbývala se pro přečin pobuřování a pro přečin uražení na cti, což shledáno v dopisu z Loun proti c. k. okresnímu hejtmanu Mallowtzi. Müller uznán za vinna přečinem pobuřování a odsouzen do tuhého vězení na jeden měsíc a ku ztrátě 100 zl. z kauce. Druhá pře měla za předmět dva zločiny rušení veřejného pokoje a dva přečiny proti veřejnému pokoji. I v této při uznán Müller za vinna a odsouzen na pět měsíců do žaláře a ku ztrátě 500 zlatých z kauce. Celkem byl Müller dosud v rozličných tiskových přích »Koruny« odsouzen do těžkého žaláře na *dvaadvacet měsíců*, do tuhého vězení na *tři měsíce a čtrnáct dní* a ke ztrátě 2760 zl. z kauce. — Býv. red. »Hlasu« Dr. S. F. *Kodym* byl pro články v čís. 23. a 24. jmenovaného časopisu od c. k. zemského co trestního soudu v Praze uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a přečinem dle § 305. a odsouzen na pět měsíců do žaláře a ku ztrátě 1500 zl. z kauce. C. k. vrchní soud rozsudek ten potvrdil, *zvýšil* však trest z pěti *na patnáct měsíců*. Nejvyšší soud konečně vyměřil trest na *šest měsíců* žaláře. — Časopis »Correspondance Tchéque« v Berlíně vycházející nesměl býti následkem zákazu ministerstva vnitra dopravován do zemí »druhé polovice říše Rakouské«.

11. dubna. Po pět dní a nocí nalézány v ulicích pražských a na nárožích dílem nalepeny, dílem rozházeny, plakáty tohoto znění: »*Národe! Dne 11. dubna na meeting do Nuslí!*« Následkem toho rozkázalo c. k. policejní ředitelstvo, aby byly noční policejní hlídky zdvojnásobněny a c. k. vojskem značně sesíleny. Avšak přes veškerou opatrnosť nepřistižen nikdo při pohazování a rozšiřování lístků. Mimo jednotlivé lístky nalezány i celé balíčky plakátkův na ulicích a v průjezdech domů. C. k. policejní ředitelství svolalo dne 13. dubna dopoledne zvláštní mimořádnou komisi k poradě, jaká opatření vzhledem k zamýšlenému táboru nuselskému učiniti by se měla. Den na to odpoledne vyslalo c. k. místodržitelství sedm c. k. policejních úřadníkův s vyšehradským c. k. vrchním policejním komisařem Plochem a 80 c. k. policejních strážníkův do Nuslí. Hlavní

stan c. k. policejní expositury byl známý nuselský mlýnek a zahradní jeho hostinec. Zde umístili se úřadníci c. k. policie, kdežto c. k. policejní stráž rozložila se nedaleko zahrady na dvou různých místech. Jedna z těchto stráží, asi 14 mužův silná s trubačem a policejními agenty sesílena, seděla pod širým nebem před stodolou mlýna, naproti cestě vedoucí od schodů nuselských přes můstek. Zde stálo též několik fiakrů a drožek, v nichž ob čas orgány policie dojížděly do Prahy, aby podaly zprávu o postupu táboru. Druhá hlavní strážnice c. k. policie nalezala se bezprostředně před hostinskou zahradou, u známé lávky vedoucí přes levé rameno Botiče. Také zde tábořila c. k. policejní stráž pod širým nebem, majíc pušky v pyramidě. Třetí hlavní strážnice c. k. policie nacházela se v nově vystaveném, avšak dosud neobydleném zadním domě hostince »U modré hvězdy« pod nuselskými schody. Strážnice tato ovšem byla nejdůležitější, poněvadž střeží přístup obecenstva z Prahy. Kromě toho byla pohotově netoliko celá vojenská posádka v Praze a v Karlíně, alebrž i škadrona husarův v tak zvaných pivovarních kasárnách za Žižkovem a škadrona husarů v Brandýse nad Labem. Tábor lidu však neodbýván. O 7. hod. večer dostala policejní stráž v Nuslích rozkaz odebrati se domů. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, jímž býv. red. J. V. *Kout* odsouzen byl k pokutě 50 zl., poněvadž však pokuta ta z kauce, která již celá za propadlou prohlášena, vzata býti nemohla, oznámeno Koutovi, že pokutu tu musí po odbytí trestů jemu již přisouzených odpykat ve vězení. — V Budějovicích *zakázáno* provozování Hálkovy tragedie »Rudolf II.« — Nejvyšší soud zamítnul odvolání býv. red. »Corresp.« *J. Kreise* proti rozsudku, jímž byl odsouzen na 1 měsíc do vězení a k ztrátě 3000 zl. z kauce. — Václ. *Harfel*, bývalý hostinský, nastoupil trest 14denního vězení.

12. dubna. Přelíčení pro telegram *z Bělé* v »Nár. Pokroku«, kterýmž vysloven souhlas s deklarací poslanců českých a v němž státní návladnictvo shledalo přečin dle § 300. tr. z. Pod telegramem byly podepsány obec *Katusice*, *Doubravice*, *Vrátno* a jiných více. Dopisem telegrafního úřadu bylo udáno, že telegram zaslal okresní tajemník bělský Adolf *Šimek*. Z obžalovaných uznání tři: Šimek, Heindörfer a Polívka nevinnými,

ostatní tři odsouzeni do vězení a sice J. *Květoň* na 14 dní, *Goldbach* a *Štross* každý na 8 dní. — Red. »Corresp.« Ant. *Tůmovi* nařízeno, aby trest, v rozličných tiskových pří ch mu usouzený, do tří dnů nastoupil.

13. dubna. Státní zastupitelstvo odvolalo se z rozsudku c. k. zemského co trestního soudu pražského, kterýmž redaktor »Našich Listů« J. *Arbes* dne 22. února prohlášen byl za *nevinna* zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. C. k. vrchní soud uznal J. Arbesa za vinna zločinem výše uvedeným a odsoudil jej do těžkého, postem zostřeného žaláře na dobu *čtyř měsíců* a ku ztrátě 500 zl.

14. dubna. Přelíčení, jež mělo se dnes odbývati s paní Josefinou *Černochovou*, choti býv. redaktora »Ol. Novin«, odročeno, jelikož obžalovaná ochuravěla. — Státní zastupitelstvo oznámilo vydavatelstvu »Nár. Novin«, že c. k. zemská pokladna zaslala státnímu zastupitelstvu částky 200 zl., 300 zl. a 500 zl. z prodeje obligace znějící na 2000 zl. z kauce časopisu »Nár. Nov.«, které c. k. zemský co tiskový soud v Praze rozsudkem ze dne 5. listopadu, 19. listopadu a 17. prosince 1868 k rukoum pražského ústavu chudých za propadlé byl prohlásil. Částka 300 zl. byla již pražskému magistrátu pro ústav chudých odevzdána.

15. dubna. Přelíčení s býv. red. »Correspondence« Ant. *Tůmou* pro přečin urážky na cti dle §§ 448, 491 a čl. V. zák. ze dne 17. pros. 1862 spáchané zprávou, že »Neue Freie Presse« sbírá peněžité příspěvky pro berlínský časopis »Zukuft«, kdežto c. k. policejní ředitelství v Praze zakázalo sbírati příspěvky pro obyvatelstvo Hranice, hladem trpící, a c. k. policejní ředitel jednomu redaktoru pohrozil »lavicí«, jestliže sbírek takových nezanechá. Soudu předsedal rada Pohl, obhájcem byl Dr. Mezník. Obžalovaný uznán za nevinna. — S uvězněným red. chrudimské »Koruny« Fr. *Müllerem* odbývána u c. k. krajského soudu v Chrudimi dvě závěrečná přelíčení; první pro zločin rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování, druhé pro přečin pobuřování a pro zločin rušení veřejného pokoje. — Frt. Aug. *Slavík*, kandidát filosofie, nastoupil trest šestidenního vězení, usouzený mu v tiskové při »Nár. Novin« pro ohlášení k táboru na *Blaníku* dne 30. srpna 1868. V první stolici byl uznán

za nevinna, v druhé odsouzen na 20 dní a nejvyšší soud usoudil mu konečně trest vězení na 6 dní. Rozsudek nejv. soudu byl *německý*, kdežto *obálka byla česká*.

16. dubna. Tisková pře »Politiky«. Uvězněný býv. red. »Politiky« Č. *Kulhánek*, obžalovaný pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) tr. z., jenž shledán v konfiskovaném čísle »Politiky« ze dne 28. července 1868, v němž redakce a nakladatelstvo ohlásilo, že *samovolně zastavuje* »*Politiku*« a v jehož úvodním článku, přeloženém z francouzského časopisu »Messager de Paris«, nadepsaném »Čechy a Evropa«, pojednáno bylo o cestě císařově do Prahy v létě 1868. Soudu předsedal baron Mallowetz, státním žalobníkem byl subst. Görner, obhájcem Dr. Mezník. Obžalovaný žádal před líčením, aby bylo odloženo alespoň do 4. května, kdy zákon o porotách nabude konečně platnosti, ale žádosti té nevyhověno. — Rozsudek pronešen dne 18. a prohlášeno jím, že jest Č. Kulhánek »**souvinníkem**« zločinu rušení veřejného pokoje a odsuzuje se na 4 měsíce do těžkého, postem zostřeného žaláře. — C. k. trestní soud pražský odmrštil Č. *Kulhánka*, býv. red. »Politik«, se žádostí, aby po prvním svém trestu dne 22. dubna byl puštěn na několik dní na svobodu. »Nár. L.« k tomu připomenuly: Trestní soud odvolává se na § 322. tr. ř. řka, že prý přerušení trestu již nastoupeného není dovoleno. Avšak pan Kulhánek si nepřál, aby byl jeho trest *přerušen*, nýbrž, aby po trestu tom *před* nastoupením *druhého* trestu byl puštěn na svobodu V trestním řádu však zřejmě se praví, že *nesmějí býti tresty spojovány*, že tedy mezi každým trestem musí býti přestávka: kolik trestů, tolik propuštění! Také c. k. vrchní soud proti stolici první ve při Ant. Štraucha rozhodl, že *musí* po prvním trestu býti propuštěn, poněvadž odbývání jednoho trestu nepřetržitě za druhým bylo by stížením. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, jímž býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouský* nebyl uznán za vinna přečinem dle § 302. tr. z., kterýž prý spáchán v č. 53 »N. N.« — Týž redak. a Václav *Rygl* byli obžalováni pro přečin dle § 300. tr. z. C. k. zemský co trestní soud uznal Krouského za vinna a odsoudil jej na čtrnáct dní do vězení a ku ztrátě 60 zl. z kauce, V. Rygla za vinna neuznal. Vrchní zemský soud uznal však *oba* obžalované za vinny, a odsoudil Krou-

ského na pět neděl do vězení a ke ztrátě 180 zl. z kauce, Rygla pak na tři měsíce do vězení. Nejvyšší soud změnil tento rozsudek, sníživ Krouskému trest vězení na čtyři neděle a ztrátu z kauce na 100 zl. V. Rygl uznán od nejvyššího soudu za nevinna. — Býv. red. »Nár. Nov. J. V. *Kout* byl na novo vyšetřován pro telegrafický souhlas s deklarací. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, jímž Václav *Žižala Donovský*, administrator »Nár. Novin«, uznán byl za vinna přestupkem dle § 23. tr. z. a odsouzen k pokutě 30 zl. aneb na 6 dní do vězení.

17. dubna. V jedenácté při chrudimské »Koruny« uznán byl red. *Müller* za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen na dobu tří měsíců do těžkého žaláře a ke ztrátě 600 zl. z kauce. V dvanácté pak při »Koruny« odsouzen týž redaktor na dva měsíce do žaláře a ku ztrátě 300 zl. z kauce. Celkem odsouzen Müller až dosud na sedmadvacet měsíců do těžkého žaláře, na dva měsíce a 8 dní do vězení a ke ztrátě 3660 zl. z kauce. — C. k. okr. soud v *Humpolci* uznal z desíti obžalovaných účastníků *slavnosti Husovy*, odbývané dne 5. července 1868 u Humpolce, jednoho za vinna přestupkem zákona o právu shromažďovacím a odsoudil jej k pokutě 5 zl., kdežto ostatních devět uznáno bylo nevinnými. Vrchní soud však shledal vinu u všech desíti obžalovaných a odsoudil dva k pokutě po 40 zl., tři k pokutám po 25 zl. a pět k pokutám po 15 zl. Nejvyšší soud zmírnil trest ten ze 40 zl. na 15 zl., z 25 na 10 zl a z 15 na 5 zl. — K odvolání se Václava *Hrázkého*, purkmistra v Poděbradech, proti rozsudku c. k. vrchního soudu, dle kterého pro přečin § 305. tr. z. tiskem spáchaný odsouzen byl k žaláři na 3 měsíce, potvrdil nejvyší soudní dvůr nález pražského zemského co trestního soudu, jenž byl V. Hrázkého za nevinna uznal. — Pro tábor na *Blížkově* obžalováni pro přečin shluknutí A. *Kolařík*, V. *Nechanský*, J. *Vaníček*, F. *Kutinan*, Fr. *Kvasnička*, Fr. *Valenta*, Ed. *Lustig*, J. *Lemberg*, Fr. *Vaníček*, J. *Valenta*, J. *Radimský*, J *Cvach*, Fr. *Kubeška*, J. *Gross*, J. *Melichar*, A. *Sládek*, J. *Štěrba* a J. *Novotný*.

18. dubna. Hrabě Eduard **Taaffe** jmenován skutečným *předsedou ministerstva*. Jak na toto jmenování došlo, o tom vypravoval »N. W. Tagbl.«: »Neshody (v ministerstvu) dospěly konečně tak daleko, že císař pány vyzval, aby se rozhodli.

Za tou příčinou odbývaly se soukromé porady mezi jednotlivými ministry a po té sezení ministerské rady, kterému byl přítomen též hr. Beust. V tomto sezení učiněn, a sice prý ministrem vnitra drem Giskrou návrh, aby byl hr. Taaffe navržen císaři za definitivního předsedu a šl. Plener za jeho náměstka. Hr. Taaffe prohlásil, že by mohl úřad ten přijmouti jen tehdy, kdyby se dalo osvědčení, že jsou neshody teď odstraněny a že proti jmenování jeho předsedou žádný člen nevystoupí, když se tedy odstraní obava před kabinetní krisí. Tomu chce prý stůj co stůj zabrániti, poněvadž setrvání nynějšího ministerstva pokládá za nezbytnou nutnost. Tuto druhou podmínku učinil prý hrabě Taaffe proto, poněvadž se myslelo, že by Dr. Herbst odstoupil. *Ministr »spravedlnosti« obával prý se, že za ministerstva Taaffeova mohla by se provozovati jiná politika vzhledem k Čechům; ale tato obava zaplašena prý tím, že ihned vymoženo schválení zákona o rozdělení techniky v Praze, což prý se považovati může za ránu proti českým požadavkům.* Když i to bylo urovnáno, přijat jednohlasně návrh, aby byl hr. Taaffe mocnáři navržen za předsedu ministerstva.« — Nejvyšší soud zamítl mimořádné odvolání býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouského* a red. »Nár. Pok.« J. *Zehnala* proti stejným rozsudkům zemského co trestního a vrchního soudu, jimiž pro přečin rušení veřejného pokoje a řádu odsouzen byl Krouský do vězení na 14 dnů a ku ztrátě 60 zl. z kauce, Zehnal pak do vězení na čtyry neděle a ke ztrátě 120 zl. z kauce. Rovněž zamítnul nejvyšší soud mimořádné odvolání Ant. Tůmy, red. »Corr.« a B. *Tolmana* red. »Posla z Prahy« proti stejně znějícím rozsudkům první i druhé stolice, kterýmiž A. *Tůma* pro zločin rušení veřejného pokoje byl odsouzen k těžkému žaláři na dobu čtyř měsíců a ke ztrátě 800 zl. z kauce, Tolman pak pro týž zločin a pro přečin § 300. tr. z. rovněž k těžkému žaláři na dobu čtyř měsíců a ke ztrátě 500 zl. z kauce. — Dále potvrdil nejvyšší soud rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž tento zvýšil peněžité pokuty 22 účastníkům táboru *na hoře Zvičíně* dne 5. července 1868, ku kterýmž tito c. k. okresním soudem v *Hostinném* odsouzeni byli. — Okresní soud v Hostinném uznal Václava *Zubatého*, který podal c. k. úřadům mnohými podpisy opatřené vlastní udání, že súčastnil se táboru *na Zvi-*

čině, za vinna pšestupkem zákonu o právu shromažďovacím a odsoudil jej k peněžité pokutě 10 zl. C. k. vrchní zemský soud zvýšil pokutu tuto na 30 zl., nejvyšší soud ji snížil na 20 zl. — Býv. red. »Hum. Listů« Frt. *Pechánek* odsouzen byl pro článek »Kdy a jak se to skončí« v č. 33. »H. L.« od c. k. zemského co trestního soudu k vězení na dobu dvou měsíců a ku ztrátě 400 zl. z kauce. V druhé stolici byl rozsudek ten potvrzen. Nejvyšší soud uznal však Pechánka za nevinna. — Nejvyšší soud potvrdil všechny rozsudky odvolavších se účastníků výletu na *Kaňkovské vrchy* u Kutné Hory. — Býv. red. »Politiky« V. *Kulhánek* odsouzen na 4 měsíce do žaláře.

19. dubna. Přelíčení pro tábor na *Pankraci*. Z obžalovaných odsouzeni Jos. *Stanke*, Krištof *Grégr* a Frt. *Neuman* pro zločin pozdvižení dle § 68. tr. z. do těžkého žaláře a sice první a poslední každý na **dva roky**, druhý pak na **pět roků**. Čtvrtý obžalovaný *Libovický* odsouzen pro přečin shluknutí do vězení na 10 dní, pátý Tomáš *Žižala* uznán nevinným. — Starosta obce Lochkova Ant. *Král*, obžalovaný pro přečin § 300. tr. z. uznán za nevinna. — Vydavatelstvu »Nár. Novin« dodán přípis státního zastupitelstva, kterýmž oznámeno, že rozsudek ze dne 15. února, kterýmž byl redaktor J. *Kout* pro přečin v § 305. tr. z. odsouzen do tuhého vězení na 14 dní a z kauce částka 100 zl. r. č. za propadlou prohlášena byla, vešel v moc práva a J. Kout vybídnut, aby se ve třech dnech vykázal, že částka 100 zl. na náležitém místě zapravena byla. — Tajemník okr. zastupitelstva benešovského propuštěn z vazby vyšetřovací — Rolníkům z *Mokropse* zakázáno, doprovoditi faráře na koních a s hudbou.

20. dubna. Vydavatelstvo chrudimské »Koruny« oznámilo čtenářstvu, že zastavuje další vydávání »Koruny«, udávajíc za příčinu, že kauce listu toho (2000 zl.) v tiskových pří ch nejen jest úplně vyčerpána, ale že pokuty, k nimž býv. red. »Koruny« odsouzen byl, kauci tu o 1660 zl. převyšují. — *V tajném* přelíčení odsouzen bývalý vojín Jan *Sysel* z Benešova pro zločin uražení Veličenstva do těžkého žaláře na 4 měsíce. Soudu předsedal rada Saakh. Subst. stát. zástupce Görner navrhoval trest těžkého žaláře **na dva roky**. — Pro tábor na *Petruškových vršich* byl Frant. *Hájek* uznán za vinna zločinem

dle § 65. a) a odsouzen na dobu jednoho roku do těžkého žaláře, zostřeného postem každý první pátek v měsíci, a Petr *Zeman* pro tentýž zločin na dobu 15 měsíců do žaláře, zostřeného postem každý první a třetí pátek v měsíci. C. k. vrchní soud tyto rozsudky potvrdil, následkem čehož byl Zeman odveden do trestnice svatováclavské. — Vymáhání pokut pro tábor na Vysoké u Kutné Hory zahájeno. Pánům Fr. *Buňatovi*, rolníku v Křeseticích, a Frant. *Krátkému* z Oumonína zabaveny každému jedna akcie společné cukrovarny u Hory Kutné, znějící na 200 zl. a prodány a sice akcie Buňatova za 76 zl. a akcie Krátkého za 100 zl. První kupec, jenž na každou akcii 40 zl. podal, byl splnomocněn od ředitele velkostatku Raimanna. — Přelíčení, jež mělo býti odbýváno s uvězněným red. »Nár. Nov.« K. *Krouským* pro celou řadu zločinů a přečinů k námitkám obžalovaného, jenž byl bez obhájce, odročeno.

21. dubna. Státní zastupitelstvo uvědomilo uvězněného red. »Nár. Listů« *K. Tůmu*, že odevzdáno bylo 1124 zl. 16 kr. pražskému magistrátu ve prospěch ústavu chudých, kteroužto částku zemská pokladna vydala z kauce na částku 2000 zl., kterouž c. k. zemský co tiskový soud pražský rozsudkem z dne 29. srpna 1868 prohlásil za propadlou. — Státní zastupitelstvo zažalovala *K. Šuberta*, red. časopisu »Jednoty« pro přestoupení programu uveřejněním některých politických zpráv mezi zprávami z oboru národohospodářského a pro opomenutí oznámení o změně tiskárny.

22. dubna. Přelíčení s býv. red. zastaveného »Zvonu« *K. V. Šemberou* — *ve Vídni* pro dva úvodní články »V době persekuce« a »Boj národa«, v nichž shledány zločiny rušení veřejného pokoje dle § 65. a) b) tr. z. Soudu předsedal rada Giuliani, žalobníkem byl subst. stát. návladnictva Derleth, obhájcem vídeňský advokát dr. Jos. *Kopp*. Obžaloba týkala se článků *sepsaných po prohlášení výmineèního stavu v Praze r. 1868*. Obžalovaný uznán za vinna a odsouzen do těžkého žaláře na dva měsíce. — O přelíčení pro výlet do háje Cibuleckého u Motola v červnu 1868 odsouzen Jan *Pucák* pro přečin § 300. tr. zákona do vězení na jeden měsíc, Leopold *Šmíd* a Bohuslav *Ženíšek* uznáni nevinnými. — S býv. red. »Koruny« Frant. *Müllerem* provedena u c. k. krajského soudu

v Chrudimi opět dvě závěrečná přelíčení, v nichž odsouzen celkem na dva měsíce a na 14 dní do vězení a ke ztrátě 160 zl. z kauce. Müller přestál v týž den první svůj trest, i žádal, aby byl na několik dní na svobodu puštěn. Žádosti té však nevyhověno. — Býv. red. časopisu »Politik« *Kulhánek*, odbyv si trest dvouměsíčního vězení, musil ihned nastoupiti druhý trest vězení na tři měsíce, žádost jeho, aby mezi oběma tresty mohl pobýti několik dní na svobodě, byla od c. k. zemského i vrchního zemského soudu odmrštěna.

23. dubna. Přelíčení s uvězněným býv. red. »Nár. Nov.« K. *Krouským*. Soudu předsedal rada Němec, žalobu zastával subst. stát. návladnictva Gottlieb. Obžalovaný hájil se sám a odsouzen: 1. pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. spáchaný články »Tábor na Pankraci« a »Stát a národní bank«; 2. pro přečin dle § 300. tr. zák. spáchaný článkem »K táboru na Pankraci«, a feuilletonem (△) »Luciperničky«, pod zprávami: »Střežení českých redaktorů a německého kasina,« »Tábor lidu na Pankraci«, a dopisem »Z Mladé Boleslavi« v telegramech z Roudnice, Králové Hradec a Ústí nad Orlici a zprávou »Politické soudy z Horažďovic«; 3. pro přečiny § 300. tr. z. a 305. tr. z. spáchané feuilletonem o Dederovi, a 4. pro přečiny § 305 tr. z, zprávou »O pankrackém táboře«, článkem »Tábor lidu na Pankraci« a konečně 5. přečiny § 24. tr. z. a odsouzen k těžkému žaláři na dobu šesti měsíců, zostřenému postem každého prvního pátku v měsíci a k pokutě 50 zl., po případě k 10 dnům vězení. Státní zastupce navrhoval trest těžkého žaláře na dobu *dvou roků*. — Litograf Ant. *Pokorný*, jenž byl dne 15. března zatčen a do vyšetřovací vazby dopraven, propuštěn na svobodu. Příčinou zatčení bylo udání jakéhosi »přítele,« že prý jakýmsi výrokem spáchal zločin **velezrády**. — Pro osvědčení souhlasu s deklarací českých poslanců odsouzen Fr. *Haisl*, měšťan v Chrudimi, jako předseda tamějšího spolku »Živnostenské čtenářské jednoty« k pokutě 5 zl. C. k. vrchní zemský soud zvýšil pokutu na 30 zl. Zároveň sezasen Haisl s předsednictví »Živnostenské čten. jednoty« a nařízeno, aby byla nová volba vykonána do čtyř neděl a jméno nově zvoleného předsedy neprodleně c. k. okres. hejtmanství udáno.

24. dubna. O pohřbu obecního starosty záběhlického

Švehly, který si získal zásluhu o zařízení karlínského banderia okresního, osvědčili četní členové banderia zesnulému poslední úctu tím, že s trojbarevnými pásy, praporem a po jízdecku súčastnili se při pohřebním průvodu. Následkem toho nařídilo c. k. místodržitelství c. k. okresnímu hejtmanství karlínskému, aby s účastníky banderia toho zavedeno bylo vyšetřování. — C. k. vrchní soud odsoudil býv. redaktora pražského »Zvonu« V. J. *Hrušku*, jenž byl od první stolice za nevinna prohlášen, do žaláře na 2 měsíce. — C. k. zemský jinak tiskový soud shledal v prvním čísle v Berlíně vycházejícího litografovaného časopisu »Correspondence Tcheque« zločin rušení veřejnéko pokoje dle § 65. a) t. z. a přečin proti veřejnému pokoji a řádu dle § 300. tr. z. Za tou příčinou zakázal další rozšiřování čísla toho. — Z propadlých kaucí a sice »Nár. Novin« 120 zl., »Correspondenze« 300 zl., 100 zl. a 40 zl. přikázala rada městská chudobinci sv. Bartoloměje.

25. dubna. Táboru omladiny na vrchu sv. Gotthardském u Hořic súčastnilo se k šesti tisícům lidu. Mluvilo osm řečníků. Řeči jejich přijaty vřele, místy nadšeně. Jeden z řečníkův byl napomenut, aby se držel věci. Mnoho telegramů došlo z různých míst v Čechách a několik i z krajův zahraničných. Pořádek byl vzorný. — Po odbyté vojenské exekuci v obcích okresu *Velvarského*, t. j. po vydobyté nezaplacené dani poslána vojenská exekuce a sice šest husarův do Kamenných Žehrovic, okresu Novostrašeckého, kde byli občané dlužni daň na rok 1869. vypsanou. Ve třech dnech sehnali rolníci potřebnou částku a zaplatili, načež husarů sproštěni. Hůře vedlo se domkářce Prokúpcové z téže obce. Nemohouc po úmrtí muže svého pro chudobu svou nikde sehnati částku k zapravení daně potřebnou, odhodlala se u milosrdných lidí pomoci žádati, i uchýlila se do Prahy, žebrajíc po cestě, by potřebnou na daň částku sehnala. V Praze však byla zatknuta a postrkem domů poslána, takže obec Kamenné Žehrovice ještě asi 3 zl. útrat za postrk její zapraviti musila.

26. dubna. Na lavici obžalovaných zasedli K. *Tůma*, býv. red. »Nár. Listův«, a J. M. *Černý*, býv. red. »Nár. Pokroku«, oba pohnáni ze zločinu dle § 65. tr. z., přečinu dle § 300. tr. z. a přestupku proti čl. 3. zák. shromážď., dále B. E. *Tolman*,

býv. red. »Posla z Prahy«, pohnaný z téhož zločinu a přečinu, konečně Ot. *Breuer*, továrník z Hory Kutné, pohnaný z jmenovaného přestupku. V. *Nedoma*, býv. red. »Politiky«, v téže příčině obžalován, meškal za hranicemi. — Tůma, Černý a Tolman přivedeni byli ku přelíčení strážníkem ze svatováclavské trestnice. Soudu předsedal rada Laadt, státním žalobníkem byl Rapp, obhájcem Breuera i Tůmy dr. Tomáš *Černý*. — Státní zástupce navrhoval Tůmovi, Černému a Tolmanovi trest těžkého žaláře na čas *jednoho roku*, Breuerovi pokutu 200 zl. Soud uznal však pouze Tůmu a Černého vinnými přečinem pobuřování a odsoudil prvního do vězení za tři týdny, druhého pak na měsíc.

27. dubna. Přelíčení s Alojsem *Šílem* a Jakubem *Jílkem* z Králové Dvora pro zaslání telegramu soustrasti odsouzenému red. »Nár. Listů« Frt. Goeblovi (schvalování nezákonných skutků dle § 305. trest. zák.). Z obžalovaných uznán za vinna toliko A. *Šíl* a odsouzen do vězení na jeden měsíc; J. Jílek prohlášen nevinným. — Bývalý hostinský Václ. *Harfl*, odpykav si u c. k. zemského co trestního souda trest 14denního vězení, k němuž byl odsouzen pro jakýsi výrok o kancléři barona Beustovi, propuštěn na svobodu. — V tiskové při proti Jos. *Koutovi*, Fr. *Slavíkovi*, Serváci *Hellerovi* a Janu *Balíkovi* uznal nejvyšší soud všecky obžalované za vinny přestupkem proti zákonu o právu shromažďovacím a odsoudil J. Kouta a Frant. Slavíka k pokutám po 30 zl. anebo na šest dní do vězení a Serváce Hellera a Jana Balíka k pokutám po 10 zl. V první stolici byli uznáni za nevinna.

28. dubna. Nařízením veškerého ministerstva **zrušen výminečný stav** *v Praze* a v obvodu okresních hejtmanství *smíchovského* a *karlínského*, jenž byl 18. října 1868 prohlášen a trval tudíž *několik dnů přes půl roku*. Prohlášení stalo se mimo vyhláškou v úřadních listech také velkými *plakáty na* nárožích, kterým však obecenstvo nevěnovalo valné pozornosti.*)

*) O zrušení výminečného stavu pronesl se později »Dziennik Lwowski« mezi jiným následovně: »Výminečný stav musil i nejnechápavějšího přesvědčiti, *že mezi soustavou Giskrovou a českým národem není smíru.* Stav ten byl školou zkušenosti národa českého. Pronásledování českého časopisectva toto nezlomilo. Jeden redaktor šel do vězení a hned

— Zvláštním telegrafickým nařízením říšského ministerstva války povolány do Prahy dvě škadrony husarů. — S bývalým redaktorem chrudimské »Koruny« Frant. *Müllerem* odbývána nová tři přelíčení. V první při uznán za vinna přečinem pobuřování a odsouzen na osm dní do vězení a ke ztrátě 60 zl. z kauce. V druhé uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do těžkého žaláře na dva měsíce a z kauce prohlášena částka 300 zl. za propadlou. V třetí při uznán taktéž za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen k těžkému žaláři na tři měsíce a ke ztrátě 400 zl. z kauce. — V karlínské besedě dělnické odbývány pravidelně každou sobotu poučné přednášky a porady, jež v době stavu výminečného měly býti vždy 48 hodin napřed úřadu ohlašovány. Dne 17. dubna měla se opět přednáška odbývati. Jednatel spolku ohlásil ji tentokráte pro nahodilé příčiny pouze 36 hodin napřed, následkem čehož policejní ředitelství schůzi tu zapovědělo. Když pak k osobní žádosti jednatele a po náležitém vysvětlení policejní ředitelství při zákazu svém setrvalo, neodbývala se přednáška žádná. Policejní ředitelství však udalo starostu besedy dělnické Ignáce *Skokánka*, kterýž c. k. okr. soudem v Karlíně odsouzen pro přestupek § 9. nařízení císařského ze dne 7. říj. 1868 k peněžité pokutě 20 zl. — Pro otištění »Zaslána« v č. 301. »Nár. Pokroku« 1868 c. k. ředitelstvu pošt v Praze odsouzen zasílatel Karel *Bodlák*, jednatel karlínského zpěv. spolku »Slavoj«, pro přečin uražení na cti do vězení na 14 dnů.

---

stál druhý na jeho místě a psal totéž, co onen, aby po nějakém čase ustoupil zase jinému místo. Když pod břemenem četných pokut peněžitých některý časopis český padl, nalezly se hned zase i hmotné prostředky a založen časopis nový, kráčející v šlépějích předešlého. Nyní je výminečný stav zrušen. Opposice česká může poznovu vystupovat zjevněji a hlasitěji nežli posud. Ale pouhé zrušení stavu výminečného nevystačuje. Vláda se brzo přesvědčí, že musí vstoupiti s Čechy v podobné vyjednávání jako s Uhry a že bude musit buď uspokojit slušná přání Čechů anebo poznovu zavésti stav výminečný. Nynější ministerstvo nerozumí podmínkám spásy Rakouska a nedovede dobře jednat, až nastane chvíle k rozhodnutí se. Potom musí na jeho místo přijít jiné, které líp porozumí úkolu svému. Uzří-li nové ministerstvo silnou falanx federalistickou, ve které by Poláci stáli vedle Čechů se stejným programem, pak zajisté opře se o falanx tu a uskuteční její program. Připomínáme našim vůdcům, že nyní více nežli kdykoli jindy je potřebí *dorozuměti se s Čechy o společnou činnost.*«

red. »N. Pok.« J. *Zehnal* pak pro opomenutí povinné péče k pokutě 40 zl., po případě do vězení na čtyry dny. V zažalovaném »Zaslánu« mimo jiné praveno: »V pátek dne 16. října 1868 rozeslal jsem poštou sedm pozvání spolkům zpěváckým, opatřených poštovními známkami. Jak jsem se však dověděl a seznal z doručených mi obálek, psaní sice došla, ale nefrankovaná, takže adresát musil zaplatit zákonem vyměřenou pokutu. Dle všeho mohlo se to státi jen na poště hlavní, a dovoluji si podotknouti, že k zamezení podobných nešvar nebylo by na škodu, kdyby poštovní ředitelství rozhledlo se trochu v řadách svého personálu a učinilo nezbytná opatření.« — Nejvyšší soud změniv rozsudky prvních dvou stolic, kterýmiž byl Fr. *Pechánek* odsouzen na 2 měsíce do žaláře, uznal, že Pechánek není vinen zločinem za vinu mu kladeným.

29. dubna. Přelíčení s jedenácti účastníky táboru na vrchu Žižkově. Z obžalovaných odsouzeni *Bretšnajdr* do vězení na 3 týdny, *Haman* na 14 dní a *Strejček* na 8 dní. Ostatní Kreutz, Hübsch, Kudera, Černický, Vrba, Hájek a Bíba uznáni nevinnými. — U c. k. krajského soudu v Chrudimi odbývána opět dvě závěrečná přelíčení »Koruny« pro zločin rušení veřejného pokoje a pro přečiny pobuřování a schvalování nezákonitých skutků. V první při odsouzen býv. red. Frant. *Müller* k těžkému žaláři na 4 měsíce a z kauce prohlášena částka 500 zl. za propadlou; v druhé při odsouzen k peněžité pokutě 20 zl. a ke ztrátě 60 zl. z kauce. — Býv. red. »Politiky« *Č. Kulhánek,* byv v jedné tiskové při odsouzen c. k. krajským soudem *litoměřickým* k čtyřměsíčnímu vězení, žádal vrchní soud, aby mu bylo dovoleno trest ten odpykati u zemského co trestního soudu. Žádosti to bylo vyhověno. — Pro otištění zprávy z »Debatte« o jakýchsi plakátech, nalezených r. 1868. v Praze, odsouzen byl bývalý red. časopisu »Correspondenz« J. *Kreis* na čtyři měsíce do vězení a z kauce prohlášena částka *3000* zl. za propadlou. Jelikož nejvyšší soud mimořádně odvolání zamítl, vyzván byl nástupce Kreisův, redaktor A. Tůma, aby ve třech dnech pokutu 3000 zl. složil. — Vydavatelstvu »Nár. Novin« dodán přípis státního zastupitelstva, z něhož vyjímáme: »C. k. zemská pokladnice zaslala částku *3200* zl. r. č., která rozsudky c. k. zemského co trestního soudu, totiž: a) z 16. říj.

1000 zl., b) z 17. pros. 100 zl., c) z 9. pros. 400 zl. d) 20. listop. 1000 zl., e) z 11. pros. 500 zl., f) z 19. list. 1868 200 zl. úhrnem 3200 zl. z kauce za »Nár. Noviny« položené k rukoum pražského ústavu chudých za propadlou byla prohlášena a prodejem obligací z této kauce vytěžena. Z kauce »Nár. Novin« 6000 zl. bylo však posud již *2900* zl. vydobyto, a připočítá-li se k této částce nyní zaslaných 3200 zl., nabylo se o *100 zl. více*, než činí kauce za »Nár. Noviny« položená. Tato částka 100 zl. byla tedy c. k. zemské pokladně *nazpět odeslána*, aby se až k dalšímu opatření tam zachovala, a částka 3100 zl. byla pak pražskému magistrátu k rukoum ústavu chudých odevzdána.

30. dubna. Uvězněný býv red. »Posla z Prahy« E. B. *Tolman* obžalovaný pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. pro provolání k táboru lidu na Hernštejně u Domažlic uznán za vinna pouze přečinem dle § 300. tr. zákona (pro vyslovení souhlasu občanů chejnovských s deklarací) a odsouzen do vězení na jeden měsíc a k pokutě 150 zl.

Květen 1869.

1. května. O přípravách k porotním soudům sběhlo se následující: Dle § 9. zákona z dne 9. března 1869 (říš. zák. čís. 33.) má zvláštní komise sestavovati *roční seznam porotců*, z kterého pak *vylosuje* se seznam *služební*. Do této komise volí předseda tiskového soudu polovici a v Praze purkmistr druhou polovici, a to jeden i druhý z *obecního zastupitelstva*. Předseda pražského zemského soudu *Waidele* vybral si *»náhodou«* všech *šest členů*, jichž volba mu přislušela, z té frakce obecního zastupitelstva, která tam zastupovala právě nejmenší část obyvatelstva *(německé kasino)*, tudíž i nejmenší část veřejného mínění. Zkrátka zvolil šest **nejrozhodnějších a nejzarputilejších Němců**. Purkmistr musil pak ovšem chtěj nechtěj voliti svých šest členů naskrze z většiny obecního zastupitelstva, to jest z *Čechů*. Tak dostalo se do komise šest Němců a šest Čechů. — Když byl výminečný stav prohlášen, musel i výbor občanské záložny karlínské schůze své 48 hodin napřed ohlašovati, a tu dostavil se vždy vládní komisař do schůze, jako ve všech českých

spolcích v Praze a okolí. Když však byl stav výminečný zrušen, soudil každý, že záložna bude moci schůze své bez ohlašování a bez vládního komisaře odbývati, jako před stavem výminečným od svého zaražení 1865 vždy činila. Ale nestalo se tak. Do nejbližší schůze výboru po zrušení stavu výminečného dostavil se vrchní policejní komisař Müller, a když se výbor dotazoval, jakým právem do schůze přichází, vykázal se písemním rozkazem c. k. policejního ředitelství, dle něhož má jako v době stavu výminečného i nadále do schůzí výboru choditi a doložil, že i předběžné ohlašování se nezrušuje. Výbor záložny se proti tomuto rozkazu ohradil a splnomocnil předsedu, by se společně s právním zástupcem tomuto nezákonitému rozkazu policejního ředitelství opřel a práv záložny se vší rázností hájil. — U c. k. del. okr. soudu odbývalo se přelíčení proti red. listu »Jednota« K. *Šubertovi* pro neudání změny majitele tiskárny a pro přestoupení programu. Soud odsoudil jej k pokutě 25 zl. aneb na pět dní do vězení. Státní zástupce navrhoval pokutu 60 zl.

2. května. Předseda malostranské jednoty »Thalie« Em. *Meliš* odsouzen pro přestupek § 12. zákona spolčovacího k pokutě 10 zl. nebo na dva dni do vězení. Jednatel totiž opomenul ohlásiti policii funkcionáře výboru. — Kaplan P. Ant. *Langhans*, jenž byl pro kázání v Šluknově uznán od c. k. vrchního soudu za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do žaláře, uznán nejvyšším soudem za nevinna. — Choť býv. red. »Olom. Nov.« paní Josefina *Černochová* odsouzena k pokutě 25 zl. a ředitel knihtiskárny Lev k pokutě 15 zl.

3. května. Pro tábor na *Blížkově* blíž Slavostic odbýváno u c. k. krajského soudu v Jičíně s 18 účastníky přelíčení p. o přečin shluknutí a pro přestupek zákona o právu shromažďovacím odsouzeni byli: Václ. *Nechanský*, mlynář z Rožďalovic, k 14 dnům vězení dvěma posty zostřenému a k 80 zl. pokuty, Frant. *Gutmann* z Dobravan na 10 dní do vězení a k 40 zl. pokuty, Ant. *Kolářík*, mlynář z Křešic, na 10 dní s dvěma posty zostřenému a k pokutě 60 zl., Jan *Gross*, měšťan z Králové Městce, na 10 dní s dvěma posty zostřenému a k 40 zl. pokuty, Jan *Melichar* na 10 dní do vězení a k 20 zl. pokuty, Jan *Novotný*, měšťan, na 8 dní do vězení a k 20 pokuty, Jos. *Vaníček* na 8 dní do vězení jedním postem zostřenému a ku 20 zl

pokuty, Jos. *Radimský*, mlynář v Červenovsi, na 3 dni do vězení a k 60 zl. pokuty, Jos. *Cvach* na 8 dní do vězení jedním postem zostřenému a k 20 zl. pokuty, Frant. *Vaníček* na 10 dní do vězení a k 30 zl. pokuty, Jos. *Štěrba*, měšťan z Králové Městce, na 10 dní do vězení dvěma posty zostřenému a k 20 zl. pokuty, Ant. *Sládek* k 30 zl. pokuty, František *Valenta* a Edv. *Lustig* z Kopidlna po 40 zl. pokuty, Jos. *Valenta* k 20 zl. pokuty, Frant. *Kvasnička*, okr. tajemník v Králové Městci, k 40 zl. pokuty. Jan *Lemberk*, obecní starosta ze Slatiny, uznán za nevinna.

4. května. Otakar *Mikeš*, přetrpěv v novoměstské trestnici trest šestiměsíčního těžkého žaláře, k němuž byl v tiskové při »Národního Pokroku« pro zločin uražení Veličenstva odsouzen, propuštěn na svobodu. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byl býv. red. »Hlasu« K. *Krouský* pro článek »Baltické přímoří a Čechy« odsouzen pro přečin dle § 302 tr. z. na jeden měsíc k tuhému vězení a ke ztrátě 150 zl. z kauce. V první instanci byl Krouský uznán za nevinna. — Pražská rada městská přikázala propadlou část kauce časopisu »Nár. Listy« 2000 zl. stavebnímu fondu chudobince u sv. Bartoloměje. Poněvadž však celá kauce tohoto listu již byla vyčerpána a pouze 1124 zl. 16 kr. v státovkách a 3 zl. 25 kr. ve stříbře na tuto kauci zaplaceny byly, nařídila, aby se nedobytná část 872 zl. 59 kr. odepsala.

5. května. Uvězněný red. J. *Barák*, býv. red. »Svobody«, vytrpěv v trestnici svatováclavské přisouzený mu první trest 10 měsíců těžkého žaláře, musel ihned nastoupiti trest druhý, vyměřený na osm měsíců těžkého žaláře.

6. května. Do Prahy přibylo opět asi 200 husarů, kteří byli ubytováni v jednotlivých kasárnách.

7. května. Býv. red. »Nár. Pokr.« J. *Květoň* byl pro článek »Síla a moc« roku 1868. obžalován pro přečin velezrády, ale uznán za nevinna. Vrchní zem. soud uznal sice také, že Květoň není vinen zločinem velezrády, avšak uznal jej za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a odsoudil do těžkého žaláře **na tři leta** a ku ztrátě **2000** zl. z kauce. Nejvyšší soudní dvůr zrušil však tento rozsudek a uznal Květoně nevinným — Býv

red. téhož listu J. *Zehnal* vyzván, aby přisouzený mu trest čtrnáctidenního vězení do tří dnů nastoupil.

8. května. Policejním ředitelem v Praze a zároveň dvorním radou jmenován min. rada *Vojtěch* **Sedlaczek,** rytíř z Granthalu. Policejnímu radovi Vil. *Marxovi* udělen titul vládního rady a bývalému policejnímu řediteli, dvornímu radovi *Straubovi* dán na důkaz uznalosti »za dlouhé věrné služby« komturský kříž řádu Františka Josefa. — Nejvyšší soud změnil nález c. k. vrchního soudu, jímž byl K. *Krouský*, býv. red. »Nár. Novin«, odsouzen dle § 300. tr. z. pro uveřejnění zprávy o táboru na Blaníku k vězení na šest neděl a přisoudil Krouskému trest vězení na jeden měsíc, kdežto první stolice vyměřila trest na 14 dní. Spoluobžalovaný *Riegl*, jenž byl svého času také pro adresu Dru Ant. Čížkovi v »Nár. Novinách« uveřejněnou c. k. zemským soudem za nevinna uznán, ale rozsudkem vrchního soudu odsouzen na tři měsíce k vězení, uznán nejvyšším soudem za nevinna. Ostatní čísla »Nár. Nov.«, pro něž byl Krouský stejnou dobu obžalován, uznal nejvyšší dvůr jako první stolice za nezávadna. — Starosta Sokola lounského *Svoboda* odsouzen pro vyslovení souhlasu s deklarací poslanců českých do vězení na osm dní. — Za propadlou prohlášená a doplněná kauce »Hum. Listů« 400 zl. musila býti vydavatelstvu vrácena, poněvadž nejvyšší soud uznal redaktora v při té za nevinna.

9. května. V noci nalezeno v Praze mnoho plakátů »velezrádného« prý obsahu, následkem čehož zavedeno rozsáhlé vyšetřování. — Představený sušického kapucínského kláštera, P. *Ubald* vzat do vyšetřování pro kázání, jež měl v Sušici dne 4. května o druhotinách papežových. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, jímž A. *Tůma*, býv. redaktor »Corresp.«, odsouzen byl na čtyři měsíce do žaláře a ke ztrátě 800 zl. z kauce.

10. května. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž Dr. J. *Bílý*, farář v Předklášteří, byl uznán za nevinna zločiny a přečiny, které mu byly pro uveřejnění brožurky »Církev a společnost« za vinu kladeny. Skonfiskované exempláře brožurky byly Dru Bílému od soudu vydány.

13. května. Uvězněnému a churavému býv. red. »Hum. Listů« Fr. *Pechánkovi*, jenž odbýval si druhý svůj trest

v pražské nemocnici, doručen nález c. k. vrchního soudu, jímž potvrzen rozsudek c. k. soudu zemského ze dne 5. dubna 1869, znějící na dva měsíce žaláře a ztrátu 200 zl. z kauce. K radě lékařské podal Pechánek c. k. soudu žádost, aby po odbytí druhého a před nastoupením třetího trestu mohl se na tři letní měsíce odebrati do sedmihorských lázní. — Nejvyšší soud zamítl mimořádné odvolání B. E. *Tolmana*, býv. red. »Posla z Prahy«, z rozsudku ze dne 17. prosince 1868, jímž byl Tolman odsouzen na čtyři měsíce do žaláře, zostřeného postem a ke ztrátě 500 zl. z kauce.

14. května. Pro výrok: »Dříve musí vláda mezi lidi peníze rozdat a *ne všechno z národa vydřít*,« jejž prý pronesl v září 1868 v obecním úřadě, zažalován Jan *Jalovecký*, občan z Králové Dvora, pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Soudu předsedal rada Jansa. Obžaloba zakládala se na výpovědi svědka Hilbicha, důchodního královdvorského, o němž se obhájce Dr. T. Černý vyslovil, že výpověď jeho mohla by býti snadno strannická, poněvadž byl časem svým přičiněním obžalovaného s úřadu sesazen. Obžalovaný, jemuž státní žalobník navrhoval trest těžkého žaláře na **půl druhého roku**, uznán za nevinna.

19. května. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterými byli odsouzeni: býv. red. »Nár. Nov.« J. V. *Kout* do vězení na 3 neděle, býv. red. »Nár. Pokroku« J. *Květoň* na 14 dní, občané Jos. *Šlemlejn* a Jos. *Pokorný* z Kutné Hory pak každý na 8 dní. — Faktor tiskárny J. S. Skrejšovského *Franěk* odsouzen pro přestupek § 9. tisk. z. k pokutě 30 zl. nebo k šestidennímu vězení.

20. května. Přelíčení s kaplanem z Hostouně P. Frt. Blažkem pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný řečí o slavnost. svěcení praporu zpěv. spolku v Hostouni. Obžalovaný uznán *zločinem* tím za vinna a odsouzen do žaláře na — **14 dní.**

21. května. Pro výlet do lesíku k studánce Žižkově u Světlé nad Sázavou odsouzeno 58 účastníků k rozličným trestům a pokutám. Někteří odvolali se k vrchnímu soudu, který tresty *zostřil*. Zejména všem představeným a radním, jichž bylo devět, zvýšena pokuta z 20 zl. na 30. Ve Světlé byli pak odsouzeni:

purkmistr *Šindelář* a radní E. *Nepauer* k pokutám po 30 zl., P. Čeněk *Kvapil* 14 dní do vězení a 25 zl., *Ulip* 14 dní a 25 zl., Václav *Prášek* 14 dní a 25 zl. Ostatní, mezi nimi též paní Barbora *Strosová*, k pokutám po 20 zl.

22. května. C. k. policejnímu ředitelství v Praze podána 11. dubna žádost za povolení sbírek pro nezaopatřené rodiny politických vězňů. K žádosti té došla tato odpověď: »Na žádost p. Aloisia *Samohrda* a soudruhů, de praes. 27. dubna 1869. povolení k veřejné sbírce pro nezaopatřené rodiny pp. K *Payera*, F. *Mikeše*, V. *Petra*, Fr. *Strejčka* a B. *Kudery* se dává věděti, že c. k. náměstnictví výnosem ze dne 10. května 1869 č. 25.066. *nedalo průchodu* Vaší žádosti uspořádati sbírky subscripčními listy. V Praze dne 21. května 1869. Marx.« — Z propadlých kaucí českých listů přikázány opět nové částky fondu u sv. Bartoloměje a sice z kauce »Hlasu« 600 zl., »Nár. Pokr.« 1000 zl. a »Hum. Listů« 200 zl. Témuž fondu dodáno 600 zl. z kauce »Posla z Prahy«.

25. května. Bratří professor Emanuel *Tonner* a August *Tonner* nastoupili trest šestiměsíčního žaláře, k němuž byli v tiskové při »Světozora« odsouzeni. — S red. »Našince« zavedeno vyšetřování pro ohlášení táboru.

26. května. Býv. red. »Hum Listů« Frant. *Pechánka*, který nacházel se již po sedm týdnů v ošetřování ve všeobecné nemocnici a žádal, aby po odbytí druhého trestu bylo mu povoleno navštíviti lázně Sedmihorské, navštívila lékařská soudní komise, aby se přesvědčila o jeho stavu — C. k. vrchní soud ve *Vídni* potvrdil rozsudek první instance, kterýmž redaktor »Zvonu« V. K. *Šembera* odsouzen na dva měsíce do žaláře. — C. k. vrchní soud nevyhověl odvolání Č. *Kulhánka*, býv. red. »Politik«, který byl odsouzen v jedné tiskové při své k 4měsíčnímu těžkému žaláři. Nejvyšší soudní dvůr potvrdil souhlasné rozsudky zemského a vrchního soudu, kterými *Kulhánek* odsouzen v jiné tiskové při »Politiky« k tříměsíčnímu žaláři zostřenému postem a ztrátou kauce 300 zl. Kulhánek, který byl pouze 20 dní redaktorem »Politiky« odsouzen celkem k 9měsíčnímu vězení a k 6 měsíčnímu těžkému žaláři, za každý den redaktorství tedy skoro jeden měsíc trestu.

27. května. C. k. zemský soud usnesl se zastaviti další

vyšetřování proti Frant. *Koutkovi,* okr. tajemníku v Benešově. Koutek byl obžalován ze zločinu rušení veřejného pokoje dle § 65., jehož prý se dopustil sepsáním telegramu souhlasu s deklarací českých poslanců z Benešova. Za to ponechán v obžalobě Frant. *Urbanis* jakožto původce telegramu pro týž zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. b). Proti J. *Koutovi*, red. »Nár. Novin«, který byl zároveň obžalován pro zločin dle § 65. tr. z., že jmenovaný telegram uveřejnil, další vyšetřování zastaveno.

28. května. Odvolání proti zákazu shromáždění lidu ve Velvarech, jež mělo se odbývati již v únoru, ministerstvem vnitra zamítnuto.

29. května. Dosavadní předseda c. k. zemského co trestního soudu *Mentberger* přesazen po své žádosti za předsedu c. k. soudu krajského do *Mostu.* V příčině té odevzdal Mentberger veškeré řízení záležitostí c. k. zem. co trestního soudu radovi téhož soudu Saakhovi, kterýž v prozatímní této své vlastnosti presidentské potrval až do příchodu nového skutečného předsedy *Košina* z Plzně.

Červen 1869.

1. června. C. k. vrchní soud jednak potvrdil jednak zostřil rozsudek, jejž byla první stolice o obžalovaných pro *tábor podřipský* vynesla, a sice potvrdil, že byli pp. V. *Kratochvíl* a V. *Janda* uznáni vinnými zločinem rušení veřejného pokoje v čl. II zák. ze dne 17. pros. 1862 č. 8. ř. z., ale zároveň uznal Kratochvíla a Jandu také ještě vinnými zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. a) a b) tr. z., Ervína Špindlera pak netoliko tímto zločinem, nýbrž také ještě zločinem v čl. II. zák. ze dne 17. pros. 1862 č. 8 ř. z. obsaženém a odsoudil každého do těžkého postem zostřeného žaláře na dobu *desíti měsíců*, k náhradě trestního řízení a konečně také ještě k peněžitým pokutám a sice Kratochvíla a Jandu každého k pokutě 50 zl., E. Špindlera k pokutě 30 zl.

3. června. Dr. V. *Gabler*, ředitel vyšší dívčí školy v Praze, odsouzen pro súčastnění se táboru *na Bezděz* (dne 21. června

1868) od c. k. okresního soudu v Dubé pro přestupek zákona ze dne 16. list. 1867 k pokutě 30 zl. ve prospěch chudých na Bezděz aneb do vězení na šest dní.

6. června. Red. »Nár. Pokroku« Jan *Zehnal* dopraven do novoměstské trestnice, kde nastoupil první svůj trest.

10. června. Václav *Svoboda*, syn poštmistra ze Sobotky, jenž se byl na táboře valečovském obořil na známého diurnistu Zdobinského, byl cís. kr. krajským soudem v Mladé Boleslavi odsouzen *pro zločin svádění ku vraždě* na **pět let** do *těžkého žaláře*, kteryžto rozsudek c. k. vrchní soud potvrdil. Dne 31. prosince 1868 musil tudíž Svoboda nastoupiti svůj trest, ačkoliv se odvolal k nejvyššímu soudu, načež v dubnu dopraven z Mladé Boleslavi od četníků, spoután se sprostými zločinci, do trestnice sv.-václavské v Praze, kdež opět vřaděn mezi sprosté trestníky. Jelikož nejvyšší soudní dvůr zvrhl rozsudky obou nižších instancí a uznal Svobodu nevinným, musil býti propuštěn na svobodu. Strávil tudíž nevinně *skoro celý rok v žaláři*. Při svém návratu do otčiny byl od svých přátel a obyvatelstva vůbec okázalým způsobem uvítán.

11. června. V noci z 10. na 11. června po jedné hodině s půlnoci zahřměla v Praze náhle nočním tichem rána, jakoby vypáleno bylo uprostřed města bořící dělo. Cinkot skla z roztlučených oken na počátku Poštovské ulice u *c. k. policejního ředitelství* naznačil místo výbuchu. Ze všech stran spěchaly na to hlídky policejní, jakož i ze sna vyburcovaní občané k policejnímu ředitelství na Štěpánský plácek, odkudž byl plamenný blesk vyletěl a na dlažbě leskly se kolkolem střepy z rozbitých oken. Nikdo však nedovedl s určitostí udati, co bylo rány té příčinou. U přítomnosti policejního úřadníka i strážníků pátráno pilně a prohlížena i okna výše než obyčejně se nalezající. Na ramena jednoho strážníka vystupoval druhý a drže se zdi i římsy, svítil si do rozbitých oken, pátraje, zdali odtamtud nevyšla rána. Zatím však i po ulici se svítilnami a v nedostatku jich i pomocí sirek hledáno po dlažbě, až konečně nalezeno na dlažbě několik střepů z roztržené **pumy** v malém výklenku sklepním pod čtvrtým oknem (směrem od Ferdinandové třídy počítajíc), v hromadě malty zbytek luntu, jenž dosahoval až za roh policejního ředitelství do Ferdinandské třídy. Po bližším

ohledání nalezeno valně zbytků pumy roztržené a jejího náboje po ulici i zdích rozmeteného. Vše to sebráno a co corpus delicti na policii do presidiální kanceláře vrchního komisaře Jevůrka odevzdáno. Policejní stráž pilně hlídala celou budovu c. k. ředitelstva policejního až do rána. Sotva se rozednilo, započalo vyšetřování celého případu. Po důkladnějším ohledání seznáno, že výbuch způsoben byl *granátem*, jakých užívá se u vojska, a sice granátem šestiliberním, jehož průměr obnášel as osm palcův. Dále shledáno, že granát byl nabit špičatými kulemi, sekaným železem a olovem, kteréžto části náboje jeho nejen na ulici samé, alebrž i ve zdích a dveřích nalezeny. Vůbec bylo v budově c. k. policejního ředitelstva, zejména v přízemí, kde se nachází kancelář pro záležitosti průvodních listů, 17 tabulí v oknech, v protějším domě č. 339, kde jest kavárna, 14 tabulí rozdrceno. V sousedním domě vrazilo kus granátu do dvéří vinárníka Vítkovice. Kus zůstal ve dveřích, které v délce své rozbity, jiný střep vletěl do okna skladu a rozbil je. Škoda tu učiněná páčena na 10 zl. Úhrnem páčena škoda výbuchem granátu způsobená na 26 zl. K úrazu nepřišel nikdo. Celkem nalezeno 8 kusů granátu samého, 6 kusů náboje a zbytek doutnáku (luntu). Oblouk klenutí u otvoru sklepního, kde granát dle všeho byl umístěn, neutrpěl skoro žádné škody, jenom malta nejbližší klenby jeho opadala. Za to utrpěly domy protější; především kavárna. Zajímavo bylo, že při výbuchu kus granátu vrazil až do třetího patra budovy policejní, pod níž granát byl vypálen. Jeden střep granátu vletěl z otvoru sklepního do protějšího domu č. 339—I., a odraziv se tu, vrazil právě do čtvrtého okna 3. poschodí, do bytu, kde bydlil c. k. policejní komisař Mesner, jenž zabýval se záležitostmi tiskovými. V záležitosti té zavedeno nejpřísnější vyšetřování. Časně z rána vykonána úřadní prohlídka v bytu bratří *Körbrů*. Nenalezeno však nic závadného. — Téhož dne v prvních hodinách odpoledních dostavila se policejní komise, vedena policejními komisaři Preslem a Mesnerem do hostince Ant. *Vanda* v Jezovitské zahradě pod Letnou, aby i tam vykonala úřadní prohlídku. Policejní zřízenci obstoupili celou Jezovitskou zahradu, v hostinci samém prohlíženy pak všecky síně. Byt syna hostinského, jenž náhodou nebyl doma, k rozkazu komise přivolaným zámečníkem

otevřen. Když byly všecky listiny a knihy prozkoumány, sebrala komise dva husitské a jeden republikánský znak, a vyzvala hostinského, aby se dostavil na policejní ředitelství, kde s ním zaveden protokol. — V týž den zatčen mladý strojník Leopold *Šmíd*, jenž byl teprve před nedávnem propuštěn z vazby vyšetřovací, v níž strávil pro událost na Cibulce celých 8 měsíců, aniž bylo nějaké viny »velezrády« na něm shledáno. Úřadní komise, která se do jeho bytu dostavila prohledala vše, udávajíc, že hledá tajnou tiskárnu. Ačkoliv prý nebylo v bytu jeho pranic závadného nalezeno, byl L. *Šmíd* přece zatknut a na policii odveden; nicméně ještě téhož dne zase propuštěn. — Občané Jos. *Šlemlejn* a Jos. *Pokorný* z Kutné Hory nastoupili trest osmidenního vězení, k němuž byli odsouzeni pro vyslovení souhlasu s deklarací poslanců českých.

12. června. V den po výbuchu granátu před budovou c. k. policejního ředitelství přilepena na nárožích tato vyhláška: »*Odměna 1000 zl.* r. m. dána bude k návrhu c. k. presidia místodržitelstva onomu, kdo podá c. k. policejnímu ředitelstvu taková dáta, na jichž základě by bylo možno, vypátrati některého z původcův opovržení hodného zločinu, spáchaného v noci z 10. na 11. t. m. položením petardy k budově policejního ředitelstva pražského, aby mohl býti zaslouženě potrestán. V Praze dne 12. června 1869. C. k. dvorní rada a policejní ředitel Vojtěch Sedlaczek rytíř z Granthalu. — Prodlením dne byli zatčeni: Čeněk *Kärber*, dělník strojnický; Otakar *Fiala*, čalouník, *Chalupa*, sazeč písma a *Štětina*, bývalý vojenský ohňostrůjce. Dále JUC. *Doležal*, protože trhal s nároží oznámení stran odměny 1000 zl. od policie vypsané. — V den jedenadvacáté výroční památky červnové revoluce r. 1848 obávala se policie velkolepých demonstrací v Emauzích, kde prachnivějí kosti mnohých, v dnech červnových r. 1848. padlých. Již před šestou hodinou ranní vyslán značný počet strážníků policejních jak uniformovaných tak tajných do Emauz s jedním policejním úřadníkem. Nežli se zřízenci policie do Emauz dostavili, zavěšen byl na někdejším hřbitově na kříži nad hrobem roku 1848 padlých věnec se slovanskou trikolorou a černým florem. Policie nedočkavši se žádné jiné demonstrace, střežila někdejší hřbitov emauzský až do poledne.

13. června. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byla částka 500 zl. z kauce »Hlasu« za propadlou prohlášena a J. V. *Kout* k pokutě 100 zl., po případě k 20dennímu vězení a K. *Krouský* k pokutě 50 zl. po případě k 10dennímu vězení odsouzen. Vydavatelstvo »Hlasu« zároveň vyzváno, aby peněžitou částku onu do tří dnů složilo. — Z propadlé kauce listu »Politik« přikázáno 400 zl. stavebnímu fondu u sv. Bartoloměje.

14. června. Pro výbuch granátu před budovou c. k. policejního ředitelství pokračováno ve vyslýchání »svědků« i obžalovaných, jakož i v novém zatýkání. V noci zatčeni opět dva mladíci, a sice bratr zatknutého Čeňka *Körbra*, Vilém a technik Jos. *Tošnar*, bytem na Hradčanech. Kromě toho povolán Leop. Šmíd k novému výslechu. Mimo Leopolda Šmída bylo ještě mnoho jiných osob vyslýcháno. Čeněk *Körber*, *Fiala*, vůbec »Kopřiva« zvaný, jakož i typograf *Chalupa*, byli ráno mezi sedmou a osmou hodinou jeden po druhém z policie, kde od zatknutí svého ve vazbě držáni byli, od c. k. policejní stráže dopraveni do vězení radnice novoměstské, kde každý o sobě zvláště umístěn ve vazbě vyšetřovací. Předběžné vyšetřování svěřeno radovi zemského soudu Vávrovi. Některé listy pražské přinesly též zprávu, jako by původcové onoho výbuchu náleželi k jakémusi spolku, kterýž prý za účelem svým tajným, rozumí se, revolučním, stál ve spojení i s Berlínem, Paříží, Amerikou a bůh ví, kým ještě. Vypálený granát, jak příslušná vojenská komise seznala, byl granát rakouský, avšak druhu již zastaralého a byl bezpochyby vytažen z Vltavy, kamž roku 1866. Prusové množství v Praze nalezených granátů potopili.

15. června. Do trestnice u sv. Václava dopraveni byli: K. *Krouský*, býv. red. »Nár. Novin«, odsouzený do žaláře a vězení úhrnem na 30 měsíců, pak Josef *Staňke*, Frt. *Neumann* a Kristof *Grégr*, odsouzení pro účastenství na táboře na Pankraci. První dva odsouzeni byli k 2letému a poslední 3½letému těžkému žaláři, nepočítaje v to 8měsíční vazbu vyšetřovací v novoměstské trestnici. — Žádost Srba Savy *Rajkoviče*, aby mohl čtyřnedělní trest později nastoupiti, c. k. vrchním soudem odmrštěna. — Na kříži někdejšího emauzského hřbitova nalezen dnes ráno nový věnec z čerstvých růží a se stužkou trikolorní.

16. června. V příčině vypáleného granátu před policejní budovou vydána následující vyhláška: Za příčinou vyhledávání stran útoku, vypálením duté střely na budovu policejního ředitelství spáchaného, vyšlo na jevo, že se nacházejí v soukromém držení v policejním obvodu města Prahy duté střely, buď za času pruské invase z Vltavy vytažené, neb na cvičištích dělostřeleckých nalezené. Ježto tyto střely v obou případech zůstávají majetkem vys. vojenského eráru a tomuto plné právo se zachovává, by jemu za odměnu úřadně určenou vráceny byly, a pakli, že nalezeny byly, se ukrývají, považovati se to musí za čin trestný a k němu přikročiti jest podle nařízení z dne 30. září 1857 — zákonníka říšského č. 198 — tedy vyzývám obyvatelstvo policejního obvodu, by všecky druhy dutých koulí a jiných dutých střel, jichž nabyto bylo v domnění, že jich přišlost není podezřelá, a které dílem jako historické památky se schovávají, ve 14 dnech u příslušného c. k. polic. okr. komisařství odevzdali, a to tím jistěji, anto by po projití této lhůty ti, kdož tyto střely zatajují, se vydali zákonním následkům shora podotknutým a nepříjemnosti prohlídek pro podezření zamýšleného nadužití. Z tohoto opatření vyjmuto jest železné okrouhlé střelivo, upotřebení zbavené, které mnohdykrát vys. erárem jakožto litina se prodává, a tím řádným majetkem dražebního kupce se stává. Z c. k. policejního ředitelství. V Praze dne 16. června 1869. — Vojtěch rytíř *Sedlaczek* z Granthalu, c. k. dvorní rada a policejní ředitel. — Shromáždění lidu položené ku dni 27. června na vojenské cvičiště brněnské zakázáno. Na programu bylo rokování o otázce: »Kterých zákonitých prostředků má užiti slovanské obyvatelstvo Moravy, aby vlasti a potomstvu pojistilo šťastnou budoucnost.« Důvody neuvedeny žádné; v úřadním zákazu prostě praveno, že shromáždění nemůže býti povoleno. — Vydavatelstvu »Hlasu« úřadně oznámeno, že z kauce tohoto časopisu částka 181 zl. 84 kr. a 2 zl. ve stříbře pražskému magistrátu odvedena byla.

17. června. Tábor lidu na výšině *Romanov u Mšena*, na němž mělo býti dne 20. červnu rokováno o otázce: »Možno-li českému národu, aby se s nynějším ústrojím Rakouska spřátelil?« c. k. okresním hejtmanstvím v Hradišti zakázán, poněvadž »příčí se ústavě«. — Důvěrníci podali ihned žádost za

povolení k novému táboru s otázkou »Co vadí našemu blahobytu a kterak by se povznésti mohl?«

19. června. V presidiu c. k. zemského co trestního soudu odbývána za předsednictví nového přodsedy c. kr. trestního soudu Košina mimořádná porada, k níž mimo jiné povoláni byli zejména státní zástupce Dr. Hlaváček a zemský rada Vávra, jemuž svěřeno bylo vyšetřování o výbuchu granátu před budovou c. k. policejního ředitelství pražského.

20. června. C. k. vrchní soud změnil rozsudek, kterými byl býv. red. »Nár. L.« K. *Tůma* pro článek »Čeští dělníci a němečtí fabrikanti« odsouzen k těžkému žaláři na jeden rok, zostřiv trest žaláře na 18 měsíců.

21. června. C. k. policie pražská obávajíc se ve výroční den popravy roku 1621 demonstrací na Staroměstském náměstí rozmnožila policejní hlídky. — Odsouzený bývalý redaktor Ferd. *Willsdorf* dopraven z novoměstské radnice do trestnice svatováclavské. — V trestnici té byli v tu dobu uvězněni: J. *Barák*, J. *Černý*, J. *Květoň*, J. *Kout*, B. *Pacák*, K. *Payer*, J. *Relich*, B. *Tollmann*, K. *Tůma*, J. *Zeman*, K. *Krouský*, *Stanke*, *Gröger a Neumann* (odsouzení pro tábory pankrácký a žižkovský) *Hájek* a *Liška* (odsouzeni taktéž pro tábory) — celkem 17 politických vězňů, kteří měli dohromady trestu těžkého žaláře na **53 let.** Mezi nimi bylo devět českých redaktorů, kteří vedle svých trestů na svobodě pokutováni byli zabráním kaucí z listův v sumě **24000** zl. — Účastníci tábora na *Bližkově*, kteří byli první instancí uznáni za nevinny, odsouzeni k odvolání stát. návladnictva c. k. vrchním soudem k peněžitým pokutám.

22. června. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž byl Jan *Relich* z Plzně pro zločin rušení veřejného pokoje odsouzen na 18 měsíců do těžkého žaláře. C. k. vrchní soud byl trest ten zvýšil na **čtyři leta.** — *Humpoleckému* Sokolu zakázáno podniknouti výlet s praporem a hudbou.

23. června. Řemenář Karel *Navrátil* ze Smíchova a řezník Václav *Záruba* z Dřevčic vzati do vyšetřovací vazby pro zločin uražení Veličenstva.

24. června. Nejvyšší soudní dvůr potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu zemského, kterým J. *Arbes*, red. »Našich Listů«,

odsouzen byl pro zločin rušení veřejného pokoje spáchaný článkem »*Z boží milosti a z vůle národa*« na čtyři měsíce do těžkého žaláře a ke ztrátě *500 zl.* z kauce.

25. června. V redakci »Národních Listů«, v tiskárně Dra Edv. Grégra a v bytu majitele tiskárny vykonána soudní prohlídka. Do redakce dostavily se dvě komise — *devět osob* — majíce v čele radu Jelínka, aby pátraly po rukopisech dvou úvodních článků: »*Naše opposice*« v čísle 160. a »*Jak na nás hrůzu pouštějí*« v čís. 168., v nichž shledalo státní zastupitelstvo povahu zločinu rušení veřejného pokoje dle § 65. a) t. z. a II. zákona ze dne 17. pros. 1862, čís. 8. zák. ř. a v prvním článku také zločin uražení členův domu císařského, v § 64. z. t. naznačného. Komise téměř po celou hodinu pobyly v místnostech redakce, pátrajíce po rukopisech článků těch. Nenaleznuvše však ani v redakci ani v tiskárně ničeho, dodali redaktorovi J. Arbesovi a majiteli tiskárny Dru Edv. Grégrovi soudní rozkazy, jimiž se prohlídka v redakci, v tiskárně a v bytu majitele tiskárny nařizuje, načež sepsány o prohlídce dva protokoly. Po té odebrala se jedna komise do bytu Dra Edv. Grégra a druhá, pětičlenná, do bytu *otce* redaktora Jana *Arbesa* na Smíchově, kam přibyla o sedmé hodině večerní. Prohlídka trvala přes hodinu a komise naleznuvši mezi rozličnými papíry na psacím stolku čtyři malé lístky, na nichž napsáno bylo »*Česká opposice*«, skonfiskovala je.

26. června. C. k. vrchní soud *zamítnul* žádost uvězněného red. »Hum. Listů« Frt. *Pechánka*, aby mu před nastoupením druhého trestu popřána byla lhůta dvou měsíců, by za příčinou prsní choroby své zotaviti se mohl poněkud v lázních. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl starosta dělnické besedy v Karlíně, Ignác *Skokánek*, odsouzen pro opožděné ohlášení schůze, kteráž se ani neodbývala, k peněžité pokutě 20 zl. aneb ku vězení na čtyři dni. — Red. »Českého Dělníka« Vác. *Studnička*, pak majitelé tiskárny Mikuláš a Knapp, jakož i sazeči »Českého Dělníka« předvoláni k c. k. zemskému co trestnímu soudu k vyšetřování.

27. června. Druhý *řipský tábor* c. k. okr. hejtmanem Quadratem zakázán. Za důvod uvedeno, že »předměty programu směřují proti ústavě státu po právu pozůstavající a protože pojednáním a rokováním o nich obávati se jest *demonstrace* proti

státní ústavě a vládě, a **hlavně rušením veřejného pokoje.**« — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, jímž J. *Květoň*, býv. red. »Nár. Pokroku«, ku 14dennímu a Jiří *Goldbach*, starosta obce doubravické, a Jan *Štros*, starosta obce sudoměřské, oba z okresu bělského, ku 8dennímu vězení pro přečin § 300. tr. z., pro zaslání souhlasu s deklarací poslanců českých odsouzeni byli. C. k. okresní soud bělský zároveň poukázán, aby »převzal« oba posledně jmenované do trestu.

30. června. Farář v Novosádku u Znojma, P. Jos. *Bazal*, zažalován teprve nyní pro kázání, jež měl r. 1868. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek prvních dvou stolic, kterýmž red. »Zvonu« (později »Hlasů«) ve Vídni odsouzen do žaláře na 2 měsíce.

Měsíc *červen* byl obzvláště úrodný na rozmanité nepřátelské, po případě sprosté výlevy některých vídeňských listů, z nichž uvádíme *na ukázku* aspoň některé. Tak psala dne 10. »Glocke«: »Ultračeši přivádějí nyní *kořaleční výrobu* v Čechách k novému rozkvětu. Nemine téhodne, aby *rozzuřilí Václavové* se nesešli v znamení pálené vodky *při povidlech a dolcích*, při hudbě klarinetův a bouchání moždířů, by pak zažili několik řečí a konečně, když jsou *boha plni*, učinili několik nadšených resolucí. Stálým refrénem všech těchto *kořalečních* shromáždění jest: trojjediné české království; korunování korunou Václavskou, které, jak známo, *nikdy nebylo;* české ministerstvo s Palackým a Riegrem v čele; každý všední den stává se dnem svátečním; Češi *přestanou pracovati*, za to pak *Němce, kteří naučili Václavy slabikovat a lidi z nich udělali*, berou do služby za nosiče cihel a trakařníky; německá řeč se vypleňuje, česká však se povyšuje na jazyk světový a konečně bude *knuta a cep* povýšen za znak na národní trikoloře. Feudální šlechta podržuje ovšem jako dříve moc nad *sprostým Václavem* v rukou, činíc jej, když uzná toho potřebu, opět robotníkem, zavádějíc znova bití služebných a přivádějíc to konečně tak daleko, že národ český v krásném souladu vrhá se Husovi a sv. Václavu zároveň nábožně k nohoum. Jakkoliv směšným zdá se býti toto vylíčení: jednu dobrou vlastnost má — že jest *pravdivé (!)* a že dovozuje před celým světem, jaký to nesmysl, když ze zásady národnostní uzavírá se přemrštěně na *nezralé národky*, kteří

se hodí leda za hnůj na pole kultury!« Takovým tónem mluví »Glocke« dále vyhlašujíc »zváclavělé čecháctví za prototyp politického blbství, spojeného se surovostí a tupou obmezeností«.

Po pěti dnech popřála si »Debatte« stylistický opus tohoto smyslu: »*Urwenzlové*« v Praze počínají býti ještě nestydatějšími, nežli byli dříve. Ačkoliv o nich nikdo nemůže říci, že by byli ze samé chytrosti prach vynalezli, provádějí přece politiku tajným vypalováním petard a hledí prachem a olovem terorisovat. Kdyby »Urwenzlové« v Praze věděli, jak se daří zde ve Vídni mladému venclovskému pokolení, které s výplody českého průmyslu provádí obchody ve »wurstelprátru«, jak se sytí a občerstvuje zbytky piva a odpadky sýra a jitrnic, jež těm ubohým chuďasům my Němci ve své dobrosrdečnosti necháváme, zajisté že by jim srdce zaplesalo. Pak by se zajisté žádný synek venclovský nedal více na místě statečných vlastenců za 15 zl. na kolik měsíců zavřít do vězení, pak by se prachu užilo k jiným účelům a místo fabrikace petard, kvetly by zase povidla a dolky. A proto jen sem k nám do Vídně« atd.

Den na to bylo lze čísti v témže listě: »*Wenzeslausismus*«. To jest nejnovější mozková choroba, na jakouž jisté koterie v Čechách postonávají! Buď červnové parno tak účinkuje na jejich lebky anebo jest to onen *polínkový oheň*, jejž národní časopisy roznítily — zkrátka »Wenzeslausismus« dosáhl již nejvyššího stupně všiváctví. Pan Wenzl je nemocen! A přece měl všecko, po čem duše toužila! Chtěl mít pergamenové dokumenty a dostalo se mu jich; chtěl mít národní kroj, jakémuž se obdivoval, když viděl opici jezdící na pudlíkovi — chtěl jej mít a skutečně si jej vynalezl. Byl tu Královédvorský rukopis a i čamara byla hotova; ale nedostávalo se mu vyšší politiky. Pan Wenzel musel chtěj neb nechtěj provádět politiku. A stalo se! V Hostomicích natloukl židům, v Praze vytloukl okna — a ač to jest k víře nepodobno, jesuitům učinil kočičinu. Mistři václavství měli radost, jaké pokroky pan Wenzel v tak krátkém čase na politickém poli učinil. V pyšném vědomí o hrdinstvích, jež pan Wenzel provedl, snažil se nyní dosáhnouti nejvyššího cíle; přemýšlel dlouho o tom, jak by vzbudil všeobecný obdiv u svých. Hledal a našel! V tiché tajné komůrce

sedí pan Wenzel. Jeho oči mu planou, v žilách mu živě koluje krev; neboť ví, že policie ničeho neví o jeho dílně. Tajná tiskárna — plakáty — revoluce — Berlín a Petrohrad — prach a koule — petardy a dýky! Z pana Wenzla se stal velký politik! O půl noci — kdy svatý Nepomuk spí šťastný sen na pražském mostě — vzal Wenzel naplněnou bombu, natočil několik loktů luntu kolem ruky, zaobalil se do pláště a vyplížil se ven na ulici, aby položil bombu před policejní ředitelství. Strašný hluk — klirr, klirr — kusy železa lítají sem a tam a velký národní čin jest vykonán. Sláva! Sláva! Ohnivý křest petardami jest vykonán! Hymny radosti rozléhají se vzduchem a vše, co jest Urwenzlem, dělá kotrmelce. Ale všecko přijde konečně na světlo boží! Slavná policie vypíše cenu 1000 zl. Pan Wenzel čte. Skutečně jest to tisíc zlatých a tisíc zlatých jsou pěkné peníze. Rozmýšlí se, počítá od 15 zl. do 1000 zl. a konečně se pan Wenzel za 1000 zl. sám dodá policii, neboť 1000 zl. — jest 1000 zl. Pěkné to peníze! A morálka z této historie! Chytrého Wenzla nechytíš jinak, než když mu dáš hned peníze.«

Několik dní po té psal týž list v tento smysl: »České listy stěžují si denně, kroutíce bolestně tváře, že vídeňská židovská rota všecko znetvořuje, co »Venclovi« svato jest. Co jest ale Venclovi svatým? Především: *Svěcený rendlík, jež nazývají korunou spojeného království.* Za druhé: Starý lev který nemá více zubů, za to však jest dvouocasý a byl do nedávna největší ozdobou úřadního »Prager Zeitungu«. Za třetí: Tři století starý jazyk svatého Jana v skleněném pouzdru, jejž každého roku 300.000 panslavistických jazyků oblizuje. Za čtvrté: Svatý Jan sám, na němž ale ostatně není nic jiného zvláštního, nežli jeho pomník, který váží 36 centů a věčně bude lákati vládu, aby z něho dala nadělati stříbrných peněz. Za páté: Dva překrásné rukopisy, o nichž se neví, jsou-li z devatenáctého století před Kristem nebo po Kristu; na každý způsob jsou dobře kouřem učazeny a praeparovány a jednou i v noci a mlze lučebně prozkoumány. Za šesté: Báječný pěvec z dávnověkosti, nyní vysekaný z kamene v Králové Dvoře, kterážto část přiházívá se obyčejně jen Židům a Němcům; jest to živý důkaz, že falešný rukopis dovede zroditi vymyšleného pěvce. Věž Daliborka, která byla tím neštěstím vinna,

že se Čechové naučili na housle hráti. Za osmé: Konečně největší posvátnosť, která s »nejsvětějším« to jediné sdílí, že jest neviditelna — totiž tak zvané *české státní právo*, něco, co se podobá zastřenému obrazu saisskému, při němž přesvědčí se český mládenec — snad i slepý mládenec, že za závojem jest něco, o čem se nedá ani zpívati ani mluviti!«

Červenec 1869.

1. července. Pro opětné okrášlení památného kříže na nádvoří kláštera emauzského vzat do vyšetřování Jos. *Štětina*. Přiznal se k činu tomu, ale udal, že učinil tak po vůli nebožtíka svého bratra, kterýž jej na smrtelném loži zapřísáhal, aby každý rok ověnčil kříž ten, jelikož pod ním prachniví velmi upřímný přítel zemřelého. — Pro vyslovení soustrasti odsouzeným redaktorům pokutovaní političtí provinilci ze Zlonic nastoupili tresty, a sice Václ. *Jirkovský* z Vyšínku, člen okr. zastupitelstva a představený obce, *Mináříik* taktéž z Vyšínku, *Hora* z Břečťan, *Klíma*, *Maršner*, *Homolka* ze Zlonic na 14 dní, *Čtrnáctý* ze Zlonic na 3 neděle, Fr. Slavomír *Štěpánek* ze Zlonic na jeden měsíc. — Nejvyšší soud zamítl odvolání proti rozsudku c. k. vrchního soudu, kterýmž byli: Em. *Starý* pro přestupek § 23. tisk. z., pak Václ. *Žižala-Donovský* a V. *Trnka* pro spoluvinu pro uveřejnění insertu »Blaník vyjde o sv. Václavě, předplatné přijímá Em. Starý v Praze č. 147—I. atd.« v časopisech »Národní Noviny«, »Nár. Pokrok« a »Correspondenz« odsouzeni k pokutám, a sice Em *Starý* k pokutě 30 zl. aneb k šestidennímu vězení, *Žižala-Donovský* 60 zl., aneb na 12 dní do vězení a *Trnka* 30 zl. aneb na 6 dní do vězení.

2. července. Přelíčení pro oslavení památky Mistra Jana Husa. Obžalovaní Jan *Svačina*, J. *Pucák*, Leopold *Šmíd*, E. *Jelínek*, A. *Werner*, J. V. *Havlík*, E. *Lodl*, J. *Rank*, J. *Tachecí*, J. *Štětina*, K. *Bělecký*, M. *Pelnář*, A. *Jaroměřský* a A. *Horák* uznáni nevinnými. — Pro podezření zločinu **velezrády** vydal c. k. pražský zemský soud co trestní zatykač na Václava *Nevařila*, lesnického příručího ze Zásmuk. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž Karel *Bodlák* odsouzen do vězení

na 14 dní. Týmže soudem potvrzen rozsudek, kterýmž býv. red. »Nár. Pokroku« J. *Zehnal* odsouzen v téže při na 4 dni do vězení a k pokutě 40 zl.

3. července. S red. »Nár. Listů« J. *Arbesem* zavedeno předběžné vyšetřování pro dva úvodní články: »*Naše opposice*«, (zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) tr. z. a čl. II. zákona ze dne 17. pros. 1862 č. 8. zák. říš. a zločin uražení členů domu císařského) a »*Jak na nás hrůzu pouštějí*« (zločin rušení veřejného pokoje dle §. 65 a) tr. z. čl. II. zákona ze dne 17. pros. 1862 č. 8 zák. říš.)

5. července. Kněz P. J. *Felber*, přetrpěv trest 14denního vězení pro urážku ministra Giskry, propuštěn z novoměstské trestnice na svobodu. — J. *Dragon* ze Zlonic nastoupil trest. — Propadlá část z kauce »Našich Listů« 500 zl. přikázána stavebnímu fondu u sv. Bartoloměje.

6. července. Následkem zákazu *táboru řipského* a zamítnutí odvolání proti zákazu vydalo c. k. okres. hejtmanství roudnické zvláštní oběžník, v kterém připomínalo, aby starostové obcí použili po případě i — *vojska*. — Tábor v *Chocni* zakázán c. k. okres. hejtmanem Brandeisem proto, že článek programu »Co překáží vyrovnání s Čechy, a jaké následky může míti rušení státního práva českého?« — čelí zřejmě proti základnímu ústavnímu zákonu ze dne 21. prosince 1867.

7. července. Studující Frant. *Kolací* vzat do vyšetřovací vazby, poněvadž si dopisoval s Č. Kerbrem, vyšetřovaným pro vypálení petardy před pol. ředitelstvím. Hned když byl Kerber zatknut, dostavila se do bytu Kolacího úřadní komisse, která nalezla toliko list, jímž Kerber děkoval Kolacímu za knihy, jež byl Kolací pro knihovnu spolku »Oul« zaslal. Dnes Kolací opět předvolán k soudu a po výslechu podržán ve vazbě vyšetřovací. — Odvolání proti zákazu *druhého táboru podřipského* položeného ku dni 11. července zamítnuto c. k. místodržitelstvím proto, že »přihlíží-li se k obsahu I. i II. předmětu programu, jakož i k obsahu zadaného odvolání a *povšimne-li se osobnosti pánů pořadatelů* — není žádné pochybnosti, že tyto předměty programu neuznávání pozůstávající po právu ústavy státu v sobě zahrnují a tudíž rokování o nich již z ohledu veřejného blaha dopustiti nelze«.

9. července. Soudní prohlídky vykonány v redakci »Pokroku«, v tiskárně J. S. Skrejšovského, a v bytech faktora tiskárny Fraňka a redaktora A. Paláka. Pátráno po rukopisech dvou úvodních článků, ale marně. — Také B. E. *Tolman*, býv. red. zastaveného »Posla z Prahy«, kterýž od 20. listopadu 1868. nalezal se v žaláři, podal soudu žádost, aby po přetrpění prvého trestu propuštěn byl na nějaký čas na svobodu, poněvadž jest řádem soudním přikázáno, že jednotlivé tresty mají se odbývati ne ve spojení, nýbrž o sobě. Bylo by vůbec záhodno, připomenuly »N. L.« aby vykládal se trestní řád tak liberálně, jako se jindy vykládával, když jednalo se o sprosté zločince; neboť političtí vězňové zasluhují snad také tolik humanity jako sprostí. Pokud víme, státní zastupitelstvo stavělo se až posud při politických vězních na jiné stanovisko a shrnovalo při nich jednotlivé tresty v jeden jediný, nepřetržitý. Alespoň učinilo tak u Baráka, jenž uvězněn jest již přes rok (od 5. července 1868), ačkoli poprvé odsouzen byl na šest měsíců. Rovněž tak stalo se při ostatních vězních, z nichž největší část trvá ve vazbě již skoro celý rok, zejmena při Janu Černém, při Karlu Tůmovi, Janu Květoňovi atd. — J. *Koutek*, byv propuštěn z vyšetřovací vazby, ponechán v obžalobě pro přestupek.

10. července. Úřadní zákaz táboru na *Podhradí* u Chocně rozhlašován i při »amtstákách« hejtmanství vysokomýtského. Představeným nařizováno, aby z návštěvy táboru zakázaného nejenom občanstvo, ale i veškeré spolky zráželi, zákonní tresty jim připomínali atd.

11. července. Dnešní tábor četníků na Řipu netěšil se velikému účastenství obecenstva. Kromě četníků dostavil se na úpatí Řipu jediný c. k. okr. hejtman Quadrat, ale i on nezdál se býti právě spokojen se situací, do které jej mimořádná opatření uvedla. Neboť kdykoli měl známější osoby na silnici potkati, ukryl se pečlivě v pozadí vozu a jel mlčky dál — k vytknutému cíli. Cesty k Řipu vedoucí, obsadilo četnictvo nadarmo. Nebylo ani táboritův, ani zvědavců, kteří by byli četníkům k vůli chtěli jíti na Řip. Ráno když pojednou zazněla střelba z hmoždířů od Řipu, nastal mezi četníky ruch živější. Chvátali a běhali, až se dověděli, že v Lipkovicích slaví evangelická obec památku Husovu. C. k. okresní hejtman Quadrat bavil se s nadporučíkem čet-

nickým asi do 3 hod. odpol. na Řipu v největším vedru, načež se vrátil do Rovného k obědu. O 5. hod. odejeli četníci z Roudnice po dráze ku Praze, ostatní rozešli se buď pěšky nebo se rozejeli nočním vlakem. Ze všeho, co na Řipu vykonali, zachovala paměť lidská jen to, že vrátili jednoho kramáře, který se k Řipu ubíral, o zákaze táboru nic nevěda. — Tábor na *Kunětické hoře* u Pardubic, položený na den 18. července zakázán, poněvadž prý první otázka, o které se rokovati mělo: »V jakém poměru stojí právo historické koruny svatováclavské k mocnářství rakouskému a jakými zákonními prostředky může býti přivedeno k platnosti?« ústavě čelila.

13. července. Nepokoje v Brně. **Vojsko vystřelilo do lidu.** *Zastřeleni* byli: Bernard *Fritz*, pak 79letý J. v. *Parravicini* a ještě jeden obstarožný muž; *raněni:* Jan *Novák*, Anna *Daisová*, Matilda *Hildenbeutlova*, Johanna *Starová*, Jan *Bičiště*, Antonín *Dolinka*, Jan *Mareček*, Tomáš *Chyta*, Frant. *Veselý*, Jos. *Musil*, Marie *Heinzova*, Karel *Kollmann*, Anna *Švecova*, Jan *Bednařík*. — Otakar *Hodek*, sladovnický, jenž byl obžalován pro zločin *velezrády* a jemuž bylo státním návladnictvím navrženo *deset let* těžkého žaláře, nastoupil trest dvouměsíčního žaláře, k němuž byl c. k. vrchním a nejvyšším soudem odsouzen. Hodek dán do cely, v níž uvězněn byl red. listu »Dělník« V. Petr. — S Edv. *Lódlem* zavedeno vyšetřování, poněvadž prý rozdával tištěné plakáty vybízející k táboru na Pankráci.

15. července. Pro rvačku brněnských turnérů zavedeno s některými občany bystřickými vyšetřování a sedm jich zatčeno. — Čtyři političtí provinilci *lomničtí* nastoupili tresty.

16. července. Proti místodržitelskému zamítnutí rekursu proti zákazu táboru řipského podáno odvolání k ministerstvu. — Do *Dušník* přišel Josef *Vlček*, držitel usedlosti v Litovicích, s vyzváním o súčastnění se banderia při odhalení pomníku Fügnerova a zastavil se v hostinci Hustolesově. V brzku po té vstoupil do hostince toho šikovatel c. k. četnictva Jan Kvasnica. Sotva Vlčka spatřil, již se ho tázal po jméně; když pak mu Vlček odpověděl, prohlásil jej četník za zatknutého. Nic nepomáhalo zaručování se místního představeného Josefa Janouška, pak Jana Husto esa a jiných vážených majitelů usedlostí za Vlčka. Šikovatel se tím více rozhorlil, takže i místnímu před-

stavenému zatknutím hrozil. Když pak se konečně ještě jeden četník s nasazeným bodákem dostavil, byl Vlček k c. k. okres. soudu do Ounoště dopraven, odkud dodán do Prahy k c. k. zemskému co trestnímu soudu, jsa spoután s jedním zločincem. Místní představenstvo podalo stížnosť proti chování se četníka nejen k c. k. smíchovskému hejtmanství, ale i k c. k. ředitelství četnictva v Praze.

17. července. Následkem zákazu táboru na náměstí v *Bělé*, jenž byl zakázán »pro nepříhodnosť místa k shromáždění«, usneseno podati proti zápovědi táboru odvolání k c. k. místodržitelství a svolati ku dni 25. července nový tábor lidu na výšinu »*Horku*« u města Bělé s programem: »Možno-li státoprávní opposici české za dosavadních politických poměrů vyrovnati se s vysokou vládou?« — Pro Husovu slavnosť na *Pankráci* zavedeno u c. k. okres. soudu vyšetřování s Frant. *Kotyšanem*.

18. července. Místo »táboritův« dostavili se na *Kunětickou Horu* u Pardubic c. k. četníci až z — Jičína a z Prahy. Také pardubický c. k. okr. hejtman Brechler vyšel si téhož dne na Kunětice a huláni pardubičtí byli po celé odpůldne k »výletu« připraveni. Místo táboru mnoha tisíc táboritů uzřel staroslavný hrad toliko tábor asi 30 četníků s bodáky a jedním důstojníkem. Jinak bylo pusto a prázdno na hradě. Četnické stráže rozestaveny na všech stranách a cestách hory. Četníci stáli na straně hory proti Sezemicím, proti Podhradí, u pověstné, jindy tak hluboké studně, u hlavní brány hradu a jinde a — nudili se. — C. k. místodržitelství zamítlo odvolání proti zákazu *táboru kunětického* z té příčiny, »protože se nedá o tom pochybovati, že první předmět předloženého programu v sobě obsahuje neuznávání po právu pozůstávajícího říšského zřízení a tedy výklad o řečeném předmětu již z ohledu pro veřejné blaho k dopuštění není«. — Následkem zákazu táboru na *Podhradí* u Chocně byli c. k. polní myslivci ve Vysokém Mýtě pohotově. Po táboru panoval v celém okolí velmi čilý ruch. Vše těšilo se na příští tábor omladiny českomoravské v Brandýse nad Orlicí. Den na to podnikly školní dítky výlet s hudbou na *Podhradí* a členové banderií měli taneční zábavu na Hemžích. — Do Brna přibylo asi 50 četníků jako posila k vykonávání služby veřejné bezpečnosti v okolí brněnském, poněvadž prý dosavadní počet četníků

k tomu nevystačoval. — V Husovicích usadil se politický komisař, který měl pozorovati smýšlení v okolních osadách. V moravských osadách v okolí Brna byla rozložena jízda. — Propadlá kauce »Hlasu« 1500 zl. byla od rady městské odepsána, poněvadž ji nebylo lze vydobýti. — Soudní prohlídka vykonána v domě mladoboleslavského měšťana *Šnajdra*.

19. července. P. Karel *Florian*, dříve kaplan v Nýrsku u Klatov, pak farář v Loučíně, obžalován pro zločin rušení veřejného pokoje, jehož prý se dopustil řečí, kterouž dle udání svědků obchodníka Feuchta a c. k. vrchního respicienta Fiedlera měl v červenci 1868 v hostinci v Nýrsku. Řekl prý tenkráte: »Cislajtanie musí upadnout v záhubu, neboť Uhrům dali všecko, kdežto v Cislajtanii mnohá země, jmenovitě *Čechy se utiskují*. Nynější vláda cislajtánská nemůže se dlouho udržeti. Za půl roku bude po ní, protože dualismus nikdy nemůže se udržeti. Východní otázka to rozbije, a pak bude federace a bude lépe, jako ve Švýcařích, kde také mají federativní ústavu.« Státní zástupce navrhoval, aby byl obžalovaný odsouzen do těžkého, postem zostřeného žaláře na jeden rok. Soud však jej uznal za nevinna.

21. července. Nejvyšší soud potvrdil všecky rozsudky c. k. krajského soudu chrudimského proti redaktoru časopisu »Koruna« Frant. *Müllerovi* v devatenácti příčích vynešené. — U brněnského c. k. soudu zemského zavedeno předběžné vyšetřování s red. »Mor. Orlice« J. *Dvořákem* pro zločin rušení veřejného pokoje § 65 lit. a) tr. z., obsažený prý v článku »Tábor lidu u Kroměříže«, pak pro dva přestupky § 3. zákona o právu shromažďovacím, obsažené prý v »Zaslánu« o novém táboru nad Podhradí u Chocně a v denní zprávě »Tábor u Loštic«.

24. července. V Chrudimi provedeno závěrečné přelíčení s obchodním cestujícím p. Ant. *Čechákem* pro přečin § 300. tr. z. Soudu předsedal dr. Schindler. Obžalovanému kladeno za vinu, že ministra Giskru, co do úřadní jeho činnosti tupil a hanil a tím k nenávisti k němu popuzoval. Přísežním seznáním svědků A. Holovského, M. Fleischera, R. Dřevikovského, A. Bureše a F. Březiny prý dokázáno, že A. Čechák dne 24. srpna 1868 večer v Hlinsku, a sice v hospodě »U orla«, kde větší část hostí byla, takto se vyjádřil: »Císařství rakouské

jsme my, my držíme císařství rakouské. *Giskra jest kluk, pacholek, holomek a neřád;* on je naším hejtmanem a má míti 4000 pense; avšak on je nedostane. Nadělal hejtmany, já vám hned takového hejtmana namaluju. *Rakousko se neudrží udělá bankrot.*« Po slovech těchto začal prý okresního hejtmana křídou na stole kresliti, aby politickou organisaci v posměch uvedl. Po vyslechnutí svědkův uznán obžalovaný za vinna a odsouzen do tuhého, postem a samovazbou zostřeného vězení na 14 dní. Státní zástupce zavrhoval trest vězení na čtvrt roku. — Rekurs pořadatelů táboru na *náměstí bělském*, položeného ku dni 25. července, zamítnut c. k. místodržitelstvím přípisem *německým*.

25. července. V den prvního i druhého zakázaného táboru v *Bělé* meškalo v městě tom neméně než 38 četníků z celého okolí svolaných s poručíkem a c. k. okres. hejtmanem Květem. Na tábořiště z občanstva nikdo se nedostavil. — U sazeče *Kubáta* vykonána úřadní prohlídka, k níž vysláno bylo šest osob. Zabavena česká »marselésa«, píseň »Zdvihni se, starý český lve«, zapečetěný list a bulharské psaní od Popoviče.

26. července. Pro adresu důvěry poslanou Hořickým pro přihlášení se k deklaraci zavedeno vyšetřování s **96** občany poděbradskými. — C. k. ministerstvo vnitra zamítlo rekurs proti táboru *podřipskému*. — C. k. místodržitelství zamítlo bez důvodů žádosť pana Vandy za uspořádání divadelních her. — U brněnskéko okres. soudu zahájeno líčení s J. *Hlávkou*, starostou »Sokola« (na jehož místě přišel Dr. *Illner*, byv k tomu splnomocněn), pak Vojtěchem *Němcem*, kolářem ze Starého Brna, Josefem *Wurmem*, starostou z Klobouk, J. *Hrůzou*, kupcem a *Šenkem* z Rajhradu pro přest. § 3. zákona o právu shromažďovacím, který prý spáchán tím, že »Sokol« a banderia táhla Brnem dne 27. června k táboru na kopci julianovském. Soudcem byl Boček. Za svědky předvoláno asi osm policejních strážníků a několik jiných občanů, kteřížto poslední svědčili vesměs na prospěch obžalovaných. Líčení však odročeno. — S poslancem a starostou klobúckým J. *Wurmem* zavedeno v Brně vyšetřování trest. pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím. — C. k. místodržitelstvo zapovědělo jednotě »Thalii« dětské představení »Učitel ve francouzském zajetí.« Policejní strážníci strhali plakáty s nároží.

27. července. Do *Nové Paky* došel přípis c. k. státního zástupce Dra Hlaváčka, v němž tento nařizoval, aby proti účastníkům »stavšího se uzavření« (gegen die Betheiligten an dem Beschlusse) (že totiž měšťané novopačtí nepřenechají židům, kteří by při nastávajících volbách do sněmu proti národní straně hlasovali, místa na krámy), zavedeno bylo ihned příslušné vyšetřování a sice pro zločin veřejného násilí dle § 98. lit. b) tr. z., kterýž zní: »Toho zločinu dopustí se ten, kdo sám neb prostředkem jiných písemně nebo ústně anebo jiným způsobem, udav jméno své anebo neudav, v tom úmyslu někomu hrozí ublížením na těle, na svobodě, na cti nebo na majetnosti, aby na něm vynutil nějaké konání, dopuštění nebo opomenutí.«

28. července. Srb Sava *Rajkovič*, přetrpěv v novoměstské trestnici tresty své pro událost chuchelskou a pro demonstraci herbstovské, *vypovězen ze zemí rakousko-uherských* a dopraven c. k. orgány až do *Bělehradu*. Původně bylo Rajkovičovi slíbeno, že bude z trestnice odvežen teprve v 10 hodin a že tedy bude mu lze s některými přátely se rozloučiti. Avšak když byl zburcován o 4. hodině z rána ze spánku a kázáno mu aby se měl na cestu, zdráhal se Rajkovič vyzvání tomu vyhověti a byl násilím do vozu vpraven, načež vežen byl až do Běchovic ve fiakru. Tam opět se Rajkovic vzpouzel vstoupiti do vagonu. Byl tedy — spoután a násilně do vagonu vpraven.

29. července. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl býv. red. »Veselých Listů« Fr. *Vymazal* uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje. — Shromáždění rolníků okresu Unhoštského, svolané ku dni 1. srpna do *Hásku*, bylo c. k. okres. hejtmanstvím na Smíchově zakázáno, poněvadž »účel banderia«, o jehož zřízení mělo býti jednáno, v žádosti svolavatelů nebyl udán. — P. Jos. *Vlček*, jenž byl dne 16. července pro politickou řeč, již měl v Dušníkách, četníkem zatčen a dodán c. k. trestnímu soudu do Prahy (kam byl dopraven spoután želízkami se sprostým zlodějem), propuštěn na svobodu.

30. července. Tábor u *Písku*, vlastně u Sudoměře na tak zvaném rybníku »Škaredém«, položený ku dni 1. srpna s programem: 1. »Koho máme voliti do sněmu?« a 2. »Co vadí zdárnému vývinu samosprávy v jižních Čechách« zakázán, poněvadž

»vzhledem k známému politickému směru pánů žadatelů žádné pochybnosti nepozůstává, *že by se předložený program jen k demonstracím a agitacím proti ústavě vykořistit*«.

Srpen 1869.

Měsíc srpen byl měsícem památných *volebních táborů*, svolaných (a *vesměs úřadně zakázaných)* za příčinou doplňovacích voleb do zemského sněmu českého na místě poslanců českých, kteří, podavše 22. srpna 1868 známé osvědčení proti umělému majorisování národa českého, od té doby činnosti sněmovní se nesúčastnili a byli zástupci německé menšiny na sněmu zemském zbaveni mandátů.

Výminečný stav v Praze a v okresích Karlínském a Smíchovském, na podzim r. 1868. zavedený, byl sice zrušen; ale podmaršálek baron Koller, kterýž byl za výminečného stavu jmenován místodržitelem v Čechách, aby *jako voják* za mimořádných poměrů »zjednal zákonům se vší možnou přísností platnost«, zůstal místodržitelem *a postavil se ihned v* čelo *volební agitace*. Vládě šlo stůj co stůj o volební vítězství. Z té příčiny vydal baron Koller všem c. k. okresním hejtmanům v království Českém okružník *jako instrukci*, dle které se měli při volbách říditi.

Památný a v dějinách ústavních států ojedinělý spis ten kladl přede vším váhu na to, že účelem vypsání nových voleb jest, aby byli zvoleni jen takoví poslanci, kteří by se do sněmu dostavili a činnosti sněmovní súčastnili, a končil sladkou nadějí, kterou se správce místodržitelství ve své neznalosti poměrů v Čechách kojil: »že »*dobrá věc*« (t. j. věc strany ústavácké a její vlády) v brzké budoucnosti všude slaviti bude vítězství«.

V okružníku tom poukázáno pak dále k tomu, že prý »v mnohých okresích část obyvatelstva *zavedena jsouc agitacemi strany*, kteráž *v zaslepení k víře nepodobném* nesúčastněním se prací sněmovních a bezohledným nevšímáním si důležitostí zemských domýšlí se dosáhnouti uskutečnění *vlastního svého politického programu*, pozbyla jasného a klidného náhledu o poměrech« atd. a může voliti zase jen poslance, kteří by

sněm český neobeslali. A proto prý »proti takovýmto snahám strany ústavě nepřátelské *nemůže vláda zůstati nečinnou*«, ba naopak jest prý »*její povinností*, aby proti nim se všemi dovolenými prostředky vystoupila, zvláště pak, aby objasňovala velmi škodlivé následky kroků oposicí nastoupených, *i přiměla*, pokud možna, *voliče k tomu*, by ve prospěch dobré věci poskytli důvěru svou mužům, kteří s postavením poslance zemského *netropí nedůstojnou hru*«.

» *Ukládám Vám tedy za povinnost*,« končí památný oběžník, »abyste o úřadních hromadách i při jiných příležitostech, veřejně i v soukromém životě, **avšak bezohledně** a vlády i úřadů důstojně pracoval k tomu, aby obyvatelstvo velký význam práva volebního pochopilo a aby do sněmu volilo jen muže, kteří skutečně hodlají volební okresy zastupovati, a *nikoliv takové, kteří chtějí voliče připraviti o zastoupení na sněmu*. Nepochybuji, že snahám Vašim působením oposice v mnohém ohledu budou činěny obtíže. Vašemu Blahorodí zajisté však neušlo, že *oposice* opustivši ústavní půdu, *padá z jedné nedůslednosti do druhé* a že vládě tudíž poskytuje sama pomoc k svému *pokoření*. Jsem přesvědčen, že vaše Blahorodí *se vší rozhodností*, avšak zároveň *se vší možnou obezřelostí* úkolu tomuto budete hledět vyhověti« atd.

Z oběžníku toho jest zřejmo, že vláda zaujala o volbách (jež přece v ústavních státech mají býti naprosto svobodny a beze všeho, ať již jakéhokoli nátlaku) stanovisko stranické za tím účelem, aby volby vypadly v její prospěch, a že k tomu účelu t. j. *k volební agitaci* allarmován celý c. k. úřadnický aparát s výslovným poukázáním k tomu, že jest jeho *povinností*, aby ve všem všudy *bezohledně*, *se vší rozhodností a zároveň obezřelostí* rozvinul volební agitaci na prospěch vlády a ústavákův.

Oproti obrovskému, sorganisovanému a zároveň přísně disciplině podrobenému aparatu neměla státoprávní oposice česká k disposici nežli vědomí o nezadatelných právech koruny České a ústavou zaručenou »volnosť slova tištěného a mluveného.« Avšak jak bylo jí možno tyto dva poslední prostředky použíti, vysvitá nejen z persekuce časopisectva, nýbrž i ze zákazů

táborů lidu a vůbec všech schůzí, v kterýchž mělo býti pojednáno o volbách ve smyslu strany státoprávní.

Byla takořka bezbranná. Přes to přičinila se ze všech sil, aby vítězství ústavověrných, kteří měli všechny ústavní a mnohé neustavní a nezákonní prostředky po ruce, zmařila.

První politický spolek »Slovanská Lípa«, jehož zaražení »svobodomyslné« ministerstvo nemohlo zmařiti, aniž by se bylo před celým světem nekompromitovalo, usnesl se již před úřadním vypsáním voleb vyzvati voliče české ku svolání a odbývání *volebních táborů* na jeden a týž den — **15. srpna** — aby mohl celý národ český jedním dnem již před volbami projeviti vůli svou i bez všeobecného práva hlasovacího.

Pouhé provolání »Slovanské Lípy«, jež vyšlo již 30. července, působilo na stoupence vlády a vládu samu jako hrom z čista jasna. Nenadálit se tak výmluvné a přesvědčující manifestace lidu českého. Věděli, jak bezpříkladný účinek měl hlas lidu o prvním povoleném táboru podřipském v květnu r. 1868, a nezbylo jim, nežli vzíti útočiště ku prostředku nejkrajnějšímu — k prostým *zákazům*.

Přes zuřivé a fanatické útoky vládních a ústaváckých listů, jež snažily se učiniti volební tábory směšnými, ohlášena c. k. úřadům prodlením několika málo dnů celá řada volebních táborů, zejména: pro *Prahu, Smíchov* a *Karlín* **na Žižkově**; pro volební okresy *Hlinecký, Skutečský* a *Vysokomýtský* na staroslavném **Košumberku** u Lůže; pro volební okresy *Roudnický* a *Mělnický*, pak pro města *Roudnice, Mělník* a *Brandýs* **na úpatí Řipu**; v okresu *Lounském* u vsi *Vrbna* na tak zvané **Vartě**; pro volební okres *Chrudimsko-nasavršský* a města Chrudim a Heřmanův Městec v **Chrudimi**. Voličové *benešovští, říčanští, černokostelečtí* a vyšehradští svolali tábor **na Křížky** u Želivce v okr. Benešovském; v okresu *Únhoštském* u **Červeného Újezda**; v okresu *Brandýsském* na **Polabí** u Houštky; pro okres *Hořovický* v **Hořovicích**; pro volební okres *Příbramsko-Dobřišský* na vrchu **Háji** u sv. Hory u Příbrami; v okresu *Německobrodském* v Německém Brodě na **Rozkoši**; v okresu *Kolínském* na kopci **Bedřichově**; pro okresy *Benešovský, Vlašimský* a *Neveklovský* na **Střížkově** v okresu Benešovském; v okresu *Mladoboleslavském* v obci **Čejtické** u Mladé Boleslavi; pro volební

okresy *Zbraslavský*, *Berounský a Smíchovský* na vrchu **Vráži** v obci Dolnomokropecké; v okresu *Litomyšlském* u Litomyšle na **Zavadilce**; pro *Náchod*, *Skalici*, *Opočno a Nové Město* nad Metují na hoře **Dobeníně** u Náchoda; v okresu *Poličském* v **Bořinách** u Poličky; v okresu *Jindřicho-hradeckém* na náměstí ve **Stráži** nedaleko Jindřichova Hradce; v okresu *Slanském* u města **Slaného**; pak tábor na úpatí **Blaníku**.

Mimo to ohlášeny tábory volební u **Sudoměře** nedaleko Písku, pak na výšině *mlíkosrbské* v okresu Chlumeckém a »na **dřeveckém půhoně**« u Královic, jež měly býti odbývány až po 15. srpnu.

Avšak již dne 7. srpna dodán starostovi »Slovanské Lípy« Dru Sladkovskému přípis c. k. policejního ředitelství, kterými *k rozkazu* místodržitele barona Kollera **činnost »Slovanské Lípy« zastavena**. Jako »důvod« uvedeno v úřadním zákazu usnešení spolku, »že o příštích volbách do sněmu každý ve všem všudy musí se přidržeti kandidátní listiny důvěrníků poslanců a že za zlomyslného škůdce národa musí býti považován nejen každý, kdo vzhledem k tomu nepodrobí se návrhům důvěrníků, nýbrž i každý, kdo opomene, seč jest, přičiniti se ve prospěch svaté věci národa a buditi druhy liknavé a pracovati proti agitacím nám protivným, kterážto zásada vyslovena byla i ve veřejných vyzváních ku svolávání volebních táborů.« — — Po mínění c. k. organův čelilo usnešení to proti základním zákonům státním a proti ustanovením §§ 98. lit. b) (zločin veřejného násilí vydíráním) i 302. tr. z. a překročen prý jím také obor činnosti stanovami spolku vykázaný.

Účelu, jakého mělo býti rozpuštěním »Slovanské Lípy« dosaženo, nedocíleno. Důvěrníci voličů nedali se tím od svolávání volebních táborů odstrašiti a ohlašovali c. k. úřadům jeden tábor po druhém.

Vláda nevědouc si rady rozhodla se pro krok nejposlednější: Rozkázala svým orgánům v Čechách, **aby každý tábor prostě zakazovaly** a na místa, kde měla býti shromáždění lidu odbývána, aby byla vyslána **ozbrojená moc**.

Vizme, k jakým »důvodům« bráno při zákazech útočiště

Volební tábor pro *Prahu, Smíchov a Karlín*, svolaný na Žižkov, zakázán »z *ohledu na osobnosti pořadatelův* a obsah,

pak na účel«, an prý »nestává pochybnosti, že se tohoto shromáždění *k agitaci* proti ústavě státu, zvláště pak k tomu užití zamýšlí, by se činil nátlak na voliče«. — V zákonníku rakouském není však žádného paragrafu, kterýmž by se volební agitace zakazovala — a zákon ten jest z doby nejtužšího absolutismu. Za éry »ústavní«, kdy sám místodržitel baron Koller oběžníkem vyzýval c. k. orgány k volební agitaci v nejrozsáhlejší míře, prohlášena c. k. orgány agitace volební za nezákonitou a zakázána. — C. k. okresní hejtman v Příbrami, Veith, dověděv se, že má býti odbývána poradní schůze důvěrníkův, povolal k sobě několik občanů, kterýmž nejen domlouval, ale které i přemlouval a prosil, aby od svolání táboru upustili! — Když však prosby nespomohly, prohlásil, že všechno úsilí důvěrníků bude marným, poněvadž »tábor *tak jako tak povolen nebude.*« Důvěrníci přes to tábor ohlásili a c. k. okresnímu hejtmanovi nezbylo, nežli jej *zakázati písemně.* Při pouhém zákazu však nezůstalo. C. k. okr. hejtman vydal zvláštní okružník, v kterémž všem obecním představeným »přísně přikázal, aby *všemi (!)* prostředky zabránili příchod lidu.« Opakujeme: »*všemi*« prostředky, tedy vůbec jakýmikoli. — C. k. okresní hejtman litomyšlský, Töply, zakázal volební tábor, »poněvadž« prý »by shromáždění to zavdati *mohlo* příčinu k rušení řádu a poklidu«. Pravíme: »*mohlo*« *(!)*, t. j. důvod, z kteréhož mohlo by se vlastně zakázat *všechno všudy,* poněvadž nikdo nemůže předvídati, co kdy a jakým způsobem může zavdati k něčemu příčinu. Mimo to zaslal c. k. okr. hejtman městské radě litomyšlské přípis, kterýmž ji vyzýval, »aby každé výtržnosti předešla«, a doslovně připomenul: »Kdyby síly obce k zachování zákazu a udržení řádu a poklidu nestačily, budiž mi do 24 hodin zpráva podána, *abych se o přeložení posádky vojenské do Litomyšle postaral,* která by teď i budoucně postačitelnou podporu policejní moci podala.«

V okružníku c. k. okr. hejtmana jindřicho-hradeckého Wachtla, k obecním starostům praveno do slova: »že kdyby nějaké výtržné shromáždění nebo jiné vykročení z mezí zákonních se staly a ze strany obecního zastupitelstva každým způsobem se zdráhalo je zadržeti, důrazných opatření, jmenovitě *vojenské exekuce na útraty obecní* až do zaopatření (!) pořádku,

by užiti se musilo, ana *vláda pevně uzavřela, nikoliv na pouhých hrozbách neustáti . . .*« C. k. okresní hejtman ten provinil tudíž na vládu více, nežli si sama přála: jednak že *vyhrožuje* a jednak že se rozhodla na tom nepřestati, nýbrž i — trestati.

C. k. okresní hejtman smíchovský, Müller, zakázav volební tábor pod okresy Smíchovský, Berounský a Zbraslavský, pohrozil v okružníku svém obecním starostům »*nejdůtklivějšími prostředky a vojenskou posádkou*«.

C. k. okresní hejtman novoměstský, Hetzendorf, zakázal volební tábor přípisem, jenž může býti pokládán přímo za »vzor« češtiny. Pravilť v přípisu tom, že zakazuje tábor, »poněvadž takové shromáždění proti státnímu zařízení obráceno jest a nezákonní tisk (!) na svobodnou volbu k sněmu zemskému, která dosavade ani vypsána není, se provozuje«.

C. k. okresní hejtman německobrodský, *Sagasser*, zakázav volební tábor na Rozkoši u Německého Brodu, poslal purkmistru německobrodskému přípis, kterýmž mu zvěstoval, že »Jeho Excellence pan ředitel místodržitelství ráčil uznati za dobré *soustřediti dne 15. srpna v Německém Brodě 13 četníků*, aby se pojistila zápověď shromáždění. Připomenuv pak, aby se purkmistr postaral četníkům o byty, pravil do slova: »Zdá se býti slušno, *aby obtíž ubytování padla v přední řadě na ony pány, kteří co pořadatalé obmýšleného táboru k ní příčinu dali*«, a uvedl konečně i jich jména. Sotva však se zpráva o tom dostala na veřejnost, zaslána »obezřelému« c. k. hejtmanu telegrafická depeše z místodržitelství, aby **rozkaz ten** *jako zákonem neodůvodněný* — **odvolal!**

Pardubický c. k. okresní hejtman, Brechler, zakázal tábor na Kunětické Hoře proto, »poněvadž se nedá o tom pochybovati, že program v sobě zneuznávání říšské ústavy po právu pozůstavající zahrnuje a že není nic jiného, než přejinačení programu, pro který již ke dni 18. července tábor na Kunětické Hoře nepovolil.«

Z podobných pak »důvodů« zakázány všechny ostatní volební tábory, jichž svoláno celkem pětadvacet.

Na doklad, jak horečnou byla volební agitace ústavověrné strany a c. k. orgánů a do jakých krajností zabíhala, uvádíme zde dvě vpravdě politování hodné události.

Z kauce »Nár. Novin« propadlá částka 7420 zl. byla svého času připsána stavebnímu fondu městského chudobince v Praze. Touto pokutou byla však celá kauce listu toho v částce 6000 zl. vyčerpána, následkem čehož nedobytný zbytek 1420 zl. musil býti odepsán.

Místodržitel baron Koller zamítnuv skoro všechny námitky přednesené městským zastupitelstvem pražským proti celé řadě německých, vlastně ústaváckých voličů, konečně dne 23. srpna purkmistrovi pražskému *rozkázal*, aby do 12. hodiny vydal legitimační lístky *celé řadě Němců a židů*, o nichž nejen purkmistr, nýbrž i celá městská rada byli přesvědčeni, že jim po výslovném znění zákona volič ské právo naprosto nenáleží. Následkem toho *purkmistr* nemoha to srovnati se svou ctí a svým svědomím, před 12. hodinou z úřadu svého se poděkoval.

Mimo to zaslal pražský jeden žurnalistický šmok jménem *Schütz* jinému šmokovi, *Winternitzovi*, do Vídně následující telegram: V noci o 11. hodině stalo se rozhodnutí místodržitelské o reklamaci ústavní strany. Nejen společníci byli vyškrtnuti, také jinak utrpěli jsme četné ztráty hlasů, poněvadž místodržitelství naivním způsobem uvěřilo *lživým* udáním magistrátu. *Rozhodnutí místodržitelské, které oplývá omyly úřad kompromitujícími a odpory,* naznačuje živé přívržence ústavní strany co mrtvé, obyvatelé Starého města co bydlící na Novém městě atd. Stran těchto omylů podá se dnes představení místodržitelství. Než i v tom případě, kdyby rekurs k ministerstvu stran společníků příznivě byl vyřízen, **jest odročení volby o jeden den nutné.** Rozhodnutí místodržitelské vyvolalo mezi ústavní stranou bolestné zklamání! *Winternitzi!* **Zapřísahám tě, pošli opis telegramu Herbstovi a Banhansovi!** — *Schütz.* Dr. Raudnitz.«

Schützem vyzvaný Winternitz nelenil opis telegramu toho zaslati J. Excell. **ministru Herbstovi** a **Banhansovi;** neboť z Vídně došel do Prahy **telegrafický rozkaz,** aby byly **volby na Starém městě pražském** a **na Smíchově** — nikoli jen o jediný den — nýbrž **o pět dní odročeny.**

* * *

1. srpna. C. k. okr. hejtmana v *Slaném* došel z »příslušné« strany v Praze rozkaz, by udal, jak se obecenstvo

chovalo, když zloničtí odsouzenci byli ze žaláře propuštěni. Jaké prý byly demonstrace, kteří a kolik občanů jelo jim naproti na koních atd. Poněvadž u příležitosti té nebyl pořádek ničím porušen, odpověděl c. k. okr. hejtman, že bylo »vše v pořádku«. Na to došel opět strážmistra od četníků podobný rozkaz, v kterém kladena hlavní váha na jezdce na koních a nařízeno, by bylo vše obšírně a zevrubně udáno. — Tábor lidu položený ku dni 1. srpna na býv. vojenské tábořiště »U táboru« za městem *Bělou* c. k. hejtmanem Květem zakázán, poněvadž vzhledem k osobnosti žadatelů a podanému programu není pochybnosti, že se tohoto shromáždění lidu *použiti chce toliko k demonstracím a agitacím* proti právně platné státní ústavě.

3. srpna. Uvězněný red. »Hum. Listů« Fr. *Pechánek* zakročil již před čtvrt rokem u soudu, aby mezi svým druhým a třetím trestem mohl se odebrat na tři měsíce do Sedmihorek. Soud k tomu nesvolil. Pechánek se odvolal, avšak rekurs mu vrácen, poněvadž prý — zmeškal lhůtu k zadání.

4. srpna. Ferd. *Wilsdorf*, býv. red. »Hlasu«, odbyv si trest šestiměsíčního těžkého žaláře z části v novoměstské radnici, z části v trestnici svatováclavské, propuštěn na svobodu.

5. srpna. Žádosti uvězněného bývalého red. »Nár. Nov.« J. V. *Kouta*, aby byl po přetrpění jednoho trestu propuštěn na svobodu, c. k. ministrem spravedlnosti nevyhověno. — Tábor lidu na drahách u Holého Vrchu v obci podčápské, okr. Březnického, svolaný ku dni 8. srpna c. k. okr. hejtmanem Umlauffem zakázán, poněvadž ohledem k osobnosti žadatelů, pak k obsahu programu pochvbovati nelze, že obmýšleného shromáždění lidu *pouze k demonstracem* a *agitování* proti státní ústavě, právní platnost mající, použiti se bodlá. — Václav *Němec*, stříbrník, vysetřován pro dělnický tábor na ostrově Rohanském. K. *Šiba*, strojník, pak co předseda malostranské »Besedy dělnické« pro neohlášení příbytků členů výboru.

6. srpna »Pokrok« skonfiskován. — Schůze důvěrníků okresu Benešovského, Černokosteleckého, Jílovského a Vyšehradského položena ke dni 8. srpna do hostince »Na Želivci« za příčinou rokování o místě, na kterém by se tábor lidu za účelem nastávajících voleb do sněmu odbývati měl, zapovězena.

8. srpna. Na místě zakázaného táboru lidu na *Holém Vrchu*

u Březnice tábořili c. k. okresní hejtman, rytmistr c. k. četníků z Plzně, četníci z Březnice, Blatné, Voselec, Nepomuku, Bělčic, Blovic, Příbrami, Knína, Mirovic a Mirotic. — Po táboru na *Sv. Kopečku* na Moravě ukazovali k rozveselení společnosti dva mladíci velmi zdařilé »kukátko«. Byli však proto již dvakráte předvoláni k soudu, by se zodpovídali. Měli při tom vojenskou kazajku, kterou jim půjčil jistý poddůstojník, který byl za to odsouzen na měsíc do vězení. — Býv. red. »Mor. Orlice« J. *Dvořák* vyšetřován opět pro některé články. — Rozsudek c. k. okresního soudu v Olomouci, jímž paní Josefína *Černochová*, choť býv. redaktora »Olom. Nov.«, k pokutě 25 zl. a Viktor Lev k pokutě 15 zl. r. č. odsouzeni byli, c. k. vrchním soudem potvrzen. — C. k. vrchní soud z části zostřil, z části potvrdil rozsudek c. k. okr. soudu ve Skutči ze dne 20. ledna, kterýmž pro návštěvu zapovězeného táboru na Košumberku někteří občané odsouzeni byli k peněžitým pokutám a sice: Josef *Salášek*, Frant. *Salášek*, Frant. *Sekera*, Bohdan *John*, Ant. *Pražan*, Jan *Janouš*, Josef *Jarolím*, Josef *Buchtel*, Em. *Ullrich*, Matěj *Hurych* a Josef *Karlík* každý k 15 zl. případně k vězení třídennímu; Th. *Kadlec*, Josef *Beneš*, Josef *Poslušný*, Ant. *Klimeš*, Josef *Vobejda*, Josef *Schreiber*, Ferd. *Tesař*, Martin *Štěpán*, Frant. *Jedlička*, Jan *Hrnčal*, Ant. *Santer*, Aug. *Tobiš*, Josef *Faltis*, Jan *Lenoch*, Josef *Klusoň*, Ad. *Rafael*, Josef *Štursa*, Josef *Paulis*, Josef *Rubek*, Jan *Šimek*, Frant. *Stranník* a Josef *Dvořák*, každý k 10 zl. případně k dvoudennímu vězení. — Některým pokuta zvýšena a sice Frant. *Sekerovi*, Ant. *Pražanovi*, Janu *Janoušovi*, Em. *Ullrichovi* a Matěji *Hurychovi* na 30 zl. případně 6denní vězení a Janu *Hrnčalovi* a Frant. *Jedličkovi* na trest 20 zl., případně 4denní vězení.

9. srpna. Nejvyšší soud zrušil nález druhé stolice v záležitosti resoluce řipské, pro kterou byli Václav *Janda* z Budohostic, Václav *Kratochvíl* z Lounek a Ervín *Špindler* odsouzeni a potvrdil nález první stolice, kterým V. Kratochvíl a V. Janda odsouzeni k těžkému žaláři na dobu 6 měsíců, kdežto E. *Špindler* uznán za nevinna. — Matěj *Souček*, obuvník ze Smíchova, jenž strávil několik měsíců ve vazbě vyšetřovací pro zločin **velezrády** a uznán byl za vinna zločinem veřejného pokoje, donucen nastoupiti trest dvouměsíčného žaláře, ačkoliv choť jeho právě

ochuravěla. — Typograf Jan *Bavorský*, jenž předsedal schůzi pražských typografů, kteří dali ve všech tiskárnách výpověď, zatčen. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudky první stolice, jimiž byli účastníci táboru *košumberského* odsouzeni k peněžitým pokutám. Mnohým byly pokuty zvýšeny.

10. srpna. Klatovský měšťan Karel *Peklo*, obžalovaný pro přečin § 300. tr. z. pro transparent s nápisem »Žalář a vězení nikdy nás nezmění« uznán za nevinna. Obhájcem byl Dr. T. Černý. — Vyšetřování zavedeno s typografy Fr. *Benîškem*, *Pavlisem*, *Ambrožem*, *Sussmanem*, *Svačinou*, *Hrazánkem*, *Stolařem*, *Jelínkem*, *Ševčíkem*, *Bartákem a Horákem*. Mnozí z nich byli policií zadržáni.

11. srpna. Soudní prohlídka vykonána v místnostech redakce »Pokroku«. Pátráno po rukopisech tří článků; ale rukopisů nenalezeno. — Pro tábor u *Chocně* zavedeno u c. k. okr. soudu ve Vysokém Mýtě vyšetřování s Jos. *Černušákem* a Jos. *Držmíškem*. U téhož soudu zavedeno vyšetřování také s členy banderia, poněvadž prý se súčastnili o táboru chocenském s praporem »průvodu«, který nebyl povolen.

12. srpna. Pro uveřejnění provolání ku všeobecným táborům, jež byla vydala »Slovanská Lípa«, zavedeno trestní vyšetřování s redaktorem »Nár. Listů« J. *Arbesem*. Zároveň zavedeno trestní vyšetřování proti Dru. *Sladkovskému* jako předsedovi a Dru *Kučerovi* jako jednateli, a členům výboru »Slovanské Lípy« Dr. Jak. *Škardovi*, Josefu *Hulešovi*, Dru Edv. *Grégrovi*, Dru M. *Tyršovi*, Dru *Čížkovi*, Ig. *Skokánkovi*, Serváci *Hellerovi* a Gabrielu *Žižkovi* pro zločin, jejž prý oním provoláním spáchali. Vyšetřováuí to zavedeno bylo k *výslovnému rozkazu ministra spravedlnosti*. — Úřední prohlídka vykonána v redakci a tiskárně »Moravské Orlice« v Brně. Pátráno po rukopisech dvou článků — ale marně. Zároveň zavedeno proti býv. red. »Mor. Orlice« J. *Dvořákovi* nové vyšetřování pro některé články.

13. srpna. S red. »Nár. Listů« J. *Arbesem* zavedeno předběžné vyšetřování pro úvodní článek »Volby do školních rad« v č. 186 ze dne 8. července, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. b.) tr. z. a pro referát o závěrečném přelíčení s Ant. *Čechákem* u c. kr. krajského soudu

v Chrudimi (přečin pobuřování dle § 300. tr. z.). — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. kr. vrchního soudu, kterýmž Josef Stanke, Frant. Neumann a Krištof Grégr odsouzeni byli pro tábor lidu na výšinách pankráckých k několikaletému těžkému žaláři a sice *Stanke a Neumann* na **dvě léta**, *Grégr* pak na **na tři léta.**

14. srpna. Typograf Jan *Bavorský* propuštěn z vazby. — Pro tábor *na Žižkově* vynesl c. k. zemský co trestní soud tento rozsudek: Frant. *Strejček*, Bedřich *Kudera* nejsou vinni v § 68. tr. z. naznačeným zločinem povstání; naproti tomu jest však vinen Frant. *Strejček* přečinem proti veřejnému pokoji a řádu dle § 283. a odsuzuje se k vězení na osm dní a k náhradě útrat řízení trestního. Jan *Brettschneider* jest vinen tímtéž přečinem dle § 283. a přestupkem v § 3. zákona o právu shromažďovacím a odsuzuje se na tři neděle do vězení. Fr. *Haman* jest vinen přestupkem § 3. zákona o právu shromažďovacím a odsuzuje se na tři neděle do vězení na 14 dnů. Karel *Kreutz*, Jos. *Čech*, Václav *Hübsch*, Jan *Vrba*, Jos. *Hájek*, Vilém *Černický* a Jos. *Bíba* nejsou vinni přečinem dle §. 283 a sprošťují se tedy náhrady útrat řízení trestního. Rozsudek tento byl c. k. vrchním zemským soudem částečně změněn. Uznánoť, že Bedřich *Kudera*, Karel *Kreutz*, Jan *Vrba* a Josef *Bíba jsou také vinni* v § 3. zákona o právu shromažďovacím naznačeným přestupkem a odsuzují se taktéž na osm dní do vězení a k náhradě soudních útrat. Ohledně dalšího rozsudek první instance úplně potvrzen. — Sokolské jednotě berounské zakázáno užívati sokolovek při všech možných příležitostech. Zakázánoť i náčelníkovi užívati trubky k dávání znamení a nařízeno, aby byl prapor při výletech nosen vždy zavinut v pouzdře.

15. srpna. Za příčinou volebních táborů na den ten svolaných a vesměs zakázaných učinila vláda všemožná opatření bezpečnosti, aby tábory ty odbývány nebyly. — Následkem zákazu táboru *na Žižkově* byla celé posádka pražská (tři pluky pěchoty a husaři) pohotově — jeden pluk s ostře nabitými puškami. Rovněž tak bylo pohotově veškeré mužstvo c. k. policejní stráže. Na vršku za invalidovnou stála četa husarů a za statkem Pražankou na vídeňské silnici tábořilo silné oddělení husarů. — Na místě táboru lidu na úpatí *Řipu* tábořilo četnictvo. K táboru

chrudimskému dostavilo se 20 četníků; hlídky 19 četníků patrolovaly v okolí. Na tábořiště v *Hořovicích* vysláno 16 četníků, na Vráž u Mokropes 13, do Červeného Újezda 17 atd. atd. — Na místě zakázaného volebního táboru mezi Brandýsem nad L. a Starou Boleslaví »u *Hoštky*« tábořili jako jinde jen c. k. četníci. Staroslavné poutnické místo Stará Boleslav neviděla zajisté, co stojí, tolik ozbrojených c. k. poutníků, kteří s bodáky se všech stran do Staré Boleslavi a na místo k táboru určené se hrnuli. Z Prahy přibylo do Brandýsa osm četníků, tolikéž z okresů Benáteckého a Českobrodského a j. — Na tábořiště na *Bedřichově* u Kolína dal c. k. okres. hejtman z Neukirchu svolati c. k. četníky z celého okolí. Po půl noci dali se na pochod; polovice obsadila náměstí kolínské co jedno z navržených tábořišť, druhá mocnější kolona pohybovala se k Bedřichovu. Zde tábořili a o čtvrté hodině odpolední vrátili se zpět do Kolína. — Na místo zakázaného volebního táboru na *Kunětické hoře* u Pardubic dostaviło se (r. 1869 již podruhé) — více než 30 c. k. četníků. O půl jedné hodině vyšli četníci na horu a o 7. hod. večer ji zase opustili. — Na *Dobenín* u Náchoda sešlo se c. k. četnictvo z Nového Města, z Náchoda, ze Skalice, z Červeného Kostelce, z Police, z Broumova, z Trutnova, z Dobrušky, z Opočna a dle doslechu i z Jaroměře, ze Dvora Králové a z Turnova. 19 četníkův obsadilo hřbitov václavický a okolí, ostatní rozložili se co přední stráže po okolních lesích a patrolovali bez ustání kolem. — Na tábořišti u *Červeného Újezda* blíže Unhoště se dostavilo sedmnáct c. k. četníků a předsedou byl jakýsi pán z Mal. Strany z Prahy. Předseda jejich navrhnul, aby se šlo do hostince do blízkého »Hájku«, kde se právě odbývala pouť, i šli a pili. A podobně bylo všady, kde měly býti odbývány zakázané volební tábory.

16. srpna. C. k. ministerstvo pro zemskou obranu a veřejnou bezpečnost zamítlo odvolání, jež bylo podáno proti zamítnutí žádosti Čtenářsko-ochotnické jednoty »Thalie« za povolení k provozování divadelního kusu »Učitel ve francouzském zajetí« dětmi. V odmítnutí čteme: »Žádosti ‚Thalie' nebylo veleslavným c. k. místodržitelstvím dáno průchodu, jelikož uspořádati dětské divadelní hry povoliti se může jen výminkou v případech uvážlivých (!) a pod tou výminkou, že se ohledy paedagogické za-

chovají, spolek ‚Thalie' však nepodává rukojemství dle toho potřebných, a to tím méně, *an odeslav telegram obsahu politického k táboru »Na Mužském«* překročil meze své působnosti stanovami jemu vykázané. Vysoké c. k. ministerstvo pro zemskou obranu a veřejnou bezpečnost výnosem ze dne 4. t. m. č. 2729—III zamítlo zpomenuté odvolání z důvodů právě přivedených.« — Pro vypálení granátu před budovou pražského policejního ředitelstva po dva měsíce ve vyšetřovací vazbě držaný Josef *Tošnar* propuštěn na svobodu.

17. srpna. C. k. místodržitelství moravské zamítlo odvolání proti zákazu táboru u *Choliny* na Moravě. — Tábor *u Přerova* zakázán.

18. srpna. U zdického nádraží roztroušeny byly cedule, na nichž byl jakýs znak, pak písmena R. S. a slova »Od dneška neplaťte daně!« — tisknuta. Cestující z Hořovického okresu přinesli takovéto cedule na ukázku do Prahy, pravíce, že byla jimi celá cesta poseta. — V Přelouči zavedeno vyšetřování asi s dvaceti osobami pro plakáty protivládního obsahu.

20. srpna. Výlet »Sokolů« křižanovských do Žďáru na den 22. srpna určený c. k. okr. hejtmanstvím ve Velkém Meziříčí — úřadně zakázán, ježto prý na týž den na Blažkově hoře ve Žďársku — (která však jest tři plné hodiny od města Žďáru vzdálena) položený tábor úřadně byl zapovězen. — Red. »Našince« doručena obžaloba pro přečiny dle § 28. tisk. z. a § 3. zákona o právu shromažďovacím.

23. srpna. Úřadní prohlídka vykonána v redakci »Politiky«. Pátráno po rukopisu jednoho článku — ale marně. — Tábor u *Brodku* na Moravě zakázán.

24. srpna. Schůze studentstva moravského, která měla býti dne 28. a 29. srpna v Prostějově, neodbývána, poněvadž nejdůležitější částky slavnosti její od c. k. hejtmanství prostějovského zakázány byly. — Pro tábor na Žižkově odsouzení *Kudera* a *Strejček*, odpykavše si své tresty, propuštěni na svobodu.

25. srpna. Pro »Zasláno« do »Mor. Orlice« stran táboru *u Chocně* vzati byli do vyšetřování u c. k. okr. soudu ve Vysokém Mýtě z Chocně: Jos. *Černušák*, Jos. *Kopecký*, František *Tocháček*, Josef *Matoušek*, Frant. *Rychtařík*, Ant. *Bezdíček*; z Brandýsa nad Orlicí Gustav *Stock*; z Běstovic Jos. *Držmíšek*;

ze Zálše Klement *Martinů*. Vyšetřování vedl soudní adjunkt Kalina. — Tábor na lukách *pod Blaníkem* položený ku dni 29. srpna, na němž mělo se rokovati o otázkách: 1. Na jakých základech musí spočívati zřízení každého státu, má-li býti zaštitou pravé občanské svobody a přirozených práv lidských? 2. Jak máme působiti k tomu, aby se národnosť naše sílila, aby zkvétaly osvěta a vzdělanosť, a aby šířil se blahobyt po vší zemi?« zakázán, poněvadž — »politické smýšlení důvěrníků, pak obsah programu nenechá pochybovati, že shromáždění lidu k *účelu demonstrace a agitace proti státní ústavě se svolává.*«

26. srpna. V *Hradci Králové* nastoupili trest občané, kteří byli odsouzeni pro ovaci K. Čížkovi z Hořic při jeho nastoupení trestu připravenou, a sice Antonín *Vachek* (na 6 neděl), Karel *Fiedler* (na 5 neděl), J. *Riegel* (na 3 ned.). J. *Holakovský* (na 14 dní) a *Rosenberg* (na 8 dní). — Proti jednoročním dobrovolníkům, kteří odeslali telegram k slavnosti studentské v Hořicích, zavedeno vyšetřování. — Tábor u *Turnova* položený ku dni 12. září nepovolen — »vzhledem politickému směru pánů žadatelů, jakož i k podanému programu, pak k okolnosti té, že pochybnosti nestává, že by toho táboru se použiti hodlalo pouze k demonstracím a agitacím proti právně platné státní ústavě.« — Red. »Našince« J. *Vrla* odsouzen v Olomouci pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím (poněvadž uveřejnil zprávu, že odbývati se bude dne 22. srpna tábor u Choliny, kterýžto tábor však byl později zakázán) k pokutě 25 zl. Státní zástupce Schrötter navrhoval pokutu 50 zl. a hlavní důvod jeho pro vinu obžalovaného byl, »že se dá myslet, když i redaktor o zákazu dotčeného táboru nevěděl, že vědomost přec o tom míti **mohl**«!

27. srpna. Tábor u *Mlíkosrb*, položený ku dni 29. srpna, c. k. okresním komisařem bydžovským A. Koštialem zakázán a zákaz prohlášen v Novém Bydžově vyhláškou a bubnem. Do všech obcí okresu Bydžovského, Chlumeckého a Nechanického sdělen zákaz písemně. — Pořadatelé táboru na tupesských trávnících u *Velehradu* na Moravě byli již s třetí žádostí od c. k. okresního hejtmana odmrštěni a podali proti tomuto třetímu zákazu rekurs. Pro případ odmrštění chystali k *čtvrté* žádosti následující otázky: »Jak dalece platí zákon o právu shromažďovacím na Moravě?« a »Jakých práv dostalo se lidu zákony

ústavními od r. 1848 až po dnešní den v Rakousku vydanými?« — V tiskové při »Šotka«, jehož pořadatelem byl jmenován Budislav Třemšinský, kterého však ani c. k. zemský soud ani c. k. policie nemohla vypátrati, byl Josef Mikuláš jako majitel knihtiskárny uznán za nevinna přečinem § 300. tr. zák.; však od vrchního soudu odsouzen na čtyry neděle do tuhého vězení, poněvadž prý byl přítomen, když Budislav Třemšinský rukopis sazeči doručil. Nejvyšší soud snížil trest na čtrnácte dní.

28. srpna. Býv. red. »Dělníka« Václav *Petr* propuštěn z novoměstské trestnice, kde byl pro tiskové zločiny a přečiny strávil 11 měsíců a týden.

29. srpna. Na tábořiště zakázaného táboru pod *Blaníkem* dostavili se c. k. četníci z Benešova, Vlašimi, Tábora, Votic, Vožice, ano až z Prahy a sice *dva a sedmdesát* mimo několik c. k. komisařů a tajných policistů.

30. srpna. »Wiener Tagblattu« zvěstováno z Brna: »K nařízení ministra vnitra navštívil dnes místodržitel Poche biskupa *Schaafgotsche* a sdělil mu, že *arcivévoda Karel Ludvík* velmi nelibě o tom se vyslovil, že mezi těmi osobami, kteréž jej v nádraží brněnském uvítaly, nepozoroval též pana biskupa. Slova arcivévodova zněla prý asi v tento smysl: *Jak asi pan biskup o mém velkém předku, císaři Josefovi soudí, jest mi lhostejno;* o něm pronesl již dějepis svůj úsudek; že však pan biskup, kterýž jindy tak rád svou loyalností se honosí, buď tím opovrhuje nebo toho zanedbává, aby mne v hlavním městě uvítal, když dostalo se mi cti, abych zastupoval hlavu státu, toť skutek, *o němž musím císařskému bratru svému podati zprávu.*« — K rozkazu c. k. místodržitelství zavedena sekvestrace časopisů »Nár. Listy«, »Pokrok« a »Politik«. — Tábor, jenž měl býti odbýván blíže nádraží *libštátského*, byl také c. k. místodržitelstvím zakázán. — Farář na Lanech P. Bedř. *Landrok* dán v obžalobu pro vlastenecké kázání. — Kněz P. Em. *Ferkl* z Liběvova zažalován pro zločin rušení veřejného pokoje; ale uznán za nevinna. — Václav *Sedláček*, okresní tajemník v Kostelci nad Orlicí, pro jehož řeč byl tábor bezdězský r. 1868 rozpuštěn, odsouzen od okresního soudu dubského k pokutě 40 zl. Vrchní soud zvýšil pokutu na 70 zl. nebo čtrnáctidenní vězení, kteryžto výměr nejvyšším soudem potvrzen. — Antonín

Půst, jenž byl r. 1866 k udání dobrodruha kapitána Palmera zatčen a pro »úmysl královraždy« po několik měsíců ve vyšetřovací vazbě držán (v kteréžto době zemřela mu manželka) byl pak pro úplný nedostatek důkazů propuštěn na svobodu, kdežto udavač jeho Palmer, potuloval se světem, který byl před nedávnem pro podobný kousek v Cařihradě zatčen — sám. Dnes dal si Půsta zavolati c. k. policejní rada Dedera a vyplatil mu — *pětadvacet* zl. s podotknutím, že posílá je J. V. císař František Josef I.

Září 1869.

1. září. Zastupitelstvo města *Pardubic* uzavřelo, že učitelům na městské hlavní škole, kteří by snad pro nedostavení se k volbám »školníků« měli nějaké nepříjemnosti, poskytne přiměřenou náhradu. C. k. okresní hejtmanství pardubické usnešení to — zrušilo. — S pořadately táboru u *Královic* zavedeno u c. k. trestního soudu v Praze vyšetřování.

2. září. Čalouník *Pucák*, jenž byl ze všech obžalovaných pro výlet na Cibulku jediný odsouzen (pro píseň »Beustíčku náš« atd.) k vězení čtyrnedělnímu, nastoupil trest. — C. k. policejní ředitelství oznámilo paní Žofii *Podlipské*, že c. k. místodržitelství zamítlo její žádost za povolení spolku českých žen a dívek, jehož název měl býti »Tetín«. — C. k. místodržitelství zakázalo malostranské jednotě »Thalii« vycházeti s praporem.

3. září. Přelíčení s třinácti typografy: Z obžalovaných byli odsouzeni Jan *Bavorský* do vězení na 4 neděle, *Sussmann*, K. *Ryba*, Em. *Rein*, *Ambrož* a *Horák* každý na 8 dní, *Chrpa*, *Hrubý*, *Kreinschmiedt*, *Pavlis* a *Stolař* každý na 5 dní do vězení.

4. září. Zemská školní rada dala rozkaz, aby zavedeno bylo disciplinární vyšetřování proti učitelům, kteří se nesúčastnili voleb do školních rad. Vyšetřování zavedeno již proti učitelstvu *čáslavskému*, *lounskému*, *vysokomýtskému a heřmanoměstskému*. — Představeným úřadů zemského výboru moravského dodán výměr hr. Dubského (hejtmana zemského), jímžto zemským úředníkům přísně zakázáno čísti v kancelářích časo-

pisy politické a hovořiti o politických záležitostech. Proviní-li se proti tomuto rozkazu, budou ihned udáni zemskému výboru, aby s nimi bylo zavedeno disciplinární vyšetřování. — Pro oslavení památky mistra *Jana Husa* dne 5. července v *Berouně* provedeno přelíčení s členy Sokola Frant. *Horákem*, J. *Horákem* J. *Hendlem*, J. *Seidlem*, J. *Vybralem* a posluhou Sokola J. *Kratochvílem* pro přestupek § 19. zákona o shromažďování se. F. Horák, J. Horák, J. Hendl a J. Seidl odsouzeni každý k pokutě 5 zl. r. č., po případě — k 12 hodinnému vězení. Důvody rozsudku přečteny odsouzeným v *němčině*. J. *Vybral* a J. *Kratochvíl* uznáni byli nevinnými. — Pro kocovinu, která byla uspořádána »národnímu« učiteli Janu Machkovi za to, že volil do okresní školní rady, zavedeno vyšetřování. Do Čelakovic přijel totiž karlínský komisař s asistencí četníků a dal si na radnici zavolati všechny osoby, jež byl učitel Machek jako podezřelé naznačil.

5. září. Malostranský polic. komisař Presl nedovolil přednášku v Besedě dělnické na Malé Straně. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl uvězněný red. »Nár. N.« J. *Kout* odsouzen do vězení na 3 měs. a k ztrátě 250 zl. z kauce. — Pro odmítnutí volby do školní rady zavedeno také u c. k. hejtmanství pardubického vyšetřování s učiteli a sice povoláni k výslechu z Dolan 2, z Vesky 1 a z Pardubiček 1, pak z Holic, z Živanic, ze Dřiče atd. Výslechy trvaly obyčejně velmi dlouho. C. k. okr. hejtman s velkým důrazem pátral po oněch učitelích, »kteří« prý »byli příčinou a původci, že se nevolilo«, což prý je čin velmi nezákonnitý a vyhrožoval, že takoví učitelé budou propuštěni ze služby.

6. září. První tisková pře »Pokroku« před porotou. Soudu předsedal president Koschin, přísedícími byli radové Pohl a Landa. Obžalovaného red. »Pokroku« Augusta *Poláka* hájil Dr. Mezník. Žalobu přednesl státní návladní Dr. Hlaváček. *Za porotce* vylosováni: A. *Luňáček*, obchodník, J. *Netušil*, kartáčník, Fr. *Kovářovic*, krejčí, R. *Šindler*, vlásenkář, Kr. *Hein*, truhlář, A. *Gütling*, továrník, J. *Černoch*, obchodník, J. *Jech*, kovář, B. *Pštros*, sládek, A. *Klecanda*, obchodník, J. *Pospíšil*, knihkupec, J. *Podhorský*, obchodník s rybami a náhradník Dr. R. *Linha*, doktor práv. — Státní zastupitelstvo žalovalo redaktora pro článek

»*Podstata cislajtanismu*«, v č. 48., v němž shledán zločin dle § 65. a) tr. z.: Porotcům dáno *osm otázek*, na které »odpověděno *jednohlasně* »*Nevinen*«. Výrok porotců přijat v porotní síni četně shromážděným obecenstvem provoláním »Sláva« a Na zdar!«

7. září. Pro tábor na Žižkově uvězněný *Haman* propuštěn na svobodu. — Tábor, jenž se měl odbývati dne 8. září na lukách pod Blaníkem, zakázán.

8. září. Tábory na vrchu *Strážníku* u Jilemnice a na vrchu *Borku* u Záborné zakázány. — Také v Novém *Bydžově* vyšetřováni učitelové, kteří nevolili do školní rady.

9. září. *Druhá tisková pře* »*Pokroku*« *před porotou.* Státní zastupitelstvo žalovalo red. Aug. *Poláka* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a) spáchaný polemickou lokálkou proti »Prager Abendblattu«. Obžalovaný uznán *jednohlasně za nevinna.* — V místnostech redakce »Nár. Listů«, pak v tiskárně Dra. Edv. Grégra a v bytu nakladatele J. Chmelíka vykonána soudní prohlídka. Redaktor Arbes nebyl přítomen. Soudní komise hledala rukopisy článků »*Přitužování politickým vězňům českým*« (Věnováno ministru cislajtánské spravedlnosti Dru Herbstovi) v č. 202 a »*Vládní sněm v království Českém*« v č. 222. Stolky nepřítomných členů redakce dala soudní komise přivolaným zámečníkem otevříti. V prvním článku shledalo státní zastupitelstvo povahu přečinu proti veřejnému pokoji a řádu dle § 300. tr. z., v druhém pak zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a čl. II. zák. ze dne 17. prosince 1862 ř. z. č. 8 a přečinu dle § 300. tr. z. Mimo to vykonána soudní prohlídka též v bytu otce redaktora Jana Arbesa na Smíchově. Rukopisy ani tam nenalezeny. — Druhý tábor lidu, jenž se měl odbývati dne 12. září na úpatí památného hradu »Skála« v Černém lese nad Ratkovicemi blíže Přeštic nebyl opět povolen poněvadž »vzhledem k obsahu programu pochybnosti není, že obmýšlené shromáždění lidu pouze *k výtržným a popuzovacím řečem použiti se hodlá.*« — Na táboru tom mělo býti rokováno o otázkách: 1. *Možno-li dosavadní daně ještě zvýšit?* 2. Proč upadá rolnictvo naše na mnoze do rukou lichvářů?

10. září. Politický spolek »*Slovanská Lípa podřipská*« zakázán. Z důvodů vyjímáme: »Předložené stanovy jsou ve všech

svých důležitějších ustanoveních, zejména co do účele spolku a prostředků k domáhání se téhož souhlasně s bývalým v Praze politickým spolkem »Slovanská Lípa«, *jehožto rozpuštění pro záměry státu nebezpečné,* proto že proti pozůstávající ústavě, zvláště pak proti základním zákonům státním čelící Jeho Excelence pan ředitel c. k. místodržitelství vynešením, vydaným dne 7./8. b. r. pod č. 2734 nařídil. Tato souhlasnost stanov, jakož i zakladatelův spolku dosavadní povědomé chování politické mluví za to, že politickému spolku, kteryžto v Roudnici zříditi hodlá se, *vytknuty jsou tytéž cíle, za kterýmiž šel pražský spolek »Slovanská Lípa«.* — Okresní zastupitelstvo *pardubické* nevolilo do školní rady. Ze 26 členů ani jediný pro volbu nepovstal. — Také okresní zastupitelstvo *královo-městecké* zamítlo volbu do okresní školní rady jednohlasně a volbu dvou přísedících do odvodní komise devíti hlasy proti dvěma.

11. září. Okresní zastupitelstvo *kouřimské* zamítlo osmnácti proti dvěma hlasům volbu do okresní školní rady; *únhošťské* 13 hlasy proti 2 hlasům (zástupců velkostatkářů Hofbauera a Lemingra); *chrudimské* všemi (25) hlasy proti jednomu (Horáčkovi, hospodářskému řediteli z Hrochova Týnce); *kouřimské* pak zamítlo konání volby vůbec. K řeči c. k. okr. komisaře Parise, že volba vykonána býti musí, ať již dopadne tak neb onak, hlasováno cedulkami, na kterých 14 členů napsalo »nevolím«, 2 »volím« a 4 cedulky byly odevzdány prázdny. — Pro nesúčastnění se volby do okresní školní rady zavedeno c. k. okres. hejtmanem slanským vyšetřování s čtyřmi učiteli slanské dívčí školy. — Z okresu *Říčanského* súčastnili se volby c. k. »školníka« učitelové: A. *Bukvic* z Říčan, J. *Janovský* z Tehova, F. *Kučera* z Dubče, J. *Losenský* z Čestlic, Č. *Nagl* z Popoviček, *Novotný* z Koloděj, *Vondrák* z Jažlovic. — Tábor na »panské horce« v Podolí *u Bělé*, svolaný ku dni 12. září, zakázán: »poněvadž vzhledem na obsah podaného programu není pochybnosti, že se tohoto shromáždění lidu použiti chce pouze k řečím demonstrativním a popuzujícím.« — Tábory na *lukách turnovských*, pak *na Hůře* u Vyskře, na *Frydštejně* a *na Kozákově* u Radostné, svolané ku dni 12. září, *zakázány* a sice první dva již po rekursu k c. k. místodržitelství, druhý c. k. hejtmanstvím turnovským.

12. září. **První přelíčení »Nár. Listů« před porotou.** Red. J. *Arbes* žalován pro článek »Naše opposice«, v němž státní návladnictvo shledalo zločin uražení člena císařského rodu a zločin rušení veřejného pokoje. Líčení řídil rada Saak, žalobníkem byl substitut státního návladnictva Dr. Merhold. Za porotce vylosováni pp. *Netušil, Kovářovič, Luňáček, Krützner, Kvoch, Jandouš, Jech,* Dr. *Beneš, Šindler, Matis, Černoch* a A. *Klecanda.* Porotcům dáno sedm otázek, na něž *jednohlasně* odpověděno: **Nevinen.** — V den zakázaných táborů v okolí turnovském zavítalo do Turnova hned zrána velké množství četníků. Rozdělili se na čtyry tlupy a odtáhli na svá stanoviska, jedni na Viskeř, druzí na Kozákov, třetí na Frydštejn. Čtvrtá tlupa, určená ku blokádě luk turnovských, zůstala v kasárnách, poněvadž před tím mezi c. k. hejtmanstvím a radou městskou bylo ujednáno, že tato sama pokoj zákazem táboru ohrožený zachovati dovede pod výminkou, nebude-li na lukách ani jediného četníka. — Na tábořišti zakázaného shromáždění lidu na úpatí památného hradu »Skála« v Černém lese na Radkovici *blíž Přeštic* sešlo se ze všech okolních okresů množství c. k. četníků s c. k. setníkem v čele. Bylo zde 36—40 c. k. četníků, kteří oblehnuvše celou prostoru, na níž lid se sejíti měl, s nasazenými bodáky střežili tábořiště. Sám c. k. okr. hejtman domýšleje se snad, že lid zákazu jeho neuposlechne, dostavil se na místo provázen jsa c. k. setníkem četníků. — Téhož dne a v tutéž hodinu, kdy se tábor c. k. četníků odbýval, dostavila se omladina na blízký vrch »Ticholovec«, as půl hodiny vzdálený, k společné zábavě. — Na pouť do Polné přijelo z Přibyslavi, Něm. Brodu, Humpolce Chotěboře, Hlinska, Nasavrk, Pelhřimova a Chrudimi 23 četníků. Již záhy z rána procházeli se opásáni pobočni zbraní městem mezi zástupy lidu, jenž si vypravoval, že prý přišli na tábor. O 11. hodině šli do kasáren k tabuli. Ještě před polednem však — právě vracel se průvod s ostatky sv. Liguriáše nazpět do kostela — povstal mezi lidem hluk: »Už jdou!« a všecko obracelo svůj zrak k horní bráně, kudy cizí a domácí četníci počtem 29 mužů, vedeni strážmistrem a provázeni poručíkem hrnuli se dvojstupem z města ku vesnici Záborně, kde obsadili tábořiště »Borek«. Dva četníci měli obchůzku po Záborně; osm jich střežilo cesty k Borku vedoucí. Z ostatních

jedni stáli o pušky se podpírajíce na hřbetě Borku, druzí procházeli se na úbočí. O 5. hodině odpolední vrátili se do Polné a o 7. je přípřeže rozvážely domů.

13. září. C. k. okr. hejtman *Květ* v Mnichově Hradišti dal sobě za svého pobytu v Bělé o zakázaném táboru »Na panské horce« v Podolí u Bělé — předvolati purkmistra města Bělé s ostatními městskými radními, aby jim udělil pokynutí, že sobě nepřeje, aby nějaké tábory u Bělé více se odbývaly. On že nižádný tábor, ať je program sebe skromnější, nepovolí. Připojil také výhrůžku, že jestli se ještě stane, že by opět nějaký tábor u Bělé se oznámil, »vloží do Bělé a okolí — *vojsko!!*« — Tábor u *Lipan*, položený ku dni 19. září, na němž mělo býti rokováno o otázce: »Jak možno, aby okresní zastupitelstva fedrovala co nejvíce prospěchy hmotné a mravné veškerého občanstva« — zakázán, »poněvadž dle politické povahy žadatelů a dle obsahu programu — žádné pochybnosti nepozůstává, že toto shromáždění lidu *pouze k útokům na právní platnost zákonů a zvlášť státních základních zákonů posloužiti má.*« — Jos. *Mikuláš* Boleslavský a Otakar *Hodek* odpykavše si své tresty propuštěni na svobodu.

15. září. Okresní zastupitelstvo *v Chotěboři rozpuštěno.* C. k. hejtman Petschendorf přečetl v mimořádné schůzi přípis c. k. místodržitelství, jímž se okresní zastupitelstvo chotěbořské rozpouští. Zastupitelstvo, aby dokázalo souhlas svůj s předsedou svým Drem Riegrem, jemuž se v přípisu onom jaksi za vinu klade, že zastupitelstvo do okresní školní rady nevolilo, uzavřelo, že se z rozpuštění toho neodvolá. Za provolávání »Slávy« Dru Riegrovi zastupitelstvo se rozešlo. K dotazu správce c. k. místodržitelství projevil zemský výbor svůj souhlas, aby bylo okresní zastupitelstvo chotěbořské rozpuštěno, protože volbu do okresní školní rady dle pohnůtek starostou pronešených odmítlo. — Volba Tomáše *Šobra* starostou okresu Píseckého a Dra K. *Mattuše* starostou okresu Mladoboleslavského nebyla císařem potvrzena. — Městskou radu *domašínskou* došel přípis benešovského c. k. hejtmanství, aby do čtyř dnů dodala vysvědčení majetku a mravů osmi občanů, kteří se podepsali na žádost za povolení táboru u paty Blaníka (dne 29. srpna).

16. září. Nejvyšší soud nevyhověl mimořádnému odvolání

K. *Bodláka*, předsedy čtenář.-ochot. jedn. »Tyl«, proti stejně znějícím rozsudkům prvních dvou instancí, jimiž byl Bodlák pro článek v č. 301. časopisu »Nár. Pokroku« odsouzen na 14 dní do vězení. — S učitelstvem okresu *Semilského* zavedeno vyšetřování pro nesúčastnění se volby do okres. školní rady. — Red. »Svobody« a »Hum. Listů« Jos. *Zídek* odsouzen pro přestupky §§ 10. a 11. tisk. zák. k pokutě 20 zl. anebo na čtyři dni do vězení.

17. září. Tábor na vrchu Borku u *Polné*, položený ku dni 12. září, *zakázán* z té výmluvné příčiny, že na ten den připadá v Polné pouť a že by shromáždění lidu pobožnost rušiti mohlo. Z té příčiny žádali pořadatelé, aby jim dáno bylo povolení, svolati tábor na Borek dne 19. září, kdy daleko v okrsku žádná pouť odbývána nebude. Avšak tábor ten zakázán, »jelikož ohledem na politickou povahu žadatelů a na dosavadní běh shromáždění s podobnými docela všeobecně naznačenými programy není pochybnosti, že také toho shromáždění jen k demonstrativním a pobuřovacím řečím používáno býti chce a tudíž vzhledem k veřejnému pořádku se dovoliti nemůže.«

18. září. Starosta »Dělnické besedy« v Karlíně Ig. *Skokánek* uveřejnil tento otevřený list Jeho Exc. p. Dru Edv. *Herbstovi*, ministru »cislajtanské spravedlnosti« atd.: »Národ český zná Vaši Excellenci co velikého přítele svého a proto nelze se tomu diviti, že není snad ani jediného Čecha v zemích koruny Svatováclavské, kterýž by Vaši Excellenci nemiloval co starostlivého otce, co nevšedního dobrodince svého. I já náležel jsem k horlivým ctitelům V. Exc. a divil jsem se po všechny časy pravé otcovské péči Vaší, když jste orgány svými všechny zlopověstné redaktory české a jiné agitatory šmahem do vězení posílal jen k vůli tomu, abyste »milé« Čechy před velkým zlem zachránil. Neodvislí soudcové »nahoru i dolů« zastihli i mne při hrozné vině a naložili se mnou, jak jsem co Čech zasloužil — odsoudili mne. Dovolte V. Exc., abych v krátkosti Vám sděliti směl záležitosti osoby mé se týkající a nepochybuji, že jak náleží odměníte všechny ty, kteří tak svědomitě a nestranně konají spravedlnost v Cislajtanii. Za panování nezapomenutelného stavu výminečného v Praze a v okolí přikázáno bylo karlínské Besedě dělnické, jejíž starostou jsem, jako všem ostatním českým spolkům,

aby všeliké schůze své úřadům bezpečnosti vždy 48 hodin napřed ohlašovaly. Tu stalo se, že odbor vzdělávací usnesl se dne 14. dubna na tom, aby dne 17. dubna odbývána byla poučná přednáška, načež jsem já ještě téhož dne, když usnesení se stalo, tedy 3 dni před určenou dobou žádal příslušného hospodáře, aby oznámení v předepsaný čas učinil, byl jsem však dne 17. dubna předvolán na c. k. policejní komisařství v Karlíně, kde mi sděleno bylo, že přednáška odbývati se nesmí, jelikož prý o 12 hodin později ohlášena byla. *Řídil jsem se dle tohoto zákazu, a přednáška se* **neodbývala.** Netrvalo to však dlouho a obdržel jsem od c. k. okresního soudu v Karlíně předvolání, a tu odbýváno se mnou dne 27. dubna ústní přelíčení a předloženo mi bylo ohlášení ze dne 15. dubna příslušným hodnostářem spolku sepsané a podepsané, kterýmž jsem prý já prohřešil se proti § 15. zák. o právu spolčovacím ze dne 15. listopadu 1867 a pak § 9. císařského nařízení ze dne 7. října 1868, neohlásiv schůzi v pravý čas. Vzdor tomu, že já vůbec žádného ohlášení neučinil, že ohlášení mi předložené bez mého vědomí a bez mého podpisu se stalo, a vzdor tomu, že přednáška následkem zákazu policejního ředitelství ani se neodbývala, byl jsem přece od vyšetřovacího soudce p. Fritze uznán za vinna přestupkem § 9. nařízení císařského od 7. října 1868 a odsouzen k peněžité pokutě 20 zl., jinak k vězení na 4 dni a k náhradě útrat řízení trestního a to z důvodů, »*že prý zákon nehledí k tomu, zdali se schůze odbývala nebo ne.*« Byl jsem ovšem nemálo udiven nad takovou spravedlností, že trestán býti mám buď pro něco, *o čemž ani nevím* aneb proto, že jsem *uposlechnul zákazu* c. k. policejního ředitelství a zamezil přednášku — leč domníval jsem se, že vyšší soud takový rozsudek zrušiti musí, a proto podal jsem odvolání. Vrchní zemský soud potvrdil však k většímu udivení mému a všech lidí zdravého rozumu původní rozsudek s dodatkem, »*že prý jsem zasloužil většího trestu.*« I nyní neztratil jsem všechnu důvěru v spravedlnost a zadal jsem tudíž mimořádné odvolání a hle, v těchto dnech doručen mi byl rozsudek c. k. nejvyššího soudního dvoru — mimochodem řečeno německý s českou adresou — kterýmž odvolání mé se zamítá a původní rozsudek se potvrzuje. Tímto jednáním c. k. soudů *jest zdravý rozum a právní cit můj*

nejvýš uražen i jsem pevně přesvědčen, a jak doufám, každý rozumný člověk — ať právník neb neprávník — že se mi rozsudkem c. k. okresního soudu v Karlíně, potvrzeným c. k. vrchním soudem zemským a nejvyšším dvorem soudním, *stala křivda* a jestliže podrobím se rozsudku tomu, tuť *ustoupím jen násilí, nikoliv ale právu a spravedlnosti.* Toto umínil jsem si Vaší Exc. sděliti, abyste seznal, jak za Vašeho panování spravedlnosť se vykonává a mohl odměniti ty, kdož se věrně přičiňují, abyste v národě českém navždy zůstal „*u vděčné*" paměti.« — C. k. úřadující komisař *Exeli*, zástupce c. k. okres. hejtmana královéhradeckého Smolarže rozeslal »úkaz«: »Č. 248. Pánu představenému v N. N. Dle doslechu obmýšlí se za příčinou nastávajících voleb do sněmu zemského vykonat doprovodění volitelů v mnohých obcích k místu volby množstvím lidu s hudbou, s banderiemi a vozy ozdobenými zelením se jménem předešlého poslance — způsobem okázalým. Anto pána představeného na tuto okolnosť upozorňuji, vyzývám ho při jednom v obvodu obce proti takovým *okázalým průvodům*, které se s důstojností a důležitostí výkonu volebního neshodují, rázně na odpor se postaviti a členy obecní proti obmýšlenému spolupůsobení odvrátiti, aby se nemuselo proti přestupníkům trestně zakročiti.«

19. září. Za příčinou zakázaného táboru přibylo již okolo 9. hod. ráno četnictvo v počtu 25, a sice 15 z Prahy a 10 z Brodu, Kostelce a Kouřimi do *Lipan*, aby obsadili místo určené pro tábor. Když byli rozestavili stráže na všechny cesty vedoucí do osady, odebrali se ostatní do lesíka nade vsí, kde až do tmy tábořili. Po poledni dostavil se též c. k. okr. komisař Herrmann a jeden nadporučík četnický z Prahy. 15 četníků z Prahy odešlo v 5 hodin, ostatní s komisařem a nadporučíkem vytrvali až do noci. — Na druhý zakázaný tábor na Borku u Záborné (u Polné) dostavilo se 16 četníků bez poručíka. Hlídku na vrchu měli střídavě vždy čtyři muži. Ostatní utvořivše z pušek jehlanec, seděli dole pod kopcem, rozprávěli a pochutnávali si na pivě, jež jim chlapec ze Záborné pilně přinášel. Tábořeni trvalo dvě hodiny. — Okresní tajemník v Bělé Ad. *Šimek* obdržel opět předvolání od c. k. okresního soudu v Dubé, aby se dostavil do Dubé k trestnímu přelíčení pro vystoupení své na tribunu

o táboru bezdězském roku 1868. — Výlet Sokolů křižanovských do Žďáru na Moravě zakázán c. k. hejtmanstvím velkomeziříčským, jelikož prý není rukojemství — aby se výletu toho neužilo k politickým demonstracím. — Jednatel karlínského »Slavoje« K. *Bodlák* nastoupil trest 14denního vězení. — Ve vyšetřování chrudimského učitelstva, jež vedl c. k. komisař Schreyer, pokračováno. Přes 50 učitelův bylo již u výslechu. Museli se dostavit i učitelé nemocní, kteří vůbec ani k volbě přijít nemohli a museli své onemocnění nejen svědky, ale i lékařem dotvrzovati. — Policie zakázala divadelní zábavu »Oulu«.

20. září. Druhé přelíčení »Nár. Listů před porotou. Red. J. *Arbes* obžalován pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. spáchaný článkem »*Jak na nás hrůzu pouštějí*« a uznán jednohlasně nevinným. Soudu předsedal rada Saakh, obhájcem byl Dr. Kučera.

22. září. Proslavený dějepisec český Frant. Palacký, byv ve volebních okresích Karlínském a Brandýsském jako většina českých kandidátů zvolen jednohlasně, oslovil voliče stručnou řečí, kterouž nad jiné přesně charakterisoval minulost i přítomnost. »*Národ český*«, pravil mimo jiné, »má svrchovnou mocí rozhodnouti a dokázati, že *nechce, aby slavné království České zašlo v neznámé veličině*, kteráž *nesmyslně* »Cislajtanií« se nazývá; národ má dokázati, že nechce, aby vlast naše proměnila se v departement francouzský a všeliká moc zákonodárná vykonávala se ve Vídni; *národ náš* **má dokázati**, že *nechce, aby samostatnost království Českého zašla v neznámém státě a s ní, aby pohřbena byla národnost česká.* Od tisíce let bojuje národ náš se sousedy svými, kteří odjakživa chtějí nás opanovat; *bojujeme stále a bez výminky na ochranu* **proti vládychtivým Němcům** V prvních dobách toho boje udatně a vítězně odrazili jsme útoky celé Evropy, která na potlačení naše žoldnéře vyslala. Později však, něco více než před 200 lety, stalo se naopak — *národ český v krutém boji podlehnul* a to způsobem v dějinách lidstva neslýchaným. Ze čtyř milionů obyvatelů zbylo po třicetileté válce pouze 800.000, takže **přes tři miliony Čechů zahynulo**, a ti, kdož zbyli, odevzdáni byli vítězi na milost a nemilost. Však bohužel o milosti nebylo ani řeči, *pouze nemilost tehdáž*

panovala. Veta bylo po národu českém. Česky mysliti, tím méně česky mluviti nesměl odvážiti se nikdo. Národ náš vymizel z řad národů živých. Teprve v novějším věku počal národ náš opět mysliti a mluviti, a jak daleko od té doby jsme dospěli, toho jasný důkaz patříme dnešního dne, kde národ český statečně a neohroženě hlásí se o svá práva a postupuje spravedlivý boj za svobodu a národnost. Avšak i nyní musíme býti svorni! Neboť kdybychom nyní podlehli, tuť bychom bez milosti zahynuli; *zákonodárná moc vykonávala by se pouze ve Vídni, na sněmích cizích, od cizích lidí, Čechům nepřátelských, nejvíce německých*. Tuť ovšem by byl národ náš vyloučen na vždy ze života zákonodárného a politického, a veta by bylo po českém národě, rozhodnuto by bylo nad úmrtím jeho. Nestávalo by pak *národa* českého, ale toliko *lůzy*, která by dříve nebo později vyhynouti musila. Na sněmu českém i v říšské radě *mají nyní Němci většinu;* leč *tato většina jest nepřirozená*, nespravedlivými řády volebními uměle sestrojená; *přirozenou většinu mají* jak v Čechách tak v Rakousku vůbec — *Slované*. Důležitý výsledek toho jest, že sněm i říšská rada nesmějí se opříti vládě a *vše, co vláda chce, musí se státi*, neboť vědí, že *závisí pouze na milosti vlády*, a tato potřebuje pohroziti, že Slovanům přirozená práva udělí, a hned každý odpor zmizí. Cítíte všichni *daně tak veliké, jaké v žádné zemi nejsou a nikdy nebyly*, a bohužel, že jest se čeho obávat, že to bude ještě hůř, *poněvadž říšská rada nesmí se vládě na odpor postaviti*, a to jest to neštěstí . . . Ve Vídni nám říkají: »Máte svobodu, máte autonomii, jenže nesmíte jich užívat, jak vy chcete, ale jak chceme my . . . *Ale to není svoboda, to není autonomie, to jest* klam, a tímto klamem chtějí udržeti státní budovu. Setrváme-li na dráze nastoupené, tuť se dosavadní stav promění a proměniti musí, a jak doufám, zvítězíme snad bez krveprolití cestou mravní. Jest to věru úloha těžká, držeti se cesty loyalní, zákonné, když ze všech stran křivdy co nám dějí; leč s námi bojuje síla mravní a právní a tato síla je tak ohromná, že jí ani peklo neodolá . . .«

23. září. Před porotou objevil se Dr. O. Kl. *Borový*, mimořádný professor na theologické fakultě pražské university a místoředitel arcib. semináře, jsa obžalován pro zločin rušení veřejného

pokoje dle § 65. tr. z. b) spáchaný polemickou brožurkou. Soudnímu dvoru předsedal rada Saakh, žalobu přednesl subst. Türner, obhájcem byl Dr. Popel. Obžalovaný uznán za nevinna. — Sokolu karlínskému zakázáno uspořádati průvod s pochodněmi a hudbou k poctě nově zvolenému poslanci karlínskému, poněvadž prý »Sokol žádný politický spolek není a průvodu takovému politického rázu se upříti nedá.« — Provozování divadelní hry »Nedejme se!« zakázáno. — Stavebnímu fondu pražského chudobince přikázázány opět pokuty z tiskových při, a 20 zl. a 40 zl. — Pro provolání k táboru *na Vráži* vzati do vyšetřování: Ant. *Nesměšák* ze Zbraslavi, Jan *Jindra* z Lahovic a Jos. *Líman*, okresní tajemník na Zbraslavi.

24. září. Fr. *Pechánkovi*, býv. red. »Hum. Listů«, kterýž si ve všeobecné nemocnici pražské odbýval už několikátý svůj trest, doručen nález nejvyššího soudu, jímž potvrzeny rozsudky c. k. zemského soudu, kterými v dubnu, *před samým už zavedením porot*, uznán byl Pechánek za vinna zločinem a přečinem rušení veřejného pokoje a odsouzen ke ztrátě 200 zl. z kauce »Hum. Listů« a k žaláři na dobu dvou měsíců, kteryžto trest musil již také dnes nastoupiti. — Schůze dělníků krejčovských zakázána.

25. září. Tábor v Kamenici nad Lípou, položený ku dni 26. září, zakázán a představení obcí vyzváni, »aby zápověď ve všech k obci patřících místech náležitě prohlásili a každé okázalé shromáždění na náměstí kamenickém a každé docházení na toto místo ze strany občanů zamezili«, jinak, že by každý, »kdožby proti zápovědi v shromáždění se súčastnil, aneb jiného přestupku se dopustil vedle § 19. zákona o právu shromažďovacím vězením až do šesti neděl neb pokutou až do 200 zl. potahmo dle trestního zákona trestán býti musil.« — Schůze lidu, která v den sv. Václava měla se odbývati za příčinou pouti na Svatováclavském kopci *u Náchoda*, zakázána.

26. září. S red. Nár. Listů J. *Arbesem* zavedeno nové vyšetřování pro články »Přitužování politickým vězňům českým« v č. 202. (přečin dle § 300. tr. z.) »Vládní sněm v království Českém« v č. 222. (zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. lit. a) tr. z. a čl. II. zák. z dne 47. pros. 1862 ř. z. č. 8.). Dále pro referát z Chrudimi o procesu A. *Čeháka* (§ 300 tr. z.), pro úvodní článek v č. 186 »Volby do školních rad« (§ 65. lit. b) tr. z.),

a pro otištění provolání k táborům u Přeštic na vrchu sv. Gotthardském a na výšině mlíkosrbské v okresu Chlumeckém.

27. září. Třetí porotní soud »Nár. Listů«. Red. J. Arbes zažalován pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný článkem »*Volby do školních rad*« a uznán jednohlasně nevinným. Obhájcem byl Dr. Kučera.

28. září. Netoliko pro pověstný telegram *Schütz-Winternitz*, ale i pro telegram sušický zavedeno vyšetřování u c. k. zemského co trestního soudu pro spáchaný prý zločin zneužití úřadní moci (§ 101. trest. zák.), zejmena pro zločin porušení úřadního tajemství (§ 102. c) tr. z.) Pro zločiny ty vedeno vyšetřování netoliko s podřízenými úřadníky c. k. státního úřadu telegrafního, alebrž i se samým inspektorem, jelikož prý on to byl, který s telegramem tím, než byl odeslán, k F.-M.-L baronu Kollerovi se odebral. — V den zakázaného táboru sešlo se na *Dobenině* 14.000 poutníkův z celého okolí, mezi nimiž jádro omladiny a 21 četníků. Shromážděný lid choval se vzorně; bavil se společnou rozmluvou a zpěvem, až konečně rozohněn šťastným výsledkem doplňovacích českých voleb vypukl tu i tam v radostná provolávání. Pánům četníkům zachtělo se také podílu bráti při nadšených, ze všech přítomných vlasteneckých srdcí vycházejících výlevech; vyšli za tím účelem z blízkého lesa, v kterém až do této chvíle tábořili. Na komando pana strážmistra nasadili četníci zápalky a počali rozháněti lid, právě »sláva« Klaudymu provolávající. Když se shromáždění namnoze rozešli, dostavil se také c. k. okr. hejtman, provázen rytířem z Mayersbachu, okresním komissařem.

29. září. Celá posádka pražská byla po celý den konsignována. — C. k. místodržitelství moravské nepovolilo řediteli Svobodovi a jeho společnosti české divadelní hry v Brně. Před nedávným časem byla také Štanderové společnost odmrštěna se žádostí za česká divadelní představení v Brně.

Také v měsíci září popřála si žurnalistika vídeňská mnohý výlev citů. Na ukázku aspoň tento úryvek z Fremdenblattu: »Že Čechové, mají-li náhodou většinu, myslí to s hrozbami do opravdy, o tom se bezbranní Němci a židé ve vlasti Libušině bohužel často již přesvědčili. *Česká lůza jest, jak známo, nejzlomyslnější sběří na světě, zvláště kyne-li jí naděje na lup a drancování.* Jaký div, že slabé povahy v posledním oka-

mžiku se zalekly, a že vzdaly se raději svého volebního práva, nežli aby se vydaly v nebezpečí, kde by blíže se mohly seznámiti s pěstěmi pražské pouliční luzy. Výtržnosti snadno mohly nabýti takových rozměrů, že *mohlo to dojíti i k pustošení a k rozkotání pražského židovského města.* Tomuto nebezpečenství se pražští židé vyhnuli a zůstali doma. A takovýmto hrdinstvím Čechové zvítězili.« — Jest k tomu potřebí poznámky?! — Podobně psal »Neues Fremden-Blatt« mimo jiné: »Pánové v pražské měšťanské besedě provádějí *hrůzovládu.* Pokojné, avšak bojácné měšťanstvo třese se *před lůzou*, která poslouchajíc pokynutí vůdců svých, vždy jest ochotna, přepadnouti odpůrce jejich, rozbiti jim okna a zničiti jich majetek. Tak na příklad vědí židé, co na ně čeká; trpká zkušenost je poučila, aby nezapomínali na jisté vlastnosti české luzy a proto dbajíce o bezpečnost svého majetku, nečiní nic, co by bohy na Olympu v Měšťanské besedě podrážditi mohlo, neboť cyklopové hostomičtí a hořovičtí a lůza pražská poslouchají jich na slovo!«

Říjen 1869.

1. října. Schůze dělníků sladovnických zakázána. — C. k. místodržitelství moravské nepovolilo založení spolku »Osvěta«, jejž olomoučtí národovci chtěli zaraziti k tomu cíli, by dovolenými prostředky šířil vzdělání v lidu českém.

2. října. Pro přestupek § 10. a 11. tisk. z. odbývalo se u měst. okr. soudu v Praze přelíčení proti Václavu *Kredbovi*, red. »Národní Školy«. Obžalovaný, kterého hájil Dr. Černý, uznán za nevinna. — S red. »Plzeňských Novin« Fr. *Stejskalem* zavedeno vyšetřování. — Čalouník *Pucák*, odsouzený pro demonstraci na Cibulce, odpykav si trest čtyřnedělního vězení, propuštěn na svobodu. — Tábor na *Stochově* nepovolen, poněvadž prý »čelil program k demonstraci a při církevní slavnosti by se rušil veřejný pořádek«.

3. října. »Politik« zabavena. — Býv. red. »Mor. Orlice« Jindřich *Dvořák* nastoupil trest, usouzený mu v četných přích.

4. října. Jos. *Liška* z Louňovic, odpykav si osmiměsíční žalář v trestnici u sv. Václava pro účastenství v zakázané schůzi lidu na Blaníku, propuštěn na svobodu.

5. října. Také v okresu *Smíchovském* zavedeno vyšetřování s učiteli, kteří se nesúčastnili volby do okr. *školní rady*. Úřadní prohlídka vykonána v redakci »Mor. Orl.« Pátráno bylo po rukopisech několika článků. — Red. »Pokroku« Dr. *Houška* odsouzen k pokutě 80 zl.

6. října. Red. »Pokroku« A. *Palák* odsouzen pro přečin § 11. zák. o tisku (poněvadž neudal úřadům správně číslo svého bytu) k pokutě 50 zl., po případě do vězení na 10 dní. — Pro Schützův telegram Winternitzovi, vlastně pro to, jak se objevil předčasně v »Nár. L.«, zavedeno u c. k. zemského co trestního soudu vyšetřování *se všemi telegrafními úřadníky*. — Red. »Českobratrského Hlasatele« *Mojžíš*, odpykav si trest osmidenního vězení, propuštěn na svobodu. — Pro prapor, jejž přinesli voličové venkovských obcí mělnicko-roudnických k volbě dne 22. září a na němž byla slova »Deklarant Kratochvíl«, zavedeno přičiněním c. k. okres. hejtmanství mělnického vyšetřování.

7. října. Na základě disciplinárního vyšetřování v příčině kompromitujícího telegramu *Schütz-Winternitz* byl kontrolor telegrafního úřadu J. *Knorn*, otec herečky Julie *Šamberkové*, s úřadu suspendován. Redakce »Nár. Listů« prohlásila, že stala se Knornovi těžká křivda a zaručovala se svou ctí, že Knorna osobně nezná a nikdy s ním nejednala. Nic však naplat! Knorn byl z úřadu propuštěn. — Přelíčení se spolumajitelem »Mor. Orlice« J. *Dvořákem* v Brně pro »tábor u Loštic«, pro »Zasláno« o táboru na tupeských trávníkách mezi Buchlovem a Velehradem a pro dopis z Polné o táboru na blažkovském kopci. Soudu předsedal rada Chmelař. Žalobu vedl subst. Fritz. Obžalovaného, jenž byl sluhou předveden, hájil dr. Kusý. Obžalovaný uznán za nevinna.

9. října. Okresní zastupitelstvo *písecké* zvolivši za svého starostu opět Tomáše *Šobra*, jemuž se dříve nejvyššího potvrzení nedostalo, bylo pro tuto »demonstraci« c. k. místodržitelstvím *rozpuštěno*. Dále rozpuštěno též okresní zastupitelstvo *vlašimské*, poněvadž odepřelo volbu do školní rady a usnesení to opodstatnilo takovými důvody, které prý odporovaly »státním základním zákonům«. S některými členy výboru »Dělnické besedy« smíchovské zavedeno u policie vyšetřování.

11. října. Red. »Pokroku« A. *Palák* zažalován pro přečin

proti § 24. tisk. z. proto, že v č. 114. otištěn — i s důvody — nález zemského co trestního soudu, jimž bylo 102. číslo »Pokroku« pro úvodní článek »Zabezpečení voleb se strany vlády« pro zločin veřejného pokoje a pro přečin pobuřování zabaveno, — »ačkoli to přikázáno nebylo«. Soudu předsedal rada Jansa, státním zástupcem byl subst Rámiš a obhájcem Dr. Mezník. Palák, ačkoli zimnicí a závratí sklíčen, přece se dostavil, a žádal za odročení přelíčení. Ačkoli každý člověk, pohledna na Paláka ihned poznati musil, že jest skutečně nemocen, byl státní zástupce Rámiš přece pro to, aby se v přelíčení pokračovalo. Svědkové ku přelíčení se nedostavili, jelikož lístků obesílacích neobdrželi. Avšak ani to nedostačovalo státnímu zástupci, který tedy navrhoval, aby, když již je obžalovaný přítomen, přelíčení s ním předsevzato bylo. Soud poradiv se, uznal za dobré, aby byl obžalovaný lékařsky ohledán, což se také stalo. Prof. Dr. Maška seznav stav obžalovaného, prohlásil se, že jest skutečně nemocen, následkem čehož přelíčení odročeno. — J. *Vlčkovi*, statkáři z Bitovic, doručena obžaloba. — Prof. K. *Ninger* na gymnasiu píseckém, jenž volil deklaranta Šobra a nikoli vládního kandidáta Stotzkého — suspendován. — Po tříměsíčné prozatímné vazbě propuštěn P. Josef *Veselý*, kooperátor bystrcký, z vězení v Brně. Místo jeho zaujal hned šedesátiletý stařec, farář z Novosad, *Bazala*.

12 října. Jan *Relich* vzat byl dne 3. srpna r. 1868 v Plzni do vazby vyšetřovací jsa obžalován pro **velezrádu**, již prý spáchal řečí, kterou měl v hostinci »U města Karlových Varů« před shromážděnými Sokoly a turnéry německými. Dne 22. října na to v noci byl v průvodu dvou c. k. četníků dovežen do novoměstské radnice v Praze, kdež dne 8. února 1869 postaven před pětičlenný soud, jsa obžalován ze zločinu velezrády a pro popuzování proti národnostem. Dne 9. února navrhl mu státní zástupce Neuměl **12 roků** *těžkého žaláře*, zostřeného postem první pátek každého měsíce, dne 10. února na to prohlásil soud pod předsednictvím presidenta Mentbergra rozsudek, jenž zněl, že J. Relich jest vinen *zločinem rušení veřejného pokoje*, a odsuzuje se k osmnáctiměsíčnímu těžkému žaláři, zostřenému postem první pátek každého měsíce. Odsouzený se odvolal. Vrchní zemský soud potvrdil nálezem svým dne 14. března datovaným úplně,

co se dotýče zločinu, nález zemského soudu, ale *zvýšil* trest na **čtyry roky** těžkého žaláře. Na další odvolání se J. R. byl mu dne 12. června v kanceláři trestnice sv.-václavské *německým rozsudkem* oznámen výnos nejvyššího soudu ve Vídni, jímž tento potvrzuje nález zemského soudu v Praze, odsoudiv Relicha k *18měsíčnímu těžkému žaláři*. Odsouzený, pobyv přes 8 měsíců ve vazbě vyšetřovací, doufal, že bude právu úplně vyhověno, když zadá žádost za vpočítání mu vazby vyšetřovací k trestu mu přisouzenému, a to tím spíše, poněvadž byl vzat do vazby vyšetřovací pro velezrádu, ale odsouzen pro zločin rušení veřejného pokoje. — Žádosti jeho vyhověno jen potud, že mu **15 dní**, pravíme patnáct dní, vazby vyšetřovací do trestu vpočteno. — P. *Blažko*, kaplan v Noutonicích nastoupil trest 14denního vězení pro slavnostní řeč. — Pro transparent o Krameriusově slavnosti v Klatovech na domě K. *Pekla* upravený a znějící: »Žalář a vězení — nikdy nás nezmění — §. 300/65.« byl Karel Peklo obžalován pro zločin rušení veřejného pokoje (§ 65.), ale uznán za nevinna. C. k. vrchní soud však tento rozsudek zrušil a uznal Karla Peklo za vinna a odsoudil jej na dva měsíce do těžkého žaláře. — Městská rada *mladoboleslavská* i s purkmistrem A. Vodkou vzata do vyšetřování u c. k. krajského soudu v Ml. Boleslavi pro »přečin pobuřování«, jehož prý se dopustila tím, že nezabránila, aby po oznámení šťastného výsledku voleb na Starém městě v Praze a na Smíchově procházela hudba městem, hrajíc národní písně.

13. října. Ministr spravedlnosti Dr. *Herbst* přijel do Prahy aby navštívil český sněm, v němž rokovala a usnášela se zákonodárná německá menšina. Při příležitosti té zavítal večer také do německého kasina, jehož obyčejným členem druhdy býval, a v němž v lednu 1868 pod ochranou bodáků banketoval, kdežto před budovou banket provázen nemilou hudbou — kočičinou. Ministr shledal v kasině neobvyklou zkormoucenost a sklíčenost následkem posledních událostí politických a především následkem tak skvělého vítězství volebního, jehož byla opposice česká oproti vládní straně ústavácké a tudíž i na samé vládě dobyla. Mezi někdejšími druhy Herbstovými v kasině byli také mnozí, jimž se zdálo, že Jeho Excellence Dr. Herbst nebude a nemůže už dlouho zasedati v křesle cislajtánské spra-

vedlnosti a že nebude už možno, aby si na něj nebo na některého z jeho ministerských kollegů nějaký šmok Schütz za telegrafoval. Avšak Herbst obavy ty zaplašil. Ohlásil věrným stoupencům, že prý *J. V. císař vyjádřil se v ten smysl, že raději trůn ztratí, nežli by české opposici povolil.*

14. října. Starosta »Dělnické besedy« v Karlíně Ig. *Skokánek* uveřejnil nový »otevřený list« znějící J. Exc. Dru Edv. *Herbstovi*, ministru »cislajtánské spravedlnosti« t. č. v *Praze*. V čísle 258. »Národních Listů« sdělil jsem Vaší Excellenci případ, že odsouzen jsem byl od c. k. okresního soudu v Karlíně, c. k. vrchního zemského soudu v Praze a c. k. nejvyššího dvoru soudního ve Vídni jako starosta »Dělnické besedy« v Karlíně k pokutě 20 zl., pro případ k vězení na čtyry dni vzdor tomu, že *vůbec žádný trestný čin spáchán nebyl* a vzdor tomu, že *úplná nevinnost moje nade všechnu pochybnost dokázána jest*. Nejedná se mi ovšem o přisouzený mi trest, neboť toho žádný uvědomělý Čech v nynější době lekati se nesmí, jedná se mi však o zásadu, zdali to v Rakousku už *tak daleko dospělo, aby c. k. soudy, jménem jeho Veličenstva bextrestně vynášeti rozsudky, kteréž právu a spravedlnosti do očí bijí.* — Věru, toť spravedlnost turecká, nehodná státu konstitučního, nehodná národa vzdělaného! Pakliže Vaše Excel. neučiní náležitých opatření, aby spravedlnosti zadost učiněno bylo, tuť každý rozumný člověk považovati Vás bude *ne za ministra spravedlnosti,* ale *za ministra — násilí* a nespravedlnosti, neboť tak, jako jsem já mohl býti odsouzen pro přestupek, může býti každý i nejnevinnější odsouzen pro zločin, ano třebas i pro vraždu na Vás spáchanou, vzdor tomu, že Vaše Excellence ve zdraví žije a dobře se vynachází. — Uvězněný red. »Nár. Novin« K. *Krouský*, maje dnem 1. října první svůj trest přestálý, ohlásil to o celé čtyři neděle napřed c. k. vrchnímu soudu žádaje, co se jinde samo sebou rozumí, aby po přestálém tom trestu byl propuštěn ze žaláře a do nastoupení trestu nového nějaký čas na svobodě ponechán. Do dne 1. října, ba ani dne následujícího nedostal odpovědi a zatím donucen byl nastoupiti druhý svůj trest. O celých **13 dní později** — než býti mělo — dostal tuto odpověď: »Vys. slavný vrchní zemský soud dekretem čís. 32414., 6. října došlým *nevyhověl* žádosti Vaší, poněvadž tresty rozličné, které Vám

pro trestní činy tiskem od Vás spáchané přisouzeny byly, se co jeden trest považovati musejí, kterýžto trest jste nastoupil, tedy dle § 322. tr. ř. přerušení již nastoupeného trestu povoliti nelze.« — Josef *Dvořák*, truhlářský mistr v Doudlebích, opustil vězení budějovické, přetrpěv v něm šestinedělní trest, k němuž byl odsouzen pro výtržnosti plavnické. — Městský tajemník v *Sedlčanech*, Ludvík *Kakš* vyšetřován městskou radou pro kočičinu oněm učitelům okresu Sedlčanského, kteří dne 26. srpna do školní rady volili. Učitelové ti nakoupili pak sobě, aby dokázali, že si z toho nic nedělají, velkou část cukrových píšťalek a pískali jako malé děti po ulicích, až tu i onde byli káráni. Následkem toho žalovali prý u c. k. místodržitelství, a poznamenali Kakše, jako vůdce té demonstrace. Obžalovaný byl však prohlášen od rady městské za nevinna.

15. října. Již přes rok uvězněný red. »Nár. Listů« Karel *Tůma* odsouzen v únoru pro několik článků k těžkému žaláři na *jeden rok* a ke ztrátě 400 zl. z kauce. Vrchní soud zostřil tento rozsudek, odsoudiv Tůmu do těžkého žaláře *na půl druhého roku*. Nejvyšší soud v úplném souhlasu s vrchním soudem uznal na **půl druhého roku** těžkého žaláře a na ztrátu 400 zl. z kauce. Rozsudek dodán odsouzenému v jazyku *německém*. Red. Tůma zdráhal se německý rozsudek přijmouti; ale c. k. zemský co trestní soud dodal mu jej poznovu s výměrem, že rozsudek ten *»jenom v německé řeči vyhotoven jest a tedy v řeči české se dodati nemůže.«* — S předsedou čten.-ochot. jednoty »Tyl« K. *Bodlákem* a jednatelem J. K. *Lešerem* zavedeno vyšetřování pro telegram, zaslaný prý od jednoty »Tyla« táboritům na vrchu Mužském u Mnichova Hradiště.

18. října. Býv. red. »Nár. Pokr.« Jan *Zehnal* nastoupil na novo mu přisouzený trest osmidenního vězení. — U *hořovického* c. k. okres. soudu zahájeno vyšetřování pro telegram otištěný bez vědomí adresáta.

19. října. Kaplan *Tirsch* z Peterswaldu odsouzen pro zločin uražení Veličenstva na měsíc do žaláře. — Pokuta 70 zl., která odsouzením red. »Posla z Prahy« E. B. *Tollmanna* z kauce propadla, přikázána stavebnímu fondu městského chudobince.

21. října. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterými red. »Našince«, Jos. *Vrla*, odsouzen k pokutě 25 zl., případně

k 5dennímu vězení. — V místnostech dělnického spolku brněnského vykonána úřadní prohlídka. — Proti městské radě *novopacké* zavedeno vyšetřování, proto že neuposlechla rozkazu c. k. okr. hejtmana, by vypátrala »tajné komité«, jež kulo prý tajné plány proti židům.

22. října. P. Fr. *Matoušek*, kaplan v Neveklově, dán v obžalobu pro zločin uražení Jejího Veličenstva císařovny. — Do vyšetřovací vazby vzati 17letý klempíř Jos. *Vist* a 19letý studující A. *Landsinger* z Čáslavi pro zločin »**velezrády**«.

23. října. Když r. 1868 Matěj *Souček*, obuvník ze Smíchova, obžalován z velezrády stál před soudem, objevil se jako svědek stařičký Václav *Douša*, který byl přítomen, když Souček v krčmě lišnické něco o králi a o daních prohodil, v čemž dle žaloby zakládal se zločin velezrády. Svědkové Stuchlík a Oktabec řečím Součkovým jinak porozuměli než Václav Douša a jelikož též vypravovali, že prý je starý Douša k tomu vybízel, aby »o tom králi« mlčeli, usnesl se soud po návrhu státního zástupce, aby proti V. *Doušovi* zavedeno bylo vyšetřování pro zločin podvodu, což se také stalo. Před tříčlenným soudem žaloval zástupce návladního Görner V. Doušu. Jelikož Oktabec a Stuchlík nebyli s to důkaz o provinění Douby podati, vidělo se samému státnímu zástupci — *upustiti od žaloby*, načež soud vynesl rozsudek, »že Václav Douša zločinem podvodu vinen není«. — Obecní sekretář z Plzence *Tinger* dopraven od četníků do Plzně, aby si tam odpykal čtyrnedělní žalář, k němuž byl pro souhlas s deklarací odsouzen. Na jeho dotaz, jak naloženo bylo s jeho žádostí k c. k. vrchnímu soudu dne 13. září podanou, aby trest svůj směl nastoupiti později, sděleno mu, že senát krajského soudu usnesl se, aby se žádost ta c. k. vrchnímu zemskému soudu nepředložila a tím že jest i vyřízena.

24. října. Pro upálení knížečky »Úvahy« odbýváno v Brně závěrečné přelíčení s občany *Šťastným, Michalovským, Černým, Rubákem a Baumannem;* stát. žalobník však odstoupil od obžaloby.

25. října. P. Fr. *Blažko*, kaplan z Noutonic, odbyv si trest čtrnáctidenního vězení, propuštěn z novoměstské trestnice na svobodu. — Ku dni 1. listopadu ohlášen nový tábor lidu »Na občině« u *Dolního Slivna*. Na program dány dvě časové

otázky: 1. Co soudí lid český o »dovolených prostředcích« a chování se c. k. okresních hejtmanů za posledních voleb do sněmu zemského a kterak jest se mu zachovati proti nim při nutné změně nynější vládní soustavy? — 2. Srovnává-li se se cti národní, aby rolník domácí i hospodářské potřeby svoje odebíral od zjevných nepřátel českého národa?« — I tento tábor zakázán.

26 října. Chemik Edv. *Lodl*, obžalovaný pro zločin pozdvižení, uznán za nevinna. — K. L. *Payerovi*, býv. red. »Svobody«, byl zbytek trestu prominut.

27. října. C. k. nejvyšší co kasační soud zamítl zmateční stížnost c. k. státního návladnictví, podanou proti rozsudku zemského soudu pražského co soudu porotního ze dne 9. září t. r., jímž August *Palák*, býv. red. »Pokroku« propuštěn z obžaloby pro zločin rušení veřejného pokoje. Stížnost byla opožděna. — Pro uvítání poslance zavedeno také v *Lomnici* vyšetřování.

28. října. Proti některým voličům a hudebníkům *novobydžovským* zavedeno vyšetřování, poněvadž po volbě hrány národní písně. — S E. *Pražákem* zavedeno vyšetřování pro vignetky na láhve s nápisem: »Ať žije našinec!« — Pro odmítnutí volby do školní rady zavedeno vyšetřování s benešovským purkmistrem Drem *Ulrichem* — Pro tábor u *Vysokého Veselí* zavedeno také vyšetřování s **novobydžovským okresním hejtmanem**, poněvadž prý podal zprávu, že bylo vše v pořádku. — Pro zakázaný tábor na vrchu *Dobeníně* u Nového Města n. M. zažalováni pro urážení stráže a protizákonné shluknutí následující příslušníci Nového Města: Jan *Paďour*, Ferd. *Zákravský*, Fr. *Zikmund*, Bohusl. *Imlauf*, Josef *Šichan*, Jul. *Fryč*, Fr. *Neumann* a August *Valášek*; paní A. *Zákravská*, sl. Kar. *Zoubkova* a sl. Fr. *Rambouskova*. Kromě těchto zažalováni někteří občané z Náchoda, z České Skalice a okolních vesnic. Počet všech za příčinou návštěvy nadzmíněné pouti kompromitovaných osob obojího pohlaví činil *půldruhého sta*.

29. října. S členy *smíchovské* dělnické besedy zavedeno vyšetřování pro telegram odeslaný k slavnosti »Oulu« kladenského. — Em. *Langer*, hostinský z Tišnova na Moravě, odsouzen do vězení na 1 měsíc. — C. k. okresní soud v *Ve-*

žticích zavedl rozsáhlé vyšetřování s občany, kteří podepsali provolání k táboru lidu ku dni 12. září na úpatí památného hradu »Skála« v Černém lese nad Radkovicí blíž Přeštic položeného. — C. k. okresní sekretář v Rakovníce Nikodem *Ekrt* zakázal ochotníkům divadelní představení, na jehož programu nalezaly se též »Trampoty v Olympu«.

30. října. V. *Němec*, obžalovaný pro tábor na ostrově Rohanském, prohlášen za nevinna. — V *Nechanicích* zavedeno vyšetřování pro uvítání poslance. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž členové Sokola berounského J. B. *Horák*, Fr. *Horák*, H. *Hendl* a J. *Seydl* odsouzeni byli k peněžitým pokutám. — Red. »Tábora« Frank prohlášen od poroty v Táboře za nevinna.

31. října. Pro tábor *choceňský* vyslýcháni c. k. okresním hejtmanem brandejským: Jan *Brydl*, obecní starosta a *Cejp*, rolník z Trsové, kteří se súčastnili táboru jako banderisté.

Listopad 1869.

1. listopadu. Pro telegram Schütz-Winternitz vyslýchán Dr. Julius *Grégr*. — Pro uvítání poslance v *Nechanicích* vyslýcháni Dr. *Štros* a několik členů nechanického Sokola. — V. K. *Šembera*, býv. red. »Hlasův« vídeňských, propuštěn po odbytém trestu dvouměsíčního žaláře na svobodu.

2. listopadu. »Obrana« zabavena pro úvodní článek »*Kdo v Čechách vinen — česká oposice či vláda?* — S red. »Nár. Listů« J. *Arbesem* zavedeno vyšetřování pro dlouhou řadu různých provolání k táborům, pak pro dopis o usnešení obecního zastupitelstva rokycanského stran zrušení městské realky a konečně pro úvodní článek otištěný v č. 301 jednající o adresse německých poslanců v Praze. Dnes zavedeno vyšetřování pro *devět* ohlášení táborů. — Pro účastenství na *táboře žižkovském* byl Jan *Bretschneider* uznán za vinna přečinem proti veřejnému pokoji a pořádku, pak přestupkem zákona o právu spolčovacím a odsouzen k vazbě třínedělní, Jan *Vrba* a Josef *Bíba* byli uznáni za nevinny. Vrchní soud potvrdil rozsudek tento pokud Bretschneidra se týče, změnil jej však vzhledem

k Vrbovi a Bíbovi v ten smysl, že oba uznal za vinny přestupkem zákona o právu spolčovacím a odsoudil každého z nich k osmidennímu vězení. Z rozsudku toho podal Bretschneider mimořádné odvolání k nejvyššímu soudu, kterýž je však zamítnul. Podobně pochodil u téhož soudního dvoru i Vrba s řádným svým odvoláním. Bíba a Bretschneider, kteří žádali, aby trest přiřknutý teprve později mohli nastoupiti, byli s žádostí touto odmrštěni a nařízeno všem třem, aby trest hned nastoupili. Jelikož však manželka Bretschneidra byla právě po porodu, podal Bretschneider opětnou žádost, aby vzhledem k naznačené okolnosti a z ohledů lidskosti aspoň na krátkou dobu povolenu mu bylo odročení lhůty k nastoupení trestu.

3. listopadu. U c. k. okr. soudu v Mnichově Hradišti provedeno vyšetřování proti hudebníkům mnichovohradišťským pro přestupek zák. o právu shromažďovacím, jehož se dopustili tím, že na rozkaz městské rady (resp. purkmistra Jana Valenty) v den volby do sněmu hráli národní hymnu a vyprovodili Turnovany k nádraží. Jan *Lešer*, Josef *Malý*, Ant. *Hrdina*, Antonín a Josef *Šurovský*, Jan *Reitr*, Emanuel *Slavík*, Václav a Josef *Kornouš* odsouzeni každý k pokutě 5 zl. Hudebník Josef *Bubák* uznán za nevinna, an nebylo dokázáno, že by se byl súčastnil průvodu do kostela, z kostela a na dráhu, kdy turnovští voličové od volby deklaranta Dra Karla Mattuše se vraceli. — S *vlašimskými* voliči, kteří dne 22. září k volbě poslance do sněmu přijeli na voze věnci a praporem ozdobeném, v jehož čele vztyčena byla bílá tabule s nápisem »Deklarant Villani« na jedné a »Vlašim« na druhé straně, zavedeno vyšetřování. Demonstrativním tímto příchodem dopustili prý se voliči přečinu pobuřování. Obžalování byli Jan *Balík*, Jan *Plátenník*, Fr. *Štechr*, *Šavrda* a Jan *Havlík*, měšťané vlašimští.

4. listopadu. Pro oslavu památky mistra Jana Husa odsouzeni c. k. okr. soudem v Hořovicích Jos. *Vondrák* a Frt. *Jungmann*, každý do vězení na 48 hodin; kapelník Aug. *Enderšt* a osm hudebníků, každý na 24 hodin, Edv. *Hněvkovský*, Karel *Čáp* a Šeb. *Zachar*, každý k pokutě 5 zl. — Jan *Kramář* a Jan *Marhold* nastoupili tresty, k nimž byli odsouzeni pro vyslovení souhlasu s deklarací českých poslanců.

5. listopadu. Farář P. Ant. *Sax* obžalován pro zločin

uražení Veličenstva. Přelíčení odbývalo se tajně. Soudu předsedal rada Jansa, žalobníkem byl subst. Neuměl; obhájcem Dr. Gundling. Obžaloba zakládala se na jakési výpovědi obžalovaného, kterouž prý v hostinci pronesl. Státní žalobník navrhoval těžký žalář na jeden rok. Soud odsoudil P. Saxe do žaláře na 3 měsíce. — Býv. red. a spolumajitel »Moravské Orlice« Jindřich Dvořák propuštěn v Brně po pětinedělní vazbě na svobodu.

6. listopadu. Okresní zastupitelstvo roudnické (staré), jež úřaduje, jakož i nově zvolené, bylo c. k. hejtmanem Quadratem na rozkaz místodržitele Kollera *rozpuštěno* — protože sbor venkovských obcí volil do zastupitelstva při doplňovací volbě opět Kratochvíla. — V Brně provedeno závěrečné přelíčení proti farářovi Josefu *Bazalovi* z Novosádek u Znojma pro zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný prý kázáním proti novým zákonům, v němž mimo jiné řekl prý také: »Proklati buďtež naši zákonodárcové, proklati i ti, kteří těchto zákonů uposlechli.« Státní zástupce navrhoval trest žaláře na čtyři měsíce. Soud uznal obžalovaného za vinna a odsoudil jej na šest neděl do vězení. K žádosti obhájce byl *Bazala*, jenž strávil tři neděle ve vyšetřovací vazbě, prozatím z vazby propuštěn.

7. listopadu C. k. okr. hejtman pardubický, *Brechler*, dal za příčinou nedoplatků daní zabavit třem rolníkům všechen dobytek, jenž bude dne 12. listopadu prodáván na výročním trhu v Pardubicích. Jednomu obuvníku dal zabavit poslední peřinu pro nezaplacení daně z výdělku, ačkoliv obuvník ten po delší již čas pro nedostatek výdělku živiti se musí nádenictvím. — Proti »Nár. Listům« a Dru *Štikovi*, okr. starostovi, zavedeno trestní vyšetřování na základě dopisu ze Zbirohu, otištěného dne 4. listopadu o volbě do školní rady, resp. o řeči Dra Štiky proti volbě. — Daniel *Sluníčko*, ředitel knihtiskárny Dra Edv. Grégra vyšetřován pro zprávy o devíti táborech v »Nár. Listech« uveřejněné.

8. listopadu. Přelíčení s Jos. *Vistem* a Ant. Landsingrem pro zločin velezrády, zločin rušení veřejného pokoje a přečin popuzování proti národnosti. *Vist*, kterého hájil Dr. Čížek, uznán za vinna zločinem velezrády a odsouzen *do těžkého žaláře na* **pět roků**, Landsinger, jejž hájil Dr. Zucker, uznán nevinným. — Na Bílé Hoře střežen kostelík a *hospoda* patnácti

policisty s nasazenými na puškách bodáky a několika »tajnými«. Kromě tlupy studujících a několika dam, které položily v kostelíku věnec se smutečným fáborem, nikdo jich nevyrušoval. — Velvarské okresní zastupitelstvo rozpuštěno z té příčiny, že zvolilo Václava *Jandu* z Budohostic, řípského odsouzence, za starostu. Když byla vykonána nová volba okresních zastupitelů, byl mezi zvolenými z obcí venkovských opět Václav Janda, který však neobdržel od c. k. hejtmanství legitimaci. Zastupitelé zvolení se sešli, ale nechtěli voliti výbor a starostu, dokud nebude dodána Jandovi legitimace. C. k. hejtmanství však legitimace nevydalo, nýbrž svolalo voliče k doplňovací volbě jednoho člena. Shromáždění voličové však jednohlasně prohlásili, že *voliti nebudou*, Janda že jest zvolen, že dle platných zákonů může po odbytém trestu zasedati v zastupitelstvu okresním, že tudíž není třeba pro 6 měsíců voliti někoho jiného. — Red. plzeňského časopisu »Pilsner Bote«, Hynek *Šíbl*, odsouzen v Plzni pro přestoupení programu k pokutě 30 zl.

9. listopadu. Konfiskace č. 13. »Obrany« potvrzena. V důvodech čteme: V č. ze dne 2. listopadu uveřejněn jest úvodní článek: »*Kdo v Čechách vinen — česká opposice či vláda?*«, v němž vládě vídeňské se vyčítá: že mezi špatnými vládami má jedno z předních míst; že jest vinou i příčinou bolavých poměrů v zemích rakouských, že hubí národnost českou, že nešetří zákonů, že jest vláda vraždivá, nemravná, že usiluje oloupiti český národ o jeho práva, že ho nesnesitelnými daněmi ožebračuje a vůbec že šíří znemravnělost v lidu. Z toho dá se souditi, že hledí se popuditi k opovrhování formou vlády a správou státní a že hledí se popuditi k nenávisti k ní, pročež nalézti lze povahu zločinu rušení veřejného pokoje v § 65. lit. a) tr. zák. naznačeného atd. — Proti rozpuštění okr. zastupitelstva *roudnického* podalo obecní zastup. v Roudnici protest, k němuž se připojila i četná obecní zastupitelstva okolní. — Vyšetřování proti Jos. S. *Vilímkovi*, zavedené pro řeč, kterou měl o táboru chocenském, zastaveno.

10. listopadu. Zastavené vyšetřování proti býv. red. »Moravské Orlice« J. Dvořákovi pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. pro otištění zprávy o táboru kroměřížském obnoveno. — Proti red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* podána ža-

loba pro článek »Již promluvili« v č. 301. (zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a přečinu dle § 300. tr. z.) Zároveň podán c. k. vrchnímu soudu návrh, aby *byl pro při tu delegován* místo porotního soudu pražského jiný *německý c. k. krajský soud*, poněvadž prý některé věty zažalovaného článku týkají se zemského soudu pražského.

11. listopadu. Přelíčení s kaplanem z Neveklova, P. Frt. *Matouškem* pro zločin uražení člena císařského rodu. Obžalovaný, jemuž navrhován trest žaláře na jeden rok, uznán za nevinna.

13. listopadu. Uvězněný red. »Politiky« Ant. *Tůma* propuštěn na $^3/_4$ hodiny z vazby, by v průvodu stráže mohl navštíviti na smrť nemocného otce. — Kupec J. *Černoch* odsouzen k peněžité pokutě, poněvadž se jako porotce nedostavil k líčení pře. — *Jistebnickým* ochotníkům nepovoleno hráti kus »Jan Hus«, poněvadž z katol. církve vystoupivší kaplan Jan Selibovský měl hráti úlohu titulní.

14. listopadu. Přelíčení s tajemníkem okres. zastup. *přeštického* Jindřichem *Švarcem* pro zločin uražení Veličenstva odročeno. — Pro extempore zavedeno vyšetřování s hercem V. *Budilem*.

16. listopadu. Red. »Politiky« Čeněk *Thoř* odsouzen pro přečin § 25. zák. o tisku k pokutě 200 zl. — S občany, kteří po táboru na *Petruškových vrších* dne 16. srpna 1868 nechtěli dopustiti, aby byl občan Hájek c. k. četníky zatčen, zavedeno vyšetřování. Obviněni byli hlavně Vinc. *Hájek* a Jos. *Šilhan*. Také s hudebníky, kteří se táboru onoho súčastnili, zavedeno vyšetřování. — V měsíci srpnu podal proz. výbor banderia karlínského k c. k. místodržitelství stanovy ku zřízení banderia k schválení. Byly mu však vráceny s doložením, že nesouhlasí úplně s § 4. zákona o právu spolčovacím a že tudíž nelze považovati učiněné oznámení za úplné. K tomuto výměru poopravil výbor stanovy ty a zaslal je opět dne 30. října k c. k. místodržitelství. Však již dne 16. listopadu doručen proz. předsedovi úřadní přípis, kterýmž zřízení banderia zakázáno, poněvadž »z dosavadního, všeobecně se jevícího účastenství banderií při protiústavních a protivládních demonstracích vysvítá protizákonní účel těchto spolků.«

17. listopadu. Uvězněný red. »Hum. Listů« Fr. *Pechánek*, pozdraviv se v nemocnici poněkud ze své choroby, dopraven opět do novoměstské trestnice. — Rolník Václ. *Procházka* odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do žaláře na 4 měsíce. Jan *Šimůnek*, pro týž zločin obžalovaný, uznán za nevinna.

18. listopadu. C. k. okr. hejtmanství *lounské* zabavilo zapečetěný balíček zaslaný z Prahy poštou na adresu starosty lounského Sokola *Drtiny*, rozpečetilo jej a nalezlo v něm zvláštní výtisky článku jednoho ze »Svobody«. — A. K. *Vítákovi*, prvnímu učiteli na hlavní škole v *Lounech* dodán následující přípis od c. k. okresního hejtmanství: »Veleslavná zemská školní rada usnesla se dne 9. listopadu 1869 č. 2019 na tom, aby Vás pro přestupek insubordinace (§ 281. pol. škol. zřízení) spáchaný tím, že jste dne 26. srpna 1869 shromážděné učitele předčítáním podněcujícího článku z časopisu, pak přímým vyzváním od toho odvrátiti chtěl, ba větším dílem i skutečně odvrátil, aby úřadního vyzvání neuposlechli, takže se volba znalce do okresní školní rady zmařila, z *Vašeho úřadu učitelského při hlavní škole lounské propustila.*« — Pro ohlášení táboru na *náměstí hořovickém* ku dni 15. srpna zavedeno vyšetřování. Obec. tajemník v Hořovicích Hanuš *Milinovský* odsouzen pro otevření telegramu Kaliny rytíře z Jaethensteinu do vězení na sedm dní. — Býv. red. »Politiky« V. *Hodek* odsouzen pro přestupek § 24. zák. o tisku k pokutě 50 zl. — Měšťanosta v *Ml. Boleslavi* Antonín *Vodka* odsouzen k pokutě 30 zl., poněvadž na třech náměstích města hrála hudba, když došlo rozhodnutí, že smí býti otevřena šestá třída gymnasia. — S red. »Besedy Učitelské« Jos. *Auštěckým* zavedeno vyšetřování pro článek »Úvahy některé o zákoně o dohlídce ku školám.« — U c. k. okresního soudu v *Poličce* zavedeno vyšetřování s dvanácti občany a sice M. *Štěpánkem*, Václ. *Klimešem*, Ant. *Salakvardou*, Jos. *Bartůňkem* ml., Fr. *Friedlem*, Janem *Roušárkem*, Jos. *Kottykem*, okr. tajemníkem Frt. *Zákrejsem*, Vojt. *Bienem*, Florianem *Findeisem*, Frt. *Bergrem* a Frt. *Jedličkou*. — Učitel Jos. Vlast. *Krátký*, stráviv tři měsíce ve vyšetřovací vazbě u c. k. krajského soudu v Plzni pro »pobuřování«, propuštěn na svobodu.

23. listopadu. S red. »Obrany« V. *Erbenem* zavedeno vyšetřování pro článek »Kdo v Čechách vinnen atd.« Kromě

redaktora byli také vyslechnuti faktor tiskárny D. *Sluníčko*, typograf J. *Illner* a korektoři Fr. *Göbl* a *Pyšvejc*. — Pro uctění památky Husovy rozžehnutím ohňů odsouzeno několik *chocenských* občanů k peněžitým pokutám. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž starosta klobouckÝ a poslanec Jos. *Wurm* odsouzen k peněžité pokutě, poněvadž jel s Klobouckými u veřejném průvodu k táboru brněnskému. — Starostou okres. zastupitelstva *přibyslavského* zvolen opětně nepotvrzený starosta Ant. *Jakeš*. — Faktor tiskárny J. S. Skrejšovského Em. *Franěk* odsouzen pro přestupek § 17. zák. o tisku k peněžité pokutě.

24. listopadu. V novoměstské trestnici nalezalo se ve vyšetřovací vazbě přes 60 osob pro *zločin* uražení Veličenstva. — Red. »Hum. Listů«, Frt. *Pechánek*, přetrpěv trest desítiměsíčního žaláře, *propuštěn na svobodu*. — Státní zastupitelstvo upustilo od obžaloby proti členům »Slovanské Lípy« a red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* pro otištění provolání k odbývání *volebních táborů*. — První porotní soud v Brně ustanoven na den 4. pros., kdy bude provedeno líčení s red. »Moravské Orlice« Janem *Hartmannem* pro článek »Zapovídají nám tábory, ti liberálové.« — C. k. okr. soudem v *Bělé* odsouzeni tamější městští hudebníci k peněžitým pokutám, protože doprovodili voliče bělské do Mnichova Hradiště k volbě poslance. Kromě hudebníků odsouzeni k pokutám také občané bělští Václ. *Tieftrunk* a Ad. *Šimek;* první, že hudebníkům dovolil na svůj povoz vsednouti, druhý že na povoze tom seděl poblíž hudby. — Karel *Miňovský* ze *Šárky*, odsouzený pro zločin uražení Veličenstva, pro zločin rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování do žaláře na 5 měsíců, nastoupil trest v novoměstské trestnici.

25. listopadu. Pro resoluci prvního táboru pod Řipem odsouzení občané Václ. *Kratochvíl* z Lounek a Václ. *Janda* z Budohostic byli se svou žádostí, aby směli tresty své nastoupiti teprve ku konci ledna 1870, odmrštěni a nařízeno jim, aby trest v osmi dnech nastoupili. — S občany *sobotecKými*, kteří podali stížnost proti c. k. okr. hejtmanu Studniczkovi, poněvadž dne 24. září, když jeli k volbě, zabránil jim průchod městem, zavedeno trestní vyšetřování. — Bratří *Tonnerové*, Emanuel a August, odpykavše si usouzené tresty

šestiměsíčního žaláře, k němuž byli odsouzeni ve při »Světozora«, propuštěni na svobodu. — Redaktor »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodána čtvrtá obžaloba pro přestupek §§ 3. a 19. zák. o shromažďování pro otištění provolání k táboru na vrchu sv. Gotharda u Hořic. — Přelíčení s býv red. »Pokroku« A. *Palákem* pro totéž provolání, ustanoveno na den 2. pros. — Učitel na městské škole v Klatovech Karel *Stulík*, byv zvolen do školní rady, oznámil c. k. hejtmanovi, že volby té nepřijímá, jelikož se to s jeho přesvědčením a postavením v obecní službě nesrovnává. C. k. okr. hejtman oznámil výpověď tu na »vyšších místech«, odkudž došlo vyřízení: Nepřijme-li Stulík úřad ten, aby byl ihned suspendován.

26. listopadu. Pomocí vojenských posádek vymáhány daně v *Pardubicku, Benešovsku, Roudnicku, Sobotecku, Novopacku, Libáňsku,* krátce po celých Čechách. Pro nezaplacení c. k. daní vložena vojenská exekuce 320 mužů do okresu Železnobrodského, jmenovitě do obcí *Zásady, Volešnice a Stanova.* Do posledně uvedené obce, čítající pouze 52 čísel, mezi nimiž jen asi 12 čísel daně dluhuje, vloženo 75 mužů s důstojníkem, takže v některém domku ubytovano bylo až deset mužů. — Matěj *Souček* ze Smíchova, jenž byl v novoměstské trestnici strávil několik měsíců pro »velezrádu« ve vyšetřovací vazbě a po té dva měsíce pro pobuřování, propuštěn již před nějakým časem na svobodu. — Vyšetřování proti red. »Evangel. Věstníku« Čeňku *Pasekovi* pro článek »Rakousko« (zločin dle § 65. tr. zák.) zastaveno. — Red. »Národní školy« Václ. *Kretba* zažalován pro přestupky §§ 10. a 11. zák. tisk. pro článek »Význam voleb do okres. školní rady.«

27. listopadu. Pro opětnou volbu starosty, kterýž nebyl J. V. císařem v hodnosti té potvrzen, okres. zastupitelstvo *příbyslavské — rozpuštěno.* — Zaražení spolku omladiny podvysocké c. k. okres. hejtmanstvím nepovoleno. — Pro tábor *na Blížkově* k sedmidennímu vězení odsouzený kopidlanský občan Jan *Hampl* nastoupil trest u c. k. okr. soudu v Libáni.

28. listopadu. Pro tábor pod *Kunětickou horou* zavedl c. k. okr. soud chrudimský vyšetřování hlavně s poslancem Drem *Rothem*, obecními staršími *Červenkou* a *Borovcem*, ředitelem *Uhlířem*, prof. *Rozvodou*, ředitelem továrny *Urbánkem*,

starostou Sokola *Gallatem*, měšťanem *Pacákem* a strojníkem *Wiesnerem*.

29. listopadu. Dvě přelíčení s red. »Nár. Listů« J. *Arbesem* pro přestupky §§ 3. a 9. zák. o právu shromažďovacím pro otištění provolání k *táboru u Přeštic* a *na Vráži*. V první při byli spoluobžalováni býv. red. »Politiky« V. *Hodek* a býv. red. »Pokroku A. *Palák*. Arbesa zastupoval Dr. Čížek, druhé dva Dr. Mezník. — Arbes odsouzen k pokutě 60 zl., Palák 40 zl. a Hodek 30 zl. V druhé při, v které byl obžalován J. *Arbes* a Ant. Nesměrek ze Zbraslavi (pro provolání k táboru na Vráži) uznáni oba obžalovaní nevinnými.

30. listopadu. Opětné přelíčení redaktora »Nár. Listů« J. *Arbesa* pro §§ 3. a 19. zák. shrom. pro otištění provolání k táboru *mlíkosrbskému*. Spoluobžalováni byli MDr. *Štross*, a býv. red. »Pokroku« *Palák*. Státní zástupce navrhl, aby byl Dr. Štross uznán — nevinným; ale soud propustil z obžaloby všechny tři obžalované. — Pro tábor *na Mukařově* zabaven některým rolníkům *velímským* koňský a hovězí dobytek a prodán v Kolíně veřejnou dražbou, při níž byl úřadní sluha hlavním kupcem. Ze shromážděného lidu českého nesúčastnil se dražby nikdo. — Proti *brněnskému Sokolu* a několika občanům z Tišňova zavedeno vyšetřování proto, že o výletu do Tišňova doprovodilo Sokoly banderium.

Prosinec 1869.

1. prosince. Soudní prohlídka vykonána v redakci, administraci a tiskárně »Nár. Listů«, jakož i v bytech redaktora J. *Arbesa* a ředitele tiskárny D. *Sluníčka*. Pátráno marně po rukopise článku »*Persekuce učitelův*« z čísla 322. — V c. k. telegrafním úřadě pražském »povymeteno«. Mimo již propuštěného kontrolora *Knorna*, (jenž byl v podezření, že prozradil telegram, jejž byl něm. žurnalista *Schütz* zaslal kolegovi svému *Winternitzovi* do Vídně v příčině voleb), sesazen také ještě správce telegrafního úřadu *Auer*, telegrafisté *Chmelík* a *Grimm* dáni pak do pense. — Pokuty, ku kterýmž byli zjištění účastníci *táboru blížkovského* odsouzeni, činily úhrnem přes 1800 zl.

Vrchní soud pokuty na mnoze *zvýšil;* nejvyšší soud potvrdil však rozsudek první stolice. — S občany roudnickými Ervínem *Špindlerem*, V. *Trojanem* a V. *Müllerem* zavedeno vyšetřování pro průvod pochodňový, kterýmž na večer dne voleb poslanců v kurii měst uvítáni byli voličové vracející se od volby z Mělníka.

2. prosince. Přelíčení s red. »N. L.« J. *Arbesem* pro přestupky proti zákonu o právu shromažďovacím a sice pro ohlášení táboru na vrchu *sv. Gotharda u Hořic.* Spolu obžalován byl býv. red. »Pokroku« A. *Palák.* Arbes uznán nevinným, Palák odsouzen k pokutě 20 zl. — Býv. red. »Correspondenze« A. *Tůma*, stráviv již sedm měsíců v novoměstské trestnici nastoupil předposlední svůj trest šestiměsíčního tuhého vězení. — Majitel parního mlýna v Šárce, B. *Dvořák* a Karel *Mirovský*, majitel usedlosti v Šárce nastoupili tresty, k nimž byli odsouzeni pro zločin uražení Veličenstva, spáchaný prý dne 29. července 1868 a sice jeden trest žaláře tříměsíčního, druhý šestiměsíčního. — Pro pokuty za súčastnění se zakázaných táborů lidu odbývána v obci *Březanech* dražba na dražbu. Kůň, jenž sloužil c. k. armádě rakouské u Králové Hradce, prodán V. *Vondráčkovi* pro pokutu za súčastnění se táboru na *Mukařově* ve veřejné dražbě za 20 zl. 50 kr. Z téhož důvodu prodán J. *Fundovi* banderistský kůň ve veřejné dražbě za 22 zl.

3. prosince. U okr. soudu ve *Velvarech* zahájeno vyšetřování pro druhý tábor *řipský.* — S red. »N. L.« J. *Arbesem* zavedeno opět vyšetřování pro telegram, jejž byl něm. žurnalista Schütz zaslal v příčině pražských voleb kolegovi svému Winternitzovi do Vídně. — Občan *Šmíd* z Kamenného Újezda, přetrpěv v trestnici budějovické trest tříměsíčního vězení, k němuž byl odsouzen pro srážku německých zpěváků z Budějovic s českými rolníky v Plavnicích, propuštěn na svobodu. — Pro tábor *na Blížkově* odsouzený kopidlanský měšťan J. *Chvalovský*, hostinský »U české koruny«, nastoupil u c. k. okr. soudu v Libáni trest dvoudenního vězení. — Pro *tábor kunětický* zavedeno vyšetřování také s občany z *Úřetic*, zejména s Frt. *Slavíkem* a Čeňkem *Vyskočilem.* — Josef *Novák* z Lidic vyšetřován pro řeč, kterou měl nad hrobem sebevraha na hřbitově v Středoklukách; ale vyšetřování zastaveno. — Pro *tábor kunětický*

zavedeno vyšetřování se všemi důvěrníky u okr. soudu v Pardubicích, s důvěrníky přeloučskými pak v Přelouči. — Nově jmenovanému c. k. inspektoru českých škol v okresu Lounském, děkanovi F. *Linhartovi* v Lounech, vytlučena okna. — Učitelé: Václav *Vaněk* z Bezna, *Lohr* ze Všelis, Frt. *Tichý*, Jos. *Hroch* z Bohdánče a Jos. *Wiesner* z Třebošic suspendováni, poněvadž prý nešetřili nových zákonů školních. — Ředitel společenské továrny na cukr ve Velími, Miroslav *Napravil*, složil pokutu 50 zl., ku kteréž byl r. 1868 pro *tábor na Vysoké* u Kutné Hory odsouzen.

4. prosince. První soud v Brně s red. »Moravské Orlice« p. *Hartmannem* odročen. — Hořický sládek Vilibald *Linhart* nastoupil trest šestinedělního vězení, k němuž byl odsouzen pro »pobuřování«, jehož prý se dopustil tím, že někdo na jeho vozy, v exekuční dražbě (pro nesložení pokut za tábory) prodávané, pověsil chvoje. — Tábor lidu *v Benešově*, položený ku dni 8. prosince, na němž mělo se rokovati o otázce: »Jakým způsobem dalo by se další prolévání krve v Kotorsku zameziti?« c. k. okr. hejtmanstvím zakázán.

5. prosince. C. k. návladnictvo odstoupilo od obžalob proti red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* pro článek »Vládní sněm« v č. 222., v němž shledán původně zločin dle § 65. tr. z. a přečin pobuřování, pak pro čl. »Přitužování politickým vězňům,« původně pro týž zločin a přečin stihaný. — Dražba pro pokutu 60 zl., ku kteréž byl kolínský hostinský Ant. *Nevařil* pro tábor na *Mukařově* odsouzen, zastavena. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodány opět dvě obžaloby pro přestupky zákona o právu shromažďovacím. První týkala se oznámení táboru *na Řípu* a druhá táboru *u Vrbna* blíž Peruce na Fluře »Varta«. Spolu obžalováni byli Ervín *Špindler* a Karel *Svoboda*.

6. prosince. S red. »Svobody J. *Zítkem* zavedeno vyšetřování pro zprávu »Nejnovější persekuce učitelů v Čechách«. — *Blovické* okr. zastupitelstvo odepřelo jednohlasně volbu do okr. školní rady. Plzeňský c. k. okr. hejtman Špulák oznámil členům zastupitelstva toho, že budou odsouzeni k pokutám, nedostaví-li se do schůze. — Mimořádný posluchač filosofie Ferd. *Kyzoň*, jenž prodlel již čtyři měsíce ve vyšetřovací vazbě v Brně pro zločin **velezrády**, uznán o přelíčení nevinným a propuštěn na

svobodu. — J. *Urban* v Kutné Hoře složil pokutu 40 zl., ku které byl odsouzen pro návštěvu Kaňkovských vrchů, když tam oslavována památka Husova.

7. prosince Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán opět obžalovací spis, kterýmž jest pohnán před porotní soud pražský pro otištění referátu ze soudní síně chrudimské, když v ní projednávána pře Ant. *Čeháka* pro urážku ministra Giskry. Přelíčení ustanoveno na den 20. pros.

9. prosince. S red. »N. L.« J. *Arbesem* zavedeno vyšetřování pro článek »*Persekuce učitelů*« (přečin dle § 300. tr. z.) — Jistý posluchač práv na universitě v Pešti vzat do vyšetřování pro jakési »plakáty tajné národní vlády«, jež byly v září v Chotěboři nalezeny. — Hulánská posádka v Bohdanči dostala rozkaz býti na pohotově — k vymáhání c. k. daní. — Pro zločin velezrády na pět roků žaláře odsouzenému Jos. *Vistovi* zmírnil c. k. vrchní soud trest na **dvě léta.** — S vlašimským hostinským Jak. *Bartošem* zavedeno vyšetřování pro zločin uražení Veličenstva, jehož prý se dopustil na podzim roku — 1867.

10. prosince. Z rozkazu c. k. ministerstva nařídilo c. k. místodržitelství c. k. policejnímu ředitelství, aby zabavila brožurku »*Pláč koruny České*« čili »Nová persekuce«, v které bylo *registrováno* stihání oposice české od 21. června 1868 až do 8. listopadu 1869. Z té příčiny vykonána u občana A. Švakrovského v hotelu »U černého koně« policejní prohlídka. Nalezeno asi 200 exemplářů, ale nezabaveno. — Pro nezaplacení daní odbývána v Roudnici dražba zabavených movitostí hostinského *Řeháčka*. Kupec nedostavil se žádný.

11. prosince. Státní návladnictví podalo žalobu na red. »N. L.« J. *Arbesa* pro některá místa v rubrice »Povstání v Dalmacii« v číslech 312.—321., jimiž spáchán přečin uražení c. k. armády dle § 5. trestní novely ze dne 17. pros. 1862.

12. prosince. Pro výlet na *Kaňkovské vrchy* dne 6. července 1868 odsouzení občané nastoupili u c. k. krajsk. soudu v Kutné hoře tresty dvoudenního vězení a sice Frt. *Tichý*, Jos. *Hofmann*, Jos. *Tichý*, Václ. *Smolík* a Ant. *Snížek*; trest vězení šestidenního pak Jan *Žídek*. — Pro slavnostní průvod *roleží soboteckých* k volbě poslance do *Lomnice* vyšetřováni byli u c. k. okr. soudu v Lomnici purkmistr *Bernard*, Václ. *Horák*,

Peča, A. *Šolc*, Viktor *Černý* a mnoho rolníků z okolí zejmena z *Voseka*. — Nejvyšší soud odmítl odvolání Ant. *Čeháka*, odsouzeného c. k. krajským soudem v Chrudimi pro urážku Dra. Giskry do vězení na 14 dní a odsoudil jej »pro neslušný sloh v mimořádném odvolání a pro svévolnost, s jakouž odvolání to podal,« k pokutě 40 zl.

13. prosince. Dvě přelíčení s red. »Nár. Listů« J. *Arbesem*. První pro ohlášení táboru volebního pod Řípem. Spolu obžalován byl E. Špindler. Druhá týkala se ohlášení táboru u Peruce, spolu obžalován byl K. *Svoboda*. V obou přích uznáni všickni obžalovaní nevinnými. — Pro výlet na Kaňkovské vrchy nastoupil Jan *Hušek* u c. k. kraj. soudu v Kutné Hoře trest osmidenního, Jos. *Zeman* z Kaňku pak šestidenního vězení. — Pro přečin pobuřování spáchaný telegrafickým souhlasem s deklarací poslanců českých odsouzený starosta obce *Doubravické*, v okresu bělském, Jiří *Goldbach*, nastoupil v Bělé trest osmidenního vězení. — S kaplanem P. *Ambrosem* v Bojkovicích u Uh. Brodu zavedeno vyšetřování pro přečin pobuřování, jehož prý se dopustil kázáním. Pro konfiskaci balíčku na lounské poště c. k. hejtmanstvím podána na c. k. okr. hejtmana Mallowetze žaloba pro zneužití moci úřadní a porušení listovního tajemství. — Městská rada *lounská* vyslala k c. k. místodržitelství deputaci se stížností na c. k. okres. hejtmana Mallowetze. Deputace se súčastnili: purkmistr Ant. *Vidman*, radní H. *Rössler* a J. *Havránek*.

14. prosince. První tisková pře »Obrany« před porotou pro článek »*Kdo v Čechách vinen: opposice či vláda?*« v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Obžalovaný red. V. *Erben*, kterého hájil Dr. Čížek, uznán jedenácti hlasy proti jednomu nevinným.

15. prosince. Se *čtyřiceti a dvěma* jičínskými občany zavedeno vyšetřování pro uvítání bydžovských a soboteckých voličů. — Zaražení »Dělnické besedy pomocníků obuvnických« nepovoleno. — C. k. okresní soud v Karlíně oznámil panu Hynku *Skokánkovi*, továrníku v Karlíně, že není vinen přestupkem § 9. cís. nařízení ze dne 7. října 1868, pro který byl zažalován. — S předsedou vzděl. odboru dělnického spolku »Oulu« K. *Šubertem* a s red. »Slovana« V. *Hruškou* zavedeno vyšetřování pro přestupek zák. o právu shromažďovacím.

16. prosince. Pro Husovu slavnosť v Chocni vyslýchání: Jos. *Černušák*, Frt. *Rychtařík*, J. *Lenoch*, Frt. *Tocháček*, Frt. *Taussig* z Chocně, Fr. *Držmíšek* z Běstové, Klement *Martinů*, učitel záleský a mnoho banderistů. — Dvěma trestníkům v novoměstské trestnici, *Schallerovi* a *Hanzlíkovi*, oznámeno, že po přestálém trestu budou podržáni ve vyšetřovací vazbě pro zločin **velezrády**, jehož se dopustili v kriminále.

17. prosince. Pro jakési plakáty zavedeno z rozkazu c. k. okr. hejtmanství jičínského vyšetřování s *dvěma kaplany* v Pecce a tamějším obchodníkem *Špryňarem*.

19. prosince. Do *Králové Dvora* povoláno 200 mužů vojska vymáhati exekučně c. k. daně. — Technik Jos. *Mejstřík* nastoupil trest šestidenního vězení pro výlet do Mokropes. —

20. prosince. Přelíčení s J. *Vlčkem*, jenž byl před nějakým časem c. k. četníkem v hostinci v Dušníkách zatčen (poněvadž měl na sobě — oděv sokolský) a řetězy spoután společně se sprostým zlodějem dopraven do Prahy, kde strávil 14 dní ve vazbě vyšetřovací. V odpovědích, jimiž se oproti četníku hájil, shledalo státní zastupitelstvo přečin rušení veřejného pokoje. O přelíčení vypovídali všickni svědkové nečetníci ve prospěch obžalovaného. Žádný z nich nebyl vzat pod přísahu. Přísahali jen oba četníci. Líčení však nedokončeno, poněvadž dva hlavní svědkové se nedostavili.

22. prosince. Red. »Moravské Orlice« *Hartmann* uznán porotou brněnskou nevinným — Zaražení tělocvičné jednoty v *Chocni* nepovoleno, poněvadž zamýšleli členové konati také výlety koňmo. — Mnichovohradišťský c. k. okr. hejtman Květ zakázal ochotníkům drama »Hus a Jeronym« a dětskou hru »Jesličky«.

23. prosince. Rozsudek, kterýmž byl vítkovický farář P. Ant. *Sak* pro zločin uražení Veličenstva odsouzen do žaláře na 3 měsíce, c. k vrchním soudem potvrzen. — Zastupitelstva obcí sv. *Jiří*, *Valšmanic*, *Lonček*, *Jehnědí* a *Voděrad* v okresu vysokomýtském odepřela jednohlasně volby do školní rady. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterým byli rolníci Václ. *Černý* a Ant. Kabeláč dne 19. ledna 1869 v Praze pro přečin »pobuřování« odsouzeni každý do vězení na 14 dní; ale dovolil, aby si trest odpykali u c. k. okr. soudu v Přelouči. —

Red. »Svobody« J. *Zidkovi* vyšetřovacím soudem zvěstováno, že žaloba podaná na něj pro č. 22. rozšířena ještě na zprávu »*Nejnovější persekuce učitelstva v Čechách*«, v které shledán přečin proti bezpečnosti cti.

24 prosince. Josef *Kašpr*, kupec ve Vltavotýně, odpykav ti trest 16denního vězení pro súčastnění se táborův r. 1868, propuštěn na svobodu.

26. prosince. S měšťanostou MDrem Karlem *Ullrichem*, kterýž byl jako předseda okresního zastupitelstva benešovského v mimořádné schůzi dne 27. srpna 1869 navrhnul, aby volba dvou členů do c. k. školní rady vykonána nebyla, kteryžto návrh jednomyslně schválen, zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje, poněvadž prý »návrhem tím hleděło se k neposlušnosti a odporu proti školnímu zákona svésti a podněcovati.« — J. *Krejčí* ze Mžan, jenž byl r. 1866 na bojišti královéhradeckém podal J. V. císaři přímo do rukou žádosť za náhradu škod, jež mu byly válkou způsobeny, byl c. k. berním úřadem v Nechanicích vyzván zaplatiti pokutu, poněvadž žádosť (na kterou nedostal žádného vyřízení) opomenul opatřiti kolkem. — C. k. okresní hejtman *v Slaném* scensuroval poštovní knihu, vyškrtav z ní vlastnoručně vše, »co se mu nezdálo býti vhodným«.

27. prosince. Na dvě hodiny propuštěn z vazby red. A. *Tůma*, aby mohl navštíviti umírajícího otce. — Občané českoskaličtí: Vilém *Sedláček*, Fr. *Tichý*, V. *Tláskal*, Jos. *Rudolf* a Jos. *Herman*, rolník ze Spyty, vyšetřováni pro uvítání poslance Fr. Kořínka. Podobně vyšetřován městský radní z Brandýsa nad L., Ant. *Potěšil*, pro uvítání deklaranta Dra. Prachenského, kterémuž voličové brandýsští vyšli s praporem a hudbou do Mělníka v ústrety. — Sazečům »Nár. Listů«, kteří byli předvoláni k výslechu v příčině zažalovaného článku »Persekuce učitelstva« *jako svědkové*, vyšetřujícím soudcem oznámeno, že jsou *spoluobžalováni* »pro své spoluúčinkování při tom, aby závadný článek do tisku přišel.«

28. prosince. *Sedmé* závěrečné přelíčení »Nár. L.« pro otištění oznámení táborů; tentokráte pro tábor na *Košumberku*. S redaktorem J. *Arbesem* byli obžalováni P. Hugo *Jiroušek*, kaplan, a Václav *Klát*, měšťan a člen obecního výboru v Luži. Všichni tři obžalovaní uznáni nevinnými.

29. prosince. Kaplan P. Jos. *Tirsch* z Petrovic, odsouzený c. k. zemským soudem pražským pro zločin rušení veřejného pokoje do žaláře na jeden měsíc, uznán vrchním soudem za nevinna. — Německobrodský c. k. okr. hejtman Sagasser zakázal ochotníkům hráti Kolárovu veselohru »Dejte mi čamaru!« poněvadž »jest mezi ochotníky několik »Sokolů« a »Sokolové« nejsou oprávněni vystupovat«.

30. prosince. Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán výměr vrchního soudu, kterýmž žádost jeho za odročení trestu čtyrměsíčního žaláře, k němuž byl teprve tímže soudem pro článek »*Z boží milosti a z vůle národa*« odsouzen, zamítnuta a on vyzván, aby trest *ve třech dnech* nastoupil. Mimo to dodán mu rozsudek ve při pro tábor na úpatí Řípu, dva soudní rozkazy, jimiž se nařizuje soudní prohlídka místností redakčních a bytu atd. a konečně dvě obsílky k c. k. trestnímu soudu. — Obec Vinařice, Kozojedy a Divice v okresu Lounském, pak Husinec a Vrbno zamítly volbu do místní školní rady. — V místnostech redakce a tiskárny »Nár. Listů« jakož i v bytu faktora D. Slunířka vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopisech článků »Povstání v Dalmacii«, v č. 307., 312., 313., 314., 319., 320. a 321. a úvodního článku »Neopouštějme svých učitelů!« v č. 345., v nichž shledán jednak přečin proti bezpečnosti cti, jednak zločin dle § 65. a) a b) tr. z. a přečin dle § 305. tr. z. S red. »Obrany« V. *Erbenem* zavedeno vyšetřování pro otištění zakázaného tiskopisu. — Pro výlet Sokola brněnského do Tišňova odsouzeni k peněžitým pokutám: Dr. Ct. *Helcelet*, J. *Oderský* a Fr. *Bizom*. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek, kterýmž byl red. »Nár. Školy«, V. *Kretba*, pro úvahy o školním zákoně uznán nevinným a odsoudil jej k pokutě 50 zl. — Předseda vzdělávacího spolku »Oul«, Karel Šubert, odsouzen c. k. okresním soudem pro přestupek zákona shromažďovacího k pokutě 15 zl. nebo na tři dny do vězení. — Kvardian řádu kapucínův Vojtěch *Ubald*, obžalovaný pro přečin pobuřování, uznán k odvolání se státního navladnictva proti rozsudku c. k. krajského soudu v Písku vrchním soudem za nevinna. — Fr. O. *Mikeš* odsouzen z rozkazu prý c. k. zemského soudu c. k. policií k peněžité pokutě proto, poněvadž list zaslaný politickému vězni adresoval: »Pan Fr. *Hájek*, **oběť** *tábora na Petruškových vrších v kriminále u sv. Václava.*«

Vídeňské listy i v tomto měsíci co nejprudčeji útočily proti českému národu a jeho právům. Tak psala, abychom uvedli jediný doklad, »Neue Fr. Presse« mimo jiné: *Záležitost česká jest* **otázkou moci** *mezi dvěma národy.* Nelze ji rozřešiti jinak nežli násilím . . . Spojení zemí koruny České: Čech, Moravy a Slezska jest pro zájmy české nevyhnutelné; však pro Němce nemožné, a proto musí se proti tomu **bojovati až na smrť.** Neboť koruna Česká . . . spojuje roztroušené části českého národa v jediný celek a zjednává jim většinu na utlačení Němců. Němci nemohou nikdy dopustiti, aby se poměr takový uskutečnil, nechť se již stane cokoliv. *Němec, který by chtěl uznati korunu Českou,* **zasluhoval by, aby byl mrskán ještěry.**

1870.

V lůně ministerstva vznikl již na počátku prosince 1869 *rozkol* při poradě o změně *volebního řádu* do říšské rady. Porada zůstala bez výsledku. Různící se mínění domáhala se platnosti u větší ještě míře při sestavování trůnní řeči. Císař vyzval dne 10. pros. *veškeré ministerstvo,* by co nejdříve a důkladně uvážilo otázku, jaké kroky by se měly státi, **aby se stalo dorozumění se stranami posud mimo ústavu stojícími.** Na to sestavena veškerým ministerstvem trůnní řeč. Za několik dní však už podala *většina* ministerstva s Drem **Giskrou** v čele (s opominutím menšiny, v jejíž čele byl hr. Taaffe), císaři **nový program,** který s obsahem trůnní řeči nesouhlasil a při němž většina i od parlamentární cesty se uchýlila.

Tak vznikla *dvě ministerská memoranda,* v kterýchž většina i menšina vyložila císaři svá mínění o způsobu a prostředcích k upravení politicko-národních poměrů. Memorandum *většiny* (Giskrovské) uznávalo, že to s ústavou v Cislajtanii vypadá bledě, ale vidělo spásu toliko »*v setrvání na dosavadní cestě*«. Větší samospráva zemí nezakládá prý se ani v právu, ani ve skutečných potřebách a odporuje prý prospěchu říše. »Politování hodnou věc, že veliká část říše bojuje proti základům ústavy«, chtěla většina ministerská vyhojiti tím, aby »**odpor znenáhla byl zlomen krok za krokem**«, především pak, aby »*přemrštěným*

požadavkům odňata byla **veškerá naděje**«. *Vyrovnání s opposicí* většina ministerstva naprosto *se opřela.* Propast mezi ústavou a deklarací českých poslanců, od kteréžto opposice česká ani na krok neustoupila, pokládala Giskrovská většina v ministerstvě »*od počátku za nevyrovnatelnou*«. — Odchýlení se vlády od cesty posavadní, zejména *federalismus* je prý pro říši tolik jako **holá zkáza.** *Menšina Němců* v Cislajtanii musí prý vládnouti *nad většinami národův.*

Memorandum *menšiny* s hrabětem Taaffem v čele politiku opposice sice v ničem nepodporovalo, ale snažilo se program i prostředky většinou navrhované vyvrátiti *jako nepraktické*, ba *škodlivé.* »V provedení volební opravy bez koncessí národní opposici« spatřovalo »*jen uskutečnění německých choutek k potlačování*«. »A **jakými prostředky**,« ptala se menšina, »**hodlá většina ministerská** *povlovně a postupně* **ohnout odpor Čechů!**« Program většiny o tom mlčel a *menšina* replikovala: »Již jednou viděla vláda nutnost, sáhnouti *k opatřením výminečným*, jimiž **poměry v každém ohledu se zhoršily.** A vláda již dávno byla by *zase* donucena k opatřením výminečným, kdyby nebylo vlivu rozhodujících osobností. Uskuteční-li se však program většiny ministerské, nepotrvá to dlouho a bude *zase* nutno *zrušiti ústavní práva.* Či myslí snad většina ministerská, že se *svobodou tisku*, *s právy spolčovacím a shromažďovacím a s českými porotci* bude moci »povlovně a postupně« přemoci vzrůstající a vždy nesmířitelnější odpor? . . .« »Osamotnělá, bez uskutečněného srozumění se s národní opposicí provedená oprava volební *opposice té nezlomí*, nýbrž *ji pouze sesílí* . . . Prostá nadvláda ústavní strany nad veškerou národní opposicí je zhola neuskutečnitelnou.«

Z těch důvodů navrhovala *menšina* ministerská **dorozumění se s veškerou národní opposicí** jako *nejdůležitější záležitosti vlády* — a **císař** *rozhodnul se* již v prvních dnech měsíce ledna **pro program většiny.**

Leden 1870.

1. ledna. Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodán rozkaz, aby do tří dnů nastoupil trest čtyřměsíčního žaláře, k němuž byl pro článek »Z boží milosti a z vůle národa« v »Našich Listech« c. k. vrchním a nejvyšším soudem odsouzen. Na to zaslal Ferd. *Schulz* c. k. zemskému co trestnímu soudu přípis, v němž přihlašuje se *jako autor* připomenutého článku a žádá, by vykonání trestu proti Arbesovi bylo zastaveno a zavedeno trestní řízení proti spisovateli článku jako *pravému vinníku*.

2. ledna Klatovský obchodník Karel *Peklo*, kterýž byl pro transparent o slavnosti Krameriusově (dne 28. září 1868) s nápisem: »Žalář a okovy nikdy nás nezmění« pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. v první stolici za nevinna uznán, avšak c. k. vrchním soudem odsouzen do žaláře na dva měsíce, obdržel výměr, že nejvyšší soud rozsudek tento v plném znění potvrdil.

3. ledna. Augustin *Žalud*, mistr krejčovský, jenž byl pro jakýsi výrok o rakouské hymně odsouzen na dva měsíce do vězení, pak J. V. *Vlček* z Litovic, odsouzený na 8 dní do vězení pro súčastnění se dovozu kamene na Národní divadlo, nastoupili tresty. První v Praze, druhý v Unhošti. — V hostinci »U labuti« zatčen šesti vojáky občan *Švestka*, protože zpíval jakousi píseň o Dalmacii, a dopraven do novoměstské trestnice do vazby vyšetřovací. — Pro »okázale urážlivé chování« k c. k. četnictvu o pouti ve Václavicích u Provodova dne 28. října 1869 odsouzeni k peněžitým pokutám občané z Nového Města: Jos. *Král*, F. *Zbraslavský*, Jan *Paďour*, J. *Šihan*, Boh. *Imlauf*, Frt. *Zigmund*, Julius *Frič* a Ant. *Valášek*. Slečna Františka *Rambouskova*, Anna *Zákravská* a Karolina *Zoubkova*, pak Fr. *Neumann* uznáni nevinnými. Odsouzení volali prý »Na zdar« a »Pereat« a pískali a hvízdali, tak že prý c. k. četnictvo »jenom se sebezapřením nezakročilo přísněji«.

5. ledna. Josef *Barák* propuštěn po přestálém trestu z trestnice svatováclavské na svobodu. Strávil v žaláři pro přečiny a zločiny spáchané jako redaktor »Svobody« a hlavní spolupracovník »Pravdy« 5 měsíců v trestnici novoměstské a 13

u sv. Václava — úhrnem tedy půl druhého roku. — Z osob, které Baráka uvítaly, bylo několik zatčeno.

6. ledna. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl red. »Politiky« Č. *Thoř* dne 15. listop. 1869 odsouzen pro přestupek § 23. zák. o tisku k pokutě 200 zl. nebo do vězení na 40 dní. — Obchodník z Libčan, Ludvík *Labský*, kterýž byl pro »naražení cilindru« c. k. okres. hejtmanu Smolaržovi o táboru na Chlumu odsouzen do žaláře na několik měsíců, propuštěn na svobodu.

7. ledna. Porotní soud »*Pokroku*« pro dva články, z nichž první pojednával o novém školním zákonu, druhý o stavu věcí v Rakousku (zločiny dle § 65. a) tr. z.). Obžalovaného redaktora A. *Paláka* hájil Dr. Mezník. Porotci odpověděli ku všem jedenácti otázkám jednohlasně »nevinen«. — Redaktoru »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodána osmá obžaloba pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím, spáchaný otištěním ohlášení táboru na hoře Kunětické v č. 182. r. 1869. — Rolník A. *Janoušek* v Semilech odsouzen pro přestupek zák. o právu shromažďovacím do vězení na 21 dní. — Zámečník Jan *Bretšnajdr* nastoupil trest třínedělního vězení, k němuž byl pro súčastnění se zakázaného táboru na Žižkově r. 1868 odsouzen. — Pro uspořádání průvodu za příčinou volby poslance Dra. Prachenského dne 26. září 1869 *na Mělníce* zavedeno teprve nyní vyšetřování.

9. ledna. Jednatel Dělnické besedy na *Smíchově*, odsouzený pro přestupek § 3. zák. shromažďovacího ku 3 zl. pokuty anebo na 12 hodin do vězení, chtěl nastoupiti trest vězení, ale nedovoleno mu to, poněvadž prý »záleží na soudci, chce-li někoho nechat sedět nebo pokutu platit«. — Představený ze Zdechovic Ant. *Kabeláč* a představený ze Šemína Václ. *Černý* nastoupili u c. k. okres. soudu v *Přeloučí* trest 14denního vězení, k němuž byli pro vyslovení souhlasu s deklarací odsouzeni.

10. ledna. Předseda záloženského sjezdu dne 13. září 1869 v Pardubicích odbývaného, J. *Mastný*, jakož i jeden z řečníků Fr. *Šimáček* odsouzeni c. k. okres. hejtmanem pardubickým »pro demonstrativní chování« k peněžitým pokutám: první k 15 zl., druhý k 10 zl. O sjezdu mluvil totiž Fr. Šimáček

o zákonech záložensk ých. Vládní komisař vyzval předsedu, aby volal řečníka k pořádku. Předseda to odepřel prohlásiv, že k tomu není příčiny, kdežto řečník udav jméno své i byt připomenul, že spáchal-li něco trestuhodného, zodpoví se z toho před soudem. A proto atd. — Důvěrníci, kteří nepřijali volby do důvěrné komise okres. zastupitelstva *lomnického* v Jičínsku, dostali předvolání k c. k. okresnímu hejtmanství semilskému, aby se z toho zodpovídali.

11. ledna. Žádosti za obnovení trestního řízení proti red. »Našich Listů« J. Arbesovi *nevyhověno*. C. k. trestní soud odpověděl, že »dle § 369. ř. tr. může trestní řízení k cíli nálezu nevinnosti někoho toliko v tom pádu obnoveno býti, když se z průvodů nově předvedených dá očekávati, že bude na jisto postaveno, že jest úplně nevinen, což však u Arbesa ten pád není.« Na toto rozhodnutí replikováno v časopisech takto: »Další odstavec § 369. však výslovně nařizuje, že řízení obnoveno býti má *i tehdá*, když novými důkazy takové okolnosti se prokážou, pro které by odsouzený byl měl za vinna uznán býti *činu méně trestného* . . . Arbes byl odsouzen pro *zločin*. Kdyby se dokázalo, že byl závadný článek někým jiným napsán a do tisku dán, nemohl by býti Arbes odsouzen pro zločin, nýbrž na nejvýše jako zodpovědný redaktor pro přečin opomenutí povinné péče, což jest tedy *čin méně trestný*, o němž zmiňuje se další odstavec § 369. ř. tr. — Žádosť za obnovení řízení trestního odstoupena trestním soudem c. k. státnímu návladnictvu, *které však v příčině přihlásivšího se vinníka žádných dalších kroků neučinilo*. — Přelíčení »Nár. Listů« a »Pokroku« pro ohlášení táboru na *Kunětické hoře*. K žádosti subst. stát. návladního Rappa čteno neméně než 77 protokolů zavedených s osobami kterýchž obžalovaní neznali. »Pan Rapp«, čteme v soudním referátu, »nedbaje, že soud nemá valné chuti do čtení, sednul s rozkročenýma nohama, podepřel »ctihodnou« hlavu s temněkarmínovým obličejem o čistou svou ruku a zadumav se, jak sluší na řádného žalobníka, naslouchal nudnému čtení s vzornou trpělivostí«. Obžalovaní redaktoři J. *Arbes* a A. *Palák* uznáni nevinnými.

12. ledna. Úřadní prohlídka vykonána v bytu redaktora »Obrany« V. *Erbena*, pak v tiskárně dr. E. Grégra atd. Pátráno

po rukopisech článků »Povstání v Dalmacii« v č. 14. a 15., v nichž shledán přečin proti bezpečnosti cti. — Podobné prohlídky vykonány též v redakcích atd. »Nár. Listů«, »Pokroku«, »Politiky« a »Posla z Prahy«.

14. ledna. Tisková pře »Obrany«. Red. V. *Erben* žalován pro přestupek § 24. zákona o tisku. Po zahájení líčení ujal se slova obhájce dr. Čížek řka: Slavný soude! Shledávám, že zasedl za stůl soudcovský také *substitut c. k. státního zastupitelstva* chrudimského, pan Brabec, ustanoven jsa nepochybně, aby spolu s ostatními pány soudci v této při soudil. *Nemohu c. k. státního zástupce uznati za soudce zákonitého;* neboť dle mého právního náhledu nedostává se mu nejdůležitější vlastnosti soudcovské: *neodvislosti* totiž. Mají *souditi pouze soudci* a nikoli státní zástupcové!« — Po krátké poradě soudu prohlásil předseda, že v záležitosti té rozhodnouti přísluší předsedovi c. k. zemského jinak trestního soudu, načež se sám k němu odebral. Vrátiv se prohlásil, že »pan Brabec jest dosud členem c. k. zemského co trestního soudu, že tedy mu přísluší i právo i povinnosť podle ustanovení presidia úřadovati jako soudce«. Po té v přelíčení pokračováno. Redaktor žalován totiž, že v č. 16. »Obrany« doslovně přetisknul ze zabaveného č. 13. článek »Kdo v Čechách vinen — česká oposice či vláda?«, pro který byl pohnán před soud porotní, jenž jej uznal nevinným. V rozsudku porotního soudu, jenž přečten, stojí zřejmě, že »*článek nic závadného neobsahuje*«. Přes to uznán obžalovaný za vinna a odsouzen k pokutě 50 zl. V důvodech praveno, že nález o zabavení čl. 13. vešel v moc práva; rozsudkem porotců pak že nález o zabavení zrušen není, poněvadž v něm pouze stojí, že obžalovaný není vinen, z čehož prý plyne, že objektivní povaha přečinu dle § 24. tisk. z. jest zjištěna. — Občan V. *Svátek* z Plzně obžalován pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., poněvadž si před c. k. četníky stěžoval na velké daně řka: »Pánové! Kdybyste slyšeli někoho, že vládě něco vytýká a že si stěžuje na velké daně, nechte ho, ať si odlehčí!« — Hanuši *Milinovskému*, jenž byl pro otevření telegramu zaslaného svobodnému pánu Kalinovi z Jäthensteinu za příčinou zahájení sněmu odsouzen do vězení na 5 dní, zvýšen c. k. vrchním soudem trest na 14 dní. — Představený z Němčic u Kojetína,

jenž byl v »Mor. Orlici« vypsal pronájem obecní hospody s dodatkem, že žid a Němec za nájemníka se nepřijme, odsouzen c. k. hejtmanstvím k pokutě 100 zl.

15. ledna. *Ministři* **Taaffe, Potocki a Berger — žádali za propuštění.** — *Plenerovi* uloženo podati návrhy stran konečného sestavení ministerstva zemské obrany. — Říšský ministr financí *Becke* zemřel. — Pro zločin **velezrády** a jiné přečiny ve vyšetřovací vazbě držený Vilém *Kerber* uvězněn se sprostými zločinci v jedné cele, známé pod jménem »Rohová«. Ve vazbě složil rozmarnou píseň »o pumě«, kterou s ním 3. června 1869 dva spoluvězňové, Leopold *Schaller* a Karel *Hanslík* zpívali a zároveň prý s ním společně provolávali »Sláva republice! Ať žijou povstalci! Ať zhynou Němci! Smrt . . . . c . . . . . F . . . . J . . !«, následkem čehož zavedeno se všemi třemi nové trestní vyšetřování. — Po několikerém odročení ukončeno přelíčení proti dvěma »**velezrádcům**«, kteří se dopustili zločinu toho za mřížemi jako trestníci. Státní návladní navrhoval každému trest **12letého těžkého žaláře**; soud však uznal pouze na žalář *18měsíční*. — J. V. císař svolil, aby býv. red. »Politiky« V. *Kulhánek* směl mezi trestem právě odbytým a trestem, jejž měl ještě nastoupiti, prodlíti šest neděl na svobodě. V praxi kriminalistické takového druhu milosti posud nebylo. — V *Novém Bydžově* zavedeno vyšetřování s voliči, kteří o posledních volbách do sněmu přijeli do Jičína koňmo, a s hudebníky, kteří je provázeli a na náměstí v Jičíně při volbě hráli. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byl Josef *Vist* odsouzen pro **velezrádu** do žaláře na **dva roky**. První stolicí byl odsouzen na **pět let.** — Ve *Vysokém Mýtě* odsouzeno c. k. okres. soudem mnoho občanů pro tábor *choceňský*. — Red. »Svobody« J. *Zídek* odsouzen pro zaslání balíčku zvláštního otisku článku »Zlodějství a darebáctví« pod adresou Fr. Drtinovi v Lounech pro přestupek § 23. zák. o tisku k pokutě 15 zl. Vlastník tiskárny dr. Ed. Grégr a faktor D. Sluníčko, kteří byli spoluobžalováni, uznáni nevinnými. — Asi třicet starostů obcí okresu *Roudnického* otisklo otevřený list baronu Kollerovi, proč nebyly ještě výpsány nové volby do rozpuštěného okr. zastupitelstva, jak zákon výslovně předpisuje a tázali se: »Kdo je tím vinen, že v okresu Roudnickém porušen byl

zákon o zastupitelstvu okresním a kdo jest povolán, aby dalšímu rušení platného zákona učinil přítrž?«

17. **ledna.** Čtvrté přelíčení »*Nár. Listů*« před porotou. Red. J. *Arbes* zažalován pro otištění referátu ze soudní síně v Chrudimi o přelíčení proti A. Čechákovi (pro urážku Dra Giskry), v čemž shledán přečin pobuřování proti svědkům. Několik dní před líčením zaslal obžalovaný c. k. soudu přípis, že chtěje nastoupiti důkaz pravdy žádá za předvolání všech oněch svědků, kteří v processu Čechákově svědčili proti obžalovanému, aby se slavný soud i porotci přesvědčili, že vše, co jest o těchto svědcích v zažalovaném referátu uvedeno, zakládá se bezvýminečně na pravdě. Soud však žádosti té nevyhověl odpověděv, že »dle předmětu obžaloby *nerozhoduje důkaz pravdy*«. Z té příčiny hájil se obžalovaný takto: »Lituji, že žádosť má byla zamítnuta. Neboť tím byly mně slavným soudem, abych tak řekl, morálně ruce svázány a nyní mne pan předseda vyzývá: Braň se! Udeř morálně státního zástupce! . . . Na štěstí plyne z usnešení sl. c. k. zemského jinak tiskového soudu důsledně *jiná* a pro mne, kterýž se brániti nemohu, neocenitelná logická konkluse. Slavný soud uznal, že *provedení důkazu pravdy s mé strany není zde na místě* t. j. po mém náhledu jinými slovy: »že *nemám* dokázati pravdu *já*, nýbrž, že má dokázati *opak pravdy* t. j. *lživosť* všech udání v referátě státní žalobník. Na státním žalobníku tedy jest provésti důkaz *opačný* t. j. on musí dokázati, pravím s důrazem *dokázati* a nikoli pouze tvrditi: I. o panu Arnoštu *Holovském*, že *není* c. k. kancelistou chotěbořským — že *není* nadšen duchem úřadním — že *nebyl* v procesu oděn v kabát úřední — že při výslechu »*nebavil*« — že *nepřišel* do ohně a *nebyl* resolutní — že *nechodlá* se odebrati do Prahy a že mu tam *nekyne* širší a uznalejší obor působnosti — že mu *negratulujeme* ku kariéře a *nelitujeme* Chotěboř; ba pan státní zástupce musí *dokázati*, že pan Holovský *nevyzná se* ve svém úřadu a že o něm častěji neuslyšíme.« — Podobně probral obžalovaný celou obžalobu k nemalé zábavě auditoria a uznán jednohlasně *nevinným*. — Po celé přelíčení, jež trvalo od rána až do pozdního večera, *byl red. Arbes strážníky trestnice střežen*. Po ukončeném líčení byl odveden k žalářníkovi a zvěstováno mu, že *musí okamžitě nastoupiti trest*

čtyřměsíčního žaláře, k němuž byl odsouzen pro článek »Z boží milosti a z vůle národa«, poněvadž rozsudek vešel v moc práva. Arbes protestoval, uváděje, že žádáno bylo v při té za obnovení trestního řízení proti pisateli článku Ferd. Schulzovi, jenž se přípisem k c. k. zemskému soudu přihlásil. Žádosti jeho že sice první instancí nevyhověno, ale poněvadž proti rozhodnutí jejímu podán byl rekurs k vrchnímu soudu — jak dokazuje výkazní rubrika, kterouž Arbes předložil, nemá doposud nikdo práva naléhati, aby někdo ve při posud definitivně neukončené okamžitě nastoupil trest. Na to odveden Arbes k radovi Landovi, kde námitky své opakoval. Rada Landa odebral se pak k presidentovi soudu a po půlhodinné poradě soudu zvěstoval, že stalo se usnešení, aby byl Arbes propuštěn na svobodu. — Těžce churavý stařičký Dr. F. St. *Kodym*, jenž si byl jako redaktor »Hlasu« odpykal již šestiměsíční žalář a odsouzen byl ještě do žaláře na dobu 14 měsíců, dostal rozkaz, aby neprodleně trest ten nastoupil. — Pro zločin pozdvižení dle § 68. tr. z. již jednou zatčený a opět propuštěný starosta obcí Podbaby, Dejvic a Šárky *Luňáček* poznovu zatčen a dopraven do novoměstské trestnice do vazby vyšetřovací. — C. k. okresní hejtman brněnský vydal obcím v Tišňovsku rozkaz neboli, jak sám napsal »nákaz«, aby všechny nápisy na tabulkách v obcích napsány byly v jazyku německém a českém. Představení zdvořile odpověděli, že vyhoví rozkazu tomu s největší ochotou, *jakmile budou v Brně na ulicích a domech také české nápisy*. — Pro súčastnění se táboru na *Levíně* nastoupili dva občané z Jablonce nad Jizerou přisouzený jim trest dvanáctidenního vězení.

20. ledna. Přelíčení u c. k. krajského soudu *v Mostě* se šestnácti členy *Sokola lounského*, obviněnými z přestupku rušení veřejného pokoje, poněvadž v červenci 1869 doprovodili až k vězení náčelníka svého J. Svobodu, kterýž byl pro telegram souhlasu s deklarací poslanců českých odsouzen. Vyjímaje jednoho obžalovaného, byli všickni uznáni vinnými a odsouzeni do vězení: Fr. *Drtina* na 14 dní, J. *Fux*, J. *Gottšalk*, A. *Šuma*, K. *Kepler*, Ed. *Applmann*, K. *Samek*, K. *Holý* na týden; M. *Prantl*, J. *Zajíc*, J. *Konrád*, A. *Vratký* a A. *Sládek* každý na 5 dní. — S redaktorem »Plzeňských novin« zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje. — Pře-

líčení s rolníkem z Litovic Jos. *Vlčkem* pro přečin pobuřování. Obžalovaný přečinem tím za vinna neuznán; ale uznán vinným přečinem vzpoury proti orgánům veřejné bezpečnosti a odsouzen do vězení na 8 dní. — K žádosti c. k. okres. hejtmana vypraveno již asi před měsícem silné oddělení c. k. husarů na exekuci do obcí okresu Rakovnického vymáhati c. k. daně, zejména do *Hředel*, *Krupé*, *Mutějovic*, *Kounova*, *Svojetína*, *Kněževsi* a *Rakovníka*, odkud odejeli do *Loun*. — Budějovická porota (německá) uznala redaktora »Budivoje« nevinným.

21. ledna. Pro řeč o záloženském sjezdu v Pardubicích odsouzen majitel »Posla z Prahy«, Fr. Šimáček, k pokutě 10 zl. — Red. »Národní školy« Kredba obžalován pro osm článků. — V redakci »Plzeňských Novin« vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopisu článku »Král se baví«. — C. k. místodržitelství poznovu nepotvrdilo stanov dělnické besedy obuvníků, poněvadž prý účel spolku (ačkoli byl přesně opsán dle potvrzených stanov jiných spolků) nebyl dost jasně vytknut. — Z odsouzených účastníků zakázané návštěvy vrchů kaňkovských na oslavu mistra Jana Husa dne 5. července 1869, kteří přiřknutých pokut nesložili, nastoupili u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře trest: Petr M. *Veselský* vězení 20denní, syn jeho *Vladimír* 16denní, M. *Šefler* 8denní a Jos. *Desort* 4denní.

22. ledna. Krvavá řež o plesu, uspořádaném *v Broumově* broumovskými Čechy, kteří byli vetřevšími se tam Němci nejsurovějším způsobem insultováni. Dva Češi zraněni smrtelně, jiní dva lehce. Vojín jeden, Čech, krvácel ze sedmi hlubokých ran. Jinému Čechu rozražena sklenicí lebka. Původcem řeže byl Němec Pohl z nedalekého Grossdorfu. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek, kterýmž red. »N Listů« J. *Arbes* a spoluobžalovaný J. Nesměrák pro přečin § 19. zákona shromažďovacího (pro ohlášení táboru na vrchu Vráži ku dni 15. srpna 1869) uznáni byli nevinnými a odsoudil prvního k pokutě 60 zl., druhého 30 zl. — Soudní prohlídka vykonána v redakci »Politiky« a v bytě majitele listu. — Občan *Švestka*, kterýž byl dne 3. ledna šesti vojáky zatčen a do vyšetřovací vazby vzat, propuštěn na svobodu.

24. ledna. S red. »Nár. Listů« J. Arbesem zavedeno vyšetřování pro novou řadu článků: »Neopouštějme svých učitelů!« v č. 345. r. 1869 (zločin dle § 65. a) a b) tr. z. a přečin dle § 305. tr. z), pro úryvky z »Povstání v Dalmacii« v sedmi číslech (307., 312., 313., 314., 319., 320. a 321. (přečin proti bezpečnosti cti), pak pro článek »Již promluvili« v č. 301., (zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300 tr. z.) Zároveň vyzván byl vydati rukopis referátu *o táboru na Choustníku*, čemuž nevyhověl. Mimo to dodány mu dvě obžaloby: první pro ohlášení táboru *na Blaníku* v č. 223. a 224. a druhá pro ohlášení dvou táborů najednou: na náměstí *v Hořovicích* a *u Střížkova* v okresu Benešovském v č. 220. — Předsedovi malostranské dělnické besedy zaslán c. k. policií pražskou výstražný přípis, že — nebude-li ve schůzích přísně šetřeno stanov, bude spolek ihned rozpuštěn. — Pro vyslovení souhlasu s deklarací českých poslanců odsouzení členové zpěváckého spolku »Bořivoje« v *Lomnici* nastoupili tresty vězení: Frt. *Doubravský*, Mik. *Hirnšal*, H. *Pokorný* každý na 6 a půl dne; A. *Janda*, J. *Poláček*, H. *Culík*, F. *Bárta*, H. *Bárta*, V. *Kinčl*, J. *Orha* a J. *Pavlousek* každý na dva dny. — Pro nesložení pokuty 60 zl., ku kteréž byl A. *Nevařil*, hostinský v Zásmukách, odsouzen pro súčastnění se táboru na Mukařově, měla se odbývati druhá dražba na zabavené nemovitosti pokutovaného.

26. ledna. C. k. okres. hejtman *Malowetz* zastavil činnost měšťanské besedy *v Lounech*, poněvadž prý o sylvestrovské zábavě nebylo šetřeno stanov a »více *členů na pole politické* se odvážilo«. — Vyšetřující soudce, jenž byl do Žatce zvlášť poslán, ukončil rozsáhlé vyšetřování pro petici občanstva, žádajícího za odstranění děkana P. Linharta jako školního inspektora.

27. ledna. *Pátá tisková pře »Nár. Listů« před porotou.* Redaktor J. *Arbes* žalován pro úvodní článek »*Persekuce učitelů*« v č. 322. ze dne 11. listop. 1869. — Soudu předsedal místopředseda trestního soudu rada Košín, žalobu zastával substitut státního návladnictví Dobbl. Porotci vylosováni: *Švertásek* Ludvík, *Mašek* Václ., *Kottek* Jos., *Nebeský* Ant., *Entz* Karel, *Mottl* Vendelín, *Liška* Václ., *Nejtek* Jan, *Čermák* Jos., *Lakot* Vilém, *Maisner* Frant. a *Svoboda* Frt.

Z článku zažalováno hlavně následující místo:

»Tak to nyní v Rakousku vyhlíží, že by vlastně nynější »liberální éra« měla se zváti »érou kanibalní«. Neboť *s takovou bohomrzkou brutálností* nenastupováno již ode dvou let proti našemu národu jako za doby této nejnovější, která co do řádění rovné sobě nemá v annálech historických. Pochopujeme. Během posledních desíti let *vypráskána jest vláda rakouská z Italie* — a různí její *c. k. darebáci* přestěhovali se odtud k nám do Čech, aby zde sloužili dále. Item vypráskána jest vláda rakouská z veškeré Translajtanie — a opět se různí její *c. k. darebáci* přestěhovali odtud k nám do Čech, kdežto pod jménem »Uhrův« nyní slouží zase . . . Item vystěhovala se již i z Haliče celá armáda c. k. darebákův a — posláno jich opět do země České zaslíbené. Tak se stalo, že ty největší c. k. pijavice z polovice dřívějších zemí rakouských octly se během desíti let mezi námi, aby zde sobě vynahradily, co jinde pro zvláštnosť poměrův vykonati nemohly. — Pochopujeme. Onano strana, která v poslední době přibrala si jméno »ústavověrné«, doklepává poznenáhla na nemožnost poměrův. Jsou to ty nejhorší zuřivci mezi německým a židovským národem. Doktorové *Herbst, Giskra*, a *Hasner* na jedné a dr. *Schütz*, *Raudnitz* a *Winternitz* na druhé straně jsou jejími předními representanty, *individua* to vesměs, která jenom v Rakousku na čas mohla k vládě se dostat — *v Rakousku zajisté, které na svůj vlastní marasmus ode dávna již postonává a spásu najíti doufalo již i u dryáčníkův.* Než panství *darebné té chásky »ústavověrné«* béře vůčihledě za své a vůdcové její pomýšlejí již od loňska na to, aby bez pomsty neodstupovali; a *pomsta jejich zasáhnouti má národ náš český*, poněvadž právě on největší a skoro jedinou je příčinou, že *ta holota bude se musit vyklidit.*«

Státní zástupce snažil se dokázati, že článkem tím (v kterémž výslovně mluveno o *různých* c. k. darebácích) haněny vládní orgány vůbec, že čtenářstvo popuzováno proti nim k nenávisti a že *veškeré c. k. úřednictvo* viněno z činů nepoctných a nemravných, z vlastností opovržlivých i ze smýšlení opovržlivého, že mu mimo to hanebně spíláno a proto, že obsahuje článek příčin proti veřejnému pokoji a řádu dle §. 300

tr. z., přečin proti bezpečnosti cti dle §§ 488 a 491 tr. z. a konečně přestupek dle § 496 tr. z.

Po opodstatnění žaloby se strany státního žalobníka ujal se slova obžalovaný, z jehož řeči vyjímáme: »Četl jsem a slyšel v síních tohoto soudního domu několik set obžalob pražského státního návladnictva; ale tak *nejasné*, tak *neodůvodněné* a *neoprávněné* obžaloby ještě jsem nečetl a neslyšel, jako jest tato . . . Obžaloba sestává **z devíti foliových stran** a jenom na jediné stránce, a to pouze na **33 řádkách** nalézá se *odůvodnění*. Ostatní jest skoro celý článek a několik frasí, jež nalezají se v každé obžalobě vůbec«.

Poukázav pak na juridické nedostatky a vady obžaloby, skončil obžalovaný předběžné hájení slovy: »Lituji, že žaloba s tolika formalními a věcnými nedostatky nebyla státnímu zastupitelstvu vrácena k doplnění a nemohu nevysloviti myšlénku, že jednání státního zastupitelstva mohlo by se snadno vykládati za úskok, abych se nemohl hájiti«.

Po vyslechnutí neméně nežli 18 svědků a různých formalních i věcných kontroversách průvodní řízení skončeno. Ze závěrečné řeči obžalovaného vyjímáme: »Chceme-li zažalovanému článku náležitě porozuměti, musíme se poohlednouti po minulosti. Když poslanci čeští opustili před časem sněmovnu českou, podavše presidiu známou deklaraci, zbyli ve sněmovně pouze zástupcové německého obyvatelstva v Čechách. Sněm onen nebyl tudíž *žádným zákonitým sněmem českým*, nýbrž pouhým shromážděním zástupců německé menšiny v Čechách, za kteréž jej časem svým sám c. k. zemský jinak trestní soud prohlásil, slovem byl sněmem nelegalním. Přes to zástupcové něm. menšiny v parlamentech neustáli rokovati a sdělávati zákony pro *veškeré* obyvatelstvo v Čechách a mezi jiným vypracovali též známý zákon o školách.

Vešken národ český přistoupiv k deklaraci poslanců svých, protestoval tedy ústy zákonitě zvolených zástupců svých proti zákonu tomu již před jeho vypracováním. A jelikož národ náš od deklarace až dosud neustoupil, protestuje proti zákonu tomu po dnešní den. *Protest národa českého znám byl i ministerstvu vídeňskému.* Ministerstvo však nedbajíc *protestu celého národa* vymohlo zákonu vypracovanému od zástupců ně-

mecké menšiny v Čechách nejvyšší sankci a zákon byl vydán. Vláda nedbajíc protestů a vytýkaných vad jala se zákon prováděti. S jakým úspěchem netřeba dokládati.

Takovým tedy jest zákon, jehož provádění zavdalo příčinu k sepsání článku, pro který jsem žalován . . . Spisovatel, připomenuv, že *počíná nová persekuce* vyslovuje své podivení; ale hned sám sebe opravuje, udávaje příčinu řka, že *příčinou persekuce jsou z Italie, Uher a Haliče do Čech se přestěhovavší* **různí** *c. k. darebáci.*

Činnost těchto *různých* c. k. darebáků nedatuje se však ani ode dneška, ani od včerejška . . . Jakými byly vídeňské vlády a jejich orgánové, jest nejsmutnější kapitola v historii Rakouska. Hnusné vlády vídeňské chtějíce provésti nekalé své snahy, komandovaly celé armády byrokratův, jež rekrutovaly hlavně z Čech, do Italie, Uher a Haliče, kde každý z nich dle předpisů z Vídně v pravém slova musil řáditi. Následek toho byl, že ve všech zemích těch z ciziny tam komandovaní úřadníci žili na větším díle — v opovržení. Když pak ta která vláda padla, bylo úřadnictvo vypuzeno. První takové vypuzení stalo se po bitvě u Solferina z Italie, druhé v zimě r. 1868 z Uher, odkud vytáhla celá armáda tak zvaných *Bachových husarů* a po třetí z Haliče před nedávnem. Není naší vinou, že odjinud vypuzení úřadníci houfně hrnuli se do Čech . . .

Měl jsem sice v úmyslu vypočísti celou řadu c. k. byrokratů, kteří v týrání občanstva zvláště se vyznamenali; chtěl jsem uvésti aspoň malou řadu jich hříchů, ba chtěl jsem uvésti zejména slušný počet c. k. orgánův, o nichž zajisté nikdo v celém Rakousku neodvážil by se tvrditi, že jsou poctivci. Vzdávám se tohoho však, poněvadž jsem přesvědčen, že jsou známi. Připomínám jen letmo jména Haynau a Windischgraetz. I to byli c. k. orgánové!

V článku připomínají se také jména tří ministrů: Herbsta, Giskry a Hasnera. Historie bude o nich souditi ještě přísněji, *nežli bych to mohl učiniti zde já v době, kdy pánové ti mají v rukou ještě moc a chráněni jsou zákonem Bachovým.* V známém memorandu většiny ministerské odkryli své hledí. Orgán ministra vnitra dra. Giskry »Neue fr. Presse« bez obalu hlásá světu, že **záležitost česká jest otázkou moci**, a že nelze jí

rozřešiti jinak nežli **násilím.** »*Bojovat až na na smrt!*« jest heslem orgánu dra. Giskry. Žádné vyrovnání, žádné smíření — nýbrž **boj na život a na smrť! »Násilný boj kmene proti kmeni jest heslem Giskrova orgánu«.**

Z obhajovací řeči Dra *Čížka* vyjímáme: Známoť, že musili úřadníci z Uher a Italie utéci, poněvadž tam páchali neplechy . . . Kdo nedostojí povinnosti své zákonem mu předepsané, páše čin nezákonný, je darebným, je darebákem. Co se týče *persekuce národní*, tu netřeba dokazovat. Skoro dvacet redaktorů odpočívá sobě dosud po namahavých pracích svých v žalářích; 60.000 zl. pokut zaplaceno ve dvou letech z kaucí novinářských atd. O tom, jak počínáno si tehdá při soudech, nechci ani šířiti slov. **Nejvyšší soud rozhodl bez akt pomocí telegrafu.** *Jindy odseděl redaktor trest ve vězení* a potom došel rozsudek nejvyššího soudu, *že jest* **nevinen.** Nedávno odbýván zde soud před pány porotci. Redaktor uznán za nevinna. V několika dnech dodána mu obžaloba proto, že dal otisknouti článek, v němž porota závady nenalezla. *A redaktor byl odsouzen* . . . V Praze roztlouklo několik uličníků okna a za to dali nám *stav výminečný*. Ve Vídni a jinde vytloukají okna napořád a nikdo si toho ani nevšimne . . . Jak se daně vybírají, o tom svědčí nejlépe, že jeden občan *pro nezaplacený krejcar* dostal exekuci *tří husarů* do domů. Toť obrázek, jak ti *různí* c. k. úřadníci v Čechách hospodařili. Nechť řekne někdo, že to není darebáctví?!«

Obžalovaný uznán za nevinna.

»Ku přelíčení tomu,« psaly ‚N. L.‘, »dostavoval se hned z rána k vůli zajímavosti předmětu značnější počet posluchačstva. Inspektor trestnice, rada Neumann, závidě bezpochyby posluchačstvu ty rozličné anekdoty o různých darebácích a Bachových husarech, o nichž u soudu pěkné historky se vypravovaly, rozkázal vrátnému a strážníkům, aby nikoho do radnice nevpouštěli, a kdo by tam přece chtěl, aby jej — vyhnali mocí. Teprve k rekvisici Dra Čížka vyzval předseda soudu inspektora, aby se zachoval, jak zákon o porotách káže. Cerberové od vrat komandováni pak ‚domů‘.

Ples, jejž zamýšleli milovníci honitby uspořádati v Tursku ve prospěch propuštěných učitelův, smíchovský c. k. hejtman Müller zakázal. — Do Libčan v Královéhradecku přibylo od-

dělení hulánů vymáhat exekučně c. k. daně. — Podbabští občané: Přáda, Hlaváček, Janoušek a Pekař vzati do vyšetřovací vazby. — Měšťanská beseda v *Jindřichově Hradci*, jejíž činnost byla před několika měsíci zastavena, odsouzena k pokutě 60 zl. proto, že před volbami do sněmu sešli se v místnostech besedních občané k důvěrné poradě. — Předseda záloženského sjezdu v Pardubicích, v měsíci září m. r. odbývaného, Č. Mastný, odsouzen k pokutě 15 zl., poněvadž nevolal Frt. Šimáčka k pořádku, když se v řeči své zmínil o říšské radě.

28. ledna. V *Kutné Hoře* odbývána veřejná dražba nemovitostí, jež byly zabaveny některým osobám, které bývše časem svým c. k. adjunktem Říhou pro súčastnění se vycházky dne 5. července 1869 na vrchy kaňkovské odsouzeny k pokutám peněžitým, pokut těch buď složiti nemohly nebo nechtěly. Adjunkt Říha (zeť hospodářského ředitele knížete Karla Švarcenberka, Michala Reimana) osobně na veřejné ulici některé odsouzené vybízel, aby pokuty zaplatili. Tak Karla *Jelínka*, rolníka z Hlízova a když tento ihned neuposlechl, poslal k němu Říha c. k. sluhu, aby provedl zabavení. Jak velice adjunktovi Říhovi záleželo na tom, aby byly všechny pokuty zapraveny, vysvítá z toho, že pro pokutu, kterou měl odvésti asistent společné rolnické továrny na cukr, Karel *Homolka*, správní radě, která nechtěla pro pokutu tu Homolkovi zastaviti služné, *hrozeno sekvestrací továrny na tak dlouho, dokud nebude pokuta zaplacena.* O dražbě prodány zabavené vozy, střelecká uniforma, maškarní obleky, zabavené Jos. *Fialovi*, a zlaté i stříbrné věci, zabavené zlatníku *Baudisovi.*

29. ledna. Porotní přelíčení »Svobody«, která byla přetiskla z části článek »Nár. Listů« »Persekuce učitelstva«, pro nějž byl red. J. Arbes 27. ledna porotou za nevinna uznán. Také red. »Svobody« J. Zídek uznán nevinným. — C. k. zemský co tiskový soud uznal, že brošurka »*Generál Fadějev o záležitostech východních*« obsahuje povahu skutku zločinu **velezrády** dle § 58 tr. z. a zakázal další její rozšiřování. První náklad byl již až na několik exemplářů rozebrán. — K žalobě red. J. *Zídka* a Frt. *Drtiny* z Loun **proti** c. k. okres. **hejtmanu Malowetzovi** pro porušení listovního tajemství uznal c. k. krajský soud v Mostě, že žalovaný nedopustil se žádného zneužití moci úřadní.

30. ledna. »Nár. Listy« zabaveny a sazba úřadně zapečetěna. Důvod konfiskace neudán. Výměr byl napsán na lithografovaném blanketu ze staré zásoby z doby výminečného stavu. V tiskárně zabaveno pouze 66 čísel. Konfiskace provedena však také cestou telegrafickou na všech poštách mimo Prahu. — Red. »Národních Listů« J. Arbesovi dodán přípis c. k. zemského soudu, kterýmž mu oznámeno, že c. k. stát. návladnictvo opovědělo *zmateční stížnost* proti konečnému rozsudku porotního soudu, kterýmž byl dne 27. ledna pro článek »*Persekuce učitelstva*« za nevinna uznán. — Mlynář ze Smiřic J. *Doležal* vzat do vyšetřování pro zločin uražení Veličenstva a přečin pobuřování pro slova, jež byl dne 9. listop. 1869 v hostinci v Habřině pronesl u přítomnosti šesti četníků o povstání v Dalmacii. — Stařičkému Dru F. St. *Kodymovi*, když se byl vykázal lékařským vysvědčením a když byl stav jeho i soudní lékař ohledal, dovoleno nastoupiti trest žaláře dne 28. února. — Voličové, kteří byli v poslední volbě do sněmu do *Nového Bydžova* na koních přijeli, odsouzeni vesměs k pokutám 10 a 15 zl. — Pro nesložení pokuty 40 zl., k níž byl kutnohorský občan *Vlach* odsouzen pro návštěvu Kaňkovských vrchů dne 5. července 1869, prodána v dražbě střelecká uniforma jeho a několik obrazů. — V *Hořicích* vyšetřováno prodlením posledních dvou roků **384 osob**, z nichž **319 pokutováno** pro přestupky, 6 odsouzeno pro přečin pobuřování a 1 pro zločin veřejného násilí. Pokuty činily úhrnem **9471** zl.; doba vězení 9 měs. a 9 dní. — Do *Velimi* přibylo oddělení pěchoty, aby exekučně vymáhalo nedoplatky c. k. daní. — V noci nalezeny na mnohých domech pražských plakáty lithografované na jemném papíru. V čele plakátů byl obrázek představující dle podoby tři ministry: Dra Giskru, Dra Herbsta a Dra Hasnera — na šibenici. Kolem obrázku byl nápis: »My tři bratři, pro peníze, to je dobře!« Pod obrázkem pak: »Bratři mezi sebou!« a ještě několik nehrubě lichotivých slov.

31. ledna. Zahájeno sensační závěrečné přelíčení se šesti občany, kteří byli po **výbuchu petardy** před policejním ředitelstvím pražským (v noci ze dne 10. na 11. června 1868) jako domnělí členové tajného spolku »jednatelství Blaníka« do vyšetřovací vazby vzati a posléze pro celou řadu zločinů a pře-

činů, hlavně pro zločiny **velezrády**, uražení Veličenstva atd. v obžalobu dáni.

Pětičlennému soudnímu dvoru předsedal rada Pohl; přísedícími byli radové Landa, Jelínek a Vošalík pak adjunkti Fina a Nissl. Žalobu zastupoval substitut státního návladního Rapp.

Obžalováni byli dva synové pražského měšťana a majitele domu »U zlaté lodi« v Mariánské ulici: Čeněk a Vilém *Kerberové*. První *Čeněk Kerber*, v tu dobu 21letý štíhlý mladík, byl vlídného intelligentního vzezření. Studoval nižší gymnasium, pak byl mimořádným posluchačem strojnictví na pražské polytechnice a posléze knihovníkem dělnického spolku »Oul«. Bratr jeho *Vilém* byl 24 roků stár. Absolvoval nižší realku, pak byl praktikantem v knihkupectví Petříkově, později volontérem v cukrovaru knížete Thurn Taxise, posléze úřadníkem pojišťovací banky »Slavie«. Zevnějšek jeho činil dojem velmi příznivý. Bledou klidnou tvář s okuláry vroubil jemný plnovous. Oblečen byl v elegantní čamaru. Otakar *Fiala*, dvacetiletý, čilý, bezvousý mladík, navštěvoval nižší reálku a vyučiv se pak čalounictví zaměstnával se jím až do svého zatknutí. — Z obžalovaných nejstarší byl Alois *Grossmann*, rodilý z Nové Paky; byltě 43 roků stár, ženat a otec pěti dítek. Štíhlý, vážný to muž s černým plnovousem. Před lety byl spolupodnikatelem jisté přádelny, pak pachtýřem malostranského hostince »U Splavínů« a posléze úřadníkem konsorcia, jemuž bylo pronajato vybírání potravní daně v Praze. — Jan *Chalupa*, 23letý, velký, štíhlý, bledý, bezvousý mladík, vyučený typograf. Až do svého zatčení byl zaměstnán v jedné pražské tiskárně. Konečně František *Kolací*, 22letý syn statkáře v Hronově Vestci, studující sedmé gymnasialní třídy v Táboře. Byl malé postavy, bledé obrejlené tváře a intelligentního vzezření. Všickni obžalovaní byli až dosud neúhonní; toliko Chalupa byl r. 1867 trestán pro výlet na Bílou Horu.

Státní návladní navrhoval, aby líčení bylo *tajné*. Soud však se rozhodnul, aby bylo *veřejné* a toliko, když bude projednáván zločin uražení Veličenstva, aby bylo prohlášeno za tajné.

Z obžaloby vyjímáme: »Po výbuchu před policejním ředitelstvím vypátrala policie v tajném bytu Čeňka Kerbra v Kozí

ulici různé plakáty, *stanovy tajného spolku* a náčiní k tisku potřebné. Návrh stanov obsahoval mimo jiné věty: Že účel spolku jest *svoboda Čech*, spojení tajných sil k osvobození z dosavadních okovů otrockých rakouského Němectva a spojení Slovanstva. Pečeť a jména členů jsou v tajné pisárně a přísaha zní na zbraň mlčenlivosti k smrti a slepé poslušnosti. — V dopisu jednom vykonal Fr. *Kolací* přísahu těmito slovy: »Přísahám tedy, že chci vždy co upřímný syn vlasti všemi silami, svým životem, ano i svým spasením k rozkvětu a blahu vlasti a národa napomáhati a budu jednati jako muž neohrožený, nedaje se ani torturou pekelnou pohnouti.«

Jakou cestu měl spolek nastoupiti, naznačeno jest těmito slovy: »Železo musí se kovat, dokud žhavé, tedy vystoupit dříve, než-li se stav výminečný v Praze zruší; rozpalovat se musí oheň v lidu *poukazováním na mučení zástupců jeho práv* atd. Tábory se musí dokázat, že použití takových zákonů nám není dovoleno, kdežto dle ostatních trestáni býváme.«

Tištěné plakáty zněly: »Národe! Nedejte, synové chrabrého národa, na vrahů liché sliby, spolehejž každý na své páže; nás vyrovná naše brzké vítězství a tyranův pád!«

»Národe! Národ cizí kuje bič na tvé snahy. Za nedlouho povzneseš otrockou šíji k svobodě. *Bílá hora se pomstí!* Chop se blízké chvíle k vlastnímu prospěchu. Heslo budiž: *Smrt vrahům národa!*«

»Občané! *Žádné vyrovnání!* Doba, v které se osvobodíme, přijde; a zradu na národu páše, kdo se chce doprošovat milostí v otrockém Rakousku. Heslo naše: Pryč s ...., ať zhyne ten upír, který naši krev, osvětu a svobodu pije! Buďme připraveni!«

Mezi listinami nalezen »opovědný list« ze dne 1. pros. přímo na J. V. císaře adresovaný. Žádá se v něm způsobem velmi resolutním: 1. Odvolání surového vojáka Kollera do desíti dnů a dosazení mírného Čecha za místodržitele; 2. zrušení výminečného stavu pro Prahu a okolí; 3. změnu volebního řádu a vypsání nových voleb do zastupitelstva království Českého a sice do třiceti dnů. List ten nebyl však čten veřejně. V obžalobě o něm praveno, že »jest pln drzých, osoby, nastoupení trůnů a dosavadní vladařské činnosti J. V. císaře se týkajících

útoků a datován »v sídle jednatelství dne 1. pros. 1868.« — Dle dobrozdání znalců písma psán prý byl list ten rukou Čeňka Kerbra a po náhledu státního návladnictva zahrnoval v sobě povahu zločinu **velezrády** dle § 58 a), b), c) tr. zák. a čl. I. zák. ze dne 17. pros. 1862, č. 8. ř. z. z r. 1865.

V tajném bytu Čeňka Kerbra nalezeny mimo to četné původní dopisy, návrhy ku psaním a úvodním článkům a jiné spisy, z nichž vážilo státní návladnictví podezření, že existoval spolek pod jménem »*Jednatelství z Blaníka*«, kterýž měl heslo »Sraž!« a jehož členové zamýšleli vydávati tajný časopis »*Pochodeň z Blaníka*«; dále, že spolek ten hleděl sobě spojení s politicky kompromitovanými osobami v cizozemsku, že se u nich ucházel o radu, že pořádal sbírky peněžní a že nejen účel tajného spolku byl velezrádný, nýbrž že více členů složením určité přísahy zavazoval, aby se zachovali dle přesného plánu.

O pumě, vypálené v noci ze dne 10. na 11. června 1869 před budovou policejního ředitelstva pražského, připomenuto v obžalobě, že to byl starý šestiliberní rakouský granát, jenž byl buď jako staré železo prodán nebo po dělostřeleckých cvičeních u Holešovic nalezen, anebo r. 1866 vojskem pruským do Vltavy vhozen a později vyloven. Puma ta praskla prý s ohromným třeskotem. Střepy pouzdra a náboj odrazily se od protějšího domu a vletěly z části až do bytu policejního komisaře Messnera v třetím patře policejního ředitelství, v němž bylo právě tak, jako v několika okolních domech, několik tabul v oknech rozbito.

Z těchto a jiných ještě důvodů obžalování Čeněk a Vilém *Kerbrové*, Otakar *Fiala*, Alois *Grosmann* a Frant. *Kolaci* pro zločin **velezrády**; Čeněk *Kerber* pak ještě pro zločiny uražení Veličenstva, rušení veřejného pokoje, veřejného násilí, a falšování mince, *Fiala* a *Chalupa* pro zločin veřejného násilí, *Fiala* pak také ještě pro zločin falšování mince.

Přelíčení, k němuž povolána dlouhá řada svědků, trvalo skoro po tři týdny. Po ukončeném průvodním řízení navrhl státní žalobník subst. Rapp tyto tresty těžkého žaláře: Čeňku *Kerbrovi* na **15 roků**, O. *Fialovi* na **13 roků**, Vilému *Kerbrovi* na **12 roků**, Fr. *Kolacímu* a A. Grossmannovi každému na **16 roků** a J. Chalupovi na **5 roků**; úhrnem tedy na — **65** roků.

Po závěrečných řečech obhájcův Dra Mezníka, Dra Tondra a Dra Čížka prohlášen dne 19. února o 4. hod. odpolední rozsudek. Vojsko ve všech kasárnách bylo konsignováno. Před budovou novoměstské radnice komandováno skoro veškeré policejní mužstvo, jež nebylo právě ve službě, pod velením rytíře Krále von Dobrá Woda v uniformě. Již o 3. hodině uzavřela policejní stráž, mezi kterouž byl také náčelník tajných policistů Tausenau, novoměstskou radnici a obsadila četnými hlídkami všechny sousední ulice, aby se nemohlo obecenstvo k budově přiblížiti. Před samou radnicí bylo prázdno a pusto. Do budovy měli přístup jen důvěrníci přelíčení. Ve vratech musil každý odevzati průkazní svůj lístek a v předsíni před schody vlastnoručně vyškrtnouti své jméno v listině důvěrníků. Na chodbě hemžila se stráž bezpečnosti. V předsíni porotního sálu meškal asi s tuctem domácích strážníků sám inšpektor trestnice, rada Neumann, aby nikdo neoprávněný nemohl vniknouti do soudní síně. A přece tam vnikl »*tajný*« *policista*, který však ještě s několika jinými neznámými osobami musil se ze síně vykliditi, když Dr. Čížek soudní dvůr na zvláštní tuto nepřístojnost upozornil. Rozsudek v podstatě zněl takto: Čeněk *Kerber* jest *vinen* zločinem **velezrády** podle § 58 a) b) c) atd. pak zločinem veřejného násilí, zločinem falšování mincí atd. a odsuzuje se do těžkého, každého čtvrt roku zostřeného **žaláře** na dobu **10 roků**. Rovněž uznán Otakar *Fiala* vinným zločinem **velezrády** a odsouzen do těžkého žaláře na dobu **6 roků**. Z obžaloby pro zločin veřejného násilí a zločin falšování mincí však propuštěn. Vilém *Kerber* neuznán vinným zločinem velezrády, nýbrž zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do žaláře na **7 měsíců**. Ostatní tři obžalovaní Alois *Grossmann*, Frant. *Kolací* a Jan *Chalupa* neuznáni vinnými.

Po prohlášení rozsudku žádali obhájci, aby za nevinné uznaní klienti jejich propuštěni byli na svobodu. Státní žalobník však se tomu opřel z té příčiny, že podá odvolání a soudní dvůr v *tajném* sezení se usnesl, aby za nevinné uznaní zatím *na svobodu propuštěni nebyli*, aby nebyl na svobodu propuštěn ani Kolací, za něhož uvoloval se Dr. Čížek složiti přiměřenou záruku. — Zatím přilákány byly policejní stráží před budovou trestní zástupy zvědavého lidu, jejž strážníci až do

6. hodiny rozháněli. Při příležitosti té zatčen posluchač lékárnictví a jednoroční dobrovolník Gustav *Janeček*, poněvadž prý se »protivil vyzvání policejního úředníka k »rozejití se«, kupecký přiručí Karel *Winter*, který prý »vyzýval lid, aby se nerozcházel«, a pozlacovačský pomocník Karel *Záleský*, jenž prý urazil policejní stráž.

Únor 1870.

1. února. Nové ministerstvo Hasnerovo. *Banhans* převzal ministerstvo orby, *Stremayer* ministerstvo vyučování, polní podmaršálek **Wagner** ministerstvo zemské obrany. Záležitosti policejní odkázány ministerstvu vnitra. — Red. »N. L.« J. Arbesovi dodána *jedenáctá* obžaloba pro otištění ohlášení táborů — tentokráte pro tábory *u Chrudimi* a *u Červeného Újezda*. Spoluobžalováni byli JUC. Jos. *Benoni* a Frant. *Haisl*, měšťan z Chrudimi. — Jan *Bretšnajdr* ztrávív tři týdny pro tábor na Žižkově v novoměstské trestnici, propuštěn na svobodu. — Red. vychovatelského časopisu J. V. *Kredba* vyslýchán u trestního soudu pro několik článků.

2. února. »Obrany« č. 3. zabaveno bez udání důvodů. — Ant. *Růžička*, Frt. *Tuš* a Frt. *Kobrstein* z Králové Dvora nastoupili u c. k. kraj. soudu v Králové Hradci trest čtyrnedělního vězení, ku kterémuž byli tímže soudem odsouzeni pro rozšiřování spisu pod názvem »Občanská důslednost«, v kterém neméně než **121 občanů a dam královédvorských** dobrovolně se udalo c. k. soudu a žádalo za potrestání. Čtvrtý pro týž přečin k třínedělní vazbě odsouzený, Josef *Šofr*, trest ten již odpykal. — Pardubický c. k. okres. hejtman Brechler zakázal předběžnou poradu, kterouž byl okresní výbor *chrudimský* svolal ku dni 5. února do Pardubic za příčinou sestavení komise k upravení daně pozemkové. V památném zákazu tom praveno do slova: »A jelikož již do zvyku přišlo, že od samosprávných orgánů českých spíše trpný odpor se staví proti pozůstávajícím zákonům, než aby se tak nápadně vstříc přišlo — tak by se v přítomném pádu spíše jednalo o agitaci, jenž by se proti zákonu samému v skutek uvésti měla« . . . A proto zákaz!

3. února. *Z Loun* zvěstováno, že k žádosti c. k. okres. hejtmana Malowetze povolána tam ze Žatce c. k. vyšetřující komise, která zavedla vyšetřování se všemi občany, kteří podepsali protest proti děkanovi S. Linhartovi, aby nebyl jmenován c k. školním dozorcem. Shledán v tom přečin pobuřování. Vyšetřovaných bylo skoro **200**. Mimo to vyšetřováno lounským c. k. okres. soudem asi **156** *posluchačů* večerní průmyslové školy, aby byl zjištěn zločin vzpoury, jehož prý se dopustili občané *Wunsch* a *Svoboda* večerní přednáškou. — Po zavedení sbírek na prospěch rodiny suspendovaného učitele *Vitáka* vyšetřováno c. k. okres. soudem v Lounech deset občanů a občanek lounských a několik okresních starostův. — U téhož soudu zavedeno vyšetřování asi se **40** *členy* Měšťanské besedy lounské pro Sylvestrovskou zábavu, o které prý byl nějaký zločin spáchán. — C. k. krajským soudem *v Mostě* odsouzeno 16 členů suspendovaného *Sokola lounského* k pěti-, osmi- až čtrnáctidennímu vězení, několika posty zostřenému — proto, že náčelníka svého, odsouzeného pro souhlas s deklarací, doprovodili ku vězení. — Pro výtržnosti, jež se udály v *Lounech* proti tamějšímu děkanovi P. Fr. Linhartovi, když byl jmenován školním inspektorem, vložena do města toho vojenská exekuční posádka.

4. února. »Pokrok« a »Politik« zabaveny. — Zaražení učitelské jednoty »Budeč« pro okres Březnický, příslušným c. k. úřadem nepovoleno. — Učitelovi v Dobříši Ant. *Královi* dodána obžaloba pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65., jehož prý se dopustil tím, že vybízel k roztrhání papírového orla, který prý představoval říšského orla rakouského.

5. února. »Slovan« zabaven. — Odvolání proti nálezu první stolice, kterýmž zamítnuta ve při redaktora »Nár. L.« J. *Arbesa* žádost Ferd. *Schulze* (kterýž se jako pravý vinník zločinu soudu sám přihlásil) za obnovení trestního řízení, také c. k. vrchním soudem zavrženo. — Týž soud změnil rozsudek první stolice ze dne 13. pros. 1869, kterýmž red. »N. L.« J. *Arbes* a Karel *Svoboda*, kandidát učitelství v Lounech, uznáni byli nevinnými přestupkem §§ 3. a 19. zák. shromažďovacího (pro předběžné ohlášení táboru na nivě Vartě u Peruce), a odsoudil prvního k pokutě 100 zl. druhého k 50 zl. — Adjunkt cukro-

varu vysokomýtského, odsouzený pro súčastnění se vycházky na *vrchy Kaňkovské*, vyzván, aby buď pokutu zaplatil nebo do tří dnů přiměřený trest vězení nastoupil, jinak že bude c. k. četnictvem do vězení dopraven. — Na Ferdinanda *Kornalíka*, jehož jméno bylo v processu tajného spolku »Blaník« často připomenuto, vydal c. k. trestní soud zatykač.

7. února. Red. »Nár. Listů« J. *Arbes* dostavil se dopoledne k c. k. zemskému soudu, kde provedena s ním *dvě* závěrečná přelíčení pro ohlášení táborův. Již mezi líčením střežen byl strážníkem trestnice. Po ohlášení rozsudku dodán mu soudní výměr, kterýmž mu nařízeno, by trest čtyřměsíčního žaláře pro článek »Z boží milosti a z vůle národa« nastoupil *okamžitě* t. j. byl zatčen a odveden do žaláře. — Obě přelíčení, jež zatčení red. J. Arbesa předcházela, týkala se opět oznámení táborův a sice první táborů *dvou*: *na náměstí v Hořovicích* a na *Střížkově* v okresu Benešovském v č. 220., druhé líčení pak táboru na *úpatí Blaníku* v č. 223. a 224. V obou případech uznán obžalovaný za vinna, a odsouzen po prvé k pokutě 60 zl., podruhé 50 zl. V druhé při uznán spoluobžalovaný red. »Pokroku« A. *Palák* nevinným. — C. k. zemská školní rada propustila ze služby učitelské P. Bohumila *Schüllera*, ředitele a katechetu hlavní i nižší realní školy v *Poličce*, a Vinc. *Podhajského*, učitele na realce té. Mimo to dostalo se všem učitelům okresu, vyjma pěti, přísné důtky, poněvadž volili do okresní školní rady neodvislého a horlivého národovce Martina Štěpána. — C. k. zemská školní rada udělili všem učitelům okresu *Chrudimského*, kteří o volbách do školní rady nezachovali se tak, jak si přála, přísné důtky s výhrůžkou, že v případu nového disciplinárního přestupku budou ze služby propuštěni.

8. února. »Pokrok« zabaven. — »Nár. Listy« otiskly tuto notici: Článek »Z boží milosti a z vůle národa«, jenž vytištěn byl v »Našich Listech« dne 20. listopadu 1868 a pro nějž J. *Arbes* včera odveden byl do žaláře, *sepsal* a *do tisku dal jsem já*. Tak prohlašuji pod svou ctí a **vyzývám c. k. trestní co tiskový soud v Praze opět**, aby vykonání rozsudku na J. Arbesovi zastavil a soudní řízení v té věci obnovil proti mně. — Ferdinand *Schulz*.« — C. k. soud a c. k. státní návladnictvo pražské, aniž kterýkoli jiný c. k. organ neučinil však

v záležitosti té praničeho. — Volba lékárníka Rudolfa *Schallera* za starostu okres. zastupitelstva *jilemnického* císařem nepotvrzena.

9. února. Uvězněnému red. »N. Listů« J. *Arbesovi* dodán rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž změněn rozsudek první stolice znějící na nevinu, a Arbes pro ohlášení táboru mlíkosrbského odsouzen k peněžité pokutě.

10. února. Strojník *Tošnár*, jenž byl pro účastenství v tajném spolku »Blaník« vzat do vyšetřovací vazby, později však propuštěn a o přelíčení jako svědek vyslechnut — zatčen poznovu. — C. k. okres. hejtman novoměstský Hetzendorf zavedl v *Hronově* vyšetřování pro telegram zaslaný J. Barákovi, když opustil žalář. Vyslechnuti byli: J. *Vlach* st., Dr. *Novák* jako předseda a Jan *Vlach* ml., jako jednatel čtenářského spolku »Hron«. — Uvězněnému red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* doručen rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž pro ohlášení táboru na úpatí Řípu odsouzen k peněžité pokutě. — Jesenický c. k. berní kontrolor poslal do obce *Jistebna* exekutora, kterýž od čtyr hospodářů, z nichž každý byl dlužen *půl krejcaru* c. k. daní, žádal nejprve zaplacení dluhujícího půl krejcaru a potom 5 kr. poplatku exekučního. Mlynář tamější dostal exekucí pro dluhující *krejcar*, jiný hospodář pro *dva krejcary*.

11. února. Herec Jan *Kubík* zatčený o procesu tajného spolku »Blaník« z vyšetřovací vazby propuštěn. — Nejvyšší soud změnil na nevinu znějící rozsudek c. k. vrchního soudu ve při kooperatora P. Jos. *Tiersche* v Petrswaldu a odsoudil jej pro zločin rušení veřejného pokoje do žaláře na jeden měsíc.

12. února. »Nár. Listy« zabaveny. — Konfiskace č. 3. »Obrany« potvrzena pro článek »Význam nastávajícího boje« (zločin dle § 65. a) tr. z., pro dopis »*Z Loun*: Persekuce, žalařování, pokutování a moření atd.« a konečně pro zprávu »Není na tom ještě dosti« (přečin dle § 300. tr. z.). — Uvězněný red. »Nár. Listů« J. Arbes vyšetřován u rady Landy jako svědek pro referat otištěný v »N. L.« o táboru u *Vysokého Veselí*.

14. února. Oktavan gymnasia hradištského Jan *Pištecký*, odsouzen c. k. zemským soudem v Brně pro zločin uražení Veličenstva, jehož se při jisté příležitosti dopustil pronešením slov »Já ne!« — do vězení na 14 dnů. — Vojtěch *Svátek* kupec a majitel hospodářství v Plzni, odsouzen pro zločin rušení

veřejného pokoje do žaláře na 6 neděl pro jakýsi výrok, jejž pronesl v obecní úřadovně v Spáleném Poříčí. — Zahájeno přelíčení s učitelem Ant. Králem z Dobříše pro zločin urážení Veličenstva, ale odročeno. — Pro uvítání J. Baráka zavedeno vyšetřování s Leopoldem *Šmídem*, jenž povolán k c. k. trestnímu soudu zemskému z Velvar. — Uvězněnému red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* doručen nový rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž zrušen osvobozovací nález prvé stolice, a Arbes odsouzen pro přestupek § 3. zák. o právu shromažďovacím k peněžité pokutě.

15. února. C k. ministerstvo vnitra vyřídilo rekurs »Amerického klubu dam« proti vyzvání c. k. místodržitelství, aby klub ten předložil stanovy k úřadnímu schválení — v ten smysl, že veškerou další činnost klubu na tak dlouho zastavilo, dokud klub vyzvání místodržitelství nevyhoví a stanovy nepředloží. — »Americký klub dam« však bylo zcela volné sdružení, bez předsednictví, bez výboru a bez vybírání členských příspěvků atd. tudíž také beze stanov. Následkem toho také žádných stanov k úřadnímu schválení nepodal a přece později nad míru zhusta čítáno v časopisech, že té neb oné vlastenecké a dobročinné akce súčastnily se účastnice bývalého »Amerického klubu dam«, proti čemuž c. k. úřadové po zákoně zahročiti nemohli. Klub sice neexistoval; ale někdejší členové jeho úřadním zákazem nevyhlazeni. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek první stolice ze dne 30. listopadu 1869, kterýmž red. »Nár. L.« J. *Arbes*, red. »Pokroku« A. *Palák* a MDr. *Štross* z Nechanic uznáni byli nevinnými a uznav první dva (pro ohlášení táboru na *výšině mlíkosrbské*) vinnými přestupkem §§ 3. a 19. zák. o právu shromažďovacím odsoudil Arbesa k pokutě 50 zl., Paláka 30 zl. Zároveň nařídil, aby s Drem Štrossem odbýváno bylo nové líčení pře. — Uvězněnému red. »Našich Listů« J. *Arbesovi* c. k. návladnictvím oznámeno, že propadlá částka 500 zl. z kauce »N. L.« odvedena byla městské radě pražské. — Konfiskace č. 38. »Pokroku« potvrzena.

16. února. Pro »velezrádu« na dva roky odsouzený Jos. *Vist* dopraven z trestnice novoměstské k sv. Václavu. — *Třináctého* přelíčení red. »Nár. Listů« J. *Arbesa* pro přestupek §§ 3. a 19. zákona o právu shromažďovacím, spáchaný otištěním obžá-

šení dvou táborů a sice *u Chrudimi* a u *Únhoště*. V prvním případu byli spoluobžalováni JUC. Josef *Benoni* a Frt. *Hajsl* z Chrudimi a všickni uznáni nevinnými. V druhém případu uznán Arbes vinným a odsouzen k pokutě 70 zl. — Do obce *Rosnice* u Králové Hradce posláno 28 hulánů vymáhat exekučně c. k. daně. — Ministerstvo vyučování nedalo olomouckém měšťanu *Přikrylovi* povolení ku sbírkám na českou realku v Olomouci.

17. února. Býv. red. »Nár. Pokroku« J. *Zehnal* vyzván, aby do tří dnů nastoupil trest osmiměsíčního žaláře, jinak »že bude předveden«. — C. k. policejní rada *Dedera* dostal dle »Bohemie« list, v němž mu »tajný spolek« zvěstoval, že bude za důkazy své lásky k národu českému po zásluze odměněn. — V redakcích »Pokroku« a »Politiky«, jakož i v bytu J. S. Skrejšovského vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopisech několika článků. — V *Náchodě* zavedeno vyšetřování s voliči *českoskalickými*, kteří o posledních volbách do sněmu doprovodili poslance prof. Kořínka k volbě do Nového Města n. M. Z České Skalice předvoláni k c. k. okres. soudu v Náchodě MDr. *Kordina*, měšťanosta *Härtl*, hostinský Jos. *Bartoníček*, obchodník *Tichý* a hudebník Václ. *Kult*.

18. února. Číslo 4. »Obrany« zabaveno bez udání důvodů. Nové vydání zabaveno opět — pro výňatek z moravského »Našince«. V třetím vydání čísla toho otištěn výňatek z »Prager Zeitungu« a číslo — nezabaveno. — Volba Dra Frt. *Braunera* starostou kr. hl. města Prahy císařem potvrzena. — Soudní sluha nestihnuv red. »Nár. Listů« J. *Dvořáka* v redakci zanechal mu tam prostě lístek, aby o $^1/_2$6. hodině na jisto byl v redakci, že mu bude doručen soudní nález. Nestihnuv redaktora ani v dobu tu, přibil soudní sluha u přítomnosti dvou svědků, jež si byl přivedl, nález soudní na dvéře.

19. února. Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* oznámeno, že c. k. státní návladnictvo podalo zmateční stížnost proti konečnému rozsudku porotního soudu ze dne 17. ledna

20. února. C. k. policie pátrala po nové tajné tiskárně. U Jakuba *Schöna* na Smíchově vykonána prohlídka a s bratry Schöny zavedeno vyšetřování. — Louis Šmíd, jenž byl r. 1868 pro herbstovské demonstrace odsouzen do vězení na 4 neděle,

a po svém návratu do Prahy zatčen, oznámil c. k. trestnímu soudu, že trest ten nastoupí. Soud však k tomu nesvolil oznámiv Šmídovi, že nalezá se ve vyšetřovací vazbě pro zločin »**velezrády**«, spáchaný o výletu na Cibulku. — Podbabští občané: V. *Luňáček*, V. *Pekař*, M. *Červenka*, V. *Přáda*, J. *Hlaváček* a V. *Janoušek* propuštěni z vyšetřovací vazby. Ve vyšetřování proti nim však pokračováno a sice s Luňáčkem pro zločin pozdvižení, s ostatními pro zločin rušení veřejného pokoje. — Uvězněný red. »Nár. L.« J. Arbes vyšetřován c. k. adjunktem Brabetzem poznovu pro některé články.

21. února. Přelíčení se 70tiletým MDrem Karlem *Ulrichem*, purkmistrem města Benešova, pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., jehož prý se dopustil tím, že dne 27. srpna 1869 ve schůzi okres. zastupitelstva benešovského, v které měla býti vykonána volba dvou členů do školní rady, takto se vyslovil: »Četl jsem zákon ten bedlivě a shledal, — že jest na újmu národnosti, že v něm ledacos ještě schází, že až otevřená dvířka v zákonu dle zkušenosti posléze, tuším, na újmu české národnosti se uzavrou, národu pouze břemeno zůstane. Zákon ten jest zákonem říšské rady, je shotoven bez poslanců našich. My musíme deklaranty své podporovat, a kdybychom volili, byla by to zrada na našich poslancích a podepsali bychom tak svoji smrt.« C. k. okresní hejtman benešovský Nettwal vydal o obžalovaném svědectví, v kterémž praví: »Co se týče jeho politického chování, držel vždy k národní straně, býval dřív mírný. V posledních dobách však jest přepjatý a *znám co nepřítel vlády a ústavy* . . .« Přes toto »vysvědčení« c. k. okr. hejtmana uznán obžalovaný c. k. soudem nevinným. V důvodech rozsudku praveno, že *voliti* do okresní školní rady *není povinností*. — Býv. red. »Politiky« *V. Kulhánek*, odpykav své tresty, propuštěn z vězení. — Konfiskace č. 42. »Nár. Listů« potvrzena pro článek »Program generála Fadějeva«, v němž shledán zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. a pro dopis z Krakova, v němž shledán zločin dle § 65. a) tr. z. Rovněž potvrzeno zabavení č. 3. »Svobody«. V článku »S tímto ministerstvem žádné vyrovnání« shledán zločin dle § 65. a) tr. z.

22. února. Mlynář Jos. *Doležal* z Podhradu u Smiřic odsouzen c. k. zemským a trestním soudem v Praze pro zločin

uražení Veličenstva a pro pobuřování, jež prý spáchal v loni v hostinci v Habřínech výrokem nějakým o povstání v Dalmacii, do žaláře na 7 měsíců. Státní návládní navrhoval trest žaláře na dva roky. Proti obžalovanému svědčili hlavně četníci.

24. února. Farář z Vítkovic, P. Ant. *Sax*, jenž byl odsouzen pro zločin uražení Veličenstva, nastoupil trest v novoměstské trestnici.

25. února. Dr. Rieger a Dr. Sladkovský, kteří byli ministrem Drem. Giskrou vyzváni ku konferenci, zaslali místodržiteli baronu Kollerovi společný list, v němž zdvořilým způsobem pozvání k vyjednávání zamítli. — C. k. policie vyslala jednoho ze svých komisařů do dělnického spolku »Oulu«, aby opatřil snímek podpisu ruské kněžny z pamětní knihy, do kteréž se byla kněžna o své návštěvě spolku toho zapsala.

26. února. Uvěz. red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán výměr c. k. zemského co porotního soudu, že c. k. státní návladnictvo podalo již zmateční stížnost proti konečnému rozsudku porotnímu ze dne 17. ledna.

27. února. V redakci a v bytu redaktora »Dělníka« V. *Petra* vykonána soudní prohlídka. Pátráno po rukopise článku »Ve Vídni a v Praze«, v němž shledán zločin dle § 65. a) tr. z. Také v redakci »Slovana« vykonána soudní prohlídka. Hledaných rukopisů ani zde, ani tam nenalezeno. — Z občanů pro návštěvu Kaňkovských vrchů dne 8. července 1896 odsouzených nastoupili u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře tresty: Jos. *Fiala*, otec, 16denního vězení, Jos. *Fiala*, syn a Frant. *Vlach*, každý 8denní vězení. — Konfiskace v tiskárně Mikuláše a Knappa vydané řeči bratra Kovandy, kterou měl v dělnické schůzi strojníků pražských dne 20. února 1870, potvrzena pro přečin dle § 302.

28. února. Beno *Dvořák* ze Šárky, odpykav si v novoměstské trestnici trest tříměsíčního žaláře pro zločin uražení Veličenstva, propuštěn na svobodu.

Březen 1870.

1. března. Deputace slezských Čechů, která se odebrala do Vídně, aby J. V. císaře prosila za zřízení českých středních škol pro slovanské dítky, nebyla k audienci předpuštěna. — Odvolání red. »Obrany« proti nálezu, kterýmž byla konfiskace č. 4. potvrzena, c. k. vrchním soudem zamítnuto.

3. března Krejčovský mistr August *Žalud*, jenž byl pro výrok o rakouské hymně odsouzen na dva měsíce do žaláře, propuštěn po přestálém trestu na svobodu. — S red. »Dělníka« V. *Petrem* zavedeno vyšetřování pro článek »V Praze a ve Vídni«. Zároveň vyšetřován pro skonfiskovanou řeč Tomáše Kovandy, kterou *jako typograf sázel.* Tím prý se stal podezřelým spoluviny. — Pro přečin pobuřování dle § 300 tr. z. odsouzen Josef *Velek* do vězení na 3 týdny pro korrespondenční lístek, jejž byl dne 19. listopadu 1869 zaslal c. k. okr. soudu v Příbrami. — Redaktor a vydavatel »Českobratrského Hlasatele« J. *Mojžíš* odveden do novoměstské trestnice, aby přestál trest 20denního vězení, poněvadž pokuty 100 zl. na něm nebylo lze dobýti.

4. března. »Pokrok« a »Hum. Listy« zabaveny. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek první stolice ze dne 11. ledna, kterýmž red. Nár. L. J. *Arbes* a red. »Pokroku« A. *Polák* uznáni byli pro přestupky §§ 3. a 19. o právu shromažďovacím nevinnými, a odsoudil každého k pokutě 80 zl. — Týž soud potvrdil rozsudek, kterýmž Čeněk *Hajs* odsouzán do vězení na dva měsíce, poněvadž se vzpíral policistům, kteří jej chtěli zatknouti. — Býv. red. »Pokroku« *Palák* dopraven do novoměstské trestnice, aby si odpykal trest osmidenního vězení pro jeden z přestupků v »Pokroku« spáchaných.

5. března. Političtí věznové v novoměstské trestnici zaslali francouzskému redaktoru Rochefortovi, uvězněnému ve vězení St. Pelagie v Paříži, adresu, v kteréž praveno mimo jiné: »Prosíme Vás, abyste přijal ujištění, že ryze demokratický národ český, z něhož vyšli Hus a Žižka, kdy ještě celý svět ve tmách pohřížen byl, kráčí ruku v ruce se slavným náro-

dem francouzským, jenž první dal roku 1789 výraz tužbám všech národů, jakož i se všemi jinými národy, pokud tito svo body se domáhají, a že ničeho horoucněji si nepřeje, než aby se konečně uskutečnila vznešená myšlenka: Sbratření a solidarita všech národů. Žaláře dovedou toliko těla uvěznit — duch náš zalétá k Vám!« — Jednoroční dobrovolník *Janeček*, jenž byl v den prohlášení rozsudku ve při tajného spolku »Blaníku« před radnicí novoměstskou zatčen, odsouzen na 14 dní do vězení v kasárnech. — Frant. *Bursa* z Král. Městce odbyv si v Opočně trest třídenního vězení, k němuž byl c. k. okres. soudem v Libáni pro tábor na *Blížkově* odsouzen, propuštěn na svobodu. — Pro řeč na táboru pod *Choustníkem* dne 22. srpna 1869, mezi kterouž byl tábor rozpuštěn, zavedeno s Emilem *Škodou*, jakož i s ostatními řečníky vyšetřování jednak pro pobuřování, jednak pro rušení veřejného pokoje.

7. března. Do redakce »Nár. Listů« dostavila se **jedenáctičlenná** *soudní komise*, která marně pátrala po rukopisech článků a zpráv: »Pět ministrů a pět programů«, »Hlasy časopisecké«, »Program generala Fadějeva« a »Z Krakova«, v nichž shledány dva zločiny dle § 65. a), pak přečin dle § 300. a zločin **velezrády** dle § 58. c) tr. z. Po té vykonána prohlídka v tiskárně a v bytu faktora tiskárny D. Sluníčka, pak v bytu red. »Svobody« J. *Zídka*, kde pátráno v nepřítomnosti redaktorově po rukopise článku »Zlodějství a darebáctví«. Konečně pátráno také ještě po rukopisech několika článků v zabavených číslech »Obrany«, pro kteréž podobně jako pro článek ve »Svobodě« zavedeno bylo vyšetřování pro zločin dle § 65. a přečin dle § 300. tr. z. a sice: »Význam nastávajícího boje«, »Z rakouského Slezska«, »Jak liberalní éra hospodaří v našem Slezsku«, dopis z Loun, článek »Není na tom dosti« a posléze »Přátelům a příznivcům na rozloučenou«. Ani těchto rukopisů nenalezeno. — Uvěz. red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* doručena nová obžaloba pro ohlášení táboru na *úpatí Řípu* v č. 165. z r. 1869. Spoluobžalováni byli Frt. *Kratochvil*, Jos. *Kratochvil* z Mlčechvost, V. *Nebeský* z Brozánek a J. *Pražák* z Choroušek. Líčení pře ustanoveno ku dni 17. března. Mimo to dodán mu také rozsudek c. k. vrchního soudu, kte-

rýmž byl změněn rozsudek první stolice a Arbes pro ohlášení tábora na *Kunětické Hoře* odsouzen k pokutě 80 zl.

8. března. Pro tábor *na Levíně* odsouzený Jan *Matějů* z Jilemnice nastoupil v Nové Pace trest desítidenního vězení. Celkem odsouzeno pro tábor ten z Jilemnice **70 osob**. — Uvěz. red. »N. L.« J. Arbesovi doručen rozsudek první instance, kterýmž byl pro ohlášení táboru na úpatí Blaníku odsouzen k pokutě 80 zl. — Býv. red. »Nár. Pokroku« J. *Zehnal* odveden do novoměstské trestnice, aby si odpykal trest osmiměsíčního žaláře. — S farářem a »deklarantem« moravským P. Janem *Bergrem* z Pozlovic odbýváno v Brně přelíčení pro zločin rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování, jichž prý se dopustil dne 12. července 1869 kázáním na Velehradě. Obžalovaný uznán nevinným.

10. března. Zahájeno *tajné* líčení pře pro **velezrádu** s dvěma trestníky Jos. *Hübrem* a Jindřichem *Kejvalem*. Líčení odročeno. — Uvěz. red. »N. L. J. Arbesovi doručeno vyzvání, aby do tří dnů se vykázal, že zapravena byla pokuta 25 zl., k níž byl pro přestupek § 21. zák. o tisku a čl. II. zák. ze dne 15. října 1868 odsouzen.

11. března. S red. »Svobody« J. *Zátkem* zavedeno vyšetřování pro článek »*Zlodějství a darebáctví*«, v němž shledán zločin dle § 65. tr. z. a přečin dle § 300. tr. z., pak pro článek »*S tímto ministerstvem žádné narovnání*«, taktéž pro zločin dle § 65. a) tr. z. Na redaktoru tom vymáháno exekučně zaplacení pokuty 20 zl.

12. března. Jos. *Liška* z Ratiborských Hor zatčen pro přečin politický a dopraven do novoměstské trestnice do vazby vyšetřovací. — Konfiskace č. 10. »Hum. Listů« potvrzena pro přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. — Pobuřující plakáty nalezeny na nárožích domů v Kojetíně na Moravě. Byli na nich vyobrazeni tamější okresní soudci a berní výběrčí na šibenicích. Úřadní zřízenci plakáty strhali.

13. března. Adressa, zaslaná politickými vězni v novoměstské trestnici Rochefortovi, otištěna v listě jeho »Marseillaise« s přiměřeným vřelým díkem zasílatelům. — Pro telegram, zaslaný J. Barákovi, zavedeno vyšetřování se starostou Sokola novopackého A. *Vlačihou*.

14. března. Red. »Obrany« V. *Erben* odsouzen pro přestupek § 24. zák. o tisku k pokutě 80 zl. — V Brně provedeno líčení pře s Janem *Hlávkou* a Karlem *Mildem* pro přestupek § 313. tr. z. (uražení zřízence obecní policie), jehož prý se dopustili o loňském táboru brněnském. Oba však uznáni nevinnými. — Se **27** *občany* a jednou dámou ze Sobotky provedeno u c. k. kraj. soudu v Jičíně přelíčení pro přestupek zákona o právu shromažďovacím. Z obžalovaných neuznán nikdo vinným. — S uvěz. red. »N. L.« J. *Arbesem* zavedl c. k. soudní adjunkt Brabetz vyšetřování pro úvodní článek »Pět ministrů a pět programů« a pro úryvek v »Hlasech časopiseckých« v č. 29.

15. března. »Slovan« zabaven. — S red. »N. L.« a »Obrany« J. *Dvořákem* zavedeno vyšetřování pro několik článků, zejména pro »Program generála Fadějeva«. Vyšetřování vedl někdejší c. k. adjunkt Brabetz, jenž byl nedávno jmenován *státním zástupcem* v Chrudimi a doposud ještě u c. k. zemského trestního soudu jako *soudce* úřadoval. — Pro tábor *na Vysoké* odsouzení občané František *Třešňák* a Josef *Říha* nastoupili tresty. První vězení na 4 a půl dne, druhý na 6 dnů.

17. března. Přelíčení s uvězněným red. »N. L.« J. *Arbesem* pro ohlášení táboru na úpatí Řípu. Arbes i spoluobžalovaní občané podřipští: Frt. *Kratochvil* a Jos. *Kratochvil* z Mlčechvost, V. *Nebeský* z *Brozánek* a J. *Pražák* z Choroušek uznáni nevinnými. — Trestníci *Hanzlík* a *Schaller*, kteří byvše obžalováni pro *velezrádu* odsouzeni byli pro zločin rušení veřejného pokoje, dopraveni do trestnice svatováclavské. — Konfiskace č. 69. »Nár. Listů« potvrzena pro »Hlas z obecenstva« (§ 65. a) tr. z.) a pro referát ze soudní síně »*Spáchali velezrádu v kriminale pražském*« (§§ 300. a 310. tr. z.).

18. března. Nejvyšší soud potvrdil nález c. k. vrchního soudu, kterýmž purkmistr Ant. *Kaska* a starosta okr. zastupitelstva Jos. *Franc* odsouzeni byli pro tábor *na Levíně* k pokutám, první 30 zl., druhý 50 zl. — P. Jos. *Bazal*, farář v Novosádku na Moravě nastoupil v Brně trest šestinedělního vězení, k němuž byl odsouzenpro zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný kázáním.

20. března. V zámku hraběnky Leontiny *Segurovy* Čabanačové v Ostředku vykonána vedením c. k. adjunkta Rusa

z Benešova soudní prohlídka. Ve všech pokojích vytrhány i podlahy. Po čem pátráno, nenalezeno. Občan Václav *Chaloupka*, otec pěti dítek, zatčen a dopraven četníky do Benešova.

21. března. *Ministr* Dr. **Giskra** zadal **za propuštěnou.** — Přelíčení s hercem Ant. *Puldou* obžalovaným pro křivé svědectví, jehož prý se dopustil ve při Srba *Sávy Rajkoviče*, když jako svědek doznal, že »pokud viděl, Rajkovič buršáky se stráně nesrazil«. Obžalovaný uznán nevinným. — Pro tábor na *Blížkově* odsouzení občané Jos. *Štěrba*, Jan *Gross*, Jan *Melichar*, Jan *Novotný* a Fr. *Kubeška* nastoupili u c. k. krajského soudu v Jičíně tresty desítidenního vězení. — Uvěz. red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* doručen *německý* výměr nejvyššího soudu, kterým zmírněn rozsudek vrchního soudu, a Arbes pro přestupek § 10. a 11. zák. o tisku odsouzen k pokutě 30 zl. Zároveň vyzván, aby pokutu do osmi dnů složil, jinak že bude na něm vymáhána exekučně.

22. března. »Pokrok« zabaven. — Pro telegram zaslaný J. Barákovi zavedeno vyšetřování s redaktorem »Českého Lva«. — Konfiskace čísla 23. »Slovana« potvrzena. — Pro uvítání J. Baráka, když opustil vězení, zavedeno vyšetřování s Josefinou *Sojkovou* a občany *Hoffmannem* a *Peklem*.

24. března. V redakci »Plzenského Lva« vykonána soudní prohlídka. — Učitel v Přišovicích u Turnova Adolf *Křenek* c. k. zemskou školní radou suspendován, poněvadž prý měl kdysi v Uhřiněvsi řeč ve smyslu národním.

25. března. Banderisté rožďalovičtí odsouzení pro tábor na Blížkově nastoupili tresty vězení.

30. března. Uvěz. red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán výměr, že odvolání jeho proti rozsudku vrchního soudu ze dne 18. ledna 1870 zamítnuto, poněvadž ohlášení rekursu nebylo podáno v zákonité lhůtě.

31. března. Uvěz. red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán rozsudek vrchního soudu, kterýmž potvrzen rozsudek první stolice, a Arbes pro ohlášení táboru na náměstí v *Hořovicích* a na *Střížkově* odsouzen k pokutě 60 zl. Zároveň byl vyzván, aby pokutu v osmi dnech složil, jinak že atd.

Duben 1870.

1. dubna. »Dělník« a »Český Lev« zabaveny. — Red. »Nár. Školy« V. *Kredba* odsouzen c. k. vrchním soudem pro přestupek §§ 10. a 11. zák. o tisku k pokutě 20 zl.

2. dubna. Redaktor »Nár. Listů« Jos. *Dvořák* předvolán k soudu k vyšetřování a *podržán ve vazbě vyšetřovací pro zločin* **velezrády**. — Uvěz. red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán opět *německý* výměr, že nejvyšší soud vyřídil zmateční stížnost státního zastupitelstva proti konečnému rozsudku porotnímu ze dne 27. ledna 1870 a ustanovil *řízení ku dni 28. dubna* o 10. h. dopol. *před nejvyšším jinak kasačním soudním dvorem ve Vídni*, kde má býti rozhodnuto, má-li či nemá-li býti nařízeno nové líčení pře.

3. dubna. Pro účastenství uvítání poslance dra Žáka o posledních volbách odsoudil c. k. vrchní soud občany JUC. M. *Hamatera* k pokutě 20 zl., M. *Kupku* k 15 zl., Jos. *Kaislera*, Ant. *Horského*, Fr. *Pecáka*, H. *Landsmana*, Jos. *Zimu* a Fr. K. *Kindla* k pokutám po 10 zl. — Členům suspendovaného Sokola *lounského: Drtinovi*, *Prandlovi*, *Roháčovi*, *Zajícovi*, *Fuxovi*, *Konrádovi*, *Gotšalkovi*, *Šumoni*, *Keplerovi*, *Applmannovi*, *Vatkýmu*, *Sládkovi*, *Holému*, *Samkovi* a *Jirákovi*, kteří byli odsouzeni do vězení jednak na 14, jednak na 8 nebo na 5 dní, nařízeno nastoupiti tresty, čemuž většina vyhověla dříve, než měla, aby v případu — (kdyby snad byla politickým provinilcům udělena amnestie) — nebyly jim tresty prominuty.

4. dubna. *Ministerstvo* **Hasnerovo** zadalo za **propuštění**. — Uvěz. red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán *německý* výměr, kterýmž uvědoměn, že nejvyšší soud jako instance kasační vyřídil zmateční stížnost pražského státního návladnictva proti konečnému rozsudku porotnímu ze dne 17. ledna 1870 a nařídil, aby *předběžné soudní řízení odbýváno bylo ve Vídni dne 22. dubna.* — Učitel Ant. *Král* obžalovaný pro roztrhání papírového orla říšského ze zločinu rušení veřejného pokoje uznán nevinným. — Red. vojenského listu »Žižka«, Hynek *Lang* odsouzen, pro přestupky §§ 10. a 11. zák. tisk. k pokutě 10 zl. — Redaktor »Pokroku«, dr. A. Houška, odsouzen pro přestupek § 496. (proti

bezpečnosti cti) pro zprávu »Šibeniční éra« do vězení na 24 dní. — Nejvyšší soud potvrdil nález c. k. vrchního soudu, kterýmž zdvojnásobeny všem, kdož byli pro tábor *na Košumberku* (5. července 1868) odsouzeni. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek první stolice, kterýmž red. »Nár. Listů« J. *Arbes*, pak Jos. *Benoni* a Frt. *Hajsl* uznáni byli pro ohlášení táboru u Chrudimi nevinnými a odsoudil je k peněžitým pokutám: Arbesa ke 100 zl., Hajsla 40 zl. a Benoniho 30 zl.

5. dubna Zpráva o pádu ministerstva, zejména odstoupení **ministra spravedlnosti** Dra. **Herbsta** a Dra. **Giskry** vzbudila po celých Čechách radostné hnutí, jak o tom svědčily telegramy a přípisy zaslané z různých měst a osad českým listům, jako *z Jilemnice, Chrudimi, Mokropes, Dolního a Malého Slivna, Hořovic, Poličky* atd. — *V Jilemnici* uspořádán večer Sokolem a zpěváckým spolkem průvod s pochodněmi, jehož se súčastnilo nevídané množství lidu. Mnoho domů bylo slavnostně osvětleno. Za zvuků hudební kapely odebral se průvod na náměstí, kde zahrány a zazpívány písně »Hej Slované!« a »Kde domov můj«, provolávána »sláva« deklarantům a vypálen ohňostroj. — Podobně bylo *v Hořovicích*. Večer celé město osvětleno, vyjímaje byty c. k. úřadníků okresního hejtmanství a c. k. okr. soudu, c. k. notáře J. Seiferta a obchodníka K. Žaluda. Hudba procházela městem. Veškeré občanstvo shromáždilo se na náměstí před radním domem, kde zpívány národní písně a provolávána sláva králi českému. — *V Poličce* uspořádán velkolepý průvod s lampiony, jehož se súčastnilo celé město. Průvod s hudební kapelou v čele vyšel z městského divadla, obešel náměstí, zastavil se před městským domem, kde zahrána a zapěna píseň »Hej Slované!« a provolána »sláva« českému králi. Odtud hnul se průvod k Měšťanské besedě, kde provolána »sláva« koruně české, načež se účastníci za zpěvu »Kde domov můj« rozešli. Všechny tyto a jiné ještě průvody a slavnosti v jiných městech odbývány vesměs *s dovolením c. k. úřadů*. — Slavnost svěcení praporu »Sokola« a spolku »Svatopluk« v Brně c. k. místodržitelstvím moravským zakázána. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž benešovský purkmistr JUDr. K. *Ulrich* neuznán vinným zločinem rušení veřejného pokoje. — Uvěz. red. »N. L.« J. *Arbe-*

sovi dodán rozsudek c. k. vrchního soudu, kterým změněn rozsudek první instance a Arbes pro ohlášení táborů u *Chrudimi* a *Červeného Újezda* odsouzen k pokutě 100 zl.

7. dubna. V procesu tajného spolku »Bláník« *za nevinna* uznaný Frt. *Kolací*, jenž byl následkem odvolání se státního zastupitelstva i po ukončení soudu držán ve vazbě, propuštěn po složení kauce 1000 zl. — skoro po devítiměsíční vazbě — na svobodu. C. k. zemský co trestní, jakož i c. k. vrchní soud žádost tu zamítly. Teprve nejvyšší soud — dne **5. dubna** rozhodnul, že má býti Kolací propuštěn. Druzí dva: *Grossman* a *Chalupa*, kteří byli v procesu tom taktéž nevinnými uznáni, podrženi i na dále ve vazbě. — Za red. »Nár. Listů« J. *Dvořáka*, jenž byl podržán ve vyšetřovací vazbě pro článek »Program generala Fadějeva«, v němž shledán zločin **velezrády**, nabídnul Dr Julius Grégr přiměřenou kauci, aby mohl býti Dvořák vyšetřován na svobodě. — Občanu J. S. *Vilímkovi* dodána obžaloba pro zločin rušení veřejného pokoje, jehož prý se dopustil řečí na táboru *u Chocně*. — Jos. Václ. Vlček, rolník z Litovic, nastoupil trest osmidenního vězení. — Redaktor »Českobratrského Hlasatele«, J. *Mojžíš*, odsouzen pro článek »Naše křesťanství a občanství« pro přestupek §§ 10. a 11. zákona o tisku k pokutě 30 zl. — Red. »Obrany« V. *Erben* odsouzen pro přestupek § 24. zák. o tisku k pokutě 50 zl., poněvadž v č. 13. otisknul původně zabavený článek, pro kterýž však byl porotou za nevinna uznán.

8. dubna. Žádost dělníka *Šafaříka*, odsouzeného pro přestupek k peněžité pokutě, aby směl trest ten odpykati ve vězení, zamítnuta a pokuta zvýšena na 20 zl.

9. dubna. Následkem zpráv, že připravují se v Praze politické demonstrace, střeženo po celý den Václavské náměstí policejními hlídkami. Vojenská posádka byla konsignována. Mimo prapor pluku arcivévody Salvatora u nádraží v Karlíně stál také ještě prapor pluku vévody Nassavského na vídeňské silnici pohotově. Škadrona husarů, která byla z Brandejsa povolána, čekala na další komando v Karlíně. Na každém komisařství byla policejní stráž o 25 mužů rozmnožena a veškeré mužstvo policejní po celý den pohotově. K demonstracím však nedošlo, a zatčen toliko spolupracovník »Slovana« Seidl, kterýž

byl přišel na Václavské náměstí za svým povoláním. — Krozkazu c. k. vrchního soudu odbýváno »obnovené« líčení pře s MUDrem Janem *Štrosem*, kterýž rozsudkem ze dne 30. listopadu 1869 nebyl uznán vinným přestupkem zákona shromažďovacího, kdežto spoluobžalovaní red. »N. L.« J. *Arbes* a red. »Pokroku« A. *Polák* odsouzeni byli k peněžitým pokutám. Předseda připomenul, že rozsudek proti red. J. Arbesovi vešel v moc práva, poněvadž propásl k odvolání předepsanou lhůtu, podav ohlášení rekursu teprve druhý den po doručení rozsudku. Dr. Čížek v nepřítomnosti Arbesově případ ten objasnil řka: »Arbes je zde ve vazbě. Jakmile mu byl doručen rozsudek vrchního soudu, *podal ihned ohlášení odvolání* a sice, poněvadž jinak nemůže, správci trestnice, radovi Neumannovi. Pan rada však *odvolání odložil* a tak se stalo, že lhůta prošla. Nemohu dopustit, aby ta *nedbalost* zůstala na mém klientu. Jest to věc *vskutku neslýchaná* a mám za to, že *musí býti* **úřadník ten k zodpovídání pohnán.**« Po provedeném líčení uznán Dr. Štros i tentokráte nevinným. — Odvolání rolníků *pod Vysokou* proti zákazu zřízení banderia pod názvem »Omladina podvysocká« c. k. ministerstvem zamítnuto. — Z pokut »Politiky« opět odevzdáno 260 zl., z pokut »Pokroku« pak 80 zl. fondu městského chudobince v Praze. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán výměr, že nejvyšší soud zrušil rozsudek vrchního soudu ze dne 28. prosince 1869 a potvrdil rozsudek první instance ze dne 29. listopadu 1869, kterýmž Arbes pro ohlášení táboru na Vráži uznán byl nevinným.

11. dubna. Pátrání po členech nového tajného spolku »Přibyslav«. V bytu mlynáře Frant. Novotného, jenž byl v hostinci zatčen a do bytu svého zaveden, vykonána soudní prohlídka pro podezření, že jest členem tajného spolku a že spáchal zločin rušení veřejného pokoje roztrušováním plakátů. — Na náměstí Svatováclavském zatčený spolupracovník »Slovana«, *Seidl*, propuštěn na svobodu. V noci před tím vykonána v bytu jeho, tudíž v jeho nepřítomnosti policejní prohlídka. Když pak proti prohlídce té protestoval a žádal za neodkladné zaslání opisu protokolu o domovní prohlídce, zaslán mu z policejního ředitelstva přípis, že vykonána byla prohlídka proto, poněvadž prý byl stěžující si v podezření spoluvinny při rozšiřování

velezrádných plakátů, jimiž bylo obyvatelstvo Prahy vyzýváno, by se dne 10. dubna večer dostavilo na Václavské náměstí. — Konfiskace č. 13. »Dělníka« potvrzena pro článek »Slovo v čas« (zločin rušení veřejného pokoje) a »Krev nevinná volá k bohu o pomstu« (přečin dle § 300. tr. z.). Konfiskační nález byl v nepřítomnosti redaktorově úředním sluhou u přítomnosti dvou policejních strážníků přibit na dvéře bytu.

12. dubna. Vlastnoručními listy císaře byli následující ministři z úřadů svých propuštěni: ryt. L. *Hasner*, jako předseda ministerstva, šlechtic *Plener*, Dr. **Giskra**, Dr. *Brestl*, Dr. **Herbst**, ryt. *Wagner*, Dr. *Banhans* a Dr. *Stremayer*. — Hrabě **Potocki** jmenován **předsedou ministerstva** a zároveň ministerstva orby. Hr. **Taaffe** převzal ministerstvo vnitra; dvorní rada rytíř **Tschabuschnigg** *) stal se ministrem spravedlnosti a správcem ministerstva kultu a vyučování; *Distler* ministerstva financí a *De Pretis* ministrem obchodu. — »Nár. Listy« a »Slovan« zabaveny. — Následkem zmateční stížnosti státního zastupitelstva pražského proti konečným rozsudkům v obou posledních dvou porotních příchž »Nár. Listů« ustanovil nejvyšší soudní jinak kasační dvůr na dny 22. a 28. dubna veřejná řízení ve Vídni. Jelikož redaktor »N. L.« J. *Arbes* nalezal se právě ve vazbě a ohlásil, že se do Vídně odebeře, nezbylo, nežli rozhodnouti, aby tam byl dopraven v průvodu c. k. orgánu a ubytován na několik dní — v kriminále vídeňském. Až dosud nestál ještě žádný český žurnalista se svým obhájcem přímo před nejvyšším soudním dvorem.

13. dubna. »Pokrok« zabaven. — C. k. vrchní soud jednak potvrdil, jednak *zostřil* rozsudek ve při pro tajný spolek »Blaník«. Čeněk *Kerber* odsouzen na **10 roků**, Otakar *Fiala* na

*) *Tschabuschnigg* byl za dřívějších let básníkem a novellistou. Jakého *smýšlení* — tehdá byl, vysvítá z básně, která v překladu českém zní:

»Rek Siegfried draka utloukl — a v krvi jeho se myl. — Tím ztvrdla jemu kůže tak — že meč ho neranil.

Jen mezi lopatky mu kles — náhodou *lípy* list. To místo bylo k zranění — *před zradou* nebyl jist.

Jednou chtěl v lese vodu pít — shybnul se k pramenu — tu Hagen kopím trefil jej — právě tam v ramenu.

Tak *muž německý zahuben*. — A *kdo to zavinil?* To list *lípy slovanské* — *ten toho vinou byl*.

6 roků. Alois Grossman a Frt. Kolací uznáni nevinnými, kdežto Jan *Chalupa*, původně za nevinna uznaný, odsouzen do těžkého žaláře na **3 roky.** Následkem toho propuštěn Grossmann z vazby, v které byl i po ukončeném líčení pře držán; Chalupa zůstal ve vazbě až do vyřízení pře nejvyšším soudem. — O *hlasování* u c. k. vrchního soudu zvěstovaly »Nár. L.«: V senátu zasedali: president *Streit*, rytíř *Jarosch* von Adlershorst, radové *Haller*, *Jankovský*, *Foerster* a *Ullrich*. Tento jako referent navrhnul pro Čeňka Kerbra, odsouzeného do žaláře na 10 roků, těžký žalář na dobu **20 let.** Rytíř *Jarosch* slevil 5 roků a navrhl 15tiletý žalář. Rada *Ullrich* vida, že nejeví senát ochotu přistoupiti k návrhu na 20 roků, připojil se k návrhu ryt. Jarosche. Na to navrhnul rada Haller žalář na dobu **12 roků**, což také přijato. Hlasovali pro návrh ten: *Streit*, *Foerster*, *Jankovský* a *Haller*. President vyslovil prý se, když navrhován žalář dvacetiletý: »*Nesmí se přece záležitost hnáti do nejzazší krajnosti!*« — Frt. *Hájek*, jenž byl odsouzen pro tábor na *Petruškových vrších* do žaláře na **1 rok** a strávil i s vyšetřovací vazbou v žaláři **19 měsíců** a 26 dní, propuštěn na svobodu. Byl uvězněn od 27. srpna 1868. Nejprve dopraven do Semil, pak do Jičína a odtamtud spoutaný do Prahy, kde prodlel asi 10 měsíců v novoměstské trestnici, odkud dopraven k sv. Václavu, kde odpykal si zbytek trestu, dalších deseti měsíců. — Lékařským pozorováním zjištěno, že Jan *Kučka*, kterýž již po delší čas nalezal se v trestnici novoměstské ve vyšetřovací vazbě pro zločin uražení Veličenstva, jest na duchu chorý, vlastně — blbý. Trestní vyšetřování v záležitosti tó svěřeno radovi Landovi. — C. k okresní hejtman Mallowetz neudělil občanům lounským J. *Liehnerovi*, K. *Svobodovi*, Rud. *Wunschovi* a A. *Vatkymu* dovolení, aby směli vybírati příspěvky pro ubohé rodiny oněch dělníků, kteří byli ve srážce s vojskem ve *Svarově* o život přišli. — C. k. ministerstvo nesvolilo k vydání *české* odborné učební knihy pro dělostřelectvo. — Volební sbor soudních okresů *Jičínského*, *Soboteckého*, *Libáňského a Novopackého* usnesl se nevoliti do komise pro tak zvané upravení pozemkové daně.

14. dubna. Žalářníkovi v novoměstské trestnici Kristianu Seifertovi, kterýž k vlastní žádosti přesazen do Budějovic a pro

svou humanost u všech vězňů v dobré paměti byl, uspořádána před jeho odjezdem řídká ovace. Udeřením deváté hodiny večerní byla skoro všechna okna trestnice osvětlena a z mnohých cel ozývalo se volání: »Na zdar! odcházejícímu žalářníkovi!« — S dělníkem *Rablem* zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje a přečin dle § 303. tr. z., protože dne 4. ledna večer provolal v jednom hostinci u přítomnosti dvou detektivů »Sláva Barákovi!« Byl zatčen a po sedm neděl držán ve vazbě vyšetřovací. — Rolník z Litovic Jos. V. *Vlček*, jenž přestál trest osmidenního vězení, propuštěn na svobodu. — Na den 17. dubna svolaná schůze dělníků na Smíchov v hostinci »U čísla 1« policií pražskou zakázána. — Pro urážku ministra Dra Giskry c. k. krajským soudem v Chrudimi odsouzený obchodník Ant. *Čechák* nastoupil v trestnici novoměstské svůj trest. — C. k. okres. hejtman Trage sezval »zákonem povolané« zástupce okresů *Slanského*, *Strašeckého* a *Velvarského*, by vykonali volbu důvěrníků do komise pro »upravení« pozemkové daně. Jelikož bylo okres. zastupitelstvo *velvarské* baronem Kollerem již před delším časem rozpuštěno, ohradili se starostové okresu Velvarského a po nich i starostové druhých dvou okresů proti takovému výkladu zákona a odepřeli volbu, poněvadž jsou k ní oprávněni jen členové zastupitelstva okresního. — Uvězněný red. »Nár. Listů« J. *Arbes* vyzván, aby do osmi dnů zapravil pokutu 80 zl., ku které byl dne 19. března pro »nedokonané svádění k přestupku proti předpisům zákona o právu shromažďovacím odsouzen«.

15. dubna. Uvězněnému red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž změněn rozsudek první stolice a Arbes odsouzen pro přestupek § 3. o právu shromažďovacím k peněžité pokutě. Arbes napsal ihned odvolání z rozsudku toho, jež dne 16. února osobně doručil správci trestnice radovi Neumannovi, aby bylo ohlášení rekursu dodáno expeditu c. k. zemského, jinak tiskového soudu. Však teprve 26. února vráceno mu rubrum, z něhož seznal, že ohlášení rekursu dodáno bylo expeditu teprve dne 17. února, tedy o den později, než-li zákon káže. Následkem toho dal se Arbes ohlásiti u rady Neumanna, žádaje za vysvětlení. Dostalo se mu v odpověď, že bude záležitost »vyšetřena«. Jelikož však na vy

šetření toho vyřízení rekursu nezáviselo, zaslal Arbes veškeré spisy svému obhájci, aby učinil v té věci další kroky právní. — Žádost majitele »N. L.« dra. Julia *Grégra*, aby pro **velezrádu** ve vyšetřovací vazbě se nalezající red. »N. L.« Josef *Dvořák* propuštěn byl po složení přiměřené kauce na svobodu, c. k. vrchním soudem zamítnuta. — Přelíčení s red. »Českého Lva« Jos. *Kummrem* před porotou v Plzni pro článek »Kus života z Cislajtanie«, položeno ku dni 26. dubna. Líčení pře s býv. red. »Plzeňskýoh Novin«, *Stejskalem-Lažanským* a spolupracovníkem těchže novin J. *Kummrem* pro článek »Král se baví« ustanoveno na den 28. dubna taktéž před porotou. — F. S. *Stejskal-Lažanský* a F. *Kohout* v Plzni odsouzeni c. k. okres. soudem pro přestupek každý k pokutě 10 zl.; red. »Českého Lva« J. *Kummer* v jiném přelíčení taktéž pro přestupek k pokutě 5 zl.

16. dubna. Uvězněný redaktor »Nár. L.« J. *Arbes* propuštěn na hodinu z vězení, aby mohl v průvodu strážníka navštíviti nemocnou svou sestru.

17. dubna. I v tento den — *v neděli* — odbýváno u c. k. okresního soudu *v Karlíně* přelíčení s dělníky Karlem *Šibou* a Ant. *Vaňkem* pro přestupek dle § 310. tr. z. pro sbírky ve prospěch rodin po dělnících, kteří o srážce s vojskem ve Svarově zahynuli.

18. dubna. V noci nalepeny na různých domech a nárožích v Praze plakáty, jimiž lid vybízen, aby v pondělí velikonoční odpol. o 5. hodině sešel se v nádvoří v Emausích u pomníku studentů, kteří byli r. 1848 zahynuli na barikadách. — »Obrana« zabavena. — Lounský občan *Drtina* vrátil se z vězení. Nepřehledné davy obecenstva vyšly mu vstříc. Přes to, že c. k. okresní hejtman Malowetz varoval před účastenstvím, provoláváno hřímavé »Sláva«. Občan Karel *Svoboda* měl před četníky s nasazenými bodáky řeč, kterou davy přijaly s jásotem.

19. dubna. Obecní starostové okresu *Mladoboleslavského a Benátského* odmítli jednohlasně volbu do okresní komise pro »upravení« daně pozemkové a opustivše do jednoho volební síň, ponechali tam c. k. místodržitelského radu Sakha s jeho sekretářem. — K volbě do takovéto komise svoláno do *Polné* 217 obecních představených a radních z okresu *Polenského* a

Přibyslavského. Volby súčastnilo se pouze 23, ostatní opustili vesměs volební síň. Z okresu Přibyslavského nevolil ani jediný představený, z okresu Polenského ani jediná obec česká a z 32 německých pouze 10. — Velkostatkáři i výbor okresů Přeštického a Nepomuckého zamítnuli volbu do komise pro upravení daně pozemkové. — Konfiskace č. 101. »Nár. Listů« pro dopis z Paříže (řeč Gambettova ve prospěch republiky), v níž shledán zločin dle § 65. a) tr. z., a pro zprávy »Okres. hejtmanství v Slaném« (zločin dle § 65. b) tr. z. a »Stran obležení sochy svatováclavské« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

20. dubna. Uvěz. red. »N. L.« J. Arbes odebral se v průvodu soudního zřízence *do Vídně* k řízením před nejvyšším soudním dvorem pro zmateční stížnosti, jež bylo státní návladnictví pražské podalo proti konečným rozsudkům dvou posledních porotních pří »Nár. Listů«. Den před tím povoleno mu navštíviti v průvodu strážníka ještě jednou nemocnou sestru. — Čeněk *Kerber* a Otakar *Fiala* dopraveni v průvodu stráží a sice každý zvlášť do trestnice svatováclavské. První oblečen v trestnický šat a zaměstnán — draním peří. Druhý dán mezi vězně politické. — »Obrany« č. 8. konfiskováno bez udání důvodů. — Po přestálém trestu pro tábor na *Petruškových vrších* z vazby propuštěný občan Frt. *Hájek* uvítán ve své otčině od obecenstva co nejvřeleji.

21. dubna. Býv. red. »N. L.« J. *Arbes* dopraven *ve Vídni* do trestnice a vykázána mu k dočasnému pobytu cela asi s padesáti — sprostými zločinci. Teprve po ostrých rekriminacích, když žádal býti předveden k presidentovi a pohrozil, že okamžitě odjede nazpět do Prahy, poněvadž přijel do Vídně jen z dobré vůle a není povinen dostaviti se před nejvyšší soudní dvůr, tím méně pak zůstati ve vídeňské trestnici ve společnosti sprostých zločinců, vyhověno přání v téže trestnici uvězněného majitele »Sonn- und Montagszeitungu« Alexandra *Scharfa*, kterýž Arbesovi nabídnul pohostinství ve »vlastní« své celi, v které byl uvězněn s žurnalistou Drem. Herzogem.

22 dubna. Řízení před nejvyšším soudním dvorem o zmateční stížnosti, kterou bylo státní návladnictvo pražské podalo proti jednohlasnému výroku poroty pražské, kterýmž byl redaktor »Nár. Listů« J. *Arbes* prohlášen nevinným přečinem

pobuřování, jehož prý se dopustil otištěním referátu o soudním přelíčení, odbývaném v červenci r. 1869 v Chrudimi. Redaktor Arbes doprovozen soudním zřízencem trestnice vídeňské do zasedací síně nejvyššího soudního dvoru, kam dostavil se i obhájce jeho Dr. Čížek Udeřením 10. hodiny objevil se nejvyšší soudní dvůr: dvorní rada rytíř *z Wittmannů* jako předseda, dvorní radové *Pazelt*, *Schubert*, *Hartzer*, *Lemeyer*, *Adamsky* a *Dekastello* jako přísedící; pak dvorní sekretář *Rybička* jako zapisovatel a dvorní rada *Purschka* jako generální pokurator. Předseda napomenul především četně shromážděné posluchačstvo ku klidu a důstojnému chování, načež v několika jen minutách odehrála se scéna, jaké klidná a tichá zasedací síň nejvyššího soudu doposud ještě nikdy nebyla svědkem.

Předseda optal se *po německu:* Je někdo se strany obžalovaného zde?

Arbes (česky): Ano — já.

Předseda (německy): Kdo jste a jak se jmenujete?

Arbes (česky): Dříve než-li budu odpovídati, prosím, aby dnešní řízení vedeno bylo v jazyku českém.

Předseda (německy). To nemůže být — to nemůže naprosto být. Podle statutu nejvyššího soudního dvoru ze dne 7. srpna 1850 jest jednací řeč nejvyššího soudu jedině *němčina*. Do plaidování v jiném jazyku nemůžeme se naprosto spustiti. Budete tudíž tak laskav a přednesete své námitky v jazyku německém.

Arbes (česky): Lituji, pane předsedo že tak učiniti nemohu. Jsem Čech a podle zřejmého znění základních státních zákonů mám právo žádati, aby bylo se mnou před soudem jednáno v mé mateřštině. Z té příčiny dovoluji si žádost svou opakovati a prosím, aby dnešní řízení vedeno bylo v jazyku českém.

Předseda (německy): Já však již podotknul, že jednací řeč nejvyššího soudu jest němčina a proto zde bude jednáno v jazyku německém.

Arbes (česky): V tom případu a hlavně proto, že záležitost ta jest výhradně juridickou, přenechávám zatím slovo právnímu svému zástupci.

Dr. Čížek (česky): Dovoluji si, slavný soude, opakovati žádost svého klienta po třetí. Žádám, aby byl vzat zřetel k tomu, že záležitost týká se časopisu *českého*, vycházejícího v Praze, že redaktorem je *Čech*, který, třeba že německy umí, pokládá za svou povinnost, užívati jen řeči mateřské. Dále prosím, aby vzal slavný soud zřetel k tomu, že nejvyšší soud je také instancí pro království České, kde je čeština na základě rovného práva také řečí soudní. Jest moji povinností žádati, aby bylo jednáno v jazyku českém . . .

Předs. (velmi lámaně po česku): Já už dvakrát řekl, že v žádné jiné řeči — tylko enom nemecky budu jednat. (A zase německy.) V statutě nejvyššího soudu uvedena jest němčina, v které se smí jednat. Tomu se musíte podrobit; dle toho se musíte chovat. Kdybyste tak nechtěl, *musil bych vám odejmouti slovo.* (Sensace v obecenstvu.)

Dr. Čížek (ještě pořád klidně): Chci jen podotknout . . .

Předs. (česky): Už vám nyc nemám říct.

Dr. Čížek (ohnivěji): Ale já jen chci v této záležitosti . .

Předs. (něm.): Vy budete mít později . . .

Dr. Čížek (rozhorleně): Já chci . . .

Předs. (zlostně): Tak přec mluvte německy! (Několik soudců současně vykřiklo): *Co pak je nám zde do češtiny!?*

Dr. Čížek (v rozjitření a povýšeným hlasem): Následkem toho tedy prohlašuji, že my Čechové jen česky budeme jednat a v žádné jiné řeči — ani ve Vídni, ani kde jinde . . .

Předs. (vpadne mu do řeči): To je nám všecko jedno. My jsme dle statutu zavázáni jednat jen po německu.

Dr. Čížek: Oznamuji tedy, že vzdáváme se dalšího jednání — že je nám lhostejno, co se zde vyjedná a na čem se soud usnese. Bez toho jsme tomu zvyklí. Ať vypadne rozhodnutí tak neb onak; my se podrobujeme. My se nebudeme hájit, když nám . . .

Předs.: Nechte toho žvastání! (Radottiren sie nicht!) Žádám vás, abyste přestal. Sedněte si!

Dr. Čížek (rozčilen sklesl na stolici).

Arbes (polohlasitě k Dru. Čížkovi): Doktore! Vždyť my tu nemusíme být! Pojďme odtud!

Dr. Čížek (prudce se vztyčí): Jelikož tu, slavný soude, nemusíme být — odcházíme!

Čížek i Arbes sebravše svá akta, uklonili se před soudem a odešli dříve, nežli členové soudního dvoru zaujali za zeleným stolem svá místa.

Zmateční stížnost projednána pak v jazyku německém za nepřítomnosti interessentů. Po průvodním řízení vyzval předseda zapisovatele, aby zaznamenal do protokolu, že obžalovaný redaktor Arbes žádal, aby své námitky mohl přednésti po česku, ale předseda že k tomu nesvolil a sice z té příčiny, že statut nejvyššího soudu výslovně prohlašuje němčinu za řeč úřadní. Na to, že právní zástupce obžalovaného, bezpochyby Dr. Čížek, přednesl tutéž žádost, ale předseda že i tuto odmítl stejným způsobem a s připomenutím, že bude-li déle česky mluviti, odejmu mu slovo.

Po té odebral se soud k poradě a asi po čtvrt hodině prohlásil předseda rozsudek, kterýmž zmateční stížnost státního návladnictví pražského zamítnuta.

23. dubna. V hejtmanství plzeňském odepřeli volbu do komise pro »upravení« pozemkové daně veškeří velkostatkáři, mezi nimi i zástupce Dra. Stroussberga, majitele někdejšího korunního panství *Zbirova*. Okresní výborové *Blovický*, *Plzeňský* a *Rokycanský* k volbě vůbec ani se nedostavili.

24. dubna. Pádem ministerstva, jež po dva roky státnickou činnost svou vynakládalo na zlomení státoprávní oposice české, *odsouzen* také jeho systém a nová vláda vymohla pro politické vězně, kteří byli odsouzeni pro zločiny, přečiny a přestupky tiskem spáchané **amnestii.** — Z trestnice **svatováclavské** propuštěni: Jan M. **Černý**, bývalý redaktor »Nár. Pokroku«, odsouzený na 4½ roku (uvězněný od 30. července 1868.); Josef V. **Kout**, býv. red. »Nár. Listů«, odsouzený na 3 léta a 5 měsíců) ve vazbě od 7. září 1868); Jan **Květoň**, býv. red. »Nár. Pokroku«, odsouzený na 9 roků, 3 měsíce a 21 dní (od 14. září 1868); Karel **Tůma**, býv. red. »Nár. L.«, odsouzený na 3 roky (od 27. září 1868); B. E. **Tolman**, býv. red. »Posla z Prahy«, odsouzený na 3 roky, 4 měs. a 24 dni (od 20. listop. 1868); Karel **Krouský**, býv. red. »Nár. Listů« a »Hlasu« odsouzen asi na 1 rok a 3 měs. (od 1. dubna 1869).

Z trestnice **novoměstské** propuštěni: Ant. **Tůma**, býv. red. »Politiky«, (uvězněný od 14. června 1869) a Jan **Zehnal**, býv. red. »Nár. Pokroku« (od 11. března 1870.) — Kromě těchto dvou propuštěn z trestnice té, ale teprve druhého dne, také býv. red. »Nár. Listů« Jos. *Dvořák*, nalezající se ve vyšetřovací vazbě pro zločin »**velezrády**«, spáchaný prý otištěním článku »Program generála Fadějeva«.

Mimo tyto propuštěni z trestnice c. k. krajského soudu v **Chrudimi**: Fr. **Müller**, býv. red. »Koruny«, odsouzený asi na 6 roků a z trestnice zemského soudu ve **Vídni**, kde meškal za příčinou zmatečních stížností před nejvyšším soudem — **J. Arbes**, býv. r. »Našich Listů«, odsouzený na 4 měsíce a uvězněný od 8 února 1870.

Amnestie týkala se také býv. redaktorů Politiky: Václ. *Nedoma* a Frt. *Kotka*, kteří byli unikli vazbě odjezdem do Paříže, pak J. *Černocha*, býv. red. »Olomouckých Novin«, meškajícího v tu dobu v Berlíně; dále Dra Stan. *Kodyma*, býv. red. »Hlasu«, odsouzeného ještě na 14 měs., a V. *Erbena* býv. red. »Obrany«, kteří přisouzené jim tresty nebyli ještě nastoupili; Čeňka *Kulhánka*, býv. red. »Politiky«, jenž měl odpykati ještě trest tříměsíčního žaláře, Jos. *Zídka*, red. »Svobody«, odsouzeného k několika pokutám, Václ. Kredby, redaktora »Posla z Budče«, Václ. *Petra*, red. »Dělníka«, majitele litografického ústavu *Pražáka* a krámské Cecilie *Cvokovy*, která byla odsouzena, poněvadž o slavnosti Husově rozdávala hostům papírové medailonky s nápisem: »Ať žije našinec! Ať zhyne odrodilec!«

Ostatní političtí vězňové zůstali v žalářích a sice:

V trestnici svatováclavské: Bedřich **Pacák**, odsouzený pro **velezrádu** na 5 roků, (uvězněný od 6. června 1868); Jan **Relich** z Plzně, odsouzený na $1^1/_2$ roku (od 3. srpna 1868); Petr **Zeman**, rolník ze Stanova, odsouzený pro tábor na Petruškových vrších na 1 rok a 3 měsíce (od 27. srpna 1868); Kryštof **Groegr**, dělník, odsouzený na $3^1/_2$ roku pro tábor na Pankraci (od 4. října 1868); Fr. **Neumann** pro týž tábor na 2 roky odsouzený (od 4. října 1868); Jos. **Stanke**, studující, taktéž na 2 roky pro týž tábor odsouzený (od 4. října 1868); Jos. **Vist** z Čáslavi, odsouzený pro *velezrádu* na 3 roky (od 3. června 1869); Čeněk **Kerber**, odsouzený pro velezrádu atd.

na 12 let (od 13. června 1869); Otakar **Fiala**, odsouz. pro velezrádu na 6 roků (od 13. června 1869).

V trestnici **novoměstské** *zbyli* mimo jiné: Frt. **Chalupa**, Josef **Liška**, Vilém **Kerber**, Louis **Šmíd**, Karel **Miňovský** a J. **Dvořák**, kterýž propuštěn dne 25. dubna.

Že udělena byla po pádu Giskry a Herbsta pouze *částečná* amnestie, v Čechách nikterak neuspokojilo. Tak psaly »N. L.« mimo jiné: »Čím jest odůvodněn rozdíl mezi velezrádci, politickými zločinci a všelikými nepřátely veřejného pořádku *tiskovými* a *netiskovými?* Všickni členové státoprávní a národní opposice v království Českém, *všichni věrní a stateční synové národa českého* nemohli přece pracovat *proti ministerstvu Herbstovsko-Giskrovskému* v pěti redakcích. To by bývala velmi skromná opposice v zemích koruny České. Každý z nás pracoval na tom místě, kde zápas o existenci národa jej postavil, a tím způsobem, který s okamžitou potřebou a se silami jeho se shodoval. *Ale* **všickni** *měli jsme jednu vůli, jeden účel.* **Všickni** *stáli jsme v téže službě* **celého národa. Všichni byli jsme velezrádci,** *rušitelé veřejného pokoje, podněcovatelé k opovržení státními úřady* atd. atd. Nedělali jsme mezi sebou rozdílu: páchali ty zločiny v novinách nebo na táborech, slovem tištěným nebo mluveným ... Ministři hr. Potocki a Taaffe neměli tohoto rozdílu mezi námi dělati. Zůstavujeme všechny trestní nálezy, vynešené soudci Herbstovsko-Giskrovskými nade všemi *netiskovými* politickými velezrádci a zločinci při jejich formalní oprávněnosti. Však tvrdíme co nejrozhodněji, že *sotva byl spáchán* v království Českém za vlády Herbstovy a Giskrovy *jeden netiskový politický zločin, jejž by politika těchto dvou ministrů prováděná proti národu českému nebyla úplně omluvila a ospravedlnila.* **Toliko tito dva ministři svou vražednou politikou udělali v národu českém tolik velezrádcův a politických zločincův.** Když pak oni propuštěni z úřadův byli ozdobeni jinými státními hodnostmi, *měly oběti svého právního svědomí proti jejich nesvědomitému násilí aspoň propuštěni býti na svobodu.* Vedle těch zločincův, kterýchž proti svatému právu a věčné přírodě ministři Herbst a Giskra dopustili se na národu českém, jsou všechny »politické zločiny« zákonníku vídeňského z doby absolutismu — padlý sníh« . . .«

25. dubna. »Prager Abendblatt« otisknul dopis, v němž praveno, že následkem řízení před nejvyšším soudem, kdy český redaktor a jeho právní zástupce žádali, aby bylo řízení provedeno v jazyku českém, *nový ministr spravedlnosti ryt. Tschabuschnigg* uznal za dobré, aby **smělo se jednati i v jiné řeči nežli v řeči německé.** — Den po udělení amnestie chtěl zřízenec soudní dodati redaktoru »Obrany J. *Dvořákovi* nový soudní nález ze dne 24. dubna, kterýmž potvrzena konfiskace č. 8. pro výtah z řeči Gambettovy (zločin dle § 65. tr. z.) a pro protest z okresu Lounského (přečin proti veřejnému pokoji a řádu). Nestihnuv redaktora nedbal námitek, že amnestií upuštěno bylo ode všeho trestního řízení ve příčh před udělením amnestie zavedených. Přivedl dva c. k. policejní strážníky jako svědky a konfiskační nález na dvéře administrace přibil. — Pro zločin uražení Veličenstva odsouzení občané K. *Mišovský* a Dvořák ze *Šárky*, odpykavše své tresty, první 5 měsíců, druhý 3 měsíce, propuštěni z novoměstské trestnice na svobodu.

26. dubna. Býv. redaktoru »Českého Lva« Jos. *Kummrovi* dodán soudní nález toho znění, že v čísle 11. spáchán zločin a přečin rušení veřejného pokoje a řádu. Podobně dodán redaktoru »Svobody« a »Hum. Listů« J. *Zídkovi* soudní výměr, kterýmž potvrzen rozsudek okres. del. soudu pražského ze dne 15. ledna, jímž Zídek odsouzen pro přestupek § 23. tisk. zák. k pokutě 15 zl. Zároveň vyzván, pokutu do osmi dnů pod uvarováním exekuce složiti. — Z trestnice brněnské propuštěn stařičký farář Jos. *Bazal* z Novosádku, jenž byl pro zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný kázáním, odsouzen na 6 neděl do žaláře. Bylať mu k žádosti farníků udělena milost. — Učitel v Jestřábí, Florian *Nykl*, suspendován, poněvadž prý se protivil školním zákonům.

27. dubna. Vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje zavedeno s J. S. *Skrejšovským* a O. *Zeithamrem* pro řeči, jež měli ve schůzi městského zastupitelstva pražského za příčinou resignace purkmistra Dra. Klaudyho.

28. dubna. Politickým vězňům v trestnici svatováclavské po odchodu amnestovaných žurnalistů k nařízení vrchního státního návladního dvorního rady Jarosche z Adlershorstu zakázáno používati k procházkám zahrady a vykázán jim jeden

z nejuzších dvorků. Z té příčiny vězňové ti na procházky vůbec ani nevycházeli a podali v příčině té přiměřenou žádost ministerstvu spravedlnosti. — Pro urážku ministra Giskry odsouzený obchodník Ant. *Čechák*, odpykav svůj trest, propuštěn na svobodu. — Soudní prohlídka vykonána v bytu okresního tajemníka J. *Duška* v Českém Brodě, jakož i v archivu rozpuštěného okr. zastupitelstva *českobrodského*. Pátráno po rukopisu odůvodněného návrhu, jenž byl od několika členů zastupitelstva podán v jedné schůzi na zamítnutí volby členů do c. k. okr. školní rady. Podobná prohlídka za týmže účelem vykonána také v bytu býv starosty Fr. *Pokorného*.

29. dubna. Nejvyšší soud potvrdil rozsudky, kterými pro zastavení práce odsouzeni byli typografové: *Bavorský* do vězení zostřeného dvěma posty na 4 neděle, *Ryba*, *Sussmann*, *Ambrož*, *Rein* a *Horák* na 8 dní, *Kleinschmidt*, *Stolař* a *Pavlis* pak každý na 5 dní.

Květen 1870.

1. května. Typograf Jan *Bavorský* nastoupil trest čtyř nedělního vězení.

3. května. Občanům odsouzeným pro zakázaný tábor na Košumberku dodány *německé* výměry nejvyššího soudu, kterými první serie odsouzených odsouzena k pokutám: Ant. *Pražan*, Jan *Janouš*, Matěj *Hurich*, Emanuel *Ulrich* a Frt. *Seker* ke 30 zl., Martin *Štěpán*, Frt. *Jedlička* a Jos. *Klusoň* ku 20 zl. Celá řada odsouzenců z okresu Litomyšlského nerekurovala.

4. května. Okr. tajemník v Bělé, Adolf *Šimek*, jenž byl pro tábor na *Bezděz* i nejvyšším soudním dvorem odsouzen k pokutě 70 zl., dostal rozkaz, aby pokutu do osmi dnů složil.

5. května. K. *Winter*, kterýž o prohlášení rozsudku při tajného spolku »Blaník« před radnicí novoměstskou ihned se »nerozešel«, odsouzen pro přečin shluknutí na tři dny do vězení.

6. května. Typograf Jan *Pavlis* propuštěn po přestálém trestu pětidenního vězení na svobodu. — Dělnický tábor, svolaný ku dni 8. května do Holešovic do zahrady hostince »na Holešovce«, c. k. policií pražskou zakázán.

7. května. Baron *Petrino* jmenován ministrem a správcem ministerstva financí, baron Viktor *Widmann* pak ministrem zemské obrany. Minulost Widmannova nebyla neúhonnou. Byltě roku 1859 pro **sprostý zločin** odsouzen na několik měsíců do vězení . . . Nalezaje se r. 1857 jako nadporučík desátého pluku hulánského posádkou v Štýrském Hradci, docházíval s mnohými jinými důstojníky na zmrzlinu a jiné lahůdky do závodu divadelního cukráře Mayera, kde však platíval jen tehdá, kdy chtěl, a to prý — zřídka kdy. Mayer tudíž prodávačkám zakázal, aby Widmannovi zboží cukrářské nevydávali, což Widmanna tak rozjitřilo, že několikráte došel si na Mayera, by mu přečetl nedosti galantní levity, a posléze dne 22. srpna časně z rána, dav krám Mayerův střežiti několika důstojníky, vrazil do krámu a ztepal olověným knoflíkem svého bičíku Mayera do hlavy a konečně jej i šavlí posekal. *Mayer* poležel si přes půl roku a chřadl pak, *až následkem utrpeného poranění zemřel.* Pozůstalí jali se prostřednictvím právního svého zástupce Dra Wurmsera vymáhati na baronu Widmannovi náhradu, kteráž jim také — ač teprve prodlením desíti roků — c. k. soudy v částce 5000 zl. přiřknuta. Zatím byl baron *Widmann* vzat již r. 1859 do vyšetřování, před soud postaven a také odsouzen. Roku 1861 kvitoval a cestoval po čtyry léta v cizozemsku. Dne 6. listop. 1866 byly mu vlastnoručním listem J. V. císaře právní následky onoho zločinu prominuty.

10. května. Dělník Jos. *Kroš*, jenž byl pro řeči na prospěch dělnictva v Liberci zatčen, a asi před třemi týdny dopraven do vazby k c. k. trestnímu soudu do Prahy, kde vyšetřován pro zločin rušení veřejného pokoje — zemřel. — Typograf V. *Kleinschmied*, odbyv si trest pětidenního vězení, propuštěn na svobodu. — Pro nezaplacené pokuty pro tábor na *Blížkově* zabaveny c. k. soudními zřízenci odsouzeným různé movitosti. Tak zabaven měšťanostovi v Kopidlně Fr. *Valentovi*, jenž byl odsouzen k pokutě 40 zl., kočár v ceně 180 zl. *Z Kopidlna* odebrali se c. k. soudní zřízenci do *Mlejnice*, pak do *Rožďalovic* a do *Křešic* k Ant. *Kolaříkovi.*

11. května. Pro telegram na uvítanou J. Baráka ze žaláře, jejž byl býv. red. plzeňského »Českého Lva« Jos. Kummer jménem rozpuštěného čten. spolku »Vlastimil« zaslal »Nár.

Listům«, obžalován zasílatel státním návladnictvím plzeňským pro přečin schvalování nezákonných činů. Jelikož však neuznával c. k. krajský soud za oprávněný k přelíčení a marně žádal, aby byl pro čin tiskem spáchaný postaven před porotu, nedostavil se ku přelíčení. Byv před soud předveden, prohlásil, že bude se hájiti jen před porotou a odepřel veškeré zodpovídání. Líčení však dokončeno a obžalovaný propuštěn z obžaloby.

12. května. Tábor dělnický svolaný ku dni 16. května, c. k. policií pražskou zakázán. — Rovněž zakázán tábor lidu svolaný ku dni 26. května na náměstí v Bělé. — »Český Lev« zabaven.

13. května. Rekurs proti zákazu slavnosti svěcení praporu brněnského Sokola c. k. ministerstvem zamítnut.

16. května. *Historická šlechta v Čechách přistoupila k úplnému znění deklarace poslanců českých.* — Místodržitel baron **Koller** zbaven úřadu, rozloučil se s vyšším úřadnictvem.

17. května. Nový místodržitel kníže **Dietrichstein-Mensdorf** přijel do Prahy a nastoupil ihned úřad místodržitelský.

18. května. Soudní vyšetřování, jež bylo zavedeno s kontrolorem telegrafního úřadu J. *Knornem*, jenž byl v podezření, že dodal redakci »Nár. Listů« pověstný telegram »Schütz-Winternitz« (jež bylo již jednou zastaveno a později opět obnoveno), konečně po rozhodnutí c. k. vrchního soudu zastaveno definitivně, poněvadž na Knornovi žádné viny neshledáno. Z téže příčiny zastaveno také proti němu zavedené vyšetřování disciplinární, ale zároveň mu ohlášeno, že byl dán — do pense, — *Pro tábor na Pankraci*, pro který byli již odsouzeni: Jos. *Stanke* na dva roky, Jos. *Neumann* na tři roky a K. *Groegr.* na pět roků — zažalováni — po *dvou letech:* Matyáš *Houška*, A. *Nejtek*, Em. *Novotný*, Jos. a Fr. *Vodajslové*, Karel *Moučka* Jos. *Bergman*, Šimon *Čermák*, *Zrůbek*, *Schmidt*, *Vrzal*, *Napek*, *Pokorný*, *Matějka*, *Vápenka*, *Dvořák*, *Ryzkot*, *Smitka*, Em. *Mošna*, *Veindlich*, *Lihovec*, *Klomínek*, *Štípek*, *Karlík*, *Štětina*, *Janovský*, *Pedl*, *Sušánek*, *Haman a Kozler.* — Pro uvítání voličů vracejících se od volby deklaranta z Jílového, odsouzeni byli *z Kostelce* nad Černými lesy k peněžitým pokutám po 5 zl.: Bedřich *Kaše*, Ant. *Urban*, Er. *Helm*, Jos. *Elišás*, pak hudebníci Frt. *Procházka* a Karel *Kačerovský.* — Jan *Pražák*

a Jos. *Maršner* a někteří hudebníci odsouzeni několik dní před tím.

19. května. C. k. vrchní soud potvrdil obžalovací nález, kterýmž *J. S. Vilímek* pro řeč na táboru chocenském dne 18. července 1869 vzat byl do vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje. — Pro telegram zaslaný J. Barákovi odsouzen starosta Sokola novopackého A. *Vlačiha* k pokutě 5 zl.

20. května. Nový zemský velitel vojenský, podmaršálek Huyn přibyl do Prahy. — Josef *Liška* z Ratiborských Hor, jenž byl dne 8. března četníkem Mudrychem pro domnělé uražení Veličenstva v Jesenicích zatčen a do Prahy do vyšetřovací vazby dopraven, uznán zločinem tím nevinným a odsouzen pouze pro zločin pobuřování do vězení na jeden měsíc. Ve vyšetřovací vazbě strávil půl třetího měsíce a po přelíčení propuštěn zatím na svobodu.

22. května. Obecní zastupitelstvo v *Mirovicích* odmítlo 15 hlasy proti jednomu volbu do místní školní rady.

23. května. *Longay* stal se říšským ministrem financí.

24. května. C. k. okresní hejtmanství slánské zakázalo přednášky, jež měly býti odbývány v obci *Dřínově*, »poněvadž nebyl předložen jejich ‚text'«. První přednášku »o Janu Žižkovi« měl míti J. *Barák*, jenž už jí měl několikrát v Praze, v Karlíně, na Smíchově a jinde, aniž by kde bylo žádáno za předložení jejího textu. Druhou přednášku o důležitosti a prospěšnosti tělocvičných spolků měl míti Ervín *Špindler*. Příčinu zákazu vysvětluje úřadní přípis, jenž dostal se náhodou do veřejnosti. Okres. hejtman zaslal totiž dříve c. k. místodržitelství dotaz tohoto znění: »Ačkoliv nezávadnost programu a příležitost, při které se přednášky ty díti mají, *nezavdávají* příčiny k zákazu, neodvažuji se přece uděliti povolení, poněvadž mám na zřeteli známé osobnosti těch, jež přednášeti mají, a prosím tedy, aby se mi v záležitosti té, možno-li telegraficky, dala instrukce.«

25. května. Po ulicích pražských nalezeno noční dobou množství rozházených plakátů, na kterýchž vyskytoval se opět podpis „*Jednatelství z Blaníka*". Z té příčiny pátrala policie po tajné tiskárně. — Frt. *Novotný* zatčen pro podezření, že jest členem tajného spolku toho. — Obecní zastupitelstvo města *Vlašimi* odepřelo většinou hlasů volbu do místní školní rady.

— Farář z Vítkovic, P. Ant. *Sax*, odpykav si pro zločin uražení Veličenstva trest tříměsíčního žaláře, propuštěn z trestnice novoměstské na svobodu. — Čeněk *Kerber*, na něhož bylo udáno, že chtěl, když byl ještě uvězněn v novoměstské trestnici, zaslati jednomu ze svých známých list bez vědomí inšpektora trestnice, odsouzen cestou disciplinární k samovazbě na sedm dní.

26. května. Policii pražské dostal se do rukou seznam členů *tajného* prý spolku »*Jednatelství z Blaníka*«. Při každém jméně byl udán i byt osoby toho jména. Nicméně při dalším vyšetřování shledáno, že nejsou to jména pravá, nýbrž přijatá. Jeden z mladíků, jenž byl v seznamu nazván Hynek Divoký, povolán na policii, kde se přiznal, že jmenuje se — Gustav Janeček.

27. května. Plakáty rozházené před nedávnem po ulicích pražských (podepsané »Jednatelství Blaníka«) zavdaly policii příčinu k opětnému pátrání po nové *tajné tiskárně*. Z té příčiny vykonány časně z rána policejní prohlídky v bytech několika mladíků, hlavně studujících, kteří byli v podezření, a sice v bytu Bohumila *Netušila*, kandidáta učitelství, Bedřicha *Purkhardta*, farmaceuta, a žáků c. k. vyšší realné školy: Václava *Vlčka*, Břetislava *Řeháka* a Jaroslava *Fialy* (bratra uvězněného Otakara Fialy). Po tajné tiskárně nenalezeno nikde stopy. Všech pět mladíků bylo však prodlením dne zatknuto; někteří ve svých bytech, jiní na ulici, když se ubírali do školy. Odpůldne vykonána policejní prohlídka také v bytu krupařky Barbory Čuldové v Klimentské ulici, kam prý jeden z podezřelých členů tajného spolku Frt. *Novotný*, jenž byl již dne 25. května zatčen, častěji docházíval. Leč i zde nenalezeno nic podezřelého. — Leopold *Kořínek* z Hořic, jenž byl pro »shluknutí a pozdvižení«, jehož se dopustil tím, že o táboru *konecchlumském* roku 1868 nesl prapor s kalichem, odsouzen do vězení na čtvrt roku, nastoupil v Bydžově trest. Mimo to odsouzen byl k pokutě 10 zl., poněvadž prý odvolání jeho z rozsudku toho bylo »drzé«. — Kněz řádu sv. Františka v Hostinném, P. Albin *Jireček*, přestáv u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře trest devítidenního vězení, k němuž byl odsouzen pro lonské kázání o pouti v Dobřichově proti novým školním zákonům, propuštěn na svobodu. — Slavnost svěcení praporu zpěváckého a čtenářského

spolku »Jiří Poděbrad« v *Kunštatu* na Moravě, ku dni 29. května položená, c. k. okr. hejtmanem Součkem zakázána. — Obecní zastupitelstvo heřmanoměstecké odepřelo volbu do školní rady. — Václ. *Vlček* z Litovle zatčen pro podezření, že jest členem tajného spolku »Blaník« a podržán u trestního soudu ve vyšetřovací vazbě.

28. května. Počet osob zatknutých pro podezření, že jsou členy nového tajného spolku, rozmnožen strojníkem Kaňkovským, v jehož bytu vykonána policejní prohlídka již před pátou hodinou ranní. Dle úředních listů zatknuto z této příčiny již osm osob. Také tajná tiskárna prý už vypátrána.

29. května. Městské zastupitelstvo lounské, které již před čtvrt rokem podalo k c. k. místodržitelství odůvodněnou žádost, aby suspendovaný ředitel lounských škol A. *Wolf* byl rehabilitován (aniž by byla na žádost tu došla nějaká odpověď), usneslo se jednohlasně, aby bylo v záležitosti té rázně zakročeno ještě jednou a to přímo u ministerstva.

30. května. Pro podezření účastenství v tajném spolku »Blaníku« zatčení mladíci dopraveni z policie vesměs do novoměstské trestnice do vyšetřovací vazby. Byli to: Jaroslav *Fiala*, *Kaňka*, *Novotný*, *Purkhardt*, *Vykulil*, *Milfait*, *Vlček* a *Řehák*. — Dle úřadních listů vypátrána tajná tiskárna v bytu farmaceuta B. *Purkhardta* v Seminářské ulici č. 4. Nalezen prý tam ruční lis s vysázeným drobným písmem v sedmi řádcích, obsahujících »**velezrádné**« *provolání;* dále několik balíčků s písmeny rozličného druhu, nějaké básně a konečně provedené i započaté plakáty. — *Konsistoř olomoucká* odmítla volbu dvou členů do zemské školní rady moravské. — Pro súčastnění táboru *u Lipan* r. 1868 nastoupil Em. *Hojka* u c. k. okresního soudu v Berouně trest dvoudenního vězení. — Přibyslavský měšťan A. B. *Cepl* nepřijal jmenování za náhradníka do podkomise zemské pro »upravení« pozemkové daně. — Také Josef *Špaček*, statkář z Horno-Mokropsů, nepřijal čestného úřadu člena odhadní komise pro upravení pozemkové daně pro okres Zbraslavský.

31. května. Vilém *Kerber*, odsouzený pro účastenství v tajném spolku »Blaník«, dopraven z trestnice novoměstské k c. k. krajskému soudu do *Kutné Hory*, poněvadž prý zasí-

lal z vězení zprávy do novin a radil mladíkům, kteří s ním byli uvězněni, jak se mají před soudem vymlouvati. — S občanem V. *Březnovským* z Karlína zavedeno u trestního soudu vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje, jehož prý se dopustil řečí dne 27. března ve schůzi dělnické v Konviktě.

Červen 1870.

1. června. Bývalý dozorce vězňů v trestnici novoměstské Petr *Kostka* odsouzen pro urážku c. k. soudu na osm dní do vězení, poněvadž prý si dne 13. dubna v hostinci »U uherské koruny« stěžoval, že byl ze služby propuštěn a vyslovil se, že předseda »dává se tisíci podplácet« a vůbec celý soud že jest »soudem lumpů«, kteří jsou »podvodníci a lumpové«. — Studující Josef *Drahokoupil*, syn majitele statku v Dolních Bučicích, zatčen k žádosti pražské policie c. k. četníky v otcově bytu, poněvadž na něm lpělo podezření, že byl členem tajného spolku »Blaník«. — Kromě Hynka *Suchomela* vzati do vyšetřování pro řeči v dělnické schůzi v Konviktě dne 27. března také ještě: *Lojda*, *Strnad* a *Dušek*, kteří prý se dopustili jednak přečinů, jednak přestupků.

2. června. Žádost podaná novému ministerstvu za prominutí trestu Janu *Bavorskému*, jenž byl vzat do vazby, poněvadž se súčastnil zastavení práce, a *za zmírnění trestů bratří Kerbrů* odstoupena c. k. vrchnímu soudu, kterýž neuznal za vhodno, učiniti u vyššího místa návrh na udělení milosti. Dříve než-li žádost ta vyřízena, Bavorský trest svůj již si odpykal.

3. června. Policejní prohlídka vykonána v bytu Karla *Wintra* v Husově třídě. — S red. »Českého Lva« zavedeno vyšetřování pro zločin uražení Veličenstva, spáchaný v č. 40. článkem »Ban Jelačić a rakouská vděčnost«. — Tábor lidu svolaný ku dni 6. června do *Velkého Jenče* smíchovským c. k. hejtmanem Karáskem nepovolen.

4. června. Žádosti výboru pro zřízení Národního divadla *za povolení loterie ve prospěch stavby Nár. divadla* c. k. ministerstvem *nevyhověno*. — Lomnickým občanům pro tábor na *Levíně* u Nové Paky dodáno soudní vyzvání, by do osmi dnů

nastoupili tresty šestidenního vězení. — Obžalovaným pro bystřické události (pro srážku občanů s německými turnéry) dodány obžaloby. V celku zažalováno 66 osob a sice 7 pro přečin pobuřování a 59 pro ztočin veřejného násilí, z nichž někteří měli se také zodpovídati z přestupku proti bezpečnosti tělesné. Josef *Veselý*, který byl po 3 měsíce ve vyšetřovací vazbě, obžalován pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu dle § 302 tr. z. — Opětná žádost rolníků okresu Karlínského, by jim bylo dovoleno zaraziti spolek »*rolnické banderium karlínské*«, zamítnuta, poněvadž prý by po povolení »následovaly bezpochyby totožné žádosti i ostatních okresů, což by podnět k veřejným nepokojům a roztržitostem (!) zavdati mohlo«. Původně žádali petenti za povolení spolku toho v srpnu 1869. Tehdá zamítnuta žádost proto, poněvadž prý »z dosavadního, všeobecně se jevícího účastenství banderií při protiústavních a protivládních demonstracích vysvítá protizákonní účel těchto spolků«. — Žižkovskému občanu a majiteli domů Malému, kterýž nechtěl přijmouti *německý* nějaký výměr c. k. okresního soudu karlínského, přibit výměr ten sluhou soudním u přítomnosti dvou c. k. policistů na dvéře. — Inšpektor novoměstské trestnice rada Neumann nedovolil, aby politickým vyšetřovancům, kteří byli uvězněni se sprostými zločinci, dodány byly ku čtení staré »Květy«, tedy časopis nepolitický.

5. června. Místo účastníků zakázaného táboru *v Jenči* dostavilo se do obce té 14 c. k. četníků, kteří tam vytrvali od časného rána až do pozdní noci. — Tábor svolaný ku dni 12. června na *Vysokou* u Kutné Hory zakázán.

5. června. Obec *Libeznice* zamítla volbu do místní školní rady.

7. června. Studující vyšší české reálky Miloš *Červinka* zatčen pro podezření, že byl členem tajného spolku »Blaník.« — S členy divadelní společnosti Kramuelovy *Vilhelmem* a *Kosinou* zavedeno na policii vyšetřování pro jakési extempore v aréně v Kravíně.

8. června. Vyšetřování proti Louisu *Šmídovi*, (jenž v únoru z Berlína přijel do Prahy, by v procesu tajného spolku »Blaník« vydal svědectví, a podržán byl ve vyšetřovací vazbě), po pěti měsících zastaveno. Šmíd byl v podezření spoluviny zločinu

velezrády. Z vazby však nepropuštěn. Musil ihned nastoupiti trest čtyřnedělního vězení, k němuž byl odsouzen pro Herbstovské demonstrace. — Vrchní soud potvrdil nález první stolice, kterýmž podbabští občané: *Janoušek*, *Přáda*, *Hlaváček* a M. *Červenka* dáni v obžalobu pro zločin »pozdvižení«. Luňáček kterýž byl po delší čas držán ve vazbě vyšetřovací, z obžaloby propuštěn.

9. června. U c. k. kraj. soudu v Kutné Hoře provedeno závěrečné přelíčení proti Václavu *Hráskému a třiceti jiným občanům poděbradským* pro osvědčení, jež byli časem svým podali oněm **sto a pěti** občanům, kteří se c. k. soudu dobrovolně přihlásili, že súčastnili se zakázaných táborů. Žaloba zněla na schvalování nezákonných skutků dle § 305 tr. zák. Obžalovaní uznáni nevinnými.

10. června. Okres. zastupitelstvo *českobrodské* odepřelo 14 hlasy proti dvěma dne 9. září 1869 volbu dvou členů do c. k. okresní školní rady. Následkem toho zavedeno se všemi členy okres. zastupitelstva vyšetřování, z něhož vyšlo po náhledu státního návladnictví na jevo, že návrh směřující k odmítnutí volby sepsal starosta okres. zastupitelstva Fr. *Pokorný* a dodal Frt. *Prokůpkovi*, by jej jako zvláštní návrh předložil. Z té příčiny dáni oba v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje. Proti ostatním členům okres. zastupitelstva vyšetřování zastaveno, poněvadž prý byli Pokorným a Prokůpkem svedeni. — U brněnského trestního soudu odbýváno líčení s členem Svobodovy divadelní společnosti J. *Součkem* pro zločin rušení veřejného pokoje, jejž prý spáchal pobuřující a popuzující výpovědí *o — dřívějším* ministerstvu. Obžalovaný odsouzen k těžkému, postem zostřenému žaláři na jeden rok. — V jedné při politické bylo několik občanů ze Sobotky uznáno nevinnými. C. k. vrchní soud rozsudek ten zrušil a c. k. soudu v Jičíně nařídil, aby zavedl nové vyšetřování a provedl nové přelíčení. — Rolník ze Skutče Václav *Kastěra* vzat c. k. trestním soudem pražským do vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek první instance, kterýmž byl obuvník J. *Prostějovský* odsouzen pro zločin urážení Veličenstva do žaláře na dva měsíce a odsoudil jej na 14 dní. —

11. června. Vojenský týdenník »Žižka« zabaven. Red.

jeho Hynek *Lang* předvolán ku dni 13. června k soudu k výslechu. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. okr. soudu tišňovského, kterýmž náčelník Sokola brněnského Dr. Ctibor *Helcelet* odsouzen pro přestupek § 3. zákona o právu shromažďovacím k pokutě 25 zl. nebo do vězení na 5 dnů.

12. června. Na místě zakázaného táboru na vrchu *Vysoká* u Kutné Hory tábořilo za nejprudšího deště 30 c. k. četníků, kdežto jiných 10 meškalo jako záloha v kasárnách v Kutné Hoře. — Čeněk *Kerber*, odsouzený ve při tajného spolku »Blaník« do žaláře na 10 roků, stráviv 8 týdnů ve Svatováclavské trestnici mezi sprostými vězni v šatu trestnickém a při sprosté stravě komisní, dán byl konečně mezi politické vězně a nenucen více nositi trestnický šat. — S dělníkem J. *Strnadem*, kterýž v druhé schůzi dělníků v Konviktě mluvil proti dani z výdělku, zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. — Jos. Vl. *Krátkému* z Tábora, jenž byl pro domnělý zločin rušení veřejného pokoje po tři měsíce držán v Plzni ve vyšetřovací vazbě, dodána obsílka ku přelíčení dne 21. června před c. k. okr. soudem v Rokycanech.

13. června. Bývalý starosta okres. zastupitelstva velvarského, Václav *Janda* z Budohostic, nastoupil u c. k. trestního soudu v Praze trest šestiměsíčního těžkého žaláře, jenž mu byl přisouzen za to, že z jara r. 1868 na táboru řipském přednesl památnou resoluci, obsahující státoprávní program českého národa. Maje otce těžce nemocného a na starosti správu rozsáhlého hospodářství žádal Janda u ministerstva práv za dočasné odročení trestu. Podobnou žádost podala také správa cukrovaru velvarského, jejímž předsedou Janda byl. Místo vyřízení žádostí těch obdržel Janda pouhou obsílku, by se dne 13. června najisto dostavil k c. k. okresnímu soudu velvarskému. Janda vyzvání tomu vyhověl. Byl zadržán a v průvodu soudního sluhy dopraven do Prahy do žaláře. — Pro tábor na Petruškových vrších na 15 měsíců těžkého žaláře odsouzený Petr *Zeman*, odpykav si trest svůj, propuštěn z vazby. Ve vyšetřovací vazbě strávil přes sedm měsíců a prodlel v žaláři 1 rok, 8 měsíců a 26 dní. — S 73letým učitelem ze *Skvořetic* u Blatné zavedeno vyšetřování pro urážku na cti a sice pro jedinou větu, kterou byl dětem ve škole jako krasopisný předpis na tabuli

napsal. Nežli však došlo k líčení pře, vyšetřovaný zemřel. — C. k. místodržitelství potvrdilo rozsudek c. k. okres. hejtmanství pardubického, kterýmž Frt. *Šimáček* pro řeč, kterou měl v září 1869 o sjezdu českých založen v Pardubicích, odsouzen byl k pokutě 10 zl. a předseda sjezdu *Mastný* k pokutě 15 zl., poněvadž řečníka nevolal k pořádku.

16. června. V příčině nastávajících voleb do sněmu českého rozeslalo c. k. místodržitelství opět *tajný* cirkulář, kterými doplněny »instrukce« dané podřízeným úřadům *tajným* oběžníkem ze dne 5. června. — Obecní zastupitelstvo města *Brandýsa* nad Labem odepřelo jednohlasně volbu do místní školní rady. — Okresní výbor libeňský odepřel volbu dvou členů do komise k »upravení« daně pozemkové. — Ku dni 29. června ohlášený tábor na *Těhuli* u Slaného c. k. okr. hejtmanem slanským Tragym zakázán, poněvadž prý programu »rokování« — (»Na jakých základech má spočívati ústavní zřízení zemí českých?«) — »právní bytí« ústavy státní v pochybnost uvádí«. — Býv. red. plzeňského »Českého Lva« Fr. *Stejskal-Lažanský* odsouzen pro přestupek proti bezpečnosti cti, spáchaný zprávou »o novém svátku« na 14 dní do vězení.

17. června. Přelíčení s mlynářským chasníkem z Brandýsa nad Labem Vojtěchem *Vokůrkou* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. spáchaný tím, že u přítomnosti dvou husarských trubačů vyslovil se nezákonným prý způsobem o vládě. Obžalovaný odsouzen do žaláře na půl roku

18. června. Kr. horní město *Vyšehrad*, pak obce *Nové Dvory a Velká Jirná* zamítly volbu školní rady. — Konfiskace »Žižky« ze dne 11. července potvrzena pro článek »Té spravedlnosti ve vojště«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65, a) tr. z.

19. června. C. k. vrchní soud jednak *zvýšil*, jednak potvrdil nálezy první stolice, jimiž bylo 17 členů banderia *poštovského* pro tábor *chocenský* odsouzeno k peněžitým pokutám. — Výbor spojených obcí *Kundratice* a *Libuš* v okresu karlínském, pak obec *Jesenice* v okresu sedlčanském zamítnul jednohlasně volbu do místní školní rady. — Zřízení spolku sokolského v *Lomnici* c. k. okres. hejtmanstvím semilským zakázáno.

20. června. Ministr zemské obrany baron Viktor **Widmann** *propuštěn* a hraběti *Potockému* uloženo úřad ten zatím zastávati. Widmann neudržel se tudíž v křesle ministerském nežli po šest týdnů. — Redaktor »Nár. Listů« J. *Arbes* vyzván, aby se dostavil na policejní ředitelství. Když vyzvání tomu vyhověl, byl tajným policistou doprovozen do novoměstské radnice, kde s ním zavedeno vyšetřování pro zprávu o nové zbrani »krnkovky« zvané. Po výslechu *podržán ve vyšetřovací vazbě*, poněvadž státní návladnictví shledalo v noticce zločin »**velezrády**«.

21. června. V redakci »Nár. Listů« a v bytu uvězněného redaktora J. *Arbesa* vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopise denní zprávy o krnkovkách. — Tábor lidu svolaný ku dni 3. července na vrch *lubenský* u Nechanic c. k. okres. hejtmanství v Králové Hradci nepovolen. — Holický občan Leopold *Kořínek*, odpykav si pro tábor *konecchlumských* tříměsíční žalář v Bydžově, propuštěn na svobodu. Ve vazbě vyšetřovací ztrávil 7 neděl.

22. června. Do Soběslavi přibyl z Tábora c. k. státní návladní *Rapp* v průvodu c. k. rady krajského soudu táborského Schnircha, druhdy c. k. soudce v Jindřichově Hradci, aby zavedli vyšetřování se soběslavskou omladinou. — Obec *Libeň* a *Kobylisy* zamítly volbu do místní školní rady.

23. června. V redakci voj. týdenníku »Žižka« a v bytu redaktora Hynka *Langa* vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopise článku »Té spravedlnosti ve vojště«, otištěném v zabaveném č. 19., v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. — Pro provolání »Sláva« J. Barákovi, když opouštěl vězení, obžalováno 25 osob, mezi nimi i čtyry dívky a sice: Tekla *Zemanova*, Josefa *Sojkova*, Rosalie *Šmídova* a Kateřina *Khomová*, pak Leopold *Šmíd*, Bohumil *Tašner*, Václ. *Pekel*, Petr *Hofman*, Velebin H. *Förster*, Frt. *Náhlovský*, Otakar *Ženíšek*, Jos. *Řehák*, Frt. *Löffel*, Eustach *Jelínek*, Karel *Schön*, Petr *Matheisius*, Frt. *Vokurka*, Řehoř *Schleiss*, Václ. *Schleiss*, Arnošt *Černý*, Ant. *Verner*, Ant. *Šrámek*, Matěj *Sova*, Jan *Picha* a Miroslav *Kabát*. Ku přelíčení nepředvolán ani jediný svědek. Ve vyšetřování předběžném svědčili dle obžaloby proti obviněným vesměs c. k. policisté a sice c. k. vrchní policejní komisař Jan Kreuzer, c. k. polic. kancelista K. M. Schönauer

a c. k. polic. strážníci: Kaj. Wüst, Ant. Melzer, Jos. Sláma a Theod. Meyer — a všichni byli vzati do přísahy.

24. června. Před brněnskou porotou provedeno přelíčení s redaktorem »Našince« *Vrlou* pro urážku na cti, kterouž prý spáchal tím, že Dr. Erazim *Schmale* nazván v listě tom nepřítelem Slovanů, zvláště Čechů, pak člověkem bezectným, poněvadž neznaje dokonale jazyka českého přece jest předsedou zkušební komise pro učitelstvo slovanských škol národních. Německá porota uznala českého redaktora vinným a soud vyměřil mu trest vězení na půl roku, pokutu 150 zl. a zaplacení náhrady 86 zl. právnímu zástupci žalujícího a útrat soudních. — Volba p. Frt. *Pokorného* starostou okresního zastupitelstva českobrodského císařem neschválena. — Mlynářský chasník Ant. *Böhm* z Prahy odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do žaláře na dobu 13 měsíců. — Tábor na *Košumberku* svolaný ku dni 26. června c. k. okr. hejtmanem vysokomýtským Brandeisem zakázán. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, kterýmž plzenský kupec Vojtěch *Svátek* odsouzen pro zločin rušení veřejného pokoje do žaláře na 6 neděl, poněvadž dne 8. února pronesl se ve Spáleném Poříčí k c. k. četníkům: »Pánové«, kdybyste snad slyšeli někoho, že vládě nadává a že si stěžuje na velké daně, nechte ho, ať si ulehčí! Letos měli jsme špatné žně; nevím, odkud vezmeme platy, za kteréž nás vláda ještě utlačuje.«

25. června. »Slovan« zabaven. — Zastupitelstvo města *Opočna*, pak obec *Trhová Kamenice* odmítly volbu do místní školní rady. — Odvolání proti zákazu tábora *na Těhuli* u Slaného c. k. místodržitelstvím zamítnuto.

26. června. Pro nezaplacené pokuty pro tábor na Blížkově r. 1868 zabaveno mlynáři V. *Nechanskému* z Rožďalovic, odsouzenému do vězení na 14 dnů a k pokutě 80 zl. — 25 korců ječmene. Mlynáři A. *Kolaříkovi* z Křešic, odsouzenému do vězení na 10 dní a k pokutě 60 zl. — chtěli zabaviti krávu a když se tomu opřel, prohlásili exekutoři, že přijdou zabavit něco jiného. Purkmistrovi v Kopidlně *Valentovi*, odsouzenému k pokutě 40 zl., zabaven kočár. Mlynáři Frt. *Gutmanovi*, kterýž dne 10. června vyhořel, změněna pokuta 40 zl. v osmidenní vězení. — Pro súčastnění se tábora *na Levíně* nastoupil Josef *Krumář* z Vysokého pod Krkonoši trest osmidenního vězení. Občanu

Jos. *Kramáři* staršímu dovoleno nastoupiti trest 16denního vězení dne 6. července.

28. června. »Nár. Listy« a »Politik« zabaveny. — Red. »Slovana« J. J. *Láska* vzat *do vyšetřovací vazby*, poněvadž list ten přinesl o »krnkovkách« podobnou lokálku jako »Nár. Listy«. — Přiškolené obce farní školy vysocké u Mělníka: *Vysoká*, *Bosině*, *Kokořín*, *Chodč* a *Rousinova* odepřely jednohlasně volbu do místní školní rady.

29. června. Tábor lidu *u Žumberka*, svolaný ku dni 17. července, zakázán. — Na místo zakázaného táboru *u Slaného* dostavilo se — 65 c. k. četníků, tam vytrvali až do pozdního večera. — Březnický občan Frt. *Stocký* odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do žaláře na tři měsíce. — Plzeňský »Český Lev« zabaven.

30. června. **Stremayer** jmenován ministrem kultu a vyučování. *Petrino* stal se skutečným ministrem orby a *Holzgethan* skutečným ministrem financí. — V právě minulém pololetí bylo c. k. policií pražskou zatčeno: 1.) pro zločin **velezrády** 11 osob, 2.) pro zločin uražení Veličenstva 4; 3.) pro zločin rušení veřejného pokoje 3 osoby.

Červenec 1870.

1. července. Vídeňská »Presse« psala o uvězněném redaktoru »Nár. Listů«: Poněvadž tu jde o *velezrádu*, při čemž vyšetřování hezky se protáhne, *takže v tomto čtvrtletí soud Arbesův nepřijde již před porotu*, tedy velezrádný redaktor ten, *třeba jej i potom porota uznala nevinným, přece si svých šest měsíců posedí.*“ — »Pokrok« zabaven. — Místopředseda Řemeslnické besedy v Plaňanech Frt. *Kouba* odsouzen c. k. okr. soudem v Českém Brodě pro předloňský tábor u Lipan na dva dny do vězení. — Studující J. *Pištěcký* v Uherském Hradišti, jenž byl c. k. trestním soudem v Brně a c. k. vrchním soudem moravským uznán za vinna zločinu uražení Veličenství, poněvadž o pronešení přípitku pravil: »Já ne!« — uznán nejvyšším soudem za nevinna.

2. července. Žádost Občanské besedy *žižkovské*, aby směla

uspořádati volební průvod do Karlína, c. k. policejním ředitelstvím pražským zamítnuta přes to, že v žádosti poukázáno bylo k tomu, že ve Vídni podobné průvody bez překážky se povolují.

3. července. C. k. okresní hejtman v Třeboni Gschirhackl zakázal výměrem ze dne 3. července odbývání táboru lidu dne 10. července *v Horném* u Bukovska, »poněvadž taková shromáždění příčinou výtržností a přestupků zákona bývají, jak to ten pád loňského roku na Chusnici byl«. Ve výměru pravено ku konci do slova: »Za řádné a všeobecné rozhlášení zápovědi této a za přetržení (!) a uvarování (!) *všech návštěv, přítahů (!!) a nahromadění* se občanův v Horny za příčinou odbývání shromáždění lidu, zůstane pan představený odpovědným. Každé *ukázlivé (!!)* shromáždění lidu zavdá příčinu k vložení vojska do obce.«

5. července. Jan *Chalupa*, kterýž byl pro podezření členství tajného spolku »Blaník« a pro spolupůsobení při výbuchu petardy před policejním ředitelstvím *po 13 měsíců držán ve vyšetřovací vazbě*, propuštěn konečně jako *nevinný* na svobodu. — Václav *Vlček* z Litovle, jenž byl dne 27. května zatčen a dodán c. k. trestnímu soudu do vyšetřovací vazby pro podezření, že jest členem tajného spolku »Blaník«, propuštěn zatím na svobodu. Ostatní, kteří byli z téže příčiny zatčeni, trávili dobu vyšetřování — v samovazbě. — Red. »Nár. Listů«, Em. *Vávrovi* dodána obžaloba pro přestupek §§ 10. a 11. zákona o tisku.

6. července. Louis *Šmíd*, odpykav si trest čtyrnedělního vězení pro přečin shluknutí o Herbstovských demonstracích, propuštěn na svobodu. Dostavil se v únoru dobrovolně jako svědek ku při tajného spolku »Blaník« a byl pro podezření velezrády podržán ve vyšetřovací vazbě, v které držán po čtyry měsíce přes to vše, že bylo vyšetřování se všemi podezřelými účastníky zločinu toho již zastaveno. — Zastupitelstvo města *Žebráku* odepřelo jednohlasně volbu do školní rady. — Žádost tří důvěrníků voličů, aby se směli voličové k volbě sněmovní z Rybář do Mělníka odebrati *společně*, c. k. okresním hejtmanem Brunnerem zamítnuta, poněvadž »v den ten odbývá se v Mělníku výroční trh, ku kterému se množství cizího lidu dostavuje a tu obávati se jest, že by tím veřejný pořádek rušen byl«.

8. července. Ve vazbě vyšetřovací se nalezajícímu red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán obžalovací nález, znějící na zločin **velezrády**, spáchaný otištěním několikařádkové lokálky o krnkovkách. Spoluvinníků, po kterýchž pátráno, nenalezeno. Státní návladnictví žádalo, by mimo jiné čteny byly o přelíčení také »Úvahy generala Fadějeva o východní otázce«. — Žádosti četných občanů *mladoboleslavských*, aby před volbou pouze hudba bez jakéhokoli průvodu voličů směla v městě hráti, c. k. okr. hejtmanem, kterýž si vyžádal v příčině té telegrafickou cestou instrukci od c. k. místodržitelství, nevyhověno. — »Slovan« zabaven pro článek »Jako u Králové Hradce«. — Konfiskace č. 172. »Nár. Listů« potvrzena. — Plakáty, kterýmiž sladovničtí pražští zvali »vlastenecké obecenstvo« k výletu do Dolní Krče, c. k. policií pro slovo »vlastenecké« zakázány. — Rolník Václ. *Hausman* z Makotřas zvolený za člena komise pro »upravení« daně pozemkové, volby té nepřijal, poněvadž celý okres. výbor únhošťský k volbě do komisse té nepřistoupil.

9. července. Zahájeno přelíčení s býv. starostou okres. zastupitelstva českobrodského Frt. *Pokorným* a členem zastupitelstva toho Fr. *Prokůpkem* z Vykáni pro návrh v příčině odepření volby do okresní školní rady, v čemž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Líčení však odročeno za tou příčinou, aby byla soudní akta vrácena vyšetřovacímu soudci k obnovení celé pře. — »Nár. Listy« bez udání důvodů zabaveny. — Red. časopisu »Žižka« H. *Langovi* doručena obžaloba pro přečin §§ 10. a 11. zák. o tisku.

10. července. V poněmčeném městě *Bělsku* ve Slezsku nalepeny v noci na nárožích ulic, zejména na německé divadlo německé plakáty s nápisem »Budoucnost německých ústaváků«. Pod nápisem byla vymalována šibenice a pod šibenicí uplakaný exministr Giskra, k němuž kvapila soustrastná figurka Dra Raudnitze. Kličku provazu spouštěl na Giskru Dr. Russ. Dole byl nápis »K. k. Staatsdruckerei in Wien« — to jest posměšné tvrzení původcovo, jako by byly plakáty ty tištěny v c. k. státní tiskárně vídeňské. — *Renčovským* banderistům, kteří byli pro súčastnění se zakázaného táboru na vrchu *Pravdě* (12. července 1868) odsouzeni k pokutám po 10 až 20 zl. a doposud pokut těch nezaplatili, zabaveny různé movitosti jako dobytek, vozy,

polní a domácí nářadí atd. Mezi odsouzenými byli také mnozí mladíci, kteří neměli žádného jmění. Těm tedy změněny pokuty ve vězení a všem rozkázáno, by tresty dne 13. července u c. k. okresního soudu v Novém Strašecí nastoupili. Zejména to byli Josef *Ostrovský*, Jos. *Otič*, Fr. *Čech*, Jan *Verner* a Jan *Soukup*.

11. července. Konfiskace č. 172. »Nár. Listů« potvrzena pro článek »Svobodně a věrně«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — V knihtiskárně Dra Ed. Grégra a v knihkupectví Grégra a Dattla vykonána policejní prohlídka. Pátráno po spise »*Úvahy generála Fadějeva o východní otázce*«; ale nenalezeno ani exempláře. Zabaven však seznam spisů, jejž chtělo knihkupectví to vydati, v němž byl spis Fadějevův uveden s poznámkou, že jest zapovězen. — Průvod s pochodněmi, kterýmž chtěli voličové *plzeňští* oslaviti volbu deklaranta, v poslední chvíli c. k. okr. hejtmanem zakázán. — Obecní zastupitelstvo *Milčina* zamítlo jednohlasně volbu do místní školní rady.

13. července. Zastupitelstvo kr. horního města *Příbramě* odmítlo volbu do místní školní rady. Pro předsevzetí volby hlasovali pouze tři přítomní c. k. úřadníci.

14. července. Městské zastupitelstvo *karlínské* vykonalo volbu do c. k. okr. školní rady. Odevzdáno 26 lístků a na každém stálo: »Nevolím!« Volba tudíž jednomyslně zamítnuta. — Člen Švandovy společnosti *Klier* odsouzen k peněžité pokutě pro extempore, jež si dovolil v areně ve Pštrosce. — Zastupitelstvo spojených obcí *Uhy*, *Budohostice*, *Chržtina* a *Dolní Kamenice* jednohlasně odepřela volbu do místní školní rady.

15. července. Pověsti, že vláda zamýšlí v Praze zříditi c. k. okresní hejtmanství a zrušiti působnosť magistrátu pražského, takže by městu jiného nezbylo, nežli správa obecního jmění. — Zastupitelstvo obce *Mikovské* v okresu Slanském odepřelo jednohlasně volbu do místní školní rady.

16. července. Rozsudek nejvyššího soudu ve při spolku »Blaník«: Čeněk *Korber* (obhájce Dr. Mezník) uznán vinným zločinem **velezrády**, padělání peněz a veřejného násilí a odsouzen do těžkého žaláře na dobu **devíti roků**. — Otakar *Fiala* (obhájce Dr. Černý) uznán za vinna zločinnem **velezrády** a rozsudek první stolice, znějící **na 6 let** těžkého žaláře, potvrzen.

— Vilém *Kerber* (obh. Dr. Černý) neodvolal se z rozsudku první instance, kterýmž byl odsouzen do žaláře *na 7 měsíců*. Odvolání otce jeho však nejvyšším soudem zamítnuto. — U Alojsa *Grossmanna* (obh. Dr. Černý) byl rozsudek, jímž byl za nevinna uznán, potvrzen. — Frt. *Kalací* (obh. Dr. Čížek) byl uznán první instancí nevinným; vrchní soud však jej odsoudil pro *spoluvinu velezrády* do žaláře na **jeden rok**, kteryžto rozsudek nejvyšší soud *potvrdil* — Jan *Chalupa* uznán c. k. trestním soudem za nevinna; vrchní soud však jej odsoudil pro zločin násilí do žaláře na *tři roky*, kdežto nejvyšší soud uznal *na nevinu*. — Neméně nežli 48 *německých* obcí z okresů Litoměřického, Oušteckého, Štětského a Českodubského podalo c. k. ministerstvu práv žádost, aby deklarant V. *Kratochvíl* z Lounek, odsouzený pro řipskou resoluci do žaláře na šest měsíců, buď byl úplně amnestován neb aby mu byl trest aspoň zmírněn. — Ve při bystřických občanů pro urážku s brněnskými turnéry prohlášen rozsudek: *Čtyři* obvinění uznáni vinnými přečinem dle § 302. tr. z., *27* obžalovaných vinnými zločinem dle § 99. tr. z.; *tři* přestupkem § 114.; *jeden* dle § 302. a přestupkem § 411.; *jeden* pak přestupkem poškození cizího majetku. *Nevinnými* uznáno úhrnem 41 obžalovaných. Státní návladní navrhoval, aby P. Veselý, slč. Alb. Brunnerova a Kučera uznáni byli za vinna přečinem pobuřování, z ostatních obžalovaných pak aby bylo 33 uznáno vinnými zločinem veřejného násilí. — Zabavení č. 183. »Nár. Listů« pro úvodní článek »Nová výstraha«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. potvrzeno. — Uvězněnému redaktoru »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodán nový obžalovací spis a přelíčení před porotou ustanoveno ku dni 22. července, kdežto pře pro *velezrádu* odbývati se měla den před tím.

18. července. Odvolání okresního výboru *chrudimského* proti zákazu c. k. okres. hejtmana Brechlera předběžné porady okresních výborů o výnosu zemského výboru, kterýmž žádáno za navržení kandidátů do zemských komissí k »upravení« daně gruntovní, c. k. ministerstvem vnitra zamítnuto. — Red. časopisu »Žižka«, Hynek *Lang*, odsouzen pro přestupek § 10. a 11. zák. o tisku k pokutě 20 zl., poněvadž v programu listu nebyla výslovně ohlášena rubrika zpráv o tělocviku. — Zastupitelstvo

městýse *Března* spolu s virilním hlasem velkostatku Březenského pak obec *Dolní Slivno* zamítly jednohlasně volbu do školní rady.

19. července. C. k. zemský co trestní soud potvrdil konfiskaci »Katalogu knih, hudebnin atd.« (jejž chtělo knihkupectví Dra. Grégra a Ferd. Dattla vydati) poněvadž byl v katalogu tom uveden také spis generála Fadějeva (s poznámkou, že jest zakázán), shledav v tom přečin rozšiřování zakázaných tiskopisu dle čl. 24. zák. z dne 17. pros. 1862. Analogický případ udál se roku 1863, kdy výbor Měšť. besedy v Mladé Boleslavi vydal katalog knihovny besední, v němž uveden byl také zapovězený spis »Početí roku 1620«. Návladní Ullrich (později c. k. rada vrchního soudu) dal ihned prohlídnouti knihovnu a zakázaný spis zabaven. Dne 21. ledna 1864 octlo se všech *jedenáct* členů výboru besedy před soudem. Osm z nich, kteří o ničem nevěděli, uznáno nevinnými. Tři však (odbor knihovny) uznáni vinnými přestupkem povinné pozornosti a odsouzeni k peněžitým pokutám, poněvadž soud, shledav sice přečin dle § 24. zák. o tisku, neshledal, že by býval také dokázán zlý úmysl. Státní návladní Ullrich odvolal se z rozsudku toho a c. k. vrchní soud odvolání zamítnul, uznav, že »těch několik v katalogu vytištěných slov »Početí roku 1720« atd. není rozšiřováním zakázaného spisu ve smyslu § 24. zák. o tisku«. — Důvěrníci dělnictva pražského, zvolení ve schůzi, dne 27. března 1870 v Konviktě odbývané, dáni v obžalobu pro přestupek §§ 4. a 5. zák. o spolčování. Obžalováni byli: Jan *Bavorský*, *Kučera*, *Pellant*, *Souček*, *Šiba*, *Pelc*, *Kratochvíl*, *Skopal*, *Kovanda*, *Svoboda*, a *Suchomel*. — S Louisem *Šmídem* zavedeno u c. k. policie pražské vyšetřování pro vypálení petardy před novoměstskou radnicí. — Město *Velvary* odepřelo jednomyslně volbu do místní školní rady.

21. července. Přelíčení »Nár. Listů« před porotou pro zločin **velezrády**. Pětičlennému soudu skládajícímu se z radův Vávry, Vošahlíka, Dra Krause a Lauseckra předsedal president Koschin. Žalobníkem byl státní návladní Dr. Hlaváček. Obžalovaného red. Arbesa, jenž nalezal se od 20. června ve vyšetřovací vazbě, hájil Dr. Tomáš *Černý*. Státní návladnictví žalovalo několikařádkovou zprávu o pušce nového systému, kterou byl krajan náš setník Krnka meškající v tu dobu v Petrohradě

sestrojil, zejména pak ve zprávě té následující místo: »Upozorňujeme krajany své na novou tuto zbraň přejíce sobě, aby našla v Čechách hojného odbytu. Je zajisté žádoucno, aby národ český opatřil se dobrou zbraní, aby mohl, kdykoliv toho bude potřebí, hájiti rukou ozbrojenou vlast svou tak statečně, jako ji v posledních letech hájil slovem, písmem a politickou vytrvalostí. Jen národ silný a ozbrojený dovede sobě opatřiti bezpečnou domácnost. Bylo by na čase, aby na venkově zřizovaly se střelecké spolky a aby mladíci a dospělí mužové cvičili se ve zbrani. Kdož ví, nebudeme-li co nejdříve potřebovati své vlastní moci ozbrojené.«

Po ukončení průvodního řízení žádal obžalovaný, aby bylo konstatováno, že zažalované číslo »Nár. L.« nebylo konfiskováno. Když se tak stalo, učinil obžalovaný odročovací návrh a opodstatnil jej takto: Slavný soude! Ve věcech tiskových platí, jak známo, princip obžaloby, t. j. obžalovaný má tatáž práva, jako žalobník. Používám tudíž práva, jako žalobník. Používám tudíž práva toho, abych podal a odůvodnil návrh odročovací. Dle tiskového zákona má býti zabaven *každý* tiskopis, jehož obsah jest příčinou takového činu trestního, kterýž se stíhá z povinnosti úřadu. Dle toho mělo tedy býti i číslo 155. »Nár. Listů« zabaveno, což však, jak úřadně zjištěno jest, nestalo se.

Následek toho byl, že »trestuhodný, dle náhledu státního zastupitelstva i zdejšího soudu, *velezrádu* obsahující článek« dostal se do obecenstva, ačkoliv bylo povinností státního zastupitelstva, aby zabavením *překazilo další postupování* zločinu velezrády.«

Dle § 60. tr. zák. *jest zločinu velezrády spoluvinným každý*, kdo opomene překaziti podniknutí nějakému na velezrádu se vztahujícímu, jemuž snadno bez nebezpečenství svého *v dalším jeho postupování překaziti mohl.*

Státní zasstupitelstvo pražské pouhou konfiskací mohlo snadno a bez nebezpečenství překaziti »velezrádné« podniknutí v dalším jeho postupování a proto jest dle § 60. tr. zák. spoluvinno velezrády, z které jsem obžalován.

Podle § 62. tr. z. ovšem se připovídá každému, že zů-

stane beze všeho trestu, kdo velezrádu vrchnosti v takový čas objeví, když byla ještě tajná a *škodě se mohlo předejíti.*

Státní zastupitelstvo ovšem velezrádný můj skutek udalo; avšak *neudalo jej v takový čas*, aby se mohlo škodě překaziti, *neboť i když budu dnes uznán za vinna a potrestán, přece následkem nekonfiskování bude velezrádný článek mezi obecenstvem a další postupování zločinu nebude více možno překaziti.*

Předseda: Upozorňuji Vás, že jste zde co obžalovaný a nikoliv co žalobník.

Arbes: V tiskových věcech platí princip obžaloby, a ten dává mi totéž právo jako státnímu zástupci, alespoň co do návrhů. Dle práva toho učiním odročovací návrh a chci jej odůvodnit. Státní zastupitelstvo nekonfiskovavši č. 155. »Nár. L.« *opomenulo* velezrádu udati v *takový čas*, když *mohlo se ještě škodě předejíti*, jest tedy dle §§ 60. a 62. tr. z. *spoluvinno velezrádou.* Za tou příčinou navrhuji, aby dnešní přelíčení bylo odročeno, *proti státnímu zastupitelstvu pražskému aby zavedeno bylo trestní vyšetřování* a dle § 155. lit a) tr. ř. *aby veškeří členové státního zastupitelstva pražského vzati byli do vazby vyšetřovací.*

Státní zástupce: Žádám, slavný soude, by se proti panu obžalovanému disciplinárně zakročilo dle § 244. tr. ř., poněvadž urazil státní zastupitelstvo.

Arbes: Já pak vyzývám p. státního zástupce, aby udal, jakým že způsobem urazil jsem jeho a státní zastupitelstvo vůbec? Snad ne tím, že jsem citoval paragrafy trestního zákona? Prosím p. předsedu, aby v ten smysl státního zástupce vyzval.

Předs.: Už jsme to slyšeli; soud nyní uváží váš návrh i návrh pana státního zástupce.

Po dlouhé poradě soudní dvůr se vrátil a předseda prohlásil, že byl obžalovaný odsouzen k trestu disciplinárnímu, načež v líčení pokračováno. Po znamenité obhajovací řeči Dra Tomáše Černého položeny porotcům čtyry otázky, na které odpověděno jednohlasně »Ne«, následkem čehož obžalovaný prohlášen za nevinna. —

Přelíčení s red. »Žižky« H. *Langem* před porotou pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. spáchaný prý článkem »Té spravedlnosti ve vojště« v »Hovorně« č. 19., usta-

noveno ke dni 1. srpna. — »Slovan« zabaven. — Město *Votice*, pak obce *Třebychovice*, *Srbeč*, *Bdín* a *Milej* odepřely jednohlasně volbu do místní školní rady.

22. července. »Nár. Listy« bez udání důvodu zabaveny. — Německý městys *Benešov* u Kaplice zamítnul jednohlasně volbu do místní školní rady. — S pořadateli slavnosti uspořádané k upomínce na mistra Jana Husa dne 5. července zavedeno v *Ledči* vyšetřování. — Policejní komisař Ullrich v Bubenči zavedl vyšetřování s několika osobami proto, že dal si líd dne 17. července v restauraci na Žežulce v Šárce zahrát »směs z národních písní«. — Přelíčení s uvězněným redaktorem »Slovana« J. J. *Láskou* pro zločin **velezrády** spáchaný otištěním zprávy o krnkovkách, ustanoveno ku dni 28. července. — »Český Lev« zabaven.

23. července. Zastupitelstva města *Muncifaje*, pak obcí *Ledeč*, *Libušín*, *Svinařov*, *Hradečno*, *Přelíč* a *Hrdliv*, dále obcí *Bratkovice* a *Nabín* odmítla volbu do školní rady. — Pro súčastnění se pouti na *Horném* (v okresu Veselském) k pokutám odsouzeným občanům zabaveny různé movitosti: Janu *Šimkovi*, mlynáři v Bečicích: dva mlýnské kameny, kalhoty, klobouk a boty; Frt. *Vašákovi*, hostinskému ve Vltavotýně: tři prázdné polosudy; Jos. *Kašparovi*, vinárníkovi v Týně nad Vltavou: frak, klobouk a hůl. — Pro domnělé účastenství v tajném spolku »Blaník« vyšetřován farmaceut Gustav Janeček. Po delším výslechu propuštěn však na svobodu. — Pro loňské volby deklarantské zavedeno s některými občany mělnickými, zejména s Fr. *Vinklerem*, *Vykysalem*, *Staincem* a *Vehlem* vyšetřování pro přestupek zákona o právu shromažďovacím. Přelíčení ustanoveno ku dni 27. srpna.

24. července. Red. »Nár. Listů« J. *Arbes* propuštěn na svobodu — o tři čtvrti hodiny dříve, nežli měl býti po zákonu propuštěn. — Město *Mečeříž*, pak obce *Třeboule*, *Království* a *Skalice Klášterní* odepřely volbu do místní školní rady. — S kapelníkem sboru hudebního *Zvolským*, jenž zahrál o zahradní zábavě na Rohanském ostrově ruskou hymnu, zavedeno vyšetřování. — Důvěrníci dělnictva z Prahy a okolí, kteří byli pro přestupek §§ 5. a 6. zák. o shromažďování obžalováni, uznáni nevinnými. — Žádosť německých obcí za amnestování

Václava *Kratochvíla* z Lounek, odsouzeného pro řipskou resoluci do žaláře na 6 měsíců, c. k. ministerstvem spravedlnosti zamítnuta. Zároveň nařízeno, by odsouzený co nejdříve trest svůj nastoupil.

28. července. Závěrečné přelíčení s red. »Slovana« Janem Jaroslavem *Láskou* před porotou pro přetisknutí lokálky z »Nár. Listů« o krnkovkách, v níž shledávalo státní návladnictvo zločin **velezrády.** Porotci odpověděli na všechny otázky jednohlasně »Nevinen«, následkem čehož uvězněný redaktor propuštěn z obžaloby i z vyšetřovací vazby. — Zastupitelstva obcí *Brandýska*, *Volšan*, *Cvrčovic*, *Holous a Bobnic* odmítla volbu do školní rady.

29. července. Sněm český rozpuštěn a vypsány nové volby. — »Pokrok« zabaven. — Obchodník J. *Liška* z Hor Ratibořských, odsouzený pro zločin uražení Veličenstva na měsíc do žaláře, nastoupil trest.

30. července. Sněm český v novém složení svolán ku dni 27. srpna, říšská rada pak ku dni 2. září. — »Politik« zabavena. — Konfiskace č. 196. »Nár. Listů« pro článek »Chtějí — obětovnosť«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. potvrzena. — C. k. policie zakázala přednášku v malostranské besedě dělnické »o mezinárodním spolku dělnickém«. — Pro oslavu vítězství volebního odsouzeni byli z *Březnice* k peněžitým pokutám a sice po 25 zl. Jan *Ryjáček* a Jos. *Čížek*; — »po 15 zl. Jos. *Javůrek*, Frt. *Hejtmánek*, Alois *Tatter*, Jan *Gotthard*, Martin *Fiřtík*, Jan *Nachbar*, Jos. *Česaný*, Jan *Javůrek*, Jos. *Hovorka*, Václ. *Fencl*, Hynek *Smolka* a Libor *Kodl*; — po 10 zl. Hynek *Richter*, Frt. *Fiřt*, Jan *Vondřich*, Frt. *Marek*, Jos. *Maříinec*, Vojt. *Sedláček* starší, Václ. *Sedláček*, Vojt. *Sedláček* mladší, Jan *Sedláček* a Josef *Češka*. Úhrnem tedy 24 provinilců odsouzených k summární pokutě 330 zl.

Srpen 1870.

1. srpna. Přelíčení s red. »Žižky« Hynkem *Langem* před porotou pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., spáchaný »veřejnou hovornou« v č. 12. Porotci odpověděli na

všecky otázky záporně a obžalovaný uznán za nevinna. — »Řip« zabaven pro článek »Co teď?« a pro dopis z Prahy.

2. srpna. Zastupitelstva obce *Kmentovské*, *Hozpozynské* a *Postovické* v okresu Slanském odmítla volby do místní školní rady.

3. srpna. *Král pruský* udělil rozsáhlou *amnestii* politickým provinilcům, odsouzeným pro velezrádné nebo zemězrádné skutky, pro uražení krále nebo některého člena král. rodiny, pro zločiny a přečiny proti státní moci, proti veřejnému řádu atd. a to nikoli jen tiskem spáchané, nýbrž pro politická provinění všeho druhu vůbec. — Pro přečtení resoluce o prvním táboru řipském na půl roku odsouzenému Václavu Jandovi z Budohostic dovoleno ministrem spravedlnosti navštíviti v průvodu c. k. strážníka na 48 hodin na smrt nemocného otce.

4. srpna. Námitky proti konfiskaci č. 172. »Nár. Listů« pro článek »Svobodně a věrně« provedl red. Em. Vávra. Konfiskace potvrzena. — Volby do školní rady odepřely obce: *Bakov*, *Chudoplesy*, *Ptýrov*, *Malá Bělá*, *Klášter*, *Bukovina*, *Habry*, *Březovice*, *Kováň a Spikal* v okresu Mnichovohradišťském, vesměs jednohlasně.

5. srpna. Vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje proti V. *Zástěrovi*, obchodníku ve Skutči, zastaveno. — Zastupitelstvo města *Tábora* odmítlo jednomyslně volbu do školní rady. — Důvěrníci dělnictva pražského a okolního, kteří byvše obžalováni pro přestupek zákona spolčovacího uznáni byli nevinnými, chtěli zase zahájiti svou činnost čelící k zaražení spolku ku podporování propuštěných dělníků. Sotva však se v dělnické besedě malostranské sešli a začali rokovati, dostavil se do místnosti policejní komisař Pressl a schůzi i rokování zakázal. — Antonín *Janoušek*, rolník z Rybnic, nastoupil trest třídenního vězení, k němuž byl odsouzen pro přestupek zákona o právu shromažďovacím, jehož se dopustil r. 1868 tím, že o slavnosti stínání kohouta nad Bystrým pomodlil se — za nepřátele »Otčenáš«.

6. srpna. »Slovan« zabaven. — Proti redaktoru »Průmyslníka« Dru. Otakaru *Čechovi*, pak proti Dru. Ed. *Grégrovi* jako majiteli tiskárny, v které se list ten tiskl, a proti knihkupci Fr. *Řivnáčovi* jako komissionáři listu toho zavedeno vy-

šetřování. — Stanovy Sokola *holického* c. k. místodržitelstvím nepotvrzeny, poněvadž jako účel spolku bylo mimo pěstování tělocviku uvedeno také cvičení se v jízdě na koni a ve střelbě do terče.

7. srpna. Frt *Stocký* z Březnice vyzván, aby nastoupil trest pětiměsíčního žaláře, k němuž byl pro zločin uražení Veličenstva odsouzen.

8. srpna. Zastupitelstvo města *Kralovic* odmítlo jednomyslně volbu do školní rady.

9. srpna. V okresu Pacovském odmítla volbu do školní rady zastupitelstva obcí: *Březina*, *Chýška*, *Dol*, *Jetřichovice*, *Kámen*, *Litobošt*, *Moravec*, *Outěchovice*, *Pacov*, *Lhota Salačova*, *Lhota Vysoká*, *Pošna*, *Proseč*, *Boučkovice*, *Těchobuzy*, *Věžná*, *Vintířov* a *Zboř*. Dále obcí *Benešova* a *Přikré* u *Semil*.

10. srpna. Na den 14. srpna svolaný tábor lidu „*u Žižkova stanu*“ mezi Kukleny a Všestary u Králové Hradce, na němž mělo se rokovati: »Má-li v nynější, pro národ český zejména vážné a kritické době, obeslán býti parlament vídeňský čili nic?« — c. k. okresním hejtmanem Malowetzem zakázán. — Na bývalého redaktora »Českého Lva« Stejskala-Lažanského, proti kterémuž zavedeno vyšetřování pro zločin uražení Veličenstva a zločin rušení veřejného pokoje a řádu, vydán zatykač.

11. srpna. Býv. redaktorové »Slovana« V. *Hruška* a J. J. *Láska* odsouzeni pro přestupek zákona o tisku, jejž spáchali, tím, že onen dříve se vzdal a tento dříve převzal redakci, každý k pokutě 25 zl. nebo na 5 dní do vězení. — Kněz P. Josef *Tiersch* z Peterswaldu, odsouzený pro uražení Veličenstva do vězení na čtyry neděle, nastoupil trest.

12. srpna. Konfiskace č. 3. »Řipu« potvrzena. V článku »Co teď?« a v dopise z Prahy shledán zločin »*velezrády*« dle § 58. tr. z. — Jos. *Abraham* odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do žaláře na půl roku. — Z občanů ze Žebráka odsouzených pro oslavu památky J. Husa dne 5. července 1869 na Točníku k peněžitým pokutám, zaplatil pokutu toliko Ed. *Hněvkovský*. Sládkovi na Točníku Šeb. *Zacharovi* zabaveny tři půlsudy piva, starostovi obce Karlu *Čápovi* pak kabát, vesta a kalhoty, kteréžto věci veřejnou dražbou prodány.

13. srpna. Tábor lidu svolaný ku dni 14. srpna na *Horní*

boňským c. k. okres. hejtmanem Gschirhaklem zakázán. — okrok«, »Posel z Prahy« a »Žižka« zabaveny. — C. k. místo- itelství nedovolilo zřízení »jízdného Sokola« v *Bobnici* okresu Pardubickém. V důvodech praveno: »Patříc na do- ad pozorované účastenství banderií při demonstracích vládě přátelských . . . mohlo by ze schválení takového spolku . . . iknouti nebezpečí veřejnému pokoji a řádu« . . .

15. srpna. Čtyrem trestníkům v trestnici svatováclavské, souzeným pro podvod a zpronevěření, udělena amnestie. — lbu do školní rady odmítly: město *Polička*, pak *Trhové Sviny*, *leny*, *Černoves*, *Melechov* a *Rakos* v *Klatovsku*. — »Dělník« aven.

16 srpna. S pražským vinárníkem Dominikem *Wallischem* edeno vyšetřování pro přečin pobuřování a uražení policejní áže. — Obce *Žantov*, *Šopka*, *Rynarce* a *Černov* s přiškole- ni osadami odmítly volbu do školních rad.

19. srpna. Pro plakáty nalepené dne 18. srpna na mostě *Ledči* zavedeno vyšetřování. — Pro zločin uražení Veličen- a zatknuto a uvězněno prodlením právě minulého týdne devět b, z většího dílu vysloužilých vojáků.

21. srpna. Pro tichou ovaci u sochy mistra Jana Husi Pankraci dne 5. července 1868 odsouzen Louis Šmíd c. k. icí pražskou pro přestupek § 11. císařského patentu ze dne dubna 1854 k pokutě 15 zl., po případě do vězení na tři — an prý »se tím samým« (onou ovací totiž) socha, íčelům náboženství katolického zbudovaná, *zneuctila*, a tím bydvatelstva katolického pohoršení způsobeno bylo. — Redaktor ovana« J. *Květoň* odsouzen pro přečin uražení na cti do ení na 8 dní. — Obecní starosta v Malkově u Drahenic, lený do komise pro »upravení« daně pozemkové, volby té řijal.

22. srpna. První číslo »Podřipana« c. k. okr. hejtman- ím roudnickým zabaveno. — Konfiskace č. 22. »Dělníka« vrzena pro článek »Koudel hoří«, v němž shledán zločin ení veřejného pokokoje dle § 65. tr. z.

23. srpna. Ignác *Skokánek* z Karlína otisknul následující vřený list znějící ministru spravedlnosti J. Exc. rytíři *z Tscha- chniggů*: »Za panování pověstného Dra Herbsta odsouzen

jsem byl co starosta »Dělnické besedy« karlínské od c. k. okr. soudu v Karlíně pro přestupek § 9. cís. nař. ze dne 7. října 1868 č. 136 ř. z. k pokutě 20 zl. r. m., po případě do vězení na čtyry dny, kteryžto rozsudek od c. k. vrchního soudu zemského v Praze a c. k. nejvyššího soudního dvoru ve Vídni potvrzen byl. *K žádosti mé bylo od c. k. okres. soudu v Karlíně obnovení řízení trestního povoleno;* leč c. k. **vrchní soud a c k. nejvyšší soudní dvůr nález ten zrušily.** Nezbývá mi nyní nic jiného, než podrobiti se tomuto konečnému rozhodnutí. Dříve však než to učiním, upozorňuji V. Exc. na to, že rozsudky c. k. soudů odporují zásadám práva a spravedlnosti, i že se jimi děje bezpříkladné bezpráví. Nebudu V. Exc. uváděti průběh tohoto řízení trestního, neboť máte zajisté nejlepší příležitost o všem náležitě se přesvědčiti. Tolik však podotýkám, že tímže právem, kterýmž uznán jsem byl za vinna přestupkem, mohou i ti nejnevinnější občané odsouzeni býti z přečinů a zločinů těch nejrůznějších . . . «

24. srpna. V den voleb do sněmu v Praze byla vojenská posádka pohotově. Po oznámení výsledku voleb táhly zástupy rozjařeného lidu českého ulicemi. Německé divadlo »poctěno« kocovinou. Tlupa mladíků, která k večeru táhla do Široké ulice, rozehnána vojskem z trinitárských kasáren, jež uzavřelo ulici. — O volbách těch hlasovali židé skoro vesměs *proti* kandidátům českým. — Pro oslavu památky M. J. Husa dne 5. července 1869 odsouzených osm hudebníků ze Žebráka, odpykavších si u c. k. okr. soudu v Hořovicích trest 24 hodinného vězení, propuštěno na svobodu. — C. k. místodržitelství zrušilo nález, kterýmž Měšťanská beseda *v Jindřichově Hradci* před jedenácti měsíci, a sice právě před volbami — rozpuštěna byla.

25. srpna. Pro přestoupení programu o zábavě čten.-šermířského spolku »Svobodoslav« dne 15. srpna v Nuselské zahradě odsouzen *K. Šulc* k pokutě 10 zl.

26. srpna. První pokus o smíření obou národností v Čechách učiněn se strany české vysláním tříčlenné deputace ke klubu poslanců německých s návrhem, aby z obou stran zvolen byl přiměřený počet důvěrníků, kteří by se společně radili a dohodli o základech, na kterýchž obapolné smíření mohlo by se státi. — O demonstraci před německým kasinem dne 24. srpna

zatknuto osm mladíků. Jeden dodán c. k. trestnímu soudu, čtyři odsouzeni c. k. policií do vězení na tři dny, jeden na 24 hodin. — Frant. *Pokorný*, jenž byl dne 4. února zvolen starostou okresního zastupitelstva českobrodského a jehož volba císařem nebyla schválena, zvolen starostou poznovu. Po volbě nechtěl c. k. okresní komisař Hermann nižádným způsobem svoliti, aby byl přítomný Pokorný otázán, přijímá-li volbu čili nic.

27. srpna. *Zahájení sněmu českého odročeno ke dni 30. srpna.* — Soudní prohlídka vykonána v redakci »Českého Lva«. Pátráno po rukopisu článku »Nechte dutky mluvit«, v němž shledán přečin pobuřování. — Ze všech obcí okresu Roudnického nevolila do školní rady ani jediná. — Obec *Záleš* u Chocně zamítla po opětném důrazném vyzvání politického úřadu volbu do místní školní rady podruhé. — C. k. místodržitelství nepovolilo sbírku na pomník Husův. — Václavu *Jandovi* z Budohostic, uvězněnému v novoměstské trestnici pro přečtění resoluce na táboru řipském, nedovoleno doprovoditi zemřelého otce ku hrobu Od ministerstva spravedlnosti, k němuž se Janda po odmítnutí žádosti své c. k. soudem zemským telegrafickou cestou obrátil, odpověď vůbec ani nedošla.

28. srpna. Místodržitelství zrušilo »pro nedostatek činu« nález c. k. okr. hejtmanství pardubického, kterýmž byl předseda záložensk ého sjezdu, odbývaného dne 13. září 1869, J. *Mastný* odsouzen k pokutě 15 zl. proto, že nevolal po vyzvání vládního komisaře jednoho z řečníků (F. Šimáčka) k pořádku; ale potvrdilo nález, kterýmž řečník ten odsouzen byl k pokutě 10 zl., ale nikoli »pro demonstrativní chování«, nýbrž »pro porušení úcty a vážnosti k úřadu«.

29. srpna. S typografem Janem *Bavorským* zavedeno vyšetřování pro řeč o dani ze mzdy a výdělku, kterou měl ve schůzi v Konviktě. Původně byl na základě přísežného svědectví dvou policistů pro řeč tu vyšetřován Václ. *Březnovský*. — Bývalý red. »Českého Lva« Fr. *Stejskal-Lažanský*, byv pro noticku »o Novém svátku plzeňském« odsouzen do vězení na 14 dní, nastoupil trest.

30. srpna. *Sněm český zahájen* nejvyšším maršálkem hr. Nosticem. **Čeští poslanci se dostavili**, ale *s ohražením*

»historické šlechty«, že súčastnění se činnosti sněmovní nesmí býti v nižádném směru na ujmu právům a svobodám království Českého. Mimo to podáno předsednictvu vyjádření, že veškeří čeští poslanci měst a obcí trvají na deklaraci ze dne 22. srpna 1868.

31. srpna. Jos. *Liška*, obchodník z Ratibořských Hor, odpykal si pro »pobuřování« trest jednoměsíčního vězení. Původně byl obžalován pro zločin uražení Veličenstva a strávil tři měsíce ve vyšetřovací vazbě O přelíčení uznán však zločinem tím za nevinna. — Pro zločin uražení Veličenstva odsouzen M. *Paxdèra* do žaláře na 5 měsíců. — Města: *Kladno*, *Černovice*, *Čistá* a *Kozlany*, pak obce: *Cetoraz*, *Luštěnice*, *Voděrady*, *Malý Újezd*, *Odřepes*, *Vobnaty*, *Hustiřany* u Jaroměře odmítly volby do školní rady.

Září 1870.

1. září. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek druhé stolice, kterýmž red. »Českého Lva« Jos. *Kummer* (pro telegram zaslaný J. Barákovi, když opustil vězení) uznán byl za vinna pobuřováním a odsouzen do vězení na jeden měsíc. První instance uznala na nevinu. — »Slovan« a »Dělník« zabaveny. — Konfiskace prvního čísla »Podřipana« potvrzena. — Obecní tajemník v Hořovicích, Hanuš *Milinovský*, odpykav si u c. k. okr. soudu hořovického trest 14denního vězení (pro otevření telegramu, jejž byl zemský maršálek kusého sněmu českého zaslal Kalinovi z Jäthensteinu) propuštěn na svobodu.

2. září. S uvězněným bývalým red. »Českého Lva« Fr. *Stejskalem*-Lažanským zavedeno dvojí vyšetřování. První pro zprávu »Drahé hříčky«, v které shledán zločin uražení členů císařského domu, druhé pro článek »Král mluvil«, v němž shledáno neméně než-li *sedm* zločinův uražení Veličenstva, pak zločin uražení člena domu císařského a konečně zločin rušení veřejného pokoje. — Stříbrnický Jos. *Maier* odsouzen do vězení na 12 hodin, nebo k dvěma zlatým pokuty, poněvadž o výletu několika mladíků do Krče dne 26. května nesl praporeček s nápisem »Na zdar!« — C. k. policie pražská zakázala

v malostranské besedě dělnické rozhovor o tom, »jak by se dalo docíliti dorozumění a rozšíření časopisů »Dělník« a »Dělnické Noviny«. — Jos. S. *Vilímek* obžalovaný pro zločin rušení veřejného pokoje, jehož prý se dopustil dne 18. července řečí o táboru u Chocně, uznán za nevinna. — Kněz P. J. *Tiersch*, odsouzený pro přečin pobuřování dle § 300. tr. z., odpykav trest, propuštěn na svobodu.

4. září. S bývalým red. »Českého Lva« Fr. *Stejskalem* zavedeno další vyšetřování pro článek »Ban Jelačič a rakouská vděčnosť«, v němž shledán zločin uražení Veličenstva, zločin uražení člena domu císařského a zločin opovrhování státní správou. — Zastupitelstvo města *Počátek* zamítlo jednohlasně volbu do školní rady.

5. září. Zastupitelstvo města *Jaroměře*, pak obcí: *Vlčetín*, *Straná*, *Ctibor*, *Římberk*, *Veselí*, *Robovka*, *Cástrov* a *Životice*, dále: *Zbislav*, *Podol* a *Zařičany* v okresu Čáslavském a *Záboří* u Labské Týnice odmítla jednohlasně volbu do školní rady.

6. září. Přelíčení s dozorcem v kamenouhelných dolech v Lomnici Jos. *Steinbrennerem* pro zločin uražení Veličenstva spáchaný prý slovy: »Co je nám po císaři? Mocnář mne poslal z vojny otrhaného domů«, pronesenými před pověstným v tu dobu agentem Bašusem, jenž Steinbrennera udal. Obžalovaný uznán nevinným.

7. září. S redaktorem »Českého Lva« J. *Kummrem* zavedeno vyšetřování pro články »Král mluvil« a »Ban Jelačič a rakouská vděčnosť«, pro které byl již dříve vyšetřován býv. red. listu toho Fr. Stejskal. — Zastupitelstva spojených obcí *Pcher*, *Humen* a *Sak* v okresu Slánském odepřela volbu do školní rady. — »Dělnické Noviny« zabaveny. — Louis *Šmíd* odsouzen c. k. polic. komisařem Plochem na Vyšehradě k pokutě 15 zl. pro ovaci dne 5. července 1868 před sochou Husovou na Pankraci.

11. září. Bývalý red. »Českého Lva« odpykav si trest 14denního vězení propuštěn na svobodu. — Zastupitelstva obce *Malopřítočenské*, pak *Vrbčické* s přiškolenou obcí *Miškovickou* zamítla volbu do školní rady.

13. září. Soudní prohlídka vykonána v redakci »Českého

Lva«, v bytu redaktora J. *Kummra* a nakladatele Porta. Hledaného rukopisu nenalezeno.

14. září. Redaktor »Řípu« V. *Trojan*, pak účetní J. *Matoušek*, truhlář V. *Müller* a hudebník *Zuzka* nastoupili u okr. soudu v Roudnici tresty, k nimž byli odsouzeni pro ovaci o návratu voličů sněmovních z Mělníka.

15. září. Pro uvítání J. Baráka z vězení dáni v obžalobu: Leopold *Šmíd*, Bohumil *Tašner*, Václav *Peckel*, Petr *Hoffmann*, Josefa *Sojkova*, Rozalie *Šmídova*, Velebín *Hynek*, *Förster*, František *Náhlovský*, Kateřina *Khomova*, Otakar *Ženíšek*, Josef *Řehák*, František *Löffl*, Eustach *Jelínek*, Karel *Schön*, Petr *Mathesius*, František *Vokůrka*, Řehoř *Schleiss*, Arnošt *Černý*, Ant. *Werner*, Tekla *Zemanova*, Ant. *Šrámek*, Matěj *Sova*, Jan *Puha* a Miroslav *Kubát*. — Volba osmi výpomocných členů do okresní školní rady ve Vysokém Mýtě zamítnuta. Z 55 obecních starostů vykonal volbu jen jediný. Obec *Dušník*, pak obec *Drahelčice* spojná s obcí *Hořelicí* odmítly volbu do místní školní rady.

16. září Jan *Relich* z Plzně, jenž byl pro politickou řeč v hostinci »U Karlových Varů« v Plzni u přítomnosti něm. turnérů odsouzen na 1 rok a 6 měsíců do těžkého žaláře, odpykav svůj trest, propuštěn na svobodu. Ve vyšetřovací vazbě držán před odsouzením svým 7 měsíců a 13 dní; prodlel tudíž v žaláři 2 léta 1 měsíc a 13 dní. — Po svém zatčení pro domnělý zločin **velezrády** dne 3. srpna 1868 držán ve vyšetřovací vazbě v trestnici c. k. krajského soudu v Plzni, pak v průvodu **sedmi četníků** dopraven do Prahy do trestnice novoměstské a z té pak, když byl odsouzen, do trestnice u sv. Václava. Na nádraží v Plzni uvítán při svém návratu četnými přátely a večer odbývána v besedě občanské zábava. — Ondřej *Gahler* odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do žaláře na jeden rok. — Akademie, kterou chtěli uspořádati *vodňanští* studující ve prospěch pomníku Petra Chelčického, c. k. okr. hejtmanem Urbanem nepovolena. Rovněž nepovoleno, by čistý výtěžek odevzdán byl sboru pro vystavění Nár. divadla. Také proslov k akademii té zakázán. — »Dělník« zabaven.

17. září. »Nár. Listy« bez udání důvodu zabaveny. — Dělníkům: J. *Bavorskému*, V. *Březnovskému*, E. *Lojdovi*, J.

Strnadovi, J. *Duškovi* a H. *Suchomelovi* dodány obžaloby znějící na zločin rušení veřejného pokoje, jednak na přečin pobuřování, spáchané prý řečmi v březnu o dělnické schůzi v Konviktě. Za svědky předvoláni: c. k. policej. komisař Ort, c. k. policej. aktuar Kočka a c. k. policej. přísežní Göschler. — Volba do okresní školní rady pro soudní okres *Humpolecký* jednohlasně odmítnuta. Také zástupcové 15 obcí německých a 10 českých v okresu *Polenském* zamítli jednohlasně volbu pěti výpomocných členů do rozšířené školní rady.

18. září. S J. *Tvrdíkem* ze Sychrova zavedeno vyšetřování pro řeč dne 14. srpna o táboru na *Kamenném Stádu*, v níž shledán přečin pobuřování. — Zástupcové obcí okresu *Mladoboleslavského* a *Benátského* odepřeli jednohlasně volbu do školní rady. Dále odmítly volbu obce: *Chvatěruby*, *Zlončice*, *Kozomín*, *Dolánky* a *Oužice* a obec *Brozany*, přiškolená k obci Kunětické v okresu Pardubickém. Rovněž odmítli starostové okresu *Březnického* jednohlasně volbu čtyř výpomocných členů do okr. školní rady.

19. září. Vilém *Kerber*, odsouzený jako účastník tajného spolku »Blaník« do žaláře na 7 měsíců, odpykav si větší část trestu toho v trestnici c. k. krajského soudu v Kutné Hoře, propuštěn na svobodu. — Vyšetřování proti členům tajného spolku »Blaník«: *Burkhardtovi*, *Červinkovi*, *Drahokoupilovi*, J. *Fialovi*, *Kaňkovi*, *Milfaitovi*, *Novotnému*, *Řehákovi* a *Vykulilovi* ukončeno a akta dodána státnímu návladnictvu. — Veškeří obecní starostové okresu *Kouřimského* odmítli volbu do školní rady. Podobně odmítnuta volba do školní rady *v Poličce*.

20. září. »Slovan« zabaven. — Veškeré obce okresu Zbraslavského, Zbraslav a Záběhlice pak o sobě, zamítly volbu do školní rady.

21. září. Volba do okresní školní rady *v Rokycanech* odmítnuta.

22. září. »Pokrok« a »Dělnické Noviny« zabaveny. — Paní Augusta *Fialová* odsouzena c. k. okres. soudem pro přestupek proti veřejným zřízením a opatřením dle § 312. tr. z. na jeden měsíc do vězení, zostřeného každý týden postem. Paní Fialová navštívivši svého syna *Jaroslava*, jenž nalezal se v novoměstské trestnici ve vyšetřovací vazbě, podstrčila mu dvacetník

do ruky. Co následuje, opisujeme z rozsudku c. k. okr. soudu do slova: »Dozorce věznů Špekr přiskočil a chytil Fialu jednou rukou za krk a druhou za bradu. V tom přiskočila paní Fialová a křičela: »*Vy mně škrtíte mého syna — nechte ho!* . . .« C. k. zemský rada Binder chytil zase paní Fialovou za mantylu, která (totiž mantyla) při tom roztržena . . . Tímto počínáním si paní Fialové byl c. k. dozorce věznů Šrekr při konání úřadu svého (!) skutkem uražen, zakládá se v tom tedy skutková povaha přestupku« atd.

23. září. Roudničtí občané V. *Müller*, J. *Matoušek*, a red. »Řípu« V. *Trojan*, odpykavše tresty své pro ovaci o volbě do sněmu, propuštěni z vězení. — Starostové okresu *Volyňského* většinou hlasů odmítli volbu do rozšířené okr. školní rady.

24. září. C. k. vrchní soud zrušiv rozsudek okr. soudu novopackého, kterýmž řada voličů *novopackých*, (kteří byli obžalováni, že šli v průvodu k volbě deklaranta do Lomnice) uznána byla za nevinna a odsoudil: okres. tajemníka Antonína *Kotíka* k pokutě 80 zl., Jana *Mrázka* ml. k 40 zl., Frt. *Wolfa*, Václ. *Gloza*, Jos. *Lišku* a Jana *Nechanského* k 5 zl.; hudebníky Václ. *Hylmara*, Jana *Fischera*, Jana *Suchardu*, Ant. *Halíře*, Jos. *Vobořila*, Jana *Šulce*, Ant. *Knopa*, Vil. *Háka*, Matěje *Urbana* a Václ. *Bartoníčka* každého k pokutě 2 zl. V příčině voličů Jindř. *Zahajského*, Jana *Bergra*, Jos. *Prause*, Hynka *Tomáše*, Jana *Fišery*, Frt. *Jiroutky*, Lad. *Brunclíka*, Jos. *Urbana* a Jos. *Housy* nařídil nové vyšetřování. — Konfiskace č. 253. »Nár. L.« pro článek »Fermez la boutique!« potvrzena. Shledání v článku zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a přečin dle § 300. tr. z.

25. září. Zastupitelstvo obce *Tochovické* odepřelo jednohlasně volbu do školní rady.

27. září. Vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje zavedeno *s novopackými* občany, kteří podepsali osvědčení českým poslancům. — Jako městské zastupitelstvo *Slavkova*, tak odmítly i četné obce okolní volbu do školní rady. — Veškeří starostové okresu Poděbradského odmítli volbu dvou členů do rozšířené okres. školní rady. — Pro uvítání voličů vracejících se od volby deklaranta *z Jilového* odsouzeni c. k. okr.

soudem v Kostelci nad Černými lesy občané Bedřich *Kaše* a V. A. *Farkač* k peněžitým pokutám.

29. září. Nový *reskript královský* ze dne 26. září přečten ve sněmu českém. Mimo jiné praveno v něm do slova: »My jsme sobě dobře vědomi lesku, *jímžto koruna Našeho království Českého vážnosť a moc Našeho mocnářství obestřela.* My jsme se také na tom ustanovili, *království tomu znovu* **nedílnosť a neodcizitelnosť země nezrušitelně písemně stvrditi,** a tak jako u Našich osvícených předků má **korunování korunou českou** *Našemu vnitřnímu spojení s národem českým lesknoucí se význam dáti.*« — C. k. vrchní soud změnil rozsudek, kterýmž býv. jednatel dělnické besedy smíchovské *Šafařík* odsouzen k pokutě 2 zl., a odsoudil jej k pokutě 20 zl. nebo do vězení na čtyry dny. Odsouzený nastoupil trest vězení.

Říjen 1870.

2. října. Čeněk *Kerber* uvězněný pro »velezrádu« v trestnici svatováclavské ochuravěl.

3. října. Pro tábor na *Košumberku* (25. července 1868) obžalovaní: *Rabas* z Lůže a Jiří *Hradecký* z Litomyšle uznáni nevinnými; Karel *Adámek* z Hlinska odsouzen k pokutě 30 zl., J. *Vic* z Nových Hradů a J. *Bechyňka* každý k 10 zl. Pokuty, ku kterýmž byli jiní účastníci táboru toho dříve odsouzeni, vymáhány cestou exekuční.

4. října. Pro zločin uražení Veličenstva odsouzeni: Josef *Charvát* do žaláře na 4 měsíce, Čeněk *Trmal* z Rovenska pak na 8 měsíců.

6. října. C. k. vrchní soud potvrdil obžalovací nález, kterýmž Josefa *Sojkova* dána v obžalobu pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu schvalováním nezákonních skutků, jehož prý se dopustila uvítáním J. Baráka, když opustil vězení. — V redakci »Dělnických Novin« vykonána soudní prohlídka. — Hranický c. k. okresní hejtman Gabriel vyměřil pokutu 50 zl. každému členu obecního výboru a 100 zl. každému starostovi obcí: *Tršice*, *Lipňany* a *Vacanovice*, pak *Soběchleby*, *Radotín*, *Horní* a *Dolní Něčice*, poněvadž odepřely obce ty volbu do

místní školní rady. Zároveň jim pohrozil, že, nebude-li přes to volba vykonána, vyměřené pokuty zdvojnásobí a pošle na útraty obecní do obcí zvláštního komisaře k volbě.

7. října. C. k. vrchní soud potvrdil nález, kterýmž Jos. *Flíček*, rolník z Klenovic, a Jos. *Škoda* z Prahy dáni v obžalobu pro súčastnění se táboru na Choustníku dne 22. srpna r. 1869.

8. října. »Slovan« zabaven.

10. října. *Burkhartovi*, Miloši *Červinkovi*, *Drahokoupilovi*, Jaroslavu *Fialovi*, Stanislavu *Kaňkovi*, Josefu *Milfaitovi*, E. *Novotnému*, *Řehákovi* a V. *Vykulilovi*, kteří se nalezali již po šest měsíců ve vyšetřovací vazbě jako členové tajného spolku »Blaník«, dodány obžaloby.

11. října. Zemští obránci z celého okresního hejtmanství Hořovického, kteří již přes 11 roků ve vojště sloužili, svoláni byli do Hořovic, kde je nadporučík zemské obrany vyzval, aby přísahali, že budou ještě po dva roky v zemské obraně sloužiti. *Zeměbranci do jednoho přísahu tu odepřeli* z toho důvodu, že byli odvedeni pouze na 10 roků a proto, že nemá nikdo práva k další službě je nutiti. V hostinských místnostech pak provolávali: Za naši vlast, za naši českou zem a korunu sv. Václava půjdem sami dobrovolně, bez přísahy a bez nucení třeba ještě na dalších deset let nepřítele mlátit. Ale za němčourskou nadvládu v Čechách a za maďarské panáky ani se nehneme. My přísahali na zákon našim zeměpánem stvrzený, který také uznáváme; ale na zákon, který Němci s olověnými podešvemi bez naší vůle vypracovali, přísahati nebudeme. — Podobně zachovali se i dovolenci z okresu *Královédvorského* a *Jaroměřského* v Král. Dvoře, kam konečně povoláno z Josefova c. k. vojsko, »by zjednalo *pořádek*«. Rovněž tak stalo se ve *Znojmě*, kde proti zemským obrancům zakročilo c. k. vojsko.

12. října. Politickému vězni Jos. *Staňkemu*, uvězněnému pro tábor na Pankraci v trestnici svatováclavské, nedovoleno doprovoditi zemřelého otce ku hrobu. V záležitosti té telegrafováno dne 10. října ministerstvu spravedlnosti, odkud došla — po 36 hodinách odpověď, že povolení uděleno — nebylo. — Konfiskace č. 273. »Nár. Listů« pro článek »Poslední karta«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z.,

potvrzena. — Žaloba dodaná uvězněnému Břetislavu *Řehákovi* zněla na zločin »**velezrády**«. Ministerstvo vyučování zamítlo rekurs městské rady pražské proti zrušení usnešení rady té, týkající se rozpuštění německé hlavní školy josefovské zemskou školní radou.

13. října. Hranický c. k. okr. hejtman Gabriel odsoudil některé obce na Moravě k pokutám peněžitým proto, že odepřely volbu do školních rad. Úhrnem činily pokuty 4500 zl. Zároveň starostům oznámeno, že budou pokuty zdvojnásobeny, nebudou-li volby vykonány bez odkladu. — »Politik« zabavena.

14. října. C. k. vrchní soud zrušiv rozsudek první instance, kterýmž důvěrníci dělnictva českého uznáni byli nevinným pro přestupek zákona shromažďovacího, a odsoudil: K. *Šíbu* k pokutě 20 zl., Jana *Bavorského* 15 zl., *Suchomela*, *Pellanta*, *Kučeru*, *Součka*, *Pelce*, *Skopala*, *Kratochvíla*, *Svobodu*, *Kovandu* a *Lojdu* každého k 10 zl., po případě k přiměřenému vězení.

15. října. Bývalý okresní starosta roudnický a poslanec zemský V. *Kratochvíl* z Lounek, jenž byl pro resoluci táboru řipského odsouzen na půl roku do žaláře, dopraven c. k. četníkem do Prahy do vazby. Lounský představený J. *Jindřich*, byv četníkem vyzván, aby byl při zatčení nápomocen, odepřel to a nevyhověl také další žádosti četníkově, aby k tomu účelu vyzval některého člena obecního zastupitelstva, takže četníkovi nezbylo, nežli provésti zatčení bez assistence. — Jan *Šimek* v Týně nad Vltavou, odpykav si třídenní vězení pro súčastnění se »pouti« propuštěn na svobodu. — »Slovan« zabaven. — Po více nežli celoročním rozpuštění obnovilo okres. zastupitelstvo benešovské opět svou činnosť.

16. října. Časopisy zvěstovaly, že došel k zemskému soudu pražskému od ministerstva **tajný přípis**, kterýmž *objektivní stihání časopisů* zakázáno a nařízeno, aby byly tiskové pře vyřizovány před porotou. — S red. »Dělnických Novin« A. *Tůmou* zavedeno předběžné vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., spáchaný prý článkem »Co nového« v č. 6. — Schůze dělníků brněnských v hostinci »U bílého kříže«, v které red. »Dělníka« V. Petr měl přednášeti o otázce: »Jak domoci se kapitálu a vzdělanosti u nás?« c. k. policií brněnskou zakázána. Přednáška sama zakázána vůbec.

17. října. Žádosť občanů *lomnických*, kteří byli pro tábor *na Levíně* u Staré Paky odsouzeni k šestidennímu vězení, aby mohli tresty nastoupiti později, c. k. vrchním soudem zamítnuta, a odsouzení c. k. okr. soudem v Nové Pace vyzváni, aby do tří dnů tresty nastoupili.

18. října. »Pokrok« zabaven. — Zemští obránci v *Sedlčanech* a v *Hlinsku* odepřeli dnes i včera přísahu.

19. října. »Pokrok« zabaven.

20. října. Přelíčení pro přečin schvalování nezákonných skutků, spáchaný ovacemi po propuštění J. Baráka z vězení. Z **25ti** obžalovaných dostavilo se k líčení **19**, vesměs bez obhájců. Toliko jedinou obžalovanou Teklu *Zemanovu* hájil Dr. Čížek. Sedm obžalovaných uznáno vinnými, a sice strojník Leopold *Šmíd*, strojník Boh. *Tašner*, herec Václ. *Peckel*, malíř Petr *Hoffmann*, kandidátka učitelství slč. Kateřina *Khomova*, litograf Jos. *Řehák* a manželka žurnalisty pí. Josefa *Šmídova*, rozená Sojkova. Prvních šest odsouzeno každý k tuhé vazbě na dobu *tří neděl*, poslední proto, že byla provdána, pouze na 14 dní, jedním postem zostřené. Ostatních 12, kteří podepsali uvítací »Zasláno«, propuštěno zatím z obžaloby, poněvadž »provinění« jejich tiskem spáchané náleželo před porotu a soud prohlásil se nekompetentním, a sice zlatník Velebín Hynek *Förster*, kamnář Fr. *Náhlovský*, obchodnický Otak. *Ženíšek*, zlatník Fr. *Löffel*, strojník Karel *Schön*, jirchář Petr *Mathesius*, mečíř Řehoř *Schleiss*, otec tohoto *Václav*, slč. Tekla *Zemanova*, typograf Ant. *Šrámek*, knihař Ant. *Werner* a krejčí Matěj *Sova*. — Schůze dělníků, svolaná ku dni 23. října do hostince »U Eggenberku« na Smíchově, v které mělo býti rokováno: 1. o zrušení mravných společenstev a 2. čeho se má dělnictvo přede vším domáhati, aby uhnětený stav jeho byl povznešen!« — c. k. policií pražskou zakázána, poněvadž prý »se musí předpokládat, že by rokování bylo rázu socialně-domokratického, tedy veřejnému blahu nebezpečného« . . . — C. k. okresní hejtman Lausch *v Hustopeči* na Moravě vyzval obecní představené okresu k volbě do místních školních rad úřadním přípisem, v kterémž praveno, že »*do místní školní radi při škole . . . vstoupiti má* . . . **tři voly**« . . . Poslední dvě slova byla v přípisu červenou tužkou podtržena.

21. října. Zemští obránci a reservníci okresů *Roudnického* a *Libochovického* v počtu asi 300 mužů v kontrolním shromáždění v Roudnici *odepřeli přísahu* Když jim chtěl c. k. okr. hejtman čísti artikule zákona, zejména o *trestu smrti zastřelením* atd. voláno: »Už jsme o tom prachu slyšeli dost, máme mnohé památky na něj ještě na těle!« Dva reservníci byli četníky zatčeni; ale ani to nepomohlo. Ze tří set mužů složili přísahu pouze dva Němci z okresu Libochovického — »Národní Listy« a »Pokrok« zabaveny. — Přelíčení s řečníky o schůzi dělnické dne 27. března v Konviktě. Obžalováni byli: strojník Emanuel *Lojda*, strojník Jachym *Strnad*, obuvník Jan *Dušek*, rukavičkář Václav *Březnovský*, typograf Jan *Bavorský* a úřadník banky »Slavie« Hynek *Suchomel*, a sice první čtyři pro zločin rušení veřejného pokoje (§ 65. tr. z.), Březnovský mimo to pro přečin pobuřování (§ 300. tr. z.) Bavorský pro týž přečin, Suchomel pak pro přečin popuzování proti jednotlivým třídám společnosti (§ 302. tr. z.). Obžalované hájil Dr. Čížek. Strnad odsouzen do žaláře na 3 měsíce, Dušek do vězení na 14 dní, Bavorský na 3 neděle. Po dobu přelíčení střežena novoměstská radnice četnými policejními hlídkami. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž red. »Slovana« Jan *Květoň* pro urážku na cti barona Beusta odsouzen do vězení na 8 dní. Odsouzenému nařízeno, by do 31. října trest ten nastoupil. — Proces »Žižky« skončil ve Vídni. Zločinu sice v zabaveném čísle neshledáno, konfiskace však potvrzena.

22. října. Uvězněnému Václ. *Jandovi* z Budohostic oznámeno, že po přestálém trestu nebude propuštěn na svobodu dne 13. prosince, nýbrž teprve dne 15., poněvadž mu budou z *rozkazu c. k. ministerstva spravedlnosti* připočteny *dva dny*, jež střežen strážníkem trestnice strávil u lože nemocného svého otce v Nové Vsi. — Pro přečin rozšiřování zakázaných spisů obžalovaný obchodník Václav *Červený* z Železnice v okresu jičínském uznán za nevinna. — Beseda, kterou chtěl zpěv. spol. Šárecký »Boleslav« uspořádati ve prospěch pomníku Jana Žižky, c. k. okr. hejtmanstvím zakázána.

23. října. První číslo nového listu českého ve Vídni založeného, »*Národní Noviny*«, zabaveno. — Městys *Žehušice*, obce *Český Dub* a *Čekov* zamítly volbu do školní rady. — Obecní sta-

29. října. Před nejvyšším soudním dvorem ve Vídni provedeno řízení o zmateční stížnosti redaktora »Našince« J. *Vrly* proti porotnímu rozsudku, kterýmž byl odsouzen do vězení na 6 měsíců. Redaktor i jeho právní zástupce žádali, aby *bylo řízení provedeno bylo v jazyku českém.* Žádosti té nevyhověno a zmateční stížnost zamítnuta, výměr trestu potvrzen a red. Vrla odsouzen ještě k náhradě soudních útrat vyměřených částkou 90 zl.

30. října. Ministerstvo vyučování potvrdilo nález c. k. zemské školní rady, kterýmž bylo zastaveno usnešení městské rady pražské, že náboženská škola josefovská má býti koncem školního roku 1869—1870 zrušena. Jelikož však se městská rada pražská zdráhala vypláceti dále služné učitelstvu a pořizovati potřeby pro školu tu, nařízeno zároveň finančnímu ředitelstvu, aby peníze k nákladu na školu josefovskou potřebné strženy byly z podílu potravní daně, jenž se obci pražské vyplácí. — Plzeňský »Český Lev« zabaven. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. kr. vrchního soudu, kterýmž byl František *Kolací* ve při tajného spolku »Blaník« (první stolicí za nevinna uznaný, a z vyšetřovací vazby propuštěný) uznán vinným zločinem **velezrády** a odsouzen do těžkého žaláře na dobu **jednoho roku.** Odsouzenému nařízeno, by trest ten v osmi dnech nastoupil. — O kontrolním shromáždění zemské obrany ve *Znojmě* odepřela většina mužstva přísahu. Někteří zeměbranci byli zatčeni. Rovněž tak odepřeli přísahu zeměbranci v počtu asi 200 mužů o kontrolním shromáždění v *Poděbradech* do posledního muže.

Listopad 1870.

1. listopadu. Frant. *Kolací* odsouzený c. k. vrchním a nejvyšším soudem pro zločin velezrády do žaláře na 1 rok, nastoupil trest a to o několik dní dříve, než byl povinen. — První náklad »Řipu« zabaven. Vydavatelstvo uspořádalo nové vydání.

2. listopadu. »Obrany« č. 21. zabaveno bez udání důvodu. Vydavatelstvo oznámilo v novém čísle čtenářstvu: »Tato c. k. praxe činí rychlé poskytnutí náhradního čísla nemožným.«

který byl pak také vzat do vyšetřování, ale později z něho propuštěn. Nad jiné charakteristická jsou následující slova, jež pronesl před soudem Dr. Čížek v obhajovací řeči: »*Dva ze strážníků byli opilí*, svědkové to zřetelně vypověděli; druzí dva nepověděli nic určitého. *Má u nás míti víru vždy jen výrok policajtův* a seznání celé obec nikoliv? *Rozhodnutí této otázky ukáže*, **žijeme-li ve státě právním či jen policejním.** *Jen policajti byli vzati do přísahy*, z veškerého obecenstva nikdo. Nebude li od slavného soudu vzat ohled na to, *že policajti byli opilí*, vidím se nucena k obhájení cti celé obce Podbabské učiniti návrh, *aby proti policajtům těmto zavedeno bylo trestní vyšetřování* **pro zločin podvodu** *spáchaný křivým svědectvím.* Kdyby zde jindy výpovědi některých svědků všem ostatním tak příkře odporovaly, byl by se asi takový návrh už stal . . . Státní zástupce stěžuje si, že *občanstvo nepodporuje c. k. policii*, To je smutná pravda. Avšak příčina toho spočívá v tom, že ta *policie nevšímá si práv lidu*, že nekoná úlohu svou ve smyslu zákonnitém, že se nestará o bezpečnost lidu, alebrž *sama vyvolává výtržnosti. Celá událost v Podbabě byla policajty vyvolána.* Potom **k uchránění dvou opilých policajtů musí pět nevinných občanů posazeno býti na lavici obžalovaných!** Doufám však, že aspoň slavný soud uzná je nevinnými.« — Soudu předsedal inspektor novoměstské trestnice rada Neumann, žalobu zastupoval substitut státního návladního Ramisch. Přáda, Pekař, Hlaváček a Červenka uznáni vinnými a odsouzeni do tuhého vězení: první na 14 dní, ostatní tři každý na 8 dní. Janoušek prohlášen za nevinna. — Plzeňský »Český Lev« zabaven.

28. října. Býv. red. »Řipu« Václ. *Trojan* spoutaný dopraven c. k. četníkem z Mostu přes Roudnici do Prahy. — »Nár. Listy« a »Posel z Prahy« zabaveny. — Po provedených námitkách proti zabavení č. 273. »Nár. Listů« pro článek »Poslední karta«, v němž shledán zločin dle § 65. a) tr. z. konfiskace v plném znění potvrzena. — V *Leděi* zavedeno rozsáhlé vyšetřování proto, že o dražbě bryčky, která byla V. *Urbanovi* (odsouzenému pro uctění památky M. J. Husi) pro nezaplacení pokuty zabavena, zavěsil někdo na bryčku tu zelený věnec s obrazem upálení M. J. Husi. K soudu voláno a vyšetřováno asi 50 osob; ale »pachatel« nevypátrán.

hodné usnešení. Městské zastupitelstvo se usneslo, by obecní dům, v němž byly školy umístěny, byl na dobu tří roků pronajat soukromé společnosti, která podala příznivou nabídku. Rozhodnutí to odůvodněno tím, že novými školními zákony *odňata obci veškerá působnost ve školství* a uvalen kromě toho novými přirážkami školními na obec nový poplatek 8000 zl. ročně. Dále usnešeno, by nájemná smlouva zanešena byla do gruntovních knih a aby byly platy učitelstvu zastaveny. O usnešeních těch podána pak zpráva c. k. okres. hejtmanství. — Obce *Chocenice*, *Břežany* a *Nové Město* ohlásily c. k. školní radě v Kolíně, že na základě usnešení se valné hromady obecních zástupců ze dne 6. listop. pokládají školu za svůj vlastní majetek a nehodlají školy té nikomu ve správu postoupiti, protestujíce rozhodně proti jakémukoli zkracovní samosprávy. — Okresní zastupitelstvo žamberecké odřeklo volbu do školní rady.

8. listopadu. Z osob, hlavně studujících, kteří navštívili ve výroční den bitvy bělohorské *Bílou Horu*, zatčeni dva studující, z nichž jeden propuštěn za nedlouho na svobodu. — Mlynářský Fr. *Novotný* a zámečník Jan *Kaňka*, kteří byli po šest měsíců držáni ve vyšetřovací vazbě jako domnělí členové tajného spolku »Blaník«, propuštěni na svobodu, poněvadž bylo vyšetřování proti nim zastaveno. — »Slovan« zabaven. — Pro tábor *na Levíně* u Staré Paky nastoupili v Roketnici *poslední* tři odsouzení trest 12denního vězení, a sice Frt. *Kobr*, starosta, Frt. *Patočka*, obchodník a Filip *Patočka*, rolník, vesměs z Českého Jablonce nad Jizerou. Původně byli odsouzeni k pokutě po 60 zl. Po několikerém zabavení a několika dražbách nastoupili konečně trest vězení.

9. listopadu. Konfiskace č. 21. »Obrany« potvrzeno pro článek »Ceho ku zdaru našeho národního školství především zapotřebí«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. — S faktorem tiskárny Steinhauserovy F. *Sračinou* zavedeno vyšetřování, že nepředložil povinný výtisk č. 110. »Slovana«. — Marie *Wagnerova*, prodavačka novin v kiosku na Václavském náměstí, zažalována pro přečin rozšiřování zakázaných tiskopisů, poněvadž c. k. policejní official Schönerer přišed s policejním strážníkem podruhé do kiosku pátrati po zabaveném časopise, po dlouhém hledání objevil — za ňadry (!) prodá-

vačky pět exemplářů zabaveného čísla. Obžalovaná uznána však nevinnou.

10. listopadu. »Nár. Listy« zabaveny. Policejní zřízenci dostavili se neméně nežli třikrát do expedice, administrace a tiskárny, kde zatčen také jeden dělník od stroje. Také jedna prodávačka »Nár. L.« v kiosku zatčena.

11. listopadu. Zajímavá a *»ústavní poměry«* v Čechách nad jiné charakterisující scéna udála se v kanceláři č. 17. c. k. trestního soudu, v kteréž v tu dobu úřadoval rada Binder. Obhájce politického »provinilce« Karla *Svobody* dostavil se do kanceláře, aby si prohledl akta svého klienta a připravil se k přelíčení. V nepřítomnosti chefa kanceláře poukázán mu k tomu stůl chefův, za který zasedl a začal akta studovati. Kromě obhájce byl v bureau přítomen také c. k. auskultant a diurnista. Pojednou někdo zaklepá na dvéře, diurnista zvolá »Herein!«. Do kanceláře vstoupil velký rusovlasý muž, kterýž přistoupiv hrdě ke stolu pana rady oslovil sedícího tam *obhájce* po německu: *»Jsem místodržitelský rada Mallowetz v processu Karla Svobody* **jako svědek** na pondělí obeslaný a *přicházím*, **abych se informoval** . . .« V tom vpadl c. k. místodržitelskému radovi diurnista do řeči řka: »To, prosím, není pan rada, to je obhájce pana Karla Svobody, dr. Čížek . . .« C. k. místodržitelský rada a c. k. okr. hejtman baron Mallowetz zůstal skoro po deset minut jako v ztrnutí. Na to pravil tiše: »Ich empfehle mich« a odešel. — C. k. okr. hejtmanství v *Budějovicích* dalo zabaviti plakáty, jimiž český volební výbor oznamoval vítězství národního kandidáta. — Konfiskace č. 9. »Řipu« pro »politický přehled«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. potvrzena.

12. listopadu. Mlynář v Dobrovanech *Kutman*, jenž byl pro tábor *na Blížkově* odsouzen ku značné peněžité pokutě a vyhořev nemohl ji složiti, byl četníky v noci zatčen a dopraven do vazby, v kterou mu byla pokuta přeměněna. — Pro tábor žen na *Petruškových Vrších* odbyly si tři občanky z Vysokého trest čtyrdenního vězení. — Louis *Schmid*, P. *Hoffmann*, *Peckel* a *Řeřicha*, odsouzení pro ovaci J. Barákovi do vězení na tři neděle, chtěli nastoupiti trest; ale nesvoleno k tomu, poněvadž se státní návladnictvo z rozsudku odvolalo. — C. k. okresní

hejtman *prostějovský* zakázal schůzi, kterou ku dni 15. listop. svolali prostějovští občané Fl. Novák, Fr. Možný, F. E. Černý, K. Novotný a J. Böhm za tím účelem, aby se před spoluobčany zodpovídali z příčin, pro které vzdali se úřadů v obecním zastupitelstvu. — Rožďalovickému mlynáři J. *Nechanskému* (náčelníku banderia, který si byl pro tábor blížovský odpykal 14denní vězení) zabaveno a ve dražbě prodáno 25 korců ječmene, poněvadž otálel zapraviti pokutu 80 zl., ku kteréž kromě do vězení odsouzen byl. Mlynáři *Kolaříkovi* z Křešic za totéž »provinění« odsouzenému k pokutě 60 zl., prodán ve dražbě kočár. Doubravskému mlynáři *Kutmanovi*, který vyhořel, změněna pokuta v trest vězení.

13. listopadu. Občané *dobrovanští* dozvěděvše se, že byl mlynář Kutman dopraven do vazby, s ochotou sváželi mu stavivo, ba i z okolních obcí dostavili se rolníci, aby při stavbě vyhořelého mlýna vypomohli.

14. listopadu. Přelíčení s kandidátem profesury Karlem *Svobodou* obžalovaným pro dva zločiny a dva přečiny, jichž prý se dopustil: 1. řečí, kterou měl dne 25. července 1869 na náměstí v Lounech (zločin rušení veřejného pokoje a přečin proti veřejnému pokoji a řádu); 2. třemi plakáty, jež byly dne 25. března 1870 v Lounech nalezeny a jimiž prý měl v úmyslu *vylíčiti Jeho Veličenstvo co mocnáře, jenž na návrh vlády obdaří řádem muže, který takového vyznamenání nezasluhuje*« (zločin rušení veřejného pokoje); 3. stížností, kterou sepsal a stejně smýšlejícím podepsati dal (přečin pobuřování) a 4. oslovením lidu dne 18. dubna 1870, když Frt. Drtina vracel se z vazby z Mostu a zástup lidu nadšeně jej vítal (přečin schvalování nezákonných skutků). — Po zahájení líčení upozornil obhájce Dr. Čížek na předpis zákona, podle něhož *nesmí při závěrečném přelíčení mezi soudci zasedati nikdo, jenž byl členem soudu vyšetřovacího.* V případu tom bral jeden ze soudců podíl ve vyšetřování, jak to dokazují soudní akta. Soud odebral se k poradě a rozhodnul, **aby bylo v přelíčení prostě pokračováno.** — V průběhu líčení dal obhájce zaznamenati do protokolu: 1. že v předběžném vyšetřování děl se *výslech* se svědkem baronem Malowetzem *způsobem zhola nezákonitým;* 2. že *baron Mallowetz* **udání a žaloby své činil na vyšší rozkaz;** 3. že

jednáno **při otevřených dveřích**, takže zatím, co jeden svědek v soudní síni mluvil, ostatní svědkové venku to poslouchali. Z dalšího průběhu líčení jsou památná také slova, jež obhájce pronesl i doložil řka: »Obžalovanému klade se za vinu, že pravil: ‚*křivdí se národu českému.*‘ Mám zde *slova, která vyřkl náš nejmilostivější* **císař a král**. Je to adresa k sněmu českému, kde výslovně stojí, že **skutečně se křivdí národu českému**« — Adresa ta před soudem také čtena. — Ze závěrečné řeči obhájcovy jsou nad jiné charakteristická slova: »Vyšetřovalo se celého půl roku — bdělo se všemožným způsobem nad tím procesem — *každých 14 dní musila býti vrchnímu soudu podávána zpráva!* .. Však marné namáhání! Musily se před soud postavit věci chatrné, *skutky, na nichž nic není.*« — Obžalovaný uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z. a odsouzen do těžkého žaláře na *půl roku*.

15. listopadu. »Pokrok« zabaven. — Konfiskace č. 20 »Slovana« a č. 102. »Českého Lva« potvrzeny. — Přelíčení s býv. red. zaniklého »Ruchu« H. *Hofmanem* před pražskou porotou pro zločin uražení Veličenstva ustanoveno na den 24. listopadu druhé líčení pro zločin dle § 65. tr. z. na den 28. listopadu. — S klobuckým kaplanem P. Ondřejem *Látalem* zavedeno vyšetřování pro řeč, kterou měl dne 26. června s kazatelny před volbou do sněmu k voličům. — Zemská obrana *okresu Plzeňského*, svolaná ku kontrolnímu shromáždění do Plzně, odepřela přísahu. Na to byla obklopena vojskem a znovu vyzvána přísahu složiti. Bývalý c. k. šikovatel Filip Hecht, pak naddozorce finanční stráže v Plzni Pfeifer a ještě jeden zeměbranec, kteří své soudruhy vyzvali, aby přísahy neskládali, zatčeni. Když přes to přísaha nesložena, byla zeměbrancům prostě přečtena a tím akt ten »vyřízen«.

16. listopadu. Konfiskace č. 307. »Nár. L.« pro článek »Náš poměr k cislajtanismu«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a čl. II. zákona ze dne 17. pros. 1862 potvrzena. — Red. »Pokroku« dodán rozsudek c. k. zemského co tiskového soudu, kterýmž odsouzen pro jakýsi delikt, aniž by byl postaven před porotní soud. V odůvodnění praveno doslova: »Dle zákona ze dne 9. března 1869 mají soudy roz-

hodnouti tehdy, kdy spáchán byl přestupek *obsahem tiskopisu*, nikoli však, když spáchán byl *tiskopisem* (!)«. — Přiškolené osady obce *Soberské* oznámily c. k. okresnímu hejtmanství Slanskému, že považují školu za svůj vlastní majetek a nehodlají ji nikomu ve správu postoupiti. Zároveň se představení vyslovili, že raději úřady své složí, nežli by proti vůli občanů nové přirážky snad násilím vymáhali. — Rada kr. města *Berouna* odepřela vybírati 12procentovou přirážku školní a rozhodla se zříditi pro město školu soukromou. — Občané Adolf *Decker*, městský kancelista, Bedřich *Tichý*, měšťan a Jos. *Nepomucký*, strojník, kteří byli pro výtržnosť (zaviněnou po loňském táboru na *Kunětické hoře* v nádraží pardubickém přednostou stanice) obžalováni pro zločin veřejného násilí dle § 85. c) a několik jiných přečinů a přestupků, uznáni c. k. krajským soudem v Chrudimi nevinnými. — Město *Frenštát*, jakož i četné obce v hejtmanství Prostějovském, dále města *Holešov* a Brušperk na Moravě; pak české obce: *Přepychy* u *Opočna* a přiškolené obce *Záhornice*, *Očelice* a *Dobřikovice*; *Dětenice*; *Podhradí* u Jičína; *Zapy*; *Trnný Újezd*, *Zákolany a Kovary*; obce *Kladecká* a *Vysokovská* ve Slezsku a konečně obce *Vlachovice*, *Vlacho-Lhota*, *Křekov*, *Vrbětice* a *Halenice* v okresu Valašsko-klobúckém na Moravě odepřely skoro vesměs jednohlasně volbu do školní rady

17. listopadu. »Čech« zabaven. — Ve vyšetřování pro rozdávání resoluce na táboru ve *Březském* bylo pokračováno. U c. k. okresního soudu v Milevsku vyslechnuto již asi 20 občanů. Mimo jiné obžalováni Hynek *Lang* a Frant. *Koudelka*. — V bytu majitele vojenského listu »Žižka«, Ed. *Rüffera*, vykonána policejní prohlídka. Pátráno po zbraních. — Zřízení dělnického spolku v Liberci nepovoleno.

18. listopadu. »Nár. Listy« zabaveny. — Jos. *Držmíšek* z Běstovic dán v obžalobu pro zločin rušení veřejného pokoje, jehož prý se dopustil při loučení se Sokolem vysokomýtským. — Zastup. obce *Sezemic* odepřelo platiti školní přirážku a rozhodlo se prohlásiti školu sezemickou za ústav soukromý. — S obchodníkem Jos. *Liškou* z Ratiborských Hor zavedeno u c. k. okr. soudu v Táboře vyšetřování pro to, že vraceje se z vazby domů v hostinci v Mladé Vožici rozdal několika přátelům a známým naprosto nezávadné drobnější spisy, jež byl v Praze

koupil. — Zásilka tří set exemplářů nezávadné brožurky »Pro *strach židovský*«, poštou do Hořovic zaslaná, četníkem na poště zabavena, adresát zatčen a předveden k c. k. okr. soudu, kde s ním přes všechny námitky, že jsou to tiskopisy naprosto nezávadné, zaveden protokol a brožury mu nevydány.

19. listopadu. C. k. okresní hejtman karlínský zakázal c. k. okresnímu soudu v Karlíně vtěliti do gruntovních knih smlouvu, kterou bylo městské zastupitelstvo uzavřelo se soukromou společností, které byl obecní dům (v němž byly umístěny školy karlínské) na tři roky pronajat. Zároveň *zrušilo* usnešení obecního výboru v příčině této smlouvy z důvodu, že prý byla budova ta věnována účelům školským a proto prý obci Karlínské více nepřísluší volně s ní nakládati. Městská rada karlínská rozhodla se domáhati se pořadem práva uznání svého práva vlastnického na obecní budovu.

20. listopadu. Vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž Mat. *Pazděra* odsouzen pro zločin uražení Veličenstva do žaláře na pět měsíců. — Strojník Boh. *Tašner*, odbyv si trest třínedělního vězení pro ovaci J. Barákovi, propuštěn na svobodu.

21. listopadu. Nové přelíčení »Nár. Listů« před porotou pro »Zasláno« v jednom z lednových čísel. Redaktor J. *Arbes* i vydavatel J. *Chmelík* uznáni jednohlasně nevinnými. — Sjezd založen v *Brušperku* na Moravě místeckým c. k. okr. hejtmanem Czibulkou zakázán.

22. listopadu. V místnostech redakce a administrace listu »Correspondence slave« vykonána policejní prohlídka. Komise dostavila se v průvodu ozbrojených strážníků i neozbrojených tajných, kteří obsadili oba vchody průchodního domu. Pátráno po důkazech *zločinu neoprávněného verbování*. Zatím, co komise pátrala, dostavila se do místnosti šest mladíků, kteří prohlásili, že přáli by si vstoupiti do řad dobrovolníků francouzských pod velením Garibaldiho. Byli zatknuti. Sedmému podařilo se uklouznouti.

23. listopadu. Policejní prohlídka vykonána časně z rána v bytu spolupracovníka listu »Corresp. slave« *Staszického*, jenž musil doprovoditi komisi do redakce, kde prohlídka obnovena, a posléze i na policejní ředitelství, kde podroben výslechu. Množství francouzských dopisů zabaveno. V tutéž dobu předse-

vzata také prohlídka v bytu J. *Baráka*. Nenalezeno však nic závadného.

24. listopadu. »Český Lev« zabaven. — Po námitkách provedených proti konfiskaci č. 294. »Nár. Listů« pro denní zprávy »Justament nepřísahali« a »Kus úřadovlády« zabavení potvrzeno. V první zprávě shledán zločin rušení veřejného pokoje, v druhé přečin dle § 300. tr. z. — V redakci a tiskárně plzeňského »Českého Lva«, pak v bytech redaktora a majitele listu toho vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopisech několika článků.

25. listopadu. Adresa některých občanů pražských, v jejichž čele byl Dr. *Petržilka*, a kterouž papež žádán, aby se usadil v Praze, zabavena, poněvadž v ní o Čechách k papeži praveno: »**Tvé** *království české.*« — Porotní soud s býv. red. zastaveného »Ruchu« Hynkem *Hofmanem* pro zločin rušení veřejného pokoje spáchaný otištěním dopisu z Prahy, v č. 2. Obžalovaného hájil Dr. *Kučera*, kterýž poukázal k tomu, kterak čas po čase nahromadí se české žurnalistice tolik procesů, že nad tím právník až ustrne a mimo jiné pravil: »Zločin rušení veřejného pokoje hledá se u nás všude a tolik, že by věru každý Čech, když se narodí, musil míti § 65. tr. z. v hlavě.« Obžalovaný uznán jednohlasně nevinným. — C. k vrchní soud brněnský potvrdil rozsudek, kterýmž byla celá řada občanů z *Bystrce*, mimo jiné také bystrcký kaplan P. J. *Veselý*, pro srážku s německými turnéry odsouzena. — Obecní starosta ve *Velké Přítočné* Frant. *Novotný*, byv školní radou vyzván vybírati v obci školní přirážky, prohlásil, že raději se vzdá úřadu představeného. — Zabavení předposledního čísla Čecha potvrzeno pro článek »Cislajtánská pletenice«, v němž shledán zločin dle § 65. tr. z.

26. listopadu. Zastupitelstvo obce *Hustiřan* v okresu Jaroměřském usneslo se oznámiti c. k. okr. hejtmanství v Králové Dvoře, že nebude platiti školních přirážek a plat učiteli svému že hodlá obstarávati po starém způsobu.

27. listopadu. Tiskové pře »Českého Lva« před porotou plzeňskou ustanoveny ke dnům 12., 13., 15. a 17. prosince. Obžalováni byli Frt. Stejskal jako redaktor »bývalý« a Jos. *Kummer* jako redaktor list právě redigující. — Pro tábor *na Vysoké* r. 1868 k pokutě 75 zl. odsouzenému Jos. *Vlasákovi* z Křesetic

zabaveno 15 mandel žita a 10 mandel pšenice a prodáno v dražbě. — Pro nezaplacení kolkových poplatků dostavil se k majiteli listu »Pilsner Reform« exekutor, aby zabavil některé movitosti. Nenalezl však ničeho, co by stálo za zabavení. — *Cerhenští* občané se usnesli podati společné osvědčení proti novým školním zákonům, odepříti placení školní přirážky a školného a zříditi pro své dítky školu soukromou.

28. listopadu. Po oznámení výsledku doplňovacích voleb do obecního zastupitelstva pražského shromáždil se pod večer zástup lidu u sochy sv. Václava na Václavském náměstí. Policejní strážníci lid vyzvali, aby se rozešel. Zatkli dva mladíky a vedli je Štěpánskou ulicí, kde otec jednoho ze zatčených, domáhaje se, aby byl syn propuštěn, taktéž byl zatčen. Lid následoval zatčené až na strážnici, kde udál se bouřlivý výjev. Lid hlučně žádal, aby byli zatčení ihned propuštěni. Když se tak nestalo, vhozeno několik kamenů do strážnice, při čemž prý jeden strážník v obličeji zraněn. Silná hlídka policejní po 7. hod. zástup rozehnala a opět několik osob zatkla. Ona část lidu, která zůstala u sochy sv. Václava, po zapění písně »Hospodine, pomiluj ny« klidně se rozešla. Čtyři ze zatčených dodáni c. k. trestnímu soudu.

29. listopadu. Konfiskace č. 315. »Nár. Listů« pro článek »Panský hlas o nás«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje a čl. III. zák. ze dne 17. pros. 1862, potvrzena.

30. listopadu. Následkem stížnosti z obecenstva, že *kancelářští c. k. policejní úřadníci* nechovali se o inspekci v divadle, jak slušnost káže, byla jim inšpekce ta odňata a přikázána pouze c. k. policejním úřadníkům konceptním. — Obec *Hořany* rozhodla se podati ráznè ohražení proti novým školním přirážkám. — Prodávačka novin v jednom kiosku pražském, Anna *Kabeláčova*, odsouzena pro přečin § 24. o tisku k pokutě 10 zl. — Okresní výbor *slánský*, *velvarský* a *strašický* odepřel jednohlasně volbu do komise pro »upravení daně pozemkové«.

Prosinec 1870.

1. prosince. Přelíčení s red. »Dělnických Novin«, A. *Tůmou*, před porotou pražskou pro článek »Co nového?«, v němž

shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Obžalovaný, kterého hájil Dr. Mezník, uznán jednohlasně nevinným. — Stanovy banderia okresu *Slánského* c. k. místodržitelstvím nepotvrzeny. V odůvodnění praveno, že »z utvoření takovýchto spolků vůbec nebezpečí pro veřejný řád a pokoj k obávání jest«.

2. prosince. C. k. okr. hejtman holešovský (na Moravě) *Flašar* rozpustil ona obecní zastupitelstva, která odepřela volbu do školní rady, a přenesl působnosť jejich na své zřízence. — C. k. policie pražská zakázala kolportáž nezávadné brožurky »*Pro strach židovský*«, která ve všech knihkupectvích volně prodávána.

3. prosince. V příčině odepření příspěvku obce Pražské na vydržování c. k. policejní stráže zaslal zemský výbor přepis žaloby, kterou byla obec Pražská proti c. k. erár podala, místodržitelství s žádostí, by záležitost tu poznovu zrale uvážilo a podalo přiměřený návrh ministerstvu. C. k. místodržitelství nárok zemského výboru zamítlo, dokládajíc, že administrativní nařízení v záležitosti té nabylo právní moci a k provedení nařízení samých že byla také již zabavena polovice příjmů obce Pražské z přirážek k dani potravní a z platů služebních.

4. prosince. Konfiskace č. 107. »Českého Lva« potvrzena. S redaktorem zavedeno vyšetřování pro přečin schvalování nezákonných skutků. — Jos. *Liška*, obchodník z Ratiborských Hor, odsouzen c. k. krajským soudem v Táboře pro přestupek § 23. zák. o tisku k pokutě 5 zl., poněvadž, vraceje se z Prahy z vazby, v Mladé Vožici rozdával svým známým na památku z Prahy některé brožury a obrazy Karla Havlíčka a Rochefort, jež nahodivší se k tomu c. k. četník A. Butta skonfiskoval.

5. prosince. Přelíčení s red. »Pokroku« Drem Alojsem *Houškou* před porotou pražskou pro denní zprávu z Mnichova Hradiště »*Drzost c. k. byrokrata*«, v které shledán přečin urážení na cti dle § 487. tr. z. Obžalovaný, kterého hájil Dr. Mezník, uznán jednohlasně za nevinna.

6. prosince. »Slovan« zabaven. — Rolníku z Klenovic, Vojtěchu *Fličkovi* dodána obžaloba pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu, spáchaný prý řečí o táboru na *Chousnici* dne 22. srpna 1869. Přelíčení ustanoveno na den 12. pros. u c. k. krajského soudu v Táboře.

7. prosince. »Pilsner Reform« zabavena. — Red. »Pokroku« Dr. A. *Houška*, obžalovaný pro přečin rozšiřování zakázaných tiskopisů, poněvadž přetiskl ze zabaveného čísla ze dne 21. října *článek nezávadný*, pro který *číslo to zabaveno nebylo*, uznán za nevinna. Státní zastupitelstvo odůvodňovalo žalobu tím, že bylo celé číslo zabaveno a tudíž prý také rozšiřování celého čísla *zakázáno*, *ku kterémuž náhledu c. k. soud nepřistoupil.* — Protest města *Hořic* proti svým přirážkám školním a žádost k ministerstvu, by školy své prohlásiti smělo za ústavy soukromé, c. k. okr. školní radou odmrštěn. C. k. okresní hejtman Malowetz zastavil usnesení obecního zastupitelstva, kterýmž hořická škola prohlášena za soukromou. Proti oběma výměrům podána různá odvolání.

8. prosince. »Pokrok« zabaven. — Veškeří čeští poslanci podali kancléři hraběti Beustovi *manifest*, v kterémž co nejrozhodněji *protestovali* proti tomu, by **»koruna Česká byla zbavena svrchovanosti své a proměněna v pouhou provincii cislajtanskou«**. Dále praveno, že »národ český nemohl a nesměl spáchati na sobě politickou a národní samovraždu, která na něm žádána a proto také »rovněž nemůže *přiznati nižádné moci na světě právo, by směla zbaviti Čechy jejich historicko-politické osobnosti a národnosti, za jichž obhájení a vyvinutí národ náš byl a jest povždy odhodlaným obětovati životy a statky*". — Úřadníku Emilu *Školovi* dodána obžaloba pro přečin proti veřejnému pokoji a pořádku, spáchaný prý o táboru chousnickém dne 22. srpna 1869.

9. prosince. »Politik« a »Podřipan« zabaveny. Tento pro denní zprávu »Nový duch exekuce« a pro dopis z Terezína. — Proti »Českému Lvu«, jenž byl od 1 ledna 14krát zabaven, zavedeno celkem *devět* procesů. — Přelíčení před porotou pražskou s red. »Řipu« Václavem *Trojanem*, jenž nalezal se již od 26. října ve *vyšetřovací vazbě*, pro zločin **velezrády** dle § 58. tr. z., spáchaný prý článkem *„Rumuni, povstaňte!«* a pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., jenž shledán v článku »Na prahu nové éry«. Obžalovaný, jejž hájil Dr. Kučera, uznán jednohlasně nevinným a propuštěn i z vyšetřovací vazby. — Lounecký starosta Jan *Jindřich*, jenž byl odepřel c. k. četníkovi assistenci při zatknutí Václava Kratochvíla

z Lounek, odsouzen c. k. okr. hejtmanem roudnickým k pokutě 10 zl. — Red. »Žižky« J. *Květoň* zažalován pro přestupek §§ 10. a 11. zák. o tisku. — Nakladatelé plzeňských listů »Český Lev« a »Pilsner Reform« c. k. finančním ředitelstvím opět a důrazně vyzváni zaplatiti kolkovní poplatky insertní. — Přelíčení s posluchačem filosofie Jos. *Tvrdým* pro řeč, kterou měl dne 14. srpna na táboru »*U Kamenného stádu*« u Ledče, v níž shledány zločin rušení veřejného pokoje a dva přečiny. Hlavním svědkem proti obžalovanému byl c. k. okr. hejtman Ad. ryt. *z Obentrautů*. Druhý svědek komisař *Kramerius* z Ledče k nalehání obhájce Dra Čížka se přiznal, že *dříve*, nežli s ním byl v předběžném vyšetřování výslech zaveden, *přečetl sobě dopis, jejž byl c. k. okresní hejtman o táboru zaslal c. k. místodržitelství*. Obžalovaný uznán vinným přečinem tupení armády a odsouzen do vězení na šest neděl.

10. prosince. Pro odmítnutí volby do školní rady odsoudil c. k. okresní hejtman kroměřížský starostu obce *Rataje* k pokutě 50 zl. a vyzvav zastupitelstvo obce té poznovu k vykonání volby, pohrozil v případu neuposlechnutí pokutou 100 zl.

12. prosince. U c. k. krajského soudu *v Králové Hradci* provedeno závěrečné přelíčení s občany Janem *Králem*, obecním radním a gruntovníkem, Jos. *Součkem*, řezníkem, a Janem *Šípkem*, tesařem, pro zločin rušení veřejného pokoje. Obžalovaní odsouzeni však pro pouhý přestupek do vězení na 7 až 14 dní. — Pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu, spáchaný na táboru chousnickém, odsouzen V. *Fíček* rolník z Klenovic c. k. krajským soudem v Táboře do tuhého vězení na dva měsíce. Spoluobžalovaný Emil *Škola*, úřadník z Prahy, uznán nevinným.

13. prosince. Nového listu »Prapor svobody« číslo 2. ve Vídni zabaveno. — Přelíčení s redaktorem »Českého Lva« J. *Kummrem* před porotou v Plzni pro článek »Máme prý být hodni«, otištěný v zabaveném čísle 61., v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje. Obžalovaný, kterého hájil Dr. Čížek, uznán nevinným. — Téhož dne odbýváno v Plzni před porotou přelíčení také s býv. red. »Českého Lva« Frt. *Stejskalem-Lažanským*, který taktéž uznán jednohlasně nevinným. Obhájcem byl Dr. Houška. — Antoš Pellant odsouzen c. k. policií do

vězení na 14 dní proto, že vybízel dělnictvo o zábavě v malostranské besedě dne 11. prosince, by vyslovilo souhlas s manifestem českých poslanců a že přednesl deklamaci »Flašinetlář«, při čemž zahrál Marseillaisu. — S Vítězslavem *Zátkou* z Velešína zavedeno c. k. okr. hejtmanem v Krumlově vyšetřování pro brojení proti školním zákonům ve schůzích obecních starostů.

14. prosince. Města *Mnichovo Hradiště*, *Český Brod*, městys *Mochov*, obec *Bilany* v okresu Českobrodském, spojené obce *Litovice*, *Malá Jeně* a *Brve*, obec *Chotýnská* a *Sobínská* v okresu Smíchovském, *Hořany*, *Skramník* a *Žhery* v okresu Českobrodském, dále obce na Moravě: *Pozlovice*, *Ludkovice*, *Řetechov*, *Pradlíska* a *Podhradí*; pak *Bezuchov* a *Oprostovice* v hejtmanství Holešovickém, spojené obce *Pleň*, *Žďětín* a *Nechutín*, *Krusín*, *Prostějovičky*, *Soběsuky* a *Zárovice*, pak obec *Rajecká* a *Hrubčice* v hejtmanství Prostějovském odepřely skoro vesměs jednohlasně volby do školní rady.

15. prosince. Zahájeno přelíčení s členy tajného spolku »Jednatelství z Blaníka«. Obžalováni byli: Bedřich *Purghardt*, lékárník, 23 let starý; Jos. *Drahokoupil*, 16tiletý rolník, dříve studující gymnasia, Bohumil *Vykulil*, 17tiletý čekatel učitelství, Jos. *Milfajt*, 18tiletý čekatel, Jos. *Fiala*, 18tiletý realista, Miloš *Červinka*, 18tiletý realista, Břetislav *Řeháč*, 19tiletý realista a Jan *Szalatnay*, 14tiletý, kterýž uchýliv se do ciziny, unikl vyšetřovací vazbě i přelíčení a jeho možným následkům. Ze všech *osmi obžalovaných* překročil tudíž jen jediný věk 20 roků. Pětičlennému soudnímu dvoru předsedal rada Vošalík, votanty byli radové Winter a Lausecker, pak adjunkti Procházka a Filip. Žalobníkem Dr. Hlaváček. Obžalované hájili Dr. Čížek, Dr. Černý, Dr. Kučera a Dr. Mezník. — Obžalovaným kladeno hlavně za vinu, že rozhazovali a lepili v Praze plakáty velezrádného obsahu a že byli členy tajného spolku s revolučními snahami. Plakáty byly jednak tištěné, jednak psané. Z té příčiny žádal Dr. Kučera hned po přečtení obžaloby, aby vyloučeny byly z procesu plakáty tištěné, poněvadž tiskem spáchané delitky mají býti souzeny porotami. Soud žádosti té nevyhověl, poněvadž prý tištěných plakátů od psaných nelze odloučiti a že státní zastupitelstvo nežaluje pro žádný

delikt tiskem spáchaný. Přelíčení trvalo po dvanáct dní. Dne 23. prosince navrhl státní zástupce Hlaváček, aby čtyři obžalovaní uznáni byli vinnými zločinem velezrády a odsouzeni: *Purkhardt* a *Drahokoupil* každý do těžkého žaláře na **12 roků**, *Řehák* a *Vykulil* každý na **11 roků**. *Szalatnayovi*, kterýž spáchal »velezrádu« před ukončením 14. roku věku svého a ku přelíčení se nedostavil, na pět měsíců. Ohledně Milfaita, Fialy a Červinky navrhl, aby byli z obžaloby propuštěni; ale vyhradil si právo odvolati se z rozsudku. Rozsudek prohlášen dne 27. prosince. Tři obžalovaní uznáni vinnými zločinem **velezrády** dle § 58. lit. a) b) c) a odsouzeni do těžkého, každého čtvrt roku postem zostřeného žaláře a sice: Bedřich *Purkhardt* **na 6 roků**, Josef *Drahokoupil* a Břetislav *Řehák* každý na **5 roků**. Ostatních pět: Jos *Milfait*, Boh. *Vykulil*, Jarosl. *Fiala*, Miloš *Červinka* a Jan *Szalatnay* uznáni nevinnými. Fiala a Červinka propuštěni na to z vyšetřovací vazby; Milfait a Vykulil v ní však podržáni, poněvadž státní návladní ohlásil odvolání.

Václav *Janda* z Budohostic, odsouzený pro přečtení resoluce o prvním táboru na úpatí Řipu do těžkého žaláře na půl roku, odbyv si trest ten v novoměstské trestnici, propuštěn na svobodu. Dva dny, jichž mezi vazbou po dlouhém namáhání vymohl k návštěvě na smrť nemocného otce, nebyly mu v trest připočteny. — Redakce »Řipu« a »Podřipana« otiskly otevřený list na adresu místodržitele hr. Mensdorffa, v kterémž uváděly, že z dvanácti čísel »Řipu« zabavena c. k. hejtmanstvím tři, tedy $^1/_4$, ze čtyř čísel »Ruchu« dvě, tedy $^1/_2$ a z osmi čísel »Podřipana« dvě, tedy zase $^1/_4$ všech vydaných čísel. Dále upozornily, že c. k. soud mnohou konfiskaci vůbec ani nepotvrdil, a vyloživše obšírně důvody, jež c. k. okres. hejtmana Freyburka ku konfiskacím přiměly, pravily mimo jiné: »Vaše Exc. dovede tudíž posouditi, *jakého ponětí musí národ nabyti o svobodě tisku*, ústavními zákony pojištěné a v parlamentech chválené.« — Před porotou plzeňskou provedeno třetí přelíčení »Českého Lva« pro zločiny uražení Veličenstva a uražení člena císařského domu spáchané prý článkem »Král mluvil« v č. 34. Oba obžalovaní red. J. *Kummer* a býv. red. listu toho Frt. *Stejskal-Lažanský* uznáni jednohlasně nevinnými. — Pro odepření volby do okresní školní rady časem svým stíhaný svobodomyslný lounský

učitel Ant. K. *Viták*, později městský tajemník v Lysé nad Labem, zvolen jednohlasně za učitele v Libušíně. C. k. zemská školní rada však volby té nepotvrdila, poněvadž byl zvolený časem svým »*pro nesprávné politické chování z úřadu učitelského*« suspendován. — Konfiskace č. 335. »Pokroku« potvrzena. — Z obcí, které se rozhodly podati osvědčení proti novým školním zákonům, odepřely platiti školní přirážky i školní plat a zasaditi se o zřízení školy soukromé, uvádíme: města *Sušici*, *Vysoké Mýto*, *Mladou Boleslav*, *Milčice* u Tábora, *Vinařice* a přiškolené obce *Kozojedy*, *Smilovice*, *Břinkova*, *Divice*, obec *Chýnavskou*, přiškolené obce *Svarova* a *Červeného Újezda*, přiškolené obce farní školy *smolnické* v okresu Lounském, *Lenešice* v témž okresu: obce: *Ranou*, *Vojtěchov*, *Pokřikov*, *Voldřetice* a *Mrakotín*.

16. prosince. C. k. zemskému jinak trestnímu soudu pražskému dáno »*z vyšších míst*« pokynutí, aby **osoby, jako c. k. okresní hejtmani, c. k. komisaři a podobné nebyly předvolávány jako svědkové k závěrečným přelíčením pro zločiny politické.** Seznání takových svědků má se o závěrečném přelíčení pouze čísti, poněvadž *mnozí svědkové takoví se o závěrečných přelíčeních kompromitovali*, což jest na újmu jejich úřadní důstojnosti, aniž by tím bylo soudní proceduře prospěno. — »Posel z Prahy« a »Řip« zabaveny. V redakci, v tiskárně, jakož i v bytech redaktora a nakladatele »Českého Lva« v Plzni vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopise článku »Deset let« v č. 98. — Mlynářský stárek P. v Roudnici odsouzen c. k. okr. hejtmanem roudnickým k pokutě 5 zl. proto, že provolal »Sláva republice francouzské!« — Proti nálezu c. k. okresního hejtmanství Karlínského, kterýmž zrušeno bylo usnešení městského zastupitelstva ze dne 7. listop. (dle kteréhož obecní budova, v které se nalezaly školy, pronajata byla na tři roky soukromé společnosti s vyhražením, aby smlouva ta vtělena byla do knih gruntovních) podána odůvodněná stížnost k c. k. místodržitelství s žádostí, aby bylo rozhodnutí c. k. okr. hejtmanství prohlášeno za neplatné.

17. prosince. Okresní zastupitelstvo *českobrodské rozpuštěno*, poněvadž zvolilo starostou Frt. *Pokorného*, jehož volba za starostu zastupitelstva nebyla již po *dvakráte* císařem schválena. — Red. »Slovana« J. *Květoň*, odsouzený pro urážku

na cti kancléře hr. Beusta do vězení na 8 dní, nastoupil trest. — Obce *Bezuchov* a *Oprostovice* v okresu Holešovském na Moravě vzdaly se svého *práva* voliti do místní školní rady a vyložily zevrubně toho důvody. C. k. okr. hejtman Flašar však zavedl s představenými obcí těch vyšetřování pro přestupek »odporování volby« a odsoudil oba k pokutám po 100 zl. a zbavil obecní zastupitelstva obstarávání povinností přenešeného oboru. Obě obce podaly z nálezu toho odvolání. Podání v zápětí následovala však — exekuce. C. k. okr. hejtman Flašar s písařem a oddělením četníků s nasazenými na puškách bodáky zavítal do obcí, odňal zastupitelstvům spisy, knihy, ba i obecní pečeť a ustanovil v každé obci čtyři c. k. zřízence, jimž mělo býti i s dietami úhrnem měsíčně vypláceno 165 zl. z pokladny obecní. Občanstvu dáno kýmsi na srozuměnou, že by bylo všechno zase v pořádku, kdyby žádosti c. k. okresního hejtmana povolilo. Občanstvo však podalo proti jednání tomu prostřednictvím svých představenstev ohražení a stížnosť k c. k. místodržitelství.

18. prosince. »Pokrok«, »Obrana« a »Politik« zabaveny. — Konfiskace listu »Pilsner Reform« ze dne 7. pros. potvrzena. — Představenstvům obcí v okolí Poděbrad c. k. okr. hejtmanem Dokupilem oznámeno, že pro nezaplacení školních poplatků vložena bude do obcí poplatky ty dluhujících *vojenská posádka na exekuci* a každému vojáku že musí býti poskytnut bezplatný byt, celá strava s půl libry masa denně a vyplaceno ještě 10 kr. denně.

19. prosince. Red. »Posla z Budče« V. *Kredba* odsouzen c. k. okr. soudem pro přestupek §§ 10. a 11. zák. tisk k pokutě 30 zl., po případě do vězení na šest dnů.

21. prosince. Do *Litomyšle* přibylo k vyzvání c. k. okr. hejtmana Töpplyho 28 hulánů na exekuci vymáhati v okolí školní přirážky. První obcí, v které přirážky školní tímto způsobem vymahány, byly Moravice.

22. prosince. »Slovan« zabaven. — Na oběžník, zaslaný c. k. okresním hejtmanstvím poděbradským, že pro nezaplacení školní přirážky uložena bude do obcí vojenská posádka na exekuci, odpověděl starosta obce Milčic, Karel *Čermák*, přípisem, v kterémž vyloživ obšírně důvody, pro které přirážky školní nebyly

placeny a »nechtě jako představený činiti násilí svému právnímu citu a jednati proti svému svědomí nemůže jinak nežli oznámiti, že v týž den, kdy by vojsko k vybírání školních přirážek do obce vtrhlo, *úřadu svého jako starosta obce se vzdá.*«

24. prosince. »Podřipan« zabaven pro článek »List, kterého dopustil se kancléř Beust«. — Konfiskace č. 345. »Pokroku« č. 172. »Posla z Prahy«, č. 348 »Politiky« a č. 10. »Řipu« potvrzeny. — Div. spolku ochot. »Čech« zakázáno provozovati Tylovu činohru »Krvavý soud aneb Kutnohorští havíři«.

25. prosince. »Svoboda« zabavena. — Občané *svatouchští* v okresu Hlineckém podali stížnost proti způsobu provádění nových školních zákonů, kterouž c. k. okresní hejtmanství odstoupilo státnímu návladnictvu, načež bez odkladu zavedeno trestní vyšetřování. — C. k. okresní hejtman prachatický Hanel udělil městské radě v *Netolicích* »důtku«, protože o posledních volbách do městského zastupitelstva netolického k volbě oprávnění c. k. úřadníci nevyvoláváni s titulem »císařský královský«, nýbrž pouze »ce-ka« a připojil, že v případu, kdyby se to opakovalo, stíhati bude vinníky pokutou 10 zl.

28. prosince. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž pro ovaci J. Barákovi odsouzeno bylo 6 obžalovaných do vězení na tři neděle a jeden na 14 dnů. Z ostatních, kteří byli první instancí uznáni nevinnými, odsoudil 10 do vězení na 14 dní. Odsouzeni tehdy byli: Leop. *Šmíd*, Boh. *Tašner*, Václav *Peckl*, Petr *Hoffmann*, Kateřina *Khomova* a Jos. *Řehák* na tři neděle a Josefa *Šmídová*, roz. Sojková na 14 dní a sice první i druhou instancí. Vrchním soudem pak odsouzeni: František *Náhlovský*, Hynek *Foerster*, Otakar *Ženíšek*, Frt. *Loeffl*, Karel *Schoen*, Petr *Mathesius*, Řehoř *Schleiss*, Ant. *Werner*, Tekla *Emanová* a Matěj *Sova* každý do vězení na 14 dnů.

30. prosince. V oposici proti novým školním zákonům jednak protesty a odepřením placení nebo vybírání školních přirážek, jednak také prohlášením škol za soukromé vstoupily kromě již uvedených obcí ještě následující: *Slané, Vyšehrad*, okresní zastupitelstvo *jičínské, Ouvaly* v okresu Českobrodském; *Malá* i *Velká Přítočná* a *Dolany*; přiškolené obce *Dušníky, Hořelice* a *Drahelčice*; obec *Chyňská* v okresu Unhošťském; obec *Pšansko-Vlčická* v okresu Lounském; *Malé* i *Velké*

Čičovice; spojené obce *Ctětín, Krupín, Bratroňov, Vranov* a *Strkov;* obec *Rožná* s přiškolenými obcemi *Jablonovem, Bukovou, Malasýrem* a *Josefem*; obec *Mlákovská;* obec *Studnice, Jeníkov, Kameničky* a *Filipov;* obec *Stolobořská* v okresu *Planickém*, která podala petici přímo J. V. císaři a zastupitelstvo evang. školy *semtešské.* Na *Moravě* odepřelo město *Přerov* již *po třetí* volbu do školní rady; zastupitelstvo obce *Hostašovské* v okresu Novojičínském *po druhé.*

Leden 1871.

1. ledna. Žádosti táborského veteránského spolku *s českým velením*, aby císař ráčil převzíti protektorat jednoty té, *nevyhověno.* V místodržitelském výnosu ze dne 8. září 1870 č. 4385 praveno, že dle oznámení kabinetní kanceláře J. V. císaře žádost ta »*nemohla na nejvyšším místě dojíti povšimnutí*, poněvadž týž spolek užívá českého velení *a takové vyznamenání, jakéhož se spolek domáhá, může se přiznati jen tehdá, když spolek, jehož se týče*, užívá velení německého«. — Schůze lidu, která měla býti v den ten odbývána v hostinci Hampejsově *v Litovicích*, smíchovským c. k. okres. hejtmanem zakázána. Ve schůzi té mělo se rokovati o otázce: »Co jest toho příčinou, že veškeren národ český brání se proti provedení nejnovějšího zákona školního?« Místo občanstva sešlo se v Litovicích několik c. k. četníků a tajných, kteří shledavše, že schůze lidu se neodbývá, za nedlouho zase Litovice opustili.

3. ledna. Redaktoru »Slovana« J. *Květoňovi* doručen po odbytí trestu osmidenního vězení pro urážku kancléře Beusta výměr c. k. okresního soudu, kterýmž byl ve své nepřítomnosti jako redaktor »Žižky« odsouzen pro nějaký přestupek k pokutě 50 zl. Líčení to odbýváno, *když nalezal se J. Květoň ve vazbě.* Uvězněný žádal sice presidenta soudu zemského Jankovského, aby jej propustil ku přelíčení; ale *president žádosti té nevyhověl*, tvrdě, že prý u c. k. okresního soudu dobře vědí, kde se obžalovaný nalezá. J. Květoň podal proti platnosti výměru okresního soudu ohražení. — Obžalovaným dělníkům, kteří ve schůzi konviktské v březnu roku 1870 mluvili proti dani z vý-

délku, a byli odsouzeni do vězení, dodán rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž všem odsouzeným tresty *zostřeny*, a sice: J. *Strnadovi* z tří měsíců na pět, J. *Bavorskému* (jemuž státní žalobník v přelíčení navrhoval trest tří měsíců) z tří neděl na čtyry měsíce, J. *Duškovi* z dvou týdnů na dva měsíce. H. *Suchomelovi*, jenž byl první instancí uznán nevinným, vyměřen trest 14 dnů. — C. k. měst. del. soudem v Táboře odsouzeni Frt. *Koudelka* ml. a Hynek *Lang* pro přestupek § 23. zák. ze 17. prosince 1862 každý k pokutě 60 zl. Obžaloba týkala se rozdávání resoluce na táboru *ve Březném* u Hodušína blíže Milevska. Svědky byli ve při té výhradně jen c. k. četníci z Bechyně.

4. ledna. Námitky proti zabavení č. 290. »Nár. Listů« ze dne 24. října 1870 pro článek »Školní poplatky«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje a řádu dle § 65. a) a b), a přečin proti veřejnému pokoji. Z obhajovací řeči Dra Čížka vyjímáme: »Že volební náš řád, jak se článek vyslovuje, jest nespravedlivý, řekl přímo sám J. V. císař pán. Nemožno tedy pokládat při »Nár. Listech« za rušení veřejného pokoje, když řeknou totéž — tím méně pak, ana výčitka ta odůvodněna jest skutečností. Že byl školní zákon dán ku zdělání sněmu, na němž většina národa nebyla zastoupena, a že dala vláda zákon ten, který tak hluboko zasahá do sáčku národa, vzdělati rozhodující menšině, jest nepopíratelné faktum.« Soud konfiskaci potvrdil, toliko s odchylkou, že neshledal v článku povahu zločinu dle § 65. a), týkající se státní správy.

5. ledna. Bratr českého herce Bohuš *Mošna* zatčen a podržán *ve vyšetřovací vazbě*, poněvadž prý v hostinci Strádalově v Nuslích provolal »Sláva republice Francouzské!« — Pro provolání »Slávy« Francouzské republice zatčeno na Malé Straně několik dělníků a podržáni ve vazbě až do rána.

6. ledna. »Pokrok« zabaven. — Pro ovaci J. Barákovi odsouzení mladíci nastoupili tresty. — Občanům lomnickým, odsouzeným pro účastenství táboru lidu na vrchu *Levíně* u Staré Paky nařízeno, by neprodleně nastoupili tresty šestidenního vězení, jinak že budou c. k. četníky na vlastní útraty do vazby přivedeni.

7. ledna. C. k. okres. hejtman smíchovský Karásek vy-

slal do obce *Chejna*, jejíž starosta byl odepřel vybírati školní přirážky, 80 vojáků s důstojníkem a civilním komisařem Živným na exekuci. Vojínům mělo se denně platit po 50 kr., důstojníkovi a komisaři po 5 zl. — Pro súčastnění se průvodu o volbě do sněmu českého *v Lomnici* 24. září 1870 odsouzeni byli nejvyšším soudem: A. *Kotík*, okresní tajemník v Nové Pace k pokutě 20 zl., *Mrázek* k 10 zl. a jiní čtyři občané každý k pokutě 5 zl. Deset hudebníků odsouzeno k pokutám po 2 zl. — V českých obcích v okolí Terezína a sice v Něm. *Kopistech*, *Bohušovicích*, *Brňanech* a *Ivančicích* ubytováni husaři. *Německé obce*, vyjímaje jediný Lakovec, *zůstaly tím ušetřeny*.

10. ledna. Redaktoru »Českého Lva« J. *Kummrovi* dodán výměr c. k. krajského soudu plzeňského, že přes osvobozovací výrok poroty plzeňské o přelíčení dne 13. pros. 1870, konfiskace čísla 61. pro článek »Máme prý být hodni«, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje, zůstává v platnosti, poněvadž byla konfiskace ta c. k. zemským co tiskovým soudem v Praze potvrzena.

12. ledna. Redaktor »Dělnických Novin« Ant. *Tůma* odsouzen c. k. del. soudem pro přestupek §§ 10. a 11. tisk. zák. do vězení na dva dny, poněvadž převzav redakci »Slovana«, (jehož redaktor J. *Květoň* byl nucen nastoupiti trest osmidenního vězení), při ohlášení toho c. k. policii opomenul dodati, že kromě redakce přejímá také vydavatelství.

18. ledna. Občanská beseda *v Bubnech rozpuštěna* výnosem c. k. místodržitelství až do ukončení trestního vyšetřování, jež bylo zavedeno proti jejím členům, že osvědčili souhlas s manifestací českých poslanců.

19. ledna. Pražský hostinský Vondráček, v jehož hostinci c. k. orgánové nalezli zabavené 24. číslo »Dělníka« z r. 1870 odsouzen k pokutě 10 zl. Státní návladní navrhoval pokutu 100 zl. Spoluobžalovaný sklepník J. *Krbec*, jemuž navržena pokuta 80 zl., uznán nevinným.

20. ledna. Pro zločiny pozdvižení a veřejného násilí, spáchané o výtržnostech u Pardubic r. 1870 odsouzena c. k. krajským soudem v Chrudimi celá řada dělníků a sice pro zločin pozdvižení: 12 každý na dvě léta a 1 na pět let; pro zločin

veřejného násilí: 3 na tři měsíce a 1 na pět měsíců; pro oba tyto zločiny: 3 na dvě léta těžkého žaláře. Osm obžalovaných uznáno nevinnými. — Moravské místodržitelství *rozpustilo* tři obecní zastupitelstva na Prostějovsku a dvě na Holešovsku, poněvadž se zpečovala vykonati volby do místní školní rady.

21. ledna. C. k. okres. hejtman Obentraut oznámil některým členům obecního výboru *v Dolních Kralovicích*, že k vybírání školních přirážek ustanovil na útraty obce obchodníka F. Růžka z Čechtic s denním platem 10 zl. Výběrčí ten dostavil se následujícího dne do obce v průvodu c. k. četníka s nasazeným na pušce bodákem a jal se občanům dluhujícím přirážky různé věci zabavovati. Jednomu zabaven kočár, druhému domácí nářadí, třetímu přeslice atd. Exekutor nepopřál si ani času, aby byl o vykonaném zabavení protokol sepsal.

22. ledna. Frant. *Stocký* nastoupil tříměsíční trest žaláře pro zločin uražení Veličenstva.

23. ledna. C. k. místodržitelství zrušilo rozhodnutí c. k. okres. hejtmana hranického, kterým 6. října 1870 vyměřeny byly starostům a členům obecního výboru sedmi obcí pokuty po 100 zl. a 50 zl. proto, že obce ty odepřely volbu do místní školní rady, jako nezákonnité. Zároveň prohlásilo pohrožení, že — nebude-li volba vykonána, budou pokuty zdvojnásobeny a do obcí na útraty obecní poslán zvláštní komisař, za vyhrůžku zákonem neodůvodněnou.

25. ledna. Občanu K. *Svobodovi* v Lounech doručen výměr c. k. vrchního soudu, kterýmž mu *zostřen* trest šestiměsíčního žaláře pro zločin rušení veřejného pokoje o jeden měsíc. — S výborem okresního zastupitelstva *lounského* zavedeno vyšetřování pro protest proti školním zákonům podaný. — Obec *Milčická* v okresu Poděbradském, čítající pouze 34 čísla, mezi nimiž jest větší počet pouhých domků a chalup, navštívena k žádosti c. k. okres. hejtmanství poděbradského pro nezaplacení školních přirážek 32 husary. Když pak do týdna nezaplaceno, rozmnožen počet vojáků o 20, takže v Milčicích vymáhalo exekučně přirážky školní 52 husarů s důstojníkem. V některých číslech bylo ubytováno 5 až 6 husarů i s koňmi. U starosty Karla *Čermáka* dokonce šest husarů a důstojník.

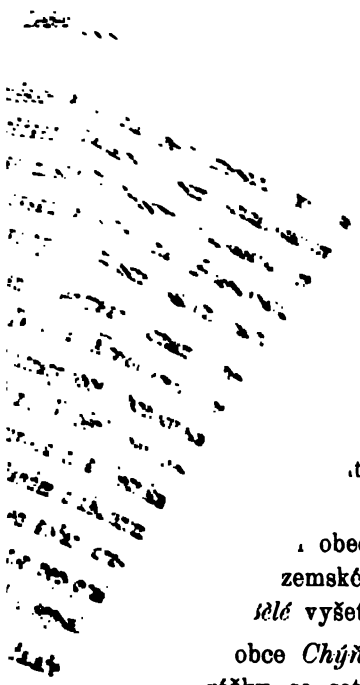

ově zvolený starosta
Sazené a tam
pak odtáhlo
Mýta přibylo
okres. hejtman-
ční přirážky.
ybírání školních při-
tomu úkolu úřadníka
íkem od domu k domu,
ré. — Šest setnin pěchoty
kresu Karlínského vymáhati
Z téže příčiny posláno pět hu-
tov a tři husaři s četníkem do

obecním starostům *okresu Bělského*
zemského jinak trestního soudu v Praze
lé vyšetřování pro přečin pobuřování.
obce *Chýň* přitáhlo na exekuci pro neza-
rážky se setníkem Dašovským 91 mužů od
Karla s nasazenými na puškách bodáky.
vloženo do obce *Zdiby* okresu Karlínského 80
řmi důstojníky. — V *Dolních Královicích* odbý-
věcí zabavených pro nezaplacení školních přirážek.

nora. Proti milčickému učiteli *Jezdinskému* zavedeno hejtmanstvím v Poděbradech vyšetřování, poněvadž naň láno, že prý byl při odepírání placení školních přirážek hlav-podněcovatelem občanů milčických a že vůbec horlivě uje proti novým školním zákonům. — Do obce *Vinařské* okresu Slanském, v které žilo 11 hospodářů, přibylo 53 vo-ů na exekuci.

7. února. Nové ministerstvo — Hohenwartovo. Předla ministerstva hr. *Potocki*, pak ministři hr. *Taaffe* (vnitra), dr *z Tschabuschniggu* (spravedlnosti), *Stremayer* (kultu) a *trino* (orby) **propuštěni.** — *Předsedou ministerstva* a zárok ministrem vnitra jmenován hr. **Hohenwart.** K návrhu o sestaveno nové ministerstvo takto: Dr. *Habětínek* (spravedlst), *Holzgethan* (finance), *Schaeffle* (obchod a správa minister-

27. ledna. C. k. okresní soud v Karlíně odsoudil předsedu Občanské besedy v Bubnech A. *Klímu* k pokutě 10 zl. a každého člena výboru k pokutě 5 zl. pro osvědčení souhlasu s manifestací českých poslanců, pro kteroužto příčinu byla beseda dočasně rozpuštěna. Odsouzení se neodvolali a podali žádost místodržitelstvu, aby bylo rozpuštění besedy odvoláno.

28. ledna. C. k. okres. hejtman Trage *v Slaném* oznámil starostům okolních obcí, aby hned odvedly dluhující školní plat, »ana c. k. vojenská assistence v Slaném již se nachází a již na pochodu jest«.

29. ledna. Občané milčičtí podali ministerstvu protest proti vojenské exekuci. Poukázali v něm hlavně k tomu, že c. k. okres. hejtmanství Poděbradské dopustilo se nezákonnosti, že žádný z občanů, do jehož domu vloženo až pět husarů, nedostal předběženého příkazu ku placení školních přirážek, že okresní komisař, řídící celou exekuční výpravu, komanduje dle vlastního uznání, dávaje občanům na exekuci do obydlí vojáky bez ohledu na to, jsou-li či nejsou-li povinni platit atd. Stížnost podepsali všickni občané až na dva. Obecní starosta K. Čermák odebral se se stížností k c. k. okresnímu hejtmanství, kde žádal, aby byla exekuce až do vyřízení protestu zastavena. Odpověď však zněla, že — nebude-li do dvou dnů zaplaceno, bude do Milčic poslána ještě *škadrona husarů*. K námitce, že by se po tom musilo občanstvo vystěhovati, odpověděl c. k. okres. hejtman, že mu do toho nic není.

31. ledna. K žádosti c. k. okr. hejtmana Trageho přibylo do obcí *Uha* a *Budohostic* u Velvar 50 mužů pěchoty pluku vévody Nassavského s dvěma důstojníky vymáhati exekučně nedoplatky školních přirážek. Členové obecního zastupitelstva obou obcí ihned vzdali se úřadů svých a okresnímu komisaři Landfrasovi, jenž exekutory přivedl, nezbylo, než aby vojáky sám ubytoval. Skoro všude občané prohlásili, že ničeho nedají a vojenské moci se podrobují.

Únor 1871.

1. února. Přes Uha a Budohostice přibylo do *Saxení* 50 vojáků ubírajících se v průvodu c. k. okres. komisaře Landfrasa

na exekuci do obcí *Nové Vsi* a *Vepřku*. Nově zvolený starosta obce Vepřku, bývalý kadet, zvěděv to, pospíšil do Sazené a tam dluhující daně z výtěžku honitby zaplatil. Vojsko pak odtáhlo přes Novou Ves do *Mlčechvost*. — Do *Vysokého Mýta* přibylo 40 hulánů s nadporučíkem a komisařem c. k. okres. hejtmanství, aby exekučně vymáhali nezaplacené školní přirážky.

2. února. Obec *Nechanice* odepřela vybírání školních přirážek. Okresní hejtman ustanovil tudíž k tomu úkolu úřadníka Prokesche, kterýž provázen c. k. četníkem od domu k domu, zabavoval dlužníkům, co uznal za dobré. — Šest setnin pěchoty a škadrona husarů vyslány do *okresu Karlínského* vymáhati exekučně nezaplacené přirážky. Z téže příčiny posláno pět husarů do obce *Bezděkov* u Klatov a tři husaři s četníkem do obce *Polína*.

3. února. Proti všem obecním starostům *okresu Bělského* zavedeno k žádosti c. k. zemského jinak trestního soudu v Praze c. k. okr. soudem *v Bělé* vyšetřování pro přečin pobuřování.

4. února. Do obce *Chýň* přitáhlo na exekuci pro nezaplacené školní přirážky se setníkem Dašovským 91 mužů od pluku arcivévody Karla s nasazenými na puškách bodáky. Z téže příčiny vloženo do obce *Zdiby* okresu Karlínského 80 vojáků se čtyřmi důstojníky. — V *Dolních Královicích* odbývána dražba věcí zabavených pro nezaplacení školních přirážek.

5. února. Proti milčickému učiteli *Jezdinskému* zavedeno c. k. okr. hejtmanstvím v Poděbradech vyšetřování, poněvadž naň bylo udáno, že prý byl při odepírání placení školních přirážek hlavním podněcovatelem občanů milčických a že vůbec horlivě agituje proti novým školním zákonům. — Do obce *Vinařské* v okresu Slanském, v které žilo 11 hospodářů, přibylo 53 vojáků na exekuci.

7. února. Nové ministerstvo — Hohenwartovo. Předseda ministerstva hr. *Potocki*, pak ministři hr. *Taaffe* (vnitra), rytíř *z Tschabuschniggu* (spravedlnosti), *Stremayer* (kultu) a *Petrino* (orby) **propuštěni**. — *Předsedou ministerstva* a zároveň ministrem vnitra jmenován hr. **Hohenwart**. K návrhu jeho sestaveno nové ministerstvo takto: Dr. *Habětínek* (spravedlnost), *Holzgethan* (finance), *Schaeffle* (obchod a správa minister-

stva orby), Jos. *Jireček* (kult a vyučování), svob. pán ze *Schollu* (zemská obrana).

Prvním skutkem nového ministerstva bylo vymožení **amnestie** *politickým provinilcům*, která byla *nejrozsáhlejší všech*, jimiž se historie »ústavnosti« rakouské prokázati může. **V Čechách** *zjednala svobodu více nežli padesáti věznům politickým* a sice byli propuštěni:

Z trestnice **u sv. Václava** pro »*velezrádu*« odsouzení: právník Bedřich *Vacák*, kterýž byl uvězněn od 6. června 1868, Čeněk *Kerber* a Otakar *Fiala* (oba od 12. června 1869) a Jos. *Vist* (od 6. června 1869); — pro »*zločiny rušení veřejného pokoje*« nebo »*vzbouření*« odsouzení: dělník Fr. *Neumann*, studující Jos. *Staňke*, dělník Krištof *Gréger*, pak Jan *Hanzlík*, Jos. *Kejval* a Leop. *Šaller*. Dále někteří pro urážku Veličenstva odsouzení a sice: Vincenc *Rudolf*, Jan *Weinacht*, Frant. *Kohout*, Tomáš *Nejedlý*, Frant. *Hlinák*, (jenž byl pro jiný přečin dodán c. k. okresnímu soudu), Frant. *Sommer*, Jan *Horáček*, Vojtěch *Jozífek*, Frant. *Böhm*, Jindřich *Tschochner*, Karel *Bejlovec*, Ignác *Hambrecht*, Josef *Sazama*, Gustav *Sebald*, Petr *Šípek*, Jan *Konvalinka*, Karel *Mayer*, Ant. *Kouba*, Em. *Šídlo*, Jan *Tous*, Jos. *Černý*, Rud. *Neuhardt* (který se nalezal v blázinci) a Ant. *Busch*. — **Z novoměstské věznice** propuštěno 22 »provinilců« a sice pro »velezrádu« odsouzení: Břetistav *Řehák*, Bedřich *Purkhardt*, Fr. *Kolací*, J. *Milfait*, Boh. *Vykulil*, a Jos. *Drahokoupil*. Pak pro tábor říšský odsouzený poslanec *Václav Kvatochvil* z Lounek a celá řada pro zločin uražení Veličenstva odsouzených a sice: Frant. *Hutar*, Vojtěch *Vokurka*, M. *Paxdera*, Fr. *Žalud*, Jos. *Velek*, Karel *Vorlíček*, Fr. *Stocký*, Jos. *Vlach*, Jan *Dušek*, Jos. *Kříž*, Jan *Lukes*, Jos. *Hradecký*, Ant. *Venas*, Ignác *Trmal* a Klement *Kavka*. Jeden z těchto, Frt. *Hutar*, byl pro opětné spáchání zločinu toho teprve téhož dne odsouzen do žaláře na dobu čtyř roků.

Kromě uvedeným svědčila amnestie také ještě dělníkům, kteří byli pro schůzi dělnickou v Konviktě již všemi instancemi k větším a menším trestům žalářním odsouzeni, a sice Jos. *Bavorskému*, jenž měl nastoupiti trest 4 měsíčního žaláře, J. *Strnadovi* (6 měsíců), *Duškovi* (2 měsíce) a *Suchomelovi* (14 dní).

Z amnestie *vyjmuti* byli všickni, kdož byli pro přestupky proti zákonu o právu shromažďovacím odsouzeni k peněžitým pokutám, *jichž bylo v Čechách na tisíce*. — V trestnici novoměstské radnice podržáni také ještě ve vazbě všickni, kdož byli odsouzeni pro uvítání J. Baráka, když opustil žalář, ačkoli v amnestii výslovně připomenuto, že týká se i oněch zločinů, přečinů nebo přestupků, jež spáchány byly v ohledu politickém.

Z trestnice v **Plzni** propuštěn J. *Schwarz*, okresní sekretář v Přešticích, jenž byl pro uražení Veličenstva odsouzen na 10 měsíců do žaláře a trest ten již až na jediný měsíc odpykal.

Na Moravě propuštěno celkem 13 osob, z nichž 9 bylo uvězněno v trestnici *v Brně* a 1 *v Mírově*, vesměs odsouzených pro uražení Veličenstva. Mimo to bylo 15 vyšetřování pro podobné zločiny zastaveno.

Amnestie týkala se také Frant. *Stejskala-Lažanského* ve Vídni, jenž byl ve vyšetřování pro pět článků otištěných v »Národních Novinách« a »Praporu svobody«; Dra *Zátky*, vyšetřovaného pro pobuřování, jehož prý se dopustil v Budějovicích řečí, kterou měl o posledních volbách k voličům; F. *Sprinaryho*, kupce z Pečky, odsouzeného pro zločin rušení veřejného pokoje do žaláře na půl roku; Ant. *Hajnce*, hajného v Dolních Počápech, odsouzeného pro uražení Veličenstva na 8 měsíců; P. Václ. *Chvojana*, odsouzeného pro zločin rušení veřejného pokoje na 2 měsíce, kteří měli vesměs tresty své teprve nastoupiti; dále *Pekla* z Klatov, jenž byl pro transparent o slavnosti Krameriově uznán za vinna zločinem rušení veřejného pokoje a Jiřího *Baxy*, hospodáře ze Struhadel v okresu Klatovském, jenž byl pro urážku Veličenstva odsouzen do žaláře na čtvrt roku, ale trestu posud nenastoupil; JUC. *Mlčocha* a P. Karla *Ambrože* v Bojkovicích, kteří byli ve vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje, pak *obecního zastupitelstva obce Hustiřan* u Jaroměře, vyšetřovaného pro přestupek, jehož prý se dopustilo tím, že dalo školu zapsati do gruntovních knih; občanů Hynka *Gebasa* a F. *Tyla* ze Svratky, Fr. *Netolického* z Kameniček a několika občanů svratušských, obžalovaných pro pobuřování proti zákonu školnímu; Ant. *Nevařila* ze Zásmuk, jenž byl zatykačem stíhán pro zločin velezrády, jehož prý se dopustil řečí na táboře mukařovském, ale uchýliv se

do Ameriky, stíhání c. k. soudů rakouských unikl. *Ve Vídni* propuštěni ze žalářů vůdcové dělnictva Scheu a Oberwinder (věznění v Garstenu), Most a Papst (věznění v Subenu), Pfeifer, Hecker, Leitner, Neumayer a Fortelka (věznění u c. k. trestního soudu vídeňského). Dále zastaveno trestní vyšetřování proti Dru. Höslingerovi, P. Kinzlovi, proti dělníku Fortelkovi a oficialu Russovi, jakož i tiskové procesy proti časopisům »Vaterland«, »Zukunft« a »Böse Zungen«.

Téhož dne, kdy amnestie prohlášena, odsouzen redaktor »Dělníka« V. *Petr* pro brožurku »Soud dělníků českých« do vězení na 12 dní. — Do *Železnice* posláno c. k. okres hejtmanem Studniczkou z Josefova 184 mužů pěchoty pluku hraběte Creneville s jedním koněm a c. k. sekretářem Pivetzem na exekuci pro nezaplacení školních přirážek.

8. února. Obec *Biseň-Tuřany* dluhovala školní přirážky za měsíce říjen, listopad a prosinec 1870, pak za leden 1871 a sice — 70 krejcarů. Pro částku tu vyslána do obce vojenská exekuce 50 vojáků s dvěma důstojníky a c. k. přiručím Divišem, kterou byla obec nucena ubytovati a poskytnouti jí ještě tři povozy.

9. února. Na jmění města *Pardubic* uvalena sekvestrace pro nezaplacení školního platu. — *V okresu Slánském* a *Velvarském* vymáhala školní přirážky setnina vojska.

10. února. »Český Lev« v Plzni zabaven. — U c. k. okres. hejtmanství Karlínského prodávány za osobního vedení c. k. okr hejtmana Strnada ve veřejné dražbě peřiny, jež byly žižkovskému občanu a majiteli domu Al. *Malému* pro nezaplacení školních přirážek zabaveny. Malému nebylo ani úřadně oznámeno, že bude dražba na jeho majetek odbývána. Ku dražbě dostavilo se značné množství žižkovských občanů, kteří o ní zvěděli z novin. Peřiny vydražil za 30 zl. 99 kr. žižkovský občan Václav Stome a doručil je darem A. Malému. — Za vření bubnů přitáhla celá setnina vojska do *Smečna* vymáhati exekučně školní přirážky.

11. února. »Národní Listy« zabaveny pro úvodní článek »Napravte křivdu tu!« — Bratr českého herce Bohuš *Mošna*, jenž dlel ve vyšetřovací vazbě od 5. ledna, propuštěn na základě amnestie teprve *dnes*.

14. února. Do obce *Záp* přiklusala vojenská exekuce od pluku vévody Nassavského, 45 mužů s dvěma důstojníky a konceptním příručím Schlöglem, aby vymáhala nedoplatky školních přirážek. V každém hospodářství ubytováno po dvou až třech mužích; u starosty čtyři muži. — Do obce Minkovic v okresu Velvarském posláno slánským c. k. okres. hejtmanem 50 vojáků na exekuci. Jelikož však starosta obce dlel mimo domov, sešlo zatím z exekuce. — Do okresu Novoměstského táhlo 100 c. k. myslivců se setníkem a vydali se ihned ke *Krčínu a Opočnu* — vymáhati přirážky školské.

16. února. Čtrnáct pohorských obcí v okresu Kralovéhradeckém a Královédvorském, zejména *Dehtov*, *Třebihošť*, *Želejov*, *Bezník*, *Kal*, *Vřesník*, *Tetín*, *Lukavec*, *Červená Třemešná*, *Rohoznice*, *Trotina*, *Poličany*, *Lanžov*, *a Dobravice* podaly společnou žádost místodržitelstvu za změnu školního zákona. Totéž učinila zastupitelstva v *Hněvčevsi* u Hořic, v *Urbanicích* a ve *Lhotě* pod Libčany u Králové Hradce. Do obce *Dětenic* posláno jičínským c. k. okres. hejtmanem Studnitczkou 180 vojáků s šesti důstojníky vymáhati ve všech sousedních obcích školní přirážky. Když byly přirážky ty zaplaceny, žádal c. k. sekretář Piwetz, který se byl s vojskem dostavil, aby byly také ještě zaplaceny nedoplatky na kostel osenický a k vymáhání jich povolal ještě 25 vojáků z Osenic.

17. února. Majitel a redaktor »Posla z Prahy« podal ministerstvu spravedlnosti stížnost proti schválení konfiskace čísla ze dne 4. února, na kterou se mu dostalo vyřízení toho smyslu, že udělená amnestie objektivního řízení se netýká. — C. k. krajský soud v *Litoměřicích* potvrdil zabavení čísla 3. časopisu »Říp« ze dne 1. února. Ve zprávě »Odvolání proti vypsané školní přirážce« shledán přečin pobuřování dle § 300. tr. z. — Redaktoru »Posla z Budče« dodán obžalovací spis pro »překročení programu« (§§ 10. a 11. zák. tisk.), jehož prý se dopustil otištěním článku »Dobytí karlínské školy«.

19. února. Do *Sedlčan* zavítala setnina pěchoty císaře Františka Josefa se čtyřmi důstojníky na exekuční vymáhání školních přirážek. Městská rada založila za dluhující občanstvo vše, co c. k. okresní hejtman Vížďálek žádal. Přes to zůstalo vojsko v Sedlčanech až do 21. února, tedy po *čtyry dny*,

ačkoli bylo vše hned prvního dne zaplaceno. V jedné rodině neměli okamžitě peněz, aby mohli vojáka stravovat a školní přirážku zaplatit. Matka ustřihla dceři své cop vlasů, prodala je a zaplatila.

21. února. Do města *Hronova* posláno c. k. okresním hejtmanem Ketzendorfem 92 vojáků s třemi důstojníky a c. k. komisařem Rudyšem vymáhati exekučně školní přirážky. Vojsko vtáhlo do města s nasazenými na puškách bodáky. Ubytování dálo se nesprávně; neboť mnohým občanům, kteří měli přirážky zaplaceny, vloženo do domu po 4 až 8 mužích. — Redaktor plzeňského časopisu »Pilsner Reform« JUDr. *Šmíd* odsouzen k pokutě 10 zl. nebo na dva dny do vězení, poněvadž nezaplatil na minutu kolkovní poplatky tak, jak byl finanční úřad nařídil. Rovněž tak překvapen dřívější nakladatel »Českého Lva« J. R. *Port* výměrem c. k. finančního ředitelstva, kterýmž mu z téže příčiny uložena pokuta 16 zl. Charakteristické jest, že c. k. finanční ředitel v Plzni, B. Mitske, jenž tyto pokuty diktoval, učinil tak na základě §§ 34. 35. patentu ze dne 6. září 1850, kterýž — jak tomu nápis článků těch učí — vztahuje se pouze k *zemím uherským*, v kterýchž důchodkový zákon trestní nebyl zaveden.

23. února. Do *Hostivaře* přitáhlo k žádosti c. k. okres. hejtmana karlínského z Prahy 120 mužů pěchoty s třemi důstojníky na exekuci pro nezaplacení školních daní. Pobyli v obci tři dny, načež se vydali za tímže účelem do *Kunratic*. Karlínský c. k. komisař, jenž vojsko provázel, nebyl při exekuční funkci nikdy sám, nýbrž měl vždy assistenci dvou vojínů s nabitými puškami a nasazenými bodáky. — Do obce *Městce* u Opočna, která čítá pouze 23 čísel a dluhovala — 5 zl. školních přirážek, vloženo 25 vojáků na exekuci.

Březen 1871.

1. března. Časopis »Říp« k rozkazu okres. hejtmanství konfiskován. — Pardubický okres. hejtman Brechler rozeslal po okresu oběžník toho smyslu, že — nebudou-li daně školní do 1. března zaplaceny, pošle do každé obce 20 mužů jízdy a

setninu pěchoty. — Do *Nových Dvorů* na Roudnicku vloženo 41 vojáků s důstojníkem, c. k. komisařem a jedním četníkem vymáhati exekučně školní daně.

3. března. Okres. hejtman Brechler oznámil městské radě pardubické, že žádosť její ze dne 26. února za zastavení vojenské exekuce pro nezaplacené školní daně zadal sice c. k. místodržitelství, ale že jí žádného účinku odkládacího nepřikládá. Za tou příčinou že budou 7. březnem počínaje u každého dlužníka ubytováni tři vojáci. Následkem toho městská rada i starosta podali — resignaci.

4. března. S některými občany roudnickými zavedeno vyšetřování pro uvítání politických vězňů. — Redaktoru »Řípu« Ad. *Pikovi* a skladníku řemeslnického spolku V. *Novotnému* dodán obžalovací nález znějící na přečin proti veřej. pokoji a řádu dle § 305. tr z. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž redaktor »Posla z Budče« V. *Kretba* odsouzen pro přestupek §§ 10. a 11. zák. tisk. k pokutě 30 zl., po případě k vězení na šest dní.

5. března. Občan Jan *Šereda* z Martinic u Voušova nechtěl přijmouti úřad školního rady, začež mu vyměřena pokuta 50 zl. K vymáhání pokuty té poslána mu c. k. okr. hejtmanem ledečským vojenská exekuce. Mimo stravu a byt měl vojákům platit prvních 7 dní po 5 kr., druhých 7 po 10 kr.

8. března. Do *Kladna* přibylo 192 vojínů s osmi důstojníky a c. k. berním kontrolorem na odpočinku Janem Stroblem jako vládním komisařem, vymáhati exekučně nezaplacené daně školní.

9. března. Veškeří členové městského zastupitelstva *kladenského*, podavše protest proti bezdůvodné vojenské exekuci do města, vzdali se s purkmistrem a městskou radou svých úřadů.

10. března. Námitky proti konfiskaci »Nár. Listů« ze dne 11. února. List byl zabaven pro úvodní článek »*Napravte křivdu tu*«, v němž shledalo státní návladnictví zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., dva přečiny proti veřejnému pokoji a řádu dle §§ 300 a 302. tr. z. Po námitkách redaktora p. J. *Hladíka* a právního jeho zástupce Dra. Čížka uznal soud, že nespáchán sice zločin rušení veřejného pokoje, že

nepopouzeno k zášti proti národnosti německé; ale že prý přece jen popuzováno proti vládním orgánům a spáchán tudíž přečin dle § 300. tr. z. Konfiskace potvrzena. — Do obce *Jesenice* u Sedlčan vloženo 23 vojínů s důstojníkem na exekuci pro nezaplacené školní daně.

13. března. Pro uvítání Jos. Baráka odsouzení přestáli již na mnoze své tresty. Dnes doručeno i slečně Tekle *Zemanově* a M. *Sovovi* potvrzení vyměřeného jim trestu 14denního vězení s rozkazem, aby trest do tří dnů nastoupili.

20. března. Občanu K. *Svobodovi* v Lounech, odsouzenému pro celou řadu zločinů a přečinů do žaláře na sedm měsíců, doručen rozsudek nejvyššího soudu, kterýmž mu pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu vyměřen trest jednoměsíčního vězení.

23. března. Do obcí *Noutonic*, *Okoře* a *Liehocevsi* vloženo 80 mužů jako exekuce. Představenstvo obcí těch vzdalo se ihned svých úřadů. — Domkář Buchta v jisté obci okresu Ledečského zdráhal se přijmouti úřad člena c. k. okresní školní rady, uváděje za důvod, že neumí ani číst ani psát. Ledečský c. k. okresní hejtman Obentraut vyměřil mu pokutu 60 zl. — Do *České Třebové* vložena setnina vojska čítající 104 muže, do *Padařova* pak 22 mužů s jedním důstojníkem, aniž by se bylo vyčkalo vyřízení jen jediného odvolání, jež v příčině vypsaných školních přirážek podána, ba aniž by byla »posádka« více nežli 12 hodin napřed ohlášena.

30. března. K předsedovi ministerstva hr. *Hohenwartovi* dostavila se z *Moravy* a sice z *Kojetína* a *Přerova* deputace občanů, aby jej obeznámila s přehmaty, jakých se Giskrovská byrokracie na Moravě vůbec a v okresu Kroměřížském dopouštěla. Ministr vzal vděčně na vědomosť, co mu deputace vykládala a ujistil ji, že *vláda od úřadníků ani jednotlivým občanům, ani právu národnímu ubližovati nedá.* Deputace poukázavši pak k bídné češtině, v jaké se výměry úřadní stylisují, ohradila se proti tomu, *aby se úřadně vydávalo za češtinu, co není než hanebnou hatlaninou a mnohdy i hotovým nesmyslem*, a předložila hraběti Hohenwartovi celou sbírku takovýchto byrokratických urážek jazyka českého.

31. března. Občané *vokovičtí* a *veleslavínští* překvapeni příchodem celé setniny pěšího pluku arcivévody Karla v počtu 80 mužů s třemi důstojníky a jedním zástupcem. Vojsko provázel jako c. k. komisař Josef Strobl. Ačkoli tomuto zvěstováno, že jsou školní přirážky zaplaceny a zaplaceno mu po jeho žádosti jako záloha vše, co žádal (50 zl. 87 kr.), ubytováno vojsko po domích — v některém čísle až 17 mužů, následkem čehož zastupitelstvo spojených obcí *Vokovic a Veleslavína* vzdalo se svých úřadů.

Duben 1871.

1. dubna. Vojsko, jež přitáhlo dne 31. března do Vokovic a Veleslavína vymáhat exekučně školní přirážky, odtáhlo do *Velkých Čičovic*, pak do *Okoře* a *Noutonic*. Ve Velkých Čičovicích nechtěl c. k. komisaře nikdo z občanů ubytovati a ve všech domech, v nichž prosil, aby mu prodali něco k jídlu, že dobře zaplatí, nedostal ničeho. V Okoři mu byly jedním občanem ukázány dvéře. V Noutonicích nedostal ani noclehu. Musil přenocovati v hostinci na holých prknech, přikryt jen vlastním kabátem.

2. dubna. Dle zpráv vídeňských listů bylo c. k. úřadům v Čechách ministerstvem nařízeno, aby žádosti za povolení k odbývání táborů vyřizovaly v každém jednotlivém případu teprve po učiněném dotazu u ministerstva.

3. dubna. Tábor lidu, svolávaný ku dni 10. dubna na *náměstí v Turnově*, na němž mělo býti rokováno o otázce: »Jakým způsobem zjednati shodu mezi korunou Českou a říší rakousko-uherskou?« c. k. okr. hejtmanstvím — zakázán.

4. dubna. K zastaveníčku, jež uspořádali někteří občané a členové zpěv. spolku v Šárkách V. *Luňáčkovi*, jenž si byl časem svým mezi politickými vězni v novoměstské trestnici pobyl, dostavil se z Prahy značný počet c. k. policejních strážníků.

5. dubna. Red. »Řipu« Ad. *Pick* a N. *Novotný* z Roudnice odsouzeni c. k. krajským soudem v Litoměřicích pro schvalování nezákonních skutků každý do vězení na jeden měsíc.

Provinění to spáchali tím, že dojeli pro odsouzené občany *Matouška, Müllera* a *Trojana* až k vězení a odvezli je v kočáře domů. Při líčení pře byl president soudu, rytíř Limbeck, sám nucen konati vedle funkce předsednické také úřad zapisovatele, poněvadž u c. k. krajského soudu litoměřického nebylo zapisovatele, jenž by se byl vyznal v jazyku českém.

9. dubna. Deklamace »Trampoty v Olympu«, »Čáp« a »Práce«, jež měly býti dram. klubem malostranské besedy o zábavě »Spolku zedníků z Prahy a okolí« v sále konviktském předneseny, c. k. policií pražskou zakázány.

10. dubna. V německém divadle v Praze provozován Grillparzerův kus »Krále Otakara sláva a smrť«. Aby mohl býti kus ten hrán a dohrán — konsignováno vojsko v některých kasárnách, veškeré mužstvo c. k. policejní stráže a do divadla i k divadlu dostavilo se přes sto c. k. policejních strážníků veřejných i tajných.

11. dubna. *Grocholski* vstoupil do kabinetu jako ministr haličský.

13. dubna Ze zpěváckého spolku »Prácheň« v Horažďovicích oznámeno veřejnosti: R. 1868 odsouzen praporečník *Laida* pro pronesení hesla při svěcení praporu do vězení na 8 dní a propuštěn ze služby jako diurnista. — Dne 17. pros. 1868 zadány změněné stanovy k úřadnímu potvrzení, leč teprve dne 18. února 1871, tedy po dvou letech a dvou měsících (místo po čtyrech týdnech) došlo vyřízení, že se nové zřízení spolku — zakazuje. — Roku 1870 byl místopředseda *Mayer* pro uspořádání zastaveníčka býv. poslanci, purkmistru a předsedovi spolku *Celerinovi* odsouzen (ač bylo vše patřičně oznámeno a žádný zákaz nedošel) k pokutě 25 zl. nebo k pětidennímu vězení. — Roku 1871 pak zavedeno vyšetřování s býv. předsedou *Čežkem* z Vartemberka a předsedou právě úřadujícím *Mayerem* a jednatelem *Rejžkem* pro opomenuté ohlášení valné hromady r. 1870 a pro uspořádání zastaveníčka nově zvolenému purkmistru Jos. *Doubravovi*, jež c. k. okres. hejtman považoval za »průvod s pochodněmi« a chtěl, aby bylo obé ohlašováno tři dny napřed, kdežto pořadatelé ohlásili to 24 hodin napřed.

27. dubna. C. k. okresní hejtmanství *pardubické* zasílalo v poslední době městskému úřadu pardubickému vždy přípisy a dopisy s oslovením »městské radě«, »purkmistrovskému úřadu«, »obecnímu výboru« atd. Následkem toho začal obecní úřad stejnou měrou psáti »c. k. okresní hejtmanství«, »c. k. školní rada okresní«, což přimělo posléze c. k. hejtmana Brechlera k tomu, že zvláštním přípisem ze dne 14. března, psaným nejnesprávnější češtinou důtklivě naléhal na to, aby bylo c. k. úřadům dopisováno dle nejvyššího nařízení ze dne 31. pros. 1781 — opakujeme: z roku **1781**, jinak že prý by byl nucen »podle § 105. ob. zř. panu purgmistrovi aneb jeho na takové zprávě podepsanému náměstkovi . . . uložiti pořádkovou pokutu až do 20 zl.«

Květen 1871.

5. května. U karlínského občana a vlastníka domů č. 69. a 128. v Karlíně vykonána v jeho nepřítomnosti exekuce pro nezaplacení školní přirážky. Exekuci provedl civilní exekvent Jan Škvor za asistence dvou c. k. četníků, zabaviv v krámě — přes protest krámské — jistou část peněz.

6. května. C. k. policie pražská zakázala schůzi lidu, kterouž výbor občanské besedy *žižkovské* svolával na den 7. května, aby v ní bylo pojednáno o tom, čeho by bylo třeba podniknouti, by nehody, přerušením a stížením komunikace stavbou železničních viaduktů přes vídeňskou silnici byly zamezeny.

7. května. Dělnický *tábor na Letné*, položený ku dni 12. května, nepovolen, poněvadž se proti místnosti vyslovil komandující generál Huyn. — Malostranská dělnická beseda c. k. místodržitelstvím pro »překročení stanov« rozpuštěna.

8. května. S některými členy rozpuštěné malostranské besedy dělnické zahájeno vyšetřování pro přestupek, jehož prý se dopustili opatřením nějakých pozvání spolkovou pečetí.

Červen 1871.

10. června. Konfiskace brožurky »Kde stojíme« potvrzena.

19. června. Red. »Řipu« A. *Pick* a V. *Novotný* nastoupili trest osmidenního vězení. K žádosti jejich bylo jim povoleno odpykati trest ten místo u c. k. krajského soudu v Litoměřicích v Roudnici.

21. června. Občan Horák nastoupil trest několikadenního vězení, k němuž byl odsouzen, poněvadž svolal a řídil schůzi zástupců všech pražských spolků a besed dělnických, kteří v místnostech malostranské besedy dělnické své porady konaly.

Červenec 1871.

8. července. Některé dámy v *Královicích* podaly příslušnému úřadu žádost za povolení uspořádati věcnou loterii ve prospěch »Národního divadla«. Povolení neuděleno tímto lakonickým výměrem: »Vysoké c. k. ministerstvo vnitra srozuměvši se s vysokým c. k. ministerstvem financí, žádost tu odmrštilo.«

29. července. »Umělecká Beseda« zasadila na dům »U Montagů« na Malé straně pamětní tabulku s tímto nápisem: »Dne 22. května 1618 uradili se v tomto domě pan *Budovec* z *Budova*, hrabě *Thurn* a pán *Smiřický* o bezživotí císařských místodržitelů pána *Slavaty* a pána z *Martinicův*.« Událost tímto nápisem označená byla, jak známo, zárodkem třicetileté války. V noci na den 29 července byla však deska zřízenci policejními odstraněna a místo, kde se nalezala, maltou ometeno.

Září 1871.

13. září. Místodržitelem v Čechách jmenován hrabě Bohuslav *Chotek*, kterýž v den ten přibyl z Vídně do Prahy a ihned se uvázal v řízení záležitostí c. k. náměstnictví. — Nejvyšším maršálkem českým jmenován kníže Jiří *Lobkowicz*.

14. září. V českém sněmu přečten **nový královský reskript** ze dne 12. září, podepsaný J. V. císařem a předsedou ministerstva *Hohenwartem*, v kterémž mimo jiné se praví: »**Majíce v paměti státopránví postavení koruny České** *a jsouce Sobě povědomi slávy a moci, kteráž tato koruna Nám a předkům Našim propůjčila*, mimo to jsouce pamětlivi neoblomné věrnosti, s kterou obyvatelstvo země České každé doby trůn náš podporovalo, **uznáváme rádi práva tohoto království a jsme hotovi, toto uznání přísahou Naší korunovační obnoviti.**«

Říjen 1871.

3. října. Ředitel ochotnického divadla v Soběslavi, *Edmund*, jenž byl před dvěma lety odsouzen k pokutě 50 zl. a pokuty té dosud nesložil, vyzván, aby do osmi dnů nastoupil v Táboře trest desítidenního vězení.

6. října. Se suspendovaným učitelem chýňským *Simonem* a J. V. *Vlčkem*, rolníkem z Litovic, zavedeno u c. k. okres. soudu v Unhošti a u c. k. trestního soudu v Praze vyšetřování pro pobuřování proti školním zákonům. — Spojené obce *Litovice*, *Malá Jeně* a *Břve* odepřely jednohlasně volbu do místní školní rady. Rovněž tak učinila i obec Chyňská.

30. října. Hohenwart, Schaeffle, Jireček a Habětínek propuštěni z úřadů ministerských. Předsednictví v radě ministerské přikázáno zatím *Holzgethanovi*. Za zatímní správce jednotlivých ministerstev byli povoláni: *Wehli* (ministerstvo vnitra), *Fidler* (kult a vyučování), *Mitis*, (spravedlnost), *Wiedenfeld* (orba) a *Possinger* (obchod).

Dr. *Rieger* vrátil se odpoledne z Vídně do Prahy a uvítán na nádraží rak. uherské státní dráhy i před ním obrovskými davy občanstva všech stavů. Vystoupiv z vlaku promluvil k lidu. Mimo jiné pravil: »Vracíme se z boje, z něhož vycházíme s plnou ctí. Jsme odraženi, ale nejsme přemoženi. Věc naše není a nemůže býti ztracena! Namáhali jsme se poctivě a namáhání naše bylo marné. Cizí, nepovolaní živlové vedrali se do zápasu našeho, který byl blízek již konci svému . . . *Protož tedy chystáme se k boji novému* . . .«

V domě svém v někdejší Pasířské ulici promluv
Rieger se schodů ještě jednou k lidu, řka mimo jiné: »N
co jsme vypracovali a žádali, přisám Bůh, setrvám; o
neodstoupím, toho nikdy neopustím. Stůjme statně a vě
právu svém! Nechceme nikoho v právech jeho zkracov
od práv svých také nikdy neustoupíme!«

Část lidu, jenž byl Dra Riegra provázel, v počtu a
tisíc hlav, táhla pak Širokou ulicí a Ferdinandovou
Když dospěla ke Kuhově tiskárně, v níž tištěn »Tagesbo
láno z davu »Pereat Kuh« a »Pereat Beust!« Z budov
cejní vyhrnulo se asi 30 policejních strážníků, vedených
cejními úřadníky Ortem a Pávkem a s nasazenými na
bodáky opřeli se postupu lidu, kterýž znenáhle couval.
ferenti českých listů, tři studující a tři jiné osoby
První tři však v brzku zase propuštěni na svobodu.
osob, mimo jiné i policejní úřadník Pávek, jenž přitl
zdi, zraněno. Asi v půl hodině dav se rozptýlil; avšak
večer procházely, zejména v ulicích, kde Dr. Rieger
kde jest německé a české divadlo a kde bylo německé
silné policejní hlídky.

Jeden z tří referentů (Josef *Sellner*), jenž byl s
jinými (Patrikem V. Blažkem a s referentem »Politiky
30. října zatčen, vylíčil případ ten v »Poslu z Prahy«
»Policajti pod velitelstvím komisaře Pávka, stojící za roh
dovy policejního ředitelství, vyřítili se s nasazenými
škách bodáky na zástup lidu a začali do něj *beze všeh
ného vyzvání pažbami tlouci a bodáky mu na tělo nasa*
ačkoli viděli, že lid v předu stojící nemohl se hnouti,
průvod v okamžiku obrátiti bylo holou nemožností. I
tváře policajtů byly tak rozlíceny, jako by zrovna na
na smrt zápasili, jako by se byli někde v lese setkali
pežníky, kteří nedávají a nežádají pardon. Bylo to oškli
dívání na tu rozvzteklenosť lidí, kteří se chtějí počítati
lisovanému sboru veřejné bezpečnosti ve vzdělaném státě. K
měl z počínání těchto několika lidí souditi na celý sbor
bych vynésti nad ním soud velmi příkrý, musil bych i
nemáme stráže veřejné bezpečnosti, nýbrž sbor lidí, kt
umí náruživosť a zvířecí pud držeti na uzdě, kteří nezn

inností k bezbrannému lidu, kteří za jistých okolností byli by v stavu vyvolati jednáním svým pravé vzbouření . . .

Policajti zuřivým svým jednáním rozehnali lid do okolních ulic i do kavárny a já stál na rohu policejního ředitelstva s dvěma jinými žurnalisty právě v okamžiku, kdy nás policejní komisař Marčan opustil, s nímž jsme byli rozmlouvali. V tom přihnal se k nám policajt číslo 217 a vykřikl: »Auseinander«! — opakuji: k nám třem, když už bylo kolkolem úplně prázdno a ulici bylo nutno považovati za vyklizenu. »My jsme žurnalisté«, připomenul jeden z mých kolegů . . . »*Tím líp!*« zvolal policajt. »*Půjdete s námi!*« Na to skutečně nás hnali dovnitř do policejního domu. Tam jeden kolega chtěl jíti po schodech nahoru do prvního patra. Policajt číslo 217 *chytil jej za límec košile a svrchníku, jejž mu vytrhl a mrštil jim nazpět* s nadávkou »o lumpovi«. Soudruh by byl upadl, kdybych ho byl nezachytil.

Na to zavlekli nás k rozkazu komisaře Pávka s některými studujícími za mříže a ačkoli jsme žádali, by nás předvedli k některému komisarovi, nebylo žádosti naší od policajtů vyhověno. Teprve když nás spatřil jeden známý, jenž se tu náhodou namanul a doběhl ke komisarovi Pávkovi, přiběhl tento k nám dolů a propustil nás, omlouvaje se, že nás neviděl. Na to nás vyzval, abychom s ním šli nahoru, kde nás i oba policajty vyslechl, načež jal se před námi policajty omlouvati a jim zase domlouvati, jak se mohli takového přehmatu dopustit . . . Po čtyrech hodinách byli jsme propuštěni«.

Líčení toto dotvrzené i druhými dvěma žurnalisty nebylo úřadně opraveno, tím méně vyvráceno.

Před příjezdem Dra Riegra do Prahy »fasovala« pěchota posádky pražské »dostatečný počet« patron. V poledne rozdána munice i artilerii. Každá z devíti baterií délostřeleckého pluku č. 1. dostala po 72 ostrých nábojích a sice po 24 dutých kulích, 24 shrapnelech a 24 kartáčích. Celkem 648 ostrých nábojů.

Listopad 1871.

1. listopadu. Místodržitel hrabě *Bohuslav Chotek* nesrovnávaje se s připraveným novým politickým stavem věcí, složil

hodnosť náměstnictví v Čechách. — »Politik« zabavena. — O zábavě dělníků na Žofíně zakázala c. k. policie tiskem vydanou deklamaci »Žena výtečníkova«.

2. listopadu. »Čech« zabaven. — Ode dne 30. října byla celá posádka pražská den co den pohotově. Ulicemi pražskými procházely sesílené policejní hlídky. — S dvěma mladíky, kteří byli dne 30. října zatčeni, zavedeno u c. k. trestního soudu vyšetřování.

3. listopadu. O přehlídce posádky pražské na Letné promluvil vrchní zemský velitel podmaršálek hrabě Huyn takto k důstojnictvu: »Stojíme na prahu velkých událostí, pánové, a proto nemohu opomenouti, abych vám tuto ještě jednou nepřipomenul svatost přísahy, jižto jste byli všickni císaři a státu složili. Této přísaze, kterouž jste se zavázali zachovati neposkvrněnou do poslední krůpěje krve své, zůstaňte věrni, neboť — *stojíme na prahu velkých událostí.*«

4. listopadu. *Schůze sněmu českého.* Okolní ulice obsazeny byly c. k. policejní stráží, která nestrpěla obecenstva před sněmovnou, ba ani na náměstí Radeckého. Posádka vojenská byla pohotově; hlavní stráže sesíleny. V nádvořích farního domu v paláci Henetově a c. k. vrchního velitelství stáli s vytasenými šavlemi u svých koní dragouni, kteří byli do Prahy z Brandýsa povoláni. — Také v monturní komisi byla jízda pohotově. Na nádvoří zbrojnice a na mnoha jiných místech byla vyvežena i děla.

V sněmovně samé přečten *královský reskript* ze dne 30. října (podepsaný ministrem Holzgethanem) jakožto odpověď k adrese sněmu a k fundamentálním článkům. Mimo jiné praveno v něm:

»Poněvadž státoprávní poměry našich kromuherských království a zákony státními od nás vydanými, upravení svého došly, tedy mohou jenom přivolením obojí sněmovny rady říšské změněny býti.«

Dokud byl reskript tento ještě pouhým návrhem vyšlým z politiky Beusta a Andrassyho, podali o něm důvěrníci sněmu českého ministru Hohenwartovi k rukoum J. V. císaře pamětní spis, z něhož vyjímáme: »Když po dlouhém vyjednávání a dorozumění konečně docíleném, zasadili jsme se pro činnost s mi-

nisterstvem *pod ochranou nejvyššího schválení dopodrobna umluvenou*, učinili jsme tak, osvědčivše se dříve písemně a položivše za výslovnou podmínku, že považujeme veškerou činnost za nedělitelný celek, a že béřeme na sebe povinnost k provedení kroků, jež nás se týkají, *toliko v té míře, v které vláda J. V. do rovného závazku vstupuje a jej provede.* Doplňující část programu naší činnosti činil *druhý nejvyšší* reskript, jehožto znění nejbedlivější redakci podrobeno, *konečně s obou stran přijato a ustanoveno bylo.*«

Tento reskript byl nám *zajištěn*, přijme-li sněm český fundamentální články. Za to vzali jsme na sebe povinnost, že po přistání *tohoto* reskriptu a na základě jeho zasadíme se, aby volba do říšské rady, kteráž díti se měla s ohražením, vykonána byla . . . Však nyní *předkládá se nám návrh reskriptu*, jenž od znění, na kterém stala se úmluva, *jest zcela rozdílný* . . . Ve věci jest návrh reskriptu nám sdělený **pravý opak toho, o kterémž jsme se smluvili** . . . Vede k domyslu, že v odporu proti zjednanému umluvení o fundamentalních článcích, úplné schválení jejich není pojištěno, ba že i *odstoupeno bylo od úmyslu, aby tyto články staly se základem dalšího jednání;* s druhé strany neposkytuje žádného místa pro ohražení práv království Českého, žádné záruky proti poškození nebo zapření těchto práv; spíše v určitém znění chová v sobě *naprosté popírání jejich.*

Proto jest tento návrh reskriptu netoliko opakem umluveného textu, ale v pravdě i **zavržením nejvyššího reskriptu ze dne 12. září**, který právomocné uznání státoprávních nároků království Českého prohlásil a který byl základem vyrovnávací činnosti . . . Když věci takto se mají, považujeme za svou povinnost přímo a bez obalu vysloviti, kdyby tento reskript k sněmu Českému poslán byl, že *není nadíti se ničeho jiného*, než odepření voleb do říšské rady . . . Nesmíme zůstaviti v tom ani nejmenší pochybnosti, že *tímto reskriptem opuštěno jest dílo vyrovnávací, že jím všechna činnost v tomto směru jedním rázem jest zničena.*«

Ku konci pamětního spisu pak praveno: »Konáme ještě poslední svou povinnost, když se vším důrazem varujeme před klamným domněním, jako by nit vyjednávání — *bude-li nyní*

a takovým způsobem přetržena — snad v nejbližší budoucnosti opět na tomtéž místě zachycena býti mohla. *Takovýmto přerváním*, ať nikdo se o tom neklame — *vyrovnání* tenkráte smluvené — *jest ztraceno* ... **Národ český, království České vrací se opět na stanovisko rozhodné, bezvýminečné opposice**, kteráž na nejméně opět nabude takové ostrosti a *objeví se zajisté v oné železné důslednosti, v kteréž seznána byla jako neoblomná;* a podkopáním důvěry — důvěry na onom místě kdež jednou ztracena, sotva kdy opět může býti utvrzena — **hrozí učiniti roztržku nezhojitelnou.**«

Slavnost odhalení medaillonu na rodném domě *vynálezce litografie Sennefeldra* policií zakázána, poněvadž prý »by se stala shromážděním lidu pod širým nebem«. — Pro »shluknutí« dne 30. října vzato do vyšetřování celkem 13 osob. — »Hum. Listy« a »Dělnické Noviny« zabaveny.

6. listopadu. Kancléř **Beust** zadal za *své propuštění*.

8. listopadu. Poslední schůze sněmu. Komise sněmovní, kteréž byl poslední reskript královský odkázán, navrhla, aby sněm se usnesl: »Maje v paměti, že *státoprávní postavení království Českého* od starodávna zachované a korunovačními přísahami *výslovně bylo uznáno* nejvyšším reskriptem ze dne 12. září t. r. . . . a že státoprávní postavení tohoto království *vylučuje rozhodování každého jiného sboru zákonodárného*... prohlašuje sněm, že *setrvati chce* na svém, v mnohých spisech státních vysloveném a podstatně odůvodněném náhledu právním o **samostatnosti království Českého a koruny České** ve spolku států rakouských — že státoprávní postavení . . . nemůže býti upraveno jinak, leda umluvením mezi národem, zastoupeným v sněmu úplně oprávněném a mezi legitimním králem . . . a proto se usnáší: **odepříti volení do říšské rady** neuherských království a zemí, a ohražuje se zároveň proti tomu, že by sbor ten *kdy byl právo měl nebo kdy právo míti mohl, uzavírati o státním právu a o ústavě království Českého.*«

Zpravodaj kníže Karel *Švarcenberk* doporučil tento návrh komise jen několika málo slovy, konče: »Osvědčujeme, pánové, *že vlast hájiti a chrániti budeme*, seč nám síly stačí — nechť stane se cokoli — *až do těch hrdel a statků!*« — Sněmovnou

zahřměl bouřlivý souhlas. Návrh komise *jednohlasně schválen*, načež sněm uzavřen.

I v tento den byla celá posádka pražská pohotově. V nádvořích vojenských i jiných budov blíže sněmovny stála oddělení připravených dragounů. Na baštách Vyšehradu a Petřína, jakož i na Marianských hradbách vyvežena byla děla. Před kasárny Černínskými stálo osm baterií prvního pluku dělostřeleckého v celé výzbroji až do večera. Praha zůstala klidna. Také *bojiště bělohorské* a všechny cesty k němu vedoucí obsazeny byly silnými policejními hlídkami. Nicméně i tam neudála se nejmenší výtržnost.

9. listopadu. Žádosti **Beustově** za propuštění z úřadu *vyhověno*.

10. listopadu. »Svoboda« zabavena. — Konfiskace č. 44. »Hum. Listů« pro zločin dle § 65. tr. z. a přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

11. listopadu. »Posel z Prahy« zabaven.

13. listopadu. »Českomoravský Hlasatel« zabaven pro báseň předvádějící Husity v řadách se zbraní ducha.

14. listopadu. Hrabě Julius *Andrassy* povolán za ministra zahraničních záležitostí. — *Lonyay* stal se předsedou uherského ministerstva.

15. listopadu. Státní návladní Lausecker rozhodnul se vzdáti se úřadu toho. — »Nár. Listy« zabaveny bez udání důvodů.

16. listopadu. »Český Lev« zabaven. — Konfiskace č. 21. »Svobody« potvrzena pro zprávu »*Císař František Josef I. a hrabě Hohenwart*« pro zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z. Mimo to shledán v čísle tom také ještě přečin dle § 302. tr. z. spáchaný článkem »Spojenci satanášovi«.

17. listopadu. Na místě *moravského* místodržitele *Thuna* jmenován baron Arnošt *Weber* von Ebenhof. Weber zahájil karriéru svou v Praze, kde patřil mezi miláčky místodržitele Mescéryho. Vše české stopoval jako nebezpečné. Jako policejní rada studoval Havlíčkovy »Národní noviny« a »Slovana«, aby se s poměry českými »jak náleží« obeznámil. Byv přesazen do Vídně, postoupil rychle z policejního ředitele na vicepresidenta místodržitelství.

18. listopadu. »Politik«, »Obrana« a »Našinec« zabaveny. — Konfiskace č. 286 »Posla z Prahy« potvrzena. — Pořadatel deklamatorní zábavy v Čten. besedě v Žižkově Jul. J. *Doležal* odsouzen pro »překročení« programu k peněžité pokutě. — Prostějovský c. k. okr. hejtman Rupp žádal za 40 mužů jako vojenské exekuce, poněvadž prý »pro *renitenci* provedení politické exekuce zabavením a upotřebením obecních organů k tomu jest illusorní«.

19. listopadu. Porotci litoměřičtí podali příslušnému úřadu žádost, aby byli zbaveni povinnosti jako porotci při přelíčeních českých listů »Řip« a »Podřipan«, poněvadž řeči, v které se líčiti bude a v kteréž zažalované články sepsány jsou, nerozumějí. Soud však námitek těch nedbal a rozkázal, aby přelíčení provedeno bylo před německou porotou.

22. listopadu. Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterým potvrzeno zabavení č. 314., jež bylo konfiskováno pro zprávu »*O Beustovi píšou ‚Národne Novine'*, v které shledán zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z.

23. listopadu. »Politik« zabavena. Konfiskace č. 314 »Nár. L.« pro zločin uražení Veličenstva potvrzena. — Po námitkách proti konfiskaci č. 296. »Politiky« pro přečin dle § 300 r. z. v *tajném* líčení zabavení potvrzeno.

24. listopadu. Místodržitelský rada Rieger von Riegershofen zaslal c. k. okr. hejtmanům oběžník, v kterémž upozorňoval, že prý **»českonárodní oposice znění nejvyššího reskriptu** ze dne 12. září 1871 *k sněmu českému stále* **vykořisťuje k osvědčením vládě nepřátelským**, a že reskript ten tiskem i fotograficky prý rozmnožuje, aby otisky vyvěšeny byly ve veřejných místnostech«. Na to vyzýval, aby o tom, i o dojmu, jaký to činí na obecenstvo, bez odkladu podána byla zpráva místodržitelstvu a **»poněvadž podobizny císařovy v krajinách českých** *na venkově* **z veřejných místností se odklizují aneb neslušnými poznámkami opatřeny bývají«**, — *nařídil*, aby byla v tomto směru »zařízena« *nejpřísnější dohlídka* a po případě *ihned* zavedeno *příslušné jednání*.

25. listopadu. Nové ministerstvo Adolfa Auersperga *sestaveno*. Adolf **Auersperg** stal se předsedou; baron *Lasser* ministrem vnitra, Dr. *Banhans* obchodu, Dr. *Stremayer* kultu

a vyučování, Dr. **Glaser** spravedlnosti, Dr. *Unger* ministrem bez portefeillu, rytíř *Chlumecki* ministrem orby. *Holzgethan* sproštěn předsednictví a ustanoven zatímním správcem ministerstva financí.

26. listopadu. Nejvyšším rozhodnutím jmenován c. k. generál kavalerie baron *Koller*, známý již z roku 1868—69 — místodržícím v Čechách. — Konfiskace č. 22. »Obrany« pro přehled zahraničných událostí, v němž shledán zločin uražení Veličensva dle § 63. tr. z. a pro denní zprávu »o c. k. policii v Praze« (přečin pobuřování dle § 300. tr. z.) potvrzena.

27. listopadu. »Politik« zabavena.

28. listopadu. Okresní zastupitelstvo *bělské* ve valné schůzi schválilo zakoupení a vyvěšení v zasedací síni královského reskriptu ze dne 12. září za tím účelem, aby — jak v přednesené zprávě o činnosti výboru praveno — »*památná slova* královského reskriptu, kterýmž se *autonomní práva království Českého tak slavně uznala*, neustále nám před očima byla a upomínka na ně *ku neoblomné vytrvalosti a usilovné činnosti ve prospěch vlasti a národa nás pobádala.*« — První přelíčení před trestním soudem pražským pro »srocení« a podobná provinění, jež se udála dne 30. října před policejní budovou pražskou. Dekorační malíř Hynek *Hanibal*, jenž prý dle udání policisty křičel »zabte ho!« odsouzen pro zločin veřejného násilí do těžkého žaláře na čtyry měsíce.

30. listopadu. *Generál* **Koller** přijel ráno z Vídně do Prahy a ujal se ihned řízení záležitostí místodržitelských. — Na místodržitelský oběžník ze dne 24. listopadu v příčině dojmu, jaký činí na obyvatelstvo vyvěšování atd. královského reskriptu ze dne 12. září odpověděl c. k. okr. hejtman mladoboleslavský Sakh obšírným výkladem, z něhož vyjímáme: »O dojmu **nemůže se říci, že by byl vážnosti koruny a vlády příznivý** ... Hned, jakmile reskript ze dne 30. října t. r. přišel u všeobecnou vědomosť a úsudek o něm naproti onomu reskriptu ze dne 12. září t. r. se v lidu ustálil, *bylo patrno*, **že vážnosť koruny v lidu značně klesla.** *Nyní pak* **veřejné mínění v ohledu tom tak bezohledné jest**, *že i mezi nižší třídou, pouze denní mzdou se živící, na ulicích a ve veřejných* místnostech lze **slyšeti úsudky, které by se trestním soudem co nejpřísněji**

musily kárati, *kdyby opatrnosť politická nekázala přehlédnouti je úplně. — Třída vzdělaná* nese pak porážku státoprávní oposice *s tak nápadnou klidností* a časem zase **tak ostrou satyrou** se pronáší, že věru obávati se jest, *aby vůdcové strany národní celý národ nestrhli v činnosť, jejíž konečné* důslednosti jsou nedozírné. — Známá tuhá organisace strany národní, těsné spojení všech tříd od nejvyšší šlechty až po nádeníka, pak *pevný základ*, který strana ta domnívá se míti v operátech posledního sněmu, dodává jí **takové síly** a — bohužel i **odvážlivosti**, že *každé přísné zakročení v těchto poměrech lid by podrážděno, aniž by vedlo ku kýženému cíli . . .*«

Prosinec 1871.

1. prosince. Místodržitel Koller nařídil přísné vyšetřování pro vyzrazení některých úřadních listin. — »Hum. Listy« zabaveny a obrázky úřadně zapečetěny. — O námitkách proti konfiskaci č. 303. »Politiky« zabavení potvrzeno.

4. prosince. »Politik« zabavena. — Zaražení Občanské besedy v *Králové Městci* c. k. místodržitelstvím zakázáno.

5. prosince. »Politik« zabavena. — Konfiskace č. 269. »Stimmen aus Mähren« potvrzena pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a pro zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z.

6. prosince. Redaktor listu »Mährische Correspondent« Siegmund uznán porotou brněnskou vinným zanedbání povinné péče a odsouzen k peněžité pokutě.

7. prosince. »Politik« zabavena. — Konfiskace čís. 48. »Hum. Listů« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena. — Slov. zpěv. spolku ve Vídni zakázáno přednésti v koncertu český sbor »Těšme se blahou nadějí«.

8. prosince. »Nár. Listy«, »Pokrok«, »Politik« a »Podřipan« zabaveny.

9. prosince. Generál Koller zaslal jednomu členu sboru velkostatkářského v jižních Čechách list, z něhož vyjímáme: »Jménem vlády Jeho c. k. Apošt. Veličenstva dovoluji si vznésti k Vaší urozenosti oddanou žádosť, abyste *při přímé volbě do*

říšské rady . . . ráčil vykonati volební právo *ve smyslu vlády* . . .« List končil, aby adresát, kdyby nemohl hlasovat pro vládu, hlasování aspoň se zdržel.

11. prosince. Pro události svárovské odsouzený dělník Jan *Holan* nastoupil trest dvouměsíčního žaláře. Na svobodě zůstavil těžce churavou ženu a čtyry nezaopatřené dítky. — Vyšetřování proti kyjovskému občanu *Stejskalovi* pro několik politických zločinů a přečinů odstoupeno c. k. krajskému soudu v Uherském Hradišti.

13. prosince. Okres. zastupitelstvo mladoboleslavské jednohlasně schválilo osvědčení, v němž mimo jiné praveno: »Od ministerstva v této chvíli úřadujícího neočekáváme provedení slova, jejž nejmilostivější král a pán náš slavně dal národu našemu královským poselstvím ze dne 12. září t. r. — nemůžeme tudíž jinak než *s nedůvěrou* hleděti k mužům, *kteří nám byli a jsou ve všem cizí* a činnosť svou zahájili vypsáním do říšské rady voleb přímých, jež odporují králem uznanému státnímu právu našemu . . . *S lítostí spatřujeme správu tohoto království podřízenou velitelství vojenskému*, k němuž národ dosud zavdati mohl příčiny tím méně, an v král. poselství právě zpomenutém výslovně uznána jest »neoblomná věrnosť, kterou obyvatelstvo království každé doby trůn podporovalo«. — Vládní komisař c. k. okr. hejtman Sakh popíraje okr. zastupitelstvu právo k takovému usnesení, ihned je *zastavil*. — Red. »Nár. Listů« dodán konfiskační nález, kterýmž potvrzeno zabavení č. 337. pro »politický přehled událostí domácích«, v němž shledán přečin proti veřejnému pokoji a řádu.

14. prosince. »Politik« zabavena. — Konfiskace č. 335. »Pokroku« pro přečiny dle §§ 300. a 302., pak pro zločin dle § 65. tr. z. potvrzena. — S red. »Českého Lva« zavedeno vyšetřování, poněvadž neotisknul konfiskační nález na »prvním místě«. — O námitkách proti konfiskaci č. 320. »Politiky« zabavení pro zločin uražení Veličenstva potvrzeno.

15. prosince »Politik« zabavena.

16. prosince. Z rána před zahájením přímých voleb do říšské rady v Praze spatřen na nárožích královský reskript ze dne 12. září ve velkém formátě a červenými literami na černé půdě tištěný. C. k. policisté královský reskript strhali. — Oficial

berního úřadu novopackého v průvodu c. k. četníka zapečetil pokladny hospod. záložny v *Nové Pace*, poněvadž purkmistr novopacký odmítl od sebe nařízení c. k. okr. hejtmanství jičínského, aby vykonal zabavení cenných papírů a peněz pro nezaplacené daně živnostní a z příjmů u občanské a hospodářské záložny.

17. prosince. Konfiskace č. 135. »Pokroku« pro dva přečiny dle § 300. tr. z. potvrzena. — Spolku vzájemně se podporujících barvířů kůží zakázán průvod s pochodněmi na počest protektora spolku.

18. prosince. Denunciaci, která byla z Budějovic dne 15 prosince zaslána c. k. místodržitelství, poslal baron Koller budějovickému c. k. hejtmanu s přípisem ze dne 18. prosince vyzvání, »aby dorozuměv se s tamním panem státním návladním, uvažoval o tom, zda-li by se proti volebnímu výboru přátel vyrovnání v Budějovicích nedalo vzhledem k dotyčnému článku novinářskému zavésti *s výsledkem* trestní vyšetřování«, — a náhled svůj a možno-li i jména výboru aby do osmi dnů oznámil c. k. místodržitelství.

23. prosince. »Politik« zabavena. — Pozvání k šibřinkám divadelních ochotníků v Táboře ve formě královského reskriptu ze dne 12. září 1871 bylo c. k. okres. hejtmanstvím zabaveno; ale později ochotníkům přece vydáno.

27. prosince. U c. k. zemského soudu provedeny námitky proti zabavení č. 337. »Nár. Listů«. Soud konfiskaci potvrdil.

28. prosince. »Stimmen aus Mähren« zabaveny. — Královský reskript sesekán šavlí c. k. policisty s domu smíchovského občana J. *Benkeho*. Také v Rokycanech strhán reskript ten s nároží.

29. prosince. Baron *Koller* oznámil zemskému výboru království Českého, že jako předseda c. k. zemské školní rady skonfiskoval na potřeby c. k. okres. školních rad 140.000 zl. pro měsíc listopad z oněch peněz, jež jako přirážky zemské dle zákona odvésti měl zemskému výboru.

30. prosince. »Nár. Listy«, »Pokrok«, »Posel z Prahy.« »Politik« (ráno i odpoledne) a »Slovan«, jenž počal dnem tím vycházeti jako týdenník, skonfiskovány. — O námitkách proti

zabavení č. 337. »Politik« pro přečin dle § 300. tr. z. konfiskace potvrzena.

31. prosince. O nově jmenovaném *státním návladním* pro Prahu zvěstováno: Skoro od nastoupení vlády Hohenwartovy zastával úřad státního návladního v Praze někdejší rada c. k. zemského soudu *Lausecker*. Po nastoupení ministerstva Auerspergova *obrácen zřetel ihned k českému tisku* a někdejší státní návladní *Jarosch* z Adlerhorstu tázán o radu. Týž pozval k sobě státního návladního Lauseckra a sděliv, co nová vláda o českém tisku soudí, vyzval jej, aby *proti českému tisku ráznĕ zakročil*. Lauseker odpověděl, že nemůže jinak, nežli se držeti zřejmého zákona a že zadá raději za propuštění. *A také zadal, a byl úřadu toho sproštěn.* K návrhu Jaroschově jmenován státním návladním v Praze subst. c. k. státního zastupitelstva v Plzni — Jan **Rapp**, známý již *z persekuce za ministra Herbsta* hlavně tím, že zpravidla navrhoval největší tresty.

Leden 1872.

1. ledna. »Pokrok« zabaven.

2. ledna. »Čech« a večerní číslo »Politiky« zabaveny. — C. k. okresní soud *v Roudnici* zavedl vyšetřování s členy roudnické dělnické besedy »Budislav«, kteří byli přítomni poslední zábavě spolku toho. Pátráno po telegramech k zábavě té došlých.

4. ledna. »Čech« zabaven. — Konfiskace č. 358. »Nár. Listů« z r. 1871 potvrzena. — O námitkách proti zabavení č. 339 »Politiky« konfiskace potvrzena.

6. ledna. »Politika« zabavena. Konfiskaci vykonal policejní úřadník Pávek za asistence **dvanácti c. k. policistů.** — Konfiskace »Pokroku« a »Posla z Prahy« ze dne 30. prosince r. 1871 potvrzeny. — Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* doručen konfiskační nález, kterýmž zabavení čísla ze dne 30. prosince r. 1871 potvrzeno. V úvodním článku »*Koruna česká po trůnní řeči*« shledán zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z. a v denní zprávě »*Také velkostatkář*« přečin dle § 302. tr. z. — Starosta Občanské besedy *žižkovské* odsouzen »z nařízení c. k. okr. hejtmanstvím karlínským k pokutě 10 zl.« — C. k. policejní

komisařství na *Smíchově* zavedlo vyšetřování s »Dělnickou besedou« smíchovskou.

7. ledna. Konfiskace č. 295. »Stimmen aus Mähren« ze dne 28. prosince 1871 a č. 103. listu »Pilsner Reform« potvrzeny. — Usnesení okresního zastupitelstva *prachatického*, aby vyslovena byla ministerstvu Hohenwartovu neobmezená důvěra, c. k. okresním hejtmanem zastaveno. Starosta zastupitelstva vzdal se následkem toho své hodnosti.

9. ledna. První náklad »Podřipana« zabaven. — Členové Sokola vršovického Ant. *Kolařík*, Václ. *Šarapatka*, Frt. *Vápenka* a Frt. *Strádal* odsouzeni c. k. okres. soudem karlínským k peněžitým pokutám pro překročení § 3. zákona shromažďovacího, poněvadž uspořádali starostovi spolku dne 3. prosince 1871 zastaveníčko.

10. ledna. Zabavení č. 1. »Pokroku« potvrzeno. Spáchání prý v něm přečin dle § 300. tr. z. — S farářem v *Kosové Hoře* zavedeno u c. k. okr. soudu v *Sedlčanech* vyšetřování, poněvadž naň bylo udáno, že prý »štval obyvatelstvo« proti ústavověrnému statkáři Mladotovi ze Solopisk. — C. k. policejní ředitelství pražské nedovolilo o poslední zábavě spolku »Zora« přednášeti deklamace »Flašinetlář« a »Zbytečnosti«.

11. ledna. Členové školního výboru v *Orhově* na Moravě odsouzeni c. k. okr. hejtmanem Schrötterem k peněžitým pokutám, poněvadž se nechtěli podrobiti novým školním zákonům. Jelikož odsouzení pokut nezapravili, předsevzata u nich exekuce. Počátek učiněn u představeného p. *Morávka* a Jana *Švédy*, kováře, z nichž každému zabavena kráva, Janu *Pulkrtovi* pak býk.

12. ledna. Konfiskace č. 4. »Čecha« potvrzeno (§ 300 tr. z.). Pro urážku c. k. policejní stráže zatčeni dva studující.

14. ledna. »Posel z Prahy« zabaven. — Konfiskace č. 1. »Slovana« v němž prý článkem »Násilí« spáchán přečin pobuřování a č. 23. »Podřipana« ze dne 8. prosince 1871 potvrzeny. — Pro svárovské nepokoje na dva měsíce uvězněnému dělníku Janu *Holanovi*, jenž odbýval si trest v novoměstské trestnici, nedovoleno súčastniti se pohřbu zemřelé manželky, aniž svoleno k tomu, aby se mohl aspoň z okna soudního domu podívati na pohřební průvod.

15. ledna. »Nár. Listy«, »Pokrok« a »Řip« zabaveny. — O námitkách proti zabavení č. 355. »Politiky« z r. 1871 konfiskace potvrzena.

16. ledna. »Politik« zabavena. — Dělník Eustach *Jelínek* odsouzen pro uvítání J. Baráka, když se dne 5. ledna 1870 vrátil ze žaláře, do vězení na 8 dní. Druhý obžalovaný dělník Jan *Picha* uznán nevinným. Odsouzením Jelínka dovršen počet pro týž přečin odsouzených na 25 provinilců. — C. k. místodržitelství potvrdilo rozhodnutí c. k. hejtmanství smíchovského, kterýmž byl J. V. *Vlček*, rolník z Litovic, v červnu 1871 »pro demonstrativní troubení mladšího bratra v den zakázaného táboru u Litovic« odsouzen do vězení na 8 dní.

17. ledna. V příčině **náhrady ze strany státu za konfiskované časopisy** rozhodnul nejvyšší soud v ten smysl, »že státní návladnictví nemusí škodu nahraditi, když byla konfiskace první instancí již potvrzena. Avšak i v případu, kdyby o námitkách proti konfiskaci první instance zabavení zrušila a k odvolání se státního návladnictví i druhá stolice zrušení konfiskace potvrdila, *nemůže nikdo od státního návladnictví žádati náhradu škody konfiskací mu způsobenou*".

18. ledna. C. k. okr. komisař hrabě Ferd. *Chotek*, jenž zastával úřad c. k. okresního hejtmanna ve Vltavotýně, vystoupil ze státní služby, poněvadž nechtěl »sloužiti vládě, s jejíž politikou nesouhlasil«. Městská rada vltavotýnská udělila mu čestné měšťanství.

19. ledna. »Politik« zabavena. — Přelíčení »Řipu« a »Podřipana« před německou porotou v Litoměřicích, ustanovená na dny 27. a 30. ledna, odročena. — Nový c. k. policejní ředitel dvorní rada **Marx** slíbil odměnu 15 zl. onomu c. k. policejnímu strážníkovi, kterému se podaří vypátrati osoby, jež v noci rozhazovaly po ulicích pražských otisky královského reskriptu

20. ledna »Nár. Listy« zabaveny. — O námitkách proti zabavení »Nár. Listů« ze dne 15. ledna konfiskace potvrzena. — Budějovický biskup *Valerian Jirsík* byl c. k. krajským soudem v Budějovicích protokolárně vyslýchán »pro nedovolené rozšiřování knih«.

21. ledna. Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodán konfi-

skační nález, jímž potvrzeno zabavení č. 14. pro zprávu z Petrohradu »*O rakouské trůnní řeči praví Birž. Věd.*«, v níž shledán zločin dle § 65. a) tr. z. — Soudní prohlídka vykonána v redakci, administraci a tiskárně »Řipu« v Roudnici. Pátráno *marně* po rukopisech článku »Páni Němci mají sólo«. Po prohlídce následovaly ihned výslechy.

22. ledna. »Nár. Listy« a č 5. »Českého Lva« zabaveny. — Konfiskace č. 15. »Pokroku« a čís. 12. »Posla z Prahy« potvrzeny.

23. ledna. Nového časopisu česko-ruského »Slovanský svět« zabaveno hned 1. číslo.

25. ledna. »Pokrok« zabaven. — Konfiskace »Podřipana« ze dne 8. ledna potvrzena.

26. ledna. Č. 268. »Posla z Prahy« z r. 1871 bylo zabaveno a konfiskace potvrzena. O námitkách však zrušena; ale k odvolání se c. k. návladnictví c. k. vrchním soudem přece zase potvrzena. — Volba tajemníka biskupské kanceláře královéhradecké, konsistoriálního rady P. J. *Šrůtka* čestným kanovníkem — nepotvrzena. — Majiteli časopisu »Slovanský svět« doručen úřadní zákaz, že nedovoluje se prodej jednotlivých čísel listu toho v pražských filialkách, v kterýchž prodávány všechny ostatní listy pražské a sice proto, »poněvadž c. k. místodržitelství směr tohoto listu *zdá se* býti státu nebezpečným«, jak prý »tomu nasvědčuje již ta okolnost, že c. k. návladnictvo vyřklo konfiskaci hned nad prvním sešitem«. — Do redakce »Nár. Listů« dostavila se (za nového ministerstva) první soudní komise, aby pátrala po rukopisech článků „*Strana uchvatitelů*« v č. 19. »N. L.«, úvahy »Birž. Věd.« „*o rakouské trůnní řeči*« v č. 14., dopisů »*Z Benátek*« a »*Z okolí Opočna*« a zaslána »*Do okolí Vodolky*« v č. 19. Rukopisů nenalezeno. — Red. J. Arbesovi, jenž byl ohlásil námitky proti konfiskaci č. 14. »Nár. Listů“, dodáno soudní vyřízení toho smyslu, že *c. k. návladnictvo podalo žalobu „proti určité osobě*«.

27. ledna. »Nár. Listy«, »Politik« a »Satan« zabaveny. Za hodinu dostavila se do redakce »Politiky« a do bytu redaktorova soudní komise, pátrající po rukopisech dříve zabavených čísel. Ničeho však nenalezla. — V redakci »Pokroku« pátrala soudní komise marně po »rukopise« článku *vystříže-*

ného z »Opavského Týdenníku«. — Zaražení dělnického spolku v Olomouci zakázáno. — Vydávání dělnického listu »Laterne« tamže kladeny překážky. — Přelíčení »Podřipana« před *porotou litoměřickou*. Redaktor Hofmann uznán vinným. Z obhajovací řeči Dra. *Kučery* vyjímáme: »Jsou to zvláštní, ba nepříjemné poměry, za jakých zde hájím. Můj klient je Čech, německého jazyka není mocen, jedná ze o list český, v českém okresu vycházející, a přece má o přečinu, jejž státní návladní v onom listu shledal, rozhodovati *německá* porota a sice porotci, kteří sami žádali, aby nemusili konati v tak mimořádných poměrech a vůči listu jim nesrozumitelnému důležitý úkol porotců. Také redaktor žádal u zemského soudu, aby pře jeho přikázána byla porotě, která jest jazyka českého mocna. Ale nadarmo! Ani vaše, ani jeho žádost nespomohla, a kdyby jiného nic, již toto faktum, *že německá porota nucena jest souditi o článku, jemuž nerozumí v původní jeho řeči*, a o obžalovaném, jenž není mocen jazyka německého, již z toho fakta vysvítá, že není vše, jak by býti mělo a *že máme přece jakési příčiny k nespokojenosti*.«

28. ledna. S předsedou čalounického spolku *Prskavcem* a jednatelem *Otakarem Fialou* zavedeno vyšetřování pro telegram, jejž byli zaslali k zábavě spolku »Budislav« v Roudnici. — Soudní prohlídka vykonána v bytu rolníka J. V. *Vlčka* v Litovicích a zabaveno několik dopisů. — Jistý obchodník v Německém Brodě, jenž obdržev z Prahy zásilku královských reskriptů a v hostinci balíček rozbalil, byl c. k. četníkem zatčen a dopraven k c. k. hejtmanství, kde mu reskripty zabaveny a diktována peněžitá pokuta.

29. ledna. »Politik« a »Stimmen aus Mähren« zabaveny. — Soudní prohlídka vykonána nejen v redakci »Nár. Listů«, nýbrž i v tiskárně a v bytech redaktora, majitele a faktora knihtiskárny. Pátráno *marně* po rukopisech denních zpráv »*Velkostatkářům*« *a* »*Ku karakteristice velkostatkářů*« z čísla 357., pak zprávy »*Také jeden velkostatkář*« z č. 358. »N. L.« roku 1871. — Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodáno (místo v osmi dnech) teprve *devátého* dne potvrzení konfiskace č. 19. ze dne 20. ledna. V úvodním článku »*Strana uchvatitelů*« shledány přečiny dle §§ 302. a 300. tr. z. — V redakci »Posla z Prahy« a v Rennově tiskárně, kde byl list ten dříve tištěn,

vykonána soudní prohlídka. Hledaných rukopisů nenalezeno. — Podobně předsevzata soudní prohlídka v redakci »Pokroku«.

30. ledna. Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodáno potvrzení konfiskace č. 21. Soud shledal v dopisech »*Z Benátek*«, »*Z okolí Opočna*« a v zaslánu »*Do okolí Vodolky*« přečin dle § 302. tr. z. — Redaktor »Řípu« A. *Pick* uznán porotou litoměřickou vinným přečinem dle § 300. tr. z. a odsouzen do vězení na jeden měsíc.

31. ledna. Konfiskace prvního čísla »Slovanského světa« potvrzena. »Omluvou administrace«, proč se vydání čísla opozdilo, spáchán prý zločin uražení Veličenstva, článkem o Maďarech pak přečin proti veřejnému pokoji a řádu. — Rovněž pak potvrzena konfiskace »Českého Lva« v Plzni ze dne 18. ledna; ale teprve — po *dvanácti* (místo v osmi) dnech. V redakci a tiskárně listu toho vykonána soudní prohlídka.

Únor 1872.

1. února. Roudnický »Říp« a brněnské »Stimmen aus Mähren« zabaveny. — Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodána za nového ministra *první* obsílka, by se dostavil dne 5. února k c. k. zemskému soudu k vyšetřování. — V redakci a tiskárně »Politiky« a »Českého Lva« v Plzni vykonány soudní prohlídky. Hledaných rukopisů nenalezeno. — Konfiskace »Řípu« ze dne 15. ledna potvrzena.

2. února. Dva vimberští kaplani, kterýmž byl budějovický biskup *Jirsík* dodal knihy k rozdání, odsouzeni k peněžitým pokutám. — V redakci, administraci a tiskárně »Slovana« vykonána soudní prohlídka. Rukopisů hledaných nenalezeno.

3. února. V redakci a tiskárně »Nár. Listů« vykonána soudní prohlídka. Po rukopise článku o odepření půjčky městu Praze *marně* pátráno. Podobná prohlídka vykonána v redakci a tiskárně »Politiky«. Pátráno — taktéž marně — po rukopisu »*Tajné žádosti c. k. státního návladnictví k c. k. vrchnímu soudu* stran **delegování soudů porotních** k vyřizování při pražských listů.« — Konfiskace č. 25. »Pokroku« potvrzena. V článku »Nejnovější verbování velkostatkářů v Čechách« shledán přečin

dle § 300 tr. z. — Také konfiskace č. 26. »Nár. Listů« potvrzena. V úvodním článku pojednávajícím o odepření půjčky pěti millionů zlatých obci Pražské, shledán zločin dle § 65. tr. z. — »Dělnické Noviny« zabaveny.

4. února. Číslo 34. »Nár. Listů« a »Politika« zabaveny. — Báseň »*Po boji*« uchystaná pro list »Svoboda« a o sobě vydaná, skonfiskována. Shledání v ní zločin **velezrády** dle § 58 a) a c) tr. z., ana prý tato píseň Nizozemčanů za samostatnosť vlasti proti Filipu II. měla za účel, »aby také čtenářstvo české po příkladu Nizozemčanů překazilo vykonávání práv vladařských Jeho Veličenstva a jednotný svazek státní přerušila«. — Konfiskace č. 5. »Český Lev« potvrzena.

5. února. S redaktorem »Nár. Listů« J. *Arbesem* zavedeno předběžné vyšetřování pro dopisy z Benátek a z okolí Opočna, pak pro »Zasláno« »Do okolí Vodolky« v č. 21. — Téhož dne zaslal redaktor Arbes c. k. zemskému jinak trestnímu soudu přípis, v němž *vzdává se práva ospravedlňovati se již v předběžném vyšetřování*, a žádal, *aby k vyšetřování nebyl předvoláván*, **poněvadž k otázkám, jež mu budou vyšetřovacím soudcem kladeny, nebude odpovídati.** — Zabavení č. 23. »Čecha« potvrzena. V článku »Poslední zkouška« shledán zločin dle § 65. a) tr. z. — Starosta spolku dělníků lakýrnických Fr. *Pilař* odsouzen k peněžité pokutě, poněvadž o zábavě v sále konviktském dne 22. října 1871 po vyčerpání programu rozdány obecenstvu tři věci: skvostné album, velký obraz Nár. divadla a damský vějíř, čímž prý »překročen program«.

6. února. »Pokrok« zabaven.

7. února. Dr. Čížek uveřejnil otevřený list ministru spravedlnosti Dru *Glaserovi* v příčině zamýšleného delegování německých porot pro české redaktory, v kterémž mimo jiné pravil: »Delegováním jiných porotců přišli by jak porotcové pražští, tak i obžalovaný o důležité své politické právo. *Práva politická bráti v státě konstitučním není nikdo, ani vrchní, ano ani* **nejvyšší soud oprávněn.** Stalo-li by se to, potom by byla taková, zákonem zaručená práva jen na papíře a neměla by žádné ceny. Zákon o zavedení porot ze dne 8. března 1869 nezná také z těchto příčin žádné delegace a nesmí také žádné delegace znáti, dokud platí v něm ustanovení, že každá strana

oprávněna jest odmítnouti pouze stejný počet porotců, ale nikdy odmítnouti porotce všechny. Žádosť c. k. státního zastupitelství za jiné poroty však jest odmítnutím všech pražských porotců, tedy proti zákonu.« — Kolínská »Koruna česká« poprvé zabavena pro článek »Veteráni«. — Zabavení č. 22. »Stimmen aus Mähren« potvrzeno. Shledání v něm zločin dle § 65. a) tr. z. — V tiskárně a v bytu redaktora »Budivoje« předsevzata soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopise článku »Ústava se zmáhá.«

8. února. »Český Lev« v Plzni zabaven. — Místodržitel baron Koller odvolal výnosem ze dne 5. února veškeré, jednotlivým osobám udělené licence ku prodeji časopisu »Politik«, která nesměla býti na dále v drobném prodeji filialní prodávána. — C. k. policejní komisař zabavil v smíchovské filiálce a některých kioskách všechna čísla »Dělnických Listů«, ačkoli časopis ten nebyl konfiskován. Zabavená čísla později vrácena.

9. února. C. k. vrchní soud potvrdil subjektivní stihání redaktora »Politiky« i jeho domnělých spoluvinníků a delegoval pro *první při porotní soud* v Chebu, kde měl býti projednán dopis z Bukoviny v č. 17. otištěný, v němž státní návladnictví shledalo přečin dle § 300. tr. z.

10. února. *V Chrudimi* nalepeny královské reskripty ze dne 12. září 1871 na domech, ba i na budově c. k. okresního soudu právě v den týdenního obilního trhu. Jeden z úřadních sluhů chtěl je strhati; leč lid se tomu opřel a teprve, když úkol ten svěřen c. k. četníku, byly reskripty bodákem s domů strhány. — Bývalý redaktor »Pokroku« J. *Walter* předvolán k předběžnému vyšetřování pro přečin pobuřování, spáchaný prý výňatkem z nezabaveného »Opavského Týdenníku« a úvodním článkem »Verbování velkostatkářů« v č. 25. — Rovněž zavedeno vyšetřováni s redaktorem »Posla z Prahy« J. *Sellnerem* pro čtyry články, v nichž shledán přečin proti § 302. tr. z. — Kolínská »Koruna česká« zabavena. — Konfiskace přílohy »Posla z Prahy« vycházející pod titulem »Národní hospodář« potvrzena. — Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterýmž potvrzena konfiskace č. 34. pro feuilleton, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z.

11. února. Plzeňský »Český Lev« skonfiskován. — Dělník

Jan *Holan*, odsouzený na dva měsíce do vězení pro svárovské nepokoje, propuštěn po přestálém trestu na svobodu. — Na mnohých domech v Chrudimi objevily se i dnes ráno nalepené královské reskripty. C. k. okr. hejtmanství, nemohouc c. k. četnictvo podruhé přiměti k odstranění reskriptů, vyzvalo k tomu městskou radu. Tato však odpověděla, že k úkolu takovému nepokládá se kompetentní.

12. února. Zabavení »Dělnických Novin«, »Politiky« ze dne 30. ledna, »Řipu« ze dne 1. února a »Satana« ze dne 27. ledna potvrzeno. První list spáchal prý článkem »Popelka« zločin rušení veřejného pokoje, druhý článkem »*Glaserovo ministerstvo spravedlnosti*« přečin pobuřování, třetí politickými dopisy z Brna týž přečin a čtvrtý telegramy ze Lvova zločin uražení členů císařského domu a dva přečiny. — Soudní prohlídky vykonány v redakcích a tiskárnách »Politiky«, »Slovana« a »Dělnických Novin«.

13. února. Občanská beseda v *Karlíně* pojednala za předsednictví starosty svého F. Trinkmoce záležitost *delegování porot* a usnesla se jednohlasně o resoluci, pro kterouž listy české, když ji otiskly, skonfiskovány. — S redaktorem »Čecha« J. Černým zavedeno vyšetřování. — Čísla 33. a 34. federalistického listu »Stimmen am Mähren« zabavena. — Redaktoru »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodán výměr c. k. pražského trestního soudu, že žádosti jeho — aby nebyl k předběžnému vyšetřování předvoláván — nebylo vyhověno. Zároveň mu nařízeno, aby se dne 14. února k vyšetřování dostavil, *jinak že bude předveden* a bude mu vyměřena peněžitá pokuta. — Kromě toho dodáno J. Arbesovi obsílka k jinému předběžnému vyšetřování na den 19. února.

14. února. »Nár. Listy«, »Pokrok« a »Posel z Prahy« zabaveny. — Red. J. *Arbes* dostavil se ku předběžnému vyšetřování v příčině článků a zpráv: »Strana uchvatitelů« v č. 19., »O trůnní řeči rakouské« v č. 14., »Ku karakteristice ústavověrných pomocníků«, »Také velkostatkář«, »Velkostatkářům« v č. 357. z r. 1871 a »Koruna česká po trůnní řeči« a »Také velkostatkář« v č. 357. z r. 1871, v nichž shledáno *šest přečinů a jeden zločin. Vyšetřovaný na* **všechny otázky vyšetřujícího soudce odepřel odpověď.** — Nezaplacené školní přirážky vy-

máhalo c. k. okresní hejtmanství smíchovské vojenskou exekucí na Janu *Špačkovi* a Václavu *Hampejsovi* už déle dvou týdnů.

15. února. Na neděli dne 18. února svolaná schůze dělníků v *Olomouci* zakázána. — Konfiskace č. 28. »Stimmen aus Mähren« potvrzena, poněvadž prý byli v čísle tom c. k. úřadníci brněnští uváděni v nenávisť a opovržení. — Číslo 8. »Českobratrského Hlasatele« zabaveno. — S redaktorem »Dělnických Novin« A. *Tůmou* zavedeno vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje. — C. k. policejní orgánové na Smíchově zabavili roznášečce »Politiky« všechna čísla, ačkoli list ten zabaven nebyl.

16. února. Rozprava o porotách vůbec a delegování německých porot ve příčh opositčního časopisectva zvlášť ve valné schůzi »Řemeslnické besedy« pražské c. k. policií zakázána. — Proti »Občanské besedě« karlínské a spisovateli resoluce o delegování porot zavedeno vyšetřování. — Zabavení prvního čísla »Podřipana» a »Řipu« ze dne 1. února c. k. krajským soudem v Litoměřicích potvrzena. V prvním listě shledány tři přečiny, v druhém přečin dle § 300 tr. z. — Red. »Nár. Listů« J. Arbesovi, vydavateli V. Erbenovi, majiteli tiskárny Dru Ed. Grégrovi a faktorovi Sluníčkovi dodány každému tři výměry c. k. vrchního soudu, kterýmž jim oznámeno, že *na místě pražského porotního soudu* **delegován byl** *pro přípravné vyšetřování a závěrečné přelíčení před porotou* **c. k. krajský soud v České Lípě**, a sice pro následující články a zprávy: Pro dopisy z Benátek a z okolí Opočna a zasláno: »Do okolí Vodolky«, pak pro denní zprávy: »Také velkostatkář«, »Velkostatkářům«, »Ku karakteristice ústavověrných pomocníků« a konečně pro úvodní článek »Strana uchvatitelů«.

17. února. Pro pře »Pokroku« **delegována** německá porota v **Litoměřicích** a pro pře »Posla z Prahy« a »Slovana« v **Liberci.** Kromě redaktora pokroku J. Černého obžalován také knihtiskař Bedřich *Stýblo*; kromě redaktora »Posla z Prahy« Jos. *Sellnera* také knihtiskaři A. *Renn* a Jos. *Kolář* a kromě redaktora »Slovana« Karla *Sabiny* také knihtiskař H. *Militký*. — Konfiskace 11. čísla plzeňského „Českého Lva« a čísla 34. »Stimmen aus Mähren« potvrzeny.

18. února. Plzeňský »Český Lev« zabaven. — Zabavení

č. 35. »Politiky« potvrzeno. O námitkách proti konfiskaci prvního čísla »Slovanského světa« zabavení potvrzeno. — Vydavatel »Nár. L.« Vilém *Erben* a Josef *Hladík* obesláni ku přelíčení na den 29. února jako svědkové. — V redakci a v tiskárně kolínské »Koruny české« vykonána soudní prohlídka.

19. února. V redakci »Podřipana« vykonána soudní prohlídka. Pátráno *marně* po rukopisech »Slovo českým hospodářům« a »Z čarodějnické kuchyně«. — *V Sedlčanech* nalepeny královské reskripty na nárožích; ale byly z rozkazu c. k. okr. hejtmana odstraněny, na hejtmanství dodány a tam spáleny.

20. února. *Občanská beseda v Karlíně rozpuštěna* pro schválení resoluce *o delegování porot.* Všechny listy, jež resoluci tu otiskly, byly, jak již připomenuto, skonfiskovány. Státní zastupitelstvo nepodalo však žádné žaloby proti určité osobě. — Redaktor »Posla z Prahy« J. *Sellner* odvolal se k nejvyššímu soudu *proti delegování poroty německé.* — Pro tiskové pře listu »Leitmeritzer Wochenblatt« delegována porota *v Mostě.* — Zabavení č. 45. »Pokroku« a č. 14. kolínské »Koruny české« potvrzeno. — Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterýmž potvrzeno zabavení č. 44. pro resoluci Občanské besedy karlínské *proti delegování německých porotních soudů pro české žurnalisty*, v níž shledán přečin dle § 300. tr. z. — V Horažďovicích skonfiskovány v hostincích »U modré hvězdy«, »U zlatého jelena« a »U Polana« královské reskripty i s rámy a sklem. Zabavení to vykonal c. k. okr. adjunkt Fr. Simandl s úředním sluhou a písařem. C. k. okresní soud opodstatnil zabavení to poukázáním k § 23. zákona o tisku, kterýž zní: »Zakázáno jest vyvěšovati neb přibíjeti tiskopisy na ulicích neb jiných místech veřejných bez zvláštního povolení úřadu bezpečnosti. Zápověď tato nevztahuje se však na vyhlášení zájmu výhradně místního nebo živnostního, jakož jsou: cedule divadelní, návěští o veřejných veselostech, pronájmech, prodejích a pod. Avšak i taková vyhlášení přibíjeti se smějí jenom na místech od úřadu bezpečnosti k tomu ustanovených.«

21. února. Soustružníku A. *Jirmusovi* v Humpolci zabaveno 11 dýmek ozdobených královským reskriptem.

22. února. C. k. místodržitelství nepovolilo administraci

»Pokroku« zříditi v Plzni filiálku. — Číslo 43. »Stimmen aus Mähren« zabaveno.

23. února. »Čech« a »Podřipan« zabaveny. — Konfiskace č. 15. »Koruny české« potvrzena c. k. kraj. soudem v Kutné Hoře — *bez udání důvodů.* — *Advokátní komora* sešla se, aby k návrhu Dra T. Černého vyslovila jako sbor českých právníků mínění své o **delegování německých porot pro české žurnalisty.** Všickni řečníci kromě jediného shodovali se v tom, že **delegování takové není žádným positivním zákonem odůvodněno.** Ku konci přijata velkou většinou advokátů obou národností resoluce, jejíž zakončení znělo: »Sbor advokátů království Českého prohlašuje za právní své přesvědčení, že od veleslavného c. k. vrchního soudu pražského učiněná *delegace soudů jiných* v těch případech, kde pražský soud byl příslušným, *nesrovnává se s vnitřní povahou poroty a nesrovnává se s duchem platného zákona* o zavedení soudů porotních a že přidržování se zásady takto prohlášené, že delegace porot jest dovolena, nejen neodklidily by se nedostatky, jež se při vykonávání spravedlnosti ve věcech tiskových vyskytly, nýbrž že by *rozmnožilo pocit nejistoty právní*, že by zkracováním práva a svobod, jež státní zákonové základní zaručují, *podněcovaly se ve značné míře vášně politické* a překáželo se pokojnému rozvoji svobodomyslného pokroku.« — Výboru advokátní komory pak uloženo, aby resoluci tu přivedl v známost ministerstvu, poněvadž jen tím lze nalézti prostředek k zamezení další podobné delegace.

24. února. Námitky proti konfiskaci č. 30. »Politiky«. V článku »*Ministerstvo Glaserovo*« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. Státní návládní *Rapp* navrhl, *aby bylo řízení prohlášeno* **tajným.** Však dříve než-li se to stalo, *ohradil se* majitel »Politiky« J. S. Skrejšovský *proti celému personálu soudnímu*, jenž měl rozhodnouti o tiskové při, *poněvadž musí pochybovati o nestrannosti soudců* při rozsudku o článku, který směřuje hlavně proti nim a zvláště proti jich předsedovi. Na základě § 56. tr. ř., *jelikož by byl uražený zároveň soudcem*, žádal, aby pro tento případ delegován byl soud jiný. Státní návladní žádosti té se opíral; leč soud, jemuž předsedal president *Jankovský*, rozhodnul, *aby bylo řízení od-*

ročeno a o návrhu aby rozhodnul c. k. vrchní soud. — Red. »N. L.« J. *Arbes* dostavil se opět ku předběžnému vyšetřování v příčině úvodního článku o odepření půjčky městu Prahy a znovu odepřel na všechny dotazy vyšetřujícího soudce odpověď. — S redaktorem kolínské »Koruny české« V *Nedvídkem*, s vydavatelem Patrikem *Blažkem* a knihtiskařem *Sudkem* zavedeno předběžné vyšetřování.

25. února. Redaktoru »Politiky« dodán výměr, že i pro další přelistu toho *delegována* porota *v Chebu*. — Býv. redaktoru »Pokroku« J. Černému dodána obžaloba pro přečin § 24. tisk. zák. — O námitkách proti konfiskaci č. 11. »Českého Lva« zabavení potvrzeno.

26. února. Kněz P. *Harant* odsouzený pro přečin schvalování nezákonnitého skutku do vězení na 10 dnů (poněvadž zaslal soustrastný korespondenční lístek uvězněným dělníkům), nastoupil trest.

27. února. »Posel z Prahy« a »Politika« zabaveny. — Konfiskace č. 34. »Stimmen aus Mähren« potvrzena. — O námitkách proti zabavení č. 4. »Satana« konfiskace potvrzena.

28. února. Redaktor »Řipu« byv odmrštěn se svou žádostí, aby si mohl trest jednoměsíčního vězení odbýti v Roudnici, nastoupil trest u c. k. krajského soudu v Litoměřicích — jako *první* vězením trestaný žurnalista opoziční za nového ministerstva. — C. k. finanční prokuratura podala c. k. krajskému soudu v Litoměřicích žádost, aby pro nezaplacení kolkových poplatků uvalen byl na jmění vydavatelů „Řipu« a »Podřipana« konkurs.

29. února. Redaktor brněnských »Stimmen aus Mähren« odsouzen c. k. zemským soudem brněnským pro přečin §. 24. zák. o tisku k pokutě 50 zl. — C. k. krajským soudem v Těšíně ve Slezsku odsouzen kněz *Richtarský*, farář ve Lhotě, pro přečin rušení veřejného pokoje k pokutě 20 zl. Horlil prý na kazatelně proti školním zákonům. Před soudem hájil se sám, poněvadž byli v Těšíně v tu dobu všickni advokáti »ústaváky«.

Březen 1872.

2. března. Námitky proti zabavení č. 34. »Nár. Listů«. K řízení dostavili se redaktor J. Arbes, vydavatel V. Erben a právní zástupce Dr. A. Čížek. *Řízení prohlášeno* **tajným** *z ohledu slušnosti*«. Dr. Čížek proti tomu protestoval, řka, že tím byl »porušen zákon o tisku a moc soudcovské«, a žádal, aby řízení bylo odročeno až do vyřízení stížnosti, kterou podá v příčině té kompetentnímu soudu. President neporadiv se ani s přísedícími, odpověděl, že k návrhu tomu nemůže přistoupiti, poněvadž prý lze se odvolati z konečného rozsudku. Dr. Čížek prohlásil, že v případu tom vzdávají se namítající hájení a vyžádav si, by návrh jeho byl zanesen do protokolu, opustil s redaktorem i vydavatelem soudní síň se závěrečnými slovy: »Podáme stížnosť říšskému soudu; neboť **právo naše bylo tu dnes porušeno.**« V soudní síni zůstal jen státní návladní a tříčlenný soud. — »Satan« a »Našinec« zabaveny. — Jelikož se »zemský« výbor moravský zdráhal vyplatiti »Sokolu« brněnskému podporu 600 zl., sněmem zemským odhlasovanou, podala jednota ta u zemského soudu v Brně žalobu proti »zemskému« výboru. — Humoristické zvací lístky k divadelnímu představení ochotníků *v Hořicích*, v kterýchž použito bylo také několik vět v královském reskriptu ze dne 12. září obsažených, byly c. k. okres. hejtmanstvím novobydžovským v tiskárně Kastránkově zabaveny a sazba zapečetěna. Konfiskaci provedl c. k. policejní komisař Kostial na vlastní zodpovídání, poněvadž c. k. okresní hejtman Schroeder meškal právě v úřadních záležitostech v Chlumci. — Rozsudek c. k. okresního hejtmanství Strakonického, kterýmž byl strakonický měšťan F. odsouzen k pokutě 10 zl., poněvadž oslavil propuštění Beusta »nebezpečným transparentem«, potvrzen také c. k. místodržitelstvím. — Konfiskace č. 14. plzeňského »Českého Lva« a č. 43. »Stimmen aus Mähren« potvrzeny. První spáchal prý článkem »Odepření daně« a druhý dopisem z Prahy zločin dle § 65. tr. z. — Redaktoru »Koruny české« V. *Nedvídkovi* dodán obžalovací spis pro přečin rozšiřování zakázaných tiskopisů. Spoluobžalovaní byli vydavatel P. *Blažek* a knihtiskař Fr. *Sudek*.

Přelíčení ustanoveno na den 14. března u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře.

3. března Konfiskace č. 42 »Čecha« potvrzena (§ 302. tr. z.) — Plzeňský »Český Lev« zabaven. — Č. 58. »Pokroku«, ačkoli nebylo v Praze konfiskováno, bylo z rozkazu c. k. hejtmanství *v Horažďovicích* četníky zabaveno.

5. března. Vydavateli »N. L.« V. *Erbenovi* dodán výměr soudu, že o *tajném* řízení o námitkách dne 2. března, kdy namítající ze soudní síně před zahájením řízení odešli, zabavení č. 34. potvrzeno. — Konfiskace č. 49. »Posla z Prahy« schválena, poněvadž prý se »c. k. místodržitelskému radovi Rotkymu vyčítá, že se opovážil, aby za plat ze státní pokladny činil volebního agitátora, aby zanedbal čas, který náleží státu, aby ze státní kanceláře činil agitační byró strany auerspergovské«. — »Politika« zabavena.

6. března. O námitkách proti konfiskaci č. 25. »Politiky« pro článek »*Císařskému Majestátu*« (zločin dle §. 65. a přečin pobuřování dle § 300. tr. z.) zabavení potvrzeno. Řízení bylo *tajné*.

7. března. Kaplan P. *Harant* z Drahno-Újezda odbyv si v trestnici novoměstské trest desítidenního vězení pro přečin pobuřování, propuštěn na svobodu. Za tou příčinou došly ho telegrafické pozdravy z Kladna, Buckova a Dřína. — »Politika« zabavena. — Přelíčení s redaktorem »Pokroku« Janem *Černým* pro přečin § 24. zák. o tisku musilo býti odročeno, poněvadž se obžalovaný nedostavil.

8. března. Nejvyšší soudní dvůr (přes všechna odvolání a protesty, zejména advokátní komory a německých porotců) *rozhodnul*, **že má býti český opoziční tisk poháněn před německé poroty** *v Chebu, České Lípě, Liberci a Litoměřicích*. — »Pokrok« zabaven. — C. k. okresní hejtman v Táboře dal občanům *v Oustrašicích* zabaviti peřiny a nábytek pro nezaplacení školních přirážek. Zabavení vykonali c. k. četníci.

9. března. Provedeny námitky proti konfiskaci čísla 44. »Nár. L.« pro resoluci Občanské besedy karlínské proti delegování německých porot pro české žurnalisty. Konfiskace potvrzena. Právní zástupce namítajících *Dr. Čížek ohlásil odvolání z rozsudku* a žádal, *aby za příčinou předpojatosti c. k. vrch-*

ního soudu delegována byla k vyřízení odvolání toho jiná vyšší instance. — Redaktor »Budivoje« K. Foitl předvolán k předběžnému vysetřování. — Schůze spolku pražských fiakristů a drožkářů »Horymír« c. k. policej. komisařem Pifflem rozpuštěna.

10. března. Politický klub *mladoboleslavský* pojednal o dočasném zrušení porot. Po juridickém výkladu Dra Hirsche schválena resoluce, *»že dočasné zrušení soudů porotních odporuje všem zásadám života ústavního a že národ český veškerými zákonními prostředky proti němu ohraditi se musí«*. — »Přítel lidu« konfiskován. — Zabavení č. 51. »Stimmen aus Mähren« potvrzeno. — »Politika« zabavena a v redakci její vykonána soudní prohlídka. — S redaktorem »Budivoje« K. *Foitlem* zavedeno vyšetřování pro článek »Ústava se vzmáhá« Kromě redaktora vyslýcháni také knihtiskař J. *Krupička* a sazeči. — Kanovník Edv. *Prašinger* v Králové Hradci odmítnul nabídnutý mu úřad c. k. okr. školního dozorce pro okres Královéhradecký.

11. března. Redaktoru »Nár. Listů« J. Arbesovi dodán výměr, že *nejvyšší soudní dvůr delegoval* pro vyšetřování a přelíčení o zažalovaném článku »N. L.« o nepovolení půjčky kr. hl. městu Praze, v němž shledán zločin, *c. k. krajský soud porotní v České Lípě.* — Pro pře »Čecha« delegován porotní soud v *Mostě.* — V místnostech radnice v Labské Týnici stržen kýmsi královský reskript.

13. března. *Porotci budějovičtí* byli na mnoze Němci. Jelikož však uznali redaktora K. Foitla *jednou* nevinným, odkázány pře »Budivoje« pro »předpojatost« porotců budějovických před porotu *v Mostě.* — O námitkách proti konfiskaci č. 12. »Českého Lva« zabavení potvrzeno. — Slečna Bohumila *Květchova*, provdaná Fiedlerová, která byla c. k. krajským soudem v Kutné Hoře pro súčastnění se nedovoleného táboru lidu na Kaňkovských vrších r. 1868 odsouzena k pokutě 80 zl. nebo k 16 dennímu vězení, zaplatila konečně pokutu tu, »aby neutrálnímu poptávání, hledání a častým návštěvám zřízenců c. k. soudu přítrž učinila«. Paní Fiedlerová byla *poslední* trestanou »provinilkou« z »liberální éry« Herbstovské.

14. března. Redaktor, vydavatel a tiskař kolínské »Koruny české« odsouzeni c. k. krajským soudem v Kutné Hoře každý k pokutě 80 zl., *první* to odsouzení *vydavatele a tiskaře*

za nového ministerstva, kteréžto případ nestal se za nejprudší persekuce za ministra Herbsta — ani jednou. Pro pře plzeňského »Českého Lva« *delegována* německá porota *v Chebu*. — »Stimmen aus Mähren« zabaveny. — Znojemský c. k. okresní hejtman zakázal divadelní společnosti slč. Arnoštky *Libické* provozovati kus »Dívka z Podskalí«, v Praze censurovaný, poněvadž prý se v něm proti ústavácké šlechtě popuzuje. — Pro veršované pozvání k masopustní merendě obžalováni purkmistr a ředitel ochotnického spolku *v Českém Brodě* Ant. *Kalina*, knihtiskař A. B. *Riedl* a sluha spolku Jos. *Cebiš*. Tiskař pro přestupek §§ 9. a 17., druzí dva pro přestupek § 24. zák. o tisku.

16. března. Námitky proti konfiskaci č. 14. »Českého Lva«, zabaveného pro článek »*Odepření daně*«, v němž shledán zločin dle § 65. tr. z. Redaktor Jos. *Kummer* opíraje se konfiskaci, jal se vykládati poměry sněmovní. Předseda však k tomu nesvolil, následkem čehož *redaktor* vzdav se dalšího práva, *opustil soudní síň*. Konfiskace potvrzena a red. Kummer odsouzen »pro neslušné chování se k soudu« dle § 244. řádu soudního k pokutě 40 zl. — »Satan« konfiskován. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán nový výměr, že nejvyšší soud také pro vyšetřování a přelíčení o »přehledu domácích záležitostí« v č. 14., v němž shledán zločin dle § 65. a) tr. z., delegoval porotní soud *českolipský*.

17. března. Schůze ústředního výboru *vlastenecko-hospodářské společnosti* za předsednictví knížete Karla Švarcenberka. Vládní komisař místodržitelský, rada Adda, prohlásil, že *vláda nesvolí, aby byly Čechy na světové výstavě vídeňské zastoupeny samostatně*. Kníže Švarcenberk odpověděl delším výkladem stavu věcí, v kterémž pravil: »Uhrům povoleno zastoupení samostatné, nám prý se to povoliti nesmí, poněvadž **máme my sloužiti za okrasu jakési Cislajtanie** — za okrasu zemím **oné vlády**, kterou vy (obrácen ku vládnímu komisaři) zde zastupujete — **máme pokrýti její nedostatky a vady.** Nám nedovoluje se, abychom se cítili českými hospodáři, nýbrž **abychom sloužili za pláštík cizí nahotě**. K tomu my se však nepropůjčíme.« Vládní komisař opustil poradní síň, načež přijata resoluce toho smyslu, by byla světová výstava ve Vídni obeslána jen pod

tou výminkou, »*nalezne-li tam království České jako celek důstojného zastoupení*«.

18. března. Německý politický spolek **v České Lípě** pojednal o delegování porot. Referent *Aschenbrenner* objasnil stránku právnickou i politickou a dokázal, *že porotcům nemůže být ukládána povinnosť pronášeti svůj soud v cizích a jim vzdálených případech*, poněvadž porotní soud jako soud spoluobčanů může souditi toliko v případech, jež stanou se v jeho středu, t. j. v soudním obvodu jeho. Vzhledem ku stránce *politické* nazval řečník *delegování porot* **politování hodným, poněvadž tím národní rozkol a nenávisť ještě více mohou býti rozjitřeny**. — Redaktor »N. L.« J. *Arbes* zaslal nejvyššímu soudnímu dvoru žádosť za delegování jiného porotního soudu nežli českolipského, poněvadž porotci v České Lípě nejsou vesměs úplně mocni jazyka českého, kterýmž jsou zažalované články sepsány. — C. k. místodržitelství rozeslalo všem c. k. okresním hejtmanstvím oběžník, v němž jim co nejpřísněji rozkázáno, by nižádným způsobem netrpěli nátlak na voliče velkostatkářské a hned, jakmile by zaslechli, že chce obyvatelstvo některého kraje někoho *násilně přemlouvati*, (!) zakročili s veškerou mocí, která jest pohotově. — Policejní ředitelství brněnské zakázalo v besedě přednesení sboru »Ještě's naší, Praho drahá«, pro »popuzující obsah jeho«. — Volba Frant. *Pokorného* starostou okres. zastupitelstva českobrodského císařem nepotvrzena.

19. března. Zastupitelstvo města *Kolína* uznávajíc důležitosť nových voleb do sněmu českého, rozhodlo se zahájiti v příčině té přiměřené kroky. Jednotliví členové rozejeli se po kraji k voličům velkostatkářským, aby je požádali voliti se stranou státoprávní. K rytíři Horskému vypravila se deputace, čítající skoro 200 hlav. — Zabavení zvacích lístků k šibřinkám »Kosů« *hořických*, v nichž shledán zločin uražení Veličenstva dle 63. tr. z. potvrzeno. Text obsahoval totiž několik vět podobných některým v královském reskriptu ze dne 12. září 1871 obsaženým.

20. března. Charakteristické »hlasy« vídeňských listů o schůzi vlastenecko-hospodářské společnosti. »N. W. Tagblatt«, psal, že »modrokrevní aristokrati hrají si téměř na národní konvent«, že opičí se po Francouzích a celá opposice česká není

prý ničím jiným než opičením se po jiných národech. — »Tages-Presse« referovala svým čtenářům, že »*byl zástupce vlády vzdorovitou* **šlechtickou luzou** *insultován*«, ukřičen a *říší že hozena rukavice.* »Blbý vzdor a junkéřská nadutost šlechtických náčelníků strhaly bašty, za kterými se chytráčtí svůdníci jezovitsky skrývali a s hlučným jásotem hrnou se smělí obři na bojiště, aby změřili svou feudalní sílu s onou moderního státu.« — »Deutsche Zeitung« referovala o »**knížecích uličnících**«, kteří mají k vládnímu komisaři asi tolik slušnosti, jako jejich štolbové ku kočímu, jehož byli přistihli při krádeži ovsa atd. Vláda prý se nedá ničím odstrašiti. Možná, že prý ji napadne »*pověsiti těm knížecím a měšťanským* **syndikatním darebákům** košík trochu výše«. Potom prý by ihned zarejdovali v *obvyklý svůj* **servilismus** a kroutíce pobožně očima a blebotajíce floskule o své loyálnosti, lezli prý by před ministerstvo a byli šťastni, kdyby je ministerstvo ušláplo.

Depeše, jež zasílány z c. k. místodržitelství c. k. okres. hejtmanům a jiným úřadům, zasílány od nějakého času — chifrované. — *Důležité depeše barona Kollera*, psané ministerstvu a týkající se volební agitace, odcizeny i s poštovním vakem, jenž nalezen na Letné s veškerým obsahem, ale bez listin místodržitelských. — »Čech« zabaven. — Okres. hejtman kolínský Brechler rozeslal všem představeným oběžník, v kterémž poukázav k deputacím, jež se byly dostavily k velkostatkářům v *Radboři*, *Gbele* a *Bejchorách*, prohlásil, že nemá v úmyslu na opětování »podobného *terrorismu*« déle se dívati, a vyzval představené, aby »takové nedovolené působení« zamezili.« — Z rána po rozpuštění sněmu českého nalezeny v *Mnichově Hradišti* černé reskripty královské nalepené po domech i na budově c. k. okres. hejtmanství. Kromě toho bylo po ulicích rozházeno množství menších červených lístků, na nichž vytištěn reskript Holzgethanův. Na hřbitovních vratech připevněn byl plakát s nápisem »Smrť zrádcům Boha a vlasti!«

21. března. Hostinští v Horažďovicích J. *Doubrava*, V. *Nascera* a V. *Polan* zažalováni pro přestupek § 23. zák. o tisku, ehož prý se dopustili tím, že měli v místnostech hostinských v rámech a za sklem zavěšený královský reskript z dne 12. září r. 1871. — V Brně vzat do vyšetřování studující gymnasia,

jenž v doslovu, jejž přednášel v besedě v Deblíně, mluvil o slávě a důležitosti král. reskriptu ze dne 12. září 1871. — »Nár. L.«, »Pokrok« a »Politika« zabaveny. — O volbě jednoho člena do c. k. školní rady z členů okres. zastupitelstva *táborského* c. k. okr. hejtman nedovolil, aby byla k návrhu Alfonsa Šťastného z Padařova debata o tom, má-li či nemá-li býti volba předsevzata, nýbrž dal ihned hlasovati. Volba zůstala však bez výsledku. Na jedenácti lístkách bylo slovo »Nevolím«, tři lístky byly prázdny.

22. března. *Volební provolání historické šlechty české* ještě před vydáním c. k. orgány *zabaveno.* — Z Hořic odebrala se deputace a sice advokát JUDr. F. *Gregor*, děkan P. Bohumil *Hakl*, měšťanosta Frt. *Hubený*, starosta Sokola Petr *Erben*, Václav *Dušek* z Vostrova a starosta okres. zastup. F. *Richter* z Miletína — k svob. pánu z Vlkánova, velkostatkáři v Holovousích, aby jej požádala, by hlasoval se stranou státoprávní. Od pána z Vlkanova odejela deputace za tímže účelem do *Cerekvic* k baronce Kleebornové a posléze do *Poličan* k hraběnce Aichelburgové. — Redaktoru »N. L.« J. *Arbesovi*, pak vydavateli V. *Erbenovi*, dru Ed. *Grégrovi* a D. Sluníčkovi dodány obsílky k zemskému soudu na dny 24. a 25. března.

23. března. Vysokomýtský c. k. okr. hejtman Brandejs oznámil osobně starostovi okres. zastupitelstva, že *každou deputaci*, která by se chtěla odebrati k okolním velkostatkářům za tím účelem, aby je poprosila hlasovati se stranou státoprávní, *dá zatknouti* a zároveň zcela srozumitelným způsobem naznačil »donucovací prostředek« — c. k. vojsko. — Část posádky pražské i jiné dostaly rozkaz býti pohotovu k pochodu do oněch okresů, v kterýchž připravovány velkolepé deputace k ústavověrným velkostatkářům. — »Pokrok« a »Stimmen aus Mähren«. zabaveny. — Smíchovská »Dělnická beseda« *rozpuštěna* pro překročení oboru působnosti stanovami vytknuté. — Redaktor »Pokroku« J. *Černý* odsouzen k pokutě 50 zl., poněvadž uveřejnil v čísle 326. z r. 1871 některá místa ze zabaveného článku »Politiky«.

24. března. Pro »nezákonité« prý vysílání deputací k ústavověrným velkostatkářům, aby volili se stranou státoprávní, oznámeno purkmistrovi města **Kolína** J. *Formánkovi*,

že vložena bude šestnácti občanům »**vojenská assistence**, kteréž občané ti musejí poskytnouti byt, stravu a předepsaný přídavek. Hned po doručení přípisu toho **vojsko se dostavilo** a bylo dle předběžného nařízení c. k. okresního hejtmana Brechlera takto »ubytováno«: Čtrnácti občanům »vloženo« po jednom důstojníku a 15, 20 až 30 vojínech, třem pak přidáno po jednom koni. Jeden občan pak obmyšlen pouze 15 muži bez důstojníka, jiný 10 muži s jedním důstojníkem. Měšťanostovi *Formánkovi* vloženo 30 mužů a jeden důstojník. Po 20 mužích a 1 důstojníku »obmyšleni«: Dr. *Havelec*, Čeněk *Hevera*, Frt. *Žák*, pak Dr. *Radimský*, Jos. *Cikán* a Jos. *Tumlíř*. Posledním třem přidáno ještě každému po 1 koni. Po 15 mužích a jednom důstojníku obmyšleni: Václ. *Perner*, Jos. *Syxt*, J. *Machovec*, Ant. *Preclík*, J. *Balling*, M. *Souček* a Jindřich *Battista*. Ant. *Poustka* obmyšlen 15 vojáky bez důstojníka a Ferd. *Foitl* 10 muži s jedním důstojníkem. — Vysokomýtský c. k. okres. hejtman Brandejs rozeslal všem představeným oběžník, kterýmž je varuje před vysíláním deputace k ústavověrným velkostatkářům a pravil pak: »Pakliže pan starosta tuto věc nezamezí, bude obec vložením značného vojska stíhána, nehledě mimo to k trestu, kterému by provinitelé osobně propadli.« — Soustružníku A. *Jirmusovi* v Humpolci přípisem c. k. hejtmana Sagasera oznámeno, že c. k. soud nepotvrdil dne 21. vykonané zabavení jedenácti dýmek s královským reskriptem.

25. března. Vojsko pěšího pluku arcivévody Karla Salvatora, jež bylo do **Kolína** vloženo, čítalo **300 mužů, 16 důstojníků** a *zástupců* a *1 důstojníka štábního*. Dostalo *přísné* rozkazy »býti pohotovu k zakročení proti **možné vzpouře**«. Měšťanosta *Formánek* musil celý svůj byt přepustit 30 vojákům. Člen městské rady *Perner* nemohl vojáky jinak ubytovati nežli vystěhováním jednoho z nájemníků. Čtyřem občanům *Pernerovi*, *Battistovi*, *Foitlovi* a *Preclíkovi* přidáno ještě každému po 5 mužích.

26. března. Deputace kolínských občanů odebrala se k místodržitelovi baronovi Kollerovi, aby podala vysvětlení stavu věcí a vedla stížnost na vložení vojska do města. Po přednesení stížnosti rozpředla se tato rozmluva:

General *Koller*: Jak se můžete **opovážit** ještě si stěžovat, když jste se dopustili nedovolených demonstrací?

Člen deputace Dr. *Havelec*: Stěžujeme si na opatření, která se stala bez znalosti osob a poměrů. Členové deputace nalézají se k velkostatkářům, které navštívili, v přátelském, ba i v příbuzenském poměru a oni je toliko *prosili.*

Koller: Vy jste velkostatkáře *terrorisovali.*

Dr. *Havelec*: O tom nechť podají dotyční pánové úsudek sami! Že nebyli od deputace terrorisováni, dokazuje okolnost, že se s nimi co nejpřátelštěji rozloučili, a že rytíř z Horkysfeldu deputaci i k sobě pozval. Přítomný zde sekretář pana rytíře z Horkysfeldu nechť podá zprávu o tom, jaký dojem deputace udělala.

Sekretář *Landt*: Pan rytíř z Horskysfeldu mne oprávnil k vyjádření, **že ho deputace naprosto neterrorisovala,** že *členové její jsou jeho přátely a že ho toliko prosili, by hlasoval se stranou historickou.*

Koller: Řekněte panu rytíři z Horskysfeldu, že je mi zcela lhostejno, *jaký dojem učinila deputace* **na něj! — Já** to *pokládám* **za terrorismus** a *mou povinností je,* abych ho před ním chránil.

Okresní zastupitelstvo kolínské vzdalo se následkem »vložení« vojska kolínským občanům *svého úřadu.*

C. k. vlast. hospodářské společnosti c. k. místodržitelstvím zakázáno vydati tiskem a rozeslati pojednání barona Korba z Weidenheimu v *příčině upravení a vyměření daní.*

»Nár. Listů« č. 84 zabaveno. — Pražské listy zvěstovaly, že *porotci pražští,* kteří byli před nedávnem vylosováni, zamýšlejí odepříti vykonávání funkce soudců z lidu, poněvadž byla pražská porota c. k. státním návladnictvím a c. k. soudy označena jako »předpojatá«. — K žádosti c. k. krajského soudu v *České Lípě* zavedeno u c. k. zemského co trestního soudu v Praze předběžné vyšetřování s vydavatelem a nakladatelem »Nár. L.« V. *Erbenem* pro úsudek »Birž. Věd.« o trůnní řeči a pro článek o půjčce města Prahy. — Red. »Dělnických Novin« A. *Tůma* zažalován pro článek »Popelka« pro zločin dle § 65. tr. z. Akta, při té se týkající, zaslána c. k. krajskému soudu *v Liberci.* — Almužník v chudobinci u sv. Bartoloměje Ant. *Štěpánek,* jenž byl pro uražení Veličenstva odsouzen do žaláře na půl roku, uznán k odvolání obhájce svého nevinným. —

Faktor knihtiskárny dra Ed. Grégra Daniel *Sluníčko* obžalován pro přestupek, jehož prý se dopustil tím, že nepředkládal povinné exempláře »Nár. Listů« stát. zastupitelstvu »v čas«. Uznán však nevinným.

27. března. *C. k. vlastenecko-hospodářská společnost* **rozpuštěna.** Výkon ten svěřen místodržitelskému radovi Janu Friedlovi, jenž jej za assistence policejního ředitele dvorního rady Marxe, c. k. policejn. komisaře Frt. Mesnera, a několika c. k. zřízencův o 1 hod. odpol. provedl. Rozpuštění odůvodněno § 20. zákona o právu spolčovacím. Po vykonání rozkazu, aby veškeren majetek spolkový byl vydán, sepsán protokol, byly místnosti spolku úředně zapečetěny. — Rozpuštěním c. k. vlast. hospodářské jednoty zastavena zároveň činnosť několika výborů a ústavů. Tak zastavena činnosť výboru ovocnářského a vinařského a tím i štěpařské a vinařské školy v Troji. Dále výboru výstavního, čímž pochován i výstavní trh, jenž měl býti r. 1872 ve Stromovce konán. Dále výboru stádní knihy, čímž zastaveno vycházení nákladního toho díla; dále výboru statistického, čímž zastavena činnosť i statistické kanceláře, konečně výboru subvenčního, na němž leželo břímě rozdělovati subvence ze státní pokladny, věnované různým účelům, jako krajinským výstavám, na zakoupení býků, na sestavení knihoven, na rozdělování odměn, na štěpařství, podělování učitelů, zřizování kočovného vyučování hospodářského atd.

Deputace kolínských občanů **nebyla k císaři předpuštěna,** nýbrž odkázána k ministru vnitra. — Velkostatkáři Ludvík rytíř Náchodský (syn), pak Frauenberg, ředitel statku baronky z Birnitců v Radboři a p. Kubeš, ředitel panského cukrovaru tamže, vyslýcháni u c. k. krajského soudu v Kutné Hoře jako svědkové k tomu cíli, zda by se nedalo snad proti členům kolínské deputace zakročiti soudně na základě § 98. tr. z. stipulujícího *zločin veřejného násilí.* — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterýmž potvrzeno zabavení č. 80., v jehož úvodníku »*Hejtman a prefatýn*« shledán přečin dle § 300. tr. z. — Dělník J. *Spaten*, jenž byl v podezření, že jest členem filiálky »mezinárodního spolku«, zatčen a zavedeno s ním vyšetřování pro zločin **velezrády.** — Redaktor a vydavatel brněnských »Stimmen aus Mähren« ohlásil námitky proti

konfiskaci čísla ze dne 14. března. C. k. soud brněnský však odpověděl: »Jelikož proti potvrzené konfiskaci *žádného odvolání se nepřipouští* a čl. 16. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 7. říšského zák. z ledna 1863 článkem V zákona ze dne 15. října r. 1868 č. 142. říš. zák. se zrušuje — *zamítá se žádosť tato.*«

28. března. Generál Koller učinil ministerstvu před nedávnem návrh, *aby byly všechny politické listy pražské potlačeny* a dnes naléhal zvláštní depeší na rozhodnutí ministerstva. — »Pokrok«, »Politika« a »Correspondence Slave« zabaveny. — Konfiskace č. 81. »Pokroku« pro článek »Dělané Čecháctví«, »Čecha« pro dopis z Olomouce a č. 61. »Stimmen aus Mähren« pro článek »Účel posvěcuje prostředek« (vesměs zločiny dle § 65. tr. z.) potvrzeny.

29. března. Red. »N. L.« J. *Arbes* dostavil se k vyšetřování o článcích, v příčině kterýchž zavedeno bylo dne 26. března vyšetřování s nakladatelem, a *odepřel opět na všechny otázky odpověď.* — Konfiskace čísel 67. a 68. »Stimmen aus Mähren« pro dopisy z Prahy (přečiny dle § 300. tr. z) potvrzena. — Schůze výstavního výboru, svolaná c. k. vlast. hospodářskou společností na den 31. března, c. k. místodržitelstvím zakázána. — Do obcí *Bezděkova* a *Koryt* přibylo několik c. k. četníků, by vyzvěděli, kdo z občanů obcí těch súčastnil se deputace, která velkostatkářku baronku Weidenheimovou a velkostatkáře Frt. Wellnera v Titěnicích žádala, by hlasovali se stranou státoprávní. — Politický spolek v Rumburku *rozpuštěn*, poněvadž předseda jeho P. *Kolman* přečetl ve valné schůzi žádosť za odvolání školních zákonů Hasnerovských.

30. března. Konfiskace volebního provolání konservativních velkostatkářů potvrzena. Shledání v ní zločin rušení veřejného pokoje dle § 65 a) tr. z. a čl. 2. zák. ze dne 17. pros. r. 1862 č. 8. ř. z. a *přečin* rušení veřejného pokoje a řádu dle § 302. tr. z. Provolání bylo *české* a německé; konfiskační výměr c. k. zemského soudu *v Čechách* — **německý.** — »Pokrok« zabaven. — Konfiskace č. 83. téhož listu pro citát z »Birž. Věd.«, v němž shledán zločin **velezrády** dle § 58. tr. z. potvrzena. — Pro súčastnění se deputace, která prosila velkostatkáře Poláka v Předhoří, by hlasoval se státoprávní stranou, zavedeno *v Soběslavi* vyšetřování. Vyslechnuti byli: městský radní *Vodička*, pak

Aug. *Březina*, V. *Suchomel*, tajemník okres. zastup. V. *Kopřiva* Antonín, Vojtěch a Josef *Preiningrové* a jiní. — Průvod s pochodněmi, jejž chtěli členové žižkovské občanské besedy uspořádati svému předsedovi Karlu *Hartigovi*, zakázán c. k. policejním ředitelstvím, »protože by snadno nebezpečí ohně vzniknouti mohlo«.

Duben 1872.

1. dubna. Pro při kolínské »Koruny české«, kterou státní zastupitelstvo pro článek »*Veteráni*« vinilo ze zločinu uražení Veličenstva, delegována porota *v České Lípě*, pro při »Dělnických Novin« (článek »Popelka« — zločin dle § 65.) porota *v Litoměřicích*. — Prelátovi cisterciackého kláštera v Oseku P. *Bernardovi* dána úřadními orgány výstraha, by »zastavil jednání své proti vládě«.

2. dubna. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterýmž potvrzeno zabavení č. 84. pro *volební provolání českého konservativního komitétu*, v jehož otištění shledán přečin dle § 24 zák. o tisku. — Starostové *okresu Novopackého* odepřeli jednohlasně volbu do rozšířené okresní školní rady. — *Mnichovohradišťský děkan* vzdal se úřadu jako okres. škol. dozorce. — *V Mostě* zavadeno trestní řízení proti čtyřem kněžím pro pobuřování proti školním zákonům.

3. dubna. *Místodržitel baron Koller zakázal prodej »Nár. Listů« ve všech filiálkách a kioskách.* — »Nár. Listy« a »Posel z Prahy« zabaveny. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* c. k. krajským soudem *v České Lípě* oznámeno, že žádost jeho za delegování jiného soudu než českolipského zaslána byla c. k. vrchnímu soudu v Praze. — C. k. okresní hejtmanství *kolínské* zaslalo odstoupivšímu okres. zastupitelstvu vyzvání, aby setrvalo tak dlouho v úřadě, dokud nebudou vykonány nové volby. — *V Hořicích* zavedeno vyšetřování pro jakési **»velezrádné plakáty«**, jež prý byly na budově c. k. okres. soudu a jinde nalepeny. Vyšetřování svěřeno soudci z Nového Bydžova zvlášť do Hořic poslanému. Vyslýchání byli: měšťanosta, farář, policejní dozorci, soudní úřadníci, učitelové a více občanů, pak ponocní,

městští i panští, hlídač c. k. obecní pokladny a jiní. Členové deputace k velkostatkáři: měšťanosta *Hubený*, farář *Hakl*, starosta okres. zastup. *Richter*, JUDr. *Gregor*, předseda cukrovaru K. *Dušek* a Petr *Erben* dostali obsílky k výslechu. — Proti předsedovi zemského soudu *Jankovskému* a radům zemského pražského, kteří byli přísedícími o námitkách proti konfiskaci č. 14. »Českého Lva«, rozhodnul se redaktor J. *Kummer* podati žalobu pro urážku na cti a porušení § 19. základních státních zákonů. — C. k. místodržitelstvo nesvolilo, by si »Dělnické Listy« zřídily po venkově filiálky.

4. dubna. Baron Koller zakázal drobný prodej »Pokroku« ve filiálkách. — Konfiskace č. 87. »Pokroku« pro článek »Spravedlnosť« (přečin proti veřejnému pokoji a řádu) potvrzena. — K odvolání redaktora »Posla z Prahy«, jenž se měl dle rozhodnutí vrchního soudu zodpovídati ze zpráv »Také jeden velkostatkář«, »Na adresu hraběte Sternberka v Zásmukách«, »Proti velkostatkářům na Moravě« a »Od Pardubic« — před německou porotou *v Liberci*, delegoval pro tyto pře nejvyšší soud německou porotu *v Litoměřicích*. — Starostové okresu *Rokycanského* odepřeli jednohlasně volbu do rozšířené školní rady. — Na Smíchově stíhali c. k. policejní orgánové roznášečky »Nár. Listů«, žádajíce na nich, aby se vykázali »licencemi«, jakých po zákonu — nepotřebují. — »Stimmen aus Mähren« zabaveny.

5. dubna. Skoro všechny kiosky pražské polepeny byly z rána královskými reskripty, tištěnými červeně na černé půdě. Policejní zřízenci jen s velkým namáháním reskript strhali a se skla seškrabali. Strhané kusy reskriptů dopraveny na policejní ředitelství a odtud jako corpus delicti k c. k. zemskému trestnímu soudu. — *První* tábor lidu, jenž měl býti r. 1872 svolán v okresu Smíchovském, zakázán. — Okres. hejtman *královéhradecký* Mallovetz rozeslal starostům berního úřadu hořického oběžník, v němž oznamoval, že každý, kdožkoli se účastní deputace k některému velkostatkáři, *bude bez odkladu zatčen* a že mimo to bude do obce i vojenská »trestní« posádka vložena. — Red. »N. L.« J. *Arbes*, vydavatel V. Erben a Dr. Ed. Gréger, jako majetník tiskárny, obesláni opět k vyšetřování. Mimo to dodán *Arbesovi* konfiskační nález, kterým potvrzeno

zabavení č. 91. »N. L.« pro článek »*J. V. co volič v Čechách*«, v němž shledán zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z. — »Slovana« č. 15. zabaveno. — K volbě do rozšířené okresní školní rady *v Opočně* dostavilo se 32 starostů a k naléhání c. k. okr. hejtmana, by byla volba vykonána, zvoleni: Kánský z Křovic, Ježek z Kláštera a Uhlíř z Očelic. Zvolení však volby nepřijali. — Silniční výbor okresu *Litovelského* na Moravě německým přípisem *rozpuštěn*. — Do několika obcí okresu toho posláno vojsko vymáhat zaplacení školního platu. — O zábavě akademiků *v Táboře* procházely z rozkazu c. k. okr. hejtmana Bradáče po celou noc městem hlídky s nasazenými na puškách bodáky.

6. dubna. *Deputace*, která se odebrala k císaři v příčině rozpuštění »C. k. vlast. hosp. společnosti«, *nebyla předpuštěna* — Ve stížnosti *kolínské deputace*, která byla v Pešti císaři podána, vylíčen pravý stav věcí a událostí — připomenuto, že c. k. okr. hejtman varoval občanstvo teprve později a že nejvíce tíží *pouhou libovůlí* okres. hejtmana diktované rozdělení vojska mezi šestnáct občanů kolínských. — Hospod. ředitel v Třeboni *Gräf* odmítl c. k. okr. hejtmanem kolínským nabídnutý úřad komisaře při volbách obce *Chotouně*. — Starostové okresu *Vysokomýtského*, jakož i všech 37 starostů okresu *Plzeňského* odepřeli jednohlasně volbu do rozšířené školní rady. — Konfiskace čísla 89. »Pokroku« pro článek »Zde i tam« (přečin proti veřejnému pokoji a řádu) »Českého Lva« ze dne 28. února pro článek »Odepření daně« (zločin dle § 65 tr. z.) a č. 68. »Stimmen aus Mähren« pro dopis z Prahy (týž zločin) potvrzeny.

7. dubna. Hrabě *Andrassy* předložil v Pešti následující lapidární program: »V Čechách musí býti oposice buď ohnuta nebo zlomena.« Ku provedení plánu toho navrhnul, aby ještě před volbami *kníže Karel Švarcenberk, hrabě Clam Martinic a kníže Lobkovic byli zatčeni*. Mimo to si přál, aby byli pod jakoukoli záminkou *majitelové a redaktoři* všech v Praze vycházejících *politických listů zatčeni*. Ku konci žádal, aby byli *na místě oposičních purkmistrů a starostů dosazeni c. k. komisaři a všechna okresní zastupitelstva suspendována*. V ostatním mělo se dále vládnouti — *ústavně*. — »Politika« zabavei

8. dubna. Z Kolína odeslána celá setnina vojska v počtu 80 mužů do nedalekých *Miskovic* za touže příčinou, za jakou bylo vojsko posláno do Kolína, poněvadž občané miskovští vyslali deputaci k baronu Náhlovskému a k baronce Cicinkarové. Vojsko mělo býti v Miskovicích takto rozděleno: U starosty Jana *Procházky* 23 mužů se setníkem, u prvního radního Jana *Branta* 15 mužů s důstojníkem, u druhého radního, hostinského Jos. *Komberce* 15 mužů a poručík, u Jana *Říhy* 15 mužů. Občané miskovští však, sešedše se, o vojáky se rozdělili. — »Nár. Listy«, »Pokrok« a »Politik« zabaveny. — Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterýmž zabavení č. 91. pro článek »*J. V. co volič v Čechách*«, v němž shledán zločin uražení Veličenstva, potvrzeno. — Horažďovičtí hostinští *Naxera*, *Doubrava* a *Poton* odsouzeni c. k. okr. soudem v Písku pro vyvěšení král. reskriptu v místnostech hostinských k peněžitým pokutám. — Red. »Občana« v Prostějově J. *Hašek* odsouzen pro přestupek zákona o tisku k pokutě 40 zl., tiskaři listu toho Jos. Černoch k 60 zl., a Jos. Vrla k 80 zl.

9. dubna. Na burse vídeňské šířena pověst, že v **Praze vypuklo povstání.** — Baron Koller nařídil policejnímu ředitelství, aby *v den voleb pražských* zřízenci policie s vojskem uzavřeli dne 20. náměstí Staroměstské, dne 22. pak Malostranské a všechny ulice do náměstí těch ústící a aby pod žádnou záminkou na náměstí a do ulic oněch nepustili nikoho, kdo by tam buď jako volič nebo jinak oprávněná osoba nenáležel. *Každého, kdo by se rozkazu takovému vzpíral, mělo vojsko a policie ihned zatknouti.* — K místodržiteli baronu Kollerovi dostavila se deputace českých občanů s žádostí, by zrušil jistá násilná opatření. Baron Koller to odepřel. Deputace však stále nalehala, aby se Koller vyslovil, budou-li opatření ta zrušena čili nic. Koller vyňal hodinky z kapsy a řekl: »Pánové! Chcete mne podráždit, abych vám dal nezdvořilou odpověď? To se vám nepodaří. Mám na pilno a poněvadž vám nemám více co říci, *opusťte do pěti minut tento pokoj!*« Pohnutí mezi členy deputace. Po pěti minutách baron Koller se ozval, řka: »Pět minut, pánové, uplynulo!« načež zazvonil. Pobočné dvéře se otevřely a ve vedlejším pokoji bylo viděti — *osm mužů c. k. pěchoty v plné zbroji s nasazenými na puškách bodáky* . . .

Deputace ovšem neváhala opustiti — audienční síň. — Císař nepotvrdil voleb následujících starostův okres. zastupitelstev: MUDr. Josefa *Esopa*, starostou okres. zastup. v Novém Bydžově, knížete Jiřího *Lobkowicze* v Mělníce, MUDra. Frant *Králerta* v Pelhřimově, Jos. *Klimeše* v Chrudimi a Theodora hr. *Thun-Hohensteina* v Přelouči. — »Politika« zabavena. — Zabavení č. 80. »Posla z Prahy« potvrzeno. Shledání v něm přečin dle §. 300. tr. z. — Odvolání, jež byl podal redaktor brněnských »Stimmen aus Mähren« proti odsouzení k peněžité pokutě pro otištění několika řádků s poznámkou »Ze zabaveného čísla«, zamítnuto. — V Terezíně a Roudnici rozšiřována pověst, že pro nalepování jakýchsi plakátů »**velezrádného**« obsahu v *Roudnici* vložen bude do města toho pro zamezení »vzpoury« celý prapor pěchoty s přiměřeným počtem artilerie z Terezína. — Dělník E. *Jelínek*, odbyv si v novoměstské trestnici trest osmidenního vězení pro podepsání veřejného osvědčení na uvítání J. Baráka r. 1871 ze žaláře, propuštěn na svobodu.

10. dubna. Zemský výbor zaslal místodržiteli baronu Kollerovi přípis, kterýmž protestoval proti ustanovení, jež bylo místodržitelství v příčině spravování jmění rozpuštěné C. k. vlast. hospod. společnosti učinilo, *jako nezákonním*. V přípisu praveno, že místodržitel »*nemá práva přenášeti opatrování jmění toho na orgán, jehož členy on sám jmenuje a jehož ustanovení nezakládá se ani na zákoně o právu spolčovacím, aniž na stanovách jednoty*". Konec přípisu zněl: »Zemský výbor vidí se nucena napřed *protestovati proti veškerým opatřením*, jež by toto kuratorium s jměním a přípisy společnosti učinilo a ponechává si v zastoupení zájmův království Českého použití veškerých právních prostředků.« — Nejvyšší maršálek zemský: Lobkowicz. — Pffeil.« — Kolínští občané, kterýmž bylo do domů vojsko vloženo, byvše odmrštěni v Praze i v Pešti, rozhodli se pokusiti se o to, podaří-li se jim domoci se svého práva, *když poženou před soud ty, kdož na ně vojenskou posádku uvalili, tedy na prvním místě kolínského c. k. okr. hejtmana Brechlera a místodržitele barona Kollera.* — Jos. *Tumlíř*, jeden z oněch šestnácti občanů kolínských, kterýmž byla do domů „vložena« vojenská posádka, zaslal c. k. okres. hejtmanství

dne 6. dubna přípis, v němž pravil, že »mu žádná vina nebyla dokázána a on sám že žádné sobě vědom není« a že tímto dnem jest mu naposledy možno vložené vojsko uživiti. — Úřadní odpověď okres. hejtmanství zněla, že nelze prý pana J. Tumlíře »povinnosti« oné zbaviti; ale neúřadně mu dáno na srozuměnou, že nemůže-li uživiti 20 mužů ubytovaných a stravovaných v hostinci, bude mu posláno 30 mužů — přímo do domu. — Soudní prohlídky vykonány v bytech následujících dělníků: U nožíře Ant. *Semeneckého*, na Perštýně, kde zabaveno několik soukromých dopisů, celá řada kupletů a rukopis řeči, kterou chtěl Semenecký míti v jedné schůzi dělnické — pak u strojníka v biskupském dvoře Jana *Haklíka*, kde nezabaveno nic, u truhláře v Kaprové ulici Jos. *Potužila*, kde zabaveny stanovy demokratického spolku a u knihaře v Husově třídě Ant. *Vernera*, kde zabaven jeden dopis. Všickni byli v podezření, že jsou členy mezinárodní jednoty dělnické. — »Nár. Listy«, »Politika« a č. 26. olomuckého »Pozoru« zabaveny. Tento pro článek »*Ohnout nebo zlomit*«. — Čtyřem zpravodajům pražských listů, kteří byli o pouličních výstupech dne 30. října 1871 před budovou policejní zatčeni a za nedlouho zase propuštěni, doručeny obžaloby pro přečin shluknutí dle § 383. tr. z. — V Říčanech zatčen v kanceláři písař berního úřadu říčanského Jan *Goffin*, druhdy člen úřadně rozpuštěné malostranské dělnické besedy. V bytu zatčeného vykonána ihned soudní prohlídka. — Zabavení s kiosků pražských strhaných královských reskriptů c. k. zemským soudem potvrzeno.

11. dubna. »Nár. L.« zabaveny. — Starostové okresů *Třeboňského* a *Lomnického* odepřeli jednohlasně volbu do rozmnožené školní rady.

12. dubna. Kolínská »Koruna česká« a »Stimmen aus Mähren« zabaveny. — Žádost c. k. finanční prokuratury, aby byl na jmění vydavatele a nakladatele plzeňského »Českého Lva« uvalen konkurs, soudem zamítnuta, poněvadž se žádný jiný věřitel nepřihlásil.

13. dubna. »Humor. Listy« a »Čech« zabaveny. — Přes padesát starostův okresu *Poděbradského* odepřelo jednomyslně volbu do rozšířené okresní školní rady. Rovněž tak zachovali se starostové okresu *Přeloučského*. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi*

dodán nález, jímž potvrzena konfiskace č. 96. pro denní zprávu »Škandál«, v níž shledán přečin dle § 300. tr. z. — C. k. místodržitelství zakázalo prodej tiskopisů ve všech kioskách pražských, poněvadž prý bylo kiosků použito k »demonstraci«.

14. dubna. Vojenská posádka, která byla v Kolíně vložena do bytů a na útraty 16ti občanů do hostinců — »vyzdvižena«; ale ponechána »jako vojsko na průchodu« na neurčitý čas v Kolíně. — Vydavateli »N. L.« V. *Erbenovi* dodán výměr, že pro odvolání se z rozhodnutí soudu o námitkách proti zabavení č. 34. odsouzen byl k pokutě 10 zl. — Pouličnímu zpěváku Františkovi *Hajsovi* zabaveny c. k. policejními zřízenci některé písničky, jež zpíval a prodával po domech.

15. dubna. Vídeňské listy zvěstovaly, že kníže Karel Švarcenberk pronesl se o panující rodině a rodu svém vlastním takto: »Mně na milosti a nemilosti císařově nic nezáleží. Rod Habsburkův je mladší nežli rod Švarcenberků a přijde čas, kdy rod ten leskem svým zastíní rod onen.« »Politika« prohlásila však tvrzení listů vídeňských za zlomyslný výmysl. — Strahovský opat P. Hron poctěn návštěvou barona Kollera, jenž jej žádal, aby volil se stranou ústavověrnou a dostal v odpověď, že opat zrádcem vlastního národa nikdy se nestane. Z té příčiny vyslán k opatovi školní rada Maresch; ale dostal tutéž odpověď, ačkoli napověděl, že nebude-li opat voliti se stranou ústavověrnou, odejme vláda klášteru Strahovskému právo vyučovati na gymnasiích a zastaví vyplácení další subvence, jakou byly poděloványy čtyry fary kláštera toho. — »Nár. Listy« zabaveny. — S dělníkem Jos. B. *Peckou* zavedeno vyšetřování pro »výhrůžný« prý dopis, jenž byl zaslán c. k. policejnímu komisařství na Smíchově o polic. komisaři Polákovi.

16. dubna. Na *císaře Ferdinanda* naleháno, nechtěl-li by se na několik dní odebrati na venkov a tvrzeno, že jest už pěkné počasí atd. — »Ja, warum denn?« (Proč pak?) otázal se císař. Odpověděno, že za příčinou voleb mohou v Praze vypuknouti nepokoje. Na to císař odvětil: »Glaubs nit. Euch zu lieb werden die Čechen nichts machen. Da kennt ihr sie zu schlecht.« *(Nevěřím tomu. Vám k vůli nebudou Češi dělat nic. To je příliš špatně znáte.)* — Pro případ »vzpoury« učinil místo-

držitel Koller opatření, aby přednostové hlavních železničních tratí ve dnech volebních — za jistých okolností t. j. kdyby »vzpoura« vypukla — odevzdali řízení dopravy po drahách c. k. okresním hejtmanům. — C. k. policie pražská dostala rozkaz, aby s napjetím všech sil postarala se dne 21. dubna »o udržení pokoje a pořádku«, až přibude do Prahy předseda ministerstva, kníže Adolf *Auersperg*.

17. dubna. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* oznámeno, že c. k. vrchní soud *nepředložil nejvyššímu soudu žádost Arbesovu*, aby na místě německého porotního soudu v České Lípě *delegován byl pro pře „Nár. Listů" soud v takovém místě, kde porotcové úplně se vyznají v jazyku českém.* — Mimo to dodán mu nález, jímž potvrzeno zabavení č. 99. »N. L.« pro článek »*Zamítnuté reklamace*«, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. a výměr na stížnost, kterou byl podal c. k. vrchnímu soudu proti rozhodnutí první stolice, která nepřipustila ohlášené námitky proti konfiskaci č. 80. »Nár. Listů«. — »Politika« zabavena. — S red. »N. L.« J. *Arbesem* a vydavatelem V. *Erbenem* zavedeno předběžné vyšetřování pro otištění volebního provolání českého konservativního komitétu. — Do bytu faktora »knihtiskárny Militkého a Nováka«, kde tisknul se »Slovan«, *Kotrby*, dostavil se c. k. zřízenec, aby vyšetřil, má-li Kotrba nějakého jmění a může-li se jako spoluobžalovaný ve přích »Slovana« *na vlastní útraty* dostaviti k delegovanému porotnímu soudu v Liberci. Za tímže účelem byl tímže zřízencem »poctěn« návštěvou i redaktor »Slovana«. — Hospodářský spolek smíchovský usnesl se, aby byla k císaři vyslána deputace s žádostí za znovu v život uvedení rozpuštěné C. k. vlast. hosp. společnosti. — *Německé* divadlo prohledáno kříž na kříž policejní komisí, poněvadž bylo udáno, že má býti budova divadla »prachem do povětří vyhozena«. — Divadlo *české*, v němž provozován »Náměstek Bengalský« otřásalo se demonstrativní bouří potlesku, zvláště při řečech zástupců jednotlivých úloh, v nichž bezohledným způsobem odhalují se, tepají a kárají všechny hříchy, nemravnosti a násilnosti ministerstva Graftonova, zejména při místech, v nichž je řeč o tom, jak kolonie indické hmotně vyssává a zubožuje, politicky mimo zákon staví, práva jejich a svobody nohama šlape, volnost dusí, zákony porušuje, poslance

podplácí a znemravňuje, svobodu tisku potlačuje a poroty chce zrušiti atd.

18. dubna. V bytu vdovy Řehákové na Malé straně zatčeni oba její synové, studující a litograf. — Č. 28. olomuckého »Pozora« zabaveno. — Konfiskace »Politiky« ze dne 7. dubna pro článek »Loyalnosť« a feuilleton „V pracovně Jeho Excellencí« potvrzena. — Právník Ant. M. zatčen, poněvadž si dal brousiti u nožíře na Perštýně nůž, a zavedeno s ním u policie vyšetřování, protože byl v podezření, že si dal brousiti dýku. — V bytě úřadníka banky »Slavie« K. *Suchomela* vykonána policejní prohlídka a zabaveny dva dopisy Antoše *Pellanta*.

19. dubna. Staroměstské náměstí střeženo večer dvojnásobnými policejními hlídkami.

20. dubna. *Volby do sněmu zemského v Praze.* Po celý den procházely městem policejní hlídky s nasazenými na puškách bodáky. O polednách zesílena vojenská stráž u Staroměstské radnice o 60 mužů. Vojenská posádka pražská byla po celý den konsignována. Každý muž pěchoty dostal 20 ostrých patron . . . Večer poskytovalo Staroměstské náměstí pohled v pravdě imposantní. Proudy lidu vlnily se sem tam, poněvadž nikdo nesměl se zastaviti. Policie rozháněla každou skupinu. Před 7. hodinou dostavilo se i vojsko, by nejen náměstí, ale i sousední ulice vyklidilo. Všechny ulice ústící na Staroměstské jakož i Václavské náměstí zataženy vojenským kordonem, kterýmž nikdo nepropuštěn. Jelikož průchodním domem »U Turků« přece mnozí prošli, poslána tam stráž a desátník velel: »Nepropouštějte nikoho! Kdo by se chtěl mermomocí prodrat, *okamžitě jej probodněte!*« Okolo půl 9. hod bylo vojsko ze všech ulic na náměstí Staroměstské vedoucích odvoláno; městem však procházely stále hlídky vojenské od tří pluků: Salvatorova, Mamulova a Degenfeldova. Klid nebyl však v celém městě ani jediným výkřikem porušen. — Proti listině voličů obou sborů velkostatkářských, c. k. místodržitelstvím »opravené«, podali konservativní velkostatkáři k ministerstvu stížní rekurs, v němž si stěžovali na **30** nesprávností. Jelikož však *ministerstvo rekurs zamítlo*, usnesli se *nesúčastniti se volby*. Před zahájením dnešní volby podán baronu Kollerovi hrabětem Clam *Martinicem* a hr. Albrechtem *Kaunicem* odůvodněný *protest*. Koller zdráhal se jej přijmouti a když mu

byl přece v rukou ponechán, zaslal jej ve zvláštní obálce protestujícím zpět. Volba vykonána bez účastenství konservativních velkostatkářů. — Občan G. K. v Nové Pace zatčen pro zločin *velezrády*, jehož prý se dopustil po půlnoci v hostinci.

22. dubna. Nejvyšší maršálek zemský, kníže *Jiří Lobkowicz*, složil hodnost předsednictví v zemském výboru do rukou svého náměstska Dra Bělského. — »Nár. Listy« č. 110. zabaveny. — Zpráva, že veškeré jednoty hospodářské připravují velikou deputaci za příčinou rozpuštění c. k. vlast. hospodářské jednoty. — Následkem rozpuštění c. k. vlast. hospod. společnosti zastavil hosp. spolek *klatovský*, zastupující okresy *Klatovský*, *Přeštický*, *Nepomucký* a *Plánický*, svou činnost. — I starostové okresu *Holického* odepřeli jednohlasně volbu do okres. školní rady. — V Hořicích hemžili se četníci. Barona z Vlkanova střežili čtyři četníci ve dne v noci.

23. dubna. »Nár. Listy«, »Pokrok«, »Politik«, »Posel z Prahy« a »Čech« zabaveny. — Redaktor »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán nález, kterýmž potvrzena konfiskace č. 103. »N. L.« pro článek »*Volební neřády*«, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. a pro denní zprávu »*Úřadní i neúřadní agitace*«, v níž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — Konfiskace č. 83. »Stimmen aus Mähren« potvrzena. — Do obce *Býchor* u Kolína přitáhla k vyzvání c. k. okres. hejtmanství kolínského setnina pěšího pluku arcivévody Salvatora, rozestavila se na konci obce a nabila pušky a nasadila bodáky. Lid přijal vojsko z počátku lhostejně; teprve když jednotlivé hlídky jaly se po domech zatýkat některé domkáře, vyrozuměno, za jakým účelem bylo vojsko do obce posláno.

24. dubna. Státní návladnictvo dalo obsaditi tiskárnu Nár. Listů c. k. policisty s puškami s nasazenými bodáky, kteří měli rozkaz nepřipustiti vydávání listu po tak dlouho, dokud státní zastupitelstvo neprozkoumá předložené mu exempláře a nedá věděti, že smí se list expedovati. — Měly býti provedeny námitky proti konfiskaci č. 91. »N. L.« Z namítajících však se nikdo k řízení nedostavil. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodány tři *německé* přípisy soudní toho smyslu, že *nejvyšší soudní dvůr již v principu rozhodnul, že delegování porotních soudů jest zákonité*, následkem čehož že rekursy

v té příčině podané, byly zamítnuty. — Plzeňský »Český Lev« zabaven.

25. dubna. Ode včíra obléhali c. k. zřízenci policejní od časného rána *všechny tiskárny oposičních listů pražských*, aby nebyla čísla dříve vydána, dokud jich u státního návladnictví a policie nepřečtou. Zákon tiskový v příčině vydávání časopisu zní: »Od každého listu periodického tiskopisu předložiž tiskař *zároveň, jakmile počne tiskopis vydávat neb rozesílat*, úřadu bezpečnosti a státn. zastupitelstvu po jednom exempláři.« — V den ten měly býti provedeny námitky proti zabavení č. 99. »N. L.«, v jehož článku »J. V. císař co volič v Čechách« shledán zločin uražení Veličenstva. Nikdo však se k řízení nedostavil a soudní dvůr rozhodnul v nepřítomnosti namítajících, potvrdiv konfiskaci v plném znění. — »Politik« a »Posel z Prahy« zabaveny. — Žádosti redaktora »Posla z Prahy« za delegování jiné poroty nežli litoměřické c. k. krajským soudem v Litoměřicích vrácena s »odůvodněním«, že rozhodnutí nejvyššího soudu nelze měniti. — Poslanec Jos. *Wurm* složil úřad starosty městyse *Klobouk* u Brna, jejž byl po 23 roků zastával. — Volba do rozšířené okres. školní rady za okres *Bělský* jednomyslně odepřena.

26. dubna. Vídeňské listy zvěstovaly, že *vláda zamýšlí rozpustiti zastupitelstvo kr. hl. města Prahy a veškerá okr. zastupitelstva v Čechách.* Záležitosti Prahy mělo říditi dvacet »neúhonných měšťanů s jedním radou c. k. vrchního soudu na místě purkmistra, záležitosti okres. zastupitelstev pak c. k. okr. úřadové. — Konfiskace č. 16. »Humor. Listů« (přečin dle § 300. tr. z.), č. 91. »Stimmen aus Mähren« (týž přečin) a č. 28. olomuckého »Pozoru« (zločin dle § 65. tr. z.) potvrzeny. — Pro súčastnění se deputace k velkostatkářům byli c. k. okr. hejtmanem Bradaczem v *Táboře* k peněžitým pokutám odsouzeni soběslavští občané: Václ. *Vodička*, Václ. *Suchomel*, August *Březina*, Václ. *Kopřiva* a dva *Preiningerové*, Antonín a Vojtěch.

27. dubna Red. »Nár. Listů« J. *Arbesem* ohlášené námitky proti konfiskaci č. 99., v němž shledán přečin dle § 300. tr. z, provedeny *tajně* bez namítajícího, kterýž se nedostavil. Konfiskace potvrzena. — »Satan« zabaven.

28. dubna. Soudní prohlídka, kteréž se súčastnilo sedm

úřadníků státního návladnictva a policie s jedním přísedícím soudu, osmi policisty a zámečníkem — vykonána v místnostech redakce a tiskárny »Politiky« a zabaveny dva balíky makulatury. — Podobná soudní prohlídka vykonána v bytu redaktora »Slovanského světa« *Günthera*. — Konfiskace č. 112. »Pokroku (přečin dle § 300. tr. z.) a č. 109. »Politiky« pro článek »Dynastie a volby« (zločin dle § 65. tr. z.) potvrzeny.

29. dubna. Policejní ředitel pražský Marx rozkázal »z vyššího nařízení« mužstvu c. k. policejní stráže, *aby si dalo bez odkladu nabrousiti šavle a bodáky*. — Časopisu »Satan« odňaty filialky. — Vyšetřování s Otakarem *Fialou* a J. *Prskavcem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., jehož se dopustili zasláním telegrafického pozdravu k dělnické slavnosti v Roudnici, ukončeno a závěrečné líčení pře ustanoveno na den 3. května.

30. dubna. Ministr Dr. *Glaser* vyslovil se o důvodech konfiskačních takto: »Konfiskaci netřeba žádnými zvláštními důvody opodstatňovati. Dostačí pouhé připomenutí, že může býti článek zabaven. **Proč — do toho nikomu nic není,** neboť úřad je svobodný a samostatný. **Úřad může dělat, co uzná za dobré.**« — Tiskárna »N. L.« byla stále ještě den co den c. k. policisty střežena. — Red. J. *Arbesovi* dodány dva konfiskační nálezy. Prvním potvrzeno zabavení č. 111. pro uveřejnění *protestu velkostatkářů strany historického práva* a pro článek »Po volbách«, v nichž shledán přečin dle § 300. tr. z.; druhým pak č. 110., v němž v rubrice »*Hlasy časopisů*« shledán *zločin* **velezrády** dle § 58. c) tr. z. — Téhož dne dodány J. *Arbesovi*, V. *Erbenovi*, dr. Ed. *Grégrovi* a D. *Sluníčkovi* opět obsílky, by se dne 6. května dostavili k soudu. — Stížnost, podaná redaktory »Pokroku« a »Politiky« c. k. vrchnímu návladnictvu proti tomu, že bývají tiskárny opositčních listů c. k. orgány bezpečnosti tak dlouho střeženy, dokud od státního návladnictva a policie nedojde dovolení k expedování, vrácena s připomenutím, že opatření proti expedicím listů opositčních učiněná »*žádnému zákonu není na závadu*«. — S red. »Dělnických Novin« A. *Tůmou*, jehož pře delegovány před porotu *litoměřickou*, zavedeno u c. k. zemského co trestního soudu v Praze předběžné vyšetřování pro článek »Popelka« (zločin

dle § 65. tr. z.). Redaktor na všechny otázky odepřel odpověď. — Red. olomuckého »Pozora«, F. *Sudík*, žalován pro článek »Ohnout nebo zlomit« ze zločinu dle § 65. tr. z.

Květen 1872.

1. května. Námitky proti konfiskaci č. 103. »Nár. Listů«. Z osob k námitkám oprávněných však nikdo se nedostavil. — »Říp« zabaven. — Konfiskace č. 97. »Posla z Prahy« pro zprávu »Volební praktiky v židovském městě« (přečin § 306. tr. z.), č. 94. a 95. »Čecha« (v obou týž přečin) a č. 33. »Koruny české« pro článek »Nové sblížení s Německem« (zločiny uražení členův domu císařského dle § 64. tr. z.), pro dopis z Prahy (zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300. tr. z.) potvrzeny. — Dělník Václav *Chuděra*, jenž byl o volbách do sněmu dne 20. dubna zatčen, poněvadž na vyzvání c. k. policejního komisaře »ihned se nerozešel«, propuštěn na svobodu. — *Četnictvo* na venkově vyzváno, dávati pozor, nepopuzují-li kněží s kazatelen proti vládě. — Vrchní soud potvrdil rozsudek krajského soudu v Kutné Hoře, kterýmž red. »Koruny české« V. *Nedvídek*, vydavatel P. *Blažek* a majitel tiskárny F. *Sudek* odsouzeni byli každý k pokutě 80 zl. — Přelíčení s Otakarem *Fialou* a J. *Prskavcem* pro zločin rušení veřejného pokoje odročeno. — Bývalý red. »Dělníka«, administrator »Slovanského světa« v obci Kněžici četníky zatčen a dopraven do Nového Bydžova, odkud teprve na telegrafický dotaz, zaslaný c. k. okr. hejtmanem policii pražské po celodenní vazbě zase propuštěn.

2. května. V senátu c. k. zemsk. trestního soudu usneseno vyslati soudní komise do všech tiskáren oposičních listů, aby bylo poznáno a zjištěno písmo jednotlivých spolupracovníků. Následkem toho prohlásila redakce »Nár. Listů«, že nedává více do tisku originály rukopisů, nýbrž pouhé opisy. — Konfiskace č. 112, 113. a 114. »Politiky« pro protest konservativních velkostatkářů, pro články »Strana zákona« a »Čechové v Čechách« potvrzena. — »Budivoj« zabaven.

3. května. Red. »Slovanského světa« Dr. Ondřej *Günther* a spolupracovník listu toho Srb M. *Đorđević* z Bělehradu zat-

čeni **pro velezrádu**. V redakci a administraci vykonána soudní prohlídka. Pátráno po rukopise telegramu z Petrohradu a zabaveno množství rukopisů a dopisů. — »Čechu« odňaty filiálky. — Výlet čten. spolku »Květnica« *v Tišňově* na Moravě do Štěrkovic c. k. okr. hejtmanem Schrötterem zakázán. — »Pokrok«, »Politik« a »Posel z Prahy« zabaveny. — S mnohými občany v Roudnici zavedeno vyšetřování pro jakýs »**velezrádný**« plakát. — Občanům J. V. *Vlčkovi*, rolníku z Letovic a V. *Šimonovi*, býv. učiteli v Chýni, doručeny obžaloby pro zločin rušení veřej. pokoje, jehož prý se dopustili jakousi karikaturou, která byla r. 1871 na obecní sýpce v Letovicích přilepena.

5. května. »Politik« zabavena. — Konfiskace čísla 142. »Posla z Prahy« pro článek »V době nynější« (přečin dle § 300. tr. z.) a čísla 91. »Stimmen aus Mähren« pro článek »O českých volbách« (přečin) potvrzeny.

6. května. S V. Erbenem, Drem Ed. Grégrem a D. Sluníčkem zavedeno opět vyšetřování pro článek »Strana uchvatitelů« a tři zprávy v č. 357. a 358. »N. L.« z r. 1871. — Redaktoru J. *Arbesovi* dodána obsílka, by se dostavil k vyšetřování. — »Pokrok« a »Čech« zabaveny.

7. května. Místodržitel baron Koller rozhodnul se přestěhovati do letohrádku v Bubenči. Zároveň nařídil, aby bylo policejní komisařství v Bubenči sesíleno o 12 c. k. policistů a příslušný počet nadstrážníků, aby bez ustání mohli tři c. k. policejní strážníci střežiti bubenečský letohrádek. — Starosta rozpuštěného čten. záb. spolku »Zora« Ant. *Loder* a jednatel Rudolf *Pokorný* povoláni na komisařství hořejšího Nového města, kde jim doručen místodržitelský výměr o *rozpuštění jednoty*, v němž praveno, že spolek překročil své stanovy, poněvadž prý bylo ve valné hromadě dne 21. dubna také mluveno o volbách velkostatkářských. — »Stimmen aus Mähren« zabaveny. — S vydavatelem »N. L.« V. *Erbenem* zavedeno nové vyšetřování. — Soudní prohlídka vykonána poznovu v redakci a administraci »Slovanského světa« a opět zabaveno množství rukopisův. — Obchodní firmě pražské »*Bratří Tučkové*«, kteréž nedovoleno vyvěsiti nad závodem znak Čech, Moravy a

Slezska, nedovoleno vystavěti znak ten ani v průmyslové výstavě na Střeleckém ostrově.

8. května. U c. k. okr. soudu ve *Velvarech* zavedeno vyšetřování s dřínovskými občany Václ. *Tomsem*, Fr. *Klementem*, Jos. *Králem* a Václ. *Venclem* pro »Zasláno« do Vodolky, jež bylo otištěno v jednom ze zabavených čísel »Nár. Listů« a v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. — »Podřipan« a brožurka »Odhalení uměleckých kousků horvatské vlády« zabaveny. — Členům »Sokola« *pardubického*, kteří byli r. 1870 pro uspořádání zastaveníčka starostovi Václ. *Bubníkovi* odsouzeni a posud pokut nezaplatili, a sice *Hainovi*, *Bednaříkovi*, *Kratochvílovi* a Karlu *Soukupovi* nařízeno nastoupiti trest pokutám přiměřeného vězení. — Konfiskace č. 106. »Posla z Prahy« pro čl. „Jak se dělají spiknutí« (zločin dle § 65. tr. z.) a čísla 35. »Budivoje« pro polit. přehled (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzeny.

9. května. Red. »Politiky« Alfredu *Peneckemu* doručen výměr, kterýmž stížnosť jeho proti delegování poroty v Chebu zamítnuta. — Vojenská obsádka *v Kolíně* přeložena ze soukromých bytů jednotlivých občanů z části do kasáren, z části do jiných místností. — »Český Lev« zabaven.

10. května. V redakci a administraci „Politiky« vykonána soudní prohlídka. — O námitkách proti zabavení »Humoristických Listů« konfiskace potvrzena. — Konfiskace č. 122. »Pokroku« (přečin dle § 302. tr. ř.) a »Politiky« ze dne 4. května potvrzeny.

11. května. »Slovan« zabaven. — S redaktorem »Koruny české« V. *Nedvídkem* a s vydavatelem P. *Blažkem* zavedeno vyšetřování pro »zločiny«, jež má souditi porota *v České Lípě*. — Konfiskace č. 122. »Politiky« pro čl. Srbové a Horvati v Dalmacii« (přečin dle § 302. tr. z.) a pro dopis ze Záhřeba (přečin dle § 300. tr. z.) a č. 33. »Českého Lva« (zločin dle § 65. tr. z.) potvrzeny.

12. května. Předseda zpěv. spolku »Boleslav« v Šárce, Václ. *Kuneš*, opustil vězení, do něhož byl pro překročení programu besedy, dne 24. března odbývané, odsouzen. — Jednatel »Lidumila« *Brejška* v Blatné c. k. četníkem zatčen a druhého dne dopraven spoután do Písku, kde s ním zaveden protokol, načež

když mu byly odňaty úřadní listiny: vojenský pas a plnomocenství administrace, dopraven postrkem do Prahy. — Konfiskace č. 123. »Politiky« (přečin dle § 300. tr. z.) a č. 111. »Stimmen aus Mähren" (týž přečin) potvrzeny. Policejní revisor Ziegroser strhal černý plakát král reskriptu s kostela ve *Vodňanech*

13. května. Vyšetřování pro »**velezrádné**« plakáty v Roudnici řídil rada zemského soudu pražského Bauer, jenž byl zvlášť do Roudnice poslán. Prohlídky soudní vykonány v bytu redaktora *Hoffmana*, Ed. *Švagrovského* a knihaře *Šťastného*. Tento poslední zatčen a dopraven do Prahy do vazby. Skoro veškerá »omladina« roudnická a všichni obyvatelé hostince »U lva«, nevyjímaje ani mladičkého sklepníka, byli vyslechnuti. Kromě Šťastného zatčen také předseda spolku »Budislav« *Novák* a dělník *Vocásek*, na němž prý lpělo podezření, že »velezrádný« plakát nalepil.

14. května. »Čech« zabaven. Zabavená čísla dopravena v krytém fiakru na příslušné místo. — Konfiskace čísla 125. »Pokroku« (zločin dle § 65. tr. z.) a 7. sešitu olomuckého měsíčníku »Památná kazatelna« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzeny.

15. května. U c. k. okr. soudu *v Hořicích* vyslýchána velkostatkářka baronka z Kleebornu (bydlící v Cerekvici) pro deputaci, která u ní byla před volbami. Prohlásila, že žádá, by byla také vyslechnuta pro visitu, kterou jí před volbami »poctil« c. k. okres. hejtman Mallowetz z Králové Hradce. Rovněž předvolána k výslechu hraběnka Cincikerová z Poličan a její ředitel.

17. května. »Politik« a »Koruna česká« zabaveny. — Konfiskace číslo 9. »Řipu« pro čl. »Děkujeme za chabrus« a »Poslanci čeští nešli do sněmu« (zločiny dle § 65. tr. z.) a čísla 103. »Stimmen aus Mähren« (přečiny dle §§ 300. a 305. tr. z.) potvrzeny.

18. května. Duchovenstvo *vodňanské* odmítlo státní podporu. — O námitkách proti zabavení č. 103. »Nár. Listů« pro čl. »Volební neřády« (přečin dle § 300. tr. z.) a zprávu »Neúřadní a úřadní agitace« (zločin dle § 65. tr. z.) konfiskace bez namítajících potvrzena. — »Nár. Listy«, a »Koruna česká« zabaveny. — Redaktoru J. *Arbesovi* a vydavateli V. *Erbenovi* dodány výměry, že *žádosť za delegování jiného c. k. vrchního*

soudu nežli jest c. k. vrchní soud v Čechách proti opětnému potvrzení konfiskace č. 44. »N. L.« (po provedení námitek) byla *zamítnuta*.

19. května. Přes **padesát** *kolínských občanů* vyslýcháno u c. k. okr. soudu v Kolíně pro domnělé účastenství v deputacích k velkostatkářům. — Občané miskovští *Procházka, Říha, Brant a Komberec* obeslání z téže příčiny k vyšetřování do Kutné Hory.

21. května. Red. J. *Arbesovi* dodán výměr c. k. vrchního soudu, kterýmž rozsudek první stolice (potvrzení konfiskace po provedených námitkách) potvrzen. — »Moravská Orlice« zabavena.

22. května. »Nár. L.« č. 139. zabaveno pro překlad výroku z maďarského časopisu »Ellenör«, v němž pojednáváno — *o vládě maďarské*. Poprvé za nového ministerstva udán hned důvod. Téhož dne konfiskován také příbramský »Horymír«. — Konfiskace č. 111. »Čecha« pro zločin dle § 65. a přečin dle § 300. potvrzena.

23. května. Duchovenstvo vikariátu *mělnického, benešovského a budyňského* odmítlo státní podporu. — Red. plzeňského »Českého Lva« odveden c. k. četníkem do vězení, aby si odpykal trest osmidenní vazby. — Red. »Stimmen aus Mähren« odsouzen pro rozšiřování zakázaných tiskopisů na dva dny do vězení a k pokutě 65 zl. — Konfiskace č. 106. téhož časopisu pro článek »Cesta J. V.« a pak zprávu o kaplanech Kroměřížského hejtmanství (zločin dle § 65. tr. z.) potvrzena. — V bytě několika studujících v Thunově uličce na Malé Straně vykonána policejní prohlídka.

24. května. »Nár. L.« č. 144. zabaveno pro úvodní článek »*Roztržka v ministerstvu*«, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. — Redaktoru J. Arbesovi dodán konfiskační nález, jímž potvrzeno zabavení čísla 136. »N. L.«, v jehož článku »*O nynějším ústavověrném ministerstvu*« shledán přečin dle § 300. tr. z. — *Bratří Řehákové*, kteří byli po čtyry neděle ve vyšetřovací vazbě, poněvadž v bytu jejich nalezena petarda, propuštěni a budou vyšetřováni »na svobodné noze«.

25. května. Časopisy pražské otiskly v plném znění *protest* proti rozpuštění c. k. vlast. hospod. společnosti. — Zá-

věrečné líčení pře s red. »Čecha« J. *Černým* před porotou v Mostě ustanoveno na den 10. června. — »Svobody« č. 9. zabaveno.

26. května. *Průtrž mračen a velká povodeň*, kterouž množství občanstva ožebračeno, odvrátila na nějaký čas pozornost od událostí politických; ale *persekuce* zůstala přece v permanenci. — »N. L.« č. 143. zabaveny pro úvodní článek o — Španělsku. — O námitkách proti konfiskaci č. 16. »Hum. Listů« pro obrázky »V Kolíně při vyrukování z prvotních bytů« a »Sladko umříti« — zabavení potvrzeno.

27. května. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán konfiskační nález, kterýmž potvrzeno zabavení č. 139. V úryvku z »Ellenöru« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

31. května. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán nález, jímž potvrzena konfiskace č. 141. »N. L.«, pro článek »Roztržka v ministerstvě«, v němž shledány přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z. — »Našinec« zabaven.

Červen 1872.

1. června. U c. k. trestního soudu zahájena přelíčení s osobami, jež byly o volbách do sněmu českého dne 20. dubna v ulicích pražských zatčeny. Prodlením týdne odsouzeno osm obžalovaných pro přečin shluknutí do vězení dílem na tři a dva týdny a deset dní. Nejmenší trest třídenního vězení vyměřen členu hasičského sboru Ant. *Novákovi*. — »Politik« zabavena. — Konfiskace č. 9. »Podřipana« pro dopis z Prahy (přečin dle § 302. tr. z.) a č. 127. »Posla z Prahy« (přečin dle § 300 tr. z.) potvrzeny.

2. června. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán nález, kterýmž potvrzena konfiskace č. 143. V úvodním článku »*Španělské poměry*« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — Závěrečné líčení pře s red. »Budivoje« *Foitlem* pro článek »Ústava se zmáhá« před něm. porotou v *Mostě* položeno ku dni 17. června; líčení s red. »Stimmen aus Mähren« před porotou v Brně ku dni 10. června.

3. června. »Politik« zabavena. — Otakar *Fiala* a B. *Prskavec* odsouzeni pro zločin dle § 65. tr. z., spáchaný zasláním telegramu k dělnické slavnosti v Roudnici do žaláře — první na čas *jednoho roku*, druhý na 5 měsíců.

4. června. »N. L.« č. 152. zabaveno pro úvodní článek »*Havrani*«. — Konfiskace č. 9. »Svobody« pro článek »Pryč s jezovity« a zprávu o jezovitech (přečin dle § 302. tr. z.), potvrzena. — Kolínská »Koruna česká« skonfiskována. C. k. okr. hejtman Brechler nedovolil, aby bylo po vypuštění závadného článku uspořádáno druhé vydání. — Jos. R. *Vilímek* odsouzen jako pokladník »Uměl. Besedy« c. k. polic. komisařstvím Nového města k peněžité pokutě, poněvadž na *německou* obsílku v záležitostech *českých* insertů napsal modrou tužkou: »§ 19.«

5. června. Redaktorovi olomuckého »Pozora«, Fr. *Sudíkovi*, jenž se měl dostaviti k výslechu c. k. zemského soudu v Brně, vyměřeny úřadně útraty *osmi krejcarů* na den. Redaktor podal proti tomu stížnost, která zamítnuta jako »zákonem nedovolená« a zároveň obeslán ku dni 12. června poznovu k výslechu do Brna — jinak že »by beze všeho prominutí donutkou postaven byl«.

8. června. Duchovenstvo střídnictví *kolínského* a *nepomuckého* zamítlo vládní podporu. — »Posel z Prahy« zabaven. — Konfiskace č. 150. »Politiky« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

9. června Č. 11. »Podřipana« zabaveno pro čl. »Budou se poroučet nebo ne?« — Konfiskace č. 10. »Řipu« pro čl. »Poslední boj« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

10. června. *První* líčení pro článek »Poslední zkouška«, kterýmž prý spáchán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. před *delegovanou německou porotou* v **Mostě**, kam pohnán red. »Čecha« J. *Černý*, který však se nedostavil. Obžalovaného hájil Dr. Mezník, kterýž především stál na tom, že má býti líčení provedeno *česky* a vysloviv se ostře proti kompetenci jiné poroty nežli pražské, podal proti delegování poroty mostecké ohražení. V závěrečné řeči *líčil* politický stav věcí v Čechách a vybídl konečně porotce, *aby se nepropůjčovali za nástroj okamžité choutky*, nýbrž aby jako muži svobodní soudili spoluobčana, **kterýž byl před ně pohnán jen k vůli tomu,**

aby byl odsouzen. — Porotci odpověděli na všechny otázky záporně a obžalovaný z obžaloby propuštěn. — Žádosť red. »Českého Lva«, aby pro předpojatosť c. k. zemského soudu v Praze delegován byl k vyřízení námitek proti konfiskacím listu toho c. k. krajský soud v Plzni, zamítnuta. — Konfiskace č. 39. »Českého Lva« pro článek »Podvody Bonapartistů« a »Ruční lis na kovové zahnuté náboje vynálezu Krnkova na výstavě v Moskvě« (zločin dle § 65. a přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

11. června. Pro otisknutí v jiných listech otištěného a skonfiskovaného »Provolání voličů ze sboru velkostatkářů« odsouzen redaktor francouzského listu »Correspondence Slave« k pokutě 50 zl. — První tisková pře plzeňského »*Českého Lva*« před deleg. německou porotou v *Chebu* pro zločin rušení veřejného pokoje a přečin pobuřování ustanovena na den 20. června. — Barvířský dělník Antonín *Mille* odsouzen pro »shluknutí« o volbách dne 20. dubna do vězení na 13 dnů. — Redaktoru »N. L.« J. *Arbesovi* dodána obsílka, by se dostavil k soudu k vyšetřování. Mimo to dodán mu nález, kterýmž potvrzena konfiskace čís. 152. V článku »Havrani« shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Kromě toho dodány Arbesovi ještě čtyry soudní přípisy, týkající se pří »Nár. Listů«.

12. června. Námitky proti zabavení č. 136. »N. L.«, avšak k soudu — nikdo se nedostavil. — »Politika« zabavena. — Duchovenstvo vikariatu *lukavického* zamítlo vládní podporu.

13. června. Zabavení č. 152. »Politiky« pro zločin dle § 65. a) tr. z. potvrzeno.

14. června. *Zásadní rozhodnutí v příčině objektivního a subjektivního stíhání odpovědných redaktorů.* Akta jedné pře »Posla z Prahy«, pro kterou byla delegována porota litoměřická, zaslána z Prahy c. k. krajskému soudu v Litoměřicích, kterýž seznal, že redaktor J. *Sellner* žalován jest pro dvě zprávy »Na adressu J. E. hr. Jarosl. Šternberka a »Proti ústaváckým velkostatkářům«, pro kteréž byl list zabaven a provedeno »objektivní řízení«. Následkem toho zdráhal se c. k. soud litoměřický přijmouti žalobu státního návladnictva ze dne 1. června. Státní zastupitelstvo se odvolalo a c. k. vrchní soud výnosem

ze dne 11. června c. k. kraj. soudu litoměřickému *nařídil*, aby žalobu státního návladnictva ihned přijal, poněvadž prý »*může ono stíhati tiskopis objektivně* aneb *subjektivně* anebo *v obojím směru*«. — Starostové okresu Prostějovského na Moravě rozhodli se vyslati deputaci k císaři s opodstatněnou stížností na c. k. okr. hejtmana Ruppa.

15 června. »Politik« a »Slovan« zabaveny. — Nejvyšší soud odmítl odvolání red. »Řipu« a potvrdil rozhodnutí vrchního soudu, kterýmž nedáno místa žádosti za delegování jiné poroty místo litoměřické.

16. června. C. k. krajský soud v *Chebu* udělil tamnějšímu státnímu zástupci důtku, protože žalobu proti red. »Česk. Lva« podal *také česky* a nařídil mu, aby podal žalobu tu *německy* z toho důvodu, *že prý řeč soudu v Chebu jest německá* a redaktor »Č. L.« prý »musí« umět německy, poněvadž absolvoval gymnasium v Brně. — Konfiskace čísla »Našince«, která byla před 14ti dny vykonána, doposud nepotvrzena.

17. června. Deputaci *benešovské*, která se chtěla vypraviti k císaři s žádostí za půjčku ve prospěch povodní postižených v Čechách, dáno dle »Pester Lloydu« pokynutí, že nebude předpuštěna. — Přelíčení »Budivoje« před porotou v Mostě, jež se mělo dnes odbývati, odročeno.

18. června. »Politik« zabavena. V redakci a administraci její předsevzata soudní prohlídka. Hledaných rukopisů nenalezeno. — Majitel nářařského obchodu Václ. *Mareš* odsouzen pro přestupek § 24. zák. o tisku k peněžité pokutě 15 zl. Státní návladní navrhoval, aby byl odsouzen pro přečin a pokutován 200 zlatými. — Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán soudní přípis, že nejvyšší soudní dvůr zamítnul odvolání jeho, jež byl podal, poněvadž žádosť jeho za delegování jiného porotního soudu nežli českolipského, nebyla c. k. vrchním soudem předložena soudu nejvyššímu. — Duchovenstvo vikariatu *prachatického* a *vodňanského* odmítlo státní podporu.

19. června. Slavnosť svěcení praporu Sokola v Prostějově c. k. okr. hejtmanem Ruppem jednou již *povolená — zakázána*. V zákazu praveno mimo jiné, že prý zamýšlené »*zpívání staročeského chorálu sv. Václava* mezi svěcením *jest patrným důkazem nepřízniwosti proti německému národu*« .. — Duchovenstvo

vikariátu *nymburského* a *náchodského* nepřijalo nabízené státní subvence.

20. června. *Druhý* porotní soud v **Chebu** bez obžalovaného redaktora »Českého Lva«, kterýž také neohlásil žádného právního zástupce, takže mu musil býti obhájce opatřen soudem. Porotci neuznali obžalovaného za vinna zločinem a přečinem, z kterýchž byl žalován, nýbrž jen opomenutím povinné péče a soud odsoudil jej do vězení na 14 dnů a ke ztrátě 300 zl. z kauce. — Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodána za ministra Glasera *první* obžaloba pro otištění provolání konservativního komitétu k volbám velkostatkářským (v č. 84.) dle *nezabavené* ministerské »Neue freie Presse« a taktéž *nekonfiskované* »Presse« a »Tagespresse«. Spáchání prý přečin dle § 24. zák. o tisku. — Konfiskace č. 161. »Politiky« pro zločin dle § 65. a přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

21. června. Technik Jos. *Štěfáček* odsouzen pro »shluknutí« o volbách dne 20. dubna do vězení na 14 dnů. — Obuvnický pomocník V. B. obžalovaný pro týž přečin uznán nevinným. — Pro »**velezrádné**« jakési plakáty zavedeno vyšetřování i v *Mělníku*. V bytu jistého písaře tamějšího vykonána soudní prohlídka. — Pro přečin »shluknutí« o volbách dne 20. dubna odsouzeni: kupecký Ferd. *Středa* do vězení na 3 neděle, studující reálky Petr *Juza* na 3 týdny a Alfred *Frankl* na 14 dnů.

24. června. Dělníci kolářští Čeněk *Šnajdr* a Ant. *Kuna* odsouzeni každý do vězení na tři týdny pro shluknutí (§ 283. tr. z.) o pražských volbách dne 20. dubna. Rovněž odsouzen pro totéž provinění J. *Vencl*. — Konfiskace č. 11. »Podřipana« pro článek »Budou se poroučet nebo ne?«, v němž shledán zločin *veřejného násilí*, potvrzena. — Číslo 12. »Podřipana« zabaveno pro čl. »Alliance prusko-italská«. — Konfiskace čísla 164. »Politiky« pro zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

25. června. »Pokrok« zabaven. — Čeněk *Kerber* vyšetřován na policii v příčině doživotní »pense«, kterouž prý v sumě 600 zl. ročně dostává od ústředního revolučního komitétu ve Švýcařích. — Výbor »Sokola« brněnského podal v příčině slavnosti svěcení praporu, která byla c. k. okres. hejtma-

nem povolena a později zase zakázána — odvolání. — Duchovenstvo střídnictví *rychnovského* odmítlo státní podporu. — Kočí Václav *Mysliveček*, byv o volbách dne 20. dubna zatčen, odsouzen do vězení na 8 dní. — Kateřina *Franclová* obžalována pro pobuřování, ale odsouzena jen pro urážku stráže do vězení na 6 dní.

26. června. Řízení o námitkách proti konfiskaci č. 141. »Nár. L.«; ale opět bez — namítajících. — »N. L.« zabaveny pro denní zprávy »*Vyhrožují vojskem*« a »*Ze soudní síně*«. Mimo to zabaveny »Pokrok« a »Posel z Prahy«. — Občan Jan *Kukla* odsouzen pro urážku c. k. policejní stráže do vězení na 14 dnů.

27. června. Přelíčení s J. *Arbesem* jako redaktorem »Nár. Listů« pro přečin § 24. zák. o tisku pro otištění provolání konservativního komitétu k volbám. Obžalovaný uznán nevinným. — »Nár. Listy« zabaveny. — Konfiskace č. 50. »Koruny české« pro článek »Zjevný odpor« a zprávu »Zvláštní přítel oprav« (zločin a přečin proti veřej. pokoji a řádu«) a č. 49. téhož listu pro článek »Kaprálská éra« (přečin pobuřování) potvrzena.

29. června. »Satan« zabaven.

30. června. Redaktor olomuckého »Pozora« Fr. *Sudík* odveden c. k. četníky do Brna k výslechu. — Proti rozsudku porotního soudu v Chebu, kterým red. »Českého Lva« uznán za vinna pouze opomenutím povinné péče, podalo státní návladnictvo zmateční stížnost. — Konfiskace »Slovana« pro článek »Doba komuny« potvrzena. — Od 1. ledna do konce června 1872 vydáno bylo **224 konfiskací, zákazů** atd. *v záležitostech tiskových.*

Červenec 1872.

1. července. Rekurs proti rozpuštění Občanské besedy v Karlíně zamítnut, poněvadž prý usnešením se o resoluci *proti delegování německých porot pro opoziční listy* spolek ten »objevil se státu nebezpečným«. — Všeobecná schůze dělníkův na den 3. t. m. svolaná, policií zakázána.

2. července. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán nález, kterýmž potvrzeno zabavení č. 174. Ve zprávě »Ze soudní síně«

shledán přečin dle § 300. tr. z., ve zprávě »Vyhrožovali vojskem« přečin dle § 24. zák. o tisku. — Rovněž potvrzena konfiskace č. 174. a 175. »Pokroku«. První pro zločin uražení Veličenstva a přečin proti veřejnému pokoji a řádu, druhá pro zločin rušení veřej. pokoje.

3. července. Stanovy národního politického spolku v Brně c. k. místodržitelstvím neschváleny. — Konfiskace čísla 175. »Nár. L.« potvrzena. V inkriminované zprávě shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. — Býv. redaktoru »Pokroku« J. Vondruškovi dodána obžaloba pro rozšiřování zakázaných tiskopisů.

4. července. Srb Sava *Rajkovič*, člen národního divadla v Bělehradě, jenž byl přijel do Prahy, by zde studoval pokroky českého divadla, zatčen a dodán c. k. trestnímu soudu. — »Nár. Listy« zabaveny pro zprávu o jmenování Alexandra Auersperga předsedou zemského soudu v Krajině.

5. července. Císař nepotvrdil voleb následujících starostů okres. zastupitelstev: Dra Frt. *Braunera* (Smíchov), *Židlického* (Český Brod), Jana *Jílka* (Hořovice) a MUDra Jos. *Kudrnu* (Netolice).

6. července. Šermířský spolek »Svobodoslav« *rozpuštěn*, poněvadž prý »nedával« žádného rukojemství za šetření stanov atd. — Duchovenstvo vikariátu *německobrodského* zamítlo státní výpomoc.

7. července. Srb Sava *Rajkovič* odsouzen pro nedovolený návrat do Prahy do vězení na 8 dní, načež bude postrkem dopraven až na hranice své vlasti. — »Pokrok« zabaven. — Konfiskace č. 152. »Posla z Prahy« pro přečin dle § 300. tr. z. a § 24. zák. o tisku potvrzena. — V *Jičíně* zabaveno c. k. okr. hejtmanstvím druhé »opravené« vydání »Posla z Prahy«, v němž byl »závadný« článek, pro nějž list zabaven — vynechán.

11. července. Redaktoru »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodány *dva obžalovací spisy současně.* První týkal se zpráv »*Velkostatkářům*« a »*Ku karakteristice ústavověrných pomocníků*« v č. 357. »Nár. L.« z r. 1871 a zprávy »*Také velkostatkáři*« v č. 358. taktéž z r. 1871. Žaloba zněla na přečin dle § 302. tr. z. a závěrečné líčení pře před porotou v **České Lípě** ustanoveno ku dni 24. července. Druhý obžalovací spis týkal se zprávy z Petro-

hradu o *rakouské trůnní řeči*, v které shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Líčení pře ustanoveno ku dni 26. července taktéž před porotou v **České Lípě**. Spolu obžalováni byli vydavatel »N. L.« V. Erben a faktor tiskárny D. Sluníčko. — Red. »Podřipana« H. *Hofmann* povolán pro »**velezrádné**« plakáty jako svědek k výslechu k trestnímu soudu a *podržán ve vazbě*. — Konfiskace č. 182. »Nár. Listů« pro zločin dle § 65. a) tr. z. potvrzena. — První pře »Koruny české« před porotou v »České Lípě« ustanovena ku dni 22. července. Obžalováni byli redaktor Václ. *Nedvídek* a vydavatel Patrik *Blažek*. — V bytu úřadníka Břetislava *Řeháka* vykonána policejní prohlídka. V psacím stolku nalezeny prý dva revolvery, dýka a jakýsi dopis. Řehák zatčen. Odpoledne zatčen úřadník jedné banky pražské Miloš *Červenka* a v bytech St. *Kaňky* a Čeňka *Kerbra* předsevzata úřadní prohlídka. — »Politik« a »Prager Börsenkorrespondenz« zabaveny.

12. července. Advokát pražský Dr. A. Krása vyzván, aby byl tlumočníkem ve příčh »Nár. Listů« před německou porotou v České Lípě. Dr. Krása však odmítl, poukázav k tomu, že *v Čechách každý soud jest po zákonu povinen vyznati se v obou zemských jazycích*. — Redaktoru J. *Arbesovi* dodány opět *dvě obžaloby* současně. První v příčině článku o *neschválení půjčky města Prahy* v č. 26. »N. L.«, v němž shledán zločin dle § 65. a) tr. z., druhá pak v příčině článku »*Strana uchvatitelů*«, v němž shledány přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z. Spoluobžalován byl pouze vydavatel V. *Erben* a závěrečná líčení pře ustanovena ku dním 31. července a 2. srpna taktéž před porotním soudem německým v **České Lípě**. — S mělnickým Sokolem zavedeno vyšetřování pro súčastnění se svěcení praporu Sokola v Lysé v měsíci červnu.

13. července. Pro zločin **velezrády** a uražení Veličenstva odsouzen 26tiletý agent pojišť. banky »Praha« Jan *Nejedlý* do žaláře **na 6 roků**. Státní návladní Ježek navrhoval trest **15tiletého** těžkého žaláře. — »Politika« a »Hum. Listy« zabaveny. Konfiskace č. 186. »Pokroku« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

14. července. Srb Sava *Rajkovič* dopraven po dráze z Prahy do Uher.

15. července. V bytu Jos. *Milfaita* v Karlíně vykonána policejní prohlídka. Milfajt zatčen. — »Pokrok«, »Politik« a »Čech« zabaveny.

16. července. »Pokrok« a č. 14. »Řipu« zabaveny. — Vyšetřování proti kolínským občanům súčastnivším se časem svým deputací k velkostatkářům — zastaveno. — U studujícího Jaroslava *Fialy* vykonána policejní prohlídka; on pak obeslán na policii a podržán ve vazbě.

17. července. Litograf *Hapta* a občan *Nevjel* z Vysokého Mýta vzati do vyšetřovací vazby pro zločin **velezrády**, jehož prý se dopustili tím, že Nevjel objednal a Hapta tisknul písně k oslavě památky Husovy. — K ohlášeným námitkám proti konfiskaci č. 147. »Nár. Listů« z namítajících opět nikdo se nedostavil. — »Koruna česká« zabavena pro článek »Pozor na kapsy!« — C. k. okresní hejtman *vysokomýtský* zakázal tamnějšímu Sokolu užívání trubek »sokolovek« na výletech.

18. července. Redaktoru J. *Arbesovi* dodána *pátá* obžaloba týkající se dopisu z Benátek a z okolí Opočna, pak »Zaslána«: Do okolí Vodolky v č. 21. »N. L.«, v nichž shledán přečin dle § 302. tr. z. Spoluobžalováni byli mimo vydavatele V. *Erbena* Fr. *Klement*, Jos. *Král*, Václ. *Tomsa* a Václ. *Venci*, kteří byli pod zprávou »Do okolí Vodolky« podepsáni. Závěrečné líčení pře *před německou porotou* v **České Lípě** ustanoveno ku dni 29. července.

19. července. Red. J. *Arbesovi*, jenž byl podal žádosť za odročení jednoho přelíčení, oznámeno, že byla žádosť ta zamítnuta. — Župní hromada a župní cvičení tělocvičných jednot moravských ve Vyškově zakázány. — »Politik« zabavena. Konfiskace č. 192. téhož listu pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena. — Administrace »Českého Lva« dána pod sekvestraci. Sekvestorem ustanoven »konfiskator« Hucker.

20. července. Námitky proti konfiskaci č. 175. »N. L.« vyřízeny opět bez namítajících. Konfiskace potvrzena. — »Slovana« č. 30. skonfiskováno. — Pro zločin **velezrády** ve vazbě vyšetřovací se nalezajícímu red. »Slovanského světa« Dru *Güntherovi* dodána obžaloba. — Konfiskace č. 28. »Hum. Listů« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena. — Soustružnický pomocník Ant. *Schrein* odsouzen pro přečin »shluknutí« v den

voleb pražských dne 20. dubna do vězení na tři neděle. Krejčovský dělník F. J. pro týž »přečin« v tutéž dobu prý spáchaný na pět dnů. — Pro zločin uražení Veličenstva po tři měsíce ve vyšetřovací vazbě strávivší gruntovník z Hostivaře, Jan *Švehla* propuštěn na svobodu. — Čeňku Kerbrovi c. k. policií zakázáno opustiti Prahu, dokud nebude ukončeno vyšetřování s Břetislavem Řehákem.

21. července. Konfiskace č. 194. a 195. »Pokroku« pro přečiny dle § 300. a 302. tr. z., č. 190. a 194. »Politiky« pro zločin dle § 65. a přečiny dle § 300. tr. z. a č. 157. »Börsenkorrespondenz« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzeny. Posledně uvedený list zabaven pro otevřený list ministru Dru Glaserovi, kterýž byl zaslal redakci *poděkovací přípis* za zaslání čísla. Nežli list Dra Glasera došel, bylo číslo časopisu, jehož se týkal, zabaveno.

22. července. Valná hromada prostějovské založny úřadně zakázána. — Odborný spolek dělnický ve Varnsdorfu c. k. místodržitelstvím rozpuštěn. — Konfiskace č. 16. »Čecha« pro zprávu »Surové nakládání policejních strážníků s opilcem (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

23. července. Přelíčení kolínské »Koruny české« před porotou v **České Lípě** pro článek »Veteráni«. Z obžalovaných dostavil se red. V. *Nedvídek* s obhájcem Drem. *Havelcem*. Vydavatel Patrik *Blažek* se nedostavil. Oba obžalovaní uznáni nevinnými. — Kolínský občan J. *Oliva* vzat do vyšetřování, poněvadž prý oznamoval interessentům, kdy bylo které číslo novin zabaveno. — V den před prvním přelíčením »Nár. Listů« *před německou porotou* v České Lípě oznámeno red. J. *Arbesovi*, že zahájeny přípravy k *šesté* při. Dodání mu výměr, že pro předběžné vyšetřování a závěrečné přelíčení o denní zprávě „*České povolení a c. k. četník*“ v č. 156. »N. L.« — *jež nebylo zabaveno* — a v níž shledán přečin dle § 300., po případě § 488. a 493. tr. z., delegován byl opět c. k. krajský porotní soud v **České Lípě.**

24. července. První tisková pře »Nár. Listů« před německou porotou v České Lípě pro zprávy »Velkostatkářům« a »Ku karakteristice ústavověrných pomocníků« (přečiny dle § 302.) Obžalovaní: redaktor J. *Arbes*, vydavatel V. *Erben* a faktor

tiskárny D. *Sluníčko* nedostavili se. Právním zástupcem listu byl Dr. A. *Čížek*. Líčení zahájil předseda rada Barták *po německu*. Při sestavení poroty obhájce nikoho neodmítl, poněvadž z porotců v neznámém mu městě, nikoho neznal. Za to pronesl **rázný protest** *proti pohánění českého občana před německý soud a proti rušení rovného práva* přirozeného i zákonův platných. »I podle samých ústavácký**ch** staatsgrundgesetzů,« pravil, »nemělo by se díti, co se děje. Neboť nikdo nemá být odcizen svému zákonitému soudci. Však stalo se. My nemáme na ten čas moci, abychom to odčinili; jsme nuceni *před cizím soudem cizím jazykem se hájit* — nuže, my to dopuštění snášíme.«

Přelíčení zahájeno. Předseda po přečtení protokolů chtěl čísti porotcům »některé paragrafy«. Dr. Čížek protestoval a se zákoníkem v ruce dokazoval, že neměl předseda práva čísti ani protokoly, tím méně k nim činiti nějaké výklady. »Předseda,« pravil, »jest povinen zůstat zcela nestranným« atd. Na to v líčení pře obvyklým způsobem pokračováno. Závěrečná řeč Dra Čížka učinila mocný dojem, načež odebrali se porotci k poradě. Když se vrátili z poradní síně, přečetl vrchní porotce Dr. Hable výsledek odhlasování: Porotci odpověděli k otázce první osmi hlasy »ano«, 4 hlasy »ne«. Na to četl týž protokol zapisovatel, kterýž začal: Porotci odpověděli: 6 hlasy »ano« — šesti »ne«. — »Co to?« ozvali se obhájce, státní zástupce i předseda soudu současně, načež Dr. Hable vysvětlil, že dva porotci, kteří byli původně hlasovali »nevinen«, změnili dodatečně své hlasy a řekli »vinen«. — Všeobecný úžas. »Se sklopenými hlavami, němí, sklíčení, oči sobě netroufajíce pozvednouti, tak seděli ubozí ti porotcové,« praví se v referatu o památném tom líčení, »že vypadalo, jako by sami byli na lavici odsouzených a nikoli na stolici soudců.«

A v hrobové ticho trapného úžasu zazněl rázný hlas obhájcův: »Žádám, aby se případ ten věrně zaznamenal do protokolu. Spolu konstatuji, že *zatím, co porotci o rosudku se radili, dvě cizí osoby vešly do porotní síně a déle tam prodlely*; dále, že *vrchní porotce Dr. Hable mezi úradou porotců ze síně poradní vyšel a pryč se odebral* — slovem, že staly se zde nezákonitosti, pro které celé toto řízení jest marným a ničím.

Porotci, jak se zdá, *byli přemluveni*. Dodatečná změna hlasování jejich po zákoně platit nemůže a nesmí; musí platit odhlasování původní a žádné jiné.«

Soud odebral se k poradě a rozhodnul, že — platí *druhý*, »opravený« výrok porotců znějící »*vinen*«.

Předseda vyzval státního návladního, by učinil svůj návrh. Dr. Čížek však opět protestoval, poněvadž nebyla při ohlášení výroku poroty čtěna ani jediná otázka, jak zákon předpisuje. Žádal, aby opomenutí to zanešeno bylo do protokolu a ohlásil zmateční stížnosť. — Teprve nyní navrhl státní návladní J. Arbesovi trest 4měsíčního žaláře a 150 zl. ztráty z kauce. Leč Dr. Čížek opět povstal, aby c. k. soudu se zákoníkem v ruce dokázal, že red. »Nár. Listů« *po právu ani nyní odsouzen býti nemůže*. Otázka porotcům daná totiž zněla: »Je-li redaktor J. Arbes vinen *spolupůsobením* atd. — »*Jakým* spolupůsobením,« pravil Dr. Čížek, »*nebyli porotci tázáni a také k tomu neodpověděli*. Spolupůsobení však může býti nejrozmanitější. Zákon trestní nestihá spolupůsobení vůbec, nýbrž vyžaduje *určité* spolupůsobení a sice buď při dání do tisku nebo při rozšiřování článku. Kde jest zde výrokem porotců zodpověděno: »Red. Arbes jest vinen spolupůsobením při dání do tisku?« Nikde! Anebo při rozšiřování článku? Opět nikde! *Nejpodstatnější okolnosť, jakou zákon vyžaduje, není tedy zodpověděna*. Porotci neřekli: »Ano, redaktor Arbes článek do tisku dal,« aniž řekli: »On jej rozšiřoval.« A když toho neřekli, *nemůže býti* také *redaktor* Arbes *pro to* odsouzen! — O 11. hod. v noci oznámil předseda, že bude rozsudek vynešen druhého dne. — Nepřítomný redaktor uznán vinným přečinem dle § 302. tr. z. a odsouzen do vězení na dobu dvou měsíců a ke ztrátě 100 zl. z kauce. Obhájce ohlásil pro četné nezákonitosti zmateční stížnosť. — Ostatní přelíčení »Nár. Listů« odročena k měsíci září.

Porota **litoměřická** uznala red. »Řipu«, Adolfa *Picka*, obžalovaného pro článek »Němci mají sólo« — vinným a soud vyměřil mu trest čtyřměsíčního žaláře. — Vrchní soud zvýšil trest red. »Stimmen aus Mähren«, Adolfa *Růžičky*, z dvoudenního vězení na vězení 14denní, zostřené dvěma posty a z po-

kuty 60 zl. na 100 zl. — Poradní schůze strojníků v hostinci »U hvězdy« v Praze, zakázána.

25. července. Císař nepotvrdil voleb následujících starostů okresních zastupitelstev: Rudolfa hraběte *Chotka* (Kutná Hora), Jos. *Müllera* (Uhlířské Janovice) a Václ. *Poura* (Přelouč). — Red. »Nár. Listů« J. *Arbesovi* dodána opět obsílka k vyšetřování. — Býv. red. »Pokroku« J. *Vondruška* žalován pro přestupek § 24. zák. o tisku, ale uznán nevinným. — Stížnost prostějovského »Sokola« na c. k. okr. hejtmana, kterýž jej vinil z politických demonstrací, c. k. místodržitelstvím moravským zamítnuta.

26. července. »Presse« zvěstovala: Předseda ministerstva *Adolf Auersperg* dostal ku konci května anonymní listy, kterými byl upozorněn, že hr. **Andrassy** a **baron Koller budou co nejdříve zavražděni.** Listy zaslány pražské policii, jejíž ředitel dostal dne 20. června taktéž anonymní dopis, že *bude místodržitel Koller* dne 27. června ráno *v letohrádku ve Stromovce zastřelen.* Později vykonána policejní prohlídka v bytu Břetislava Řeháka, kde nalezen prý mimo jiné také plakát tohoto znění: »Ústřední revoluční výbor evropský *odsoudil místodržitele v Čechách* svob. pána *Kollera* pro *hanebné skutky, spáchané na Čechách k smrti a vyzývá pražský odbor revolučního výboru, by rozsudek vykonal.*« — Líčení pře »Budivoje« před porotou v **Mostě** položeno ku dni 5. srpna. — Konfiskace č. 198. »Politiky« pro zprávu »O atentatu na barona Kollera (zločin dle § 65. a) tr. z.) potvrzena. — Vydavatel »Nár. L.« V. *Erben* obeslán k výslechu. — Red. »Česk. Lva« zažalován pro otištění protestu historické šlechty pro přestupek § 24. zák. o tisku.

27. července. S red. »Nár. L.« J. *Arbesem* zavedeno vyšetřování pro zprávu »České povolení a c. k. četník« v č. 156., v níž shledán přečin dle § 302. tr. z. *Vyšetřovaný odepřel na všecky otázky vyšetřujícího soudce odpověď.* Pro tutéž zprávu vyšetřován i vydavatel »N. L.« V. *Erben.* S faktorem knihtiskárny D. *Sluníčkem* zavedeno vyšetřování pro zprávu »Vyhrožují vojskem«. — »Posel z Prahy« zabaven. — Žádost »Sokola« *prostějovského* vyřízena c. k. okr. hejtmanem Ruppem — zatímním *rozpuštěním* spolku.

28. července. Konfiskace č. 28. příbramského »Horymíra« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

29. července. Kolínská posádka konečně město Kolín opustila.

30. července. Farář Frant. *Locke* z vesnice *Tissa* u Podmoklí odsouzen c. k. zemským co trestním soudem pro zločin dle § 65. tr. z. do žaláře na 6 neděl. — U c. k. okr. hejtmanství vysokomýtského zavedeno vyšetřování s hostinským *Müllerem* pro zábavu odbývanou na oslavu památky Husovy. — S red. »Nár. Listů« J. *Arbesem*, vydavatelem V. *Erbenem* a metteur-en-pagesem Václ. *Metlickým* zavedeno vyšetřování pro zprávu »Vyhrožují vojskem«. Redaktorovi doručena obsílka k opětnému výslechu. — »Prager Börsen-Correspondenz« zabavena pro doslovné otištění zprávy bursovní z nekonfiskované »Neue Fr. Presse«. — C. k. trestní soud pražský vydal zatykač na sochaře Otakara *Fialu*, odsouzeného pro zločin rušení veřejného pokoje (§ 65. tr. z.) do žaláře na jeden rok. — Schůze dělníků v Liberci zakázána.

Srpen 1872.

1. srpna. Tábor lidu u Bobrové na Moravě zakázán, poněvadž prý nebylo »žádných záruk, že by nebylo shromáždění toho zneužito ku podpoře snah směřujících proti všeobecnému uznání ústavních práv státních.« — Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* doručen výměr c. k. krajského soudu v *České Lípě*, že líčení pře pro zprávu o rakouské trůnní řeči a článek »Strana uchvatitelů« (zločin dle § 65. tr. z. a přečiny dle §§ 302. a 300. tr. z.) odročena byla ku dni 17. září.

2. srpna. »Politik« zabavena.

3. srpna. Rekurs proti rozpuštění C. k. vlast. hosp. společnosti ministerstvem *zamítnut* — bez udání důvodů. — Red. »N. L.« J. Arbesovi dodán výměr, kterýmž líčení pře ustanovené původně ku dni 29. července před porotou v České Lípě odročeno ku dni 20. září. — »Koruna česká« a »Satan« zabaveny. — Konfiskace č. 30. »Slovana« pro přečin dle § 302 tr. z. potvrzena.

5. srpna. Tiskové pře »Politiky« před porotou v **Chebu** ustanoveny na dny 22., 26. a 29. srpna, pak 2. a 3. září.

6. srpna. Přelíčení »Budivoje« před porotou v **Mostě**. Red. K. *Foitl* obžalovaný pro zločin rušení veřejného pokoje uznán nevinným. Obhájcem jeho byl Dr. Grünwald, kterýž navrhnul, aby byla porotcům položena otázka, aby sami prohlásili, pokládají-li se v při té za oprávněné souditi. Soudní dvůr však otázku tu nepřipustil. Obžalovaný uznán za nevinna. — Konfiskace č. 64. »Koruny české« pro zločin dle § 65. tr. z. a přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

7. srpna. Přelíčení »Posla z Prahy« před porotou v **Litoměřicích** pro ochuravění obhájce Dra Bürgera odročeno. — Podkapelník hudební kapely pluku pěchoty velkoknížete Konstantina odsouzen do vězení na osm dní, poněvadž 26. července v Trutnově s 20 hudebníky hrál české písně.

9. srpna. Konfiskace č. 14. »Řipu«, ač již minulo zákonem vytknutých osm dní — doposud nepotvrzena.

10. srpna. »Politik« zabavena. Red. jejímu Alfredovi *Peneckemu* dodána *první* obžaloba, z které se měl zodpovídati dne 2. září před porotou v **Chebu**. — Konfiskace »Satana« ze dne 3. srpna pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena. — S divadelními ochotníky ve *Vtelně* a *Vysoké* zavedeno vyšetřování proto, že výtěžek z obou představeních ve prospěch povodní poškozených nedodali c. k. úřadu, nýbrž prostřednictvím okresního výboru zaslali ústřednímu komitétu do Prahy.

11. srpna. Český politický spolek budějovický vyslovil porotcům v *Mostě*, kteří uznali redaktora »Budivoje« nevinným, telegramem díky a pozdrav.

12. srpna. Občanské besedě v *Žižkově*, která užívala dle stvrzených stanov poprsí Žižkova jako znaku spolkového, c. k. místodržitelstvím nedovoleno míti také prapor s vyobrazením Žižkovým.

13. srpna. Schůze dělníků v akcionářském pivovaře na Smíchově policií zakázána.

14. srpna. Přelíčení »Slovana« před porotou **litoměřickou**. Nepřítomný red. K. *Sabina* uznán vinným přečinem proti veřejnému pokoji a řádu a odsouzen na měsíc do vězení a ke ztrátě 150 zl. z kauce. — »Politik« a »Našinec« zabaveny.

15. srpna. Založení »Ústřední jednoty dělnictva továren strojnických v Praze« c. k. místodržitelstvím zakázáno. — »Koruna česká« zabavena. — Konfiskace č. 220. »Politiky« pro zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300 tr. z. potvrzena.

16. srpna. Zřízení odborného spolku dělníků rukodělných v Neustadtlu u Friedlandu nepovoleno. — Zakládající schůze vzdělávacího dělnického spolku v Eichichtu zakázána. — Rekurs proti zákazu shromáždění dělníků v Rokytnici u Jílemnice c. k. místodržitelstvím zamítnut, rovněž tak jako rekurs proti zápovědi schůze dělnické ve Franzensdorfu u Liberce. — Duchovenstvo vikariátu *mnichovického* v poradě v Řičanech odbývané zamítlo vládní podporu.

17. srpna. Vydavatelstvo kolínské »Koruny české« podalo c. k. místodržitelství stížnost na c. k. okr. hejtmana, poněvadž povoluje uspořádání druhého nákladu zabaveného čísla (s vynecháním »závadného« článku), jen když se mu líbí. — Konfiskace č. 71. téhož listu pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

18. srpna. Majitel »Politiky« J. S. *Skrejšovský* povolán k c. k. zemskému co trestnímu soudu k výslechu a *podržán ve vazbě vyšetřovací.* — Rozsudek první stolice ve při Jana *Nejedlého*, úřadníka banky »Prahy«, pro zločiny **velezrády** a uražení Veličenstva dne 13. července do žaláře na dobu *šesti roků* odsouzeného, změněn c. k. vrchním soudem v ten smysl, že odsouzený neuznán vinným zločinem uražení Veličenstva; *ale výměr trestu potvrzen.*

19. srpna. Druhá schůze, kterouž svolal »Ústřední výbor dělníků továren strojnických c. k. policií zakázána, poněvadž »hnutí dělnické nabývá rázu, veřejnou bezpečnost ohrožujícího«. Pro zločin uražení Veličenstva vzat Jan *Zástěra* ve Skutči do vazby.

20. srpna. Býv. red. »Politiky« V. *Hodek* povolán k trestnímu soudu k výslechu a *podržán ve vazbě.* — Řada přelíčení »Politiky« před porotou v Chebu, která měla býti zahájena 22. srpna, pro ochuravění obžalovaného redaktora V. *Nedomy* odročena.

22. srpna. »Český Lev« zabaven pro článek »Kriminály se plní«.

23. srpna. *Prostějovská záložna* c. k. místodržitelem We-

brem *rozpuštěna* a kuratorem ustanoven jí ústavák Zailner. — Býv. redaktor a vydavatel »Politiky, Čeněk *Thoř*, meškající jako šikovatel vojenský v Kroměříži, vyslýchán u c. k. okres. soudu tamějšího. — Pro insertní kolky »Řipu« a »Podřipana« zavedeno v Roudnici vyšetřování.

25. srpna. »Pokrok« zabaven. — Konfiskace čísla 224. »Politiky« pro přečin »dle § 300. tr. z. potvrzena. — Přelíčení příbramského »Horymíra« ustanoveno ke dni 31. srpna a bude odbýváno v Praze.

26. srpna. Závěrečné přelíčení s redaktorem »Slov. světa« Drem Ondřejem *Güntherem* a spolupracovníkem listu toho Srbem M. *Dorděvičem*, kteří byli po *čtyry měsíce* držáni ve vyšetřovací vazbě, pro *zločin* **velezrády** spáchaný zasláním telegramu do dvou petrohradských časopisů o opatřeních, jež byla o posledních volbách do sněmu v Praze c. k. orgány učiněna. Günther uznán nevinným, *Dorděvič* pak vinným zločinem **velezrády** a odsouzen do žaláře na dobu **šesti roků** a po přestálém trestu k vypovězení z Rakousko-Uherska.

27. srpna. »Koruna česká« zabavena. — Poradní schůze dělníků olomuckých zakázána. — Rozšíření činnosti »Typografické besedy« na celé Čechy c. k. místodržitelstvím nepovoleno.

28. srpna. Volba knížete Karla *Švarcenberka* starostou okres. zastupitelstva *milevského* císařem neschválena. — Č. 10. brněnského »Občana« zabaveno bez udání důvodu. — Žádost red. »Politiky« za odročení přelíčení na den 2. září porotou *v Chebu* ustanovené — zamítnuta.

29. srpna. »Politik« zabavena. — Konfiskace č. 76. »Koruny české« pro přečin § 300. tr. z. potvrzena. — Red. »Českého Lva« nařízeno *německým* přípisem soudním, aby v osmi dnech nastoupil *v Chebu* trest 14denního vězení, k němuž byl porotním soudem chebským odsouzen. Nakladatel pak vyzván, aby zaplatil pokutu 300 zl. a 14 zl. soudních útrat.

Září 1872.

1. září. Městská rada *jindřichohradecká* resignovala. Příčinu zavdala okolnost, že nechtěla se okázale súčastniti slavnosti

narozenin císařových, c k. vojenským plukovníkem aranžované. — Knihař František *Šťastný* a obchodník semeny A. *Novák*, oba z Roudnice, kteří byli pro podezření zločinu **velezrády** *po čtyři měsíce* držáni ve vyšetřovací vazbě, propuštěni jako nevinní na svobodu. — Číslo »Řipu« ze dne 15. července skonfiskováno pro článek »Boj proti jezovitům«. Soud konfiskaci nepotvrdil. K odvolání se státního návladnictví konfiskace c. k. vrchním soudem potvrzena; ale nikoli pro článek, pro který bylo číslo původně zabaveno, nýbrž pro zprávu »Ať žije zákon!« pro kterou číslo zabaveno nebylo a v které »**dodatečně**« shledán přečin dle § 300. tr. z.

2 září. Bývalí vydavatelé »Politiky« Ant. *Tůma* a Jos. *Hrdlička*, pak administrator Ant. *Růžička* předvoláni k trestnímu soudu k výslechu a *podržáni ve vazbě vyšetřovací*. — Přelíčení »Politiky« před porotou v *Chebu* odročeno.

3. září. Se synem hostinského na Smíchově Josefem *Burešem* odbýváno u trestního soudu přelíčení pro rozšiřování zakázaných tiskopisů (přečin dle § 24. zák. o tisku). Obžalovaný uznán nevinným. — »Politik« zabavena. — Prostějovský »Sokol« rozpuštěn.

4. září. Konfiskace č. 64. olomuckého »Pozora« pro zločin uražení Veličenstva a sice pro znovu otištění zprávy z nezabaveného listu pražského potvrzena.

5. září. Proti městskému zastupitelstvu *jilemnickému* zavedeno vyšetřování pro »výhrůžný« prý list zaslaný školnímu inspektoru P. Bartošovi za tím účelem, aby úřad ten složil. — Konfiskace č. 67. »Českého Lva« pro přečin dle § 300. tr. z. a č. 10. »Občana« pro týž přečin, potvrzeny. — Pro vyzvání c. k. policejního ředitelství v »Hovorně« »Dělnických Listů«, proč byly plakáty zvoucí k valné schůzi dělnictva strojnického po třetí c. k. orgány strhány a skonfiskovány, ačkoli po dvakrát bez závady nalepeny byly, zavedeno s pořadateli schůze té vyšetřování.

6. září. Zvláštní komise c. k. místodržitelství moravského vyšetřovala poměry založen v *Třebíči* a ve *Výškově*. — »Našinec« zabaven. — Konfiskace č. 4. typografického listu »Veleslavína« pro přečin dle § 300. tr. z potvrzena. — S býv. red. »Politiky« Č. *Thořem* zavedeno v Kroměříži opětné vyše-

třování. — Red. »Českého Lva« odsouzen pro přestupek § 24. zák. o tisku k pokutě 70 zl. nebo do vězení na 14 dnů.

8. září. Pro **velezrádu** na *šest roků* do žaláře odsouzený býv. jednatel banky »Slavie« J. *Nejedlý*, dopraven do svatováclavské trestnice. — Sekvestor plzeňského »Českého Lva« Hucker vyzval redaktora, by mu předkládal rukopisy, jež dává do listu. Redaktor odepřel. — Zaražení spolku dělníků a řemeslníků v Praze a předměstích ku podpoře vdov a sirotků po smrti živitele rodiny pod jménem »Ochrana« — ministerstvem nepovoleno. — Č. 17. »Podřipana« zabaveno.

10. září. Líčení pře »Nár. Listů« před porotou v *České Lípě*, ustanovená ku dním 10., 13., 17. a 20. září, odročena. — Red. listů těch J. *Arbesovi* dodána obžaloba pro přestupek § 24. zák. o tisku pro otištění zprávy »Vyhrožují vojskem«. — Závěrečné přelíčení »Posla z Prahy« před porotou *litoměřickou* ustanoveno na den 25. září. — Farář Ant. *Šubert* v Mojžíři v Litoměřicku odsouzen pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. do vězení na 4 neděle pro kázání o školních zákonech, neznabožství a starokatolících. — Sklepník Frt. *Pokoj* odsouzen policejním komisařstvím smíchovským k peněžité pokutě. Odvolav se, byl c. k. okr. soudem na Smíchově uznán nevinným; ale přece na policii donucen pokutu složiti. Když pak se vykázal rozsudkem c. k. okr. soudu a žádal za vrácení složené pokuty, odpověděl mu policejní komisař: »Pokutu nedostanete nikdy! Co já jednou řeknu, to platí; do **rozsudku** (prohlášeného jménem J. V. císaře) **mně pranic není**«!

12. září. *Městská rada kolínská* podala císaři o zástavce J. V. v Kolíně *obšírnou stížnost*, v kteréž objektivně vylíčeny události, pro které byla celá řada občanů kolínských pokutována »vložením« vojenské posádky do domů. Ku konci stížnosti praveno: »Trestní ubytování jednoho praporu vojska, jaké se c. k. okr. hejtmanu zlíbilo, *úplně se příčí zákonu*, an nikdo za vinna uznán nebyl. Jest patrno, že *takové počínání jest zákonem zapovězené sáhnutí na práva obce a jednotlivých občanů*, čímž *nejen hmotný zájem jednotlivců částkou nejméně 10.000 zl. poškozen byl*, nýbrž kr. město Kolín v škodlivou pověst vzpoury proti zákonu a úřadům uvrženo. Stížnost byla podepsána měšťanostou J. *Formánkem*, pak Drem Havelcem, V. Pernerem,

J. *Ballingem* a Č. *Heverou*. — V bytu majitele »Nár. Listů« Dra. Julia *Grégra* a v redakci vykonána soudní prohlídka, které se súčastnilo *devět* c. k. orgánův. Pátráno marně po spisech, jež prý byly v záležitosti Karla *Sabiny* z presidia policejního ředitelstva pražského odcizeny. — Frant. *Novák* z Nouzova v Rakovnicku odsouzen pro zločin rušení náboženství do žaláře na čtyry měsíce. — Konfiskace č. 81. »Koruny české« pro přečin § 300. tr. z potvrzena. — Zeměbranec *Hurdálek*, učitel z Ronova u Čáslavi, pro zpívání písně o veteránech, zatčen a dopraven do vyšetřovací vazby do Prahy. — Litograf Hapta a občan Nevjel z Vysokého Mýta, kteří se nalezali pro vytištění »**velezrádných**« prý písní na oslavu Husovu od 17. července ve vyšetřovací vazbě u trestního soudu v Praze, dopraveni k c. k. krajskému soudu v *Mostě* ku přelíčení před německou porotou. — Všeobecná schůze délnictva strojních tkalcoven v Praze, na Smíchově a v Bubenči ku dni 15. září svolaná, zakázána. — C. k. okr. hejtman hranický na Moravě zakázal div. představení v *Tršicích* dříve, nežli podána žádosť za povolení.

13. září. Majitel »Nár. Listů« Dr. Julius *Grégr* předvolán k trestnímu soudu a po pětihodinném výslechu *podržán ve vyšetřovací vazbě*. — Pro zpívání písně o veteránech dopraven zeměbranec *Jankovský* z Nové Vsi c. k. četníkem k trestnímu soudu do Prahy do vyšetřovací vazby. — »Pokrok« a »Politika« zabaveny. — Konfiskace č. 69. »Českého Lva« pro článek »Cislajtanská spravedlnosť« (zločin dle § 65. tr. z. a přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

14. září. »Nár. L.« zabaveny pro úvodní článek »Dr. Julius Grégr zatčen«. — Pět dělníků cukrovaru dolnobeřkovského zastavilo práci. Byli c. k. četníky zatčeni a k c. k. okr. soudu v Mělníce dopraveni. — Okresní komise ve *Znojmě* a *Moravské Třebové* odepřely volby do odhadních komissí pozemkový ch. — Závěrečné líčení pře listu »Stimmen aus Mähren« (jenž už od nějakého času nevycházel), před porotou v Brně ustanoveno na den 27. září; líčení pře s red. olom. »*Pozora*« Fr. *Sudíkem* před týmže porotním soudem na den 28. září.

15. září. Konfiskace č. 104. »Našince« pro zločin dle

§ 65. a) tr. z potvrzena. Zabavení čísla téhož listu, před třemi týdny provedené, podnes nepotvrzeno.

16. září. Soudní prohlídka vykonána v redakci a administraci »Politiky«. *Sedmičlenná* komise pátrala po obchodních knihách časopisu toho. — V. *Plubalovi* v Jičíně nedovoleno vydávati střídavě dva čtrnáctidenníky »*Polabana*« a »*Krakonoše*«, poněvadž prý »dva časopisy stejného obsahu a v témže místě neměly by pojištěný odbyt« a mimo to že »lze je považovati vlastně za časopis jeden«. — Č. 18. »Řipu« zabaveno. Konfiskace č. 17. téhož listu pro zločin dle § 65. tr. z. a přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

17. září. Red. »Českého Lva« Jos. *Kummer* nastoupil v Plzni trest 14denního vězení, k němuž byl porotním soudem *v Chebu* odsouzen.

18. září. Pro »nedovolené agitace« zavedeno vyšetřování proti tajemníku okres. zastupitelstva *lounského*. Podobně zavedeno vyšetřování pro nalepení královských reskriptů ze dne 12. září 1871 na pražské kiosky. — »Koruna česká« zabavena. — Moravské spolky: »Jednota bavlnická«, potravní spolek »Živa« a »Jednota řemeslnická« v Prostějově *rozpuštěny*.

19. září. Vládní sekvestor plzeňského »Českého Lva« chtěl vydávati list ten sám. Z té příčiny zastavilo vydavatelství listu toho další jeho vydávání samo. — Krištof *Grégr*, Jaroslav *Fiala* a Josef *Milfajt*, kteří byli před devíti týdny zatčeni pro *zamýšlený prý atentát na život barona Kollera*, propuštěni z vazby, v které se nalezali ještě: *Řehák*, *Kaňka*, a *Červenka*. Spoluobžalovaný Otakar *Fiala* nebyl c k orgány podnes vypátrán. K. *Grégr*, vypovězen po svém propuštění do *Chebu*. — Třetí domobranec, v Čáslavi pro zpívání písně o veteránech zatčený, J. *Oliva* dopraven c. k. četníkem do vazby do Prahy. — Zaražení čten. hospod. besedy v *Syrovicích* na Moravě nedovoleno. — *Politickému spolku* v Brně zakázáno pořádati sbírky na prospěch prostějovské reálky.

20. září. Trest peněžité pokuty, k němuž byl pokladník Uměl. Besedy Jos. R. *Vilímek* c. k. policií odsouzen, poněvadž se domáhal šetření § 19. základních státních zákonů se strany c. k zemského soudu v Praze, c. k. místodržitelstvím potvrzen. Pokutovaný odvolal se k ministerstvu. — Pro otevřený list

ministrům Dru Glaserovi a de Pretisovi, v srpnu uveřejněný, obžalován red. a vydavatel »Hospodáře« J. S. *Vilímek* pro přečin § 461 tr. z.

23. září. Býv. vydavatel »Politiky« Václav *Hodek*, jenž byl před nedávnem *vzat do vazby vyšetřovací*, **ve vazbě zšílel**, takže mu *musila býti dána svěrací kazajka*, načež dopraven z trestnice do *ústavu choromyslných*. — Vysokomýtské záložně, která nevyplácí žádné dividendy, předepsána na r. 1871 daň — 1800 zl. — Pro plakáty, jež byly dne 12. září nalepeny na nárožích ulic ve *Vysokém Mýtě*, zavedeno vyšetřování.

24. září. »Politika« zabavena.

25. září. Několik majitelů listů: E. *Kittl* (Correspondence Slave), J. S. *Vilímek* (Hospodář), J. *Svačina* (Arbeiter) *Stejskal-Lažanský* (Přítel lidu), *Kumpošt* (Vesmír), *Krečmar* (Die Heimat), *Steiner* (Die Wahrheit) obžalováni pro *zpronevěření* a *podvod* před c. k. okres. soudem pro nezapravení insertních kolků; ale uznáni vesměs nevinnými. — »Čech« a plzeňská »Reform« zabaveny. — Přelíčení s redaktorem »Posla z Prahy« J. *Sellnerem* před porotou litoměřickou. Porotci odpověděli na čtyry otázky »nevinen«, na jednu »vinen«. Obžalovaný odsouzen do vězení na 8 dní a ke ztrátě 60 zl. z kauce.

26. září. Red. »Slovanského světa« Dr. O. *Günther*, nalézající se po několik měsíců ve vyšetřovací vazbě pro zločin **velezrády**, propuštěn z vazby, poněvadž c. k. vrchní soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž Dr. Günther byl uznán nevinným. Druhý obžalovaný, Srb M. *Dorděvič*, jenž byl uznán vinným a odsouzen na **6 roků** do žaláře, ponechán ve vazbě. — Brněnská porota uznala redaktora listu »Stimmen aus Mähren« vinným opomenutí povinné péče. Soud vyměřil mu trest dvouměsíčního žaláře a prohlásil **2000 zl.** z kauce za propadlé.

27. září. Konfiskace č. 254. »Nár. L.« pro úvodní článek »Dr. Julius Grégr zatčen« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

28. září. Srb M. *Dorděvič* odsouzený pro **velezrádu** do žaláře na šest roků, dopraven do trestnice svatováclavské. — »Koruna česká« zabavena pro článek »Kolín a Miskovice«.

Říjen 1872.

1. října. Red. »Českého Lva«, Jos. *Kummer*, odpykav si v Plzni trest 14denního vězení, k němuž byl porotním soudem v Chebu odsouzen, opustil vězení. — Přelíčení s býv. purkmistrem v Lysé nad Labem V. *Bergrem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z., spáchaný prý nápisem v transparentu o slavnosti svěcení praporu Sokola v Lysé, ustanoveno ku dni 11. října. — „Říp« zabaven.

2. října. Dr. Julius *Grégr* propuštěn na půl hodiny z vazby, by mohl v průvodu dvou c. k. orgánů navštíviti onemocnělou svou choť. — Pro zamýšlený prý atentát na barona Kollera ve vyšetřovací vazbě se nalezající Miloš *Červenka* jevil *po dvakrát* příznaky šílenosti, tak že již na to pomýšleno dopraviti jej do ústavu choromyslných. — »Politik« ráno i odpoledne zabavena. — Občanu Frt. *Šťastnému* z Roudnice, jenž byl pro dvě sloky politické písně, kterou sám složil a veřejně zpíval, pro zločin velezrády po několik měsíců ve vyšetřovací vazbě držán a teprve před nedávnem na svobodu propuštěn, doručena obžaloba znějící na zločin dle § 65. a) tr. z. a přečin dle § 300. tr. z.

3. října. Od vyšetřování proti roudnickým občanům Ant. *Novákovi*, Frt. *Blažkemu*, Ant. *Němečkovi* a Václ. *Šebestovi* pro velezrádu, po případě pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. zastaveno a akta postoupena c. k. okr. soudu roudnickému k dalšímu řízení pro přestupek cís. nařízení ze dne 20. dubna 1872. Z řízení toho však byli vyjmuti A. Novák a F. Blažke.

4. října. Redaktor »Husa« Ant. *Luft* zatčen pro zločin velezrády. — C. k. okr. hejtman kolínský Brechler nařídil, že vydávání »Koruny české« musí se řídit podle hodin v jeho kanceláři. — Zapisovatel ústř. výboru dělnictva továren strojnických Jan *Aubrecht* vyšetřován pro plakáty k zábavě dne 15. září na Střeleckém ostrově odbývané.

5. října. »Čech« zabaven.

6. října. »Moravská Orlice« a »Našinec« zabaveny.

7. října Představený Dolních Mokropes *Roztočil* zatčen a dopraven do vyšetřovací vazby. — Red. »Čecha« J. *Černý* obžalován pro přestupek § 24. o tisku; ale uznán nevinným.

9. října. Faktor knihtiskárny J. S. Skrejšovského uznán za nevinna přestupkem rozšiřování zakázaných tiskopisů. — »Pilsner Reform« zabavena.

10. října. »Svoboda« zabavena.

11. října. Přelíčení s býv. starostou města Lysé n. Labem, Václavem *Bergrem* pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z., kterého prý se dopustil dne 2. června transparentním nápisem o slavnosti svěcení praporu Sokola v Lysé. Obžalovaný uznán nevinným.

12. října. Všeobecná schůze dělníkův, svolaná někdějším výborem, jenž byl svolal tábor na Pankraci, zakázána. — »Politik« zabavena.

16. října. Představený Dolních Mokropes *Roztočil*, jenž byl vzat do vyšetřovací vazby pro domnělou urážku Veličenstva (stržení c. k. orla) propuštěn na svobodu, poněvadž státní návladnictví od žaloby upustilo. — V záležitostech nezaplacených insertních kolků zavedeno vyšetřování s red. »Posla z Prahy« J. *Sellnerem*, jakož i s býv. redaktorem a vydavatelem listu toho, *Henčlem*.

17. října. U c. k. okr. soudu *v Kolíně* záhájeno závěrečné líčení s **69** *občany* z Kolína a okolí, obžalovanými pro súčastnění se deputací k ústavověrným velkostatkářům. Obžalováni byli: Jan *Procházka*, starosta Miskovic, Jan *Říha*, Jos. *Komberec*, Jan *Brand*, vesměs v Miskovic, Frt. *Bělina* z Kořenic, Čeněk *Kadeřávek*, představený na Gbely, Jan *Pospíšil* ze Gbel, Jan *Mašín* a Jos. *Kroupa* ze Sedlova, Jos. *Kryt* a Matěj *Cukr* z Malých Lošan, Václ. *Měkota* z Bohoňovic, Václav *Jelínek* starosta v Pečkách, Frt. *Hruška*, Prokop *Hrbek*, Frt. *Kuchař*, vesměs z Peček, Jan *Drbohlav* z Opatovic, Václ. *Nechodom*, starosta v Mančicích, Jos. *Rak* a Josef *Hurt* z Mančic, Josef *Beneš*, Jan *Jirsa*, Václav *Pejcha* z Nebovid, Jos. *Macháček* ze Zibohlav. — Druhá serie obžalovaných byla: Jos. *Formánek*, purkmistr města Kolína, Dr. Jos. *Radimský*, Dr. Frt. *Havelec*, Čeněk *Hevera*, Jos. *Cikán*, Jos. *Machovský*, Ant. *Preclík*, Jos. *Tumlíř*, Jindř. *Battista*, Frt. *Žák*, Václ. *Perner*, Ant. *Foustka*,

Ant. *Valenta*, vesměs z Kolína, Jan *Prokůpek* z Kutlíř, Václ. *Nouza* z Březan, Václ. *Vokřál* a Jos. *Kašík* ze Starého Hradišku, Jan *Karban*, představený z Jestřábí Lhoty, Frt *Špinka*, a Jos. Douša z Ovčar, Jos. *Ryšavý* ze Sendražic, Václ. *Holý* z Nové Vsi; Jos. *Fonda*, starosta, Jos. *Novák*, Jan *Mojžíš* a Jan *Výborný*, vesměs z Libenic; Jos. *Beneš* starosta, Jos *Vlk*, Matěj *Liska* a Jan *Kroutil*, vesměs ze Starého Kolína; Matěj *Černý*, představený, Pavel *Březina* a Václ. *Klepal* z Němčic; Jan *Balling*, Jos. *Sixta*, Matěj *Souček*, Ferd. *Foitl* a Ant. *Preclík* z Kolína. — Obžalovaní vesměs uznáni *nevinnými* přestupkem zákona o právu shromažďovacím. V rozsudku připomenuto, že »výletům, jež soukromé společnosti pěšky nebo povozem a za to různě konají a jež vší veřejnosti a okázalosti postrádají, nemůže býti pokládán název průvodů nebo pochodů veřejných«. — Stanovy dělnického spolku *v Olomouci* c. k. místodržitelstvím moravským schváleny.

19. října. »Politik« zabavena.

20. října. »Pokrok«, »Politik« a jičínský »Krakonoš« zabaveny. — Okresní zastupitelstvo milevské, jehož nedávno zvolený starosta kníže Karel Švarcenberk nebyl císařem v hodnosti té potvrzen, *rozhodlo se nového starostu nevoliti*, nýbrž vyslati k císaři deputaci s žádostí, aby byl kníže Karel Švarcenberk potvrzen. — Okresním soudem za nevinné uznáni vydavatelé listů: »Přítele lidu« (Stejskal-Lažanský), »Heimat« (B. Krečmar) a »Wahrheit« (H. Steiner) uznáni c k. vrchním soudem vinnými přestupkem zpronevěření a odsouzeni: Steiner do vězení na 3 dny, Krečmar a Stejskal na 8 dní.

22. října. Stanovy pensijního fondu českých žurnalistů neschváleny. — Nejvyšší soud změnil rozsudek pro **velezrádu** na šest roků odsouzeného úřadníka banky »Prahy« Jana *Nejedlého*. První instancí byl totiž Nejedlý odsouzen pro **velezrádu** a uražení Veličenstva; c. k. vrchní soud uznal však pouze na vinu pro velezrádu, kdežto nejvyšší soud uznal zase pouze na vinu uražení Veličenstva a odsoudil J. Nejedlého do žaláře na *dvě léta*. — Občan Josef *Merhaut* z Hudlic, obžalovaný ze zločinu rušení veřejného pokoje a přečinu pobuřování, odsouzen pouze pro přečin do vězení za 3 týdny.

23. října. »Politik« a »Podřipan« zabaveny.

24. října. Volba hr. Rudolfa *Chotka* starostou okres. zastupitelstva císařem nepotvrzena. — »Plzeňské Noviny« zabaveny.

25. října. »Pokrok« zabaven.

26. října. »Politik« zabavena.

28. října. Tiskové pře »Nár. Listů« před německou porotou v České Lípě ustanoveny na dny 5., 8., 12. a 15. listopadu. — Zařízení živnostenské záložny v *Prostějově* nepovoleno, poněvadž zakladatelé byli dle vyjádření c. k. okr. hejtmana, »sice hodní občané, ale prostí a k vedení peněžního ústavu neschopní živnostníci«.

Listopad 1872.

1. listopad. Na *stížnost městského zastupitelstva kolínského* v příčině bezdůvodného vložení vojenské posádky do města, která byla císaři dodána, došlo vyřízení, že císař »stížnost tu ráčil přenechati ministru vnitra k vyřízení« a *ministerstvo to že nevidělo se pohnuto stížnosti vyhověti.*

2. listopadu. Farář Ant. *Šubert*, jenž byl c. k. trestním soudem v Praze uznán vinným zločinem rušení veřejného pokoje a odsouzen do žaláře na 6 neděl, uznán c. k. vrchním soudem za nevinna. — Zřízení rolnické záložny v *Držovicích* na Moravě nepovoleno.

4. listopadu. Dělník Jos. *Jakubec* odsouzen pro »shluknutí« (o pražských volbách do sněmu dne 20. dubna) do vězení na 14 dnů; Anna *Žufníčkova* z Hlubočep pak pro jakýsi výrok o c. k. soudech do vězení taktéž na 14 dnů. — Volba Václava rytíře z *Eisensteinu* starostou okres. zastupitelstva *sedleckého* císařem nepotvrzena.

5. listopadu. *Zahájen sněm český — bez českých poslanců*, kteří podali nejvyššímu maršálkovi zvláštní odůvodnění příčin, pro které se zasedání nesúčastní.

6. listopadu. Býv. dozorce potravní daně Ant. *Luft*, obžalovaný z **velezrády**, odsouzen v *tajném* líčení pouze pro zločin rušení veřejného pokoje do žaláře na 13 měsíců. — »Nár. Listy« zabaveny.

8. listopadu. *Bojiště bělohorské* střeženo po celý den c. k. četníky a policisty. — Správce kiosků pražských Frt. *Štěchovský* odsouzen c. k. okr. soudem o přestupcích k pokutě 90 zl. proto, že v noci ze dne 4. na 5. dubna polepeny byly kiosky černými královskými reskripty ze dne 12. září 1871 — »Podřipan« a číslo »Hum. Listů«, jež mělo býti teprve den na to vydáno, zabaveny.

9. listopadu. »Posel z Prahy« zabaven.

10. listopadu. »Politik« zabavena.

13. listopadu. »Nár. Listy« zabaveny pro zprávu ze soudní síně »Také pobuřování« a pro dopis z Vídně. — Líčení při »N. Listů« před porotou v *České Lípě* opět odročena. Oznámení o tom doručeno red. J. *Arbesovi* teprve v den, kdy mělo býti odbýváno již — *třetí* líčení.

14. listopadu. Okresní zastupitelstvo *kutnohorské*, zvolivši o nové volbě starostou poznovu hraběte *Rudolfa Chotka*, jehož volba nebyla císařem potvrzena — c. k. místodržitelstvím *rozpuštěno*. Rozpuštění vztahovalo se nejen k novému zastupitelstvu, jež se provinilo opětnou volbou starosty, ale i ku starému, jež zvolilo hr. R. Chotka, aniž mohlo předvídati, bude-li či nebude-li volba ta císařem potvrzena. — Konfiskace č. 307. »Nár. Listů« potvrzena pro článek »Ústavní doba sekvestrační politiky«, v němž shledán přečin dle § 300. tr. z. — Red. »Posla z Prahy« c. k. krajským litoměřickým soudem vyzván, aby v osmi dnech nastoupil v Litoměřicích trest osmidenního vězení.

15. listopadu. Volby okresních starostův: Josefa *Pražáka* (Mělník) a hr. Otakara *Černína* (Karlín) císařem nepotvrzeny. — »Politik«, »Koruna česká« a »Školník« zabaveny.

18. listopadu. Red. olomuckého »Pozoru« Fr. *Sudík* c. k. četníkem zatčen a v průvodu c. k. četníka dopraven k c. k. trestnímu soudu do Brna ku přelíčení. — Přelíčení »Politiky« před porotou v **Chebu**. Red. Alfred *Penecke*, kterého hájil Dr. Mezník, uznán jednohlasně nevinným.

19. listopadu. »Pokrok« zabaven. — Konfiskace č. 7. »Palečka« potvrzena pro zločin uražení Veličenstva.

20. listopadu. Přelíčení s roudnickým občanem Františkem *Šťastným* pro zločin rušení veřejného pokoje, spáchaný dvěma slokama písně, kterou měl ve své notiční knížce vepsanou a

kdysi ve společnosti soudruhů je zpíval. Obžalovaný uznán vinným a odsouzen do těžkého žaláře na půl roku. — Býv. redaktor »Podřipana« Hynek *Hoffmann*, jenž byl obžalován pro zločin **velezrády**, pro zločin rušení veřejného pokoje a pro přečin pobuřování, uznán nevinným. — J. *Růžička*, jenž byl před nějakým časem pro nějaký list z Ameriky vzat do vyšetřovací vazby, propuštěn na svobodu, poněvadž prý byl *zatčen* **omylem**. — Konfiskace č. 45. »Hum. Listů« potvrzena pro dva přečiny dle § 300. tr. z.

23. listopadu. Expedice oposičních listů pražských byly doposud v noci i ve dne střeženy c. k. policejními orgány. C. k. policejní ředitelství vydalo oběžník, kterým se policejním strážníkům, c. k. státním návladnictvům přiděleným, rozkazovalo přísně nad tím bdíti, aby před dobou »zákonitou« ni jediný exemplář nebyl z expedice vynešen a dále aby hlavně toho dbali, by v případě, kdy jest některé číslo konfiskováno, nižádným způsobem nedostalo se do rukou obecenstva.

25. listopadu. S býv. redaktorem »Svobody« J. *Zídkem* zavedeno vyšetřování pro rozšiřování zakázaných tiskopisů.

26. listopadu. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek první stolice, kterýmž pro neodvedení insertních kolků bylo několik vydavatelů pražských listů, uznáno nevinnými. Tři z nich odsoudil c. k. vrchní soud pro přestupek zpronevěření. — Večerní »Politik« zabavena. — Záložna *ve Mšeně* úřadně uzavřena.

27. listopadu. C. k. vrchní soud uznal skoro všechny obžalované z Kolína a okolí, kteří byli okres. soudem kolínským, pro súčastnění se deputací k ústavověrným velkostatkářům za nevinna prohlášeni, *vinnými* přestupkem nedovoleného veřejného pochodu a odsoudil je k peněžitým pokutám. *Z Kolína* odsouzeni: J. *Formánek*, měšťanosta 50 zl., Dr. *Radimský* 20 zl., Dr. *Havelec* 50 zl., Č. *Hevera* 20 zl., J. *Cikán* 30 zl., K. *Machovský* 30 zl., A. *Preclík* 20 zl., J. *Tumlíř* 20 zl., J. *Battista* 20 zl., Fr. *Žák* 30 zl., V. *Perner* 20 zl., A. *Foustka* 30 zl., A. *Valenta* 10 zl. — *Z okolních obcí*: *Procházka* a *Říha* z Miskovic, každý 40 zl., *Brand* a *Komberec* z Miskovic každý 10 zl., *Kadeřávek* ze Gbele, *Mašín* a *Kroupa* ze Sedlova, *Kryf* z Lošan, *Měkota* a *Bělina* z Bohouňovic, *Hruška*, *Jelínek*, *Hrbek* a *Kuchař* z Červených Peček, *Drbohlav* z Opatovic, *Nechodom*

z Mančic, *Jirsa*, *Beneš* a *Pejcha* z Nebovid a *Macháček* ze Zibohlav po 10 zl., *Bělina* z Kořenic 20 zl., *Prokůpek* z Kutlíř 20 zl., *Nouzák*, *Vokřál*, *Kašík*, *Karban*, *Špinka*, *Douša*, *Ryšavý*, *Šašma*, *Černý*, *Funda*, *Novák*, *Mojžíš*, *Výborný*, *Beneš*, *Vlk*, *Líska*, *Kroutil*, *Černý*, *Březina* každý k pokutě 10 zl. — Nevinnými byli uznáni: Balling, Sixta, Souček a Foitl z Kolína, Cukr z Lokšan, Rak a Hurt z Mančic, Pospíšil ze Gbela a Klepal. Desátý, V. *Holý* z Nové Vsi, nebyl uveden ani mezi odsouzenými, ani mezi nevinnými. — »Koruna česká« zabavena pro článek »Odsouzení«.

28. listopadu. Redaktor »Pozora« Fr. *Sudík* odsouzen porotním soudem brněnským pro opomenutí povinné péče do vězení na jeden měsíc a ke ztrátě 300 zl. z kauce. Obžalovaného hájil Dr. Kusý. — »Moravská Orlice« zabavena. — V záložně *holické* vykonána c. k. inspektorem pardubickým úřadní prohlídka.

29. listopadu. Dr. *Čížek* a prof. J. V. *Jeřábek* dostavili se po usnešení klubu českých poslanců do sněmu zemského, by interpelací naléhali na přečtení memoranda, jež bylo v příčině neobeslání sněmu se strany zástupců českého lidu nejvyššímu maršálkovi podáno.

Kníže *Carlos Auersperg* zahajuje sezení po německu: »Ich eröffne die Sitzung.«

Náměstek nejvyššího maršálka *Claudi*: Schůze je zahájena. (V sněmovně panuje napjetí a skoro hrobové ticho.)

Carlos Auersperg (německy). Nejdříve přikročíme ku skládání slibů poslanců pana Dra. Čížka a prof. Jeřábka.

Dr. *Čížek*: Prosím za slovo. Já jsem před zahájením schůze podal Jeho Jasnosti interpelaci, která úplně vyhotovena jest dle čl. 73. jednacího řádu a podle ustanovení řádu toho, zejména vedle čl. 73. má se interpelace tato *ihned* přečísti. Následkem toho žádám, aby tomuto ustanovení zadost učiněno bylo a interpelace mnou podaná *ihned* přečtena byla. Ostatní bude následovat.

Carlos Auersperg (rozhorlen). Voni tady nemůžou bejt za hosty; musejí bejt za poslance, a když jsou za poslance, voni musejí přislibovat. (Galerie vypukla v řehtavý smích.)

Dr. *Čížek*: Já tu nejsem žádným hostem, ale poslancem, třeba bych byl slibu nesložil. Odvolávám se k čl. 9. jednacího řádu, jenž výslovně praví, že poslanec má místo i *hlas* ve sněmu, třebať by proti volbě jeho činěny byly námitky. Mám tudíž právo na základě čl. 73. podat interpelaci a též právo žádat, aby interpelace *ihned* byla čtena.

Carlos Auersperg: Právo můžou mít jen poslanec, poslanec musejí přislibovat a voni nechtějí. Musejí dřív přislibovat — já mám právo pořádek dělat a voni jsou host. (Opět veselost na galerii.)

Dr. *Čížek*: Opakuju opětně, že nejsem žádným hostem, nýbrž poslancem a proto mám právo zde mluviti. Vám ovšem, pánové, na tom nezáleží, abyste vykonali a dbali zákonů, které jste si sami dali. (V sněmovně nastává bezpříkladný hluk.) Jednáno tu proti jednacímu řádu a vůči takovýmto scénám my se vzdálíme. Však ohlašuju proti nezákonnému jednání tomu protest.

Oba poslanci čeští opustili sněmovní síň?

Po delším váhání a otálení dal nejvyšší maršálek přečísti memorandum českých poslanců, z něhož vyjímáme: »Vedeni jistou nadějí na vyrovnání sporu a duchem nejsmířlivějším důvěřujíce s důvodem, že politický národ český ve veliké většině sdílí s nimi totéž politické přesvědčení, přednesli zástupcové království Českého . . . Jeho Veličenstvu ve *fundamentálních článcích* návrhy své, kterak by *státní právo království našeho a samospráva jeho* mohly v souhlas uvedeny býti se státními akty, od J. V. vykonanými . . . Vyrovnání sporu státoprávního *s vědomím koruny započaté a nejvyšším reskriptem aspoň v zásadě již zaručené* . . . přetrženo opět působením činitelů neoprávněných rozhodovati o právích země České. A tak toto království České a národ český opět vydáni jsou v moc tomu, co nazývá se »dobrodiní ústavy a liberalních institucí«.

Tato dobrodiní jsou: **svoboda tisku**, *osvědčená* **objektivním řízením, nesčíslnými konfiskacemi**, preventivnou **censurou policejní**, neslýchanými v dějinách tisku **pokutami a mnoholetým žalářováním**; — **porota** *vyrývající obžalovaného ze středu spoluobčanů a stávící jej ve sporech národních a politických před soud mužů jiného jazyka a odpůrců politických*, kteréžto

porušení samého ducha instituce této již i čelní mužové i právníci mezi politickými odpůrci našimi odsoudili; — **právo shromažďovací**, *závislé na libovůli orgánů policejních* a tudíž, jak vidno, *odumřelé*; **rovnoprávnost národní** *vykládána prakticky tak, že se z peněz zemských na školy německé věnuje nepoměrně více nežli na školy české, a že národu pětimillionovému posud nedopřáno vlastní university — že se jazyk německý prohlašuje za výhradně úřadní a že úřadníci českého jazyka neznalí usazují se v krajinách ryze českých;* **svobodné právo volby poslanců**, illustrované nátlakem a sliby representantův vlády a podporou mocí finančních, ježto se obávají změny poměrův, pojišťujících jim ono, v tolika křiklavých zjevech poslední doby odkryté těžení z těžkých poplatkův občanstva a brojících proti zjevné vůli a přirozeným poměrům země. A kdyby při tomto zjevném rušení všeho toho, co vzdělaný svět pokládá za nevyhnutelné garancie svobody a ústavnosti, *aspoň* **spravedlnost byla zůstala nedotknuta**. Avšak nelze bohužel neviděti a neslyšeti v nejširších kruzích obecenstva a to ne pouze českého, stesky na to, *kterak již i samé* **spravedlnosti**, *ježto i v samé době absolutní těšila se z neposkorněnosti a úcty všech stavů*, **nyní mnozí chtějí zneužiti za nástroj politického a národního strannictví** . . .«

Prosinec 1872.

1. prosince. Ve vyšetřování proti okres. **zastupitelstvu** *roudnickému* pro přijetí odůvodněného návrhu před volbou do okresní školní rady doposud pokračováno. — »Řip« a »Naši-nec« zabaveny.

2. prosince. Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán soudní výměr, kterýmž řízení před nejvyšším soudem ve Vídni o zmateční stížnosti proti prvnímu rozsudku porotního soudu v České Lípě ustanoveno na den 12. prosince.

3. prosince. Konfiskace č. 116. »Moravské Orlice« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

4. prosince. Mužstvo policejní stráže pražské rozmnoženo o 50 hlav. Čítalo nyní v celku 500 mužů. — Za čtyřdenní

pobyt ve vězení v Brně vypočítány red. »Stimmen aus Mähren« Adolfu *Růžičkovi* c. k. zemským co trestním soudem brněnským útraty — $19^{36}/_{100}$ krejcaru. — Konfiskace č. 328. »Politiky« pro čl. »Moderní dragonady« (zločin dle § 65. a) tr. z) a zprávu »V Rakousku jsou ještě soudci« (přečin dle § 300 tr. z.) potvrzena.

5. prosince. Člen redakce »Nár. Listů« Ferd. *Schulz* povolán k trestnímu soudu k výslechu a *podržán ve vyšetřovací vazbě.*

8. prosince. »Nár. Listy« zabaveny pro dopis z Brna a referát sněmovní. — Volba Frt. *Fialy* okres. starostou (Ústí nad Orlicí) císařem nepotvrzena.

9. prosince. Zahájeno závěrečné přelíčení s několika mladíky obžalovanými pro domnělý *atentát na c. k. místodržitele barona Kollera.* Obžalováni byli Miloš *Červenka*, Břetislav *Řehák* a Josef *Kaňka*, kteří se nalezali již po delší dobu ve vyšetřovací vazbě. Žaloba zněla na zločin **velezrády.** Červenka a Řehák byli známi již z procesu proti tajnému spolku »Blaník«. Také v tomto případu hrál úlohu tajný spolek jménem »Ústřední revoluční výbor«, jehož hlavní sídlo nalezalo prý se v Moskvě — a v Praze mělo svůj, tak zvaný konvent. Obžalovaní byli prý členy tohoto konventu, a tu je došel, jak obžaloba pravila, rozkaz *aby vykonali na baronu Kollerovi ortel smrti*, ku které jej odsoudil Ústřední revoluční výbor evropský. Ortel tento, ovšem jenom napsaný, nalezen byl při prohlídce v psacím stolku Břetislava Řeháka a tak přišla celá záležitosť před soud.

Přelíčení řídil předseda zemského co trestního soudu *Jankovský*, místo státního žalobníka zaujal návladní *Rapp.* Obhájci byli Dr. *Čížek*, Dr. *Černý* a Dr. *Milde.* Dříve než líčení zahájeno, navrhoval státní zástupce, aby přelíčení odbýváno bylo *tajně.* Jedná prý se o tajný spolek, jehož ostatní členové nejsou posud známi, *nesmějí prý tedy nabýt nahlédnutím v při tuto výstrahy a poučení*, jinak prý to též vyžaduje veřejná bezpečnosť. Návrhu tomu opřeli se všichni obhájcové, zvláště pak Dr. *Čížek*, který poukázal k tomu, že zákon nezná pro tajné líčení důvodu toho, jejž přednesl státní zástupce. Že by snad byl ještě nějaký spoluvinník, jest pouhá domněnka a domněnky před soudem přestávají. Náhled státního zástupce jest bezdů-

vodný. Již k vůli veřejnosti, která na věci té brala tak velkého účastenství, jest potřebí, aby líčení odbývalo se veřejně *a ne při zavřených dveřích.* — Soud však rozhodl, že líčení má se odbývati tajně a předseda důtklivě napomínal po několikráte přítomné žurnalisty, zvolené za důvěrníky, aby pro bůh nic nepsali o věci.

Z obhajovacích řečí vyjímáme: Dr. *Čížek* poukázav na obžalované mladíky, z nichž nejstarší čítal teprv 21 rok, pravil: »Toto tedy jsou ti velezrádcové, před nimiž třásti má se Rakousko!? A v čem že ta, jimi prý spáchaná velezráda spočívá? Dle zákona může se o zločinu tomto mluviti jen tam, kde se něco předsevezme, co by čelilo buď ku zhoubě osoby panovníkovy, nebo k násilnému převrácení státní formy a ústavy, aneb něco čelícího k nebezpečí státu, buďto v celku nebo v jeho částech. Zákon tedy vyžaduje čin, zde však »skutek utek«. Mladíci tito přistoupili prý k tajnému spolku a obrali si za účel, odstraniti násilně osobu místodržitele barona Kollera. Tak aspoň praví státní žalobník. Však *místodržitel království Českého, tuším, nepadá pod žádnou písmenku zákona, jednajícího o* **velezrádě**; *baron Koller není žádná vládní forma, není ústava, není ani stát rakouský, ani část státu toho.* Místodržitel, byť by i byl odstraněn, dá se vždy zas jiným nahraditi. Či nemáme v Rakousku dosti generálů, aby mašina šla tímtéž směrem dále? *Staví-li se konečně osoba místodržitele na roveň s nedotknutelnou osobou císařovou,* myslím, že to přece jen smělé, výstřední stanovisko . . . Obžaloba musela hledat pomoci v jiných faktorech. Řekla jednoduše, že obžalovaní přistoupili k spolku revolučnímu a v tom že jest již zahrnuta velezráda. Já však mám za to, že, *co je revoluční, není ještě velezrádné.* Samy úřadní noviny nazvaly oposici českou revoluční, mluvily o »landespreisgebung« a přece se neodvážily tvrditi, že bychom byli velezrádci podle trestního zákona. Ostatně, co víme o onom tajném spolku, jehož prý mladíci tito byli členové? Kdo dokáže, že »Ústřední revoluční výbor evropský« — stává-li vůbec jakého — nemá účel všeobecný, socialistický, nýbrž směřující ke zkáze Rakouska? *Nám není o spolku tom nic známo,* leda to, co o něm pověděla nota policejního ředitelství. *Slavný soud však nebude považovat za velezrádné, co za takové považuje*

policie, ba není ani policie oprávněna vydávat podobné noty. — Důkazem, že mladíci byli ve spojení s ústředním výborem evropským, jest prý tužkou psaná listina, totiž ortel, jímž se odsuzuje baron Koller k smrti. Srdečně bych se musel zasmáti důkazu tomuto, kdybych nemluvil k tak vážným soudcům, nebo myslím, že ústřední výbor neobracel se s tak důležitou věcí *k těmto* **dětem** a k tomu ke všemu *s ortelem psaným tužkou*. A proto leží na bílední, že zde hraje úlohu mladická fantasie a nikoli skutečnosť.«

Neméně skvělé byly obhajovací řeči Dra *Černého* a Dra *Mildeho*. Co se týče skutkové povahy zločinu velezrády, přidali se oba k důkazu, jejž vedl první řečník. V ostatním poukázáno jimi především k tomu, že *ortel tužkou psaný, není ničím více než stylistickým cvičením*. Myslelť si mladík, jak by asi ortel odsuzující tak velkého pána vypadal na papíře v uhlazené formě. — Že by stávalo jakéhos ústředního revolučního výboru evropského, jest pravdě velmi nepodobno, neboť naznačena — Moskva co jeho sídlo.

»Ano, Moskva jest to nejpříležitější místo pro všeobecný evropský spolek, leží — pravil ironicky jeden z těchto dvou obhájců — leží právě v srdci Evropy, spojení s ní jest tak příliš snadné a zvláště z Rakouska můžeš se tam dostati bez »pasu« a zasílat listy, aniž by byly censurovány.«

O vražedném nástroji, jenž byl nalezen u obžalovaného Kaňky, totiž o tupém kapesním noži, pravil obhájce tohoto velmi místně: »Ovšem, byl to nástroj způsobilý k páchání nejohavnějšího činu, černé vraždy totiž . . ku krájení chleba« . .

10. prosince. Ferd. *Schulz* položiv soudem žádanou kauci propuštěn na svobodu.

11. prosince. Odročená přelíčení »Politiky« před porotou v *Chebu* ustanovena na dny 18., 19., 20. a 21. prosince. — Konfiskace »Našince« ze dne 1. prosince potvrzena pro zločin dle § 65. tr. z. — S páterem Frt. *Pinkavou* zavedeno vyšetřování pro řeč, kterou měl v jedné schůzi politicko-katolické kočující jednoty na Moravě.

12. prosince. V *tajné* při pro zamýšlený prý *atentát na místodržitele barona Kollera* prohlášen rozsudek. Břetislav *Řehák* a Miloš *Červenka* uznáni vinnými zločinem **velezrády** a

odsouzeni do těžkého žaláře: první *na dobu* **12 roků**, druhý na čas **6 let**. — Třetí obžalovaný Josef Kaňka uznán nevinným. Státní návladní *Rapp* navrhoval těžký žalář: Řehákovi **16**, Červenkovi **14** a Kaňkovi **12 roků**. — Řízení o zmateční stížnosti red. »Nár. Listů« J. *Arbesa* proti rozsudku první porotní pře v České Lípě před nejvyšším dvorem ve Vídni odročeno ku dni 21. prosince. — »Plzeňské Noviny« zabaveny. — Konfiskace č. 94. listu »Pilsner Reform« potvrzena.

14. prosince. August *Honc*, jenž byl pro zločin uražení Veličenstva c. k. krajským soudem v Mladé Boleslavi odsouzen do žaláře na tři měsíce, nastoupil trest. — Konfiskace č. 109. »Koruny české« pro zločin dle § 65. tr. z. a dva přečiny dle § 300. tr. z. potvrzena. — Pro jakési »*spiknutí*« *proti baronu Kollerovi* odsouzeno několik zeměbranců do žaláře, a sice J. *Oliva* z Kolína na 6 měsíců, P. *Kruliš* z Kutné Hory na 4 měs., *Jarkovský* z Nové Vsi na 2 měs., *Rathouský*, příručí v cukrovaru kouřimském, na 1 měsíc a jistý učitel z Ronova na 3 měsíce. — Pro přečin »shluknutí« odsouzeni c. k. krajským soudem v *Plzni* dělníci: Václav *Houf*, Hynek *Makoň*, Ferd. *Soukup*, V. *Hajšman*, Jos. *Wenig*, Ant. *Hodík* a V. *Činiburk*, a sice Makoň na 8 dní, ostatní každý na 6 dní do vězení. Houf, Hodík a Wenig strávili pět neděl ve vyšetřovací vazbě. — Schůze *hospod. jednoty olomucké* svolaná ku dni 16. prosince do Litovle zakázána.

16. prosince. Přelíčení s red. »Politiky« Václ. *Nedomou* před porotou v **Chebu** pro zločin dle § 65. tr. z. a pro přečin dle § 300. tr. z. Obžalovaný uznán vinným pouze přečinem a odsouzen do vězení na 6 neděl a ku ztrátě 200 zl. z kauce. — Žádost, kterou podalo *milevské* okr. zastupitelstvo císaři, aby volba knížete Karla Švarcenberka starostou zastup. toho byla potvrzena — zamítnuta. — Konfiskace č. 339. »Nár. Listů« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

17. prosince. Býv. red. »Podřipana« nalezající se již od 30. června ve vyšetřovací vazbě pro zločin **velezrády** propuštěn dočasně na svobodu.

20. prosince. Druhá pře red. »Politiky« V. *Nedomy* před porotou v **Chebu**. Porotcům předloženo 11 otázek. Na deset odpověděli »ne«, na jedenáctou »ano«. Obžalovaný odsouzen

pro přečin dle § 302. tr. z. do vězení na 6 neděl a ku ztrátě 200 zl. z kauce.

21. prosince. Řízení před nejvyšším soudním dvorem ve Vídni o zmateční stížnosti proti rozsudku porotního soudu v **České Lípě**, kterýmž byl red. »Nár. Listů« J. *Arbes* v první při před tímto soudem dne 25. července pro přečin dle § 302. tr. z. odsouzen do vězení na dva měsíce a ku ztrátě 100 zl. z kauce. Redaktor Arbes se nedostavil, a soud uznal, že může býti řízení provedeno v jeho nepřítomnosti. Právním zástupcem »N. L«. byl Dr. Čížek. Po provedeném řízení nejvyšší soud skoro po dvouhodinné poradě uznal oprávněnost zmateční stížnosti, *zrušil* rozsudek porotního soudu českolipského a ustanovil pro nové líčení pře porotní soud v **Litoměřicích**. V důvodech praveno, že obžalovanému *musí býti určité spolupůsobení při trestném skutku dokázáno*. Neboť nedostačuje, aby byl někdo obžalován a odsouzen jen *proto*, že je *redaktorem*, nýbrž musí se mu také jako redaktoru dokázati *jeho činnost ohledně všech momentů trestního skutku*

23. prosince. Red. »Politiky« V. *Nedoma* stál *potřetí* před porotou v **Chebu**. Na 7 otázek týkajících se přečinu pobuřování odpověděli porotci »ne«, na osmou a devátou z dalších tří, týkajících se opomenutí povinné péče jednohlasně »ano«. Obžalovaný odsouzen k pokutě 80 zl. a ke ztrátě 150 zl. z kauce. — Rekurs proti rozpuštění prostějovského Sokola ministerstvem vnitra zamítnut. — Číslo 24. »Podřipana« a provolání výboru pro vydávání »Dělnických Listů« vyzývající dělnictvo ku předplacení skonfiskována.

27. prosince. Na red. »Občana« Fr. *Nováka* podána obžaloba pro článek »Přešli k dennímu pořádku« (přečin dle § 300. tr. z. a dle čl. III. zák. ze dne 17. pros. 1862 č. 8. říš. zák.).

28. prosince. Dru Juliu *Grégrovi* a Ferd. *Schulzovi* dodány obžalovací nálezy. První ponechán ve vazbě vyšetřovací. — »Politik« zabavena.

29. prosince. »Našinec« zabaven pro článek »Rakouský Prušák na konci roku«.

30. prosince. Peněžní sbírky v Litomyšli na pomník spisovatelky »České kuchařky«, Dobromily *Rettigové*, c. k. místo-

držitelstvím zakázány. Vybrané již peníze musily býti odvedeny c. k. okr. hejtmanství. — Pro súčastnění se deputací k ústavověrným velkostatkářům odsouzeni c. k. okr. hejtmanstvím v Králové Hradci k peněžitým pokutám po 30 zl.: v Hořicích farář Bohumil *Hakl*, starosta okr. zastup. Frt *Richter*, měšťan Petr *Erban*, předseda cukrovaru Václ. *Dušek*, purkmistr Frt. *Hubený* a advokát JUDr. Frt. *Gregor*.

Roku 1872 odsouzeno bylo dle úřadní statistiky *pouze* c. k. zemským jako trestním soudem v Praze: pro zločin *urážení Veličenstva* 53 osoby dohromady do žaláře na 54 roků a 24 dnů; pro přečin *shluknutí* 36 osob na čas 1 roku, 11 měs. a 21 dnů; pro *zločin rušení veřejného pokoje* 7 osob na čas 3 roků a 10 dnů; pro *zločin* velezrády 6 osob na čas 42 roků. Osoby pro *přečin pobuřování* a jiná politická provinění jakož i počet tiskových pří, pak konfiskací časopisů a soudních potvrzení těchto — úřadní statistika neuvedla.

Leden 1873.

1. ledna. Z kruhů *státoprávní opposice* české připravována k *císaři* petice, z kteréž vyjímáme: »Kdežto dříve vláda V. V. sobě byla vytknula za úkol domoci se všestranného smíření, *nastal náhle obrat opačný*, nastal směr, kterým vůči odporu vždy rostoucímu pokračovati nelze jinak, než **znásilněním většiny národů rakouských**. Ano, směr tento čelí přímo k tomu, by i pro budoucnosť nemožnou se stala cesta, po které jedině docíliti lze ukončení sporů státoprávních . . . Bohužel po celý rok 1872 tímto směrem bylo pokračovno; ano v době poslední nastává obava, že dostoupí vrcholu svého nejkrajnějšího. Zamýšlí se nyní takové zřízení sborů zákonodárných (přímé volby totiž do říšské rady), kterým, a to ve zjevném odporu proti výsadám zemským a proti rovnému právu národů rakouských, svěřeno býti má jednání o nejdůležitějších úlohách státních sborů, který by nestál v nižádném svazku s oprávněnými zastupitelstvy jednotlivých království a zemí. Tímto však by byly zapřeny samy základy tohoto mocnářství, byla by klestěna cesta k úplnému zničení všeho po-

stavení právního těchto království a zemí. Byl by to toliko první krok na dráze odpravující samou bytosť **království Českého**, jehož koruna zdobila pomazaná čela Vašich vznešených předků, a **jehožto práva že ráčí Vaše V. samo uznati přísahou korunovační, slovem císařským zaslíbeno bylo.**«

2. ledna. Žádosť zastupitelstva města *Vysokého Mýta* k císaři, aby byl uvězněný J. S. *Skrejšovský* z vazby propuštěn, vrácena petentům s výměrem, že byla odstoupena c. k. ministerstvu vnitra, jež ji zase odstoupilo c. k. vrchnímu soudu, který ji poslal c. k. okr. soudu ve Vysokém Mýtě, aby ji petentům — vrátil, poněvadž c. k. zemskému co trestnímu soudu »nevidělo se v záležitosti tó něco učiniti«.

6. ledna. Pro nezaplacení kolkovních poplatků insertních ve vyšetřovací vazbě držaní redaktoři a vydavatelé »Politiky« Ant. *Tůma* a J. *Hrdlička* propuštěni na svobodu. — Ženský spolek ve Frenštátě na Moravě c. k. okr. hejtmanem Cibulkou rozpuštěn »*pro revoluční tendence*«.

7. ledna. Zabavení č. 359. »Politiky« z r. 1872 pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. a pro přečin dle § 306. tr. z. potvrzeno. — C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl jednatel karlínské »Občanské besedy« Adolf *Keck* pro memorandum proti delegování německých porot pro pražské časopisy odsouzen pro přečin § 300. tr. z. do vězení na jeden měsíc.

8. ledna. Konfiskace čísla 152. »Našince« potvrzena pro zločin dle § 65. tr. z.

9. ledna. »Nár. Listy« zabaveny. — Konfiskace čísla 24. »Podřipana« z r. 1873 potvrzena pro dva zločiny dle § 65. a pro přečin dle § 300. tr. z.

10. ledna. Red. »Stimmen aus Mähren«, A. *Růžička* vyzván, aby prodlením 48 hodin nastoupil trest dvouměsíčního vězení, k němuž byl rozsudkem ze dne 26. září 1872 odsouzen.

11. ledna. S arcibiskupským sekretářem Drem *Nedomanským*, s kanovníkem *Dvořákem* a Drem *Husičkou* z Kroměříže zavedeno u trestního soudu v Brně vyšetřování pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

12. ledna. Ant. *Svoboda* z Bohutic u Krumlova (jenž byl pro předčítání »Mor. Orlice« obžalován pro zločin rušení veřej-

ného pokoje dle § 65. tr. z.), odsouzen pro přečin dle § 300. tr. z. do vězení na 3 měsíce. — C. k. místodržitelství zamítlo odvolání proti zákazu provozování Štolbova dramata »Matčino dílo«.

13. ledna. C. k. policie pátrala v protokolech »Občanské besedy« *žižkovské* po jménech občanů, kteří brali podílu na pořízení spolkového praporu, na němž měl býti vyobrazen spolkový znak i Žižkovo poprsí.

15. ledna. Býv. red. »Pozora« Fr. *Sudíkovi* nařízeno, aby *neprodleně* nastoupil trest jednoměsíčního vězení, k němuž byl pro článek »Ohnout nebo zlomit«, odsouzen.

16. ledna. Konfiskace č. 7. »Nár. L.« pro národohospodářský článek »Peněžní trhy« potvrzena. V nálezu připomenuto, že »*předlíhá*« v něm skutková povaha přečinu dle § 300. tr. z.

17. ledna. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byli Břetislav *Řehák* a Miloš *Červinka* odsouzeni (pro zamýšlený atentát na barona Kollera) do těžkého žaláře, a sice první na 12 roků a druhý na 6 roků, kdežto Kaňka uznán i v druhé stolici nevinným.

18. ledna. Druhá tisková pře »Nár. L.« před něm. porotou v **České Lípě** ustanovena na den 28. ledna.

19. ledna. Nejvyšší soud změnil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byl farář A. *Šubert* uznán za nevinna, a potvrdil rozsudek první stolice, že jest obžalovaný vinen přečinem pobuřování, ale snížil trest na 8denní vězení. — Třetí, čtvrtá a pátá tisková pře »N. L.« v České Lípě ustanoveny ku dni 31. ledna, 4. a 7. února. — Č. 5. jičínského »Krakonoše« zabaveno.

20. ledna. Zemský výbor zamítl žádost za subvenci československé obchodní akademii v Praze. — Policie nedovolila v zimním divadle na Smíchově (v Eggenberku) hráti kusy: »Kutnohorští havíři«, »Žižka z Trocnova« a »Rosina Ruthardova«. — Společnosti Zöllnerově v Litomyšli zakázáno hráti Kolárovo drama »Pražský žid«. — S ředitelem kůru v Písku, *Gregorem* a jedním učitelem zavedeno vyšetřování pro »čtění«, jež bylo o sylvestrovské noci v besedě předneseno.

21. ledna. Býv. red. »Řipu« A. *Pick*, odpykav trest čtyřměsíčního žaláře pro článek »Páni Němci mají sólo«, propuštěn.

z vězení. — C. k. policejní ředitelstvo pražské zakázalo »českým demokratickým spolkem« ku dni 26. ledna do měšť. besedy v Karlíně svolanou schůzi lidu, v které se mělo rokovati o osnově nového volebního řádu pro říšskou radu, poněvadž prý se tu »patrně jedná o nedovolenou demonstraci proti ústavnímu základu říše právě od strany té, která se staví mimo ústavu«.

22. ledna. Pro zločin **velezrády** na 6 roků odsouzený Miloš *Červenka* dopraven z trestnice novoměstské do trestnice svatováclavské. Břetislav *Řehák*, odsouzený na 12 roků, ponechán v novoměstské trestnici, dokud nebude příslušnými úřady vyřízena žádosť rodičů jeho, aby nebyl dopraven do trestnice v *Kartouzích*. — »Nár. Listy« a »Mor. Orlice« zabaveny; první list pro zprávu »Nejnovější zákaz«, druhý pro článek »Nepřipouštějí deputaci proti přímým volbám k císaři«. — Pro oslavení voleb pochodňovým průvodem odsouzeni z *Golčova Jeníkova* k peněžitým pokutám: Jan *Lašťovička* k 50 zl., Frant. *Židon* 40 zl. a Moric *Lederer* 30 zl., Josef *Chvála*, Jos. *Jindřichovský*, Jan *Dibelka*, Frant. *Chvála*, Vojt. *Vobořil*, Leop. *Breth* a Jindř. *Potměšil*, každý k 5 zl.; Frt. *Šimůnek*, Václ. *Běhounek*, Jan *Stross*, Frt. *Řepa* st. a Frt. *Řepa* ml., Václav *Řepa*, Josef *Táborský* a Jan *Novosad* po 3 zl. Dále měšťanosta Hynek *Luttna* 10 zl., radní Jos. *Chvála* 5 zl., děkan P. Jos. *Chvála* 10 zl.; *strážník* a ponocný pak každý po 5 zl. Úhrnem k pokutě 217 zl.

23. ledna. *První* petici proti přímým volbám do říšské rady, o kteréž se byla usnesla polit. katol. jednota v Brně, odevzdal císaři v audienci hrabě Belcredi. V petici té praveno: »Přímými volbami mají staroslavné království a země monarchie habsburské roztrhány býti na volební departementy a toto roztržení má býti pouze první krok k úplnému vyhlazení individualit zemských, jichžto práva a bytosť na tomtéž základě spočívají, jako právo jasného rodu panujícího. Těmito přímými volbami má se odejmouti sněmům právo posílati zástupce své do oprávněného říšského zastupitelstva, toto má přestati býti sborem poslanců zemských, *a tím má diplom říjnový od V. V. za neodvolatelný prohlášený úplně zrušen býti.*«

Dnem tím počínaje ohlašována nesčetná řada táborů lidu, svolávaných vesměs ku dni 2. února, na kterýchž mělo býti roko-

váno o prostředcích k *zamezení přímých voleb* neb o petici v příčině té k císaři, kteréžto *tábory vesměs zakázány*. Zejména na vrchu sv. Gotharda u Hořic, v Budějovicích, Roudnici, Žižkově, Ml. Boleslavi, Holicích, Benešově, Králové Hradci, Domažlicích, u Hořína (blíže Mělníka), v Jaroměři, Berouně, Brandýse nad L., Králové Hradci, Českém Brodu, Nechanicích, Novém Bydžově, ve Voticích, Jaroměři, Horaždovicích, ve Velvarech, v Kutné Hoře, Písku, Brně, Pardubicích, Německém Brodě, Kouřimi, Slaném, v České Třebové, Selčanech, Radnici, Přibyslavi, Červeném Újezdě, Nymburku, Králové Dvoře, Kněževsi, Semilech, Strakonicích, Březnici, Jilemnici, Chrudimi, Turnově, Kolíně, Opočně, ve Vlašimi, v Nových Benátkách, Únhošti, Zlonicích, Hostivaři, Hronově, Dobříši, Lůži, Rakovníku, Poděbradech, Řičanech, Nové Kdyni, Kamenici, Chocni, Milevsku a jinde ještě.

Red. »Nár. L.« J. *Arbesovi* dodán nález nejvyššího soudu, kterýmž rozsudek porotního soudu českolipského ze dne 24. července 1872 zrušen, poněvadž nebyly porotcům dány otázky, jak zákon předpisuje. — Konfiskace č. 5. »Pilsner Reform« potvrzena pro přečin dle § 302. tr. z. — Proti zákazu schůze lidu v karlínské městské besedě podáno odvolání.

24. ledna. I druhé shromáždění lidu, jež svolával »Český demokratický spolek« do měšť. besedy v Karlíně, kde mělo býti rokováno o **všeobecném právu hlasovacím**, c. k. policejním ředitelstvím zakázáno. V zákazu provedeno: »**Všeobecné právo hlasovací jest heslem sociální demokracie, státu nebezpečné** i *části programu dělníků, k zásadám sociální demokracie se hlásících*« atd. — C. k. okr. hejtman Mallowetz dal v Kuklenách c. k. četníky skonfiskovati petici proti přímým volbám.

25. ledna. »Posel z Prahy«, »Politik« a „Čech« zabaveny

26. ledna. »Plzeňské Noviny« skonfiskovány.

27. ledna. »Pokrok« zabaven. — Konfiskace č. 20. »Nár. Listů« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena. — Rekurs »Typografické besedy« proti neschválení změny stanov, c. k. ministerstvem vnitra zamítnut. — Kosmanoský občan *Duk* odsouzen v *tajném* líčení pře pro »pohanění říšské rady« do vězení na tři dny. — V *Janovicích* skonfiskoval c. k. četník petici proti

přímým volbám v bytu představeného, kde si ji byl sám vytáhl ze zásuvky psacího stolu.

28. ledna. »Politik« zabavena. — Břetislav *Řehák* nedopraven do Kartouz, nýbrž do trestnice v **Subenu** v **Horních Rakousích**. Po tři dny snažili se rodičové jeho vymoci si dovolení, aby se s ním mohli rozloučiti, ale — marně. — *Druhá* tisková pře »Nár. L.« před deleg. něm. porotou v **České Lípě** pro zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. tr. z. a), spáchaný úryvkem z petrohradských »Birž. Věd.« o *trůnní řeči rakouské*. Z obžalovaných: red. J. *Arbesa*, vydavatele V. *Erbena* a faktora tiskárny D. *Sluníčka*, žádný se nedostavil. Obhájcem byl Dr. Kunz z České Lípy. Arbes a Erben uznáni vinnými a odsouzeni do těžkého žaláře: první na 8, druhý na 6 měsíců. Z kauce prohlášeno 600 zl. za propadlé.

29. ledna. »Posel z Prahy« a »Politik« zabaveny. — Konfiskace č. 4. »Koruny české« a č. 18. »Mor. Orlice« potvrzeny. První pro dopis z Prahy o místodržiteli, druhý list pro článek „*Císař nepřístupen*«, jímž prý spáchán zločin uražení Veličenstva.

31. ledna. »Nár. Listy« zabaveny. — *Třetí* tisková pře »Nár. L.« před porotou v **České Lípě** pro článek o *nepovolení pětimillionové půjčky kr. hl. městu Praze*, v němž shledán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z. Obžalovaní J. Arbes a Vilém Erben opět se nedostavili. Čtěna tudíž jejich seznání v předběžném vyšetřování, o *kterémž byl Arbes na všechny otázky odepřel odpověď*. Hájení převzal českolipský advokát Dr. Kunz. Oba obžalovaní uznáni vinnými a odsouzeni do žaláře: Arbes na 4, Erben na 3 měsíce a ku ztrátě 600 zl. z kauce.

Únor 1873.

1. února. »Nár. Listy« a „Tábor« zabaveny; »N. L.« pro článek »Historie čtrnácti dnů«. — C. k. četnictvu dány »přiměřené« přísné rozkazy, aby petice v příčině přímých voleb konfiskovalo, »nechť již jsou veřejně ku podpisu vyloženy nebo za tímže účelem po domech roznášeny«. — Konfiskace č. 20.

»Čecha« a »Posla z Prahy« ze dne 25. ledna pro přečiny dle § 300. tr. z. potvrzeny.

2. **února.** Od časného jitra procházely Prahou policejní stráže s nasazenými na puškách bodáky. Celá posádka vojenská byla v kasárnách konsignována. Nejvíce policejních strážníků soustředěno na Žižkově, kde měl býti odbýván tábor lidu, jenž byl zakázán. Z Brandýsa přibyli do Žižkova dragouni, kteří se utábořili ve dvoře volšanském. V Kravíně na Vinohradech byla pěchota pohotově. Nikdo však nezavdal příčiny k zakročení vojska nebo c. k. policejní stráže. — Býv. red. »Podřipana« H. *Hofman* obžalován ze zločinu násilí vydíráním (§§ 9. a 98. lit. b) tr. z.) a dvou přečinů (§§ 300. a 302. tr. z.). Přelíčení před porotou litoměřickou určeno na den 12. února. — »Politik« a č. 2. »Řipu« zabaveny. Tento pro článek »Zabaveno bude«. — Konfiskace č. 24. »Politiky« pro zločin dle § 65. a) tr. z potvrzena.

3. **února.** Odvolání ze zákazu, kterýmž c. k. policejní ředitelství nedovolilo odbývání schůze lidu, »českým demokratickým spolkem« ku dni 26. ledna do Karlína svolané, c. k. místodržitelstvím zamítnuto.

4. **února.** »Politik« zabavena. — *Čtvrté* přelíčení »N. L.« před porotou v **České Lípě** — opět v nepřítomnosti obžalovaných, red. J. *Arbesa* a vydavatele V. *Erbena*, jež hájil Dr. Kunz. Žaloba týkala se článku »*Strana uchvatitelů*«, v němž shledány přečiny dle §§ 302. a 300. tr. z. a čl. III. ř. z. ze dne 17. prosince 1862. Arbes uznán vinným a odsouzen do vězení na čas tří neděl a ku ztrátě 60 zl. z kauce. Erben uznán za nevinna. — Z obhajovací řeči Dra Kunze vyjímáme: »Svoboda tisku anebo-li jinými slovy úplná volnost stlumočování myšlenek písmem a obrazem, jest jednou z oněch velkých politických otázek, jimiž ode dávna zabývá se celý vzdělaný svět, s jichž uspokojivým rozřešením souvisí nejvyšší interessy nynějších i příštích pokolení. Všickni vzdělanci domáhají se svobody a zajisté všechny skutečně myslící hlavy uznaly již pravdu slov, že *bez úplné svobody v pronášení myšlenek a náhledů jest všechna ostatní svoboda klamná, pochybná a pomíjející.*«

5. **února.** »Nár. L.« zabaveny pro článek »Čest stáu

rakouského«. — Konfiskace č. 5. »Krakonoše« pro zločin dle § 65. tr. z. a přečin dle § 302. tr. z. potvrzena. — Ku dni 16. února ohlášený tábor lidu u kaple sv. *Rocha* u Hustěnova na Moravě, pak tábor u Slavkova zakázány. — Zábavný spolek »Omladina« v Loštěnicích na Moravě rozpuštěn.

6. února. »Posel z Prahy«, »Politik« a »Mor. Orlice« zabaveny. — Konfiskace č. 26. »Pokroku« a č. 27., 28. a 31. »Politiky«, č. 25. »Čecha« a č. 24. »Posla z Prahy« potvrzeny. — Na den 9. února svolaný tábor lidu v *Sobotce* zakázán. Sobotecký čtenářský spolek »Humprecht«, jehož předseda byl tábor ten ohlásil, rozpuštěn.

7. února. »Dělnické Listy« a »Čech« zabaveny. — *Páté* přelíčení »N. L.« před porotou v **České Lípě** pro dopis s Benátek a dodatek k němu, pak pro článek »Z Opočna« a »Zasláno«: »Do okolí Vodolky«, podepsané rolníky z Dřínova Frt. *Klementem*, Jos. *Králem*, Václ. *Tomsou* a Václ. *Venclem*. — Frt. *Klement* uznán za vinna a odsouzen do vězení na tři neděle. Arbes uznán nevinným; ale z kauce prohlášeno 60 zl. za propadlé.

8. února. »Podřipan« zabaven. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byla celá řada *kolínských občanů* pro účastenství v deputacích k ústavověrným velkostatkářům odsouzena k větším a menším pokutám peněžitým. — Konfiskace č. 29. »N. L.« pro článek »Nový výklad tiskového zákona« (přečin dle § 300. tr. z.), pak pro referát o přelíčení v České Lípě (přečin dle § 24. zák. o tisku), pak »Hum. L.« ze dne 1. února (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzeny. — Tábor lidu, svolaný ku dni 9. února do *Chýže* v okresu Žlutickém, zakázán.

9. února. »Nár. Listy«, »Pokrok« a »Politik« zabaveny.— Na *Moravě* zakázáno prodlením posledním dnů odbývání celé řady táborů lidu, zejména v *Brně*, u *Holice*, u *Králic*, v *Hustěnicích* u Uh. Hradiště a na *kopci sv. Barbory* u Klobúk. Jako tábory zakázány tam také všechny schůze, v nichž mělo býti rokováno o změně volebního řádu do sněmu moravského nebo o přímých volbách do říšské rady.

10. února. Konfiskace č. 30. »N. L.« pro článek »Historie čtrnácti dnů (přečiny dle §§ 300. a 302. tr. z.), č. 29. a 30.

»Politiky« (zločin dle § 65. tr. z. a tři přečiny dle § 300. tr. z. a přečin dle § 24. zák. o tisku) potvrzeny.

11. února. »Pokrok«, »Posel z Prahy« a »Politik« zabaveny. — Nové tábory svolány a sice do Zásady u Semil ku dni 16. února, do Štěpánova ku dni 23. února a do Újezda na Moravě ku dni 26. února. — Konfiskace č. 34. »N. L.« pro článek »Čest státu rakouského« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena. — Ministerstvo vnitra zapovědělo poštovní dopravu časopisů »Crnogorac« v Cetyni v Černé Hoře a »Ujedňenie« v Bělehradě vycházejících — pro veškeré země cislajtánské.

12. února. Tisková pře »Nár. L.“ před c. k. trestním soudem v Praze. Red. J. Arbes zažalován pro přečin § 24. zák. o tisku pro otištění zprávy »Vyhrožují vojskem«; ale uznán za nevinna. — Red. »Podřipana« H. *Hofmann* uznán porotou litoměřickou vinným přečinem proti veřejnému pokoji a řádu a odsouzen do vězení na 2 měsíce. — Se starostou a všemi členy obecního zastupitelstva obce *Žděřína* zavedeno c. k. okr. hejtmanstvím vyšetřování pro petici císaři v příčině přímých voleb do říšské rady.

13. února. »Politika« zabavena. — Od nastoupení ministerstva Auerspergova až po tento den byly z pražských listů *konfiskovány*: »Politik« 83krát, »Nár. Listy« 36krát a »Pokrok« 33krát — tři listy tedy dohromady 152krát. **A konfiskace nebyla c. k. soudem ani jednou zrušena.** — C. k. okresní hejtmanství *v Kyjově* na Moravě odsoudilo představeného a dva radní *v Milovicích* k peněžitým pokutám (50, 80 a 25 zl.) pro petici — císaři v příčině volební opravy.

14. února. »Hum. Listy« zabaveny. — Ant. *Luft* dopraven z trestnice novoměstské k sv. Václavu, by si tam odpykal trest dvouletého žaláře pro zločin **velezrády.** Původně byl odsouzen na 13 měsíců. K odvolání státního návladnictva byl mu trest c. k. vrchním soudem zvýšen na *tříletý žalář*, z něhož mu nejvyšší soud slevil jeden rok. V trestnici svatováclavské nalezali se právě čtyři političtí věznové: Miloš *Červenka*, Srb M. *Gjorgjevič*, A. *Luft* a J. *Nejedlý*. — Konfiskace č. 38. »N. L.« pro článek »Dílo vášně« (zločin dle § 65. a) tr. z.) a č. 30. »Mor. Orlice« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzeny. — S red. »N. L.« J. *Arbesem* zavedeno vyšetřování pro

přečin § 24. zák. o tisku, jehož prý se dopustil otištěním »veřejným žalobníkem ve veřejném přelíčení veřejně čtěné obžaloby« v procesu s karlínským měšťanem A. Keckem.

15. února »Politik« zabavena. — Konfiskace č. 39. »Politiky« (přečin dle § 300. tr. z.) a č. 33. »Čecha« (týž přečin) potvrzeny. — Nejvyšší soud potvrdil rozsudek, kterýmž dělník Jan *Aubrecht* a faktor knihtiskárny »H. Militkého a Nováka« Václ. *Kotrba* odsouzeni k peněžitým pokutám pro plakáty k zábavě dělníků strojnických.

16. února. Číslo 4. »Řipu« a »Našince« ze dne 13. února zabaveny. — Konfiskace č. 3. »Řipu« potvrzena. — Zahájeno závěrečné přelíčení s uvězněným J. S. *Skrejšovským*, majitelem »Politiky« a Ant. *Růžičkou*, administratorem, pro nezaplacení 21.211 zl. 80 kr. insertních poplatků kolkových, v čemž shledávalo státní návladnictví zločin podvodu dle §§ 197.. 200. a 201. tr. z.

18. února. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodána obžaloba pro přečin § 24. zák. o tisku, která bude u c. k. trestního soudu projednána dne 8. března. — S městským tajemníkem a sluhou obecním *v Královicích* zavedlo c. k. okr. hejtmanství vyšetřování pro petici císaři.

19. února. »Posel z Prahy« a »Hospodář« zabaveny. — Konfiskace č. 41. »Pokroku« pro zločin dle § 63. tr. z. potvrzena. — Redaktoři »Pokroku« Jan Černý a Jiljí Walter, kteří se k soudu nedostavili, uznáni porotou *litoměřickou* nevinnými.

20. února. Petice česká proti přímým volbám do říšské rady doručena císaři knížetem Jiřím z Lobkowicz. — Konfiskace č. 35. »Posla z Prahy« pro zprávu »C. k. četníci — špehouni« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

21. února. Tábor lidu v Plzni, svolaný ku dni 23. února, zakázán.

22. února. »Politik« a »Dělnické Noviny« zabaveny. — Konfiskace č. 43. a 45. »Politiky« (dva přečiny dle § 300. a jeden dle § 302. tr. z.); č. 7. »Hum. L.« (§ 300. tr. z.) a č. 36. »Čecha« (§§ 300. a 302. tr. z.) potvrzeny.

23. února. Pro rozšiřování petice českých vlastenců k císaři zavedeno c. k. okr. soudem *v Táboře* vyšetřování s úřa-

dujícím radním Edv. *Černickým* a Jos. *Okenfusem*, hostinským v Sedlci.

24. února. Red. »N. L.« J. *Arbesovi* dodán soudní výměr, kterýmž po provedené zmateční stížnosti a po zrušení rozsudku porotního soudu českolipského ze dne 24. července 1872 — ustanoveno *nové* líčení pře *před porotou* v Litoměřicích ku dni 6. března.

25. února. Na Moravě rozpuštěna c. k. místodržitelstvím obecní zastupitelstva měst *Frenštátu* a *Brušperku* v okresu Místeckém a obcí *Milatic* a *Vlkoš* v okresu Kyjovském, poněvadž se usnesla prositi císaře, aby bylo ministerstvo Auersperpergovo propuštěno. — Tábor lidu svolaný ku dni 2. března na náměstí *ve Veselí* zakázán.

26. února. »Podřipan« zabaven. — Konfiskace »Našince« ze dne 14. února (zločin dle § 65. tr. z.) potvrzena.

27. února. Ohlášení táboru lidu na kopci u *Julianova* na Moravě vyřízeno výměrem c. k. okr. hejtmanna Schröttera, v kterémž praveno, že »žádosti pořadatelů *nelze nevyhověti*«, že se tedy povoluje. Ale dodatečným výměrem tábor ten zakázán. — Konfiskace č. 52. »Politiky« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

Březen 1873.

1. března. »Politik«, »Slovan« a »Koruna česká« zabaveny. — Býv. red. »Pozora« Frt. *Sudík* nastoupil v Olomouci trest jednoměsíčního vězení. — Porota brněnská uznala red. »Mor. Orlice« jednohlasně nevinným.

2. března. Jičínský »Krakonoš« zabaven. — Schůze dělníků tkalcovských *v Brně* zakázána.

5. března. Volba Dra A. *Čížka*, Dra Edv. *Grégra*, Dra K. *Sladkovského* a Dra *Skopce* do zemské školní rady císařem nepotvrzena. — Přelíčení »Nár. Listů« před delegovanou porotou litoměřickou odročeno ku dni 20 března.

6. března. Pro petici k císaři, v které žádáno za propuštění ministerstva, odsouzen c. k. okr. hejtmanstvím představený obce Klobouky na Moravě Frt. *Hutká* k pokutě 30 zl.

7. března. »Politik« zabavena.

8. března. »Nár. Listy« a »Děln. Noviny« zabaveny. — Prohlášen rozsudek ve při J. S. *Skrejšovského* a Ant. *Růžičky*. Oba uznáni nevinnými, ale podržáni ve vazbě, poněvadž se státní návladnictvo odvolalo. — Konfiskace č. 3. a 4. »Podřipana« (dva zločiny dle § 65. tr. z.) a č. 4. »Děln. Novin« (přečin dle § 300. tr. z.), potvrzeny.

9. března. »Nár. L.« zabaveny. — Přelíčení s red. »Nár. Listů« J. Arbesem pro přečin dle § 24. tisk. zák. odročeno.

10. března. »Pokrok« zabaven. — Představený v Holešovicích Jos. Bukovský odsouzen jako předseda Obč. bes. čtenářské k pokutě 15 zl.

11. března. Red. »Tábora« R. *Frank* odsouzen pro »překročení programu« k peněžité pokutě.

12. března. »Politik« zabavena.

13. března. »Krakonoš« zabaven. — Konfiskace č. 68. »Politiky« pro zločin dle § 65. tr. z. potvrzena.

14. března. »Nár. Listy«, »Pokrok« a »Koruna česká« zabaveny. — Konfiskace dvou čísel »Nár. L.« potvrzena a sice č. 66. (zločin dle § 65. tr. z.) a č. 67. pro článek »Úspěchy zásad svobody (týž zločin) a pro dopis z Vídně (přečin dle § 300. tr. z.). Rovněž potvrzena konfiskace č. 66. »Pokroku« pro přečin dle § 300. tr. z.

15. března. Rozsudek c. k. vrchního soudu, kterýmž byli v první stolici za nevinna uznaní účastníci deputací k ústavověrným velkostatkářům *z Kolína a okolí* odsouzeni k peněžitým pokutám, nejvyšším soudem potvrzen. — Občan *Honc*, jenž byl uvězněn pro »demonstrativní« chování při zpívání císařské hymny, propuštěn na svobodu. — Konfiskace č. 9. »Slovana« pro přečin dle § 300. tr. z., potvrzena. — Redaktor »Občana« odsouzen porotním soudem v Brně pro zanedbání povinné péče k 60 zl. pokuty a ku ztrátě 100 zl. z kauce.

16. března. J. S. *Skrejšovský* a *A. Růžička* propuštěni na kauci 18.000 zl. na svobodu. — Konfiskace č. 57. »Posla z Prahy« (přečin dle § 300. tr. z.), č. 3. »Řipu« (týž přečin) a č. 5. »Děln. Novin« (přečin dle § 302. tr. z.) potvrzeny.

17. března. Konfiskace č. 68. »Pokroku« pro zločin dle § 65. a) tr. z. potvrzena.

20. března. »Politik« a »Děln. Noviny« zabaveny. — Líčení pře »Nár. Listů« před del. porotou v Litoměřicích. Projednány tytéž delikty, o nichž již dne 24. července 1872 rozhodla porota českolipská, uznavši redaktora J. *Arbesa* vinným. K líčení do Litoměřic Arbes *taktéž se nedostavil*. Hájení převzal litoměřický advokát Dr. Funke. Porotci odpověděli na všechny otázky jednohlasně »Ne«, následkem čehož redaktor Arbes uznán nevinným.

21. března. »Hum. Listy« a »Čech« zabaveny. — Pro petici císaři zavedeno c. k. okr. hejtmanem strakonickým Veithem vyšetřování s purkmistrem města *Rábí*, jeho dcerou a obecním strážníkem. Záležitost ta odstoupena c. k. okr. soudu v Horažďovicích. — Odvolání důvěrníků jičínských k c. k. místodržitelství proti zákazu táboru lidu ku dni 2. února svolaného, vyřízeno — záporně. — Konfiskace čís. 17. »Krakonoše« pro zločin dle § 65. a) tr. z. potvrzena.

22. března. Konfiskace »Nár. Listů« ze dne 14. března pro čl. »Stíny budoucnosti« (přečin dle § 300. tr. z.), č. 72. »Pokroku« (zločin uražení Veličenstva dle § 63. tr. z.) a č. 18. »Koruny české« potvrzeny. Zabavení posledně uvedeného listu potvrzeno dvakrát a vždy *pro jiný* trestný skutek.

24. března. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek první i druhé instance, kterýmž Břetislav *Řeháč* a Miloš *Červinka* odsouzeni byli pro zločin velezrády: první na 12, druhý na 6 roků do těžkého žaláře. — Občan F. *Šťastný* z Roudnice nastoupil v Litoměřicích trest vězení na dva měsíce a 8 dní.

25. března. »Politik« zabavena.

27. března. »Politik« a »Čech« zabaveny. — Zahájeno přelíčení s Dr. Juliem *Grégrem*, jenž se nalezal ve vyšetřovací vazbě, a Ferd. Schulzem pro neodváděné kolkovní poplatky z insertů »Nár. Listů«, »Našich Listů« a »Národních Novin«. — Konfiskace č. 12. »Hum. Listů« (přečin dle § 300. a zločin dle § 65. a) tr. z.) a č. 20. »Krakonoše« (přečiny dle § 300. a 302. tr. z.) a č. 75. »Politiky« pro dva přečiny dle § 300 tr. z potvrzeny.

28. března. Stížnost členů hořické deputace velkostatkářské proti trestnímu nálezu c. k. hejtmana Mallowetze, kterýmž byli odsouzeni k peněžitým pokutám, c. k. místodržitelstvím

zamítnuta. — Rekurs proti zákazu dělnického tábora za někdejší »Žitnou branou« zamítnut. — Členové rozpuštěného obecního zastupitelstva *frenštatského* podali proti výnosu místodržitelskému protest.

Duben 1873.

2. dubna. Zabavení čís. 83. »Politiky« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzeno.

3. dubna. C. k. trestní soud pražský vydal zatykač na rolníka Jos. V. *Vlčka*, jenž byl pro zločin rušení veřejného pokoje odsouzen a po několikerém vyzvání trest ten nenastoupil.

4. dubna. »Politik« a č. 27. »Pilsner Reform« zabaveny. — Dr. Julius *Grégr* po sedmiměsíční vazbě vyšetřovací propuštěn na kauci 5000 zl. na svobodu. — Konfiskace č. 6. »Děl. Listů« pro přečin dle § 302. tr. z. potvrzena.

5. dubna. »Politik« konfiskována. — Zabavení č. 72. »Čecha« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzeno.

7. dubna. »Politik« zabavena. — Prohlášen rozsudek ve při Dra Julia *Grégra* a Ferd. *Schulze*. Oba uznáni *nevinnými*.

8. dubna. »Politik« zabavena. — C. k. vrchní soud změnil rozsudek první stolice, kterýmž J. S. *Skrejšovský* a A. *Růžička* uznáni nevinnými, a odsoudil prvního na 18, druhého na 13 měsíců do těžkého žaláře.

10. dubna. »Nár. Listy« a »Svoboda« zabavena. Přelíčení »N. Listů« pro přečin § 24. zák. o tisku pro referát ze soudní síně, v němž otištěna **žaloba** státního návladnictva proti jednateli karlínské Občanské besedy A. *Keckovi*, a sice právě jen tak, jak byla o **veřejném** přelíčení čtena. Obžalovaný red. J. *Arbes* uznán nevinným.

11. dubna. »Politik« a »Posel z Prahy« zabaveny.

16. dubna. »Český Lev« zabaven. — Konfiskace č. 27. »Pilsner Reform« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

17. dubna. Katecheta národní a obč. školy v Sušici P. Matěj *Dušek* odsouzen c. k. kraj. soudem v Písku pro »pobuřování« k peněžité pokutě. — Konfiskace č. 86. »Posla z Prahy« pro přečin dle § 302. tr. z. potvrzena.

18. dubna. »Hum. Listy« a č. 28. »Krakonoše« zabaveny. — Konfiskace č. 98. »Nár. Listů« pro přečin dle § 302. tr. z. potvrzena.

19. dubna. »Politik« zabavena. — Hrabě *Lažanský* v Podbořanech z neznámých příčin zatčen.

22. dubna. »Politik« zabavena.

24. dubna. »Politik« zabavena. Byla to právě stá konfiskace její — za ministerstva Adolfa Auersperga.

25. dubna. »Nár. Listy« a »Pokrok« zabaveny.

26. dubna. Konfiskace č. 107. »Politiky« pro zločin uražení Veličenstva a č. 16. »Hum. Listů« pro přečin dle § 302. tr. z. potvrzeny.

28. dubna. C. k. okr. hejtmanství benešovské zavedlo pro petice k císaři vyšetřování s purkmistrem a městským tajemníkem v *Načeradci*, pak s obecním starostou, s knížecím kontrolorem a s podučitelem z *Louňovic*.

29. dubna. V redakci »Politiky« a v bytu redaktora A. *Peneckea* vykonána soudní prohlídka. Pátráno marně po rukopisech telegramů knížete Carlosa Auersperga. — Zatýkačem stíhaný rolník Jos. V. *Vlček* z Litovic, jenž byl pro pobuřování proti školním zákonům odsouzen do žaláře na 15 měsíců, s kterýchž mu vrchní soud třetinu slevil, dostavil se k soudu sám a nastoupil trest.

30. dubna. C. k. vrchní soud změnil rozsudek první stolice, kterýmž farář z Protivanova P. Jos. *Lenhardt* uznán byl nevinným a odsoudil jej pro přečin pobuřování do vězení na jeden měsíc. — Pražské policejní ředitelství nedovolilo ředitelce div. společnosti pí. *Zöllnerové*, která meškala v *Kolíně*, uspořádati v letní době řadu představení v *aréně na Komotovce*. Odvolání proti zákazu tomu c. k. místodržitelstvím zamítnuto.

Květen 1873.

1. května. »Nár. Listy« zabaveny. — Konfiskace č. 112. »Nár. L.« (zločin uražení Veličenstva) a č. 2. »Českého Lva« (zločin dle § 65. a) tr. z.) potvrzeny.

2. května. »Politik« zabavena. Konfiskace č. 113. »Pokroku« pro zločin uražení Veličenstva potvrzena.

5. května. Konfiskace č. 118. »N. Listů« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena. C. k. vrchní soud potvrdil nálezy první stolice, jimiž konfiskace č. 45. a 52. »Politiky« (§§ 65. a) tr. z., 300. a 302. tr. z.), potvrzena.

7. května. »Politik« zabavena.

9. května. Volba Jos. *Formánka* starostou okres. zastupitelstva kolínského císařem nepotvrzena.

10 května. »Koruna česká« zabavena.

13. května. O námitkách proti konfiskaci »Hum. Listů« zabavení potvrzeno.

14. května. »Pokrok« a »Mor. Orlice« zabaveny.

15. května. »Český Lev« zabaven. — Konfiskace č. 106. »Čecha« (přečin dle § 300. tr. z.) potvrzena.

16. května. Založení odborného spolku dělníků pracujících v kovech c. k místodržitelstvím zakázáno. — C. k. okr. hejtmanství smíchovské zastavilo usnesení okres. zastupitelstva *únhošťského*, kterýmž přistoupilo s příspěvkem 100 zl. jako člen k budějovické Matici školské — Na den 18. května svolaná schůze dělníků obuvnických c. k. policií zakázána.

16. května. Č. 10. »Řipu« zabaveno. — Konfiskace č. 16. »Hum. Listů«, čís. 125. »Politiky« a č. 127. »Pokroku« potvrzena.

17. května. »Nár. Listy« a »Politik« zabaveny.

20. května. »Politik« zabavena.

21. května. »Koruna česká« zabavena.

24. května. Konfiskace č. 134. »N. L.« pro přečin dle § 300. tr. z. potvrzena.

25. května. »Občan« zabaven.

26. května. Konfiskace č. 135. »N. L.« potvrzena.

30. května »Koruna česká« zabavena.

Červen 1873.

3. června. C. k. vrchní soud potvrdil rozsudek, kterýmž byl red. »Politiky« A. *Penecke* pro přestupek zákona o právu shromažďovacím odsouzen k pokutě 40 zl.

4. června. »Pokrok« zabaven.

5. června. C. k. trestní soud rozhodnul, že v *americkém* časopise »Amerikán« ze dne 12. února 1873 články »Revoluce v Čechách«, »Dr. J. Grégr a J. S. Skrejšovský« a »Svoboda shromažďování v Rakousku« spáchán zločin rušení veřejného pokoje dle § 65. a) tr. z.

6. června. »Děln. Listy« zabaveny.

8. června »Krakonoš« zabaven. — Nejvyšší soud změniv rozsudek c. k. vrchního soudu, odsoudil J. S. *Skrejšovského* do žaláře na dobu **jednoho roku**, kdežto A. *Růžičku* uznal nevinným.

11. června. »Nár. Listy« zabaveny.

14. června. Konfiskace č. 154. »Politiky« potvrzena.

15. června. »Mor. Orlice« zabavena. O námitkách proti zabavení »Nár. L.« pro »Doslov k procesu Dra J. Grégra« konfiskace potvrzena.

17. června. Obecní zastupitelstvo města *Třebíče* na Moravě rozpuštěno. Konfiskace č. 158. »Nár. L.« pro zločin dle § 65. a) tr. z. potvrzena.

18. června. Konfiskace č. 44. »Koruny české« potvrzena.

24. června. Oslavení »rovnosti« občanského domu v Žižkově policií zakázáno.

25. června. O námitkách proti zabavení »Řipu« konfiskace potvrzena.

27. června. O námitkách proti zabavení č. 16. »Hum. Listů« konfiskace (ač jen z části), potvrzena.

28. června. Hrabě **Vojtěch Schönborn** odsouzen k pokutě 50 zl., poněvadž jako předseda polit. kat. jednoty opomenul úřadu oznámiti výsledek poslední volby výboru.

Však dosti!!!

Čtenáři zajisté již neušlo, že persekuce lidu českého a především oposičního tisku v Čechách začíná se znenáhla ztráceti *v písku všednosti*. Neboť skoro vše, co toho druhu následovalo až do odstoupení *ministerstva Auerspergova* (12. srpna 1879), ba po celou další řadu let za *ministerstva Taaffeova* až do jeho odstoupení — tedy skoro po **dvacet roků**, t. j. veškerá persekuce scvrkla se na nepovolování nějakého spolku,

na zákaz nějakého táboru, průvodu a zastaveníčka, nějaké řeči nebo zábavy, na nepotvrzení nějakých stanov a pod.

Z té příčiny končíme také registrování persekučních fakt, která po celých dalších dvacet roků nemají pro širší kruhy skoro žádné zajímavosti.

Zákon o porotách pro přečiny tiskem spáchané zůstal sice v platnosti, ale v praxi byl *suspendován*. Po několikerém pokusu delegovati pro *české* časopisy *německé* poroty upuštěno i od této procedury soudní a spokojeno se vzhledem k tisku tak zvaným **objektivním řízením**, t. j. tiskopis c. k. organy prostě konfiskován, zabavení c. k. trestním co tiskovým soudem potvrzeno, a podány-li námitky, projednány v **tajném** líčení a konfiskace potvrzena z pravidla i zde. Inkriminovaná místa v nálezech konfiskačních a v rozsudcích nikdy již neuváděna; slovem vše dálo se a děje se podnes *s vyloučením veřejnosti*.

Jak známo, nedělo se tak ani za dob *nejtužšího absolutismu*, aniž za dob, kdy byl ministrem spravedlnosti nejzapřisáhlejší politický a národní odpůrce národa českého, *Dr. Herbst*; ale dělo se tak v době, kdy byl *ministrem spravedlnosti* Dr. **Pražák**, známý patriot český, a dělo se tak, i když byl *ministrem spravedlnosti* — český šlechtic, hrabě **Schönborn**.

Nám nelze procedury té podrobiti kritice, poněvadž kritika toho druhu, vyžadující neobmezené volnosti slova, náleží do kompetence poslanců. Přestáváme tudíž na konstatování pouhého fakta.

Poslední pokus, zlomiti českou opposici, zejména opposiční tisk v Čechách *subjektivním* stíháním, t. j. poháněním *českých* redaktorů před *německé* poroty naprosto se neosvědčil. Komplikovaný soudní aparát, jejž bylo nutno při dvaceti a několika porotních soudech u čtyr c. k. krajských soudů v *Mostě*, *Chebu*, *České Lípě* a *Litoměřicích* rozvinouti, nebyl v nižádném poměru k výsledku, v jaký snad doufáno. Počítáme-li, že předběžné vyšetřování vyžadovalo více nežli dva měsíce, pouhá přelíčení pak celý měsíc, vyžadovala celá procedura neméně nežli čtvrť roku času. V době té panovalo a spolupůsobilo asi deset c. k. vyšetřujících soudců a toliktéž zapisovatelů, pět až sedm c. k. návladních, kterýmž připadla v úděl práce nejsvízelnější, dále přes dvacet tříčlenných soudních dvorů, tedy asi

70 c. k. soudců a asi **280** německých porotců, nepočítaje v to nemalý počet jiných osob — v celku spolupůsobilo zde okrouhle asi **400**, pravíme **čtyři sta osob** k tomu cíli, aby mohli býti odpovědní redaktoři desíti časopisů pohnáni před německé porotce a z pohnaných jen *tři* odsouzeni ku trestům citelnějším.

V neméně než *asi desíti* případech uznaly i *německé* poroty na *nevinu*, v jiných *pěti až šesti* na přečiny, na něž bylo možno uložiti jen tresty nepatrné a toliko při dvou časopisech, při »*Politice*« a »*Nár. Listech*« uznáno v dalších čtyrech až pěti případech na tresty citelnější.

Osm dní vězení pro Jos. *Sellnera* (Posel z Prahy), 14 dní pro Jos. *Kumnra* (Český Lev), 1 měsíc pro K. *Sabinu* (Slovan), $1^1/_2$ měsíce pro A. *Penecke* (Politik), 2 měs. pro H. *Hofmanna* (Podřipan) a 4 měs. pro A. *Picka* (Řip) — všechny tyto tresty nestály v nižádném poměru ku komplikovanému soudnímu aparátu, jehož bylo použito. — A všickni tito odsouzenci odpykali si své tresty dříve, nežli proveden poslední soud před *německými* porotami.

Toliko *dvěma* redaktorům a *jednomu* vydavateli mohly býti vyměřeny tresty v podobné výši, v jaké vyměřovány za Dra Herbsta a před zavedením porot c. k. soudci z pravidla, a sice V. *Nedomovi* jako redaktoru »Politiky« těžký žalář a tuhé vězení na $8^1/_2$ měsíce, V. *Erbenovi*, jako vydavateli »Nár. Listů« těžký žalář na 6 měsíců a J. *Arbesovi* jako odpovědnému redaktoru »Nár. Listů« těžký žalář na jeden rok a tuhé vězení na tři neděle.

Z občanstva odpykal si jediné »Zasláno« v »Nár. L.« pouze Frt. *Klement* vazbou třínedělní.

V. *Nedoma* nastoupil své tresty u c. k. krajského soudu v **Chebu** dne 29. července 1873 a opustil vězení v dubnu 1874; V. *Erben* dne 16. září 1873 v **České Lípě**, kterouž opustil dne 16. března 1874, J. *Arbes* pak taktéž v **České Lípě**, kde nastoupil tresty své dne 24. září 1873 a propuštěn na svobodu dne **15. října 1874**.

Z ostatních politických vězňů odsouzených již dříve v **tajném** přelíčení (pro zamýšlený prý atentát na barona Kollera) nalezali po posledním delegovaném porotním soudu ve

vazbě pouze *dva*: Břetislav *Řehák* a Miloš *Červenka*. Avšak i z těchto zbyl za nedlouho jen jeden.

Břetislav **Řehák** byl, jak víme, v červenci 1872 zatčen a skoro po pětiměsíční vazbě vyšetřovací dne 12. prosince téhož roku odsouzen do těžkého žaláře na **12 roků**, kterýžto trest c. k. vrchním soudem v lednu 1873 a v březnu i nejvyšším soudem potvrzen.

»Po nějaký čas,« psaly v listopadu 1873 »Nár. Listy«, »bylo záhadno, který žalář bude mu vykázán. Z počátku mluvilo se o *Kartouzích*. Ale brzy ustanoveno jinak. *Český velezrádce* měl býti vyvežen z *Čech* do těžkých žalářů v **Subenu** v *Horních Rakousích*. Sklíčení rodičové marně prosili při všech instancích, aby jim *chorobný syn* jejich nebyl zavážen v dalekou cizinu, kde za celý rok nemohou jej spatřiti a potěšiti. Dne 28. ledna 1873 dopraven B. *Řehák* v průvodu četníka do nového svého žaláře. Kdo již tehdy viděl nešťastného odsouzence, ty zapadlé bledé líce, ten bolestný lesk oka, ten chabý jeho krok, věru mohl předvídati, že 25tiletý vězeň ten, k vězení na dvanáct roků odsouzený, sotva dočká se svobody. Již z nízkých, nezdravých vězení novoměstských nesl sobě Řehák zárodek smrti v prsou do žalářův rakouských. A klenby subenské věru nejsou tím místem, kde by člověk povážlivě ochuravělý, mohl se zotaviti. Marně hleděli rodičové přes skrovné prostředky své mírniti trpký osud syna svého. Marně obětovala se dobrá sestra uvězněného, pracujíc od rána do noci, aby nemocnému opatřila lepší stravu. Přísný řád trestnice zapovídal vězňům masité krmě. Po celou dobu svého uvěznění v Subenu Řehák nedostal masa. Což divu, že hynul a chřadnul vůčihledě, že ubývalo mu sil den za dnem, ažtě nadešel sychravý podzim a s ním bledá vykupitelka — *smrt*. Minuly dny i týdny, aniž by znepokojení rodičové byli dostali od syna zprávy; až tu — před několika dny (na sklonku října) došel jich telegram od lékaře subenského: chtějí-li syna svého zastati ještě živého, aby nemeškali a vydali se na cestu. Učinili tak bez odkladu. Ale ani tato cesta nebyla bez překážek. Nesměli přímo k synovi, pokud k tomu neměli povolení od vrchního *státního zastupitelstva — vídeňského*. Místo na Suben musili tedy na *Vídeň*. Když sobě tam vymáhali vstupenku do trud-

ného toho divadla, dáno jim pokynutí, že by snad neminulo se účinkem, kdyby za umírajícího syna *prosili za milosť*...

Přibyli tedy do *Subenu*, připraveni na vše. A přece na ten pohled, který je zde čekal, nestačilo srdce jejich. Spatřili dítě své více již mrtvé než živé. Ledva že propracoval se ještě z těch prsou dutý, chvějivý hlas. Mdlé rty se pohnuly, a syn pozdravil svou matku — po *německu*.

Udiven táže se otec, co to znamená, proč s nimi nemluví česky? — »*Nesmím!*« . . . zachvěly se v odpověď zmodralé rty. — »*Tady se nesmí!*« . . . I obrátili se ubozí rodičové s prosbou k řediteli trestnice, aby v den ten aspoň dopustil výjimku. Vůči stavu vězně ředitel dal se obměkčit. Přikázal toliko úřadníku, jenž rozuměl česky, aby byl svědkem rozmluvy mezi rodiči a umírajícím synem. Dojem, jaký slova: »Smíš mluvit česky« učinilo na shasínajícího mladíka, nelze prý vypsati. Počal křečovitě objímat a tisknout k srdci otce i matku a namáhal se, aby *naposled ještě promluvil řečí mateřskou*. Ptal se na sestru a v pohnutí svém ani nezpozoroval, kterak rodiče při slově »sestra« odvracejí svých tváří, jak zmatená jest jejich odpověď, jak sami zápasí, aby mu dovedli zatajit, že ubohá, šlechetná dívka stala se zatím obětí své péče sesterské, že podlehla namáhavé práci pro něho — že ji už od mnoha neděl kryje hrob . . .

Za to zjevili synovi jinou věc. Zvěstovali mu, kterak jim ve Vídni domlouváno, aby *prosili za milosť*; doložili, že jim bylo dáno na srozuměnou, že by ji bezpečně obdržel. — Avšak syn nedal rodičům domluvit. Pojav je za ruce, počal je tisknouti a hlasem téměř hasnoucím zvolal: »*Prosím Vás pro vše* — **to mi nedělejte!**«

Němí a do duše dojati zůstali všickni svědkové této scény. Nikdo netroufal si již vůči tak pevné odhodlanosti i jen slovem o záležitosť tu již zavaditi. Rozžehnali se, rozloučili se . . . Pátý den na to byl Břetislav *Řehák* — *mrtev*.

Bratru jeho, Ladislavu, jenž se dostavil ku pohřbu, nedovoleno již shlédnouti tvář mrtvého. Prostou černou rakev vyneslo z trestnice šest trestanců . . . Bratr chtěl ozdobiti rakev věncem s trikolorou; ale nesvoleno k tomu. Odstranil

s ní tedy červenou a modrou stuhu a chtěl ozdobiti věnec aspoň stuhou — *bílou*. Ale ani k tomu nesvoleno — — —

Ku charakteristice nešťastného mladíka klademe sem prostinský list, jejž napsal na počátku července r. 1870, když byl poprvé uvězněn pro súčastnění se tajného spolku »Blaník«, ve vazbě kradmo svým rodičům. Zní doslova takto: »V kriminále . . . Drazí rodičové. Opět jsem se dopídil kousku tužky, abych Vám pár řádků mohl napsati. V sobotu 9. července měl jsem předposlední výslech, v kterémž mně pan rada oznámil, že jsem tak jako ostatní obviněn z *velezrády*, při čemž můj nejprvnější přítel *Stoklasa* proti mně svědčil, jakož i pan Vrba a Ertl mně uškodili.

Celý čas přemýšlím o svém životě, a je mi volno a posvátno. Co jsem tu, nezprznila lež rty moje, nikdy ruce moje neučinily podpis sobecký, a srdce nebylo nikdy prázdno citu.

Jsem uvězněn, a nikdo mne neželí nežli Vy, moji milí, a — vlast, kteráž mne následovala do tmy bídy mé, blaženě se usmívajíc jako pablesk lásky božské. Se stejnou zmužilostí půjdu i nejhoršímu vstříc. Národ nemůže říci, že nejsem jeho nejvěrnější syn. Vlast, drahá matka má, děkuje Vám, rodičové, za vychování syna zdárného.

Jest zde teskno. Snad by si jiný zoufal za těmito mřížemi stále v smutné samovazbě na místě mém. Ale mně jest volno a posvátno. Vlast rodící syny, kteří žalářováni jsou jen z lásky k ní, jimž dostačí, že jsou poctivými dělníky na oné stavbě, která již teď světu v mnohém dokázala, že *žije v národě ještě duch krásný, volný a života hodný — ta vlast jest silná, mocná a velká — ta vlast svého cíle dojde*. Cítím to na sobě, že uskutečnila minulost moje sny. Již nalezl národ můj kouzelné heslo pokroku, pošinuv svět vítězně; na svaté dráze pravdy dojde svého cíle. Jsem hrd na národ svůj; síla mysli mé mi ručí za sílu jeho, obětavost jeho. Co žije ve mně, žije i v něm.

Žehnám ti, matičko zemi, již rosí slzy zarmoucených rodičů mých; stokrát jí žehnám a se slzami lásky zlíbám studené pruty mříží žalářních, že jsem ji nezradil a nikdy nezradím. Kdyby ji všickni tak milovali jako já, byla by pak spása naše.

V těchto okamžicích, v smutném, ba dusném žaláři, kde oněmuje přetvářka a ješitnost před soudem vlastního svědomí

— pravím Vám — jsem hotov jediného svého života obětovati pro blaho její. Zem černá ať mne pohltí, nežli bych vlast zradil. Pročež, probůh, rodičové drazí! — setřete si ty palčivé slzy s lící! Zvítězím — a zůstal jsem věren vlasti i Vám. Před Bohem miluji Vás. Taktéž se slzami v očích vzpomínám na Vás, na starého otce svého, který se taktéž hlásí k slavnému našemu národu, který taktéž práva naše hájí — tedy doufám, že otec aspoň uspokojen býti může.

Vy nezabráníte srdci mému tlouci pro Vás, a nikdo mu zabránit nemůže tlouci pro vlast.

Líbá Vás Váš milující — Břetislav.«

Několik dní po smrti Řehákově v Subenu — ku dni 2. prosince 1873, jubilejnímu to dnu nastoupení trůnu rakouského císaře Františka Josefa I. — očekávána *všeobecné amnestie politická*. Avšak tehdejší ministr spravedlnosti *Dr. Glaser* neuznal za vhodné amnestii toho druhu císaři doporučiti. Udělena ať po návrhu ministerstva amnestie toliko některým sprostým zločincům. Tak bylo z trestnice svatováclavské propuštěno 17 osob uvězněných pro zločin uražení Veličenstva, z nichž tři »nenapravitelní« dodáni ihned zase do káznice, poněvadž se byly zločinu uražení Veličenstva dopustili jen z té příčiny, aby se z káznice dostali do — trestnice. Z trestnice novoměstské propuštěno za touže příčinou 7 osob — v celku tedy 24. Z politických vězňů neamnestován v Čechách ani jediný. Zbyli tedy v žalářích Nedoma, Erben, Arbes a Miloš Červenka. A když pak si první tři odpykali své tresty, zbyl v trestnici sv. Václava pouze Miloš *Červenka*, odsouzený do těžkého žaláře na 6 roků jako poslední politický vězeň z doby ministerstva knížete Adolfa Auersperga.

Dne 24. března 1877 konečně — tedy po *čtyřech letech* amnestován i on a propuštěn ze žaláře.

* * *

Ministerstvo Auerspergovo, vlastně Lasserovo, za něhož následkem »vídeňského krachu« nesčetné množství občanů koruny České ožebračeno, setrvalo u vesla vlády po osm roků. Konečně padlo i ono snahou vlastní strany. Dne 12. srpna roku 1879 nastoupilo úřad *nové ministerstvo*, jehož předsedou

jmenován hrabě **Taaffe**, kterémuž se podařilo přiměti *zástupce národa českého ku vzdání se trpného odporu.*

V srpnu 1878 založen společný »státoprávní klub« poslanců českých. Dne 23. září usnesli se poslanci čeští obeslati zemský sněm a po volbách do říšské rady v červenci 1879 *vzdali se trpné opposice vůbec.* O sjezdu poslanců českých dne 23. září stalo se všemi hlasy proti pěti usnesení, aby byla obeslána i říšská rada.

V trůnní řeči, kterouž zasedání říšské rady dne 8. října 1879 zahájeno, uvítal císař také dostavivší se poslance české slovy: »Poněvadž také poslancové Mého milého království Českého k Mému vyzvání, *bez újmy právnímu přesvědčení*, při vší různosti svých názorův v plném počtu na půdu společného jednání vstoupili, učiněn jest důležitý krok ku dosažení všeobecného smíru a dorozumnění . . .«

V první schůzi říšské rady dne 9. října přečteno pak »Vyjádření poslanců českých« ze dne 23. září 1879 (podepsané také knížetem Adolfem Schwarzenberkem a hrabětem Egbertem Belcredim), v kterémž mimo jiné praveno:

»Tímto krokem (vstoupením do říšské rady) a důslednostmi jeho *nikterak se nevzdáváme a vzdáti nemůžeme stanoviska právního*, jak vyjádřeného v opětných veřejných enunciacích, nejposléze ve volebním provolání konservativní strany českých velkostatkářův ze dne 24. června 1879 a ve volebním provolání české národní strany ze dne 20. června 1879, na jichž základě jsme byli zvoleni; *aniž bychom tím prejudikovati mohli neb prejudikovati chtěli mnohými státními spisy uznanému a zaručenému státoprávnímu postavení království Českého a koruny České; ano pokládáme spíše za právo a za povinnosť svou, v tomto státoprávním postavení království a koruny České založená práva a nároky, jako dosud i nadále zastávati a obhajovati . . . .*«

Po celou dobu vlády Taaffeovy *opoziční tisk český* nestihán nežli *objektivně.* Jak však se zatím znenáhla utvářily soudní poměry v Čechách vzhledem k politickosociálním a národním poměrům vůbec, nelze nám ze známých příčin doložiti ani pouhými fakty, a proto citujeme zde jen několik úryvků

z jedné nejpamátnějších řečí, jaká vůbec kdy byla proslovena, z řeči Dra Kronawettra v *říšské radě* dne 24. května 1888:

»Stává totiž v **Praze,**« pravil řečník, »po léta *fakticky* **výminečný soudní dvůr**, který výhradně o socialistických deliktech rozhoduje, a sice nepůsobí pražský soud vůbec jako soud výminečný, ale *v pražském soudním dvoře zřízen* **zvláštní senát**, jemuž zvláště delikty z celých Čech k odsouzení se přidělují. *Tento senát složen* jest z **rozhodných nepřátel** *každého svobodnějšího a pokročilejšího hnutí, zejména z nepřátel hnutí socialistické tendence.* Shledáváme v Praze soudní dvůr ad hoc zřízený **proti právu a zákonu**, před kterýž *z celých Čech* lidé, zejména pro přečin *tajného spolčování* aneb vůbec z deliktů socialistických obžalovaní, jsou předváděni — ne prostě, alebrž spoutáni *provazy a pouty* . . .

Abych uvedl skutečné události, musím podotknout, že dle dát, jež mám před sebou, byli lidé z Chebu, z Liberce, z Budějovic, z Franzenthalu, z Verměřic zavlečeni před tento výminečný soud. Z Vermeřic bylo neméně než jedenáct mužů u pražského zemského soudu uvězněno pro tajné spolčování. Tolikéž jich bylo z Franzensthalu před pražský zemský soud pro tajné spolčování zavlečeno. Někteří z nich byli po **tříměsíční vazbě vyšetřovací** odsouzeni — do vězení na tři neděle.

Dříve byl presidentem zvláštního toho socialistického senátu v Praze (u pražského soudu se ani senáty nestřídaly a o deliktech socialistických musili titéž soudcové rozhodovati) zemský soudní rada *Svoboda.* V květnu r. 1887 byl dán do výslužby a nahražen zemským soudním radou *Müllerem.* Obžaloby sepisoval pravidelně zástupce státního návladního *Kohout*, později zástupce státního návladního *Krčmář.*

K neuvěření, jakým způsobem pražské státní návladnictví takové delikty v obžalobách si skonstruovalo, k neuvěření, jakými průvody povahu skutku zjistilo! A neuvěřitelné jsou důvody, jimiž se dávali soudcové přesvědčovati, že trestuhodný skutek tajného spolčování »předleží«!

Povšimněme si z prvu »oznamovacích not« c. k. politických úřadů, na jichž základě soudní vyšetřování zaváděno. Material k těmto notám opatřován *policejními slídiči* . . . Tito policejní slídilové jsou na známé socialisty štváni a policie neb

okresní hejtmanství s podivuhodnou virtuositou rozvíjí ze zcela krotkých dopisů, z klidného hospodského hovoru, z výpovědí zcela neznámých lidí nejšťavňatější soudy tajného spolčování.«

Připomenuv, že noty ty dostačují, aby vyšetřující soudce učinil návrh na vazbu vyšetřovací, řečník pokračoval: »A povolný tento senát u pražského soudu skoro bez výminky, bez ohledu na výdělkové a rodinné poměry vyšetřovaného na základě mnou předčítaných not návrh na vyšetřovací vazbu schvaluje . . .

Kdo zná naše trestní řízení v záležitosti důvodů pro vzetí do vazby vyšetřovací; kdo poznal tato kaučuková ustanovení a důvody, pro které po zákonu může býti vyšetřovaný vzat do vazby; kdo ví, že — kdyby byl někdo bezprávně vzat do vazby — rekurs byl by marným (poněvadž jest nemožno zjednati si proti konečně platnému rozhodnutí o vazbě rozhodnutí poslední soudní instance a toto po zákonu vždy odůvodněno býti — nemusí) — *dovede uvážiti neštěstí*, jež bylo tímto způsobem stům dobrým a bodrým rodinám řádných státních občanů přivoděno.

Jak malicherné a nepatrné události na př. stačí takové řízení zavésti a velké neštěstí na celé rodiny uvaliti! Suďte z případu, jenž se udál v Jihlavě, kde dne 19. února 1887 odbýváno u krajského soudu přelíčení pro tajné spolčování. Dne 19. října 1886 byla totiž u několika osob náhle vykonána domovní prohlídka a osoby ty zatčeny. **Po čtyřměsíční vazbě** došlo k soudu. *Pět osob bylo obžalováno a všech pět uznáno — nevinnými!* Pohnutkou k soudu tomu byla *buchta*, která byla dne 19. října 1886 v jednom hostinci vydražena za 2 zl. 32 kr., kteréžto peníze určeny ku podpoře v Prostějově vycházejícího listu »Hlas lidu« . . .

Nuže, ty čtyry měsíce vazby nevezme oněm za nevinna uznaným nikdo více! . . . — ptám se: Jsou snad rakouští státní občané oproti zneužití zákonů, jehož se úřadní osoby (ať od politických úřadů, státního návladnictva nebo od soudu), dopustí, úplně beze vší ochrany? . . . Nesmí se zapomenouti, jak hluboké roztrpčení pociťuje, komu bylo úřadem a zvláště soudem bezpráví učiněno — nejen on sám, ale i jeho rodina a kruhy jemu blízké. Je-li člověk, jenž byl někoho zavraždil,

veden k šibenici, ví, že děje se mu po právu, poněvadž spáchal skutek, na nějž jest po zákonu ustanoven trest smrti, a nebude za to, co musí vytrpěti, viniti nikoho kromě sebe. Učiní-li se však někomu bezpráví a je-li člověk ten v nitru svém přesvědčen, že se mu bezpráví stalo, *takovému člověku, jeho rodině a přátelům červa toho nikdy více ze srdce nevyrvete...* Každý, na němž se spáchá těžké bezpráví, řekne: *Společenský a státní řád, v kterém mohu býti takto nevinně stíhán* a v kterém jsem bez ochrany, *nestojí za nic jiného, než aby zašel . . .*«

Zvláštním způsobem jedná každý zemský soud při *navrácení majetku* lidem, který jim byl v domovní a osobní prohlídce *konfiskován.* »Majetek jest svatým;« ale *majetek těchto lidí svatým není.* Mám zde nález pražského trestního soudu ze dne 22. ledna 1887 č. 29.531, v němž se praví: U vyřízení vaší žádosti za vydání spisů v trestní věci pro přečin v §§ 285, 286 a 287 tr. z. obsažených po slyšení státního návladnictva vydává se vám ze zabavených u vás spisů dle protokolu ad N. J. 59 rukopis »Pan fabrikant«. Ostatní, dle téhož protokolu u vás také zabavené spisy s ohledem na rozsudek nad vámi dne 8. června 1886 č. 14.756 vynesený *s ohledem na vaši literární a veřejnou činnost* z důvodů rozsudku a s ohledem na obsah a tendenci těchto spisů *se nevydávají a budou zničeny.*«

Tedy **spisy nezakázané se nevydají!** A kdyby i *byly zakázány, bylo by povinností vrátiti je,* **poněvadž všickni státní občané mají právo všecky možné zakázané spisy míti.** *Toliko rozšiřování takových spisů jest zakázáno; ale míti je může každý.*

Ku konci řeči své podal Dr. Kronawetter stručnou charakteristiku některých paragrafů trestního zákona, kterouž doplňuje se jaksi charakteristika paragrafů těch i celého zákona na mnohých místech tohoto spisu zařaděná. Pravil: »Máme státní základní zákon, v němž se dí: »*Každý má právo své myšlenky slovem i písmem jiným sdělovati.*« Ale při tom hned stojí — »*v mezích zákona*«. Leč jaké pak jsou tyty zákonní meze? Tyto meze byly postaveny v nejsmutnější době, kterou Rakousko kdy prodělalo. Jsou vyňaty z trestního zákona z roku

1852 — z trestního zákona, který netrestá politickou činnosť občanstva dle objektivně špatných skutků, nýbrž který vychází se stanoviska absolutismu, dle něhož — nikoli provádění úmyslů nezákonitými prostředky — nýbrž *mínění samo* (je-li vládě nemilé) *odsouzeno a trestáno býti musí.* Nazývá se to **stíháním tendence.**

Sem patří řada paragrafů trestního zákona našeho a uvádím jen § 65, pak §§ 285—297 o tajném spolčování, dále §§ 300, 302 a 305 o zlehčování manželství, rodiny, úřadů atd. Tyto paragrafy jsou tak planými a mnohoznačnými slovy sestaveny, že ten, kdo má souditi, nesoudí snad nějaký spáchaný zločin, jenž se skutečně stal, nýbrž povahu skutku sobě teprve po svém náhledu a názoru volně vyhledá a potom obžalovaného uzná za vinna zločinem nebo přečinem, jejž byl dříve sestrojil. Že zákonodárství, jež spočívá na takovýchto základech, nemá zákonních mezí, v nichž by státní občan myšlenky své volně vyjadřovati mohl, jest na bílledni. *Na místo objektivního práva* **nastupuje libovůle**: *vše jest zakázáno, co nevyhovuje onomu, jenž má souditi.* Státní zákon základní tedy, který každému občanu dává právo náhledy své v mezích zákona volně pronášeti, po dnešní den nebyl vymezen a stanoven!

Do trestního zákona našeho vloudil se také výraz (zanesený sem k nám z Francie), kterýmž možno každé volné pronesení mínění zmařiti jedinou větou: »*pokus sváděti k zášti a k opovrhování podněcovati*«. **Tím možno odsouditi vše, nač se vůbec jen pomyslí.** O tom nedá se nic lepšího říci, nežli co pronesl hrabě Desert o významech těch v belgické komoře již r. 1839: »Možno to hmatat i cítit; ale zákonnitého pojmu, jenž by tvořil substrat pro posouzení trestního skutku, nelze z toho odvoditi.«

Neurčité takové stanovení pojmů pro trestní skutky musí z trestního zákona každého kulturního národa vymizeti. Nesmí býti tam, kde se mluví o volnosti vyjadřovati mínění . . . Kdyby ministr práv podal zákon o jediném jen článku: »Paragrafy trestního zákona: 65, 300, 302 a 305 se zrušují,« bylo by našim požadavkům zadost učiněno. Základní zákon státní z r. 1867 byl by konečně proveden. Ale vydávati takové státní základní zákony, vyslovovati theoreticky takové myšlenky a ponechávati

v platnosti staré zákony, jež vznikly v době nejtužšího absolutismu a skutky občanů dle zákonů těch stále ještě trestati, naprosto se nesrovnává ...

Žádá-li se od nás každý rok 500 millionů pro státní účely, chceme také, aby *stát náš*, jehož správa jest tak drahá a nákladná, *dal nám ona práva, jež nám zaručuje a jichž splnění jsme oprávněni žádati.* Ale o všech těchto věcech nemá se mluviti! Řekne se: *Konec debatty* — peníze jsou povoleny — *teď hajdy!* **ven z chrámu!«**

UKAZOVATEL.

Sestavil nakladatel.

(Arabské číslice značí stránky — v závorkách tu a tam upozorněno, kolikrát o dotčeném na téže stránce řeč —; římská I. značí spis »Pláč« a římská II. spis »Persekuce«.)

A

Abraham J. II 216
Adámek K. I 99, 108; II 225
Adamský II 186
Adda II 295
Adlerhorst viz Jarosch
Adlersfeld viz Gabl
Aichelburgová II 298
Albari A. I 89
Albrecht, arciknîže I 163
Alexandrova I 81
Althan I 40
Ambros P. II 139
Ambrož K. II 100, 106, 192, 256
Amerling I 252
Anderle V. I 281.
Andrassy I 71; II 270, 273, 305, 332
Andres A. J. I 310; II 41
Ankert J. I 391, 413
Antoš I 270, 303(2); II 42, 45
Apltauer H. I 337
Applmann E. II 151, 177
Arbes J. I 290; II 15, 31(2), 38, 55, 78, 79, 84, 100(2), 108, 110, 115, 117, 118, 127, 130, 132—139, 141, 142, 145—147, 150, 152(2), 153, 158, 159, 164—181, 183—188, 203(2), 204, 205, 209, 210, 212, 213, 239, 247, 257, 274(2), 279, 281—289, 291, 292, 294—296, 298, 301, 322, 303(2), 304(2), 306(2), 308, 310, 312(2), 313, 314(2), 316, 318—320(2), 322, 324—329, 331—333(3), 338, 346, 350, 354, 355, 360—369, 374(3), 378
Arbesová J. I 326
Artha I 106
Aschenbrenner II 296
Aubrecht J. II 342, 365
Auer II 135
Auersperg I 5, 33, 34, 39, 68, 99 až 104, 106, 111, 125—127, 147, 163, 166, 201, 298, 314, 385; II 274, 279, 310, 326, 332, 348, 349, 364, 366, 370(2), 373, 378
Ault J. I 23
Auštecký J. II 132

B

Babáček A. I 235; J. F. I 234, 330
Babička J. I 403; F. II 33
Baborovský J. I 229
Baborský I 365
Bačkora J. I 167, 252; Š. I 267, 326, II 44
Bach A. I 20, 22, 25(2), 27, 29, 44, 54, 74, 93, 111, 186, 197, 256, 257, 262, 263, 277, 317, 324, 352; II 156
Bakov II 215
Baláček J. I 244, 284
Balcar A. I 229
Balihar V. I 223, 244
Balin J. II 42
Balík J. I 347, 349, 407; II 63, 128
Balling J. II 290, 339, 344, 348
Balvin V. I 301
Banhans II 97, 164, 169, 181, 274
Barák J. I 63, 64, 73.2), 75, 79(2), 81, 83, 86, 90, 93, 135, 142, 143, 172, 181, 183, 191, 192, 233, 250, 370, 308, 334, 341, 363, 375, 380, 381, 422; II 36, 68, 78, 85, 145, 146, 167, 168, 174(2), 176, 183, 193, 195(2), 203, 220, 222, 225,

228, 235, 239, 240. 249, 251, 257, 262, 281, 307
Barcal E. II 41
Barchov I 146
Barchovský J. I 229
Barnáš M. II 24
Bárta F. II 153; J. I 229; V. I 367, 378, II 14
Barták I 229, 365; II 100, 330
Bartl J. I 372
Bartoň B. I 224, 244
Bartoníček J. II 169; V. I 239, II 224
Bartoš I 238, 380; II 138, 337
Bartůňek J. II 132
Bašus II 221
Batáček J. I 372
Battista J. II 299(2), 343, 347
Baudis II 158
Baudiš F. I 281
Bauer A. I 265, 331; rada II 318
Baumgartner G. I 140
Baukal A. I 267
Baumann I 199; II 125
Baumrok M. II 30(2)
Bauzar J. I 337, 399
Bavorský J. I 230, 281; II 30, 100, 101, 106, 192(2). 198, 210. 219, 222, 227, 229, 251, 256, 257
Bazal J. II 80, 129, 175, 191
Bazala II 121
Bažant I 244, 364
Bdín II 213
Becke I 70, 99; II 149
Bečice II 213
Bečov I 146
Bečvář I 365
Bednářík J. II 86, 317
Bedřichov II 93
Běhounek V. II 359
Bechyň I 310; II 30, 50, 251
Bechyňka J. II 225
Bejchory II 297
Bejlek V. II 33
Bejlovec K. II 256
Bekr A. I 240
Bělá I 42, 146, 148(2), 159, 161, 165(3), 218, 265, 270, 342; II 54, 80, 87, 89, 98, 109, 111, 133, 139, 192(2), 194, 215, 255, 275, 313
Bělák viz Šimáček
Belcredi I 39, 48. 53(2), 61—65, 68. 88, 104, 286; II 5, 358, 379
Bělčice II 99
Bělecký K. I 230; II 83
Bělehrad I 183, 240, 283(2). 298. 409; II 315
Bělina J. II 343, 347, 348
Bellegarde I 46
Bellmann K. I 356
Bělohlávek II 46
Bělohrad viz Bělehrad
Bělsko II 207
Bělský I 96; II 312
Benátky I 33, 42, 147, 161. 167, 218 239; II 102, 184, 223, 288(2), 328, 360, 363
Benda I 152
Bendl II 30
Benedek I 248
Beneš I 60, 240; II 99. 110, 343. 344, 348
Benešov I 84, 147, 208. 209, 239. 260, 264, 302, 403; II 59, 72, 93, 98, 105, 111, 126, 134. 137, 141. 153(2), 166, 170, 176(2), 213. 216, 319, 323. 360, 370
Benišek F. II 100
Benke I 181; II 278
Benoni J. II 164, 169, 178
Berger I 48, 107, 109, 128, 385. 418; II 132, 149, 174, 224, 225. 342, 343
Bergmann I 229, 315, 364; II 194
Berlín I 173, 408; II 53, 62
Bernard II 138, 303
Bernardov I 247, 396
Beroun I 136, 147, 228(2). 231; 96. 107, 127, 197, 238
Beřkov II 339
Běstov II 140
Běstovice II 103, 238
Beust I 57, 58, 64, 65, 67, 68. 72. 73. 74, 77. 79. 85. 95. 104, 115. 128. 163, 166. 170, 173 174, 197. 201, 212, 236. 237, 385, 394; II 58, 63, 229, 243. 248, 250, 268, 270. 272—274, 292
Bezděkov II 255, 302
Bezděz I 159(2), 161(3 , 160, 165. 231, 250; II 72, 103, 105 116. 192
Bezdíček II 103
Bezník II 259
Bezno II 137
Bezuchov II 245, 248
Bín V I 240
Bíba J. II 47, 65, 101, 127, 128
Bibus I 125, 271, 318
Bičiště I 223, 224, 240, 244(2); II 86
Bien V. I 337, 399; II 132
Bier V. I 235

Bilany I 226, 247, 372; II 245
Bílek I 240, 361
Bílsko I 224; II 40
Bílý I 359; II 32, 42, 69
Binder II 25; II 224, 235
Birnitz II 301
Biseň II 258
Bismarck I 57, 61
Bitovice II 121
Bizom F. II 142
Bláha I 199, 229
Blaník I 161, 171, 208, 239, 253, 282, 302, 370, 408; II 23, 37, 42, 47, 55, 94, 104, 105, 108 111, 119, 153, 161, 162, 166, 167, 168, 171, 181, 192, 195, 196, 199, 201, 206, 213, 226, 232, 245
Blatná I 264, 391; II 99, 201, 317
Blažej B. II 42
Blažek I 229; II 70, 268, 291, 292 315, 317, 327, 329
Blažíček I 315
Blažička J. I 365
Blažka (Blažko) I 173, 184; II 122, 125, 342(2)
Blažková R. I 247, 308
Blinha I 336
Blížkov I 288, 326; II 39, 40, 57, 67, 78, 134, 135, 173, 176 2, 193, 204, 235
Blovice I 147; II 99, 137, 188, 214
Bobnice II 217
Bobrová II 333
Boček II 89
Bodlák V. I 340; 403; K. II 28, 34, 64, 83, 112, 115, 124
Böhm F. II 12, 31, 52, 204, 236(2), 256
Bohdanec II 22
Bohdanecký I 168, 171
Bohdaneč I 215; II 137, 138
Bohdanský J. II 40
Bohánský J. I 244
Bohoňovice II 343
Bohouňovice II 347
Bohušovice II 252
Bohutice II 357
Boch F. I 239
Bojkovice II 139, 257
Bolard II 33
Boleslav Ml. I 42, 73, 79, 91, 147, 161, 165, 184, 204, 205, 244, 263, 270(2), 371(2), 218, 315, 351, 400, 402,; II 34, 39, 41, 93, 102, 111, 122, 132, 210, 223, 230, 230, 247, 277, 294, 354, 360
Boleslavský viz Mikuláš
Bolzano I 140
Borkovski I 248
Borová I 365
Borovec II 134
Borový I 356; II 116
Bořiny II 94
Boseň I 266
Bosiň II 205
Bostler B. I 326
Boubín II 24
Boučkovice II 216
Bouquoi-Lonqueval J. I 68
Bozděch I 129
Bozkov I 232
Brabetz I 125; II 148, 170, 175(2)
Bradacz I 84, 171, 234, 263; II 305, 313
Brand (Brant) J. II 306, 319, 343, 347
Brandeis (Brandejs) I 264; II 84, 204, 298, 299(2)
Brandýs I 76, 146; II 87, 93(2), 102, 103, 115, 127, 141, 202(2), 362
Brandýsek II 214
Braska II 17
Bratkovice II 213
Bratroňov II 250
Braun I 181, 219
Brauner I 34(2) 67, 226; II 169, 326
Brdička I 235
Brechler II 96, 129, 164, 209, 260, 261, 264, 265, 297, 299, 307, 321, 342
Brejcha I 403(4)
Brejška II 317
Brestl I 99(2), 108, 140, 151, 385; II 181
Breth J. II 359
Bretšnajder (Brettschneider) I 375; II 47, 65, 101, 127, 128, 146, 164
Breuer I 281, 301, 397; II 52, 63
Breyer S. I 396
Brloh I 343
Brňany II 252
Brno I 91, 106, 128; 170, 182, 209, 263, 331; II 86, 87, 89, 100, 105, 118, 121, 125(2), 129(2), 133, 135, 137(2), 140, 142, 151, 174, 175, 178, 194, 200, 201, 204, 205, 257, 287, 292, 297, 313, 320, 321, 323, 326, 340, 346, 351, 357, 358, 360, 363, 366
Brod Ces. I 91, 147, 164, 213, 218, 224, 226(3), 244, 264, 284, 359, 372(3); II 102, 192, 200, 205, 207, 245(2), 247, 249, 295, 296,

*

326, 360; Něm. I 215, 264, 270, 315, 362; II 93, 96, 110, 142, 147, 172, 193, 194, 283, 326, 360; Uh. II 139; Žel. I, 274, 205, 232, 267; II 44, 134
Brodek II 103
Brodský H. I 413
Broumov II 102, 152
Brozánky II 173, 175
Brozany II 223
Brožek I 222
Brtnice I 193
Brtví I 239, 283; II 34, 409
Bruck I 25, 27, 108
Brunclík L. II 224
Brunner I 194, 206
Brunnerova A. II 209
Brušperk II 238, 239, 366
Brydl J. II 127
Břečťany II 83
Břeslany II 13
Bříve II 267
Březina I 351; II 88, 216, 303, 313, 344. 348
Březinka I 343
Březné II 251
Březnice I 114, 147(2), 393; II 98, 99, 165, 205, 314, 216, 223, 360
Březno I 227; II 210
Březnovský V. II 198, 219, 222, 229
Březovice II 215
Březany I 336, 337, 372(3); II 136, 234, 344
Břinhova II 249
Bubák J. II 128
Bubeneč II 213, 316, 339
Bubna I 173
Bubník I 224; II 317, 319
Bubny II 252, 254
Buckov II 293
Bučice II 198
Bučinský J. I 72
Buda I 146
Budějovice I 182, 195, 263, 271, 366, 414; II 35, 152, 182, 235, 257, 334, 360
Budil I 380; II 131
Budyň II 319
Budohostice viz Janda
Buchlov II 120
Buchlovice I 128
Buchnar J. I 240
Buchta II 262
Buchtel J. II 99
Bujánek I 61(2), 84
Buková II 250
Bukovina II 215
Bukovsko II 206
Bukovský J. II 367
Bukvic A. II 109
Buňata I 247; II 60
Bureš II 88, 237
Burger I 41, 236'3)
Burgrová J. I 235
Burian F. I 365
Burkhardt II 223, 226
Bursa F. II 173
Buřic J. I 229
Busch A. II 256
Butta A. II 242
Bydžov N. I 159, 183, 264, 275, 288; II 104, 108, 126 2), 139, 147, 149, 159, 172, 196, 203, 292, 303(2), 307, 315, 360
Býchor II 312
Bylany I 372
Bystrá II 38
Bystrc II 121, 240
Bystřice II 199
Bzí II 17

C

Capoušek K. I 326
Cástrov II 221
Cejp II 127
Celerin II 24. 264
Cepl A. B. II 197
Cerekvice II 298
Cerhenice I 247
Cerheny II 241
Cetoraz II 220
Cibulka I 219, 224; II 357
Cicinkarová II 306
Cicvárek I 91, 402; II 33
Cihelka I 137
Cikán J. I 248, 308; II 299, 343, 347
Cikánová I 248, 308
Cinciker II 318
Ciniburk II 354
Cion F. I. 248
Cíp J. II 36
Císař I 125, 135; II 24, 49
Civínová I 248 (2)
Clam viz Gallas a Martinic
Claudi II 348
Coufek J. I 364
Cozl F. I 238
Crha J. II 153
Crhov II 280
Ctibor II 221
Ctinoves I 391
Ctětín II 250
Cukr I 248, 308; II 343, 348

Culík H. II 153
Cvach J. II 68
Cvokova C. II 189
Cvrčovice II 214
Czech A. I 367
Czenkov K. I 264
Czervenka J. I 264
Czibulka II 239
Czížek I 225

Č

Čabanačová II 175
Čachovice II 12
Čachvice II 62
Čakrt I 146, 177, 322
Čalovice I 270
Čáp K. II 128, 216
Čapek I 238, 315
Čáslav I 46, 47, 147, 247, 263, 396; II 125, 189, 221, 230, 339
Čebiš J. II 295
Čehák (Čechák) A. II 88, 100, 117, 138, 139, 150, 183, 192
Čech I 375; II 47, 101, 208, 215
Čechovice II 31
Čechtice II 253
Čechtický J. I 301
Čejtice II 93
Čekov II 229
Čelakovice I 173; II 107
Čelakovský J. I 134, 135
Čelín I 146
Čeliš I 239, 240
Čeněk H. I 247
Čepl I 301, 315, 364
Čermák I 224, 248, 380; II 32, 153, 194, 248, 253, 254
Černický II 47, 65, 101, 366
Černikovice I 252
Černíky I 372
Černín I 39, 68; II 346
Černiší I 146
Černohouz I 301
Černohubý I 224, 244
Černoch J. I 85, 254, 366, 414; II 12 (2), 32, 107, 110, 131, 189, 306
Černochová J. II 48, 55, 67, 99
Černov II 217
Černoves II 217
Černovice I 274; II 220
Černušák J. I 351; II 100, 103, 140
Černý, soudce I 319; II 40; A. II 203, 222; II 125, 348(2); F. E. II 236; J. I 229, 402 2); II 30, 256, 287, 320, 321, 343; J. M. I 61, 71, 75, 76, 78, 84, 218, 220, 261, 276, 278, 279, 308, 335, 341, 366, 370, 374, 375, 392, 399, 423; II 12, 22, 23, 24, 27, 30, 36, 37, 52, 62, 78, 85, 188–190, 288 2), 291, 293, 298, 365; K. I 301; M. II 344; O. I 213, 216, 300; Dr. T. I 121, 191, 272, 326(2), 300, 415; II 20, 23, 25, 26, 39, 63, 70, 100, 119, 208 209, 210, 212, 245, 290, 353; V. I 229, 244; II 18(2), 139, 140, 146
Čerovský J. I 409
Červenka I 248; II 30(3), 134, 170, 200, 231, 230, 327, 340, 342, 351, 353, 358, 359, 364, 375, 378
Červenoves II 68
Červený I 217, 227, 282, 372, 404; II 229
Červinka II 199, 223, 226, 229, 245, 246, 368
Čeřovský J. I 239(2), 413
Česaný J. II 214
Čestický F. I 284
Čestlice II 109
Češka J. II 214
Čičovice II 250(2), 263
Čip J. I 240
Čistá II 220
Čížek Dr. A. I 92, 111, 141, 142, 156—158, 181, 185—189, 195, 290—294, 309, 315, 318, 333, 334, 370, 376, 400, 401, 405, 407, 410, 428; II 15, 18(2), 22, 32, 69, 100, 129, 135, 139, 148, 157, 163, 180, 186, 187, 188, 209, 228, 229, 231, 235, 236, 244(2), 245, 251, 261, 285, 292, 293, 330, 331, 348, 349, 351, 352, 354, 355, 366; J. I 244; II 214; K. I 214, 220, 223, 270, 282(2), 341, 403, 413; II 23 38, 46, 50, 51, 104
Čížkovice I 145
Čížov II 41
Čtrnáctý J. II 13, 83
Čuban V. I 270, 303
Čuldová D. II 196
Čumpelík I 266; II 35
Čupr Dr. I 27

D

Daisová A. II 86
Daněk D. I 229
Daneš F. I 229
Daničková A. I 301
Dašovský II 255

Dattel F. I 372; II 210
Davle I 146; II 41
Deblín II 298
Decker A. II 238
Dedera I 44, 126, 133(2), 139. 146, 174, 177, 311, 318, 325, 339, 362; II 106. 169
Degenfeld I 27. 31
Dehtov II 259
Dejvice II 151
Dekastello II 186
deklarace I 241, 265
Demartini I 212
Derleth II 60
Desátý II 348
Desort J. I 301, 397(2); II 152
Dětenice II 238, 259
Deym B. I 101
Dibelka J. II 359
Dienett J. I 366
Dietrichstein II 194
Dimmer I 181
Disler II 181
Dítě I 155
Dittrich J. II 48
Divice II 142, 249
Diviš II 258
Divišov II 42, 45(2), 171
Divoký H. II 196
Dlabač J. I 337
Dlouhý K. I 356
Dmich J. I 224, 244
Dobáš J. I 236
Dobbel I 126, 251, 281, 302, 309, 318, 332, 355, 369, 391; II 13. 153
Dobenín I 306, 333, 370; II 94, 102
Dobeš G. I 244
Dobravice II 259
Dobrawoda viz Král
Dobroutov I 364
Dobrovany II 67, 235, 236, 319
Dobrovice I 218
Dobrovolný R. I 364
Dobruška II 102
Dobřichov II 196
Dobřichovice II 33
Dobřikovice II 238
Dobříš I 147, 228,2), 231; II 93, 165, 168, 360
Dokupil I 264; II 248
Dol II 216
Dolana J. I 301
Dolánky J. II 223
Dolany II 107, 249
Doleny II 217
Doleček V. I 225
Doležal I 174, 184; II 75, 159, 170. 173, 274
Dolinka A. II 86
Domašín II 111
Domaušice I 181, 194; II 23
Domažlice I 159, 229, 264, 266, 268, 306, 307. 318, 351, 375(2), 387, 393; II 47, 66
Donovský viz Žíža la
Dordĕvič M. II 315, 336,2), 341,2)
Doskočil F. I 301
Doubek I 321. 393
Doubrava J. II 264, 297. 306
Doubravice I 218, 343; II 54, 80, 139
Dubravský F. II 153
Doudleby II 124
Douša I 248, 416; II 125(2), 344, 348
Dragoun J. II 13, 35, 84
Drahelčice II 222, 249
Drahenice II 217
Drahokoupil J II 198, 223, 226. 245, 246. 256
Draž F. I 229
Drbohlav J. II 343, 347
Drtina F. I 331, II 33, 132, 149, 151, 158, 177, 184, 236
Družice II 43
Držmíšek J. II 100, 103, 140, 238
Držovice II. 345
Dřevčice II 78
Dřevikovský R. II 88
Dřič II 107
Dřín II 293
Dřínov I 227, 372; II 195, 317, 363
Dub Čes. I 146, 147, 161; II 209, 129
Dub V. I 223, 244
Dubá I 159, 165(2), 230, 264; II 114
Dubeč II 109
Dubský II 106
Duchková K. I 330
Duk II 360
Durdík J. I 223
Dusík I 238(2)
Dušek I 220, 238, 240, 248, 282; II 198, 223, 229, 251, 256(2), 298, 304. 356, 369
Duška I 248; II 192
Dušníky II 86, 90, 140, 222, 249
Dvorý N. II 202, 261
Dvořák I 336; II 19, 30,2), 31. 40. 88, 99(2), 100, 119, 120, 124, 129. 130, 136, 169, 171, 175, 177, 179.

184, 189, 190, 191, 194, 324, 357, 363, 393, 409
Dvůr Král.' I 146, 158, 159, 168, 183, 210, 230, 230, 234, 235, 252, 264, 274, 306, 330(2), 333, 348, 358, 383; II 17, 63, 70, 102, 140, 164, 226, 240, 259, 360
Džbán I 236, 252

E

Ebenhof II 273
Edmund5II 267
Egrt F. I 270, 303
Ehrenberg I 192, 205, 208 268; viz i Gayer (Geyer)
Ehrenberger I 165(2)
Ehrlich L. I 34
Eichenwehr viz Rumler
Eichicht II 335
E'senstein V. II 345
Ekrt N. II 127
Elbenbruck I 234
Elias J. II 194
Ellenberger-Röthlein I 267
Emanová T. II 249
Eminger Dr. I 393, 394
Endršt E. II 128
Engelmeister E. I 281
Entz K. II 153
Erban I 223, 224'2, 235, 244,2); II 37, 356
Erben I 220, 235; II 132, 139, 142, 147, 148, 175, 179, 189. 288(2), 289, 292, 293, 298(2), 300, 304(3), 309, 310, 314, 316(2), 318, 327(2, 328, 329, 332(2), 333, 361(2), 362, 374(2), 378
Erlebach I 240(2), 409, 413
Ernst I 125
Ertl II 377
Escp J. II 307
Esterhazy M.,I 41
Exeli I 171, 306; II 114
Eynatten I 25

F

Fáber II 24, 30
Fabián V. II 42, 45
Fadrus F. I 128
Faix J. I 240
Faige V I 330
Faltis J. II 99
Farkač V. A. II 225
Felber II 16, 84
Felder J. I 270
Felix Dr. I 365
Fencl V. II 214
Ferkl E. II 105
Feucht II 88
Fiala A. I 284, 301; F. I 309; II 351; J. I 281(2), 301(2) 396, 397; II 30(2), 171(2), 196, 197, 223, 226, 245, 246, 328(2), 340; M. II 33; O. II 75, 76, 158, 160, 162, 163, 181, 185, 190, 196, 208, 256, 283(2), 314, 315, 321, 333, 340; P. I 91
Fialová A. 223
Ficker V. I 236
Fidler (Fiedler) I 239, 240(2, 244; II 38, 39, 88, 104, 267
Figar I 204
Fichtner I 235
Filip II 245
Fina I 125
Findejs F. II 132
Fink A. I 64
Fiřt F. II 214
Fiřtik M. II 214
Fischer I 184, 207, 226, 259; II 22 4
Fischkandl I 310
Fišer H. I 238; J. I 130, 173; II 224; P. I 391
Flanderka Dr. I 220
Flašar II 242, 248
Fleischer M. II 88
Flíček I 354, 408; II 29, 226, 242, 244
Flinek G. I 229
Florian K. II 88
Fluger J. II 40
Flum F. I 239, 409, 413; II 34
Foerster II 182, 203, 222, 228, 249
Foitl I 136, 182, 239, 379, 409; II 35, 294(3), 299, 320, 334, 344, 348
Fojt V. I 239
Folbrecht F. I 301
Folbrechtová M. I 302
Fonda J. II 344
Forgach A. I 28, 31, 41(2), 42
Formánek J. II 298, 299(2), 338, 343, 347, 371
Forstr A. J. I 139
Fortelka II 258
Foustka A. II 343, 347
Franc J. II 175, 247
Franclová K. II 325
Franěk I 85, 86, 319, 362; II 28, 70, 85, 133
Frank I 41, 52, 220, 303; II 127, 367

Frankl A. II 324
Franz A. I 229, 240, 409, 413
Franzensdorf II 335
Frauenberg II 301
Freiburk J. I 264
Frenštát I 371; II 238, 357, 366. 369
Freyburk II 246
Frič I 45, 71, 75, 76, 212, 419; II 145
Frieda A. I 235
Friedl II 132, 301
Friedlant II 335
Friedrich F. I 229
Frinta A. I 235
Fritz B. II 86, 113, 120
Frohreich I 287, 290; II 24
Fromm J. I 330
Froreich viz Frohreich
Fryč J. II 126
Fuchs H. II 37
Fügner II 86
Fülleky A. I 264, 266
Fürst J. II 24
Fürstenberg M. I 68
Fuksa J. II 28
Funda J. I 336; II 136, 348
Funke Dr. II 368
Fux II 151, 177

G

Gabler J. I 264; Dr. V. I 165; II 72
Gabriel II 225, 227; F. I 238; J. I 236, 238; Dr. J. I 309, 382; K. II 40
Gahler O. II 222
Gallas I 68
Gallat II 135
Gambetta II 185, 191
Garibaldi II 239
Garsten II 258
Gayer E. I 263
Gbely II 297, 343, 347, 348(2)
Gebas H. II 257
Geitler L. I 172, 175, 177, 184
Gerlický I 313
Geyer I 266
Giorgi A. I 229
Giskra I 35, 36, 39, 48, 99, 100, 104, 106, 117, 127, 160, 169, 201, 263, 269, 314, 385, 388, 418; II 58, 63, 84, 88, 89, 138, 139 143, 144, 154, 156 157. 159. 171, 176, 178, 181(2), 183, 190, 192, 207(2), 262
Giuliani II 60
Gjorgjević II 364
Glaser II 275, 285, 287, 290, 314, 324, 329, 341, 378
Gloc V. II 224
Glückselig L. I 51
Gnad I 264, 267
Göbl I 84, 86, 88(2), 89, 90, 92, 93, 136, 138, 139, 140, 141, 149, 154, 155, 158, 168, 192, 202, 203, 210, 230, 249(2), 266, 308, 370, 375, 423, 425; II 36, 41, 63, 133
Görner I 126, 289, 300, 315. 319, 321, 350, 369, 390, 397, 402, 408, 409; II 16, 18, 56, 59, 117, 125
Göschler II 223
Goffin J. II 308
Goldbach II, 55, 80, 139
Goll J. I 224, 244(2)
Goller F. V. 229
Goluchovski A. I 24, 27(2), 28, 29
Gottfried I 158, 172, 399; II 37, 42
Gotthard J. II 214
Gottlieb II 61
Gottšalk J. II 151, 177
Graatz I 133, 139
Grabenstein I 46
Gräf II 205
Grafton II 310
Granthal viz Sedlaczek
Gréger K. II 256
Gregor Dr. F. II 298, 304, 356, 358
Grégr Dr. E. I 61, 64, 67, 93, 135, 158, 162, 167, 321, 343, 363, 391; II 39, 52, 79, 100, 108, 129, 147, 149, 208, 210, 215, 288(2), 298, 301, 304, 314, 316, 339, 366; F. I 313; Dr. J. I 23, 28, 30, 44(2), 45, 50. 63, 64, 67, 75, 191, 428; II 127, 179, 184, 339(2), 341. 342, 355, 368, 369(2), 378(2); K. II 59, 76, 101, 340(2)
Grehs I 135
Grešl M. I 248
Greuter I 357, 359
Greuthal I 126
Grimm II 135
Grodl J. I 364
Gröger J. II 21; K. 423; II 78, 189, 194
Groh A. I 239; F. I 238
Grocholski II 264
Gross A. I 364; J. II 67, 176
Grossdorf II 152
Grossmann II 160, 162, 163, 179, 182, 209, 264
Grüner H. I 263
Grünwald Dr. I 195, 199; II 334

Grund A. I 89, 97
Gschirhackl I 264; II 206, 217(2)
Günther I 309; II 314, 315, 328, 336(2), 341
Gütling II 107
Güttner L. 224, 244
Gundling I 354; II 129
Guth I 170
Gutmann I 319, 326; II 67, 204

H

Haas J. I 235(2)
Haase O. I 34
Habětínek Dr. II 255, 267
Hable Dr. II 330
Habry I 315, 365; II 215
Habřín II 159, 171
Härtl II 169
Hain J. I 229; II 317
Haisl F. I 326; II 38, 61, 164, 178
Háj II 93
Hajdenreich F. I 87
Hájek I 259, 281, 321(2), 375, 423; II 39, 40, 47, 59, 65, 78, 101, 131(2), 142, 169, 182, 185
Hajlík F. I 289
Hajnc A. II 257
Hajs F. II 309
Hajsl viz Haisl
Hajšman V. II 354
Hák V. II 224
Hakl F. I 236, 238(3); II 298, 304, 356
Haklík J. II 308
Halada F. II 18
Hálek V. II 30(3), 31, 54
Halík I 313, 365
Halíř A. II 224
Halla J. I 130
Haller I 365; II 182
Halunice II 238
Halý K. I 402
Hamáček J. 244
Haman I 240, 375, 424; II 47, 65, 101, 108, 194
Hamater M. II 177
Hambrecht J. 256
Hamerník I 23
Hampejs V. I 380; II 288(2)
Hampel Th. I 127
Hampl I 134; II 134
Hanel 249
Hauenštein I 146
Hanibal I 235(2); II 275
Haninquer II 230
Hanšpach I 105
Hanuš I 23, 238, 362, 365, 377
Hanzlík II 140, 149, 175, 256
Hapta II 328, 339
Harant P. II 291, 293
Harfel V. II 54, 63
Harkentál I 23
Harrach F. I 68
Harrer K. I 248
Hartig I 40, 68, 134, 135, 211; II 303
Hartmann II 133, 137, 140
Hartzer II 186
Hasák J. I 247
Hásek I 259; II 90
Hasner I 48, 99, 104, 106—108, 175, 286, 298, 301, 314, 385; II 154, 156, 159, 164, 177, 181, 302
Hašek J. II 306
Hatle A. I 238, 240(3)
Hausmann V. II 207
Havelec Dr. II38, 299, 300, 338, 343, 347
Havlíček I 20, 49, 126, 351; II 42, 45, 48, 42, 273
Havlík J. 2 225; II 47, 83, 128
Havránek J. II 139
Havrda J. I 372
Haynau II 156
Hazal V. I 155
Hecker F. 258
Hecht F. II 237
Hein I 25, 35(2); II 207
Heindörfer II 55
Heindrich F. I 281, 301, 396, 397
Heinzova M. II 86
Hejhal F. I 306
Hejs Č. II 172
Hejtmánek F. II 214
Helcelet II 142, 201
Helfert I 44
Heller S. I 253, 407; II 17, 42, 63 100
Helm II 194
Helvich II 46
Henčl II 343
Hendl II 107
Henet II 270
Henninger I 86, 96
Henrych A. I 310
Herbst I 68, 69, 99, 100, 101, 103 až 106, 116, 117, 120—132, 135(4), 146, 172—176, 184(2), 192, 198, 212, 215, 229, 238, 298, 314, 325, 385, 417, 428; II 7, 9, 10, 97, 108, 112, 122, 123(2), 154, 156,

159, 169, 178, 181, 190, 200, 206, 207, 279, 294, 295, 373, 374
Herda I 380
Herešovský I 380
Herman II 114, 141
Heršl J. I 229
Heršteјn I 268
Herzig I 213, 300
Herzog II 185
Heřman I 303
Hetzendorf I 264, 300; II 96, 167
Heuschneider F. I 365
Hevera I 247, 248(2); II 299, 339, 343, 347
Hieronimshof viz Hochberger
Hikisch I 23
Hilbich II 70
Hildenbeutlova II 86
Hildprandt I 391
Hirnšal H. II 153
Hirsch II 293
Hirt I 229, 361
Hladík I 229; II 289
Hlaváček I 92, 115, 125, 141, 156, 185, 190, 254, 258, 271, 272, 279, 290, 313, 323, 334, 351, 354, 362, 367, 369, 372, 374, 376, 378, 380, 381, 389, 400, 403, 407, 415, 416, 423; II 8, 9, 23, 34, 78, 90, 107, 158, 170, 200, 210, 230, 231, 245, 246
Hlavatý A. I 224, 244
Hlavice I 288
Hlávka J. II 89, 175
Hlinák II 256
Hlinsko I 147, 170, 270; II 88, 93, 110, 225, 228, 249
Hlizov II 158
Hlubočepy I 145; II 345
Hluboká I 147
Hněvkovský E. II 128, 216
Hněvčeves II 259
Hoblík F. I 248
Hodan I 130, 173, 184
Hodek I 375, 423; II 23, 37, 86, 111, 132, 135, 335, 341
Hodík A. II 354
Hodušín II 251
Höfler V. I 47
Höslinger II 258
Hofbauer II 109
Hofman (Hoffmann) I 139, 229; II 138, 176, 203, 222, 228, 235, 237, 240, 249, 283, 318, 327, 347, 362, 364, 374
Hohenwart I 5, 125; II 255(2), 264, 267(2), 270, 273, 279, 280
Hoch I 364
Hochberger I 195, 261, 271; II 8
Hochmann II 40
Hojka E. I 372; II 197
Holakovský J. II 101
Holan J. II 277, 280, 287
Holas J. I 247
Holeček I 220, 282, 403
Holešov II 238, 242, 248, 253
Holešovice II 162, 192(2), 295, 367
Holice I 147, 159, 349, 370; II 15, 107, 203, 216, 312, 360, 363
Holín I 281(2), 403
Holmann F. I 260
Holousy II 214
Holovský A. II 88, 150
Holub I 235(2), 236
Holý I 248(4); II 151, 177, 344, 348
Holzgethau II 205, 255, 267, 270, 275, 297
Homolka I 226, 244, 281, 372, 396, 397; II 13, 35, 83, 158
Honc A. II 354, 367
Honek J. I 365
Hop V. I 234, 330
Hora I 403; II 13, 35, 83
Hora Bílá I 9—11, 14, 134, 137, 147, 159, 160, 161(3), 165, 182, 183, 184, 206, 210(2), 216, 225, 246, 247, 337, 360, 385; II 129, 160, 161, 234, 273, 280, 346; Kutná I 32, 88, 254, 264, 274, 281, 283, 301, 308, 326, 333, 344, 371, 396; II 45, 46, 48, 52, 59, 60, 70, 75, 137, 138, 139, 147, 152, 158, 159, 196, 197, 199, 200, 201, 223, 290, 293, 294(2), 301, 315, 319, 346, 354, 360; Svatá II 93
Horáček J. II 109, 256
Horák I 229, 238, 326; II 83, 100, 106, 107, 127(2), 192, 266
Horažďovice I 92, 147, 310, 340; II 24(2), 264, 289, 293, 297, 306(2), 360, 368
Horč J. I 391
Horkysfeld II 300
Horne II 206, 213, 216
Horský II 177, 296
Hory Rat. II 174, 195, 214, 220 338, 242
Hořany II 241(2), 243, 245
Hořejší J. I 130, 173, 424
Hořelice II 222, 249
Hořice I 147, 159, 171, 172, 182, 213, 214, 215, 223(2), 229, 231, 236, 238, 239, 244, 264, 270, 274,

282(2), 297, 298, 334, 341, 373, 378, 409, 411; II 23, 29, 46, 50, 62, 89, 104, 134, 136, 159, 196(2), 243, 259, 292, 296, 298, 301, 303(3), 312, 318, 356, 360
Hořovice I 147, 228, 264, 298; II 93, 102, 103, 124, 128, 132, 153, 166, 176, 178, 218, 220, 226, 239, 326
Hospodářský II 30(6)
Hospozyn II 215
Hostašov II 250
Hostek II 24
Hostice II 24
Hostinné I 182, 183, 235, 330, 331, 368; II 58, 196
Hostivař II 260, 329, 360
Hostivice I 380
Hostonice I 231; II 81
Hostouň II 70
Hošek II 30 2)
Hotisch I 183, 184
Housa J. II 224
Houska I 165
Houška I 352, 409; II 37, 41, 42, 120, 177, 194, 242, 243, 244, 345
Houf V. II 354
Houštka II 93
Horák A. I 128
Horka F. I 248; J. II 214
Hozák J. I 224, 244
Hradec Jindř. I 264, 332, 362; II 94, 95, 158, 203, 218, 336; Král. I 93, 135, 147, 159, 161, 171, 208, 216, 220, 221, 233, 230, 239, 252, 263, 271(2), 273, 282, 300, 307, 326, 341, 345, 360, 362, 376(2), 384, 404; II 38, 46, 104, 114, 157, 164, 169, 203, 216, 244, 259(2), 282, 294, 304, 356, 360
Hradocký J. II 225, 256
Hradečno II 213
Hrádek I 137, 145, 238
Hradenin I 336
Hradišek II 344
Hradiště I 165; II 77, 167; Mnich. I 147, 161, 183, 192, 218, 264, 266, 270, 273, 274, 282, 342, 352, 356, 402; II 35, 111, 124, 128, 133, 140, 242, 245(2), 297, 303; Uher. II 205, 277, 363
Hrady Nové II 225
Hranice II 339
Hrásky V I 229, 367, 378; II 57, 200
Hrazánek I 85, 86, 169, 330; II 100
Hrbek P. II 343, 347
Hrdina A. II 128
Hrdlička A. I 282; F. I 264(2); J. I 229, 265, 331; II 237; V. I 88, 270
Hrdlív II 213
Hrnčíř F. I 240(2), H. I 240; J. I 240(2)
Hroch J. II 137
Hron I 391; II 309
Hronov II 167, 260, 360
Hrubčice I 364; II 245
Hrubý A. I 224, 244; II 106
Hrnčal J. II 99(2)
Hruška I 224, 315, 343, 364, 365(2), 389; II 20, 30(3), 62, 139, 216, 347
Hrůza J. II 89
Hředle II 152
Hubáček A. I 248
Hubený F. I 224, 244; II 298, 304, 356
Huber I 248
Hubert F. I 281(1), 288, 301
Hubka V. I 229
Hüber J. II 174
Hübner I 24, 25
Hübnerová J. I 301
Hübsch V. I 313; II 47, 65, 101
Hucker II 328, 338
Hudlice II 344
Hukvald I 215, 218, 254; II 47
Hula I 248(3)
Huleš I 146; II 100
Hulín I 172; II 43
Humburky I 146
Humen II 221
Humpolec I 147, 193, 194, 315, 364, 365, 389; II 57, 78, 110, 223, 289, 298, 299
Hurdálek II 339
Hurt I 330; II 343, 348
Hurych M. II 99(2), 192
Hus I 183, 195, 213, 216, 218, 224, 281, 333, 334, 336, 371, 396; II 36, 57, 80, 83, 85, 87, 107, 128, 131, 133, 138, 140(2), 152, 172, 189, 213, 216, 217, 218, 219, 221, 231, 328, 333, 339
Husák I 93
Husička II 357
Husinec II 142
Husovice II 88
Hustěnov II 363
Hustiřany II 220, 240, 257
Hustoles II 86
Hustopeč II 228
Hušek J. I 281(2), 301; II 139

Hušpaner F. I 331; V. II 32, 42
Huštěnice II 363
Hutar F. II 256(2)
Hutka F. II 366
Hutter J. I 224, 244
Hutzelmann I 133, 139
Huyn II 195, 265, 270
Hvožďany II 30
Hye I 95, 427
Hylmar V. II 224
Hynek V. II 222

Ch

Chadraba I 301
Chalier I 130, 172, 184
Chaloupecký V. I 229
Chaloupka V. II 176
Chalupa I 240; II 75, 160, 162, 163, 179, 182, 190, 206, 209
Chalupecký J. I 309
Charvát J. II 225
Chat V. II 30(2)
Cheb II 286, 291, 293, 295, 317, 322—325, 334 3), 336, 337, 340(2), 342, 346, 353, 354(2), 355, 373, 374
Chejnice II 37
Chejno II 252
Chelčický P. II 222(2)
Chlad J. I 308
Chlum I 159, 161, 169, 171, 216, 239, 264, 333—335, 411; II 146
Chlumec I 147; II 42, 104, 118, 292
Chlumecki II 275
Chmelař I 87, 98, 240, 365; II 120
Chmelík II 108, 135, 239
Choc II 37
Choceň I 309, 351, 362; II 34, 84, 85, 87, 88, 100, 103, 127, 133, 140(2), 149, 179, 202, 219, 221, 360
Chocenice I 247, 336; II 234
Chodč II 205
Choděra J. I 325, 336
Chodouň I 247, 298
Chojín II 245
Cholina II 103, 104
Choroušky I 152; II 173, 175
Chotěboř I 147, 164, 194, 264, 282, 315, 348, 364, 365(3); II 110, 111, 138, 150
Chotek I 68; II 266, 269, 281, 332, 345, 346
Chotěšov I 146
Chotouň I 247, 365; II 305
Choura I 417
Chousnice II 242
Choustník I 229, 252, 309, 348, 354, 359; II 29, 153, 173, 226
Chrpa II 106
Chrudim I 22, 125, 147, 148, 263, 267, 326, 331, 344, 349, 366, 367, 371, 375, 381, 389, 401, 408, 414, II 12, 34, 35, 38, 48, 49, 53, 55, 61(2), 64, 65, 88, 93, 101, 102, 109, 110, 117, 134, 139, 148, 150, 164(3), 166, 169, 175, 178, 179, 183, 186, 189, 209, 238, 252, 286, 287, 307, 360
Chržín I 194, 325
Chržina II 208
Chuděra V. II 315
Chudoba A. I 238
Chudoplesy II 215
Chundela F. I 344
Chvoj I 380
Chvojan V. II 257
Chvojka V. II 18
Chvála II 359(4)
Chvalovský J. II 136
Chvaly I 145
Chvatěruby II 223
Chýň II 255, 267, 316
Chýnava II 247
Chyňská II 249
Chýška I 365; II 226
Chyťa II 86
Chýže II 363

I

Imlauf B. II 126, 145
Illner Dr. J. II 89, 133
Ivančice II 252

J

Jabloné I 364
Jablonec I 219, 226; II 151, 234
Jablonka I 340
Jablonov II 250
Jacques Dr. I 122
Jaeger I 301, 330
Jaegrová M. I 330
Jaethenstein viz Kalina
Jahn I 208
Jahoda I 229(2)
Jáchymov I 137, 145
Jakeš A. I 364; II 133
Jakubec J. II 345

Jalovecký J. I 234, 330; II 70
Jambor J. I 229
Janač J. I 229
Janáček J. I 364
Janák J. I 238
Janata J. I 229, 248
Jancák J. I 240
Janda A. II 153; F. I. 224; V. z Budohostic I 153, 194, 208, 216, 231, 270, 325, 372, 399; II 25, 38, 49, 72, 99, 130, 133, 201, 208, 215, 219, 229, 246, 254, 266
Jandera J. I 223(2), 224, 244, 310; II 40
Jandouš II 110
Janeček G. II 28, 164, 173 196, 213
Janke F. J. I 235
Jankovský I 124; II 182, 304, 339, 351
Janata J. I 248
Janota J. I 301
Janouš J. II 99(2), 192
Janoušek II 86, 146, 158, 170, 200, 215, 230, 231
Janovice II 360
Janovský J. II 109, 194
Jansa I 125, 126(2], 189, 195, 254, 271, 272, 309, 351, 367, 377, 390(2), 415; II 8, 23, 70, 121, 129
Janský K. I 265, 270, 331
Jantsch V. I 267; II 38
Jareš V. II 18
Jarkovský II 354
Jarolím J. II 99
Jarolímek I 235(2), 236, 330,2)
Jaroměř I 135, 147, 159, 220, 252, 306, 389; II 102, 221, 226, 240, 257, 360
Jaroměřský A. I 130, 173, 184(2); II 83
Jarosch (Jaroš) I 77, 115, 125, 146, 149, 167, 185, 190, 227, 235, 249, 423; II 8, 29, 182, 191, 279
Jausta J. I 281
Javůrek J. II 214(2)
Jažlovice II 109
Jedlička I 126, 302; II 99(2), 132, 192
Jelnědí II 140
Jech II 107, 110
Jelínek I 125, 229, 271, 301, 364; II 79, 83, 100, 158, 160, 203, 222, 281, 307, 343, 347
Jenč I 324; II 198, 199, 245, 267
Jeníček J. II 33
Jeníkov I 145; II 359
Jeřábek I 365; II 348
Jesenice II 167, 195, 202, 262
Jestřábí II 191
Jetřichovice II 216
Jevíčko I 234
Jezbera J. I 224, 244
Jezdínský A. I 224; II 255
Jezero I 84
Ježek I 60, 236, 408, 424; II 305, 327
Jičín I 147, 205, 214, 232, 244, 259, 260, 263, 271, 275, 288, 289, 302, 307, 321, 325, 363, 371, 372, 375, 391, 408, 417; II 16, 23, 24, 37, 40, 46, 51, 67, 87, 139, 140, 147, 149, 175, 176, 182(2), 200, 229, 238, 249, 250, 259, 278, 326, 340, 344, 368
Jílek J. I 230, 376; II 63
Jilemnice I 147, 172, 205, 232, 264, 287, 290; II 30, 108, 167, 174, 178(2), 335, 337, 360
Jílka J. II 326
Jílové I 147, 212; II 98, 194, 226
Jiloviště II 41
Jindra I 307; II 117
Jindřich J II 227, 243
Jindřichovský J. II 359
Jirák II 177
Jireček II 196, 256, 267
Jirkovský II 13, 35, 83
Jirná V. II 202
Jirmus A. II 289, 299,2)
Jirovský J. I 235
Jirousek P. I 239
Jiroušek H. II 141
Jiroutka F. II 224
Jirsa I 248, 308; II 343(2
Jirsík V. I 195; II 281, 284
Jiří Sv. II 140
Jiříček I 223, 224, 244(2)
Jiříčko I 238 5)
Jistebna II 167
Jistebnice II 131
Jiša F. I 208
Jodas M. A. I 238
John I 238; II 99
Jonáš I 71, 266, 315
Josef II 250
Josef J. I 244
Josefov I 135; II 226, 258
Josek I 222
Josífko F. I 235
Jozífek V. II 256
Jüngling J. I 224, 244; II 37
Jukl'ček J. I 240
Julianov II 366

Junášek I 315
Jungmann F. II 128; viz i Wolf
Juren I 301, 315, 364
Jurenka I 23
Just E. I 64
Juza P. II 324

K

Kabát M. II 203
Kabeláč A. II 18(2), 140, 146
Kabeláčová A. II 241
Kačerovský I 345; II 194
Kaderatzi A. I 84
Kadeřávek II 343, 347
Kadlec II 99
Kafka I 372
Kaisler J. II 177
Kakš L. II 124
Kal II 259
Kalab A. I 365
Kalaš I 391
Kalchberg I 52
Kalina I 364; II 132, 148, 220, 295
Kalivoda V. I 281
Kallmünzer I 217
Kalous J. I 229
Kalousek M. II 18
Kamaryt J. I 365
Kámen I 390; II 216
Kamenice I 193, 194, 325; II 117, 204, 208, 234, 360
Kameničky II 257
Kampelík I 343
Kánský II 305
Kaňka II 197, 223, 226, 234, 327, 340, 351, 353, 354, 358, 372
Kaňkov I 182, 183
Kaňkovský II 197
Kaplice II 213
Kapp J. I 264
Kapus I 234
Karas A. I 284, 301
Karásek I 264, 301, 310; II 198, 251
Karažej I 224
Karban J. II 344, 348
Karel I 93
Karlík II 99, 194
Karlín I 76, 147, 151, 263, 309, 313, 359, 375, 403, 414; II 28(2), 42, 62, 66, 93, 94, 107, 113, 115, 117, 123, 139, 184, 198, 199, 202, 206, 208, 217, 233, 239, 247, 254, 255, 258, 260, 265, 287, 288, 289, 293, 325, 346, 359, 360, 362, 365
Karlštein I 145, 228(2), 231, 236, 298
Karoch J. I 403
Kartouzy II 359, 361
Kaska A. I 59; II 175
Kaspar V. I 73, 74, 76, 77, 79, 84
Kaspr J. II 27, 310
Kastera V. II 200
Kastránek II 292
Kaše B. II 194, 225
Kašík J. II 344, 348
Kašpar J. II 30, 213(2)
Kašpr J. I 363; II 141
Katusice I 165, 343; II 54
Kaunic A. II 311
Kavka K. II 256
Kazda M. I 354, 400; II 29
Kdyň II 360
Keck A. I 359; II 357, 365, 369
Kejsler I 135
Kejval II 174, 256
Kellersperg A. I 42, 45, 48, 66, 68, 127, 137, 166, 326
Kerhart J. I 229
Kemenyi I 27
Kempe I 24
Kepec J. I 263
Kepl F. V. I 238
Kepler K. II 151, 177
Keprt A. II 33
Keral A. I 244
Kerber viz Koerber
Kestřánek R. I 130, 173, 184
Ketzendorf II 260
Khomová K. II 203, 222, 228, 249
Khun J. I 240
Kick I 164, 190, 208, 225; II 40
Kincl J. I 236; V. II 153
Kindl F. K. II 177
Kindla A. I 236
Kinský B. I 283
Kinzl P. II 258
Kinžpurk I 145
Kirchmayer I 210, 345, 371
Kittl E. II 341
Klabzuba J. I 336
Kladno I 307; II 126, 220, 238, 261(2), 293
Kladruby I 146
Klapka I 64
Klášter II 215, 305
Klát V. II 141
Klatovy I 147(2), 264, 340, 351; II 88, 100, 122, 134, 145, 217, 255, 257(2), 312
Klaudy I 29, 30, 67, 81, 128, 131

146, 159, 165, 178, 180, 190, 201, 323, 338, 369; II 118, 191
Klaus F. I 92
Kleander F. I 236
Klecanda A. II 107, 110
Kleeborn II 318
Kleebornová II 298
Klein A. I 215
Kleinschmidt II 192, 193
Klement F. II 317, 328, 363, 374(2)
Klenovice I 354; II 226, 242, 244
Klepáč F. I 281
Klepal V. II 344, 348
Klepl V. I 238(3)
Klesl I 399
Klier II 208
Klika A. I 224
Klíma II 13, 83, 254
Klimeš A. I 223; II 99; J. II 307; V. II 132
Klindera J. I 372
Klinháček J. I 364
Klobouky II 89, 133, 313, 363, 366
Klomínek II 194
Klugar J. I 236
Kluhy I 343
Klusáček L. I 364
Klusoň J. II 99, 192
Klust V. I 236
Kment II 215
Knap A. I 239
Knapp II 79, 171
Kněžice II 315
Kněževes II 152, 194, 360
Kněžmost I 265
Knín II 99
Knobloch I 229(3)
Knop A. II 224
Knorn II 120, 135, 194
Kňourek A. II 40
Kober I. L. I 50
Kobr F. II 234
Kobrstein F. I 235; II 164
Kobylisy II 203
Kocourek II 33(4)
Kocvera J. I 248
Kočínků I 259
Kočka II 223
Kodl L. II 214
Kodym I 182, 185, 189, 213, 216, 224, 232, 244, 279, 329, 341, 348, 370, 375, 423; II 15, 29, 36, 50, 53, 151, 159, 189
Koerber II 74, 75, 76, 84, 149, 160, 162, 163, 181, 182, 185, 189, 190, 196, 197, 198, 201, 208, 209, 223, 225, 256, 324, 327, 329.
Koerner J. I 271
Kofránek F. I 244
Kohout I 181, 224, 354; II 184, 256, 381
Kojetín II 148, 174, 262
Kokořín II 205
Kolací II 84, 160, 161, 162, 163, 179, 182, 209, 232(2), 256
Koláč G. I 223, 244
Kolár J. J. I 137; II 142, 358
Kolář J. I 224, 238, 240, 244, 288(2)
Kolářík I 319, 326; II 57, 67, 193, 204, 236, 280
Kolb I 221, 321; II 38
Kolek J. I 248
Koliha A. I 212
Kolín I 47, 146, 147, 160, 161, 162, 164, 247(2), 264, 301, 402; II 16, 93, 102, 135, 234, 296—299(2), 303, 305, 306, 307(2), 308, 309, 312, 317, 320, 321(2), 333, 338, 341, 342, 343(2), 344(3), 345, 347, 348, 354, 360, 363, 367, 370
Kolínský I 247
Koller I 5(2), 300, 328, 338, 389; II 91, 94, 95, 97, 118, 129, 149, 161, 171, 183, 194, 275(2), 276(2), 278(2), 286, 297, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307(2), 310, 311(2), 316, 326, 332, 340, 351, 352, 353(2), 354, 358, 374
Kollmann II 86, 302
Kolouděj II 109
Komárek I 217, 282
Komberec J. II 306(2), 319, 343, 347
Komers I 52, 59, 60
Konrad II 151, 177
Konvalinka II 256
Kopáček I 23
Kopal Č. I 229
Kopfstein J. I 244
Kopecká A. I 301
Kopecký I 337, 399; II 103
Koper II 33
Kopidlno II 68, 134, 193, 204
Kopisty II 252
Kopp I 126; II 60
Kopřiva M. I 130; V. II 303, 313
Koráb F. I 284, 301
Korajelík J. I 337
Korál A. I 224
Korb II 300
Korber K. I 271
Kordina II 169

Kornalík F. II 166
Kornouš V. II 128
Kormout F. I 310
Koryt II 302
Kořenice II 343, 348
Kořenský I 253
Kořínek I 88, 224, 235, 244, 248; II 141, 169, 196, 203
Koschin II 107, 210
Koschina I 124
Kosina T. I 351; II 199
Kostelec I 147, 159, 165, 170, 193, 213, 218, 283, 284; II 98, 105, 162, 194(2), 225
Kostial (Kostial) II 104, 292
Kostka F. I 240, 409, 413; II 198
Kostnice I 172, 185
Kostovice I 324
Košín II 72, 78, 153
Koštial viz Kostial
Košumberk I 170, 183(2), 213, 231, 303, 334; II 47, 93, 99, 100, 141, 178, 192, 225
Kočátko J. I 303
Kotek F. I 85, 134, 148, 192, 229, 236, 238, 335, 374, 424; II 189
Kotík II 224, 252
Kotorsko II 137
Kotrba II 310, 365
Kottek J. II 153
Kottek viz Kotek
Kottyk J. II 132
Kotyšan F. II 87
Kouba A. II 256; F. I 372; II 205
Koubek J. P. I 22
Koucka J. I 403
Koudelka F. II 238, 251
Koukolíček F. II 13, 35(2)
Kounov II 152
Kouřim I 147, 160, 164, 213, 244, 252, 306, 337, 348, 368, 372; II 50, 109(2), 114, 223, 360
Kouřim F. II 33
Kout J. V. I 219, 248, 249, 252, 266, 269, 272, 273, 283, 288, 290, 292, 297, 307, 308, 331, 334, 341, 343, 348, 351, 354, 356, 366(2), 367, 368, 369(2), 370, 374, 375, 377, 378, 379, 391, 392(5), 398(3), 399, 400(2), 402, 403(2), 405, 407, 409, 413, 414, 423; II 12, 13(2), 14, 15, 17(2), 18, 21, 22 24(2), 25, 29, 34(2), 35, 36, 41, 42, 45, 46, 48, 50, 52, 54, 57, 59, 63, 70 72, 76, 78, 98, 107, 188
Koutek J. I 403; II 85; F. II 72
Kovanda II 171, 172, 210, 227
Kovary II 238
Kovář I 172, 234, 330; II 215
Kovařík II 24, 33(2)
Kovařovič II 107, 110
Kozák I 380
Kozlany II 220
Kozler II 194
Kozlov II 24
Kozojedy II 142, 247
Kozomín II 223
Kracek J. I 238
Kračmar F. I 224, 244; II 23, 46
Kränk A. I 236
Krahanová T. I 248
Krajíc J. II 230
Král I 154, 183, 309, 339, 340, 393; II 35, 59, 145, 154, 163, 165, 168, 177, 244, 317, 328, 363
Kralert F. II 307
Králice II 363
Kralovice I 264; II 94, 106, 216, 253, 255, 266, 365
Království II 213
Kramář J. II 128, 204(2)
Kramérius I 340; II 122, 145, 244, 257
Kramuel II 199
Krása Dr. A. I 28; II 327
Krasenská B. I 248
Krásenský F. I 248
Krásnoves I 343
Krátký I 229; II 60, 132, 201
Kratochvíl I 23, 208, 359, 391, 413, 414; II 23, 25, 27, 28, 33(3), 49, 72, 99, 107, 129, 133, 151, 173, 175, 209, 210, 214, 227(2), 243, 256, 317
Kraus I 125, 220, 240, 271, 282; II 210
Krbec J. II 252
Krbek I 409; II 14
Krč I 145, 164; II 207
Krčín II 259
Krčmař K. I 224; II 380
Krečmar II 341, 344
Kredba I 267, 326; II 44, 119, 134, 142, 152, 164, 177, 248, 261
Kreinschmidt II 106
Kreis I 289(2), 308, 321, 357, 366, 370, 375, 376, 390, 423; II 14, 35—37, 43, 54, 65
Krejcar I 223, 238, 244; II 40
Krejčí J. II 141
Krešl J. I 247
Kreutz K. II 47, 65, 101
Kreuzer J. II 203(2)
Krill J. I 244

Krnka II 210
Kroner J. I 263
Kroměříž I 91, 172, 230; II 88, 130, 244, 262, 319, 337, 357
Kronawetter II 382
Kronstädt I 140
Kroš J. II 193
Kroučová I 194
Kroupa I 234, 235, 330; II 343, 347
Krouský K. I 297, 307, 309, 318, 330, 343, 350, 356, 363, 370, 373, 382, 389, 390, 392, 397, 405, 409; II 11—15, 17, 18, 24, 28, 31—36, 41, 43, 49, 50, 56, 58, 61, 68, 69, 76, 78, 123, 188
Kroutil J. II 344, 348
Krucemburk I 252, 348, 365
Krützner II 110
Krulich I 404
Kruliš P. II 354
Krumbholz I 380
Krumlov II 357
Krunka I 222, 223, 230
Krupá II 152
Krupička J. II 294
Krupín II 250
Krusin II 245
Krycenov I 337
Kryl II 347
Kryšpín I 229(5)
Kryt J. II 343
Krzeczunowicz I 286
Křekov II 238
Křenek A. II 176
Křepelka J. I 240
Křepinský J. I 365
Křesálek J. I 265, 270, 331
Křesetice I 146; II 60, 240
Křesíly I 319
Křešice II 67, 193, 204, 236
Křička I 248(2)
Křišťan V. I 81
Křivoklát I 147
Kříž I 229, 256
Křižanov I 193; II 103, 115
Křižek F. I 403
Křížky II 93
Křovice II 305
Křovina F. I 244
Kšely I 372
Kuba L. I 229
Kubát I 224, 244(2), 266; II 89, 222
Kubeš II 301
Kubeška II 176
Kubík J. 167
Kubišta J. I 238
Kubr I 380
Kučera I 23, 172, 178, 181, 184, 204, 372; II 18, 24(2) 33, 45, 49, 100, 109, 115, 118, 209, 210, 227, 240, 243, 245, 283(2)
Kudera B. I 424; II 47, 65, 71, 101, 103
Kudrna J. II 326
Kudrnáč F. I 235
Kuh D. I 316; II 268
Kuhn I 128; II 40
Kuchař I 244; II 343, 347
Kukla J. II 325
Kukleny II 216, 360
Kulda B. M. I 326; II 32, 42
Kulhánek I 238, 250, 252, 330, 336, 356, 366, 373, 375, 376, 392, 398, 409; II 13, 32, 34, 36, 43, 56(2), 59, 61, 65, 71, 149(2), 170, 189
Kult II 169
Kummer II 184(4), 191, 193, 220, 221, 222, 233, 240, 244, 246, 252(2), 295, 304, 340, 342, 374
Kumpošt II 341
Kuna II 30(2), 324
Kundratice II 202
Kuneš V. II 317
Kunětice II 223
Kunratice II 260
Kunštát II 197
Kunz II 361(2), 362
Kupferberg I 146
Kupka M. II 177
Kurs F. I 139
Kustoš V. I 281
Kusý II 120, 348
Kutinan F. II 57
Kutlíře II 344, 348
Kutmar II 235, 236, 238(4)
Kvapil Č. II 71
Kvasnice J. II 86
Kvasnička F. II 57, 68
Kvěchová B. I 254, 281, 294, 301, 330, 396, 397
Květ I 183, 264, 266, 270, 273, 342; II 89(2), 98, 111
Květoň I 158, 279, 308, 318, 321, 341, 349, 366, 369, 370, 374, 375, 379, 390, 392(3), 398, 399, 402, 403, 409, 413—415, 423; II 12, 13, 15, 18, 22, 36, 46, 48, 52, 55, 68, 70, 78, 80, 85, 140, 188, 217, 229, 244, 247, 250(2), 252
Kvoch I 110
Kyjov II 364
Kyzoň F. II 137

L

Laadt I 124, 195, 250, 271, 272, 300, 354, 369, 376, 386, 391, 402, 408; II 8, 18, 23, 39, 45, 63
Labský L. I 221, 222, 230, 273, 345, 346; II 146
Lad I 84
Lahovice II 117
Laida E. I 310; II 264
Lakot V. II 153
Lakovec II 252
Lala V. II 30(2)
Lamr V. I 240
Landa I 125, 271, 307; II 8, 37, 107, 151, 160, 167, 182
Landfras II 254(2)
Landrok B. II 105
Landsinger A. II 125(2), 129
Landsmann H. II 177
Landškroun I 68
Landt II 300
Lang H. I 348, 375, 423; II 34, 177, 201, 203, 207, 209, 212, 214, 238, 251
Langer I 134; II 126
Langhans I 301; II 13, 31, 67
Lany II 105
Lanžov II 259
Larisch I 52, 109
Láska J. II 205, 213, 214, 216
Lasser I 27, 31, 44, 45, 52; II 274, 378
Laštovička J. II 359
Laštovka J. I 229
Lat I 61, 75
Látal O. II 237
Latzková T. I 248
Laube J. I 309
Lauermann I 133, 139
Laufka I 361
Lausecker I 125; II 210, 245, 273, 279
Lausch II 228
Laušmann I 236(2)
Lažanský I 46, 55, 104; II 370
Lebeda J. I 356
Leč J. I 244
Ledeč I 147, 264, 374; II 213(2), 217, 230, 231, 244(2), 262
Lederer M. II 359
Leger I 212, 248, 308
Lehner M. I 244
Lehnert F. I 83
Leitner I 417; II 258
Lemberg J. I 224, 244; II 68
Lemeyer II 186
Leminger II 109
Lenešice II 247
Lenhardt J. II 370
Lenoch J. I 351; II 99, 140
Leonhardi I 347
Lerst V. I 364
Lešer J. I 256; II 124, 128
Lešetický I 23
Letovice II 316
Lety II 33
Leuchtenberg I 391
Lev J. I 72; II 67
Levín I 210, 214, 231, 239, 269, 408, 411; II 17, 23, 29, 36, 151, 174, 198, 234, 251
Lhota II 24; Jen. I 146; Jestř. II 344; Libč. II 259; Sal. II 216; Šar. I 240, 264, 409; Vlach. II 238; Vys. II 226
Líbal J. I 265; P. I 331
Libáň I 147, 167, 218, 275, 288, 372; II 134(2), 173, 182
Libčany I 221, 273; II 146, 157
Libeň II 202, 203
Libenice II 344
Liberec I 219, 267; II 193, 238, 288(2), 293, 300, 304, 310, 333, 335
Liběšice I 146
Liběvov II 105
Libeznice II 199
Libická A. II 295
Libodřice I 336
Libochovice I 147; II 229
Libotejnice I 152
Libovice I 231
Libovický II 59
Libštát II 105
Libuš II 202
Libušín I 274; II 48, 213, 247
Lidice II 136
Liehmann J. I 356
Liehner II 182
Lienbacher I 54
Lihovec II 194
Lichčeves II 43
Lichoceves II 262
Lima J. II 117
Limbeck I 68; II 264
Lindner I 241
Linek I 248, 380
Linha II 25
Linhardt (Linhart) I 59, 214, 220, 223, 244, 282, 310; II 37, 137, 165(2)
Lípa Č. II 165, 219, 271; II 288(2)

293, 294, 296(2), 300, 303(2), 317, 326, 327, 358, 329. 338, 345, 346, 350, 354, 355, 361(2), 362, 363(2), 373, 374
Lipany I 164, 213, 218, 224. 226, 227, 284, 348, 359, 372; II 15, 111, 114, 197, 205
Lipkovice II 85
Lipňany II 225
Lipník II 239
Lirš I 392—395
Líska II 344, 348
Liška I 330, 403(2 , 424; II 23, 41, 78, 119, 153, 174, 190, 195, 214, 220, 224, 238, 242
Lišková M. I 330
Lišnice I 416
Liteň I 321
Litobošt II 216
Litoměřice I 219. 220, 263, 271, 290, 330, 392; II 65, 209, 259, 263, 264, 266, 284, 288(3), 291, 293, 303, 304, 313, 322, 331, 334(2), 338, 346, 355, 364, 368(2), 373
Litomyšl I 147, 170, 193, 264; II 94, 95 192, 225, 248, 355, 358
Litovel II 305, 354
Litovice I 324; II 86, 145, 152. 183, 245, 250, 267, 281, 283, 370
Litovle II 197, 206
Lobes I 343
Lobkowitz I 68; II 266, 307(2), 312, 365
Locke F. II 333
Loder A. II 316
Lodl I 394; II 83, 126
Löbl I 416
Löffel F. II 203, 222, 228, 249
Löwy A. I 225
Loha F. II 52
Lohr II 137
Lochkov I 281; II 59
Lochkovice I 370
Lojda II 198, 223, 227, 229
Lokšany II 348
Lomnice I 147, 205; II 17, 50, 126, 138, 147, 153, 172. 183, 202, 224. 228, 251, 252, 308, 325, 372, 386
Lončky II 140
Lončov I 382
Longay II 195, 273
Lonqueval viz Bouquoi
Lopatář I 283
Lorenc I 217, 234, 264, 282
Lorek J. I 310
Losenský J. II 109
Lošany II 343, 347
Loštěnice II 363
Loštice II 88
Loučeň I 182, 239
Loučení I 167
Loučín II 88
Lounky I 151, 391, 413; II 49, 99, 133, 209, 214, 227, 244, 256
Louňovice I 171; II 23, 119, 370
Louny I 181, 190, 194(2), 263, 315, 319, 331, 352; II 44, 53, 69, 93, 132, 137, 139, 142, 149, 151, 152, 153, 158, 165(2), 167, 173, 197, 236, 243, 246, 249, 253, 256, 262, 340
Lstibořice I 372
Ludkovice II 245
Ludvík (Ludwig) I 71, 166, 167, 249, 422; Viktor I 52
Luft A. II 342, 345, 364(2)
Luhačovice I 225
Lüssner I 165
Lukavec I 229; II 259
Lukavice II 322
Lukes (Lukeš) I 225, 234; II 256
Luňáček II 107, 110, 151, 170, 200, 230, 263
Lustig I 177; II 57, 68
Luštěnice II 220
Luttna H. II 359
Lužanky I 209
Lůže I 170, 183(2); II 93, 141, 225, 360
Lysá n. L. II 247, 327, 342, 343

M

Maager I 26
Macák (Masák) I 244(3); II 37, 30(3)
Macálek V, I 356
Macnar J. I 240
Maděra J. I 303
Mahrla V. I 236
Mahrlová M. I 235
Mach I 125. 140, 156, 157. 172, 254, 272, 281. 369, 376, 378, 389, 390, 399; II 8, 34
Macháček, soudce I 310; A. I 199; F. I 284, 301; II 343; ze Ziboslav II 348
Macháčková E. I 134
Machek J. II 107
Machovec J. II 299
Machovský I 248(2), 301; II 343, 347

Machytka J. I 240
Maier J. I 235; II 220
Maiksnar A. I 238
Maillard viz Majllard
Maisner F. II 153
Maixner I 223, 224, 244(2)
Máj K. I 208
Majer J. II 24
Majlath J. I 51, 52
Majllard A. I 264, 274
Makoň H. II 354
Makotřasv II 207
Makovec F. II 13, 24, 25
Makrle I 222
Mallowetz viz Malovec
Malá I 265
Malasýr II 250
Malat F. I 365
Malek J I 229
Malkov II 217
Malovec (Mallowetz) I 135; II 12, 53, 56, 139, 153, 158, 165, 182, 184, 216, 220, 235, 236, 243, 304, 318, 360, 368, 399
Malý I 195, 199, 235, 258(2), 265, 308, 321, 375, 380, 388, 423; II 11, 128; 240
Mančice II 343, 348(2)
Mann A. I 236; J. I 236
Mannova M. I 236
Manvch J. I 244
Marčan I 394; II 269
Mareček J. II 86
Marek J. I 236; F. II 214; V. I 248
Maresch I 21; II 309
Mareš A. I 391; V. II 323
Marhold I 126 (2); II 128
Markl K. I 235
Maršík H. I 235
Maršner II 13, 35, 83, 194
Martin J. I 337(2); K. II 104; V. I 271
Martinec A. I 301
Martinic I 25, 26, 38, 60, 128, 154, 163, 260, 345, 373; II 266, 305, 311
Martinice II 261
Martinka J. J. I 212, 215, 234, 284, 332; II 11, 30
Martinů I 399; II 140
Marx I 81, 139, 146, 174, 324; II 69, 71, 281, 301, 314
Marzik J. I 139
Mařan I 393
Mařík I 88
Mařínec J. II 214
Masák viz Macák
Maschka Dr. II 47, 121
Mastný II 146, 158, 202, 219
Mašek F. I 235; V. II 153
Mašín J. II 343, 347; V. 229
Maška viz Maschka
Matěják J. II 174
Matějka II 194
Mathesius P. II 203, 222, 228, 249
Mathiasch I 92, 125, 267
Matis II 110
Matoušek I 328, 310(2), 336, 408, 417; II 20(2), 25, 49, 103, 125, 131, 222 224, 264
Mattuš I 270; II 111, 128
Matucha I 147
Matyáš J. I 238
Matzke I 234
Maydl I 259
Mayer II 24, 193, 256, 264
Mayersbach II 118
Mazura V. I 336
Mazuranič I 31, 52
Mecséry I 27, 28, 31, 44; II 273
Meergans I 225
Mečeříž II 213
Meisner F. I 236
Mejstřík J. II 33, 140
Měkota V. II 343, 347
Melechov II 217
Melich F. I 248(3)
Melichar I 212, 298; II 67, 176
Meliš E. II 67
Mělník I 42, 147, 161, 252, 264; II 93, 136, 141, 146, 205, 206, 222, 307, 319, 324, 339, 346
Melzer A. II 203, 204
Mencl H. I 236
Menčík F. I 238
Mensdorf I 41, 51, 52, 65; II 246
Mentberger I 76, 124, 169, 172, 185, 190, 201, 204, 276, 289 313, 323, 334, 352, 369, 374, 379, 390, 393, 415, 416; II 8, 13, 23, 25, 72
Merhaut J. II 344
Merhold II 110
Mesl A. I 234, 330
Messner F. I 140; II 74, 162, 301
Městec Král. I 147, 275, 288, 408; Heřm. I 349; II 67, 68, 93, 109, 173, 197, 276
Město N. I 193, 264, 364, 365; II 12, 35, 94, 102, 126, 145, 169, 234
Měšťan F. I 238, 240
Metlický V. I 290; II 333
Metternich I 74, 277, 324

Meydl I 289
Meyer II 203, 204
Meysl A. I 301
Meziříčí I 193, 365; II 103, 115
Mezník I 23, 236, 276, 289, 349, 354, 369, 377, 386, 390, 399, 402, 408, 413, 417(2); II 13, 14, 24, 28, 42, 55, 56, 107, 121, 135, 146, 163, 208, 242(2), 245, 321, 346
Michalovský II 125
Michle I 312, 317, 331, 338, 339
Mikeš I 272, 348, 370, 375, 403, 423; II 36, 68, 71, 142
Mikov II 208
Mikuláš J. I 267, 321; II 24, 48, 79, 105, 111, 171
Mikule J. I 240
Mikulejský J. I 247, 301, 396, 397
Milatice II 366
Milčice I 224, 247, 248, 253, 254
Milčín II 208
Milde II 175, 351, 353
Milej II 213
Miletín II 298
Milevsko I 264; II 238, 251, 336, 344, 354, 360
Milfait II 197, 223, 226, 245, 246, 256, 328, 340
Miličives I 146
Milín I 76
Milinovský II 132, 148, 220
Militký II 288(2), 310, 365
Mille A. II 322
Milovice II 364
Mimoň I 159, 165
Minařík J. II 13, 35, 83
Mindl A. I 240
Mindlain J. I 238(2)
Minkovice II 259
Miňovský K. II 133, 190
Mirotice II 99
Mírov II 257
Mirovice II 27, 99, 195
Mirovský K. II 136
Miskovice I 247; II 306, 341, 343, 347(2)
Místek I 219; II 239, 366
Miškovice II 221
Mišovský K II 191
Mitis II 267
Mitske P. II 260
Mitteis I 126, 169, 190, 342
Mittelhuber I 265
Mladota II 280
Mlákov II 280
Mlazovice I 183, 236, 238
Mlčechvosty I 225; II 173, 175 255
Mlčoch II 257
Mlejnice II 193
Mlíkosrby II 104
Mlynář I 337
Mnichov II 335
Mönich viz Larisch
Moesóny I 26
Mohelnice I 276
Mohrmann J. I 234
Mochov I 372; II 245
Mojžíš II 120, 172, 179, 338, 344, 348
Mokropsy I 343; II 33(3), 59, 94, 102, 141, 178, 197, 343(2)
Mokrý F. I 336
Mollinari A. I 229, 367, 378, 379; II 13
Montenuovo I 56, 322, 323
Mor J. I 240
Moravec J. I 248; II 216
Morávek I 240; II 280
Moravice II 248
Moritz II 23
Morstadt I 248(2)
Morzin I 40
Most I 125; II 72, 151, 158, 165, 231, 236(2), 258, 289, 294(2), 303, 320, 321, 323, 332, 234(2), 339, 373
Mošna II 194, 251, 258
Motol I 204, 209, 211, 224; II 60
Mottl V. II 153
Moučka K. II 194
Možný F. II 236
Mrákotín II 247
Mrázek I 130, 173, 184; II 224, 252
Mrštík V. I 248
Mrvík I 229
Mšeno I 343; II 77, 347
Mueller A. I 301
Mucha J. I 301, 397
Mühlbauer J. I 235
Mühlstein II 30(4)
Mühlsteinová B. I 134
Müller I 27(2), 139, 264, 281, 304(2), 313, 366, 414; II 35, 34, 46, 47, 48, 49, 53, 55, 57, 60, 61, 64, 65, 67, 88, 96, 136, 157, 189, 222, 224, 264, 331, 333, 380
Muk I 324
Mukařov II 50, 135, 136, 137, 153
Muncar viz Munzar
Muncifaj II 213

Munzar I 236, 239, 240, 409, 413; II 34
Mur A. II 40
Musil I 365; II 86
Mutějovice II 152
Muzika V. I 309
Myslivec I 224, 244(4)
Mysliveček V. II 325
Mýto Vys. I 147, 170, 193, 264, 401; II 85, 87, 93, 100, 103, 140, 149, 166, 204, 222, 238, 247, 255, 299(2), 305, 328, 333, 339, 341, 357
Mžany II 141

N

Nabin II 213
Načeradec II 370
Nadějkov I 225
Nádvorník J. I 240
Nagl Č. II 109
Náhlovský I 252; II 203, 222, 228, 249, 306
Nachbar J. II 214
Náchod II 94, 102, 117, 126, 169, 324
Náchodský II 301
Najbrt J. I 248
Nájemníková A. II 37
Najman I 224, 244, 270; II 46, 48
Napajedla I 128
Napek II 194
Napravil I 130, 173, 184, 247; II 137
Nápravník I 64(2), 79, 86, 88
Náprstek I 380
Nasavrky II 93, 110
Nascera V. II 297
Navarov I 267, 268, 274, 386
Navrátil I 271; II 78
Naxera II 24, 306
Nebeský A. II 153; V. II 173, 175
Nebovidy II 343, 348
Něčico II 225
Nedělitě I 220
Nedoma I 63, 64, 89(2), 169, 184, 185, 190, 201, 250, 329, 424; II 17, 37, 63, 189, 335, 354(2), 355, 374(2), 378
Nedomanský II 357
Nedvídek V. II 291, 292, 315, 317, 327, 329
Nechanice II 127, 147, 159, 221, 222; II 104, 127, 141, 168, 203, 255, 360
Nechanský I 326; II 57, 67, 204, 224, 236, 319
Nechodom II 343, 347
Nechutín II 245
Nejedlý I 270; II 256, 327, 335, 338, 344, 364, 365
Nejtek II 153, 194
Němčice II 148, 342, 394
Němec I 125, 271; II 42, 89, 98, 127
Nepauer E. II 71
Nepomucký II 238
Nepomuky II 99, 185, 312, 321
Nerad F. I 235
Neruda J. I 290, 331; II 42
Nesměrek A. II 135
Nesměrák J. II 152
Nesměšák A. II 117
Nessl I 125
Nesvačily I 231
Neteš I 391
Netolice II 249, 326
Netolický F. II 257
Nettvall I 213, 226(2), 264; II 170
Netušil I 184; II 107, 110, 130, 173, 196
Neuhardt II 256
Neuberk I 91
Neukirch II 192
Neukirchen I 264
Neumann I 124, 244, 308, 346, 364, 375(2), 388, 424; II 8, 17, 59, 76, 78, 101, 126, 145, 157, 163, 183, 189, 194, 199, 231, 256, 258
Neuměl I 126; II 129
Neustadt I 51; II 335
Neuwirth I 99
Nevařil A. I 336; II 137, 153, 257; V. I 337; II 83
Neveklov I 252; II 20, 125, 131
Nevjel II 328, 339
Niessl I 212
Nigrin F. I 260
Ninger K. II 121
Nohýnek V. I 303
Nostic A. I 25, 33, 34, 49, 60
Noutonice II 43, 122, 125, 262, 263
Nouza V. II 344
Nouzák II 348
Nouzov II 339
Novák I 229, 248, 301, 336, 403; II 33, 86, 137, 167, 229, 236, 310, 318, 320, 337, 339, 342(2), 344, 348(2), 355, 365
Nováková M. I 248, 308
Novopacký I 181
Novosad J. II 359

Novosádek II 80, 129, 175, 191
Novosady II 121
Novotný I 64, 146, 181, 229, 247; II 33, 40(2), 67, 109, 176, 180, 194, 195, 196, 197, 223, 226, 234, 236, 240, 261, 263
Nykl F. II 191
Nymburk I 33, 147, 167, 182, 218; II 324, 360
Nýrsko II 88

O

Obentraut I 210, 228, 264, 273; II 244, 253, 262
Oberwinder II 258
Obrland V. I 372
Očelice II 238, 305
Oderský J. II 142
Odry I 276
Odřepes II 220
Ochtávec F. I 416
Okenfus J. II 366
Okoř II 43, 262, 263
Oktabec II 125
Oleskiewicz I 172, 184, 371, 394
Oliva J. I 248; II 329, 340, 354
Olomouc I 128, 207, 234, 275; II 119, 169, 197, 283, 288, 344, 366
Opatovice II 343, 347
Opava I 134
Opelt J. I 229
Opitz I 130, 173, 184(2)
Opočno I 164, 362; II 94, 102, 173, 204, 238, 259, 260, 282, 285, 288(2), 305, 328, 360, 363
Opolecký (Opoletzký) I 126, 172, 352, 369, 384, 393, 408, 417; II 23, 34
Oprostovice II 245, 248
Oreb I 333, 370
Orgelmeister E. I 301
Orth (Ort) I 140, 304, 367; II 223, 268
Osek I 270; II 303(2)
Osenice II 259
Osoblaha I 127, 134
Ostádal I 221
Ostrovský J. II 208
Ostrý J. I 392
Ostředek II 175
Otič J. II 208
Ottenveller F. II 24
Oujezdecký I 359
Oumonín I 146
Oustrašice II 293
Ouštěk I 146
Outěchovice II 216
Ouvaly II 249
Oužice II 223
Ovčary II 344

P

Pacák I 203, 204, 212, 220, 224, 235, 249, 308, 321, 341, 365(2), 375, 380(2), 422, 425; II 36, 78, 119, 135, 189, 256
Pacal I 238(2)
Paclt J. I 224, 244
Pacov I 146, 171, 282; II 216, 226
Padařov II 262, 298
Paďour J. II 126, 145
Päumann I 21, 29, 31, 41, 85, 324
Paiskr I 307
Paka I 59, 147(2), 183, 205, 211, 269, 274, 283, 298, 307, 363, 386, 391; II 48, 90, 125, 134, 182, 195, 198, 224(2), 228(2), 251, 252, 278, 303, 312
Pakosta I 203, 204
Palacký I 23, 34, 35, 36, 38, 41, 48, 67, 103, 163, 166, 168, 318, 322, 323, 384, 418; II 80, 115
Palák II 85, 120, 121, 126, 134, 135(3), 136, 146, 147, 166, 168, 172(2)
Palan I 315, 365
Palec I 371
Paleček I 81, 90, 248
Palečkova I 248
Paletz I 264, 307; II 32
Palmer II 106
Palorín I 276
Pankrác I 311, 333, 337, 339, 368, 371, 377; II 59, 61, 86, 87, 189, 194, 217, 221, 226, 343
Panoušek I 372
Panthen viz Rothkirch
Papírek F. I 365
Papst II 258
Pardubice I 46, 146, 147, 159, 173, 215, 221, 252, 264, 269, 349; II 86, 87, 96, 102, 106, 109, 129, 134, 137, 146, 152, 158, 164, 202, 217, 219, 223, 238, 258(2), 260, 265, 304, 317, 360
Pardubičky II 107
Paris viz Parys
Paroubek I 247
Parravicini J. II 86
Parys I 226; II 109

Pařík I 316
Pařízek I 199, 240
Paříž II 185
Pařížov II 45
Pasek Č. II 134
Patočka I 259, 321, 423(2); II 234
Patočkova II 12, 13, 24, 25
Pauer viz Pour
Paulus J. I 235(2)
Páv F. I 236
Pavák II 269
Pávek II 279
Pavel V. I 265, 331
Pavelka I 235
Pavlíček I 235, 244
Pavlík V. I 383
Pavlis II 99, 100, 106, 192(2)
Pavlousek J. II 153
Payer I 64, 79, 86, 87, 139, 155, 159; II 12, 20, 71, 78, 126, 282, 364, 369, 379, 384, 413
Pazdera M. 220, 239, 256
Pazelt II 186
Pazourek A. I 223, 244
Pažout F. I 307
Pecák F. II 177
Pecivál V. I 365
Pecka I 183; II 140, 309
Peckel II 222, 228, 235, 249
Peča II 138
Pečený J. I 224, 244
Pečky II 257, 343
Pedl II 194
Peger A. I 235
Pecháček I 78, 79, 223, 224, 244, 253, 254, 300, 308, 328, 341(2), 343, 366, 367, 376, 386, 390, 413; II 15, 17, 19, 22, 34, 36, 39, 46, 37(3), 51, 59, 65, 69, 71, 79, 98, 117, 132, 133
Pejcha V. II 343, 348
Pek I 229(2)
Pekař I 223, 238; II 158, 170, 230, 231
Pekel V. II 203
Pekelský J. I 265, 331
Peklo I 340; II 100, 122, 145, 176, 257
Pelant A. II 233
Pelc II 210, 227, 233
Pelhřimov I 164, 264, 363; II 110, 307
Pelikán I 235, 236
Pellant II 210, 227, 311
Pelnář M. II 83
Penecke A. II 317, 346, 370, 371, 374
Penecký A. II 334
Perger E. I 263
Perchek F. I 271
Perlesy I 146
Perner I 248; II 299(2), 338, 343, 347
Perno II 137, 139, 165
Peška I 315, 364
Pešková I 134(2), 135(3)
Pešť I 420; II 138, 307
Peterswald II 124, 167; II 216
Petr I 221, 238, 280, 302, 308, 340, 341, 343, 370, 375, 379, 386, 389, 398, 423; II 36, 46, 71, 105, 171, 172, 189, 227, 233, 258
Petrán J. I 337(2)
Petrino II 193, 205, 255
Petrohrad II 210
Petrova I 235
Petrovice II 142
Petrswald viz Peterswald
Petržilka II 240
Petříček I 222
Petřík II 160
Petsch z Petschendorfu I 264; II 111, 167
Peyscha I 161
Pfeffermann I 61, 75, 84
Pfeifer (Pfeiffer) I 172, 184, 220, 282; II 237, 258
Pfeil II 307
Pfof J. I 364
Pcher II 221
Pick A. II 261, 263, 266, 284, 331, 358, 374; V. I 181, 219, 330, 400
Piffl V. I 139; II 234
Picha J. II 203, 281
Pik viz Pick
Pilař F. II 285; V. I 229
Pinkava F. II 353
Pirkl J. I 264
Pirnik I 146
Písek I 45, 147, 263; II 90, 94, 111, 121, 142, 306, 317, 358, 360, 369
Pišlova K. I 235
Pištecký J. II 167, 205
Pivetz II 258, 259
Pivoda I 81
Pivoňka V. I 248
Pixa J. II 30(2)
Plaňany I 247, 372; II 205
Plaňanský J. I 229
Planice I 155; II 250, 312
Plasy I 146
Plašil I 236, 238, 240

Pláteník J. II 128
Plavnice I 414; II 136
Plecháč I 220, 282
Plener I 27, 31, 99, 108, 151, 169, 298, 330; II 149. 181
Plnař M. I 393
Ploch V. I 140, 146; II 53
Plubal V. II 340
Pluhař J. I 364
Plumlov I 207
Plužná I 343
Plzeň I 173, 185, 220, 263, 271(3), 363; II 24, 32, 41, 72, 78, 99, 121, 125, 130, 132, 137, 148, 184, 188, 189, 201, 205, 221, 222, 231, 237, 240, 244(2), 245, 247, 257, 258, 260, 279, 284, 286, 290, 293, 305, 313, 319, 322, 327, 340, 341, 342, 345, 354, 365, 375, 390
Plzenec II 24
Poboř I 336
Pobuda F. I 139
Počapy viz Podčapy
Počátky I 147; II 221
Počernice I 47
Počický J. I 365
Podany I 238, 240
Podbaba II 151
Podbořany II 370
Podčapy II 98, 257
Poděbrady I 146, 147, 218, 229, 264, 266, 298, 319, 367, 373, 378; II 89, 106, 200, 224, 248, 253, 254, 255, 308, 360
Podhajský V. II 166
Podhorský J. II 107
Podhořany I 146
Podhrad II 170
Podhradí II 245
Podklášteří II 42
Podlipská Ž. I 134(2)
Podlusky I 61
Podmoklí I 219; II 333
Podol II 109, 221
Pötting I 184
Pohl I 125, 267, 271, 303, 355, 397; II 8, 30, 36, 49, 55, 107, 152, 160
Poche II 105
Pochop J. I 281, 380
Pokoj F. II 338
Pokorný I 135, 183, 184, 264, 265, 290, 315; II 24, 41, 46, 48, 61, 70, 75, 153, 192, 194, 200, 207, 219, 247, 296
Pokratice I 146
Pokřikov II 247
Poláček J. II 153
Polák I 229, 240; II 39, 107, 108, 180, 302, 309
Polan V. II 297
Polanský D. I 365
Police II 102
Poličany II 259, 298, 318
Poličká I 170, 264, 274, 331, 375, 399; II 94, 132, 166, 178(2), 217, 223
Polín II 255
Polívka I 391; II 30, 54
Pollatscheck I 140
Polná I 147, 194, 264, 315(2), 364(4), 365; II 110, 111, 112, 114, 184, 185, 223
Polnička I 315
Popel II 117
Popovice I 302
Popovič II 89
Popovičky II 109
Port II 222, 260
Portych K. II 40
Pořící II 168, 204
Poslušný J. II 99
Pospíšil I 27, 226, 247, 301, 396, 397; II 207, 343
Pospšil I 372
Possinger II 267
Postoloprty I 194
Postovice II 215
Postler B. I 319
Pošna II 226
Potešil A. II 141
Potěšín I 364
Potocki I 39, 99, 107, 109; II 149 181, 190, 203, 255
Potočka J. I 375
Poton II 306
Potštýn I 169, 193, 210, 254, 284, 301, 334; II 20, 23, 28
Potměšil J. II 359
Potužil J. II 308
Pour F. I 224, 238(3), 240(3); II 34, 332
Poustka I 247, 248, 308; II 299
Poustková F. I 247
Pozlovice I 128, 225; II 174, 245
Pradlíska II 245
Prager I 248, 308
Prachatice II 249, 286, 323
Prachatický J. I 235
Prachenský I 67, 378; II 141, 146
Prandl Prantl) II 151, 177
Prášek I 248; II 71
Prašinger E. II 294
Prause J. II 224
Pravda F I 315

Pražák I 152; II 126, 173, 175, 189, 194, 346
Pražan I 333; II 99(2). 192, 373
Preclík II 299(2). 343, 344, 347
Preininger I 359; II 303(2), 305, 313
Preisler I 260
Presl I 133, 139, 362; II 74, 107, 215
Pretis II 181, 341
Procházka I 252. 236, 238(3); II 38, 40, 132, 194, 245, 281, 306, 319, 343, 347
Prokesch II 255
Prokop I 172, 184, 218, 238, 325, 424
Prokůpcová II 62
Prokůpek I 227, 247, 248, 372; II 200, 207, 344, 348
Promberger P. I 91
Proschek J. I 271
Proskowitz viz Brechler
Proseč I 164; II 216
Prostějov I 99, 207, 209, 364; II 103, 206, 236, 238, 245. 253, 323, 329, 332, 335, 337, 340(2), 345, 381
Prostějovičky II 245
Prostějovský J. II 200
Protivanov II 370
Protobever I 31
Provodov II 145
Prskavec II 283(2), 314, 315, 321
Prucek J. I 127
Přáda II 158, 170, 200, 230, 231
Předák I 125, 143, 185. 271, 272, 279, 300, 302, 332, 350, 352, 367, 369, 399, 400, 403, 408, 409; II 8. 14, 15, 18. 31, 41
Předklášteří I 359; II 69
Přelíč II 213
Přelouč I 147; II 42, 45, 103, 137, 141, 146, 307, 308
Přenosil F. I 244
Přepychy II 238
Přerov II 103, 250, 262
Přeštice I 147, 264; II 108, 110, 118. 126, 127, 131(2), 135, 185, 257, 312
Přibil M. II 30 3)
Příbram I 147(2), 211, 264, 414; II 93, 95. 99. 172, 208
Pribysiav I 147, 184. 193. 194, 213, 300, 301, 315 2), 334 364(2), 365; II 110. 133, 134, 185, 197, 360
Příkré II 216
Přikryl II 169
Přísečnice I 146
Přišimasy I 372(3)
Přišovice II 176
Přítočná II 240. 249(2)
Pštros I 42, 222; II 107
Ptáček J. I 248, 308
Ptáčník I 172, 184, 424
Ptačovský I 281, 301
Ptýrov II 215
Pubec I 340
Pucák II 60, 83, 106
Puha J. II 222
Pujmon J. I 365(2)
Pulda A. I 300; II 176
Pulkrt II 280
Punčochář J. I 248
Purkhardt II 196. 197, 245, 246, 256
Purkrábek A. I 372(2)
Purkyně I 22, 23
Purscha II 186
Půst A. II 106
Puš I 235(4)
Pyšvejc II 133

Q

Quadrát I 152, 264, 414; II 11. 79, 85, 129

R

Rabas I 140; II 225
Rábí II 368
Rabl II 183
Radboř II 297, 301
Radecký II 270
Radím I 146
Radimský I 59. 161, 247. 342. 402; II 16, 38, 57, 68. 299, 343, 347
Radkovice II 110, 127
Radnice II 360
Radostná II 109
Radotín II 225
Rafael A. II 99
Rachmann J. I 240, 244
Raiman viz Rajman
Rainer I 25, 31
Rajecká II 243
Rajkovič S. I 172, 173, 184. 213, 214 2), 215, 216, 224. 300, 308, 344. 345, 375. 415, 416. 424. 425; II 76, 90, 176. 236. 326, 327
Rajman I 214, 220. 223(3), 244(3), 282(2); II 60. 158
Rak J. I 336; II 343, 348

Rakos II 217
Rakovník I 147, 194, 214, 233, 264, 348; II 127, 152, 339, 360
Rambousek J. II 30(2)
Rambousková F. II 126, 145
Ramisch (Ramiš) II 121, 231
Raná II 247
Randa F. I 363
Rank K. I 64; J. II 83
Rann I 126(2), 143, 191, 254, 300, 367, 369, 374, 379, 386 390 399, 415; II 8, 18, 28 31(2), 39, 63, 147, 203, 279, 290, 351, 354
Rataje II 244
Ratenice I 244, 247, 284
Rathouský II 354
Ratkovice II 108
Raudnitz II 97, 154, 207
Rechbauer I 27
Rechberg I 24, 31, 41
Reil M. I 235
Reiman viz Rajman
Rein I 244; II 104, 192
Reiner I 51
Reinová A. I 266
Reiter I 315, 365
Reithárek V. II 40
Reitr J. II 128
Rejha V. I 130
Rejžek II 264
Relich I 220, 341, 375, 423; II 25, 41, 51, 52, 78 2), 121, 122, 189, 222
Remeš F. I 248, 308
Renčov I 194; II 207
Reneš J. I 239
Renger F. I 281, 301
Renn A. I 89, 343; II 288(2)
Renner II 283
Rentsch K. I 130
Rettigová D. II 355
Riedl A. B. II 295
Riegel II 69, 104
Rieger F. L. I 27, 33, 34(3), 42, 67, 69, 115, 163, 166, 171, 318, 323, 418; II 80, 111, 267, 268
Richtarský II 291
Richtecký V. I 364
Richter I 25; II 214, 236, 298, 304, 356
Rinda V. I 365
Rindt A. I 236
Ringhofer I 398
Risenberk I 268, 282
Rizler V. I 238
Roblín II 33
Robovka II 221, 222
Robovský J. I 229
Röhrich J. I 364
Roemisch I 126
Röthlein viz Ellenberger
Roháč II 174
Rohan I 40 2)
Roboznice II 259
Rochefort II 172, 174, 242
Roketnice I 232, 259; II 234
Rokos I 221
Rokycany I 188, 201, 223, 278, 304
Rokytnice I 205
Rokytský I 23
Romanič R. I 375, 424
Ronov I 301, 364; II 339
Rosenberg II 104
Rosenwald I 158
Rosický J. I 365
Rosnice II 169
Rošer J. I 64
Rotek II 293
Roth II 34, 48, 49, 134
Rothkirch I 49, 56, 66
Rott J. I 301
Roubal II 33(2)
Roubíček J. II 35
Roudnice I 33, 61, 147, 152, 264, 333, 334, 356, 391, 413, 414; II 11, 15, 16, 49, 86, 93, 109, 129, 130 134, 136, 149, 217, 219, 222, 229, 231, 244, 247 261(2), 263, 266, 268, 279, 282, 283(2), 291, 307, 314, 316, 318, 321, 335, 336, 337, 342(2), 360
Rousek J. I 223
Rousinov II 205
Roušárek J. II 132
Routek R. II 28
Rovensko II 26, 225
Rovný I 229, 391, 407; II 86
Rozinák M. II 33(2)
Rozkoš II 93
Roztočil II 33, 343(2)
Rozvoda II 134
Rožanek J. I 199
Rožďalovice I 218, 319; II 67, 176, 193, 204, 236
Rožmitál I 173
Rožná II 250
Rubák II 125
Rubáš J. I 382
Rubek J. II 99
Rublič I 223, 244(2)
Ruda M. I 248
Rudolf II 141, 256
Rudoltice I 134
Rücker V. I 236

Rüffer E. II 238
Ruller F. I 372
Rumburk I 219; II 302
Rumler F. I 267
Rupp II 274. 323(2). 332
Ruprechtice I 233, 260
Rus I 236; II 175, 258
Růžek I 407; II 253
Růžička A. I 235(2); II 164, 331, 337, 351. 357. 365. 367(2), 369, 372; J. I 223, 244; II 347
Ryba I 204. 222; II 106, 192
Rybář I 224. 229
Rybáře II 206
Rybička II 186
Rybnice II 215
Rygl I 370. 390; II 32, 56
Rychlík I 248
Rychmburk I 333
Rychnov I 147. 193, 264; II 325
Rychtařík II 103, 140
Ryjáček II 214
Rynarce II 217
Rynda I 315
Rys I 146
Rysprel I 224
Ryšavý II 344, 348
Ryška II 46
Rychot II 194

Ř

Řeháček I 413; II 138
Řehák II 197. 223, 224, 226, 236, 238(5), 244; II 196. 203, 222, 227. 228. 235, 245, 246, 256. 327. 329. 332, 340, 249, 351, 353, 358, 359, 361, 368, 375
Řeháková II 311, 319
Řepa II 359(3)
Řepka II 34
Řetechov II 245
Řezníček J. II 33
Říčany I 147; II 109, 308, 335, 360
Řídká I 145; II 33
Říha II 24 41, 158, 175, 247. 281(2), 301(2), 306(2). 319, 336, 343, 347, 396
Řimberk II 221
Řivnáč F. II 215
Říp I 151. 182; II 49, 84, 85, 93, 101, 133, 136, 137, 139, 142, 167, 173, 246

S

Saackh (Saak) I 125, 151, 263, 315; II 13, 59, 72, 110, 115, 117, 140, 184, 275
Saal I 223, 238, 244
Sabina K. I 71; II 288(2), 334, 339. 374
Sadlo V. I 238
Sadová I 183
Sagasser I 264; II 96, 142, 299(2)
Sak viz Saackh
Salaba J. I 372
Salakvarda A. II 132
Salášek I 333; II 99(2)
Samek II 151. 177
Samohrd II 71
Santer II 99
Sanytr J I 224
Sarbost A. II 42
Saska J. I 229
Sax II 128. 129. 171, 196
Sazama J. II 256
Sázava I 171. 364
Sázené II 254, 255
Sebalt II 256
Seč I 239, 240
Sedlaczek (Sedláček) I 126. 165. 235, 240, 282, 283 303. 409; II 69 75. 77. 105. 141. 214(4)
Sedlák I 315. 364
Sedlčany I 279; II 124. 202, 228. 259, 262, 264. 280, 360
Sedlec I 146. 225; II 366
Sedlnitzki I 21
Sedlo I 145
Sedlov II 343, 347
Segurova L. II 175
Seidl I 370; II 107, 127, 179, 180
Seifert I 365; II 178. 182
Sekera I 364; II 99(2), 192, 273
Sekyrka V. F. II 45
Selčany viz Sedlčany
Selibovský J. II 131
Sellner II 268. 286. 288(2), 289, 322, 341, 343. 374
Semenecký A. II 308
Semily I 147, 205, 232, 259, 260, 264; II 38, 44, 47, 112. 146, 147, 182, 202, 216, 360, 364
Semín I 343; II 18
Semteš II 250
Sendražice II 344
Sennefeldr II 272
Seydl viz Seidl
Schaafgotsche II 105
Schaeffle II 255, 267
Schaeffler M. I 301
Schaffus I 154
Schaller II 140, 149, 167, 175
Scharf II 185
Schedlbauer B. I 267

Scheu II 258
Scheure F. I 139
Schick I 366, 376; II 43
Schicha L. I 403
Schindler II 88
Schleiss II 203(2), 222, 228, 249
Schlemlain II 46
Schlögel II 259
Schmale F. II 204
Schmerling A. I 29, 31, 32, 34, 36, 37, 38, 40, 43, 44(2), 47, 49, 50, 51, 52, 53(2), 54, 62, 73, 74, 86, 100, 104, 109, 186, 263, 324; II 5
Schmid viz Šmíd
Schmidt I 354; II 194
Schmied viz Šmíd
Schmöger J. I 271
Schnirch I 229; II 23
Schöbl V. I 271
Schöller F. I 25
Schoen H 169, 203, 222, 228, 249
Schönauer II 203(2)
Schönborn I 68; II 372, 373
Schönerer II 234
Schollar II 34
Schollu II 256
Schrecking I 315
Schrever II 115
Schreiber J. II 99
Schrein A. II 328
Schroeder II 292
Schrötter II 104, 280, 316, 366
Schubert V. I 59, 186
Schüllers II 166
Schütz II 97, 118, 120, 123, 127, 135, 136, 154, 194
Schulz F. II 145, 151, 165, 166, 351, 353, 355, 368, 369
Schwarz I 64, 140; II 24, 257
Schwarzenberg I 33, 34, 68, 338, 345; II 379
Siegmund II 276
Sigmund J. I 248
Simandl F. II 289
Simon I 270; II 267
Simundt I 210
Sinzig G. II 13, 24, 25
Sirakov I 363
Sirovátka J. I 240
Sirůček F. II 24
Sixta J. I 247; II 344, 348
Skala J. I 229
Skalice I 146, 306(2); II 94, 102, 126, 169, 213
Sklenář I 81, 298
Skočdopole L. I 364
Skokaň J. I 248
Skokánek I. I 309; II 21, 64, 79, 100, 112, 123, 139, 217
Skopal II 210, 227
Skopec II 366
Skorek I 84
Skorkovský J. I 365
Skoupý H. I 301
Skramník II 245
Skrejšovský I 67, 85, 319, 343, 362, 417; II 70, 85, 133, 169, 191, 290, 335, 343, 357, 365, 367, 369, 372, 373
Skřivan I 366
Skuč (Skuteč) II 93, 147, 170(3), 333; II 99, 200, 215, 335
Skvor V. I 267
Skvořetice II 201
Sládek A. II 68, 151, 177
Sladká I 375, 424, 426
Sladkovský I 31, 67, 215, 428; II 94, 100, 105, 171, 366
Sladký J. I 306, 307, 308, 321, 375, 387, 424
Sláma F. I 223, 244, 315, 365; II 203, 204
Slaný I 144, 146, 147, 194, 230, 264, 307, 309, 371, 372, 373, 403; II 29, 94, 97, 109, 141, 183, 185, 195, 202, 204, 205, 208, 215, 221, 238, 241, 242, 249, 254, 255, 258(2), 259, 360
Slany I 146
Slatenice I 209
Slatina II 68
Slavata II 266
Slavhostice I 288
Slavík I 136, 229, 240, 349, 407; II 17, 42, 55, 63, 128, 136
Slavkov I 145, 240; II 224, 363
Slavonín I 275
Slavostice II 67
Slavotice I 275
Slezák J. I 229
Slivenec I 281, 326, 370
Slivno II 125, 178, 210
Sluníčko D. I 64, 93, 321, 391; II 39, 129, 133, 135, 142, 149, 173, 288(2), 298, 301, 314, 316, 327, 330, 332, 361
Smečno II 258(2)
Smíchov 114, 131, 134, 147(2), 164, 219, 220, 224, 226, 264, 359, 375, 416; II 19, 35, 78, 90, 93, 94, 96, 97, 99, 108, 120, 122, 125, 126, 134, 146, 169, 198, 225, 228, 251, 245, 280, 281, 288, 298

304(2). 326, 334. 337, 338, 339, 358, 371
Smilovice II 247
Smiřice I 146; II 159, 170, 260
Smíšek P. II 33
Smitha II 194
Smolarz I 93. 171, 172, 221, 222, 263. 273; II 114, 146
Smolík V. I 302; II 138
Smolka F. I 44. 285. 309, 319, 325. 380; II 21. 28. 214
Smrkovice I 146
Snížek A. I 301; II 138
Soběchleby II 225
Soběslav I 230, 234(2), 354, 359; II 27 203, 267, 302
Soběsuky II 245
Sobín II 245
Sobotecká K. I 235
Sobotecký M. I 235
Sobotka I 15. 147, 161. 192. 218, 229, 244. 265, 269, 270. 345, 380, 423; II 34(2). 51. 73. 133. 134. 138, 139, 175. 182, 363
Söhnler A. I 173, 184
Sojka A. I 134, 135
Sojkova J. I 239. 309, 321, 375, 423, 428; II 111. 176, 203, 222, 225, 249
Solnice I 146
Solopisky II 280
Sommer F. II 256
Souček I 209, 229, 248, 375. 416, 423; II 19. 45. 99. 125, 134. 197. 200, 210, 227, 244, 299, 344, 348
Součkova I 248
Soukal J. II 45
Soukup I 130. 199, 240(4). 264 308, 321. 375. 388. 408, 423; II 16, 208. 317, 354
Sova M. II 203, 222, 228, 249, 262
Spálov I 225
Spater J. II 301
Spatzier J. I 223, 244
Spihal II 215
Sponner E. I 222, 282
Sprinary F II 257
Spulák A. I 263
Spyta II 141
Srbeč II 213
Srdinko I 93. 150, 169, 251, 252
Stádo Kam. II 223
Stängler F. I 235
Stainc II 213
Staněk I 93
Stanislav P. I 300
Stanke J I 375. 424; II 59, 76, 78. 101, 189. 194. 226 256
Stanov I 232. 233, 259, 287. 375; II 39. 44. 134, 189
Stark A. I 34
Stárová J. II 86
Starý I 248. 310, 391, 408; II 83
Staszicki II 239
Stašek I 223, 224, 244 4)
Statěnice I 190
Stefan K. I 135, 282
Stehno L I 310
Steinbrenner J. II 221
Steiner II 341. 344
Steineveder I 97
Steinfeder F. I 344
Steinfelder Dr. I 375
Steinfender I 408. 417
Steinhauser II 234
Stejskal II 119. 184. 247; II 184. 202. 216. 219. 220. 221(2). 240, 244. 246. 257, 277, 341, 344
Sterbetz viz Voith
Sternberg I 34. 68(2); II 304
Stesková V. I 134
Stifter I 264
Stock J. II 103
Stocký F. II 205, 216, 253, 256
Stoček J. I 231
Stochov II 119
Stokan J. I 25
Stoklasa II 377
Stolař II 100, 106, 192
Stoloboř II 250
Stome V. II 258(2)
Stotzki II 121
Stoupa Č. I 248, 308
Stračovský P. I 264
Strádal F. II 280
Strakonice I 147, 194, 205, 208, 264, 310, 347; II 24, 47, 292, 360, 368
Stramouš I 343
Straná II 221
Stránský A. I 244; V. II 14
Stranník F. II 99
Strašecí I 154. 194, 364, 371, 414; II 29, 47. 62, 147, 183
Strašice II 241
Straub I 89. 126, 177; II 69
Strauch A. I 189, 381, 390
Stráž II 94
Strážnice I 134
Strebl A. I 281
Streit II 182
Strejček I 375, 424; II 47. 65, 71, 101, 103

Stremayer II 164, 181, 205, 255, 274
Stremfelder I 68
Strhov II 250
Strnad I 263; II 198, 201, 223, 229, 251, 256, 258
Strnádek I 260
Strobl J. I 236; II 261, 263
Stroebl A. I 301
Strohbach I 23(3)
Stros viz Štross
Strosová B. II 71
Stroussberg I 345, 371; II 188
Struhadla II 257
Střebomyslice II 24
Střebychovice II 46
Středa F II 324
Středokluky II 136
Střížkov I 84; II 153, 166, 176
Střížov II 93
Studniczka (Studnička) I 87, 232, 240, 263, 274, 275, 391; II 79, 133, 258, 259
Stuchlík I 236, 240(2); II 125
Stulík II 134
Stummer I 264, 267
Stuppel I 265
Sturm I 97, 235, 263; II 60
Stýblo I 319, 327, 391; II 288(2)
Suben II 258, 361, 375
Sudek I 248; II 40, 291, 292, 315(2)
Sudík F. II 315, 321, 325, 339, 346, 348, 358, 366
Sudoměř II 80, 90, 94
Suchánek I 134, 140, 235
Sucharda J. I 240; II 224
Suchomel II 198, 210, 223, 227, 229, 251, 256, 303, 311, 313
Sussmann II 100, 106, 192
Sušánek II 194
Sušice 173, 264, 309, 351, 382; II 69, 118, 247, 369
Suttner I 264
Svačina I 224, 266; II 83, 100, 234, 341
Svarov II 182, 184, 247
Svátek I 23, 27; II 148, 167, 204
Svatoš I 234
Světec I 346
Světí I 220
Světlá I 344; II 70
Svinařov II 213
Sviny II 217
Sviratice II 24
Svoboda I 86, 88, 133, 195, 209, 224(3), 229, 260, 267, 270, 303, 339, 417; II 28, 34, 51, 69, 73, 118, 137, 139, 151, 153, 165(2), 182, 184, 200, 210, 227, 233, 235(2), 236, 253, 262, 357, 380
Svojetín II 152
Svratka II 257
Sychrov II 223
Sysel J. II 59
Syxt J. II 299
Szalatnay I 301; II 245, 246
Szecs I 27
Széczen I 26, 31, 41

Šafář F. I 238
Šafařík I 42, 281 359, 370, 380; II 179, 225
Šafka F. I 223, 244
Šafr J. I 236
Šafránek F. I 223, 224, 244(2)
Šafránková I 301
Šach I 88
Šailer L. II 256
Šamberk F. I 72, 81
Šantl I 229, 266(2), 298, 373
Šantrůček I 222
Šarapatka II 280
Šašina II 348
Šavrda II 128
Šebesta I 248(2); II 342
Šebor J. I 229(2); II 40
Šefler M. II 152
Šejnoha J. I 229
Šembera K. V. I 344, 349, 366, 409; II 25, 32, 46, 49, 60, 71, 127
Šemín II 146
Šenk II 89
Šereda J. II 261
Šesták J. I 326
Šeška I 301
Ševcová R. II 86
Ševčík II 41, 100
Šiba K. II 98, 184, 210, 227
Šibl H. II 130
Šídlo F. II 256
Šiffner I 247
Šihan J. (Šichan) II 126, 145
Šichov I 225
Šil I 230, 234, 235, 236(2), 376, 383; II 33, 63
Šilhan J. II 131
Šilova M. I 236
Šimáček F. I 23, 27, 64, 89, 90, 93, 149, 168, 205, 308, 345, 424; II 30, 146, 152, 202, 219

Šimák K. I 229
Šimek A. II 54, 114, 133, 192, 250, 265; J. II 99, 213, 227
Šimon I 303; II 177, 316
Šimr C. II 24
Šimůnek II 132, 359
Šindelář J. I 344, 423; II 15, 71
Šindler I 234, 330; II 110, 207
Šípek J. II 244, 256
Šitra J. I 359
Škarda I 67, 100
Škoda II 173, 226
Škola E. II 243, 244
Škopek J. I 336
Škorpil F. I 83, 140, 192; II 19, 30, 47
Škroup I 81
Škvor J. II 265
Škvorová I 380
Šlechta J. I 238
Šleis A. I 365
Šlemlajn J. I 330; II 48, 70, 75
Šluknov I 105, 137; II 13, 31, 67
Šmejkal F. I 253, 315, 364, 365
Šmíd 172, 175, 184, 211, 224(2), 229, 239, 306; 308, 321, 375, 388, 394, 423; II 11, 41, 60, 75, 76, 83, 136, 168, 169, 170, 190, 199, 203, 210, 217, 221, 222, 228(2), 235, 249, 260, 286
Šmídová R. II 203, 222
Šnajdr I 177(3), 178; II 88, 324
Šober (Šobr) T. II 111, 120, 121
Šofr J. II 164
Šoch V. II 30(2)
Šolar F. II 24
Šolc I 364; II 139
Šolle I 321, 375, 392, 393, 423; II 11
Šolta J. I 229
Šopka II 217
Šorma H. I 244
Šouha J. II 30(2)
Špaček J. I 380; II 33(2), 197, 288(2)
Špata J. I 240
Špekr II 224
Šperlín I 230
Špindler E. I 153, 391, 413; II 25, 49, 72, 99, 136, 137, 139, 195
Špinka F. II 344. 348
Špirk I 260
Špryňar II 140
Špulák I 328; II 137
Šrámek A. II 203, 222, 228
Šreier J. I 236
Šrůtek J. II 282
Štander II 118
Šťastný 215, 222, 224(2); II 125, 298, 318, 337, 342, 346, 368
Štauf I 222
Štefáček J. II 324
Štefan K. I 220
Štěchovský II 346
Štěchr F. II 128
Štěpán I 102, 337, 399; II 99, 166, 192
Štěpánek I 23; II 13, 35, 83, 132, 300
Štěpánov II 364
Štěrba J. II 68, 176
Štěrkovice II 316
Šternberk J. II 322
Štětí II 209
Štětín J. II 83
Štětina II 75, 83, 194
Štika II 129
Štípek J. I 224; II 194
Štolba II 358
Štolz K. II 40
Šporek I 61, 75
Štrauch A. I 50, 64, 92, 127, 254; II 56
Štross II 80, 127, 180, 221; II 55, 135, 168, 180, 359
Štucl J. I 238
Štulc V. I 46, 64
Štulík I 199
Šturma J. II 99
Šubert (Subrt) I 234, 235, 236, 244, 330; II 60, 67, 139, 142, 338, 345, 358
Šulc I 240, 409, 413; II 218, 224
Šuma A. II 151
Šura J. II 33
Šurovský A. II 128
Šuster A. I 365
Švagrovský (Švakrovský) II 138, 318
Švanda II 208
Švarc I 81, 372; II 131
Švarcenberg I 26; II 9, 158, 272, 295, 305, 309, 336, 344, 354
Švarcová M. I 330
Švéda J. II 280
Švehla II 62, 329
Švertásek II 153
Švestka II 152

T

Taaffe I 5, 11, 67, 68, 95, 99(2), 107, 109, 111. 139, 155, 298, 337, 418, 428(2); II 57, 58, 143, 144, 149, 181, 190, 255, 372, 379

Taber II 30
Tábor I 23, 84, 147, 171, 209, 230, 263, 271(2); II 22, 105, 127, 201, 203, 215, 230, 238, 242(2), 244, 251, 267, 278, 293, 298, 305, 313(2), 365
Táborský I 248, 359
Tacheci J. II 83
Tannvald I 232
Tarant V. I 238
Tasler B. I 235
Tašner B. II 203, 222, 228, 239, 249
Tatíček I 220
Tatter A. II 214
Taufmann K. I 235
Tauchmann H. I 235
Tausenau I 126, 211, 393, 394(2); II 40, 163
Taussig F. II 140
Taxis R. I 23, 165; viz i Thurn
Tazlar J. I 238
Tehov II 109
Těchobuzy II 216
Telenský L. I 281, 301
Teplice I 219
Teplíček I 140
Terezín I 315; II 243, 252, 307
Tesař I 167, 252; II 99
Těšetice I 225, 234
Těšín I 342; II 291
Theuiner J. I 264
Thierry I 25
Thoř Č. II 131, 146, 336, 337
Thun I 34(2), 103, 107, 136, 265, 270, 317, 331; II 273, 307
Thurn I 71; II 266
Tic V. II 30(2)
Tieftrunk V. II 133
Tiersch J. II 124(2), 142, 167, 216, 221
Tichý I 229, 301(3); II 24, 42, 45, 137, 138, 141, 169, 238
Tinger J. II 24, 125
Tinus B. I 235
Tirsch viz Tiersch
Tismice I 372
Tissa II 333
Tišnov I 359; II 126, 135, 142, 151, 316
Titěnice II 302
Tláskal F. II 141
Tobiš A. II 99
Točník II 216
Töplsgrünn I 146
Töpply I 264; II 95, 248
Toggenburg I 24
Tocháček II 103, 140
Tochovice II 224
Tollmann B. E. I 93, 309, 313, 323, 346, 357, 262, 370(2), 375, 380, 381, 389, 398, 408, 422; II 11, 35, 36, 37, 38, 45, 47, 52, 58, 62, 66, 70, 78, 85, 124, 188
Toman I 364, 372
Tomáš H. II 224
Tomášek I 224(2), 244(2)
Tomek I 23, 238(2)
Tomsa II 317, 328, 363
Tondr II 163
Tonner I 344, 367(2), 272, 370, 375, 386, 424; II 31, 36, 71(2), 133
Topinka J. I 83
Tošna J. II 103
Tošnar J. II 76, 167
Touha J. I 365
Tous J. II 256
Toužil A. I 301
Toužím I 146
Toužímský I 134, 135, 178
Trage II 183, 254(2)
Traggy I 169; II 202
Trapp I 264
Trenkler I 25
Trinkmoc II 287
Trmal Č. II 225, 256
Trnka I 380, 391; II 83
Trnová I 343
Trojan I 194, 233, 263; 136, 222, 224, 230(2), 243, 264
Trotina II 259
Trsová II 127
Tršice II 225, 339
Truhlář I 336
Trutnov I 264; II 102, 334
Tryb I 380
Třebechovice I 300, 306, 307, 362; II 48, 213
Třebíč II 337, 372
Třebihošt II 259
Třeboc I 225
Třeboň I 137, 147, 173, 234, 264; II 206, 217, 305, 308
Třebošice II 137
Třebotov I 273; II 33(2)
Třeboule II 213
Třebová I 68, 99, 147; II 262, 339, 360
Třebychovice viz Třebechovice
Třemešná II 259
Třemšinský B. II 105
Třešňák F. II 175
Tschabuschnigg II 181, 191, 217, 255
Tschochwer J. II 256

Tuček I 361; II 316
Tůma A. I 357, 366, 371, 377, 389, 392(2), 398, 399, 417; II 35, 43, 45, 55(2), 58, 65, 69, 131, 136, 141, 189, 227, 241, 252, 288(2), 300, 314, 337, 357(2); J II 33; K. I 64, 92, 93, 137, 139, 149(2), 154, 168, 195—201, 213, 224, 230, 231, 254, 269, 303(2), 308, 333, 341, 342, 370, 375, 376(2), 380, 403, 405, 406, 408, 417, 423; II 19—21, 25, 36, 37, 52, 60, 62, 63, 78(2), 85, 124, 188
Tumlíř J. I 248; II 299, 307, 308, 343, 347
Tůna I 250
Turinský I 46, 76
Turnov I 61, 147, 192, 264, 288 2), 363; II 102, 104, 109, 110, 128, 176, 263, 360
Turnovský J. L. I 92, 93, 139, 149, 170
Tůř I 146
Tuschner E. I 328
Tuš F. II 164
Tvrdík J. II 223
Tvrdý J. II 244
Tyl I 224, 337; II 249, 257
Týn Karl. I 298, 415; n. Vít I 147, 225, 264, 310, 363; II 27, 141, 213(2), 227, 281
Týnec Hroch. I 145; II 109; Lab. II 221
Týnice II 294
Tyrš I 391; II 100
Tyson I 174, 176 3), 177(2), 178(2), 417

U

Ubald II 69, 142
Udřice I 146
Uha I 194, 325; II 254(2)
Uher I 247(2)
Uhlíř II 134, 305
Uhry II 208
Uhřiněves II 176
Újezd I 240, 283, 409; II 93, 102(2), 136, 164, 179, 220, 238, 247, 293, 364
Ulbl I 372
Ulip II 71
Ullmann I 41, 55, 265
Ullrich (Ulrich) I 115, 125, 133, 149, 158, 260, 267, 417; II 99, 126, 141, 170, 178, 182, 192, 210 213
Umlauff I 264; II 98
Unger I 97, 397; II 275
Unhošť I 147, 164, 228, 231, 380; II 90, 93, 102, 109, 145, 169, 249, 360, 371
Urban I 263, 281, 301; II 40, 138, 194, 222, 224(2), 230, 231
Urbánek I 151, 336, 372; II 40, 134
Urbanice II 259
Urbanis F. II 72
Úřetice II 136
Úsov I 234
Ústí I 68, 193, 219, 309, 310, 351, 356; II 20
Úštěk II 209
Uucha M. I 229

V

Váber I 128
Vacl K. I 265, 270
Vacanovice II 225
Václavice II 145
Václavík I 238(3), 240, 247; II 48
Vagenknecht A I 240
Vagner I 235, 238; II 164, 181
Wagnerova M. II 234
Vachek II 38, 39, 104
Wachtl I 230, 234; II 95
Waidele II 66
Vaidenhoffer V. I 365
Valášek I 224, 244; II 126, 145
Waldheger I 361
Valdhauser I 134, 140
Valečov I 183, 244, 265, 270, 274, 303 352, 415; II 34, 51, 73
Valenta I 130, 244; II 8, 57(2), 68(2), 128, 193, 204, 344, 347
Valšmanice II 140
Vallisch II 217
Walter J. II 286, 365
Valtr II 33(2)
Vamberk I 147(2), 193
Vamsoust J. II 28
Vaňata I 229
Vanda A. II 74, 89
Vaněk I 22 33; II 137, 184
Vaníček I 319, 326; II 57(3), 67, 68
Vaňka V. I 44
Vaňura I 239, 240, 298; II 40
Vápenka II 194, 280
Varnsdorf I 219; II 329
Varta II 93
Vartenberk II 264
Vaska I 234
Vašák F. II 218

Vašatý I 302, 243
Vašíček J. I 310
Vatky A. II 177, 182
Watzel J. I 267
Vávra I 31, 33, 51, 64, 91, 125 214, 224, 225, 238, 244, 371, 290. 425; II 49, 76, 78, 206, 210, 215
Vavrovský I 347
Vavruška J. I 281, 301
Vavrušková I 302
Vay I 27, 31, 41
Weber I 20, 271, 336; II 273
Vedlice I 146
Vehl II 213
Wehli II 207
Věchet F. I 238
Weidenheim II 300, 302
Weidenhoff I 315
Weinacht J. II 256
Veindlich II 294
Vendling E. I 140
Weis A. I 224, 239, 244
Weitenweber V. I 204
Veith II 95, 368
Vejnar J. I 236
Vejtruba F. I 248
Vejvoda J. I 403
Velehrad II 104, 120
Velek I 282; II 18, 172, 256
Velenice I 408
Veleslavín II 263
Velešín II 245
Velím I 247, 336; II 135, 137, 159
Wellner F. II 302
Velvary I 147, 194, 215 216, 225, 234, 270, 325, 332, 372, 414; II 32, 37, 38, 62, 72, 130, 136, 168, 183, 201, 210, 241, 254, 258(2), 259, 317, 360
Vencl J. II 324, 317, 328, 363
Wenig J. II 354
Vepřek II 255
Vepřík J. I 148
Werner I 126; II 83, 203, 208, 222, 228, 249, 308
Veřechov II 24
Věřice I 84
Ves Dlouhá I 173; Nová I 247(2), 248, 365; II 229, 255, 339, 344 348, 354
Veselá I 127
Veselí I 234; II 126, 167, 213, 221, 366
Veselský I 281, 301, 331, 396(2), 397; II 42, 152
Veselý I 130, 173, 184, 235, 315, 365; II 86, 121, 199, 209, 240
Veska II 107
Vetter J. I 330, 365
Veverka J. I 248
Věžná II 216
Věžnice I 364
Vic J. II 225
Wickenburg I 31
Vičanky II 13
Vídeň I 344, 366; II 25, 32, 71, 96, 185(2), 189(2)
Vidman A. II 139, 193, 203
Wiedenfeld II 267
Wiener I 51
Wiesner II 135, 137
Vích J. I 238, 240(2); V. I 238
Viche F. I 127, 134
Viktorin V. I 391
Wilfert I 365
Wilhelm I 264; II 199
Vilímek J. R I 50, 51, 64, 252, 301, 362; II 47, 321, 340; J S. II 34, 130, 179, 195, 221, 341(2)
Villani K. I 84
Willenbach B. I 223
Willsdorf F. I 216, 341, 373, 383, 398; II 17, 24, 36, 78, 98
Vinař II 255
Vinařice II 142, 249
Vinčálek F. II 40
Windischgrätz I 46, 286; II 156
Vinke I 375, 424
Vinkler F. I 64, 151(2), 152; II 213
Vinopal I 275
Winter I 125; II 38, 164, 192, 198, 245
Winternitz II 97, 118, 120, 127, 135, 136, 154, 194
Vintířov II 216
Wischin I 247
Vist J. II 125(2), 129, 138, 149, 168, 189, 256
Vít M. I 172, 175, 184
Viták A. K. II 132, 165, 247
Vítkovice II 74, 171, 196
Wittmann II 186
Vižďálek I 279; II 259
Vlačiha A. II 174, 195
Vlach I 281, 239, 240, 301; II 159, 167, 256
Vlachovice II 238
Vlášek F. II 33; J. II 240
Vlašim I 127, 147, 168, 171, 253; II 42, 105, 128, 195, 360
Vlček I 177, 178, 195, 380(2); II

18, 86, 90, 121, 140, 145, 152, 179, 183, 196, 197(2), 206, 267, 281, 283, 316, 369, 370
Vlčetín II 221
Vlk I 235, 247; II 344, 348
Vlkánov II 298, 312
Vlkoč II 366
Vlkova A. I 220, 236
Vlnas A. II 256
Vltzcek B. I 139
Vobejda J. II 99
Vobnaty II 220
Voborský I 230
Vobořil J. II 21, 224; V. II 359
Vobořiště I 164
Vocásek I 225; II 318
Vocl K. 331
Vodajslov J. II 194
Vodaslov F. II 194
Voděrady II 140, 226, 336
Vodička II 302, 313
Vodka A. II 122, 132
Vodňany I 147; II 37, 222(2), 318(2), 323
Vodolka I 331, 375; II 42, 282, 285, 288(2), 317, 328, 363
Vody Boží I 204, 208, 218; Dobrá II 29
Wohlrab I 159, 165, 231, 264
Vohrouhledý J. II 344
Vohřál V. II 344
Voith I 46, 194, 263
Vojtěchov II 247
Vokovice II 263
Vokřál II 348
Vokůrka F. II 203, 222; V. II 202(2), 256
Volanice I 183
Volenice II 16
Volešnice II 134
Wolf I 199, 200; II 197, 224
Volyň I 147; II 224
Vonau viz Jahn
Vončina M. II 18
Vondrák II 109, 128
Vondráček I 244(3); II 36, 136, 252
Vondruška J. II 326, 332
Vondřich II 214
Vonšov II 261
Vopořany I 146
Vorálek P. I 371
Vorel A. I 235
Vorlický A. I 229
Vorlíček I 403; II 256
Voříšek I 223, 244, 313
Vosek II 139
Vostrov II 298
Vostředek I 146
Vošahlík I 125; II 33(2), 210
Vošalík II 160, 245
Vošelec II 99
Vošnjak I 279
Votice I 197, 279(2), 302; II 37, 105, 213, 360
Votočil A 199
Votruba I 281, 301
Votrubec I 270
Votruby I 269
Vožice I 147, 282, 302; II 105, 238, 242
Vrabec I 224, 238, 244
Vrána I 223
Vranov I 34; II 250
Vraštil F. I 240(2)
Vratký A. II 151
Vrátno I 343; II 54
Vráž II 94, 102
Vražná I 128
Vražkov I 391, 413
Vrba J. II 47, 65, 101, 128, 377
Vrbčany I 247
Vrbčice II 221
Vrbětice II 238
Vrbno I 147; II 93, 137, 142
Vrchlabí I 263
Vrla II 104, 124, 204, 232, 306
Vršovice II 280
Vršovský V. I 229
Vrzal II 194
Vřesník II 259
Všelisy II 137
Všenory II 33
Všesary II 216
Vtelno II 334
Vučnice I 146
Wüllersdorf I 52
Vürst V. II 203, 204
Wunsch I 192, 235, 264; II 165, 182
Wurm J. I 365; II 89, 133
Wurmser II 193, 313
Wurmbrand I 97
Vybíral F. I 134
Výborný J. II 344, 348
Vybral J. II 107
Výhan J. I 236
Vyhnálek J. I 130, 173, 184
Vykulil II 197, 223, 226, 245, 246, 256
Vykysal II 213
Vymazal F. I 254; II 51(2), 90
Vymetal A. I 223(2), 244; F. I 224; J. I 224(2), 244(2)
Vysakočil Č. II 136

II 109
ıv I 346
I 159, 160(3), 161, 221, 232, 254, 259, 260, 274, 287, 289, 326, 330, 342, 359, 375, 377; , 39, 45, 60, 175, 180, 182, 201, 204, 205, 234, 235, 240
r II 238
II 83
I 148, 237; II 328, 337

Z

:e I 331; II 62, 223
i I 365; II 108, 110, 114
II 221
I 234
ý J. II 224
ce II 238
ík J. II 30(2)
Š. II 128, 216
II 336
I 248
II 151, 177
E. I 64
y II 238
ká A. II 126, 145
ký J. II 126
F. II 132
K. II 164
104, 219
. I 365
238, 259
II 245
'. I 248; V. II 78
II 221
I 134, 364
I 330, 337, 341; II 83, 7
'. II 335; V. II 215
99; II 245, 257
6
364
137; II 129
145, 147, 210, 211, 345, 188
221
16
I 146, 147, 210, 228, 231, 370, 403; II 33, 96, 117, , 223
ý F. II 145
K. II 33
3 I 343; II 18(2), 146
55
8
Zdobinský I 192, 193, 266(2), 274; II 35, 51, 73
Zedník I 238(3)
Zehnal I 336, 377; II 13(2), 17, 18(2), 20, 28, 34, 35, 58, 65, 69, 73, 84, 124 169, 174, 189
Zeis E. I 204
Zeithammer O. I 23, 67; II 191
Zelčín I 147
Zelený A. I 365(2); V. I 27, 67
Zeman I 238(2), 248(2), 259, 284, 301, 321(2), 337, 375, 423; II 28, 39, 40, 60, 78, 189, 201
Zemanova T. II 203, 222, 228(2), 262
Zemičany I 173
Zibeš V. II 40
Zibohlavy II 343, 348
Zídek J. II 112, 137, 141, 149, 158, 173, 174, 189, 191, 347
Zichy I 41, 51
Zikmund F. II 126
Zima J. II 177
Ziman J. II 139
Zinke F. I 391, 413
Zitek I 229
Zlád J. I 248
Zlatník A. I 236
Zlončice II 223
Zlonice I 309; II 13, 32, 83(2), 84, 98, 360
Zlosejn II 38
Znojmo II 80, 129, 226, 232, 339
Zöllner II 358, 370
Zoubek F. I 167
Zoubkova K. II 126, 145
Zrůbek II 294
Zub B. I 236
Zubatý V. I 240; II 58
Zucker I 92, 416; II 129
Zuzka II 222
Zvičín I 182, 183, 213, 234—236, 239, 244, 264, 274, 283, 297, 330(2), 334, 383, 411; II 12, 23, 27, 34, 46, 51, 58(2), 59
Zvolský II 213

Ž

Žacléř I 146
Žák I 229, 247, 301; II 32, 177, 299, 343, 347
Žalud II 145, 172, 178, 256
Žamberk I 147, 193, 264, 270, 301; II 234
Žantov II 217

Žatec I 194, 263; II 153, 165
Žďár I 193, 364, 365; II 103
Ždětín II 245, 364
Žebrák II 206, 216, 218
Žehrovice I 194; II 6.
Žehušice II 229
Želejov II 259
Železnice II 229, 258
Želina I 247, 301, 403(2), 396, 397
Želivec II 93
Ženíšek B. II 60; O. II 203, 222, 228, 249
Žežulec II 213
Žhery II 245
Žídek J. II 138
Židlický J. I 227, 247, 372; II 326
Židon F. II 259
Žilka A. I 244
Žírec I 146
Živanice II 107
Živný II 252
Životice II 221
Žižka I 184, 194, 326, 333; II 100, 229
Žižkov I 303, 367; II 93, 94, 164, 199, 265, 274, 334, 360
Žižkovský V. II 30(2)
Žižala V. I 266, 272, 391; II 57, 59, 83
Žlutice II 363
Žofka I 270
Žufníčková A. II 345
Žumberk II 205

Nákladem knihkupectví Dra **Frant. Bačkovského** v Praze vyšly také tyto dva spisy:

Reformace katolická neboli **Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské.** Napsal **T. V. Bílek.** Cena 2 zl. 80 kr., váz. 3 zl. 60 kr.

Statky a jmění kollejí jesuitských, klášterů, kostelů, bratrstev a jiných ústavů v zemích království Českého od císaře Josefa II. zrušených. Napsal **T. V. Bílek.** Cena 4 zl., váz. 4 zl. 80 kr.

Obrázky z dob našeho probuzení. Napsal Dr. **František Černý.** Cena 1 zl. 20 kr., váz. 1 zl. 80 kr.

Paměti J. V. Friče. 4 svazky. Cena 8 zl.

První sociální revoluce. Dějepisná rozprava z hnutí dělnického roku 1848. Napsal **J. Svoboda** (pseud. J. Arbes). Cena 30 kr.

Z bojův o vykořenění lidské bídy. Napsal **J. Svoboda** (pseud. J. Arbesa). Cena 50 kr. (Obsah: Z historie lidské bídy. Původce společování dělníků. Louis Blanc a jeho organisace práce. Komuna neboli Obec pařížská roku 1789—1794 a roku 1871. Mužové poslední revoluce pařížské. Otázka selská a otázka dělnická v Anglii. Dělnictvo a šlechta v Anglii.)

Rozpravy sociálně politické. Napsal Dr. **F. Stejný.** Cena 80 kr.

Proti koalici. Řeč poslance **G. Eima** ze dne 15. března 1894. Cena 15 kr.

Kuchyně a stůl našich předků. Líčení dějepisné ze století XVI. Napsal Dr. **Z. Winter.** Cena 90 kr., váz. 1 zl. 40 kr.

Z časů dávných i našich. Obrázky zvykoslovné a kulturní. Napsal **F. V. Vykoukal.** Cena 1 zl. 60 kr., váz. 2 zl. 25 kr.

J. K. Tyla „Kde domov můj?“ s dějinami hymny té a pozdějšími přídavky i překlady. Na oslavu padesátileté památky, kdy byl poprvé zpíván. Napsal Dr. **Frant. Bačkovský** (S podobiznou Tylovou, Škroupovou, Strakatého a Píškovou i s autografem Tylova »Kde domov můj?!« Cena 50 kr.)

K dějinám stolice jazyka českého při pražské universitě. Za účelem, aby stolice ta byla znovazřízena, napsal Dr. **Frant Bačkovský.** Cena 25 kr.

Pro bratra socialistu. Společenský román od **J. Arbesa.** Cena 1 zl. 20 kr.

Kain. Dramatická báseň lorda **Byrona.** Přeložil **J. Durdík.** Druhé opravené vydání. Cena 70 kr.

Rozpravy o Darwinově theorii a o vývoji rostlinstva. Sepsal Dr. L. J. **Čelakovský**. Cena 2 zl. 20 kr.

Zrušte kněžské bezženství. Napsal J. **Baborovský**. Cena 10 kr.

Proletáři. Sociální povídky. Napsal V. L. **Liberté**. Cena 45 kr.

Ruské politické vězení. (**Petropavlovská pevnost v Petrohradě.**) Dle vypravování vězňův odtamtud do Sibiře vyvezených. Napsal J. **Kennan**. Přel. A. **Straka**. Cena 16 kr.

Život ruských nihilistů ve vězení. Napsal J. **Kennan**, Přeložil A. **Straka**. Cena 25 kr.

Epištoly k našemu studentstvu. Napsal V. **Hálek**. Třetí vydání. Cena 25 kr.

Mimochodem. Příhody a nehody z cest J. **Wünsche**. Cena 80 kr.

Z pozemské přírody. Napsal prof. Dr. J. F. **Studničko**. Cena 90 kr.

Pět let na Sumatře. Napsal Dr. **Pavel Durdík**. Cena 2 zl. 70 kr.

Z potulek francouzským krajem. Napsal Dr. J. **Guth**. Cena 1 zl.

Ode břehů moře Středozemského. Obrázky z Korsiky, Alžíru, Tunisu, Tripolisu a Sicilie. Napsal Dr. J. **Guth**. Cena 1 zl. 20 kr.

Košut a Metternich. Román politický od S. **Kolláe**. Přeložil a vzhledem k tiskovým poměrům rakouským upravil J. **Arbes**. Cena 2 zl. 30 kr.

Sedláci u Chlumce. Román z dob Marie Terezie od J. **Svátka**. Cena 2 zl. 20 kr.

Praha a Řím. Román ze století XVI. od J. **Svátka**. Cena 4 zl. 20 kr.

Tajnosti pražské. Román z r. 1848 od J. **Svátka**. Cena 3 zl. 20 kr.

DB 214 .A8 1894
Plac koruny ceske
Stanford University Libraries
3 6105 041 380 796

DB
214
A8
1894

Stanford University Libraries
Stanford, California
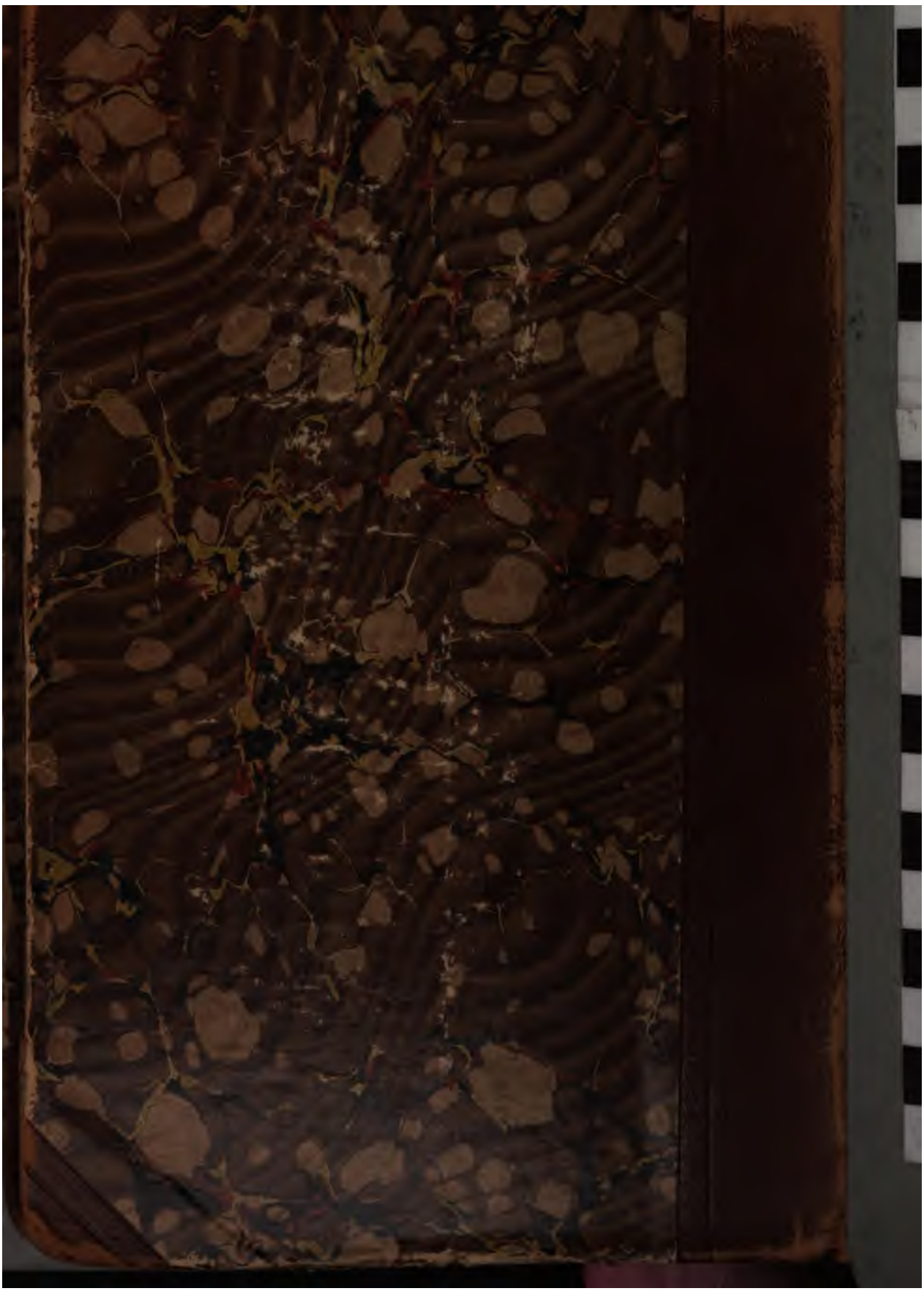
Return this book on or before date due.